The New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ

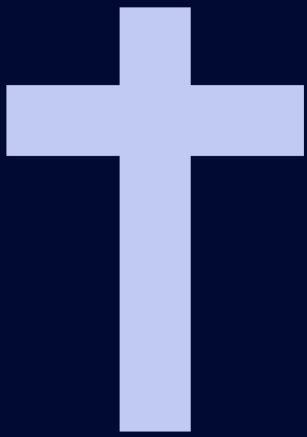

New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache, Western)

The New Testament of our Lord and Saviour Jesus Christ

New Testament in Apache, Western (US:apw:Apache, Western)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Western Apache (Apache, Western)

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2012,Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

- You must give Attribution to the work.
- You do not sell this work for a profit.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Apache, Western

© 2012,Wycliffe Bible Translators. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

- You include the above copyright and source information.
- You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-21

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023
22cab38e-86e0-5c5b-8972-5c0fa467c049

Contents

FRT 1
MATTHEW 2
MARK 54
LUKE 86
JOHN 140
ACTS 179
ROMANS 230
1 CORINTHIANS 255
2 CORINTHIANS 279
GALATIANS 294
EPHESIANS 303
PHILIPPIANS 311
COLOSSIANS 317
1 THESSALONIANS 323
2 THESSALONIANS 328
1 TIMOTHY 331
2 TIMOTHY 338
TITUS 343
PHILEMON 346
Hebrews 348
JAMES 366
1 PETER 372
2 PETER 379
1 JOHN 383
2 JOHN 389
3 JOHN 390
JUDE 391
REVELATION 393
Read the New Testament 419
GLOSSARY 431

BIK'EHGO'IHI'NAŃ BIYATI'
THE NEW TESTAMENT OF OUR LORD AND SAVIOUR JESUS CHRIST

WESTERN APACHE

AMERICAN BIBLE SOCIETY

BIK'EHGO'IHI'NAŃ BIYATI'

THE NEW TESTAMENT OF OUR LORD AND SAVIOUR JESUS CHRIST

WESTERN APACHE
[apw]
© 2012, AMERICAN BIBLE SOCIETY
printed in 1966 by the American Bible Society.
Reprinted by Permission.
www.americanbible.org
www.ScriptureEarth.org

Creative Commons (by-nc-nd)
(Attribution-NonCommercial-No Derivatives)
http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/

THE BOOKS OF THE NEW TESTAMENT

THE GOSPEL ACCORDING TO MATTHEW

1 Abraham bits'ą́'dí' hanádaałinolt'įįłíí Jesus Christ, David bá niłtíni nyáázhį' naltsoos besi'aaníí.
2 Isaac Abraham bá hizhchįį; Jacob Isaac bá náánázhchį́; Judas hik'e bik'isyú Jacob bá hizhchįį;
3 Thámar, Pháres hik'e Zára Judas yá yishchįį; Ésrom Pháres bá náánázhchį́; Áram Ésrom bá náánázhchį́;
4 Amínadab Áram bá náánázhchį́; Náasson Amínadab bá náánázhchį́; Sálmon Náason bá náánázhchį́;
5 Ráchab, Bóoz Sálmon yá yishchįį; Ruth, Óbed Bóoz yá yishchįį; Jesse Óbed bá hizhchįį;
6 David, ízisgo nant'án nlíni, Jesse bá hizhchįį; Urías n'íí bi'aahíí Sólomon David, ízisgo nant'án nlíni, yá yishchįį;
7 Robóam Sólomon bá hizhchįį; Abíah Robóam bá náánázhchį́; Asa Abíah bá náánázhchį́;
8 Jósaphat Asa bá náánázhchį́; Jóram Jósaphat bá náánázhchį́; Ozías Jóram bá náánázhchį́;
9 Jóatham Ozías bá náánázhchį́; Áchaz Jóatham bá náánázhchį́; Ezékias Áchaz bá náánázhchį́;
10 Manásses Ezekías bá náánázhchį́; Ámon Manásses bá náánázhchį́; Josías Ámon bá náánázhchį́;
11 Bábylonyú isnáhgo odestįįdá', ái hadá' Jechonías, hik'e bik'isyú Josías bá náánázhchį́;
12 Bábylonyú isnáhgo odestiinií bikédí'go: Saláthiel Jechonías bá hizhchįį; Zoróbabel Saláthiel bá náánázhchį́;
13 Abíud Zoróbabel bá náánázhchį́; Elíakim Abíud bá náánázhchį́; Ázor Elíakim bá náánázhchį́;
14 Sádoc Ázor bá náánázhchį́; Áchim Sadoc bá náánázhchį́; Elíud Áchim bá náánázhchį́;
15 Eleázar Elíud bá náánázhchį́; Mátthan Eleázar bá náánázhchį́; Jacob Mátthan bá náánázhchį́;
16 Joseph Jacob bá náánázhchį́, Josephíí Mary holzéhi biką' nlįį ni', Maryhíí Jesus, Christ holzéhi, yishchįį.
17 Áík'ehgo Abraham bits'ą́'dí' David neheną́'zhį' dį́įts'ádah hanáłolchįį; David bits'ą́'dí' isnáhgo odestįįzhį' dį́įts'ádah hananáłolchįį; áídí' isnáhgo odestiinií bits'ą́'dí' Christ nyáázhį' dį́įts'ádah hananáłolchįį.
18 Díí k'ehgo nko Jesus gozlįį: Bą́ą́ Mary holzéhi iłk'idá' Joseph baa hiiłtįį, ndi doo hwahá yił niiné́h da ndi Holy Spirit bits'ą́'dí'go biyi' mé' silįį.
19 Yił niiné́hihíí, Joseph holzéhi, nnee nłt'éégo at'éhi, Mary doo dénchǫ́'égo bich'į' godigháh hát'į́į dahíí bigha, doo hadíń yígółsinégo bił iłk'inásht'aash, nzį.
20 Áídá' yaa ntsekees nt'éégo, nayeełgo Bik'ehgo'ihi'na̲ń binal'a'á yaaká' dí'ihíí bich'į' hadziigo gáni̲íí, Joseph, David biye' ńlíni, Mary ni'aa ándle'zhį' doo nénldzid da; hiltsą́ą siliinií Holy Spirit bits'ą́'dí'go at'éé.

21 Bizhaazhé ishkiinhi goleeh, áí Jesus holzeego ádńlííł: bik'íí binchǫ'íí
bits'ą́'zhį' hasdáyihin̲ííł doleełhíí bighą.
22 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi án̲íí n'íí begoln̲e'go be'ánágót'į̨į̨d,
gán̲íígo,
23 Isąą, na'ilíhn doo hwahá nn̲éh dahíí hiltsąą hileeh, bizhaazhé ishkiinhi
goleeh, áí bizhi'íí Emmánuel golzee doleeł, áí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił nlį̨į̨,
golzeego ágolzee.
24 Áídí' Joseph ch'ínádzidgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ábiłnn̲iidyú ádzaago
Mary yił nn̲áá:
25 Áídá' doo yaa naghaa da, bizhaazhé dantsé ishkiinhi gozlį̨į̨zhį'; áń Jesus
yizhi' yá áyíílaa.

2

1 Judéayú Béthlehem golzeegee Jesus gozlį̨į̨dá' Hérod nant'án nlį̨į lę́k'e, áídá'
ya'áí hanadáhdí' nn̲ee daagoyánihi hikai, Jerúsalemzhį',
2 Gádaan̲iigo, Jews binant'a' gozlį̨į̨híí hayú? Ya'áí hanadáhdí' bits'iłsǫǫsé dah
hiit'į̨į̨híí bighą daahohiikąąhyú dekai.
3 Hérod nant'án nlíni ła'íí nn̲ee dawa Jerúsalemyú daagolíni biłgo díí
daidezts'ąądá' doo bił daagozhǫ́ǫ́ da lę́k'e.
4 Hérod okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí begoz'aaníí
ye'ik'eda'iłchíhi íła'áyíílaago, Hayú Christ goleeh? daayiłn̲iigo nayídaadiłkid.
5 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, Judéayú Béthlehem golzeegee; Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú na'iziidi n'íí k'e'eshchį̨į̨híí k'ehgo,
6 Júda bini'yú Béthlehem ńlííníí, Júdagee nant'án daanliiníí bił dáłedaanłt'éé:
nant'án shichągháshé, Israel hat'i'íí, yá nant'aa doleełíí nits'ą́'dí'go goleehíí
bighą, n̲ii.
7 Hérod dánant'į̨'ego nn̲ee daagoyánihíí yiká o'ił'a'dá' nayídaadiłkid, Daadá'
ts'iłsǫǫsé dantsé hit'į̨į silį̨į̨? n̲iigo.
8 Áídí' Béthlehemyú odaayis'a' gádaabiłn̲iigo, Ishkiin ałts'ísę́ę nłt'éégo biká
hadaanohtaa; baa nohkai lę́k'eyúgo shił nanádaagodołn̲ihgo shíí ałdó' ákú
hoshkąąhyú disháh.
9 Nant'án án̲ííhíí daidezts'ąądá' dahiskai; hikaahdá' ya'áí hanadáhdí'go
ts'iłsǫǫsé dahs'ąągo daayo'į̨į̨ n'íí bádį̨hyúgo hiltǫǫł nt'éégo, ishkiin ałts'ísę́hi
sitį̨į̨gee bik'ehdí' dahs'ąą silį̨į̨.
10 Ts'iłsǫǫsé daayiłtsąądá' dázhǫ́ yaa bił daagozhǫ́ǫ́ lę́k'e;
11 Áídí' kį̨h yun̲e' ha'ákaidá' ishkiin ałts'ísę́híí bą́ą́, Mary holzéhi, yiłgo
daayiłtsąądá', yich'į' hayaa ádaadzaago daayokąąh: ilínihi nadaayiné'íí
yidá'ch'ída'iztąągo óodo, jeeh didlidgo łikągolchini, frankincense holzéhi, ła'íí
jeeh nch'í'i, myrrh holzéhi, yaa daizné'.
12 Nn̲ee daagoyáni Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Hérod bich'į'yú nádohkáh hela',
daabiłn̲iigo yaa nadaiyeełgo, dabíí bini'yú onákai, łahyúgo.
13 Anákaidá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí'hi Joseph bił ch'í'n̲ah
ánágodlaa nayeełíí bee, gán̲íígo, Nádndáh, mé' hik'e bą́ą́ biłgo Egyptyú bił
nkáh, akú nahísóotąą, nohwił nanágosisn̲i'zhį'; Hérod k'ad mé' yiziłheego yiká
hantaa godigháh.
14 Áík'ehgo Joseph nádiidzaago mé'ihíí hik'e bąąhíí biłgo tł'é'yú Egyptyú
okai.

15 Hérod daztsąązhį’ da’akú naháztąą: Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú na’iziidíí
án̲íí n’íí, ShiYe’ Egyptdí’ hann̲áh biłdishn̲ii, nn̲iidíí begoln̲e’go ágodzaa.
16 Áídí’ Hérod nn̲ee daagoyáni bich’į’ nadaazhch’a’go yígołsįįdá’ dázhǫ́
bágóchįįdgo, ishikíń naki bił łedaagodzaadí’ hayaa godezt’i’go dawa nat-
seedgo yengon’ą́ą́ Béthlehemyú, nn̲ee daagoyáni Jesus yaa nayídaadiłkid n’íídí’
godezt’i’go.
17 Jéremy, Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú na’iziidi n’íí, gánn̲iidíí begolne’,
18 Rámayú ła’ bizhii daidits’ag, daachag ła’íí chaał daadilwosh, Rachel
bichągháshé yighą hichago, yati’ inesk’azíí bee bich’į’ yádaach’iłti’ ndi doo
hagot’éégo da lę́k’e, bichągháshé da’ádaadįhíí bighą.
19 Hérod daztsąądá’ Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á yaaká’dí’hi Egyptgee Joseph
nayeełíí bee bił ch’í’n̲ah ánágodlaa,
20 Gán̲íígo, Nádndáh, niye’ hik’e bą́ą́ biłgo Israel hat’i’i bini’yú bił nádnkáh:
niye’ daiziłhee hádaat’įį n’íí nanezna’.
21 Áídí’ nádiidzaago biye’ hik’e bąąhíí biłgo Israel hat’i’íí bini’yú onákai.
22 Arkeláus Judéayú nant’án nanásdlį́į́, bitaa Hérod sitįį n’íígee nnańtłizhgo
Joseph ya’ikonzįįdá’, ákú digháhzhį’ neldzid: áík’ehgo bindzeełíí bee
Bik’ehgo’ihi’n̲ań, Doo ákú ńn̲áh da, biłnn̲iid, áík’ehgo ni’ łahyúgo Galilee
golzeeyú okai.
23 Áídí’ kįh gozn̲ilíí Názareth golzeegee ndaagozle’; Bik’ehgo’ihi’n̲ań
binkááyú nada’iziidi, Áń Názarene holzee doleeł, daan̲ii n’íí begoln̲e’go.

3

1 Áí benagowaadá’ John Baptize ágole’íí nn̲ee yich’į’ yałti’go nyáá,
da’igolį́į́yú, Judéa bigodesdzogíí biyi’, gán̲íígo,
2 Nohwinchǫ’íí bits’ą́’zhį’ ádaahn̲e’, yaaká’yú dahsdaahń nant’aahíí biká’
nagowaa.
3 Díínko Esáias, Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú na’iziidi, yaa yałti’go gán̲íí n’íí,
Da’igolį́į́yú hadíńshį dilwosh, NohweBik’ehń bádįhyú iłch’į’daagohłe’, intín
iłk’ídezdǫhgo bá ádaahłe’, n̲iigo.
4 John bidiyágé bigháń ha’i’áhíí bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa;
nágonech’iidi hik’e dziłyú gosnihíí biłgo bihidáń lę́k’e.
5 Áídá’go Jerúsalemdí’ Judéa dahot’éhé ni’ nagoz’ąądí’ ła’íí túńlííníí Jórdan
holzéhi bin̲aayú dahot’éhé ni’ nagoz’ąądí’ baa nánzą́ą́,
6 Áík’ehgo bi’ádaat’e’ nchǫ’íí yaa nanádaagosn̲i’dá’, túńlííníí Jórdan holzéhi
biyi’ John baptize ádaabizlaa.
7 Phárisees daanlíni hik’e Sádducees daanlíni baptize ádaaln̲éhíí yighą
neheskaigo yiłtsąądá’ gáyiłn̲ii, Nohwíí, ch’osh bik’asda’ golį́į́híí k’ehgo
daałinołt’įįłíí, hadíń lá nohwádįhyú nohwiniigodiln̲e’ goz’aaníí bits’ą́’nohkáh
nohwiłnn̲iid?
8 Da’an̲ii nohwinchǫ’íí bits’ą́’ ádaahdzaayúgo ch’í’n̲ah ádaadi’nołsį, nest’ą’
nłt’éégo nádaant’į́híí k’ehgo nohwaa daide’aah.
9 Abraham bits’ą́’dí’ daadihe’n̲a’i doo ídiłdaadoh’n̲ii da: Bik’ehgo’ihi’n̲ań díí
tséé nazn̲ilíí nn̲ee Abraham bits’ą́’dí’ daadihezn̲a’híí k’ehgo áile’yúgo áile’,
nohwiłdishn̲ii.
10 Ch’il nkedn’aagee iłk’idá’ bé’nil’ąądgo ácha nnit’ąą: ch’il dawa doo nest’áń
nłt’ééhíí baa dahndéh dayúgo yó’ok’éhgo kǫ’ diltłi’ yuyaa olkaadhi at’éé.

11 Shihíí tú bee baptize ádaanohwish'įį gádnii, nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį'
ádaasohdzaayúgo: ndi shiké'dí' ła' shitisgo at'éhi higháh, bikee hishłeełíí ndi
doo bik'eh sitį́į́ da: áń Holy Spirit hik'e kǫ' yee baptize ádaanohwił'įį doleeł.
12 Be'iłch'íhé dahyotįįł, tł'oh nagháí iłch'íhi goz'ąągee nágosho doleeł;
binest'ą'híí iłk'eyihin̲iił; áídá' bizhoolíí kǫ' doo ntsésihi biyi' yuyaa yidiłid.
13 Áídí' Jesus Gálileedí' Jórdan túńlį́į́zhį' nyáá, John baptize ábile'híí bighą.
14 Áídá' John doo hat'į́į́ dago gán̲íí, Shíígo née shaa ńyaa, shíí ni baptize
áshííle'go dábik'ehdá'?
15 Jesus gábiłn̲ii, Ch'ík'eh ndi nzhǫǫ k'adíí: nzhǫǫgo ágot'eehíí dawa
be'iidle'go dábik'eh. Áík'ehgo John baptize ábíílaa.
16 Jesus baptize ábi'delzaadá' tú biyi'dí' dagoshch'į' hanádzaa: áídí' yáá
bich'į' iłts'ą́' ádzaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit hawú k'ehgo bich'į' nke'en̲íihgo
yiłtsaaníí dábiłgo biká' dahnezdaa:
17 Nt'éégo yaaká'dí'go yati' gán̲íígo yidezts'ąą, Díínko shiYe' shił nzhóni, áń
baa shił gozhǫ́ǫ́.

4

1 Áídí' Jesus Holy Spirit nabiłaago da'igolį́į́yú ch'iidn nant'án nabíntaahyú
óyáá.
2 Dá doo iyáné dizdin behiskąą, áí ąął hiskąądá' shin̲á' silįį.
3 Na'íntaahíí baa nyáágo gábiłn̲ii, Ni Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ńlį́į́yúgo, díí
tsééhíí báń náodleeh, nn̲ii.
4 Áídá' Jesus gábiłn̲ii, Ágágolzeego k'e'eshchįį, Nn̲ee doo dá báń zhą́ yee hin̲aa
da doleeł, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí bizé'dí' behagohigháhíí dawa yee
hin̲aa doleeł.
5 Ch'iidn nant'án godiyįhgo ízisgo kįh gozn̲ilyú Jesus yił o'áázhgo kįh biyi'
da'ch'okąąhíí ts'ídago goz'aaníí bilatahyú yił n'áázhgo,
6 Gánábiłdo'n̲iid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ńlį́į́yúgo gódah ch'í'ńłt'e': ágágolzeego
k'e'eshchįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí nłt'éégo
bin̲ádaadeh'į́į́ doleeł, ná daayiłdon̲iił: áídí', Doo tséé hitałgo hayaa ngeeh
dahíí bighą anádaanołteeł doo.
7 Jesus bich'į' hananádziigo gábiłn̲ii, Ágágolzeego k'ená'ishchįį,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań neBik'ehń doo nabíńtaah da.
8 Áídí' dził dázhǫ́ yúdahi biká'yú yił hananát'aazhgo nn̲ee iłtah at'éégo
hadaazt'i'íí dawa ła'íí bi'ízisgo ágot'eehíí bił ch'í'n̲ah áyíílaago;
9 Gábiłn̲ii, Díí nagoz'aaníí dawa naa dinish'aa doleeł, hayaa ánn̲e'go shon-
kąąhyúgo.
10 Jesus gánábiłdo'n̲iid, Yuwehyú, Satan: ágágolzeego k'ená'ishchįį,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań neBik'ehń zhą́ honkąąh, da áń zhą́ bá na'izíid.
11 Áídí' ch'iidn nant'án bits'ą́'zhį' onádzaadá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á
yaaká'dí'hi baa hikaigo bich'odaazn̲i'.
12 Áídí' Jesus John ha'áneztįįgo ya'ikonzįįdá' Gálileeyú óyáá;
13 Názarethdí' dahiyaago Capérnaumyú ngonle', túsikaaníí bahyú, Zábulon
hik'e Néphthalim bigodesdzogíí biyi':
14 Esáias, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi, gánn̲iid n'íí begoln̲e'go,
15 Zábulon bini' hik'e Néphthalim bini' Jórdan túńlį́į́ hanaayú túsikaaníí bich'į'
Gálileeyú, doo Jews daanlįį dahíí bini'yú;

16 Godiłhiłyú naháztąą n'íí kǫ' benáʼdindíingo daayiłtsąą; daʼitsaah bichagosh'ohyú naháztąą n'íí bich'į' idindlá́ád silį.

17 Áídí' godezt'i'go, Nohwinchǫ'íí bits'á'zhi' ádaahn̲e', yaaká'yú dahsdaahń nant'aahíí biká' nagowaa, n̲iigo Jesus yałti' nkegonyaa.

18 Jesus túsikaaníí Gálilee holzéhi bahyú higaałdá', nn̲ee iłk'isyú naki, Simon, da'áń Peter holzéhi, hik'e bik'isn Andrew łóg behaidlehé nanestł'óli téh nádaayi'aa'go yiłtsąą: áí łóg hadaayihileehíí daanlį.

19 Áík'ehgo gádaayiłn̲ii, Shiké' dahdoh'aash; łóg hayihileehíí k'ehgo nn̲ee shá nádaahohłáhgo ánohwishłe'.

20 Dagoshch'į' łóg behaidlehé nanestł'ólihíí da'áígee ndaistsoozdá' Jesus yiké' dahn'aazh lǫ́k'e.

21 Áídí' dahnádiidzaago iłk'isyú naki naayiłtsąą, James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John, áí bitaa Zébedee biłgo tsina'eełíí yiyi' naháztąą, biłógbehaidlehé nanestł'ólihíí nádaiłkadgo; áík'ehgo yich'į' ánn̲iid.

22 Dagoshch'į' bitaa tsina'eełíí yiyi' sidaadá' yits'á' dahn'aazh, Jesus biké'.

23 Áídí' Jesus, Gálileeyú dahot'éhé Jews ha'ánáłséh nagozn̲ilyú iłch'ígó'aahgo, yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo baa na'gon̲i'íí yaa yałti'go, ła'íí nn̲ee bitahyú iłtah at'éégo kah yaa nadaakaihíí hik'e daann̲iihíí náyihilziihgo anádaał.

24 Syria golzeeyú dáhot'éhé Jesus baa daach'in̲ii: ákú iłtah at'éégo daann̲iihíí hik'e kah yaa nakaihíí, góyéégo bich'į' nadaagowaahíí, ch'iidn yisná ádaabiłsinííí, onádaatłishihíí, ła'íí daadi'ilihíí yił nadaaskaigo Jesus nłt'éégo ánádaayisdlaa lǫ́k'e.

25 Áík'ehgo nn̲ee łą́ągo Gálilee, Decápolis, Jerúsalem, Judéa, ła'íí Jórdan túńlíínií hanaadí'hi biké' anáłseeł lǫ́k'e.

5

1 Jesus nn̲ee biké' anáłseełíí yiłtsąągo dziłyú hayaa: áígee nezdaago bitsiłke'yu ałdó' baa hikai:

2 Yił ch'ídaago'aah nkegonyaa, gán̲íígo:

3 Hadíí ídaagoch'iyolba'íí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií itah daanlį.

4 Chaał nadaakaihíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': bá nádaagodojǫǫł.

5 Bijíídí' isht'edaagodnt'éehíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': ni'gosdzáń dá goz'ąą nt'éégo bíyéé doleeł.

6 Nzhǫǫgo ágot'eehíí dázhǫ́ hádaat'į̨híí bighą shin̲á' hik'e dibá' daanliinií biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': áí náda'doldįłł.

7 Bił daagoch'oba'íí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': bíí ałdó' baa goch'oba' doleeł.

8 Bijíí biyi' daagozhóónií biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań daidołtséél.

9 Iłch'į'gont'éehíí benadaago'aahíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichąghášhé daabiłdi'n̲ii doleeł.

10 Nzhǫǫgo ágot'eehíí ye'ádaat'eehíí bighą bich'į' nadaagoch'inłkaadíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le': yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií itah daanlį.

11 Shíí shighą nn̲ee yati' yee daanohwokáałyúgo, nohwiniidaagodnłs̨iyúgo, ła'íí łéda'iłchoogo yati' dénchǫ'éhíí yee nohwaa yádaałti'yúgo, nohwiyaa daagozhǫ́ǫ́ le'.

12 Nohwił daagozhǫ́ǫ́ le', dázhǫ́ nohwił daagozhǫ́ǫ́ le': yaaká'dí'go ízisgo
ágot'eehíí nohwaa hi'né' doleeł: nohwíí dánohwintségo Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú nada'iziid n'íí da'ágát'éégo bich'į' nadaagoch'inłkaad ni'.
13 Nohwíí ni'gosdzáń bi'ishįįh daanohłįį: áídá' ishįįhíí doo nk'ǫ́ǫ́zh da
silįįyúgo, nt'é bee nk'ǫ́ǫ́zh ánáln̲e'? Doo nt'é bee nłt'éé da, daazhógo
ch'élkáadgo biká' nach'ikai doo.
14 Nohwíí ni'gosdzáń biká' nn̲ee bá'idindláádíí daanohłįį. Dził biká'yú ízisgo
kįh nagozn̲il dahgoz'ąąyúgo, doo hagotéégo nant'į' da.
15 Ła'íí ik'ah kǫ'íí ch'idnłtłah lę́k'eyúgo, doo táts'aa bił hayaa nch'i'áah da
go'į́į́, áídá' ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhé biká' dahch'iłt'aah go'į́į́; áík'ehgo
hadíí kįh yun̲e' naháztaaníí dawa yee daago'įį.
16 Nn̲ee bin̲ááł nohwits'ą́' idindláád le', áík'ehgo nłt'éégo ánádaaht'įįłíí
daayo'įįgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń ízisgo at'ééhíí bee ch'í'n̲ah
ádaanołsį.
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí dagohíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziid n'íí bek'e'eshchiiníí doo ánábiyishdįįhyú níyáá daashoh'n̲íí da:
doo ánábiyishdįįhyú níyáá da, áídá' dawa begoln̲e'go níyáá.
18 Da'an̲ii gánohwiłdishn̲ii, Yáá hik'e ni'gosdzáń biłgo bech'ígon̲áhzhį' be-
goz'aaníí biyi'dí' ayą́hágo isdzohíí ła'íí dahts'idiłhiłíí doo daazhógo dá dah-
goz'ąą nt'éégo da, ąął alzaazhį.
19 Hadíń díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí ayą́hágo ágot'eehíí ndi doo
yikísk'eh at'éé dahíí, ła'íí áík'ehgo nn̲ee yił ch'ídaago'aahíí, áń yaaká'yú dahs-
daahń bilałtł'áhgee daanliiníí bitahyú dázhǫ́ doo ílį́į́ dahíí bee hojíí doleeł:
áídá' hadíń díí begoz'aaníí yikísk'eh at'ééhíí ła'íí yee iłch'ígó'aahíí, áń yaaká'yú
dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliiníí bitahyú ízisgo at'ééhíí bee hojíí doleeł.
20 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Pharisees daanlíni bitisgo nłt'éégo
ádaanoht'eeyúgo zhą́ yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliiníí itah
daahłeeh go'į́į́, nohwiłdishn̲ii.
21 Doo áníidá' díí k'ehgo nn̲ee bángot'ąągo daadesots'ąą ni', Doo iziłhéé da;
hadíń izis-hįį'íí góyéégo bágoz'áni at'éé, golzeego:
22 Áídá' gádaanohwiłdishn̲ii, Hadíń bik'isn doo nt'é bighą dayú yik'enn̲iihíí
góyéégo bágoz'áni at'éé: hadíń bik'isn, Ráca, yiłn̲iihíí baa yá'iti'go bágoz'áni
at'éé: hadíń bik'isn, Doo gonyą́ą́ da, yiłn̲iihíí ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa
bágoz'áni at'éé.
23 Áík'ehgo bech'okąąhíí biká' dahnási'n̲iłíí goz'ąągee nt'éhéta
Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nánné'yúgo, nik'isn bił dahgosíńł'ąąhíí bínáln̲iihyúgo;
24 Da'áígee da'ch'okąąh goz'ąągee nt'éhéta nánné' n'íí siné'dá' nik'isn bich'į'
nn̲áhgo iłk'ínágodołdǫǫh; áídí' t'ąązhį' nádńdáhgo áníita Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa
nánné'.
25 Hadíń naa dahgoz'aaníí dagoshch'į' bił iłk'ínágodnłdǫ́ǫh, yáná'iti'héyú
bił hi'ashdá'; dahyúgohíí dánko aayánáltihíí yaa nide'ahi at'éé, aayánáltihíí
aasitíni yaa niłtéehgo ha'aniłt'e'.
26 Da'an̲ii doo ch'ínánódáh át'éé da, dá ąął na'íńn̲ilgo zhą́, niłdishn̲ii.
27 Doo áníidá' ágádaach'in̲iigo ba'ikodaanohsį láń shį, Doo nant'į' nahkai da,
golzeego:
28 Áídá' shíí gádaanohwiłdishn̲ii, Nn̲ee isdzán dázhǫ́ hát'į́į́go dénchǫ'égo
yineł'įįdíí iłk'idá' bijíí biyi' yuyaa nant'į' deyaa.

29 Niɲáá dihe'nazhiɲéégohíí nchǫ'go ánát'įįł áníłsįyúgo ha'aahgo yó'ołɲe': nits'í łahzhį' da'ádįhyúgo doo nzhǫǫ da, áídá' nits'í dabiighago ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa, hell holzéhi, oni'dolt'e'yúgo itisgo doo nzhǫǫ da.

30 Nigan dihe'nazhiɲéégohíí nchǫ'go ánát'įįł áníłsįyúgo nadnłgeeshgo yó'ołt'e': nits'í łahzhį' da'ádįhyúgo doo nzhǫǫ da, áídá' nits'í dabiighago ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo itisgo doo nzhǫǫ da.

31 Gánádaadi'ɲii ni', Hadíń bi'aa yó'onáyíłt'e' hat'íínií, naltsoos yiká' iłk'ínát'aash:

32 Áídá' shíí gádaanohwiłdishɲii, Hadíń bi'aa doo nɲee ła' yił nant'į' na'aash dadá' yił iłk'ínát'aazhyúgo, nant'į' naghaago áile': hadíń isdzán yó'ołt'e' n'íí yił nɲááyúgo, áí nɲeehíí yił nant'į' na'aash hileeh.

33 Doo áníidá' gádaach'iɲiigo ba'ikonaadaanohdzį láń shį, Doo daazhógo nitł'a dahnádinlɲiih da le', áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań binadzahgee hagot'éégo ánɲiihíí k'ehgo áńle':

34 Áídá' shíí gádaanohwiłdishɲii, Doo yaaká' bee nohwitł'a dahnádaadidołɲiih da; áígee Bik'ehgo'ihi'ɲań nant'aago dahsdaahíí bighą:

35 Ła'íí doo ni'gosdzán bee nohwitł'a dahnádaadidołɲiih da; áí Bik'ehgo'ihi'ɲań dahnádil'iséhi at'éé: doo Jerúsalem ndi bee da; áí ízisgo kįh gozɲilíí nant'án ízisíí golínihi at'éehíí bighą.

36 Doo nitsits'in ndi bee nitł'a dahnádinlɲiih da, nitsizíl dała'á ndi doo łigaigo dagohíí diłhiłgo áóléh át'éé dahíí bighą.

37 Ha'oh, dagohíí, Dah, zhą́ daadohɲii, doo nohwitł'a dahnádaadidołɲiih da ndi da'aɲiigo ádaadohɲii: ła'ihíí nchǫ'ihíí bits'ą́'dí'go at'éé.

38 Doo áníidá' gádaadi'ɲiigo ba'ikodaanohsį láń shį, Nohwiɲáá hayi'ą́ą́yúgo biɲáá hanádoh'aał, nohwiwoo hayi'ą́ą́yúgo biwoo hanádoh'aał:

39 Áídá' shíí gádaanohwiłdishɲii, Nɲee nchǫ'go nohwich'į' at'éehíí doo bich'į' t'ąązhį' ádaanoht'ee da: hadíń nitł'aah yonłts'íyúgo, łahzhiɲéé bich'į' nnaníɲt'aah.

40 Dahadíń ni'íí bighą naa yá'iti'dá' nahayiiłtsóozyúgo, ni'íícho ałdó' doo baa ńchį' da.

41 Dała'á dahgostǫ'yú nińdeyoodyúgo, nakidn dahgostǫ'yú bił n'áash.

42 Hadíń dant'éhéta níyókeedíí baa nné', hadíń dant'éhéta bá ch'íńné'yúgo doo bich'į' t'ąązhį' hóńtą' da.

43 Doo áníidá' gánádaadi'ɲiigo ba'ikonaadaanohdzį láń shį, Nit'ahdí' gólíínií zhą́ nił nzhǫǫdá' nik'enɲiihíí bik'enɲíih le'.

44 Áídá' shíí gádaanohwiłdishɲii, Nohwik'enɲiihíí nohwił daanzhǫǫ le', yati' yee daanohwokáałíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ doleeł daahoh'ɲíí le', hadíí bił daanołchǫ'íí nłt'éégo bich'į' ádaanoht'ee le', nchǫ'go nohwich'į' ádaat'eehíí ła'íí nohwiniidaagodnłsinií bá da'ohkąąh le';

45 Áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń bizhaazhé daanohłįį: áń nchǫ'íí hik'e nzhǫǫhíí dáłełt'eego biká'zhį' ya'áí hanadáhgo áyíłsį, nłt'éégo at'éehíí hik'e doo dábik'ehyú ádaat'ee dahíí dáłełt'eego biká' nagołtįįhgo áyíłsį.

46 Hadíí bił daanohshoonií zhą́ nohwił daanzhǫǫyúgo, nt'é bighą nohwich'į' nahi'ɲííł? Tax bich'į' nadaahi'ɲiiłíí ndi hadíí yił daanzhoonií bił daanzhǫǫ ya'?

47 Nohwik'isyú zhą́ bilák'e nádaadołɲihyúgo, ła'ihíí hant'é bee bitisgo ádaanoht'ee? Tax bich'į' nadaahi'ɲiiłíí ałdó' da'ágát'éé ya'?

48 Áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń dázhǫ́ nłt'éégo at'éé, nohwíí
ałdó' ágádaanoht'ee le'.

6

1 Doo dá nn̨ee binadzahgee zhą́ nn̨ee bich'į' nłt'éégo ádaanoht'ee da,
daazhógo dédaanohwinił'įįhíí bighą: ágádaaht'įįyúgo nohwiTaa yaaká'yú dahs-
daahń bits'ą́'dí' doo nt'é nohwich'į' naho'n̨ííł át'éé da.

2 Tédaat'iyéhíí dant'éhéta baa nné' lę́k'eyúgo, doo nádįh higaałíí bésh dil-
woshé yee an̨iigo da, daanzhǫǫ ádaadil'iiníí Jews ha'ánáłséh nagozn̨il yun̨e'
ła'íí intínyú nn̨ee bada'ołííhíí bighą ágádaat'įįhíí k'ehgo doo áńt'įį da. Da'an̨ii
gánohwiłdishn̨ii, Iłk'idá' áí bich'į' nahasn̨ili at'éé.

3 Áídá' tédaat'iyéhíí dant'éhéta baa nné'yúgo nigan dihe'nazhin̨éé ánát'įįłíí
ne'eshganzhin̨ééhíí doo yígółsį da le'.

4 Dánant'į'ego baa nné': áík'ehgo dánant'į'ego ánáda'ch'ol'įįł ndi yo'iiníí,
niTaa, da'áń nn̨ee binadzahgee nich'į' nado'on̨iłi at'éé.

5 Onką̨ahgee doo daanzhǫǫ ádaadil'įįhíí k'ehgo áńt'éégo da: áí ha'ánázéh
yun̨e' ła'íí iłk'ída'itingee nazįįgo da'okąahgo bił daagozhǫǫ́, nn̨ee daabineł'íígo.
Da'an̨ii gádaanohwiłdishn̨ii, Iłk'idá' áí bich'į' nahasn̨ili at'éé.

6 Áídá' ni, onką̨ahyúgo, ntéé́h yun̨e' ha'ánn̨áhgo, ídił da'dénţíįhdá' niTaa
nagont'į'yú honką̨ah; áń dánant'į'ego ánáda'ch'ol'įįł ndi yo'iiníí, niTaa, da'áń
nn̨ee binadzahgee nich'į' nado'on̨iłi at'éé.

7 Da'ohką̨ahgee be'ádaadohn̨iihíí doo dayúweh doo nt'é bighą́yú
be'ádaadohn̨ii da, doo Jews daanlįį dahíí ádaat'eehíí k'ehgo: áí łą́ągo
yádaasiilti'yúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'n̨ań nohwidits'ag, daanzį.

8 Doo áík'ehgo ádaanoht'ee da: nohwiTaa hant'é bídaanohdįįhíí yígółsį, t'ah
doo hwahá bíhóhkeed da.

9 Díí k'ehgo nkó da'ohką̨ah: NohwiTaa yaaká'yú dahsíńdaahíí, Nizhi'íí
dilzįhgo bígózįh le'.

10 Nant'án ńłį́íhíí begodowáh. Hagot'éégo ánn̨iiyú yaaká'yú benagowaahíí
k'ehgo ni'gosdzáń biká'yú ałdó' begodoln̨ííł.

11 Díí jįį daahiidą́ą doleełíí nohwá ágonłsį́.

12 Hadíí nchǫ'go nohwich'į' ádaaszaahíí bighą baa nágodent'ą́ąhíí k'ehgo néé
ałdó' nchǫ'go ádaasiidzaahíí bighą nohwaa nádaagodin'ą́ah.

13 Nanohwída'dintaah yun̨e' onohwon̨ííł hela', áídá' nchǫ'go at'éehíí
bits'ą́'zhį' hanánohwihi'n̨ííł: Dahazhį' dawa bá nant'áá, ła'íí ninawodíí itisyú
át'éhi, ła'íí ízisgo áńt'éhi dahazhį' bee síńzįį doleeł. Doleełgo at'éé.

14 Nn̨ee binchǫ'híí bighą baa nádaagodeso'ą̨ayúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahs-
daahń ałdó' nohwaa nágode'aahi at'éé:

15 Áídá' nn̨ee binchǫ'híí bighą doo baa nádaagodeso'ą̨ą dayúgo, nohwiTaa
ałdó' doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

16 Dáshin̨á' da'ohką̨ah lę́k'eyúgo, daanzhǫǫ ádaadil'íni doo k'ehgo
adaanoht'ee da: áí dáshin̨á' da'okąahgee ídaadaagoch'iyolba'go binii hago
áńdaayol'įįł, nn̨ee dáshin̨á' oshką̨ahíí yídaagołsį le', daanzigo. Da'an̨ii
gádaanohwiłdishn̨ii, Iłk'idá' áí bich'į' nahasn̨ili at'éé.

17 Áídá' ni dáshin̨á' onką̨ah lę́k'eyúgo, nitsizíl nnłtłag, ninii táńgis;

18 Áí bee nn̨ee dáshin̨á' onką̨ahíí doo yídaagołsį da, niTaahíí zhą́ na'gont'į'
ndi yígółsį: áík'ehgo dánant'į'ego ánáda'ch'ol'įįł ndi yo'iiníí, niTaa, da'áń nn̨ee
binadzahgee nich'į' nado'on̨iłi at'éé.

19 Ni'gosdzáń biká' dawahá nohwił da'ilíínií doo nadaanohn̲íí da, dánko
gółchoozhi nohwits'ą́' da'iyąą, beshihii nohwits'ą́' dichíh, ła'íí da'in'į̨į̨híí no-
hwee dain'į̨į̨h:
20 Áídá' yaaká'yú zhą́ nada'nohn̲íí, akúyúgo zhą́ gółchoozhi doo nohwits'ą́'
da'iyąą da, béshihíí doo nohwits'ą́' dichíh da, ła'íí da'in'į̨į̨híí doo nohwee
daino'į́į̨h at'éé da:
21 Dahayú nohwił ilíni sin̲ilyú, áí zhą́ baa natsídaahkees doo.
22 Kon̲áá'íí kots'í bikǫ'i at'éé: áík'ehgo kon̲áá nłt'ééyúgo kots'í dahot'éhé
bikǫ' golíni at'éé.
23 Áídá' kon̲áá doo nłt'éé dayúgohíí, kots'íhíí dahot'éhé diłhiłi at'éé. Koyi'
ná'dindíín n'íí kots'ą́' diłhił silį̨į̨yúgo, áí dázhǫ́ diłhiłi at'éé.
24 Doo hadíń binant'a' naki da, dała'á bił nchǫ'dá' ła'ihíí bił nzhǫǫ
doleełi at'ééhíí bighą; dagohíí dała'á yotą'dá' ła'ihíí yich'ołaa doleełi at'éé.
Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e hágółdzilíí dáła' doo hagot'éégo bá na'ch'iziidi at'éé da.
25 Áí bighą gádaanohwiłdishn̲ii, Nohwi'ihi'n̲a'íí doo baa nohwił daagoyéé da
le', hant'éshą' hishąą doleeł, daanohsį̨go; dagohíí nohwits'í doo baa nohwił
daagoyéé da le', hant'éshą' ágoshdle', daanohsį̨go. Ya' idáńhíí ihi'n̲aahíí bitisgo
ilį̨į̨ gá, ya' diyágé kots'íhíí bitisgo ilį̨į̨ gá?
26 Dlǫ́' yúdahyú nada'in̲iihíí baa natsídaahkees: doo k'eda'dilee da, doo
náda'igeesh da, doo hayú binon'iłk'edaayihin̲iiłíí bá gową goz'ąą da;
da'ágát'éé ndi nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń bá da'diiné'. Ya' nohwíí áí
bitisgo da'inohłį̨į̨ gá?
27 Nohwitahyú hadíń daahołn̲eezíí yaa natsékeesíí zhą́ bee ayą́hágo ndi
ts'ídag ńdiłséhgo ádidle' gá?
28 Hant'é bighą diyágé baa nohwił daagoyéé? Tł'oh dénzhónéhíí baa
natsídaahkees; doo nada'iziid da, doo da'itł'ool da ndi nłt'éégo daanołseeł:
29 Da'ágát'éé ndi Sólomon ízisgo at'éé lę́k'e ndi doo díí tł'oh dénzhóné k'ehgo
ík'e'isdlaa da, nohwiłdishn̲ii.
30 Tł'oh díí jį̨į̨ nołseełíí, áídí' iskąą daadidlidíí ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo
bik'e'isłaadá' danilt'eego ya' áí tł'ohíí bitisgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwik'e'isłaa
gá, nohwíí nohwi'odlą' ádaayą́háhi?
31 Áík'ehgo, Hant'é da'iidąą shį̨híí? dagohíí, Hant'é da'iidląą shį̨híí? dago-
híí, Hant'é ádaagohiidle' shį̨híí? doo daadohn̲iigo baa nohwił daagoyéé da le'.
32 (Doo Jews daanlį̨į̨ dahíí áí zhą́ itisgo hádaat'į́į́:) áídá' áí dawa bídį̨h
daanohłį̨į̨híí nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń yígółsį̨.
33 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí hik'e bits'ą́'dí' nzhǫǫgo
ágot'eehíí ntsé biká hádaaht'į̨į̨; áík'ehgo díí dawahá ałdó' nohwíyéé doleeł.
34 Áík'ehgo yiskąągo hago ágot'eehíí doo baa nohwił daagoyéé da le': áí
dabíí na'ídintł'og ndi at'éé. Dała'á jį̨į̨ nagontł'ogíí da'áí zhą́ dábik'eh.

7

1 Doo hadíń baa nádaaht'į̨į̨ da le', áík'ehgo nohwíí ałdó' doo nohwaa
nádaach'it'į̨į̨ da doleeł.
2 Aanádaaht'į̨į̨híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa nádaach'it'į̨į̨ doleeł; dáhołąągo
kaa daasohné' láń shį n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo nohwaa nádo'né'.
3 Hant'é bighą nik'isn bin̲áá yun̲e' tsį ałts'ísę́ę sitaaníí hí'į́į́, áídá' nihíí nin̲áá
yun̲e' tsį nchaahi sitaaníí doo hí'į́į́ da?

4 Ni niɲáá yuɲe' tsį nchaahi sitąądá', hagot'éégo nik'isn gáłnɲii, Shik'isn, ai
tsį ałts'ísę́ę niɲáá yuɲe' sitaanií ná haoshtįįh?
5 Ni, nzhǫǫ ídńł'íni, ntsé niɲáá yuɲe' tsį nchaahi sitaanií hatįįh; áík'ehgo
nłt'éégo go'įį́ nleehgo áníita nik'isn biɲáá yuɲe' tsį ałts'ísę́ę sitaanií bá hatįįh.
6 Nt'é dilzinií doo gósé baa daahohɲiił da, ła'íí nohwiyo' nłt'éhihíí doo
góchi bich'į' odaahołkaad da, ágádaaht'įįyúgo dánko yiká' nakai doleeł, áídí'
nohwich'į' nádiikeego nohwik'idahjeeh.
7 Ídaadohkeed, áík'ehgo hant'é ídaadohkeedíí nohwaa hi'né'hi at'éé;
hádaadoh'įį́, áík'ehgo hant'é hádaadoh'iinií nádaadohné'hi at'éé; dáádítɬįh
ńdaanołts'į, áík'ehgo nohwá ch'í'ítįįhi at'éé:
8 Hadíń ídókeedíí baa hi'né'hi at'éé; hadíń hádéz'iinií hant'é hádéz'įį shįhíí
náidiné'hi at'éé; hadíń dáádítɬįh ńdaałts'įhíí bá ch'í'ítįįhi at'éé.
9 Nohwitahyú ła' nɲee biye' golíni, biye' báń bíyókeedyúgo, ya' tséégo yaa
yi'aah gá?
10 Dagohíí łóg bíyókeedyúgo, ya' ch'oshgo yaa yiłteeh gá?
11 Daanołchǫ' ndi nohwichąghásh́é nt'é nłt'éhi baa hi'né'íí bídaagonołsįyúgo,
itisgo nohwaa natsekeesgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń hadíń dant'éhéta
nłt'éhihíí bíyókeedíí yaa yiné'hi at'éé.
12 Áík'ehgo nɲee hagot'éégo nohwich'į' ádaat'eego hádaaht'įįhíí k'ehgo
nohwíí ałdó' bich'į' ágádaanoht'ee: áí Bik'ehgo'ihi'ɲań yegos'aanií hik'e
binkááyú nada'iziid n'íí ye'iłch'ídaago'aahíí bik'ehgohi at'éé.
13 Ágołts'ósę́go ch'ígót'i'yú ch'ínohkáh: nteelgo ch'ígót'i'ihíí, goteelgo intínhíí
góyéé nágost'ąąyú intín, łą́ągo ákóɲe' ha'ánáłséh.
14 Ágołts'ósę́go ch'ígót'i'ihíí, ágołts'ósę́go intínhíí, áí zhą́ ihi'ɲaa bich'į' intín,
da'akwííyé zhą́ ákú ch'ekáh, doo łą́ągo da.
15 Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidíí ádaadil'íni baa daagonohsąą, áí
dibeɬį́ bikágéhíí daabidiyágégo nohwaa hikáh, áídá' biyi' yuyaahíí ma'cho
dázhǫ́ shiɲá' daanliinií k'ehgo at'éhi ádaat'ee.
16 Dá binest'ą'híí bee bídaagonołsį doleeł. Ya' dahts'aa'íí hosh baa
ndaach'ihiɲiił née, née figs kǫ'dahosh baa ndaach'ihiɲiił née?
17 Ch'il nłt'éhihíí nest'áń nłt'éehíí bah dahnándahi at'éé; áídá' ch'il
dénchǫ'éhíí nest'ą́ń dénchǫ'éhíí bah dahnándahi at'éé.
18 Ch'il nłt'éhihíí doo nest'áń dénchǫ'éhíí bah dahnándahi at'éé da, ła'íí ch'il
dénchǫ'éhíí doo hagot'éégo nest'án nłt'éhihíí bah dahnándahi at'éé da.
19 Ch'il dawa doo nest'áń nłt'éehíí bah dahndéh dayúgo, yó'ok'éhgo kǫ' diltłi'
yuyaa olkaadhi at'éé.
20 Áík'ehgo binest'ą'ihíí bee bídaagonołsį doleeł.
21 SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashiłɲiihíí doo dawa yaaká'yú dahsdaahń
bilałtł'áhgee daanliinií itah daaleeh da; hadíń shiTaa yaaká'yú dahsdaahń
aɲiihíí yikísk'eh at'éehíí zhą́ itah daaleeh.
22 Áí bijįį nɲee łą́ągo gádaashiłɲii doleeł, NohweBik'ehń, nohweBik'ehń,
ya' doo daanónjiigo Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwinkááyú yałti' da láń? Ya' doo
nich'į' ádaan'ɲiigo ch'iidn hadaaniidzood da láń? Ya' doo nizhi' biláhyú ízisgo
ánágot'įįłíí be'ádaant'ee da láń?
23 Nohwíí doo nohwídaagonsini ádaanoht'ee da: yúwehzhį' nohkáh, nchǫ'go
ádaaht'íni, biłdidishɲiił.
24 Dahadíń shíyésts'ąągo shiyati' yikísk'eh at'éehíí díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé:
nɲee goyáni tséé yiká' bigową́ ágodlaa:

25 Łą́ą́go nanágołtįį, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigową bich'į' nádiyoł; ndi doo nagongeeh da: tséé biká' goz'ąąhíí bighą.
26 Áídá' dahadíń shíyésts'ąą ndi shiyati' doo yikísk'eh at'éé dahíí, díí k'ehgo nkó at'éhi at'éé: nn̲ee doo goyánihi sáí biká' bigową ágodlaa:
27 Łą́ą́go nanágołtįį, ła'íí tú ná'dijoł, ła'íí bigową bich'į' deyolgo nangóngo': gową nabígoztł'įįh silįį.
28 Jesus áí ąą́ł yaa nagosn̲i'dá' iłch'ígon'ą́ą́híí bighą nn̲ee bił díyadaagot'ee lę́k'e:
29 Yebik'ehíí k'ehgo yił ch'ígó'aahíí bighą, doo nn̲ee begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da.

8

1 Dził biká'dí' nkenádiidzaadá' łą́ą́go biké' anázeeł lę́k'e.
2 Nt'éégo ła' nn̲ee łóód doo ínádi̲h dahi, léprosy holzéhi, yaa nagháhi biyahzhį' hayaa adzaago gábiłn̲ii, SheBik'ehń, náshíńlziihíí bik'e síńtį̨go nígonsį̨, háńt'į̨yúgo náshíńlziih.
3 Áík'ehgo Jesus yich'į' dahdidiln̲iidí' yiká' ndeln̲iihgo, Hasht'į́į́; nándziih, yiłn̲ii. Áí dábiłgo łóód n'íí ínásdi̲i̲d lę́k'e.
4 Áídí' Jesus gábiłn̲ii, Hadíń dánko bił nagoln̲í' hela'; ti'i, okąąh yebik'ehi bich'į' ch'í'n̲ah ádndle'go, nt'éhéta be'okąąhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nné', Moses ngon'ą́ą́ lę́k'ehíí k'ehgo, áík'ehgo nándziihíí nn̲ee yídaagołsį̨ doleeł.
5 Jesus Capernaum golzeeyú ńyáádá', áígee siláá̱da dała'á gonenadín binant'a'íí nábokąąhgo baa nyáágo,
6 Gábiłn̲ii, ShiNant'a', shána'iziidíí di'il silínihi yaat'éégo bił na'din̲i'go gowąyú sitį̨į.
7 Jesus gábiłn̲ii, Ákú dishághgo naszíih.
8 Siláá̱da nant'án gábiłn̲ii, ShiNant'a', shigową yun̲e' ha'ánn̲áhgo ndi doo bik'eh sitį́į da: déhadziihgo ndi shána'iziidi nadzíih ndi at'éé.
9 Shíí ałdó' shinant'a' golį́į, shihíí siláá̱da bá nansht'aa: dała'á, Dah nn̲áh, biłdishn̲iiyúgo dahdigháh; ła'íí, Yushdé', biłdishn̲iiyúgo shaa higháh; ła'íí shána'iziidi, Díí áńle', biłdishn̲iiyúgo áí áíle'.
10 Jesus áí yidezts'ąądá' débiłdíyagodzaago nn̲ee biké' náłseełíí gáyiłn̲ii, Da'an̲ii gádaanohwiłdishn̲ii, Israel hat'i'íí bitahyú ndi doo hadíń díí k'ehgo bi'odlą' golíni baa nsháh da.
11 Ła'íí gánádish'n̲ii, Łą́ą́go ya'áí hanadáhdí' ła'íí ya'áí onadáhdí' nihikáhgo, Abraham hik'e Isaac ła'íí Jacob yił dahnáhaztąą doleeł, yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií bitah:
12 Áídá' nn̲ee, yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanlį̨į le'at'éé n'íí, chagołheeł yun̲e' ohilkaad doo: áígee daach'ichag hik'e kowoo łídaach'idiłk'ash doleeł.
13 Jesus siláá̱da binant'a'íí gáyiłn̲ii, Nádńdáh; hagot'éégo osíńdląądíí da'áí k'ehgo ná begolzaa. Áík'ehgo siláá̱da binant'a' bána'iziidihíí da'áígee dagoshch'į' nadziih.
14 Áídí' Jesus Peter bigową yun̲e' ha'ayáádá' Peter bi'aahíí bimaa nezgaigo sitį̨įgo yiłtsąą.
15 Bigan yedeln̲iih, áík'ehgo nezgai n'íí bits'ą́' gonyáá: áídí' nádiidzaago yá da'dezné'.

16 Áídí' o'i'ą́ą́zhį' godeyaago łą́ą́go ch'iidn isná ádaabiłsinií bich'į'yú yił neheskai: áík'ehgo hadaadzi'íí zhą́ bee ch'iidn hainiheyood, ła'íí daanṉiihíí dawa nádaayilziih:

17 Esáias, Bik'ehgo'ihi'ṉán binkááyú na'iziidi, gánṉiid n'íí begolṉe'go, Néé doo daanldzil dahíí, ła'íí nohwikah n'íí dawa dabízhą́ ídá'áyiidlaa.

18 Jesus biṉaayú nṉee łáni íła'at'éehíí yiłtsą́ądá', Hanaazhį' nohwił nada'do'eeł, nṉiid.

19 Áígee begoz'aanií ye'ik'e'iłchíhi baa nyáágo gábiłṉii, Iłch'ígó'aahíí, dahayú anadááłyú nikéʼ anáshdaał doo.

20 Jesus gábiłṉii, Ma' ndi bi'i'áń daagolı́ı́, dlǫ́' yúdahyú nada'iṉiihíí ndi bit'oh daagolı́ı́; áídá' shíí nṉee k'ehgo Niyááhíí doo hayú nshteehi at'éé da.

21 Ła' bitsiłke'yuhíí gábiłṉii, ShiNant'a', halą́ą shitaa ntsé łehishteehyú dósha'.

22 Jesus gábiłṉii, Shiké' híṉáá́ł; áídá' nanezna'íí dabíí łedaałii'ṉiił le'.

23 Áídí' tsina'eełíí yehiyaadá' bitsiłke'yu ałdó' ehikai.

24 Nt'éégo tú yat'éégo bił deyol, áík'ehgo tsina'eełíí tú nádidáhíí beh nádilk'ooł: áídá' Jesus-híí iłhosh lę́k'e.

25 Áík'ehgo bitsiłke'yu bich'į' nnikaigo ch'ínádaabisidá' gádaaṉii, Nohwe-Bik'ehń, hasdánohwiṉííł: dak'azhą́ téłtł'áh nohwił ogo'eeł.

26 Áík'ehgo gádaayiłṉii, Hant'é lá bighą ńdaałdzid, ntsóląą'at'éégo no-hwi'odlą' doo hwoi da? ṉii. Áídá' nádiidzaago nyolhíí túhíí biłgo yich'į' hadziigo nkenágoheltǫ'.

27 Áík'ehgo nṉee bił díyadaagot'éégo gádaaṉii, Nṉee ląą daat'éhi díí, nyolhíí ła'íí túhíí ndi da'áyiłṉiiyú ádaat'įį!

28 Hanaayú Gérgesenes daagolı́ı́yú bił nada'diz'eeldá' nṉee łena'ṉiłíí goz'ą́ądí' nṉee naki, ch'iidn isná ádaabiłsinihíí, Jesus yaa n'áázh, bédaach'ildzidhíí bighą doo hadíń ałhánégo bit'ah ch'egháhi da.

29 Yat'éégo gádaaṉii, Hago lá́ą́ ánohwile'go áńt'ı́ı́, Jesus, Bik'ehgo'ihi'ṉań biYe' ńlíni? Nohwiniigodilṉe'íí doo hwahá biká' ngoṉáh dadá' nohwiniigodnle' née?

30 Áígee da'aṉahyú góchi da'iyą́ągo nanałse'.

31 Áík'ehgo ch'iidn náda'okąąhgo gádaabiłṉii, Hanohwinyóódyúgo, góchi nanłsé'íí beh nohwinyóód.

32 Áík'ehgo, Hahkeeh, yiłnṉiid. Hakı́ı́dá' góchi nanałsé'íí yeh hikı́ı́: nt'éégo góchi dawa hayaa nádnkįįgo túsikáni yeh hikı́ı́, áík'ehgo tú yił daadesdzii.

33 Áídí' góchi yiṉádaadéz'įį n'íí nádnkįįgo kįh gozṉilyú okai, áígee ch'iidn isná ádaabiłsį n'íí hago ádaabi'deszaahíí dawa yaa nadaagosṉi'.

34 Áídí' kįh gozṉilgee daagolíínií dawa Jesus yich'į' ch'ínáłsą́ą́: áík'ehgo daayiłtsą́ądá' náyokąąhgo gádaayiłṉii, Nohwini'dí' ch'íńṉáh.

9

1 Áídí' Jesus tsina'eełíí yeh hiyaago hanaayú dabíí gólı́ı́yú bił oná'í'éél.

2 Nt'éégo ła' nṉee di'ili baa daach'iskąą: Jesus daabi'odlą' yígołsį́dá' nṉee di'ilihíí gáyiłṉii, Shiye', nił gozhǫ́ǫ́ le'; ninchǫ'híí bighą dák'ad naa nágodet'aah.

3 Áídá' begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi ła' dábiyi'yú, Díí nṉee Bik'ehgo'ihi'ṉań ádil'įįgo áṉii, daanzį.

4 Natsídaakeesíí Jesus yígółsįgo gádaabiłn̲ii, Nt'é bighą nohwijíí biyi' yuyaa nchǫ'go natsídaahkees?
5 Hadíihíí doo nyeego ách'in̲iih da, Ninchǫ'híí bighą dák'ad naa nágodet'aah; dagohíí, Nádndáhgo dahnn̲áh?
6 Ni'gosdzáń biká' nn̲ee binchǫ'híí bighą baa nágodet'aahíí shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonołsį doleełhíí bighą, (nn̲ee di'ili sitiinií gáyiłn̲niid,) Nádndáhgo biká' síntiinií dahnádnné'go gowąyú nádńdáh.
7 Áík'ehgo nádiidzaago gowąyú onádzaa.
8 Nn̲ee łą́ągo íła'adzaahíí díí daayo'įjdá' bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihédaanzį, nn̲ee díí k'ehgo á'ił'įjgo yaa goden'ąąhíí bighą.
9 Jesus áídí' higaałgo nn̲ee Matthew holzéhi tax nanáhi'n̲iłígee sidaago yiłtsąądá', Shiké' dahnn̲áh, yiłn̲ii. Áík'ehgo nádiidzaago biké' dahiyaa.
10 Jesus iyąągo nezdaago, tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíihik'e nn̲ee doo dábik'ehyú ádaat'ee dahíí łą́ągo hikaigo Jesus hik'e bitsiłke'yu yił da'iyąągo dahdinezbįh.
11 Pharisees daanlíni daabo'įjdá' Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Nt'é bighą nohwiłch'ígó'aahíí tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí hik'e nn̲ee doo dábik'ehyú ádaat'ee dahíí yił da'iyąą?
12 Jesus áí yidezts'ąądá' gádaabiłn̲ii, Doo hago'ádaat'ee dahíí izee nant'án doo yaa nakáh bik'eh da, daann̲iihíí zhą́.
13 Hant'é n̲iigo ágodi'n̲iihíí bídaagonoł'aah, Dawahá nastseedgo bedaashich'okąąhíí bitisgo nn̲ee łaadaach'oba'íí hásht'į́į, n̲iigo: shíí nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádaahn̲e', biłdishn̲iiyú níyáá, áídá' doo nn̲ee dábik'ehyú ádaat'eehíí ágáłdishn̲iiyú níyáá da.
14 John bitsiłke'yu Jesus yaa hikaigo gádaan̲ii, Nt'é bighą néé hik'e Pharisees daanlíni łahgee dáshin̲á' da'ohiikąąh, áídá' ni nitsiłke'yu doo dáshin̲á' da'okąąh da?
15 Jesus gádaabiłn̲ii, Ya' ni'i'n̲éhgee nn̲ee íła'ádaat'eehíí nn̲ee niin̲éhíí yił nakaiyúgo doo bił daagozhǫ́ǫ́ da née? Dahagee nn̲ee niin̲éhíí bits'ą́' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshin̲á' da'okąąh doleeł.
16 Ko'íí dénchǫ'éhíí doo nak'ą' ánídéhíí bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo ánídéhíí ihanighághgo dayúwehégo onanádlaad.
17 Ła'íí wine áníi alzaahíí ikágé wine benałtinií dénchǫ'éhíí doo biyi' tádaach'in̲ił da: ágách'idzaayúgo wine benałtinií kots'ą́' daidiłdoh, áík'ehgo winehíí ąął ha'ijooł, ła'íí wine bee nałtį n'íí da'ílíí hileeh: áídá' wine áníi alzaahíí wine benałtinií ánídéhíí zhą́ biyi' tádaach'in̲ił, áík'ehgo da'íła nłt'éé.
18 Jesus t'ah bich'į' yałti' nt'éégo nant'án ła' baa nyáágo biyahzhį' hayaa adzaago gábiłn̲niid, Shitsi' áníi daztsąą: ndi yushdé', biká' ndenln̲íhgo nnaahó'n̲aa.
19 Áík'ehgo Jesus nn̲eehíí yiké' dahiyaago bitsiłke'yu ałdó' biké' dahiskai.
20 Nt'éégo isdzán dił bighánłį́įgo nakits'ádah bił łegodzaahi Jesus yine'dí' ninyaago bi'íí bidá'yú yedeln̲iih:
21 Ídił yałti'go gán̲íí, Bi'íí zhą́ ndi bedenshn̲iihyúgo nłt'éé náshdleeh.
22 Jesus łédiidzaago biłtsąą, áík'ehgo gábiłn̲ii, Shilah, nił gozhǫ́ǫ́ le'; ni'odlą'íí nłt'éégo ánániidlaa. Áík'ehgo dagoshch'į' nłt'éé násdlį́į.
23 Áídí' Jesus nant'án bigową yun̲e' ha'ayáágo, tsįsól yeda'do'aałíí hik'e nn̲ee daagodnch'aadíí yiłtsąągo,
24 Ch'ínohkáh, yiłn̲niid: na'ilíhn doo daztsąą da, daazhógo iłhoshgo at'éé. Áí bighą baa daach'odloh lę́k'e.

25 Nn̲ee íła’adzaahíí dawa ch’ínáńłsą́ą́dá’ Jesus ha’ayáágo na’ilíhníí bigan yiłtsoodá’ nádiidzaa.
26 Áík’ehgo áí bin̲aayú dahot’éhé ágodzaahíí baa ch’in̲ii lę́k’e.

27 Áídí’ Jesus dayúweh higaałgo nn̲ee naki bin̲áá ádaagodini biké’ dahizh’aazh, adi̲i̲d daadilwoshgo gádaan̲ii, David biye’ ńlíni, nohwaa ch’onbáah.
28 Ki̲h yun̲e’ ha’ayáágo nn̲ee bin̲áá ádaagodini baa n’áázh: Jesus gádaayiłn̲ii, Ya’ ágá’ishłéhgo nohwi’odlą’ golį́į́ née? Ha’oh, nohwiNant’a’, daabiłn̲ii.
29 Áík’ehgo bin̲áá ádaagodiníí bin̲áá yiká’ ndeln̲iigo, Hago nohwi’odlą’ nel’aaníí dábik’ehgo nohwá begoln̲e’, biłnn̲iid.
30 Áík’ehgo bin̲áá nádaagosdli̲i̲go, Hadíń yígonołsíi̲h hela’, Jesus nłdzilgo baa daasn̲i’.
31 Da’ágát’éé ndi o’ázhyú dahot’éhé yaa nadaagosn̲i’.

32 Áídí’ dahnádikáh ńt’éégo nn̲ee doo yałti’ dahi, ch’iidn isná ábiłsini, Jesus baa bił ch’ikai.
33 Áík’ehgo nn̲eehíí biyi’dí’ ch’iidn habi’dinodzoodá’, nn̲ee doo yałti’ da n’íí hadzii: áík’ehgo nn̲ee íła’adzaahíí bił díyadaagot’eego gádaan̲ii, Israel hat’i’íí bitahyú doo hak’i díí k’ehgo ágot’eehíí daahiltséhi da.
34 Áídá’ Pharisees daanlíni, Ch’iidn nant’án binawodíí bee ch’iidn hainihiyood, daan̲ii.
35 Áídí’ Jesus ki̲h nagozn̲ilyú hik’e gotahyú yitah naghaa, Jews ha’ánáłséh nagozn̲ilyú iłch’ígó’aahgo, yaaká’yú dahsdaahń bilałtł’áhgee begoz’aaníí baa na’gon̲i’íí nłt’éhi yaa yałti’go, ła’íí nn̲ee bitahyú iłtah at’éégo daann̲iihíí hik’e kah yaa nakaihíí dawa náyihilziihgo naghaa.
36 Jesus nn̲ee łáni yo’i̲i̲go, dibeli̲i̲ nadaabinyoodíí da’ádi̲hgo nakai łehíí k’ehgo doo daanłdzil dago iłtanáhosą́ąhíí bighą dázhǫ́ yaa ch’oba’ lę́k’e.
37 Áídí’ bitsiłke’yu gádaayiłn̲ii, Nest’áń dázhǫ́ łą́ą́go nest’ąądá’ nada’iziidíí doo łą́ą́ dahíí bighą doo hwoi da;
38 Áík’ehgo nest’ą’ yeBik’ehń bich’į’ da’ohkąąhgo gádaabiłdohn̲iih, Nada’iziidíí ninest’ą’ nádaayihigeshyú daadnł’áá.

10

1 Jesus bitsiłke’yu nakits’ádahíí yushdé’ daayiłnn̲iidá’ spirits daanchǫ’i hadainihiyóód doleełgo yedaabik’ehgo yaa daagodez’ąą, iłtah at’éégo daann̲iihíí hik’e kah iłtah at’éehíí yaa nadaakaihíí nádaayilziihgo ałdó’ yaa daagodez’ąą.
2 Nakits’ádah nadaal’a’á gádaaholzee; dantséhíí Simon, da’áń Peter holzéhi, hik’e bik’isn Andrew; James Zebedee biye’hi, hik’e bik’isn John;
3 Philip hik’e Barthólomew; Thomas ła’íí Matthew, tax bich’į’ nahi’n̲íłi; James, Alphéus biye’hi, hik’e Lebbéus, da’áń Tháddeus holzéhi;
4 Simon, Cánaanite nlíni, ła’íí Judas Iscáriot, Jesus ch’íyido’aahíí.
5 Díí nakits’ádahíí Jesus odaahił’aago gádaayiłn̲ii, Doo Jews daanli̲i̲ dahíí bitahyú dohkáh hela’, ła’íí Samáriayú ki̲h nagozn̲ilyú dohkáh hela’:
6 Israel hat’i’íí bitahyú, dibeli̲i̲ ch’a’onehezdeehíí k’ehgo zhą́ bich’į’ dohkáh.
7 Desohkaiyú, Yaaká’yú dahsdaahń nant’aahíí biká’ nagowaa, daadohn̲iigo baa yádaałti’.

8 Daanɲiihíí nádaahołziih, nɲee łóód doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nakaihíí nłt'éégo ánádaahdle', nanezna'íí nádaabihoł'ɲaah, ch'iidn nɲee biyi'dí' hadaanohohsood: daazhógo nohwaa daas'né', daazhógo nadaahɲiih.
9 Nohwibestso bizis biyi' yuyaa óodo, béshłigai, dagohíí zhaali łitsogé odaahɲííł hela';
10 Hohkaahyú izis bena'iltiníí, dagohíí nohwi'íícho naki, ik'e'an nohwikee, ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaadohɲiił hela': nɲee na'iziidíí bá di'né'go goz'ąą.
11 Dahadíí kįh nagozɲil dagohíí gotahyú dohkáhyúgo, hadíń nłt'éégo at'éehíí biká na'ídaadołkidgo, łahyú naadohkáhzhį' bił nahísóotąą le'.
12 Gową yuɲe' ha'ahkaigee, Iłch'į'gont'éehíí díí gową yuɲe' be'ágót'ee le', daadohɲii.
13 Áígee daagolíínií nłt'éégo ádaat'eeyúgo nohwił iłch'į'gont'éehíí yił daanlįį doo: doo nłt'éégo ádaat'ee dayúgo, nohwił iłch'į'gont'éehíí dánohwíí nohwił nádodleeł.
14 Dahadíń doo hádaanohwit'įį dayúgo, nohwiyati' doo yídaayésts'ąą dayúgo, ái gową dagohíí kįh gozɲilíí bits'ą' dahnádohkáhgo, nohwikee bąą łeezhíí baa daałhaał.
15 Da'aɲii gádaanohwiłdishɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań nɲee yándaago'aahíí bijįį Sodom hik'e Gomórrah golzeegee daagolɭ́ɭ́ n'íí biniidaagodilɲe'íí bitisgo áí kįh gozɲilgee daagolíínií biniigodolɲiił.
16 Ma' bitahyú dibełɭ́ɭ́ k'ehgo daanohwideł'a': ái bighą ch'osh goyą́ąhíí k'ehgo daagonohsąą, hawú ga'ádaanoht'eego doo t'ąązhį' nádaadołghash da.
17 Nɲee baa daagonohsąą: yánádaaltihíí yaa nádaanohwide'aah doleeł, ła'íí Jews íła'ánát'įįh nagozɲil yuɲe' hanohwínáda'iltsas doleeł;
18 Ła'íí nant'ánchań hik'e ízisgo nant'ánhíí biyahzhį' nnádaanohwich'iłteeh doleeł, shíí shighą, ái hik'e doo Jews daanlįį dahíí ałdó' biɲááł shá nadaagołɲi' doleeł.
19 Nohwaa yá'iti'yú nohwił ch'ideskaiyúgo, hagot'éégoshą' hasdzii, hant'éshą' dishɲii, doo daanohsį da: hant'é daadohɲiihíí da'ái bik'ehenkéézgee nohwaa hi'né' ndi at'éé.
20 Ái doo dánohwíí hahdziih da, ndi nohwiTaa bits'ą́'dí'go Spirit-híí nohwinkááyú hadziih ndi at'éé.
21 Nɲee ła' bik'isn zideeyú nyide'aah doleeł, ła'íí nɲee ła' bizhaazhé ágáyidoliił: chąghášhé bą́ą́ hik'e bitaa yich'į' nanádaagonłkaadgo bik'ehgo nabi'ditseed doleeł.
22 Shizhi' bee daanohwich'ozhiihíí bighą nɲee dawa bił daanohchǫ' doleeł: áídá' dahadíń dángont'í'zhį' dahildǫ́híí hasdábi' dolteeł.
23 Ła' kįh gozɲilgee nohwiniidaagoch'idnłsįyúgo, łahyúgo náádohkáh: da'aɲii gádaanohwiłdishɲii, Shíí, nɲee k'ehgo Niyááhíí, nánsdzaazhį' Israel hat'i'i bikįh nagozɲilíí t'ah doo hwahá dawago nohkáh da doleeł.
24 Biłch'ígót'aahíí biłch'ígó'aahíí doo yitisgo at'éhi at'éé da, ła'íí na'iziidíí doo binant'a' yitisgo at'éhi at'éé da.
25 Biłch'ígót'aahíí biłch'ígó'aahíí yiłgo dáłełt'eego dábik'eh, ła'íí na'iziidíí binant'a' yiłgo dáłełt'eego dábik'eh. Bigową golíínií Beélzebub daałch'iɲiigo daabich'ozhííyúgo, bichąghášhé itisgo nchǫ'go daabich'ozhíí doleeł.
26 Áík'ehgo doo bédaałdzid da: k'ad dawahá bił łe'izkaad n'íí ch'í'ɲah ádolɲiił; ła'íí k'ad dawahá nanl'į' n'íí bígózįhgo ádolɲiił.
27 Godiłhił yuɲe' nohwił nagoshɲi'íí idindláádyú baa nadaagołɲi: nant'į'ego bee nohwich'į' ha'odziihíí kįh biká'dí' daadołwoshgo baa nadaagołɲi'.

28 Hadíí kots'í nadaiłtseedá' koyi'siziiníí doo nadaiłtseed at'éé dahíí doo
bédaałdzid da; áídá' ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa kots'í hik'e koyi' siziiníí oy-
iné'híí, áń zhą́ bédaałdzid.
29 Ya' dlǫ'dichiné naki zhaali łichí'é dała'á ílį́įgo nahin̲iih gá? Da'ágát'éé ndi
nohwiTaa doo hat'į́į́ dayúgo dała'á ndi doo ni'yú bits'ą́' naokáad at'éé da.
30 Nohwitsizíl ndi dawa iłk'idá' hotagi at'éé.
31 Áík'ehgo doo nédaałdzid da, dlǫ'dichiné doo ałch'ídé bitisgo da'inohłįį da.
32 Dahadíń nn̲ee binadzahgee, Áń bígonsį, shiłn̲iihíí, áń shiTaa yaaká'yú
dahsdaahń binadzahgee ágáłdidishn̲iił.
33 Áídá' dahadíń nn̲ee binadzahgee, Áń doo bígonsį da, shiłn̲iihíí, áń shiTaa
yaaká'yú dahsdaahń binadzahgee ágáłdidishn̲iił.
34 Ni'gosdzáń biká'zhį' iłch'į'gont'ééhíí nkeniné' doo daasho'n̲íí da: doo
iłch'į'gont'ééhíí nkenishné'híí bighą niyáá da, bésh be'idiltłishé niitą́ą́go
niyáá.
35 Nn̲ee ła' bitaa bił łił nanágonłkaad doleeł, isdzán bi'isdzą' bił łił
nanágonłkaad, ła'íí isdzán hik'e bá'iyéhíí ałdó' bił łił nanágonłkaadgo ashłe'híí
bighą niyáá.
36 Nn̲ee dabíí bichągháshé bich'į' nanádaagonłkaad doleeł.
37 Dahadíń bitaa dagohíí bą́ą́ shíí shitisgo bił nzhooníí doo shíyéé hileehgo
dábik'eh da: ła'íí dahadíń biye' dagohíí bitsi' shíí shitisgo bił nzhooníí doo
shíyéé hileehgo dábik'eh da.
38 Dahadíń bitsį'iłna'ááhíí doo dahiditįįhgo shiké' dahdigháh dahíí doo
shíyéé hileehgo dábik'eh da.
39 Dahadíń bi'ihi'n̲a' bił ilííníí bits'ą́' da'ilíí hileeh: áídá' dahadíń shíí shighą
bi'ihi'n̲a' doo bił ilį́į́ dahíí, áń zhą́ dahazhį' ihi'n̲aahíí yaa higháhi at'éé.
40 Dahadíń nánohwidnłtiiníí shíí ałdó' náshidnłtíni at'éé; dahadíń
náshidnłtiiníí shides'a'íí ałdó' náidnłtíni at'éé;
41 Dahadíń nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi nlįįhíí bighą nádnłtiiníí,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi nt'é Bik'ehgo'ihi'n̲ań bainé'íí áń ałdó'
da'áík'ehgo baa hi'né'hi at'éé; dahadíń nn̲ee dábik'ehyú át'ééhíí nlį́įhíí bighą
náidnłtiiníí, nn̲ee ágát'éhi nt'é Bik'ehgo'ihi'n̲ań bainé'íí áń ałdó' da'áík'ehgo
baa hi'né'hi at'éé.
42 Dahadíń, Jesus yiké' higaałhíí bighą, díí doo ízisgo at'éé dahíí idee bee
tú sik'azíí ndi yá ná'iłsįįhyúgo, da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bich'į' nayihin̲iiłíí da'an̲iigo bíyéé doleeł.

11

1 Jesus bitsiłke'yu nakits'ádahíí ąął yił ch'ídaagoz'ąądá' Jews daanlíni bikįh
nagozn̲ilyú iłch'ígó'aahgo hik'e yati' baa gozhóni yaa nagoln̲i'go onanádzaa.
2 John ha'ásitįį yun̲e' Christ ánát'įįłíí ya'ikonzįįdá' bitsiłke'yu naki Christ
yich'į' oyił'a'go,
3 Gáyiłnn̲iid, Ya' ni higháhi n'íí ánt'įį née, dagohíí ła'i biká daadéet'įį née?
4 Jesus gábiłn̲ii, John bich'į' nádoht'aashgo díí disołts'aaníí ła'íí hoł'iiníí baa
bił nagołn̲i':
5 Bin̲áá ádaagodįh n'íí bin̲áá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nn̲ee
łóód doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nadaakai n'íí nłt'éégo ánádaidle',
bijeyi' ádaagodįh n'íí da'idits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle',
tédaat'iyéhíí yati' baa gozhóni bee bich'į' yáda'iti'.
6 Hadíń shodląągo doo t'ąązhį' at'éé dahíí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, n̲ii.

7 Onát'aazhdá' Jesus nn̲ee íła'at'ééhíí John yaa nagoln̲i'go yich'į' yałti'go
nkegonyaa gán̲íígo, Da'igolį́į́yú nt'é hádaadeh'į́į́yú nasohkai? Tł'oh bit'ąą
nteelíí bił godiyołíí née?
8 Nt'é hádaadeh'į́į́yú nasohkai áídá'? Nn̲ee nłt'éégo bik'e'izláhi née? Hadíí
bidiyágé nłt'ééhíí nant'án golį́į́gee nadaakaihi at'éé.
9 Nt'é lą́ą́ hádaadeh'į́į́yú nasohkai áídá'? Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi
née? Ha'oh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi yitisgo at'éhi, nohwiłdishn̲ii.
10 Díí baa k'e'eshchįį n'íí áń át'į́į́, Shinal'a'á nádįh dish'aa, nádįh
iłch'į'gole'go.
11 Da'an̲iigo gánohwiłdishn̲ii, Nn̲ee daagozliiníí bitahyú doo ła' John Baptize
ágole'íí yitisgo at'éé da: áídá' yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliiníí
bitahyú hadíń dázhǫ́ doo ílį́į́ dahíí John yitisgo at'éé.
12 John Baptize ágole'íí ni'gosdzáń biká' naghaadí' godezt'i'go nn̲ee
yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliiníí itah daaleeh dázhǫ́ hádaat'įįgo
ídéédaalnaa.
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí ła'íí begoz'aaníí baa
k'e'eshchiiníí ágon̲e'íí dabíntsédá' yaa yił nadaagosn̲i', John nyáázhį'.
14 Shiyati' nádaagodoh'aah hádaaht'įįyúgo gánohwiłdishn̲ii, Elías, hígháh n'íí,
át'į́į́.
15 Hadíń bijeyi' golíínníí, íyésts'ąą le'.
16 Dząągee nn̲ee daałinolt'įįłíí hant'é bił łíshhah nishłeego baa nagoshn̲i'?
Na'in̲iih nagoz'ąągee chągháshé íła'at'éégo iłch'į' ádaan̲iigo,
17 Tsįsól bee nohwich'į' da'nt'aał ndi doo hak'i da'ołzhizh da; nohwich'į'
daahiichag ndi doo hak'i ch'adaashinołzhil da, daałiłdi'n̲iihíí nn̲ee díí goldo-
hgee daagolíínníí bił dáłełt'ee.
18 John doo iyąągo ła'íí doo idląągo nyáá dadá', Ch'iidn biyi' golį́į́, daałch'in̲ii.
19 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, ishąągo ła'íí ishdląągo niyáádá' gádaashiłch'in̲ii,
Áń dichini ła'íí idlánihi, tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí ła'íí nn̲ee doo bik'ehyú
ádaat'ee dahíí bit'eké nlíni, daach'in̲ii. Da'an̲ii igoyą'íí nt'é ádaat'įįłíí bee
bígózįh.
20 Kįh nagozn̲ilíí biyi' Jesus ízisgo áná'ol'įįłíí łą́ą́go ye'ánát'įįłdá' binchǫ'íí doo
yits'ą́'yúgo ádaan̲e' dahíí bighą yił daaditeh nkegonyaa, gán̲íígo,
21 Korázingee daagonohłiiníí, nohwá góyéé doleeł! Bethsáidagee
daagonohłiiníí ałdó' nohwá góyéé doleeł! Nohwitahyú ízisgo ánágot'įįłíí Tyre
hik'e Sídongee ágágodzaayúgo, áígee daagolíínníí doo áníidá' nak'ą'dich'ízhé
bik'inazlaadá' iłch'ii yiyi' naháztąągo binchǫ'íí yits'ą́'zhį'go ádaasdzaa doleeł
ni'.
22 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yándaago'aahíí bijįį Tyre hik'e Sídon bitisgo no-
hwiniigodidoln̲iił, nohwiłdishn̲ii.
23 Nohwíí, Capérnaumgee daagonohłiiníí, yaaká'zhį'go hanohwidi'n̲iiłíí, no-
hwíí ch'iidntahzhį'go nohwidido'n̲ił: nohwitahyú ízisgo ánágot'įįłíí Sódomgee
ágágodzaayúgo, díí jįį Sódom t'ah goz'ąą doleeł ni'.
24 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yándaago'aahíí bijįį ni', Sódom golzeehíí, bitisgo
nohwiniigodidoln̲iił, nohwiłdishn̲ii.
25 Áídá' Jesus Bik'ehgo'ihi'n̲ań yokąąhgo gán̲íí, ShiTaa, yaaká'zhį' hik'e
ni'zhį' nant'án ńlinihi, díí iłch'ígót'aahíí nn̲ee daagoyą́ą́go bił ídaagozínihíí baa
ch'ananł'į' n'íí mé' ga'ádaat'eehíí bich'į' ch'í'n̲ah ánleehíí nich'į' ba'ihénsį.
26 Da'áík'ehgo ágot'ee le', shiTaa; da'áík'ehgo hánt'įįgo ágónlaahihi.

27 ShiTaa bits'ą́'dí'go dawa shaa hi'nníɬ: doo hadíń shíí, Bik'ehgo'ihi'nań biYe' nshɬ́ni, shígóɬsini at'éé da, shiTaa zhą́; ła'íí doo hadíń shiTaa yígóɬsini at'éé da, shíí biYe' nshɬ́ni zhą́, ła'íí dahadínta shiTaa bich'į' bígózįhgo áshłe'íí ałdó' shiTaa yígóɬsį.

28 Daanohwigha nada'ohsiidíí ła'íí ndaazgo dahda'ohheełíí shich'į' nohkáh, áík'ehgo hádaasołgo ánohwishłe'.

29 Izénázwodíí łahdí' nábiyi'hishaałgo shits'ą́'dí' ígonɬ'áah; shijíí yuną' isht'egodnt'ee, doo itisgo ídéshtʼįį da: áík'ehgo nohwiyi' siziinií hanáyoł doleeɬ.

30 Izénázwodíí łahdí' nábiyi'hishaałyúgo doo ná nyee da doleeɬ, da'ighéélgo ánisiníí doo ná ndaaz da doleeɬ.

12

1 Áídá' Jews daagodnɬsiníí bijįį Jesus tɬ'oh naghái hentíínníí yiyi'yú higaaɬ; bitsiłke'yu yiɬ hikaahgo shiną' daasilįįgo tɬ'oh naghái binest'ą' nadaayiniigo daayiyąą nkegonyaa.

2 Pharisees daanlíni daabiłtsąądá' gábiłnii, Díń'įį, godilziníí bijįį doo baa nach'ighaa dahíí nitsiłke'yu yaa nakai.

3 Jesus gádaabiłnii, Ya' David hik'e yiɬ nakaihíí biłgo shiną' daasilįįgo, hago ádaasdzaa láń shįhíí doo hwahá baa da'ohshiih da née?

4 Bik'ehgo'ihi'nań daach'okąąh goz'ąą yuną' ha'akaigo, báń Bik'ehgo'ihi'nań ye' okąąhgo baa hi'né'go nii'né' n'íí, doo daayiyąągo bágoz'ánihi daayiyą́ą́, ái báńhíí okąąh yedaabik'ehi zhą́ daayiyąągo goz'ánihi.

5 Da'ch'okąąh goz'ąą yuną' okąąh yedaabik'ehi godilziníí bijįį doo daagodnɬsį da ndi doo bee bída'itah dahíí, begoz'aaníí bek'e' eshchiiníí biyi' doo hwahá baa da'ohshiih da née?

6 Dząągee hadíń da'ch'okąąh goz'aaníí yitisgo at'éhi naghaa, nohwiłdishnii.

7 Dawahá nastseedgo bedaashich'okąąhíí bitisgo nnee łaadaach'oba'íí hásht'įį́, niigo aníihíí bídaagonoɬsįyúgo, shíí, doo shaa dahgoz'ąą dahíí, doo shaa yádaałti' da doleeɬ ni'.

8 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijįį ndi beshik'eh.

9 Áídí' dahiyaadá' Jews ha'ánáɬséh goz'ąą yuną' ha'ayáá.

10 Áígee nnee bigan dała'ázhiné́é binawod ásdįįdi itah sidaa lę́k'e. Nnee ła'i Jesus dant'éhéta bee baa dahgosit'aa daanzįgo nayídaadiłkid gádaaniigo, Ya' godilziníí bijįį ná'ch'ilziihíí begoz'ąą née?

11 Jesus gádaabiłnii, Nohwitahyú nnee ła' bidibeɬį́į́ dała'áhi godilziníí bijįį o'i'áń yuną' ogo'yúgo, yiɬtsoodgo hanáidishood ya'?

12 Nnee dibeɬį́į́ yitisgo íɬį́į́ go'į́į́! Áík'ehgo godilziníí bijįį nɬ'éégo ánách'ot'įįɬgo goz'ąą.

13 Áídí' nnee bigan binawod ásdįįdi yich'į' gánníí, Yushdé' dahdinlníh. Áík'ehgo bich'į' dahdidilniigo bigan nádzii, łahzhiné́éhíí ga'at'éé násdlį́į́.

14 Áídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo, hagot'éégo Jesus daayiziɬhee doleeɬíí yaa nadaagoshchįį.

15 Jesus díí yígóɬsįgo áídí' dahnyaa: nnee biké' dahnánɬsąą, ái dawa náyihilziih;

16 Áídí' gádaayiɬnii, Ch'ídaashinoh'aah hela':

17 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi, Esáias holzéhi, gánniidíí begolne'go ánágot'įįɬ,

18 Shinal'a'á, hałtíínií, shił nzhóni, shiyi'siziinií bił dábik'ehyú át'éhi
daaneł'įį́: shiSpirit-híí biká'zhį' ashłéhgo doo Jews daanlį́į dahíí bich'į'
dábik'ehyú ágot'eehíí yaa nagolni' doleeł.
19 Doo nagontł'og nago'aa da, doo dilwosh da doleeł; da'intínyú bizhiihíí
doo hadíń yidits'ag da doleeł.
20 Dábik'ehyú ánách'ot'įįłíí itis silį́į́go áyíílaazhį' tł'oh hichǫǫdíí doo yitíh da,
túkǫ'íí beh hiit'i'íí dét'įh dałchiihíí doo yinłtsees da doleeł.
21 Bíí bizhi'íí doo Jews daanlį́į dahíí bada'ołíí doleeł.
22 Nnee ła' ch'iidn isná ábiłsini biná́á ágodįh, ła'íí doo yałti' dahi baa bił
ch'ikaigo náyilziih: áí nnee doo yałti' da n'íí yałti' ła'íí go'į́į násdlį́į́.
23 Nnee dawa bił díyadaagot'eego gádaannįid, Áń David biYe' at'į́į ya'?
24 Phárisees daanlíni áí daidezts'ą́ądá' gádaannįi, Ch'iidn nant'án, Beélzebub
holzéhi, binawodíí bee díí nnee ch'iidn hainihiyood, daanįi.
25 Natsídaakeesíí Jesus yígółsi̯go gádaayiłnii, Nnee dałaháyú binant'a' golíínií
dabíí iłch'į' nanágonłkaadyúgo da'ílíí hileeh; kį́h gozni̯lgee daagolíínií dagohíí
dáła' naháztaaníí dabíí iłk'ídahnájahyúgo doo anahyú bengonowáh át'éé da:
26 Satan nnee biyi'dí' Satan hainihiyoodyúgo, dabíí ích'į' naná'idziid;
áík'ehgo yebik'ehíí hagot'éégo ńzaad begoldoh?
27 Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadíń
bee ch'iidn hadainiyood áídá'? Áík'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'.
28 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nań biSpirit bee ch'iidn haniisoodyúgo,
Bik'ehgo'ihi'nań nohwitahyú iłk'idá' nant'aa.
29 Hagot'éégo ła' nnee nalwodi bigową yune' ha'ách'ighaago dawahá
bíyééhíí ch'in'įįh? Nnee nalwodíí ntsé łích'iltł'ó hik'e go'į́į. Áídá' dawahá
bíyééhíí bits'ą́' ch'in'įįh.
30 Hadíń doo bił gonsht'įį dahíí shich'į' got'ínihi at'éé; hadíń doo bił
íła'ánáishdle' dahíí shits'ą́' ts'iłtįįgo áile'hi at'éé.
31 Áík'ehgo gádaanohwiłdishnii, Konchǫ'íí dawa ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań
dénchǫ'go baa yách'iłti'híí bighą kaa nágodit'aah doleeł: áídá' Holy Spirit
dénchǫ'go baa yách'iłti'yúgohíí doo kaa nágodinot'aah at'éé da.
32 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dénchǫ'go shaa yách'iłti'híí bighą kaa
nágodit'aah doleeł: áídá' Holy Spirit dénchǫ'go baa yách'iłti'híí bighą doo kaa
nágodinot'aah at'éé da, díí jį́į goldohíí hik'e nágoldohíí ndi.
33 Ch'il nłt'éé́yúgo, binest'ą' ałdó' nłt'éé ngolníí; áídá' ch'il dénchǫ'yúgo,
binest'ą' ałdó' dénchǫ' ngolníí; ch'il hago'at'éé́híí binest'ą' bee bígózini at'éé.
34 Ch'osh bik'asda' golíínií k'ehgo hałinołt'įį́łíí, hagot'éégo nłt'éégo yádaałti',
nchǫ'go ádaanoht'eedá'? Kojíí yune' hagot'éégo goz'ąą shi̯híí bee yách'iłti'hi
at'éé.
35 Kojíí yune' nłt'éégo goz'aaníí bee nłt'éégo ách'ít'éhi at'éé: kojíí yune'
nchǫ'go goz'aaníí bee nchǫ'go ách'ít'éhi at'éé.
36 Bik'ehgo'ihi'nań nnee yándaago'aahíí bijį́į nnee yati' da'ilíníhíí dawa yee
hadaadzi' n'íí bighą baa yá'iti'doleeł, nohwiłdishnii.
37 Niyati' n'íí bee nłt'éégo áńt'éé́híí ná ha'dodzih, dagohíí niyati' n'íí bee
nángodot'aał.
38 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanlíni ła' Jesus gádaayiłnii,
Iłch'ígó'aahíí, godiyi̯hgo be'ígózinií ła' nohwił ch'í'nah áńle'.
39 Yich'į' hananádziigo gádaayiłnii, Nchǫ'go ádaat'éhi nant'į' nakaihi
daałinolt'įį́łíí godiyi̯hgo be'ígózinií yiká daadéz'įį; áídá' be'ígózinií doo bił

ch'í'n̲ah ádaaln̲e'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi n'íí, Jonas
holzéhi, nn̲ee bich'į' be'ígózįh alzaahíí zhą́.
40 Jonas taagi jįį hik'e taagi tł'é' łóg nchaahíí bibid sitįįhíí k'ehgo shíí, nn̲ee
k'ehgo Niyááhíí, taagi jįį hik'e taagi tł'é' łeyi' sitį́į́ doleeł.
41 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yándaago'aahíí bijįį nn̲ee Nínevehgee daagolį́į́ n'íí
daahizįįgo nn̲ee daałinolt'įįłíí yaa yádaałti'go, Nohwíí nohwitisgo daanchǫ'
ni', daadidon̲iił: Nínevehgee daagolííníí Jonas yałti'go daidezts'ąądá' binchǫ'íí
yits'ą́'zhį' ánádaasdzaa; áídá' k'adíí Jonas bitisgo ánsht'éhi niyáá.
42 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yándaago'aahíí bijįį isdzán nant'ánihi hayaadí'go
nyááhíí hizįįgo nn̲ee daałinolt'įįłíí yaa yałti'go, Shíí shitisgo daanchǫ' ni',
didon̲iił: áń dázhǫ́ ńzaadí' ńyáá, Sólomon bigoyą' yidits'į́hgo; áídá' k'adíí
Sólomon bitisgo ánsht'éhi niyáá.
43 Spirit nchǫ'íí nn̲ee yiyi'dí' háyáádá' tú ádįhyú aanádaał, hayú hanayóołíí
yiká hantaago; áídá' doo hagee da lę́k'e.
44 Áík'ehgo gán̲íí, Shíí shigowąyú hadí' níyáá n'ííyú nádésdzá; bigową n'íí
doo nt'é siné' da, nágolzhoogo dawahá nzhǫǫgo neheshjaayú nádzá.
45 Áík'ehgo spirits gosts'idi daanchǫ'i yił nakai, bíí bitisgo daanchǫ'ihi, áí
gową yun̲e' yił ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áík'ehgo nn̲ee ntsédá' át'éé n'íí
bitisgo at'éé hileeh. Áík'ehgo díí nchǫ'go daałinolt'įįłíí ałdó' ágát'éé doo.
46 Jesus nn̲ee íła'adzaahíí t'ah yich'į' yałti'dá', bą́ą́ hik'e bik'isyú dadáńyú
nadaazį, yich'į' hadaadzii hádaat'įįgo.
47 Nn̲ee ła' gábiłn̲ii, Nimaa hik'e nik'isyú dadáńyú nadaazį, nich'į' hadaadzii
hádaat'įįgo.
48 Nn̲ee bił nagosn̲i'íí gáyiłn̲ii, Hadíń shimaa, hadíń shik'isyú?
49 Bitsiłke'yu yich'į' dahdidiln̲iigo gán̲íí, Kú shimaa hik'e shik'isyú!
50 Dahadíń shiTaa yaaká'yú dahsdaahń yikísk'eh at'ééhíí shik'isn, dagohíí
shilah, ła'íí shimaa at'éé.

13

1 Da'áí bijįį Jesus kįhdí' ch'ínyáágo, túsikaaníí bahgee nezdaa.
2 Áígee nn̲ee łą́ą́go baa náńłsą́ą́, áík'ehgo tsina'eełíí yeh hiyaago dahnezdaa;
áídá' nn̲eehíí tábąąyú íła'adzaa.
3 Áígee na'gon̲i'íí yee łą́ą́go yił ch'ígó'aah, gán̲íígo, K'edileehíí yił ke'go
k'edileeyú óyáá;
4 K'edileegee k'edilzíí ła' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dlǫ́' íła'adzaago
ąął nádaihezlaa:
5 Ła' k'edilzíí tsétahyú nanehezdee, ákú łeezh doo dázhǫ́ łą́ą́yú da: łeezh
da'ayą́háhíí bighą dagoshch'į' hadaazhjeed.
6 Áídá' ya'áí hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dahíí bighą
nádaahesgą.
7 Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee; áík'ehgo hoshihíí igháńłsąągo nadaist-
seed.
8 Ła' k'edilzííhíí łeezh nłt'ééyú nanehezdee, áí zhą́ nest'áń áyíílaa, ła' dała'á
gonenadín, ła'íí gostądin, ła'íí tádin bitisyú ánálzaa.
9 Hadíń bijeyi' golííníí íyésts'ąą le'.
10 Bitsiłke'yu baa hikaigo gádaabiłn̲ii, Nt'é bighą iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí
bee bich'į' yáńłti'?

11 Áík'ehgo gábiłn̲ii, Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí doo
bígózį da n'íí nohwíí bídaagonołsįįhgo nohwaa daagodest'ąądá' bíhíí doo baa
daagodest'ąą da.
12 Dahadíń íyésts'ąągo ígoł'aahíí, bigoyą'íí itisgo baa nádo'né', áík'ehgo
dayúweh bigoyą' bá ínágododaał: áídá' dahadíń doo íyésts'ąą dahíí, ayą́hágo
ígoł'ąą n'íí ndi bits'ą́' da'ílíí nádodleeł.
13 Áí bighą iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí bee bich'į' yádaashti': dédaineł'įį ndi doo
daayo'įį da; dédaidits'ag ndi doo ídaayésts'ąą da, doo bił ídaagozį da.
14 T'ah doo hwahá gágon̲éh dadá' Esáias yaa nagoln̲i' n'íí begolzaa,
gánn̲iidhi, Dédaadohts'ag ndihíí doo nohwił ídaagozį da doleeł; dédaaneł'į́į́
ndihíí doo daah'įį da doleeł:
15 Díí nn̲eehíí bijíí daantł'iz daazlįį, doo da'dits'ag da daazlįį, ła'íí
daanéshch'il daazlįį; doo ágádaat'ee dayúgo bin̲áá yee daago'įį doleeł ni',
bijeyi' yee da'dits'ag doleeł ni', bijíí yee bił ídaagozį doleeł ni', áík'ehgo shich'į'
ádaan̲e'go nádaasziih doleeł ni'.
16 Nohwíí nohwin̲áá biyaa gozhǫ́ǫ́, go'įįhíí bighą: nohwijeyi' biyaa gozhǫ́ǫ́,
idits'ag-híí bighą.
17 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Doo ałch'ídé Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziidi, ła'íí nn̲ee nłt'éégo ánát'įįłíí daah'iiníí daayiłtséh hádaat'įį ndi
doo hak'i daayiłtsąą da; daadohts'agíí daidits'į́h hádaat'įį ndi doo hak'i
daidezts'ąą da.
18 Áík'ehgo k'edileehíí iłch'ígót'aahgo baa nagon̲i'íí nt'é golzeego ágolzeehíí
ídaayesółts'ąą.
19 Hadíń yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí baa yá'iti'íí
íyésts'ąągo doo bił ígózį dadá', nchǫ'i nlįįhń baa nyáágo bijíí yun̲e' k'edolzaa
n'íí bits'ą́' haiyiné'. Áń k'edilzíí intín bahyú nanehezdee n'íí át'éé;
20 Áídá' tsétahyú nanehezdee n'íí, yati' yidits'ago dagoshch'į' bił gozhǫ́ǫ́go
náidnné'híí át'éé;
21 Áídá' biyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dago, da'an̲ahzhį' begodigháh:
áídá' yati'híí bighą nagontł'ogíí, dagohíí biniigonłt'ééhíí baa gowáhgee
dagoshch'į' t'ąązhį' nanánihidéh.
22 Hosh bitahyú nanehezdee n'íí yati' yidits'agdá' ni'gosdzáń biká'zhį'
nabi'dintł'ogíí, hágołdzilgohíí k'izé'idiłteehíí igháńłsą́ą́go yati' k'edolzaa n'íí
naistseed, áík'ehgo doo binest'ą' goleeh da.
23 Łeezh nłt'ééyú nanehezdee n'íí, yati' yidits'ago bił ígóziníí át'éé; áń nest'áń
ánáil'įįh, ła' dała'á gonenadín, ła'íí gostądin, ła'íí tádin bitisyú ánáil'įįh.
24 Áídí' Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí ła' ch'í'n̲ah anágodlaa, gán̲íígo,
Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: nn̲ee
bik'edolzaayú k'edilzíí nzhooníí k'eidnláá:
25 Áídá' nn̲ee da'ałhoshdá' nn̲ee bó'n̲i'íí áígee nyáágo, tł'oh nagháí bitahyú
tł'oh dénchǫ'éhi k'eidnláádá' onádzaa.
26 Tł'oh nagháí hájéédá' binest'ą' gozlįįgee tł'oh dénchǫ'éhi ałdó' hájééd lę́k'e.
27 Bik'edolzaa golííníí bánada'iziidíí baa hikaigo gádaabiłn̲ii, Nohwinant'a',
k'edilzíí nłt'éhi la' k'edíńlaa ni'dá' díí tł'oh dénchǫ'éhi hadí'go hajéédhi gá?
28 Gábiłn̲ii, Shó'n̲i'íí át'į́į́. Bánada'iziidíí gádaabiłn̲ii, Ya' áí tł'ohíí daahi'n̲izh
née?
29 Dah; tł'oh daahn̲izhyúgo, tł'oh nagháíhíí dánko bił daahn̲izhi at'éé.

30 Ch'ík'eh dała' nołseeł le', inest'ąązhį': áík'ehgo inest'ąągo tł'oh nagháí
daigeeshíí gádaałdishn̲iih, Tł'oh dénchǫ'éhíí ntsé bee da'ohtł'o'go didlid
doleełhíí bighą: áídá' tł'oh nagháíhíí shitł'oh nagháí bágową yun̲e'
ndaanohn̲ííł.
31 Áídí' Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí ła' ch'í'n̲ah ánágodlaa gán̲íígo,
Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nn̲ee
bik'edolzaayú ch'il mustard holzéhi biyigé k'eidnláá.
32 Áí biyigéhíí dázhǫ́ ałts'ísę́hi, ndi k'edolzaayúgo, dázhǫ́ nchaa hileeh,
ch'il dawa bitisgo nchaahi, áídí' ch'il dázhǫ́ nn̲eezgo hileehgo dlǫ́' yúdahyú
nada'in̲iihíí bits'ádaaz'aahíí biyi'yú bit'oh ádaagole'.
33 Iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee nanágoln̲i' gán̲íígo, Yaaká'yú dahsdaahń
bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: isdzán ik'áán táádn ha'okąą́go,
báń benilzoołé yił ná'ist'oodgo ąął dahńdiilzoolzhį'.
34 Díí dawa iłch'ígót'aahgo nada'gon̲i'íí Jesus nn̲ee íła'ádaadzaahíí yee yił
nagosn̲i'; dá iłch'ígót'aahgo nada'gon̲i'íí zhą́ yee yich'į' yałti' lę́k'e.
35 Áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi gán̲íí n'íí begoln̲e'go,
Iłch'ígót'aahgo nada'gon̲i'íí bee yashti' doleeł; ni'gosdzáń alzaadí' yushdí'
godezt'i'go nal'į' n'íí baa nagodishn̲ih, n̲ii ni'.
36 Jesus nn̲ee łáni nádohkáh yiłnn̲iidá' kįh yun̲e' ha'ayáá: áígee bitsiłke'yu baa
hikaigo gádaabiłn̲ii, Tł'oh dénchǫ'éhi k'edolzaayú hentį́į́, nn̲iigo nagosíńłn̲i'íí
nohwił ch'í'n̲ah áńle'.
37 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, K'edilzíí nzhóni k'edileehíí shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí
ánsht'ee;
38 K'edolzaahíí ni'gosdzáń át'éé; k'edilzíí nzhónihíí yaaká'yú dahsdaahń
nn̲ee bilałtł'áhgee sin̲ilíí át'éé; áídá' tł'oh dénchǫ'éhíí nchǫ'i nlįįhń bichągháshé
át'éé;
39 Ó'n̲i'hi k'edilzíí dénchǫ'éhíí k'eidnlááhíí ch'iidn nant'án at'éé; ąął
inest'aaníí nnágodáhíí át'éé; ła'íí náda'igeeshíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á
yaaká'yú daagolííníí ádaat'ee.
40 Tł'oh dénchǫ'éhíí dała' alzaago kǫ' yun̲e' didlidhíí k'ehgo nnágodzaago
ágágot'ee doleeł.
41 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, shinal'a'á yaaká'yú daagolííníí daadish'aago,
da'iłchǫǫhíí ła'íí nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí shíí shilałtł'áhgee goz'aaníí
biyi'dí' hadaayin̲iił;
42 Áídí' kǫ' yáádin̲ah yuyaa oyihiłkaad: ákú daach'ichag ła'íí kowoo
łídaach'idiłk'ash doleeł.
43 Áídá' nn̲ee dábik'ehyú ádaat'eehíí ya'áí k'ehgo bik'inada'didlaad doleeł,
biTaa bilałtł'áhgee goz'ąąyú. Hadíń bijeyi' golííníí, íyésts'ąą le.
44 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí dant'éhéta koł ilíni ték'eyú
nách'ides'įį łehíí k'ehgo at'éé; nn̲ee náidnné'go náides'įįgo bił gozhǫ́ǫ́go bíyéé
dawa baa nahazn̲iigo ték'ehíí nagohesn̲ii.
45 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: nn̲ee
bana'in̲iihi yoo' łáń ílíni, dilkǫǫhé holzéhi, yíkantaa:
46 Áík'ehgo yoo' łáń ílínihíí yaa nyáágo, bíyéé n'íí dawa baa nahazn̲ii'go yoo'
n'íí nayihesn̲ii'.
47 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo ánánát'éé: łóg
behaidlehé nanestł'óli tayi' yuyaa olkaadgo, łóg iłtah at'ééhíí łą́ą́go bee
hanáltąą:

48 Dáhalk'iłgo, tábąązhį' ndaidistǫ'go dinezbįh, nłt'éehíí táts'aa yiyi' odaiheznil, áídá' doo nzhǫǫ dahíí yó'odaiskaad.
49 Díí k'ehgo ágot'ee doleeł nnágodáhgee: Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií híkáhgo, nnee dábik'ehyú ádaat'eehíí yits'ą'zhį' nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yita'iláh,
50 Áídí' doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí kǫ' yáádinah yuyaa oyihiłkaad: ákú daach'ichag ła'íí kowoo łídaach'idiłk'ash doo.
51 Jesus gádaabiłnii, Ya' díí dawa nłt'éégo bídaagonołsį née? Ha'oh, nohwe-Bik'ehń, daabiłnii.
52 Jesus gánábiłdo'niid, Begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi dała'á ntįįgo yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aanií baa bił ch'ígót'aanií díí k'ehgo at'éé: nnee bikįh golíínií nainoníihíí biyi'dí' dawahá áníidéhi hik'e sá'áhíí ndi hanáyihi'niił.
53 Jesus díí iłch'ígót'aahgo na'gonı'íí ąął yaa nagosni'dá' dahnasdzá.
54 Áídí' dabíí bini'yú ńyáágo Jews ha'ánáłséh goz'ąą yune' yił ch'ídaago'aahgo, nnee bił díyadaagot'eego gádaanii, Hadí'go díí nneehíí bigoyą' gozlíni, hagot'éégo ízisgo ánát'įįł?
55 Díń la' kįh ágole'íí biye', bąą́ la' Mary holzee, bik'isyú James, Joses, Simon ła'íí Judas daaholzee?
56 Bilahkíiyú la' ałdó' kú nohwił daanlįį? Díí nneehíí hadí' díí dawa nágodn'áni?
57 Áí bighą bik'edaach'ishch'ii lęk'e. Áík'ehgo Jesus gádaabiłnii, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi dahot'éhé nnee daabidnłsį, áídá' dágolíígee, bik'íí bitahyú doo hadíń bidnłsį da, nii.
58 Áígee doo łą́ągo ízisgo ánát'įįł da lęk'e, doo daabodląą dahíí bighą.

14

1 Áídá' nant'án, Hérod holzéhi, Jesus ánát'įįłhíí ya'ikonzįįdá',
2 Bánada'iziidi gádaayiłnii, Áń John Baptize ágole'íí n'íí át'įį́ ląą; daztsąądí' naadiidzaa; áí bighą ízisgo ánát'įįł.
3 Dabíntsédá' Hérod John yiłtsoodgo łíyistł'ǫǫgo ha'áyiłt'e' ni', Hérod bik'isn Philip bi'aa, Heródias holzeehíí bighą.
4 John gábiłnniidhíí bighą, Áń doo bił na'aashgo ná goz'ąą da.
5 Hérod John yiziłhee hát'įį́ ndi, nnee łáni yénáldzid lęk'e, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi daanzįhíí bighą.
6 Hérod bił łenágodáhgee nnágodzaago daagoch'inełįįgo Heródias bizhaazhé na'ilíhníí biníááł ilzhishgo, Hérod yił goyiłshǫ́ǫ lęk'e.
7 Áík'ehgo Hérod bitł'a dahdidilniihgo gáyiłnniid, Dant'éhéta shíhóńkeedíí naa nshné'.
8 Áík'ehgo na'ilíhníí bąą́ ábiłniigo, Hérod gáyiłnniid, Bena'ikaahíí biká' John Baptize ágole'íí bitsits'in dahs'ąągo shaa nkáah.
9 Nant'ánhíí doo bił gozhǫ́ǫ da, áídá' bitł'a dahdidilniih n'íí bighą, ła'íí nnee yił da'iyąąhíí bighą, Baa daanohkaah, nii lęk'e.
10 Ákú ił'aago, ha'áná'ilka' yune' John bitsits'in nadain'ąą.
11 Áídí' bena'ikaahíí bee bitsits'in ha'ádaiskąągo na'ilíhníí yaa yinkąą́: áídí' bąą́ yaa nainkąą́.
12 John bitsiłke'yu akú hikaigo bits'íhíí nádaidnłtįįgo, łehdaistįį, áídí' Jesus yaa hikaigo yił nadaagosni'.

13 Jesus díí ya'ikonzį́dá' dasahn bił o'i'éél, doo hadíń naghaa dayú: áídá' nn̲ee Jesus oyááhíí ya'ikodaanzį́dá' ił'anigo kį́h nagozn̲ildí' dáni' biké' nádesą́ą.

14 Jesus ákú ńyáádá', nn̲ee łáą́go yo'į́, áí yaa daach'oba'go, daann̲iihíí nádaayilziih.

15 K'ad o'i'aahgo bitsiłke'yu baa hikai, gádaan̲iigo, Kú doo hadíń gólı́ı́ da, k'ad o'i'aahzhį' goldoh; áík'ehgo nn̲eehíí dahayú gotahyú nádaadnł'áá, idáń nadaayiłn̲iihyú.

16 Doo nádikáh bik'eh da; nohwíígo bá da'dohné', n̲ii, Jesus.

17 Bitsiłke'yuhíí, Báń dijolé dá'ashdla'á zhą́ hik'e łóg dánakiyé biłgo nadaahii'né', daabiłn̲ii.

18 Áí shaa daanohné', daabiłn̲ii, Jesus.

19 Nn̲ee dawa, Ni'yú tł'oh biká' dinohbį́įh, yiłn̲iidá' báń dijolé ashdla'ihíí hik'e łóg nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'į́įgo ya'ihénzį́go oskąądí' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yaa daizné', áí nn̲ee dawa yitada'izn̲ii.

20 Áígee nn̲ee dawa da'iyą́ągo náda'isdį́įd lę́k'e: áídí' ch'ékaadíí táts'aa nakits'ádah bik'ehgo nádaihezlaa.

21 Chą́gháshé hik'e isdzáné doo bił otago da, dá nn̲ee zhą́go ashdladn doo náhóltagyú áhołáni shį da'iyą́ą.

22 Áídí' Jesus bitsiłke'yu gáyiłn̲ii, Tsina'eełíí behohkáh, shádį́hyú nohwił ido'éeł hanaayú, shíí nn̲ee nádohkáh, biłdishn̲iidá'.

23 Nn̲ee nádohkáh yiłnn̲iidá', dasahndi wą́'yú óyáá, okąąhyú: o'i'ą́ą́yú ákú dasahndi naghaa lę́k'e.

24 Áídá' tsina'eełíí tú iłn̲í'yú hi'ołyú tú nádidáhíí nabihiłnaa lę́k'e: bidáhzhį' nyolhíí bighą.

25 Doo hwahá ha'i'aah dayú Jesus bich'į' higaał, tú yiká' higaałgo.

26 Tú yiká' higaałgo bitsiłke'yu daabiłtsą́ągo, tsídaadolyizgo, Ch'iidn át'ı́ı́, daan̲iigo ńdaaldzidyú daadilwosh.

27 Dagoshch'į' Jesus bich'į' hadziigo, Nohwił daagozhǫ́ǫ́ le'; shíí ásht'ı́ı́; doo nédaałdzid da, daabiłn̲ii lę́k'e.

28 Peter gábiłn̲ii, SheBik'ehń, da'an̲ii ánt'į́įyúgo, Tú biká' shich'į' ńn̲áh, shiłnn̲ii.

29 Jesus, Yushdé', biłn̲ii. Áídí' Peter tsina'eełíí biyi'dí' gódah ch'eyáágo Jesus yich'į' tú yiká' deyaa lę́k'e.

30 Áídá' Peter adį́įd nyolgo yígołsį́įdgo neldzid; hayaa dezkaadá' nádidilghaazh, SheBik'ehń, hasdáshíłteeh, n̲iigo.

31 Dagoshch'į' Jesus bich'į' dahdidiln̲iidá' yiłtsoodgo gábiłn̲ii, Ni'odlą' lántsoh ayáhá, hant'é bighą nił nagoki?

32 Áídí' tsina'eełíí yiyi' onát'aazhdá' nyolíí isht'idedzaa.

33 Tsina'eełíí yiyi' naháztánihíí Jesus daayokąąh lę́k'e, Da'an̲ii Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ńlíni ląą, daayiłn̲iigo.

34 Hanaayú bił nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú hikai.

35 Nn̲ee áígee daagolíínií Jesus ya'ikodaanzį́dá' daagotahyú dahot'éhé anákeełgo, kah yaa nakaihíí dawa baa daayihesn̲il;

36 Nidiyágé bidá'yú zhą́ ndi bedaadenoln̲íh, daabiłn̲iigo nádaabokąąh: dawa bedaadeln̲iihíí nádaabi'dilziih lę́k'e.

15

1 Jerúsalemdí' begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanlíni Jesus yaa hikai, gádaayiłn̲iigo,
2 Hant'é bighą nitsiłke'yú iłk'idá' nn̲ee yánazį̨ n'íí yendaago'aahíí doo yikísk'eh ádaat'ee da? Dá doo daagonłsį̨go táda'digisé da'iyąą.
3 Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwíí hant'é bighą iłk'idá' nn̲ee ye'ádaan̲iihíí zhą́ daahonohtą'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí doo bikísk'eh ádaanoht'ee da?
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań díí k'ehgo gos'ąą, Nitaa hik'e nimaa dinłsí, n̲ii: ła'íí, Hadíń bitaa dagohíí bą́ą́ yati' yee yokáałíí zideego bá goz'ąą.
5 Áídá' nohwihíí gádaadohn̲ii, Hadíń bitaa dagohíí bą́ą́, Nt'éhéta naa nshné' doleeł n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nshné', yiłn̲iihíí;
6 Ła'íí bitaa, bą́ą́ biłgo doo yidnłsį̨ da ndihíí, da'áík'eh nłt'éé, daabiłdohn̲ii. Áík'ehgo iłk'idá' nn̲ee yendaagos'aaníí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí doo nt'égo ádaanołsį̨ da.
7 Nohwíí, nn̲ee nzhóni ádaadoł'iinií, Esáias da'an̲iigo dabíntsé nohwaa nagoln̲i' lę́k'e, gán̲íígo,
8 Díí nn̲eehíí dáyáti' zhą́ yee ałhánégo shit'ah daanlį̨, dáyáti' zhą́ yee daashidnłsį̨, áídá' bijíí yee doo daashidnłsį̨ da.
9 Daashokąąh ndi ch'éh ádaat'į̨, nn̲ee yegos'aaníí zhą́ yee iłch'ídaago'aah.
10 Jesus nn̲ee łáni yushdé' daayiłnn̲iidá' gádaayiłn̲ii, Shídaayełts'ą́ągo bídaagonoł'aah.
11 Kozé' yun̲e' be'ogohighánhíí doo nchǫ'go kodiłteeh da; áídá' kozé'dí' behagohighánhíí zhą́ nchǫ'go kodiłteehi at'éé.
12 Áídí' bitsiłke'yu baa hikaigo Jesus gádaayiłn̲ii, Áí ánn̲iihíí Phárisees daanlíni daidezts'ąągo doo bił daanzhǫǫ dahíí bígonłsí née?
13 Áídí' gáyiłn̲ii, K'edolzaahíí dawa shiTaa yaaká'yú dahsdaahń doo k'eidnláá dahíí hi'n̲izh doleeł.
14 Ch'ík'eh da'áík'ehgo ádaat'ee: nn̲ee bin̲áá ádaagodiníí ła' bin̲áá ádaagodini łolǫǫsíí k'ehgo ádaat'ee. Bin̲áá ágodiníí ła' bin̲áá ágodini łolǫǫsyúgo, da'íła o'i'áń yuyaa ołłdeeł.
15 Peter gábiłn̲ii, Iłch'ígon'áahgo nagosínłn̲i'íí nohwił ch'í'n̲ah áńle'.
16 Jesus gádaabiłn̲ii, Ya' nohwíí ałdó' t'ah doo nohwił ídaagozį̨ da née?
17 Ya' doo hwahá bídaagonołsį̨hda, hadíí kozé' yun̲e' be'ogohighánhíí kobidyú bendaagowa', áídí' nláhyú bech'ígohighán?
18 Hadíí kozé'dí' behagohighánhíí kojíídí' behagohighánhi at'éé; áí nchǫ'go kodiłteehi at'éé.
19 Nchǫ'go natsí'ikeesíí, izideehíí, nant'į' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, ich'in'į̨híí, łé'iłchoogo ánách'it'į̨híí, nchǫ'go yách'iłti'íí, díí dawa kojíídí' behagohighánhi at'éé.
20 Áí nchǫ'go daakodihin̲iiłi at'éé: kogan dá doo tách'igisé da'ch'iyąąhíí doo nchǫ'go kodiłteehi at'éé da.
21 Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sídon golzeehíí bin̲aayú óyáá.
22 Isdzán áizhį' golíni, Cánaan hat'i'íí nlíni, baa nyáágo gábiłn̲ii, ShiNant'a', David biYe' ńlíni, shaa ch'onbáah; shizhaazhé na'ilíhnníí góyéégo bich'į' nagowaa, ch'iidn biyi' golíígo.
23 Da'ágát'éé ndi doo yich'į' hadzii da. Bitsiłke'yu baa hikai, gádaabiłn̲iigo, Yúwehyú nádńł'áá; áń nohwiké' dilwoshgo anádaał.

24 Jesus gáṉíí, Israel hat'i'íí bitahyú nṉee dibełį́į́ ch'a'onehesdee'híí k'ehgo
ádaat'eehíí zhą́ bighą niyáá.
25 Áídí' isdzánhíí biyahzhį' hayaa adzaago bokąąhgo gábiłṉii, ShiNant'a',
shich'oṉiih.
26 Jesus gábiłṉii, Chągháshé báń bits'ą́' nách'idiné'go gósé bich'į' och'iłkaadgo
doo bik'eh da.
27 Isdzán gánábiłdo'ṉiid, Da'aṉii, shiNant'a': da'ágát'éé ndi báń bizhool nṉee
bibiká'idáné biká'dí' nanihidéhíí, gósé daayiyąą.
28 Jesus gánábiłdo'ṉiid, Isdzán, dázhǫ́ ni'odlą' golį́į́ lą́! Dá hánt'įįhíí k'ehgo ná
łalṉe' doleeł. Áík'ehgo da'áí bik'ehenkéézgee bizhaazhé nłt'éé násdlį́į́.
29 Jesus dahnadiidzaago túsikaaníí Gálilee holzéhi bit'ahyú ńyáá; áídí' dziłyú
óyáágo akú dahnezdaa.
30 Nṉee doo ałch'ídé baa náńłsą́ą́go, nṉee doo nakai dahíí, biṉáá ádaagodiníí,
doo yádaałti' dahíí, baa dahnagoz'aaníí, ła'íí ik'e'an łą́ą́go, Jesus dées'eezgee
ndaihezṉilgo nádailziih:
31 Áí bighą nṉee íła'at'ééhíí nṉee doo yádaałti' da n'íí yádaałti'go nádaasdlįįgo
daayiłtsąągo, ła'íí baa dahnagoz'ąą n'íí nłt'éé nádaasdlįįgo, doo nadaakai da
n'íí nłt'éégo nakai nádaasdlįįgo, biṉáá ádaagodįh n'íí biṉáá nádaagosdlįįgo
daayiłtsąągo bił díyadaagot'ee: áík'ehgo Israel hat'i'i Bik'ehgo'ihi'ṉań
daayokąąhíí ya'ihédaanzį lę́k'e.
32 Áídí' Jesus bitsiłke'yu yushdé' daayiłnṉiidá' gáyiłṉii, Díí nṉee shaa
náńłsą́ą́híí baa daach'oshba', dá bił nashkaigo taagiskąą, k'adíí doo nt'é
daiyąą da: doo dá shiṉá' nádaadish'aa hasht'į́į́ da, ágádaadzaayúgo nákaahyú
dánko shiṉá' yik'e odaatłizh.
33 Bitsiłke'yu gádaabiłṉii, Da'igolį́į́gee hadí' báń díí nṉee doo ałch'ídé dahíí bá
daan'né'go nádaadihii'né'?
34 Báń dijolé da'kwíí nadaahné', daabiłṉii, Jesus. Gosts'idi, ła'íí łóg ałts'ísę́hi
ayą́hágo biłgo, daabiłṉii.
35 Áígee nṉeehíí, Ni'yú dinohbįįh, daayiłṉii.
36 Báń dijolé gosts'idihíí, łógíí biłgo náidnné'go ya'ihénzįgo oskąądí'
iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yaa daizné'go nṉee yitada'izṉii.
37 Dawa da'iyąągo náda'isdįįd lę́k'e: áídí' ch'ékaadíí táts'aa gosts'idi bik'ehgo
nádaihezlaa.
38 Isdzáné hik'e chągháshé doo bił otago da, dá nṉee zhą́go dį́į́dn doo
náhóltagyú áhołáni shį da'iyą́ą́.
39 Áídí' nṉee baa náńłsą́ą́ n'íí onádaihes'a'dá', bíhíí ni' Mágdala golzeehíí
biṉaayú bił o'i'éél.

16

1 Phárisees hik'e Sádducees daanlíni Jesus yaa hikai, nabídaantaah daanzįgo,
Yaaká'dí' godiyįhgo be'ígóziníí nohwił ch'í'ṉah áńle', daabiłṉii lę́k'e.
2 Jesus gádaabiłṉii, O'i'aahgee gádaadohṉii dák'eh, Gonłt'éé doleeł ląą ko:
yaak'os łichiihíí be'ígózį.
3 Áídá' t'ahbįdá' gádaadohṉii dák'eh, Dégóchǫ'go o'i'aah ląą: yaak'os łichiigo
dábégódzidgo bił hayiłką́ą́híí be'ígózį. Nohwíí nṉee nzhóni ádaagonoł'iiníí, yáá
daaneł'į́į́go hago ágoṉéhíí bídaagonołsį; áídá' k'ad ágoṉéhíí doo bídaagonołsį da.
4 Nchǫ'go ádaat'éhi nant'į' nakaihi daałinolt'įįłíí godiyįhgo be'ígóziníí yiká
daadéz'įį; áídá' be'ígóziníí doo bił ch'í'ṉah ádaalṉe'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihi'ṉań

binkááyú na'iziidi, Jonas holzéhi, nnee bich'į' be'ígózįh alzaahíí zhą. Áídá' Jesus bits'ą' dahnasdzaa.

5 Jesus bitsiłke'yu hanaazhį' bił naná'diz'eeldá', báń yínádaasnah lęk'e.

6 Jesus gádaabiłnii, Báń benilzoołé, Phárisees hik'e Sádducees daanlíni bíyéehíí, baa daagonohsąą, nii.

7 Bitsiłke'yu iłch'į' yádaałti'go gádaanii, Báń doo daasii'né' dahíí bighą anníí.

8 Jesus ádaaniihíí yígółsįgo gábiłnii, Nohwíí nohwi'odlą' da'ayąháhi, hant'é bighą báń doo daasooné' dahi baa iłch'į' yádaałti'?

9 Ya' doo hwahá bídaagonołsįįh da? Báń dijolé ashdla'i nnee ashdladn doo náhóltag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ńdaahesoolaa n'íí, ya' doo bínádaałniih da née?

10 Łah ałdó' báń dijolé gosts'idi, nnee dįįdn doo náhóltag dago bá da'desné' n'dá' ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ńdaahesoolaa n'íí, ya' doo bínádaałniih da née?

11 Nt'é bighą doo nohwił ídaagozį da? Báń benilzoołé Phárisees hik'e Sádducees daanlíni bíyéehíí baa daagonohsąą, nohwiłdéniidíí, báń doo baa yashti'go ádishnii da.

12 Bitsiłke'yu ánída yídaagołsįįd, Báń benilzoołé baa daagonohsąą, doo niigo anníí da, áídá' Phárisees hik'e Sádducees daanlíni hagot'éégo iłch'ídaago'aahíí baa daagonohsąą, niigo anníí lęk'e.

13 Jesus Caesaréa Philíppi golzéhi binaayú ńyáágo bitsiłke'yu nayídaadiłkidgo gáyiłnii, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee hadíń nshłįį daashiłnii?

14 Bitsiłke'yu gádaabiłnii, Ła', John, Baptize ágoł'įį n'íí át'ąį, daaniłnii; ła'ihíí, Elías at'ąį; ła'ihíí Jeremías; dagohíí Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi n'íí át'ąį daaniłnii.

15 Jesus gánábiłdo'niid, Nohwíí nohwich'į'yúgohíí, hadíń át'ąį daashiłdohnii?

16 Simon Peter gábiłnii, Ni Christ ánt'įį, Bik'ehgo'ihi'nań hinąhi biYe'.

17 Jesus gábiłnii, Simon Bar-jóna, ni niyaa gozhǫǫ le': its'í hik'e dił nlíni doo nił ch'í'nah áyíílaa da, shiTaa yaaká'yú dahsdaahń zhą nił ch'í'nah áyíílaago ádíńniid.

18 Ła'íí gániłdishnii, Ni Peter honlzéhi, daashodlaanií kįh ágoch'ile'híí k'ehgo díí tsééhíí biká' yishtł'į: áik'ehgo ch'iidntahdí' ch'iidn binawodíí doo bitis hileeh da.

19 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee goz'aanií bá be'igęęsé naa nshníít: áik'ehgo nt'éhéta ni'gosdzáń biká' łesíńtł'oonií yaaká'yú ałdó' łestł'ǫǫ doleeł; nt'éhéta ni'gosdzáń biká' k'e'íín'aahíí yaaká'yú ałdó' k'e'dot'aah doleeł.

20 Jesus bitsiłke'yu gádaayiłnii, Shíí Jesus, Christ nshłiiníí hadíń bił nadaagolni' hela'.

21 Áídí' godezt'i'go Jesus, Jerúsalemyú deyaago Jews yánazíni, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, ła'íí begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi biniidaagodnle'íí, ła'íí bidizideedí' taagi jįį hileehgo naadiidáhíí dahkodá' bitsiłke'yu yił na daagolni'go nkegonyaa.

22 Peter t'ąązhį' bich'į' hananádziigo gánníí, SheBik'ehń, díí nits'ą'zhį' begoz'ąą le': nich'į' begolne' hela'.

23 Jesus t'ąązhį' adzaago Peter yich'į' hadziigo, Satan, yúwehyú shiká'zhį' ánne': ni shił godnłkísh: Bik'ehgo'ihi'nań binatsekeesíí k'ehgo doo natsíńkees da łąą, nnee binatsekeesíí zhą bee natsíńkees, biłnii.

24 Jesus bitsiłke'yu gádaayiłnii, Dahadíń shiké' dahdigháh hát'įíyúgo, ídaayo'nahdá' bitsį'iłna'áhi dahyidotįįhgo shiké' dahdowáh.

25 Dahadíń bi'ihi'na' yaa bił goyéehíí, áí bits'á' da'ilíí hileeh: áídá' dahadíń ídaayis'nahgo shíí shighą bi'ihi'na' da'ilíí silį'íí, áń ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hinaa doo.
26 Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éego ch'ist'įdá' koyi'siziinií da'ilíí silįyúgo, áí hant'é bits'á'dí' ch'it'įh? Dagohíí koyi'siziinií hant'é bidená nch'iné'?
27 Shíí, nnee k'ehgo Niyáahíí, shiTaa bits'á'idindláádíí bee shits'á'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíínií bił nánshkáh; áígee nnee dała'á daantíígee ánát'įdíí dábik'ehgo bich'į' nadi'ish'nił.
28 Da'anii gánohwiłdishnii, Kúgee nadaaziinií ła' dá doo da'itsaahíí dailįjhé shíí, nnee k'ehgo Niyáahíí, nant'án nshłįjgo náshdaałgo daashiłtsąągo zhą.

17

1 Áídí' gostáń iskąągee Peter, James, hik'e John, bik'isnhíí, biłgo Jesus dasahndi yił okai lęk'e, dził n'ááyú.
2 Áígee binadzahgee Jesus łahgo ánolįh silį: binii bik'ina'didlaad silį, ya'ái k'ehgo, bidiyágéhíí łigai silį, idindláádhíí k'ehgo.
3 Nt'éego áígee Moses hik'e Elías bił daanlįjgo silį, Jesus yił yádaałti'go.
4 Peter Jesus gáyiłnii, NohweBik'ehń, kú nkaihíí nohwá nzhǫǫ: hánt'įyúgo dząągee tł'ohdahskáń taago ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihíí Moses bá, ła'ihíí Elías bá.
5 T'ah yałti'go áígee yaak'os dázhǫ́ bits'á'idindládi biká' dahiyaa: nt'éego yaak'os biyi'dí' yati' yidezts'ąą gánííigo, Díínko shiYe' shił nzhóni, baa shił gozhóni; áń hódaayołts'ąą.
6 Díí daidezts'ąągo Jesus bitsiłke'yu hayaa ádaasdzaa, ńdaaldzidgo.
7 Jesus baa nyáágo bedaadesniigo gádaabiłnii, Daohsįjh, doo ńdaałdzid da.
8 Hadag daadéz'įį hik'e nnee doo ła' dadá' Jesus zhą daayo'įį.
9 Dziłdí' hayaa nákahdá' Jesus gádaabiłnii, Daahołtsąą n'íí hadíń bił nadaagołni' hela', shíí, nnee k'ehgo Niyáahíí, dasitsą́ądí' naadisdzaago zhą.
10 Bitsiłke'yu nabídaadiłkidgo gádaabiłnii, Hant'é bighą Elías dantsé hígháh, daanii, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi?
11 Jesus gádaabiłnii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá iłch'į'nádaidle'.
12 Áídá' gánohwiłdishnii, Elías iłk'idá' ńyáá, ndi doo bídaagoch'iłsį da ni', áídá' dá hádaach'it'įjyú ánádaach'ol'įjł lęk'e. Ái k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyáahíí, ałdó' ádaashich'idoliił.
13 John, Baptize ágoł'įį n'íí, áyiłniigo bitsiłke'yu yídaagołsį́d.
14 Nnee łą́ągo íła'at'éehíí yaa hikaigo nnee ła' Jesus yaa nyáágo yich'į' hilzhiizhgo gábiłnii,
15 ShiNant'a', shiye' baa ch'onbáah; onátłishgo goyéégo bich'į' nagowaa: łahgee kǫ' yeh naká', łahgeehíí tú yeh naká'.
16 Nitsiłke'yu baa bił ni'áázh ndi doo hagot'éego iłch'į' ánádaidle' da.
17 Jesus gádaabiłnii, Nohwi'odlą' édaadįhgo, dánohwíí zhą daanohwik'ehgo daałinołt'įjłíí, dahosahzhį' nohwił nahashtą́ą́? Dahosahzhį' łąą nohwidag ánsht'ee? Yushdé' niye' shich'į' bił nn'áash.
18 Jesus ch'iidn nłdzilgo yich'į' hadziigo ishkiinií yiyi'dí' háyáá: áík'ehgo da'ái bik'ehenkéézgee nłt'éé násdlį́į.
19 Áík'ehgo Jesus bitsiłke'yu dasahndiyú baa hikaigo, Néehíí hant'é bighą doo hadaandzóód da láń? daabiłnii lęk'e.

20 Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwi'odlą' da'ayą́háhíí bighą: da'an̲ii gádaanohwiłdishn̲ii, Nohwi'odlą' mustard biyígé ga'at'éé ndi, díí dziłíí bich'į' hadaahdziigo, Yúwehégo dihi'n̲áh, daabiłdohn̲iiyúgo, ágán̲éh: doo nt'é ch'éh ádaał'įį da doleeł.

21 Áídá' díí ga'at'éhihíí dáshin̲á' da'ch'okąąhgo zhą́ habidi'nedzódihi at'éé.

22 Gálilee golzeegee naháztąądá' Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, shik'edaann̲iihíí bilák'e shi'dolteeł:

23 Daashiziłheedá' taagi jįį hileehgo naadishdáh, n̲ii. Áí bighą bitsiłke'yu bijíí daann̲iih lę́k'e.

24 Capérnaum golzeeyú hikaigo tribute bich'į' nada'ch'in̲iiłíí Peter yaa hikaigo, Ya' niłch'ígó'aahíí naná'i'n̲iłihíí nayin̲iił née? daabiłn̲ii.

25 Peter, Ha'oh, n̲ii. Kįh yun̲e' oyáágo Jesus ntsé bich'į' hadziigo gábiłn̲ii, Hagot'éégo baa natsíńkees, Simon? Ni'gosdzáń biká' ízisgo nant'án daanliiníí, hadíń tax dagohíí tribute bich'į' nayin̲iił? Ya' dabíí bichąghásh*é*híí née, dagohíí nanidí' nakaihíí née?

26 Peter, Nanidí' nakaihíí, n̲ii. Jesus gánábiłdo'n̲iid, Áík'ehgo bichąghásh*é* doo nada'hin̲iił da.

27 Da'ágát'éé ndi, doo hadaashkee da doleełhíí bighą, túsikąąyú ńn̲áh, łóg behahidleehíí táyi' ołdeełgo, łóg dantsé hánlee'íí bizé' iłts'ą́' ánle'; ákón̲e' zhaali siné'ihíí hanné'go tribute bich'į' nada'ch'in̲iiłíí shíí shá ła'íí ni ná bich'į' nahin̲ííł.

18

1 Áídá' Jesus bitsiłke'yu baa hikaigo gádaabiłn̲ii, Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií bitahyú hadíń itisgo nlįį?

2 Áík'ehgo Jesus chąghásh*é* ałts'íséhi dała'á yushdé' yiłn̲iigo, bit'ahdí' dahyinesdaago,

3 Gán̲íí, Da'an̲iigo gánohwiłdishn̲ii, Nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádaahn̲e'go chąghásh*é* ałts'íséhíí k'ehgo ádaadohdle'yúgo zhą́ yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií itah hohłeeh.

4 Dahadíń díí chąghásh*é*híí k'ehgo ídaagoch'iyolba'íí, yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliinií bitahyú da'áń itis nlįį.

5 Dahadíń shizhi'íí binkááyú chąghásh*é* díí ga'at'éehíí náidnłtįįyúgo, shíí náshidnłtíni at'éé.

6 Dahadíń díí doo ízisgo ádaat'ee da ndi daashodląąhíí dała'á nchǫ'go at'íígo áile'íí, áń tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bidestł'ǫǫgo túnteel beh hilt'e'go tú yił didziihgo bá nzhǫǫ doleeł ni'.

7 Ni'gosdzáń biká' nn̲ee nakóntaahíí bá góyéé doleeł: nakódintaahíí dá begoln̲éh go'íį́; áídá' hadíń na'íntaahíí bá góyéé doleeł!

8 Áík'ehgo nigan dagohíí nikee nchǫ'go ánát'įįł ánílsįyúgo, nadnłgeeshgo yó'ołt'e': doo hagot'éégo nann̲aa da ndi, nits'í łahzhį' ádįh ndi dahazhį' ihi'n̲aahíí biyi' onn̲áhgo doo hago'at'éé da, áídá' nigan nakigo hik'e nikee nakigo kǫ' dahazhį' diltłi'íí biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhǫǫ da.

9 Nin̲áá nchǫ'go ánát'įįł ánílsįyúgo, ha'aahgo yó'oln̲e': nin̲áá dała'á ádįh ndi dahazhį' ihi'n̲aahíí biyi' onn̲áhgo doo hago'at'éé da, áídá' nin̲áá nakigo ch'iidn bikǫ' diltłi'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhǫǫ da.

10 Ídaa daagonohdzą́ą, díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí ła' doo daach'ohłaa da; yaaká'yú Bik'ehgo'ihi'nańh binadaal'a'á binádaadéz'iinihíí, shiTaa yaaká'yú dahsdaahń biniizhį' dahazhį' daabineł'įį́, nohwiłdishnii.
11 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ch'a'onehesdeehíí hasdáhishniiłhíí bigha niyáá.
12 Díí hagot'éégo baa natsídaahkees? Nnee bidibełįį́ dała'á gonenadín golíídá' dała'á ch'a'oyááyúgo, ngost'ádin ngost'áihíí dákú nyiníílda' dziłyú ch'a'oyáá n'íí hantaa gá?
13 Da'anıigo gádaanohwiłdishnii, Náidnłtįįyúgo ngost'ádin ngost'áí doo hak'i ch'a'okai dahíí dawa bitisgo náid nłtiinií yaa bił gozhǫ́ǫ́.
14 Áík'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahń díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí dała'á ndi doo ch'a'okaad hat'íį́ da.
15 Nik'isn nich'į' nchǫ'go adzaayúgo, bich'į' ńnáhgo bi'at'e'íí dasahndi bee bich'į' yáńłti': nidits'agyúgo, nik'isn hosíńłbáni at'éé.
16 Áídá' doo nidits'ag dayúgo, dała'á dagohíí naki biłgo bich'į' bił nkáh, áík'ehgo naki dagohíí taagi hilt'eego binádáł bee yá'iti'íí da'anıigo bee bígózį doleeł.
17 Díí ndi doo yidits'ag dayúgo, Bik'ehgo'ihi'nańh daayodlaanií ha'ánáłséhyú baa nagolní': áí ndi doo yidits'ag dayúgo, doo Jew nlįį dahíí, tax bich'į' nahi'niiłíí k'ehgo baa natsíńkees doleeł.
18 Da'anıigo gádaanohwiłdishnii, Nt'éhéta ni'gosdzáń biká' łédaasołtł'ǫǫhíí yaaká'yú ałdó' łestł'ǫǫ doleeł; nt'éhéta ni'gosdzáń biká' k'éda'so'aahíí yaaká'yú ałdó' k'e'do't'aah doleeł.
19 Gánánohwiłdish'nii, Naki dołt'eego ni'gosdzáń biká' nt'éhéta dała' haht'íį́ lęk'eyúgo hohkeedgo, shiTaa yaaká'yú dahsdaahń nohwá áile'.
20 Dahayú naki dagohíí taagi hilt'eego shizhi' yee da'okąąhgo íła'at'ééyúgo, áígee iłní'gee shíí nshłįį.
21 Peter baa nyáágo gábiłnii, SheBik'ehń, shik'isn shich'į' dénchǫ'go ánát'įįłyúgo, da'kwiidnshą' baa nágodinsh'aah, gosts'idn née?
22 Jesus gábiłnii, Gosts'idn doo niłdishnii da, ndi gosts'idinhíí gosts'idngo.
23 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aanií nant'án bánada'iziidíí baa hadaaz'aahíí iłk'ídaagodiłdǫǫh hádaat'įįhíí k'ehgo at'éé.
24 Yołtag nkegonyaagee, bána'iziidi ła' gonenáń doo náhóltagyú talents golzeego baa ha'ááhi baa híl'a'.
25 Doo hagot'éégo na'inıiił dahíí bigha, Díí nneehíí, bi'aahíí, hik'e bichągháshéhíí, ła'íí dawa bíyééhíí biłgo nahonıíih, ái bee shich'į' nanáhó'nííł, nıigo bángon'ą́ą́, binant'a'.
26 Áík'ehgo bána'iziidíí bich'į' hayaa adzaago nábokąąhgo, Shinant'a', ntsé ńt'ah, ąął nich'į' na'ishnıiił ndi at'éé, biłnii.
27 Áík'ehgo binant'a'íí baa ch'oba'go, Doo shich'į' na'inííł da ndi nzhǫǫ, biłnıigo nanábines'įįd.
28 Áídá' áń ch'íńyáágo ła' yił na'iziidi, dała'á gonenadín pence golzeego baa hayił'áhi, yiłtsą́ą: áń yizidnłtsoodgo, Shaa hánł'aahíí shich'į' nanáhí'nííł, yiłnii.
29 Yił na'iziidíí bich'į' hayaa adzaago nábokąąhgo, Ntsé ńt'ah, dawa nich'į' na'ishnıiił ndi at'éé, biłnıi.
30 Ndi, Dah, nıigo ha'áyíłt'e', baa ha'ááhíí na'haznılzhį'.
31 Ła' yił nada'iziidíí daabiłtsąągo doo bił daagozhǫ́ǫ́ dago díí ágodzaahíí dawa binant'a' yił nadaagosni'.

32 Áídí' binant'a'íí biká'íł'aadgo gábiłn̲ii, Ni shána'izíídíí dázhǫ́ ńchǫ' łąą, ni shaa háńł'áhi doo shich'į' nanáhí'n̲ííł da ndi nzhǫǫ, niłdén̲iid ni', náshonkąąhgo:

33 Áík'ehgo ni ałdó' bił na'izíídíí baa ch'onba' le'at'éhi, shíí naa ch'osibáadhíí k'ehgo,

34 Áík'ehgo binant'a' hashkeego ha'ánáʼilka' yun̲e' obił'a' biniigodiln̲éhgo, baa ha'ádáhíí dawa nanáyihezn̲ilzhį'.

35 Díí k'ehgo shiTaa yaaká'yú dahsdaahń ádaanohwile', doo nohwijíídí' nohwik'isn nohwich'į' nchǫ'go at'éehíí bighą baa nádaagodinoh'aah dayúgo.

19

1 Jesus díí ąął yee nyánłti'dá' Gálileedí' dahnyaa lęk'e, ni' Judéa golzeeyú, túńlíínií Jórdan holzéhi bitisyú ńyáá;

2 Áígee nn̲ee biké' náńłsą́ągo nádaayilziih lęk'e.

3 Phárisees daanlíni ałdó' baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabiłn̲ii, Ya' nn̲ee hant'éhéta bighą bi'aa yił ił k'ínát'aashgo goz'ąą née?

4 Jesus gádaabiłn̲ii, Ya' díí doo hwahá daahohshiih da née, dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee áyíílaahń, nn̲ee ła'íí isdzán áyíílaa lęk'e,

5 Gán̲íígo, Díí bighą nn̲ee bitaa hik'e bą́ą́ yits'ą́'ghághgo bi'aa yił nlį̨ doleeł: áí naki n'íí dała'á nádodleeł.

6 Áík'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á silį̨. Áík'ehgo dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań łayinlááhíí, dahadínta ił k'íyóléh hela'.

7 Phárisees gádaabiłn̲ii, Ágát'éédá', nt'é bighą naltsoos bee ił k'íńch'ít'aashíí łayile'go isdzánhíí yił ił k'ínát'aashgo Moses ngon'ą́ą lá́ń gá?

8 Jesus gádaabiłn̲ii, Moses nohwijíí daantł'izíí bighą nohwi'aa bił ił k'ínát'aashgo nohwá ngon'ą́ą lęk'e: ndi dantsé godeyaadá' doo ágágot'ee da ni'.

9 Shíí gádaanohwiłdishn̲ii, Hadíń bi'aa doo nn̲ee ła' yił nant'į' na'aash dadá', yił ił k'ínát'aazhdá' yił naná'n̲ą́ą́yúgo nant'į' nagháhi at'éé: hadíń isdzán yó'olt'e' n'íí yił nn̲ą́ą́yúgo, áń ałdó' nant'į' nagháhi at'éé.

10 Bitsiłke'yu gádaabiłn̲ii, Na'i'n̲eehíí ágát'éeyúgo, doo nch'in̲éh da ndi nzhǫǫ.

11 Jesus gádaabiłn̲ii, Doo nn̲ee dawa díí yídaanel'ąą da, hadíí ye'at'éé doleełgo baa daadest'aanií zhą́.

12 Nn̲ee ła' doo nnádaałsé' dago daabi'deshchíni ádaat'ee: áídá' ła'íí doo nnádaałsé' dago ádaaln̲e': ła'íí dabíí hádaat'į̨go yaaká'yú dahsdaahń bi-lałtł'áhgee begoz'ąąhíí bighą doo nnádaałsé' da. Hadíń díí yínel'aanií ch'ík'eh ye'at'éé le'.

13 Jesus chągháshé ałts'íse̹hi baa bił nch'ihezkai lęk'e, yiká' ndaadiln̲iihgo yá okąąh daabich'o'n̲íígo: áídá' bitsiłke'yu Doo ágádaaht'į̨ da, daakołn̲ii.

14 Áídá' Jesus gán̲íí, Ch'ík'eh chągháshé shich'į' nihikáh le', doo t'ąązhį' daahínóhtą' da; bíí ga'ádaat'eehíí yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanlį̨.

15 Chągháshé ąął yiká' ndaadesn̲iihdá' onádzaa.

16 Nt'éégo nn̲ee ła' Jesus yaa nyáágo gáyiłn̲ii, Ich'ígó'aahíí nłt'éhi ńlínihi, hago łąą nłt'éhi áshn̲e'go ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yaaká'yú bee hinshn̲aa doleeł?

17 Jesus gábiłn̲ii, Nt'é bighą nłt'éhi shiłnn̲ii? Doo hadíń nłt'éé da go'íį́, dała'á zhą́, Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́: áídá' ihi'n̲aa nłt'éhi biyi' onn̲áh háńt'į̨yúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aanií bikísk'eh áńt'ee le'.

18 Daat'éhihíí? n̲ii. Jesus gábiłn̲ii, Doo ich'iziłhee da, Doo nant'į' nach'ighaa
da, Doo ich'in'įįh da, Doo łé' ch'iłchoo da,
19 Kotaa hik'e komaa ch'idnłsį: ła'íí, Kot'ahdí' gólííníí koł nzhǫǫ, dakíí ídił
ch'ijǫǫhíí k'ehgo.
20 Nn̲ee áníi nagháhihíí gábiłn̲ii, Ánists'ísę́dí' godezt'i'go díí dawa be'ánsht'ee:
áídá' nt'é zhą́shą' doo be'ánsht'ee da?
21 Jesus gábiłn̲ii, Nzhǫǫ nleeh háńt'įįyúgo, ti'i, dawahá n̲íyééhíí naa na-
hon̲iihgo zhaalihíí tédaat'iyéhíí bita'in̲ííh, áík'ehgo yaaká'yú dawahá łáń ílíni
n̲íyéé doleeł: áídí' yushdé' shiké' dahsinn̲áh.
22 Áídá' nn̲ee áníi nagháhihíí díí yidezts'ąądá', doo bił gozhǫ́ǫ́ dago onádzaa:
dázhǫ́ háłdzilhíí bighą.
23 Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Da'an̲iigo gánohwiłdishn̲ii, Nn̲ee háłdzili
yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanliiníí itah hileehgo bá nyee.
24 Gánádaanohwiłdish'n̲ii, Łį́į́ bigháń ha'i'áhíí bená'kadé bigha'i'áńyú
ch'égháhgo bá nyeedá' nn̲ee háłdzilíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanliiníí
itah hileehgo itisgo bá nyee.
25 Bitsiłke'yu díí daidezts'ąądá' bił díyadaagot'eego gádaan̲ii, Áídá' hadíń zhą́
hasdábi'dilteeh?
26 Jesus daabineł'į́į́go gán̲íí, Nn̲eehíí áí doo łayole' at'éé da go'į́į́;
Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ dawa łayile'hi at'éé.
27 Peter gábiłn̲ii, Isąą, nohwíyéé dawa bits'ą́' dahdihiikaidá' niké' dahsiikai
ni': áígee nt'é nohwich'į' nahi'n̲iił?
28 Jesus gádaabiłn̲ii, Da'an̲iigo gánohwiłdishn̲ii, Dawa áníidégo ánálzaago, shíí,
nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nant'án biká'dahsdáhá bits'ą́'idindláádíí biká' dahsi-
daago, nohwíí shiké' nahkaihíí ałdó' nant'án biká' dahsdáhá nakits'ádah biká'
dahnahísóotąą doleeł, Israel nakits'ádah hat'i'íí yaa yádaałti'go.
29 Dahadíń bigową, bik'isyú, bilahkííyú, bitaa, bą́ą́, bi'aa, bichągháshé,
dagohíí bini' shizhi'híí bighą yits'ą́' dahnyaahíí, dała'á gonenadín ánáhołąągo
baa det'aahi at'éé, ła'íí ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yee hin̲aa doleeł, yaaká'yú.
30 Áídá' łą́ą́go dantsé daanlįį n'íí iké'yú doleeł; ła'íí iké'yú daanlįį n'íí dantsé
doleeł.

20

1 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: nn̲ee
dahts'aa hentííníí bíyéé gólíni dázhǫ́ t'ahbiyú bánada'iziidíí hantaayú
dahiyaa.
2 Nn̲ee bánada'iziidíí penny yich'į' na'in̲iiłgo yángon'ą́ą́dá' bidahts'aa
hentį́į́yú odais'a'.
3 Ngost'áí bik'ehenkéézyú shį onanádzaago na'hin̲iih nagoz'ąąyú ła'
daazhógo nadaazįįgo yiłtsąągo,
4 Gádaayiłn̲ii, Nohwíí ałdó' shidahts'aa hentį́į́yú dohkáh, dábik'ehgo no-
hwich'į' nahishn̲iił ndi at'éé. Áík'ehgo áí ałdó' ákú okai.
5 Isk'áhńyááyú ła'íí taagi bik'ehenkéézyú shį onanádzaago da'ágánánádzaa.
6 Ashdla'i bik'ehenkéézyú shį onanádzaago ákú ła' daazhógo nadaazįįgo
náyíłtsąą, Hant'é bighą daazhógo nasozįįgo o'i'ą́ą́? yiłn̲ii.
7 Doo hadíń na'idziid nohwaidi'aah dahíí bighą, daabiłn̲ii. Nohwíí ałdó'
shidahts'aa hentį́į́yú dohkáh, yiłn̲ii. Dábik'ehgo nohwich'į' nahishn̲iił ndi
at'éé.

8 O'i'ą́ą́yú dahts'aa hentíínií bíyéehíí bik'ehgo na'idziidi gáyiɬn̄ii,
Shánada'iziidií bich'į' ádaann̄iigo bich'į' nada'hin̄íɬ, da'iké'yú náda'nziidií
ntsé, áídá' dantsé náda'nziidíí iké'yú.
9 Ashdla'i bik'ehenkéézyú shį náda'nziid n'íí ákú hikaigo dała'á nt̨íígo
penny bich'į' nahas'n̄il.
10 Dantsé náda'nziid n'íí ákú hikaigo, néé itisgo nohwich'į' nahi'n̄iiɬ, daanzį
lę́k'e; da'ágát'éé ndi dała'á nt̨íígo penny zhą́ bich'į' nahas'n̄il.
11 Díí bich'į' nahas'n̄ilhíí bighą nn̄ee bidahts'aa golíínií yída'iɬtahgo,
12 Gádaabiɬn̄ii, Dała'ádn łédihikeezzhį' nada'iziid n'íí néé biɬ dáłeɬ'eego no-
hwich'į' naháńn̄il, néé gozdogyú nyeego nada'idziidgo o'i'ą́ą́.
13 Nant'ánhíí na'iziidíí ła' gáyiɬn̄ii, Shit'eké, doo hagot'éégo nich'į' natseskees
da: penny nich'į' nadihishn̄iiɬ, niɬdishn̄iigo, da'áígee niɬ nzhǫǫ ni' ya'?
14 Nich'į' na'hen̄ilihíí nádnné'go nádńdáh: díí iké'yú na'nziidíí áń ałdó' nich'į'
na'háńn̄ilhíí k'ehgo bich'į' na'hishn̄iiɬ.
15 Dashíí shíyéehíí dashíí hásht'į́įyú ánásh'įį́ɬgo, ái doo shá goz'ąą da née? Ya'
niɬ nn̄ii née, nɬt'éégo ánsht'eehíí bighą?
16 Áík'ehgo iké'yú daanlį́į n'íí dantsé doleeɬ, ła'íí dantsé daanlį́į n'íí iké'yú
doleeɬ: łą́ą́go yiká ádaann̄iid ndi da'akwíyé habi'do'n̄il.
17 Jesus wą́'yú Jerúsalemyú bitsiɬke'yu yiɬ hikaahgo k'ihzhį' yiɬ nikaigo
gádaayiɬn̄ii,
18 Isąą, Jerúsalemyú dekai; ákú shíí, nn̄ee k'ehgo Niyááhíí, okąąh
yebik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e begoz'aanií ye'ik'eda'iɬchíhi biɬgo baa
shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleeɬ,
19 Áídí' doo Jews daanlį́į dahíí yaa daashiɬtéehgo shaa daadloh doo,
hashída'iɬtsaas doo, áídí' tsį́'iɬna'áhi bídaashiɬkałgo daashiziɬhee doleeɬ: áídí'
taagi jį́į hileehgo naadishdáh.
20 Zébedee bichąghásh é bą́ą́híí binn̄e'híí Jesus yaa yiɬ hikaigo yich'į'
daahilzhiizh, nahídóshkid nzigo.
21 Nt'é háńt'į́į gá? biɬn̄ii, Jesus. Isdzán gábiɬn̄ii, Nant'án síńlį́įgo dahnándaago
díí shinn̄e'yu nakihíí ła' nigan dihe'nazhin̄éé dahsdaa doleeɬgo, ła'íí
ni'eshganzhin̄éé dahsdaa doleeɬgo bá ngon'áah.
22 Áídá' Jesus gádaabiɬn̄ii, Nt'é biká hádaaht'iinií doo bídaagonoɬsį da ląą.
Idee be'ishdląąhíí be'ohdląągo bínoɬdzil née, ła'íí baptize be'áshi'diln̄e'íí bee
baptize ánohwi'diln̄e'go bínoɬdzil née? Bínldzil, daabiɬn̄ii.
23 Jesus gánábiɬdo'n̄iid, Idee be'ishdląąhíí da'an̄ii be'ohdląą doleeɬ, ła'íí
baptize áshi'diln̄e'íí da'an̄ii bee baptize ánohwi'diln̄e' doleeɬ: áídá' shigan
dihe'nazhin̄éé dagohíí shi'eshganzhin̄éé sodaa doleeɬíí, doo shíí nohwaa
godesh'aah da, ái dahadíń shiTaa yágoz'aanií zhą́ bágoz'áni at'éé.
24 Iɬk'isyú nakihíí ádaan̄iihíí Jesus bitsiɬke'yu gonenanhíí daidezts'ąądá' doo
biɬ daabik'eh da.
25 Jesus bitsiɬke'yu íła'áyíílaago gádaayiɬn̄ii, Doo Jews daanlį́į dahíí
binadaant'a'íí isná ádaabiɬsį́go bá nadaant'aah, ła'íí bitahyú nn̄ee ízisgo
ádaat'eehíí da'án̄ííyú ádaat'į́įgo ádaabiɬsį́go bídaagonoɬsį́.
26 Áídá' nohwihíí nohwitahyú doo ágágot'ee da doleeɬ: áídá' dahadíń
nohwitahyú ízisgo ánsht'ee le' nzį́híí, áń nohwá áiɬ'į́į le';
27 Nohwitahyú dahadíń nant'án nshɬį́į le' nzį́híí, áń nohwá na'iziid le':

28 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí nshłįį ndi, doo hadíń shich'on̲iihíí bighą niyáá
da, áídá' nn̲ee bich'oshn̲iihíí bighą niyáá, shi'ihi'n̲a'íí nn̲ee łáni bá nahishn̲iiłhíí
bighą niyáá.
29 Jérikodí' dahnanáskaigo, Jesus biké' naadezą̨ą.
30 Nt'éégo nn̲ee naki bin̲áá ágodini intín bahyú sikee lę́k'e, áí Jesus higaałgo
ya'ikodaanzįįgo nádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' ńlíni, nohwaa
ch'onbáah, daan̲iigo nádaabokąąh.
31 Nn̲ee Jesus biké' náłseełíí, Godnch'áad, daabiłnn̲iid: áídá' da'tiségo
nanádaadidilghaazhgo, NohwiNant'a', David biye' ńlíni, nohwaa ch'onbáah,
daan̲iigo nanádaabokąąh.
32 Jesus ninyáágo bich'į' ánn̲iidgo, Nt'é nohwá áshłe'go ádohn̲ii? biłn̲ii.
33 NohwiNant'a', gohiit'įįgo ánánohwidle', daabiłn̲ii.
34 Jesus baa daach'osbaadgo bin̲áá yedaadoln̲iihgo dagoshch'į' daago'įį
nádaasdlįįgo biké' dahish'aazh lę́k'e.

21

1 Áídí' Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage golzeezhį', áí dził Olives holzéhi
si'ąągee, áídí' Jesus bitsiłke'yu naki oyił'a',
2 Gáyiłn̲iigo, Ti'i, nohwádįhyú gotahyú doh'aash, áígee dagoshch'į' túlgayé
bizhaazhé biłgo dahstł'ǫǫgo baa noh'aash: áí k'e'oh'adgo shaa nánohłǫǫs.
3 Nn̲ee ła' nt'éhéta nohwiłn̲iiyúgo, NohwiNant'a' hát'į́įgo áhiit'įį, biłdohn̲iih;
áík'ehgo dagoshch'į' nohwaa gode'aahgo nádohłǫǫs.
4 Díí ánágot'įįłíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi gán̲íí n'íí begoln̲éhgo
ánágot'įįł,
5 Sion bizhaazhé bił nadaagołn̲i', Díń'įį, ízisgo niNant'a' ídaagoch'iyolba'go
túlgayé, áí túlgayé bizhaazhéhi, yiká' dahsdaago nich'į' boghééł.
6 Áík'ehgo Jesus da'án̲ííyú bitsiłke'yu ádaadzaa,
7 Túlgayé, bizhaazhé biłgo, baa daizlǫǫzgo bidiyágéhíí yiká' dahdaihezn̲ildá'
Jesus yiká' dainesdaa.
8 Nn̲ee łą́ą́go bidiyágé intínyú yídaagosteel lę́k'e; ła'ihíí ch'il palm
bits'ádaaz'aahíí nadaayihiłgeeshgo intínyú yídaagosteel.
9 Nn̲ee bádįh náłseełíí, ła'íí biké'dí' náłseełíí daadilwoshgo gádaan̲ii, Hosánna,
David biYe' nlíni: NohweBik'ehń bizhi' yee higaałíí ba'ihégosini at'éé; da'itisé
goz'ąądí' Hosánna.
10 Áídí' Jerúsalemyú ńyáágo áígee daagolííníí dawa, hago ląą ágodzaa
daanzįgo, Díí hadíń át'į́į́? daan̲ii.
11 Nn̲ee biké' náłseełíí gádaan̲ii, Díí Jesus, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi
at'į́į́, Názarethdí' nagháhi, áí Gálilee bigodesdzogíí biyi'dí'.
12 Áídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąh goz'ąą yun̲e' Jesus ha'ayáágo, baa
nada'in̲iihi ła'íí nada'iłn̲iihi ch'íinihiyood, ła'íí zhaali yiká' iłkáh ch'ínádain̲iiłíí
naz'aaníí nanyihesgo', hawúcho baa nadaahin̲iihíí biká'dah'sdáhá ałdó'
nanyihesgo',
13 Gáyiłn̲iigo, Ágán̲íígo bek'e'eshchįį, Shikįhíí kįh biyi' da'ch'okąąhíí
holzeego hojíí doleeł; áídá' nohwihíí daan'įįhíí bigową ádaagosolaa ląą.
14 Bin̲áá ádaagodiníí ła'íí doo nadaakai dahíí da'ch'okąąh goz'ąągee baa
hikai; áígee nádaabiłziih lę́k'e.
15 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi
Jesus ízisgo áná'ol'įįłíí daayiłtsąągo, ła'íí da'ch'okąąh goz'ąągee chągháshé

daadilwoshgo, Hosánna, David biYe' nlíni, daaɲiigo daayiłtsą́ągo, dázhǫ́ doo
bił daagozhǫ́ǫ́ da lę́k'e.
16 Áík'ehgo gádaabiłɲii, Ya' díí ádaaɲiihíí dints'ag née? Jesus gábiłɲii, Ha'oh;
ya' díí doo hwahá daahohshiih da née, Chą́ghá shé ałts'ísé̹hi ła'íí mé' t'ah
da'iłbe'i dázhǫ́ nłt'éégo ihédaanzi̹go ádaasínłaa?
17 Áídí' bits'ą́' dahiyaago ki̹h gozɲildí' Béthany golzeezhi̹' nyáá; áígee sidaa
lę́k'e.
18 T'ahbi̹yú ki̹h gozɲilyú nádesdzaago, shiɲá' sili̹i̹.
19 Ch'il fig intín bahyú o'áágo yiłtsą́ągo yaa nyáá, binest'ą' da'ádi̹hdá' bit'ą́ą
zhą́ gólíígo yígołsi̹i̹dgo gáyiłɲii, Kodí' godezt'i'go dahazhi̹' ninest'ą' da'ádi̹h
doleeł. Áík'ehgo dagoshch'i̹' ch'il fig náhesgą́.
20 Bitsiłke'yu díí daayiłtsą́ągo bił díyadaagot'eego gádaaɲii, Hagot'éégo ch'il
fig dagoshch'i̹' náhesgą́ łą́ą!
21 Jesus gádaabiłɲii, Da'aɲii gánohwiłdishɲii, Nohwi'odlą' golííyúgo, doo no-
hwił nadaagoki dayúgo, doo díí ch'il fig ádzaahíí k'ehgo zhą́ ádaahɲe' da,
áídá' díí dziłíí bich'i̹' hahdziigo, Yúwehégo dihi'ɲáhgo túnteel biyi' onidolɲé',
daadohɲiiyúgo, nohwá ágáɲe'.
22 Da'ohkąąhgo dant'éhéta daahohkeedíí, da'ohdlą́ągo ádaadohɲiiyúgo,
dawa nohwaa hi'né'hi at'éé.
23 Jesus da'ch'okąąh goz'ą́ą yuɲe' i'ayáágo, áígee nɲee yił ch'ígó'aahgo,
okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, nɲee yánazíni biłgo baa hikaigo
gádaabiłɲii, Hadíń bik'ehgo ánánt'i̹i̹ł? Hadíń naa godin'ą́ągo ánt'i̹i̹h?
24 Jesus gádaabiłɲii, Shíí ałdó' dała'ándi nanohwídishkid, shił
nadaagołɲi'yúgo, shíí ałdó' hadíń bik'ehgo ánásht'i̹i̹łíí nohwił nagoshɲi'
doleeł.
25 John baptize ádaagole'íí hadí' begoz'áni? Yaaká'dí'go née, dagohíí
nɲee bits'ą́'dí'go née? Łił yádaałti'go gádaałildi'ɲii, Yaaká'dí'go daan'ɲiihyúgo,
gánohwiłɲiih, Áídá' nt'é bighą doo daahohdlą́ą da láń?
26 Áídá', Nɲee bits'ą́'dí'go, daan'ɲiihyúgo, nɲee bédaahildzid; nɲee dawa John
Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú na'iziidi nli̹i̹ daanzi̹híí bighą.
27 Áík'ehgo Jesus gádaayiłɲii, Néé doo bídaagonlzi̹ da. Jesus gánábiłdo'ɲiid,
Shíí ałdó' hadíń bik'ehgo ánásht'i̹i̹łíí doo nohwił nagoshɲi' da.
28 Díí hagot'éégo baa natsídaahkees? Ła' nɲee biye'ke naki; dała'á yaa
nyáágo, Shiye', díí ji̹i̹ shidahts'aa hentííyú na'iziidyú ńɲáh, yiłɲii.
29 Áń bich'i̹' hadziigo, Dah, doo akú dishá́h da, biłɲii; áídá' bikédí'go biini'
łahgo ánáyiidlaago akú óyáá lę́k'e.
30 Biye' ła'ihíí yaa nanádzaago da'ágánáyiłdo'ɲiid. Áík'ehgo, Akú dishá́h,
nɲiid; áídá' doo akú óyáá da.
31 Díí nakihíí hadíí bitaa áɲííyú ádzaa? Dantséhi, daaɲii. Jesus
gádaabiłɲii, Da'aɲii gánohwiłdishɲii, Tax bich'i̹' nadaahi'ɲiiłíí ła'íí nant'i̹'
nakaihi danohwintsé Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee daanliiníí itah daaleeh.
32 John nłt'éégo ágot'eehíí yaa yałti'go nohwitahyú ńyáá, ndi doo daaho-
hdlą́ą da; tax bich'i̹' nadaahi'ɲiiłíí ła'íí nant'i̹' nakaihíí zhą́ daabodlą́ą: nohwíí
bídaagonołsi̹ ndi bikédí'go nohwiini' doo łahgo ánádaasohdlą́ągo daahohdlą́ą
da.
33 Ilch'ígót'aahgo naná'goɲihíí ła' ódaayełts'ą́ą́: ła' nɲee bidák'eh golíínií
dahts'aa k'eidnláágo yiɲaayú na'nezɲil, dahts'aa hahigę́ę́s doleełgee yá

ogogéed, biká'dí' ídést'iiníí ágólaa, ła'íí bá yin̲ádaadéz'íni yá ch'ígohet'ąądá' ńzaadyú ni' goz'ąąyú óyáá:
34 Da'nest'ąągee ngonyáágo bánada'iziidi bidahts'aa bá yin̲ádaadéz'íni yich'į' oyił'a', binest'ą' ła' bá náyíné'go.
35 Áídá' bá in̲ádaadéz'íni nada'iziidíí yił ndaazdeelgo dała'á nyída'eshtłizh, ła'ihíí daizes-hį́į́, ła'ihíí tséé bee daayitséed.
36 Bánada'iziidíí ntsédá' oyił'a' n'íí bitisgo onayíł'a': áí ágánádaayiidlaa.
37 Da'iké'yú biye' oyił'a', Shiye' daidnłsį doleeł, n̲iigo.
38 Áídá' biye' daayiłtsąądá', dahts'aa yin̲ádaadéz'íni gádaałiłdi'n̲ii, Díí dahts'aa hentíínií bíyéé doleełíí át'éé; yushdé', daazołdee, áík'ehgo bíyéé doleeł n'íí daanohwíyéé doleeł.
39 Áík'ehgo yił ndaazdeelgo dahts'aa hentį́į́dí' ch'ídaist'e'go daizes-hį́į́.
40 Áík'ehgo dahts'aa hentíínií bíyééhíí nádzáágo bidahts'aa bá yin̲ádaadéz'ínihíí hagoshą' ádaile'?
41 Jesus gádaayiłn̲ii, Bidahts'aa golíínií nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'įį dahíí naiłtseedá', bidahts'aa hentíínií bá yin̲ádaadéz'íni ła'ihíí yá ch'ínágohet'aah, áí inest'ąągo nest'ánhíí baa daach'ihin̲iił doo.
42 Jesus gádaabiłn̲ii, Díínko Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí doo hwahá daahohshiih da née? Tséé kįh ádaagole'íí yó'odaisn̲e'i n'íí, hagon'áágee dantsé si'aaníí silįį: díí nohweBik'ehń bik'ehgo ánágot'įįł, áí daanéel'įįgo nohwił díyadaagot'ee.
43 Áí bighą gádaanohwiłdishn̲ii, Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee daanohłįįgo nohwaa ch'ígót'i' n'íí nohwaa nágodit'aahgo łahgo hat'i'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yikísk'eh hikaahíí, baa godidot'aał, nohwits'ą́'.
44 Dahadíń áí tséé yiká' nágo'yúgo, ałts'ísę́go nihiltǫǫd: áídá' dahadíń áí tséé biká' naltǫ'yúgo, di'ílégo bik'aa doleeł.
45 Okąąh ye bik'ehi itisyú nadaandeehíí hik'e Phárisees daanlíni iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'i Jesus yee hadzii n'íí daidezts'ąądá', bíí ádaabiłn̲iigo yídaagołsįįd.
46 Ha'ádaiłt'e' hádaat'įį ndi nn̲ee łáni yédaaldzid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi nlįį daanzįhíí bighą.

22

1 Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee yił nanágoln̲i'go gán̲íí,
2 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: ízisgo nant'án biye' niin̲éhi bá da'idąągo ngon'ą́ą́.
3 Áík'ehgo binadaal'a'á ni'i'n̲éhyú nohohkáh daayiłnn̲iid n'íí, yushdé' biłn̲iigo yił'aa: ndi doo ákú híkáh da.
4 Nadaal'a'á ła'i onáyíł'a' gán̲íígo, Daabi'dokeedíí gábiłdohn̲ii, Hidáń dawa łalzaa: shimagashi hik'e bizhaazhé łik'ahíí nasiłtseed, dawa ąął nłt'éégo alzaa: yushdé' ni'i'n̲éhyú nohkáh.
5 Áídá' áí doo akú ádaat'ee da, dabíí hádaat'įįyú oheskai, ła' bidák'ehyú óyáá, ła'ihíí baa na'hin̲iihyú óyáá:
6 Ła'ihíí nant'án binadaal'a'á yił ndaazdeelgo yiniidaagodezlaadí' nadaistseed.
7 Nant'ánhíí díí ya'ikonzįįdá' hashkee: áík'ehgo bisiláádahíí daił'aago nn̲ee ádáát'įįd n'íí nadaistseed, ła'íí bikįh nagozn̲ilíí daidnłid.

8 Áídá' nant'án binadaal'a'á gáyiłnii, Ni'i'néhgo da'idąąhíí łalzaa ndi
daabi'dokeedíí doo yik'e shijeed da.
9 Áí bighą da'ditinyú dohkáh, áígee hadíń daah'iinií dawa ni'i'néhyú no-
hohkáh, daabiłdohnii.
10 Áík'ehgo nadaal'a'á intínk'ehyú okai, hadíí daayiłtsąąhíí dawa, doo
bik'ehyú ádaat'ee dahíí ła'íí nłt'éégo ádaat'eehíí íła'ádaizlaa: áík'ehgo nnee łáni
ni'i'néhyú hikai.
11 Áígee nant'án ha'ayáádá' nnee niheskaihíí yineł'íígo, nnee ła' ni'i'néhgo
íihíí doo golíí dago yiłtsąą:
12 Áík'ehgo gáyiłnii, Shit'ekéhé, hagot'éégo kónę' ha'ányaa, ni'i'néhgo íihíí doo
ágóndlaa dago? Áídá' nneehíí doo nt'é nii da.
13 Nant'ánhíí binadaal'a'á gádaayiłnii, Bigan hik'e bikee łídaałtł'oogo
godiłhiłyú ch'ídaanołt'e'; akú daach'ichag ła'íí kowoo łídaach'idiłk'ash doleeł.
14 Łąágo yiká ádaannniid ndi da'akwíyé habi'do'nil.
15 Phárisees daanlíni hagot'éégo Jesus yałti'gee daabihiljizh doleełgo
ndaagoshchjį.
16 Phárisees biké' anákahíí hik'e Hérod yił daagot'íni Jesus yich'į'
odais'a', gádaabiłniigo, Iłch'ígó'aahíí, da'aniigo ánniigo, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań
bich'į'zhiné́égo goz'aanií da'aniigo baa iłch'ígon'áahgo bídaagonlzį, nnee doo
bénáldzid dago yáńłti': nnee doo ła' itisgo síńłtjį da.
17 Áí bighą nohwił nagolni', Díí hagot'éégo baa natsínkees? Ya' Caesar bich'į'
tax nadaach'iniiłgo begoz'ąą née? Née dah née?
18 Áí nneehíí doo bik'ehyú ádaat'ee dago Jesus yígółsigo gádaayiłnii,
Nt'é bighą yashti'íí bee daashołjizhgo ádaashiłdohnii, nohwíí daanohshǫǫ
ádaadoł'íni?
19 Zhaali tax bideną nahi'niiłíí shaa noh'aahgo nesh'íí. Áík'ehgo zhaali ła',
penny holzéhi, baa daiz'ąą.
20 Hadíń be'ilzaa, hadíń bizhi' biká' dahgoz'ąą? daayiłnii.
21 Caesar bíyéhi ląą, daanii. Jesus gádaabiłnii, Caesar bíyéehíí Caesar baa
daanohniił, áídá' Bik'ehgo'ihi'nań bíyéehíí Bik'ehgo'ihi'nań baa daanohniił.
22 Díí daidezts'ąądá' bił díyadaagot'eego bits'ą'yú dah hiskai.
23 Da'áí bijį Sádducees daanlíni, nanezna' n'íí doo naadikáh da daaníhi,
Jesus yaa hikaigo nayídaadiłkid,
24 Gádaayiłniigo, Iłch'ígó'aahíí, Moses gánií ni', Ła' nnee bichąghášhé doo ła'
dago daztsąąyúgo, bik'isnhíí bi'aa n'íí yił nnádo'neełgo, bik'isn n'íí chąghášhé
bá ágodolniił.
25 Iłk'isyú gosts'idi nohwitahyú daagolíí ni': dantsé nnááhíí daztsąą,
bichąghášhé doo ła' da, áík'ehgo bi'aa n'íí bik'isn yił naná'náá:
26 Nakigeehíí ágánánádzaa, taagigeehíí ałdó', da'áík'ehgo gosts'idzhį' dawa
nanezna'.
27 Da'iké'yú isdzánhíí ałdó' daztsąą.
28 Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee díí gosts'idihíí shą' hadíí bi'aa
doleeł, dawa yił nadaaznaadá'?
29 Jesus gádaabiłnii, Da'ołsiih, Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí ła'íí
Bik'ehgo'ihi'nań binawodíí doo bídaagonołsį dahíí bighą.
30 Naach'idikáhgee doo nnádaach'iłse' da, doo ndaagoch'ihiniiłgo
nnádaach'iłse' da, áídá' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíihíí k'ehgo
daagoch'ilíí.

31 Áídá’ nanezna’íí naadiikáhíí, Bik’ehgo’ihi’nań baa nohwich’į’ yałti’íí, ya’
doo hwahá baa daahohshiih da née, gáníígo,
32 Shíí Abraham Bik’ehgo’ihi’nań yokąąhíí nshłįį, Isaac, Jacob ałdó’
Bik’ehgo’ihi’nań yokąąhíí nshłįį. Bik’ehgo’ihi’nań doo nanezna’íí yokąąhíí
nlįį da, daahinaahíí zhą.
33 Nnee íła’at’éehíí díí daidezts’ąągo, ił ch’ígó’aahííbighą bił díyadaagot’ee.
34 Jesus Sádducees daanlíni doo nt’é ńdaado’nii dago áyíílaago Phárisees
ya’ikodaanzįįgo, íła’adzaa.
35 Áí ła’ begoz’aanií nłt’éégo yígółsini Jesus yich’į’ hadziigo nabíntaahgo
nabídiłkid,
36 Ił ch’ígó’aahíí, Bik’ehgo’ihi’nań yegos’aanií hadíí itisgo at’éé? niigo.
37 Jesus gábiłnii, Bik’ehgo’ihi’nań neBik’ehń nijíí dawa bee nił nzhǫǫ le’.
niyi’siziiníí dawa bee, ła’íí ninatsekeesíí dawa bee nił nzhǫǫ le’.
38 Áí Bik’ehgo’ihi’nań yegos’aanií dantséhi ła’íí itisgohi at’éé.
39 Nakigeehíí ałdó’ ágánánát’éé, Nit’ahdí’ góliínií nił nzhǫǫ le’, dáni ídił
njǫǫhíí k’ehgo.
40 Bik’ehgo’ihi’nań yegos’aanií ła’íí Bik’ehgo’ihi’nań binkááyú nada’iziidi
n’íí k’eda’ eshchiinií dawa díí nakihíí bits’ą’dí’hi at’éé.
41 Phárisees daanlíni t’ah íła’at’éégee, Jesus nabídaadiłkid,
42 Gáníígo, Christ-híí hagot’éégo baa natsídaahkees? Hadíń biye’ nlįį? David
biye’ nlįį, daabiłnii.
43 Jesus gánádi’nii, Hagot’éégosha’ David Holy Spirit yábiyiłti’go, SheBik’ehń,
biłnii, gáníígo,
44 Bik’ehgo’ihi’nań sheBik’ehń gáyiłnniid, Shigan dihe’nazhiníégo síńdaa,
ni’ina’ benik’eh silįįgo nikełtł’ááhyú niníłilzhį’.
45 David, SheBik’ehń, biłniigo bozhííyúgo, hagot’éégosha’ biye’ nlįį áídá’?
46 Jesus nnee doo ła’ bich’į’ hanadzíih da lęk’e, ái bijįdí’ godezt’i’go nnee
daaste’go, doo hadíń nabínánłkid da.

23

1 Jesus nnee íła’at’éehíí hik’e bitsiłke’yu yich’į’ hadzii,
2 Gáníígo, Begoz’aanií ye’ik’eda’iłchíhi hik’e Phárisees daanlíni Moses nnee
yá sizįį n’íí k’ehgo nnee yá nazįį:
3 Ái bighą da’ádaanohwiłniiyú ádaanoht’eego ádaaht’įį; ndi doo ádaat’įįhíí
k’ehgo ádaaht’įį da: ái ádaaniiyú doo ádaat’įį da ndi ádaanii.
4 Ái nneehíí nnee biwosyú ndaazgo dázhǫ́ nyeego dahda’ogheełgo ádaayiłsį;
áídá’ da’ayą́há ndi doo ich’odaanii da.
5 Nłt’éégo ánádaat’įłhíí dawa nnee dá bo’įį hádaat’įįhíí bighą ánádaat’įłh:
Bik’ehgo’ihi’nań biyati’ ła’ bídaadestł’ǫǫhíí nteelgo ádaile’, bi’íí bidá’yú ałdó’
nteelgo na’izlaago ádaayiłsį.
6 Da’idąągee nnee ízisgo ádaat’eehíí dahnádinbįhyú itah dahnaháztąągo
zhą bił daanzhǫǫ, ła’íí Jews ha’ánáłséh nagoznil yune’ nnee yánazíni
dahnádinbįhyú itah dahnaháztąągo ałdó’ bił daanzhǫǫ,
7 Na’hiniih nadaagoz’ąąyú bich’į’ ádaach’iniigo, ła’íí, Ił ch’ígó’aahíí,
Ił ch’ígó’aahíí, daabiłniigo zhą bił daanzhǫǫ,
8 Áídá’ nohwihíí doo hadíń, Ił ch’ígó’aahíí, nohwiłnii da le’: dała’á nohwił
ch’ígó’aahíí nlįį, Christ zhą; ła’íí nohwihíí daanohwigha iłk’isyú daanohłįį.

9 Ni'gosdzáń biká' nnee doo ła', ShiTaa, biłdohnii da le': dała'á, yaaká'yú dahsdaahń zhą, nohwiTaa at'éé.
10 Doo hadíń, ShiNant'a', nohwiłnii da le': dała'á nohwiNant'a' nlįį, Christ zhą.
11 Hadíń nohwitahyú ízisgo at'éehíí, nohwá na'iziid le'.
12 Hadíń itisgo ídéstiiníí ídaagoch'olba'go ádolniił; áídá' hadíń ídaagoch'olba'íí itisgo at'éego ádolniił.

13 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee goz'áni nnee bits'ą' daanáda'dohtí: nohwíí doo itah daahłeeh dadá', nnee itah daaleeh doleeł n'íí t'ąązhį' ádaanołsį.
14 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Isdzáné itsaa daanlíni bigową bits'ą' nádaahohniił, ła'íí daazhógo ádaadohniigo nzaad gont'i'go da'ohkąąh: áí bighą nohwíí itisgo nohwiniigonłt'éégo nohwá ndaagodot'aał.
15 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Tú biká' ła'íí ni' biká' dahot'éhé nadaanohtaah, dała'á ndi nohwíhiighá híí bighą; nohwíhiyaayúgo nakidn nohwitisyú łenágołchǫǫdgo ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa bágoz'ąą.
16 Nohwináá ádaagodįh ndi ła' bádįh nadaahkaihíí, nohwá góyéé doleeł! Dahadíń da'ch'okąąh goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihdá', áí doo nt'é da, daadohnii: ndi hadíń óodo da'ch'okąąh goz'ąą yune'hi biláhyú bitł'a dahnádidilniihíí, áń zhą da'ánííyú át'éé le', daadohnii!
17 Nohwíí doo daagonohsąą da, nohwináá ádaagodini: hadíí itisgo at'éé, óodohíí née, née da'ch'okąąh goz'aaníí bits'ą'dí' óodo dilzįhgo alzaahíí née?
18 Ła'íí, Dahadíń be'okąąhíí biká' dahnási'niłi goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihdá', áí doo nt'é da, daadohnii; ndi hadíń Bik'ehgo'ihi'nań baa hi'niiłíí áí yiká' dahsiné'íí biláhyú bitł'a dahnádidilniihíí, áń zhą da'ánííyú át'éé le', daadohnii.
19 Nohwíí doo daagonohsąą da, nohwináá ádaagodini: hadíí itisgo at'éé, Bik'ehgo'ihi'nań baa hi'né'ihíí née, née yiká' dahsiné'íí Bik'ehgo'ihi'nań baa hi'né'ihíí dilzįhgo áile'ihíí née?

20 Áík'ehgo dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań baa hi'né'i yiká' dahsiné'i biláhyú bitł'a dahnádidilniihíí, áí hik'e biká' dah sihi'niiłíí dawa ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih.
21 Ła'íí dahadíń da'ch'okąąh goz'aaníí biláhyú bitł'a dahnádidilniihíí, áí hik'e ákóne' golíínníí ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih.
22 Ła'íí dahadíń yaaká'yú biláhyú bitł'a dahnádidilniihíí, Bik'ehgo'ihi'nań dahsdaagee goz'aaníí hik'e áígee dah sdaahíí ałdó' biláhyú bitł'a dahnádidilniih.
23 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Tł'oh mint, ánise, hik'e cúmmin daaholzéhi dá goneznanyú iłk'é'nilgo, dała'á Bik'ehgo'ihi'nań baa nádaahné', áídá' Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí itisgo at'éehíí doo bee ádaanoht'ee da, dábik'ehyú ánách'ot'įįłíí, koł goch'oba'íí, ła'íí ko'odlą' golíínníí: díí bee ádaanoht'ee le'at'éhi, ła'ihíí doo baa daayołnah dago.
24 Nohwináá ádaagodįh ndi ła' bádįh nadaahkaihíí, dǫ' áłts'íséhi bitádaadołkaałdá' łįį bighán ha'i'áhi odaahołneeh.

25 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Idee hik'e its'aa biká'yú zhą́ tádaahgisdá', aadaach'ihi'ɲiiłíí ła'íí doo ádaagoch'idzaa dahíí zhą́ biyi' yuɲe' begoz'ąą.

26 Phárisee ńlíni, niɲáá ágodini, idee hik'e its'aahíí biyi' yuɲe' ntsé táńgis, áík'ehgo biká'dí' ałdó' nłt'éé doleeł.

27 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Nɲee łe'shijeedíí biká'gee alzaahíí łigaigo ánálzaahíí k'ehgo ádaanoht'ee, áídá' áí biyi' yuɲe'híí nɲee daztsáni bits'in zhą́ siɲil, nchǫ'íí zhą́ dawa begoz'ąą.

28 Nohwíí ałdó' nohwiká'dí'go zhą́ nɲee biɲááł nłt'éégo ádaanoht'ee, áídá' nohwiyi' yuɲe' nzhǫǫ ách'idil'iiníí hik'e nchǫ'híí bee hagolk'ił.

29 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanohłíni, daanohshǫǫ ádaadoł'íni, nohwá góyéé doleeł! Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi n'íí łe'shijéédíí biká'gee dant'éhéta bee bínádaach'ilɲiihíí ádaagohłe', ła'íí nɲee dábik'ehyú ádaat'ee n'íí łe'shijeedíí biká'gee alzaahíí dénzhónégo ánádaahdle'híí bighą,

30 Gádaadohɲiigo, Nohwitaa n'íí t'ah daahiɲaadá' daagondlįįyúgo, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi n'íí naatseedgee doo itah daandlįį da doleeł ni'.

31 Ádaadohɲiigo, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi ndaistseed n'íí bichąghásh́é daanohłįįgo dánohwíí ádaa nadaagolɲi'.

32 Nohwitaa n'íí nchǫ'go ádaat'įį n'íí ąąłzhį' beda'ohłe'.

33 Tł'iish k'ehgo daanohłíni, ch'osh bik'asda' golíínií k'ehgo hałinołt'įįłhíí, ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa nohwá goz'aaníí hagot'éégosh́ą' bitis hahkáh?

34 Áí bighą Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi, nɲee daagoyáni, hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi nohwich'į' daadeł'a': áí ła' nadaałtseed doleeł, ła'íí tsį'iłna'áhi bídaahołkał doleeł; ła'ihíí íła'ánádaaht'įįgee habída'ołtsaas doleeł, ła'íí daabi'odlą'híí bighą yóíyahgo biɲí'da'doɲíh doleeł, kįh gozɲildí' łahyúgo kįh gozɲilzhį':

35 Áí bighą ni'gosdzáń biká' nɲee dábik'ehyú ádaat'eehíí nadaaztseedíí dawa bidił nohwik'izhį' didot'aał, dábik'ehyú át'éhi, Abel holzéhi, zesdįįdí' Barakías biye', Zakarías holzéhi, zesdįįzhį', Zakaríasíí kįh biyi' da'ch'okąąhíí hik'e be'okąąhíí biká' dahnási'ɲiłíí goz'aaníí bigizhgee daazesołhįį n'íí.

36 Da'aɲiigo gánohwiłdishɲii, Díí dawa díí daałinolt'įįłhíí bik'izhį' didot'aał.

37 Jerúsalem, Jerúsalem ńlíni, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi natsíńłtseedíí, ła'íí nich'į' daahil'aadíí tséé bee nbida'tsíńłɲe'íí, tazhik'áné bi'aadíí bit'ats'in bitł'ááh yuɲe' bizhaazhé onáyiɲiłíí k'ehgo nichąghásh́é doo ałch'ídn łináhishɲiił hasht'įį́ ndi doo hádaaht'įį da ni'!

38 Nikįhíí yó'agodot'ąą.

39 Gádaanohwiłdishɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań bizhi' yee higaałíí ba'ihégosini at'éé, daadohɲiihíí bijįį zhą́ nadaashołtséh.

24

1 Jesus da'ch'okąąh goz'ąądí' ch'ínyáádá', bitsiłke'yu baa hikai, gádaabiłɲiigo, Díí da'ch'okąąh goz'ąągee kįh nagozɲilíí níńł'įį.

2 Jesus gádaabiłɲii, Díí dawa daah'įį née? Da'aɲiigo gánohwiłdishɲii, díí tséé iłká' dahnagozɲilíí doo ła' iłká' dahnast'ą́ą́ da doleeł, dawa nanehiłkaad doleeł.

3 Áídí' Jesus dził Olives holzéhi biká'yú dahsdaago bitsiłke'yu dasahndiyú baa hikaigo gádaabiłn̲ii, Nohwił nagoln̲í' da'os'ah ágon̲éhi? Nádńdáhíí hik'e nnágodáhi biłgo hant'é bee bígózį doleeł?

4 Jesus gánádaabiłdi'n̲ii, Ídaa daagonohdząą, nn̲ee ła' ch'a'onohołt'e' hela'.

5 Nn̲ee łą́ągo shizhi' yee daahikáh doleeł, Shíí Christ nshłį́, daan̲iigo; áí nn̲ee łą́ągo ch'a'odaayiłkaad doleeł.

6 Nagonłkaadíí ba'ikodaanohsį, ła'íí nagonłkaadíí baa ch'in̲ii daadohts'ag doleeł: áídá' doo nohwijíí natsídaahiltǫ' da le': díí dawa begoln̲e'hi at'éé, ndihíí t'ah doo hwahá nnágodáh da.

7 Nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí iłch'į' nanágonłkaad doleeł, ła'íí nn̲ee dała'á binant'a' daagolínihíí ałdó' iłch'į' nanágonłkaad doleeł: da'adzaayú shin̲á' góyéé híí benagowaa doo, nadaagontł'ogíí iłtah at'éé híí benadaagowaa doleeł, ła'íí ni' nagohi'naa doleeł.

8 Ái koniidaagonłt'éé híí begodigháh doleeł.

9 Áígee nohwin̲í'daach'idiłn̲i'go odaanohwiniyood doleeł ła'íí nadaanohwiłtseed doleeł: ła'íí shizhi' daanohwich'ozhíí híí bighą nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa bił daanohchǫ' doleeł.

10 Áígee nn̲ee łą́ągo t'ąązhį' ánáda'n̲e' doo, łaa nadaagoln̲i' doo, ła'íí iłk'edaadi'n̲iih doo.

11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi ádaadil'íni hahikáh doleeł, áík'ehgo nn̲ee łą́ągo ch'a'odaayiłkaad doleeł.

12 Doo bik'ehyú ágot'ee dahíí dázhǫ́ łą́ągo begoz'ąąhíí bighą nn̲ee łą́ągo bił'ijóónií édį́į́go nádaanihik'as doleeł.

13 Áídá' dahadíń dángont'i'zhį' dahildǫ́híí hasdábi'dolteeł.

14 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aanií nłt'éégo baa na'gon̲i'íí ni' dágoz'ąą nt'éégo be'ánágoldoh doleeł, nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa yidiits'į́h doleełhíí bighą; áí bikédí'go nnágodáh doleeł.

15 Áík'ehgo gołchǫǫhgo o'n̲í'ihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi, Daniel holzéhi, yaa yałti' n'íí, godiyį̨hgo goz'ąągee siz̨į̨go daah'į̨dá', (dahadíń áí yózhííhíí bił ígózį le',)

16 Hadíí Judéa golzeeyú daagolíínií, dził naz'aanií yich'į' okeeh doo:

17 Dahadíń kį̨h biká'yú dahsdaahíí nt'éhéta náidiiné'go gódah ch'ínádáh hela':

18 Ła'íí dahadíń k'edolzaahíí yiyi' na'iziidíí t'ąązhį' bidyágé yaa nánódáh hela'.

19 Áígee goldohíí daaltsaanií ła'íí isdzáné mé' daabiłbe'íí bá góyéé doleeł!

20 Haihíí biyi' ła'íí godilziníí bijį̨ ágón̲éh hela', daadohn̲iigo da'ohkąąh.

21 Áígee dantsé godeyaadí' godezt'i'go díí jį̨į̨zhį' goyéégo nagowaahíí ái ga'at'éhi doo hwahá be'ágon̲e' da, áí doo be'ágánágo'n̲éh át'éé da.

22 Áígee goldohíí doo dé'igodégo ánálzaa dayúgo, nn̲ee doo ła' hasdáwáh át'éé da: áídá' nn̲ee bitahasdlaahíí bighą áígee goldohíí dé'igodégo ánádoln̲íí́ł.

23 Áígee nn̲ee ła', Daadeh'į́, Christ kú naghaa, dagohíí, nlahyú naghaa, nohwiłn̲iiyúgo, doo daahohdląą da.

24 Christ ádaadil'iiníí, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi ádaadil'iiníí hahikáh doleeł, áí godiyį̨hgo be'ígóziníí ch'í'n̲ah ádaile' ła'íí ízisgo áńda'ol'į̨į̨h doleeł; yídaanel'ąąyúgo áí bee nn̲ee bitahasdlaahíí ndi ch'a'odaiłkaad doleeł.

25 Ídaayesółts'ąą, iłk'idá' dabíntsé baa nohwił nagosisn̲i'.

26 Christ da'igolį́į́yú naghaa, daanohwiłch'in̲iiyúgo; ákú dohkáh hela': nagont'į' goz'ąą yun̲e' sidaa, daanohwiłch'in̲iiyúgo; áí doo daahohdląą da.
27 Ya'áí hanadáhdí' ya'áí onadáhzhį' hada'didla'íí k'ehgo shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nádishdaał.
28 Dahayú its'í siné'yú ch'ishoogi íła'at'éé doleeł.
29 Goyéégo nagoyaahíí bikédí'go ya'áí diłhił doleeł, tł'égona'áíhíí doo bee got'įį da doleeł, ts'iłsǫǫsé yáádí' nanihidéh doleeł, ła'íí yáázhį'go inawodíí nagohi'naa doo:
30 Áígee shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, yaaká'yú beshígóziníí ch'í'n̲ah hileeh; áík'ehgo ni'gosdzáń biká' nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí doo bił daagozhǫ́ǫ́ dago daachag doleeł, shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, yaak'os biyi'dí' shinawodíí bee ła'íí dázhǫ́ shits'ą́'idindláádgo náshdaałgo daashidołtseeł.
31 Áídí' shinadaal'a'á yaaká'dí' ohish'aa doleeł, bésh dilwoshé ádaan̲iigo bitahelááhíí dį́į́dí', ni'gosdzáń nel'ąądí' yáá nel'ąązhį' íła'ádaile'.
32 Ch'il fig holzéhi bits'ą́'dí' nohwił ch'ígót'aah; bits'ádaaz'aahíí dit'ódé daaleehdí' bit'ąą daagoleehyúgo, k'ad shį́į́ nágodleehgo bídaagonołsį.
33 Da'áík'ehgo áí be'ádaagon̲e'íí goldohgo daah'įįdá', k'ad náshdaałzhį' ałhánégo godziihgo bídaagonołsį doleeł.
34 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Díí daałinolt'įįłíí doo nohwee ch'ígon̲áh da, díí ádaanohwiłdén̲iidíí dawa begolzaago zhą́.
35 Yáá hik'e ni'gosdzáń biłgo bech'ígon̲áh doleeł, áídá' shiyati'íí doo bech'ígowáh da doleeł.
36 Hadíí bijįį shįhíí, dagohíí da'kwíí bik'ehenkéézgo shįhíí ágon̲e'íí nn̲ee doo ła' yígółsį da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí ndi doo yídaagołsį da, shiTaa zhą́ yígółsį.
37 Noe t'ah golį́į́dá' ágot'ee n'íí k'ehgo shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhíí bijįį ałdó' ágágot'ee doleeł.
38 Tú'idezjoolíí dabíntségo ágot'ee lę́k'ehíí k'ehgo ágot'ee doleeł, da'ch'iyąą ni', da'ch'idląą ni', nnádaach'iłse' ni', ła'íí łaa daagoch'ihin̲iiłgo nnádaaze' ni', Noe tsina'eełíí yiyi' oyaahíí bijįįzhį',
39 Tú'idezjoolíí doo yídaagołsį'égo tú idezjoolgo dawa bił ogo'éél; shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhgo ałdó' ágágot'ee doleeł.
40 Áí bijįį nn̲ee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sizįį doo.
41 Isdzáné naki da'ik'aayúgo, dała'á nádilteehdá' ła'íí da'akú sidaa doo.
42 Áí bighą biká nádaadeht'į́įh; da'kwíí bik'ehenkéézgo shíí, nohwe-Bik'ehńhíí, nánshdáhíí doo bídaagonołsį da.
43 Díí bídaagonołsį, nn̲ee bigową golííníí da'os'ah in'įįhíí hígháhgo yígółsįyúgo, yiká déz'įį doleeł ni', áík'ehgo bigową doo ch'ínódzį́į́s át'éé da.
44 Nohwíí ałdó' dahkodá' iłch'į'daanoht'ee: shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, dahagee nánshdáh, doo ndaashołíí dagee.
45 Áídá' hadíń na'iziidi begondlįįhíí góyáni, binant'a' bigowąhíí yebik'ehgo nbiłtį́į́ n'íí, dahagee idáń nana'n̲ííhgee idáń nayin̲iih.
46 Na'iziidíí binant'a' ábiłn̲iiyú át'į́į́go, binant'a' nadzááyúgo, áń biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
47 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Nant'án nt'é bíyééhíí dawa yebik'ehgo na'iziidíí nbiłtéeh doo.
48 Áídá' áí na'iziidi nchǫ'ihíí, Shinant'a' doo hwah nadáh da, ídiłdi'n̲iiyúgo;

49 Isdzáné hik'e nnee ła' nada'iziidíí nadainłkaad nkegonyaago bił
nágodizyisíí biłgo da'iyąą hik'e da'idląąyúgo;
50 Áí na'iziidi binant'a' doo yiká dézʼįį dagee, doo nyołíí dagee nadáhgo,
51 Nbihiłgeesh, áídí' hadíí daanzhǫǫ ádaagodil'ínihíí bich'į'zhiné́égo nilteeh:
áígee daach'ichag ła'íí kowoo łídaach'idiłk'ash doo.

25

1 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: ch'ekíí
gonenan kǫ' nałbaałíí dahdaayo'aałgo nnee niiné́híí bich'į'yú deskai.
2 Ashdla'ihíí daagoyą́ą́, áídá' ashdla'ihíí doo daagoyą́ą́ da.
3 Doo daagoyą́ą́ dahíí kǫ' nałbaałíí dahdaayo'aał ndi túkǫ'íí ik'e'an doo ła'
dahdaidnziid da.
4 Áídá' daagoyáánííi túkǫ'íí tús biyi' siziidgo ik'e'an dahdaidn'ąą lę́k'e, kǫ'
nałbaałíí biłgo.
5 Nnee niiné́híí t'ah doo hwahá hígháh dadá', ch'ekíí bił daanzįįgo da'iłhaazh.
6 Tł'é'is'ahyú ła' nádidilghaazh gáníígo, Daadeh'įį́, nnee niiné́híí kodí' higaał;
bich'į' dohkáh.
7 Áík'ehgo ch'ekííhíí nádiikaigo bikǫ' nałbaałíí iłch'į'daizlaa.
8 Áídá' doo daagoyą́ą́ dahíí daagoyáánííi gádaayiłnii, Túkǫ'ííła' nohwaa
daanohsiid; nohwikǫ' nohwits'ą́' daanestsiz.
9 Daagoyáánííi gádaabiłnii, Dah; ágádaasiidzaayúgo, doo hwoi da hileeh: áídá'
hayú nahinniih goz'ąąyú dohkáhgo ła' nadaahołniih.
10 Nada'iłniihyú okaidá' nnee niiné́híí ńyáá; áík'ehgo iłk'idá' nłt'éégo
ádaadeszaago naháztaaníí ni'i'né́h yunne' okai: áídí' da'det'ąą.
11 Bikédí'go ła' ch'ekíí n'íí nákaigo gádaanii, Nohwinant'a', Nohwinant'a',
nohwá ch'í'íńtįįh.
12 Áídá' nnee niiné́híí gádaabiłnii, Da'aniigo gánohwiłdishnii, Doo no-
hwídaagonsį da.
13 Áík'ehgo biká ńdaadeht'įįh; hadíí bijįį shįhíí, da'kwíí bik'ehenkéézʼ shįhíí
shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhíí doo bídaagonołsį da.
14 Yaaká'yú dahsdaahń bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé:
nnee ńzaadyú deyaago bánada'iziidíí yushdé' nnohkáh yiłniigo, bíyéé́híí
yinádaadézʼįįgo yaidin'ą́ą́ lę́k'e.
15 Ła' bestso talent holzéhi ashdla'i yaidin'ą́ą́, ła'íí naki yaidin'ą́ą́, ła'íí dała'á
yaidin'ą́ą́; dawa daantįįgee dá yídaanel'ąągee yaidin'ą́ą́go; áídí' nant'ánhíí
dagoshch'į' dahnyaa.
16 Nnee talents ashdla'i baadet'aanít hant'é nayihesniihíí baa nanáhazniigo
ashdla'i bá ígoya.
17 Ła'íí talents naki baadet'aanít ałdó' naki bá ígoya.
18 Áídá' talent dała'á baadet'aanít łeyi' ogogeed yuyaa binant'a' bibestsohíí
náyides'įįd.
19 Áídí' ńzaad godeyaago binant'a'íí nádzáágo yił daayołtag.
20 Áík'ehgo talents ashdla'i baadet'aanít talents ashdla'i bá'ígoyahíí ałdó'
ákú yinné' gániigo, Shinant'a', talents ashdla'i shá ńnil n'íí talents ashdla'i shá
ígoya.
21 Binant'a' gábiłnii, Negondlįįgo shána'izíídi, nłt'éégo ándzaa ląą: da'ayą́háhi
ndi nłt'éégo shá ánlaahíí bighą łáni benik'ehgo ánishłe': shíí ninant'a' baa shił
gozhóónííi ni ałdó' baa nił gozhǫ́ǫ́ le'.

22 Talents naki baadet'aaníí ałdó' kú ńyáá gáɳíígo, Shinant'a', talents naki
shá ńlaa n'íí talents naki shá ígoya.
23 Binant'a' gábiłɳii, Negondlįįgo shána'iziídi, nłt'éégo ándzaa łąą: da'ayą́háhi
ndi nłt'éégo shá ánlaahíí bighą łáni benik'ehgo ánishłe': shíí ninant'a' baa shił
gozhóónííi ni ałdó' baa nił gozhǫ́ǫ́ le'.
24 Áídí' talent dała'á baadet'aaníí kú ńyáá gáɳíígo, Shinant'a', nɳee doo bee
gónedzą́ą dahi ńlį́į́go nígonsį, doo k'edínlaa dayú ná'igéésh, doo ishínlch'ii dayú
łená'ílá:
25 Nésdzidgo, nitalent-híí łeyi' yuyaa nádéł'į́ ni'; koh, ɳíyéé naa náníné'.
26 Binant'a' gábiłɳii, Nchǫ'go shána'iziídi, bił goyé'i ńlį́į́, doo k'e'diláá dayú
ná'ishgeesh, doo ishíłch'ii dayú łená'ishłá bígonłsį́:
27 Áí bighą bestso iłkáh ch'ídaihiɳiiłíí shizhaali bánné' le'at'éhi, áík'ehgo
nánsdzaago bínágodáhíí bił shaa nánné' doleeł ni'.
28 Áík'ehgo talent-híí bits'ą́' nádo'né'go nɳee gonenan talents bíyéehíí baa
no'né'.
29 Dahadíń dant'éhéta bíyéé góliínií bitisgo baa nádo'né', áík'ehgo łą́ągo
bíyéé doleeł: áídá' dahadíń bíyéé da'ayą́háhi, bíyéé gólį́į́ n'íí ndi bits'ą́'
nádido'né'hi at'éé.
30 Na'iziidi doo bik'ehyú át'éé dahíí chagołheełzhį' ch'ídaanołt'e': ákú
daach'ichag ła'íí kowoo łídaach'idiłk'ash doo.
31 Shíí, nɳee k'ehgo Niyááhíí, shits'ą́'idindláádíí bee dahnádisdzaago
yaaká'dí'go nadaal'a'á dilzini bił nánshkáh, biká'dahsdáhá biká'dí'
shits'ą́'idindládi biká' dahsidáágo nansht'aa doo:
32 Shinadzahgee nɳee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa íła'alɳéhgo iłts'ą́'
hishɳiił, dibeł'į́į́ nanyoodi bidibeł'į́į́ hik'e gantł'ízí bits'ą́'yihiɳiiłhíí k'ehgo.
33 Dibeł'į́į́ shigan dihe'nazhiɳéégo nnihishɳiił, áídá' gantł'ízí
she'eshganzhiɳéégo.
34 Áídí' shíí, Ízisgo Nansht'aahíí, shigan dihe'nazhiɳéégohíí gádaałdishɳii,
Yushdé', shiTaa gozhóónií nohwá ádaizlaahíí, ni'gosdzán nnit'ąądá' bee
nadaanoht'aa doleełgo nohwá iłch'į'golzaahíí bee nadaanoht'aa le':
35 Shiɳá' nshłįįgo shá da'desoné' ni': dibá' nshłįįgo tú shaa daasoziid ni':
doo kígonsį dayú hishaałgo nádaashidołtįį ni':
36 Shidiyágé ádįhgo diyágé shá ádaagosolaa ni': dinshɳiihgo shaa
nanádaanohtaah ni': ha'ásítį́į́go shaa nahkáh ni'.
37 Áík'ehgo dábik'ehyú ádaat'eehíí gádaashiłɳiih, NohweBik'ehń, dadá'
shiɳá' ńlį́į́go daaniit'įįgo ná da'de'né' láń? Ła'íí dibá' ńlį́į́go tú nadaasiidziid
láń?
38 Dadá' doo kígonłsį dayú híɳááłgo nádaanideltįį láń? Ła'íí nidiyágé ádįhgo
naa daasii'ɳil láń?
39 Ła'íí dadá' dinɳíihgo dagohíí ha'ásíńtįįgo daaniit'įįgo naa nkai láń?
40 Shíí, Ízisgo Nansht'aahíí, bich'į' hasdziihgo gádaałdishɳiih, Da'aɳii
gánohwiłdishɳii, Shik'isyú doo ízisgo at'éé dahi ndi ágádaasolaayúgo, shíí ałdó'
ágádaashisolaahi at'éé.
41 Áídí' she'eshganzhiɳééhíí ałdó' díí k'ehgo bich'į' hasdziih, Nohwíí, da'ílíí
daahłeehgo nohwá ndaagost'ąąhíí shits'ą́'zhį' daadohkáh, kǫ' dahazhį' diltłi'
yuɳe', ch'iidn nant'án hik'e binadaal'a'á biłgo bá iłch'į'golzaayú.
42 Shiɳá' nshłįįgo doo shá da'desoné' da ni': dibá' nshłįįgo tú doo shaa
daasoziid da ni':

43 Doo kígonsį dayú hishaałgo doo nádaashidołtįį da ni': shidiyágé ádįhgo
diyágé doo shá ádaagosolaa da ni': dinshn̲iihgo ła'íí ha'ásítį́į́go doo shaa noyaa
da ni'.
44 Áík'ehgo gádaashiłn̲iih, NohwiNant'a', dadá' shin̲á' ńlį́į́go, dagohíí dibá'
ńlį́į́go, dagohíí doo kígonłsį́ dayú hín̲ááłgo, dagohíí nidiyágé ádįhgo, dagohíí
dinn̲íihgo, dagohíí ha'ásíńtįįgo daaniit'įįgo doo nich'odaasii'n̲i' da láń?
45 Áík'ehgo gádaałdishn̲iih, Da'an̲ii gánohwiłdishn̲ii, Díí doo ízisgo at'éé dahi
ndi doo ágádaasolaa dayúgo, shíí ałdó' doo ágádaashisolaahi at'éé da.
46 Dííhíí dahazhį' biniigodiln̲e' doleeł, áídá' dábik'ehyú ádaat'eehíí dahazhį'
daahin̲aa doleeł, yaaká'yú.

26

1 Áík'ehgo Jesus díí ąął yaa nagosn̲i'dá' bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii,
2 Nakiskąą hik'e bitis-hagowáh n'íí bee bíná' godin̲íhgo da'idąą doleełíí
bídaagonołsį, áígee shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, shik'edaann̲iihíí bilák'e
shi'dolteełgo tsį'iłna'áhi bíshi'dilkał.
3 Áídí' okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi,
ła'íí nn̲ee yánazíni okąąh yebik'ehi da'itiséyú sitíni, Cáiaphas holzéhi,
bigowągee íła'adzaago,
4 Hagot'éégo dánant'į'eego Jesus daayiłtsoodgo daayiziłheego yee
ndaagoshchįį.
5 Áídá', Doo da'idąąhíí bijįį daahiiltsood da, daan̲ii, ágádaasiidzaayúgo nn̲ee
dánko bádaagochįįhgo godnch'aad doleełi at'ééhíí bighą, daan̲ii.
6 Béthanyú Simon, łóód doo ínádįh dahi, léprosy holzéhi, yaa naghaa n'íí
bigową yun̲e' Jesus sidaadá',
7 Iyąągo sidaago isdzán ła' ch'il bik'ah łáń ílíni tús alabáster be'alzaahi
besi'áni ha'áyí'ą́ą́go Jesus baa nyáá, áí ik'ahíí Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid.
8 Jesus bitsiłke'yu díí daayiłtsąągo doo bił dábik'eh dago gádaan̲ii, Nt'é bighą
ik'ahíí da'ílíí yishchįį?
9 Áí ik'ahíí łą́ą́go ílį́į́go nahin̲iihgo, zhaalihíí tédaat'iyéhíí baa hi'né' le'at'éhi.
10 Ádaan̲iihíí Jesus yígołsįįdgo gábiłn̲ii, Nt'é bighą isdzánhíí nadaanołtł'og?
Nłt'éégo áshíílaa.
11 Tédaat'iyéhíí dabik'ehn nohwitahyú nadaakai; áídá' shihíí doo dahazhį'
nohwitahyú nashaa da doleeł.
12 Doo hwahá łeeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'í yiká' yaa yiziid.
13 Da'an̲ii gánohwiłdishn̲ii, Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo dahayú yati' baa
gozhóni baa na'gon̲i'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'gon̲i' doleeł, bee
bíná'godin̲íhgo.
14 Áídí' Judas Iscáriot, nakits'ádahíí itah nlíni, okąąh yebik'ehi itisyú
nadaandeehi yaa nyáágo,
15 Jesus hayúhíí nohwił ch'ínsh'aahdá', hant'é shaa daanohné'? daayiłn̲ii.
Zhaali łigaií tádin naa do'né', daabiłn̲ii.
16 Áídí' godezt'i'go hagot'éégo ch'íidish'aał nzįgo yiká hésdaa nkegonyaa.
17 Báń benilzoołíí da'ádįhgo báń alzaahi daadaaníí dantséhíí bijįį Jesus
bitsiłke'yu baa hikaigo gádaabiłn̲ii, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo
da'idaaníí hayú ná iłch'į'daagohiidle'?

18 Jesus gádaabiłn̲ii, Kįh goznilyú dohkáh, áígee nn̲ee ła' gádaabiłdohn̲iih, Ikh'ígó'aahíí gán̲íí, Iłk'idá' shaa gonyáá; nigową yun̲e' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo shitsiłke'yu bił da'ishąą doleeł.

19 Áík'ehgo Jesus ádaabiłn̲ii n'íí k'ehgo bitsiłke'yu ádáát'įįd; áígee bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo da'idaaníí ikh'į'daizlaa.

20 Áídí' o'i'ą́ą́yú nakits'ádahíí da'iyąągo yił dahdinezbįh.

21 Da'iyąągo Jesus gán̲íí, Da'an̲iigo gánohwiłdishn̲ii, nohwíí ła' ch'íshinoh'aah doleełi at'éé.

22 Áík'ehgo dázhǫ́ doo bił daagozhǫ́ǫ́ dago dała'á daantį́į́go, SheBik'ehń, ya' shíí née? daan̲ii nkegonyaa.

23 Áík'ehgo gán̲íí, Dahadíń its'aa biyi'zhį' dała' bił éédisht'áhi, áń ch'íshí'aah doleeł.

24 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiinií shee godoln̲iił: áídá' nn̲ee ch'íshí'aahíí bá góyéé doleeł! Áí nn̲eehíí doo bi'deshchįį dayúgo nłt'éé doleeł ni'.

25 Áídí' Judas, ch'íbí'aah doleełíí, Jesus gáyiłn̲ii, Ikh'ígó'aahíí, ya' shíí née? Jesus gábiłn̲ii, Da'áígee ánn̲iid.

26 Da'iyąągo Jesus báń náidn'ąągo ya'ihénzi̲go oskąądá' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yitaizn̲iih, Nkóh daohsąą; díí shits'í át'éé, n̲iigo.

27 Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkąą, áí ya'ihénzi̲go oskąądá' iłtah daidezkąą, Daanohwigha daohdląą, yiłn̲iigo;

28 Díínko shidił k'ehgo at'éé, shidił bee áníidégo łángont'aahi at'éé, nn̲ee łą́ągo bá idijoołíí, binchǫ'híí bighą baa nádaagodet'aahgo.

29 Gádaanohwiłdishn̲ii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoohíí doo naanáshdlą́ą́ da, dahadíí bijįį shiTaa bilałtł'áhgee goz'ąąyú áníidéhi nohwił naadaadishdlį́į́łgo zhą́.

30 Áídí' sį ła' hadaidez'ąądá', dził Olives holzéhi si'ąąyú okai.

31 Áígee Jesus gádaabiłn̲ii, Tł'é'go áshi'diln̲e'híí bighą daanohwigha t'ąązhį' ádaahn̲e': díí baa k'e'eshchį̨híí k'ehgo, Dibeł́į́ Nanyoodíí bin̲í'dishn̲íh, áík'ehgo dibeł́į́híí da'adzaayú nkenelt'ee doleeł.

32 Áídá' dasiitsąądí' naadisdzaago Gálileeyú nohwádįh disháh doleeł.

33 Peter gábiłn̲ii, Nn̲ee dawa nits'ą́' t'ąązhį' ánádaasdzaa ndi, shíí doo ágáosh n̲e' at'éé da.

34 Jesus gánábiłdo'n̲iid, Da'an̲iigo gániłdishn̲ii, Tł'é'go tazhik'áné doo hwahá án̲iih dadá' taadn, Áń doo bígonsį da, shiłdinn̲íił.

35 Áídá' Peter gábiłn̲ii, Dała' nił dastsaah ndi, Áń doo bígonsį da, doo niłdosh n̲iih at'éé da. Ła'ihíí bitsiłke'yu dawa da'áík'ehgo ádaan̲iid.

36 Áídí' Gethsémane golzéhi goz'ąąyú Jesus bitsiłke'yu yił hikaidá' Jesus gádaabiłn̲ii, Dádzą́ą nahísóotą́ą, nláhyú déyáá, oshkąąhyú.

37 Peter ła'íí Zébedee biye'ke naki Jesus yił okai, áídí' dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ dago bijíí nn̲iih nkegonyaa.

38 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, Shiyi'siziinií dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ da, dák'azhą́ dastsaahíí ga'at'éé: dádzą́ą nahísóotą́ągo sha'ishhah daadeh'į́į́.

39 Áídí' da'an̲ahyú óyááyú ni'zhį' hayaa adzaago okąąh gán̲íígo, Bígonedzą́ąyúgo, shiTaa, díí hishdlą́ą doleełíí shits'ą́'zhį' ánle': áídá' shíí doo beshik'eh da, ni zhą́ benik'eh.

40 Áídí' bitsiłke'yu yaa nadzaago da'iłhoshgo yiká nnyáá, áík'ehgo Peter gáyiłn̲ii, Dała'á łedihikeezzhį' ndi shą' doo sha'ashhah daadeh'įį́ le'at'éé da?
41 Daadeh'įį́go da'ohkąąh, nanohwída'dintaah bídaanołdzil doleełhíí bighą: nohwiyi'siziinií da'an̲ii hát'įį́ ndi nohwits'íhíí doo nłdzil da.
42 Nakidn onaanádzaagee na'okąąh gán̲íígo, ShiTaa ńlíni, díí hishdląą doleełíí doo hagot'éégo shits'ą́'zhį' aln̲e' dayúgo hishdląą, ni nik'ehgo ágon̲e'.
43 Bitsiłke'yu da'iłhoshgo yaa naanádzaa: dázhǫ́ bił daanzi̲go.
44 Áídí' yits'ą́' onaanádzaa, okąąhyú taadngee da'ágánádi'n̲iigo.
45 Áídí' bitsiłke'yu yaa naanádzaago gádaayiłn̲ii, Akú da'ołhoshgo hanádaahsoł: shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bilák'e shi'dilteehgo ch'íshi'dot'aałíí iłk'idá' biká' ngonyáá.
46 Nádohkáh, hiikaah le': ch'íshí'aahíí kodí' higaał.
47 Jesus t'ah yałti'dá' Judas, nakits'ádahíí bił itah nlíni, nn̲ee łą́ągo bésh be'idiltłishé ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaayin̲íiłgo, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí nn̲ee yánazíni daabides'a'íí yił nátsą́ą́.
48 Ch'íbí'aah doleełíí iłk'idá' bebígózį doleełíí yengon'ą́ą́ lę́k'e, gán̲íígo, Hadíń hists'ǫsíí áí áń doleeł; áń daahołtsood.
49 Dagoshch'į' Jesus yaa nyáágo, Gozhǫ́ǫ́, Iłch'ígó'aahíí, yiłn̲iigo yizts'ǫs lę́k'e.
50 Jesus gábiłn̲ii, Shik'isn, hant'é bighą ńyaa? Áídí' Jesus yił ndaazdeelgo daayiłtsood.
51 Nn̲ee dała'á Jesus yił hikaahíí bibízh be'idiltłishé hayidzį́ízgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi yontłízhgo bijaa naidnłgizh lę́k'e.
52 Jesus gábiłn̲ii, Nibízhíí iłch'į'nántį̱įh: dahadíń bésh yee iziłheehíí dabíí ałdó' bésh bee nabizi'dodeełi at'éé.
53 Ya' doo bígonłsį́ da née, shiTaa bich'į' oshkąąhyúgo binadaal'a'á yaaká'dí'hi nakits'ádahyú sin̲ili dagoshch'į' shich'į' yidił'aah go'įį́?
54 Áídá' ágádzaayúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií hagot'éégo begoln̲e'? Da'ágágon̲éhgo goz'ąą go'įį́.
55 Da'áí bik'ehenkéézgee Jesus nn̲ee baa nánłsą́ą́híí gádaayiłn̲ii, Ya' bésh be'idiltłishé ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaanohn̲iiłgo daashołtsoodgo nánołsąą née, in'į̱įhíí daach'iłtsoodhíí k'ehgo? Dawa į̱įį ła' da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' nohwił ch'ídaagonsh'aahgo dahsídáá át'éé ni', ndi doo hak'i daashołtsood da ni'.
56 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí yee K'e'eshchiinií begoln̲e'híí bighą díí dawa ánágot'į̱įł. Áídí' bitsiłke'yu dawa bits'ą́'zhį' ádaaszaago bits'ą́' iłhadeskai.
57 Nn̲ee Jesus daabiłtsoodíí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Cáiaphas holzéhi, yaa yił hikai, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Jews yánazíni biłgo íła'at'éégee.
58 Peter da'an̲ahgo biké'dí' higaał, áídí' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikį̱h bin̲aa łé'ditł'į̱įh yun̲e' ha'ayáágo nada'iziidi bitahyú nezdaa, hago ágon̲e'íí dá'ąąłzhį' yineł'įį́ hát'įį́go.
59 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, yánádaaltihi biłgo Jesus zidee hádaat'į̱įgo daazhógo yaa dahgosi'aahíí yiká daadéz'į̱į;
60 Ndi doo ła' da: łą́ągo neheskai ndi dá doo at'éé dayú baa dahdaago'aahíí doo ła' da. Nt'éégo nn̲ee naki n'áázh, daazhógo baa dahdaago'aahi,
61 Gádaan̲iigo, Díí nn̲ee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąh goz'aaníí tagoshn̲iłgo, áídí' taagi į̱įį hileehgo ánágoshdle'go bínesh'ąą, n̲íí ni'.
62 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni hizį'go Jesus gáyiłn̲ii, Ya' nihíí doo nt'é nn̲iigo hadziih da née? Díí naa dahdaago'aahgo naa yádaałti'íí hago at'éé.

63 Áídá' Jesus doo nt'é ɲii da. Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni gábiłɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań hiɲáhi biláhyú gániłdishɲii, Nohwił nagolɲí', ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' ńlǫ́ née?

64 Jesus gábiłɲii, Da'áígee áńɲiid: gádaanohwiłdishɲii, Díí bikédí'go shíí, nɲee k'ehgo Niyááhíí, da'tiséyú binawod golíni bigan dihe'nazhiɲéé dahsídáágo, yaaká'dí' yaak'os shił hoɲáhgo daashidołtsééł.

65 Áík'ehgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bidiyágé ídá nayihesdzǫ́ízdá' gáɲíí, Bik'ehgo'ihi'ɲań nchǫ'go yaa yałti'; nt'é bighą nɲee ła'i baa yanánálti' doleeł? Bik'ehgo'ihi'ɲań nchǫ'go yaa yałti'íí daadisots'ąą.

66 Hagot'éégo baa natsídaahkees? Zideego bángonot'aah daaɲii.

67 Áídí' biniizhį' odaach'idihizheeh, ła'íí ńdaach'inłts'į; ła'ihíí bítł'adaach'ika',

68 Gádaaɲiigo, Christ ńlíni, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú yáńłti'yúgo, hadíń náninłts'į shįhíí nohwił nagolɲí'.

69 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįh biɲaa łé'ditł'įh yuɲe' Peter sidaa: áígee isdzán na'iziidi baa nyáágo, Ni la' ałdó' Jesus Gálileedí' nagháhi bił na'aash ni', biłɲii.

70 Áídá' dawa biɲáát, Dah, hant'é nɲiigo ánɲiihíí doo bígonsį da, nɲiid.

71 Kįh bahgee ch'ínágohen'ą́áyú ch'ínyáágo isdzán na'iziidi ła'i náábiiłtsąągo, áígee naháztaanít gáyiłɲii, Díí nɲeehíí ałdó' Jesus, Názarethdí' gólíni, yił na'aash ni'.

72 Bitł'a dahdidilɲiihdá' gánádo'ɲiid, Áí nɲeehíí doo bígonsį da.

73 Dét'įhék'e ałhánídí' nazíni Peter yaa hikaigo gádaayiłɲii, Da'aɲii ni áí itah ńlǫ́, niyati'íí bee nígózį.

74 Áídá' Peter bitł'a dahdidilɲiihgo hashkeego nchǫ'go yałti' nkegonyaa, Ai nɲeehíí doo bígonsį da, ɲíí ńt'éégo, áígee tazhik'áné ánɲiid.

75 Peter Jesus gábiłnɲiid n'íí yénálɲii, Tazhik'áné doo hwahá áɲiih dadá' taadn, Áń doo bígonsinihi at'éé da, shiłdinɲíił. Áídí' ch'ínyáágo dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ dago hichag.

27

1 Hayiłkąáyú okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Jews yánazíni biłgo dawa hagot'éégo Jesus zidee doleełíí yaa nadaagoshchįį:

2 Áík'ehgo łídaistł'ǫǫgo dahdainłt'e', nant'án, Póntius Pílate holzéhi, yaa daidez'ąą.

3 Judas, ch'íbin'áni, Jesus zideego bángot'ąągo yígołsįįdá', dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ dago zhaali tádinhíí okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Jews yánazíni biłgo t'ąązhį' yaa náyiné',

4 GáɲíígoNɲee dábik'ehyú át'éhi ch'íní'ą́áhíí bighą doo bik'ehyú ásdzaa da. Áík'ehgo gádaabiłɲii, Néé doo nanohwinłtł'og da. Dani nanínłtł'og le'.

5 Da'ch'okąąh goz'ąą yuɲe' zhaalihíí nayiłkaadá' ch'ínyáágo da'ídodleeh.

6 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí zhaali nádaidnné'go gádaaɲii, Zhaali biyi' ohilkaadíí biyi' yuyaa doo o'né'go goz'ąą da, dił bighą nahasɲilhíí bighą.

7 Áík'ehgo yaa yádaałti'dá' zhaalihíí bee nɲee goshtł'ish túsáiléhi bini' nahazɲii, áígee aɲahdí' nadaakaihíí łehi'ɲíił doleełgo.

8 Áí bighą áídí' godezt'i'go díí jįįzhį' ái ni'híí, Ni' dił bee nahazɲiihíí, holzee.

9 Áík'ehgo Jéremy, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú na'iziidi, gáɲíí n'íí begolzaa, Zhaali tádinhíí, Israel hat'i'íí ła'i, Áí nɲee ilǫ́, daaɲiigo, nádaidnné'go,

10 Goshtł'ish túsáiléhi bini'íí yaa nadaihesn̲ii, sheBik'ehń áshiłnn̲iid n'íí k'ehgo.
11 Jesus nant'án yidáhzhį' sizį̨į̨go nayídiłkid gáyiłn̲iigo, Jews ízisgo biNant'a'i ńlį́į́ née? Da'áígee ánn̲ii, biłn̲ii, Jesus.
12 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Jews yánazíni biłgo baa dahgoz'ąą ndi doo nt'é n̲ii da lę́k'e.
13 Áík'ehgo Pílate gábiłn̲ii, Łą́ą́go naa yádaałti'íí ya' doo dints'ag da née?
14 Áídá' t'ah Jesus doo nt'é biłn̲ii da, yati' dała'á ndi; ái bighą nant'án dázhǫ́ biłdíyagot'ee.
15 Bitis hagováh n'íí bíná'godin̲íhgo da'idąągee ha'áshijeedíí dała'á, hadíí nn̲ee hádaat'iiníí, nant'án bá ch'ínádaayíłtéeh lę́k'e.
16 Áígee nn̲ee doo bik'ehyú át'éé dago bígózini, Barábbas holzéhi, ha'ásitį̨į lę́k'e.
17 Áík'ehgo nn̲ee íła'adzaago Pílate gádaabiłn̲ii, Hadíí nohwich'į' ch'ínánshteeh hádaaht'į̨į? Barábbas née, dagohíí Jesus, Christ holzeehíí née?
18 Pílate yígółsį nn̲ee dawa Jesus bił daanzhǫǫhíí bighą okąąh yedaabik'ehi Jesus yik'edaann̲iihgo baa daabidez'ąą.
19 Pílate yánáltihgo dahnezdaadá' bi'aahíí, ła' yich'į' yił'aa gábiłn̲iigo, Áí nn̲ee dábik'ehyú át'éehíí doo baa nann̲aa da, díí jį̨į̨go baa naiseełgo shiniigonłt'éé.
20 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni biłgo nn̲ee íła'adzaahíí biini' yá ádaagozlaa, gádaayiłn̲iigo, Barábbas nohwá ch'ínáńłteehdá' Jesus-híí zodéé, daadohn̲ii.
21 Nant'ánhíí gádaabiłn̲ii, Díí nn̲ee nakihíí hadíí nohwich'į' ch'ínánshteeh? Barábbas zhą́ hádaahiit'į̨į, daan̲ii.
22 Pílate gánádaabiłdo'n̲iid, Jesus, Christ holzéhi, hago łąą nohwá áshłe' áídá'? Dawa gádaabiłn̲ii, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé.
23 Nant'ánhíí gádaabiłn̲ii, Nt'é bighą, hant'é bee nchǫ'go adzaago? Nn̲ee da'tiségo nnádaadidilghaazhgo, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé, daabiłn̲ii.
24 Pílate doo hagot'éégo nn̲ee yidag hagháh át'éé dago, ła'íí godnch'áad nkegonyaago yígołsį̨į̨dá', nn̲ee íła'adzaahíí bin̲ááł tú náidnkąągo bigan tayizgis, gán̲íígo, Díí nn̲ee dábik'ehyú át'éehíí bidiłíí shíí doo nashinłtł'og da: dánohwíí nadaanohwinłtł'og le'.
25 Nn̲ee dawa gádaabiłn̲ii, Bidiłíí nohwiká'zhį' at'éé doleeł, ła'íí nohwichąghášhéhíí ałdó' bikáʼzhį' at'éé doleeł.
26 Áík'ehgo Pílate Barábbas nn̲ee yich'į' ch'ínáinłt̨į́į́, áídá' Jesus-híí habí' oltsaazdá' tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zidéégo nn̲eehíí yaa daidez'ąą.
27 Nant'án bisiláádahíí yáná'itih goz'ąą yun̲e' Jesus odaizt'e' lę́k'e, áígee silááda dawa baa íła'ádaizlaa.
28 Áídí' bidiyágé yaa daidnłtsoozdá' diyágé łichí'i yá ádaagozlaa.
29 Hosh diwozhi nánihezwodgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'e daidez'ąą, bigan dihe'nazhin̲éégo tsį yaa daiztąą: ła'íí bich'į' nádaahilzhishgo baa daadloh, Gozhǫ́ǫ́, Jews ízisgo biNant'a' ńlíni! daan̲iigo.
30 Áídí' bik'ídaadihizheeh, ła'íí tsį́híí naanádaidntąągo bitsits'inyú nádainłtłish.
31 Ąął baa daadlohdá', diyágé yaa daidnłtsoozdá' dabíí bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídí' tsį'iłna'áhi yiká' daiziłheeyú bił nádezą́ą lę́k'e.
32 Ch'ínáńłsą́ą́yú nn̲ee Símon holzéhi, Cyréne golzeedí' gólíni, silááda daabiłtsąągo, Tsį'iłna'áhi bá dahngheeh, daabiłn̲ii.

33 Áík'ehgo Gólgotha golzeegee náńłsą́ą́, ái golzeego itsits'in si'áni golzeego
ágolzee.
34 Áígee vinegar, nch'í'i bił nadesdziidgo, Jesus yaa daizkąą: yizlį̨h ndi doo
yodlą́ą da.
35 Áígee tsį̨'iłna'áhi yídaabiskałdá' bidiyágé iłta'isn̄iigo yighą da'diłjoł lę́k'e:
Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú na'iziidi gán̄íí n'íí begoln̄e'go ánágot'į̨ł, Shidiyágé
iłta'isn̄ii, ła'íí iká' shi'íihíí yighą da'diłjoł.
36 Áídí' áígee naháztą́ągo daabineł'į́ lę́k'e.
37 Nt'é baa dahgost'aaníí ádaagozlaago bitsit'á'gee díínko dahdaiztąą, DÍÍ
JESUS JEWS ÍZISGO BINANT'A' NLÍNI, golzeego k'e'eshchį̨.
38 Áígee nn̄ee da'in'į̨híí naki ałdó' Jesus ba'ashhahdí' tsį̨'iłna'áhi bídaahaskał,
ła' dihe'nazhin̄éégo, ła'íí be'eshganzhin̄éégo.
39 Bahyú ch'íhikáhíí bitsits'in daidiłtasgo yati' yee daabokáał,
40 Gádaan̄iigo, Biyi' da'ch'okąąhíí tanágoshn̄iłgo taagi jį̨į̨ hileehgo
ánágoshdle', nn̄ii ni', halą́ą, Bik'ehgo'ihi'n̄ań biYe' ńlį́įyúgo dáni
hasdá'ánlteehgo tsį̨'iłna'áhi biká'dí' gódah ch'ínn̄áh.
41 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi, ła'íí
Jews yánazíni ałdó' baa daadloh lę́k'e, gádaan̄iigo,
42 Nn̄ee hasdáyin̄iiłdá' bíhíí doo hasdá'ádilteeh da. Israel hat'i'íí ízisgo
biNant'a' nlį̨įyúgo, tsį̨'iłna'áhi yiká'dí' naadowáh, áík'ehgo daahohiidlą́ąh.
43 Bik'ehgo'ihi'n̄ań ya'ołíí; áń hát'į́įyúgo hasdábółteeh: Bik'ehgo'ihi'n̄ań biYe'
nshłį̨į̨, n̄iidá', daan̄ii.
44 Da'n'į̨įhíí áígee tsį̨'iłna'áhi yídaayiskałíí ałdó' da'áík'ehgo bee baa daadlo-
hgo daabóch'iid lę́k'e.
45 Isk'áhńyáádí' taagi nehenkéézzhį̨' ni' biká' dahot'éhé godiłhił gozlį̨į lę́k'e.
46 Taagi nehenkéézgo shį̨ Jesus nádidilghaazhgo gán̄íí, Éli, Éli, láma
sabákthani? ái, Bik'ehgohinshn̄aahíí, Bik'ehgohinshn̄aahíí, nt'é ląą bighą
shits'ą́'zhį̨' ándzaa? golzeego ágolzee.
47 Ła' áígee nadaaziinií daabidits'ago, Díí nn̄eehíí Elías yich'į̨' an̄ii, daan̄ii.
48 Dagoshch'į̨' nn̄ee ła' nádilwodgo túdaabits'ǫ́síí vinegar yiyi' naiz'ąą, áídí' tsį̨
yaa dahyiz'ą́ągo Jesus bizé'zhį̨' dahyída'nłtsiih.
49 Ła'ihíí gádaan̄ii, Ntsétł'ah, bídaagonolzį̨įh, Elías baa highához hasdábiłteeh
shį̨.
50 Jesus nanádidilghaazhgo dabíí biyi'siziníí be'ogoyáágo áyíílaa lę́k'e.
51 Áígee kį̨h biyi' da'ch'okąąhíí biyi' yun̄e' daadintsoozíí bighą́'dí' hayaago
iłch'idlá́ád lę́k'e; ni' godihes'naadá' tséé daahesdla';
52 Nn̄ee łeyi' nazjeedíí bá iłts'ą́' ádaagosdzaago ínashood daanlį̨į n'íí łą́ągo
naadiikai.
53 Áí Jesus naadiidzaahíí bikédí'go łeyi'dí' hakaidá' kį̨h dilzini gozn̄ilyú
okaigo, nn̄ee łą́ągo daabiłtsą́ą.
54 Silááda gonenadín binant'a'íí, ła'íí yił nakaihi Jesus daineł'íni, ni'
nagohi'naago ła'íí áígee ágodzaahíí daayiłtsą́ądá' dázhǫ́ ńdaałdzid, áík'ehgo
gádaan̄ii, Díí da'an̄ii Bik'ehgo'ihi'n̄ań biYe' nlíni ląą.
55 Isdzáné łą́ągo Gálileedí' Jesus biké' anákahi, bich'odaan̄iihi, an̄ahdí' nazį̨į̨
daabineł'į́įgo:
56 Mary Mágdalene, ła'íí Mary, James hik'e Joses bą́ą́, ła'íí Zébedee
bichągháshéhíí bą́ą́hi ałdó' itah nazį̨į̨.

57 K'ad o'i'aahyú, nn̲ee háłdzili, Arimathéa golzeeyú gólíni, Joseph holzéhi nyáá, áń Jesus yodláni:
58 Áń Pílate yich'į' oyáágo Jesus bits'íhíí yíyókeed. Áík'ehgo Pílate án̲íígo Jesus bits'íhíí baa daach'idez'ąą.
59 Joseph Jesus bits'íhíí baa det'ąądá' nak'ą'łigaihi nłt'éhi yik'íyidesdizgo,
60 Dabíí bitsébii'i'áń áníídéhi goz'ąą yun̲e' nyinłtį́į́, áí tséé biyi' yun̲e' hayik'éhgo áyíílaahi: áídí' tséé nchaahi yidaidenłhizdá' onádzaa.
61 Mary Mágdalene, ła' Maryhíí biłgo, tsébii'i'áńhíí bidáhzhį' sikee lę́k'e.
62 Ilch'į'goln̲e'íí bijįį hiskąągo okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, Phárisees daanlíni biłgo, dała' Pílate yaa hikai,
63 Gádaabiłn̲iigo, Nohwinant'a', bínádaahiiln̲iih, áí k'izé'idiłteehíí t'ah hin̲aadá', Taagi hileehgo bijįį naadishdáh, n̲ii ni'.
64 Áí bighą nik'ehgo tsébii'i'áńhíí ch'í'itingee dázhǫ́ ntł'izgo áoln̲e', taagi hileehíí bijįįzhį', doo ágát'éé dayúgo dánko bitsiłke'yu tł'é'go hikáhgo bits'í daayín'įįh, áídí', Jesus daztsąądí' naadiidzaa, nn̲ee daayiłn̲iih: áík'ehgo iké'yú doo bik'ehyú ádaan̲ii dahíí ntségo ádaan̲ii n'íí bitisgo ádaan̲ii doleeł ákoh.
65 Pílate gádaabiłn̲ii, Silááda tsébii'i'áń yin̲ádaadéz'íni nohwaa sin̲il: ti'i, nzhǫǫgo ntł'izgo ádaahłe'.
66 Áídí' okaigo, tsébii'i'áńhíí nzhǫǫgo ntł'izgo ádaizlaa, ła'íí áígee silááda yin̲ádaadéz'įįgo ádaizlaa.

28

1 Jews daagodnlsinií bijįį hiskąągo hayołkaałyú ínashood daagodnłsinií bijįį, Mary Mágdalene, ła' Maryhíí biłgo tsébii'i'áńyú daadéz'įįyú ó'áázh.
2 Nt'éégo adįį́d ni'godes'naa: Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí' nkenyáágo, tséé daadin'áán̲íí yó'oyiłhizdá' yiká' dahnezdaa lę́k'e.
3 Biniizhį' hada'didla'híí k'a'at'éé, bidiyágé zas k'ehgo dázhǫ́ łigai:
4 In̲ádaadéz'íni tsídaadesyizyú daaditłid daasilįį, nn̲ee nanezna'híí k'ehgo ádaasdzaa.
5 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á isdzáné gáyiłn̲ii, Doo nédaałdzid da: Jesus tsį'iłna'áhi bíheskał n'íí biká hadaanohtaago bígonsį.
6 Áń doo hak'i da: naadiidzaa ni', án̲íí n'íí k'ehgo, Yushdé', nohweBik'ehń bits'í siné' n'gee daadeh'į́į́.
7 Ti'i, dáháłe bitsiłke'yu Jesus daztsąądí' naadiidzaahíí baa nagołn̲i'yú doh'aash; nohwádįh Gálilee golzeeyú óyáá; ákú daahołtséh: da'an̲iigo ádishn̲ii.
8 Tsébii'i'áńdí' hwéheego dahts'isteel, nédaaldzid ndi bił daagozhǫ́ǫ́ lę́k'e; bitsiłke'yu yił nagoln̲i'yú ots'iłteel.
9 Nt'éégo bitsiłke'yu yił nadaagoln̲i'yú hi'ashgo, Jesus bideyaa, Gozhǫ́ǫ́, biłn̲iigo. Ákú Jesus yiyahzhį' hayaa adzaago yikee daayotą'dá' daayokąąh lę́k'e.
10 Jesus gábiłn̲ii, Doo nełdzid da: shik'isyú, Gálileeyú dohkáh, biłdohn̲ii, ákú daashiłtséh ndi at'éé.
11 Isdzáné ákú hi'ashdá' in̲ádaadéz'ínihíí ła' kįh gozn̲ilyú hikaigo, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi hago ágodzaahíí dawa yił nadaagosn̲i'.
12 Okąąh yedaabik'ehi, Jews yánazíni biłgo íła'adzaago baa nagoshchįįdí' silááda bestso łą́ą́go bitasn̲ii,
13 Gádaayiłn̲iigo, Nn̲ee gádaabiłdohn̲iih, Bitsiłke'yu tł'é'yú nádaabinest'įįd, da'ilwoshdá'.

14 Nant'án ya'ikonzį́yúgo, nohwá bich'į' yádaahiilti'go doo hago ádaanohwile' at'éé da.
15 Siláádа bestso nádaidnné'go, da'ádaabiłdi'n̄iiyú ádaasdzaa: díí jį́į́ ndi siláádа ádaan̄ii n'íí Jews bitahyú t'ah benagowaa.
16 Bitsiłke'yu ła'ts'ádahíí dziłyú okai, Jesus bándaagoz'ą́ą́ n'yú, Gálileeyú.
17 Akú Jesus daayiłtsą́ą́dá' daayokąąh: ndi ła'ihíí bił nadaagoki.
18 Jesus baa nyáágo gádaabiłn̄ii, Yaaká'yú, ni'gosdzáń biká'gee ałdó', dawa beshik'ehgo shaa godet'ą́ą́.
19 Áík'ehgo ti'i, dahdohkáh, ił'aniyú hadaazt'i'íí dawa bił ch'ídaagonoh'aah, Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwiTaa, hik'e biYe', ła'íí Holy Spirit bizhi'íí biláhzhį' baptize ádaagoł'į́į́go:
20 Ádaanohwiłdén̄iidíí dawa bikísk'eh ádaat'eego bił ch'ídaagonoh'aah: áík'ehgo dahazhį' nohwił nshłį́į́, nnágodzaayú ndi. Doleełgo at'éé.

THE GOSPEL ACCORDING TO MARK

1 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe', Jesus Christ, baa na'gon̲i'íí baa gozhóni díínko
begodezt'i';
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí binaltsoos biyi'dí' díí baa
k'e'eshchįį, Shíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, shinal'a'á nádįhyú iłch'į'gole' doleełíí deł'a'.
3 Da'igolį́į́yú hadíńshį dilwosh, NohweBik'ehń bádįhyú iłch'į'daagohłe',
intín iłk'ídezdǫhgo bá ádaahłe', n̲iigo.
4 Áík'ehgo John da'igolį́į́yú baptize ádaagole', nn̲ee yich'į' yádaałti'go
gádaayiłn̲ii, Nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádaahn̲e'go baptize ádaanohwi'doln̲e',
áík'ehgo nohwinchǫ'híí bighą nohwaa nágodit'aah doleeł.
5 Judéa dahot'éhé ni' goz'ąądí' ła'íí Jerúsalem golzeedí' baa náńzą́ą́, áí dawa
bi'ádaat'e' nchǫ'íí yaa nanádaagosn̲i'dá' túńlííníí Jórdan holzéhi biyi' John
baptize ádaabizlaa.
6 John bidiyágé bigháń ha'i'áhíí bighaa alzaa, ikał hilchii biziz alzaa;
nágonech'iidi hik'e dziłyú gosnihíí biłgo bihidáń lę́k'e;
7 Nn̲ee yich'į' yádaałti'go gan̲íí, Shiké'dí' ła' shitisgo at'éhi higháh, ts'íyaa
ashn̲éhgo biketł'óól k'e'ish'adzhį' ndi doo bik'eh sitį́į́ da.
8 Shíhíí tú bee baptize ádaanohwishłaa: áídá' áń Holy Spirit yee baptize
ádaanohwił'įį doleeł.
9 Áí benagowaadá' Jesus ni' Gálileegee Názareth holzeedí' ch'ínyáádá',
túńlííníí, Jórdan holzéhi, biyi' John baptize ábíílaa.
10 Tú biyi'dí' hanádzaadá' dagoshch'į' yáá iłts'ą́' ádzaago, Holy Spirit hawú
k'ehgo bich'į' nke'en̲íihgo yiłtsąą:
11 Nt'éégo yaaká'dí'go yati' gán̲íígo yidezts'ąą, ShiYe' shił nzhóni ńlį́į́, naa
shił gozhǫ́ǫ́.
12 Dagoshch'į' Holy Spirit nabiłaago da'igolį́į́yú obinyood.
13 Satan nabíntaahgo ákú da'igolį́į́yú dizdin behiskąą; tsétahgo daagolíni
biłgo; áígee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí' daagolííníí baa hikaigo
bich'odaazn̲i' lę́k'e.
14 John ha'áneztįįhíí bikédí'go Jesus Gálileeyú ńyáá, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi-
lałtł'áhgee begoz'aaníí baa na'gon̲i'íí baa gozhóni yaa yałti'go,
15 Gán̲íí, Áígee baa gonyáá, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nant'aahíí biká' nagowaa;
nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádaahn̲e', yati' baa gozhóni daahohdląą le'.
16 Jesus túsikaaníí Gálilee holzéhi bahyú higaałdá', Simon bik'isn Andrew
biłgo łóg behaidléhé nanestł'óli téh nádaayi'aa'go yiłtsąą: áí łóg hadaayileehíí
daanlįį.
17 Jesus gádaabiłn̲ii, Shiké'yú doh'aash, łóg hayihileehíí k'ehgo nn̲ee shá
nádaahohłáhgo ánohwishłe'.
18 Áík'ehgo dagoshch'į' łóg behaidlehé nanestł'ólihíí da'áígee ndaistsoozdá'
Jesus yiká' dahn'aazh lę́k'e.
19 Áídí' dahnádiidzaago James, Zébedee biye', hik'e bik'isn John biłgo yiłtsąą,
áí tsina'eełíí yiyi' naháztąą, nanestł'ólihíí nádaiłkadgo.
20 Dagoshch'į', Yushdé', biłn̲ii: áík'ehgo bitaa, Zébedee, hik'e bánada'iziidíí
biłgo da'akú tsina'eełíí yiyi' naháztąądá' yits'ą́' dahn'aazh, Jesus biké'.

21 Áídí' Capérnaum golzeeyú okai; dagoshch'į' Jews daagodnłsiníí bijįį
ha'ánáłséh goz'ąą yuṉe' ha'ayáágo iłch'ígó'aah lę́k'e.
22 Áígee iłch'ígót'aahíí yaa bił díyadaagot'ee: yebik'ehíí k'ehgo yił ch'ígó'aahíí
bighą, doo begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ádaat'eehíí k'ehgo da.
23 Jews ha'ánáłséh goz'ąą yuṉe' nṉee ła' spirit nchǫ'i biyi' golínihi sidaa lę́k'e;
áń nádidilghaazhgo,
24 Gáṉíí, Doo nohwaa nanṉaa da; hago lą́ą́ át'éégo nohwich'į' goń'aahgo
ánt'įį, Jesus, Názarethdí' nanṉáhi? Ya' da'ílíí nohwiłchííyú ńyaa née? Shíí
nígonsį, hadíń ánt'įįhíí, Bik'ehgo'ihi'ṉań bits'ą́'dí'go Dilzįhgo Ńlíni.
25 Jesus nłdzilgo hadziigo gáyiłṉii, Handziih hela', an biyi'dí' hanṉáh.
26 Áík'ehgo spirit nchǫ'ihíí nṉee nádinigisdá' ádįįd nádidilghaazhgo biyi'dí'
halwod.
27 Nṉee dawa bił díyadaagot'eego nałídaadilkid gádaaṉiigo, Díí nt'é lą́hi?
Áníi zhą́ iłch'ígó'aahi lą́ą. Yebik'ehgo spirits daanchǫ'íí yich'į' hadziigo ndi
daabidits'ag.
28 Dagoshch'į' Gálilee golzeehíí dahot'éhé nłt'éégo baa ch'iṉii didezdlaad
lę́k'e.
29 Jesus, James hik'e John biłgo ha'ánázéhdí' ch'ínákaigo Simon hik'e An-
drew bigową yuṉe' ha'ákai.
30 Ákóṉe' Simon bi'aahíí bą́ą́ nezgaigo sitįį; áík'ehgo dagoshch'į' Jesus yił
nadaagosṉi'.
31 Baa nyáádá' bigan yiłtsoodgo hadag áyíílaa; dagoshch'į' nezgai n'íí bits'ą́'
gonyáá, áídí' nádiidzaago yá da'dezné'.
32 O'i'ą́ą́zhį' godeyaago kah iłtah at'éhi yaa nakaihíí dawa, ła'íí ch'iidn isnáh
ádaabiłsiníí Jesus bich'į'yú bił nch'eheskai.
33 Áí kįh gozṉilgee daagolííníí dawa dadáńgee baa íła'adzaa.
34 Áígee kah iłtah at'éhi yaa nakaihíí łą́ą́go nádaayilzii, ła'íí ch'iidn
łą́ą́go haineheyood; ch'iidnhíí bídaagołsįhíí bighą Jesus, Hadaahdziih hela',
daabiłṉii lę́k'e.
35 T'ahbįyú doo hwahá got'įįh dadá' Jesus nádiidzaago ch'ínyáá, doo hadíń
naghaa dayú óyáá, ákú oskąąd.
36 Simon hik'e yił nakaihíí biłgo biké'yú okai.
37 Baa hikaigo gádaabiłṉii, Nṉee dawa hadaanintaah.
38 Áík'ehgo Jesus gáṉíí, Noo', łahyúgo kįh nagozṉilyú náádokáh, ákú nṉee
bich'į' yánádaahoshti'; díí bighą niyáhi.
39 Áídí' Gálilee dahot'éhé biyi'yú Jews ha'ánáłséh nagozṉil yuṉe' nṉee yich'į'
yałti'go naghaa, ła'íí ch'iidn haineheyood lę́k'e.
40 Nṉee łóód doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yich'į'
hilzhiizhgo náyokąąh, gáṉíígo, Nashíńlziihíí bik'eh síńtįįgo nígonsį, háńt'įįyúgo
náshíńlziih.
41 Áík'ehgo nṉeehíí Jesus yaa ch'oba'go yich'į' dahdidilṉiidí' yee delṉiihgo,
Hasht'įį́; nándziih, yiłṉii.
42 Áí yiłnṉiidá' dagoshch'į' łóód n'íí ínásdįįdgo nṉeehíí nádzii lę́k'e.
43 Jesus bich'į' hadziidá' obił'a';
44 Gábiłṉiigo, Hadíń dánko bił nagolṉí' hela': ti'i, okąąh yebik'ehi bich'į'
ch'í'ṉah ádńdle'go, Moses ngon'ą́ą́ lę́k'ehíí k'ehgo hanánidelzaahíí bighą
Bik'ehgo'ihi'ṉań dant'éhéta baa nné', áík'ehgo nándziihíí nṉee yídaagołsį
doleeł.

45 Áídá’ da’ádzaayú yaa nagolṉi’go deyaa, dahot’éhé ch’iṉii didezdlaad, áí
bighą Jesus doo dayúweh kįh gozṉilyú ch’í’ṉah aanádaał da, da’igolį́į́yú zhą́
naghaa: áídá’ iłch’į’dí’ nṉee baa náńłsą́ą́ lę́k’e.

2

1 Áídí’ da’kwíí iskąągo Jesus Capérnaum golzeeyú nádzá; áígee gowąyú sidaa,
daaṉii.
2 Dagoshch’į’ nṉee łą́ą́go baa náńłsą́ą́, dázhǫ́ doo hagee nágost’ąą da,
dáádítį́h bahyú ndi: áígee yati’ nłt’éhi yaa yałti’ lę́k’e.
3 Áígee nṉee ła’ baa hikai, dį́į́’i hilt’eego nṉee di’ili baa daiskąągo,
4 Ch’iląądhíí bighą Jesus doo bit’ah ch’idowáhgo da, áík’ehgo kįh biká’híí
yó’adaizṉil, Jesus bik’ehgee: áí ąął ch’í’i’áńgo ádaizlaadí’ di’ilihíí yiká’ sitiiníí
bee nkedaiztįį.
5 Daabi’odlą’ Jesus yígółsįįdá’ di’ilihíí gáyiłṉii, Shiye’, ninchǫ’híí bighą
dák’ad naa nágodet’aah.
6 Begoz’aaníí ye’ik’eda’iłchíhi ła’ naháztąą, dábiyi’yú na’ídaadiłkidgo gádaaṉii,
7 Hant’é bighą díí nṉee Bik’ehgo’ihi’ṉań ádil’įįgo aṉíí ląą? Hadíń lą́
konchǫ’híí bighą kaa nágode’aah? Bik’ehgo’ihi’ṉań zhą́ go’į́į́.
8 Na’ídaadiłkidíí Jesus dagoshch’į’ biyi’siziiníí bee yígołsįįdgo gáyiłṉii, Nt’é
bighą na’ídaadołkid?
9 Hadíihíí doo nyeego di’ilihíí áłch’iṉiih da, Ninchǫ’híí bighą naa
nágodet’aah; dagohíí, Nádndáh, biká’ síńtiiníí dahnádnné’go dahnṉáh?
10 Ni’gosdzáń biká’ nṉee binchǫ’híí bighą baa nágodet’aahíí shíí, nṉee
k’ehgo Niyááhíí, beshik’ehgo bídaagonołsį doleełhíí bighą, (nṉee di’ili sitiiníí
gáyiłnṉiid,)
11 Nádndáhgo biká’ síńtiiníí dahnádnné’go gowąyú nádńdáh, niłdishṉii.
12 Dagoshch’į’ nádiidzaago yiká’ sitįį n’íí dahnáyiné’go dawa biṉááł ch’ínyáá;
áík’ehgo nṉee dawa bił díyadaagot’eego Bik’ehgo’ihi’ṉań ya’ihédaanzįgo
gádaaṉii, Doohwahá áík’ehgo daahiiltséhi da.
13 Áídí’ Jesus túsikaaníí bahyú ch’ínánádzaadá’ nṉee baa nanáńłsą́ą́, áígee yił
ch’ídaagoz’ąą.
14 Jesus higaałgo Alphéus biye’, Levi holzéhi, tax nanáhi’ṉiłígee sidaago
yiłtsąądá’ gáyiłṉii, Shiké’ dahnṉáh. Áík’ehgo nádiidzaago biké’ dahiyaa.
15 Áídí’ Levi bigową yuṉe’ Jesus iyąągo nezdaago, tax bich’į’ nadaahi’ṉiiłíí
ła’íí nṉee doo bik’ehyú ádaat’ee dahíí łą́ą́go Jesus hik’e bitsiłke’yu biłgo itah
da’iyąągo dahdinezbįh; nṉee gádaat’eehíí łą́ą́go Jesus biké’ anáłseeł lę́k’e.
16 Begoz’aaníí ye’ik’eda’iłchíhi hik’e Phárisees daanlíni biłgo tax bich’į’
nadaahi’ṉiiłíí ła’íí nṉee doo bik’ehyú ádaat’ee dahíí Jesus yił da’iyąągo
daayiłtsąądá’ bitsiłke’yu gádaayiłṉii, Nt’é bighą tax bich’į’ nadaahi’ṉiiłíí ła’íí
nṉee doo bik’ehyú ádaat’ee dahíí Jesus yił da’iyąą?
17 Jesus áí yidezts’ąądá’ gádaabiłṉii, Doo hago’ádaat’ee dahíí izee nant’án doo
yaa nakáh bik’eh da, daanṉiihíí zhą́: shíí nṉee doo bik’ehyú ádaat’ee dahíí,
Nohwinchǫ’íí bits’ą́’zhį’ ádaahṉe’, biłdishṉiiyú níyáá, áídá’ nṉee dábik’ehyú
ádaat’eehíí doo ágáłdishṉiiyú níyáá da.
18 John bitsiłke’yu hik’e Pharisees daanlíni bitsiłke’yu dáshiṉá’ da’okąąh ni’:
áík’ehgo Jesus yaa hikaigo gáṉíí, Nt’é bighą John bitsiłke’yu hik’e Phárisees
bitsiłke’yu dáshiṉá’ da’okąąh, áídá’ ni nitsiłke’yu doo dáshiṉá’ da’okąąh da?

19 Jesus gádaabiłnii, Ya' ni'i'néhgee nnee íła'ádaat'eehíí nnee niinéhíí yił nakaiyúgo dáshiná' da'okąąh née? Dah, nnee niinéhíí yił nakaiyúgo doo dáshiná' da'okąąh at'éé da.
20 Dahagee nnee niinéhíí bits'ą' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshiná' da'okąąh doleeł.
21 Ko'íí dénchǫ'éhíí doo nak'ą' ániidéhíí bee ch'idi'aah da; ágách'idzaayúgo áníidéhíí iłhanigháhgo dayúwehégo onanádlaad.
22 Ła'íí wine áníi alzaahíí ikágé wine benałtiníí dénchǫ'éhíí doo biyi' tádaach'inił da; ágách'idzaayúgo wine áníi alzaa'ihíí ikágé yidiłdohgo na'nil, áík'ehgo winehíí ąął ha'ijool, ła'íí ikágéhíí kots'ą' yiłchǫǫh: áídá' wine áníi alzaa'ihíí wine benałtiníí áníidéhíí zhą biyi' tádaach'inił.
23 Łah Jews daagodnłsinii bijįį Jesus tł'oh naghái hentíínii yiyi'yú higaał; bitsiłke'yu yił hikaahgo tł'oh naghái binest'ą' nadaayiniił nkegonyaa.
24 Phárisees daanlíni Jesus gádaayiłnii, Díń'įį, nt'é bighą godilziníí bijįį doo baa nach'ighaa dahíí nitsiłke'yu yaa nakai?
25 Jesus gádaabiłnii, Ya' David hik'e yił nakaihíí biłgo idáń ádįhgo shiná' daasilįįgo, hago ádaasdzaa láń shįhíí doo hwahá baa da'ohshiih da née?
26 Abíathar okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitįįdá' Bik'ehgo'ihi'nań daach'okąąh goz'ąą yune' ha'ayáágo, báń Bik'ehgo'ihi'nań ye'okąąhgo baa hi'né'go nii'né' n'íí náidnné'go yiyąą, ła'íí yił nakaihíí ałdó' ła' yá'ńné' lęk'e; áí báńhíí okąąh yedaabik'ehi zhą daayiyąągo goz'ánihi.
27 Jesus gádaabiłnii, Godilziníí bijįį nnee bá alzaa, doo nnee godilziníí bijįį bá alzaa da:
28 Áí bighą shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijįį ndi beshik'eh.

3

1 Jesus Jews ha'ánáłséh goz'ąą yune' ha'anánádzaago nnee bigan dała'ázhiné binawod ásdįįdi ákóne' itah sidaa.
2 Áík'ehgo Jesus daabich'inł'įį, godilziníí bijįį áí nneehíí náyilziih shį daabich'o'níígo; ágádzaayúgo dant'éhéta bee yaa dahdaago'aahíí bighą.
3 Jesus nnee bigan binawod ásdįįdi, Kodé' hizįį, yiłnii.
4 Áídí' nnee daabineł'íníí gádaayiłnii, Ya' godilziníí bijįį nłt'éégo ách'ít'įįgo goz'ąą née, dagohíí nchǫ'i bee ách'ít'įįgo née? Ya' nnee hasdách'iłteehgo née, dagohíí ch'iziłheego née? Áídá' doo nt'é daanii da.
5 Bijíí daantł'izíí bighą Jesus doo bił gozhǫǫ dago déhashkeego nnee yitah déz'įįdá' nnee bigan binawod ásdįįdi, Yushdé' dahdinlníh, yiłnii. Áík'ehgo bich'į' dahdidilniigo bigan nádzii, łahzhinééhíí ga'at'éé násdlįį.
6 Áídí' Phárisees daanlíni ch'ékaigo dagoshch'į' Hérod yił daagot'íni biłgo hagot'éégo Jesus daayiziłheehíí yee ndaagoshchįį.
7 Jesus bitsiłke'yu biłgo túsikąąyú dahiskai: nnee łąągo Gálileedí' ła'íí Judéadí' biké' onałsąą,
8 Jerúsalemdí' ałdó', ła'íí Iduméadí', Jórdan túńlíínii hanaadí', ła'íí Tyre hik'e Sidon binaadyúdí', ízisgo ánát'įłíí ya'ikodaanzįįgo baa náńłsąą.
9 Akú nnee łąąhíí bighą Jesus bitsiłke'yu gádaayiłnii, Nnee doo daashiłjizh da doleełgo t'ahkodá' tsina'eeł ałts'íséhi kozhį' shá nnoł'eeł.
10 Nnee łąągo náilzii; áík'ehgo kah yaa nakaihíí dawa bee denshchíd daanzįgo bik'izhį' daałishjizh lęk'e.

11 Spirits daanchǫ'íí dahagee daabo'į̨įgee biyahzhį' hayaa ádaadzaago
nádaadidilghaazh, Ni, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nlíni ánt'į̨į, daan̲iigo.
12 Ch'ídaashinoh'aah hela', daayiłn̲ii.
13 Áídí' Jesus wą́'zhį' hayaadá' yił nakai doleełíí, Yushdé', daayiłnn̲iid:
áík'ehgo baa hikai lę́k'e.
14 Bitsiłke'yu doleełíí nakits'ádah hayin̲il, yati' baa gozhóni yaa yádaałti'yú
daidoł'aałgo,
15 Iłtah at'éégo daann̲iihíí nádaayilziihgo, ch'iidn ałdó' hadainihiyóódgo bina-
wod baa daadest'ąą:
16 Simon holzéhi Peter ałdó' yizhi' yá áyíílaahi;
17 Zébedee biye', James holzéhi hik'e bik'isn John biłgo; áí Boanérges yizhi'
yá ádaayiizlaa, i'n̲iihíí k'a'at'éégo golzeego ágolzee:
18 Andrew, Philip, Barthólemew, Matthew, Thomas, Alphéus biye' James
holzéhi, Tháddeus, Símon, Cánaanite nlíni,
19 Ła'íí Judas Iscáriot, ch'íbido'aałíí: áí hayin̲ildá' kį̨h yun̲e' ha'akai lę́k'e.
20 Áígee nn̲ee dázhǫ́ łą́ą́go íła'ánánádzaa, áík'ehgo Jesus hik'e bitsiłke'yu doo
hagot'éégo ndi da'iyąą da.
21 Bik'íí ya'ikodaanzį̨įdá' biká okai; Biini' édį̨h ląą, daan̲iigo.
22 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi Jerúsalemdí' hikaihíí gádaan̲ii, Ch'iidn bi-
nant'a', Beélzebub holzéhi, biyi' sizį̨į lą́go, áń binawodíí bee nn̲ee biyi'dí'
ch'iidn hainihiyood, daabiłn̲ii lę́k'e.
23 Áídí' Jesus begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi, Yushdé', daayiłn̲iigo, na'gon̲i'íí
bee bił ch'ígó'aahgo gán̲íí, Hagot'éégo Satan biyi'dí' dabíí hádi'nidzood
doleeł?
24 Nn̲ee dałaháyú binant'a' golííníí dabíí iłch'į' nanádaagonłkaadyúgo doo
an̲ahyú bengonowáh át'éé da.
25 Dała' naháztaaníí dabíí iłk'ídahnájahyúgo doo an̲ahyú bengonowáh át'éé
da.
26 Áík'ehgo Satan dabíí ích'į' naná'idziidgo ádaagodet'ąąyúgo doo an̲ahyú
bengonowáh át'éé da, daazhógo bengon̲áh.
27 Doo hadíń nn̲ee nalwodi bigową yun̲e' ha'agháhgo dawahá bíyééhíí
yino'į́į̨h at'éé da, ntsé nn̲ee nalwodíí łíhiłtł'ǫǫyúgo zhą́; áídá' dawahá bíyééhíí
yits'ą́' yin'į̨į̨h.
28 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Nn̲ee binchǫ'íí dawa baa nágodit'aah doleeł,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nchǫ'go baa yách'iłti'íí ndi ałdó':
29 Áídá' Holy Spirit dénchǫ'go baa yách'iłti'yúgohíí doo kaa nágodinot'áah
at'éé da, áídá' dahazhį' bił ch'ígodeehíí bee bá goz'ąą:
30 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi, Ch'iidn biyi' golį́į́ lą́ą́, daabiłn̲iihíí bighą
Jesus díí k'ehgo yałti' lę́k'e.
31 Jesus bik'isyú bimaa biłgo akú hikai, dadáńyú nadaazį'dá' bich'į'
oda'is'a', Yushdé', daabiłn̲iigo.
32 Nn̲ee łą́ą́go bin̲aayú naháztaaníí gádaabiłn̲ii, Nimaa ła'íí nik'isyú dadáńyú
nazį̨į, níka daantaahgo.
33 Hadíń shimaa, hadíń shik'isyú? biłn̲ii.
34 Jesus nn̲ee bin̲aayú naháztaaníí yitah déz'į̨įdá' gán̲íí, Kúnko shimaa ła'íí
shik'isyú.
35 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań dáhát'į́į́yú ánát'į̨į̨łíí, shik'isn dagohíí shilah ła'íí
shimaa at'éé.

4

1 Jesus túsikaaníí bahgee iłch'ígó'aah nkenágodidzaa: áígee nnee łą́ągo baa náńłsą́ą́, áík'ehgo tsina'eełíí yihiyaago dahnezdaa; áídá' nneehíí tábąąyú íła'adzaa lę́k'e.

2 Áígee na'goni'íí yee łą́ągo yił ch'ígó'aah gáníígo,

3 Ídaayesółts'ąą; k'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá,

4 K'edileegee k'edilzíí ła' intín bahyú nanehezdee, áík'ehgo dlǫ́' íła'adzaago ąą́ł nádaihezlaa.

5 Ła' k'edilzíí tsétahyú nanehezdee, ákú łeezh doo dázhǫ́ łą́ą́yú da; łeezh da'ayą́háhíí bighą dagoshch'į' hadaazhjeed:

6 Áídá' ya'ái hanadáhgee dilid; bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dahíí bighą nádaahesgą.

7 Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee, áík'ehgo hoshihíí igháńłsąągo nadaist-seedgo binest'ą' da'ádi̯h.

8 Ła' k'edilzíí łeezh nłt'ééyú nanehezdee, ái zhą́ hadaazhjeedí' nchaa daasilį̯go nest'áń áyíílaa, ła' tádin, ła'íí gostą́din, ła'íí dała'á gonenadín bitisyú ánálzaa.

9 Hadíń bijeyi' golíínií íyésts'ąą le', nii, Jesus.

10 Jesus dasahndi nnee ła' t'ah bináayú nadaazį'íí bitsiłke'yu biłgo nabídaadiłkidgo gádaabiłnii, Iłch'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwił nadaagosíńłni'íí nt'é nniigo ánnii?

11 Áík'ehgo gáyiłnii, Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee begoz'aaníí doo bígózį da n'íí nohwíí bídaagonołsį̯hgo nohwaa daagodest'ąą: áídá' doo néé zhinéé daanlį̯ dahíí iłch'ígót'aahgo na'goni'íí zhą́ bee bił na'goni':

12 Áík'ehgo dédaineł'į̯ ndi doo daayo'į̯ da doleeł; dédaidits'ag ndi doo bił ídaagozį da doleeł; doo ágát'éé dayúgo binchǫ'íí yits'ą́ t'ąązhį' nakáhgo binchǫ'híí bighą baa nágodit'aah doleeł ni'.

13 Ya' iłch'ígót'aahgo nohwił nagosisni' n'íí doo nohwił ídaagozį da née? Áídá' hagot'éégo iłch'ígót'aahgo nada'goni'íí dawa nohwił ídaagozį doleeł? nii, Jesus.

14 K'edileehíí Bik'ehgo'ihi'nań biyati' k'eidilee.

15 K'edilzíí intín bahyú nanehezdee n'íí ái nnee yati' biyi' k'edolzaahíí ádaat'ee, áídá' yati' dédaidits'agdá' Satan baa nyaago daabijíí yunne' yati' k'edolzaa n'íí bits'ą́' hayiné'.

16 Da'ágánánát'éégo tsétahyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ago dagoshch'į' bił daagozhǫ́ǫ́go nádaidnné'hi;

17 Áídá' daabiyi'yú bikeghad doo yúyahyú nel'ąą dago dá'anahzhį' be-godigháh; áídá' yati'híí bighą nagontł'ogíí bee, dagohíí nnee daabich'ołaahíí bighą biniigonłt'éehíí begowáhgee dagoshch'į' t'ąązhį' nanánihidéh.

18 Hosh bitahyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ag,

19 Áídá' ni'gosdzáń bikázhį' nabi'dintł'ogíí, hágołdzilgohíí k'izé'idiłteehíí, ła'íí dawahá bikáhágot'iiníí bijíí biyi' bitis silį̨go, hosh igháńłsą́ągo yati' k'edolzaa n'íí naistseed, áík'ehgo doo binest'ą' goleeh da.

20 Łeezh nłt'ééyú nanehezdee n'íí yati' daidits'ago nádaagodin'ąą, áík'ehgo nest'áń ánádail'į̯h, ła' tádin, ła'íí gostą́din, ła'íí dała'á gonenadín bitisyú ánádail'į̯h.

21 Jesus gánádaayił'nii, Ik'ah kǫ'íí ch'otį́łgo táts'aa bił hayaa nch'í'áah née? Kástíné yitł'ááhyú nch'í'áah née? Ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhé biká' dahch'i'aahgohi at'éé.

22 Dawahá nanl'į' n'íí ch'í'nah ádolniił; dawahá doo hit'įį da n'íí bígózįhgo ádolniił.
23 Hadíń bijeyi' golíínníí íyésts'ąą
24 Da'dohts'agíí nłt'éégo ídaayesółts'ąą. Dáhołąągo kaa daasohné' láńshį n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo nohwaa nádo'né'; ła'íí nohwíí daadohts'agíí dayúweh bitisyú ínágodáhgo nohwaa nádo'né', biłnii.
25 Dahadíń íyésts'ąągo ígoł'aahíí, bigoyą'íí itisgo baa nádo'né'; áídá' dahadíń doo íyésts'ąą dahíí ayą́hágo íyésts'ąą n'íí ndi bits'ą́' da'ílíí nádodleeł.
26 Jesus gánníí, Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee begoz'aaníí díí k'ehgo at'éé: ła' nnee k'edilzíí yił ke'go k'edilee;
27 Ánágoldohgo tł'é'gee iłhoshdá' t'ahbįgo nádidáhdá' k'ednlá́á n'íí hadaazh-jeedí' ńdaandésąą, hagot'éégo shįhíí doo yígółsį da ndi.
28 Ni' dabíí inest'ą' yińdíłsé, bit'ąą ntsé hadaajah, áígeehíí bilatáhé daagoleeh, áídí' binest'ą' nłt'éégo nt'į́.
29 Nłt'éégo nest'ąągee dagoshch'į' tł'oh benáʼitłíshé bee higeesh nkego-nigháh, da'nest'ąągee ngonyááhíí bighą.
30 Jesus gánádi'nii, Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee begoz'aaníí hant'é bił łíshhah ndleego baa nadaagohiilni'? Nt'éshą' iłch'ígót'aahgo na'gonii'íí baa nadaagohiilni'?
31 Ch'il mustard holzéhi biyigéhíí k'ehgo at'éé; áík'edilzeegee k'edilzíí dawa bitahgee bízhą́ ałts'íséhihi at'éé:
32 Áídá' k'edolzaadá' hadag nołséél, áídí' ch'il dawa bitisgo at'éhi hileeh, bits'ádaaz'aahíí nchaa hileeh, áík'ehgo dlǫ' yúdahyú nada'iniihíí bit'oh ádaagole', bichagosh'ohyú.
33 Iłch'ígót'aahgo nada'gonii'íí ágádaat'eehíí łą́ągo Jesus Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bee bił nagosni' lę́k'e, bił ídaagozíhíí bik'ehgo.
34 Dá'iłch'ígót'aahgo nada'gonii'íí zhą́ bee bich'į' yałti' lę́k'e: áídá' dasahndi bitsiłke'yu yił nadaaháztą́ayúgo, dawahá bił ch'í'nah áyíílaa.
35 Da'áí bijįį o'i'ą́ayú Jesus bitsiłke'yu gádaayiłnii, Noo', hanaazhį' nohwił nada'do'éeł.
36 Nnee baa náńłsą́ą́ n'íí nádihołséh daayiłnniidá', Jesus t'ah tsina'eełíí yiyi' dahsdaago bitsiłke'yu bił oda'iz'éél. Tsina'eeł ádaałts'íséhi ałdó' ba'ashhah dahi'eeł lę́k'e.
37 Nt'éégo yat'éégo deyolgo tsina'eełíí tú nádidáhíí beh nádilk'ooł̨go bee ha'dezbįh.
38 Áídá' tsina'eeł̨i biyi' iké'dí' tsi'aał biká' Jesus iłhosh: bitsiłke'yu ch'ínádaabisidgo gádaabiłnii, Iłch'ígó'aahíí, goyéégo nohwich'į' godegháhíí doo nił hago'at'éé da née?
39 Áík'ehgo ch'ínádzidgo nyolhíí yich'į' hadzii, áídí' túsikaaníí gáyiłnii, Dákohégo, nkegohin'ą́ą́ le'. Áík'ehgo oyólgo nkenágoheltǫ' lę́k'e.
40 Áídí' Jesus gádaabiłnii, Hant'é lą́ bighą ńdaałdzid? Hant'é bighą doo Bik'ehgo'ihi'nań bada'ohłíí da?
41 Áík'ehgo bitsiłke'yu dázhǫ́ tsídaadesyizgo gádaałiłdi'nii, Nnee lą́ą́ daat'éhi díí, nyolhíí ła'íí tú ndi da'áyiłniiyú ádaat'įį.

5

1 Hanaayú Gadarénes daagolį́įyú bił nada'diz'eel.

2 Jesus tsina'eełíí yiyi'dí' háyáágo nn̲ee łena'n̲iłíí goz'ąądí' nn̲ee spirit nchǫ'íí
biyi' golíni baa nyáá,
3 Áń nn̲ee łena'n̲iłíí goz'ąąyú golínihi; doo hadíń łínábółtł'óh adzaa da, bésh
hishbizhíí bee ndi:
4 Goląąn bésh hishbizhíí ła'íí kokee bee łínádaach'iłtł'óhíí bee łíbi'destł'ǫǫ ndi
bésh hishbizhíí iłk'ínáyidzįįs, ła'íí bikee łínádaach'iłtł'óhíí nyihidzįįz lę́k'e: doo
hadíń nzhǫǫgo ábóle' ágódzaa da.
5 Tł'é'gee ła'íí jįįgee dziłyú nn̲ee łena'n̲iłíí bitahyú dádilwoshgo zhą́ naghaa,
tséé yee n'ídilgeeshgo.
6 Áídá' dáńzaadí' Jesus yiłtsąądá' yich'į' nádilwodgo yiyahzhį' hayaa adzaago,
7 Yat'éégo gán̲íí, Hago ląą áshíle'go ánt'įį, Jesus, da'tiséyú át'éhi biYe' ńlíni?
Shiniigodnléh hela', Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nánoshkąąh.
8 Jesus spirit nchǫ'íí iłk'idá' gáyiłnn̲iid, An biyi'dí' hann̲áh, spirit nchǫ'íí ńlíni.
9 Jesus nabídiłkidgo, Hant'é honlzéé? biłn̲ii. Shíí Łáni honszee: hiidląąhíí
bighą, n̲ii.
10 Díí goz'ąądí' ch'ídaanohwinyóód hela', n̲iigo náyokąąh.
11 Áígee dził bin̲ahzhį'yú góchi da'ayąągo nanałsé' lę́k'e.
12 Áík'ehgo ch'iidn dawa nádaayokąąh, Góchi biyi' onohwinyóód, áí beh
náhiilzéh, daan̲iigo.
13 Áík'ehgo Jesus baa goden'ą́ą́. Spirits daanchǫ'íí nn̲eehíí yiyi'dí'
hanałsą́ą́dá' góchi yiyi' onałsą́ą́; áídí' góchi n'íí (nakidn doo náhóltagyú shį,)
hayaa nádnkįįgo túsikáni yeh nałsą́ą́go tú yił daadesdzii.
14 Góchi yin̲ádaadéz'įį n'íí nádnkįįgo kįh gozn̲ilyú ła'íí bin̲aayú gotahyú yaa
nadaagosn̲i'. Nn̲ee yił nadaagosn̲i'íí áí ágodzaahíí daineł'į́į́yú oheskai lę́k'e.
15 Jesus yaa hikaidá' nn̲ee ch'iidn isná ábiłsį n'íí, spirits daanchǫ'i łáni biyi'
golį́į́ n'íí, bidiyágé gólį́į́go, biini' ndi golį́į́go sidaago daayiłtsąą lę́k'e; áík'ehgo
ńdaaldzid.
16 Nn̲ee bin̲ááł ágodzaahíí hagot'éégo nn̲ee ch'iidn isná ábiłsį n'íí biyi'dí' Jesus
ch'iidn hainiyoodíí, ła'íí góchi hago ádaasdzaahíí yaa nadaagosn̲i'.
17 Áík'ehgo, Nohwini'dí' ch'ínn̲áh, yiłn̲iigo náyokąąh nkegonyaa.
18 Jesus tsina'eełíí yeh nádzaago nn̲ee ch'iidn isná ábiłsį n'íí nábokąąhgo, Nił
nádósht'aash, n̲ii lę́k'e.
19 Áídá' Jesus, Dah, biłn̲ii, gowąyú nádńdáhgo nit'eké Bik'ehgo'ihi'n̲ań dázhǫ́
ná áyíílaahíí baa bił nadaagoln̲í', ła'íí hagot'éégo naa ch'oba'íí.
20 Áídí' dahiyaago Decápolis bin̲aayú Jesus bá áyíílaahíí yaa nagoln̲i'
nkegonyaa; áík'ehgo nn̲ee dawa bił díyadaagot'ee lę́k'e.
21 Jesus hanaayú bił naná'dez'eeldá' ákú nn̲ee łą́ą́go baa náńłsą́ą́; áń
tábąąyú sizįį lę́k'e.
22 Áígee Jews ha'ánáłséhíí yebik'ehi ła' Jáirus holzéhi nyáá; áń Jesus yiłtsąądá'
yiyahzhį' hayaa adzaago,
23 Náyokąąhgo gán̲íí, Shitsi' ałts'ísę́hi k'azhą́ datsaah: noo', nłt'éé nádleeh
doleełgo bik'enln̲íh; áík'ehgo hin̲aa doo.
24 Áík'ehgo Jesua yił onát'aazh; higaałgo nn̲ee łą́ą́go biké' nałseełgo
daabiłjizh lę́k'e.
25 Áígee isdzán dił bigháńlį́į́go nakits'ádah bił łegodzaa,
26 Izee nant'án łáń ch'éh ádaabił'įįd, ła'íí bizhaali dawa nayihin̲iił ndi doo
nzhǫǫ nádleeh da, áídá' da'tiségo adzaa.

27 Jesus ya'ikonzįįgo biṉe'dí' ch'iląągee ninyaago bi'íí yedelṉiih lę́k'e.
28 Ídił yalti'go gáṉíí, Bi'íí zhą́ ndi bedenshṉiihyúgo, nłt'éé náshdleeh.
29 Dagoshch'į' dił bigháńlį́į́ n'íí ésdįįd; áík'ehgo kah yaa naghaa n'íí nábi'dilziigo yígołsįįd lę́k'e.
30 Jesus, binawodíí bits'ą́' hagoshį adzaago yígołsįįdgo, dagoshch'į' nṉee biké' náńłsą́ą́híí yich'į' łedidzaago gáṉíí, Hadíń shi'íí yedelṉiih?
31 Bitsiłke'yu gádaabiłṉii, Nṉee niṉaayú daałiłjizhgo hí'į́į́; nt'é bighą, Hadíń shedelṉiih, nṉii áídá'?
32 Hadíń át'ííníí yígołsįįhgo, nṉee yitah dez'įį.
33 Isdzánhíí ábi'dilzaahíí yígołsįįdgo néldzidgo ditłidgo Jesus yiyahzhį' hayaa adzaago, adzaahíí da'aṉiigo yaa yił nagosṉi'
34 Jesus gáyiłṉii, Shilah, ni'odlą'íí nłt'éégo ánániidlaa; iłch'į'gont'éégo nadááł, kah baa nanṉaa n'íí nándzii.
35 Jesus áígee t'ah yałti'dá' Jews ha'ánáłséhíí yebik'ehi bigowądí nṉee hikaigo gádaabiłṉii, Nitsi' dastsąą; nt'é bighą Iłch'ígó'aahíí dayúweh nańtł'og áída'?
36 Ádaaṉiihíí Jesus yidezts'ąągo ha'ánázéh yebik'ehi gáyiłṉii, Doo néńldzid da, Bik'ehgo'ihi'ṉań hondlą́ą́.
37 Áídí' Peter, James hik'e bik'isn Johnhíí zhą́ yił dikáhgo ngon'ą́ą́.
38 Ha'ánázéh yebik'ehi bigowąyú ńyáágo godnch'aadgo ła'íí nṉee díyat'éégo daachago yiłtsąą.
39 Gową yuṉe' ha'ayáágo gádaabiłṉii, Nt'é bighą daagodinołch'aadgo daahchag? Na'ilíhn doo daztsąą da, daazhógo iłhoshgo at'éé.
40 Áí bighą nṉee dázhǫ́ baa daadloh lę́k'e. Nṉee íła'adzaahíí, Ch'ínohkáh, daayiłṉiidá', na'ilíhnhíí bą́ą́, bitaa hik'e yił nakai n'íí biłgo na'ilíhn sitįį yuṉe' ha'akai.
41 Áígee bigan yiłtsoodgo gáyiłṉii, Talítha cúmi; áí, Na'ilíhn, nádndáh, (niłdishṉii,) golzeego ágolzee.
42 Dagoshch'į' nádiidzaago dahiyaa; áń nakits'ádah bił łegodzáhi. Áígee dázhǫ́ koł díyadaagodzaa lę́k'e.
43 Ágodzaahíí hadíń baa bił nadaagołṉi' hela', daayiłṉii, Jesus; ła'íí gánádaabiłdo'ṉiid, Bá da'dohné'.

6

1 Jesus áídí' dahiyaa, dabíí gólį́į́yú nádzáá; bitsiłke'yu biké' hikaahgo.
2 Jews daagodnłsiníí bijįį, ha'ánáłséh goz'ąą yuṉe' Jesus iłch'ígó'aah nkegonyaa: nṉee łą́ą́go daidits'ago bił díyadaagot'eego gádaaṉii, Hadí' lą́ą́ yígołsįįdihi? Bigoyą'íí hadí' baa hi'né'i, godiyįhgo ánágot'įįłíí ndi ánáyol'įįłgo?
3 Díń la'kįh ágole'hi nlįį, Mary bizhaazhé ya', James, Joses, Juda hik'e Simon daabik'isn ya'? Bilahkiihíí ałdó' la' akú bił nahétąą? Áí bighą bik'edaach'ishch'ii lę́k'e.
4 Jesus gádaabiłṉii, Bik'ehgo'ihi'ṉań binkááyú na'iziidi dahot'éhé nṉee daabidnłsį, áídá' dágolį́į́gee, bik'ííhíí ła'íí dała' naháztaaníí bitahyú zhą́ doo hadíń bidnłsį da.
5 Áí bighą ákú doo ízisgo ánát'įįł da ndihíí daanṉiihíí da'kwííyé zhą́ yik'e daadilṉiihgo nádailzii.
6 Doo daabodląą dahíí bighą bił díyagot'ee lę́k'e. Áígee iłch'ígó'aahgo gotahyú naghaa.

7 Jesus bitsiłke'yu nakits'ádahíí, Yushdé', daayiłnniidá', dánaki nláágo zhą́ odaayihił'aago spirits nchǫ'íí daabidits'ago yá ndaagoz'ąą;

8 Gádaayiłniigo, Desohkaiyú doo hant'é daahné'go da, gish zhą́; izis bena'iltiníí dahgo, báń ałdó' dah, nohwibestso bizis biyi' zhaali da'ádįhgo:

9 Kee biká'na'astł'ónihíí biyi' desoł'eez, ni'íícho doo naki da le'.

10 Gánádaayiłdo'niid, Dahagee gowąyú ha'ahkáhgo, da'áígee dinohbįh le'gá, łahyú desohkaizhį'.

11 Dahagee nnee daagolíínníí doo hádaanohwit'įį dayúgo, nohwiyati' doo yídaayésts'ąą dayúgo, áídí' dahdohkáhgo nohwikee bąą łeezhíí baa daałhaał, áí bee doo hádaanohwit'įį dahíí bígózį doo. Da'aniigo gánohwiłdishnii, Bik'ehgo'ihi'nań nnee yándaago'aahíí bijįį Sódom hik'e Gomórrah golzeegee daagolíį n'íí biniidaagodilne'íí bitisgo hagee nohkai n'íígee daagolíínníí biniidaagodolniił.

12 Áík'ehgo nakits'ádahíí dahdikaigo nnee yich'į' yádaałti', Nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádaahne', daaniigo.

13 Ch'iidn łą́ą́go nnee biyi'dí' hadainiheyood, ła'íí daannііhíí łą́ą́go ik'ah yił yedaadilniihgo nádailzii.

14 Nant'án Hérod holzéhi Jesus ya'ikonzį; (dahot'éhé bizhi' bígozįįdgo;) áík'ehgo gánníí, John Baptize ágole' n'íí daztsąądí' naadiidzaa łąą, áí bigha ígozisgo ánát'įįł.

15 Áídá' ła'íí, Elías at'į́į́, daaniii. Ła', Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi at'į́į́, dagohíí doo áníidá' Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi n'íí ga'at'éhi, daaniii.

16 Hérod Jesus ánát'įįłíí ya'ikonzįįdá' gánníí, John, bitsits'in nadik'ii n'íí át'į́į́: daztsąądí' naadiidzaa łąą.

17 Dabíntsédá' Hérod oda'is'a'go John daayiłtsoodgo ha'ádaayist'e', Heródias holzéhihíí bigha, áń Hérod yił nnaa lę́k'e, bik'isn Philip t'ah yił nannee ndi.

18 John Hérod gáyiłnniid, Nik'isn bi'aa doo bił na'aashgo ná goz'ąą da.

19 Áí bigha Heródias John yik'ennііhgo bidizidee hat'į́į́ ndi doo hagot'éégo da lę́k'e:

20 Hérod John yidnłsį, nnee dábik'ehyú át'éehíí, dilzįhgo bá habi'delzaahíí nlįįgo yígółsįgo binádéz'įį lę́k'e; Hérod yidits'ago yaa bił gozhǫ́ǫ́, bił nagodinlt'ee ndi.

21 Áídá' Heródias bá iłch'į'golzaa, Hérod bił łénágodáhgo nnágodzaagee bá da'odąągo nadaant'aahíí, silááda bá nant'án daanliinií, ła'íí Gálileegee nnee itisgo ádaat'eehíí dawa da'iyąą.

22 Heródias bizhaazhé na'ilíhnníí ha'ayaadá' ilzhishgo Hérod ła'íí yił da'iyąąhíí yił daagoyiłshǫ́ǫ́, áík'ehgo Hérod na'ilíhnníí gáyiłnii, Dant'éhéta háńt'iinníí shíhóńkeed, áík'ehgo naa nshné'.

23 Bitł'a dahdidilniihgo gánáyiłdi'nii, Dant'éhéta shíhóńkeedíí, dawahá bánanshť'aahíí iłní'go ndi naa densh'aa.

24 Áídí' na'ilíhnníí onádzaayú bimaa gáyiłnii, Nt'é bíhóshkeed? Áík'ehgo bimaa gábiłnii, John Baptize ágole'íí bitsits'in bíhóńkeed.

25 Áík'ehgo na'ilíhnníí dagoshch'į' ha'ánádzaadá' hwéhego Hérod yich'į' nnilwodgo gánníí, John Baptize ágole'íí bitsits'in bena'ikaahíí biká' dahs'ąągo dagoshch'į' shaa ńkaah.

26 Nant'ánhíí dázhǫ́go doo bił gozhǫ́ǫ́ da; áídá' bitł'a dahdidilniih n'íí bigha, ła'íí nnee yił da'iyąąhíí bigha doo hagot'éégo, Dah, yiłnii da.

27 Áík'ehgo dagoshch'į' nant'ánhíí silááda John bitsits'in náyíí'aahgo oyił'a':
áík'ehgo ha'áná'ilka' yuę' bitsits'in nadain'ą́ą́dá',
28 Bena'ikaahíí bee bitsits'ini ha'ádaiskąągo, na'ilíhníí yaa yinkąą́; áídí'
na'ilíhníí bimaa yaa nainkąą́.
29 John bitsiłke'yu ya'ikodaanzįįdá' bits'íhíí nádainłtįįgo tsébii'i'áń yuę'
odaiztįį lę́k'e.
30 Odais'a' n'íí Jesus yaa nákaigo hago ánádáát'įįdíí, ła'íí nt'é iłch'ídaagos'ąąhíí
dawa baa bił nanádaagosni'.
31 Áídí' Jesus gádaabiłnii, Noo', danéé zhą́ da'igolı́íyú ch'a'ohkáh,
hanádaahidzoołyú; nnee łą́ą́go baa nihikáhíí bighą doo da'iyąą da le'ágot'ee
lę́k'e.
32 Áík'ehgo doo hadíń naghaa dayú dabíí zhą́ bił oda'iz'eel.
33 Áídá' nnee bił oda'iz'eelgo daabiłtsąą lę́k'e, áík'ehgo łą́ą́go Jesus
yídaagołsįįdgo ił'anigo kįh goznildí' dáni'go akú dantsé ńkı́į́, áídí' baa náńłsą́ą́.
34 Jesus ákú bił nda'iz'eelgo nnee łą́ą́go íła'adzaahíí yo'įįgo yaa daach'oba',
dibełı́į́ nanyoodíí da'ádįhgo nakai łehíí k'ehgo ádaat'eehíí bighą; áík'ehgo
łą́ą́go yił ch'ídaago'áah nkegonyaa.
35 O'i'ą́ą́zhį' godeyaayú bitsiłke'yu baa hikaigo gádaabiłnii, Kú da'igolı́íyú
doo hadíń gólíį́ da, k'ad o'i'aahzhį' goldoh:
36 Nneehíí dahayú gotahyú nádaadnł'áá, báń nadaayiłniihyú; bi'idáń
da'ádįhíí bighą.
37 Áídá' Jesus gádaabiłnii, Nohwíígo bá da'dohné'. Bitsiłke'yu
gánádaabiłdo'niid, Báń naki gonenadín zhaali, penny holzéhi, dábik'ehgo
nadaahiilniihyú nkáh née, bá da'n'né'go?
38 Báń dijolé da'kwíí nadaahné'? nii, Jesus, Ti'i, akú hadaadeh'ı́į́.
Yídaagołsįįdá' gádaanii, Ashdla'i łąą, łógíí naki biłgo.
39 Jesus gádaabiłnii, Nnee dawa ni'yú tł'oh dotł'izhi biká'yú ił'anigo dinohbįh
daabiłdohnii.
40 Áík'ehgo dała'á gonenadíngo ła'íí ashdladingo dinezbįh.
41 Áídí' Jesus báń ashdla'ihíí łógo nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'įįgo
ya'ihénzįgo oskąądí' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yaa daizné', nnee yitada'iniihgo;
ła'íí łóg nakihíí nnee dawa yitada'iznii.
42 Áígee nnee dawa da'iyąągo náda'isdįįd lę́k'e.
43 Ch'ékaadíí táts'aa nakits'ádah bik'ehgo nádaihezlaa, báń hik'e łógo biłgo.
44 Nnee ashdladn doo náhóltagyú áhołánishį báń daiyą́ą́.
45 Áídí' Jesus bitsiłke'yu gádaayiłnii, Tsina'eełíí beh hohkáhgo shádįhyú
nohwił ido'éeł hanaayú, Bethsáidayú, shíhíí nnee nádohkáh biłdishniidá'.
46 Nádohkáh yiłnniidá' dasahndi wą́'yú óyáá, okąąhyú.
47 O'i'ą́ą́ ni' tsina'eełíí tú iłní'yú hi'oł, áídá' Jesus dasahndi ni'yú naghaa
lę́k'e.
48 Bił da'o'ołgee bidáhzhį' nyolgo bich'į' nagontł'ogo Jesus yiłtsąą; áík'ehgo
doo hwahá ha'i'aah dayú bich'į' higaał, tú yiká' higaałgo; ba'ashhah
ch'egháhgo.
49 Nt'éégo tú yiká' higaałgo bitsiłke'yu daabiłtsąądá', ch'iidn at'ı́į́ daanzįgo
nádaadidilghaazh:
50 Dawa daabiłtsąągo tsídaadolyiz. Áídá' dagoshch'į' Jesus bich'į' hadziigo,
Nohwił daagozhǫ́ǫ́ le': shíí ásht'ı́į́; doo nédaałdzid da, daabiłnii lę́k'e.

51 Áídí' tsina'eełíí itah yiyi' oyáágo nyolíí isht'idedzaa: áí bighą dázhǫ́ bił
díyadaagot'eego tsídaadolyiz.
52 Báń godiyįhgo łą́ą́go alzaa n'íí doo bił ídaagozį da; áídá' bijíí ntł'iz daasilįį.
53 Hanaayú bił nada'dez'eeldá' ni' Gennésaret golzeeyú nda'iz'eelgo
tsina'eełíí dah daayihiztł'ǫ́ǫ́.
54 Áígee tsina'eełíí biyi'dí' hakaidá' dagoshch'į' nn̲ee Jesus yídaagołsįįd.
55 Áík'ehgo daagotahyú dahot'éhé anákeełgo daann̲iihíí ch'id yiká' nash-
jeed, hayú Jesus naghaa ch'in̲iiyú anádaayołtéeh.
56 Dahayú naghaayú kįh nagoshjaayú, ła'íí kįh nagozn̲ilyú, ła'íí gotahyú,
daann̲iihíí intínk'ehyú ndaayihin̲iił, Jesus náyokąąhgo, Ni'íí bidá'yú zhą́ ndi
bedaadenln̲iih, daabiłn̲iigo: áík'ehgo bedaadesn̲iihíí dawa nádaabi'dilzii.

7

1 Pharisees daanlíni hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła' biłgo Jerúsalemdí'
hikaihíí Jesus yaa íła'adzaa.
2 Jesus bitsiłke'yu ła' bigan dáchįzhą́go da'iyąągo daa yiłtsąą, áí dá doo
daagodnłsįgo táda'digisé da'iyąągo ágolzee; áí daayiłtsąądá' yída'iłtah lę́k'e.
3 Phárisees hik'e Jews daanlíni dawa daagodnłsįgo tánáda'digisyúgo zhą́
náda'idįįh, iłk'idá' nn̲ee yánazįį n'íí yendaago'aahíí k'ehgo.
4 Na'hin̲iih nagoz'ąądí' nnáhikáhgee daagodnłsįgo táda'digisgo zhą́ da'iyąą.
Iłk'idá' nn̲ee n'íí yedaagos'aaníí łą́ą́go ałdó' yee ánádaat'įįł, idee, isaa, be'ibízhé
bésh łitsogi alzaahíí daagodnłsįgo tádaasgisgo, biká'idáné ałdó'.
5 Phárisees hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi biłgo Jesus nayídaadiłkidgo,
Hant'é bighą nitsiłke'yu iłk'idá' nn̲ee yánazįį n'íí yendaagos'aaníí doo
yikísk'eh ádaat'ee dago dá doo daagodnłsįgo táda'digiségo da'iyąą? daan̲ii.
6 Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwíí nn̲ee nzhóni ádaadoł'íni, Esáias da'an̲iigo
dabíntsédá' nohwaa nagoln̲i' lę́k'e, díí k'ehgo nohwaa k'e'eshchįįgo, Díí
nn̲ee dá yati' zhą́ bee daashidnłsį, áídá' bijíí bee doo daashidnłsį da.
7 Da'ílį́į́zhį' daashokąąh, nn̲ee yegos'aaníí zhą́ yee iłch'ídaago'aah.
8 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yengon'áánií k'ihzhį' ádaasolaadá' iłk'idá' nn̲ee n'íí
yendaagos'aaníí zhą́ bikísk'eh ádaanoht'ee, isaa, ideeta daagodinołsįgo
tádaahgisgo; ła'íí da'áík'ehgo łą́ą́yú ánádaaht'įįł.
9 Áídí' gánádaabiłdi'n̲ii, Iłk'idá' nn̲ee n'íí nohwá yendaagos'aaníí zhą́ nłdzilgo
daahonohtą'híí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań yengon'áánií daazhógo k'ihzhį'
ádaanołsį.
10 Moses gánn̲iid, Nitaa hik'e nimaa dinłsį́, ła'íí, Hadíń bitaa dagohíí bą́ą́ yati'
yee yokáałíí zideego bá goz'ąą:
11 Áídá' nohwihíí gádaadohn̲ii, Hadíń bitaa dagohíí bą́ą́, Nt'éhéta bee
nich'oshn̲ii doleeł n'íí Corban at'éé, yiłn̲iihíí, áí golzeego Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa
nshné' golzeego ágolzee; áík'ehgo áń doo zideego bá goz'ąą da, daadohn̲ii.
12 Ádohn̲iigo bitaa dagohíí bą́ą́ doo dayúweh bich'on̲ii da ndi nzhǫǫ,
daadohn̲ii;
13 Áík'ehgo iłk'idá' nn̲ee n'íí yendaagos'aaníí nohwichągháshé bił
ch'ídaagonoh'aahíí bikísk'eh ádaanoht'eego Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí doo
nt'égo ádaanołsį da: ła'íí da'áík'ehgo łą́ą́yú ánádaaht'įįł.
14 Áídí' nn̲ee dawa, Yushdé', daayiłnn̲iidá' gádaayiłn̲ii, Daanohwigha
shídaayełts'ą́ą́go bídaagonoł'aah:

15 Nt'é koká'dí' koyi' yuṉe' be'ogohigháhíí doo nchǫ'go kodiłteeh da: áídá'
nt'é koyi'dí' behagohigháhíí zhą́ nchǫ'go kodiłteehi at'éé.
16 Hadíń bijeyi' golííníí íyésts'ąą le'.
17 Nṉee íła'at'éé n'íí bits'ą́' Jesus kįh yuṉe' ha'ayaadá' bitsiłke'yu
iłch'ígó'aahgo nagolṉi' n'íí yaa nabídaadiłkid.
18 Áík'ehgo gádaabiłṉii, Ya' nohwíí ałdó' t'ah doo nohwił ídaagozį da née?
Nt'éhéta koká'dí' koyi' yuṉe' be'ogohigháhíí doo nchǫ'go kodiłteeh dahíí, ya'
doo hwahá bídaagonołsįįh da née?
19 Áí kojíí doo biyi' yuṉe' ogohigháh da go'į́į́, áídá' kobid yuyaa
be'ogohigháh, áídí' nláhyú bech'ígohigháh; Jesus áṉííhíí bee idáń dawa nłt'éé,
ṉii.
20 Gánádaabiłdo'ṉiid, Koyi'dí' behagohigháhíí zhą́ nchǫ'go kodiłteehi at'éé.
21 Koyi'dí', kojíí biyi'dí' díínko behagohigháh: nchǫ'go natsí'ikeesíí, nant'į'
na'idaahíí, iké' na'idaahíí, na'iłtseedíí,
22 Ich'in'įįhíí, dawahá dayúwehégo ídáhách'it'iiníí, nchǫ'go ách'ít'ééhíí,
nach'ich'aahíí, nchǫ'íí doo bich'į' t'ąązhį' ách'it'éé dahíí, bíyééhíí hách'it'įįhíí
bighą hach'ishkeehíí, nchǫ'go yách'iłti'íí, ída'ch'odlííhíí, koni' ádiníí ałdó':
23 Díí nchǫ'íí dawa koyi'dí' behagohigháh, áí nchǫ'go daakodihiṉiiłi at'éé.
24 Áídí' Jesus dahiyaago Tyre hik'e Sidon golzeehíí biṉaayú óyáá, áígee
kįh yuṉe' ha'ayáá, akú nashaahíí doo hadíń yígołsįįh da, nzįgo: áídá' doo
hagot'éégo nádaabidoł'į́ihgo da.
25 Áídá' isdzán bizhaazhé na'ilíhníí spirit nchǫ'i biyi' golíni Jesus ya'ikonzį,
áík'ehgo baa nyáágo biyahzhį' hayaa adzaa:
26 Isdzánhíí Greek k'ehgo yałti'ihi, Syropheníciadí' gólíni; áń nábokąąh,
Ch'iidn shizhaazhé biyi' golíni biyi'dí' hanyóód, biłṉiigo.
27 Jesus gábiłṉii, Chągháshé ntsé bá daach'idiné'go nłt'éé: báń chągháshé
bits'ą́' nách'idiné'go gósé bich'į' och'iłkaadgo doo bik'eh da.
28 Isdzán gánábiłdi'ṉii, Da'aṉii, shiNant'a': da'ágát'éé ndi gósé biká'idáné
bich'į' nakaihíí báń bizhool chągháshé bits'ą́' nanihidéhíí daayiyąą.
29 Jesus gábiłṉii, Ánṉiihíí bighą nádńdáh; ch'iidn nizhaazhé biyi'dí' háyáá.
30 Isdzánhíí bigowąyú nadzaago, ákú bizhaazhé biká'dahstíné yiká' dahstįį
ląą, ch'iidn da'ádįhgo.
31 Áídí' Jesus dahnadidzaago Tyre hik'e Sidon golzeedí' túsikaaníí Gálilee
golzeezhį' nadzáá, Decápolis golzeeyú ch'ínyáágo.
32 Áígee nṉee bijeyi' ágodini, doo nłt'éégo yałti'i, Jesus baa bił ch'ikai lę́k'e;
Biká'nlṉíh, daabiłch'iṉiigo nádaabich'okąąh.
33 Nṉee íła'at'ééhíí bits'ą́' dasahndi yił o'áázhdá' bijeyi' odolṉiih, áídí'
hadnzhéédgo nṉeehíí bizaad yedelṉiih;
34 Hadag déz'įįgo deyoldá', Éphphtha, biłṉii, áí, Ch'ínádendláad, golzeego
ágolzee.
35 Dagoshch'į' bijeyi' ch'ínádendláád, ła'íí bizaad n'íí nłt'éé násdlį́į́go, nłt'éégo
yałti'.
36 Hadíń bił nadaagołṉi' hela', biłṉii, Jesus: ádaabiłnṉiid ndi da'tiségo yaa
nanádaagolṉi';
37 Dázhǫ́ bił díyadaagot'ee lę́k'e, gádaaṉiigo, Dawahá dázhǫ́ nłt'éégo ładaile':
kojeyi' ágodįh n'íí ich'idits'ago ánáidle', ła'íí doo yách'iłti' da n'íí ndi yách'iłti'go
ánáidle'.

8

1 Ái benagowaadá' nnee łą́ágo íła'adzaa, doo nt'é daiyą́ą dago Jesus
bisiłke'yu, Yushdé', yiłnnįidgo gádaayiłnii,
2 Nnee íła'at'éehíí baa daach'oshba', dá bił nashkaigo taagiskąą, k'adíí doo
nt'é daiyą́ą da.
3 Bigową́yú dáshiná' onádaasił'a'yúgo, nákaahyú dánko shiná' yik'ee
odaatłish: ła'íí ńzaadí' neheskaihíí bighą.
4 Bitsiłke'yu gádaabiłnii, Da'igolį́ígee hadí' báń nádaach'idiné', díí nnee bá
daan'né'go?
5 Jesus gádaabiłnii, Báń dijolé da'kwíí nadaahné'? Gosts'idi, daanii.
6 Áígee nneehíí, Ni'yú dinohbįh, daayiłnii: áídí' báń gosts'idi náidnné'go
ya'ihénzįgo oskąądí' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yaa daizné', nnee yitada'iniihgo;
áík'ehgo yitada'iznii.
7 Łóg ałts'íséhíí da'ayáhágo ałdó' nadaané': ái ya'ihénzįgo oskąądgo, Díí ałdó'
nnee bitadaahniih, nii, Jesus.
8 Áík'ehgo da'iyą́ągo náda'isdįįd: áídí' ch'ékaadíí táts'aa gosts'idi bik'ehgo
nádaihezlaa.
9 Nnee dį́įdn doo náhóltagyú áhołánishį da'iyą́ą: áídí' onádaihes'a' lę́k'e.
10 Dagoshch'į' bitsiłke'yu biłgo tsina'eełíí beh hikai, áídí' Dalmanútha
golzeeyú bił nda'iz'eel.
11 Phárisees baa hikaigo yił łahada'dit'áh nkegonyaa, bídaantááh daanzįgo
gádaabiłnii, Yaaká'dí' godiyįhgo be'ígózini nohwił ch'í'nah áńle'.
12 Jesus biyi'siziiníí doo bił gozhǫ́ǫ dago gánííi, Nt'é bighą díí daałinolt'įįłíí
be'ígózini yiká daadéz'įį? Da'anii gádaanohwiłdishnii, be'ígózini doo bił ch'í'nah
ádaalnéhi at'éé da.
13 Áídí' tsina'eełíí yeh nanadzaago hanaayú yits'ą́' bił naná'diz'eel.
14 Bitsiłke'yu báń yínádaasnah ni', dała'á zhą́ tsina'eełíí biyi' si'ą́ą lę́k'e.
15 Jesus bił ch'ígó'aahgo gádaabiłnii, Báń benilzoołé Phárisees daanlíni
bíyéehíí, ła'íí Hérod ałdó' bíyéehíí baa daagonohsą́ą.
16 Bitsiłke'yu iłch'į' yádaałti'go gádaanii, Báń doo daasii'né' dahíí bighą anníí.
17 Jesus ádaaniihíí yígółsįgo gábiłnii, Hant'é bighą báń doo daasoné' dahi baa
iłch'į' yádaałti'? Ya' doo hwahá bídaagonoł'aah da, doo nohwił ídaagozį da nee?
Ya' nohwijíí t'ah daantł'iz?
18 Nohwináá daagolį́įdá' doo bee daadeh'įį́ da née? Nohwijeyi' daagolį́įdá'
doo bee ídaayesółts'ą́ą da née? Ya' doo bínádaałniih da née?
19 Báń dijolé ashdla'i iłk'ídaasiné'go nnee ashdladn doo náhóltago bá
da'dená' n'dá', ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ńdaahesolaa láń? Gosts'idi,
daanii.
20 Báń dijolé gosts'idi iłk'ídaasiné'go nnee dį́įdn doo náhóltago bá da'dené'
n'dá', ch'ékaadíí da'kwíí táts'aa bik'ehgo ńdaahesolaa láń? Gosts'idi, daanii.
21 Áík'ehgo Jesus gánádo'niid, Nt'é bighą doo nohwił ídaagozį da?
22 Áídí' Jesus Bethsáidayú ńyáá; áígee nnee biníáá ágodini baa bił ch'ikaigo,
Bik'enlníh, daabiłniigo nádaabokąąh.
23 Áík'ehgo nnee biníáá ágodinihíí bigan yiłtsoodgo kįh goznilíí bits'ą́'yú
oyilǫ́ǫz; ákú biníáá yik'ídihizheedá' yiká' ndelniihgo gáyiłnii, Nt'éhéta hí'įį́ née?
24 Déz'įįgo gánííi, Nnee hikahgo daash'įį ndi t'iis hikahi ga'at'éé.
25 Jesus nneehíí biníáá yiká'nnádelniihdá', Díń'įį, biłnii; áníita biníáá
nágosdlįįgo nnee dawa nłt'éégo yo'įį lę́k'e.

26 Áídí' Jesus gowąyú onábił'a' gábiłn̲iigo, Kįh gozn̲ilyú dáko nádódáh hela', hadíń bił nagoln̲í' hela'.

27 Áídí' Jesus bitsiłke'yu biłgo Caesaréa Philíppi golzéhi bin̲aayú kįh nagozn̲ilyú okai: hikaahyú bitsiłke'yu nayídaadiłkidgo gáyiłn̲ii, Nn̲ee hadíń át'į́į́ daashiłn̲ii?

28 Gádaabiłn̲ii, Ła', John, Baptize ágole' n'íí át'į́į́, daaniłn̲ii; ła'ihíí, Elías at'į́į́, ła'ihíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí ła' at'į́į́, daaniłn̲ii.

29 Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwíí nohwich'į'yúgohíí, hadíń át'į́į́ daashiłdohn̲ii? Ni Christ ánt'į́į́, yiłn̲ii, Peter.

30 Jesus gádaabiłn̲ii, Hadíń shaa bił nadaagołn̲i' hela'.

31 Áídí' bił ch'ídaago'aah nkenágodidzaa gán̲íígo, Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, doo ałch'ídn shiniigodiln̲éh da, Jews yánazíni, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi doo hádaashit'įį dago shidizideedá' taagi jįį hileehgo naadishdáh.

32 Áí doo nainł'į' dago an̲íí. Áídá' Peter bich'į' yałti' nkegonyaago, Doo ánn̲ii da, biłn̲iigo.

33 Áídá' Jesus t'ąązhį' adzaago bitsiłke'yu ła'ihíí yich'į' déz'įįdgo Peter nłdzilgo bich'į' hadziigo, Satan, yúwehyú shiké'zhį' ánn̲e': Bik'ehgo'ihi'n̲ań binatsekeesíí k'ehgo doo natsíńkees da łąą, nn̲ee binatsekeesíí zhą bee natsíńkees, biłn̲ii.

34 Áígee nn̲eehíí bitsiłke'yu biłgo yiká ánn̲iidgo gádaayiłn̲ii, Dahadíń shiké' dahdigháh hát'į́įyúgo, ídaayo'n̲ahdá' bitsį'iłna'áhi dahyidotįįhgo shiké' dahdowáh.

35 Dahadíń bi'ihi'n̲a' yaa bił goyéehíí áí bits'ą́' da'ilíí hileeh: áídá' dahadíń ídaayis'n̲ahgo shíí shighą ła'íí yati' baa gozhónihíí bighą bi'ihi'n̲a' da'ilíí silį́į́'į́į́, áń ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yee hin̲aa doleeł.

36 Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo ch'ist'įįdá', koyi'sizíni da'ilíí silį́įyúgo, áí hant'é bits'ą́'dí' ch'it'įįh?

37 Dagohíí koyi'sizíni hant'é biden̲á nch'iné'?

38 Díí nchǫ'go nant'į' nakaigo daałinolt'įįłíí bitahgee dahadíń shik'e ídaayándzį́híí, ła'íí shiyati' yik'e ídaayándzį́híí, shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, ałdó' áń bik'e ídaayánsdzį doo, nánshdáhgee, shiTaa bits'ą́'idindláádíí bee shits'ą́'idindláádgo, binal'a'á yaaká'yú daagolíínií dilzini bił nánshkáhgo.

9

1 Jesus gádaabiłn̲ii, Da'an̲ii gánohwiłdishn̲ii, kúgee nadaaziinií ła' dá doo da'itsaahíí dailįhé Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawod golį́ígo nant'aa nkegonyaago daayiłtséh.

2 Áídí' gostáń iskąągee Peter, James hik'e John, Jesus dasahndi yił okai lę́k'e, dził n'ááyú; áígee binadzahgee Jesus łahgo ánolįh silį́į.

3 Bidiyágé bik'ina'didlaad silį́į, zas k'ehgo łigaigo, nn̲ee ni'gosdzáń biká'gee doo hadíń ágát'éégo łigaigo áyóle' at'éé da.

4 Áígee Moses hik'e Elías bił daanlį́įgo silį́į: Jesus yił yádaałti'go.

5 Peter Jesus gáyiłn̲ii, NohweBik'ehń, kú nkaihíí nohwá nzhǫǫ; tł'ohdahskáń táágo ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihíí Moses bá, ła'ihíí Elías bá.

6 Nt'éshą' dishn̲ii nzį lę́k'e; ńdaaldzidhíí bighą.

7 Áígee yaak'os biká' dahiyaa: nt'éégo yaak'os biyi'dí' yati' daidezts'ąą gán̲íígo, Díínko shiYe' shił nzhóni; hódaayełts'ą́ą́.

8 Dagoshch'į' bitsiłke'yu łédaadnghalgo, nnee doo ła' dadá' Jesus zhą́ itah sizį́įgo daayo'įį.
9 Dziłdí' nkenádikaigo, Jesus gádaabiłnii, Daahołtsąą n'íí hadíń bił nadaagołni' hela', shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dasitsąądí' naadisdzaago zhą́.
10 Áík'ehgo ánníí n'íí doo hadíń yił nadaagolni' da lę́k'e, áídá' gádaałiłdi'nii, Nt'éshą' áiłnii, dasitsą́ądí' naadishdáh, niihíí?
11 Bitsiłke'yu nabídaadiłkidgo gádaabiłnii, Hant'é bighą Elías dantsé hígháh, daanii, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi?
12 Jesus gádaabiłnii, Elías da'anii dantsé hígháhgo dawahá iłch'į'nádaidle'; áídí' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, díí k'ehgo shaa k'e'eschchįį lę́k'e, doo ałch'ídn shiniigodilne' da, ła'íí doo shił da'ch'ołtag da doleeł.
13 Áídí' gánohwiłdishnii, Elías iłk'idá' nyáádá' baa k'e'eshchiinií k'ehgo nnee dabíí hádaat'įįyú ánádaayol'įį́ł lę́k'e.
14 Áídí' bitsiłke'yu ła'ihíí yaa nákaidá' nnee łą́ągo binaayú nadaazį́įgo begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi yił ládaadit'áhgo Jesus yiłtsąą.
15 Nnee dawa Jesus daayiłtsąągo bił díyadaagot'ee, áídí' dagoshch'į' baa bił daagozhǫ́ǫgo bich'į' nádnkįį.
16 Áígee begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi gádaayiłnii, Nt'é baa bił ładaadoht'áh láń?
17 Áík'ehgo nnee íła'at'éehíí ła' gánníí, Iłch'ígó'aahíí, shiye' naa bił ní'áázh, spirit nchǫ'i biyi' golǫ́ǫgo doo yałti' da.
18 Dahagee nabihiłaagee nádinigis; áídí' bizédí' táńwosh hahighá h hileeh, biwoo'íí ɬíidiłk'ash, ła'íí doo nłdzil da hileeh: nitsiłke'yu hadainihiyoodgo nádaahoshkąąh: ndi doo hagot'éégo da ni'.
19 Jesus gábiłnii, Nohwi'odlą' édaadihgo daałintołt'įį́ɬíí, dahosahzhį' nohwił nahashtąą? Dahosahzhį' ląą nohwidag ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'į' bił nn'áąsh.
20 Áík'ehgo ishkiinhíí baa bił hikai: nt'éégo spirit nchǫ'ihíí Jesus yiłtsąądá' dagoshch'į' ishkiinhíí nádinigisgo ni'yúnágo'; áígee anáyis lę́k'e, bizédí' táńwosh hahighá hdá'.
21 Jesus ishkiin bitaahíí nayídiłkid gánníígo, Dadá' át'į́į godeyáhi? Ałts'í ę́ędá' át'íni, nii.
22 Łahgee spirit nchǫ'ihííkǫ biyi' onábiłt'ee, tú ałdó' biyi' onábiłt'ee, biziłheego ch'éh ábił'įį́go; bínil'ą́ą́yúgo nohwaa ch'onbaahgo nohwich'onnii.
23 Jesus gábiłnii, Ondląąyúgo, dahadíń odlaaníí dawahá bá łaalne'hi at'éé.
24 Dagoshch'į' ishkiinhíí bitaa hichago nádidilghaazhgo gánníí, Shíí oshdląą; doo oshdląą dagee oshdląągo áshńłsį.
25 Jesus nnee łą́ągo bich'į' dahikeego yiłtsąądá' spirit nchǫ'i nłdzilgo yich'į' hadziigo gánníí, Spirit nchǫ'i ńlíni, doo yáńłti'i da, doo idints'agi da, biyi'dí' halyeedá' t'ąązhį' onándáh hela', niłdishnii.
26 Áídí' spirit nchǫ'íí nádidilghaazhdá' nádinigisgo ábíílaago biyi'dí' háyáá; áídí' ishkiinhíí daztsáni k'a'ánolįh silį́į; áík'ehgo nnee łą́ągo, Daztsąą ląą, daanii lę́k'e.
27 Áídá' Jesus ishkiinhíí bigan yiłtsoodí' náidnlǫǫzgo hizį'.
28 Áídí' Jesus kįh yune' ha'ayáádá' bitsiłke'yu dasahndi nabídaadiłkidgo, Nohwihíí nt'é bighą doo hadaandzood da láń? daabiłnii.
29 Jesus gádaabiłnii, Spirit nchǫ'i ga'at'éhihíí dáshiná' da'ch'okąąhgo zhą́ habidi'nedzoodhi at'éé.

30 Áídí' dahnanáskaidá' Gálilee golzeeyú ch'ékai; áídá' Jesus akú naghaa ndi nnee doo ła' bígółsį hat'íį da.
31 Bitsiłke'yu bił ch'ídaago'aah gáníígo, Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, nnee bilák'e shi'dolteełgo daashiziłhee; áídí' taagi jįį hileehgo naadishdáh.
32 Hant'é niigo anníihíí doo bił ídaagozį da, áídá' nabídaadiłkidzhį' nédaaldzid.
33 Jesus Capérnaum golzeeyú ńyáá: áígee kįh yunе' ha'ayáádá' bitsiłke'yu nayídaadiłkid gánníígo, Hohkaahyú nt'é baa łił nadaagołni'?
34 Áídá' doo hant'é daanii da: Nohwitahyú hadíń itisgo at'éhi? daałiłdi'nii ni', hikaahyú.
35 Áígee Jesus nezdaago nakits'ádahíí yiká ánniidá' gádaayiłnii, Dahadíń shíí dantsé le' nzįyúgo, áń iké'zhį' hileeh doo, áń dawa yá áił'įį doo.
36 Chąghášhé ła' íłní'gee nyinlǫǫz: áídí' dahyinłtįįgo bitsiłke'yu gádaabiłnii,
37 Dahadíń shizhi'íí binkááyú chąghášhé díí ga'at'éehíí náidnłtįįyúgo, shíí náshidnłtíni at'éé; ła'íí dahadíń náshidnłtiinií doo shíí zhą́ náshidnłtįį da ndi shides'a'íí ałdó' náidnłtíni at'éé.
38 John gábiłnii, ShiNant'a', nnee ła' doo bił daandlįį dahíí nizhi'íí binkááyú nnee biyi'dí' ch'iidn hainiyoodgo daahiit'įį; áík'ehgo, Doo ágáńt'įį da, daabiłn'niid, doo bił daandlįį dahíí bighą.
39 Áídá' Jesus gábiłnii, Doo ágádaabiłdohnii da: dahadíń shizhi'íí binkááyú godiyįhgo ánа'ol'įįłíí, doo dénchǫ'égo áshiłdoni' at'éé da.
40 Hadíń doo nchǫ'go nohwich'į' na'iziid dahíí, áń bił daagohiit'įį.
41 Hadíń shizhi'íí bighą, Christ bíyéé daanohłįįhíí bighą, idee bee tú nohwá nayiziidíí, da'anиigo gánohwiłdishnii, Bik'ehgo'ihi'nań bich'į' nayihiniiłíí da'anиigo bíyéé doleeł.
42 Dahadíń díí doo ízisgo ádaat'ee da ndi daashodlaanií dała'á nchǫ'go at'íįgo áile'íí, áń tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bidestł'ǫǫgo túnteel beh hilt'e'go bá nzhǫǫ doleeł ni'.
43 Nigan nchǫ'go ánát'įįł ánłsįyúgo nadnłgeesh; nigan dała'á ádįh ndi dahazhį' ihi'naahíí biyi' onnáhgo doo hago at'éé da, áídá' nigan nakigo ch'iidn bikǫ' diltłi'i, kǫ' dahazhį' diltłi'íí biyi' yuyaa onnáhyúgo doo ná nzhǫǫ da:
44 Ákú ch'osh doo nanne' da, ła'íí kǫ' doo nłtséés da.
45 Nikee nchǫ'go ánát'įįł ánłsįyúgo nadnłgeesh; nikee dała'á ádįh ndi dahazhį' ihi'naahíí biyi' onnáhgo doo hago at'éé da, áídá' nikee nakigo ch'iidn bikǫ' diltłi'i, kǫ' dahazhį' diltłi'íí biyi' yuyaa oni'dolt'e'yúgo doo ná nzhǫǫ da:
46 Ákú ch'osh doo nanne' da, ła'íí kǫ' doo nłtséés da.
47 Niináá nchǫ'go ánát'įįł ánłsįyúgo ha'aah; niináá dała'á ádįh ndi Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'ágee goz'ąą yune' ha'ánnáhgo doo hago at'éé da, áídá' niináá nakigo ch'iidn bikǫ' dahazhį' diltłi'i biyi' yuyaa oni'dilt'e'yúgo doo ná nzhǫǫ da:
48 Ákú ch'osh doo nanne' da, ła'íí kǫ' doo nłtséés da.
49 Daakówa kǫ' bee hadaakodilne' doleeł, ishįįh k'ehgo, be'okąąhíí natseedgo Bik'ehgo'ihi'nań baa hi'niiłíí ishįįh bee daadilk'ǫsh doleeł.
50 Ishįįh nłt'éé ndi doo nk'ǫǫ́zh da silįįyúgo, nt'é bee nk'ǫǫ́zhgo ánálne'? Nohwiyi' ishįįh daagolíį́ le', áídí' iłch'į' daanohjǫǫ le'.

10

1 Áídí' Jesus dahnádidzaago ni' Judéa golzéhi goz'ąąyú túńlíínií Jórdan holzéhi hanaayú ńyáá: ákú nnee baa nanáńłsą́ą́; áígee iłch'ígó'aah n'íí k'ehgo yich'į'

yałti'go nkenágodidzaa.

2 Phárisees daanlíni baa hikaigo nabídaantaahgo gádaabiłn̲ii, Ya' nn̲ee bi'aa
iłk'ínát'aashgo goz'ąą née?
3 Gábiłn̲ii, Moses nt'é nohwiłn̲iigo nohwá ngon'ą́ą́ láń?
4 Áídí' gádaan̲ii, Naltsoos bee iłk'íńch'ít'aashíí łayile'go isdzánhíí yił
iłk'ínát'aashgo Moses bá ndaagoz'ąą ni'.
5 Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwijíí daantł'izíí bighą díí begoz'aaníí Moses bee
nohwich'į' k'e'eshchįį lę́k'e.
6 Dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee áyíílaadí' godezt'i'go nn̲ee ła'íí
isdzán áyíílaa.
7 Díí bighą nn̲ee bitaa hik'e bą́ą́ yits'ą́'gháhgo bi'aa yił nlįį doleeł;
8 Áí naki n'íí dała'á nádodleeł; áík'ehgo doo naki dilt'ee dadá' bits'í dała'á
silįį.
9 Áík'ehgo dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań łayinlááhíí, dahadíńta iłk'íyóléh hela'.
10 Áídí' kįh yun̲e' bitsiłke'yu da'áí baa nabínádaadiłkid.
11 Jesus gáyiłn̲ii, Hadíń bi'aa yił iłk'ínát'aazhdá' ła'i yił naná'n̲ááyúgo nant'į'
nagháhi at'éé.
12 Dagohíí isdzánhíí biką' yił iłk'ínát'aazhdá' ła'i yił naná'n̲ááyúgo, isdzánhíí
ch'a'on̲áá hileeh.
13 Jesus chągháshé ałts'ísę́hi baa bił nch'ihezkai lę́k'e, yiká' ndaadiln̲iih
daabich'o'n̲íígo; áídá' bitsiłke'yu, Doo ágádaaht'įį da, daakołn̲ii.
14 Áídá' Jesus daabiłtsąągo doo bił bik'eh da lę́k'e, áík'ehgo bitsiłke'yu
gádaayiłn̲ii, Ch'ík'eh chągháshé shich'į' nihikáh le', doo t'ąązhį' daahínóhtą' da;
bíí ga'ádaat'eehíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanlįį.
15 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Dahadíń chągháshé ałts'ísę́híí k'ehgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí nágodn'ąąyúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bilałtł'áhgee daanliiníí itah hileeh.
16 Áík'ehgo dahnáidiłtééhgo yiká' ndaadeln̲iigo yá da'oskąąd.
17 Áídí' łahyúgo Jesus dahnasdzaadá' nn̲ee bich'į' nádilwodgo biyahzhį'
hilzhiizhdá' nabídiłkid, Iłch'ígó'aahíí nłt'éhi ńlínihi, hago ląą áshn̲e'go ihi'n̲aa
doo ngonel'ąą dahíí bee hinshn̲aa doleeł? n̲iigo.
18 Jesus gábiłn̲ii, Nt'é bighą nłt'éhi shiłnn̲ii? Doo hadíń nłt'éé da go'į́į́, dała'á
zhą́, Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́.
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ngon'ą́ą́ lęk'ehíí bígonłsį́ go'į́į́, Doo nant'į' nach'ighaa da,
Doo na'ch'iłtsee da, Doo ich'in'įįh da, Doo łé'ch'iłchoo da, Doo nach'ich'aa da,
Kotaa hik'e komaa ch'idnłsį.
20 Nn̲eehíí gábiłn̲ii, Iłch'ígó'aahíí, ánists'ísę́dí' godezt'i'go díí dawa bee
ánsht'ee.
21 Jesus bił nzhǫǫgo bineł'į́į́go gábiłn̲ii, Dała'á zhą́ doo bee áńt'éé da: ti'i,
dawahá n̲íyééhíí naa nahon̲iihgo zhaalihíí tédaat'iyéhíí bita'in̲ííh, áík'ehgo
yaaká'yú dawahá łáń ílíni n̲íyéé doleeł: áídí' yushdé' tsį'iłna'áhi dahntįįłgo
shiké' dahsinn̲áh.
22 Jesus án̲íídá' nn̲eehíí ádaatsídézkeezgo doo bił gozhǫ́ǫ́ dago onádzaa; dázhǫ́
háłdzilhíí bighą.
23 Áídí' Jesus bitsiłke'yu yitah déz'įįdá' gádaabiłn̲ii, Nn̲ee hádaałdzilíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanliiníí itah daaleehgo dázhǫ́ bá nyee!

24 Bitsiłke'yu Jesus áɳííhíí bighą bił díyadaagot'ee lęk'e. Áídá' Jesus gánádaabiłdo'ɳiid, Shichągháshé, nɳee hádaałdzilíí zhą́ ya'ołííhíí Bik'ehgo'ihi'ɳań bilałtł'áhgee daanliinií itah daaleehgo dázhǫ́ bá nyee!

25 Łįį́ bighán ha'i'áhíí bená'kadé bigha'i'áńyú ch'égháhgo bá nyeedá' nɳee háłdzilíí Bik'ehgo'ihi'ɳań bilałtł'áhgee daanliinií itah hileehgo itisgo bá nyee.

26 Bitsiłke'yu díí daidezts'ąądá' dázhǫ́ bił díyadaagodzaago gádaałiłdi'ɳii, Áídá' hadíń zhą́ hasdábi'dilteeh?

27 Jesus daabineł'įį́go gáɳíí, Nɳeehíí ái doo łayole' at'éé da, Bik'ehgo'ihi'ɳań zhą́ go'įį́: Bik'ehgo'ihi'ɳań zhą́ dawa łayile'hi at'éé.

28 Peter gábiłɳii nkegonyaa, Nohwíyéé dawa bits'ą́' dahidiikaidá' niké' dahsiikai ni'.

29 Jesus gádaabiłɳii, Da'aɳii gádaanohwiłdishɳii, dahadíń bigową, bik'isyú, bilahkííyú, bitaa, bą́ą́, bichągháshé, bi'aa, dagohíí bini' shíí shighą ła'íí yati' baa gozhónihíí bighą yits'ą́ dahnyaayúgo,

30 Áń díí goldohíí biyi' gową, bik'isyú, bilahkííyú, bą́ą́, bichągháshé, ła'íí bini' dała'á gonenadín k'a'ánáhołąągo, biniigodilɳéhíí bíhii'né'go, baa det'aahi at'éé, ła'íí łahgo nágodesdzaago ihi'ɳaa doo ngonel'ąą dahíí yee hiɳaa doleeł.

31 Áídá' łą́ągo dantsé daanlįį n'íí iké'yú doleeł; ła'íí iké'yú daanlįį n'íí dantsé doleeł.

32 Áídí' Jesus ádįh higaałgo Jerúsalemyú wą́'yú intínk'eh ch'okaah lęk'e; áígee bił díyadaagot'ee; ła'íí biké' hikaahíí nédaaldzid lęk'e. Nakits'ádahíí k'ihzhį' yił nnanákaigo bich'į' ágoɳéhíí baa bił nadaagolɳi'go nkenágodidzaa,

33 Gáɳíígo, Isąą, Jerúsalemyú dekai; ákú shíí nɳee k'ehgo Niyááhíí, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi biłgo baa shi'dilteehdá' shidizideego shá ngot'áah doleeł, áídí' doo Jews dannlįį dahíí yaa daashiłtéehgo,

34 Shaa daadloh doo, hashída'iłtsaas doo, shik'ídaadihizheeh doo, ła'íí daashiziłhee doleeł; áídí' taagi jįį hileehgo naadishdáh.

35 Áídí' James hik'e John biłgo, Zébedee biye'kehíí, Jesus yaa n'áázhgo gáyiłɳii, NohwiNant'a', nt'é níhǫ́keedíí nohwá łanle'.

36 Hant'é nohwá áshłe' haht'įį́ gá'? biłɳii, Jesus.

37 Gádaabiłɳii, Ízisgo áńt'ee síńlįįgee ła' nigan dihe'nazhiɳéé dahsdaa doleełgo, ła'íí ni'eshganzhiɳéé dahsdaa doleełgo nohwá ngon'áah.

38 Áídá' Jesus gádaabiłɳii Nt'é shíhóhkeedíí doo bígonołsį da łąą: idee be'ishdlą́ąhíí be'ohdlą́ągo bínołdzil née? Baptize be'áshi'dilɳ'eíí bee baptize ánohwi'dilɳe'go bínołdzil née?

39 Bínldzil, daabiłɳii. Jesus gánábiłdo'ɳiid, Idee be'ishdlą́ąhíí da'aɳii be'ohdlą́ą doleeł, baptize áshi'dilɳe'íí da'aɳii bee baptize ánohwi'dilɳe' doleeł,

40 Áídá' shigan dihe'nazhiɳéé dagohíí shi'eshganzhiɳéé sodaa doleełíí, doo shíí nohwaa godesh'aah da; ái dahadíń bá iłch'į'golzaahíí zhą́ baa godet'aahi at'éé.

41 Áík'ehgo bitsiłke'yu gonenanhíí James hik'e John ádaaɳiihíí daidezts'ąądá' doo bił daabik'eh da nkegonyaa lęk'e.

42 Jesus bitsiłke'yu íła'áyíílaago gádaayiłɳii, Doo Jews daanlįį dahíí bánant'án daanlįįgo ha'ɳilíí isná ádaabiłsįgo bá nadaant'aah; ła'íí bitahyú nɳee ízisgo ádaat'eehíí da'áɳííyú ádaat'įįgo ádaabiłsįgo bídaagonołsį.

43 Áídá' nohwihíí nohwitahyú doo ágágot'ee da doleeł: áídá' dahadíń nohwitahyú ízisgo ánsht'ee le' nzįhíí, áń nohwá áił'įį le':

44 Nohwitahyú dahadíń nant'án nshłíį le' nzįhíí, áń nohwá na'iziid le'.
45 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí nshłíį ndi, doo hadíń shich'onįihíí bighą niyáá da, áídá' nnee bich'oshnįihíí bighą niyáá, shi'ihi'na'íí nnee łáni bá nahishnįihłhíí bighą niyáá.
46 Jériko golzeeyú hikai: áídí' Jérikodí' dahiskaigo bitsiłke'yu nnee łą́ągo biłgo náńłsą́ągo nnee binnáá ágodini, Bartiméus holzéhi, Timéus biye'híí, intín bahyú sidaa, ídókeedgo.
47 Jesus, Názarethdí' gólíni, higaałgo nnee binnáá ágodini ya'ikonzįįdá' nádidilghaazh nkegonyaago gánníí, Jesus, David biYe' ńlíni, shaa ch'onbáah.
48 Nnee łą́ągo, Godnch'áad, daabiłnii: áídá' da'tiségo nanádidilghaazhgo gánádo'niid, David biYe' ńlíni, shaa ch'onbáah.
49 Jesus ninyáágo gánníí, Yushdé' daabiłdohnii. Áík'ehgo nnee binnáá ágodiníí yich'į' ánniidgo gádaabiłnii, Nił gozhǫ́ǫgo nádndáh: yushdé' niłnii.
50 Íícho ídáidiłtsoozdá' nádihiitahgo Jesus yich'į' nyáá.
51 Jesus gánábiłdo'niid, Nt'é ná áshłe' háńt'įį gá? Nnee binnáá ágodiníí gábiłnii, SheBik'ehń, desh'íígo ánáshidle'.
52 Jesus gábiłnii, Ti'i, ni'odlą'íí nłt'éégo ánániidlaa. Áík'ehgo dagoshch'į' binnáá nágosdlįįgo biké' dahiyaa.

11

1 Áídí' Jesus bitsiłke'yu biłgo Jerúsalem k'ad yaa hikáh, Béthphage ła'íí Béthany golzeezhį', dził Olives holzéhi si'ąągee, áídí' bitsiłke'yu naki oyił'a',
2 Gáyiłniigo, Ti'i, nohwádįhyú gotahyú doh'aash: dáha'ah'aashgee túlgayé zhaazhé dahastł'ǫǫgo baa noh'aash, doo hwahá hadíń yiká' dahndaahi da; áí k'e'oh'adgo kú nánohłǫǫs.
3 Dahadíń, Nt'é bighą k'e'oh'ad? nohwiłniiyúgo, gábiłdohniih, NohwiNant'a' hát'íígo áhiit'įį; áík'ehgo dagoshch'į' nohwaa gode'aahgo nádohłǫǫs.
4 Áík'ehgo o'áázh, ákú túlgayé zhaazhé kįh bitah na'iztínhíí bahyú ch'íná'itíhgee dahastł'ǫǫgo yaa n'áázh, áídí' k'eda'yi'ad.
5 Áígee ła' nadaaziniíí gádaabiłnii, Nt'é bighą túlgayé k'e'oh'ad?
6 Jesus ánníhíí bee ágádaabiłnii; áík'ehgo onádaist'e'.
7 Áídí' túlgayéhíí Jesus yaa daizlǫǫzgo bidiyágéhíí biká' dahdaiheznildá' Jesus túlgayéhíí yiká' dahnezdaa.
8 Nnee łą́ągo bidiyágé intínyú yídaagosteel lę́k'e; ła'ihíí ch'il palm bits'ádaaz'aahíí nadaayihilgeeshgo intínyú yídaagosteel.
9 Nnee bádįh nátseełíí ła'íí biké'dí' nátseełíí daadilwoshgo gádaanii, Hosánna: NohweBik'ehń bizhi' yee higaałíí ba'ihégosini at'éé:
10 David, bits'á'dí' hadaałinelt'ąąhíí, nant'aa n'íí k'ehgo nohweBik'ehń bizhi' bee kú ngowáhíí ba'ihégosį: da'tiséyú goz'ąądí', Hosánna.
11 Áídí' Jesus Jerúsalemyú ńyáágo da'ch'okąąh goz'ąą yunne' oyáá: ákú dawahá daineł'íídá iłk'dá', o'i'á'ągo Béthanyú nakits'ádahíí biłgo onákai.
12 Iskąą hik'e Béthanydí' nákaahdá' Jesus shinná' silįį;
13 Dańzaadí' ch'il fig bit'ąą golíígo o'áágo yiłtsąągo yaa nyáá, nt'éhéta baa dahsné' nolį nzįgo: áídá' yaa nyáádá' doo nt'é baa dahsné' da łąą, bit'ąą zhą́, figs doo hwahá daant'ąą dagee goldohíí bighą.
14 Áík'ehgo Jesus gábiłnii, Kodí' godezt'i'go doo hadíń nits'á'dí' nest'ą' náyódą́ą́ át'éé da. Ánníhíí bitsiłke'yu daidezts'ąą.

15 Áídí' Jerúsalemyú hikai: áígee da'ch'okąąh goz'ąą yuę' Jesus ha'ayáágo, baa nada'iɲiihi ła'íí nada'iłɲiihi ch'íinihiyood nkegonyaa, ła'íí zhaali yiká' iłkáh ch'ínádaiɲiiłíí naz'aaníí nanyihesgo'; hawúcho baa nadaahiɲiihíí biká' dah'sdáhá ałdó' nanyihesgo';

16 Áídí' doo hadíń nt'éhéta da'ch'okąąh goz'aaníí iłɲí'yú ch'ínáyiné' dago ngon'ą́ą́.

17 Áídí' bił ch'ídaago'aahgo Jesus gádaabiłɲii, Ya' díínko doo bek'e'eshchįį da née? Shikįhíí nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa kįh biyi' da'ch'okąąhíí holzeego hojíí doleeł, áídá' nohwihíí daan'įįhíí bigową ádaagosolaa łąą.

18 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi díí ya'ikodaanzįįdá' hagot'éégo daabiziłheehíí ch'éh yaa natsídaakees: áídá' bee yił ch'ígó'aahíí nnee dawa bił díyadaagot'eehíí bighą yédaaldzid lę́k'e.

19 Áídí' o'i'ą́ą́yú kįh gozɲildí' onádzaa.

20 T'ahbiyú ch'il fig o'áhi n'íí naach'okahgo bikeghadí' náhesgągo daayiłtsąą lę́k'e.

21 Jesus áɲíí n'íí Peter yénálɲiihgo gáyiłɲii, NohweBik'ehń, isąą, ch'il fig doo nant'ą́ą́ át'éé da biłnnii n'íí náhesgą́ łąą.

22 Jesus gádaabiłɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań baa daahohłíígo daahohdląą.

23 Da'aɲii gádaanohwiłdishɲii, Dahadíń díí dził bich'į' hadziigo, Yúwehégo dihi'ɲáhgo túnteel biyi' oni'dolné', yiłɲiiyúgo, ła'íí bijíí biyi'dí' doo bił nagoki dago, áídá' áɲííhíí begolɲe' yodląąyúgo, da'áɲííhíí k'ehgo bá ádolɲííł.

24 Áí bighą gádaanohwiłdishɲii, Dant'éhéta da'ohkąąhgo daahohkeedíí nohwaa do'né'go daahohdląą, áík'ehgo nohwaa hi'né'hi at'éé.

25 Ła'íí dahayú nasozįįgo da'ohkąąhgee dahadíń nohwil dahgoz'ąą lę́k'eyúgo baa nágodenoh'aah; áík'ehgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíí doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíí nohwaa nágode'aah ałdó'.

26 Áídá' doo baa nádaagodeso'ąą da lę́k'eyúgo, nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahíí ałdó' doo bik'ehyú ádaanoht'ee dahíí doo nohwaa nágode'aahi at'éé da.

27 Áídí' Jerúsalemyú naanákai: áígee da'ch'okąąh goz'ąą yuę' Jesus anádaałgo okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí Jews yánazíni baa hikaigo,

28 Gádaabiłɲii, Hadíń bik'ehgo ánánt'įįł? Hadíń naa godin'ą́ągo ánt'įįh?

29 Jesus gádaabiłɲii, Shíí ałdó' dała'ándi nanohwídishkid, shił nadaagołɲi'yúgo, shíí ałdó' hadíń bik'ehgo ánáshtʼį́łíí nohwił nagoshɲi' doleeł.

30 Ya' John baptize ádaagole'íí yaaká' dí'go née, dagohíí nnee bits'ą́'dí'go née? Shił nadaagołɲi'.

31 Łił yádaałti'go gádaałtłdi'ɲii, Yaaká'dí'go daan'ɲiihyúgo, gánohwiłɲiih, Áídá' nt'é bighą doo daahohdląą da láń?

32 Áídá', Nnee bits'ą́'dí'go daan'ɲiihyúgo nnee bédaahildzid, nnee dawa John da'aɲii Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú na'iziidi nlįį n'íígo yídaagołsįhíí bighą.

33 Áík'ehgo Jesus gádaayiłɲii, Néé doo baa nadaagohiilɲi'da. Jesus gánábiłdo'ɲiid, Shíí ałdó' hadíńbik'ehgo ánáshtʼį́łíí doo nohwił nagoshɲi' da.

12

1 Jesus iłch'ígót'aahgo na'goɲi'íí bee bich'į' yádaałti' nkegonyaa. Ła' nnee dahts'aa k'eidlááádá' yiɲaayú ná'nezɲil, dahts'aa hahigęęs doleełgee yá

ogogéed, biká'dí' idést'iiníí ágólaa, ła'íí bá yiɲádaadéz'íni yá ch'ígohet'ąądá' ńzaadyú ni' goz'ąąyú óyáá.

2 Da'nest'ąągee ngonyáágo bána'iziidi bidahts'aa bá yiɲádaadéz'íni yich'į' oyił'a', binest'ą' ła' bá náyíné'go.

3 Áídá' bił ndaazdeelgo nyída'eshtłizhdá' dádílkǫǫhgo onádais'a'.

4 Áídí' bána'iziidíí ła'ihi onaayíl'a'; áń bitsits'in yiɲída'desɲih, ła'íí nchǫ'go ánádaabił'įįdá' áń ałdó' onádais'a'.

5 Áídí' ła' onaayíl'a'; áń daizes-hįį́; áídí' da'áik'ehgo łą́ągo odaihes'a', ła' nyída'eshtłizh, ła'ihíí nadaistseed.

6 Áídá' dała'á ná'godzii lę́k'e, biye' bił nzhóni, áń da'iké'yú oyił'a', Shiye' daidnłsį doleeł, ɲiigo.

7 Áídá' bidahts'aa yiɲádaadéz'íni gádaałiłdi'ɲii, Díí dahts'aa hentíínííbíyéé doleełíí át'éé, yushdé', daazoldee, áik'ehgo bíyéé doleeł n'íí daanohwíyéé doleeł.

8 Áík'ehgo yił ndaazdeelgo daizes-hįį́dá' dahts'aa hentįį́dí' ch'ídaist'e'.

9 Áídá' dahts'aa hentíínííbíyéé́híí hago ádaabile'shą'? Áń nádáhgo dahts'aa bá yiɲádaadéz'įį́ n'íí naiłtseedá' dahts'aa hentíínííła'ihi yá ch'ínágohet'aah.

10 Díínko Bik'ehgo'ihi'ɲań biyati' bek'e' eshchiinií doo hwahá daahohshiih da née: Tséé kįh ádaagole'íí yó'odaisɲe'i n'íí, hagon'áágee dantsé si'aanií silįį;

11 Díí nohweBik'ehń bik'ehgo ánágoť'įį́ł, áí daanéel'įį́go nohwił díyadaagot'ee, ɲiihíí daahohshíí née?

12 Áídí' Jesus ha'ádaiłt'e' hádaat'įį ndi nɲee łáni yédaaldzid, iłch'ígót'aahgo na'goɲi'íí bíí ádaabiłɲiigo yídaagołsį lę́k'ehíí bighą; áík'ehgo bits'ą́' okai.

13 Áídí' ła' Phárisees daanlíni, ła' Hérod yił daagot'íni biłgo Jesus bich'į' odaach'is'a', yałti'gee daabihiljizh, daabich'o'níígo.

14 Áí baa hikaigo gádaabiłɲii, Iłch'ígó'aahíí, da'aɲii ánɲiigo, nɲee doo bénídzid dago yáńłti'go bídaagonlzį; nɲee doo ła' itisgo síńłtįį da, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań bich'į'zhiɲéégo goz'aanií da'aɲiigo baa iłch'ígóń'aah. Ya' Caesar bich'į' tax nadaach'iɲiiłgo begoz'ąą née? Née dah née?

15 Bich'į' nadaahii'ɲiił née, née doo bich'į' nadaahii'ɲiił da née? Áídá' daazhógo ádaaɲiigo Jesus yígółsįgo gádaabiłɲii, Nt'é bighą yashti'íí bee daashoḷjizhgo ádaashiłdohɲii? Zhaali ła', penny holzéhi, shaa noh'aahgo nesh'įį́.

16 Áík'ehgo ła' baa daiz'ąą. Jesus gádaabiłɲii, Hadíń be'ilzaa, hadíń bizhi' biká' dahgoz'ąą? Caesar bíyéhi łąą, daabiłɲii.

17 Áík'ehgo Jesus gádaabiłɲii, Caesar bíyéé́híí Caesar baa daanohɲiił, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań bíyéé́híí Bik'ehgo'ihi'ɲań baa daanohɲiił. Áígee nɲeehíí bił díyadaagot'ee lę́k'e.

18 Áídí' ła' Sádducees daanlíni, nanezna' n'íí doo naadikáh da daaɲihi, Jesus yaa hikaigo nayídaadiłkidgo gádaaɲii,

19 Iłch'ígó'aahíí, Moses gáɲíígo nohwá k'e'eshchįį lę́k'e. Ła' nɲee bik'isn bi'aa yits'ą́' daztsą́ąyúgo, bichąghášhé doo ła' dayúgo, nɲeehíí bik'isn n'íí bi'aa yił nnádo'ɲeełgo bik'isn n'íí chąghášhé bá ágodolɲiił, ɲiigo.

20 Łah nɲee iłk'isn gosts'idi daanlįį lę́k'e, áí dantséhíí nɲáágo bichąghášhé doo ła' dago daztsą́ą.

21 Bik'isn nakigeehíí yił nnaná'ɲáágo dananástsą́ą, bichąghášhé doo ła' dago; taagigeehíí da'ágánánádzaa.

22 Iłk'isyú gosts'idíí dawa nanezna', bichągháshé doo ła' dago. Dá'iké'yú
isdzánhíí ałdó' daztsąą.
23 Áík'ehgo nanezna'dí' naach'idikáhgee hadíí bi'aa doleeł? Iłk'isyú
gosts'idihíí dawa yił nadaazn̲aadá'.
24 Jesus gádaabiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí dagohíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí doo bídaagonołsį dahíí bighą da'ołsiih shį ya'?
25 Naach'idikáhgee doo nnádaach'iłse' da, doo ndaagoch'ihin̲iiłgo
nnádaach'iłse' da; áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí k'ehgo
daagoch'ilį́į́.
26 Áídá' ya' Moses binaltsoos biyi'dí' án̲ííhíí k'ehgo nanezna'íí naadikáhíí
doo hwahá baa daahohshiih da née? Ch'il biyi'dí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Moses
gáyiłn̲ii, Shíí Abraham yokąąhíí nshłįį, Isaac, Jacob ałdó' yokąąhíí nshłįį.
27 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nanezna'íí yokąąhń nlįį da, daahin̲aahíí zhą́: áígee
nohwíí dázhǫ́ da'ołsiih.
28 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi dała'á nn̲eehíí Jesus yił łahadaadit'áhgo
yidezts'ąądá' Jesus goyą́ą́go t'ąązhį' yich'į' hadziigo yígołsįįdá' nayídiłkid
gán̲íígo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí hadíí itisgo at'éé?
29 Jesus gábiłn̲ii, Dantsé begoz'aaníí díínko, Israel hat'i'íí daanohłíni,
ídaayesółts'ąą; Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohweBik'ehń Nant'án dała'á nlįį;
30 Bik'ehgo'ihi'n̲ań neBik'ehń nijíí dawa bee nił nzhǫǫ le', niyi'siziiníí dawa
bee, ninatsekeesíí ła'íí ninawodíí dawa bee; áí dantségee begoz'aaníí át'éé.
31 Nakigeehíí ágánánát'éé, Nit'ahdí' gólííníí nił nzhǫǫ le', dáni ídił njǫ́ǫ́híí
k'ehgo. Díí begoz'aaníí bitisgo at'ééhíí doo ła' da.
32 K'e'iłchiihíí gábiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała'á nlįį, nn̲iihíí da'an̲ii ánn̲ii,
Iłch'ígó'aahíí, ba'ashhahíí doo ła' da, dabíí zhą́:
33 Áń kojíí dawa bee koł nzhǫǫgo, konatsekeesíí dawa bee, koyi'siziiníí ła'íí
konawodíí dawa bee, ła'íí kot'ahdí' gólííníí koł nzhǫǫgo, dakó ídił ch'ijǫ́ǫ́híí
k'ehgo, áí okąąhgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nch'ihin̲iiłíí dawa didlidíí, ła'íí
natseedíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nch'ihin̲iiłíí dawa bitisgo at'éé.
34 K'e'iłchiihíí góyą́ą́go hadziigo Jesus yígołsįįdá' gábiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bilałtł'áhgee daanliiníí k'azhą́ itah nleeh ląą. Áí bikédí'go nn̲ee daaste'go doo
hadíń nabínáńłkid da.
35 Jesus da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' iłch'ígó'aahgo gán̲íí, Hagot'éégoshą' be-
goz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi Christ David biye' nlįį, daan̲ii?
36 David dabíí Holy Spirit yábiyiłti'go gán̲íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań sheBik'ehń
gáyiłnn̲iid, Shigan dihe'nazhin̲éégo síńdaa, ni'ina' ni'isna' ashłe'go
nikełtł'ááhyú nin̲ílzhį'.
37 David dabíí sheBik'ehń biłn̲iigo bozhíí; hagot'éégoshą' biye' nlįį áídá'?
Áígee nn̲ee łą́ą́go bił daagozhǫ́ǫ́go daidezts'ąą lę́k'e.
38 Jesus iłch'ígó'aahgee gán̲íí, Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi baa
daagonohsąą, áí bidiyágé daann̲eezihi daagolį́į́go nakaigo, ła'íí na'hin̲iih
nadaagoz'ąąyú bich'į' ádaach'in̲iigo bił daanzhǫǫ,
39 Jews ha'ánáłséh nagozn̲il yun̲e' nn̲ee yánazíni dahnádinbįhyú itah dah-
nanáztąągo, ła'íí da'idąągee nn̲ee ízisgo ádaat'eehíí dahnádinbįhyú itah dah-
naháztąągo ałdó' bił daanzhǫǫ:
40 Áí isdzáné itsaa daanlíni bigową́ yits'ą́' nádaagohi'aa, ła'íí daazhógo
ádaan̲iigo ńzaad gont'i'go da'okąąh: áí itisgo biniigonłt'éégo bándaagodot'aał.

41 Jesus zhaali biyi' ohilkaadíí bit'ahgee dahnezdaa, nnee áí biyi' yuyaa
bizhaali odaayihiłkaadgo yineł'íígo: nnee łáágo hádaałdzilíí bizhaali doo
ałch'ídé odaayihiłkaad da lęk'e.
42 Áídá' isdzán itsaa nlíni tét'iyéhi ákú ńyáágo zhaali naki doo ílínihi da
oyiłkaad, áí nakigo zhaaliłché'é íląį.
43 Áík'ehgo Jesus bitsiłke'yu yiká ánniidgo gádaayiłnii, Da'anii
gádaanohwiłdishnii, Áí itsaa tét'iyéhíí nnee dawa zhaali odaiheskaadíí bitisgo
zhaali oyiłkáad:
44 Nnee hádaałdzilíí bizhaali dáłahzhį' zhą odaiheskaad, áídá' bíihíí tét'iyé
ndi bizhaali da'áí zhą yee golíni n'íí oyiłkáad.

13

1 Áídí' Jesus da'ch'okąąh goz'ąądí' ch'ínyáágo, bitsiłke'yu dała'á gábiłnii,
Ilch'ígo'aahíí, díń'įį, tséé ntso łąą nłt'éhi, ła'íí kįh ntso łąą gonłt'éhi goznil!
2 Jesus gábiłnii, Ya' díí kįh ízisgo ádaagoszaahíí hí'įį née? Díí tséé iłká'
dahnagoznilíí doo ła' iłká' dahnast'ąą da doleeł, dawa nanehiłkaad doleeł.
3 Áídí' da'ch'okąąh goz'aanií hanaayú dził Olives holzéhi biká'yú Je-
sus dahsdaago, Peter, James, John hik'e Andrew biłgo zhą nabídaadiłkid,
gádaaniigo,
4 Nohwił nagolni', da'os'ah ágonéhi? Dawa be'ágone'go hant'é bee bígózį
doleeł?
5 Jesus gádaabiłnii godeyaa, Ídaa daagonohdząą, nnee ła' ch'a'onohołt'e'
hela':
6 Nnee łáágo shizhi' yee daahikáh doleeł, Shíí Christ nshłįį, daaniigo; áí nnee
łáágo ch'a'odaayiłkaad doleel.
7 Nagonłkaadíí ba'ikodaanohsį, ła'íí nagonłkaadíí baa ch'iniigo daado-
hts'agdá', doo nohwijíí natsídaahiltǫ' da le'; áí dawa begolne'hi at'éé ndihíí
t'ah doo hwahá nnágodáh da.
8 Nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí iłch'į' nanágonłkaad doleeł, ła'íí nnee
dala'á binant'a' daagolínihíí ałdó' iłch'į' nanágonłkaad doleeł: da'adzaayú ni'
nagohi'naa doleeł; shiná' góyéehíí benagowaa doo, ła'íí nyé'i daats'idits'ag
doleeł: áí koniidaagonłt'éehíí begodigháh doleeł.
9 Áídá' ídaa daagonohdząą: yánádaaltihíí yaa nádaanohwide'aah doleeł; Jews
ha'anáłséh nagoznil yune'hanohwínáda'iłtsas doleeł; ła'íí nant'ánchań hik'e
ízisgo nant'án daanliinií daabináát shaa yádaałti'go biyahzhį' nadaasozįį doo.
10 Yati' baa gozhóni nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ntsé bił na'goni' ndi
at'éé.
11 Nohwaa yá'iti'yú bił desohkaigo yánádaaltihíí yaa daanohwidez'ąąyúgo,
doo hwahá hadaahdziih dadá' nt'éshą' dishniih doo daanohsį da, ła'íí doo
nohwiini' łáą da le': áídá' daazhógo nohwaa hi'né'íí baa hadaahdziih, da'áí
bik'ehenkéézgee: doo dánohwíí yádaałti' da, Holy Spirit nohwiláhyú yałti'
doleeł.
12 Nnee ła' bik'isn zideeyú nyiiłtéeh doleeł, ła'íí nnee ła' biye' ágáyidoliił;
chąghášhé bitaa, bąą biłgo yich'į' nanáda'idziidgo, ádaaniigo nabi'ditseed
doleeł.
13 Shizhi' bee daanohwich'ozhíihíí bighą nnee dawa bił daanohchǫ' doleeł;
áídá' dahadíń dángont'i'zhį' dahildǫhíí hasdábi'dolteeł.
14 Áík'ehgo gołchǫǫhgo o'ní'ihíí, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi Daniel
holzéhi yaa yałti' n'íí, doo bágoz'ąą dagee sizįįgo daah'įįdá', (dahadíń áí

yózhííhíí bił ígózį le’,) hadíí Judéa golzeeyú daagolíínií dził naz’aaníí yich’į’ okeeh doo.

15 Dahadíń bikįh biká’yú dahsdaahíí gódah ch’ínádáhgo bikįh yuną’ ha’awáh hela’, nt’éhéta náidiiné’go.

16 Ła’íí dahadíń k’edolzaahíí yiyi’ na’iziidíí t’ąązhį’ bidiyágé yaa nánódáh hela’.

17 Áígee goldohíí daaltsaaníí ła’íí isdzáné mé’ daabiłbe’íí bá góyéé doleeł!

18 Haihíí biyi’ ágóną́h hela’, daadohnįigo da’ohkąąh.

19 Áígee goldohíí Bik’ehgo’ihi’ną́ń dawahá áyíílaadí’ godezt’i’go díí jįįzhį’ goyéégo nagowaahíí áí ga’at’éhi doo hwahá be’ágoną’ da, áí doo be’ágánágo’ną́h át’éé da.

20 Áígee goldohíí nohweBik’ehń doo dé’igodégo áyíílaa dayúgo, nną́ee doo ła’ hasdáwáh át’éé da: áídá’ nną́ee bitahasdlaahíí, dabíí yitahezlaahíí bighą áígee goldohíí dé’igodégo áyíílaa.

21 Áígee nną́ee ła’, Daadeh’įį́, Christ kú naghaa; dagohíí, Daadeh’įį́, nlahyú naghaa, nohwiłnįiyúgo, doo daahohdlą́ą da:

22 Christ ádaadil’iiníí ła’íí Bik’ehgo’ihi’ną́ń binkááyú nada’iziidi ádaadil’iiníí hahikáh doleeł, áí godiyįhgo be’igózinií ch’i’ną́h ádaile’, ła’íí ízisgo áńda’ol’įįh doleeł, yídaanel’ąąyúgo áí bee nną́ee bitahasdlaahíí ndi ch’a’odaiłkaad doleeł.

23 Áík’ehgo ídaa daagonohdzą́ą: ídaayesółts’ąą, iłk’idá’ dabíntsé dawa baa nohwił nagosisnį́i’.

24 Áí benagowaadá’, goyéégo nagoyaahíí bikédí’go ya’áí diłhił doleeł, tł’égona’áíhíí doo bee got’įį da doleeł,

25 Ts’iłsǫǫsé yáádí’ nanihidéh doleeł, ła’íí yáázhį’go inawodíí nagohi’naa doleeł.

26 Áígee shíí, nną́ee k’ehgo Niyááhíí, shinawodíí bee, ła’íí dázhǫ́ shits’ą́’idindláádgo yaak’os biyi’dí’ náshdaałgo daashidołtseeł.

27 Áídá’ shinadaal’a’á yaaká’dí’ ohish’aa doleeł, bitahelááhíí dį́į́dí’, ni’gosdzáń nel’ąądí’ yáá nel’ąązhį’ íł íła’ádaile’.

28 Ch’il fig holzéhi bits’ą́’dí’ nohwił ch’igót’aah; bits’ádaaz’aahíí dit’ódé daaleehdí’ bit’ąą daagoleehyúgo k’ad shį́į́ nágodleehgo bídaagonołsį:

29 Da’áík’ehgo áí be’ádaagoną’íí goldohgo daah’įįdá’, k’ad náshdaałzhį’ ałhánégo godziihgo bídaagonołsį́:

30 Da’anįii gánohwiłdishnįi, díí daałinolt’įįłíí doo nohwee ch’ígoną́h da, díí ádaanohwiłdénįidíí dawa begolzaago zhą́.

31 Yáá hik’e ni’gosdzáń biłgo bech’ígoną́h doleeł; áídá’ shiyati’íí doo bech’ígowáh da doleeł.

32 Hadíí bijįį shįhíí dagohíí da’kwíí bik’ehenkéézgo shįhíí ágoną’íí nną́ee doo la’ yígólsį da, Bik’ehgo’ihi’ną́ń binal’a’á yaaká’yú daagolíínií ła’íí biYe’ ndi doo yídaagołsį da, shiTaa zhą́ yígółsį.

33 Da’os’ah begoną́h shįhíí doo bídaagonołsį dahíí bighą ídaa daagonohdzą́ą, biká nádaadeht’į́į́h, ła’íí da’ohkąąh.

34 Shíí, nną́ee k’ehgo Niyááhíí, nną́ee ła’ bigową yits’ą́ dahiyaago łahyú óyááhíí k’ehgo ánsht’ee; áń bánada’iziidíí bíyéé góliínií yebik’ehgo áyíílaa, dała’á daantį́į́gee binasdziid golį́į́go; ła’íí dáádítįh yaasidaahíí nádét’įįhgo yángon’ ą́ą́.

35 Áik'ehgo nádaadeht'įįh: bikįh golíínií da'os'ah nadáh doleełíí doo
bídaagonołsį da, o'i'ą́ą́go shį, tł'é'ís ahgo, tazhik'áné ádaan̲iigo, dagohíí t'ahbį
shį nadáh doleeł:
36 Doo nádaadeht'į́įh dayúgo dahį́ko nádaałgo da'ołhoshgo nohwiká niigháh.
37 Ádaanohwiłdishn̲iihíí da'áí nn̲ee dawa ádaabiłdishn̲ii, Nádaadeht'į́įh.

14

1 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'gon̲iihgo da'idą́ązhį', ła'íí báń benilzoołé
da'ádi̲hgo báń alzaahi daadą́ązhį' naki yiłkaah godziih: okąąh yebik'ehi itisyú
nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi biłgo hagot'éégo dánant'į'eego Je-
sus daayiłtsoodgo daayiziłheego yee ndaagoshchįį lę́k'e.
2 Áídá', Doo da'idą́ąhíí bijįį daahiiltsood da, nn̲ee dánko bádaagochįįhgo
godnch'aad doleełhi at'éehíí bighą, daan̲ii.
3 Béthanyú Simon, łóód doo ínádi̲h dahi leprosy holzéhi yaa naghaa n'íí,
bigową yun̲e' Jesus iyąągo sidaadá', isdzán ła', ch'il bik'ah spikenard holzéhi
łáń ílíni, tús alabáster bee alzaahi besi'áni ha'áyí'ą́ą́go baa nyáá; áídí' tús
bidá'gee yists'iłgo ik'ahíí Jesus bitsits'in yiká' yaa yiziid lę́k'e.
4 Áígee ła' doo bił dábik'eh dago gádaałiłdi'n̲ii, Nt'é bighą ik'ahíí da'ílíí
yishchįį?
5 Ik'ahíí taadn gonenadín zhaali, penny holzéhi, bitisyú izlį̨įgo nahazn̲ii
láńshį n'íí zhaalihíí tédaat'iyéhíí bitahi'n̲iih le'at'éhi, daan̲ii. Áík'ehgo isdzánhíí
yída'iłtah lę́k'e.
6 Áídá' Jesus gán̲íí, Doo nt'é daabiłdohn̲ii da; hant'é bighą nadaanołtł'og?
Nłt'éégo áshíílaa.
7 Tédaat'iyéhíí dabik'ehn nohwitahyú nadaakai, áí hádaaht'į̨įgee nłt'éégo
ádaał'į̨į doleeł: áídá' shihíí doo dahazhį' nohwitahyú nashaa da doleeł.
8 Yínel'ąąhíí ąął łayiilaa: doo hwahá łeeh shi'dilteeh dadá' ik'ahíí shits'í yiká'
yaa yiziid.
9 Da'an̲ii gádaanohwiłdishn̲ii, Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo dahayú yati'
baa gozhóni bee na'gon̲i'gee, díí isdzán adzaahíí baa na'gon̲i' doleeł, bee
bíná'godin̲íhgo.
10 Áídí' Judas Iscáriot, nakits'ádahíí itah nlíni, okąąh yebik'ehi itisyú
nadaandeehi yaa nyáá, Jesus ch'íyí'aah doleełgo.
11 Áí daidezts'ąądá' bił daagozhǫ́ǫ lę́k'e, áík'ehgo Judas zhaali yaa daay-
iné'go yándaagoz'ąą. Áídí' hagot'éégo Jesus ch'íyí'aahíí yiká dézį̨į.
12 Báń benilzoołé da'ádi̲hgo báń alzaahi daadaaníí, Bitis-hagowáh n'íí
bee bíná'gon̲iihgee dibeł́į́ zhaazhé zesdį̨įdá', bitsiłke'yu Jesus gádaayiłn̲ii,
Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo da'idaaníí hayú ná iłch'į'daagohiidle'?
13 Áídí' bitsiłke'yu naki oyił'a', gáyiłn̲iigo, Ti'i, kįh gozn̲ilyú doh'aash, áígee
nn̲ee ła' tús tú beyo'áłi nohwaa hin̲áh doleeł: áń biké'doh'aash.
14 Dahayú ha'ayááyú, nn̲ee bigową golíínií gábiłdohn̲iih, Iłch'ígó'aahíí
gániłn̲ii, Gosta' nakaahíí hayú bágoz'ąą, ákón̲e' bitis-hagowáh n'íí bee
bíná'godin̲íhgo shitsiłke'yu bił da'ishąą doleeł?
15 Áík'ehgo ik'ehyú dahnágost'ąą yun̲e', iłk'idá' dawa sin̲ili, nohwiba'
goz'ąąyú bił nkáh doleeł: ákón̲e' nohwá iłch'į'gohłe'.

16 Áídí' bitsiłke'yu dahizh'aazhgo kįh gozn̲ilyú ó'áázh, ákú Jesus da'ádaabiłn̲ii n'íí k'ehgo yaa n'áázh: áígee bitis hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo da'idaaníí iłch'į'daizlaa.

17 Áídí' o'i'ą́ą́yú Jesus nakits'ádahíí yił hikai.

18 Áígee da'iyąągo naháztąądá' Jesus gán̲íí, Da'an̲ii gánohwiłdishn̲ii, Nohwíí ła' ch'íshinoh'aah doleeł, hadíńı bił dała' ishaaníí.

19 Áík'ehgo doo bił daagozhǫ́ǫ́ dago dała'á daantʼíígo, Ya' shíí née? daabiłn̲ii nkegonyaa.

20 Jesus gádaabiłn̲ii, Nakits'ádah daanohłiiníí dała'á, hadíí its'aa biyi'zhį' dała' bił éédisht'áhi.

21 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, dá shaa k'e'eshchiiníí shee godoln̲iił: áídá' nn̲ee ch'íshí'aahíí bá góyéé doleeł! Áí nn̲eehíí doo bi'deshchįį dayúgo bá nłt'éé doleeł ni'.

22 Da'iyąągo Jesus báń náidn'ąągo ya'ihénzi̲go oskąądá' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yitaizn̲iih, Nkóh, daohsąą: díí shits'í át'éé, n̲iigo.

23 Áídí' idee beda'iskaaníí náidnkąą, áí ya'ihénzigo oskąądá' iłtah daizkąągo dawa daayodląą.

24 Jesus gádaabiłn̲ii, Díínko shidił nn̲ee łą́ągo bá idijoołíí bee áníidégo Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e nn̲ee biłgo łángont'aahi at'éé.

25 Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Kodí' godezt'i'go dahts'aa bitoohíí doo naanáshdlą́ą́ da, dahadíí bijįį Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee goz'ąąyú áníidéhi naadishdlą́ągo zhą́.

26 Áídí' sį ła' hadaidez'ąądá', dził Olives holzéhi si'ąąyú okai.

27 Áígee Jesus gádaabiłn̲ii, Tł'é'go áshi'dil̲ne'híí bighą daanohwigha t'ąązhį' ádaahn̲e': díí baa k'e'eshchiiníí k'ehgo, Dibełʼíí Nanyoodíí bin̲í'dishn̲íh, áík'ehgo dibełʼííhíí da'adzaayú nkenelt'ee doleeł.

28 Áídá' dasiitsą́ądí' naadisdzaago Gálileeyú nohwádi̲h dishá́h doleeł.

29 Peter gábiłn̲ii, Nn̲ee dawa nits'ą' t'ąązhį' ánádaasdzaa ndi, shíí doo ágáoshn̲e' at'éé da.

30 Jesus gánábiłdo'n̲iid, Da'an̲iigo gániłdishn̲ii, Tł'é'go tazhik'áné doo hwahá nakidn áni̲ih dadá' taadn, Áń doo bígonsį da, shiłdinn̲íił.

31 Áídá' Peter nawode gábiłn̲ii, Dała' nił dastsaah ndi, Áń doo bígonsį da, doo niłdosh̲niih at'éé da. Ła'ihíí bitsiłke'yu dawa da'áík'ehgo ádaann̲iid.

32 Áídí' Gethsémane golzéhi goz'ąąyú hikaidá' Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Dádzą́ą nahísóotąą, oshkąąhyú déyáádá'.

33 Áídí' Peter, James, ła'íí John yił okai, áígee Jesus dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ dago bijíí nn̲iih nkegonyaa lę́k'e.

34 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, Shiyi'siziniíí dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ da, dák'azhą́ dastsaahíí ga'at'éé; dádzą́ą nahísóotąągo daadeh'íį́.

35 Áídí' da'an̲ahyú óyááyú ni'zhį' adzaadá' okąąh, gán̲íígo, Bígonedzą́ąyúgo, díí shich'į' begodigháhíí shits'ą́'zhį' begodogaał.

36 Gánádi'n̲ii, Ábba, shiTaa, doo nt'é ná nyee da; díí hishdlą́ą doleełíí shits'ą́'zhį' ánle': áídá' shíí doo beshik'eh da, ni zhą́ benik'eh.

37 Áídí' bitsiłke'yu dá'iłhoshgo yaa nadzaa, áík'ehgo Peter gáyiłn̲ii, Simon, iłhosh née? Dała'á łedihikeezzhį' ndishą' doo díńʼį́ le'ágot'ee da née?

38 Daadeh'íį́go da'ohkąąh, nanohwída'dintaah bídaanołdzil doleełhíí bighą. Nohwiyi'siziniíí da'an̲ii hat'íį́ ndi nohwits'íhíí doo nłdzil da.

39 Áídí' onaanádzaayú da'ágánádi'ǹiigo naa'okąąh.

40 Áídí' bitsiłke'yu da'iłhoshgo yaa nánádzáá, (dázhǫ́ bił daanzį́go,) áígee hant'é daaǹiih shį́híí doo yídaagołsį da lę́k'e.

41 Taadngee baa naanádzáágo gádaabiłǹii, Akú da'ołhoshgo hanádaahsoł gádnii: shí k'adí', shíí, nǹee k'ehgo Niyááhíí, nǹee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bilák'e shi'dilteehgo ch'íshi'det'ąąhíí iłk'idá' biká' ngonyáá.

42 Nádohkáh, hiikaah le': ch'íshí'aahíí kodí' higaał.

43 Dagoshch'į' Jesus t'ah yałti'dá', Judas, nakits'ádahíí bił itah nlíni, nǹee łą́ągo bésh be'idiltłishé ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaayiǹíígo okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi, ła'íí Jews yánazíni daabides'a'íí yił nałsą́ą́.

44 Ch'íbí'aah doleełíí iłk'idá' bebígózį doleełíí yengon'ą́ą́ lę́k'e, gáǹíígo, Hadíń hists'ǫsíí áń doleeł; daahołtsoodgo biǹádaadeh'į́ígo bił dohkáh.

45 Áík'ehgo Judas ákú ńyáágo dagoshch'į' Jesus yich'į' daheswodgo, Iłch'ígó'aahíí, Iłch'ígó'aahíí, yiłǹiigo yizts'ǫs.

46 Áídí' Jesus yił ndaazdeelgo daayiłtsood.

47 Áídá' bit'ahgee naziinií dała'á bibéshbe'idiltłishé hayidzį́ízgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi yontłízhgo bijaa naidnłgizh lę́k'e.

48 Áídí' Jesus nǹee baa nánłsąąhíí gádaayiłǹii, Ya' bésh be'idiltłishé ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaanohǹiiłgo daashołtsoodgo nánołsąą née, in'į́įhíí daach'iłtsoodhíí k'ehgo?

49 Dawa jį́į la' da'ch'okąąh goz'ąą yuǹe' nohwił ch'ídaagonsh'aahgo nohwitah nashaa ni' ndi doo hak'i daashołtsood da ni': áídá' Bik'ehgo'ihi'ǹań biyati' bek'e'eshchiiníí begolǹe' doleełhíí bighą ánágot'į́į́ł.

50 Áígee bitsiłke'yu dawa bits'ą́'zhį' ádaasdzaago bits'ą' iłhadeskai.

51 Nǹee áníid nagháhihi nak'ą'łigaihi zhą́ binasti'go Jesus yiké' itah higaał lę́k'e; áń nǹee áníid nakaiyéhi bił ndaazdeel:

52 Áídá' nak'ą' binasti' n'íí yiyi' halwodgo dáłichiigo ch'a'olwod.

53 Nǹee Jesus daabiłtsoodíí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yaa yił hikai: áígee okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, hik'e begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi biłgo íła'adzaa lę́k'e.

54 Peter da'aǹahgo biké'dí' higaał, áídí' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikį́h biǹaa łé'ditł'į́į́h yuǹe' ha'ayáá: áígee kǫ' diltłi'zhį' aasiǹilíí yił naháztąą, nániiłdziilgo.

55 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí yánádaaltihi dawa Jesus zidee hádaat'į́įgo, yaa dahgosi'aahíí yiká daadéz'į́ ndi doo ła' da lę́k'e.

56 Łááni daazhógo ádaaǹiigo baa dahgo'aahgo baa yádaałti' ndi doo ła' łełt'ee da.

57 Áígee nǹee ła' daahizį'go łéda'iłchoogo baa yádaałti', gádaaǹiigo,

58 Áń gáǹíígo daadihiits'ag ni', Díí kį́h biyi' da'ch'okąąhi nǹee áyíílaahíí taanágoshǹił, áídí' taagi jį́į hileehgo ła'ihíí nǹee doo áyíílaa dahíí ánágoshdle', ǹiigo.

59 Gádaaǹii ndi doo łełt'eego ádaaǹii da.

60 Áídí' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni da'iłǹí'gee hizį'go Jesus nayídiłkidgo gáǹíí, Ya' nihíí doo nt'é nǹiihgo hadziih da née? Díí naa dahgo'aahgo naa yádaałti'íí hago'at'éé?

61 Áídá' Jesus doo nt'é ɲii dago doo t'ąązhį' hanádzii da. Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni nabínádiłkidgo, Ya' ni Christ, Bik'ehgo'ihi'ɲań Dilzini biYe' ńlǫ́ǫ́ née? biłɲii.
62 Jesus, Ha'oh, áń nshłǫ́ǫ́, ɲii: shíí nɲee k'ehgo Niyááhíí, Bik'ehgo'ihi'ɲań da'tiséyú binawod golíni bigan dihe'nazhiɲéégo dahsídáágo yaaká'dí' yaak'os shił hoɲahgo daashidołtséél.
63 Áík'ehgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bidiyágé ídánayihesdzǫ́ǫ́zdá' gáɲíí, Nt'é bighą nɲee ła'i baa nanaagolɲi' doleeł?
64 Bik'ehgo'ihi'ɲań nchǫ'go yaa yałti'íí daadisots'ąą: hagoť'éégo baa natsídaahkees? Dawa gádaaɲii, Zideego bángonoť'aah.
65 Áídí' ła' bik'ídaadihizheeh nkegonyaa, ła'íí binii yináda'isti'dá' nádainłts'ǫ́, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú yáńłti'yúgo, hadíń nánińłts'ǫ́ shǫhíí nohwił nagolɲi', daabiłɲiigo; ła'íí aasiɲilíí bitł'adaayika' lǫ́k'e.
66 Peter yúyahyú kǫ́h biɲaa łedn'aahíí biyi' yuɲe' sidaadá' isdzán, okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidi, baa nyáá:
67 Áń Peter kǫ'zhǫ́' nániiłdziiłgo yo'ǫ́ǫ́dá', Ni la' ałdó' Jesus, Nazaréne nlíni, bił na'aash ni', biłɲii.
68 Áídá', Dah, hant'é nɲiigo ánɲiihíí doo bígonsǫ́ da, ɲii. Áídí' kǫ́h bahgee ch'ínágohen'ą́ą́yú ch'ínyáá; áígee tazhik'áné ánɲiid lǫ́k'e.
69 Áígee isdzán na'iziidi naabiłtsąą, áík'ehgo áígee naziinií gáyiłɲii, Díí nɲeehíí ái itah nlǫ́ǫ́.
70 Áídá', Dah, naado'ɲiid. Dét'ǫ́hék'e áígee naziinií Peter gánádaayiłdo'ɲiid, Da'aɲii ni ái itah nlǫ́ǫ́: Gálileedí' gonlǫ́ǫ́, ái yádaałti'híí k'ehgo yáńłti'.
71 Áídá' Peter bitł'a dahdidilɲiihgo hashkeego nchǫ'go yałti' nkegonyaa gáɲíígo, Nɲee baa yádaałti'íí doo bígonsǫ́ da.
72 Nt'éégo tazhik'áné ánádo'ɲiid nakidngee. Peter Jesus gábiłnɲiid n'íí yénálɲiih, Tazhik'áné doo hwahá nakidn áɲiih dadá' taadngee, Áń doo bígonsǫ́ da, shiłdinɲíił. Ái yaa natsekeesgo hichag lǫ́k'e.

15

1 Hayiłką́ą́yú okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, Jews yánazíni, begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi, ła'íí yánádaaltihi dawa biłgo íła'adzaago Jesus yaa ndaagoshchǫ́ǫ́, áídí' łídaistł'ǫǫdá' dahdainlǫǫ́zgo Pílate yaa daidez'ąą.
2 Áígee Pílate Jesus nayídiłkid, Ya' ni Jews ízisgo biNant'a'i ńlǫ́ǫ́ née? Da'áígee ánɲii, biłɲii, Jesus.
3 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí doo ałch'ídéyú baa dahgoz'ąą da; ndi doo nt'é ɲii da lǫ́k'e.
4-5 Áík'ehgo Pílate nabínádiłkid, Nihíí doo nt'é shiłnɲii da née? Doo ałch'ídéyú naa dahgost'ąą da łąą akoh.
6 Bitis hagowáh n'íí bee bíná'godiɲíhgo da'idąągee ha'áshijeedíí dała'á, hadíí nɲee hádaat'iinií, Pílate bá ch'ínáyíłteeh lǫ́k'e.
7 Áígee nɲee, Barábbas holzéhi, ha'ásitǫ́ǫ́ lǫ́k'e; áń nɲee nant'án agohet'aa nkegonyaago nada'iłtseedihi yił ha'áshijeed.
8 Áík'ehgo nɲee Pílate yaa náńłsą́ą́go daadilwoshgo gádaayiłɲii, Da'ánál'ǫ́ǫhíí k'ehgo nohwá áńléh.
9 Ya' Jews ízisgo biNant'a' nohwá ch'ínánshteehgo hádaaht'ǫ́ǫ́ née? biłɲii, Pílate.

10 Pílate yígółsį, nn̲ee dawa Jesus bił daanzhǫǫhíí bighą okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí Jesus yik'edaann̲iihgo baa daabidez'ąą.

11 Áídá' okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi nn̲ee łą́ągo íła'adzaahíí biini' yá ádaagozlaa, gádaayiłn̲iigo, Barábbas nohwá ch'ínáńłteeh, daadohn̲ii.

12 Áík'ehgo Pílate gánádaabiłdo'n̲iid, Jews ízisgo biNant'a', daadohn̲iigo daahohshíhishą' hago łąą nohwá áshłéh áídá'?

13 Áídá' nnádaadidilghaazhgo, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé, daan̲ii.

14 Nt'é bighą, hant'é bee nchǫ'go adzaago? n̲ii, Pílate. Áídá' da'tiségo nanádaadidilghaazhgo, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé, daan̲ii.

15 Áík'ehgo Pílate nn̲eehíí yił daagoyiłshǫ́ǫ́ hát'į́į́go Barábbas bich'į' ch'ínáinłtį́į́, áídá' Jesus habí'oltsaazdá' tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zideego nn̲eehíí yaa daidez'ąą.

16 Áídí' silááda yáná'itih goz'ąą yun̲e', Pretórium holzéhi, Jesus odaizt'e'; áígee silááda dawa baa íła'ádaizlaa.

17 Áídí' diyágé łichíígo dotł'izhi Jesus yá ádaagozlaadá' hosh diwozhi nánihezwodgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'e daidez'ąą.

18 Áídí' daidnłsį̨go ádaadil'į̨į̨go, Gozhǫ́ǫ́, Jews ízisgo biNant'a' ńlíni, daabiłn̲iigo yaa daadilwosh nkegonyaa lę́k'e.

19 Áídí' tsį bee bitsits'inyú nádainłtłish, áídí' bik'ídaadihizheeh, áídí' biyahzhį' nádaahilzhishgo daayokąąh nádaadi'n̲iihé lę́k'e.

20 Ąął baa daadlohdá' diyágé łichiigo dotł'izh n'íí yaa daidnłtsoozdá' dabíí bidiyágé yá ánádaagosdlaa, áídí' tsį'iłna'áhi yiká' daiziłheeyú bił nádezą́ą.

21 Nn̲ee ła', Simon holzéhi, Alexánder hik'e Rúfus bitaahi, Cyréne golzeedí' gólíni, k'edolzaadí' nádaałgo, silááda tsį'iłna'áhi yogheełgo ádaabizlaa.

22 Áík'ehgo Gólgotha golzeeyú bił náńzą́ą́; áí golzeego itsits'in si'áni golzeego ágolzee.

23 Áígee wine, jeeh nch'í'i, myrrh holzéhi, bił nadesdziidgo Jesus yaa daizkąą́; áídá' doo yodląą da.

24 Áígee tsį'iłna'áhi yídaabiskałdá' bidiyágé iłta'isn̲iigo yighą da'diłjoł lę́k'e, hadíí gonesnaahíí bíyéé hileehgo.

25 Ńgost'áí bik'ehenkéézgee tsį'iłna'áhi yídaabiskał lę́k'e.

26 Nt'é baa dahgost'aaníí ádaagozlaago díínko bik'ehgee dahgoz'ąą, JEWS ÍZISGO BINANT'A' NLÍNI, golzeego k'e'eshchį̨į̨.

27 Áígee nn̲ee da'in'į̨į̨híí naki ałdó' Jesus ba'ashhahdí' tsį'iłna'áhi bídaahaskał, ła' dihe'nazhin̲éégo, ła'íí be'eshganzhin̲éégo.

28 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e' eshchiinií, Begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí bił da'ch'ołtag lę́k'e, n̲ii n'íí begolzaa.

29 Bahyú ch'íhikáhíí bitsits'in daidiłtasgo yati' yee daabokáałgo gádaan̲ii, Háhái', biyi' da'ch'okąąhíí taagoshn̲iłgo taagi jį̨į̨ hileehgo ánágoshdle', nn̲ii ni',

30 Halą́ą, dáni hasdá'ídnlteehgo tsį'iłna'áhi bikáʼdí' gódah ch'ínn̲áh.

31 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi biłgo Jesus yaa daadloh, gádaałdi'n̲iigo, Nn̲ee ła'íí hasdáyihin̲iił; áídá' bíihíí doo hasdá'ídilteeh da.

32 Christ, Israel hat'i'íí ízisgo biNant'a' nliinií, halą́ą tsį'iłna'áhi yiká'dí' naadowáh, áík'ehgo daahihiiltsąągo zhą́ daahohiidląąh. Áídí' bit'ahyú tsį'iłna'áhi bił bídaach'iskałíí yati' yee daabokáał lę́k'e.

33 Isk'áhńyáádí' taagi nehenkéézzhį' ni' biká' dahot'éhé godiłhił gozlįį lęk'e.
34 Taagi nehenkéézgo Jesus nádidilghaazhgo gáɳíí, Éloi, Éloi, láma sabákthani? áí, Bik'ehgohinshɳaahíí, Bik'ehgohinshɳaahíí, nt'é łąą bigha shits'ą'zhį' ándzaa? golzeego ágolzee.
35 Ła' áígee nadaaziinií daabidits'ago, Isąą, Elías yich'į' aɳii, daaɳii.
36 Ła' nádilwodgo tú daabits'ǫsíí vinegar yiyi' naiz'ąą, áídí' tsį yaa dahyiz'ąągo Jesus bizé'zhį' dahyída'nłtsiih, gáɳíígo, Ntsénť'ah; bídaagonolzįįh, Elías baa higháhgo nanábidiłteeh shį.
37 Áídí' Jesus nádidilghaazhgo oyol.
38 Áígee kįh biyi' da'ch'okąąhíí biyi' yuɳe' daadintsoozíí bigha'dí' hayaago iłch'idláád lęk'e.
39 Silááda dała'á gonenadín binant'a'íí Jesus bich'į'go siziinií Jesus nádidilghaazhdá' oyolgo yígołsįįdá' gáɳíí, Díí nɳeehíí da'aɳii Bik'ehgo'ihi'ɳań biYe' nlíni łąą.
40 Isdzáné aɳahdí' nazįį daabineł'íį́go, Mary Mágdalene, Mary, James iké'yú naghái hik'e Joses bąąhíí, ła'íí Salóme biłgo, itah nazįį lęk'e.
41 Áí Jesus Gálileeyú naghaadá' biké' anákah lęk'e, bich'odaaɳiigo; ła'íí isdzáné Jerúsalemyú bił hikaihíí ałdó' łą́ągo itah nadaazįį.
42 K'ad o'i'aahyú iłch'į'golɳe'íí bijįį, áí iskąą hik'e Jews daagodnłsinií bijįį doleełhíí bigha.
43 Nɳee Joseph holzéhi, Arimathéa golzeeyú gólíni, doo biini' hą́h dago Pílate yich'į' oyáá, Jesus bits'íhíí yíyókeedgo; áń nɳee godnłsíni, yánádaaltihíí itah nlíni, Bik'ehgo'ihi'ɳań nant'aa doleełíí yibad sidáhi.
44 Pílate, Jesus daztsąą shį dasha'at'éé nzįgo, silááda binant'a' yiká ánɳiidgo nayídíłkid, Iłk'idá' daztsąą née? yiłɳiigo.
45 Áík'ehgo silááda binant'a', Ha'oh, daztsąą, biłnɳiiddá' Pílate Jesus bits'íhíí Joseph yaa yiden'ą́ą́.
46 Áík'ehgo Joseph nak'ą'łigaihi nłt'éhi nayihesɳii, áídí' Jesus bits'íhíí tsį'iłna'áhi yiká'dí' nanáidnłtįįgo nak'ą'łigaihi yik'íyidesdiz, áídí' tsébii'i'áńgo ágolzaa yuɳe' nyinłtį́į́dá' tséé yidaidenłhiz lęk'e.
47 Mary Mágdalene hik'e Joses bą́ą́ biłgo hayú nniltiinií daayo'į́į́ ni'.

16

1 Jews daagodnłsinií bijįį ąąłdá' Mary Mágdalene, Mary, James bąąhíí, Salóme biłgo, ik'ah łikągolchinihíí nadaahesɳii ni', Jesus bits'í yee yídizhish doleełgo.
2 Áík'ehgo dázhǫ́ t'ahbį godilzinií bijįį ya'ái hagaałdá' tsébii'i'áńyú hikai.
3 Áígee, Hadíńshą' tséé daadin'ą́ą́híí nohwá yó'idołhis? daałłdi'ɳii.
4 Áídí' hadag daadéz'įįgo tséé n'íí yó'olyizgo daayiłtsąą; tséé dázhǫ́ nchaago.
5 Tsébii'i'áń yuɳe' ha'ákaidá' nɳee ánída naghái hihi, bi'íí nɳeezi łigaihi dihe'nazhiɳéégo sidaago daayiłtsąą; áík'ehgo tsídaadolyiz lęk'e.
6 Áídá' nɳeehíí gádaabiłɳii, Tsídaadołheez hela': Jesus, Názarethdí' gólíni, tsį'iłna'áhi bíheskał n'íí biká hadaanohtaago bígonsį: áń naadiidzaa ni'; doo hak'i da: nniltį́į́ n'íígee daadeh'į́į́.
7 Ti'i dohkáh, bitsiłke'yu, Peter biłgo, Jesus Gálileeyú nohwádįh deyaa, biłdohɳiih: ákú daabidołtséél, da'ánohwiłɳiihíí k'ehgo.

8 Áídí' tsébii'i'áńdí' dahałe ch'ínákaidá' nádnkįį; daiditłid ła'íí bił díyadaagot'ee daasilįį: nédaildzidgo doo hadíń nt'é daayiłnii da lęk'e.
9 Godilzinií bijįį t'ahbį Jesus daztsąądí' naadiidzaadá' Mary Mágdalene dantsé yich'į' hit'įįgo ádelzaa, áí isdzánhíí biyi'dí' ch'iidn gosts'idi haniyóod n'íí.
10 Áń nnee Jesus yił nakai n'íí doo bił daagozhǫǫ dago chaał naháztąąyú yaa nyáágo yił nagosni'.
11 Áídá' Jesus náhi'na'go isdzán bo'įįgo ya'ikodaanzįį ndi doo daayodląą da lęk'e.
12 Áí bikédí'go Jesus yił nakai n'íí naki itínk'ehyú hi'aashgo bich'į' łahgo hit'įįgo ádelzaa.
13 Áídí' onát'aazhgo ła'ihíí yił nadaagosni' ndi doo daabodląą da lęk'e.
14 Áí bikédí'go bitsiłke'yu łats'ádahíí da'iyąągo naháztąągo Jesus bich'į' hit'įįgo ádelzaa, áígee doo da'odląą dago bijíí daantł'izíí bighą bich'į' yádaałti', daztsąądí' naadiidzaahíí bikédí'go ła' daabo'įįhíí doo daayodląą dahíí bighą.
15 Áídí' gábiłnii, Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo yati' baa gozhóni nnee dawa baa bił nadaagołni' le'.
16 Dahadíń odląądí' baptize ábi'delzaahíí hasdádolteeł; áídá' dahadíń doo odląą dahíí dahazhį' biniigonłt'éégo bá ngodot'aał.
17 Áídí' díínko godiyįhgo ánágot'įįłíí da'odlaaníí ádaadoliił; shizhi' bee ch'iidn hadaanyood doleeł; ła'íí yati' łahgo at'éégo yee yádaałti' doleeł;
18 Ch'osh bik'asda' golíni nádaihinііł doleeł; dant'éhéta koziłheehíí daidląą ndi doo hago ádaabile' da doleeł; ła'íí daannііhíí yiká' ndaadilniigo nádaadziih doleeł.
19 Áík'ehgo Jesus ąął bich'į' yádaałti'dá' yaaká'yú onábi'doltįį, áígee Bik'ehgo'ihi'nań bigan dihe'nazhinéégo dahnezdaa.
20 Áídí' dahiskaigo dahot'éhé yati' baa gozhóni yaa nadaagolni' lęk'e, be-Bik'ehń yił nlįįgo nada'iziidgo, godiyįhgo ánágot'įįłíí bee biyati' da'anii at'éhi ch'í'nah áile'go. Doleełgo at'éé.

THE GOSPEL ACCORDING TO LUKE

1 Nnee łą́ągo nohwitahyú hago ánágot'įįłíí dałiké'go yek'eda'ishchįįgo,
2 Nnee da'iłtsé godezt'i'gé' binȧáł ánágot'įįłíí, Jesus biyati' yaa nadaagolni'íí nohwił nadaagosni'híí k'ehgo yek'eda'ishchįį;
3 Áík'ehgo Theóphilus, ízisgo áńt'éhi, shíí ałdó' da'iłtsé godezt'i'gé' hago ánágot'įįłíí bígosiłsiįdgo dałiké' ánágot'įįłíí bee nich'į' k'e'eshchįį hasht'įį́,
4 Hago ánágot'įįłíí nił na'gosni' n'íí da'aniigo bígonłsíįhíí bighą nich'į' bek'e'eshchii.
5 Hérod Judéa yánant'aaná' nnee, Zakarías holzéhi, okąąh yedaabik'ehi Abía hat'i'íí itah nlįį lę́'e: áń bi'aad, Elísabeth holzéhi, Aaron hat'i'i nlįį.
6 Zakarías ła'íí bi'aad biłgo Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee dánłt'éégo ádaat'ee, Bik'ehgo'ihi'nań ngon'áánií ła'íí biyati'íí nzhǫǫgo yikísk'eh hi'ash lę́'e.
7 Bichągháshé doo hwaa da, Elísabeth doo iłchiih dahíí bighą; sáan ła'íí hastiin daasilįį'.
8 Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee Zakarías okąąh yebik'ehgo baa gonyááná',
9 Nnee okąąh yedaabik'ehi dahgos'aaníí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań daach'okąąh goz'ąą yune' dilidgo łikągolchinihíí yidiłtłi'go habi'doltįį lę́'e.
10 Łikągolchinihíí diltłi'go biká' ngonyaaná' nnee łą́ągo dadáńyú dała'adzaago da'okąąh lę́'e.
11 Ákóne' łikągolchinihíí biká' dahsi'ąągo yidiłtłi'íí dihe'nazhinéégo Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'gé'hi bił ch'í'nah adzaa.
12 Zakarías yiłtsąągo yik'e tsídolyizgo biłgoyéé'go gozlįį.
13 Áíná' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gáyiłnii, Doo nénldzid da, Zakarías: Bik'ehgo'ihi'nań ni'okąąhíí yidezts'ąą; ni'aad Elísabeth bizhaazhé ishkiini ná yiłchii, ái mé'ihíí bizhi' John bá áńle'.
14 Baa nił gozhǫ́ǫ́ doleeł, dázhǫ́ nił gozhǫ́ǫ́ doleeł; nnee łą́ągo mé' goleehíí yaa bił daagozhǫ́ǫ́ doleeł.
15 Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee ízisgo at'éé doleeł, wine dagohíí iłnágodiłhisíí doo yidląą da doleeł; t'ah bimaa bibishch'id yiyi' sitįįgé' godezt'i'go Holy Spirit bee baa godet'ąą doleeł.
16 Díí mé' goleehíí nnee Israel hat'i'íí łą́ągo beBik'ehń, Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhń, yich'į' nnáhiikáhgo áidoliił.
17 Elías biyi'siziinií ła'íí binawodíí k'ehgo beBik'ehń yádn dahdidogaał doleeł, nnee bichągháshé nłt'éégo yaa tsínádaadikeesgo áidoliił, ła'íí hayíí doo ídaayésts'ąą dahíí nnee nłt'éégo ádaat'eehíí bigoyą' yídaayésts'ąągo áidoliił; beBik'ehń yaa higháhíí nnee bijíí yune' bá iłch'į'gole'go áidoliił.
18 Zakarías Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gáyiłnii, Hago at'éégo shiye' goleehíí bígonsį doleeł, shíí hastiin silįįná' shi'aadń ałdó' są́ silįį?
19 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á bich'į' hananádzii, gáníígo, Shíí Gábriel honszee, Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee sizíį́; shíí nich'į' hasdziihgo díí nłt'éégo ágone'íí baa nił nagoshni'go shi'dol'aad.
20 Doo yáńłti' da nleeh, díí ágone' dishniihíí begolzaahíí bijįį zhą́ hanáńdziih, doo shondląą dahíí bighą, ágone' dishniihíí da'anii begolne'hi at'éé.

21 Nn̲ee dała’at’éé n’íí Zakarías ch’éh yiba’ naháztąą, hat’íí bighą doo hwaa ch’ínádáh da daanzigo.
22 Ch’ínádzaaná’ doo hago’at’éégo nn̲ee yich’į’ hadzii da: áík’ehgo hat’íhíta bich’į’ ch’í’n̲ah adzaa shį daanzį; t’ah doo yałti’ dago daazhógo na’ígizh lę́’e.
23 Áígee binasdziidíí ąął áyíílaaná’ bigowąyú onádzaa.
24 Áí bikédé’go bi’aad Elísabeth hiltsąą silį̨ná’ yaa ch’anant’į’go ashdla’i dahitąą, gán̲íígo,
25 Nn̲ee bich’į’ siste’ n’íí shich’ą’zhį’go shá áile’híí bighą sheBik’ehń shaa ch’ozbaago díí k’ehgo shá ágólaa.
26 Isdzán holtsaanihíí gostáń behitąągo Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á, Gábriel holzéhi, yaaká’gé’ kįh gozn̲il Názareth golzeezhį’ yíł’aad, áí kįh gozn̲ilíí Gálileehíí biyi’,
27 Áígee it’eedń k’ad nn̲ee, Joseph holzéhi, baa hiiłtíni yich’į’ oyáá lę́’e, áí nn̲eehń David hat’i’i nlį̨į; it’eedń Mary holzee.
28 Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á yaaká’gé’hi Mary yaa nyáágo gáyiłn̲ii, Nił gozhǫ́ǫ́ le’, Bik’ehgo’ihi’n̲ań dázhǫ́ naa ch’oba’go nohweBik’ehń nił nlį̨į: dázhǫ́ niyaa gozhǫ́ǫ́ doleełgo isdzáné bitahgé’ haniłt̨į́.
29 Áń yo’į́į́go ábiłn̲iihíí bighą tsídolyiz, yaa tsídiskeezgo hat’íísha’ n̲iigo an̲íí nzį lę́’e.
30 Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á gábiłn̲ii, Doo nénłdzid da, Mary: Bik’ehgo’ihi’n̲ań naa ch’oba’go haniłt̨į́.
31 Isąą, hinłtsą́ą́ nleehgo ishkiinií hinłchii, áń Jesus golzeego áńlííł.
32 Ízisgo at’éé doleeł, Da’tiséyé At’éhi biYe’ holzee doo; áń David yá niltį̨įgo godoleeł, Bik’ehgo’ihi’n̲ań nohweBik’ehń David yánant’aa lę́’e n’íí yánant’aago ábile’:
33 Jacob hat’i’i daanliiníí dahazhį’ yánant’aa doleeł; nant’aago doo bee nnágódáh da.
34 Mary Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á gáyiłn̲ii, Hago’at’éégo díí, shiką’ doo hwaa daná’?
35 Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á gábiłn̲ii, Holy Spirit niká’zhį’ at’éé doleeł, Da’tiséyú At’éhi binawodíí niká’zhį’ áiléh: áík’ehgo ni’imé’ goleehíí dázhǫ́ dilzini doleeł, Bik’ehgo’ihi’n̲ań biYe’ holzee doo.
36 Elísabeth, nik’íí, doo iłchíhi da daałch’in̲ii n’íí, są́ silį̨į ndi ałdó’ hiltsąą, gostáń bedahitąą, bi’imé’ ishkiin doleeł.
37 Bik’ehgo’ihi’n̲ań doo hat’íí ch’éh áil’į̨ da.
38 Mary gán̲íí, Shíí Bik’ehgo’ihi’n̲ań bíyéé nshłį̨į; ha’aa dishn̲ii, da’ánn̲iihíí bikísk’ehyú áshidolííł. Áígé’ Bik’ehgo’ihi’n̲ań binal’a’á bich’ą’ onádzaa.
39 Áígé’ Mary dahałeego an̲ahyú beezhį’yú kįh gozn̲ilyú Judahíí biyi’ oyáá lę́’e;
40 Ákú Zakarías bigową yun̲e’ ha’ayáágo Elísabeth yich’į’ hadzii.
41 Elísabeth Mary biyati’ yidezts’ąągo biyi’ mé’ dehes’naa lę́’e; ła’íí Elísabeth Holy Spirit bee baa godet’ąą lę́’e:
42 Áń nawode hadzii łąą gán̲íígo, Isdzáné bitahgé’ niyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, mé’ nibishch’id biyi’ sitiinií ałdó’ biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
43 Hago’at’éégo łąhi sheBik’ehń bimaa shaa ch’oba’go shaa nyáá?
44 Niyati’íí disets’ąąná’ mé’ bił gozhǫ́ǫ́go shiyi’ dehes’naa łąą.

45 Isdzán osdląądíí biyaa gozhǫ́ǫ́: Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'híí
binkááyú ábiłn̲iihíí da'an̲ii begoln̲e'híí bighą.
46 Mary gán̲íí, Shijíí dawa bee sheBik'ehń ízisgo at'ééhíí baa nagoshn̲i',
47 Shiyi'siziiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Hasdáshíłtííníí yaa bił gozhǫ́ǫ́.
48 Shíí binal'a'á nshłíni doo hat'íí be'ánsht'ee da ndi nłt'éégo shaa
tsínádeskeez: kogé' godezt'i'go nn̲ee daałinolt'į̨į̨łíí dawa, isdzán biyaa gozhóni
daashiłn̲ii doleeł.
49 Dázhǫ́ k'a'at'éhi dázhǫ́ nłt'ééhíí áshíílaa; áń bizhi'íí dilzį̨h.
50 Iłké' nánot'į̨į̨łíí dahadń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił diyinihíí baa ch'oba' doleeł.
51 Binawod ch'í'n̲ah áyíílaa: bijíí yun̲e' dázhǫ́ ádaadilkąhíí yił nadaagodes-
geed,
52 Nn̲ee hayíí ízisgo ádaat'ee n'íí hayaa ánáyiidlaaná' doo ízisgo ádaat'ee da n'íí
hadag ánáyiidlaa.
53 Hayíí dáshin̲á' nakai n'íí dawahá nłt'ééhíí yá ná'nné' ni'; áíná' ízis
da'it'iinihíí dádilkǫǫgo onáyis'a' lę́'e.
54 Bána'iziidíí, Israel holzéhi, bich'ozn̲i', biłgoch'oba'íí yee yénáln̲iihgo;
55 Dahazhį' Abraham ła'íí bich'ą́'gé' hadaałinolchiiłííbił goch'oba',
daanohwitaa n'íí ágáyiłn̲ii n'íí k'ehgo, n̲ii, Mary.
56 Mary Elísabeth yił sikeego taagi dahitąą lę́'e, áígé' bigowąyú onádzaa.
57 Elísabeth iłchiigee ngonyaa lę́'e; áígee ishkiin yizhchį̨į̨.
58 Hago'at'éégo Elísabeth Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa ch'ozbaadíí, ba'ashhahgé'
daagolííníí ła'íí daabik'ííhíí yaa t'ídaanzį̨go bił daagozhǫ́ǫ́ lę́'e.
59 Mé' tsebíí beyiskąągo circumcise aln̲éhgo baa ch'ikai; Zakarías holzee
doleeł, bitaa bizhi'híí k'ehgo, daach'in̲ii.
60 Áíná' mé' bimaahíí, Dah; John bizhi' hileeh, n̲ii.
61 Nik'íí doo ła' ágágolzee da, daabiłch'in̲ii.
62 Áík'ehgo mé'íí bitaahíí bich'į' na'ída'ch'igizhgo, Díí mé'íí hat'íí holzee
doo? daabiłch'in̲ii.
63 Áík'ehgo Zakarías biká' k'e'elchiihíí hát'į́į́go na'ígizh, áígé', Díí mé'íí John
holzee doo, n̲iigo biká' k'e'eshchį̨į̨. Áí bighą nn̲eehíí bił díyadaagot'ee lę́'e.
64 Áígé' dahį́ko Zakarías hanádziigo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahénzį lę́'e.
65 Áígé' ba'ashhahgé' daagolííníí tsídaadesyiz: díí ágodzaahíí ni' Judéa biyi'
dahyisk'idyú daagoch'ilííníí dawa bitahyú didesdlaad.
66 Hayíí áí ch'in̲ii daidezts'aaníí bijíí yuyaa nazné'go, Díí mé'íí hagoshą'
at'éé hileehi! daan̲ii. Áígé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yił nlį̨į̨ lę́'e.
67 Zakarías, mé' bitaahíí, Holy Spirit yábiyiłti'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
yałti', gán̲íígo,
68 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Israel hat'i'i beBik'ehń ba'ahégosį; nn̲ee bíyééhíí yaa
nyáágo hanáyín̲ilhíí bighą,
69 Bána'iziidíí, David holzéhi, bich'ą́'gé' hadaałinolchiiłíí bitahgé' dázhǫ́
nalwodi hasdánohwin̲iił doleełíí nohwá hayiłtį́į́;
70 Ni'gosdzáń alzaagé' yúshdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziidi daadilzini yinkááyú nohwich'į' hadziigo gánohwiłnn̲iid:
71 Nohwik'edaann̲iihíí ła'íí hayíí bił daanlchǫ'íí dawa nohwidás sizį̨į̨ doleeł;
72 Daanohwitaa n'íí áyiłn̲ii n'íí k'ehgo nohwaa daach'oba', ła'íí áí biłgo
godiyį̨hgo łángot'ąą n'íí yénáln̲iih,
73 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bitł'a dahdidiln̲iigo díí k'ehgo nohwá ngon'ą́ą́,

74 Nohwíí hayíí nohwik'edaann̲iihíí nohwidás sizįįgo, doo nídaahiildzidgo da
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá nada'iidziid doo,
75 Dáhandaahinn̲a'zhį' daagodinlzįgo ła'íí nłt'éégo binadzahgee ádaant'eego.
76 Ni, mé'íí, Da'tiséyú At'éhi binkááyú na'iziidíí honlzee doo: ni nohwe-
Bik'ehń bádnyú iłch'į'goléhgo dahnn̲áh;
77 Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyééhíí hago'at'éégo binchǫ'íí bá da'ízlį́į́
ánánln̲e'go hasdaakáh doleełgo yídaagołsįįhgo ánle',
78 Bik'ehgo'ihi'n̲ań daahohiikąąhń nohwaa ch'oba'íí binkááyú; da'áń
bik'ehgo yaaká'gé' idindláádíí nohwaa nyáá,
79 Hayíí chagołheełyú naháztaaníí da'itsaah yédaaldzidíí bá idindláádgo
ágole', ła'íí iłch'į'gont'éégo yikísk'eh hiikaahgo áile', n̲ii lę́'e, Zakarías.
80 Mé' nchaa silįįgo biyi'siziiníí dázhǫ́ nalwod silįį, Israel hat'i'i bich'į'
ch'í'n̲ah ádiln̲e'íí bijįįzhį' da'izlįįyú naghaa lę́'e.

2

1 Áíná' nant'án Caesar Augústus holzéhi nn̲ee dawa daantį́į́gee tax nahi'n̲iił
doleełgo bizhi' ádaagole'go yángon'ąą lę́'e.
2 (Cyrénius, Sýriayú nant'án nlįįná', díí nach'ihi'n̲iił doleełgo kozhi'
ádaagoch'ile'íí da'iłtsé álzaa lę́'e.)
3 Nn̲ee dawa bizhi' ádaagole'yú onádaaskai lę́'e, hayú kįh gozn̲ilgé'
daagolį́į́yú.
4 Joseph ałdó' itah onádzaa, Gálilee bigodzogíí biyi' Názareth golzeegé'
Béthlehem golzeezhį', Judéahíí biyi'gee, David golį́į́ n'ííyú, (Joseph David yił
hat'i'i lę́'ehíí bighą,)
5 Mary dak'adégo iłchiihi, Joseph baa hiiłtíni yił hi'ash lę́'e, bizhi' ádaagole'yú.
6 Áígee sikeená' iłchiihíí biká' ngonyaa lę́'e.
7 Da'iłtsé iłchíhi ishkiin yishchįį, mé'ihíí nadik'ą' bik'ídisdizgo magashi yiyi'
náda'idįįhíí yiyi' nyinłtį́į́; na'ch'injahíí doo ła' hayú bá goz'ąą dahíí bighą.
8 Mé' sitiiníí da'an̲ahyú nn̲ee nada'nyoodíí bidibełį́į́ yin̲ádaadéz'įį lę́'e, tłé'yú.
9 Áígé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi bich'į' ch'í'n̲ah adzaago
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'ą́'idindláádíí bee ike'dendláád; áík'ehgo nn̲ee
nada'nyoodíí tsídaadesyiz.
10 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gábiłn̲ii, Doo nédaałdzid da: íyínłts'ąą są́ą́, yati'
dázhǫ́ nłt'éhi nn̲ee dawa bee bił daagoyiłshǫ́ǫ́ doleełíí baa nohwił nagoshn̲i'.
11 Díí jįį David golį́į́ n'ííyú nn̲ee hasdáyihin̲íłi nohwá gozlįį, Christ nohwe-
Bik'ehń.
12 Díí bee bídaagonołsį doleeł, mé'ihíí nadik'ą' bik'ídisdizgo magashi yiyi'
náda'idįįhíí yiyi' sitįįgo daahołtséh.
13 Dahį́ko Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á da'iłtsé ch'í'n̲ah ádilzaahíí łą́ą́go
yaaká'gé' yił ch'í'n̲ah ánádedlaa, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahédaanzįgo gádaan̲ii,
14 Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'tiségo at'éhi yaaká'zhį'go daach'inłsį le', ła'íí ni'
biká'yú nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee iłch'į'gont'ééhíí bíyéé le'.
15 Áígé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á yaaká'yú onákainá' nada'nyoodíí,
Béthlehemyú dokáh, daałiłdi'n̲ii, Díí ágodzaahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił
ch'í'n̲ah ágolaahíí daanél'įįyú dokáh.
16 Áík'ehgo áígé' dagoshch'į' deskaigo Mary, Joseph, ła'íí mé' magashi yiyi'
náda'idįįhíí yiyi' sitįįgo yaa hikai.
17 Daayiłtsąąná' mé'ihíí ábiłdi'n̲ii n'íí dahot'éhé yaa nadaagosn̲i'.

18 Hayíí daidezts'aaníí nada'nyoodíí ádaabiłn̲iihíí yaa bił díyadaagot'ee.
19 Maryhíí díí dawa yénáln̲iihgo dayúweh bijíí yuyaa yaa natsekees lę́'e.
20 Nada'nyoodihíí da'ádaabiłdi'n̲iihíí k'ehgo hayíí daidezts'ąąhíí ła'íí
daayo'įįhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo at'ééhíí yaa nadaagoln̲i'go, ła'íí
ya'ahédaanzįgo t'ąązhį' onákai.
21 Tsebíí beyiskąąná' mé' círcumcise ábi'delzaaná' Jesus bizhi' bá álzaa, áí
bizhi'íí doo hwaa goleeh daná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'ihi bizhi'
bá áyíílaahi.
22 Moses ngon'ąą n'íí k'ehgo Mary godnłsįgo iłch'į'bi'diln̲e'íí biká'
ngonyáágo, mé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa hiłtéehgo Mary ła'íí Joseph biłgo
Jerúsalemyú odaistįį lę́'e;
23 (Mé' da'iłtsé ishkiin daagolehihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá sanigo nihi'n̲iiłgo
ngon'ą́ą́go k'e'eshchįįhíí bighą;)
24 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań hat'íhíta ye'okąąhíí yaa daayiné'go odaistįį lę́'e
ałdó', hawú naki, dagohíí hawúcho bizhaazhé naki, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye-
gos'aaníí k'ehgo.
25 Jerúsalemgee nn̲ee ła', Símeon holzéhi, nłt'éégo at'éhi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yidnłsíni naghaa lę́'e; áń Israel hat'i'i yił goyiłshǫ́ǫ́go ánáyidle'íí hígháhíí yiká
déz'įį lę́'e: Holy Spirit biká'zhį' at'éhi.
26 Holy Spirit bee bił ch'í'n̲ah ágolzaago gábił'idi'n̲ii, T'ah doo hwaa dantsaah
daná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Its'áltíni, Christ holzéhi, hinłtséh.
27 Holy Spirit nábihiłaago da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' nyáá; ákú Jesus bimaa
ła'íí bitaa biłgo begoz'aaníí k'ehgo bá okąąhgo ádaabistįįná',
28 Áígee Símeon mé' náyinłtįįgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahénzįgo gán̲íí,
29 SheBik'ehń, áníita áshiłnn̲ii n'íí k'ehgo nána'isiidíí shił gozhǫ́ǫ́go ch'ík'eh
shee ngonowáh:
30 Shí shin̲aahíí bee hago'at'éégo hasdá'ííń̲ííł doleełíí hish'įį,
31 Áí nn̲ee dawa biba' iłch'į'ńdlaa n'íí;
32 Áń bich'ą́'idindííníí nn̲ee doo Jews daanlįį dahíí bee bá got'įį doleeł, ła'íí
nn̲ee n̲íyééhíí, Israel hat'i'i, áń bee ízisgo ádaat'ee doleeł.
33 Jesus ábiłdi'n̲iihíí bitaa, bimaa biłgo yaa bił díyadaagot'ee lę́'e.
34 Símeon bá da'oskąądná' Mary, Jesus bimaahíí, gáyiłn̲ii, Íyínłts'ąą są́ą́, díí
mé'ihíí Israel hat'i'i łą́ą́go bighą naanándéh, ła'íí łą́ą́go nádikáh doleełhíí bighą
habi'doltíni at'éé; godiyįhgo be'ígózini baa yádaach'iłti' doleełi;
35 (Bésh be'idiltłishé nijíí bighálgeedhíí k'ehgo nijíí nn̲iih doleeł;) nn̲ee bijíígé'
natsekeesíí ch'í'n̲ah aln̲éh doleełhíí bighą.
36 Phánuel, Áser hat'i'i itah nlíni, bitsi', Anna holzéhi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú yałti'i nlįį lę́'e; áń są́ silįį, nann̲eego gosts'idn łegodzaa;
37 Itsaa nlįįgo tsebídin dį́į́'i bił łegodzaa, da'ch'okąąh goz'ąągé' dá doo
ch'igháhá dajįį biigha ła'íí datł'é' biigha dáshin̲á' okąąhgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań yá
na'iziid lę́'e.
38 Áń ałdó' da'áígee nyáágo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' ahénzį, áígé' Jerúsalemgee
daagolííníí hago'at'éégo hasdábidi'n̲iił doleełíí yiká daadéz'iiníí Jesus yaa yił
nadaagosn̲i'.
39 Bik'ehgo'ihi'n̲ań hago'at'éégo gos'aaníí ąął yikísk'eh ádaasdzaaná' dabíí
daagolį́į́yú, Gálilee bigodzogíí biyi' Názareth golzeeyú, onákai.
40 Mé' n'íí nołseełná' biyi'siziiníí nłdzil silįį, goyą́ą́ silįį; ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biłgoch'oba'íí biká'zhį' at'éé lę́'e.

41 Jesus bimaa ła'íí bitaa biłgo dałenágodáhgee Jerúsalemyú onat'ash lę́'e, bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiṇíhgo náda'idįįhíí bighą.
42 Jesus nakits'ádah bił łegodzaaná', dałenágodáhgee ákú onakáhíí k'ehgo ákú okai lę́'e;
43 Ąął bengonyaaná' onákai, ndi Jesus t'ąązhį' ídestąą lę́'e Jerúsalemgee; bimaa ła'íí bitaahíí dá doo yídaagołsį dago.
44 Jesus bił hikah daanzįgo názeełgo o'i'ą́ą́yú; bik'íí ła'íí hayíí bídaagosiníí bitahyú ch'éh yiká daantaa lę́'e.
45 Doo hwaa hayú nádaanłtįį dahíí bighą t'ąązhį' Jerúsalemyú biká daantaayú onát'aazh.
46 Taagiskąąyú da'ch'okąąh goz'ąą yuṇe' nṇee daagoyááníí ilch'ídaago'aahíí íyésts'ąągo ła'íí nayídiłkidgo naháztąąyú itah sidaago yaa hikai lę́'e.
47 Bił'ígóziníí ła'íí nabídíkidgo yígółsįgo hadzi'híí bighą nṇee daabidezts'aaníí bił díyadaagot'ee lę́'e.
48 Jesus bimaa ła'íí bitaahíí daabiłtsąągo bił díyadaagot'ee: áik'ehgo bimaa gábiłṇii, Shizhaazhé, hat'íí ląą́ bighą áńt'íni? Nitaa ła'íí shíí ch'éh niká hantaahíí bighą doo nohwił daagozhǫ́ǫ da ni'.
49 Jesus gábiłṇii, Hat'íí bighą shiká hanołtaa? ShiTaa binasdziidíí baa nashaago shá goz'ąą, ya' doo bígonołsį da née?
50 Hat'íí ṇiigo aṇíí shįhíí doo yídaagołsį da lę́'e.
51 Áik'ehgo yił onákai Názarethyú, bimaa ła'íí bitaa da'ádaabiłṇiiyú át'éé lę́'e: bimaahíí bizhaazhé ábiłnṇiidíí dawa yaa natsekees lę́'e.
52 Áik'ehgo Jesus goyą́ą́go hoṇaał, ła'íí Bik'ehgo'ihi'ṇań da'áígeego bił at'éé, áígé' nṇee ałdó', dayúweh begoldoh lę́'e.

3

1 Tibérius Caesar holzéhi nant'ánchań nlįįgo ashdla'ádah łegodzaa lę́'e, áíná' iké'gee sitiiń, Póntius Pílate holzéhi, ni' Judéa golzéhi yánant'aa, taagigee sitiiń, Hérod, ni' Gálilee golzéhi yánant'aaná' bik'isn Philip Ituréa ła'íí Trakonítis yánant'aa, ła'íí Lysánias Ábilene yánant'aa lę́'e,
2 Ánnas ła'íí Cáiaphas okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni daanlįįná' Zakarías biye', John holzéhi, da'izlį́į́yú Bik'ehgo'ihi'ṇań bich'į' hadzii.
3 Jórdan túńlínihíí biṇaayú nṇee yich'į' yałti'go gádaayiłṇii, Nohwinchǫ'íí bich'á'zhį' ádaałṇe'go baptize ádaanohwi'dolṇe', áik'ehgo nohwinchǫ'íí nohwá da'ízlį́į́ ánálṇe';
4 Bik'ehgo'ihi'ṇań binkááyú na'iziidi, Esáias holzéhi, binaltsoos biyi'gé' díí bak'e'eshchįį, Da'izlį́į́yú hadńshį gáṇíígo dilwosh, NohweBik'ehń bádnyú ilch'į'daagołe', intín iłk'ídezdǫhgo bá ádaałe'.
5 Nadaashwozhíí hanágodibįh, ła'íí dził naz'aaníí, nadaask'idíí hayaa álṇe'; ła'íí godigizíí iłk'ínádoldǫł, ła'íí godilwołíí dilkǫh ánálṇe' doo;
6 Áígee nṇee dawa hago'at'éégo Bik'ehgo'ihi'ṇań hasdá'iiṇiił doleełíí daidołtseeł.
7 Áígé' nṇee John baptize ádaabile' hádaat'įįgo yaa hikaihíí gáyiłṇiigo yich'į' yałti', Nohwíí tł'iish bik'asda' golíínií k'ehgo daałinołt'įįłíí, hadń lá nohwádnyú nohwiniigodilṇe'íí bich'á' nołkáh nohwiłnṇiid?
8 Da'aṇii nohwinchǫ'íí bich'á' ádaałdzaayúgo ch'í'ṇah ádaadi'ṇołsį, nest'ą' nłt'éégo nádaant'įhíí k'ehgo nohwaa daide'aah, Abraham bich'á'gé'

daadihe'n̲a'i doo ídiłdaadoł'n̲ii da: Bik'ehgo'ihi'n̲ań díí tséé nazn̲ilíí nn̲ee
Abraham bich'ą́'gé' daadihezn̲a'íí k'ehgo áile'yúgo áile', nohwiłdishn̲ii.
9 Tsint'áni nkedn'aagee k'ek'éhgo godest'ąą; tsint'áni dawa doo nest'áń
nłt'ééhíí baa dahndéh dayúgo, yó'ok'éhgo kǫ' diltłi' yuyaa olkaadhi at'éé.
10 Nn̲eehíí John nayídaadiłkidgo gádaabiłn̲ii, Hago ádaahi'n̲e' áíná'?
11 John gán̲íí, Hadń bi'íícho naki shįhíí, ła'ihíí bi'íícho da'ádįh shįhíí yaa
yinołtsós; hadń bich'iyáń łą́ą́ shįhíí hadń bich'iyáń da'ádįh shįhíí ła' yaa
yinoné'.
12 Tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí ałdó' baptize ádaabi'diln̲e'yú hikaigo John
gádaayiłn̲ii, Iłch'ígó'aahíí ńlíni, hago ląą ádaahi'n̲e'?
13 John gábiłn̲ii, Da'kwíí nohwich'į' nadaahi'n̲iiłgo goz'ąą shįhíí doo bitisyú
daahołkeed da.
14 Silááda ałdó' nabídaadiłkidgo gádaan̲ii, Nohwihíí hago ląą ádaahi'n̲e'? John
gábiłn̲ii, Hadń bin̲í'dołn̲íh hela', hadń da'izlįįyú baa dahdaagoł'aah hela'; ła'íí
hanádaałdéhíí, da'áí nohwił daanzhǫǫgo nzhǫǫ.
15 Nada'ołíígo nn̲ee dawa bijíí yun̲e' gádaanzį, Díí nn̲ee, John holzéhi, Christ
at'į́į́ née, dah née?
16 John dawa yich'į' hananádziigo gáyiłn̲ii, Shíhíí tú bee baptize
ádaanohwish'įį, áíná' shiké'gé' ła' shitisgo at'éhi higháh, biketł'óól k'e'ish'adgo
ndi doo bik'eh sitį́į́da; áń Holy Spirit ła'íí kǫ' yee baptize ádaanohwił'įį doleeł.
17 Be'iłch'íhé dahyotįįł, tł'oh nagháí iłch'íhi goz'ąągee nágosho doleeł,
binest'ą'híí náyiziidgo iłk'eyihin̲iiłná' bizhoolíí kǫ' doo ntsésihi biyi' yuyaa
yidiłid.
18 Áígé' nn̲ee yich'į' yałti'go łą́ą́go yił ch'ígó'aah lę́'e.
19 Hérod, nant'án nlínihi, nchǫ'go at'į́į́go bik'isn Philip holzéhi bi'aad,
Heródias holzéhi, yaa yiheltįį, ła'íí nchǫ'go ánát'įįdíí John yee bich'į' yałti' lę́'e,
20 Hérod nchǫ'go ánát'įįdííbitisgo adzaa, John ha'áyíłt'e'.
21 Nn̲ee dawa baptize ádaabiln̲e'ná', Jesus ałdó' baptize ábi'delzaago yáá
bich'į' ałch'ą́' ádzaago,
22 Holy Spirit hawú k'ehgo bich'į' nke'en̲íihgo yaaká'gé' yati' gán̲íígo
yidezts'ąą, ShiYe' shił nzhóni ńlį́į́; naa shił gozhǫ́ǫ́.
23 Áígee Jesus tádin shį bił łegodzaa, áń Joseph biye' (bido'n̲íí), Josephíí Héli
biye',
24 Hélihíí Mátthat biye', Mátthatíí Levi biye', Levihíí Mélki biye', Mélkihíí
Jánna biye', Jánnahíí Joseph biye',
25 Josephíí Mattathías biye', Mattathíasíí Amos biye', Amosíí Náum biye',
Náumíí Ésli biye', Éslihíí Nágge biye',
26 Nággehíí Máath biye', Máathíí Mattathías biye', Mattathíasíí Sémei biye',
Sémeihíí Joseph biye', Josephíí Júda biye',
27 Júdahíí Joánna biye', Joánnahíí Rhésa biye', Rhésahíí Zoróbabel biye',
Zoróbabelhíí Saláthiel biye', Saláthielhíí Néri biye',
28 Nérihíí Mélki biye', Mélkihíí Áddi biye', Áddihíí Cósam biye', Cósamhíí
Elmódah biye', Elmódamhíí Er biye',
29 Erhíí Jóse biye', Jósehíí Eliézer biye', Eliézerhíí Jórim biye', Jórimhíí Mátthat
biye', Mátthatíí Levi biye',
30 Levihíí Símeon biye', Símeonhíí Júda biye', Júdahíí Joseph biye', Josephíí
Jónan biye', Jónanhíí Elíakim biye',

31 Elíakimhíí Mélea biye', Méleahíí Ménan biye', Ménanhíí Máttatha biye',
Máttathahíí Náthan biye', Náthanhíí David biye',
32 Davidhíí Jesse biye', Jessehíí Óbed biye', Óbedhíí Bóoz biye', Bóozíí Sálmon
biye', Sálmonhíí Náasson biye',
33 Náassonhíí Amínadab biye', Amínadabíí Áram biye', Áramhíí Ésrom biye',
Ésromhíí Pháres biye', Pháresíí Júda biye',
34 Júdahíí Jacob biye', Jacobíí Isaac biye', Isaacíí Abraham biye', Abra-
hamhíí Thára biye', Thárahíí Nákor biye',
35 Nákorhíí Sáruk biye', Sárukhíí Rágau biye', Rágauhíí Phálec biye', Phálecíí
Héber biye', Héberhíí Sála biye',
36 Sálahíí Caínan biye', Caínanhíí Arfáxad biye', Arfáxadíí Sém biye', Semhíí
Noe biye', Noehíí Lámek biye',
37 Lámekhíí Mathúsala biye', Mathúsalahíí Enok biye', Énokhíí Járed biye',
Járedhíí Maléleel biye', Maléleelhíí Caínan biye',
38 Caínanhíí Énos biye', Énosíí Seth biye', Sethíí Adam biye', Adamíí
Bik'ehgo'ihi'na̲ń biye'.

4

1 Jesus, Holy Spirit bił nlį̨igo Jórdan túńlį́ígé' t'ąązhį' nádesdzaa lę́'e, Spirit-híí
nabiłnaago da'izlį̨yú óyáá,
2 Áígee dizdin behiskąą, ákú ch'iidn nant'án nabíntaah lę́'e. Akú naghaaná'
doo hat'íí yiyąą da: ái dizdin ąął iskąąná' shi̲ná' silį̨ lá.
3 Ch'iidn nant'án bich'į' hadziigo gábiłni̲i, Ni Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ńlį́įyúgo
díí tséhíí báń náodleeh, nni̲i.
4 Áíná' Jesus gábiłni̲i, Ágágolzeego k'e'eshchį̨, Nni̲ee doo dá báń zhą́ yee hi̲naa
da doleeł, áíná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí dawa yee hi̲naa doleeł.
5 Áígé' ch'iidn nant'án dził dázhǫ́ yúdahi biká'yú yił hananásht'aazhgo, áígé'
nni̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ch'inesk'ołíí dábich'į' bił ch'í'n̲ah áyíílaa
lę́'e.
6 Áígé' ch'iidn nant'ánhíí gánábiłdo'n̲iid, Díí dahot'éhé ízisgo ágot'eehíí naa
nishné', dawa bee nik'ehgo: díí ałk'iná' dawa shaa hi'né'hi at'éé; dahadńta
baa nishné' hásht'į́įyúgo baa nishné'.
7 Ni shonkąąhyúgo díí dawa n̲íyéé doleeł.
8 Jesus gánábiłdo'n̲iid, Ágágolzeego k'ená'ishchį̨, Satan, shiké'gé' ńn̲áh:
ágágolzeego k'ená'ishchį̨, Bik'ehgo'ihi'n̲ań neBik'ehń zhą́ honkąąh, da'áń zhą́
bá na'ízíid.
9 Ch'iidn nant'án Jesus Jerúsalemyú yił o'áázhgo, kį̨h biyi' da'ch'okąąhíí
hadago goz'aaníí bilatahyú yił n'áázhgo gáyiłni̲i, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe'
ńlį́įyúgo kogé' gódah ch'í'ńłt'e':
10 Ágágolzeego k'e'eshchį̨, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií
nłt'éégo bi̲nádaadeł'į́į doleeł, ná daayiłdo̲niił:
11 Áígé', Doo tséé hitałgo hayaa nageeh dahíí bighą ánádaanołteeł doo,
golzeego k'e'eshchį̨.
12 Jesus ch'iidn nant'án yich'į' hananádziigo gáyiłni̲i, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
neBik'ehń doo nabíntaah da, golzee.
13 Ch'iidn nant'án dawa yee nayíneztąąd hik'e, Jesus yich'ą'zhį'go dahnas-
dzaa, dét'į́hézhį'.

14 Áígé' Jesus Holy Spirit nabiłnaago Gálileeyú onádzaa: ákú dahot'éhé nłt'éégo baa ch'iniigo didezdlaad lę́'e.
15 Jews ha'ánáłséh nagoznil yune' iłch'ígó'aahgo naghaago nnee dawa daabidnłsį.

16 Názarethyú góllíí n'ííyú nadzaa: ákú Jews ha'ánáłséh goz'ąą yune' oyáá, Jews daagodnłsiníí bijįį ákóne' onadáhgee, áígé' ozhíihgo hizį', 17 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Esáias holzéhi, naltsoos biyati' biyi' k'e'eshchiiníí Jesus baa hit'ą́ą́. Áí naltsoosíí iłch'ą́' áyíílaa, gáníígo k'e'eshchįįgee,
18 Bik'ehgo'ihi'nań sheBík'ehń biSpirit-híí shiká'zhį' nlįį, nnee tédaat'iyéhíí yati' baa gozhóni bee bich'į' yádaashti' doleełgo Bik'ehgo'ihi'nań hashidilaahíí bighą; dázhǫ doo bił daagozhǫǫ́ dahíí nłt'éégo ánáshdle' doleełhíí bighą shidol'aad, isnáh daanliiníí hago'at'éégo yich'ákáhgo ła'íí binnáá ádaagodiníí hago'at'éégo ch'ínádaaghaałgo ánádaadle'go bił nagoshni'go, hayíí bich'į' nagontł'ogíí biyi'gé' hahishniił doleełgo,
19 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań nnee yaa ch'oba'íí biká' ngonyaagee baa nagoshni'híí bighą shi'dol'aad.

20 Áígé' naltsoosíí iłch'į' ánáyiidlaago, nal'a'á yaa náyin'ą́ą́gé' nánezdaa. Ha'ánáłséh goz'ąą yune' yił naháztaaníí dawa daabineł'íį́ lę́'e.
21 Nnee yich'į' yałti' nkegonyaago gánníí, Díí Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí díí jįį daasidołts'aanihíí begolne'.
22 Nnee dawa nłt'éégo baa yádaałti' lę́'e, yati' nzhóni yee hadziihíí yaa bił díyadaagot'eego gádaałiłdi'nii, Díń la' Joseph biye' at'éé?
23 Jesus gábiłnii, Yati' iłch'ígó'aahíí bee gádaashiłdołnii, Izee nant'án ńlíni, dáni na'ńlziih: Capérnaumyú ánát'įįłíí yaat'ídaandzįgo kú ałdó' dáni gonlííyú ágánt'įįł.
24 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi dá golíígee doo habi'dit'įį da, da'anііgo ádaanohwiłdishnii.

25 Shíí da'anііgo nohwił nadaagoshni', Elías t'ah hinaaná' dá doo nagołtįihé taagi łegodzaagé' gostáń dahitąą, áígee shiná' góyéehíí benagowaa lę́'e, Israel hat'i'i bitahgee isdzáné biką' da'adini łą́ągo daagolíí;
26 Ndi Elías doo hwaa ła' bich'į' bi'dol'aad da, naniyúgo itsaa Sídon godzogíí biyi' kih goznil Sarépta golzeeyú gólínihi zhą́ bich'į' bi'dol'aad lę́'e.
27 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi, Elíseus holzéhi, t'ah hinaaná' Israel hat'i'i bitahgee nnee łą́ągo łǫǫ́d doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nakai; ndi doo ła' nádzii daná' nnee Náaman holzéhi, Sýriayú gólíni, zhą́ nádzii lę́'e.
28 Ha'ánázéh yune' naháztaaníí díí Jesus ánníihíí daideztsąąná' bádaagoshchįįd,
29 Áík'ehgo daahizį'go Jesus ch'ídaaniyood, dził nan'aahíí biká' gotahyú yił náłseeł lę́'e, áígé' gódah ch'ídaahilt'e' daanzį.
30 Áíná' nneehíí bigizhyú ch'ínyáá lę́'e.

31 Áígé' Capérnaum golzeeyú ńyáá, Gálilee godzogíí biyi', ákú Jews daagodnłsiníí bijįį dawahn iłch'ígó'aah lę́'e.
32 Yebik'ehgo iłch'ígó'aahíí bighą nnee bił díyadaagot'ee.

33 Jews ha'ánáłséh goz'ąą yune' ła' nnee ch'iidn biyi' golínihi sidaa lę́'e, áń nawode

34 Gáɳíí, Doo nohwaa nanɳaa da; hago lą́ą́ át'éégo nohwich'į' goń'aahgo ánt'įį, Jesus, Názarethgé' nanɳáhi? Ya' da'izlįįyú ánohwiléhíí bighą ńyaa née? Shíí nígonsį hadń ánt'įįhíí; Bik'ehgo'ihi'ɳań bich'ą́'gé'go Dilzįhgo Ńlíni.

35 Jesus nłdzilgo hadziigo gáyiłɳii, Handziih hela', an biyi'gé' hanɳáh. Nɳee iłɳí'gee nɳee ch'iidn biyi' golínihíí ch'iidn nkíbidest'ehgo dá doo hago ábile'é biyi'gé' halwod.

36 Nɳee dawa bił díyadaagot'eego gádaałłdi'ɳii, Díí yati'íí hago'at'éhi! Dawa yebik'ehgo ła'íí binawod golį́įgo spirits daanchǫ'i haołkáh yiłɳiigo hainiyood.

37 Dahot'éhé nɳee bitahyú nłt'éégo baa ch'iɳii didezdlaad lę́'e.

38 Nádiidzaago ha'ánázéhgé' ch'ínádzaago Simon bigową yuɳe' ha'ayáá. Simon bi'aadíí bimaa yóíyahgo nezgai; áí bighą nádaach'okąąh.

39 Yit'ahgé' sizį́įgo hat'íí binesgai shįhíí náines'įįhgo nłt'éé násdlį́į́: áík'ehgo dagoshch'į' nádiidzaago yá da'dezné'.

40 O'i'ą́ą́zhį' godeyaago hayíí bik'íí kah iłtah at'éhi yaa nakaihíí Jesus bich'į'yú yił neheskai; áík'ehgo dała'á daantį́į́go yik'e daadilɳiigo nádailziih lę́'e.

41 Nɳee ch'iidn biyi' daagolíínií łą́ą́go ch'iidn nádaadihilghaashgo haikáhná' gádaaɳii, Ni, Christ Bik'ehgo'ihi'ɳań biYe' ńlíni. Ch'iidn Jesus, Christ nlį́įgo yídaagołsįhíí bighą, nłdzilgo yich'į' hadziigo, Hadaałdziih hela', yiłnɳiid.

42 Hayołkaałyú ch'ínyáágo da'izlįįyú óyáá: áíná' nɳee biká hadaantaago, áíke'égo baa hikai, doo yich'ą́' digháh hádaabit'įį dahíí bighą.

43 Áík'ehgo yich'į' hadziigo gáɳíí, Łahyú kįh nagozɳilíí Bik'ehgo'ihi'ɳań bilałtł'áhgee begoz'aanií baa yashti' doleeł: áí bighą shi'dol'aad.

44 Gálileeyú Jews ha'ánáłséh nagozɳil yuɳe' nɳee yich'į' yałtigo naghaa lę́'e.

5

1 Jesus túsikaaníí Gennésaret holzéhi bahyú sizį́įná' nɳee daałiłjizh, Bik'ehgo'ihi'ɳań biyati' daidits'į́h hádaat'įįhíí bighą,

2 Túsikąągee tsina'eełíí naki silaago yiłtsąą, nɳee łog hadaileehíí tsina'eeł yiyi'gé' hakaigo biłógbehaidlehé nanestł'óli tádaigisgo.

3 Jesus tsina'eełíí dała'á Simon bíyéehíí yeh hiyaaná', Simon gáyiłɳii, Da'aɳahzhį' shił ńł'eeł. Áígé' tsina'eełíí yiyi' dahnezdaa, áígé' nɳee yił ch'ígó'aahgo yich'į' yałti'.

4 Ąą́ł nyáńłti'ná' Simon gáyiłɳii, Tú łą́ą́yú idnł'eełgo áígé' niłógbehaidléhé ténłtsosgo beha'íílée.

5 Áík'ehgo Simon gábiłɳii, Ilch'ígó'aahíí, ch'éh ádaahiit'įįgo iskąą ndi doo ła' hadaasiidlee da: da'ágát'éé ndi da'áshiłnɳiiyú áshɳe'go shiłógbehaidlehé hayaa ashłe', ɳii.

6 Ágádaadzaago łóg dázhǫ́ łą́ą́go hayíléego biłógbehaidlehé bich'ą́' ndaasdlaad lę́'e.

7 Ła' yił hada'ileehíí aɳahyú tsina'eełíí bił dahna'eełíí yich'į' yída'dishgish, Nohwich'odaaɬɳiih, daaɳiigo, Áík'ehgo áí bich'į' bił nda'iz'eelgo tsina'eełíí da'ała łóg biyi' ha'desbįhgo tsina'eełíí hayaa télłtł'á'o'eeł nkegonyaa.

8 Simon Peter díí yiłtsąągo Jesus biyahzhį' hayaa adzaago gáɳíí, SheBik'ehń, shich'ą́'zhį'go dahnɳáh, nɳee binchǫ' łánihi nshłį́įhíí bighą.

9 Simon ła'íí yił hada'ileehíí biłgo dawa bił díyadaagot'ee, łóg dázhǫ́ łą́ą́go hadaizlee'híí bighą:

10 James ła'íí John biłgo, Zébedee biye'kehi, Simon yił nada'iziidi, ałdó' bił díyadaagot'ee. Jesus Simon gáyiłnii, Doo nénłdzid da; kodé' godezt'i'go łóg hayihileehíí k'ehgo nnee shá náhiláh doleeł.

11 Áík'ehgo bitsina'eełíí tábąąyú ndaayisnilná' dawahá akúyaa ndaiznilná', Jesus yiké' dahiskai lę'e.

12 Jesus kįh goznilyú nyáágo nnee łóód doo ínádįh dahi, leprosy holzéhi, yaa nagháhi Jesus yiłtsąąná' hayaa adzaago náyokąąhgo gáyiłnii, SheBik'ehń, náshńílziihíí bik'e síńtįįgo nígonsį, háńt'įįyúgo náshńílziih.

13 Jesus yich'į' dahdidilniigé' yedelnii'go gáyiłnii, Hasht'íí, nándziih. Áí dábiłgo łóód n'íí ínásdįįd lę'e.

14 Jesus gábiłnii, Hadń dánko bił nagolní' hela': ti'i, okąąh yebik'ehń bich'į' ch'í'nah ádńdle'go, Moses ngon'ą́ą lę'ehíí k'ehgo hat'íhíta be'okąąhíí Bik'ehgo'ihi'nań baa nné', hanánidelzaahíí bighą, áík'ehgo nándziihíí nnee yídaagołsį doleeł.

15 Áíná' yúwehyú ch'inii didezdlaad: áík'ehgo nnee doo ałch'ígé Jesus yałti'íí daidits'íh hádaat'įį ła'íí kah iłtah at'éhi yaa nakaihíí nádaabi'dilzii hádaat'įįhíí bighą baa hikáh lę'e.

16 Áígé' Jesus dasahn da'izlįįyú óyááyú oskąąd.

17 Áíná' ła' jįį Jesus iłch'ígó'aahgo Phárisees daanlíni ła'íí begoz'aaníí iłch'ídaago'aahi itah naháztąą lę'e, Gálilee biyi', Judéa biyi' daagotahgé', ła'íí Jerúsalemgé' hikaihi: Jesus Bik'ehgo'ihi'nań binawodíí biłnlįįgo nádailziih.

18 Jesus yałti'ná' ła' nnee di'ili Jesus bich'į' ndaach'íłteehgo biyahzhį' ndaach'íłteehgo ch'éh ádaach'it'įį lę'e.

19 Dázhǫ́ ch'ilą́ądgo doo hayú Jesus bich'į' ch'ígót'i' dahíí bighą kįh biká'yú hádaach'istįįgo Jesus siziinií bik'ehgé' ch'í'í'áńgo ádaach'izlaagé' a'ádaach'istįį lę'e.

20 Jesus nnee bi'odlą' yígołsįįdná' di'ilihíí gáyiłnii, Shik'isn, ninchǫ'íí da'izlíné nádleeh.

21 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí Phárisees daanlíni biłgo dábiyi'yú na'ídaadiłkidgo gádaanii, Hadń láhi áń Bik'ehgo'ihi'nań ádil'įįgo anníí? Hadń konchǫ'íí da'izlíné áile'? Bik'ehgo'ihi'nań zhą́ go'įį́.

22 Jesus ái natsídaakeesíí yígołsįįdná' gáyiłnii, Hat'íí bighą dánohwiyi'yú na'ídaadołkid?

23 Hayíihíí doo nyeego ách'iniih da, Ninchǫ'íí da'izlíné nádleeh, dagohíí, Nádndáhgo dahnnáh?

24 Ni'gosdzáń biká' nnee binchǫ'íí da'izlį́į́ alne'íí shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, beshik'ehgo bídaagonołsį doleełhíí bighą, (nnee di'ili sitiinií gáyiłnnid,) Nádndáhgo biká' síntiiníí dahnádnné'go gowąyú nádńdáh, niłdishnii.

25 Nnee binąáł dagoshch'į' nádiidzaago yiká' sitįį n'íí dahnáyiné'go gowąyú onádzaa, Bik'ehgo'ihi'nań ya'ahénzįgo.

26 Nneehíí dawa dázhǫ́ bił díyadaagot'eego Bik'ehgo'ihi'nań ya'ahédaanzį, áígé' tsídaadesyizgo gádaanii, Díí jįį ánágot'įįłíí doo hwaa ła' hat'íí gát'éégo daahiit'įį da.

27 Díí bikédé'go Jesus ch'ínádzaago tax nanáhi'niłígee nnee tax bich'į' nahi'niiłihi, Levi holzéhi, sidaago yiłtsąą lę'e: áík'ehgo gáyiłnii, Shiké' dahnnáh.

28 Áík'ehgo dawahá da'akú naznilná' nádiidzaago Jesus yiké' dahiyaa lę'e.

29 Levi bigowąyú Jesus bá da'odąą: áígee nn̲ee łą́ą́go tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí, nn̲ee ła'ihíí biłgo, Jesus ła'íí bitsiłke'yu itah da'iyąązhį' naháztąą.
30 Áíná' Phárisees daanlíni ła'íí bitahyú begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi biłgo Jesus bitsiłke'yu yída'iłtahgo gádaayiłn̲ii, Hat'íí bighą tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí ła'íí nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bił da'ołsąą?
31 Jesus gádaabiłn̲ii, Doo hago'ádaat'ee dahíí izee nant'án doo yaa nakah bik'eh da, daanezgaihíí zhą́.
32 Shíí nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, Nohwinchǫ'íí bich'ą́'zhį' ádaałn̲e', biłdishn̲iiyú níyáá, áíná' doo nn̲ee dábik'ehyú ádaat'eehíí ágáłdishn̲iiyú níyáá da.
33 Phárisees Jesus gádaayiłn̲ii, Hat'ííshą' bighą John bitsiłke'yu dáshin̲á' da'okąąh, ła'íí Pharisees bitsiłke'yu ałdó' ágádaat'ee; áíná' ni nitsiłke'yuhíí doo dáshin̲á' da'okąąh da?
34 Jesus gádaabiłn̲ii, Ya' ni'i'n̲éhgee nn̲ee dała'ádaat'eehíí nn̲ee niin̲éhíí yił nakaiyúgo dáshin̲á' da'okąąh née?
35 Dahagee nn̲ee niin̲éhíí bich'ą́' nádilteeh ndi at'éé, áígee dáshin̲á' da'okąąh doleeł.
36 Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí ałdó' yee hadziigo gábiłn̲ii, Doo hadń íí áníidéhíí haizǫǫsgo íí dénchǫ'éhíí yenádi'aah da; ágádzaayúgohíí áníidéhíí biká' ch'ída'i'áń hileehná' íí dénchǫ'éhíí áníidéhíí béédit'ąągo doo łełt'ee da.
37 Ła'íí wine áníi alzaahíí ikágé wine bee nałtiníí dénchǫ'éhíí doo biyi' tádaach'in̲ił da; ágách'idzaayúgo wine áníi alzaa'ihíí ikágé yidiłdohgo na'n̲il, áík'ehgo winehíí ąął ha'ijooł, ła'íí ikágéhíí koch'ą́' yiłchǫǫh.
38 Áíná' wine áníi alzaahíí wine bee nałtiníí áníidéhíí zhą́ biyi' tádaach'in̲ił; áík'ehgo daańłt'éé ńt'éé.
39 Hadń wine da'iłtsé alzaahíí yodlaaníí, doo áníi alzaahíí hát'į́į́da; Wine da'iłtsé alzaahíí zhą́ nłt'éé, n̲iihíí bighą.

6

1 Jews daagodnłsiníí bijįį nakigeehíí Jesus tł'oh nagháí hentííníí yiyi'yú higaał; bitsiłke'yu yił hikaahgo tł'oh nagháí binest'ą' nadaayin̲iił; áígé' daidnzhishgo daayiyąą lę́'e.
2 Phárisees daanlíni ła' gádaabiłn̲ii, Hat'íí bighą godilziníí bijįį doo hat'íí baa nach'ighaa dahíí ádaałt'įį?
3 Jesus gán̲íí, Ya' David ła'íí yił nakaihíí biłgo shin̲á' daasilįįgo hago ádaasdzaa láń shįhíí doo hwahá baa da'ołshiih da née?
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąh goz'ąą yun̲e' ha'ayáágo, báń Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'okąąhgo baa hi'né'go nii'né' n'íí náidnné'go yiyąą, ła'íí yił nakaihíí ałdó' ła' yá'ńné' lę́'e; áí báńhíí okąąh yedaabik'ehi zhą́ daayiyąągo goz'ánihi.
5 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, godilziníí bijįį ndi beshik'eh, n̲ii, Jesus.
6 Łah Jews daagodnłsiníí bijįį ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e' Jesus ha'ayáágo iłch'ígó'aah lę́'e: akón̲e' nn̲ee bigan dihe'nazhin̲éégo binawod ásdįįdi itah sidaa.
7 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí Phárisees daanlíni biłgo Jesus daineł'į́į́ lę́'e, godilziníí bijįį nn̲eehíí náyilziih shį daanzįgo; ágádzaayúgo Jesus hat'íhíta yee yaa dahdaago'aahíí bighą.
8 Áíná' Jesus áí natsídaakeesíí yígółsįhíí bighą nn̲ee bigan binawod ásdįįdi gáyiłn̲ii, Nádndáhgo kodé' hizįį. Áík'ehgo nádiidzaago áígee hizį' lę́'e.

9 Jesus begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí Phárisees biłgo gádaayiłn̲ii, Dała'á nanohwídaadishkid, ya' godilzinií bijį́ nłt'éégo ách'ít'į́go goz'ąą née, dagohíí dénchǫ'égo ách'ít'į́ née? Ya' nn̲ee hasdách'iłteehgo née, dagohíí ch'iziłheego née?

10 Jesus nn̲ee yitah déz'į́ lę́'e, áígé' nn̲ee bigan binawod ásdį́į́di gáyiłn̲ii, Yushdé' dahdinln̲íh. Ágádzaaná' bigan nłt'éé násdlį́į́, łahzhin̲éédhíí ga'at'éé.

11 Nn̲ee Jesus yik'edaann̲iihíí hadaashkeego gádaałiłdi'n̲ii, Jesus hagoshą' ádaahiidle'?

12 Áíná' Jesus dasahn dziłyú óyáá okąąhgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' okąąhgo iskąą.

13 Hayiłkǫ́ǫ́yú biké' hikahíí, Yushdé', daayiłnn̲iidná' nakits'ádah hayin̲il: ái shinadaal'a'á daayiłn̲ii;

14 Simon, (Peter yízhi' yá áyíílaahíí,) bik'isn Andrew, ła'íí James, John, Philip, Barthólemew,

15 Matthew, Thomas, ła'íí James Alphéus biye'i, Simon Zelótes holzéhi,

16 Judas James bik'isn, ła'íí Judas Iscáriot, ch'íbido'aał doleeł.

17 Dziłgé' yił nkenákainá' dziłíí bitl'áahgee sizį́į́, áígee biké' hikahíí, ła'íí nn̲ee łǫ́ǫ́go Judéagé', Jerúsalemgé', ła'íí tádá'yú Tyre ła'íí Sídongé' daagolínihi daabidits'íh hádaat'į́go, ła'íí daanezgaihíí nádaabidilziih hádaat'į́go baa náńłsǫ́ǫ́;

18 Hayíí spirits nchǫ'i biyi' daagolíínií ałdó' baa hikai: áík'ehgo náda'bidilzii lę́'e.

19 Nn̲ee dawa bedaadilchiid hádaat'į́ lę́'e: binawodíí nádaabilziihíí bighą.

20 Biké' hikahíí yineł'íígo gáyiłn̲ii, Nohwíí tédaanołt'iyéhíí nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł: Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanliinií itah daanołį́į́.

21 K'adíí shin̲á' daanołiinií nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł: náda'dołdǫǫł. K'adíí daałchagíí nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł: daałdloh doleeł.

22 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyáahíí, shighą nn̲ee nohwik'edaann̲iihyúgo, ła'íí doo hádaanohwit'į́ dayúgo, nchǫ'go nohwich'į' yádaałti'yúgo, nohwizhi' nchǫ'go yaa yádaałti'yúgo nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.

23 Ái bijį́ dázhǫ́ nohwił daagozhǫ́ǫ́go yaadaołjah le': yaaká'yú itisgo nohwaa hi'né'i dázhǫ́ nchaa doleeł: nn̲ee nohwik'edaann̲iihíí bich'ą́'gé' nn̲ee daanlínihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí ałdó' ágádaayiłsį́ lę́'e.

24 Áíná' nohwíí ízisgo da'ołt'iinií, nohwá góyéé doleeł! ałk'iná' dawa hádaałt'iinií nohwíyéé.

25 K'adíí náda'sołdį́į́dií, nohwá góyéé doleeł! shin̲á' daanołį́į́ doleeł. K'adíí daałdlohíí, nohwá góyéé doleeł! ík'edaadoł'n̲ii ła'íí daołchag doleeł.

26 Nohwíí nn̲ee dawa nłt'éégo nohwaa yádaałti'ihíí, nohwá góyéé doleeł! ái bich'ą'gé' nn̲ee daanlínihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidíí daazhógo ádaadil'íni n'íí ágádaayiłn̲n̲iid ałdó'.

27 Shihíí daashidołts'agíí gádaanohwiłdish̲ii, Nohwik'edaann̲iihíí nohwił daanzhǫǫ le', hayíí bił daanołchǫ'íí nłt'éégo bich'į' ádaanołt'ee le',

28 Yati' yee daanohwókaałíí nłt'éégo bich'į' natsídaałkees le', ła'íí nchǫ'go nohwich'į' ádaat'eehíí bá da'olkąąh le'.

29 Hadń nitł'ah yonłts'íyúgo łahzhin̲éé bich'į' nnanínt'aah; hadń ni'íícho nich'ą' náidiłtsoozyúgo n'íí ałdó' doo baa ńchį' da.

30 Dahadń hat'íí níyókeedíí baa nné'; hadń dahat'íhíta n̲íyéédhíí nich'ą' náidnné'yúgo doo t'ąązhį' bínáhóńkeed da.

31 Nn̲ee hago'at'éégo nohwich'į' ádaat'eego hádaałt'įįhíí k'ehgo nohwíí ałdó'
bich'į' ágádaanołt'ee.
32 Hayíí bił daanołshooníí zhą́ nohwił daanzhǫǫyúgo, hago'at'éégo nłt'éé áí?
Nn̲ee doo daagodnłsį dahíí ndi hayíí bił daanzhooníí bił daanzhǫǫ.
33 Hayíí nłt'éégo ádaanłsį shįhíí zhą́ bich'į' nłt'éégo ádaanołt'eeyúgo,
hago'at'éégo nłt'éé áí? Nn̲ee doo daagodnłsį dahíí ndi ágádaat'íni at'éé ałdó'.
34 Nohwíí hadń hat'íí bá ch'ídaashołné'yúgo t'ąązhį' shaa nné' daanołsįgo,
hago'at'éégo nłt'éé áí? nn̲ee doo daagodnłsį dahíí ndi dawahá łáłch'ínádai'né'i
at'éé, da'áígee shaa nai'né' daanzįgo.
35 Nohwik'edaann̲iihíí nohwił daanzhǫǫ le', ła'íí nłt'éégo ádaałt'įį, da-
hat'íhíta ch'ídaanołné' le' doo shaa nané' daanołsį dago; áík'ehgo yaaká'gé'
łą́ą́go nohwaa nané' ła'íí Da'tiséyú At'éhi bichągháshé daanołįį doleeł: áń nn̲ee
doo ahédaanzį dahíí ła'íí daanchǫ'íí ndi yich'į' nłt'éégo at'éé.
36 NohwiTaa bił goch'oba'híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwił goch'oba' le'.
37 Doo hadń baa nádaałt'įį da le', áík'ehgo nohwíí ałdó' doo nohwaa
nádaach'it'įį da doleeł: nn̲ee doo nchǫ'go baa natsídaałkees da le', áík'ehgo
doo nchǫ'go nohwaa natsída'ikees da: nn̲ee nohwich'į' nchǫ'go ánát'įįłíí baa
nádaagodenoł'aah le', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa nágodet'aah:
38 Nn̲ee baa daanołné', áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa na'né'; áí nłt'éégo
bínel'ąądgo, hayaa iłk'ínábénisdzilgo, nłt'éégo ąął nnésgohgo haláh odaazlįįgo
nohwaa nach'iné'. Dáhołąągo kaa daasołné' láńshį n'íí k'ehgo da'ágáhołąągo
nohwaa nádo'né'.
39 Iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee hadziigo gádaabiłnn̲iid, Ya'nn̲ee bin̲áá
ágodiníí ła' nn̲ee bin̲áá ágodini łolǫǫs née? ágádaasdzaayúgo shą' da'áła ínlwozh
yuyaa ołiłdeeł?
40 Biłch'ígót'aahíí biłch'ígó'aahi doo yitisgo at'éhi at'éé da: áíná' daakówa
nłt'éégo koł ch'ídaakost'ąąyúgo, áí bił ch'ígó'aahíí ga'ách'ít'éé daach'ileeh.
41 Hat'íí bighą nik'isn bin̲áá yun̲e' tsįałch'ísę́ę sitaaníí hí'į́į́, áíná' nihíí nin̲áá
yun̲e' tsį nchaahi sitaaníí doo hí'į́į́ da?
42 Ni nin̲áá yun̲e' tsį nchaahi sitaaníí doo hí'į́į́ daná', hat'íí bighą nik'isn
gáłnn̲ii, Shik'isn, ai tsį ałch'ísę́ę nin̲áá yun̲e' sitaaníí ná haoshtįįh? Ni nzhǫǫ
ádńł'íni, iłtsé nin̲áá yun̲e' tsį nchaahi sitaaníí hatįįh, áík'ehgo nłt'éégo go'į́į́
nleehgo, áníita nik'isn bin̲áá yun̲e' tsį ałch'ísę́ę sitaaníí bá hatįįh.
43 Tsint'áni nłt'éhihíí doo nest'áń dénchǫ'éhíí baa dahnándahi at'éé da; ła'íí
tsint'áni dénchǫ'éhíí nest'áń nłt'éhihíí doo baa dahnándahi at'éé da.
44 Tsint'áni dała'á hentį́į́go nest'áń baa dahnándahíí bee bígózį. Figs doo
hosh baa ndaach'ihin̲iiłhi at'éé da, ła'íí dasts'aa'íí doo hosh diwozhíí baa
ndaach'ihin̲iiłhi at'éé da.
45 Nn̲ee nłt'éhihíí bijíí yun̲e' nłt'éégo goz'aaníí bich'ą́'gé' nłt'éhihíí zhą́ bee
hagowá; áíná' nn̲ee nchǫ'íí bijíí yun̲e' nchǫ'go goz'aaníí bich'ą́'gé' nchǫ'íí zhą́
bee hagowá: hago'at'éégo yách'íłti' shįhíí kojíí yun̲e' hago'at'éégo goz'ąą shįhíí
bich'ą́'gé' ách'in̲iihi at'éé.
46 Hat'íí bighą, SheBik'ehń, sheBik'ehń, daashiłdołn̲iigo shich'į' ádaadołn̲iiná'
da'ánohwiłdishn̲iiyú doo ádaanołt'ee da?
47 Dahadń shaa nyááhń shíyésts'ąągo shiyati' yikísk'eh at'ééhń, díí k'ehgo
ako at'éhi at'éé:
48 Nn̲ee yúyahgo hagogéedgo tséé biká' bigową ágodlaa: áík'ehgo tú
idezjoolgo bigowąhíí bídilk'oł ndi doo hago adzaa da; nłdzilgo tséé biká'
ágolzaahíí bighą.

49 Áíná' dahadń shíyésts'ąą ndi doo yikísk'eh at'éé dahń, díí k'ehgo ako at'éhi at'éé, nnee bigową dá sáí zhą́ yiká' ágodlaa, doo tséé biká' dahgoz'ąą dago; áí gowąhíí yich'į' tú idezjoolgo dagoshch'į' nangóngo'; áík'ehgo aanábígotł'įįł gozlįį.

7

1 Jesus nnee bídaayésts'aaníí ąął yich'į' nyánłti'ná' Capérnaum golzeeyú óyáá.
2 Silááda dałá'n gonenadín binant'a'íí yána'iziidi bił nzhóni nezgaigo dak'azhą́ datsaah lę́'e.
3 Nant'ánhíí Jesus yaat'ínzigo nnee Jews yánadaazíni Jesus bich'į' odais'a' gánííigo, Yushdé', kú ńnáhgo shá na'iziidíí shá nánlziih, daabiłdołniih.
4 Áík'ehgo Jesus yaa hikaigo nádaayokąąhgo gádaanii, Díí áíłniihíí bá áńdle'go dábik'eh:
5 Bił daanjǫǫgo ha'ánálzéh goz'aaníí nohwá ágolaa.
6 Áík'ehgo Jesus yił onákai. Nant'ánhíí bigową t'ah bich'į' hikahná' nant'án bit'eké Jesus bich'į' hil'aad gánííigo, ShiNant'a', nich'į' nagóńtł'ogíí bighą dáko akú nódáh hela'; shigową yunę' ha'ánnáhgo ndi doo bik'eh sitį́į́ da:
7 Naa nsháhgo doo bik'eh sitį́į́ da nsįhíí bighą doo dashíí naa niyáá da: déhadziihgo ndi shána'iziidń nádziih ndi at'éé.
8 Shíí ałdó' shinant'a' golį́į́, shihíí silááda bá nansht'aa, dała'á, Dahnnáh, biłdishnıiyúgo dahdigháh; ła'íí, Yushdé', biłdishnıiyúgo shaa higháh, ła'íí shána'iziidi, Díí áńle', biłdishnıiyúgo áí áile'.
9 Jesus áí yidezts'ąąná' dé bił díyagodzaago, nnee biké náłseełíí yich'į' adzaago gáyiłnii, Gánohwiłdishnii, Israel hat'i'i bitahyú ndi doo hwaa hadń díí k'ehgo bi'odlą' golíni baa nsháh da.
10 Jesus yich'į' oda'is'a'íí gowąyú nákainá' nezgai n'íí nłt'éé násdlįįgo yaa nakai lę́'e.

11 Áí iskąą hik'e Jesus kįh goznil, Nain golzeeyú óyáá; bitsiłke'yu ła'íí nnee yił okai.
12 Áí kįh goznil ch'íná'itį́h goz'aaníí yich'į' higaałgo, nnee édįhi ch'ídaach'iłteeh lę́'e, bimaa itsaaná' dabíí zhą́ bizhaazhé ishkiin dała'áhi; áí isdzánhíí nnee łą́ągo yił náłseeł lę́'e.
13 Jesus yiłtsąąná' bijíí nniihgo gáyiłnii, Doo nchag da.
14 Jesus yaa nyáágo tsiłhwón yedolchidgo, tsiłhwón daayo'aałíí daahizį'. Áígé' hadziigo gánií, Shik'isn, nádndáh, niłdishnii.
15 Édįhgo sitįį n'íí nezdaago yałti' nkegonyaa. Áík'ehgo Jesus isdzánhíí bizhaazhé yaa náíńłtį́į́.
16 Nnee dawa tsídaadolyizgo Bik'ehgo'ihi'nań ya'ahédaanzįgo gádaanii, Bik'ehgo'ihi'nań yána'iziidi ízisgo at'éhi nohwitah silįį; ła'íí, Bik'ehgo'ihi'nań nnee hayihezniliíí yaa nyáá.
17 Judéa dágoz'ąą nt'éégo, ła'íí binaayú daagotahyú Jesus nłt'éégo baa ch'inii lę́'e.
18 John bitisłke'yu díí ánágot'įįdíí dawa yaa bił nadaagosni'.

19 John bitsiłke'yu naki, Yushdé', daayiłnniidná' gádaayiłnii, Jesus bich'į'yú doł'aashgo gáłdołni', Ya' ni higháhi n'íí áńt'įį née? dagohíí ła'i biká daadéet'įį née?

20 Nnee nakihíí Jesus yaa n'áázhgo gádaabiłnii, John Baptize ágole'íí nich'į' nohwides'a', gániłn'niihgo, Ya' ni highá hi n'íí áńt'įį née? dagohíí ła'i biká daadéet'įį née?
21 Yaa n'áázhná' Jesus nnee łáágo náyihilzii, kah iłtah at'éhi yaa nakaihíí ałdó', spirits nchǫ'i biyi' daagolíínií bá hanesdzood; ła'íí binnáá ádaagodinií daago'įįgo ánayidlaa.
22-23 Áík'ehgo ái nnee bich'į' hil'aadíí gáyiłnii, John bich'į' nádołt'aashgo díí hoł'iiníí ła'íí disołts'aaníí baa bił nagołni': binnáá ádaagodįh n'íí binnáá ánágodle', doo nadaakai da n'íí náhikáh, nnee łóód doo ínádįh dahi yaa nadaakai n'íí nłt'éégo ánádaidle', bijeyi' ádaagodįh n'íí da'idits'ag ánádaidle', nanezna' n'íí naahikáhgo ánádaidle', tédaat'iyéhíí yati' baa gozhóni bee bich'į' yáda'iti'.
24 Nnee John daabis'a'íí t'ąązhį' onát'aazhná', Jesus nnee dała'at'éehíí John yaa nagolni'go yich'į' yałti' nkegonyaa gánííigo, Da'izlíįyú hat'íí hádaadeł'íįyú nasołkai? Tł'oh bit'ąą nteelíí bił godiyołíí née?
25 Hat'íí hádaadeł'íįyú nasołkai áíná'? Nnee nłt'éégo bik'e'izláhi née? Hayíí bidiyágé nłt'éehíí ła'íí ízisgo daagolíínií nant'án golíįgee nadaakaihi at'éé.
26 Hat'íí lą́ą́ hádaadeł'íįyú nasołkai áíná'? Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi née? Ha'aa, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidi yitisgo at'éhi, nohwiłdishnii.
27 Díí bak'e'eshchįį n'íí áń át'íį́, Shinal'a'á nádn dish'aa, nádn iłch'į'gole'go.
28 Gánohwiłdishnii, Nnee daagozlíínií bitahyú Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidi doo ła' John Baptize ágole'íí yitisgo at'éé da: áíná' Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee daanliiníí bitahyú hadń dázhǫ doo ilíį́ dahíí John yitisgo at'éé.
29 Nnee dawa Jesus daidezts'aaníí ła'íí tax bich'į' nadaahi'niiłíí John baptize ádaabizlaa n'íí, Bik'ehgo'ihi'nań dázhǫ́ nłt'éégo at'éé, daanii.
30 Áíná' Phárisees ła'íí begoz'aaníí nłt'éégo yídaagołsini, John doo hwaa baptize ádaabizlaa dahíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań ngon'áánií doo hádaat'įį dago yich'ą'zhį' ádaat'ee lę́'e.
31 Jesus gánií, Nnee daałinolt'įįłíí hat'íí bił łíshhah nishłeego baa nagoshni'? hat'íí bił dáłełt'ee?
32 Na'iniih nagoz'ąągee chąghášhé dała'at'éégo iłch'į' ádaaniigo, Tsisól bee nohwich'į' da'nt'aał ndi doo hwaa ch'adaashinołzhil da, daałiłdi'niihíí bił dáłełt'ee.
33 John Baptize ágole'íí doo báń yiyąą dago ła'íí doo wine yidląą dago nyaaná'; Ch'iidn biyi' golíį́, daadołnii.
34 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, ishąągo ła'íí ishdląągo niyááná' gádaashiłdołnii, Áń dichini ła'íí idlánihi, tax bich'į' nadaahi'niiłíí ła'íí nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bit'eké nlíni!
35 Da'anii igoyą'íí hat'íí ádaat'įį́łíí bee bígózįh.

36 Ła' Phárisee nlíni Jesus, Shigowąyú ńnáá, yiłnii. Áík'ehgo Jesus ái Phárisee bigowąyú nyaayú iyąągo nezdaa.
37 Ła' isdzán binchǫ' łánihi ái kįh gozníilgee golínihi, Jesus Phárisee bigowąyú iyąągo yaat'ínzįgo tús tséé, alabáster holzéhi, bee alzaahi yee ik'ah yin'ą́ągo,
38 Jesus dés'eezi yine'gé' hichago hizį', binnáá túhíí bee Jesus bikee yá táyigis nkegonyaa, bitsizíl yee k'eyiłdéh, áígé' daayits'ǫsgé' ik'ah yaa yiziid lę́'e.
39 Phárisee yił iyąą'ń díí isdzán at'íínií yo'įįgo dabíí gádiłdi'nii, Díí nneehíí Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi nlįįyúgo, díí isdzán bídilchi'íí hadń át'įį́ shįhíí hago'at'éé shįhíí yígółsį doleeł ni'; binchǫ' łánihi at'éénáʼ.

40 Jesus bich'į' hadziigo gáɳíí, Simon, hat'íí shį niłdishɳii. Áík'ehgo Simon gábiłɳii, Ánɳii, ił ch'ígó'aahíí.
41 Ła' nɳee zhaali ách'íiɳíłi nɳee naki yaa yił'áá lę́'e: nɳee dała'á ashdla'i gonenadín zhaali, penny holzéhi, baa ha'áá, ła' nɳeehíí ashdladin baa ha'áá,
42 Doo hago'at'éégo nanáda'i'ɳiił da lę́'e, da'ágát'éé ndi nzhǫǫ yiłnɳiid. Díí nɳee nakihíí hayííhíí nɳee zhaali ách'íiɳíłi itisgo bił nzhǫǫ gá?
43 Simon hananádzii, Hayíí dázhǫ́ itisgo baa ha'áá shįhíí go'į́į́. Jesus gábiłɳii, Da'áígee ádínɳiid.
44 Jesus isdzánhíí yich'į' adzaaná' Simon gáyiłɳii, Ya' díí isdzánhíí hí'į́į́ née? Nigową yuɳe' ha'ayááná' doo hwaa tú shikee bee tánágisíí shaa ńziid da: áíná' díí isdzánhíí biɳáá túhíí bee shikee shá táyigisgé' bitsizílíí bee k'e'iłdee.
45 Ni doo hwaa shísíńts'ǫs da: áíná' ha'ayáágé' yushdé' godezt'i'go díí isdzánhíí shikee daayits'ǫs nkegonyaa ni'.
46 Doo hwaa ik'ah shitsit'á' bídínzhizh da: áíná' díí isdzánhíí ik'ah shikee yídezhizh.
47 Áík'ehgo gániłdishɳii, Isdzán binchǫ' dázhǫ́ łą́ą́híí da'izlíné bá ánálɳe', dázhǫ́ bił nshǫǫhíí bighą: áíná' hadń binchǫ' ayą́háhíí da'izlíné bá ánálɳe'íí, ayą́hágo bił nshóni at'éé.
48 Jesus isdzánhíí gáyiłɳii, Ninchǫ'íí da'izlíné ná ánálɳe'.
49 Nɳee yił da'ayaaníí gádaałiłdi'ɳii, Hadń láhi díí, konchǫ'íí da'ízlíné ká ánáidle'i?
50 Jesus isdzánhíí gánáyiłdo'ɳiid, Ni'odlą'íí hasdáníłtį́į́; ił ch'į'gont'éégo dahnádndáh.

8

1 Áí bikédé'go Jesus kįh nagozɳilyú ła'íí gotahyú dahot'éhé nɳee áígee daagolíínií yich'į' yałti'go ła'íí Bik'ehgo'ihi'ɳań bilałtł'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo baa na'goɳi'íí yaa nagolɳi'go naghaa lę́'e: bitsiłke'yu nakits'ádah yił nakai,
2 Ła'íí isdzáné spirits nchǫ'íí biyi' daagolį́į́ n'íí ła'íí kah iłtah at'éehíí yaa nadaakai n'íí nádaabi'dilzii lę́'ehi yił nakai ałdó', Mary, Mágdalene daałch'iɳiihi, ch'iidn gosts'idn biyi'gé' hakaihi,
3 Ła'íí isdzán Joánna, nant'án Hérod bikįh yá bik'ehi, Chúza holzéhi, bi'aad; ła'íí Susánna, ła'íí isdzáné doo ałch'ídé dahi, ałdó' yił nakai, áí isdzánéhíí bíyéehíí łahzhį' Jesus yee yich'odaazɳi'.
4 Ił'ánigé' kįh nagozɳilgé' nɳee łą́ągo Jesus yaa náńłsą́ą́, áígee na'goɳi'íí yee yił ch'ígó'aahgo gáɳíí:
5 K'edileehíí yił ke'go k'edileeyú óyáá: k'edileegee k'edilzíí ła' itín bahyú nanehezdee; áí ła' nɳee yiká' naskai, ła'ihíí dlǫ́' nádaihezlaa.
6 Ła' k'edilzíí tsééká' nanehezdee; ndi hadaazhjeedgo dagoshch'į' daanłɳago nádaahisgą, doo nłt'éégo godit'oodyú hadaazhjeed dahíí bighą.
7 Ła'ihíí hosh bitahyú nanehezdee; áík'ehgo hoshihíí ighánłsą́ągo nadaistseed.
8 Ła' k'edilzíí łeezh nłt'ééyú nanehezdee, áí zhą́ hadaazhjeedgo dała'á gonenadín bitisyú ánálzaa. Ą́ą́ł nagosɳi'ná' gánɳiid, Hadń bijeyi' golíínií íyésts'ą́ą le'.
9 Bitsiłke'yu nabídaadiłkidgo gádaabiłɳii, Ił ch'ígót'aahgo na'goɳi'íí bee nohwił nadaagosínłɳi'íí hat'íí ɳiigo ánɳii?

10 Jesus gáṉíí, Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee begoz'áni doo bígózį da n'íí
nohwíí bídaagonołsįįhgo nohwaa daagodest'ąą: áíná' ła'ihíí iłch'ígót'aahgo
na'goṉi'íí zhą́ bee bił na'goṉi'; áík'ehgo dédaineł'įį ndi doo daayo'įį da doleeł,
ła'íí dédaidits'ag ndi doo bił ídaagozį da doleeł.
11 Iłch'ígót'aahgo na'goṉi'íí hat'íí ṉiigo ádishṉii shįhíí baa nohwił nagoshṉi':
K'edilziihíí Bik'ehgo'ihi'ṉań biyati' at'éé.
12 K'edilzíí itínyú nanehezdee n'íí áí nṉee yati' daidezts'ąą, ndi ch'iidn
nant'án nyáágo yati' bijíí yuṉe' benagoz'aaníí bich'ą́' náyihezlaa'íí ádaat'ee,
doo da'osdląądgo hasdákai dahíí bighą.
13 K'edilzíí tséé yiká' nanehezdee n'íí nṉee bił daagozhǫ́ǫ́go daidezts'ąą;
áíná' tł'oh bikeghad ádįįhíí k'ehgo ádaat'eego, dét'įhézhį' yati' daayodląą, áíná'
nabída'dintaahgee t'ąązhį' nanánihidéh.
14 K'edilzíí hosh biyi' nanehezdee n'íí nṉee yati' daidezts'ąą, ndi dahikáhyú
ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí, ízisgo it'ííníí, ła'íí gonedliiníí zhą́ yaa natsídaakeesíí
ádaat'ee, áík'ehgo doo nest'ą' goleeh da.
15 K'edilzíí łeezh nłt'ééyú nanihezdee n'íí yati' daidezts'ąąná' daabijíí nłt'éhi
biyi' yuyaa yati' ích'iyołtą', áík'ehgo nest'ą' nłt'ééhíí yinłt'ąą dayúweh yaa
hikaahgo.

16 Doo hadń ik'ah kǫ'íí yidiłtłaadgo dahat'íhíta yitł'ááh ch'aanáidił'įį da,
dagohíí doo kástíné yitł'ááhyú nyiłt'áah da; áíná' ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhé
yiká' dahyi'aah, áík'ehgo hayíí ha'áhikáhíí áí kǫ'íí yee daago'į́į́.
17 Dawahá nanl'į' n'ií ch'í'ṉah ádolṉiił; dawahá doo hit'įį da n'íí bígózįhgo
hit'įį doo.
18 Áí bighą da'dołts'agíí nłt'éégo ídaayesółts'ąą: dahadń íyésts'ąągo ígoł'aahń
bigoyą'íí itisgo baa nádo'né'; áíná' dahadń doo íyésts'ąą dahń, ayą́hágo ígoł'ąą
n'íí ndi bich'ą́' da'ílíí nádodleeł.

19 Jesus bimaa ła'íí bik'isyú biłgo baa hikai, ndi Jesus baa ch'iląąhíí bighą
doo hago'at'éégo baa hikáh da lę́'e.
20 Nimaa ła'íí nik'isyú biłgo naa hikáh hádaat'įįhíí bighą dadáńyú nadaazį,
daabiłch'inṉiid.
21 Jesus hadziigo gáṉíí, Bik'ehgo'ihi'ṉań biyati' yidezts'ąągo yikísk'eh
ádaat'eehíí shimaa ła'íí shik'isyú ádaat'ee.

22 Łah jįį Jesus tsina'eełíí yeh hiyaa, bitsiłke'yu biłgo: bitsiłke'yu gádaayiłṉii,
Noo', hanaazhį' nohwił nada'do'éel. Áík'ehgo bił dahda'n'eel.
23 Bił da'o'ołyú Jesus iłhaazh lę́'e: áígé' dát'éégo deshch'iidgo tú nádidáh
silįįgo tsina'eełíí bidaadesk'olgo ńgodzid lę́'e.
24 Áík'ehgo Jesus ch'ínádaabisidgo gádaabiłṉii, NohweBik'ehń, nohwe-
Bik'ehń, k'azhą́ téłtł'áh nohwił ogo'eeł. Áík'ehgo ch'ínádzidgo ńch'iidíí ła'íí tú
hashkeego nádídáhíí yich'į' hadziigo óch'iidgo nkenágoheltǫ'.
25 Jesus bitsiłke'yu gáyiłṉii, Hago'at'éégo nohwi'odlą'íí doo bada'ołíí da?
Tsídaadolyiz ła'íí bił díyadaagot'eego gádaałiłdi'ṉii, Hago'at'éégo ląą, díí nṉeehń
tú ła'íí ńch'iidíí ndi da'áyiłṉiiyú ádaat'ee!

26 Gadarénes daagolį́į́yú Gálilee biṉaazhį'yú bił nada'diz'eel.
27 Jesus tsina'eełíí yiyi'gé' háyáágo kįh gozṉilgé' nṉee ła' doo áníiná'
godezt'i'go ch'iidn biyi' golíni baa nyáá, áń bidiyágé da'ádįhgo nagháhi, nṉee
łena'ṉiłíí goz'ąąyú gólíni, doo kįh biyi' da.

28 Jesus yiłtsą̨ą̨ná' nádidilghaazhgo yiyahzhį' hayaa adzaago, nawode gáɳíí, Hago lą́ą́ áshíle'go áńt'įį, Jesus, Bik'ehgo'ihi'ɳań da'tiséyú at'éhi biYe' ńlíni? Nánoshkąą́h, shiniigodoléh hela'.

29 (Jesus spirit nchǫ'íí ałk'iná' gáyiłnɳiid, An biyi'gé' hanɳáh. Doo ałch'ídn ch'iidnhíí nabihesłaa da: bésh hishbizhíí ła'íí kokee bee łínádaach'iłtł'óhíí bee łíbi'destł'ǫǫ; ndi łíbi'destł'oonií nyihidzįįzgo ch'iidn da'iljįyú onábinyo'.)

30 Jesus nabídiłkidgo, Hat'íí honlzéé? biłɳii. Shíí Łáni honszee, nɳiid: ch'iidn doo ałch'ídé biyi' oheskai dahíí bighą.

31 Jesus nádaayokąą́hgo, Doo yúyahgo o'i'áńyú dołkáh nohwiłdoɳii hela', daanɳiid.

32 Áígee dziłyú góchi da'ayą́ągo nanałsé': ch'iidn Jesus nádaayokąą́hgo gádaaɳii, Góchi behokáh. Áík'ehgo Jesus yaa goden'ą́ą́.

33 Áík'ehgo nɳeehíí yiyi'gé' hakaigo góchi nanałsé'íí yiyi' oheskaigé' túnteel sikaaníí yeh nałsą́ągo hayaa nádnkįįgo tú yił daadesdzii.

34 Góchi yiɳádaadéz'įį n'íí díí ágodzaahíí daayiłtsą̨ąná' nádnkįįgo, kįh gozɳilyú ła'íí biɳaayú gotahyú yaa nadaagosɳi'.

35 Nɳee bił nada'gosɳi'íí ái ágodzaahíí daineł'ííyú oheskai lę́'e. Jesus yaa hikainá' nɳee ch'iidn biyi' golíí n'íí Jesus bikeeyú sidaago daayiłtsą̨ą, ái nɳeehíí ch'iidn biyi'gé' haheskaigo k'adíí biini' golíígo bidiyágé góllíígo sidaa, áík'ehgo ńdaaldzid lę́'e.

36 Nɳee biɳááł ágodzaahíí hago'at'éégo nɳee ch'iidn isná ábiłsį n'íí biyi'gé' ch'iidn hainiyoodgo nailziihíí yaa nadaagosɳi'.

37 Nɳee Gadarénes daanliiníí bini'yú daagolínihíí dawa ńdaaldzidhíí bighą Jesus, Nohwich'ą́'zhį' dahnɳáh, daayiłɳii; áík'ehgo tsina'eełíí yeh nádzaago t'ą̨ązhį' bił oná'í'éél.

38 Nɳee ch'iidn yiyi'gé' hanałsą́ą́ n'íí nábokąą́hgo, Nił nádósht'aash, ɳii: áíná' Jesus t'ą̨ązhį' onábíł'a', gáɳíígo,

39 Nigowąyú nádńdáhgo Bik'ehgo'ihi'ɳań hago nłt'éégo ánániidlaahíí baa nagólɳi'yú. Áík'ehgo Jesus hago nłt'éégo ánábiidlaahíí kįh dágozɳil nt'éégo yaa nagolɳi'go anádaał.

40 Jesus hanaayú bił naná'dez'eelná' akú nɳee łą́ągo biba' dała'at'éégo Jesus baa nyááhíí yaa bił daagozhǫ́ǫ́ lę́'e.

41 Nɳee ła' Jáirus holzéhi, Jews ha'ánáłséhíí yebik'ehń, Jesus yaa nyáá lę́'e; yiyahzhį' hayaa adzaago náyokąą́hgo gáɳíí, Shigowąyú ńɳáh:

42 Bizhaazhé dała'áhi it'eedn nakits'ádah shį bił łegodzáhi k'azhą́ datsaahíí bighą áɳíí. Jesus higaałyú nɳee daabiłjizh lę́'e.

43 Áígee isdzán dił bighánłíígo nakits'ádah bił łégodzáhi itah lę́'e, dawahá bíyéé n'íí izee nant'án yich'į' nayihezɳil ndi doo hwaa ła' nábilziih da.

44 Áń Jesus yine'gé' ninyaago bi'íí bidá'yú yedelɳiih: dagoshch'į' dił bighánłíí n'íí ésdįįd.

45 Jesus gáɳíí, Hadń shedelɳiih? Nɳee baa náńłsą́ą́híí, Nohwíí doo hwaa ádaahiit'įį da, daanɳiidgo, Peter ła'íí yił nakaihíí Jesus gádaayiłɳii, NohweBik'ehń, nɳee łą́ągo niɳaayú náńłsą́ągo daałiłjizh, hat'íí bighą, Hadń shedelɳiih? nɳii, áíná'?

46 Jesus gáɳíí, Shinawodíí łahzhį' shich'ą́'zhį' adzaahíí bighą hadńshį shedelɳiihgo bígonsį.

47 Isdzánihíí doo nant'į' dago yígołsįįdná' tsídolyizgo ditłidgo Jesus yiyahzhį' hayaa adzaago hat'íí bighą Jesus yedelı̨ıih shįhíí, ła'íí hago'at'éégo dagoshch'į' nábi'dilziihíí nı̨ee dawa yiı̨ááł nagosı̨i' lę'e.
48 Jesus isdzánihíí gáyiłı̨ii, Shilah, nił gozhǫǫ́ le': ni'odlą'íí nłt'éégo ánániidlaa; iłch'į'gont'éégo dahnádńdáh.
49 Áígee t'ah yałti'ná' Jews ha'ánáłséhíí yebik'ehń bigowągé' nı̨ee ła' baa nyáágo gábiłı̨ii, Nitsi' daztsą́ą; Jesus doo dayúweh nańłtł'og da.
50 Jesus díí yidezts'ąągo gáı̨íí, Doo ńńłdzid da: ondlą́ągo zhą́ nitsi' nłt'éé nádodleeł.
51 Jesus gowąyú ńyááná' Peter, John ła'íí James biłgo ła'íí it'eedn daztsaanihíí bitaa ła'íí bimaa zhą́ bił ha'ashkáh, nı̨iid lę'e.
52 It'eedn n'íí nı̨ee dawa baa daachag ła'íí baa ch'aadaaneshzhil: áíná' Jesus gáı̨íí, Doo daałchag da, it'eedn doo daztsą́ą da, daazhógo ałhoshgo at'éé.
53 Ái bighą nı̨ee dázhǫ́ baa daadloh, it'eedn da'aı̨ii daztsą́ą yídaagołsįhíí bighą.
54 Jesus nı̨ee dała'adzaahíí, Ch'ínołkáh, daayiłnı̨iidná' it'eedn bigan yiłtsoodgo gáyiłı̨ii, Shina'ilį', nádndáh.
55 Bi'ihi'ı̨a' nágosdlı̨ı̨go dagoshch'į' nádiidzaa lę'e: áígé' Jesus, Bá'dołné', ı̨ii.
56 Bitaa ła'íí bimaa bił díyadaagot'ee: áíná' Jesus gábiłı̨ii, Díí ágodzaahíí hadń baa bił nadaagołı̨i' hela'.

9

1 Jesus bitsiłke'yu nakits'ádahíí dała'áyíílaago ch'iidn dawa bitisgo binawod daagolı̨́ı̨go yedaabik'ehgo, ła'íí kah iłtah at'éehíí yaa nadaakaihíí nádaayilziihgo yaa daagodez'ąą.
2 Áígé' Bik'ehgo'ihi'ı̨ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí yaa nadaagolı̨i'go, ła'íí daanezgaihíí nádaayilziihgo odais'a'.
3 Áígee gádaabiłı̨ii, Desołkaiyú doo hat'íí daałné'go da, gish, izis bena'iltiníí, báń, dagohíí zhaali; doo íícho naki nadaałı̨ilgo da.
4 Dahayú gowągee ha'áłkaigee, łahyú nádesołkaizhį' da'áígee nasółtąą le'gá.
5 Dahadń doo nádaanohwidiłteeh dayúgo dahdołkáhgo nohwikee bąą łeezhíí baa daałhaał, ái bee doo hádaanohwit'ı̨ı̨ dahíí bígózı̨h doo.
6 Áík'ehgo dahdikaigo daagotahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagolı̨i', ła'íí dahayú nakaiyú náda'ihilziih lę'e.
7 Hérod nant'án Jesus ánát'ı̨ı̨híí dawa yaat'ínzı̨go, hadńshą' ádaayiłı̨ii, nzį lę'e, ła', John daztsą́ągé' naadiidzaago áń át'ı́ı́, daaı̨iihíí bighą;
8 Ła'ihíí, Elías n'íí nádzáá, daaı̨ii; ła'ihíí, Doo ánííná' Bik'ehgo'ihi'ı̨ań binkááyú na'iziidi n'íí naadiidzaahi at'ı́ı́, daaı̨ii.
9 Hérod gánı̨iid, Shí la' John shik'ehgo bitsits'in nadaach'idnk'ii ni'; hadń lą́ąhi áíná', díń dá baa idists'ag nt'éé? Áík'ehgo Jesus yiłtséh hát'ı́ı́ lę'e.
10 Odais'a' n'íí nákaigo hago ánádaat'ı̨ıł n'íí Jesus yił nadaagosı̨i'. Áígé' aı̨ahyú da'izlı̨ı̨yú, kı̨h gozı̨il Bethsáida holzéhi ba'ashhahyú yił okai lę'e.
11 Áíná' nı̨ee yídaagołsįjdgo biké' onałsą́ą: áík'ehgo Jesus baa bił gozhǫ́ǫ́go Bik'ehgo'ihi'ı̨ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí yaa bich'į' yałti', ła'íí hayíí nádaabi'dilziih hádaat'iiníí nádaayilzii lę'e.
12 O'i'ą́ązhį' godeyaayú nakits'ádahíí Jesus gádaayiłı̨ii, Ai nı̨ee dała'at'éehíí dahayú gotahyú nádaadnł'áá, dahayú njeehíí nádaagodi'aahgo, ła'íí dahat'íhíta daiyaaníí yiká daadéz'ı̨ı̨yú; kú da'izlı̨ı̨yú nahétąąhíí bighą.

13 Áíná' Jesus gádaabiłn̨ii, Nohwihíí bá da'dołné'. Áík'ehgo gádaan̨ii, Báń dijolé dá'ashdla'á zhą́ nadaahii'né', łóg dánakiyé biłgo; díí nn̨eehíí dawa idáń bá nadaahiiln̨iihyúgo zhą́ bá da'n'né'.

14 Nn̨ee dała'at'éehíí ashdladn doo náhóltag dayú hilt'ee lę́'e. Jesus bitsiłke'yu gáyiłn̨ii, Nn̨ee dała'at'éehíí ashdladingo ił'anigo dinołbį́h daabiłdołn̨iih.

15 Ágádaann̨iidná' nn̨ee dawa dinezbį́h.

16 Áígé' Jesus báń ashdla'ihíí łóg nakihíí biłgo náidnné'go hadag déz'įį́go ya'ahénzį́go oskąądná' iłk'ídaizdlaad, áígé' bitsiłke'yu yaa daizné', nn̨ee yitada'in̨iihgo.

17 Áígee nn̨ee dawa da'iyąągo náda'isdįį́d lę́'e: áígé' ch'ékaadíí táts'aa nakits'ádah bik'ehgo nádaach'ihezlaa.

18 Łah Jesus dasahn okąąh, bitsiłke'yu zhą́ bił naháztąągo; áígé' Jesus bitsiłke'yu nayídiłkidgo gádaabiłn̨ii, Nn̨ee hadń át'į́į́ daashiłn̨ii?

19 Áík'ehgo gádaabiłn̨ii, Ła' John Baptize ágole' n'íí daaniłn̨ii: ła'ihíí Elías at'į́į́; ła'ihíí doo ánínáʼ Bik'ehgo'ihi'n̨ań binkááyú na'iziidi n'íí daztsąągé' naadiidzaahi at'į́į́ daaniłn̨ii.

20 Jesus gánádo'n̨iid, Nohwihíí hadń át'į́į́ daashiłdołn̨ii? Peter gán̨íí, Bik'ehgo'ihi'n̨ań Ats'áltíni, Christ holzéhi, áńt'įį́.

21 Bitsiłke'yu nłdzilgo yich'į' hadziigo gáyiłn̨ii, Hadń áí bił nadaagołn̨i' hela';

22 Shíí, nn̨ee k'ehgo Niyááhíí, doo ałch'ídn shiniigodiln̨e' da, Jews yánazíni, okąąh yedaabik'ehi bánadaant'aahi, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi doo hádaashit'įį́dago shidizideená' taagi jį́į́ hileehgo naadishdáh.

23 Dawa yich'į' hananádziigo gánádo'n̨iid, Dahadń shiké' dahdigháh hát'į́į́yúgo ídaayo'n̨ahná' dajį́į́ biigha bitsį'iłna'áhi dahyidotįį́hgo shiké' dahdowáh.

24 Dahadń bi'ihi'n̨a' yaa bił goyéehń, áí bich'á' da'izlį́į́ hileeh: áíná' dahadń ídaayis'n̨ahgo shíí shighą bi'ihi'n̨a' da'izlį́į́ silį́į́'ń, áń ihi'n̨aa doo ngonel'ąą dahíí yee hin̨aa doo.

25 Ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo ch'ist'į́į́ná' koyi'sizíni da'izlį́į́ silį́į́go ch'a'och'ítłizhyúgo, áí hat'íí bich'á'gé' ch'it'į́į́h?

26 Hadń shik'e ídaayándzį́híí ła'íí shiyati' yik'e ídaayándzį́híí, shíí, nn̨ee k'ehgo Niyááhíí, ałdó' nánshdáhgo bik'e ídaayánsdzį́ doo, shich'á'idindláádgo, shiTaa bich'á'idindláádíí ła'íí binal'a'á yaaká'yú daagolíínií dilzini bich'á'idindláádíí bee shich'á'idindláádgo.

27 Shíí da'an̨iigo nohwił nadaagoshn̨i', kúgee nadaaziinií ła' dá doo da'itsaahíí dailį́hé Bik'ehgo'ihi'n̨ań nant'aago daayiłtséh.

28 Díí ánn̨iidíí dáshį́ tsebíískąągo Peter, James, ła'íí John biłgo, Jesus yił okai lę́'e, dził n'ááyú okąąhyú.

29 Jesus okąąhná' biniihíí łahgo at'éégo silį́į́, bidiyágéhíí dázhǫ́ łigaigo bik'ina'didlaad silį́į́.

30 Áígee nn̨ee naki, Moses holzéhi ła'íí Elías holzéhi Jesus yił yádaałti' silį́į́:

31 Áí nn̨eehíí dázhǫ́ bich'á'idindláád silį́į́, áígé' Jesus datsaah doleełíí yaa yádaałti', Jerúsalemyú án̨e'ihi.

32 Peter ła'íí yił nakaihíí dázhǫ́ bił daanzį́į́: ndi t'ah daadez'į́į́ná' Jesus bich'á'idindláádgo ła'íí nn̨ee naki yił nadaazį'íí daayiłtsąą.

33 Áí nn̨ee nakihíí Jesus yich'á'zhį'go dahnasht'aazhná' Peter Jesus yich'į' hadziigo, SheBik'ehń, kú nkaihíí nohwá nłt'éé: chagosh'oh taagi

ádaagohiidle'; ła' ni ná, ła'ihíí Moses bá, ła'ihíí Elías bá, n̲ii lę́'e: dá doo
natsekéesé da.
34 T'ah yałti'ná' yaak'os biká' dahiyaa lę́'e: biyaa nágon̲ahgo tsídaadolyiz.
35 Áí yaak'os biyi'gé' yati' yidests'ąą, gán̲íígo, Díínko shiYe' shił nzhóni:
hódaayołts'ąą.
36 Áíhíí ąął yałti'ná' Jesus dasahn daayiłtsąą. Bitsiłke'yu díí ágodzaahíí
nadainł'įį'go doo hadń yił nadaagosn̲i' da.
37 Áí iskąą hik'e dziłgé' gódah nákaigo nn̲ee łą́ą́go baa náńłsą́ą́ lę́'e.
38 Áí nn̲eehíí ła' nádidilghaazhgo gán̲íí, Iłch'ígó'aahi, nánoshkąąh, shiye' shá
níł'įį; da'áí zhą́ shizhaazhéhi.
39 Łahgee spirit nchǫ'i nabihiłaa, áígee dilwosh; nádinigisgo bidayi'gé' itáwosh
haigháh nádleeh, áígé' biniigonłt'éégo doo bich'ą́'digháh da.
40 Nitsiłke'yu nádaahoshkąąh hadainihiyoodgo; ndi doo hago'at'éégo da.
41 Jesus gán̲íí, Nohwi'odlą' édaadįhgo dánohwíí zhą́ daanohwik'ehgo
daałinołt'įįłíí, dahónłsahzhį' nohwił nahashtą́ą́, dahónłsahzhį' ląą nohwidah
ánsht'ee? Yushdé', niye' shich'į' bił nń'aash.
42 T'ah yich'į' higaałná' ch'iidn yaabiłt'e'gé' nádinigis lę́'e. Áíná' Jesus spirit
nchǫ'íí nłdzilgo yich'į' hadziigo haińyood, áík'ehgo ishkiiníí náyilziigo bitaa
yaa náińłtį́į́.
43 Daakowa Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí baa kił díyadaagot'ee lę́'e. Dawahá
yaa ánát'įįłíí baa kił díyadaagot'eego Jesus bitsiłke'yu gáyiłn̲ii,
44 Díí yati'íí nłt'éégo ídaasinółts'ąągo nohwijíí yun̲e be'ogohigháh le': shíí,
nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nn̲ee baa daashich'ide'aah.
45 Áík'ehgo bitsiłke'yu Jesus hat'íí n̲iigo an̲ííhíí doo bił ídaagozį da, doo
yídaagołsį da doleełgo yaa ch'ananl'į' lę́'e: áígé' na'ódaadiłkidzhį' bił daagoyéé.
46 Jesus bitsiłke'yu ładaadit'áh nkegonyaa, Nohwitahyú hadń itisgo at'éhi?
daałiłdi'n̲iigo.
47 Jesus bitsiłke'yu natsídaakeesíí yígołsįįdgo, chągháshé ałch'ísę́ęhi
náidnlǫǫzgo ba'ashhahgé' yinesdaago,
48 Bitsiłke'yu gáyiłn̲ii, Dahadń shizhi'íí binkááyú díí chągháshéhíí
náidnłtįįyúgo shíí ałdó' náshidnłtíni at'éé; dahadń náshidnłtiiníí shides'a'ń
ałdó' náidnłtíni at'éé: dahadń nohwitahyú doo ilį́į́ dahíí ízisgo at'éé doleeł.
49 John gán̲íí, SheBik'ehń, nn̲ee ła' nizhi'íí binkááyú nn̲ee biyi'gé' ch'iidn
hainiyoodgo daahiit'įįgo, Doo ágánt'įį da, daabiłde'n̲iid; doo bił daagohiit'įį
dahíí bighą.
50 Jesus John gáyiłn̲ii, Doo ágádaabiłdohn̲ii da: hadń doo nchǫ'go nohwich'į'
na'iziid dahń bił daagohiit'íni at'éé.
51 Jesus yaaká'zhį'go nábidi'dilteehíí biká' ngonyaago, Jerúsalemyú
digháhgo biini' łayílaa,
52 Áík'ehgo bádnyú bá iłch'į'daagole'go binadaal'a'á odaił'a': áí Samáritans
bigotahyú híkai.
53 Ndi áígee daagolííníí Jesus doo hádaayit'įį da lę́'e, Jerúsalemyú deyáá
daanzįhíí bighą.
54 Jesus bitsiłke'yu John ła'íí James biłgo díí yídaagołsįįdgo gádaan̲ii, Nohwe-
Bik'ehń, ya' yaaká'gé' kǫ'íí daahwíikeedgo díí nn̲eehíí daadndlid née, Elías
adzaahíí k'ehgo?
55 Jesus bich'į' adzaago nłdzilgo bich'į' hadziigo gádaabiłn̲ii, Spirit no-
hwiyi'sizíni hago'at'ééhíí doo bídaagonołsį da.

56 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, doo nn̲ee da'izlíí ishchiihíí bighą niyáá da,
áíná' hasdáhishn̲iiłhíí bighą niyáá. Áígé' łahyúgo gotahyú onanákai.
57 Itínyú ch'okaahyú nn̲ee ła' Jesus yich'į' hadziigo gán̲íí, Dahayú anadááłyú
niké' anáshdaał doo.
58 Jesus gábiłn̲ii, Ba' ndi bi'i'áń daagolį́į́, dlǫ́' yúdahyú nada'in̲iihíí bit'oh
daagolį́į́; áíná' shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, doo hayú nshteehi at'éé da.
59 Jesus nn̲ee ła'ihi gáyiłn̲ii, Shiké' dahnn̲áh. Áí nn̲eehíí gán̲íí, ShiNant'a',
haląą shitaa iłtsé łehishteehyú dóshą'.
60 Jesus áí nn̲eehíí gánáyiłdo'n̲iid, Nanezna'íí dabíí łedaałii'n̲iił le': áíná' nihíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí baa nagóln̲i'go dahnn̲áh.
61 Nn̲ee ła'ihi gánádo'n̲iid, ShiNant'a', niké' dahdisháh doleeł; áíná' iłtsé
shigowąyú nádishdáhgo áígee naháztaaníí bił nanágoshn̲i' hik'e.
62 Jesus gábiłn̲ii, Dahadń bengohildzísé ałk'iná' yiłtsoodná' t'ąązhį' nádést'įįń
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanliiníí itah hileehíí doo yik'eh sitįį da.

10

1 Díí bikédé'go Jesus ła' gosts'idin hanayín̲ilíí bádn dá nakigo nlaago kįh
nagozn̲ilyú hayú deyaa shįyú odaihes'a'.
2 Jesus gádaabiłn̲ii, Nest'ą' dázhǫ́ łą́ą́go nest'ąąná' nada'iziidíí doo hwoi
da: áík'ehgo nest'ą' yeBik'ehń bich'į' da'ołkąąhgo gádaabiłdołn̲iił, Nada'iziidíí
ninest'ą' nádaayihigeeshyú daadnł'áá.
3 Dahdołkáh: ba' bitahyú dibełį́į́ bizhaazhé k'ehgo daanohwideł'a'.
4 Bestso bizis, izis bena'iltiníí, dagohíí nohwikee ik'e'an dahdaadołné'
hela': itínyú daahołkáhyú nn̲ee da'adzaayú doo bił nadaagołn̲i' da.
5 Gową yun̲e' ha'ałkaigee iłtsé gádaadołn̲iih doleeł, Iłch'į'gont'ééhíí díí gową
yun̲e' be'ágót'éé le'.
6 Nn̲ee nłt'éégo at'ééhíí áígee sidaayúgo nohwił iłch'į'gont'ééhíí yił nlįį doo:
áíná' nn̲ee doo hwaa ágát'éé da lę́'eyúgo, nohwił iłch'į'gont'ééhíí dánohwíí
nohwíyéé nádodleeł.
7 Gową yun̲e' ha'ałkaigee, da'áígee dinołbįh le'gá, áígee dahat'íhíta no-
hwá daach'idiné'íí daahołsąągo, ła'íí dahat'íhíta nohwá náda'ch'iłsįįhíí daa-
hołdląągo: hadń na'iziidíí bich'į' na'i'n̲iiłgo goz'ąą. Doo daazhógo gotahkaigo
da.
8 Dahagee kįh gozn̲ilgee ha'ałkaigo, áígee hádaanohwich'it'įįyúgo, idáń no-
hwidáhgee daach'izné'íí daahołsąą doleeł:
9 Áígee daanezgaihíí nádaahołsiihgo bich'į' gádaabiłdołn̲iił, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bilałtł'áhgee daanliiníí itah daałeehgo nohwá ch'ígót'i'.
10 Dahagee kįh gozn̲ilgee ha'ałkaigo, áígee doo hádaanohwich'it'įį dayúgo,
áígee da'ditinyú nołkahgo gádaadidołn̲iił,
11 Daagonołįįgee dá łeezh zhą́ ndi nohwikee bídaahitł'į́híí k'eda'ildéh, áí
bee doo hádaanohwiłt'įį da bígózįh doo, ndi díí bídaagonołsį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bilałtł'áhgee daanliiníí itah daałeehgo nohwá ch'ígót'i' ni'.
12 Shíí nohwił nagoshn̲i', Bik'ehgo'ihi'n̲ań yándaago'aahíí bijįį Sódom bini-
igodiln̲e'íí bitisgo áí kįh gozn̲ilíí biniigodoln̲iił.
13 Korázingee daagonołiiníí, nohwá góyéé doleeł! Bethsáidagee
daagonołiiníí, nohwá góyéé doleeł! Nohwitahyú ízisgo ánágot'įįłíí Tyre
ła'íí Sídongee ágágodzaayúgo, áígee daagolííníí doo áníiná' nak'ą' dich'ízhé
bik'inazlaaná' iłch'ii yiyi' naháztąągo binchǫ'íí yich'ą́'zhį' ádaasdzaa doleeł
ni'.

14 Bik'ehgo'ihi'ǹań nǹee yándaago'aahíí bijįį Tyre ła'íí Sídon bitisgo nohwini-
igodidolǹiił.
15 Nohwíí, Capérnaumgee daagonołiinií, yaaká'zhį'go hanohwidi'ǹiiłíí, no-
hwíí ch'iidntahzhį'go nohwidido'ǹił.
16 Hadń daanohwíyésts'aaníí shíí shíyésts'ąąałdó'; hadń
daanohwich'ołaahíí shíí ałdó' shich'ołaa; hadń shich'ołaahíí shides'a'ń ałdó'
yich'ołáhi at'éé.

17 Gosts'idinhíí bił daagozhǫǫgo nákaigo gádaaǹii, NohweBik'ehń, nizhi'íí
binkááyú ch'iidn ndi benohwik'eh.
18 Jesus gádaabiłǹii, Ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, yaaká'gé' hada'didla'híí
k'ehgo gódah ch'íńgo'go hish'įį ni'.
19 Shíí tł'iish ła'íí ch'ígodahistas doo ła' łanohwile' dago, ła'íí
nohwik'edaanǹiihíí binawod bitisgo nohwinawod golǫ́ígo nohwaa godini'ą́ą́;
áík'ehgo doo hat'íí nohwiǹí'dółǹíh át'éé da.
20 Da'ágát'éé ndi ch'iidn da'ádaadołǹiiyú ánádaat'įłłíí doo da'ái zhą́ baa
nohwił daagozhǫǫ́ da le'; áíná' yaaká'yú daanohwizhi' ágolaahíí baa nohwił
daagozhǫǫ́ le'.

21 Áíná' Jesus Holy Spirit bee bił gozhǫǫgo gánǹiid, ShiTaa, yaaká'zhį'
ła'íí ni'zhį' nant'án ńlínihi, díí ikh'ígót'aahíí nǹee daagoyą́ągo bił ídaagozínihíí
baa ch'ananłʼį' n'íí mé' ga'ádaat'eehíí bich'į' ch'í'ǹah áńlaahíí ba'ahénsį:
da'áík'ehgo ágot'ee, shiTaa; da'áík'ehgo háńt'įįgo ágónlaahi.
22 ShiTaa bich'ą́'gé'go dawa shaa hi'ǹíił: doo hadń shíí Bik'ehgo'ihi'ǹań
biYe' nshłíni shígółsini at'éé da, shiTaa zhą́; doo hadń shiTaa yígółsini at'éé da,
shíí biYe' nshłíni zhą́, ła'íí dahadń shiTaa bich'į' bígózįhgo áshłe'íí ałdó' shiTaa
yígółsį.

23 Bitsiłke'yu zhą́ yich'į' adzaago gáyiłǹii, Hadń hat'íí daał'iiníí daayo'iiníí
biyaa gozhǫǫ́ doleeł:
24 Shíí nohwił nagoshǹi', doo ałch'ídé Bik'ehgo'ihi'ǹań binkááyú nada'iziidi
ła'íí nant'án daanlíni daał'iiníí daayiłtséh hádaat'įį ndi doo hwaa daayiłtsąą
da; daadołts'agíí daidits'įh hádaat'įį ndi doo hwaa daidezts'ąą da.

25 Begoz'aaníí nłt'éégo yígółsini ła' Jesus hat'íí nayíntaahgo gáǹíígo hizį',
Ikh'ígó'aahíí, hago ashǹe'go ihi'ǹaa doo ngonel'ąą dahíí bee hinshǹaa doleeł?
26 Jesus gáǹíí, Begoz'aaníí hago'at'éégo k'e'eshchįį? Hóńzhiigo hat'íí
nił'idi'ǹii?
27 Nǹeehíí gáǹíí, Bik'ehgo'ihi'ǹań neBik'ehń nijíí dawa bee nił nzhǫǫ le',
niyi'siziiníí dawa bee, ninawodíí ła'íí ninatsekeesíí dawa bee; na'ashhahgé'
góliínií nił nzhǫǫ le', dáni ídił njǫ́ǫhíí k'ehgo.
28 Jesus gánábiłdo'ǹiid. Da'áígee ádíńǹiid: díí bee áńt'éeyúgo hinǹáá doleeł.
29 Begoz'aaníí nłt'éégo yígółsini nǹee binadzahgee nzhǫǫ ádil'įį hat'ǫ́ígo
Jesus gánáyiłdo'ǹiid, Na'ashhahgé' góliínií nǹiihíí, hat'íí nǹiigo ánǹii?
30 Jesus hananádziigo gáǹíí, Ła' nǹee Jerúsalemgé' Jériko yuyaa higaałyú nǹee
da'n'įįhi bik'idahishjeedgo dawahá bíyéehíí bich'ą́' nádaidnǹilgo yóíyahgo
biǹí'da'disǹihná' bich'ą́' onákai, k'azhą́ datsaahgo da'akú ndaabistįįná'.
31 Okąąh yebik'ehi áí itín yuyaa higaałyú, áí nǹee sitiiníí yiłtsąą, ndi
łahzhiǹéégo łédnyaago ch'ínyáá lę́'e.
32 Ła' nǹee Levi hat'i'íí nlíni ałdó' áí nǹee sitiiníí yiłtsąą, ndi áń ałdó'
łahzhiǹéégo ya'ishhah ch'ínánádzaa.

33 Áíná' ła' nn̲ee Samáritan nlíni higaałyú, áí nn̲ee sitiiníí yiłtsąągo yaa nyáá;
áík'ehgo yaa ch'oba'go,
34 Ik'ah ła'íí wine biłgo hagee bídaant'oodgee yik'i yaa daayiziidgo
yik'ída'disdiz, áígé' Samáritanhíí dabíí bitúlgayé yiká' dahyistįįgo
ná'ch'injahyú yinłtį́į́, áík'ehgo nłt'éégo áyíłsį lę́'e.
35 Iskąą hik'e bizhaali, penny holzéhi, naki hayiné'go ná'ch'injahíí
yebik'ehń yaa yinné' gáyiłn̲iigo, Díí nn̲eehń shá nłt'éégo áńłsį: díí zhaali naa
niné'íí bitisyú izlįįyúgo, nich'į' naná'dihishn̲ił, nánsdzaago.
36 Áí nn̲ee taagihíí hayíihíí nn̲ee be'nest'įįdihíí ba'ashhahgé' gólį́į́híí k'ehgo
ábíílaa ńnzį?
37 Begoz'aaníí nłt'éégo yígółsiníí gán̲íí, Nn̲ee biłgoch'ozbaadíí. Jesus gábiłn̲ii,
Dahnn̲áh, ni ałdó' ágáńt'įį le'.
38 Ch'okaahyú Jesus ła' gotahzhį' oyáá: áígee isdzán Martha holzéhi
bigowąyú ńyáágo, ha'ánn̲áh biłn̲iigo ha'ayáá.
39 Ákón̲e' Martha bik'isn, Mary holzéhi, Jesus yit'ahgé' nezdaa ni'yú,
biłch'ígó'aahíí yíyésts'ąągo.
40 Martha łą́ą́go nabi'dintł'ogo Jesus yaa nyáágo gán̲íí, SheBik'ehń, ya'
shik'isn doo shich'on̲ii dago dasahn na'isiidíí doo nił hago'at'éé da née?
Nik'isn bich'onn̲ii, biłńn̲e'.
41 Jesus gábiłn̲ii, Martha, Martha, nani'dintł'ogíí zhą́ łą́ą́go baa natsíńkees:
42 Áíná' dała'á zhą́ ízisgo ilíni; áí Mary nágodn'ąą, doo hago'at'éégo bich'ą́'
nádi'né' da.

11

1 Łahn Jesus okąąh lę́'e; ąął oskąądná' bitsiłke'yu dała'á gábiłn̲ii, SheBik'ehń,
da'ohiikąąhgo nohwił ch'ígon'áah, John bitsiłke'yu yił ch'ígon'ąą lę́'ehíí k'ehgo.
2 Áík'ehgo Jesus gán̲íí, Da'ołkąąhgee gádaadidołn̲iił, NohwiTaa yaaká'yú
dahsíńdaahń, Nizhi'íí dilzįhgo bígózįh le'. Nant'án ńlį́į́híí begodowáh.
Hago'at'éégo ánn̲iiyú yaaká'yú benagowaahíí k'ehgo ni'gosdzáń biká'yú ałdó'
begodoln̲ííł.
3 Dajįį biigha daahiidaaníí nohwá ágonłsį́.
4 Nohwinchǫ'híí nohwá da'izlíné ánándle'; nohwíí ałdó' nn̲ee nchǫ'go no-
hwich'į' ádaadzaahíí baa nádaagodent'aah. Nanohwída'dintaah yun̲e' ono-
hon̲ííł hela'; áíná' nchǫ'go at'ééhíí bich'ą́'zhį' hanánohwihi'n̲ííł.
5 Jesus gádaabiłn̲ii, Tł'é'ís'ahgo nohwíí ła' dánko nit'eké bich'į' nn̲áhgo
gábiłńn̲iił, Shit'éké, báń dijolé taagi shá ch'íhinjáh;
6 Ła' shit'ekéhi shaa nyaaná' doo hat'íí bá'dishné' da.
7 Bigową yun̲e' nit'ekéhíí dánko gániłdin̲iih, Doo nashíńłtł'og da: ałk'iná'
dáádítį́h da'dintą́ą́, shichągháshé bił shiijééd; doo hago'at'éégo nádishdáhgo
dahat'íhíta naa nshné' da.
8 Gádaanohwiłdishn̲ii, Áí nn̲eehń nádiidáhgo nn̲ee ídókeedíí dahát'į́į́gee yaa
yiné', doo bit'ekéhíí zhą́ bighą da, dayúweh ídókeedhíí bighą.
9 Áík'ehgo gádaanohwiłdishn̲ii, Da'dołkeed, áík'ehgo hat'íí daadołkeedíí
nohwaa hi'né'hi at'éé; nadaanołtaad, áík'ehgo hat'íí bíka daanołtaadihíí
nádaadołné'hi at'éé; dáádítį́h ńdaanołts'į, áík'ehgo nohwá ch'í'ítįįhi at'éé.
10 Hadń ídókeedń baa hi'né'hi at'éé; hadń nantaadń hat'íí yíka ntaadíí
náidiné'hi at'éé; hadń dáádítį́h ńyinłts'įhń bá ch'í'ítįįhi at'éé.
11 Nohwitahyú ła' nn̲ee biye' golíni, biye' báń bíyókeedyúgo, ya' tséégo yaa
yi'aah gá? Dagohíí łóg bíyókeedyúgo, ya' tł'iishgo yaa yiłteeh gá?

12 Dagohíí iyęęzh bíyókeedyúgo, ya' ch'ígodahistasgo yaa yiłteeh gá?
13 Daanołchǫ' ndi nohwichąghášhé nłt'éhi baa hi'né'íí bídaagonołsįyúgo, itisgo nohwaa natsekeesgo nohwiTaa yaaká'yú dahsdaahń hadń Holy Spirit bíyókeedíí yaa yiné'hi at'éé.
14 Jesus ch'iidn doo yałti' dahíí hainyood lę'e. Ch'iidn habi'dinodzoodná' nnee doo yałti' da n'íí hadzii; áik'ehgo nnee dała'adzaahíí bił díyadaagot'ee.
15 Áíná' ła' gádaanii, Ch'iidn nant'án Beélzebub holzéhi binawodíí bee Jesus ch'iidn hainihiyood.
16 Ła'ihíí nayídaantaahgo gádaanii, Yaaká'gé' godiyįhgo be'ígóziníí nohwił ch'í'nah ánle'.
17 Áíná' Jesus, áí nnee natsídaakeesíí yígółsįgo gáyiłnii, Nnee iłch'į' t'ekédaas'anihíí dabíí iłch'į' nanádaagonłkaadyúgo da'izlíį́ hileeh; nnee dała' naháztaaníí dabíí iłk'ídahnájahyúgo doo anahyú begonowáh át'éé da.
18 Áik'ehgo Satan dabíí ích'į' naná'idziidyúgo hagoshą' yebik'ehíí bínágonaał doleeł? Ni Beélzebub bee ch'iidn haniyóód daashiłdołniihíí bighą ádishnii.
19 Shíí Beélzebub bee ch'iidn haniisoodyúgo, nohwíí daanohwiye'íí hadń bee ch'iidn hadainiyood áíná'? Áik'ehgo daanohwiye'íí ch'í'nah ádaanohwile'.
20 Áíná' Bik'ehgo'ihi'nań binawodíí bee ch'iidn haniisoodyúgo, da'anііgo Bik'ehgo'ihi'nań nohwitahyú ałk'iná' nant'aa.
21 Nnee nłdzili yenagonłkaad doleełíí ałk'iná' dahyoné'go bigową yinádéz'įįyúgo, dawahá bíyéehíí doo hago anéh da:
22 Áíná' ła' nnee bitisgo nłdzilihi bich'į' nanálwodgo isná ábidlaayúgo, yenagonłkaadíí ya'ołíí n'íí bich'ą' náyidinniiłgo nnee yitah'iniih.
23 Hadń doo bił gonsht'įį dahń shich'į' got'įį'hi at'éé; hadń doo bił dała'á ná'áshdle' dahń shich'ą' ts'iłtįįgo áile'.
24 Spirit nchǫ'íí nnee yiyi'gé' háyááná' tú ádįhyú aanádaał, hayú hanayóołíí yíka ntaago; áíná' doo hagee dahíí bighą gánníí, Shigowąyú hagé' níyáá n'ííyú nádésdzá.
25 Bigową n'íí nłt'éégo nágolzhoogo dawahá nzhǫǫgo neheshjaayú nádzá.
26 Áik'ehgo spirits gosts'idi daanchǫ'i yił nakai, bíí bitisgo daanchǫ'ihi, ái gową yune' yił ha'akáhgo áígee ndaagoleeh: áik'ehgo nnee iłtséná' át'éé n'íí bitisgo at'éé hileeh.
27 Jesus t'ah yałti'ná' ła' isdzán dała'ách'ít'éé biyi'gé' hadziigo Jesus gáyiłnii, Isdzán bibishch'id biyi'gé'go síńlįįgo nnłbe' n'íí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
28 Áíná' Jesus gánníí, Hadń Bik'ehgo'ihi'nań biyati' yidits'ago yikísk'eh at'éehń, áńgo biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
29 Nnee łą́ągo dała'adzaaná' Jesus gánníí nágodidzaa, Dázhǫ́ nchǫ'go daałinolt'įįłi: godiyįhgo be'ígóziníí yíka daadéz'įį; áíná' be'ígóziníí doo bił ch'í'nah ádaalne'hi at'éé da, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi n'íí, Jonas holzéhi, nnee bich'į' be'ígózįh alzaahíí zhą́.
30 Jonas nnee Nínevehgee daagolíínníí bich'į' be'ígózįh alzaahíí k'ehgo shíí, nnee k'ehgo Niyáahíí, daałinolt'įįłíí bich'į' be'ígózįh doleeł.
31 Bik'ehgo'ihi'nań nnee yándaago'aahíí bijįį isdzán nant'ánihi hayaadé'go nyáahń hizįįgo daałinolt'įįłíí yaa yałti'go, Shíí shitisgo daanchǫ' ni', didoniił: áń dázhǫ́ ńzaadgé' ńyáá, Sólomon bigoyą' yidits'íhgo; áíná' k'adíí Sólomon bitisgo ánsht'éhi niyáá.

32 Aayá’iti’gee nn̲ee Nínevehgee daagolı́ı́ n’íí daahizı́ı́go nn̲ee daałinolt’ı́ı́łíí yaa yádaałti’go, Nohwíí nohwitisgo daanchǫ’ ni’, daadidon̲iił; Nínevehgee daagolíínií Jonas yałti’go daidezts’ą́ą́ná’ binchǫ’íí yich’ą́’zhı́’go ánádaasdzaa; áíná’ k’adíí Jonas bitisgo ánsht’éhi niyáá.

33 Doo hadń ik’ah kǫ’íí yidiłtłaadgo nagont’ı́’yú nyiłt’áah da, dagohíí doo táts’aa yił yaa nyí’aah da, áíná’ ik’ah kǫ’íí biká’ dahnásiłt’ááhyú daach’iłt’aah, áík’ehgo hayíí ha’áhikáhíí áí kǫ’íí daayo’ı́ı́ doleeł.

34 Kin̲áá’íí kits’í bikǫ’i at’éé: kin̲áá nłt’ééyúgo kits’í dahot’éhé bikǫ’ golíni at’éé; áíná’ doo nłt’éé dayúgohíí kits’íhíí dahot’éhé diłhił at’éé.

35 Áík’ehgo ádaagots’idzą́ą́, dahyúgo kiyi’ ná’dindíín n’íí kich’ą́’ diłhił nádleeh.

36 Kits’í dahot’éhé biyi’ adindíínyúgo, hayú doo diłhiłgo baa dahgoz’ą́ą́ dayúgo, kits’í dahot’éhé bich’ą́’idindíín doo, ik’ah kǫ’íí bich’ą́’idindíínhíí k’ehgo.

37 Jesus t’ah yałti’ná’ Phárisee nlínihi, Shił ináá, biłn̲ii: áík’ehgo Jesus itah iyą́ągo nezdaa.

38 Jesus Phárisees bi’at’e’híí k’ehgo dá doo táádígisé itah iyą́ągo nezdaago Pháriseehíí bił díyagot’ee lę́’e.

39 Jesus gábiłn̲ii, Nohwíí Phárisees daanołíni, idee ła’íí its’aa biká’yú zhą́ táádaałgis; áíná’ nohwiyi’yú aadaach’ihi’n̲iiłíí ła’íí daanchǫ’íí zhą́ begoz’ą́ą́.

40 Nohwíí doo daagonołsáni da, hadń nohwits’í áyíílaahń shą’ da’áń nohwiyi’ihíí ałdó’ áyíílaa?

41 Dawahá nohwijíí biyi’gé’ nłt’éehíí nn̲ee bá daadołné’; áík’ehgo dawahá nohwá nłt’éé doleeł.

42 Phárisees daanołíni, nohwá góyéé doleeł! tł’oh mint holzéhi, ła’íí rue holzéhi, ła’íí tł’oh iłtah at’éehíí dágonenanyú iłk’é’n̲ilgo dała’á Bik’ehgo’ihi’n̲ań baa nádaałné’, áíná’ nłt’éégo ágot’eehíí doo bikísk’eh ádaanołt’ee da, Bik’ehgo’ihi’n̲ań bił’ijóónií doo baa natsídaałkees da: áí bee ádaanołt’ee doleeł ni’, ła’ihíí doo baa daayołn̲ah dago.

43 Phárisees daanołíni, nohwá góyéé doleeł! nohwíí Jews ha’ánálséh nagozn̲il yun̲e’ nn̲ee ízisgo ádaat’eehíí dahnádinbı̨́hyú itah dahnasółtą́ągo zhą́, ła’íí nahi’n̲iih nagoz’ą́ą́yú nohwich’ı́’ ádaach’in̲iigo nohwił daagozhǫ́ǫ́.

44 Begoz’aaníí ye’ik’eda’iłchíhi ła’íí Phárisees daanołíni, daanołshǫǫ ádaagonołíni, nohwá góyéé doleeł! łe’ch’izhjeegíí doo daat’ı́ı́ dahíí ga’ádaanołt’ee, áí łe’ch’izhjeegíí biká’ ch’íchihikáh, dá doo bídaagoch’iłsinégo.

45 Ła’ Jews bich’ı́’ begoz’aaníí nłt’éégo yígółsini Jesus gáyiłn̲ii, Iłch’ígó’aahíí, ágánn̲iiyú nohwíí ałdó’ ánohwiłnn̲ii.

46 Jesus gán̲íí, Begoz’aaníí nłt’éégo bídaagonołsini, nohwíí ałdó’ nohwá góyéé doleeł! heeł ndaazi nn̲ee biká’ dahda’ohołheeh, áíná’ nohwihíí dázhǫ́ da’ayą́hágo ndi doo bich’odaałn̲ii da.

47 Nohwíí nohwá góyéé doleeł! nohwitaa n’íí Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú nada’iziidi nadaistseedi łe’shijeegíí biká’ dahat’íhíta bee bínádaach’iln̲ihíí ádaagołe’.

48 Nohwitaa n’íí ánádaat’ı́ı́ł n’íí nohwił dábik’ehgo ch’í’n̲ah ádaał’ı́ı́: daanohwitaa n’íí Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú nada’iziidíí nadaistseed, nohwíí łe’shijeegíí biká’ dahat’íhíta bee bínádaach’iln̲ihíí ádaagołe’.

49 Áí bighą Bik’ehgo’ihi’n̲ań bigoyą’íí gánn̲iid lę́’e, Binkááyú nada’isiidíí ła’íí shinadaal’a’á koch’ı́’ daadish’aa, ła’ nadaach’iłtseed doleeł, ła’íí binidaagoch’idile’ doleeł:

50 Áík'ehgo ni'gosdzáń alzaagé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'ɳań binkááyú
nada'iziidi dawa bidił nada'ijóółíí, daałɨnolt'įįłíí bik'izhį' didot'aał,
51 Ábel zesdįįgé' Zekarías zesdįįzhį' nnágont'i'go, Zekaríasíí bech'okąąhíí
biká' dahnási'ɳiłíí goz'aanií ła'íí kįh biyi' da'ch'okąąhíí bigizhgee daztsąą lę́'e:
da'aɳii ádaanohwiłdishɳii, daałɨnolt'įįłíí bik'izhį' didot'aał.
52 Begoz'aanií nłt'éégo bídaagonołsini, nohwá góyéé doleeł! nohwíí igoyą'
bich'į' benágisé nádaadołtąą: nohwíí doo ha'ałkáh daná' nɳee ha'akáh doleeł
n'íí t'ąązhį' ádaanołsį.
53 Jesus ágáɳííná' begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí Phárisees daanlíni bá
daagoshchįįdgo łą́ągo nayídaadiłkid:
54 Yá nakída'ił'áágo, k'izé hadzii daanzɨgo, dahat'íhíta yik'izhį' daidi'aahíí
bighą.

12

1 Díí bee ánágot'įįłná' nɳee doo náhóltag dayú dała'adzaago dázhǫ́
daałiłjizhná' Jesus bitsiłke'yu iłtsé gáyiłɳii nkegonyaa, Phárisees daanlíni
binchǫ'íí báń benilzoołé ga'at'éhi baa daagonołsąą, áí nɳee binadzahgee
nzhóni ádaadil'íni at'éé.
2 K'ad dawahá bił ɬe'izkaad n'íí ch'í'ɳah ádolɳiił; ła'íí k'ad dawahá nanl'į' n'íí
bígózɨhgo ádolɳiił.
3 Áík'ehgo godiłhiłyú hat'íí daadołɳii n'íí got'įįzhį' didots'įįł; kįh biyi' yuɳe'
datąąnégo hat'íí daadołɳii n'íí kįh biká'gé' didots'įįł.
4 Shit'ekéhíí, gádaanohwiłdishɳii, Hayíí kits'í nadaiłtseedná', bikédé'go doo
hago ádaaɳéh dahíí doo bédaałdzid da.
5 Shíí nohwił nadaagoshɳi' hadń bédaałdzid: ich'izishiinií bikédé'go ch'iidn
bikǫ' diltłi' yuyaa kaa o'iłkaadíí áń bédaałdzid; gánohwiłdishɳii, áń bédaałdzid.
6 Ya' dlǫ'dichiné ashdla'i zhaali łichí'é naki izlɨɨgo nahiɳiih gá? Da'ágát'éé
ndi Bik'ehgo'ihi'ɳań dała'á ndi doo yaa yiɳah da.
7 Nohwitsizíl dawa ałk'iná' hotagi at'éé. Áík'ehgo doo nédaałdzid da:
dlǫ'dichiné doo ałch'ídé bitisgo da'inoɬɨį da.
8 Gánádaanohwiłdish'ɳii, Dahadń nɳee binadzahgee, Áń bígonsɨ, shiłɳiihń,
shíí nɳee k'ehgo Niyááhíí Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií
binadzahgee ágádiłdishɳiił:
9 Áíná' hadń nɳee binadzahgee, Áń doo bígonsɨ da, shiłɳiihń,
Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií binadzahgee, Doo yígółsɨ
da, biłdidishɳiił.
10 Dahadń shíí, nɳee k'ehgo Niyááhíí, nchǫ'go shaa yałti' ndi binchǫ'íí bá
da'izlíné ánádolɳiił; áíná' dahadń Holy Spirit nchǫ'go yaa yałti'ń binchǫ'íí doo
bá da'izlíné ánálɳe' at'éé da.
11 Jews ha'ánáłséhíí, ła'íí nadaant'aahíí, ła'íí aasiɳilíí binadzahgee
ndaanohwidel'aago, hago'at'éégo shą' hasdziih, dagohíí hat'íísha' dishɳii
gádnii, doo daanołsɨ da:
12 Holy Spirit da'ái bik'ehen'ą́ągee biyi' hat'íí daadołɳiihíí nohwił
ch'ígó'aah ndi at'éé.
13 Nɳee dała'at'éehíí ła' Jesus yich'į' hadziigo gáɳíí, Ilch'ígó'aahíí, shik'isn
hat'íí nohwíyéé doleełíí łahzhį' shaa no'né', biłnɳii.
14 Jesus gábiłɳii, Dawahá nanohwíńłtł'ogíí hadń nohwá iłch'į'ishłe'go
hashiłtįį?

15 Áígé' Jesus gánádo'n̲iid, Daagonołsą́ą le', dawahá dayúwehégo ádáhádaałt'iinií baa daagonołsą́ą: kíyéédhíí łą́ą́ ndi doo áí bee ch'ihin̲aa da.
16 Ilch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee yich'į' hadziigo gáyiłn̲ii, Nn̲ee ízisgo it'iinií łą́ágo na'inłt'į́h:
17 Dabíí gáłdi'n̲ii, Hago áshn̲éh, shinest'ą'íí doo hayú bá nágost'ąą da.
18 Áígé' gánádi'n̲ii, Hago áshn̲éhíí bígonsį: dawahá bá gową shíyéédhíí nanágohishn̲iiłgo nchaago ánágoshdléhgo, shinest'ą'íí ła'íí dawahá shíyéédhíí ákón̲e' oshn̲iił.
19 Shiyi'siziinií gábiłdishn̲ii, Shiyi'siziinií, dawahá n̲íyéédhíí da'kwíí łegodzaayú dábik'ehyú iłk'eyíhin̲il; áík'ehgo hanányoł, iná́á, ídląą́, nił gozhǫ́ǫ́ le'.
20 Áíná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań gábiłnn̲iid, Doo gonyą́ą́ da; díí tł'é' niyi'siziinií níhókeed: dawahá n̲íyéédhíí iłk'ehin̲ilíí hadń bíyéé doleeł áíná'?
21 Hadń dabízhą́ nzhoonií zhą́ ádáhát'į́įgo iłk'eyihin̲ilná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee doo nzhǫǫ da, áń nn̲eehń ágát'éé.
22 Jesus bitsiłke'yu gáyiłnn̲iid, Áí bighą gánohwiłdishn̲ii, Nohwi'ihi'n̲a'íí doo baa daanohwił goyéé' da le', hat'íísha' hishą́ą doleeł, daanołsi̲go; dagohíí nohwits'í doo baa daanohwił goyéé' da le', hat'íísha' ágoshdle', daanołsi̲go.
23 Ki'ihi'n̲a'íí idáń bitisgo ilíni at'éé, kits'íhíí diyágé bitisgo ilíni at'éé.
24 Gaagé baa natsídaałkees: doo k'eda'dilee da, doo náda'igeesh da; doo hayú binon'iłk'edaayihin̲iiłíí bá gową goz'ąą da; da'ágát'éé ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá da'diiné': nohwíí dlǫ' bitisgo da'inoł̨į!
25 Nohwitahyú hadń daahoł̨n̲eezíí yaa natsekeesíí zhą́ bee ayą́hágo ndi hadag ńdiłséhgo ádidle' gá?
26 Áík'ehgo ágát'éhi dé'iyą́há ndi ch'éh ádaałe'ná', hat'íí bighą ła'ihíí baa daanohwił goyéé'?
27 Tł'oh dénzhónéhíí baa natsídaałkees, hago'at'éégo nadaanse'íí: doo nada'iziid da, doo da'itł'ool da; da'ágát'éé ndi Sólomon ízisgo at'éé lę́'e ndi, doo díí tł'oh dénzhóné ga'at'éégo ík'e'isdlaa da, nohwiłdishn̲ii.
28 Áík'ehgo tł'oh díí jį́į nołseełkíí, áígé' iskąą daadidlidíí ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo bik'e'isłaaná'; áí tł'ohíí bitisgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwik'e'isłaa, nohwíí nohwi'odlą' ayą́háhi.
29 Áík'ehgo hat'íí da'iidąą shi̲híí dagohíí hat'íí da'iidląą shi̲híí zhą́ doo baa natsídaałkees da, doo nohwiini' hą́h da le'.
30 Ni'gosdzáń biká' nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí áí zhą́ itisgo hádaat'į́į: áíná' hat'íí bídn daanołiiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa nohwá yígółsį.
31 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí itisgo biká hádaałt'į́į, áígé' díí dawahá ałdó' nohwíyéé doleeł.
32 Doo nédaałdzid da, doo hwoigo shiké' hołkah dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa bilałtł'áhgee daanliiníí itah daanołi̲i̲go nohwá ngon'ą́ą́, áí bił goyiłshǫ́ǫ́.
33 Dawahá nohwíyéédhíí nohwaa nahin̲iił le', tédaat'iyéhíí baa daanołné'; bestso bizis doo są'i hileeh dahíí nádaadoł'aah, yaaká'zhį' ilínihíí doo édi̲i̲hi nádaadoł'aah, ákú da'in'i̲i̲híí doo keda'in'i̲i̲h dayú, ła'ihíí doolé doo nohwich'ą' da'iyą́ą dayú.
34 Dahayú nohwił ilíni sin̲ilyú áí zhą́ baa natsídaałkees doo.
35 Ík'eda' sołdlaago t'ałkoná' nohwikǫ' daadiltłi' le',

36 Nnee binant'a' ni'i'nédhgee k'ad nadáhgo yiba' naháztąąhíí k'ehgo ádaanołt'ee le'; nadzáágo dáádítį̨h ńyínłts'įgo dagoshch'į' yá ch'ída'itį̨įh doleeł.
37 Nadaal'a'á binant'a' nadzááná' daadéz'įįhíí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł: da'anii gánohwiłdishnii, ík'e'idleego, Dinołbįh, yiłniigo yich'į' iikaah.
38 K'ad tł'é'ís'ahzhį' godeyaayú, dagohíí hadiyeskąąyú biká daadéł'įįgo nadzááyúgo, áí nadaal'a'á biyaa gozhǫ́ǫ́ doo.
39 Díí bídaagonołsį, nnee bigową golíínií da'os'ah in'įįhíí hígháhgo yígółsįyúgo yiká déz'įį doleeł ni', áík'ehgo bigową doo ch'í'nódzį́s át'éé da.
40 Nohwíí ałdó' t'ałkoná' iłch'į'daanołt'ee, shíí nnee k'ehgo Niyááhíí dahagee nánshdáh, doo ndaashołíí dagee.
41 Peter gábiłnii, SheBik'ehń, iłch'ígót'aahgo na'gonii'íí bee yáńłti'íí, ya' nohwíí zhą́ nohwá ánnii née, dagohíí dawa bá ánnii née?
42 Jesus gánníí, Hadń begondlį̨įgo na'iziidíí góyáni, binant'a' bigowąhíí yebik'ehgo nbiłtį́į́ n'íí, dahagee idáń nana'nííhghee idáń nayinniih.
43 Na'iziidíí binant'a' ábiłniiyú át'į́įgo binant'a' nadzááyúgo, áń biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
44 Da'anniigo gádaanohwiłdishnii, nant'án hat'íí bíyéehíí dawa yebik'ehgo na'iziidíí nbíłteeh doo.
45 Áíná' ái na'iziidíí, Shinant'a' doo dáhah nadáh da, idiłdi'niiyúgo; isdzáné ła'íí nnee nada'iziidíí nadainłkaad nkegonyaayúgo, iyąą ła'íí idląągo bił nágodezyizyúgo;
46 Ái na'iziidi binant'a' doo yiká déz'įį dagee, doo nyołíí dagee nadáhgo nbihiłgeesh, áígé' hayíí doo da'odląą dahíí bich'į'zhinéégo nilteeh.
47 Ái na'iziidi binant'a' hat'íí áile' hábit'iiníí yígółsį ndi doo hwaa ágádzaa da, doo hwaa iłch'į'ádidlaa dahíí nábi'diltsas.
48 Áíná' na'iziidi binant'a' hat'íí áile' hábit'iinií doo yígółsį dahíí, nábi'diltsas dábik'ehyú adzaayúgo ndi, dét'įh ńbi'diltsas doleeł. Hadń łą́ągo baa hi'né'íí, áń łą́ągo bínádokił; hadń nnee łą́ągo yá'ńné'yúgo, áń łą́ągo yíná'dókeed doo.
49 Shíí kǫ' ni'gosdzáń biká'zhį' nkedinshniiłgo niyáá: ałk'iná' diltłi' le' láń!
50 Shíí baptize áshidilne'; ái dáhah hadó' begolne'!
51 Ya' ni'gosdzáń biká'zhį' iłch'į'gont'éehíí nkeniiné' daanołsį née? Dah, nohwiłdishnii; nnee iłk'ídaashnilyú níyáá:
52 Kodé' godezt'i'go ashdla'i kįh dała'á biyi' daagolį́įyúgo, taagi yich'į' nakiłt'éé doleeł, dagohíí naki yich'į' tałt'éé doo.
53 Nneehń biye' yił nanágonłkaad doo, biye'ń bitaa yił nanágonłkaad doo ałdó'; ła'íí isdzán bi'isdzą' yił nanágonłkaad doo, bi'isdzą'ń bimaa yił nanágonłkaad doo ałdó'; isdzán yá'iyéhń yił nanágonłkaad doo, isdzán bá'iyéhń yił nanágonłkaad doo ałdó'.
54 Jesus nnee dała'at'éehíí yich'į' hadziigo gánniid, O'i'áh biyaayú yaak'os dahnanłse'go daał'įįyúgo dagoshch'į' gádaadołnii, Nagołtįį łąą; áík'ehgo da'ágánágot'įį́ł.
55 Hayaagé'go ńch'iidyúgo, Gozdog doleeł łąą, daadołnii; áík'ehgo ágánágot'įį́ł.
56 Nohwíí nnee nzhóni ádaagonoł'íni, yaak'os ła'íí ni'gosdzáń hago ágonéhíí bídaagonołsįná', hat'íí bighą k'ad ágonéhíí doo bídaagonołsį da?
57 Hat'íí bighą doo dánohwíí nohwi'at'e' hago'at'éé shįhíí bídaagonołsį dashą'?

58 Hadń naa dahgoz'aaníí nant'án yaa bił hi'ashyú dagoshch'į' bił iłk'ínágonłdǫǫh; dahyúgohíí aayánáltihíí yaa nidołt'eełgo at'éé, áik'ehgo aayánáltihíí aasitíni yaa niłtéehgo, aasitiiníí ha'ániłt'e'.
59 Doo ch'ínánódáh át'éé da, dá ąął na'íńnilgo zhą́, niłdishnii.

13

1 Áíná' ła' nnee áígee dała'at'éehíí Jesus yił nadaagolni'go gádaayiłnii, Ła' nnee Gálileegé' hikaihi Pílate nabistseedgo bidiłíí ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań yaa dainé'íí bidiłíí bił nanádisgeed lę'e.
2 Jesus gádaabiłnii, Ya' áí nnee Gálileegé' daagolííníí nnee ła'ihíí Gálileegé' daagolííníí bitisgo binchǫ' ye'ádaat'eehíí bighą biniidaagodeszaa daanołsį née?
3 Dah, nohwiłdishnii: áíná' nohwíí daanohwinchǫ' doo bich'ą́'zhį' ádaałne' dayúgo, nohwíí ałdó' áí k'ehgo nanołne'.
4 Dagohíí łah nnee tsebiits'ádah hilt'éhi Silóamgee tséé iłk'ehistł'ini nneezgo nadn'áhi biká' nágo'go nabistseed n'íí, ya' áí ła'ihíí Jerúsalemgee daagolííníí bitisgo binchǫ' ye'ádaat'eehíí bighą adzaa daanołsį née?
5 Dah, nohwiłdishnii: áíná' nohwíí daanohwinchǫ' doo bich'ą́'zhį' ádaałne' dayúgo, nohwíí ałdó' áík'ehgo nanołne'.
6 Jesus iłch'ígót'aahgo na'gonni'íí yee yaa nanágolni'go gánníí, Ła' nnee bidasts'aa hentíínníí biyi'gee ch'il fig holzéhi o'áá lę'e; áik'ehgo nneehń áí fig o'áhi bah dahnándahíí yiká déz'įįgo nyáá ndi doo ła' da ląą.
7 Nnee bidasts'aa hentíínníí bá yaa nádéz'iiníí gáyiłnii, Kú díń'įį, díí fig sikaadíí bah dahnándahíí biká nádísht'įįgo taagi łegodzaa, t'ah doo ła' nádish'aa da: k'íńk'é; hat'íí bighą o'áá doleeł, doo bah dahná'ndah daná'?
8 Áík'ehgo gánníí, Shinant'a', ch'ík'eh da'áík'ehgo o'áágo łenágodáhgo nzhǫǫ, áík'ehgo dahat'íhíta bich'į' int'aaníí bił k'enádishdlee:
9 Áík'ehgo bah dahnisdeeyúgo nłt'éé: dahyúgohíí k'ídńk'i.
10 Jews daagodnłsiníí bijįį Jesus ła' Jews ha'ánáłséh goz'ąą yunne' iłch'ígó'aah lę'e.
11 Áígee ła' isdzán spirit nchǫ'i kah naghaago ábíłsini biyi' golíígo tsebiits'ádah bił łegodzaahi itah lę'e, áń hayaa isk'idgo doo iłk'ídídǫǫhi da.
12 Jesus yiłtsąągo yich'į' ánníígo gáyiłnii, Isdzán, kah nannaahíí bich'ą' ni'doltįį.
13 Yiká ndelniigo dagoshch'į' isdzánhíí iłk'ínádezdǫǫd, áik'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań náshilziihgo bich'į' ahénsį, nii lę'e.
14 Áígee Jews ha'ánáłséh yebik'ehń hashkee, Jesus Jews daagodnłsiníí bijįį ná'ilziihíí bighą, áik'ehgo nnee dała'at'éehíí yich'į' hadziigo gánníí, Gostáń iskąązhį' na'iziidíí bee goz'ąą: áí gostáń iskaaníí biyi' nádaanohwidilziihyú nohołkáh, doo godilziníí bijįį da.
15 Jesus hananádziigo áí nneehíí gáyiłnii, Ni, nzhǫǫ ádńł'íni, nohwíí dała'á nołtįįgo godilziníí bijįį nohwimagashi dagohíí nohwitúlgayé dahastł'oonníí k'eda'oł'adgo túyú daadołǫǫz góya'?
16 Díí isdzánihíí, Abraham bich'ą'gé' bi'dishchíni, Satan dahbihestł'ǫǫgo tsebííts'ádah bił łegodzaahi, godilziníí bijįįshą' doo k'e'it'ad da née?
17 Ágánniidná' nnee Jesus yich'į' daagot'iiníí ádaa yádaaniidzįį: áíná' nnee ła'ihíí dawa bił daagozhǫ́ǫ́, Jesus dázhǫ́ nłt'éégo adzaahíí bighą.

18 Áígé' Jesus gáṉíí, Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee begoz'aaníí hago'at'ééhíí?
Hat'íí bił łísht'a nshné' baa nagoshṉi'?
19 Nṉee ła' mústard biyigé dázhǫ́ ałch'ísę́hi náidn'ąągo bikíyaayú k'eidnláá;
áí ch'il dázhǫ́ nchaahi silįįgo bich'ádaaz'aahíí biyi'yú dlǫ́' yúdahyú nada'iṉiihíí
bit'oh ádaagozlaahíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee begoz'aaníí át'éé.
20 Áígé' gánádo'ṉiid, Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee begoz'aaníí hat'íí bił
łísht'a nshné'go baa nagoshṉi'?
21 Isdzán ik'áán taadn ha'okąą́go báń benilzoołé yił ná'ist'oodgo ąął
dahńdilzoołíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee begoz'aaníí át'éé.
22 Jesus Jerúsalemyú higaałgo kįh nagozṉilyú ła'íí daagotahyú iłch'ígó'aah
lę́'e.
23 Ła' bich'į' gánṉiid, ShiNant'a', ya' nṉee da'ayą́hágo hasdáhikáh doleeł née?
Gáyiłnṉiid,
24 Ágołch'óshígo ch'ígót'i' ch'ínołkáh bich'į' dahdaanołdǫh: łą́ą́go ha'akáh
hádaat'įį doleeł ndi ch'éh ádaat'įį doleeł, nohwiłdishṉii.
25 Bigową golííníí nádidáhgo dáádítį́h nohwich'ą́' da'ditįįhná' da'dáńyú
nasozįįgo dáádítį́híí ńdaanołts'įgo gádaadołṉiił, Nohwinant'a', Nohwinant'a',
nohwá ch'í'íńtįįh; nohwich'į' hadziigo gádaanohwiłdoṉiił, Hagé' nałkaihi shį,
shíí doo nohwídaagonsį da:
26 Áíná' gánádaadoł'ṉiił, Niṉááł da'iidąą ni', nohwida'itinyú iłch'ígon'aah ni'.
27 Áíná' gánohwiłdidoṉiił, Hagé' nołkaihi shį doo nohwídaagonsį da, no-
hwiłdishṉii; yúwehzhį' nołkáh, daanohwigha nchǫ'go ádaałt'íni.
28 Abraham, Isaac, Jacob, ła'íí dawa Bik'ehgo'ihi'ṉań binkááyú nada'iziidi
n'íí Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee goz'ąą yuṉe' naháztąągo daał'įįgo, áíná'
nohwíí nohwich'ą́' da'detąągo, daałchag ła'íí nohwiwoo' łídaadołk'ash doo.
29 Nṉee ha'i'áh biyaadé'go, ła'íí o'i'áh biyaadé'go, yúdaazhidé'go,
ła'íí hayaadé'go nihikáhgo, Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee goz'ąą yuṉe'
dahnaháztąą doo.
30 Nṉee ła' iké'yú daanlįį n'íí da'iłtsé doleeł; ła' da'iłtsé daanlįį n'íí iké'yú
doleeł.
31 Da'áí bijįį ła' Phárisees daanlínihi baa hikaigo Jesus gádaayiłṉii, Kogé'
dahnṉáh; Hérod niziłhee hát'į́į́.
32 Jesus gábiłṉii, Ti'i, áí ba'íí k'ehgo nlíni gádaadołṉii, Díí jįį ła'íí iskąą shíí
ch'iidn nṉee biyi'gé' ch'ínihisood, ła'íí ná'isziih; nakiskąągo áníita shinasdziid
ąął ashłeh.
33 Da'ágát'éé ndi díí jįį ła'íí iskąą ła'íí nakiskąągo da'áí k'ehgo hishgaał:
Bik'ehgo'ihi'ṉań binkááyú na'iziidi Jerúsalemyú zhą́ datsaah dábik'eh.
34 Jerúsalem, Jerúsalem ńlíni, Bik'ehgo'ihi'ṉań binkááyú nada'iziidi
natsíńłtseedíí, ła'íí nich'į' daahi'aadíí tséé bee nabida'tsisíńłṉe'íí; tazhik'áné
bi'aadíí bit'ats'in bitł'ááh yuṉe' bizhaazhé onáyiṉiłíí k'ehgo nichągháshé doo
ałch'ídn łináhishṉiił hasht'į́į́ ndi doo hádaałt'į́į́ da ni'!
35 Nikįhíí yó'agodot'ąą: da'aṉiigo gádaanohwiłdishṉii, Bik'ehgo'ihi'ṉań bizhi'
yee higaałń ba'ahégosini at'éé, daadołṉiihíí bijįį zhą́ nadaashołtséh.

14

1 Łah Jews daagodnłsiníí bijįį Jesus Phárisee nant'án nlíni bigową yuṉe'
iyąąyú óyáágo, dé'at'éégo daayinł'į́į́ lę́'e.
2 Jesus ła' nṉee nádaanilzołi yiłtsąą.

3 Áík'ehgo nn̲ee begoz'aaníí nłt'éégo yídaagołsini ła'íí Phárisees daanlíni
yich'į' hadziigo gáyiłn̲ii, Ya' godilziníí bijįį na'ch'ilziihgo goz'ąą née, dah née?
4 Doo hadń bich'į' hanadzii da lę́'e. Áík'ehgo nn̲ee kah yaa nagháhihíí
náidnlǫǫzgé' náilziih, áígé' onáyíł'aad.
5 Áígé' gánádaabiłn'n̲iid, Hadń godilziníí bijįį bitúlgayé dagohíí bimagashi
o'i'áń yúyaa ogo'yúgo dagoshch'į' hanáidishood ya'?
6 Áígee doo hadń hananádzii da lę́'e.
7 Nn̲ee kú neheskaihíí hagee nn̲ee itisgo ádaat'eehíí dahnádaadinibįhgee
dahnihebįįłgo yiłtsąąná' iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee hadziigo gán̲íí,
8 Ni'i'n̲éhgee da'idąąyú ńn̲áh, niłnn̲iidyúgo, nn̲ee itisgo ádaat'eehíí
dahnádinibįhyú dahnódaa hela'; ágándzaayúgo nn̲ee nitisgo at'éhi, Kú ńn̲áh,
biłdo'n̲iid n'íí;
9 Áík'ehgo nn̲ee bá da'idaaníí nich'į' nigháhgo gániłdidon̲iiłgo at'éé, Ai
dahsíńdaageehíí díí nn̲eehíí baa goń'aah; ádaayáńdzįgo dá'ích'į'égee goz'ąągee
dahńdaał.
10 Kú ńn̲áh golzeego naa ch'íníhít'ą́ą́go akú ńyaago dá'ích'į'égee goz'ąągee
dahńdaał; áík'ehgo nn̲ee bá da'idaaníí ńyáágo, Shit'eké, yúdahgee dahńdaał,
niłn̲iigo, kú neheskaihíí bin̲ááł itisgo nni'dilteeh.
11 Hadń itisgo ádéstįįhń ádaagoch'olba'go ádoln̲iił; áíná' ádaagoch'olba'ń
itisgo at'éégo ádoln̲iił.
12 Jesus nn̲ee bá da'idaaníí ałdó' yich'į' hadziigo gáyiłn̲ii, Nigowągee
ha'iz'ąągo da'idąąyúgo, dagohíí o'i'ą́ą́go da'idąąyúgo, doo dá nit'eké, nik'isyú,
nik'íí, dagohíí ízis da'it'iiníí na'ashhahgé' daagolííníí zhą́, Kú nohołkáh
da'ołsąąyú, biłnn̲ii da; ágándzaayúgo ni ałdó', Kú ńn̲áh, nádaaniłdo'n̲iiłi at'éé,
t'ąązhį' ni nich'į' naná'doho'n̲ił.
13 Ná da'idąąyúgo tédaat'iyéhíí, baa dahnagoz'aaníí, doo nadaakai dahíí,
ła'íí bin̲áá édaagodiníí, Da'ołsąąyú nohołkáh, daabiłnn̲ii doo:
14 Áík'ehgo niyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł; áí doo hat'íí nich'į' nanádaihi'n̲iił dahíí
bighą: nn̲ee nłt'éhi nanezna'íí naadikaihíí bijįį nich'į' nanádo'n̲ił.
15 Nn̲ee ła' Jesus yił iyaaníí díí yidezts'ąągo gábiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi-
lałtł'áhgee goz'ąą yun̲e' hadń báń yiyąą doleełíí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
16 Jesus gábiłn̲ii, Nn̲ee ła' ízisgo bá da'idąągo, nn̲ee łą́ą́go, Kú da'ołsąąyú
nohołkáh, yiłnn̲iid lę́'e:
17 Áígé' da'idaaníí biká' ngonyáágee binal'a'á gáyiłn̲ii, Hayíí, Kú nohołkáh,
daabiłdén̲iidíí, Yushdé', daabiłnn̲ii; ałk'iná' ąął á'ilzaa.
18 Áíná' nn̲ee dała'á daantį́į́go, Doo ákú disháh da, daan̲ii nkegonyaa.
Nn̲ee da'iłtséhíí gán̲íí, Ni' nagohéłn̲ii ni', áí nish'į́į́yú díyáá: shá ch'ígon'aah,
nánoshkąąh.
19 Ła'ihíí gánádo'n̲iid, Shíí magashi bena'ibąąsé gonenan nahéłn̲ii ni', áí
bínshtááhyú díyáá: shá ch'ígon'aah, nánoshkąąh.
20 Ła'ihíí ałdó' gánádo'n̲iid, Shíí shi'aad gozlįį ni', áí bighą doo ákú nsháh da.
21 Nal'a'á binant'a' áí nn̲eehíí hat'íí daan̲iihíí yił nagosn̲i'. Nant'ánhíí
bágóchįįdgo binal'a'á gáyiłn̲ii, Ti'i, dahałe, kįh gozn̲ilíí biyi' da'itinyú, kįh bigizh
ch'énádaagozt'i'yú nn̲ee tédaat'iyéhíí, baa dahnagoz'aaníí, doo nadaakai dahíí,
ła'íí bin̲áá édaagodiníí, Yushdé', daabiłnn̲ii.
22 Áígé' nal'a'áhíí binant'a' gáyiłn̲ii, Shinant'a', áshiłnn̲iihíí ałk'iná' begolzaa,
ndi t'ah goz'ąą.

23 Nant'ánhíí binal'a'á gáyiłn̲ii, Ti'i, da'itinyú ła'íí kįh bin̲aayú ch'il
łédaant'i'yú nihiyóód, áík'ehgo shigową yun̲e' ch'ilą́ą doleeł.
24 Nn̲ee, Kú da'ołsą́ą́yú nohołkáh, ch'éh ádaabiłdén̲iidíí shi'idáń doo daayolįh
at'éé da.
25 Jesus nn̲ee łáą́go yił náłseeł: áí yich'į' adzaago gáyiłnn̲iid,
26 Dahadń shaa nyááhń bitaa, bimaa, bi'aad, bichą́ghá́shé, bik'isyú, bi-
lahkííyú, ła'íí dabíí bi'ihi'n̲a' ndi shitisgo bił nzhooníí, áń doo shiké' higaałíí
át'éé da.
27 Dahadń bitsį'iłna'ááhíí doo dahiditįįhgo shiké' dahdigháh dahń, doo
shiké' higaałíí át'éé da.
28 Nohwitahyú dahadń yúdahyú nil'ą́ągo iłk'e'ishtł'i nzįyúgo, áń iłtsé ndaah-
goshą' da'kwíí ileeh shįhíí yołtag, dá bínil'ą́ą shį ą́ął ashłéhzhį' nzįgo?
29 Dahyúgohíí kįh bitł'ááh łédn̲'aahíí ą́ął áyíílaaná' hat'íí áile'ihíí doo ą́ął áile'
yínés'ą́ą dayúgo, nn̲ee bin̲ááł doo ą́ął áile' dahíí baa daadloh nkegonyaa,
30 Gádaan̲iigo, Áí nn̲eehíí itł'i nkegonyaa ndi doo ą́ął áile' yínés'ą́ą da.
31 Ła'íí nant'án, nant'án ła' yił nagonłkaad doleełyúgo, iłtsé ndaahgoshą' yaa
natsekees, shisilááda gonenango doo náhóltag dayú ła' nant'ánhíí bisilááda
nadin doo náhóltag dayúhi bił nagonshkaad dábik'eh shį, nzįgo?
32 Dahyúgohíí, yił nagonłkaadíí t'ah ńzaadgé' hikaahná', bá ch'in̲ííh
nadai'aahíí bidáhzhį' daidił'aa gádaayiłdin̲iihgo, Iłt'eké náodleeh.
33 Áík'ehgo nohwitahyú dahadń bíyéehíí dawa bił nzhǫǫhíí bighą doo
yich'ą́'hígháh hát'į́į́ dahń, doo shiké' higaałíí át'éé da.
34 Ishįįh nłt'éé, ndi ishįįh doo nk'ǫ́ǫ́zh da silį̨yúgo, hat'íí bee nk'ǫ́ǫ́zhgo
ánálne'?
35 Łį́į́ bichan ndi bił nadigeedgo kíyaayú doo nalkaad bik'eh da; daazhógo
ch'élkáad. Hadń bijeyi' golíínií íyésts'ą́ą le.

15

1 Tax bich'į' nadaahi'n̲iiłkíí ła'íí nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí dawa Jesus
yídaayésts'ą́ągo yich'į' nihikáh lę́'e.
2 Phárisees daanlíni ła'íí begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi Jesus yída'iłtahgo
gádaan̲ii, Áí nn̲ee, nn̲ee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yich'į' nihikáh, ła'íí yił
da'ayą́ą.
3 Áík'ehgo Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee yił nagoln̲i' gán̲íígo,
4 Nohwitahyú ła' dahadń dibełį́į́ dała'á gonenadín da'izlį̨yú yinoyołgo,
dała'á ch'a'oyááyúgo, ngost'ádin ngost'áíhíí dakú nyin̲íílshą', áíná' dała'á
bich'ą́' ch'a'oyááhíí yíka ntaah, dá náidnłtįįzhį'?
5 Náidnłtįįná' yaa bił gozhǫ́ǫ́go biwosyú dahiłteeh.
6 Bigowąyú nádzáágo bit'eké ła'íí ba'ashhahgé' daagolíínií dała'áyíílaago
gádaayiłn̲ii, Shił nohwił daagozhǫ́ǫ́ le'; shidibełį́į́ ch'a'oyáá n'íí nádiłtįįh.
7 Da'áík'ehgo ałdó' nn̲ee dała'á nchǫ'go at'éehń binchǫ' yich'ą́'zhį' adzaahń,
ngost'ádin ngost'áí nn̲ee daanjǫǫ daanzį̨go binchǫ' doo yich'ą́'zhį' ádaan̲e'
dahíí bitisgo yaaká'yú baa koł daagozhǫ́ǫ́ doleeł, nohwiłdishn̲ii.
8 Isdzán ła' zhaali béshłigai be'alzaahi gonenan nain̲ilgo, dała'á baa
ch'a'oltǫ'yúgo, kǫ' yidiltłaadgoshą' nágołshóhgé' yiká déz'įį, danáidn'ą́ązhį'?
9 Náidn'ą́ąná' bit'eké ła'íí ba'ashhahgé' daagolíínií dała'áyíílaago gádaayiłn̲ii,
Shił nohwił daagozhǫ́ǫ́ le'; zhaali shich'a'oltǫ' n'íí nádi'ą́ą.

10 Da'áík'ehgo ałdó' nn̲ee dała'á nchǫ'go at'ééhń binchǫ' yich'ą́'zhį' adzaahíí
bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí bin̲ááł gózhǫ́ǫ́ doleeł,
nohwiłdishn̲ii.
11 Jesus gánádo'n̲iid, Ła' nn̲ee biye' naki golį́į́ lę́'e:
12 Iké'gee nagháhihíí bitaa gáyiłn̲ii, Shitaa, dawahá n̲íyééhíí łahzhį' shíyéé
doleełíí shaa nné'. Áík'ehgo bá iłk'ííyíné'go yaa yiné'.
13 Da'kwíí iskąą hik'e iké'gee nagháhihíí dawahá bíyééhíí dała'áyíílaago
ńzaadyú óyáá, ákú da'adzaayú análwołgo dawahá bíyéé n'íí ąął ch'ayishchįįh.
14 Dá ąął ch'ayishchįįná' áígee shin̲á' góyéégo daagodeyaa lę́'e; áík'ehgo
dawahá yídn nlįįgo nkenyaa.
15 Nn̲ee ła' áígee daagolííníí yá ná'nziid; góchi yá nádi'né'go.
16 Góchi bi'idáń dák'azhą́ yiyąą ndi nn̲ee doo ła' bá'diné' da.
17 Ídínágoszįįdgo gádiłdi'n̲ii, Shitaa yánada'iziidíí łą́ą́go bi'idáń daagolį́į́,
ik'e'an nazn̲ilgo, áíná' shihíí shin̲á' dák'azhą́ shiziłhee!
18 Shíí nádishdáhgo shitaa bich'į'yú nádésdzá, áík'ehgo gábiłdishn̲iih, Shitaa,
yaaká'zhį' bich'į', ła'íí ni nich'į' nchǫ'go asdzaa,
19 Doo niye' daashiłch'in̲ii bik'eh sitį́į́ da: nánada'iziidíí k'ehgo nashíńłteeh.
20 Áík'ehgo nádiidzaago bitaa yich'į' onádzaa. T'ah ńzaadgé' nádaałná' bitaa
biłtsąągo baa ch'ozbaadgo bich'į' nádilwod, bizénáschidgo bizts'ǫs lę́'e.
21 Biye' gábiłn̲ii, Shitaa, yaaká'zhį' bich'į', ła'íí ni nich'į'nchǫ'go asdzaa, doo
niye' daashiłch'in̲ii bik'eh sitį́į́da.
22 Áíná' bitaahíí yánada'iziidi gádaayiłn̲ii, Diyágé dázhǫ́ itisgo nłt'éhihíí kú
ndaanołtsoosgo bá ádaagołe'; gan bik'edn'áné bik'e daadoł'aa, kee ałdó' bá
ádaagołe':
23 Magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íí nádaadołt'e'go bá daazołhee; áík'ehgo
daahiidąągo nohwił daagozhǫ́ǫ́ le':
24 Díí shiye' daztsąą nsį n'íí t'ah hin̲aa lą́ą́; ch'a'otłizh n'íí nádiltįįh. Áík'ehgo
bił daagozhǫ́ǫ́ nkegonyaa.
25 Biye' iłtsé nagháhihíí k'edolzaayú naghaa n'íí nádaał: áń kįh yit'ahzhį'
nnyááná' bésh dilwoshé bee idot'aałná' da'ch'ilzhishgo yidezts'ąą.
26 Nada'iziidi ła' yiká ánn̲iidgo nayídiłkid, Hat'íí bighą ágot'įįh?
27 Gábiłn̲ii, Nidizhé nádzáá; nitaa magashi zhaazhé bidinesk'ah n'íí bá
zesdįį, nidizhé dánłt'éé nt'éégo baa nadzááhíí bighą.
28 Áík'ehgo bágóchįįdgo doo ha'agháh dahíí bighą bitaa bich'į' ch'ínyáágo,
Ha'ánn̲áh, biłn̲iigo nábokąąh lę́'e.
29 Bitaa yich'į' hadziigo gáyiłn̲ii, Doo ałch'ídé łegodzaa da nich'oshn̲iigo
áshiłnn̲iihíí dawa bikísk'eh ánsht'ee ni'; ndi gantł'ízí zhaazhé ndi t'ah doo
hwaa shaa ńłteeh da, shit'eké bił shił daagozhǫ́ǫ́ le'at'éhi:
30 Áíná' díí niye', bizháan da'adzaahíí yił anákeełgo dawahá n̲íyéé n'íí ąął
ch'ayishchįįná' nádzááyú, dagoshch'į' magashi bidinesk'ah n'íí bá zínłhįį.
31 Bitaa gábiłn̲ii, Shiye', ni nił gonshłįį, shíyééhíí dawa n̲íyéé.
32 Nohwił daagozhǫ́ǫ́, nohwił gonedlįįgo dábik'eh go'į́į́: díí nidizhé dazt-
sąągo daandzį n'íí hin̲aa; ch'a'otłizh n'íí nádiltįįh.

16

1 Jesus bitsiłke'yu yich'į' hananádzii, Łah nn̲ee ízisgo it'íni ła' nn̲ee
bána'iziidihi bíyééhíí dawa yin̲ádéz'įįgo nyinłtįį lę́'e; áí nn̲ee ízisgo it'įį n'íí
gádaabiłch'in̲ii, N̲íyééhíí yin̲ádéz'iiníí dawahá nich'ą́' da'izlį́į́ áił'įį.

2 Áík'ehgo bána'iziidíí, Yushdé', yiłnn̲iidgo gáyiłn̲ii, Hat'íí lą́ą́ daaniłch'in̲iigo naa idists'ag? Naltsoos biká'dawahá shíyéé́híí shá beda'izoh n'íí shaa nán'aah; k'adíí dawahá shíyéé́híí doo shá bin̲ádíń'įį da.

3 Na'iziidíí gádiłdi'n̲ii, Hago łą́ą ashn̲e'? Shinant'a' dawahá bá bin̲ádésh'įį n'íí shich'á' nágodn'ą́ą: doo nagoshgeed bik'eh da; ídóshkeedyúgohíí ádaayánsdzį.

4 Shíí hago ashn̲e' bígonsį, kodé' ch'ínáshi'dolt'e'go nn̲ee bitashaa doleełgo.

5 Áík'ehgo binant'a'íí yaa hadais'aa n'íí, Yushdé', daayiłn̲iigo, da'iłtsé́hihíí gáyiłn̲ii, Shinant'a' da'kwíí naa ha'áá?

6 Mazhííl dała'á gonenadíni ik'ah bee kedaanes'ą́ągo, n̲ii. Áík'ehgo gánáyiłdo'n̲iid, Dagoshch'į' ńdaahgo ashdladin zhą́ shaa ha'áá ánágódle'go k'e'iłchíí.

7 Ła' gánáyiłdo'n̲iid, N̲ihíí da'kwíí naa ha'áá? Áík'ehgo gán̲íí, Tł'oh naghái ízis nchaahíí dała'á gonenadín dádeskadgo. Áík'ehgo gánáyiłdo'n̲iid, Tsebídin zhą́ shaa ha'áá ánágódle'go k'e'ełchíí.

8 Nant'án bána'iziidná' bich'į' nach'aahń, Gonyą́ą́yú ándzaa łą́ą, yiłn̲ii: díí jįį ni'gosdzáń biká' ágot'ee zhin̲éé nakaihíí daałinolt'įįłíí, idindíín zhin̲éé nakaihíí bitisgo daagoyą́ą́.

9 Ni'gosdzáń biká' ízis it'iiníí bee nohwit'eké ádaagołdle'; áík'ehgo ásdįįdgo dahazhį' daagolį́į́yú nohwá ch'ídaadotįįł, nohwiłdishn̲ii.

10 Hadń da'ayą́hágo ágot'eehíí ndi begondlį̨įgo nayik'í'iziidyúgo ízisgo ágot'eehíí ałdó' begondlį̨įgo nayik'í'iziid doleeł: hadń ayą́hágo doo bik'ehyú át'éé dayúgo dázhǫ́ itisgo doo bik'ehyú át'éé da doleeł.

11 Áík'ehgo ni'gosdzáń biká' it'iiníí doo nzhǫǫgo ádaanołsį dayúgo, hadń yaaká'yú it'iiníí nohwaa yiné' áíná'?

12 Ła' bíyéhi doo bá nzhǫǫgo ádaanołsį dayúgo, hadń dánohwíí nohwíyéé́híí nohwaa yiné' áíná'?

13 Doo hadń binant'a' naki da: dała'a bił nchǫ'ná' ła'ihíí bił nzhǫǫ doleełi at'éé́híí bighą, dagohíí dała'á yotą'ná' ła'ihíí yich'ołaa doleełi at'éé. Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí it'iiníí dała' doo hago'at'éégo bá na'ch'iziidi at'éé da.

14 Phárisees daanlíni, zhaali ádáhádaat'ínihi, díí dawa daidezts'ą́ąná' Jesus yaa yádaałti'go yaa daadloh lé'e.

15 Áík'ehgo gáyiłn̲n̲iid, Nn̲ee binadzahgee daanołshǫǫ ádaanoł'įį ndihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwijíí yun̲e'íí yígółsį: nn̲ee hat'íí itisgo ádaayon̲iihíí, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nchǫ'.

16 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí ła'íí binkááyú nada'iziidíí ádaan̲iihíí yebik'ehgo ngóhéyáá, John nyáázhį': áígé' yushdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo baa na'gon̲i'íí t'ah baa nadaagoln̲i' goldoh, áík'ehgo nn̲ee dała'á daantį́į́gee dázhǫ́ hádaat'įįgo ídéédaalnaa.

17 Yáá ła'íí ni'gosdzáń biłgo bech'ígon̲áhgo doo nyee da, áíná' begoz'aaníí dázhǫ́ da'ayą́hágo ndi bech'ígowáhgo nyee.

18 Dahadń bi'aad yił iłk'ínát'aazhgo ła'i yił nnaná'n̲ááyúgo áń nant'į' naghaa: ła'íí dahadń isdzán biką' yó'onáyíłt'e'ń yił nn̲ááyúgo áí nn̲ee nant'į' naghaa.

19 Łah nn̲ee ízisgo it'iiníí, nak'ą' nłt'éhi łichiigo dotł'izhi bidiyágé lé'e, dajįį biigha idáń łáń íllíínníí zhą́ yiyáni.

20 Áí nn̲ee bich'ígót'i'gee ła' nn̲ee ídókeedi dá łóód zhą́hi, Lázarus holzéhi, ndaabich'istı̨́ı̨.
21 Nn̲ee ízis it'iiníí iyą́ą́gé' báń bizhool nanidéhíí shá dó'né' hadó' nzį́ lę́'e: ła'íí łicháné baa hikáhgo biká' łóódíí daayiłn̲aad.
22 Nn̲ee tét'iyé n'íí daztsą́ągo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií Abraham bijíláhzhį' ídéyóltą'go onádaabistı̨́ı̨ lę́'e: nn̲ee ízis it'ı̨́ı̨ n'íí ałdó' daztsą́ągo łełtı̨́ı̨.
23 Ch'iidntahyú dázhǫ́ biniigonłt'éégo hadag déz'ı̨́ı̨go ńzaadyú Abraham Lázarus ídéyóltą'go yiłtsą́ą.
24 Áík'ehgo Abraham nawode yich'į' ánn̲iid, Abraham, shitaa, shaa ch'onba'go Lázarus shich'į' nł'áá, bilázhoozhíí tú bee náyółt'oodgo shizaad shá yinołk'az; díí kǫ'íí biyi' nyeego shich'į' nagowaahíí bigha.
25 Áíná' Abraham gábiłnn̲iid, Shiye', t'ah hinn̲ááná' bínánln̲íh, dawahá nłt'éehíí n̲íyéé ni', áíná' Lázarus doo hat'íí nłt'éhi bíyéé da ni': k'adíí áń nłt'éégo ábi'dilzı̨́, áíná' nihíí k'adíí niniigonłt'éé.
26 Nohwíí nohwigizhgee dázhǫ́ yúyahgo nalwozh ałdó': áík'ehgo kodé' azhį' nach'idikáh doleeł n'íí doo hago'at'éégo akú nach'idikáh át'éé da; áíná' doo yushdé' nach'idikáh át'éé da.
27 Áík'ehgo nn̲ee ízis it'ı̨́ı̨ n'íí gánn̲iid, Shitaa, nánoshkąąh, Lázarus shitaa bigowąyú ńł'áá:
28 Shik'isyú ashdla'i golı̨́ı̨́; áí doo kúyaa góyéégo goz'ąą yuyaa dikáh da doleełhíí bigha Lázarus bił nagoln̲i'go nł'áá.
29 Abraham gábiłnn̲iid, Bíí Moses ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiinií yedaagoyiłı̨́ı̨́; áí yídaayésts'ąą le'.
30 Ágánn̲iid, Dah, shitaa Abraham: áíná' dahadń daztsánihi bich'ą́'gé' náńł'ááyúgo shik'isyú binchǫ'íí yich'ą́'zhį' ádaan̲e' doleeł.
31 Abraham gánábiłdo'n̲iid, Moses ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiinií doo daidits'ag dayúgo, daztsáni naadiidzaago bił nadaagoln̲i' ndi doo da'odląą da doleeł go'ı̨́ı̨́.

17

1 Jesus bitsiłke'yú gáyiłnn̲iid, Nakídintaahíí dábegoln̲e' go'ı̨́ı̨́, áíná' hadń na'íntaahíí bá góyéé doleeł.
2 Tséé be'ik'áhi nchaahi bik'osyú bídestł'ǫǫgo túnteel beh hilt'e'go bá nzhǫǫ doleeł ni', díí doo ízisgo ádaat'ee dahíí dała'á nchǫ'go at'ı̨́ı̨́go doo áile' da doleełhíí bigha.
3 Ídádaadesółt'ı̨́ı̨: nik'isn nich'į' nchǫ'go at'ı̨́ı̨́yúgo bee bich'į' yáńłti'; áík'ehgo, Shaa nágodin'áah, nił̲niiyúgo baa nágodin'áah.
4 Dała'á jı̨́ı̨ gosts'idn nich'į' nchǫ'go ánádzaayúgo, gosts'idn nich'į' ánádzaago, Shaa nágodin'áah, nił̲niiyúgo, baa nágodin'áah.
5 Jesus binadaal'a'á gádaabiłn̲ii, Nohwi'odlą'íí dayúweh nohwá bínáhodaałgo áńłsı̨́.
6 Áík'ehgo Jesus gádaabiłn̲ii, Nohwi'odlą' mústard biyígé ga'at'ééyúgo ndi, díí tsį sýcamine holzéhi gádaabiłdoln̲ii, Dáni nikeghadgé' hádńłts'ǫǫdgo túnteel biyi'gee ík'endléé; áík'ehgo da'ánn̲iiyú an̲e' doleeł.
7 Nohwitahyú ła' bána'iziidíí bá nagodzı̨́ı̨zyúgo, dagohíí magashi bá nanyoodyúgo, ya' kíyaagé' nádzáágo gáyiłn̲iih née, Yushdé', dák'ad ńdaahgo ináá?

8 Dah, áíná' gáyiłn̄iih, Shá á'íle', áígé' ík'e'idleego shich'į' n'ííkáah, ąął iyą́ągé' ąął ishdląąyúgo; bikédé'go ináá ła'íí ídląą́.
9 Ya' bana'iziidíí da'áyiłn̄iiyú adzaahíí bigha, Ahíyi'ee, yiłn̄ii née? Dah, nsį.
10 Nohwíí ałdó' da'ánohwiłdi'n̄iihíí dawa ádaasolaayúgo gádaadołn̄iih, Nohwíí doo nił daandlį́į dago ná nada'iidziid: hat'íí, Ádaałe', nohwiłdi'n̄iihíí zhą́ ádaasiidlaa.
11 Jerúsalemyú higaałyú Jesus Samária ła'íí Gálilee bigizhyú higaał lę́'e.
12 Gotah yun̄e' oyáágo nn̄ee gonenan łóód doo ínádįh dahi, léprosy holzéhi, yaa nakaihi baa hikai, áí da'an̄ahyú nazį́į́go,
13 Daadilwoshgo gádaan̄ii, Jesus, Nant'án, nohwaa ch'onbáah.
14 Jesus áí nn̄eehíí yiłtsą́ągo gádaayiłn̄ii, Daadołkáhgo okąąh yedaabik'ehi bich'į' ch'í'n̄ah ádaadołdle'. Hikahná' nłt'éé nádaasdlį́į lę́'e.
15 Áí nn̄ee dała'á nábi'dilziihíí yígołsį́įdgo t'ąązhį' Jesus yaa nadzáá, nádziihíí Bik'ehgo'ihi'n̄ań ya'ahénzi̯go dilwoshgo,
16 Jesus biyahzhį' hayaa adzaa, Ahíyi'ee, yiłn̄iigo: áń Samáriagé' gólínihi.
17 Áígé' Jesus gábiłn̄ii, Gonenan nádaadziihná' ngost'áíhíí hayú?
18 Dadíń zhą́ łahgé' nn̄eehihi t'ąązhį' nadzáá, Bik'ehgo'ihi'n̄ań ya'ahénzi̯go.
19 Nádndáhgo hín̄áá́ł, ni'odlą'íí nłt'éégo ánániidlaa, yiłn̄ii.
20 Phárisees daanlíni Jesus nayídaadiłkidgo gádaayiłn̄ii, Da'os'ah Bik'ehgo'ihi'n̄ań nant'aa doleełíí kú bengowáh? Jesus gán̄íí, Doo hwit'į́į́go kú bengowáh da:
21 Kúńko díń'į́į! dagohíí, Nláhyú nláh! doo daach'in̄ii da: Bik'ehgo'ihi'n̄ań ałk'iná' nohwiyi' yun̄e' nant'aa.
22 Jesus bitsiłke'yu gáyiłn̄ii, Shíí, nn̄ee k'ehgo Niyááhíí bijį́į dała'á nách'ołtséh hádó' daanołsį́įh doleeł, ndi doo ndaahołtséh át'éé da goldohíí dahagee biká' ngowáh.
23 Nláhyú daadeł'į́į́, dagohíí, Kú daadeł'į́į́, daanohwiłch'in̄ii doo: áíná' akú dołkáh hela', biké' dołkáh hela'.
24 Hada'didla'íí bee yáá dáłázhin̄éégé' łahzhin̄éégo bee got'į́į nágodleeh; áík'ehgo shíí, nn̄ee k'ehgo Niyááhíí, ánsht'ee doleeł ch'í'n̄ah áshi'delzaahíí bijį́į.
25 Dabí'iłtsé łą́ągo shiniigodiln̄e'go daałinolt'į́į́łíí doo hádaashit'į́į da doleeł.
26 Noe t'ah golį́į́ná' ágot'ee n'íí k'ehgo shíí, nn̄ee k'ehgo Niyááhíí, nánshdáhíí bijį́į ałdó' ágágot'ee doleeł.
27 Áíná' Noe tsina'eełíí yiyi' oyaazhį' da'ch'iyą́ą ni', da'ch'idląą ni', nnádaach'iłse' ni', ła'íí łaa daagoch'ihin̄iiłgo nnádaaze' ni', áígé' tú idezjoolgo ąął tú bił daach'idesdzii'.
28 Lot t'ah golį́į́ná' ałdó' da'ágágot'ee ni'; da'ch'iyą́ą ni', da'ch'idląą ni', nada'ch'ihiłn̄iih ni', kaa nadaahi'n̄iih ni', k'eda'ch'idilee ni', ła'íí gową́ ádaagoch'ile' ni';
29 Áíná' Lot Sódomgé' ch'ínyááhíí bijį́į kǫ' ła'íí tséé łikǫ'i, brimstone holzéhi, yaaká'gé' náłtą́ągo ąął daakową́ą́'.
30 Shíí, nn̄ee k'ehgo Niyááhíí, ch'í'n̄ah ádideshdle'híí bijį́į ałdó' ágágot'ee doleeł.
31 Áí bijį́į hadń bikį́h biká'yú dahsdaahń bikį́h yun̄e' bíyéehíí siné'i, gódah yiká o'ánáodáh hela': da'áík'ehgo ałdó' nn̄ee k'edolzaahíí yiyi' naghaahń t'ąązhį' ánáo'n̄e' hela'.
32 Lot bi'aadń bínádaaln̄iih.

33 Dahadń bi'ihi'n̲a' yaa bił goyééhń, áí bich'ą́' da'izlį́į́ hileeh; áíná' dahadń
ádaayis'n̲ahgo bi'ihi'n̲a' da'izlį́į́ silįį'ń ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yee hin̲aa doo.
34 Shíí gánohwiłdishn̲ii, Áí bitł'é' nn̲ee naki dashteezhgo, dała'á nádilteehná'
ła'íí da'akú sitįį doo.
35 Isdzáné naki łísht'a da'ik'aayúgo, dała'á nádilteehná' ła'íí da'akú sidaa doo.
36 Nn̲ee naki k'edolzaayú na'aashyúgo, dała'á nádilteehná' ła'íí da'akú sizįį
doo.
37 Hayú, nohweBik'ehń? daabiłn̲ii. Jesus gádaabiłn̲ii, Dahayú its'í siné'yú
ch'ishoogi dała'at'éé doleeł.

18

1 Da'ch'okąąh nt'éégo doo kił iyeeh dago Jesus na'gon̲i'íí bee iłch'ígó'aahgo
2 Gánn̲iid, Łah kįh gozn̲ilyú yánáltihń gólį́į́, Bik'ehgoihi'n̲ań doo yidnłsíni da,
nn̲ee doo bił ilíni da:
3 Ła' isdzán, itsaa nlíni, áígee golíni dakozhą́ baa nadáhgo gábiłn̲ii, Shá
iłk'ígodnłdǫ́ǫh, nn̲ee ła' shik'enn̲iihíí bighą.
4 Dét'įhézhį', Dah, yiłn̲ii: ndi bikédé'gohíí dabíí gádiłdi'n̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
doo dinsį da, nn̲ee doo shił ilį́į́ da;
5 Da'ágát'éé ndi díí itsaahíí ts'íshiłdįįhíí bighą bá iłk'ígodishdǫǫh; dahyúgohíí
kú nádáh ńt'ééyúgo shiyiłhá.
6 Jesus gánádo'n̲iid, Yánáltihń doo dábik'ehyú át'éé dahń ánn̲iidíí
ídaayesółts'ąą.
7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee hayín̲ilííshą' dajįį biigha ła'íí datł'é' biigha bich'į'
ádaan̲iihíí bich'į' ídésts'ąągo ńzaad godihigháh ndi yá ilk'ígodildǫǫh.
8 Dagoshch'į' yá iłk'ígodildǫǫh, nohwiłdishn̲ii. Da'ágát'éé ndi shíí nn̲ee
k'ehgo Niyááhíí nánsdzaagoshą', ni'gosdzáń biká' nn̲ee daashodlaaníí ła'
daastséh shį?
9 Jesus nn̲ee ła' dázhǫ́ nshǫǫ daanzįgo dabíí zhą́ ádaa da'odlíígo, ła'íí doo
hadń yił da'óltagi da, iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee hadziigo gáyiłn̲ii:
10 Łah nn̲ee naki wą́'yú da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' o'áázh lę́'e; dała'á Phárisee
nlíni, ła'ń tax bich'į' nadaahi'n̲íłi.
11 Phárisee nlínihń ídá'okąąhgo gán̲íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, shíí ła' nn̲ee
ádaat'eehíí k'ehgo doo ánsht'ee dahíí bighą naa ahénsį, áí aadaanchį'íí,
doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí, nant'į' nadaakaihíí, díí tax bich'į' nahi'n̲iłń ndi
doo bik'ehgo ánsht'ee da.
12 Shíí dałán godilziníí biyi' nakidn dáshin̲á' oshkąąh, ła'íí dawahn shíyééhíí
dágonenanyú iłk'é'n̲ilgo dała'á Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nanáhishn̲ił.
13 Áíná' tax bich'į' nahi'n̲iłihń da'an̲ahyú sizįįgo bijííláhzhį' nyínłts'į, dá doo
hadag dighaałé gán̲íígo okąąh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, shíí shinchǫ' łánihi shaa
ch'onba' le'.
14 Shíí nohwił nadaagoshn̲i', Áí nn̲eehń gowąyú onádzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binadzahgee bízhą́ binchǫ' n'íí bich'ą́'né'ná' ła' nn̲eehíí, dah: hadń itisgo
ádéstįįhń ádaagoch'olba'go ádoln̲iił; áíná' hadń ádaagoch'olba'ń itisgo at'éégo
ádoln̲iił.
15 Jesus mé' baa ndaach'ihezn̲il lę́'e, yiká ndaadiln̲iih daabich'ido'n̲íígo:
áíná' Jesus bitsiłke'yu daayiłtsąągo, Doo ágádaałt'įį da, daabiłnn̲iid.
16 Áíná' Jesus, Yushdé', daayiłn̲iigo, Ch'ík'eh chągháshé shich'į' nihikáh le',
doo t'ąązhį' daahínółtą' da; bíí ga'ádaat'eehíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee
daanlįį, n̲iigo.

17 Da'aɲiigo gádaanohwiłdishɲii, Dahadń chągháshé ałch'íséhíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee begoz'aaníí nágodn'ąąyúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee daanliiníí itah hileeh.

18 Łah nant'án Jesus nayídiłkidgo gáyiłɲii, Ilch'ígó'aahíí nłt'éhi ńlínihi, hago łąą áshɲe'go ihi'ɲaa doo ngonel'ąą dahíí bee hinshɲaa doleeł?

19 Jesus gábiłɲii, Hat'íí bighą nɲee nłt'éhi shiłnɲii? doo hadń nłt'éé da go'íį́, dała'á zhą́, Bik'ehgo'ihi'ɲań zhą́.

20 Bik'ehgo'ihi'ɲań ngon'ą́ą́ lę́'ehíí bígońłsį́ go'íį́, Doo nant'į' nach'ighaa da, Doo ich'iziłhee da, Doo ich'in'įįh da, Doo łé'ch'iłchoo da. Kitaa ła'íí kimaa ch'idnłsį.

21 Nɲeehíí gábiłɲii, Ánída nashaagé' godezt'i'go áí dawa bee ánsht'ee.

22 Jesus áí yidezts'ąąná' gábiłɲii, Dała'á zhą́ doo bee áńt'éé da: ti'i, dawa ɲíyéehíí naa nahoɲiihgo, zhaalihíí tédaat'iyéhíí bita'iɲííh, áík'ehgo yaaká'yú dawahá łáń ílíni ɲíyéé doleeł: áíná' yushdé', shiké' dahsinɲáh.

23 Áí yidezts'ąąná' doo bił gozhǫ́ǫ́ da silįį: dázhǫ́ ízis it'įįhíí bighą.

24 Doo bił gozhǫ́ǫ́ da silįįgo Jesus bígołsįįdná' gáɲíí, Nɲee ízis da'it'iiníí Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee daanliiníí itah daaleehgo dázhǫ́ bá nyee!

25 Łį́į́ bigháń ha'i'áhíí benáʼkadé bigha'i'áńyú ch'égháhgo bá nyeená' ízis it'iiníí Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee daanliiníí itah hileehgo itisgo bá nyee.

26 Nɲee áí daidezts'aaníí gádaaɲii, Áíná' hadń zhą́ hasdábi'dilteeh?

27 Jesus gáɲíí, Nɲee dahat'íhíta doo łayole' at'éé dahíí Bik'ehgo'ihi'ɲań łayile'hi at'éé.

28 Peter gábiłɲii, Nohwíí nohwíyéé dawa bich'ą́' dahdihiikainá' niké' dahsiikai ni'.

29 Jesus gánádaabiłdo'ɲiid, Da'aɲii gádaanohwiłdishɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań bilałtł'áhgee daanlįįzhį' itah nlįįhíí bighą bigową, bi'aad, bik'isyú, bimaa, bitaa, dagohíí bichągháshé yich'ą́' dahnyááyúgo,

30 Áń díí goldohíí biyi' áí bitisgo doo ałch'ídn baa na'né' doleeł, ła'íí łahgo náhodeszaago ihi'ɲaa doo ngonel'ąą dahíí yee hiɲaa doleeł.

31 Jesus bitsiłke'yu nakits'ádahíí yił its'ákaigo gádaayiłnɲiid, Jerúsalem yúdag deikai, ákú Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi n'íí shíí, nɲee k'ehgo Niyááhíí, shaa k'eda'ashchiiníí dawa begolɲe'.

32 Nɲee doo Jews daanlįį dahíí baa shi'dilteehgo shaa daadloh doleeł, yúyahgo shiniidaagodile' ła'íí shik'ídaadihizheeh doleeł:

33 Hashída'iłtsaas doo, ła'íí daashiziłhee doleeł, áígé' taagi jįį hileehgo naadishdáh.

34 Áíná' hat'íí ɲiigo aɲíihíí doo ła' yídaagołsį da: aɲíihíí baa ch'ananl'į'go doo bił ídaagozį da.

35 Jesus Jériko k'ad yaa highánáʼ, ła' nɲee biɲáá ágodini ídókeedgo itín bahyú sidaa:

36 Nách'ołseełíí yidezts'ąągo, Hat'íí lą́ą́ ágodzaa, ɲiigo na'ídiłkid lę́'e.

37 Áík'ehgo gádaabiłch'iɲii, Jesus, Názarethgé' gólíni, kúk'e higaał.

38 Áík'ehgo nádidilghaazhgo gáɲíí, Jesus, David biYe' ńlíni, shaa ch'onbáah.

39 Ła' ádn nálseełíí bił daadestehgo, Godnch'áad, daabiłɲii, áíná' da'tiségo dilwosh, gáɲíígo, David biYe' ńlíni, shaa ch'onbáah.

40 Jesus nnyáágo, Yushdé' bił dołkáh, ɲii: bit'ahzhį' nyááná' nayídiłkidgo

41 Gáyiłɲii, Hat'íílá ná áshłe' háńt'įį gá? Nɲee biɲáá ágodiníí gábiłɲii, She-Bik'ehń, desh'íį́go ánáshídle'.

42 Jesus gábiłn̲ii, Nin̲áá nágódleeh, ni'odlą' nłt'éégo ánániidlaa.
43 Dagoshch'į' go'į́į́ nasdlįįgo biké' dahiyaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ahénzįgo:
áík'ehgo nn̲ee dawa daayiłtsąąná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahédaanzį lę́'e.

19

1 Jesus Jérikoyú ch'ínyáá lę́'e.
2 Ákú ła' nn̲ee Zacchéus holzéhi, tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí da'tiséyú sitíni, ízis
it'íni golį́į́ lę́'e.
3 Jesus holzeehń yiłtséh hát'į́į́; áíná' nn̲ee daałiłjizhgé' bíí ałch'ísę́híí bighą
ch'éh histséh nzį lę́'e.
4 Áík'ehgo náłseełíí yádn nádilwodgo Jesus ch'égháh doleełyú gashdla'á
nan'áhi yiká'zhį' hayáá.
5 Jesus áígee nyááná' hadag déz'įįná' gábiłn̲ii, Zacchéus, dáhałe gódah
ch'íńn̲áh; díí jįį nich'į' hasta' deyáá.
6 Áígé' dáhałego gódah ch'ínádzaago yaa bił gozhǫ́ǫ́go gowąyú yił onát'aazh.
7 Nn̲ee áí daayiłtsąąná' bída'iłtahgo gádaan̲ii, Nn̲ee doo bik'ehyú át'éé dahń
yaa hasta' oyáá.
8 Zacchéus nnyáágo Jesus gáyiłn̲ii, ShiNant'a', dawahá shíyééhíí iłn̲í'gé'
tédaat'iyéhíí baa hishn̲iił; áíná' dahat'íhíta bee bich'į' nashich'a'yúgo, dį́į́dn
dábitisyú da'ágánáołąągo bich'į' nanádihishn̲ił.
9 Jesus gábiłn̲ii, Díí jįį behasdách'igháhíí kogee naháztaaníí bee bá goz'ąą,
Zacchéus ałdó' Abraham bich'ą́'gé' bi'dishchíni at'éégo.
10 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nn̲ee ch'a'onezdeehíí biká daadesh'įį ła'íí
hasdáhishn̲iiłhíí bighą niyáá.
11 Nn̲eehíí ídaayésts'ąągo Jesus iłch'ígót'aahgo na'gon̲i'íí yee bił
nanádaagołn̲i', Jerúsalemyú dák'azhą́ hígháhíí bighą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
nant'aa doleełíí dagoshch'į' ch'í'n̲ah áile' daanzįhíí bighą.
12 Łah nn̲ee ízisgo at'éhi ńzaadyú óyáá, nant'án ábi'diln̲e'go, áígé' nádáhgo.
13 Nn̲ee gonenan bánada'iziidíí, Yushdé', daayiłnn̲iidgo, bestso pounds
holzéhi dała'ágo daantį́į́gee yita'izn̲ii gáyiłn̲iigo, Díí zhaalihíí bigowáhgo
ádaałe', danánsdzaazhį'.
14 Áíná' nn̲ee áígee daagolííníí daabich'ołaahíí bighą ch'in̲ii nadai'aahíí biké'
odais'a' gádaan̲iigo, Díń nn̲eehń doo nohwinant'a' hileeh hádaahiit'įį da.
15 Nant'án ábi'delzaagé' nádzáágo, Shánada'iziidi zhaali baa daasin̲ilíí
yushdé' shá daabiłdołn̲iih, n̲ii lę́'e, dała'á daantį́į́gee zhaali da'kwíí ádaizlaahíí
bígonsįhíí bighą.
16 Da'iłtsé baa nyááhń gábiłn̲ii, Shinant'a', nizhaalihíí gonenan itisyú
ánáyiidlaa.
17 Áík'ehgo gáyiłn̲ii, Nłt'éégo shána'izíídi, nłt'ééyú ándzaa lą́ą́: da'ayą́há ndi
nłt'éégo shá ánlaahíí bighą gonenáágo kįh gozn̲ili bá nant'áágo ánishłe'.
18 Iké'gee nanádzááhń gán̲íí, Shinant'a', nizhaalihíí ashdla' itisyú ánáyiidlaa.
19 Áík'ehgo gáyiłn̲ii, Nihíí ashdla'go kįh gozn̲ili bá nant'áá doo.
20 Ła' nanádzáágo gán̲íí, Shinant'a', kóh nizhaali, bił isíídisgo ná síłné' ni':
21 Nn̲ee doo begónedząą dahi ńlį́į́híí bighą nénásdzid: hat'íí doo ninne' dahíí
dahnné', hat'íí doo k'edínlaa dahíí náhigéésh.
22 Nant'ánhíí gábiłn̲ii, Dáni niyati'íí bee ch'é'édént'ąą, nchǫ'go shána'izíídi.
Nn̲ee doo begónedząą dahi nshłįįgo bígońłsį, doo ni'niné' dahíí nádishné'hi,
ła'íí doo k'edíláá dahíí náhishgeeshi:

23 Hat'íí bighą́ áíná' shizhaalihíí doo shá ha'áńn̨il da, kú nánsdzaago
bínágodzaahíí bił hanan̨il doleeł ni'?
24 Nn̨ee bit'ahyú nadaaziinií gáyiłn̨ii, Bizhaali bich'ą́' nadaadołn̨iiłgo nn̨ee
bizhaali gonenanhń baa daanołn̨iił.
25 (Nohwinant'a', áń la' ałk'iná' gonenan bíyéé, daabiłn̨ii.)
26 Gádaanohwiłdishn̨ii, Dakówa hat'íí kíyéé́híí kaa nado'né' doleeł; ła'íí doo
hat'íí kíyéé dahíí, kíyéé lę́'e ndi kich'ą́' nadido'né' doleeł.
27 Áíná' díí daashich'ołaahíí, doo binant'a' hishłeeh hádaashit'įį dahíí, kú
shidáhyú ndaaholt'e'go shin̨áát nadaałtseed.
28 Jesus ąą́ł nagosn̨i'ná' ádn dahiyaa wą́'yú Jerúsalemyú.
29 Béthphage ła'íí Béthany k'ad yaa highánná', dził Olives holzéhi si'ąągee
nyááná' bitsiłke'yu naki oyił'a',
30 Gáyiłn̨iigo, Ti'i, nohwádnyú gotahyú doł'aash; dáha'ał'aashgee túlgayé
zhaazhé dahastł'o̜ó̜go baa noł'aash, t'ah doo hwahá hadń yiká' dahndaahi
da: áí k'e'oł'adgo kú nánoło̜o̜s.
31 Dahadń, Hat'íí bighą k'e'oł'ad? nohwiłn̨iiyúgo, gábiłdidołn̨iił, No-
hwiNant'a' hát'į́į́go áhiit'įį.
32 Doł'aash, yiłn̨ii n'íí dahazh'aazh, áík'ehgo Jesus dá ábiłn̨ii n'íí k'ehgo
túlgayé zhaazhé yaa n'áázh.
33 K'edaayi'adná' nn̨ee áí túlgayé bíyéhihi gádaabiłn̨ii, Hat'íí bighą túlgayé
zhaazhé k'e'oł'ad?
34 Gádaayiłn̨ii, NohwiNant'a' hát'į́į́go áhiit'įį.
35 Áígé' túlgayé zhaazhé Jesus yaa daizlo̜o̜zgo bidiyágéhíí biká' dahdai-
hezn̨ilná' Jesus yiká' dainesdaa.
36 Bił higaałyú bádnyú nn̨ee bidiyágé yídaagosteel lę́'e.
37 Jerúsalemyú k'ad yaa highához, dził Olives holzéhi si'ąągé' hayaa
iditingee biké' náłseełíí ízisgo áná'ol'įį́łíí daayiłtsą́ąhíí bighą bił daagozho̜ó̜go
Bik'ehgo'ihi'n̨ań ya'ahédaanzįgo nádaadidilghaazhgo gádaan̨ii nkegonyaa:
38 Ízisgo Nant'án, nohweBik'ehń bizhi' yee higaałń ba'ahégosini at'éé:
yaaká'yú ił ch'į'gont'éé, da'tisé goz'ąągee idindíín.
39 Nn̨ee bin̨ąáát ágot'įį́díí ła' Phárisees daanlíni Jesus gádaayiłn̨ii, Ił ch'ígó'aahíí
ńlíni, niké' náłseełíí, Doo daagonołch'aad da, daabiłn̨ii.
40 Áíná' gádaayiłn̨ii, Áí doo daagonłch'aad dayúgo dá tséé ndi
nádaadidilghaash go'į́į́nohwiłdishn̨ii.
41 Ałhánégé' higaałná' kįh gozn̨ilíí yiłtsą́ągo yaa hichag.
42 Gáń́ígo, Díí jį́į ndi hat'íí bee niyi' ił ch'į'gont'éé doleełíí bígońłsį́yúgo nłt'éé
doleeł ni'! Áíná' naa ch'anal'į'.
43 Nik'edaann̨iihíí nin̨aa łeedaagodigeedgo łeezh nin̨aa łeedn'aago doo hwaa
ch'ígót'i' da doleełíí bich'į' goldoh.
44 Nkínádaanidiłt'eeh doo, ni ła'íí nichągháshé niyi' daagolíínií; doo ła' hayú
tséé iłk'idaanasdláágo ádaanile' da; Bik'ehgo'ihi'n̨ań naa nyááná' doo bígońłsį
dahíí bighą.
45 Da'ch'okąąh goz'ąą yun̨e' Jesus ha'ayáágo ákón̨e' baa nada'in̨iihíí
ch'íinihiyood nkegonyaa lę́'e;
46 Gádaayiłn̨iigo, Díínko bek'e'eshchį́į, Shikįhíí kįh biyi' da'ch'okąąhíí át'éé,
áíná' nohwihíí daan'įį́híí bigową ádaagosolaa łąą.

47 Dawa jįį da'ch'okąąh goz'ąą yuę' iłch'ígó'aah lę'e. Okąąh yedaabik'ehi
ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí nę́e itisgo nadaandeehi daabiziłhee
hádaat'įį,
48 Ndi doo hago ádaabile' da: nę́e nłt'éégo bich'į' ídaayésts'ąąhíí bighą.

20

1 Łah da'ch'okąąh goz'ąą yuę' Jesus nę́e yił ch'ígó'aahgo nłt'éégo
na'goni'íí yaa nagolni'go okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi, begoz'aaníí
ye'ik'eda'iłchíhi, ła'íí Jews yánazíni baa hikaigo,
2 Gádaabiłnii, Hadń bik'ehgo ánánt'įįł, nohwił nagólni', hadń naa godin'ą́ągo
áńt'įįh?
3 Jesus gádaabiłnii, Shíí ałdó' dała'á nanohwídishkid; ái shił nadaagołni':
4 Ya' John baptize ádaagole'íí yaaká'gé'go née, dagohíí nę́e bich'ą́'gé'go née?
5 Łił yádaałti'go gádaałiłdi'nii, Yaaká'gé'go daan'niihyúgo gánohwiłdiniih,
Áíná' hat'íí bighą doo daahołdląą da láń?
6 Áíná', Nę́e bich'ą́'gé'go, daan'niihyúgo: nę́e nohwił łedaats'iłę': John
da'anii Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi nlįį ni' daanzįhíí bighą.
7 Áík'ehgo, Doo baa nadaagolni' da, daanii.
8 Jesus gánábiłdo'niid, Shíí ałdó' hadń bik'ehgo ánásht'įįłíí doo nohwił
nagoshni' da.
9 Jesus díí iłch'ígót'aahgo na'goni'íí yee nę́e yił nanagolni' nkegonyaa;
Ła' nę́e dasts'aa k'eidnláágo bá yinádaadéz'íni yá ch'ígohet'ąąná' łahyú ni'
goz'ąąyú óyáá, ákú sidaago ńzaad begodighá́hyú.
10 Da'nest'ą́ągee ngonyáágo ła' bána'iziidi bidasts'aa bá yinádaadéz'íni
yich'į' oyił'a', binest'ą' ła' bá náyíné'go: áíná' dasts'aa bá yinádaadéz'ínihíí
nbída'eshtłizhná' dá díłkǫǫhgo onádaabis'a'.
11 Bána'iziidíí ła'ihi onaayíl'a': áń ałdó' nyída'eshtłizhgo yiniidaagodezlaaná'
dádílkǫǫhgo onádais'a'.
12 Áígé' taagigee onaayíl'a': áń ałdó' yinída'desnihgo ch'ídaist'e'.
13 Dasts'aa hentíínií bíyéehíí, Hago ashłe'? nii. Shiye' shił nzhónihi dish'aa:
áń zhą́ daayiłtsą́ągo daidnłsį doleeł shį.
14 Áíná' dasts'aa yinádaadéz'íni áń daayiłtsą́ąná' gádaałiłdi'nii, Díí dasts'aa
hentíínií bíyéé doleełíí át'éé: halą́ą, daazołdee, áígé' bíyéé doleeł n'íí
daanohwíyéé doleeł.
15 Áík'ehgo dasts'aa hentíínií yiyi'gé' ch'ídaist'e'go daizes-hǫ́ǫ́. Áíná' dasts'aa
hentíínií bíyéhi hago ádaabile'shą'?
16 Áń nádáhgo dasts'aa bá yinádaadéz'ǫ́ǫ́ n'íí naiłtseedná' dasts'aa hentíínií
ła'ihi yá ch'ínágohet'aah. Nę́e áí daidezts'ą́ąná' gádaannniid, Begolnéh hela'.
17 Áíná' yineł'ǫ́ǫ́go gádaabiłnii, Áíná' díí bek'e'eshchiinií hat'íí golzeego
ágolzee, Tséé kįh ádaagole'íí yó'odaisne' n'íí, iłhagon'áágee da'iłtsé si'aaníí silįį?
18 Dahadń ái tséé yiká' nágo'yúgo bizéígo ábile'; áíná' dahadń ái tséé biká'
naltǫ'yúgo ik'áń k'ehgo ábile' doleeł.
19 Da'áígee begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi ła'íí okąąh yedaabik'ehi itisyú nan-
deehíí, iłch'ígót'aahgo na'goni'i yee hadzii n'íí bíí ádaabiłniigo yídaagołsįhíí
bighą ha'ádaiłt'e' hádaat'įį, ndi nę́e dała'adzaahíí yédaasdzii'.
20 Daabinel'ǫ́ǫ́go anadaal'izi bich'į' odais'a', nę́e nzhóni ádaadil'įįgo, Jesus
biyati'íí bee daahiiljizh daanzįgo, nant'ánchań baa daanłteehgo baa yá'iti'
doleełgo.

21 Áík'ehgo nabídaadiłkidgo gádaabiłn̨ii, Ilch'ígó'aahíí, nłt'éégo yáńłti', ła'íí da'áígee iłch'ígóń'aahgo bídaagonlzį, nn̨ee doo ła' itisgo síńłtį̨ da, dawa nich'į' dáłełt'ee, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bich'į'zhin̨éé goz'aanít da'an̨iigo baa iłch'ígóń'aah:
22 Ya' Caesar bich'į' nadaach'in̨iiłgo begoz'ąą née, dah dó'nolį?
23 Áíná' nadaach'aahíí yígółsi̯go gádaabiłn̨ii, Hat'íí bighą yashti'íí bee daashołjizhgo ádaashiłdołn̨ii?
24 Zhaali, penny holzéhi, ła' shaa noł'aahgo nesh'į́į́. Hadń be'ilzaa, hadń bizhi' biká' dahgoz'ąą? Caesar bíyéhi łą́ą, daabiłn̨ii.
25 Jesus gánádaabiłdo'n̨iid, Caesar bíyéehíí Caesar baa daanołn̨iił, áíná' Bik'ehgo'ihi'n̨ań bíyéehíí Bik'ehgo'ihi'n̨ań baa daanohn̨iił.
26 Nn̨ee bin̨ááł Jesus an̨íihíí doo bee daahiljizh at'éé da: áíná' t'ąązhį' hanadziihíí baa bił díyadaagot'eego, doo hat'íí daan̨ii da lę́'e.
27 Áígé' ła' Sádducees daanlíni, nanezna' n'íí doo naadiikáh da daan̨íhi, Jesus yaa hikaigo nabídaadiłkid,
28 Gádaan̨iigo, Ilch'ígó'aahíí, Moses gán̨íígo nohwá k'e'eshchį́ lę́'e, Ła' nn̨ee bik'isn bi'aad yich'á' daztsą́ąyúgo, bichąghášhé doo ła' dayúgo, nn̨eehń bik'isn n'íí bi'aad yił nnádo'n̨eełgo bik'isn n'íí chąghášhé bá ágodoln̨iił, n̨iigo.
29 Łah nn̨ee iłk'isn gosts'idi daanlį́į lę́'e: áí da'iłtséhíí nn̨áágo bichąghášhé doo ła' dago daztsą́ą.
30 Bik'isn nakigeehíí isdzánhíí yił nnaná'n̨áágo bichąghášhé doo ła' dago dananástsą́ą́.
31 Taagigeehíí ałdó' isdzánhíí yił nnaná'n̨áágo dananástsą́ą́; gosts'idihíí dawa da'ágánádaadzaa: bichąghášhé doo ła' dago nanezna'.
32 Dá'iké'yú isdzánhíí ałdó' daztsą́ą.
33 Áík'ehgo nanezna'gé' naach'idikáhgee hayíí bi'aad doleeł, iłk'isyú gosts'idihíí dawa yił nadaazn̨aaná'?
34 Jesus gádaabiłn̨ii, Nn̨ee díí ni'gosdzáń biká' nakaihíí nnádaałse', ndaagohin̨iiłgo nnádaałse':
35 Áíná' yaaká'go yił da'otagihíí nanezna'gé' naadikaigo doo nnádaałse' da, doo ndaagohin̨iiłgo nnádaałse' da:
36 Doo nanánne' da: Bik'ehgo'ihi'n̨ań binal'a'á yaaká'yú daagolíínít k'ehgo daagolį́į́; naadikaihíí itah daanlį́į́go, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bichąghášhé daanlį́į́.
37 Nanezna'íí naadiikáhgo Moses, ch'il yaa nagosn̨i'íí bee nohwich'į' dá'ígózi̯go ágolaa, gán̨íígo, Bik'ehgo'ihi'n̨ań, Abraham yokąąhń, da'áń Isaac, Jacob ałdó' yokąąhń, yiłn̨iigo yozhii.
38 Áń doo nanezna'íí yokąąhń nlį́į́ da, daahin̨aahíí zhą́: nn̨ee nanezna' ndi Bik'ehgo'ihi'n̨ań binadzahgee t'ah daahin̨aa.
39 Áígé' begoz'aanít ye'ik'eda'iłchíhi ła' gádaabiłn̨ii, Ilch'ígó'aahíí, nłt'éégo háńdzii.
40 Áí bikédé'go nn̨ee daaste'go doo hadń nabínánłkid da.
41 Jesus gánádaabiłdo'n̨iid, Hago'at'éégo, Christ David biye' nlį́į́, daach'in̨ii áíná'?
42 David dabíí naltsoos Psalms holzéhi biyi' k'e'eshchį́ gán̨íígo, Bik'ehgo'ihi'n̨ań sheBik'ehń gáyiłnn̨iid, Shigan dihe'nazhin̨éégo síndaa,
43 Nik'edaann̨iihíí ni'isna' ashłe'go nikełtł'ááhyú nin̨ílzhį'.
44 David, sheBik'ehń biłn̨iigo bozhíí, áik'ehgo hago'at'éégo biye' nlį́į́ áíná'?
45 Nn̨ee dawa bídaayésts'ąągo Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̨ii,

46 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi baa daagonołsąą, áí bidiyágé daann̲eezihi
daagolį́įgo nakaigo, ła'íí na'hin̲iih nadaagoz'ąąyú bich'į' ádaach'in̲iigo zhą́ bił
daagozhǫ́ǫ́, ła'íí Jews ha'ánáłséh nagozn̲il yun̲e' nn̲ee yánazíni dahnádinbįhyú
itah dahnaháztąągo, ła'íí da'adąągee nn̲ee ízisgo ádaat'eehíí dahnádinbįhyú zhą́
itah dahnaháztąągo bił daagozhǫ́ǫ́.
47 Áí isdzáné itsaa daanlíni bigową yich'ą́' nádaagohi'aa ła'íí daazhógo
ádaan̲iigo ńzaad gont'i'go da'okąąh: áí itisgo biniigonłt'éégo bándaagodot'aał.

21

1 Jesus hadag déz'įįgo nn̲ee ízis da'it'iiníí zhaali biyi' ohilkaadíí biyi' yuyaa
bizhaali odaayihiłkaadgo yiłtsąą.
2 Áígé' isdzán itsaa nlíni tét'iyéhi zhaali naki doo ílį́į́ le'at'éhi oyíłkaadgo
yiłtsąą.
3 Áík'ehgo gán̲íí, Da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, áí itsaa tét'iyéhíí nn̲ee dawa
zhaali odaiheskaadíí bitisgo zhaali oyíłkaad:
4 Nn̲ee ízis da'it'iiníí bizhaali Bik'ehgo'ihi'n̲ań yaa daayin̲iiłgo zhaali biyi'
ohilkaadíí biyi' yuyaa odaiheskaad: áíná' itsaahń tét'iyé ndi bizhaali da'áí
zhą́ goyiłíni oyíłkaad.
5 Nn̲ee ła' da'ch'okąąh goz'aaníí tséé dénzhónéhi ła'íí dawahá dénzhónéhi
ndaayihezn̲ilíí be'ágolzaahi yaa yádaałti'ná' Jesus gán̲íí,
6 Díí daoł'iiníí tséé iłká' dahnagozn̲ilíí doo ła' iłká' dahnast'ą́ą́ da doleeł,
dawa nanehiłkaad doleeł.
7 Áík'ehgo nabídaadiłkidgo gádaabiłn̲ii, Iłch'ígó'aahíí, da'os'ah ágon̲éhi, dawa
be'ágon̲e'go hat'íí bee bígózį doleeł?
8 Áík'ehgo gábiłn̲ii, Ádaa daagonołdząą, nn̲ee ła' ch'a'onohołt'e' hela': łą́ą́go
shizhi' yee daahikáh doleeł, Shíí Christ nshłįį; ałk'iná' Christ nádaałíí biká'
ngonyáá, daan̲iigo: áí biké' dahdołkáh hela'.
9 Áígé' nagonłkaadíí ła'íí iłch'į' nadaagontł'ogíí baat'ídaanołsį ndi doo
ńdaałdzid da: áí iłtsé begoln̲e'hi at'éé; ndi nnágodáhíí doo dagoshch'į' begoln̲e'
da.
10 Áígé' gánádaabiłdo'n̲iid, Nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí iłch'į' nanágonłkaad
doleeł, ła'íí nn̲ee dała'á binant'a' daagolínihíí ałdó' iłch'į' nanágonłkaad doleeł:
11 Da'adzaayú ízisgo ni' nagohi'naa doleeł, shin̲á' góyééhíí benagowaa doo,
ła'íí nadaagontł'ogíí iłtah at'ééhíí benadaagowaa doleeł; dázhǫ́ négodzidíí ła'íí
godiyįhgo be'ígóziníí yaaká'gé'go bee ádaagot'įį doleeł.
12 Áí dawa t'ah doo hwahá begoln̲e' daná' nn̲ee daanohwiłtsoodgo no-
hwiniidaagodile' doleeł, Jews ha'ánáłséhíí bich'į' odaanohwiłt'e' doleeł, ła'íí
ha'ádaanohwiłkaad doo, ła'íí shizhi' bee daanohwich'ozhííhíí bighą ízisgo
nant'án ła'íí nant'ánchań biyahzhį' nádaanohwiłt'eeh doo, nohwaa yádaałti'go.
13 Dząągee shá nadaagołn̲i' doleeł.
14 Doo iłtsé hat'íí dishn̲iih shįhíí baa natséskees dago nohwiini' ładaałe':
15 Shíí yati' nohwaa hishn̲iił doo, góyą́ą́go ádaanohwish'įį doleeł, hayíí
nohwaa dahdaagoz'aaníí doo nohwitisgo hanádaadziih dago, doo nohwaa
daagodiit'aah dago.
16 Dá daanohwitaa, nohwimaa, nohwik'isyú, nohwik'íí, ła'íí nohwit'eké
ndi nohwaa yáda'iti'go ndaanohwin̲iił doleeł; ła'íí ádaan̲iigo nohwíí ła'
nadaanohwiłtseed doleeł.
17 Shizhi' bee daanohwich'ozhííhíí bighą nn̲ee dawa nohwik'edaann̲iih
doleeł.

18 Da’ágát’éé ndi nohwitsits’in biká’gé’ nohwitsizílíí dała’á ndi doo
ch’a’odeeł da doleeł.
19 Daagoyéégo nohwich’į’ na’idziid ndi hadag ádaanołt’ee, áík’ehgo no-
hwiyi’siziiníí bídaagowa’.
20 Jerúsalemyú silááda biṉaa łeednt’i’go daoł’įįyúgo, daagołchǫǫhíí biká’
ngoṉáhgo bídaagonołsį doo.
21 Nṉee Judéa golzeeyú daagolííníí dził naz’aaníí yich’į’ okeeh doo;
Jerúsalem yuṉe’ daagolííníí ch’ínókáh; ła’íí da’dáńyú daagolííníí Jerúsalem
yuṉe’ dáko ha’aokáh hela’.
22 Iłk’ínágodildǫǫhíí goldoh biká’ ngowaa, baa k’e’eshchiiníí dawa begolṉe’
doleeł.
23 Áígee goldohíí daaltsaaníí ła’íí isdzáné mé’ daabiłbe’íí bá góyéé doleeł!
Ni’gosdzáń biká’ góyéégo nagowaa doo, díí hat’i’íí áígee biniidaagodidolṉiił.
24 Bésh be’idiltłishé bee nabi’ditseed doo, ła’íí nṉee iłtah at’éégo hadaazt’i’íí
bi’isna’ daanlįį doo: doo Jews daanlįį dahíí Jerúsalem yiká’ nakai doleeł, doo
Jews daanlįį dahíí ąął bengonyaazhį’.
25 Ch’ígona’áí, tł’é’gona’áí, ła’íí ts’iłsǫǫsé biyi’ godiyįhgo be’ígóziníí hit’įį
doo; ni’gosdzáń biká’ nṉee iłtah at’éégo hadaazt’i’íí hat’íí bighą ánágot’įįł
doo yídaagołsį dago bitah góyéégo nagowaa doo; túnteel ła’íí túnteel nádidáhíí
díyat’éégo áṉíí doleeł;
26 Ni’gosdzáń biká’ hago ágoṉéh shįhíí bik’e nṉee natsídaalyiz doleeł: yaagé’
benagowodíí ndi nahi’naa doo.
27 Áígee áníita shíí, nṉee k’ehgo Niyááhíí, yaak’os biyi’gé’ shinawod bee, ła’íí
dázhǫ́ shich’ą́’idindláádgo náshdaałgo daashidołtseeł.
28 Díí benagowaahíí bee nkegonyaaná’ hadag yaa daanołt’ąągo hadag
daadeł’į́į́; hasdánohwidi’ṉiiłíí biká’ ngonyááhíí bighą.
29 Iłch’ígót’aahgo na’goṉi’íí yee yił nagolṉi’; Fig bitsiníí ła’íí tsį dawa
daanoł’į́į́;
30 Bit’ąą nádaagodleełgo daał’įįná’ k’ad shįį nágodleehgo bídaagonołsį.
31 Da’áík’ehgo áí be’ádaagoṉe’íí goldohgo daał’įįná’ Bik’ehgo’ihi’ṉań
nant’aahíí biká’ nagowaago bídaagonołsį doo.
32 Da’aṉii gádaanohwiłdishṉii, Díí daałinolt’įįłíí doo nohwee ch’ígoṉáh da, díí
ádaanohwiłdéṉiidíí dawa begolzaago zhą́’
33 Yáá ła’íí ni’gosdzáń biłgo bech’ígoṉáh doleeł, áíná’ shiyati’íí doo
bech’ígowáh da doleeł.
34 Ídádaadesół’įį, daazhógo anákeełíí, bił nádaagodiyisíí, ła’íí ni’gosdzáń biká’
ágot’eehíí doo bee ádaanołt’ee da le’; ágádaanołt’eeyúgo dánohwinats’ą́ą́ná’ áí
bijįį dánko bee nohwiká ngododaałi at’éé.
35 Áí bijįį be’ijizhé iłjizhíí k’ehgo nṉee dawa ni’gosdzáń biká’ daagolííníí bee
biká’ ngowáh.
36 Áík’ehgo dákozhą́ daadoł’į́į́ ła’íí da’ołkąąh, áík’ehgo nohwidziilíí nohwá
ágolzaahíí bee áí ágoṉe’íí dawa bich’ą́’zhį’ ádaałṉe’ doleeł, ła’íí shíí, nṉee k’ehgo
Niyááhíí, shidáhzhį’ daadołsįįł.
37 Dajįį biigha Jesus da’ch’okąąh goz’ąą yuṉe’ iłch’ígó’aah; tł’é’gohíí dził
Olives golzéhi si’ąąyú bee náiłkáhyú onadáh lę́’e.
38 Dázhǫ́ t’ałbį nṉee dawa da’ch’okąąh goz’ąąyú nihikáh lę́’e,
bídaayésts’ąąyú.

22

1 Báń benilzoołé da'ádįhgo báń álzaahi daadaaníí, bitis hagowáh n'íí bee
bíná'goṉiihgo holzéhi ałhánégé' begogaał.
2 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi
Jesus dáhago'at'éégo daayiziłheego ch'éh yiká daadéz'įį; nṉee yédaaldzidhíí
bighą.
3 Áígé' Judas, Iscáriot holzéhi, Satan bihiyáá, áń nakits'ádahíí itah nlíni.
4 Judas dahnyaago okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí bisilááda
yánadaant'aahíí hago'at'éégo Jesus ch'íyí'aah doleełíí yaa yił yádaałti'.
5 Áí yaa bił daagozhǫ́ǫ́go zhaali ła' baa daach'iné'go ndaagoch'is'ąą lę́'e.
6 Judas bił dábik'ehgo hago'at'éégo Jesus ch'íyí'aahíí yiká déz'įį, nṉee
dała'at'ééhíí doo ła' daná'.
7 Báń benilzoołé da'ádįhgo báń álzaahi daadaaníí bijįįgee ngonyáá,
dibełį́į́ zhaazhé zesdįįgo Bik'ehgo'ihi'ṉań baa hi'né', bitis-hagowáh n'íí
bee bíná'goṉiihgo.
8 Jesus Peter ła'íí John oyił'a' gáṉíígo, Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'goṉiihgo
da'adaaníí nohwá iłch'į'gołe', da'iidąą doleełgo.
9 Áígé' gádaabiłṉii, Hayú ná iłch'į'gohiidle' háńt'įį?
10 Jesus gádaabiłṉii, Kįh gozṉil yuṉe' ha'ał'aashgee ła' nṉee tús tú beyo'áłi
nohwaa higháh doleeł; hayíí goz'ąą yuṉe' ha'agháhíí biké' ha'ał'aash;
11 Áígee bigową golíínií gáyiłdołṉiih, Iłch'ígó'aahíí gániłṉii, Gosta' nakaahíí
hayú bágoz'ąą, ákóṉe' bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiṉíhgo shitsiłke'yu bił
da'ashąą doleeł?
12 Áík'ehgo ik'ehyú dahnágost'ąą yuṉe' ałk'iná' dawa siṉili bił nkáh doleeł;
ákóṉe' nohwá iłch'į'gołe'.
13 Ákú ó'áázh, áík'ehgo Jesus da'ádaabiłṉii n'íí k'ehgo yaa n'áázh: áígee
bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiṉíhgo da'adaaníí iłch'į'daizlaa.
14 Da'adąągee ngonyáágo bitsiłke'yu biłgo dahdinezbįh lę́'e.
15 Gádaayiłṉii, Doo hwahá shiniigodilṉe'é díí bitis hagowáh n'íí bee
bíná'goṉiihgo da'adaaníí dázhǫ́ nohwił daashąą hásht'į́į́ ni':
16 Doo naanáshdą́ą́ da, Bik'ehgo'ihi'ṉań bilałtł'áhgee goz'ąąyú díí bee
bíná'goṉiihíí begolzaago zhą́, nohwiłdishṉii.
17 Idee yee náidnkąągo ya'ahénzįgo oskąądgé' gáṉíí, Díí nádaadoł'aahgo
daanołtįįgee ła' da'ołdląąh:
18 Gánohwiłdishṉii, Kogé' godezt'i'go dasts'aa bitoohíí doo naanáshdlą́ą́ da,
Bik'ehgo'ihi'ṉań nant'aa doleełíí begodeyaago zhą́.
19 Áígé' báń náidn'ąągo ya'ahénzįgo oskąądná' iłk'ídaizné'go bitsiłke'yu yi-
taizṉiih gáṉíígo, Díí shits'í át'éé, nohwaa hi'né'hi: díí be'ánádaałt'įįł, bee
shínádaadołṉíhgo.
20 Da'áík'ehgo ałdó' da'ch'iyáánií bikédé'go idee beda'iskaaníí náidnkąągo
gáṉíí, Díí idee besikanihíí shidił nohwá idijoołíí bee áníidégo Bik'ehgo'ihi'ṉań
ła'íí nṉee biłgo łángont'aahi at'éé.
21 Ła' ch'íshí'aahíí kú bił ishąą, biká'da'adáné yiká' dahdésṉii.
22 Shíí, nṉee k'ehgo Niyááhíí, dá shá ngolchíínií shegodolṉiił: áíná'
ch'íshí'aahíí bá góyéé doleeł!
23 Bitsiłke'yu nałídaadiłkidgo nkegonyaa, gádaałiłdi'ṉiigo, Hadń nohwitahyú
nlíni ágáṉe'?

24 Łada'dit'áh nkegonyaa, Nohwitahyú hadń itisgo at'éhi baa ch'inii doo? daałiłdi'nii lę́'e.
25 Jesus gádaabiłnii, Doo Jews daanlįį dahíí ízisgo binadaant'a'íí isná ádaayiłsįgo yá nadaant'aah; ła'íí nnee yánadaant'aahíí ich'odaanínihi daaholzee.
26 Áí k'ehgo doo ádaanołt'ee da: nohwitahyú ła' itisgo at'éehíí dá'iké'yú naghaahíí ga'at'éé le'; itisgo nandeehíí kánada'iziidíí ga'at'éé le'.
27 Hayíihíí itisgo at'éehíí, biká'da'adáné yich'į' dahsdáhihíí née, ya' bána'iziidhíí née? Biká'da'adáné yich'į' dahsdáhihíí go'įį́. Áíná' shihíí nohwá na'iziidhíí k'ehgo nohwitah nshłįį.
28 Góyéégo shich'į' nagowaa ndi nohwíí da'akú shił daanołįį ni':
29 Beshik'eh doleełíí shiTaa shaa gon'áánii k'ehgo, benohwik'eh doleełíí nohwaa dinsh'aah;
30 Nansht'aayú ná'ishdįįhíí nohwił da'ashąą doleeł, ła'íí nant'án dahsdaagee dahnadaasółtąą doleeł, Israel nakits'ádah hat'i'íí bá nadaanołt'aah doleeł.
31 Simon, Simon, ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, nánohwidiniił hat'įį́, tł'oh naghái ch'iłch'íhíí k'ehgo ádaanohwidoliiłgo:
32 Áíná' ni ná oséką́ąd ni', ni'odlą'íí doo bee yó'ogonáhgo da: shich'į' nnándzaago nik'isyú nłdzilgo ánádaandle'.
33 Peter Jesus gáyiłnii, SheBik'ehń, nił ha'ánshteeshgo, nił shidizideego ndi ałk'iná' naa ádinsht'ąą.
34 Jesus gánábiłdo'niid, Peter, tazhik'áné doo hwahá ádí'niih daná' taadn, Áń doo bígonsį da, shiłdińniił, niłdishnii.
35 Jesus gádaabiłnii, Nohwibestso bizis ła'íí izis bena'iltinií ła'íí nohwikee ik'e'anhíí da'ádįhgo odaanohwił'a'ná', ya' dahat'íhíta bídaanołdįh lá née? Doo hat'íí da, daabiłnii.
36 Áígé' Jesus gádaabiłnii, K'adíí hadń bibestso bizis ła'íí izis bena'iltinií góliínií daidoné': hadń bibéshbe'idiltłishé da'ádinií bi'íícho baa nahónniihgo ła' nayółníih.
37 Díí bek'e'eshchiinií dá be'áshi'dilne' goz'ąą, nohwiłdishnii, Begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dazhį' bił da'ch'ółtag lę́'e: hat'íí baa shak'e'eshchiinií dawa begolne'go goz'ąą.
38 Bitsiłke'yu gádaabiłnii, NohweBik'ehń, díń'įį, kúnko bésh be'idiltłishé naki silaa. Jesus gánii, Dá'ąął.
39 Da'ch'iyą́ągé' ch'ínyáágo dził, Olives holzéhi, si'ąąyú onadáhíí k'ehgo ákú onádzaa; bitsiłke'yu biké' onákai.
40 Akú ńyááyú gádaabiłnii, Nakída'dintaahíí bídaanołdzil doleełhíí bighą da'ołkąąh.
41 Tséé bee its'idesne'i hayú naltǫ' shįhíí dábik'ehyú yich'ą́' ńyááyú hilzhizhgo okąąh gáníígo,
42 ShiTaa, ni háńt'įįyú ánágot'įįłyúgo, díí hishdląą doleełíí shich'ą́'zhį' ánle': áíná' shíí doo beshik'eh da, ni zhą́ benik'eh.
43 Yaaká'gé' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á bił ch'í'nah adzaago, nłdzilgo ánábiidlaa.
44 Dázhǫ́ biniigodelzaago dázhǫ́ nłdzilgo okąąh lę́'e: áík'ehgo bidiłíí biká'zhį' dasta'go ni'yú nahikaad.
45 Okąąhgé' nádiidzaago bitsiłke'yu, doo bił daagozhǫǫ́ dahíí yik'e da'iłhoshgo, yaa nyáágo,

46 Gádaayiłnii, Hat'íí bighą da'ołhosh? Nádołkáhgo, nakída'dintaahíí
bídaanołdzil doleełhíí bighą da'ołkąąh.
47 Jesus t'ah yałti'ná' nnee baa náńłsą́ą́ lę́'e, nnee Judas holzéhi, nakits'ádahíí
bił itah nlínihi, bádn higaałgo, Jesus yit'ahzhį' nyáágo yizts'os lę́'e.
48 Jesus gábiłnii, Ya' shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, shizaa nínt'ąągo ch'íshíń'aah
née?
49 Jesus yit'ahzhį' naziinií hago ágonę' shįhíí bił ídaagozįgo gádaanii, Nohwe-
Bik'ehń, ya' bésh be'idiltłishé bee da'ntłish née?
50 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni binal'a'áhi ła' yóńtłizhgo dihe'nazhinéégo
bijaa naidnłgizh lę́'e.
51 Jesus, Dákozhį' áshłe', daabiłnii lę́'e. Áń bijaa'íí yedelniigo náyilzii.
52 Áígé' Jesus okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí silááda
yánadaant'aahíí, ła'íí nnee yánaziinií nádaabidiłteehgo baa hikaihíí gádaayiłnii,
Ya' bésh be'idiltłishé ła'íí tsį be'idiltłishé dahdaanołniigo nánołsąą née, in'įįhíí
daach'iłtsoodhíí k'ehgo?
53 Dawa jįį da'ch'okąąh goz'ąą yunę' nohwitah nashaa ni', ndi doo hago
ádaashołe' da ni': k'adíí bee nohwik'eh, godiłhiłíí bee nohwinawod gozlįį.
54 Áígé' daayiłtsoodgo onádaizt'e'go okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįhyú
yił hikai. Peter da'anahgé' iké' higaał.
55 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bikįh binaa łé'ditł'įįh yunę' iłní'gee
dedaach'idishjeego ch'ídinezbįh, Peter ákú itah nezdaa.
56 Isdzán na'iziidíí Peter kǫ'zhį' nezdaago yiłtsąą, yineł'įį́go gánííi, Díń
nneehń Jesus yił na'aash ni'.
57 Áíná' Peter isdzánhíí gáyiłnii, Dah, áń doo bígonsį da.
58 Áígé' dét'įhé hik'e ła' nnee biiłtsąągo gánábiłdo'niid, Ni ałdó' ái itah ńlį́į́.
Áíná' Peter nneehíí gáyiłnii, Doo ái itah nshłįį da.
59 Dała'á łenádihikeez hak'e ła'ihíí gánábiłdo'niid, Da'aniigo díń nneehń Jesus
yił nlįį ni'; Gálileegé' nneehi nlįį.
60 Áíná' Peter nneehíí gánáyiłdo'niid, Shíí hat'íí nniigo ánnii shįhíí doo bígonsį
da. T'ah yałti'go tazhik'áné ánniid.
61 Áík'ehgo Jesus Peter yich'į' nánesne'go yineł'įįd. Peter Jesus, Tazhik'áné
doo hwahá ádí'niih daná' taadn, Doo bígonsį da, shiłdinniił, biłnii n'íí yénálniih.
62 Áígé' ch'ínyáágo dázhǫ́ doo bił gozhǫ́ǫ́ dago hichag lę́'e.
63 Nnee Jesus yinádaadéz'iinihíí baa daadloh ła'íí ńdaabinłhaał lę́'e;
64 Ła'íí biníáá nada'ist'i'go biniiyú nádainłts'íná' nayídaadiłkid gádaaniigo,
Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yáńłti'yúgo, hadń ńníńłts'į shįhíí nohwił nagólni'.
65 Dayúweh nchǫ'go yich'į' yádaałti'go daayoch'íid lę́'e.
66 Hayiłkąą́yú nnee báyánií, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí
begoz'aanií ye'ik'eda'iłchíhi dała'adzaagé' yánádaaltihíí bich'į'yú Jesus
odaist'e'ná' gádaabiłnii,
67 Ni Christ ńlį́į́ née? nohwił nagólni', Áíná' Jesus gádaabiłnii, Shíí nohwił
nadaagoshni'yúgo doo daashołdlą́ą da doleeł go'į́į:
68 Ła'íí shíí nanohwídaadishkidyúgo doo shich'į' hanádaadołdziih da, doo
ch'ínádaashidoł'aa da go'į́į.
69 Kogé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'nań binawodi dihe'nazhinéégo shíí nnee
k'ehgo Niyááhíí dahnshdaa doleeł.

70 Dawa gádaabiłn̲ii, Ya' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biye' ńlį́į́ née? Áík'ehgo gádaayiłn̲ii,
Da'áígee ádaashiłdołn̲ii.
71 Hat'ííshą' bighą ła' nn̲ee baa yánánálti' doleeł? Ałk'iná' dabíí bizé' yee
ánn̲iidhíí daadesiits'ąą, daan̲ii.

23

1 Nn̲ee dała'adzaahíí dawa nádiikaigo Pílate bich'į'yú Jesus yił onałsą́ą́.
2 Áígé' baa dahdaago'aa nkegonyaa, gádaan̲iigo, Díń nn̲eehń dénchǫ'égo
iłch'ígó'aahgo nn̲ee ch'a'oyihiłkaad, Caesar doo bich'į' nadaahołn̲iił da, no-
hwiłn̲ii ła'íí, Shíí Christ, ízisgo nant'án nshłįį, n̲ii.
3 Pílate Jesus nayídiłkid gáyiłn̲iigo, Ya' ni Jews ízisgo binant'a'i ńlį́į́ née?
Da'áígee ánn̲ii, biłn̲ii, Jesus.
4 Pílate okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí, ła'íí nn̲ee dała'at'ééhíí yich'į'
hadziigo gán̲íí, Díń nn̲eehń doo nagontł'og ye'at'éé dago bígosíłsįįd.
5 Ndi dayúweh gádaan̲ii, Gálileegé' iłch'ígó'aah godeyaa lę́'e, Jews daagolį́į́gee
nn̲ee dahot'éhé yił daagoshkish, áígé' kú bengonyaa.
6 Pílate díí yidezts'ąąná' na'ódiłkid gán̲íígo, Ya' díń nn̲eehń Gálileegé' nagháhi
née?
7 Hérod yánant'a'íí yiyi' naghaa lą́go yígołsįįd, áígé' Hérod bich'į' obidol'aad,
Hérod k'adíí Jerúsalemyú naghaa lę́'e.
8 Hérod Jesus yiłtsąąná' dázhǫ́ yaa bił gozhǫ́ǫ́: łą́ą́go baat'ínzįhíí bighą doo
áníiná' yiłtséh hát'į́į́ da lę́'e; godiyįhgo áná'ol'įįłíí ła' hostséh nzįgo.
9 Áík'ehgo na'ódiłkidgo ńzaad godeyáá ndi Jesus doo hat'íí biłn̲ii da.
10 Okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi
bit'ah nazįį, baa dahdaagoz'aaníí yee nawode ádaan̲iigo.
11 Hérod ła'íí bisiláádahíí Jesus yaa daadlohgo yedaańdit'įįh lę́'e, áígé' dázhǫ́
nłt'éégo yik'e da'ilaago Pílate bich'į'yú onádais'a'.
12 Hérod ła'íí Pílate díí dabí'iłtséná' dázhǫ́ doo iłch'į' at'éé da n'íí, áníita áí bijįį
iłt'eké silįį lę́'e.
13 Pílate okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí nadaant'aahíí ła'íí nn̲ee
dała'áyíílaago,
14 Gáyiłn̲ii, Díń nn̲eehń nn̲ee ch'a'oyihiłkaad daadołn̲iigo shaa bił nołkaihń
nohwin̲ááł nahódéłkid ndi baa yádaałti'ihíí doo da'an̲ii dago bi'at'e' nłt'éégo
bígosíłsįįd:
15 Hérod bich'į'yú odaanohwił'a' ni'; áíná' Hérod díí k'ehgo bígołsįįd: doo
hat'íí yighą zidee bik'eh da, doo hago ánát'įįł da.
16 Áík'ehgo habí'iłtsaasgé' ch'ínánshteeh.
17 (Da'adąągee kogo goz'ąą lę́'e, nn̲ee ła' ha'ásitíni bich'į' ch'ínálteeh.)
18 Nn̲ee dáła' nádidilghaazhgo, Áí nn̲eehń yúwehyú, Barábbas nohwá
ch'ínáńłteeh, daan̲ii lę́'e:
19 (Nn̲ee Barábbas holzéhi kįh gozn̲ilíí biyi' nant'án agohet'aa nkegonyaa,
ła'íí nn̲ee nastseedhíí bighą ha'ábi'dolt'e'.)
20 Nn̲ee dała'adzaahíí Pílate bich'į' hananádzii, Jesus ch'ínáyíłteeh hat'į́į́go.
21 Áíná' nn̲ee dawa daadilwoshgo gádaan̲ii, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé,
tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé.
22 Taadngee Pílate gánádo'n̲iid, Hat'íí bighą, hat'íí bee nchǫ'go adzaago? Shíí
díń nn̲eehń doo hat'íí yighą datsaah dago bígosíłsįįd: áík'ehgo habí'iłtsaasgé'
ch'ínánshteeh.

23 Áíná' nn̲ee dała'at'éehíí nawode daadilwoshgo gádaan̲ii, An tsį'iłna'áhi bíhołkałgo datsaah dábik'eh: daadilwoshíí bee nn̲ee dała'at'éehíí ła'íí okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí itis okai.

24 Áík'ehgo Pílate nn̲ee dahádaat'iinií begoln̲e'go ngon'ą́ą́.

25 Nn̲ee nant'án agohet'aa nkegonyaa n'íí, nn̲ee nastseedhíí bighą ha'ábi'dolt'e'ihíí ch'ínáínłt̨į́, nn̲ee nádaabokeedhíí bighą: áígé' Jesus nn̲eehíí dahádaat'į̨yú ádaabile'go yaa yidin'ą́ą́.

26 Silááda Jesus yił dahnasą́ą́yú ła' nn̲ee Simon holzéhi, Cyrénegé' gólíni, k'edolzaagé' nadáłi yiká ádaann̲iidgo tsį'iłna'áhi yiká' dahdaistąą, áń Jesus bin̲e'gé' yá yogheełgo higaał.

27 Nn̲ee dázhǫ́ łą́ą́go biké' nałseeł, isdzáné ałdó' Jesus yaa chał daadilwosh lę́'e.

28 Jesus bich'į' adzaago gádaabiłn̲ii, Isdzáné Jerúsalemgee daagonołíni, doo shíí shaa daałchag da, dánohwíí ła'íí nohwichąghášhé baa daałchag.

29 Isdzáné doo da'iłchii dahíí, bibishch'id biyi' doo mé' daagoleeh dahíí, doo daabi'dilbe' dahíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ doleeł, daach'ididoon̲iiłíí dahadíí bijį̨ biká' ngowáh.

30 Ła'íí gádaan̲ii doleeł, Dził nchaa'i, nohwiká'zhį' nahigeeh le'; ch'ínálk'idíí, nohwik'i goziid le'.

31 Ch'il daadotł'izhná' díí ye'ádaadzaayúgo, náhisgąyúgohíí hago ágon̲e'?

32 Ła' nn̲ee naki nchǫ'go ádaadzaahíí biłgo kił onazą́ą́ lę́'e, nadaaki'ditseedyú.

33 Akú Cálvary golzeeyú kił náńzą́ą́yú tsį'iłna'áhi bídaahaskał, nn̲ee nchǫ'go ádaadzaahíí ałdó', Jesus ba'ashhahgé' dá'ał'an, ła' dihe'nazhin̲éégo, ła'íí be'eshganzhin̲éégo.

34 Jesus gán̲íí, ShiTaa, díí nchǫ'go ádaat'į̨híí bighą baa nádaagodíń'aah; doo yídaagołsį dago ádaat'į̨. Áígé' bidiyágéhíí iłta'isn̲iigo yighą da'diljoł.

35 Nn̲ee bit'ahgé' nazį̨go daabineł'į́. Nant'án daanliinií ałdó' Jesus yaa yádaałti'go yaa daadloh gádaan̲iigo, Ła' nn̲ee hasdádaayin̲iiłná' bíí ałdó' hasdá'ádólteeh le'at'éhi, bíí Christ, Bik'ehgo'ihi'n̲ań habiłtiinií nlį̨yúgo.

36 Silááda ałdó' bedaaníť į̨hgo nk'ǫ́zhi, vinegar holzéhi, bich'į' dahyída'ołtsi lę́'e,

37 Gádaabiłn̲iigo, Ni Jews ízisgo biNant'a'i ńlį́yúgo, dáni hasdá'áńlteeh.

38 Jesus bik'ehgee Greek, Latin, ła'íí Hebrew k'ehgo k'e'eshchį̨ lę́'e, gágolzeego, DÍÍ JEWS ÍZISGO BINANT'A'I NLĮ.

39 Nn̲ee nchǫ'go ádaadzaahíí, áígee tsį'iłna'áhi yídaayiskałíí dała'á beńdít'į̨hgo gábiłn̲ii, Christ ńlį́ lę́'eyúgo hasdánohwiléh, ła'íí ni ałdó' hasdá'áńlteeh.

40 Áíná' ła'ihíí áí án̲íihíí gáyiłn̲ii, Ya' doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań béńldzid da, ni ałdó' dákoh niniigonłt'éé, dáłełt'eego nohwá ngot'ą́ą?

41 Nohwíí da'ánohwidiln̲e' dábik'ehyú ánohwi'delzaa: áíná' díń nn̲eehń doo nagontł'og ye'at'éhi da.

42 Áígé' Jesus gáyiłn̲ii, SheBik'ehń, nant'ááyú ńyaago shénáln̲iih doleeł.

43 Jesus gábiłn̲ii, Shíí da'an̲iigo gániłdishn̲ii, Díí jį̨ dázhǫ́ gózhǫ́ǫ́ goz'ąąyú shił ńlį́ doleeł.

44 Dáha'iz'ąągé' taagi nehenkéézgo dahot'éhé godiłhił gozlį̨ lę́'e.

45 Ch'ígona'áí bich'á'idindíínií ásdį̨d, kį̨h biyi' da'ch'okąąhíí biyi' yun̲e' daadintsoozi iłk'edlá́ád lę́'e.

46 Jesus nádidilghaazhgo gán̲íí, ShiTaa, shiyi'siziinií naa nshné': díí yee án̲niidná' dá'iké'yú nádeyol.

47 Silááda yánant'aahi díí ánágot'įįdíí yiłtsąąná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į'
ahénzįgo gán̲íí, Da'an̲iigo díń nn̲eehń nn̲ee nłt'éhi nlįį lę́'e.
48 Nn̲ee daadéz'įįgo łą́ą́go dała'adzaahíí dawa ánágot'įįłíí daayiłtsąągo bi-
jííláhzhį' nádainłts'įná' onáskai.
49 Jesus yídaagołsiníí dawa ła'íí isdzáné Gálileegé' biké' hikai n'íí an̲ahgé'
nazįįgo díí ánágot'įįłíí daayiłtsąą lę́'e.
50 Ła' nn̲ee Joseph holzéhi, nn̲ee yánádaaltihíí itah nlíni; nn̲ee nłt'éhi,
dábik'ehyú át'éhi nlįį:
51 (Nn̲ee yánádaaltihíí nadaagoshchįįgo ánáda'ol'įįdíí Joseph doo hwaa
itah ánát'įįd da:) áń Jews daanlíni bikįh gozn̲il Arimathéa golzeegé' gólíni;
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nant'aa doleełíí ya'ołíí lę́'e.
52 Díń nn̲eehń Pílate yich'į' oyáá, Jesus bits'íhíí yíyókeedgo.
53 Tsį'iłna'áhi yiká'gé' nanáidnłtįįgo nak'ą'łigaihi yik'íyidesdiz, áígé'
tsébii'i'áńgo ágolzaa yun̲e' nyinłtį́į́ lę́'e, doo hwahá hadń ákón̲e' nnilteehi
da.
54 Jews daagonłsiníí bijįį bee nkegonyaago iłch'į'goln̲e'íí bijįį lę́'e.
55 Isdzáné Gálileegé' Jesus yił hikaihíí tsébii'i'áńyú Joseph yiké' hikaigo Jesus
bits'íhíí hago'at'éégo nniłtįį shįhíí daayiłtsąą lę́'e.
56 Onákaiyú łikągolchini ła'íí ik'ah yił iłch'į'daizlaa; áígé' Jews daagodnłsiníí
bijįį hádaayoł, dángot'ąą lę́'ehíí k'ehgo.

24

1 Áí iskąą hik'e godilziníí bijįį dázhǫ́ t'ałbįgo tsébii'i'áńyú łikągolchini
iłch'į'daizlaa n'íí odaizné', ła'i ałdó' yił hikai.
2 Tsébii'i'áńyú hikaigo tséé daadin'ą́ą́ n'íí yó'olyiz lę́'e.
3 Ákón̲e' ha'ákaigé' Jesus nohweBik'ehń bits'íhíí doo hwaa da lę́'e.
4 Hayúshą' daanzįná' nn̲ee naki bidiyágé dázhǫ́ bik'enadidlaadi bit'ahgé'
nazįį silįį:
5 Isdzáné tsídaadolyizgo hayaa ádaadzaa nt'éégo nn̲eehíí gádaabiłn̲ii, Hat'íí
bighą hin̲áhi nanezna'íí bitahyú hádaadeł'į́į́?
6 Áń doo hwaa da, naadiidzaa: t'ah Gálileeyú naghaaná' gádaanohwiłn̲ii n'íí
bénádaałn̲iih shį,
7 Shíí, nn̲ee k'ehgo Niyááhíí, nn̲ee binchǫ' daagolííníí baa shich'ilteehgo
tsį'iłna'áhi biká' dastsaah, áíná' taagi jįį hileehgo naadiishdáh.
8 Áík'ehgo áí án̲íí n'íí yénádaaln̲iih.
9 Tsébii'i'áńgé' nákaiyú łats'ádahíí ła'íí ła' Jesus biké' hikahíí ałdó' bił
nadaagosn̲i'.
10 Mary Mágdalene, Jóanna, ła'íí Mary, James bimaa, ła' isdzáné biłgo
nadaal'a'á díí yił nadaagosn̲i'.
11 Ndi daazhógo ádaan̲ii daanzįgo doo daayodląą da.
12 Áíná' Peter nádiidzaago tsébii'i'áńyú nádilwod; hayaa adzaago ákón̲e'
déz'įįd, nak'ą'łigai n'íí daazhógo sin̲ilgo yiłtsąą, áík'ehgo t'ąązhį' gowąyú
onádzaa, hagoshą' ágodzaa nzįgo.
13 Da'áí bijįį ła' naki dilt'eego Jerúsalemhíí da'dáńyú gosts'idi
dahgostǫ'yúshįgotah, Emmáus golzeeyú dezh'aazh.
14 Díí ánágot'įįłíí dawa yaa łił nagoln̲i'go goldoh.
15 T'ah yádaałti'go łił nagoln̲i' nt'éégo Jesus bit'ah nyáágo bił dahiskai.
16 Áíná' daineł'į́į́ ndi hadń át'ííníí doo bídaagołsįįd da alzaa lę́'e.

17 Jesus gádaabiłɲii, Hat'íílá baa łił nagołɲi' goldoh, doo nohwił daagozhǫ́ǫ́ dago?
18 Dała'á, Cléopas holzéhihíí, gábiłɲii, Ya' dáni zhą́ Jerúsalemyú asta'ńyáhi, áníi áígee ánágot'įįłíí doo bígonłsį́ da née?
19 Hago ágolzaahi áłdołɲii? ɲii, Jesus. Áík'ehgo gánádaabiłdo'ɲiid, Jesus, Názarethgé' nlínihi, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú na'iziidi, dázhǫ́ ízisgo áná'ol'įįłi, biyati' nłdzili, Bik'ehgo'ihi'ɲań ła'íí nɲee dawa biɲááłihi áłn'ɲii.
20 Áń dánohwíí nohwi'okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehíí ła'íí nohwá nadaant'aahíí bángot'aahgo bidizideego ndaistįį, áígé' tsį'iłna'áhi yiká' daizes-hįį:
21 Áíná' nohwíí Israel hadaasiit'i'íí hasdánohwiɲiił łą́ą́ daandzį: n'íí díí ánágot'įįł n'íí yúshdé' taagi jįį silįį.
22 Nohwitahgé' ła' isdzáné nohwił díyadaagot'eego ádaanohwizlaa, áń dázhǫ́ t'ałbįná' tsébii'i'áńyú okai łą́ą́;
23 Ndi Jesus bits'íhíí ákú doo hwaa da łą́ągo, t'ąązhį' nakai gádaaɲiigo, Bik'ehgo'ihi'ɲań binadaal'a'á yaaká'gé'hi nohwich'į' ch'í'ɲah ádaadzaago gádaanohwiłɲii, Jesus hiɲaa.
24 Ła' bił nahikaihíí tsébii'i'áńyú okai, isdzáné da'ádaaɲii n'íí k'ehgo yaa hikai: ndi Jesus doo hwaa daayiłtsąą da.
25 Áígé' Jesus gádaabiłɲii, Nohwíí nɲee doo daagoyáni daanołínihi, Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi n'íí nadaagosɲi'íí doo dáhah daahołdlą́ąh da:
26 Christ áík'ehgo biniigodilɲe'go áígé' yee ízisgo at'éehíí baa godidot'aałgo dábik'eh łą́ą́ née?
27 Mosesgé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'ɲań binkááyú nada'iziidi n'íí ádaaɲiihíí dawa, ła'íí Bik'ehgo'ihi'ɲań biyati' bek'eda'ashchiinií dahot'éhé dabíí baa k'e'eshchiinií hat'íí golzeego ágolzeehíí yił nadaagosɲi'.
28 Gotah dezh'aazh n'ííyú dák'ad nikáh: Jesus bádn dayúweh dahiyaa nt'éego,
29 Nił nahátąą le', daabiłɲiigo nádaabokąąh; ałk'iná' o'i'ą́ą́, k'ad tł'é' goleeh, daabiłɲii. Áík'ehgo yił ha'ákaiyú yił naháztąą.
30 Da'iyąągo bił dinezbįhgo báń náidn'ąągo ya'ahénzįgo oskąądná' iłk'íyíné'go baa daizné'.
31 Áníita áígee hadń át'į́į́ shįhíí nzhogo daayiłtsąą; nt'éego Jesus dádaineł'į́zhį' yitł'ąą tsídaazghal.
32 Gádaałiłdi'ɲii, Nohwijíí dázhǫ́ diltłi' ngonolįgo at'éé, itínyú nohwich'į' yałti'ná', áń Bik'ehgo'ihi'ɲań biyati' bek'eda'ashchiinií hat'íí ɲiigo aɲíihíí baa nohwił nagolɲi'ná'.
33 Áígé' dagoshch'į' nádiit'aazhgo Jerúsalemyú onát'aazh, ákú łats'ádahíí ła'íí nɲee ła' ishhah dała'ádaat'eego baa n'áázh,
34 Nt'éego gádaabiłɲii, NohweBik'ehń da'aɲii naadiidzaa łą́, Simon bich'į' ch'í'ɲah ádilzaa ałdó'.
35 Nɲee áníi n'áázhíí itínyú hago ágodzaahíí, ła'íí hago at'éego Jesus báń iłk'íyíné'gee yínádaagosdzį́díí yaa nadaagosɲi'.
36 Gádaaɲiiná' Jesus dabíí áí bitah sizįį silįįgo gádaayiłɲii, Iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
37 Ndi bił díyadaagodzaago tsídaadesyiz, ch'iidn daahiiltsąą daanzįgo.

38 Jesus gádaabiłn̲ii, Hat'íí bighą tsídaadołyiz? Hat'íí bighą na'ódikidíí nohwi-
ini' biyi' begoz'ąą?
39 Shigan ła'íí shikee daanéł'į́į́, da'an̲ii shíí ásht'į́į́: shídaadołn̲ih, áík'ehgo
bídaagonołsį̨į̨h; ch'iidn bits'í ła'íí bits'in doo golį́į́ da go'į́į́, daał'į̨į̨ go'į́į́ nkoh, shíí
shits'í ła'íí shits'in golį́į́.
40 Ánn̲iidná' bigan ła'íí bikee yił ch'í'n̲ah áyíílaa.
41 Dázhǫ́ bił daagozhǫ́ǫ́ ła'íí bił díyadaagot'ee ndi t'ah doo da'odląą daná'
Jesus gádaabiłn̲ii, Dahat'íhíta hidąąhíí ła' daasołné' née?
42 Łóg sit'éédhíí ła'íí gosnih yaa daizné'.
43 Náidnné'go bin̲ááł yíyą́ą́ lę́'e.
44 Áígé' gádaayiłn̲ii, T'ah nohwił nshłį̨į̨ná' díí bee nohwił nadaagosisn̲i'
go'į́į́, Moses ngon'ą́ą́ lę́'ehi shaa k'e'eshchiiníí, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziidi n'íí k'eda'ashchiiníí, psalms holzéhi ndi, biyi' dábegoln̲e' goz'ąą,
daanohwiłdishn̲ii ni'.
45 Áígé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí hat'íí n̲iigo an̲íí shį̨híí bił
ídaagozį̨go ádaabizlaago,
46 Gádaabiłn̲ii, Shíí Christ nshłíni, shiniigodiln̲e'go taagi jį̨į̨ hileehgo naadi-
ishdáh golzeego shak'e'ashchį̨į̨, áík'ehgo dábik'ehyú ágodzaa:
47 Ła'íí Jerúsalemgé' godezt'i'go shizhi'íí bee yá'iti' nn̲ee dahot'éhé
hadaazt'i'íí bitahyú, bidaanchǫ'íí yich'ą́'zhį̨' ádaan̲e'go binchǫ'híí bighą
baa nádaagodit'aah golzeego.
48 Díí daał'į̨į̨ go'į́į́ ákoh baa nadaagołn̲i'.
49 ShiTaa nohwaa yiné'go ngon'ááníí nohwaa dishné': Jerúsalem yun̲e'
nahísółtąą, yaaká'gé' nawodíí bee nohwaa ngonyáázhį̨'.
50 Áígé' Jesus Jerúsalemgé' binadaal'a'á yił ch'ékai, Béthanyzhį̨', yádn
ninyáágo, áígee hadag yaa diln̲iigo yá da'oskąąd, Nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, n̲ii.
51 Yá da'oskąądná' yich'ą́' yaaká'yú hadag be'ogoyáá.
52 Binadaal'a'á daaboskąądgé' Jerúsalemyú onákai, dázhǫ́ bił daagozhǫ́ǫ́go:
53 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į̨' ahédaanzį̨go da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' dáda'okąąh
nt'éé lę́'e.

THE GOSPEL ACCORDING TO JOHN

1 Dantsé godeyaadá' Yati' golı́ı́ lę́k'e, Yati' Bik'ehgo'ihi'n̨ań yił nlı̨ı̨, Yati'íí Bik'ehgo'ihi'n̨ań nlı̨ı̨.
2 Yati'íí dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań yił nlı̨ı̨.
3 Áń dawahá áyíílaa; áń doo hak'i dayúgo dawahá álzaahíí doo álzaa le'at'éé da.
4 Ihi'n̨aahíí biyi' golı́ı́; áí ihi'n̨aahíí nn̨ee yee daago'ı̨ı̨.
5 Got'iiníí godiłhiłyú idindlá́ád; godiłhiłíí got'iiníí doo yitis nlı̨ı̨ da.
6 Bik'ehgo'ihi'n̨ań nn̨ee John holzéhi yides'a'.
7 Áń Begot'ínihíí nn̨ee yił nagoln̨i'go nyáá, bíí bee nn̨ee dawa da'odląą doleełgo.
8 John doo Begot'iiníí nlı̨ı̨ da, áídá' Begot'iiníí yaa nagoln̨i'go nyáá.
9 Da'an̨ii Begot'ínihíí nn̨ee ni'gosdzáń biká' daagolííníí dawa bee daayo'ı̨ı̨.
10 Áń ni'gosdzáń nn̨eehíí yitah silı̨ı̨, áń ni'gosdzáń áyíílaa, ndi ni'gosdzáń biká' nn̨eehíí doo bídaagołsı̨ da lę́k'e.
11 Dabíí áyíílaahíí yaa nyáá, áídá' dabíí hat'i'ihíí doo hádaabit'ı̨ı̨ da.
12 Áídá' hadíí hádaabit'iiníí, daabosdląądíí, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bichą́ghášhé daaleehgo yaa goden'ą́ą́:
13 Áí nádaagosdliiníí doo nn̨ee hadaazt'i'íí bee da, doo kots'íhíí bee da, doo nn̨ee bits'ą́'dí'go da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań bits'ą́'dí' nádaagosdlı̨ı̨.
14 Yati'íí nn̨ee silı̨ı̨go nohwitahyú gólı́ı́ lę́k'e, dawahá ye'at'éhihi biłgoch'oba'íí łá'íí da'an̨ii ágot'éhi nlı̨ı̨, (Bik'ehgo'ihi'n̨ań biYe' dała'áhi nlı̨ı̨híí bighą́ ízisgo at'éégo bits'ą́'idindlá́ád, áí bits'ą́'idindlá́ádíí daahihiiltsą́ą ni'.)
15 John baa nagoln̨i'go nádidilghaazh lę́k'e gán̨íígo, Díń áłdishn̨ii ni', ágádén̨iid n'dá', Shiké'dí' hígháhíí dashíntsé golı́ı́híí bighą́ shitisgo at'éé.
16 Dawahá yegoyiłíínií nohwaa hi'né', biłgoch'oba'íí dałiké'go nohwaa hi'n̨iił.
17 Bik'ehgo'ihi'n̨ań yegos'aaníí Moses biláhyú ngot'ą́ą lę́k'e, áídá' biłgoch'oba'íí hik'e da'an̨ii ágot'éhi Jesus Christ yił nyáá.
18 Doo hadíń Bik'ehgo'ihi'n̨ań yo'ı̨ı̨ da; biYe' dała'áhi Bik'ehgo'ihi'n̨ań ádíbóltą'ihi, áń zhą́ ch'í'n̨ah áyíílaa.
19 Jerúsalem golzeedí' okąąh yedaabik'ehi hik'e Lévites daanlínihi Jews daanlíni odaabis'a', Hadíń lą́ą́ ánt'ee? daabiłn̨iigo nabídaadiłkidá' John gán̨íí lę́k'e,
20 Shíí doo Christ ánsht'ee da, doo nayił'ı̨'go da da'an̨iigo ádaa nagoln̨i'.
21 Áídí' nayínádaadiłkid, Hadíń ánt'éé gá? Elías ńlı́ı́ née? Dah, doo áń nshłı̨ı̨ da, n̨ii lę́k'e. Bik'ehgo'ihi'n̨ań binkááyú na'iziidihíí, ya' áí ńlı́ı́ née? Dah, n̨iigo hadzii.
22 Gánádaayiłdo'n̨iid, Áídá' hadíń ánt'éé gá? Nohwił nagoln̨í'go hadíń daanohwides'a'íí bił nadaagohiiln̨i'. Hant'é nn̨iigo ádaa nagoln̨í'?
23 Áídí' gán̨íí, NohweBik'ehń bádı̨hyú iłch'ígodezdǫhgo ádaahłe', dishn̨iigo shíí da'igolı́ı́yú dilwoshi nshłı̨ı̨, Esáias, Bik'ehgo'ihi'n̨ań binkááyú nada'iziidi án̨íí n'íí k'ehgo.
24 Nn̨ee na'ídaadiłkidihíí Phárisees daanlíni daabinł'a'.

25 Nabídaadiłkidgo, Doo Christ ńlį́į́ dadá', ła'íí doo Elías dagohíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidihíí ńlį́į́ dadá', nt'é bighą baptize ánł'įį?
daan̲ii.
26 John bich'į' hadzii, Shihíí tú bee baptize ash'įį: áídá' ła' nohwitahyú sizįį,
doo bídaagonołsį dahi;
27 Da'áń shikédí' hígháhíí shitisgo at'éhi, biketł'óól k'e'ish'adgo ndi doo
bik'eh sítį́į́ da.
28 Áí Bethábara golzeeyú Jórdan túńlííníí hanaayú ágodzaa, John baptize
ágole'gee.
29 Iskąą hik'e John Jesus bich'į' higaałgo yo'įįgo gán̲íí, Daadeh'į́į́, dibełį́į́
biZhaazhé Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyéhi áídí' higaał! Áń ni'gosdzáń biká' nn̲ee
binchǫ'íí da'ílį́į́ yiłchiih.
30 Díń áłdishn̲ii ni' gádén̲iid n'dá', Nn̲ee ła' shikédí' hígháh, áń dashíntsé
gólį́į́híí bighą shitisgo at'éé.
31 Dashíí ndi doo bígonsį da ni': áídá' Israel hat'i'i bił ch'í'n̲ah ágoln̲e'híí
bighą tú bee baptize ádaagoshłe'go niyáá.
32 John yaa nagoln̲i'go gán̲íí, Holy Spirit yaaká'dí' hawú k'ehgo Jesus yich'į'
nke'en̲íihgo biká' dahnezdaago hish'įį.
33 Shíí ndi doo bígonsį da ni': áídá' hadíń tú bee baptize ádaagoshłe'go
shides'a'ń shich'į' gánn̲iid ni', Hadíń Holy Spirit yaaká'dí' bich'į' nke'en̲íihgo
biká' dahnezdaago hí'ííníí, áń Holy Spirit bee baptize ádaagole'íí át'éé.
34 Díí hiłtsąą hik'e baa nagosisn̲i', Díń da'an̲ii Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ląą,
dishn̲iigo.
35 Iskąą hik'e John bitsiłke'yu naki yił nadaazį';
36 Jesus higaałyú ndaineł'į́į́'go gánn̲iid, Daadeh'į́į́, dibełį́į́ biZhaazhé,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyéhi!
37 John bitsiłke'yu nakihíí ágán̲íígo daabidezts'ąągo Jesus yiké' dahizh'aazh.
38 Jesus t'ąązhį' déz'įįgo biké' hi'ashgo yiłtsąągo gáyiłn̲ii, Hant'é biká
hanohtaago aht'į́į́? Áík'ehgo gádaan̲ii, Rábbi, (Iłch'ígó'aahíí golzeego ágolzee,)
hayú gonlį́į́?
39 Jesus gádaabiłn̲ii, Yushdé' ákú dokáhgo bígonołsįįh. Áík'ehgo yił okaigo
hayú sidaahíí yídaagołsįįd, t'ahbįdí' gonenádn łedihikęęzyú nákaigo, ákú dá yił
naháztąą lę́k'e.
40 Nn̲ee nakihíí John án̲ííhíí daidezts'aaníí, Jesus yiké' ó'áázhíí dała'á An-
drew holzee, Simon Peter bik'isnhi.
41 Andrewhíí ntsé bik'isn Simon holzéhi yaa nyáágo gáyiłn̲ii, Messías baa
nt'áázh, áí Christ golzeego ágolzee.
42 Áídí' Simon Jesus yaa yił n'áázh. Jesus Simon yineł'į́į́ hik'e gáyiłn̲ii, Simon,
Jona biye' ńlíni, Céphas honlzéé doleeł, tséé golzeego ágolzee.
43 Iskąą hik'e Jesus Gálileeyú deyaago, Philip yaa nyáágo, Shiké' hín̲ááł,
yiłn̲ii.
44 Andrew ła'íí Peter Bethsáida golzeedí' na'aash, ła'íí Philip ałdó' áídí'
naghaa.
45 Philip Nathánael yaa nyáágo gáyiłn̲ii, Jesus, Joseph biye', Názarethdí'
gólíni baa nkai, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí biyi' Moses bak'e'eshchįį lę́k'ehi,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí ałdó' bak'eda'ashchįį lę́k'ehi.
46 Nathánael gábiłn̲ii, Hant'é nzhooníí Názarethdí' behagowáhshą'? Philip
gánábiłdo'n̲iid, Ákú dot'aashgo bígonłsį́įh.

47 Jesus Nathánael bich'į' higaałgo yo'įįgo gáɳíí, Da'aɳii Israel hat'i'íí nlíni kudí' higaał, doo k'izé'át'éhi da.
48 Nathánael gábiłɳii, Hagot'éégo shígonłsį́? Jesus gábiłɳii, Philip doo hwahá niká áɳíí dadá', fig ch'il bitł'ááhyú sínídaago nish'įį ni'.
49 Nathánael gábiłɳii, Ni ił-ch'ígó'aahíínílíni, Bik'ehgo'ihi'ɳań biYe' ńlį́į́ lą́ą́; Israel hat'i'ihi ízisgo biNant'a' ńlį́į́ lą́ą́.
50 Jesus gábiłɳii, Fig ch'il bitł'ááhyú sínídaago nish'įį niłdishɳii n'íí bighą shondląą née? Díí bitisgo ágot'éhi hí'į́į́ doleeł.
51 Jesus gánábiłdo'ɳiid, Da'aɳii, da'aɳiigo gánohwiłdishɳii, Shíí, nɳee k'ehgo Niyááhíí, yáá ił-ts'ą́'álɳéhgo shik'ehdí' Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií hadagodí' hayaago ił-denánádikahgo daah'įį doleeł.

2

1 Taagi hileehíí bijįį Gálileehíí biyi' Cána golzeegee ni'i'ɳéh; ákú Jesus bą́ą́hi itah lę́k'e:
2 Jesus ałdó' bitsiłke'yu biłgo ni'i'ɳéhyú daabi'dokeed.
3 Dasts'aa bitoo ásdįįdá' Jesus bą́ą́ gábiłɳii, Dasts'aa bitoo ásdįįd.
4 Jesus gábiłɳii, Shimaa, hago łą́ą ánishłéhgo ánɳii? Shágoz'aaníí doo hwahá bengowáh da.
5 Bą́ą́ nada'iziidíí gáyiłɳii, Hant'é daanohwiłɳiiyú dakú ádaat'įį doleeł.
6 Áígee tús tséé álzaahi gostáń siɳil, Jews daanlíni daagos'ą́ąhíí k'ehgo yee táda'digisíí bighą, túsíí dała'ágo nadin dagohíí tádin gallons dábik'eh lę́k'e.
7 Jesus gádaabiłɳii, Túsíí tú bee hada'dołbį. Áík'ehgo dáhalk'iłgo hada'desbį.
8 Jesus gánádaabiłdo'ɳiid, Ła' hakaahgo bik'ehgo da'idaaníí bich'į' dohkaah. Áík'ehgo odaiskąą.
9 Bik'ehgo da'idaaníí tú dasts'aa bitoo siliįhíí yizliįh, hadí' hídziid shįhíí doo yígółsį dago, (nada'iziidíí tú hadaiziidíí zhą́ yídaagołsį ndihíí,) bik'ehgo da'idaaníí nɳee niiɳéhi yiká ánɳiidgo,
10 Gáyiłɳii, Nɳee dawa da'idąą débegonyaago dasts'aa bitoo nzhónihíí ntsé yita'ikaah; áídí' dahádaat'įįzhį' da'odląądá' doo nzhǫǫ dahíí yita'ikaah: áídá' nihíí dasts'aa bitoo nzhónihíí áníita bitasínkąą.
11 Áí Jesus dantsé godiyįhgo adzaa, Gálilee biyi', Cána golzeegee, áík'ehgo ízisgo ye'at'éhi bee bígozįįd; áídí' bitsiłke'yu daabosdląąd lę́k'e.
12 Díí bikédí'go Capérnaum golzeeyú bíí hik'e bą́ą́, bik'isyú ła'íí bitsiłke'yu yił okai; akú da'akwii bedahiskąą.
13 Bitis-hagowáh n'íí bíná'godiɳíhgo Jews daanlíni da'iyąąhíí biká' ngonyáágo Jesus Jerúsalemyú óyáá.
14 Akú da'ch'okąąh goz'ąą yuɳe' nɳee ła' magashi, dibeł́į́, hawúcho baa nadaahiɳiihi, ła'íí zhaali iłkáh ch'ídaihiɳiiłíí binasdziid yaa naháztąągo yiká nnyáá.
15 Tł'óół iłkénásgisíí ił'áyíílaago dawa, dibeł́į́, magashita biłgo da'ch'okąąh goz'ąą biyi'dí' ch'íinihiyood; ła'íí zhaali iłkáh ch'ídaihiɳiiłi bizhaalihíí yayinkąą́, áídí' zhaali yiká' iłkáh ch'ínádaiɳiiłíí naz'aaníí nanyihesgo'.
16 Áídí' hawúcho baa nadaahiɳiihíí gáyiłnɳiid, Dííhíí ch'ídaahohɳiił; shiTaa bikįhíí kįh biyi' na'iɳiihi ádaagołe' hela'.
17 Nikįhíí dázhǫ́ godilzinií begoz'ąą doleełgo dázhǫ́ hásht'į́įhíí bighą shidizidee, golzeego bek'e'eshchiinií bitsiłke'yu yínádaalɳii.

18 Áídí' Jews daanlíni gádaabiłnii, Nt'é godiyįhgo be'ígóziníí nohwił ch'í'nah ánle', díí ánánt'įįłhíí bighą?
19 Jesus gádaabiłnii, Díí kįh biyi' da'ch'okąąhíí ąął nanádaagołniiłgo, taagi jįį hileehgo ánágoshdle'.
20 Jews daanlíni gábiłnii, Díí kįh biyi' da'ch'okąąhíí ágolne'go dizdin gostáń łegodzaa, áídá' nihííshą' taagi jįį hileehgo ánágodle'?
21 Ndi bíí bits'íhi kįh biyi' da'ch'okąąhíí k'ehgo yaa yałti'.
22 Jesus daztsąądí' naadiidzaadá' bitsiłke'yu nt'é nii n'íí yínádaalnii; áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí ła'íí Jesus ánníí n'íí daayosdląąd lęk'e.
23 Jerúsalem golzeeyú bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhgo da'idaaníí bijįį, Jesus akú itah nlįįgo nnee łąągo daabosdląąd, godiyįhgo ánáʼol'įįłhíí daayiłtsąądá'.
24 Áídá' Jesus nneehíí doo yada'ołíí da, nnee dawa yígółsįhíí bighą.
25 Doo hadíń nnee ye'at'éehíí baa bił nagolni' bik'eh da; dabíí nnee ye'at'éehíí dawa yígółsįhíí bighą.

3

1 Nnee Phárisees daanliiníí itah nlíni, Nicodémus níholzéhi, Jews binant'a' nlíni lęk'e.
2 Áń tł'é'yú Jesus yaa nyáágo gáyiłnii, Ni, Iłch'ígó'aahíí ńlíni, doo hadíń godiyįhgo ánáʼol'įįłhíí áńł'įįhíí áyóléh át'éé da, Bik'ehgo'ihi'nań yił nlįįyúgo zhą́: áí bighą Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą́dí' iłch'ígó'aahíí ńlįígo bídaagonlzį.
3 Jesus gábiłnii, Da'anii, da'aniigo gániłdishnii, Nnee nágosdlįįyúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee daanliiníí itah nlįį doo.
4 Nicodémus gábiłnii, Hagot'éégo nnee nágodleeh, báyáń silįįdá'? Ya' komaa bibishchid bih nách'idáhgo nágoch'idleeh née?
5 Jesus gánníí, Da'anii, da'aniigo gániłdishnii, nnee tú bee ła'íí Holy Spirit bee nágosdlįįyúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee goz'ąą yunne' ha'agháh.
6 Kots'í bee gozliiníí kots'í át'éé, áídá' Holy Spirit bee gozliiníí spirit at'éé.
7 Doo nił díyagot'éé da le', Nágoch'idleeh, niłdishniihíí bighą.
8 Nyolíí da'adzaayú nyol, áí dints'agdá' hadí' nyolíí, hayúgo nyolíí doo bígonłsį da; dawa Holy Spirit bee nádaagosdliinií ágádaat'éhi at'éé.
9 Nicodémus gábiłnii, Hagot'éégo łąą ágołnníhi?
10 Jesus gábiłnii, Ni Israel hat'i'i yił ch'ígó'aahi ńlįídá', díísha' doo bígonłsį da?
11 Da'anii, da'aniigo gániłdishnii, néé bídaagonlziníí zhą́ baa yádaahiilti', hant'é daahiit'iiníí zhą́ baa nadaagohiilni'; áídá' baa nadaagosiilni'íí doo nádaagodoh'aah da.
12 Ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí baa nohwił nagosisni' ndi doo shondląą dadá', yaaká'yú ágot'eehíí baa nohwił nagoshni'yúgo hagot'éégo shondląą?
13 Doo hadíń yaaká'yú bił ogoyáá da, shíí nnee k'ehgo Niyááhíí zhą́, yaaká'dí' nkeniyáá, yaaká'yú gonshłįį.
14 Moses da'igolííyú tł'iish dahyidnłtįįhíí k'ehgo, shíí ałdó' nnee k'ehgo Niyááhíí dahshidi'dolteeł:
15 Hadíń shosdląądihíí ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hinaa doleełhíí bighą.
16 Bik'ehgo'ihi'nań ni'gosdzáń biká' nnee dázhǫ́ bił daanzhǫǫhíí bighą biYe' dała'áhi yaa yinłtíí, áík'ehgo dahadíń bosdląądihíí doo da'íłíí hileeh da, áídá' ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hinaa doleeł.

17 Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' ni'gosdzáń biká'zhį' nkeyínł'a'íí ni'gosdzáń biká' nɲee doo yił ch'ígóweh doleełhíí bighą nkeyínł'a' da, áídá' ni'gosdzáń biká' nɲee bíí bee hasdádokaahíí bighą.
18 Hadíń bosdląądíí doo bił ch'ígódeeh da: áídá' hadíń doo bosdląąd dahíí iłk'idá' bił ch'ígódíni at'éé, Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' dała'áhi doo yosdląąd dahíí bighą.
19 Díí bighą nɲee bił ch'ígódįh, begot'iinií ni'gosdzáń biká' begonyáá, áídá' nɲee doo got'iinií bił daanzhǫǫ da, chagołheeł zhą́ bił daanzhǫǫ, nchǫ'go ádaat'eehíí bighą.
20 Dahadíń nchǫ'go at'éé lę́k'eyúgo, got'iinií bił nchǫ', bi'at'e' nchǫ'íí doo bígozįįh hat'íį́ dahíí bighą, doo got'įįyú ch'égháh hát'íį́ da.
21 Hadíń nłt'éégo at'éehíí, bi'at'e'íí Bik'ehgo'ihi'ɲań ye'at'éégo bígozįįh doleełhíí bighą got'įįyú ch'égháh.
22 Ái bikédí'go Jesus, bitsiłke'yu biłgo, Judéa golzeeyú okai; baptize ádaagole'go akú dét'įhézhį' yił naháztąą lę́k'e.
23 John ałdó' Aenon golzeeyú baptize ágoł'įį, Sálimhíí bit'ahyú, akú tú łą́ąhíí bighą: áígee nɲee neheskaigo baptize ádaaszaa.
24 Doo hwahá John ha'ánteeh dadá'.
25 John bitsiłke'yu ła'íí Jews daanlíni ła' okąąhzhiɲéégo tákǫ'digisíí yaa ładaagodit'áh nkegonyaa.
26 Áídí' John yaa hikaigo gádaayiłɲii, Iłch'ígó'aahíí ńlíni, nɲee Jórdan túńlíínií hanaayú bił na'aash n'íí, baa nagolɲí' n'íí, áń kú naghaa, baptize ádaił'įįgo nɲee dawa bich'į' nihikáh.
27 Áík'ehgo John gáɲíí, Nɲee doo hant'é yót'įį́ át'éé da, yaaká'dí' baa hi'né'yúgo zhą́.
28 Nohwíí shídaanołsįgo, Shíí doo Christ nshłįį da, dishɲii ni', dabíntségo bidol'aadíí nshłįį.
29 Ishkiin niiɲéhíí na'ilíhn yił niiɲéhíí, bíí niiɲéhi at'éé: niiɲéhíí bit'ekéhíí, bíyésts'ą́ągo siziįgo, bizhii yidits'ago dázhǫ́ bił gozhǫ́ǫ́: ái k'ehgo shíí ałdó' dázhǫ́ shił gozhǫ́ǫ́ síĺį́.
30 Bíí itisgo bá godigháh, áídá' shihíí t'ą́ązhį' shá godigháh.
31 Hadíń yaaká'dí' nkenyááhíí dawa yitisgo nlįį: hadíń ni'gosdzáń biká'gee nliinií ni'gosdzáń ye'at'éé, áík'ehgo dá ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhą́ yaa yałti': hadíń yaaká'dí'go nkenyááhíí dawa yitisgo nlįį.
32 Áń nt'é yo'iinií, nt'é yidezts'aanií, ái dawa yaa nagolɲi'; áídá' doo hadíń bosdląąd da.
33 Hadíń yaa nagosɲi'íí bosdląądíí, Bik'ehgo'ihi'ɲań da'aɲii łąą ɲiigo yiká' iskał.
34 Hadíń Bik'ehgo'ihi'ɲań bides'a'íí Bik'ehgo'ihi'ɲań biyati' yee yałti': Bik'ehgo'ihi'ɲań Holy Spirit doo yídaanel'ą́ągo baa yiné' da.
35 Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' bił nzhǫǫgo dawa yebik'ehgo yaidin'ą́ą́.
36 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' yosdląądíí, ihi'ɲaa doo ngonel'ą́ą dahíí yee hiɲaa doo: dahadíń doo yosdląąd dahíí ihi'ɲaa doo yiłtséh da; áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań bihashke' biká'zhį' siné'.

4

1 John biké' hikaahíí bitisgo Jesus biké' anáłseełíí áyidedlaago, ła'íí baptize ádaayizlaago Phárisees daanlíni ya'ikodaanzįįgo Jesus yígołsįjdá',

2 (Da’ágát’éé ndi Jesus doo baptize áíł’įį da, bitsiłke’yu zhą́,)
3 Judéadí’ Gálileeyú naadesdzaa.
4 Dá Samáriayú zhą́ bá ch’ígót’i’ lę́k’e.
5 Áígee kįh gozn̲ilyú ńyáá, Sýchar golzéhi, ni’ Jacob biye’, Joseph holzéhi, yaa gon’ą́ą́ n’íí bit’ahgee goz’áni.
6 Áígee Jacob bitúhahidleeh goz’ąą. Jesus higaałgo isk’áhńyááyú hiyaago túhahidleehgee dahnezdaa.
7 Isdzán, Samáritan nlíni, tú haileehyú ńyáá: Jesus, Tú shá ná’íłsįįh, biłn̲ii.
8 (Bitsiłke’yuhíí kįh gozn̲ilyú hidáń nadaihiłn̲iihyú okai.)
9 Isdzán Samáritan nlínihíí gábiłn̲ii, Hant’é lą́ bighą ni, Jew ńlíni, shíí Samáritan nshłíni tú shídǫ́keed? Jews daanlíni Samáritans daanliinií doo iłch’į’ádaat’ee da.
10 Jesus gábiłn̲ii, Hant’é Bik’ehgo’ihi’n̲ań kaa yiné’íí, ła’íí hadíń, Tú shá ná’íłsįįh, niłn̲iihíí bígonłsį́yúgo shí’ǫ́keed doleeł ni’, áík’ehgo tú bits’ą́’dí’ ihi’n̲áhi naa nizíid doleeł ni’.
11 Isdzán gábiłn̲ii, Doo nt’é bee tú haleeh da, túhahidleehíí yúyah: áídá’ hadí’ tú bits’ą́’dí’ ihi’n̲áhi nádnziid?
12 Nishą’ Jacob, bits’ą́’dí’ daadihe’n̲a’i, bitisgo áńt’ee? áń díí túhahidleeh nohwá ágólaago, bits’ą́’dí’ bíí ła’íí bichąghásh́é ła’íí bimagashi da’idląą ni’.
13 Jesus gánábiłdo’n̲iid, Dahadíń díí tú yodlaaníí dibá’ nánádleeh:
14 Áídá’ dahadíń tú baa nsiidgo yodlaaníí doo dibá’ nánáodleeh at’éé da; tú baa nsiidíí túhahidleehíí k’ehgo biyi’dí’ tú hanáńlį́į́ doleeł, dayúweh ihi’n̲aa doo ngonel’ąą dayú ńlį́į́ doleeł.
15 Isdzán gánábiłdo’n̲iid, Díí tú áłn̲iihíí ła’ shaa nzíid, doo dibá’ nánáshdleehgo da, ła’íí doo kú nánshdáhgo tú hanáhishdleeh dahíí bighą.
16 Jesus gábiłn̲ii, Ti’i, niką’ biká nádndáhgo bił nánt’aash.
17 Isdzán, Shiką’ da’ádį́h, biłn̲ii. Jesus gánábiłdo’n̲iid, Shiką’ da’ádį́h, nn̲iihíí da’an̲ii ánn̲ii:
18 Niką’ ashdla’adá’ k’adyúgo bił na’aashíí doo niką’ at’éé da: díí da’an̲ii ánn̲ii.
19 Isdzán gábiłn̲ii, Bik’ehgo’ihi’n̲ań binkááyú na’iziidi ńlį́į́go bígosíłsįį́d.
20 Daanohwitaa n’íí díí dziłíí biká’ da’okąąh ni’; áídá’ nohwihíí, Jerúsalemyú zhą́ nn̲ee da’okąąhgo bá goz’ąą, daadohn̲ii.
21 Jesus gánábiłdo’n̲iid, Isdzán, shondląą, dahagee díí dziłíí biká’yú, dagohíí Jerúsalemyú shiTaa doo daahohkąąh da doleeł.
22 Nohwíí nt’é daahohkąąh shį́híí doo bídaagonołsį́ da: nééhíí nt’é daahohikąąh shį́híí bídaagonlzį́; hasdách’ighá́híí Jews daanliinií bits’ą́’dí’ benagowáhi.
23 Kodí’ begoldoh, da’an̲iigo da’okąąhíí biyi’siziinií bee da’an̲iigo shiTaa daayokąąh doleełíí kú begoz’áni at’éé: shiTaahíí ágát’éégo da’okąąhíí yiká déz’į́į.
24 Bik’ehgo’ihi’n̲ań spirit nlį́į, hadíń daabokąąhíí biyi’ siziinií bee da’an̲iigo daabokąąhgo dábik’eh.
25 Isdzán gábiłn̲ii, Messías, Christ holzéhi, hígháhgo bígonsį́: áń ńyáágo dawa nohwił nagoln̲i’ ndi at’éé.
26 Jesus gábiłn̲ii, Shíí nich’į’ yashti’ihíí áń ánsht’ee.
27 Áík’ehgo bitsiłke’yu nákaigo isdzán bich’į’ yałti’híí bighą bił díyadaagot’ee lę́k’e: áídá’ doo ła’ gánn̲iid da, Nt’é bighą na’ídńłkid? dagohíí, Nt’é bighą bił iłch’į’ yáńłti’?

28 Áík'ehgo isdzán bitús da'akú si'ąądá' kįh gozn̲ilyú onálwodgo nn̲ee yił nadaagoln̲i',
29 Yushdé', nn̲ee dahot'éhé ánásht'įįdíí yaa shił nagosn̲i'íí daahołtséh: áńshą' Christ at'įį́?
30 Áík'ehgo kįh gozn̲ildí' dahnádnzą́ą, bich'į' dahdeskaigo.
31 T'ah daahiikáádhdá' Jesus bitsiłke'yu nádaabokąąh, NohwiNant'a', ináá, daabiłn̲iigo.
32 Áídá' gádaabiłn̲ii, Hidáń hishaaníí doo bídaagonołsį da.
33 Bitsiłke'yu gádaałiłdi'n̲ii, Hadíń ła' hidáń baa yiné'?
34 Jesus gádaabiłn̲ii, Shinł'a'ń dabíí hát'ííyú ánásht'įįłgo, ła'íí binasdziid bá łaashłe'go shihidáń át'éé.
35 T'ah dį́į'i daahiit'įįh yidziishą' int'ąązhį', daadohn̲ii? Nohwił nagoshn̲i', hadag ádaahn̲éhgo daadeh'įį́; iłk'idá' daadiigaago da'ildlaadgee ngonyaa.
36 Hadíń iłdlaadíí nest'áń dáła'áile'go ihi'n̲aa doo ngonel'áni bich'į' nahi'n̲iił: áík'ehgo k'e'dileehíí ła'íí iłdlaadíí biłgo dała' bił daagozhǫǫ́ doleeł.
37 Díí beha'odziihíí da'an̲ii ágolzee, Ła' k'e'dilee, ła'íí iłdlaad.
38 Doo k'edaadisolaa dagee daahołdlaadyú nohwidéł'a': nn̲ee ła'i k'ednláhi, binasdziid n'íí daahisołdlaad.
39 Isdzán, Ánásht'įįd n'íí dawa yaa shił nagosn̲i', n̲iihíí bighą kįh gozn̲ildí' Samáritans daanlíni łą́ągo Jesus daayosdlą́ąd lę́k'e.
40 Samáritans daanlíni baa hikaigo, Dakú síńdaa, daabiłn̲ii: da'áígee sidaago naki beiskąą.
41 Biyati'híí bighą dayúwehégo łą́ągo nádaabosdlą́ąd;
42 Áí isdzánhíí gádaayiłn̲ii, K'adíí doo dániyati' zhą́ bighą da'osiidlą́ąd da, danéé da'disiit'ąąhíí bighą, ła'íí da'an̲ii ni'gosdzan biká' nn̲eehíí hasdáyin̲iiłíí, áí Christ nlįįgo bídaagonlzį.
43 Nakiskąą hik'e Gálileeyú onanádzaa.
44 Jesus ádaanagołn̲i'go gánn̲iid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi dabíí bini'yú doo hadíń bidnłsíni at'éé da.
45 Gálileeyú ńyáádá' Gálileeyú daagolíínií bił daagozhǫǫgo k'édaabiłnn̲iid, Jerúsalemyú da'idąągee ánát'įįd n'íí dawa daayo'įį n'íí bighą: bíí ałdó' da'idąąyú naaskai ni'go.
46 Áídí' Gálilee biyi' Cána golzeeyú Jesus nádzáá, tú dasts'aa bitoo áyíílaa n'yú. Áígee nant'án ła' biye' nn̲iih lę́k'e, Capérnaum golzeegee.
47 Áí nn̲eehíí Jesus Judéadí' Gálileeyú ńyáágo ya'ikonzį̨dá' yaa nyáágo náyoskąąd, Shiye' nánlziihyú ńn̲áh, yiłn̲iigo, dak'azhą́ datsaahi.
48 Jesus gábiłn̲ii, Godiyį̨hgo be'ídaagozini ła'íí ízisgo ánágot'įįłíí daah'įįyúgo zhą́ da'ohdląą.
49 Nant'ánhíí gábiłn̲ii, Shigowąyú ńn̲áh, shizhaazhé doo hwahá datsaah dadá'.
50 Jesus gábiłn̲ii, Nádńdáh; niye' hin̲aa, nłt'éé násdl̨į́. Nn̲ee Jesus án̲ííhíí yosdlą́ądgo dahnasdzáá.
51 T'ah nádaałdá' bánada'iziidíí bidááh hikaigo bił nadaagoln̲i', Niye' hin̲aa, daabiłn̲iigo.
52 Nn̲eehíí na'índńłkid, Da'kwíí bik'ehenkéézdá' t'ąązhį' bá nágodesdzaa láń? biłn̲iigo. Gádaabiłn̲ii, Adąądá' hayaazhį' dała'á bik'ehenkéézdá' nezgai n'íí bits'ą́' gonyáá ni'.

53 Bitaa yígółsį, da'áí bik'ehenkééz n'dá' Jesus, Niye' hin̲aa, biłn̲ii ni':
áík'ehgo osdląąd, ła'íí bikįh yun̲e' naháztaaníí dawa ałdó' da'osdląąd.
54 Jesus Judéadí' Gálileeyú ńyáádá' díí nakigee godiyįhgo adzaa lę́k'e.

5

1 Díí bikédí'go Jews daanlíni da'iyąąhíí begonyáádá', Jesus wą́'yú
Jerúsalemyú óyáá.
2 Jerúsalemyú dibełį́į́ nahin̲iih goz'aaníí bahgee túdahskąą lę́k'e, Hébrew
biyati'íí k'ehgo Bethésda golzéhi, áígee ashdla'yú chagosh'oh nagoz'ąą.
3 Áígee iłtah at'éégo kah yaa nakaihíí łą́ą́go, bin̲áá ádaagodini, doo nakai
dahi, daadi'ilihi ałdó', tú dihi'n̲áhíí yiba' íła'at'éé.
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí'hi łahgee túdahskaaníí yeh nadáhgo tú
nádihi'ná: tú dehes'naago hadíń ntsé téh híyááhíí, nt'é yaa naghaa láshį n'íí
nádzii.
5 Nn̲ee ła' tádin tsebíí bił łegodzaago kah yaa naghaago áígee sitįį lę́k'e.
6 Jesus bo'įįdá' dásitįįgo ńzaad ogoyááhíí yígółsįgo gábiłn̲ii, Ya' nándzii hánt'įį
née?
7 Nn̲ee kah yaa naghaahíí gábiłn̲ii, Tú nahi'naagee doo hadíń téh shiłteeh da:
dá doo téh hisháhé dashíntsé ła' téh nádáh.
8 Jesus gábiłn̲ii, Nádndáh, biká'síńtįįhíí dahnádnné'go dahnádńdáh.
9 Nn̲eehíí dagoshch'į' nádziigo yiká' sitįį n'íí dahnáyidnné'go dahnasdzáá: áí
Jews daagodnłsiníí bijįį lę́k'e.
10 Áík'ehgo Jews daanlíni nn̲ee nádziihíí gádaayiłn̲ii, Díí godilziníí bijįį:
biká'ńtéhíí anané'go doo begoz'ąą da.
11 Áík'ehgo gábiłn̲ii, Nn̲ee náshilziihíí gáshiłnn̲iid, Biká'síńtįįhíí dahnádnné'go
dahnádndáh.
12 Áídí' nabídaadiłkid, Nn̲ee daat'éhi, Biká'síńtįįhíí dahnádnné'go
dahnádndáh, niłnn̲iid?
13 Nn̲ee nádziihíí hadíń nábilzii shįhíí doo yígółsį da: áígee nn̲ee łą́ą́dá' Jesus
łahyúgo oyáá lę́k'e.
14 Díí bikédí'go da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' Jesus nn̲ee nádzii n'íí yaa nyáágo
gáyiłn̲ii, Nłt'éé násíńdlįį gádnii áko: nchǫ'go ánáo'n̲e' hela', ágánándzaayúgo
dánko da'tiségo nich'į' nágodiidáh.
15 Nn̲eehíí Jews daanlíni yaa nyáágo, Náshidilziihíí Jesus at'į́į́, daayiłn̲ii.
16 Díí daagodnłsiníí bijįį adzaahíí bighą Jews daanlíni Jesus yaa yádaałti'go
daiziłhee hádaat'įį.
17 Áídá' Jesus gádaabiłn̲ii, ShiTaa t'ah na'iziid, shí ałdó' na'isiid.
18 Godilziníí bijįį begoz'aaníí doo yikísk'eh at'éé dahíí bighą, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań shiTaa yiłn̲iigo Bik'ehgo'ihi'n̲ań yił dała' nlįįgo ádilzįhíí
bighą Jews daanlíni dayúwehégo daabiziłhee hádaat'įį.
19 Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Da'an̲ii, da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Shíí,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nshłiiníí, dashí zhą́ doo nt'é łaoshłéh át'éé da, shiTaa
ánát'įįłgo hish'iiníí zhą́: shiTaa ánát'įįłíí k'ehgo shíí ałdó' ánásht'įįł.
20 ShiTaa shíí biYe' nshłiiníí dázhǫ́ bił nshǫǫ, dabíí ánát'įįłíí dawa shił
ch'í'n̲ah áyíłsį: díí bitisgo áná'ol'įįłíí shił ch'í'n̲ah áile'gee nohwił díyadaagot'ee
doleeł.
21 ShiTaa nanezna'íí nádaayihiłn̲ahíí k'ehgo shíí, biYe' nshłiiníí, ałdó' hadíí
hásht'ííníí nádaabihishn̲ah doleeł.

22 ShiTaa nn̲ee doo ła’ yángo’áah da, shíí, biYe’ nshłiinííd, dawa bándaagosh’a’go shaidin’ą́ą́:
23 Nn̲ee dawa shiTaa daayidnłsi̲híí k’ehgo shíí, biYe’ nshłiinííd, ałdó’ daashidnłsi̲ doleełhíí bighą adzaa. Hadíńdoo shidnłsi̲ dahíí shiTaa shides’a’ń ałdó’ doo yidnłsi̲ da.
24 Da’an̲ii, da’an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Hadíń shiyati’ yidits’agíí, ła’íí shinł’a’ń yodlaaníí, ihi’n̲aa doo ngonel’ą́ą dahíí yee hin̲aa doleeł, áń doo bił ch’ígódeeh da; áń da’itsaahdí’ ch’ínyáá, ihi’n̲aazhi̲’go.
25 Da’an̲ii, da’an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Nanezna’íí shíí, Bik’ehgo’ihi’n̲ań biYe’ nshłiinííd, shizhiihíí daidiits’i̲h doleełíí baa gowáh, iłk’idá’ kú begoz’ą́ą: hadíí áí daidezts’aaníí daahin̲aa doleeł.
26 ShiTaa ihi’n̲aa dabíí biyi’ nli̲i̲híí k’ehgo, shíí, biYe’ nshłiinííd, ałdó’ ihi’n̲aa dashíí shiyi’ nli̲i̲go shaa godin’ą́ą́;
27 Shíí, nn̲ee k’ehgo Niyááhíí nshłi̲i̲híí bighą nn̲ee bá ndaagosh’a’go shiTaa shaa godin’ą́ą́.
28 Doo nohwił díyadaagot’ee da le’: łeyi’ nazn̲ilíí dawa shizhii daidezts’ą́ągo nádiikáhíí baa gowáh,
29 Áí nádiikáhgee nłt’éégo ádaadzaa n’íí yaaká’yú dahazhi̲’ daahin̲aa doleeł; áídá’ nchǫ’go ádaadzaa n’íí bił ch’ígódeeh.
30 Dashíí shik’ehgo doo nt’é áoshłéh át’éé da: diists’agíí k’ehgo aayashti’: dashíí hásht’íínííd doo be’ánsht’ee da, áídá’ shiTaa shides’a’ń dabíí hát’íínííd zhą́ be’ánsht’eehíí bighą aayashti’íí dábik’eh.
31 Dashíí ádaa nagoshn̲i’yúgo, ádaa nagoshn̲i’íí doo da’an̲ii da.
32 Ła’ shaa nagoln̲i’íí gólį́į́; áí shaa nagoln̲i’íí da’an̲iigo bígonsi̲.
33 John bich’i̲’ oda’soł’a’, áń da’an̲iigo shaa nagosn̲i’.
34 Da’an̲iigo shaa na’gon̲i’íí doo nn̲ee bits’ą́’dí’ da: áídá’ hasdánohwidi’n̲iił doleełhíí bighą ágánohwiłdishn̲ii.
35 John diltłi’íí hik’e bits’ą́’idindláádíí k’ehgo at’éé lé̹k’e: áík’ehgo bits’ą́’idindláádíí biyi’ dét’i̲h nohwił daagozhǫǫhgo ádaasoht’i̲i̲d.
36 John shaa nagosn̲i’íí bitisgo shaa na’gon̲i’íí gólį́į́: na’idziidíí shiTaa łaashłe’ doleełgo shaa yidin’áánííd, áí ánásht’i̲i̲łgo shiTaa shides’a’go shaa nagoln̲i’.
37 ShiTaa shides’a’ń dabíí shaa nagoln̲i’. Bizhiihíí doo hak’i daadesołts’ą́ą da, ánolinííd doo hak’i daahołtsą́ą da.
38 Biyati’íí doo nohwiyi’ golį́į́ da: shíí shinł’a’íí doo daashohdląą dahíí bighą.
39 Bik’ehgo’ihi’n̲ań biyati’ bek’e’eshchiinííd nzhǫǫgo daahohshíí; áí biláhyú dahazhi̲’ daahii’n̲aa doleeł daanohsi̲go: da’áí shaa nagoln̲i’.
40 Ndi doo shich’i̲’ nohkáh hádaaht’i̲i̲ da, dahazhi̲’ daahinohn̲aa doleełgo.
41 Nn̲ee shídnłsi̲híí doo biká désh’i̲i̲ da.
42 Nohwídaagonsi̲, Bik’ehgo’ihi’n̲ań nohwił daanzhoonío doo ła’ be’ádaanoht’ee da.
43 ShiTaa bizhi’íí bee niyáá ndi doo hádaashoht’i̲i̲ da: áídá’ ła’i dabíí bizhi’íí yee nyááyúgo, áń zhą́ hádaaht’i̲i̲ doo.
44 Dánohwíí daałinołsinií hádaaht’i̲i̲dá’, Bik’ehgo’ihi’n̲ań dała’áhi bits’ą́’dí’ idilzinií doo hádaaht’i̲i̲ da, áídá’ hagot’éégo da’ohdląą?
45 ShiTaa bin̲áá̲ł nohwik’izhi̲’ dish’aah doo daanohsi̲ da le’: Moses nohwik’izhi̲’ dez’ą́ą, bada’ohłíí n’íí.

46 Moses daahohdląąyúgo shíí daashohdląą doleeł ni', shaa k'e'eshchįįhíí
bighą.
47 Áídá' bíí k'e'eshchiiníí doo daahohdląą dayúgo, hagot'éégo shiyati'íí
daahohdląą áídá'?

6

1 Díí bikédí'go Jesus túsikaaníí, Gálilee golzéhi, da'áí Tibérias golzéhi,
hanaayú onanádzaa.
2 Áígee nn̲ee łą́ą́go biké' onałsą́ą́, godiyįhgo áná'ol'įįłíí kah yaa nakaihíí yá
ánát'įįłíí daayo'įįgo.
3 Jesus dziłyú háyáá, akú bitsiłke'yu yił dinezbį.
4 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo Jews daanlíni da'iyąąhíí biká'
ngonyáá.
5 Jesus déz'įįgo nn̲ee łą́ą́go bich'į' nátseełgo yiłtsąądá' Philip gáyiłn̲ii,
Hagot'éégo báń nadaahiiln̲iih, díí nn̲ee dawa da'iyąągo?
6 Díí án̲ííhíí daazhógo Philip bebígozįįhgo ánn̲iid: dabíí hagot'éégo áile' yígółsį
ndi.
7 Philip gábiłn̲ii, Zhaali, penny holzéhi, naki gonenadín báń bee nahazn̲ii
ndi dała'á ntį́įgo ayą́hágo bita'isné' ndi, doo bínenol'ąą at'éé da.
8 Bitsiłke'yu dała'á Andrew holzéhi, Simon Peter bik'isnhi, gábiłn̲ii,
9 Kú ła' ishkiin báń dijolé ashdla'i barley alzáhi yisné', łóg naki biłgo: áídá'
hagot'éégo dawa bínel'ąą, nn̲ee łánihíí?
10 Jesus bitsiłke'yu gáyiłn̲ii, Nn̲ee dinohbįh, daabiłdohn̲ii. Tł'oh dázhǫ́ łą́ą́go
lę́k'e. Áík'ehgo nn̲ee dinezbį, ashdladn doo náhóltagyú áhołáni shį.
11 Áígee Jesus báń náidnné'go ya'ihénzįgo oskąądá', bitsiłke'yu yaa daizné',
áídí' bitsiłke'yu nn̲ee nadaaháztaaníí yitada'izn̲ii; łógíí ałdó' da'áí k'ehgo, dá
daabiłhwiihzhį'.
12 Dawa náda'isdįįdgo, bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Ch'ékaadíí nádaahohłá, doo ła'
da'ílíí hileehgo da.
13 Áík'ehgo ąął nádaihezlaago táts'aa nakits'ádah hadaidesbį, báń ashdla'i
bits'ą́'dí' ch'ené'íí, nn̲ee yi'oh da'iyą́ą́híí.
14 Nn̲eehíí Jesus godiyįhgo adzaahíí daayiłtsąądá' gádaan̲ii, Áń da'an̲ii
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú Na'iziidihíí, ni'gosdzáń biká'zhį' hin̲áhi.
15 Jesus nn̲ee dabízhą́ daabik'ehgo dak'azhą́ binant'a' ádaabidléhgo
yígołsįįdá', dasahn dziłyú ch'a'onánóot'įįd.
16 O'i'ą́ą́yú bitsiłke'yu túsikąąyú onanákai,
17 Akú tsina'eełíí yeh hikaigo túsikaaníí hanaayú bił dahda'n'eel, Capérnaum
golzeeyú. Godiłhił gozlįįdá' Jesus doo hwahá baa hin̲áh da.
18 Tú nádidáh, adįįd nyolhíí bighą.
19 Taagi dagohíí dį́į́'i shį dahgostǫ'yú bił oda'is'eeldá', Jesus tú yiká'
tsina'eełíí yich'į' higaałgo daayiłtsąą: áík'ehgo tsídaadesyiz lę́k'e.
20 Áídá' Jesus gádaabiłn̲ii, Shíí ásht'įį, doo ńdaałdzid da.
21 Áídí' bił daagozhǫ́ǫ́go tsina'eełíí beh ńn̲áh, daabiłnn̲iid: dagoshch'į'
ni'zhį' bił nda'iz'eel, deskai n'yú.
22 Iskąą hik'e nn̲ee túsikaaníí hanaayú naháztaaníí akú tsina'eełíí dała'á zhą́
si'ąą n'go daayo'įį, ła'íí Jesus bitsiłke'yu tsina'eełíí yeh hikaiyú doo itah yeh
hiyaa da, áídá' bitsiłke'yu dasahndi okaigo daayo'įį.

23 (Jesus báń ya'ihénzįgo oskąądíí bikédí'go, báń daach'iyą́ą́ n'gee bahyú Tibérias golzeedí' tsina'eełíí ndaahaz'eel:)
24 Áík'ehgo nn̲ee Jesus ła'íí bitsiłke'yu doo hak'i dago yídaagołsįįdá', dabíí tsina'eełíí yeh heskaigo, Capérnaum golzeeyú bił oda'iz'eel, Jesus yíka daantaago.
25 Túsikaaníí hanaadí' baa hikaidá' gádaabiłn̲ii, Iłch'ígó'aahíí, dadá' kú ńyaa?
26 Jesus bich'į' hadzii, Da'an̲ii, da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Doo godiyįhgo ánásht'įįłíí daah'įį n'íí bighą shíka daanohtaa da, báń bee náda'sołdįįd n'íí zhą́ bighą ádaaht'įį.
27 Doo hidáń da'ílíí hileehíí bighą nada'ohsiid da, hidáń dahazhį' ihi'n̲aazhį' nnel'ąąhíí zhą́ hádaaht'įį, shíí nn̲ee k'ehgo Niyááhíí nohwaa nshné': Bik'ehgo'ihi'n̲ań shiTaa, bíyéé nshłįįgo shebígózįhgo shiká' izkał.
28 Áídí' gádaabiłn̲ii, Hago ádaahii'n̲e'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binasdziidíí nadaahiidziid?
29 Jesus gádaabiłn̲ii, Díí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziidi at'éé, áń shíí shides'a'ń daashohdląągo.
30 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, Godiyįhgo be'ígóziníí daat'éhi nohwił ch'í'n̲ah ánle'go daahiiltséhgo daanohiidląą doleeł? Iłtah ánáʼol'įįłíí daat'éhi ánł'įį?
31 Bits'ą́'dí' daadihe'n̲a'íí da'igolííyú manna daayiyąą łeh lę́k'e: díínko bek'e'eshchiiníí k'ehgo, Yaaká'dí' báń kaa daizné'go daach'iyąą.
32 Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Da'an̲ii, da'an̲iigo gádaanohwiłdishn̲ii, Yaaká'dí' báń nohwaa hi'né' n'íí doo Moses nohwaa daizné' da; shiTaa yaaká'dí' báń da'an̲iihi nohwá da'dihiné'.
33 Yaaká'dí' nkenyááhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' báńhi at'éé, áń ni'gosdzáń biká' nn̲eehíí ihi'n̲aa yaa yiné'.
34 Gádaabiłn̲ii, NohweBik'ehń, díí báńhíí dayúweh nohwá dihii'né' le'.
35 Jesus gádaabiłn̲ii, Shíí báń be'ihi'n̲aahíí nshłįį: dahadíń shaa nyááhń doo shin̲á' holeeh at'éé da; shodląąhń doo dibá' holeeh at'éé da.
36 Iłk'ida' gádaanohwiłdén̲iid, Daashoh'įį́ ndi doo daashohdląą da.
37 ShiTaa shaa yin̲ilíí dawa shaa hikáh; dahadíń shaa nyááhń doo yó'ósht'e' at'éé da.
38 Yaaká'dí' níyáá, doo dashíí hásht'įį́yú ánásht'įįłgo da, ndi shinł'a'ń dabíí hát'įį́yú ánásht'įįłgo niyáá.
39 Díínko shiTaa shinł'a'ń hát'įį́, shaa yin̲ilíí doo ła' shich'a'otłíish da, áídá' nnágodzaahíí bijįį dawa nádaabihishn̲ah doleeł.
40 Díínko shinł'a'ń hát'įį́, hadíń shíí, biYe' nshłiinníí, sho'iinníí ła'íí shodlaaníí ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yee hin̲aa doleeł: áík'ehgo nnágodzaahíí bijįį nábihishn̲ah doo.
41 Yaaká'dí' báń nke'né'íí nshłįį, n̲iihíí bighą Jews daanlíni baa daanet'įį́ lę́k'e.
42 Áí gádaałiłdi'n̲ii, Díń la' Jesus, Joseph biye', bąą́ bitaa biłgo bídaagonlzįhíí át'įį́ ya'? Hagot'éégo, Yaaká'dí' níyáá, n̲ii áídá'?
43 Áík'ehgo Jesus gádaabiłn̲ii, Doo shaa daaneht'įį́ da.
44 Doo hadíń shaa nowáh át'éé da, shiTaa shinł'a'ń shich'į' ábíílaayúgo zhą́: nnágodzaahíí bijįį nábihishn̲ah doleeł.
45 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi binaltsoos biyi' k'e'eshchįį gán̲íígo, Dawa Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił ch'ídaago'aah doleeł. Dahadíń shiTaa yidezts'ąągo bits'ą́'dí' ígoł'aaníí shaa hin̲áh.

46 Da'ágát'éé ndi doo hadíń shiTaa yo'įį da, shíí bits'ą'dí' nshłiinií zhą́ shiTaa yiłtsą́ą.
47 Da'anii, da'anniigo gádaanohwiłdishnii, Shodlaaníí ihi'naa doo ngonel'ą́ą dahíí yee hináhi at'éé,
48 Báń be'ihi'naahíí nshłįį.
49 Bits'ą'dí' daadesona'íí da'igolííyú manna daayiyą́ą n'íí nanezna'.
50 Díínko báń yaaká'dí' nke'né'hi at'éé, nnee yiyą́ągo doo datsaah da.
51 Shíí báń hinaahíí, yaaká'dí' nkenyááhíí nshłįį: dahadíń díí báńhíí yiyą́ayúgo dahazhį' hinaa doleeł: ni'gosdzáń biká' nnee báń yee daahinaa doleełgo baa daanshné'íí shitsį' at'éé.
52 Jews daanlíni łahada'dit'áhgo gádaałiłdi'nii, Hagot'éégo díí nneehíí bitsį' nohwaa yiné'go daahiidą́ą?
53 Jesus gádaabiłnii, Da'anii, da'anniigo gádaanohwiłdishnii, Shíí nnee k'ehgo Niyááhíí shitsį' daahsą́ągo, ła'íí shidił daahdląayúgo zhą́ ihi'naahíí nohwiyi' golíí.
54 Hadíń shitsį' yiyaanií ła'íí shidił yidlaanií ihi'naa doo ngonel'ą́ą dahíí yee hináhi at'éé; nnágodzaahíí bijįį nábihishnah doleeł.
55 Shitsį' da'anii hidáń át'éé, ła'íí shidił da'anii hidlaanií át'éé.
56 Hadíń shitsį' yiyaanií ła'íí shidił yidlaanií shiyi' golíí, bíí ałdó' biyi' gonshłįį.
57 ShiTaa hináhi shinł'a'híí k'ehgo, ła'íí shiTaa bee hinshnaahíí k'ehgo hadíń shiyaanií shee hinaa doleeł.
58 Áń báń yaaká'dí' nke'né'hi at'éé: doo daanohwitaa n'íí manna daayiyą́ą ndi nanezna' n'íí k'ehgo da: hadíń díí báń yiyaanií dahazhį' hinaa doleeł.
59 Capérnaum golzeegee iłch'ígó'aahgo ágánniid, Jews ha'ánáłséh goz'ą́ą yune'.
60 Łą́ągo biké' hikaahíí ái daidezts'ą́ądá' gádaanii, Dázhǫ́ doo bígózį dahi yee aníí; hadíń ái yígółsį?
61 Biké' hikaahíí Jesus aníihíí yaa yída'iłtahgo yígółsį, áík'ehgo gádaabiłnii, Díí ádishniihíí doo nohwił daabik'eh da née?
62 Shíí, nnee k'ehgo Niyááhíí, dabíntsé sídáá n'yú shił onágodzaago daashoh'įįyúgo, nt'é daadohnii?
63 Spirit-híí ihi'naa aayiné'hi at'éé; kots'íhíí doo nt'é áile' da: yati' bee nohwich'į' hasdziihíí spirit hik'e ihi'naahíí át'éé.
64 Áídá' nohwitahyú ła' doo da'ohdląą da. Jesus dantsé iłch'ígó'aah godeyaadá' hadíí doo daabodląą dahíí, ła'íí hadíń ch'íbido'aałń yígółsį.
65 Áík'ehgo gánádí'nii, Díí bighą́ gádaanohwiłdéniid, Doo hadíń dabíí bik'ehgo shaa hináh da, shiTaa bik'ehyúgo zhą́.
66 Díí bikédí'go biké' hikaah n'íí łą́ągo t'ą́ązhį' ádaadzaago, doo dayúweh yił nakai da lę́k'e.
67 Jesus bitsiłke'yu nakits'ádahíí gádaayiłnii, Nohwíí ałdó' shits'ą' dahdohkáh née?
68 Simon Peter gábiłnii, NohweBik'ehń, hadíń bich'į' nkáhgo áídá'? Dani zhą́ yati' dahazhį' be'ihi'naahíí bee yáńłti'.
69 Ni Christ, Bik'ehgo'ihi'nań hináhi biYe' ńlíígo, daahosiidląądgo da'aniigo bídaagonlzį.
70 Jesus gánádaabiłdo'niid, Nohwíí nakits'ádah hołt'eehíí hanohwinil, ndi nohwitahyú dała'á ch'iidn nlįį.

71 Áí Judas Iscáriot, Simon biye' áyiłn̲ii: áń nakits'ádah itah nlíni ch'íbido'aałń nlį̨.

7

1 Díí bikédí'go Jesus Gálileeyú anádaał: Judéayú doo naghaa da, Jews daanlíni daabiziłheego hádaat'į̨híí bighą.
2 Jews daanlíni tł'ohdahskáń yun̲e' náda'idį̨híí biká' ngonyáá.
3 Jesus bik'isyú gádaabiłnn̲iid, Kodí' dahnn̲áhgo Judéayú ńn̲áh, ákú niké' hikaahíí ánáʼíl'į̨łíí daayiłtséh doleełhíí bighą.
4 Nn̲ee shígózį le' nzinií doo dánant'į̨'ego ánát'į̨ł da. Díí baa nann̲aayúgo, ni'gosdzáń biká' nn̲ee bił ch'í'n̲ah ádńlzį.
5 Bik'isyú ndi doo daabodlą̨ą da.
6 Jesus gádaabiłn̲ii, Shíí t'ah doo shaa gowáh da: áídá' nohwíí zhą́ da'ádzaagee nohwaa gowáh.
7 Ni'gosdzáń biká' nn̲ee nohwíí doo nohwik'edaann̲iih da; dénchǫ'go ánádaat'į̨ł dishn̲iigo baa nagoshn̲i'híí bighą shíí zhą́ shik'edaann̲iih.
8 Dánohwízhą́ da'idą̨ą́yú dohkáh: shíí t'ah doo shaa gowáh dahíí bighą doo dak'ad da'idą̨ą́yú déyáá da.
9 Ágánn̲iidá' da'akú Gálilee golzeeyú sidaa lę́k'e.
10 Bik'isyú da'idą̨ą́yú okaihíí bikédí'go, bíí ałdó' dánant'į̨'ego akú óyáá.
11 Da'idą̨ągee Jews daanlíni biká daadéz'į̨į̨go, Áńhíí hayú? daabiłn̲ii.
12 Nn̲ee bitahyú łą́ą́go baa daanet'į́į́ lę́k'e: ła', Nn̲ee nłt'éhi nlį̨, daan̲iidá' ła'íí, Dah, nn̲ee ch'a'oyiłkaadi nlį̨, daan̲ii.
13 Áídá' Jews daanlíni yédaaldzidhíí bighą doo ch'í'n̲ah baa yádaałti' da.
14 Da'idą̨ąhíí da'iłn̲í'yú goldohdá' Jesus da'ch'okąą́h goz'ą̨ą́yú óyáágo iłch'ígó'aah.
15 Jews daanlíni bił díyadaagot'ee gádaan̲iigo, Hagot'éégo díí nn̲eehíí dawahá yígółsį, doo ółtagyú nayaa dadá'?
16 Jesus gádaabiłn̲ii, Iłch'ígonsh'aahíí doo dashíí ádíshn̲ii da, shinł'a'ń án̲íihíí át'éé.
17 Nn̲ee ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań dáhat'į́į́híí ánát'į̨ł hat'į́į́yúgo, iłch'ígonsh'aahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'hi at'éé, dagohíí dashínik'ehgo yashti'íí yígółsį doleeł.
18 Dahadíń dabínik'ehgo yałti'íí dabíí ízisgo ádestį̨ hat'į́į́: áídá' hadíń binł'a'ń ízisgo ágot'eehíí yá hát'íínílí, áń da'an̲ii án̲íí, áík'ehgo áń biyi' łé'gochoohíí da'ádį̨h.
19 Ya' Moses begoz'aanií yee doo nohwá ngon'ą́ą́ da née? Áídá' doo ła' bikísk'eh ádaanoht'ee da. Nt'é bighą daashizołhee hádaaht'į́į́?
20 Nn̲eehíí gádaabiłn̲ii, Ch'iidn niyi' golį́į́ lą́ą́: hadíń niziłhee hat'į́į́?
21 Jesus gádaabiłn̲ii, Dałán ánáʼíl'į̨dgee nohwił díyadaagot'ee ni'.
22 Moses círcumcise ádaanohwidiln̲e'go yee nohwá ngon'ą́ą́; (ndi Moses doo bits'ą́'dí' begodeyaa da, daanohwitaa n'íí bits'ą́'dí';) áík'ehgo godilziníí bijį̨ nn̲ee círcumcise ádaahłe'.
23 Godilziníí bijį̨ Moses yegos'aaníí doo k'ích'ídzį́įs da doleełhíí bighą nn̲ee círcumcise alzaayúgo, godilziníí bijį̨ nn̲ee bits'í dawa nłt'éégo ánáshdlaahíí bighą shich'į' hadaashohkee née?
24 Doo da'ánoliníí zhą́ bee aayádaałti' da, áídá' da'an̲ii ágot'eehíí bee aayádaałti' le'.
25 Jerúsalemgee nn̲ee ła' gádaan̲ii, Díń daayiziłheego hádaat'iiníí shį ya'?

26 Áń kú doo biini' hą́h dago yałti'go naghaa, áídá' doo nt'é daayiłn̲ii da.
Nant'án daanlíni díń da'an̲ii Christ nlį̨įgo yídaagołsį̨įd shį.
27 Áídá' díí nn̲ee hadí' naghaa shįhíí bídaagonlzį: Christ nyáágo hadí' naghaa
shįhíí doo hadíń yígółsį da doleeł.
28 Áík'ehgo Jesus da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' iłch'ígó'aahgo gán̲íí,
Shídaagonołsį, ła'íí hadí' nashaahíí bídaagonołsį: doo dashíí hásht'į́įgo niyáá
da, shinł'a'ń da'an̲ii, áń doo bídaagonołsį da.
29 Shíí bígonsį; shinł'a'go bits'ą́'dí' níyááhíí bighą.
30 Áík'ehgo ha'ádaabiłt'e' hádaat'į̨į: ndi doo daabiłtsood da, doo hwahá
bidizi'deehíí biká' ngowáh dahíí bighą.
31 Nn̲ee łą́ą́go daabosdląądgo gádaan̲ii, Christ nyáágo, díí nn̲ee godiyįhgo
áná'ol'į̨įłíí bitisgo áná'ol'į̨įł doleeł née?
32 Phárisees daanlíni nn̲ee ágát'éégo baa yádaałti'go ba'ikodaanzį̨įdá', okąąh
yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Phárisees daanlíni biłgo aasin̲ilíí bich'į'
odais'a', daabiłtsoodgo.
33 Jesus gádaabiłn̲ii, Dét'įhézhį' t'ah nohwił nashkai, áídí' shinł'a'ń bich'į'
nádésdzá.
34 Shíka daanohtaa ndi doo shaa nohkáh át'éé da: hayú níyááyú doo nohkáh
át'éé da.
35 Jews daanlíni gádaałiłdi'n̲ii, Díí nn̲ee hayú doo baa nkáh dayú deyaago
an̲ii? Jews daanliiníí doo Jews daanlį̨į dahíí bitahyú iłtanáhosąą n'íí yich'į'
deyaayú, doo Jews daanlį̨į dahíí yił ch'ídaago'aahgo an̲íí shį?
36 Nt'é n̲íígo an̲ii, Shíka daanohtaa ndi doo shaa nohkáh át'éé da: ła'íí, Hayú
níyááyú doo nohkáh át'éé da?
37 Da'idaaníí bennágódáhíí bijį̨į, nn̲ee łą́ą́go íła'adzaahíí bijį̨į, Jesus hizį'dá'
adį̨įd hadziigo, Dahadíń dibá' silį̨įhń shich'į' nowáhgo odląą, n̲ii.
38 Dahadíń shodląąhń biyi'dí' tú hin̲áhi hálį́į́ doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'
bek'e'eshchiiníí k'ehgo.
39 (Díí k'ehgo Holy Spirit yaa yałti', áń hadíí daabodlaaníí bee baa godot'aał:
Holy Spirit doo hwahá hadíń baa det'aah dadá', Jesus ízisgo ye'at'ééhíí doo
hwahá ch'í'n̲ah ábi'diln̲e' dahíí bighą.)
40 Nn̲ee łą́ą́go díí yati'íí daidezts'ąądá' gádaann̲iid, Díń da'an̲ii
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú Na'iziidíí át'į́į́ lą́ą́.
41 Ła'íí gádaan̲ii, Díń da'an̲ii Christ nlį̨į lą́ą́. Ła'íí gádaan̲ii, Ya' Christ Gálileedí'
hígháhgo láń?
42 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinííshą' gán̲íí, Christ David hat'i'íí
bits'ą́'dí' goleeh, Béthlehem golzeedí' hígháh, David golį́į́ lę́k'egee?
43 Áík'ehgo áígee Jesus bighą nn̲ee iłts'ą́'kai.
44 Ła' daabiłtsood hádaat'į̨į ndi doo daabiłtsood da.
45 Aasin̲ilíí okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Phárisees daanlíni
biłgo yaa nákaigo gádaabiłn̲ii, Nt'é bighą doo daahołtsood da?
46 Aasin̲ilíí gádaabiłn̲ii, Doo ła' nn̲ee díí nn̲eehíí k'ehgo yałti' da.
47 Phárisees daanlíni gánádaabiłdo'n̲iid, Ya' nohwíí ałdó' nohwich'į'
na'deshch'a' née?
48 Ya' ła' nant'án daanlíni dagohíí Phárisees daanlíni daabosdląą née?
49 Áídá' díí nn̲eehíí begoz'aaníí doo yídaagołsį dahíí nchǫ'íí bee bá ha'odzii.
50 Nicodémus, Phárisees itah nlíni, (łah tł'é'yú Jesus yaa nyáá lę́k'e n'íí,)
gádaabiłn̲ii,

51 Bedaagosiil'aaníí k'ehgo ya' nn̲ee dá doo daadihiits'į́hé, ła'íí dá doo
ánát'įįłíí bídaagonlzįhé baa yáhiilti' née?
52 Áík'ehgo gánádaado'n̲iid, Ya' ni ałdó' Gálileedí' nann̲aa née?
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí biyi' díń'įį, áík'ehgo bígonłsįįh ndi
at'éé: Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi doo ła' Gálileedí' hígháh golzee da.
53 Áídí' nn̲ee dawa bigowąyú nnáheskai lę́k'e.

8

1 Jesus dził Olives golzeeyú óyáá.
2 Dázhǫ́ t'ahbį da'ch'okąąh goz'ąąyú nádzáá lę́k'e, akú nn̲ee dawa baa
íła'adzaa; áík'ehgo nezdaago biłch'ídaago'aah.
3 Begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi hik'e Phárisees daanlíni biłgo isdzán ła' baa
yił hikai, áń nant'į' naghaago bígozįįd lę́k'e; áík'ehgo isdzánhíí iłn̲í'zhį'
ndaist'e'dá',
4 Jesus gádaayiłn̲ii, Iłch'ígó'aahíí, díí isdzánhíí nant'į' naghaago, da'an̲ii
ánát'įįłgo bígozįįd.
5 Ágádaat'iiníí bił ndaats'inołn̲e' le'gá, n̲iigo Moses nohwee ngon'ą́ą́ ni',
begoz'áni biyi': nihíí ánn̲iiyúgo nt'é ńn̲ii?
6 Nayídaantaahgo ágádaayiłn̲ii, dáhagot'éégo izadaahilt'e' daanzigo. Jesus
hayaa adzaago bigan yee łeezh yiyi'yú k'e'eshchįį lę́k'e, doo yidezts'ąą da
hik'ehgo.
7 Dayúweh nahódaadiłkidgo Jesus hizį'go gádaabiłn̲ii, Nohwitahyú ła' binchǫ'
da'ádįhíí ntsé idołn̲e'.
8 Áígee hayaa ánádzaago bigan yee łeezh yiyi'yú k'ená'eshchįį lę́k'e.
9 Nn̲ee díí daidezts'ąądá' binchǫ' daagolííníí yídaagołsįįdgo, báyáńdí' áníi
nagháhííyú onáhezkai: áík'ehgo Jesus dasahn ch'íńtłizh, isdzán bádįhgee sizi-
iníí biłgo.
10 Jesus hadag adzaago isdzán zhą́ sizįįgo yiłtsąągo yich'į' hadzii, Isdzán,
nn̲ee nchǫ' daaniłn̲iihíí hayú okai? Ya' doo ła' nn̲ee nił ch'ígonyį́į́ da?
11 Isdzánhíí gábiłn̲ii, SheBik'ehń, doo hadíń da. Jesus gánábiłdo'n̲iid, Shíí ndi
doo nił ch'ígonoshheeh at'éé da: ti'i, nchǫ'íí bee ánáo'n̲e' hela'.
12 Łah Jesus nn̲ee gánádaayiłdo'n̲iid, Shíí ni'gosdzáń biká' nn̲ee begot'iiníí
nshłįį: dahadíń shiké' higaałń doo chagołheełyú higaał da doleeł, áídá' ihi'n̲aa
be'idindláádíí bíyéé doleeł.
13 Phárisees daanlíni gádaabiłn̲ii, Dani zhą́ ádaa nagoln̲í'; ádaa nagoln̲í'íí doo
da'an̲ii da.
14 Jesus gábiłn̲ii, Dashíí ádaa nagoshn̲i' ndihíí ádaa nagoshn̲i'íí da'an̲ii: hadí'
níyááhíí ła'íí hayú déyááhíí bígonsįhíí bighą; áídá' nohwihíí hadí' níyááhíí ła'íí
hayú déyááhíí doo bídaagonołsį da.
15 Nohwihíí nn̲ee k'ehgo zhą́ aayádaałti'; shihíí doo hadíń baa yashti' da.
16 Áídá' shíí aayashti'yúgo, aayashti'íí da'an̲iihi: shíí doo dasahn aayashti'
dahíí bighą, shíí ła'íí shiTaa shinł'a'ń biłgo aayáhiilti'.
17 Bedaagosoł'aaníí biyi' nn̲ee naki dáłełt'éégo yaa nadaagoln̲i'yúgo da'an̲ii
golzeego dahgoz'ąą.
18 Dashíí ádaa nagoshn̲i', ła'íí shiTaa shinł'a'ń ałdó' shaa nagoln̲i'.
19 Áík'ehgo gádaabiłn̲ii, NiTaahíí hayú? Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Shíí doo
shídaagonołsį da, shiTaa ndi doo bídaagonołsį da: shídaagonołsįyúgo shiTaa
ałdó' bídaagonołsį doleeł ni'.

20 Jesus zhaali iłch'į'nihi'ɲiiɬ goz'ąą yuɲe' aɲíí, da'ch'okąąh goz'ąą yuɲe' iłch'ígó'aahgo: áídá' doo hadíń biłtsood da łąą: bidizi'deehíí doo hwahá biká' ngowáh dahíí bighą.

21 Jesus gánádaabiłdo'ɲiid, Shíí dahdishá́h, ch'éh shiká daadeh'įį doleeɬgo t'ah nchǫ'go ánádaaht'įįɬgo nanohɲe' doleeɬ: hayú déyááyú doo nohkáh át'éé da.

22 Jews daanlíni gádaaɲii, Hayú déyááyú doo nohkáh át'éé da, ɲiihííshą', dabíí ádiziłdeego aɲii née?

23 Áídí' gádaayiɬɲii, Nohwíí yáá bitł'ááhdí' nahkai; shihíí yaaká'dí' nashaa: nohwíí díí ni'gosdzáń biká' nɲee daanohɬįį; shihíí doo ni'gosdzáń biká' nɲee nshɬįį da.

24 Áí bighą, T'ah nchǫ'go ánádaaht'įįɬgo nanohɲe', daanohwiłdishɲii: áń nshɬiiníídoo daahohdląą dayúgo, t'ah nchǫ'go ánádaaht'įįɬgo nanohɲe' doleeɬ.

25 Áík'ehgo gánádaabiłdo'ɲiid, Hadíń lą́ą́ ánt'įį? Jesus gádaabiłɲii, Dantsé nohwił nagosisɲi'dá' ánsht'ee daanohwiłdishɲii n'íí, da'áń ánsht'ee.

26 T'ah łą́ągo nohwich'į' hasdziih godziih, łą́ągo nohwaa yádaashti' doleeɬ: áídá' shinł'a'ń da'aɲiigo, áń shił nagosɲi'íí zhą́ ni'gosdzáń biká' nɲee baa bił nagoshɲi'.

27 Jesus biTaa baa yałti'íí doo yídaagołsį da.

28 Jesus gánádaabiłdo'ɲiid, Shíí, nɲee k'ehgo Niyááhíí, dahdaashołteehdá', áń nshɬįįhíí bídaagonołsį ndi at'éé, dashíí shínik'ehgo doo nt'é áshłe' da; áídá' shiTaa shił ch'ígon'áánií bee yashti'.

29 Shinł'a'ń t'ah bił nshɬįį: shiTaa doo hwahá dasahndi yó'oshiłt'e' da; dábik'ehn dá bił bik'ehyú ánásht'įįɬ.

30 Ágáɲíígo yałti'gee łą́ągo daabosdlą́ąd.

31 Jews daanlíni Jesus daayosdlą́ądíí gádaayiɬɲii, Shiyati'íí dayúweh bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo da'aɲii shiké' hikaahíí daanohɬįį;

32 Áík'ehgo da'aɲii ágot'eehíí bídaagonołsį doleeɬ, áídí' da'aɲii ágot'eehíí ch'ídaanohwiɲííɬ.

33 Gádaayiɬɲii, Abraham hat'i'íí daandlíni ádaant'ee, doo hadíń bi'isna' daasidlįį da: áídá' hagot'éégo ánɲíhi, Ch'ídaanohwide'ɲiiɬ, nɲiihíí?

34 Jesus gádaabiɬɲii, Da'aɲii, da'aɲiigo gádaanohwiłdishɲii, Dahadíń nchǫ'go ánát'įįɬíí nchǫ'íí yisna' nlįį.

35 Isna' nliinií doo dahazhį' binant'a' bigową yuɲe' golį́į da: áídá' biye'híí zhą́ dahazhį' bigową yuɲe' golį́į.

36 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' ch'ídaanohwizɲilyúgo, da'aɲiigo ch'ídaanohwi'des'ɲil.

37 Abraham hat'i'i daanohɬįįgo nohwígonsį; da'ágát'éé ndi daashizołhee hádaaht'įį, shiyati'íí doo hak'i nohwiyi' bá goz'ąą dahíí bighą.

38 Shíí shiTaa bits'ą́'dí' bígoł'ąąhíí bee nohwich'į' yashti': nohwihíí nohwitaa bits'ą́'dí' bídaagonoł'ąąhíí ánádaaht'įįɬ.

39 Áídí' gádaabiɬɲii, Abraham bits'ą́'dí' daadihe'ɲa'. Jesus gádaabiɬɲii, Abraham bichąghá́shé daanohɬįįyúgo Abraham at'íníí k'ehgo ánádaaht'įįɬ doleeɬ ni'.

40 Áídá' k'adíí daashizołhee hádaaht'įį, shíí da'aɲii ágot'eehíí Bik'ehgo'ihi'ɲań bits'ą́'dí' disiits'áni baa nohwił nagoshɲi': díí doo Abraham ye'at'éé da ni'.

41 Nohwíí nohwitaa ánát'įįłíí k'ehgo ádaaht'įį. Áídí' gádaabiłnii, Néé nant'į' na'ildeehíí doo bits'ą́'dí' daagosiidlįį da; néé nohwiTaa dała'á, áí Bik'ehgo'ihi'nań.
42 Jesus gádaabiłnii, Bik'ehgo'ihi'nań daanohwiTaa nlįįyúgo, nohwił daanshǫǫ doleeł ni': Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą́'dí'go niyááhíí bighą; doo dashínik'eh niyáá da, Bik'ehgo'ihi'nań shinł'a'.
43 Nt'é bighą'shiyati'íí doo bídaagonołsį da? Shiyati'íí doo ídaayełts'ąą hádaaht'įį dahíí bighą.
44 Daanohwitaa, ch'iidn nant'án, áń hat'i'íí daanohłįį, áík'ehgo nohwitaa nchǫ'go hat'į́íhíí k'ehgo ádaaht'įį: dantsé godeyaadí' nnee naiłtseedi nlįį, bíí ła'íí da'anii ágot'eehíí doo nałinłtł'og da, da'anii ágot'eehíí doo ła' biyi' golíį́ dahíí bighą. Łé'iłchoogo yałti'dá' dabíí ye'at'éhi yee yałti': łé'iłchóhi nlįįgo, łé'ichoohíí bitaa nlįį.
45 Áídá' shíí da'anii ádishniihíí bighą doo daashohdląą da.
46 Hadíń ła' dénchǫ'go ánásht'įłíí ch'íshinoh'áah? Áídá' da'anii ádishniiyúgo, nt'é bighą doo daashohdląą da?
47 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań bíyéehíí Bik'ehgo'ihi'nań biyati'íí yídésts'ąą: Bik'ehgo'ihi'nań doo bíyéé daanohłįį dahíí bighą doo ídaayełts'ąą da.
48 Jews daanlíni gádaabiłnii, Samáritan ńlíni, ch'iidn niyi' golíni, daaniłn'niihíí da'anii ádaan'nii shį ya'?
49 Jesus gánníí, Ch'iidn doo shiyi' golíį́ da; áídá' shiTaa diniłsį, nohwihíí doo daashidinołsį da.
50 Nnee daashidnłsinií doo biká désh'įį da: dała'áńhíí zhą́ áí yiká déz'įį, áń aayánáltih doleeł.
51 Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Dahadíń shiyati' yikísk'eh at'éehíí, da'itsaahíí doo yo'įį da doleeł.
52 Jews daanlíni gánádaabiłdo'niid, K'adíí nídaagosiilzįįd, ch'iidn niyi' golíį́híí. Abraham daztsąą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidíí nanezna'; áídá' ni ánnii, Dahadíń shiyati' yikísk'eh at'éehíí da'itsaahíí doo yolįh at'éé da, nnii.
53 Ya' ni nohwitaa Abraham daztsąą n'íí bitisgo áńt'éhi née? Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidíí nanezna' n'íí ałdó': hadíń lą́ą́ ánsht'ee ńnzį?
54 Jesus gábiłnii, Shíí ádiłdinszįyúgo, ádiłdinszįhíí doo nt'é da: shidi'dilzįhíí shiTaa at'éé; áń Bik'ehgo'ihi'nań daahohiikąąhń, daabiłdohnii:
55 Áídá' nohwíí áń doo bídaagonołsį da; shíí zhą́ áń bígonsį: Doo áń bígonsį da, dishniiyúgo, nohwíí k'ehgo łé'ishchóhi yishłeeh: áídá' shíí áń da'anigo bígonsį, biyati'íí bikísk'eh ánsht'ee.
56 Nohwitaa Abraham n'íí shee hayiłkaahíí yiłtséhgo bił gozhǫ́ǫ́ ni': áí yiłtsąądá' bił gozhǫ́ǫ́ ni'.
57 Jews daanlíni gádaabiłnii, Doo hwahá ashdladin nił łégódáh dadá', hagot'éégo Abraham hí'įį́ lá́ń?
58 Jesus gádaabiłnii, Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Abraham dabíntségo shíí ánsht'ee.
59 Áík'ehgo tséé nádaayiheslaago daabołne' nt'éégo Jesus bits'ąą ńdest'įįdgo, da'ch'okąąh goz'ąądí' nnee biyi'dí' ch'ínádzaa.

9

1 Jesus higaałyú nnee binńáá ágodįhgo gozlíni sidaago yiłtsąą lę́k'e.

2 Bitsiłke'yu nabídaadiłkid, NohwiNant'a', hant'é bighą díí nǫ́eehíí biǫ́áá ágodįhgo gozlį́į? Hadíń nchǫ'go adzaa, díí nǫ́eehíí née, dagohíí bą́ą́ hik'e bitaa née?

3 Jesus gádaabiłǫ́ii, Díí nǫ́ehíí, ła'íí bą́ą́ hik'e bitaa doo nchǫ'go ádaadzaa da: áídá' Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań ánáʼol'įį́łíí bee ch'í'ǫ́ah alǫ́e'híí bighą at'éé.

4 T'ah got'įį́dá' shinł'a'ń binasdziidíí áshłe': tł'é'gohíí doo hadíń na'iziid da.

5 T'ah ni'gosdzáń biká' nashaadá' ni'gosdzáń biká' nǫ́ee begot'iiníí nshłį́į.

6 Ágánǫ́iidá' ni'zhį' hadnzhéégo bizhígíí łeezh yił naidiziidgo nǫ́ee biǫ́áá ágodinihíí biǫ́áágee yídezhizh,

7 Gábiłǫ́iigo, Ti'i, tá'ńgisyú ńǫ́náh, túsikáni biyi', Silóam holzéhi, (Hil'á' golzeego ágolzéhi.) Áík'ehgo nǫ́eehíí tá'digisyú óyáá, áídí' go'į́go nadzá.

8 Nǫ́ee bit'ahdí' daagolíínií, ła'íí biǫ́áá ágodįhdá' daabo'į́į́ n'íí gádaaǫ́ii, Díí nǫ́eehíí ídókeedgo sidaa n'íí ya'?

9 Ła'íí gádaaǫ́ii, Áń át'į́į́: ła'íí, Áń ga'ánolini at'į́į́, daaǫ́ii: bíí, Shíí ásht'į́į́, ǫ́ii.

10 Áík'ehgo, Hagot'éégo niǫ́áá nágosdlį́į? daabiłǫ́ii.

11 Gáǫ́íí, Nǫ́ee, Jesus holzéhi, goshtł'ish áyíílaago, shiǫ́áá yídezhizhdá' gáshiłǫ́nǫ́iid, Ti'i, tá'ńgis, túsikǫ́ąąyú Silóam holzéhi: áík'ehgo ákú óyáágo ta'désgiz, áídí' shiǫ́áá nágosdlį́į.

12 Áńhíí hayú? daabiłǫ́ii. Doo bígonsį da, ǫ́ii.

13 Nǫ́ee biǫ́áá ágodįh n'íí Phárisees daanlíni yaa yił hikai.

14 Jews daagodnłsiníí bijį́į Jesus goshtł'ish áyíílaago nǫ́ee biǫ́áá nágosdlį́į lę́k'e.

15 Phárisees daanlíni nabídaadiłkid, Hagot'éégo niǫ́áá nágosdlį́į? Gádaayiłǫ́ii, Jesus goshtł'ish shiǫ́áá yídezhizh, áídí' ta'désgizgo gosh'į́į násisdlį́į.

16 Phárisees daanlíni ła' gádaaǫ́ii, Díí nǫ́eehíí doo Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań bits'ą́'dí'hi da ląą, godilziníí bijį́į doo godnłsį dahíí bighą. Ła'íí gádaaǫ́ii, Hagot'éégo nǫ́ee Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań doo yidnłsį dahíí godiyįhgo áná'ol'įį́ł? Áík'ehgo bighą iłts'ą́'kai.

17 Nǫ́ee biǫ́áá ágodįh n'íí gánádaayiłdo'ǫ́iid, Nihíí niǫ́áá ánágodlaahíí nt'é biłǫ́nǫ́ii? Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań binkááyú na'iziidi at'į́į́ biłdishǫ́ii, ǫ́ii.

18 Jews daanlíni nǫ́ee biǫ́áá ágodįh n'íí biǫ́áá nágosdlį́įhíí doo daayodląą dago bą́ą́ hik'e bitaa yiká ánǫ́iidgo,

19 Nayídaadiłkid, Ya' díí nohwizhaazhé biǫ́áá ágodįhgo gozlį́į́ dohǫ́ii n'íí née? Hagot'éégo go'į́ k'adíí?

20 Bą́ą́ hik'e bitaa gádaabiłǫ́ii, Díń nohwizhaazhé át'éégo bígonlzį, biǫ́áá ágodįhgo gozlį́į ni':

21 K'adíí hagot'éégo go'į́, hadíń biǫ́áá ánágodlaahíí doo bígonlzį da: áń goyąą silį́į; nahódaadołkid: dabíí ádáyálti' le'.

22 Bą́ą́ hik'e bitaa Jews daanlíni yédaaldzidhíí bighą ádaaǫ́ii lę́k'e: dahadíń, Christ at'į́į́, ǫ́iigo baa nagolǫ́i'yúgo Jews ha'ánáłséhdí' ch'élt'e'go iłk'idá' ndaagoz'ąą lę́k'e.

23 Áí bighą bą́ą́ hik'e bitaa ágádaanǫ́iid, Áń goyąą silį́į; nahódaadołkid.

24 Nǫ́ee biǫ́áá ágodįh n'íí yiká ánádo'ǫ́iidgo, Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań zhą́ ba'ihéńnzį: díí nǫ́eehíí Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań doo yidnłsį dago bídaagonlzį, daaǫ́ii.

25 Nǫ́eehń gáǫ́íí, Bik'ehgo'ihi'ǫ́ań doo yidnłsį da shįhíí, yidnłsį shįhíí doo bígonsį da: da'ágát'éé ndi dała'á zhą́ bígonsį, shiǫ́áá ágodįh n'íí, k'adíí gosh'į́į.

26 Phárisees daanlíni gánádaabiłdo'ǫ́iid, Hagot'éégo áníílaa? Hagot'éégo niǫ́áá ná ánágodlaa?

27 Nnēehń gádaabiłnii, Iłk'idá' nohwił nagosisni' ndi doo daashidołts'ąą da ni': nt'é bighą nohwił nanágoshni'? Ya' nohwíí ałdó' biké' hikaahíí daahłeeh née?
28 Áídí' dénchǫ'égo bich'į' yádaałti'go gádaanii, Ni zhą́ biké' higaałíí ńlǫ́ dagá; nééhíí Moses biké' hikaahíí daandlįį.
29 Bik'ehgo'ihi'nań Moses yich'į' yałti' n'go bídaagonlzį: áídá' díí nnēehíí hadí' naghaa shįhíí doo bídaagonlzį da.
30 Nnēehń gánádaabiłdo'niid, Hagot'éégo hadí' naghaa shįhíí doo bídaagonołsį da, áídá' shinąá shá ánágodlaa.
31 Hadíń Bik'ehgo'ihi'nań doo daayidnłsį dahíí doo bídaayésts'ąą dago bídaagonlzį: áídá' dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań yokąąhíí, ła'íí áń dábił bik'ehgo ánát'įįłíí Bik'ehgo'ihi'nań bíyésts'ąą.
32 Ni'gosdzán álzaadí' yushdí' godezt'i'go nnee binąá ágodįhgo gozlįį n'íí go'įį nasdlǫ́ t'ah doo golzee da.
33 Díí nnēehíí doo Bik'ehgo'ihi'nań bits'á'dí' dayúgo, doo nt'é áyóléh át'éé da.
34 Gádaabiłnii, Nchǫ'íí zhą́ bił gosínilínihi, nohwił ch'ídaagonsh'aah nihó'nii née? Áík'ehgo Jews ha'ánáłséhdí' ch'ídaabist'e'.
35 Ch'ídaabist'e'íí Jesus ya'ikonzįįdá' baa nyáágo gábiłnii, Ya' Bik'ehgo'ihi'nań biYe' hondląą née?
36 Nnēehń gánníí, Hadíńhíí baa shił nagolni', sheBik'ehń, áík'ehgo hoshdląą doleeł.
37 Jesus gábiłnii, Iłk'idá' hí'ǫ́, nich'į' yałti'íí áń át'ǫ́.
38 Nnēehń, SheBik'ehń, noshdląą, nii. Áídí' yoskąąd.
39 Jesus gánníí, Aayá'iti'híí bighą ni'gosdzán biká'zhį' niyáá, hadíí doo daago'įį dahíí daago'įį nádaadleehíí bighą; áídá' hadíí daago'iinníí binąá ádaagodįh daaleeh.
40 Áígee Phárisees daanlíni ła' bit'ahyú nadaaziinníí díí daidezts'ąądá' gádaabiłnii, Ya' néé ałdó' nohwinąá ádaagodįh née?
41 Jesus gánádaabiłdo'niid, Nohwinąá ádaagodįhyúgo nohwinchǫ'íí ádįh doleeł ni': áídá' k'adíí, Daagohiit'įį, daadohnii; áík'ehgo nohwinchǫ'íí t'ah be'ádaanoht'éé.

10

1 Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Dahadíń dibeǫ́ ha'ánániłí ch'ígót'i'dí' doo ha'ánádáh dadá' łahyúgo yitisyú ha'ánádáhíí, áń in'įįhi dagohíí aayihi'niiłi nlįį.
2 Hadíń ch'ígót'i'dí' ha'ánádáhíí dibeǫ́ nanyoodi nlįį.
3 Ch'íná'itį́h yaa sidaahń bá yó'o'itį́h; áń bidibeǫ́ yich'į' anníigo daidíts'ag: dabíí bidibeǫ́ bizhi' yee yich'į' anníigo ch'íyihiniił.
4 Dabíí bidibeǫ́ ch'íyihiniiłdá', yádįh dahdigháh, áík'ehgo dibeǫ́ biké' dahnádiłséeh: bizhiihíí yídaagołsįįhíí bighą.
5 Nnee doo yídaagołsį dahíí doo yiké' dahdikáh da, daazhógo bits'á' dahnádiłséh; áń bizhiihíí doo yídaagołsį dahíí bighą'
6 Áí Jesus bił ch'ígó'aahgo ádaabiłnniid; áídá' nt'é niigo anii shįhíí doo bił ídaagozį da.
7 Jesus gánádaabiłdo'niid, Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Shíí ch'ígót'i'íí nshłįį, dibeǫ́ ha'ánániłgee.
8 Dashíntsé híkaihíí dawa da'in'įįhíí ła'íí aadaayihi'niiłíí daanlįį; áí dibeǫ́ doo daabidits'ag da.

9 Shíí ch'ígót'i'íí nshłįį: hadíń shíí shinkááyú ch'ínyááhíí hasdádogaał, áík'ehgo ha'ánádáhdí' ch'ínádáhgo da'iyąą doleeł.
10 In'įįhíí in'įįhíí bighą nadáh, ła'íí na'iłtseedhíí bighą, dawahá da'ílíí yiłchiihíí bighą: shihíí ko'ihi'na' daagolíį doleełhíí bighą niyáá, dázhǫ́ bitisyú ch'ída'izkaadyú ihi'naahíí bee daach'ihinaa doleeł.
11 Shíí dibełíį nanyoodíí nłt'éhi nshłįį: dibełíį nanyoodíí nłt'éhi bi'ihi'na' ndi bidibełíį yá nyiné'.
12 Hadíí na'iziidíí, doo dibełíį nanyoodíí nlįį dahíí, doo dibełíį bíyéé dahíí, mą'cho higaałgo yo'įįdá' dibełíį yits'ą'yúgo nádilwo'i; áík'ehgo mą'chohíí dibełíį ła' yił ndaadeeł, ła'ihíí náhołséédh.
13 Na'iziidíí daazhógo na'iziidhíí bighą, dibełíį doo yaa bił goyéé dahíí bighą yits'ą' nádilwo'.
14 Shíí dibełíį nanyoodíí nłt'éhi nshłįį, shidibełíį bídaagonsį, shíyéédhíí shídaagołsį.
15 ShiTaa shígółsįhíí k'ehgo shíí ałdó' shiTaa bígonsį: shi'ihi'na'íí dibełíį bá ndiishné'.
16 Shidibełíį łahyúgo ha'ánsinil: áí ałdó' bił nánishkáh, áí shizhiihíí daidiits'įh doleeł; áí dała'ázhį' nádleeh, dibełíį nanyoodíí dała'á hileeh.
17 Shi'ihi'na'íí nniishné', nádidiishné' doleełgohíí bighą shiTaa bił nshǫǫ.
18 Doo hadíń shits'ą' náidoné' át'éé da, dashínik'eh ndiishné'. Dashíí shinawodíí bee ndiishné', dashíí shinawodíí bee nádidiishné'. Díí shiTaa yee shá ngon'ą́ą́ ni'.
19 Díí yati'híí bighą Jews daanlíni iłts'ą'kai.
20 Łą́ągo gádaannįid, Ch'iidn biyi' golíį, biini' ádįh; nt'é bighą hídaayołts'ąą?
21 Ła'íí gádaannįid, Ch'iidn biyi' golíínií doo díí k'ehgo yałti' da go'íį́. Ya' ch'iidn nnee binąáá ágodiníí yinąáá yá ánágodle' née?
22 Haigo Jerúsalemgee da'ch'okąąh goz'aanií Bik'ehgo'ihi'nań bá its'ágót'ą́ą bee bíná'gonįihgo da'idąągee ngonyáá.
23 Da'ch'okąąh goz'ąągee Solomon bich'ínágohin'ą́ą yunee' Jesus anádaał lę́k'e.
24 Jews daanlíni baa íła'adzaago gádaabiłnii, Da'os'ahzhį' lą́ą nohwił nagolni'go áńt'ee? Christ ńlííyúgo dabígózigo nohwił nadaagolní'.
25 Jesus gádaabiłnii, Nohwił nadaagosisni' ni', ndi doo daashohdląą da: shiTaa bizhi' bee ánáesh'įįłíí dabígózigo yee shaa nagolni'.
26 Áídá' doo shidibełíį daanohlįį dahíí bighą doo daashohdląą da.
27 Shidibełíį shizhiihíí daidits'ag, áí bídaagonsį, áí shiké' anákah:
28 Ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí baa daasiiné'; doo da'ílíí daaleeh dago doo hadíń shilák'e hayonįił at'éé da.
29 ShiTaa shainilíí dawa yitisgo at'éhi nlįį; doo hadíń shiTaa bilák'e hayinįił yínel'ąą da.
30 Shíí hik'e shiTaa biłgo dała'á ndlįį.
31 Jews daanlíni tséé nádaayiheslaa, yee daabołne'go.
32 Jesus gádaabiłnii, ShiTaa bits'ą'dí' nłt'éégo ánáol'įįłíí doo ałch'ídn nohwił ch'í'nah ashłaa da; hadíihíí bighą ńdaashidołne'?
33 Jews daanlíni gádaabiłnii, Nłt'éégo ánáíl'įįłíí bighą doo ńdaaninlne' da; áídá' Bik'ehgo'ihi'nań dénchǫ'go baa yáńłti'híí bighą; ni nnee ńlíni Bik'ehgo'ihi'nań ánáńl'įįhíí bighą.

34 Jesus gádaabiłn̲ii, Dilzini daanohłįį nohwiłdén̲iid, golzeego nohwá begoz'aaníí biyi' bek'e'eshchįį shį ya'?
35 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa daasné'íí nn̲ee dilzini daiłn̲iigo yozhiiyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí doo k'ihzhį' ngot'ąą dago;
36 Ya' shíí shiTaa its'ą'shíńłtʼíígo ni'gosdzáń biká'zhį' nkeshinł'a'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nchǫ'go baa yáńłti', daashiłdohn̲ii née; Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nshłįį, dishn̲iihíí bighą?
37 ShiTaa ánát'įįłíí k'ehgo doo ánásht'įįł dayúgo, doo daashohdląą da.
38 Áídá' be'ánásht'įįłyúgo, doo daashohdląą da ndi, ánásht'įįłíí daahohdląą; áí bee shiTaa shiyi' golʼíʼíí, ła'íí shiTaa biyi' gonshłįįhíí bídaagonołsį, ła'íí daahohdląą doleeł.
39 Áí bighą daabiłtsoodgo ch'éh ánáádaabił'įį; ndi bits'ą' hach'iyáá.
40 Áídí' Jesus Jórdan túńlíínií hanaayú onaanádzaa, John dantsé baptize ágólaa goz'ąązhį'; akú naghaa.
41 Nn̲ee łą́ągo baa heskaigo gádaan̲ii, John doo godiyi̲hgo áná'ol'įįłíí áyíílaa da: ndi John díí nn̲eehíí yaa nagoln̲i' n'íí dawa da'an̲ii lę́k'e.
42 Áík'ehgo áígee łą́ągo daabosdlą́ąd.

11

1 Béthany golzeegee nn̲ee ła', Lázarus holzéhi, nn̲iih lę́k'e, áí kįh gozn̲ilgee Mary ła'íí bik'isn Martha daagolʼíʼí.
2 (Áń Maryhíí Jesus ik'ah yik'i yaa yiziidgo bitsizíl bee bikee yá k'eyiłdee n'íí, áń bilah Lázarus holzéhi nn̲iih.)
3 Lázarus bilahkíí Jesus yich'į' yati' bá ot'ą́ą́, NohweBik'ehń, nił nzhóni nn̲iih, daayiłn̲iigo.
4 Jesus yidezts'ąądá' gán̲íí, Díí nn̲iihíí doo datsaahgo at'éé da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo ye'at'éehíí ch'í'n̲ah álne̲hgo ágot'įį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' ízisgo ye'at'éehíí ch'í'n̲ah hileeh doleełhíí bighą.
5 Jesus, Martha hik'e bik'isn ła'íí Lázarus biłgo bił daanzhǫǫ.
6 Lázarus nn̲iihgo ya'ikonzi̲įdá', da'akú sidaago naki bee náyiskąą lę́k'e.
7 Áí bikédí'go Jesus bitsiłke'yu gádaayiłn̲ii, Judéayú náádookáh.
8 Áídá' bitsiłke'yu gádaabiłn̲ii, NohwiNant'a', da'ániidégo Jews daanlíni nił ndaaziłn̲é'go hádaat'įį ni'; ndi ya' akú nádíńdzaa née?
9 Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Ya' dała'á jįį doo nakits'ádah łénádihikos da née? Dahadíń jįįhíí yiyi' naghaayúgo, doo hayaa nageeh at'éé da, díí ni'gosdzáń biká' begot'iiníí yo'įįhíí bighą.
10 Dahadíń tł'é'yú higaałyúgo hayaa nageeh, biyi' yun̲e' begot'iiníí ádi̲híí bighą.
11 Ánn̲iidíí bikédí'go gánádaayiłdo'n̲iid, Nohwit'eké Lázarus iłhosh; ch'ínánsiidyú déyáá.
12 Bitsiłke'yu gádaabiłn̲ii, NohweBik'ehń, Lázarus iłhoshyú nłt'éé nádleeh gádnii.
13 Jesus, Lázarus daztsą́ą, n̲iigo an̲íí: áídá' bitsiłke'yuhíí hánáyołgo iłhoshgo áyiłn̲ii łą́ą́ daanzi̲ lę́k'e.
14 Jesus ánída ch'í'n̲ah ádaagozlaa, Lázarus daztsą́ą, n̲iigo.
15 Da'ohdlą́ą doleełhíí bighą doo ákú nashaa dahíí nohwá shił gozhǫ́ǫ́; ndi halą́ą bich'į'yú dookáh.

16 Thomas, Dídymus holzéhi, itsiłke'yu yił daanlíni gádaayiłnii, Néé ałdó' akú dookáh, Jesus bił nadaan'ne' doleełgo.
17 Lázarus iłk'idá' łe'sitįįgo dį́į'i bee yiskąąyú Jesus nyáá lę́k'e.
18 Jerúsalemdí' nakidn dahgostǫ'yú shį Béthany goz'ąą:
19 Áídí' Jews daanlíni łáágo Martha hik'e Mary bilah n'íí bighą bidag yádaałti'go baa heskai.
20 Martha Jesus higháhgo ya'ikonzįįgo dagoshch'į' yich'į' ch'ínyáágo yaa nyáá, Mary kįh yune' sidaadá'.
21 Martha Jesus gáyiłnii, SheBik'ehń, kú síndaayúgo shilah doo daztsąą da doleeł ni'.
22 K'ad ndi dant'éhéta Bik'ehgo'ihi'nań bíhónkeedíí naa yiné'go bígonsį.
23 Jesus gábiłnii, Nilah naadidodaał.
24 Martha gábiłnii, Nnágodzaahíí bijįį nách'idikáhgee naadidodaałgo bígonsį.
25 Jesus gábiłnii, Shíí shilahyú nnee naadidokaah, shíí ihi'naahi nshłį́į: dahadíń shodląąyúgo daztsąą ndi, hinaa nádodleeł:
26 Dahadíń hinaago shodlaanií doo datsaah at'éé da. Ya' díí hondląą née?
27 Martha gábiłnii, Ha'oh, sheBik'ehń: Christ, Bik'ehgo'ihi'nań biYe' ni'gosdzáń biká' hígháhi ńlį́į́go hoshdląą.
28 Gánnįidá' onádzaago dant'éhego bik'isn Mary gáyiłnii, Iłch'ígó'aahíí kú nyáágo nokéed.
29 Mary áí yidezts'ąądá' dagoshch'į' nádiidzaago yich'į' oyáá.
30 Jesus Martha baa nyáá n'íígee t'ah sidaago, doo hwahá kįh goznilyú hígháh da.
31 Jews daanlíni bidag yádaałti'go kįh yune' yił naháztąą n'íí Mary hwéheego nádiidzaago ch'ínyááhíí daayo'įįgo yiké' dahiskai, Lázarus łe'sitįįyú hichagyú deyaa shį, daanii lę́k'e.
32 Mary, Jesus sidaayú ńyáádá' yiłtsąągo yiyahzhį' hayaa adzaa gánníígo, SheBik'ehń, kú síndaayúgo shilah doo daztsąą da doleeł ni'.
33 Jesus Mary ła'íí Jews daanlíni yił hikai n'íí biłgo daachago yo'įįdá' biyi'siziiníí doo bił gozhǫ́ǫ́ da lę́k'e,
34 Áík'ehgo gánníí, Hayú ndaasołtįį láń? NohweBik'ehń, yushdé' ákú díń'įį, daabiłnii.
35 Jesus hichag lę́k'e.
36 Jews daanlíni, Dázhǫ́ bił nzhǫǫ lę́k'e! daanii.
37 Áídí' ła' gánádaado'niid, Nnee binnáá ágodini déz'įįgo ánáyiidlaa n'íí, díí nnee ałdó' doo datsaah dago áyíílaa doleeł láń shį ya'?
38 Jesus bidayi' chad nadesdzaago, Lázarus łe'sitįįyú ńyáá. Tsébii'i'áń yune' sitįį, tséé binásgee daaden'ą́ągo.
39 Jesus gánníí, Tséé yó'odaah'aah. Nnee daztsaaníí bilah Martha gábiłnii, SheBik'ehń, k'adíí nłchǫ' silįį go'į́į, dį́į'i yiskąądá' daztsąą n'íí bighą.
40 Jesus gábiłnii, Ondląąyúgo Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą́'dí' ízisgo ágoť'eehíí hįłtséh doleeł, ya' doo ágániłdénniid da lá née?
41 Áík'ehgo daztsaaníí sitįįgee tséé binásgee daaden'aaníí yó'odaiz'ąą. Jesus hadag déz'įįdá'gánníí, ShiTaa, shidints'agíí na'ihénsį.
42 Dábik'ehn shidints'ago bígonsį, ndi kú nnee nadaazįhíí bighą ádénniid, shinł'a'íí daayodląą doleełhíí bighą.
43 Ágánnįidá' adįįd yiká ánníí, Lázarus, aadí' ch'íńnáh, yiłnii.

44 Nnee daztsąą n'íí bigan ła'íí bikee nadik'ą' bik'ídaadesdizgo; binii ałdó' nadik'ą' bik'ídesdizgo ch'ínyáá. Jesus gádaabiłnii, K'eda'oh'ad, áík'ehgo dowáh.
45 Áídí' Jews daanlíni łą́ą́go Mary yił hikai n'íí, Jesus adzaahíí daayo'įįgo daabosdlą́ąd lę́k'e.
46 Áídá' ła', Phárisees daanlíni yich'į' okaigo, Jesus ánát'įįdíí yaa yił nadaagosni'.
47 Áík'ehgo okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi hik'e Phárisees daanlíni biłgo nnee yánádaaltihíí íła'ádaizlaago gádaayiłnii, Hago łą́ą́ ádaahi'ne'? Díí nneehíí godiyįhgo ánáol'įįłíí łą́ą́go ánát'įįł.
48 Dayúweh díí k'ehgo ánát'įįłyúgo nnee dawa dánko daabodlą́ąh doleełi at'éé; ła'íí Romans daanlíni nałséehgo nohwi'okąąh goz'aanií ła'íí nohwini'íí nohwaa daagohet'aah.
49 Áídí' ái ádaannįidíí ła', Cáiaphas holzéhi, áí łegodzaahíí biyi' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni gádaabiłnnįid, Doo nt'é bídaagonołsį da,
50 Nnee dała'á nnee dawa yá datsaahgo zhą́ nzhǫǫ, áík'ehgo zhą́ Jews daanlíni dawa doo da'ílíí hileeh da, ái doo nohwił bídaagozį da łą́ą́.
51 Díí doo dabínik'ehgo anníí da: áí łegodzaahíí biyi' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitįįgo, Jesus Jews daanlíni yá datsaah doleełíí dabíntsé yaa nagolni';
52 Doo Jews daanlíni zhą́ bá datsaah da, ndihíí Bik'ehgo'ihi'nąń bichąghášhé dawa iłts'ą́'yú nadaakaihíí dała'ázhį' ánálnéhgo ałdó' bá datsaah doleeł.
53 Ái bijįįdí' godezt'i'go hagot'éégo Jesus daayiziłheehíí yee nadaagoshchįį.
54 Ái bighą Jesus doo dayúweh Jews daanlíni bitah ch'í'nah naghaa da; ndi áídí' da'igolį́yú ba'ashhahgee goz'áni biyi' kįh goznil Éphraim golzeeyú óyáá, áígee bitsiłke'yu yił naháztąą.
55 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhgo Jews da'iyąąhíí bich'į' goldohdá', Jews daanlíni łą́ą́go okąąh zhinéégo iłch'į' ádaach'idilne'híí bighą ił'anidí' Jerúsalem yúdag oheskai.
56 Da'ch'okąąh goz'ąą yune' nadaazį'go Jesus yiká daadéz'įįgo gádaałiłdi'nii, Nt'é daanohsį, da'idąąyú híníh doleeł shį ya'?
57 Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Phárisees daanlíni, dahadíń Jesus hayú naghaahíí yígółsįyúgo bił nadaagolni'go yá ndaagoz'ąą, daayiłtsoodhíí bighą.

12

1 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiníhzhį' gostáń yiłkaah godziihdá' Jesus Béthanyú ńyáá, Lázarus daztsąądí' náyihilna' n'íí golį́yú.
2 Áígee o'i'ą́ą́yú bá áda'ch'izlaago Martha koch'į' ndaahazkąą, Lázarus itah bił da'ch'iyąą lę́k'e.
3 Mary ik'ah łáń ílíni, spikenard holzéhi, dała'á dahdidleego Jesus bikee biká'zhį' yaa yiziidgo bitsizíl yee k'eyiłdée: kįh yune' ik'ah łikągolchiníí dahot'éhé godideznag.
4 Áídá' Judas Iscáriot, Simon biye', Jesus bitsiłke'yu itah nlíni, ch'íbido'aałíí gánníí,
5 Zhaalihíí tét'iyéhíí bitah'i'niihíí bighą nt'é bighą díí ik'ah doo taagi gonenadín penny izlįįgo nahaznii da?
6 Díí ánníihíí doo tédaat'iyéhíí yaa bił goyéégo anii da; ndi in'įįhi nlįįhíí bighą anii, bestso bizis nayi'aago bestso biyi' odaach'ihiłkaadíí náyihinįił.

7 Jesus gáṉíí, Ch'ík'eh at'į́į́: łeeh shi'dilteehíí bijįį doleełhíí bighą da'áík'ehgo
nainé' nzhǫǫ.
8 Tédaat'iyéhíí dábik'ehn nohwitahyú nadaakai; shihíí doo dábik'ehn no-
hwitahyú nashaa da doleeł.
9 Jews daanlíni łą́ą́go Jesus ákú naghaago yídaagołsįgo baa náńłsą́ą́, doo dá
Jesus zhą́ bighą da, Lázarus daztsąądí' náyihilṉa' n'íí daayiłtséhíí bighą ałdó'.
10 Áídá' okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi Lázarus ałdó' zideego
doleełíí yaa nadaagoshchįį;
11 Bíí bighą Jews daanlíni łą́ą́go Jesus daayosdląądgo bits'ą́' daheskaihíí
bighą zideego hádaat'įį.
12 Áí iskąą hik'e nṉee łą́ą́go da'idąąyú híkaihíí Jesus Jerúsalemyú hígháhgo
ya'ikodaanzįįdá',
13 Ch'il, palm holzéhi, bits'ádaaz'aahíí daayoṉiłgo, yidááhzhį' deskaigo
nádaadidilghaazhgo gádaaṉii, Hosánna: Israel hat'i'íí biNant'a' nlíni,
Bik'ehgo'ihi'ṉań bizhi' yee higaałíí bits'ą́'dí' gózhǫ́ǫ́ le'.
14 Jesus túlgayé bizhaazhé yaa nyáágo yiká' dahnezdaa; dá bek'e'eshchiiníí
k'ehgo,
15 Doo nénldzid da, Sion bizhaazhé ńlíni: níńł'įį, niNant'a' higaał, túlgayé
bizhaazhé yiká' dahsdaago, ṉii.
16 Jesus bitsiłke'yu dantségee doo bił ídaagozį da: ndi Jesus ízisgo ye'at'ééhíí
ch'í'ṉah ágolzaadá, díí bak'e'eshchįį n'íí ła'íí ábi'dilzaahíí yínádaalṉii.
17 Jesus Lázarus daztsąądí' náyihilṉa'go tsébii'i'áńdí' ch'íńṉáh yiłnṉiid n'dá'
nṉee biṉáá́ł ánágot'įįł n'íí yaa nadaagosṉi'.
18 Godiyįhgo ágodzaahíí ya'ikodaanzįįhíí bighą nṉee Jesus yidááhzhį'
onałsą́ą́.
19 Áík'ehgo Phárisees daanlíni gádaałiłdi'ṉii, Doo hagot'éégo ładaahodle'go da
ląą; daadeh'į́į́, ni'gosdzáń biká' nṉee dawa biké' dahnádnłsą́ą́.
20 Nṉee Greeks daanlíni ła' itah náńłsą́ą́, da'idąągee da'ch'okąąhyú.
21 Áí Philip yaa hikai, Gálilee biyi' Bethsáida golzeedí' gólíni, áík'ehgo
gádaabiłṉii, Jesus daahihiiltséh hádaahiit'įį.
22 Philip Andrew yił nagolṉi'yú óyáá: Andrew, Philip yił o'áázhgo Jesus yił
nadaagosṉi'.
23 Jesus gádaabiłṉii, Shíí, nṉee k'ehgo Niyááhíí, ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'ṉah
hileehíí bee biká' ngonyáá.
24 Da'aṉii, da'aṉiigo gádaanohwiłdishṉii, Tł'oh nagháí biyigé doo łeezh biyi'
onehezdeego daztsąą dayúgo da'ágát'éé ńt'éé: áídá daztsąąyúgo zhą́ binest'ą'
łą́ą́ hileeh.
25 Dahadíń bi'ihi'ṉa' bił ilį́į́híí bi'ihi'ṉa' bits'ą́' da'ílíí hileeh; áídá' dahadíń díí
ni'gosdzáń biká'gee bi'ihi'ṉa' doo bił ilį́į́ dahíí ihi'ṉaa doo ngonel'ąą dahíí yee
hiṉaa doo.
26 Dahadíń shá na'iziidyúgo shiké' higaał le'; hayú nashaayú ákú shá
na'iziidíí ałdó' naghaa doleeł: dahadíń shá na'iziidíí shiTaa bidnłsįhi at'éé.
27 Shiyi'sizíni doo bił aṉii da k'adíí; nt'éshą' dishṉiih? ShiTaa, díí shich'į'
ágoṉéhíí bits'ą́' hasdáshíńłteeh, dishṉiih née? Dah, díí shich'į' ágoṉéhíí bighą
niyááhi at'éé.
28 ShiTaa, ízisgo nizhi'íí ch'í'ṉah ánle'. Áík'ehgo yaaká'dí' hadziihíí gánṉiid,
Iłk'idá' ízisgo nizhi'íí ch'í'ṉah áshłaa ni', áík'ehgo ch'í'ṉah ánánáshdle'.

29 Nn̲ee bit'ahgee nadaaziiníí ła' áí daidezts'ąągo gádaan̲ii, Ides'n̲ih: ła'íí
gádaan̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí'hi bich'į' hadzii.
30 Jesus gán̲íí, Díí hadziihíí doo shíí shighą da, nohwíí nohwighą ánn̲iid.
31 K'adíí díí ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí baa yá'iti': áík'ehgo ni'gosdzáń
binant'a' ch'ídolt'eeł.
32 Shíí ni'dí' ts'ídag dahshidi'diiltįįyúgo nn̲ee dawa ích'į'go ashdléh.
33 Hagot'éégo datsaah doleełíí bebígózįhíí bighą ágánn̲iid.
34 Nn̲ee gánádaado'n̲iid, Begoz'aaníí biyi', Christ dahazhį' golį́į́, golzeego néé
daasidiits'ąą: nt'é bighą, Nn̲ee k'ehgo Nyááhíí ts'ídago dahbidi'dolteeł, nn̲ii
áídá'? Nn̲ee k'ehgo Nyááhíí nn̲iihíí hadíń áłnn̲ii?
35 Jesus gádaabiłn̲ii, Be'idindláádíí dét'įhézhį' t'ah nohwá begot'įį.
Be'idindláádíí t'ah golį́į́dá' bee nahkai, dahyúgo godiłhiłíí nohwitis hileeh:
dahadíń godiłhiłyú naghaahíí hayúgo higaałíí doo yígółsį da.
36 Be'idindláádíí t'ah nohwá begot'įįdá', be'idindláádíí daahohdląą,
áík'ehgo idindláádíí bichągháshé daadołeeł. Jesus díí yee hadziidá' yits'ą́'
ńyáágo yits'ąą nádest'įįd lę́k'e.
37 Godiyįhgo áná'ol'įįłíí łą́ą́go bin̲ááł áyíílaa ndi t'ah doo daabodląą da:
38 Esáias, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi gánn̲iid n'íí begoln̲e'híí bighą
ágodzaa, NohweBik'ehń, nadaagosiiln̲i'íí hadíń yosdląąd? Ła'íí hadíń nohwe-
Bik'ehń bigan binawodíí bił ch'í'n̲ah alzaa?
39 Áí bighą doo da'odląą da, Esáias gánádo'n̲iidhíí bighą.
40 Bin̲áá ádaagodįhgo, ła'íí bijíí daantł'izgo áyíílaa; dahyúgo bin̲áá yee
daayo'įį, ła'íí bijíí bee bił ídaagozį, áík'ehgo shich'į' ádaan̲e'go nádaasziih doleeł.
41 NohweBik'ehń bits'ą́'idindláádíí yo'įįdá' yaa yałti'go Esáias ágánn̲iid lę́k'e.
42 Da'ágát'éé ndi nant'án daanlíni łą́ą́go Jesus daayosdląąd ndi Phárisees
daanlíni yédaaldzidgo doo ch'í'n̲ah yaa nadaagoln̲i' da, Jews ha'ánáłséhdí'
ch'ínohwidinedzoodhi at'éé dánko daanzįgo:
43 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nzhooníí doo dázhǫ́ hádaat'įį dadá' nn̲ee bił nzhooníí
zhą́ itisgo hádaat'įį.
44 Jesus hadįįd hadziigo gánn̲iid, Dahadíń shodląąhíí doo shíí zhą́ shodląą
da, áídá' shinł'a'ń ałdó' yodląą.
45 Hadíń sho'iiníí shinł'a'ń yo'įį.
46 Be'idindláádíí nshłįįgo ni'gosdzáń biká'zhį' niyáá, dahadíń shodląąhíí
doo godiłhiłyú naghaa le' at'éé da.
47 Dahadíń ádishn̲iihíí yidits'agdá' doo yikísk'eh at'éé dahíí, áń doo baa
yashti' da: ni'gosdzáń biká' nn̲ee doo baa yashti'go niyáá da, hasdáhishn̲iiłgo
niyáá.
48 Dahadíń doo háshit'įįgo shiyati' doo nágodi'aah dahíí baa yałti'íí gólį́į́:
yati' bee yásíłti'íí nnágodzaahíí bijįį baa yałti' doleeł.
49 Doo dashínik'eh yásíłti' da, shiTaa shinł'a'ń nt'é dishn̲iigo yashti'íí, nt'é
dishn̲iigo hasdziihíí shá ngon'ą́ą́.
50 Díí bígonsį, hadíń biyati' bikísk'eh at'ééhíí ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí yee
hin̲aa doleeł: áík'ehgo shiTaa áshiłn̲iihíí bikísk'eh yashti'.

13

1 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godin̲íhgo da'idąąhíí dabíntsé, Jesus
ni'gosdzáń yits'ą́' biTaa yich'į' nádiidáhíí biká' ngonyáágo yígółsįdá',
ni'gosdzáń biká' biké' hikaahíí bił nzhǫǫgo dángonyáázhį' bił nzhǫǫ.

2 O'į́ą́yú da'ch'iyą́ądá' Simon biye', Judas Iscáriot holzéhi, Jesus
ch'íbidi'aahgo iłk'idá' ch'iidn nant'án natsíbiłkeesgo ábíłsį;
3 Jesus biTaa dawa baidin'ą́ągo yígółsį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań yits'ą́'dí' ńyáá,
Bik'ehgo'ihi'nań yich'į' nádesdzaago ałdó' yígółsį;
4 Áík'ehgo da'iyą́ądí' nádiidzaago iká' bi'ííhíí ídaa yidiltsooz; áídí' ni-
ibek'e'ildéhé náidnłtsoozgo ídináisti'.
5 Betádígisé biyi'zhį' tú yaa yiziidgo, bitsiłke'yu bikee yá tádaizgizdí' ni-
ibek'e'ildéhé binasti' n'íí bee yá k'edaayiłdéh nkegonyaa.
6 Áídí' Simon Peter baa gonyáágo gábiłnii, SheBik'ehń, ya' shikee shá
tánángis née?
7 Jesus gábiłnii, Nt'é bighą asht'íínií k'adyúgo doo bígonłsį da, ndi bígonłsį̨h
ndi at'éé.
8 Peter gábiłnii, Shikee doo shá tánáogis at'éé da. Jesus gánábiłdo'niid, Nikee
doo ná tásígiz dayúgo, doo nił gonsht'į̨ da.
9 Simon Peter gábiłnii, SheBik'ehń, doo shikee zhą́ shá tánángis da, shigan
hik'e shitsits'in ałdó' shá tánángis.
10 Jesus gábiłnii, Dahadíń ténáltłi'íí bikee zhą́ táyigis bik'eh, áík'ehgo dásizį̨
nt'éégo tanásgiz: nohwíí tádaanohwidesgiz, ndi doo dánohwigha da.
11 Hadíń ch'íbido'aałíí yígółsį̨híí bighą ágánniid, Doo dánohwigha
tádaanohwidesgiz da.
12 Ąą́ł bikee yá tádaizgizgo iká' bi'ííhíí ánágodlaa, áídí' dahnánezdaago
gádaabiłnii, Nohwá ásdzaahíí bídaagonołsį née?
13 Ilch'ígó'aahíí ła'íí nohweBik'ehń daashiłdohnii: da'áígee ádaadohnii áí; áń
nshłį̨̄h íí bighą.
14 Shíí nohweBik'ehń ła'íí nohwił ch'ígó'aahíí nshłíni nohwikee nohwá
tádaasigizi: áík'ehgo nohwíí ałdó' nohwikee łátádaahgisgo dábik'eh.
15 Be'oł'į̨ doleełíí nohwinąáł áshłaa, áík'ehgo nohwíí ałdó' ágádaaht'į̨ le'.
16 Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Na'iziidíí doo binant'a' yitisgo at'éé
da; hadíń hil'a'íí binł'a'íí doo yitisgo at'éé da.
17 Díí bídaagonołsį̨go, be'ánádaaht'į̨̄łyúgo nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleeł.
18 Doo dánohwigha nohwaa yashti' da: hadíí hanohwinilíí bígonsį: ndi
Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií begolne' doleełhíí bighą, Hadíń báń
bił hishaaníí shich'į' got'į̨̄h.
19 Doo hwahá begolne' dadá' baa nohwił nagoshni', áík'ehgo be'ágodzaago
da'áń nshłį̨̄go daahohdlą́ą doleeł.
20 Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Dahadíń deł'a'ń náidnłtį̨̄yúgo, shíí
ałdó' náshidiłteeh; hadíń náshidnłtį̨̄híí shinł'a'á ałdó' náidiłteeh.
21 Jesus ágánniidá' biyi'siziiníí doo bił gozhǫ́ǫ́ dago, nagolni'go gánníí,
Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Nohwíí ła' ch'íshinoh'aah doleeł.
22 Hadíńshą' áyiłnii daanzį̨go bitsiłke'yu nádaałinél'į̨̄.
23 Bitsiłke'yu ła', Jesus bił nzhónihi, Jesus bitílzhį' bínentį́́ lę́k'e.
24 Áík'ehgo Simon Peter áí nayí'izhgizhgo gáyiłnii, Nahódńłkid, hadíń áyiłnii
áí?
25 Bitílzhį' bínentíínií Jesus gáyiłnii, SheBik'ehń, hadíń áłnnii áí?
26 Jesus gánníí, Ee'sí'ą́ągo baa dish'ałíí, áń áłdishnii. Yee'iz'ąągo Judas Iscáriot
yaa yin'ą́ą́, Simon biye'.
27 Ee'ist'ąąhíí náidn'ąądá' ch'iidn nant'án, Satan holzéhi beh hiyáá. Jesus
gábiłnii, Nt'é ánle'íí dahałe ánle'.

28 Da'iyąągo naháztaaníí nt'é bighą ágábiłnɲiidíí doo ła' yígołsįįd da.
29 Judas zhaali bizis nayi'aahíí bighą Jesus ágábiłɲii, daanzį łąą, Da'idaaníí bá hidáń nayiłɲiihgo, dagohíí, Tédaat'iyéhíí nt'éhéta yaa daayiné', yo'ɲiigo aɲíí łąą daanzį.
30 Judas ee'ist'ąąhíí náidn'ąąhíí bikédí'go dagoshch'į' ch'ínyáá; áídí' tł'é' gozlįį.
31 Ch'ínyáádá' Jesus gáɲíí, K'adíí shíí, nɲee k'ehgo Niyááhíí ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'ɲah alɲe', Bik'ehgo'ihi'ɲań ízisgo ye'at'éehíí shíí shee ch'í'ɲah alɲe'.
32 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɲań ízisgo ye'at'éehíí shíí shee ch'í'ɲah alzaayúgo, Bik'ehgo'ihi'ɲań ałdó' ízisgo be'ánsht'eehíí dabíí ch'í'ɲah áidolíił, dagoshch'į' ch'í'ɲah áidolíił.
33 Shichągháshé, dét'įhézhį' t'ah nohwił nashkai. Shiká daadeh'įį doleeł; Jews daanlíni ádaabiłdéɲiidíí k'ehgo nohwíí ałdó' gánohwiłdishɲii, Hayú déyááyú doo nohkáh át'éé da.
34 Begoz'aaníí ánídéhi bee nohwá ngonsh'aah, łił daanohjǫǫgo; dashíí shił daanohshǫǫhíí k'ehgo nohwíí ałdó' łił daanohjǫǫ doleeł.
35 Díí bee shiké' hikaahíí daanohłįįgo nɲee dawa yídaagołsį doleeł.
36 Simon Peter gábiłɲii, SheBik'ehń, hayú dínyaa? Jesus gábiłɲii, Hayú déyááyú k'adyúgo doo shiké' ńɲáh da; áídá' ikédí'go shiké' ńɲáh doleeł.
37 Peter gábiłɲii, SheBik'ehń, nt'é bighą k'adyúgo doo niké' dishá da? Shíí nighą dasiitsąą ndi dábik'eh.
38 Jesus gábiłɲii, Ya' shíí shighą dantsaah née? Da'aɲii, da'aɲiigo gániłdishɲii, Tazhik'áné doo hwahá áɲiih dadá', taadn doo bígonsį da shiłnɲiih ndi at'éé.

14

1 Doo nohwijíí natsídaahiltǫ' da le': Bik'ehgo'ihi'ɲań daahohdląą, shíí ałdó' daashohdląą.
2 ShiTaa golįįyú łąągo nohwiba' goz'ąą: doo ágát'éé dayúgo doo nohwił nagoshɲi' da doleeł ni'. Ákú nohwá iłch'į'goshłéhyú déyáá.
3 Ákú nohwá iłch'į'goshłaadá' nánshdáhgo t'ąązhį' nohwił nádishkáh; hayú sídááyú nohwíí ałdó' ákú nasółtąą doo.
4 Hayú déyááyú bídaagonołsį, itínhíí ałdó' bídaagonołsį.
5 Thomas gábiłɲii, NohweBik'ehń, hayú dínyaahíí doo bídaagonlzį dadá' hagot'éégo itínhíí bídaagonlzį?
6 Jesus gábiłɲii, Shíí itínhíí nshłįį, da'aɲii ágot'eehíí, ła'íí ihi'ɲaahíí nshłįį: shíí shinkááyú zhą́ shiTaa yaa highánhi at'éé.
7 Shídaagonołsįyúgo shiTaa ałdó' bídaagonołsį doleeł ni': kodí' godezt'i'go bídaagonołsį, ła'íí daahołtsąą.
8 Philip gábiłɲii, NohweBik'ehń, niTaa nohwił ch'í'ɲah ánle', áík'ehgo nohwił dádaabik'eh.
9 Jesus gábiłɲii, Philip, ya' nohwił nashkaigo ńzaad ogoyáádá' t'ah doo shígonłsįįh da née? Hadíń sho'iiníí shiTaa yo'įį; áídá' nt'é bighą, NiTaa nohwił ch'í'ɲah ánle', nɲii?
10 ShiTaa biyi' gonshłįį, ła'íí shiTaa shiyi' golįį doo hondląąh da née? Yati' bee yashti'íí doo dashínik'eh yashti' da: shiTaa shiyi' golíínií ánásht'įįłíí dabíí ánáyol'įįł.
11 ShiTaa biyi' gonshłįįgo, ła'íí shiTaa shiyi' golįįgo shondląąh: dagohíí ánásht'įįłíí zhą́ bighą shondląąh.

12 Da'aɲii, da'aɲiigo gádaanohwiłdishɲii, Hadíń shodlaaníí ánásht'įįłíí k'ehgo ánát'įįł doleeł; ánásht'įįłíí bitisgo ndi ánát'įįł doo; shíí shiTaa bich'į' nádésdzáhíí bighą.
13 Shizhi' hohshiigo nt'éhéta daahóhkeedíí nohwá łashłe', shiTaa ízisgo ye'at'éehíí biYe' bee ch'í'ɲah ádolɲiił doleełgo.
14 Shizhi' hohshiigo dant'éhéta daahóhkeedyúgo nohwá łashłe'.
15 Nohwił daanshǫǫyúgo bengoni'áánií bikísk'eh ádaanoht'ee.
16 ShiTaa hoshkąąh doleeł, áik'ehgo ła' Kich'oɲiihíí nohwaa naadit'aah, áń dahazhį' nohwił nlįį doleeł.
17 Áń Spirit da'aɲii ágot'éhi ch'í'ɲah áile'hi; da'áń ni'gosdzáń biká' nɲee doo hagot'éégo nágodi'aah da, doo daayo'įį da, doo yídaagołsį dahíí bighą: áídá' nohwíí bídaagonołsį; nohwił nlįį, ła'íí nohwiyi' golǰíhíí bighą.
18 Nohwits'ą' nádésdzáágo doo dasahndi ádaanoht'ee da doleeł: áídí' nohwich'į' nádishdáát.
19 Dét'įhézhį' ni'gosdzáń biká' nɲee doo nádaashiłtséh da; da'ágát'éé ndi nohwíí daashołtséh: shíí hinshɲaahíí bighą nohwíí ałdó' daahinohɲaa doleeł.
20 Áí bijįį shíí shiTaa biyi' nshłįį, nohwíí shiyi' daanohłįį, shíí nohwiyi' daanshłįįhíí bídaagonołsį doleeł.
21 Hadíń bengoni'áánií yígółsįgo yikísk'eh at'éehíí, áń bił nshǫǫ: hadíń bił nshoonií shiTaa bił nzhóni at'éé, áík'ehgo áń shił nzhǫǫgo bich'į' ch'í'ɲah ádinszį doleeł.
22 Judas, doo Iscáriot dahi, gábiłɲii, NohweBik'ehń, nt'é bighą ni'gosdzáń biká' nɲee doo bich'į' ch'í'ɲah ádńdléh dadá', néé zhą nohwich'į' ch'í'ɲah ádńdléh doleeł?
23 Jesus gábiłɲii, Nɲee bił nshǫǫyúgo shiyati'íí yikísk'eh at'éé doleeł: shiTaa bił nzhǫǫ doleeł, áík'ehgo baa nt'aashgo bił daagondlįį doleeł.
24 Hadíń doo bił nshǫǫ dahíí shiyati'íí doo yikísk'eh at'éé da: yati' daadohts'agíí doo dashíí shiyati' at'éé da, shiTaa shinł'a'ń biyati' at'éé.
25 Díí ágot'eehíí bee nohwich'į' yásíłti', t'ah nohwitahyú nshłįįdá'.
26 Kich'oɲiihíí, Holy Spirit holzéhi, shizhi' biláhyú shiTaa nohwich'į' daidił'aa doleełíí dawa nohwił ch'ígó'aah doleeł, nohwił nagosisɲi'íí dahot'éhé bínádaałɲiihgo ánohwiłsį doleeł.
27 Iłch'į'gont'éehíí nohwaa nnshné', iłch'į'gont'éehíí shits'ą'dí' begoz'ánihíí nohwaa daanshné': doo ni'gosdzáń bits'ą'dí' ágot'eehíí k'ehgo nohwaa daanshné' da. Doo nohwijíí natsídaahiltǫ' da le', doo nédaałdzid da le'.
28 Gádaanohwiłdéɲiidíí daadisots'ąą, Deyáádí' nohwaa náshdáh doleeł. Nohwił daanshǫǫ lęk'eyúgo nohwił daagozhǫǫ doleeł ni', shiTaa bich'į' nádésdzá dishɲiihíí bighą; shiTaa shitisgo at'éhi nlįį.
29 Doo hwahá begolɲe' dadá' nohwił nagosisɲi', be'ágodzaadá' da'ohdląą doleełhíí bighą.
30 Kodí' godezt'i'go doo łąągo nohwich'į' yádaashti' da: díí ni'gosdzáń binant'a' higaałhíí bighą, áń doo shebik'eh da.
31 Ni'gosdzáń biká' nɲee shiTaa shił nzhǫǫgo yídaagołsį doleełhíí bighą, shiTaa shá ngon'áánií k'ehgo ánásht'įįł. Daohsįįh, hikaah le'.

15

1 Shíí dasts'aa dahnanlsé'íí da'aɲiihíí nshłįį, shiTaahíí dahnanlsé'íí nłt'éégo áyíłsiníí nlįį.

2 Shits'ádaaz'aahíí doo nest'ą' áile' dahíí dawa shits'áyiɲiił: áídá' shits'ádaaz'aahíí nest'ą' áile'íí náyigeesh, nest'áń dayúweh łą́ągo áiléh doleełhíí bighą.
3 Nohwíí iłk'idá' yati' bee nohwich'į' yásíłti'íí bee daanohwidiłkǫǫd.
4 Shiyi' daanohłíį, shíí ałdó' nohwiyi' nshłíį. Its'ádaaz'aahíí doo dabízhą́ nest'ą' áyóléh át'éé da, bá'ó'áhi yiyi' nlįįyúgo zhą́; nohwíí ałdó' nest'ą' doo ádaahłe' da, shiyi' daanohłįįyúgo zhą́.
5 Shíí dasts'aa dahnanlsé'íí bá'ó'áhi nshłíį, nohwíí shits'ádaaz'aahíí daanohłíį. Dahadíń shiyi' nliiníí, ła'íí biyi' nshłiiníí, áń nest'ą' łą́ągo áiléhi nlįį; shíí da'ánshdįhyúgo doo nt'é ádaahłéh át'éé da.
6 Nɲee ła' doo shiyi' nlįį dayúgo, its'ádaaz'aahíí ła' yó'olt'e'go náhasganhíí k'ehgo yó'obi'dilt'e'; nɲee áí its'ádaaz'aahíí łenádaihezlaago kǫ' biyi' odaiskaadgo nlíd.
7 Shiyi' daanohłįįyúgo, shiyati' nohwiyi' begoz'ąąyúgo, dahádaaht'įįhíí daahóhkeedgo nohwá ádaadolɲiił.
8 Nohwinest'ą' łą́ągo ánádaał'įįłíí bee shiTaa ízisgo at'éehíí ch'í'ɲah ábi'dilzį; áík'ehgo da'aɲiigo shiké' hikaahíí daanohłíį.
9 ShiTaa bił nshǫǫhíí k'ehgo nohwíí shił daanohshǫǫ: dayúweh shił daanohshǫǫ le'.
10 ShiTaa yegos'aanít bikísk'eh ánsht'eego dábik'ehn bił nshǫǫhíí k'ehgo bengoni'áánít bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo, dábik'ehn shił daanohshǫǫ doleeł.
11 Shits'ą́'dí' koł'ijóónít nohwiyi' daagolíį doleełgo, ła'íí dázhǫ́ nohwił daagozhǫǫ́ doleełhíí bighą be'ánohwiłdéɲiid.
12 Díínko bengoni'áni at'éé, Shił daanohshoonít k'ehgo nohwíí ałdó' łił daanohjǫǫ doleeł.
13 Ił'ijóónít díí bitisgo at'éhi doo hadíń ye'at'éé da, nɲee bi'ihi'ɲa' bit'eké yá nyiné'i.
14 Bengoni'áánít be'ádaanoht'eeyúgo shit'eké daanohłíį.
15 Kodí' godezt'i'go doo dayúweh shá na'iziidíí daanohwiłdishɲiigo daanohwoshíí da; na'iziidíí binant'a' ánát'įłłíí doo yígółsį da: áídá' shit'eké daanohwiłdishɲiigo daanohwoshíí; shiTaa bits'ą́'dí' disiits'ą́ą'íí dawa nohwił ígózįgo ashłaahíí bighą.
16 Nohwíí doo hadaasisołtįį da, shíí hanohwiheɲil, nest'ą' ánádaał'įįłyú dahdohkáhgo nohwaa godini'ą́ą, áí nest'ą' daagolíį ńt'éé doleełgo; áík'ehgo dant'éhéta shizhi' biláhyú shiTaa bídaahóhkeedyúgo, nohwaa yidoné'hi at'éé.
17 Díínko nohwá ngoni'ą́ą, łił daanohjǫǫ le'.
18 Ni'gosdzáń biká' nɲee nohwik'edaanɲiihyúgo, nohwik'edaanɲiihíí dabíntsé shik'edaanɲiihgo bídaagonołsį.
19 Ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí bich'į'zhiɲéé daanohłįįyúgo, ni'gosdzáń biká' nɲee dabíí bich'į'zhiɲééhíí bił daanzhóni at'éé; áídá' ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí doo bich'į'zhiɲéé daanohłíį da, ndi bits'ą́' nohwiniɲil, áí bighą ni'gosdzáń biká' nɲee nohwik'edaanɲiih.
20 Nohwich'į' hasdzii n'íí bínádaałɲii, Na'iziidíí doo binant'a' yitisgo at'éé da, nohwiłdéɲiid. Shiniidaagodezlaayúgo, nohwíí ałdó' nohwiniidaagodile'; ádishɲiihíí yikísk'eh ádaat'ee lę́k'eyúgo, nohwíí ałdó' ádaadohɲiihíí yikísk'eh ádaat'ee doleeł.
21 Shizhi'híí bighą díí dahot'éhé ye'ádaanohwile', shides'a'ń doo yídaagołsį dahíí bighą.

22 Doo niyáágo bich'į' yádaasiłti' dayúgo, doo nchǫ'go ádaadzaa da doleeł ni';
k'adíí binchǫ'íí bighą doo nt'é yik'ídaagodi'áh da.
23 Dahadíń shik'enn̲iihíí shiTaa ałdó' yik'enn̲iih.
24 Bitahyú áná'ol'įįłíí doo hwahá hadíń áile'hi ashłaa dayúgo, doo nchǫ'go
ádaadzaa da doleeł ni': k'adíí shíí hik'e shiTaa biłgo daanohwiłtsąągo no-
hwik'edaann̲ii.
25 Dabíí bich'į' begoz'aaníí biyi' k'e'eshchiiníí, Doo nt'é bighą shik'edaann̲ii
da, golzeego dahgoz'aaníí begoln̲e'go ánágot'įįł.
26 Kich'on̲iihíí, áń shiTaa bits'ą'dí' nohwich'į' dish'aa doleełíí ńyáágo, Holy
Spirit da'an̲ii ágot'éhi ch'í'n̲ah áile'hi, shiTaa yits'ą'dí' nlíni, áń shaa nagoln̲i'
doleeł:
27 Nohwíí ałdó', dantsé godezt'i'dí' nohwił nashkaihíí bighą shaa
nadaagoł̲ni' doleeł.

16

1 Doo t'ąązhį' nanánohohdéh da doleełhíí bighą díí dawa bee nohwich'į'
yádaasiłti'.
2 Jews ha'ánáłséhdí' ch'ídaanohwinihiyood doleeł: ła'íí dahadíń
nohwizes-hiinií Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá ásht'į́į́ nzį doleełíí baa gowáh.
3 Ái shiTaa doo yídaagoł̲sį da, shíí ndi doo shídaagoł̲sį dahíí bighą ánádaat'įįł
doleeł.
4 Díí baa nohwił nagosisn̲i'íí baa gonyáágo, bínádaałn̲iih doleełhíí bighą no-
hwił nagosisn̲i'n'. Ilch'ígonsh'aahgo godeyaadá' díí doo baa nohwił nagosisn̲i'
da ni', t'ah nohwił nashkai n'íí bighą.
5 K'adíí shides'a'ń bich'į' deyáá; áídá' doo ła', Hayú dínyaa? daashiłdohn̲iigo
nashídaadołkid da.
6 Díí baa nohwił nagosisn̲i'híí bighą nohwijíí biyi' doo nohwił daagozhǫ́ǫ́
da daasolį̨į.
7 Da'ágát'éé ndi da'an̲iigo ánohwiłdishn̲ii; dahdisháhíí nohwá nzhǫǫ: doo
dahdiyaa dayúgo, Kich'on̲iihíí doo nohwaa hin̲áh da; áídá' óyááyúgo zhą́
nohwich'į' dish'aa doo.
8 Áń ńyáágo nchǫ'go ágot'eehíí, nzhǫǫgo ágot'eehíí, ła'íí aayá'iti'íí ni'gosdzáń
biká' nn̲ee yił ch'í'n̲ah ádaile' doo.
9 Doo daashodląą dahíí bighą nchǫ'go ágot'eehíí bił ch'í'n̲ah ádaile' doleeł;
10 ShiTaa bich'į' deyáágo doo nádaashołtséh dahíí bighą nzhǫǫgo ágot'eehíí
bił ch'í'n̲ah ádaile' doleeł;
11 Díí ni'gosdzáń binant'a' baa yá'iti'híí bighą aayá'iti'íí bił ch'í'n̲ah ádaile'
doleeł.
12 Łą́ągo t'ah nohwich'į' yashti' ndi k'adííyúgo doo nohwił ídaagozį da.
13 Áídá' Spirit da'an̲ii ágot'éhi ch'í'n̲ah áile'hi nohwaa nyáágo, da'an̲ii
ágot'eehíí dawa nohwá yígółsį doleeł: doo dabínik'eh yałti' da doleeł; nt'éhéta
yidits'agíí zhą́ yaa yałti' doo: ła'íí begoldohíí nohwił ch'í'n̲ah áidoliił.
14 Shits'ą'dí'go be'ágot'eehíí náidiiné'go, yaa nohwił nagoln̲i' doleełíí ízisgo
be'ánsht'eehíí nohwił ch'í'n̲ah áidoliił.
15 ShiTaa bits'ą'dí'go be'ágot'eehíí dawa shíyéhi at'éé. ái bighą shits'ą'dí'go
be'ágot'eehíí náidiiné'go nohwił ch'í'n̲ah áidoliił, dén̲iid.
16 Dét'įhézhį' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'įhézhį' nanádaashołtséh, shiTaa
bich'į' deyááhíí bighą.

17 Bitsiłke'yu ła' gádaałiłdi'nii, Dét'įhézhį' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'įhézhį' nanádaashołtséh: ła'íí, ShiTaa bich'į' deyááhíí bigha, daanohwiłniihíí, nt'é niigo anníí?

18 Gádaanii, Nt'é niigo anníí, Dét'įhézhį', niihíí? Néé doo bídaagonlzį da nt'é niigo aniihíí.

19 Jesus nabídaadiłkid hádaat'įįgo yígółsįgo gádaabiłnii, Dét'įhézhį' doo nádaashołtséh da: áídí' dét'įhézhį' nanádaashołtséh, dishniihíí bigha nałídaadołkid née?

20 Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Daahchag, ła'íí chaał ádaanoht'eedá' ni'gosdzáń biká' nnee bił daagozhǫǫ doleeł; doo nohwił daagozhǫǫ da doleeł, áídá' doo nohwił daagozhǫǫ dahíí nohwił daagozhǫǫ nádaadodleeł.

21 Isdzán iłchiigo doo bił gozhǫǫ da, iłchiigee ngonyááhíí bigha: áídá' ishchįįhíí bikédí'go, ni'gosdzáń biká'zhį' nnee yishchįįhíí yaa bił gozhǫǫgo, nniih n'íí doo yínálniih da.

22 Áík'ehgo doo nohwił daagozhǫǫ da k'adíí: ndi nádaanohwiłtsąągo nohwił daagozhǫǫ doleeł, doo hadíń nohwił gozhóónníí nohwits'ą' náidoné' át'éé da.

23 Áí bijįį doo nashídaadołkid da doleeł. Da'anii, da'aniigo gádaanohwiłdishnii, Nt'éhéta shiTaa shizhi' biláhyú bídaahóhkeedíí nohwaa daayiné' doleeł.

24 Doo nt'é shizhi' biláhyú daahóhkeed da ngoheyaa: da'óhkeedgo nohwaa hi'né', áík'ehgo dázhǫ nohwił daagozhǫǫ doleeł.

25 Díí iłch'ígót'aahgo na'goni'íí bee nohwił nagosisni': ndi iłch'ígót'aahgo na'goni'íí doo dayúweh bee nohwił nadaagoshni' dahíí baa gowáh, áídá' dabígózįgo shiTaa baa nohwił nadaagoshni' doleeł.

26 Áí bijįį shizhi' biláhyú da'óhkeed doleeł: shiTaa nohwá hoshkąąh doo daanohwiłdishniigo da:

27 ShiTaa dabíí bił daanohshǫǫ, nohwił daanshǫǫhíí bigha, ła'íí shiTaa bits'ą'dí' níyáágo daahosohdląądhíí bigha.

28 Shíí shiTaa bits'ą'dí' ni'gosdzáń biká'zhį' nkeniyáá: k'adíí ni'gosdzáń bits'ą'dí' shiTaa bich'į' nádésdzá.

29 Bitsiłke'yu gádaanii, Áníita dabígózįgo yánłti', iłch'ígót'aahgo na'goni'íí dee bee yánłti' da.

30 Dawa bígonłsígo k'adíí bídaagosiilzįįd, doo hadíń nanódiłkid bik'eh da: díí bee Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' ńyaago daanosiidląąd.

31 Jesus gádaabiłnii, Áníita da'osohdląąd née?

32 Isąą, iłtahosohkaigo danohtįįgee gowąyú onáhasohkaidá', shízhą dasahndi ch'ídishtłish doleełíí baa gowáh, iłk'idá' biká' ngonyáá: ndi doo dasahndi ch'ínítłizh da, shiTaa bił nash'aashíí bigha.

33 Shíí shiláhyú iłch'į'gont'éehíí be'ádaanoht'ee doleełhíí bigha díí bee nohwich'į' hasdzii. Ni'gosdzáń biká' góyéégo nagowaahíí biyi' nahkai: áídá' nohwił daagozhǫǫ le'; ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí bitis silįį.

17

1 Jesus díí ąął ánniidá' yaaká'yú dézįįgo gánníí, ShiTaa, baa gowáh n'íí biká' ngonyáá; shíí, niYe' nshłiinníí, ízisgo be'ánsht'eehíí ch'í'nah ánle'go, shíí ałdó' ízisgo áńt'éehíí ch'í'nah ánshłe'.

2 Daahinaahíí dawa beshik'ehgo shá ngoń'ąą, hadíí shaa daadín'ąąhíí dawa dahazhį' ihi'naahíí baa daadinsh'aa doleełgo.

3 Díínko dahazhį́ ihi’n̲aahíí át’éé, danizhą́ Bik’ehgo’ihi’n̲ań da’an̲íhi ńlį́į́híí
nídaagołsį́, ła’íí shíí, Jesus Christ shíńńł’a’íí, ałdó’ shídaagołsį́ doleeł.
4 Ni’gosdzáń biká’ ízisgo be’áńt’éehíí ch’í’n̲ah ánishłaa: na’idziid shaa díń’ą́ą
n’íí ą́ą́ł ashłaa.
5 ShiTaa, k’adíí ni’gosdzáń t’ah doo álne’ dadá’ ízisgo nił be’ánsht’ee n’íí bee
dani ízisgo be’ánsht’eehíí ch’í’n̲ah ánle’.
6 Ni’gosdzáń biká’ nn̲ee bitahdí’ ła’ shaa ńn̲ilíí bich’į́ nizhi’ bígózį́go ashłaa:
n̲íyéé daanlį́į́ ni’, shaa ńn̲il; niyati’ yikísk’eh ádaat’ee.
7 Dawahá shaa díń’ą́ahíí ni nits’ą́’dí’go yídaagołsį́.
8 Yati’ shaa díń’ą́ahíí bee bich’į́’ yádaasiłti’; áí nádaidnné’, nits’ą́’dí’ níyááhíí
da’an̲iigo yídaagołsį́, ła’íí shińńł’a’íí daayosdląąd.
9 Bá da’oshkąąh: ni’gosdzáń biká’ nn̲eehíí doo bá da’oshkąąh da, áídá’ hadíí
shaa ńn̲ilíí zhą́ bá da’oshkąąh; áí n̲íyéé daanlį́į́híí bighą.
10 Shíyéehíí dawa n̲íyéé, n̲íyéehíí dawa shíyéé; áík’ehgo áí bee ízisgo
be’ánsht’eehíí ch’í’n̲ah áshi’delzaa.
11 K’ad doo ni’gosdzáń biká’ nashaa da doleeł, áíhíí ni’gosdzáń biká’ nakai,
shihíí nich’į́’ dahnádishdáh. ShiTaa diyini, hadíí shaa ńn̲ilíí nizhi’ binawodíí
bee daahóńtą’, dała’á ndlį́į́híí k’ehgo dała’á daanlį́į́ doleełgo.
12 Ni’gosdzáń biká’ t’ah bił nashkaidá’, hadíí shaa ńn̲ilíí nizhi’ binawodíí
bee daahóshtą’ ni’; bin̲ádaadesh’į́į́go doo ła’ ch’a’otłizh da, ndi da’ílíí hileeh yá
gozlíni zhą́, Bik’ehgo’ihi’n̲ań biyati’ bek’e’eshchiinít begoln̲e’híí bighą.
13 K’ad nich’į́’ nádesdzá; shił gozhóónít dázhǫ́ bee bił daagoyiłshǫ́ǫ́ doleełhíí
bighą díí ni’gosdzáń biká’zhį́’ bee yashti’.
14 Niyati’íí baa bił nadaagosisn̲i’; ni’gosdzáń biká’ ágot’eehíí doo be’ánsht’ee
dahíí k’ehgo ni’gosdzáń biká’ ágot’eehíí doo be’ádaat’ee dahíí bighą
ni’gosdzáń biká’ nn̲ee bik’edaann̲iih.
15 Ni’gosdzáń bits’ą́’ńn̲íił doo dishn̲iigo oshkąąh da, áídá’ nchǫ’íí bits’ą́’go
ádaanłsį́, dishn̲iigo oshkąąh.
16 Ni’gosdzáń biká’ ágot’eehíí doo be’ánsht’ee dahíí k’ehgo ni’gosdzáń biká’
ágot’eehíí doo be’ádaat’ee da.
17 Da’an̲iihíí nits’ą́’dí’ begoz’aanít bee hadaańle’: niyati’ da’an̲íhi.
18 Ni’gosdzáń biká’zhį́’ shidínł’a’ n’íí k’ehgo, bíí ni’gosdzáń biká’zhį́’
odaał’a’.
19 Bíí bighą godiyini be’ánsht’eego ádishdle’, bíí ałdó’ da’an̲íhi bee
hadaadiln̲e’ doleełhíí bighą.
20 Doo dabíí zhą́ bá da’oshkąąh da, hadíń díí nn̲ee biyati’híí bighą
daashodląą doleełíí ałdó’ bá da’oshkąąh;
21 Áí dawa dała’á daanlį́į́ doleełgo; ni shiTaa ńlínihíí shiyi’ nlį́į́, ła’íí niyi’
nshłį́į́híí k’ehgo bíí ałdó’ dała’á daanlį́į́go nohwiyi’ daanlį́į́ doleeł: shińńł’a’go
ni’gosdzáń biká’ nn̲ee daayodląą doleełhíí bighą.
22 Ízisgo be’ánsht’eehíí shaa ńné’íí baa daasiiné’; dała’á ndlį́į́híí k’ehgo dała’á
daanlį́į́ doleełhíí bighą:
23 Shíí biyi’ daanshłį́į́go, ni shiyi’ nlį́į́go, díí nn̲ee dazhǫ́ nłt’éégo ádaabile’go
dała’á daanlį́į́ doleeł; áík’ehgo ni’gosdzáń biká’ nn̲ee shidínł’a’go yídaagołsį́
doleeł, ła’íí nił nshǫǫhíí k’ehgo nił daanzhǫǫhíí ałdó’ yídaagołsį́ doleeł.
24 ShiTaa, hadíí shaa ńn̲ilíí hayú nashaayú bił daanshłį́į́ doleełgo hasht’į́į́;
áík’ehgo ízisgo be’ánsht’eehíí shaa ńné’íí daidołtsééł, ni’gosdzáń doo hwahá
nnit’aa dadá’ nił nshǫǫ lę́k’ego.

25 ShiTaa, dázhǫ́ nłt'éégo áńt'ééhíí, ni'gosdzáń biká' nn̲ee doo nídaagołsį da
lę́k'e: ndi shíí nígonsį, ła'íí díí nn̲eehíí shińńł'a'go yídaagołsį.
26 Nizhi' baa bił nadaagosisn̲i', baa bił nanádaagoshn̲i' doleeł; ił'ijóni bee nił
nshooníí biyi' daagolį́į́ doleeł, ła'íí biyi' daanshłįį doleełhíí bighą.

18

1 Jesus ágánn̲iidá' bitsiłke'yu biłgo tú da'ayą́hágo nlíni, Cédron golzéhi, hanaa
deskai, áígee dégózhónégo goz'ąązhį' yił okai.
2 Judas, ch'íbí'aahíí, ałdó' dégózhónégo goz'aaníí yígółsį: Jesus łahgee akú
bitsiłke'yu yił onákah lę́k'e.
3 Ákú silááda ła'íí aasin̲ilíí, okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi
hik'e Phárisees odais'a'ihíí, kǫ'nalbaałíí, kǫ'diltłishíí ła'íí benagonlkaadíí
daayon̲iłgo Judas yił hikai.
4 Jesus díí bee bich'į' ágon̲éhíí dawa yígółsįgo áí nn̲eehíí yich'į' nyáágo
gádaayiłn̲ii, Hadíń biká hadaanohtaa?
5 Nn̲eehíí gádaabiłn̲ii, Jesus, Názarethdí' gólíni. Shíí áń ánsht'ee, n̲ii, Jesus.
Judas, ch'íbí'aahíí, ałdó' itah sizįį lę́k'e.
6 Shíí áń ánsht'ee, daabiłnn̲iidá' dagoshch'į' t'ąązhį' deheskaigo ni'zhį' nane-
hezdee.
7 Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Hadíń biká hadaanohtaa? Jesus, Názarethdí' gólíni,
nádaado'n̲iid.
8 Jesus gánádí'n̲ii, Shíí áń ánsht'ee, daanohwiłdén̲iid: shíí shiká
hadaanohtaayúgo, díí nn̲eehíí ch'ík'eh nádókáh:
9 Nn̲ee shaa ńn̲ilíí doo ła' shaa ch'a'okáad da, án̲íí n'íí begoln̲e'híí bighą an̲ii.
10 Simon Peter, bésh be'idiltłishé naitįįhíí hayidzį́įzgo, okąąh yebik'ehi
da'tiséyú sitíni yána'iziidíí bijaa dihe'nazhin̲éégo naidnłgizh. Na'iziidíí Málkas
holzéhi.
11 Jesus Peter gáyiłn̲ii, Nibízh be'idiltłishé bizis biyi' onántįį: shiTaa idee yee
sha'ikaahíí hishdląą ndi at'éé.
12 Áídí' silááda ła'íí binant'a' ła'íí aasin̲ilíí Jews odais'a'íí Jesus daayiłtsoodgo
łídaayistł'ǫǫ,
13 Áídí' dantsé Ánnas holzéhi bich'į' odaizlǫǫz; áń Cáiaphas baadaaní,
Cáiaphas-híí áí łegodzaahíí biyi' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitįį lę́k'e.
14 Cáiaphas Jews daanlíni yich'į' yałti'go gánn̲iid lę́k'e, Nn̲ee dała'á nn̲ee dawa
yá datsaahgo zhą́ nzhǫǫ.
15 Simon Peter Jesus yiké' óyáá, bitsiłke'yu ła'i ałdó': áń okąąh yebik'ehi
da'tiséyú sitíni bígółsįgo kįh yun̲e' Jesus yił ha'a'aazh.
16 Áídá' Peter dáádítį́hgee sizįį. Áídí' Jesus bitsiłke'yu ła'ihíí, okąąh yebik'ehi
da'tiséyú sitíni yígółsini, ch'ínyáágo, isdzán dáádítį́h yaa sitíni yich'į' hadziigo
Peter yił ha'a'aazh.
17 Isdzán dáádítį́h yaa sitíni Peter gáyiłn̲ii, Ni ałdó' ła' áí nn̲eehíí bitsiłke'yu
itah ńlį́į́ nsį. Dah, shí doo áí nshłįį da, n̲ii, Peter.
18 Nada'iziidíí ła'íí aasin̲ilíí gozk'azíí bighą deda'deshjeedgo nádaaniiłdziiłgo
kǫ'zhį' nadaazį: Peter ałdó' itah nániiłdziiłgo sizįį lę́k'e.
19 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni Jesus biké' hikaahíí ła'íí iłch'ígó'aahíí yaa
nabídiłkid lę́k'e.
20 Jesus gábiłn̲ii, Ni'gosdzáń biká' nn̲ee ch'í'n̲ah bich'į' yádaashti' ni';
Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą yun̲e', ła'íí da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' dábik'ehn

iłch'ígonsh'aah ni', Jews daanlíni íła'ánádaat'įįhgee; doo nt'é nash'į'go yashti'
da ni'.
21 Nt'é bighą nashídńłkid áídá'? Hadíí daashidezts'aaníí nt'é daabiłdéṉiidíí
yídaagołsį: áí nahódaańłkid.
22 Ágánṉiidá' aasiṉilíí ła', Jesus bit'ahdí' sizíni, bonłts'į́, gáṉíígo, Ya' áík'ehgo
okąąh yebik'ehi da'itiséyú sitíni bich'į' yách'iłti' née?
23 Jesus gábiłṉii, Doo bik'ehgo hasdzii dayúgo baa shił nagolṉí': áídá'
da'aṉiigo hasdziiyúgo nt'é bighą shóńłts'į́?
24 Ánnas, Jesus łestł'ǫǫgo Cáiaphas, okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, bich'į'
oyił'a' ni'.
25 Simon Peter nániiłdziiłgo sizįį lę́k'e. Gádaabiłch'iṉii, Ni ałdó' ła' bitsiłke'yu
ńlį́į́ daandzį. Dah, shí doo áń nshłįį da, nádo'ṉiid.
26 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yána'iziidíí ła', áń Peter yijaa naidnłgizh
n'íí bik'íí nlíni, gáṉíí, Ni née, dégózhóné goz'ąągee áí nṉeehíí bił nish'įį ni'?
27 Peter, Dah, nádo'ṉiid; áígee tazhik'áné ánṉiid.
28 Cáiaphas bikįh goz'ąądí' yáná'itihé yuṉe' Jesus odaizlǫ́ǫ́z: dázhǫ́
t'ahbį lę́k'e; Jews daanlíni ákóṉe' ha'á'iikaiyúgo bitis-hagowáh n'íí bee
bíná'godiṉíhgo da'idąągee doo itah daahiidleeh da, okąąh zhiṉéégo doo
iłch'į'daandléh dahíí bighą daanzįgo, doo ha'akáh da lę́k'e.
29 Áík'ehgo nant'án, Pílate holzéhi, bich'į' ch'ínyáágo gádaabiłṉii, Áí nṉeehíí
hago lą́ą́ adzaago bił nohkai?
30 Jews gádaabiłṉii, Doo nchǫ'go adzaa dayúgo doo naa bił nokáh át'éé da.
31 Pílate gánádi'ṉii, Dánohwíí bedaagosoł'aaníí bee baa yádaałti'. Jews
daanlíni gánádaadi'ṉii, Nṉee zideego begoz'aaníí doo bee daagosiil'ąą da.
32 Jesus hagot'éégo datsaah doleełíí dabíí yaa nagolṉi' n'íí begolṉe'go
ánágot'įįł.
33 Pílate yáná'itihé yuṉe' onanádzaago, Jesus yich'į' hadziigo gáyiłṉii, Ya' ni
Jews ízisgo biNant'a' ńlį́į́ née?
34 Jesus gábiłṉii, Ya' danínik'eh ánṉii née, dagohíí ła' ágádaashiłṉiigo nił
nadaagolṉi'híí bighą ánṉii née?
35 Pílate gáṉíí, Ya' shíí Jew nshłįį gá? Dani bił háńt'i'íí ła'íí ni'okąąh
yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi shaa daanidez'ąą: hago ándzaa áídá'?
36 Jesus gábiłṉii, Beshik'ehíí doo díí ni'gosdzáń biká' begoz'ąą da:
beshik'ehíí díí ni'gosdzáń biká' begoz'ąąyúgo, Jews daanlíni doo baa shi'deltįį
dahíí bighą shinadaal'a'á nadaagonłkaad doleeł ni': n'íí beshik'ehíí díí
ni'gosdzáń doo bits'ą́'dí' begoz'ąą da.
37 Pílate gábiłṉii, Nant'án ńlį́į́ lą́ą́ ya'? Jesus gábiłṉii, Da'áígee ánṉii, Nant'án
nshłįįhíí. Da'aṉii ágot'eehíí baa nagoshṉi' doleełhíí bighą gosilį́į́, ła'íí áí bighą
ni'gosdzáń biká'zhį' niyáá. Nṉee daantį́į́gee da'aṉii zhiṉéé ádaat'eehíí shiyati'
yidits'ag doo.
38 Pílate gánábiłdi'ṉii, Da'aṉii ágot'eehíí nṉiihíí nt'é golzeego ágolzee? Díí
ánṉiidá' Jews daanlíni yich'į' ch'ínánádzaago gádaayiłṉii, Díí nṉeehíí doo hago
adzaa dago bígosíłsįįd.
39 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiṉíhgo da'idąągee nṉee ła' nohwá
ch'ínálteehgo daagosoł'ąą: áík'ehgo Jews ízisgo biNant'a' nohwá ch'ínánshteeh
née?
40 Nanádaadidilghaazhgo gádaaṉii, Díí nṉeehíí dooda, Barábbas zhą́ nohwá
ch'ínánłteeh. Barábbas-híí in'įįhi nlįį lę́k'e.

19

1 Pílate aɲiigo Jesus habí'oltsaz.
2 Silááda ch'il diwozhi nánihezwodgo nant'án bich'ah k'ehgo alzaahi bik'edaidez'ąą lę́k'e, ła'íí diyágé łichíí dotł'izhi bá ádaagozlaa,
3 Áídí' bich'į' hayaa ánádaat'įįgo, Gozhǫ́ǫ́ le', Jews ízisgo biNant'a' ńlíni! daaɲiidá' daayołts'į́.
4 Pílate ch'ínánádzaago nɲee gádaayiłɲii, Kúnko, doo hago adzaa dago bígosíłsįįd, áí bídaagonołsį doleełhíí bigháą nohwich'į' bił ch'ínánsht'aazh.
5 Áík'ehgo Jesus ch'il diwozhi bich'ahdá' bi'ííhíí nɲeezi łichiigo dotł'izhi golǫ́ǫ́go ch'ínyáá. Pílate gádaabiłɲii, Kú nɲeehíí sizįį nko!
6 Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí aasiɲilíí daabiłtsąądá' nádaadidilghaazh, Tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé, tsį'iłna'áhi bíhołkałgo zodéé, daaɲiigo. Pílate gánádaabiłdo'ɲiid, Dánohwíí tsį'iłna'áhi bídaahołkałgo daazołhéé: shíí doo hago adzaa dago bígosíłsįįd.
7 Jews daanlíni gádaabiłɲii, Da'áík'ehgo nohwá goz'áni bikísk'eh datsaah dábik'eh, Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe' ádil'įįhíí bigháą.
8 Pílate díí yidezts'ąądá' dayúwehégo biini' hą́h silįį;
9 Yáná'itihé yuɲe' ha'ánánádzaago Jesus gáyiłɲii, Hadí' nanɲáhi? Ndi Jesus doo bich'į' hadzii da.
10 Áík'ehgo Pílate gábiłɲii, Ya' doo shich'į' handziih da née? Ya' ch'ínáninshteehgo dagohíí tsį'iłna'áhi bíni'dilkałgo beshik'ehíí doo bígonłsį́ da née?
11 Jesus gábiłɲii, Doo shenik'eh da doleeł ni', yaaká'dí' doo naa godet'ąą dayúgo: áí bigháą hadíń naa shinłtíínií itisgo nchǫ'go adzaa.
12 Áídí' Pílate ch'ínábíłteeh hat'į́į́: ndi Jews daanlíni nádaadidilghaazhgo gádaaɲii, Díí nɲee ch'ínánłteehyúgo doo Caesar bit'eké ńlį́į́ da: dahadíń ízisgo nant'án ádil'iinií Caesar yits'ą́'zhį'go na'ídiltee.
13 Díí yidezts'ąądá' Jesus yił ch'ín'áázhgo Pílate yánáltihíí biká'asdáhá yiká' dahnezdaa, áí Pavement golzeegee ánágot'įįł, Hebrew k'ehgo Gábbatha golzéhi.
14 Bitis-hagowáh n'íí bee bíná'godiɲíhíí bá iłch'į'golɲéhíí bijįį, gostáń bik'ehenkéézyú shį: Pílate Jews daanlíni gádaayiłɲii, Kú nohwiNant'a' sizįį nko!
15 Áídá' nádaadidilghaazh, Zodéé, zodéé, tsį'iłna'áhi bíhołkał. Pílate gánádaabiłdo'ɲiid, Ya' nohwiNant'a' tsį'iłna'áhi bíhishkałgo zis-héé née? Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi gádaaɲii, Caesar zhą́ nohwinant'a' nlįį.
16 Áídí' Pílate Jews daanlíni yaa daabistįį, tsį'iłna'áhi yídaabiłkałgo. Áík'ehgo Jesus nádaidnłt'e'go yił onałsą́ą́ lę́k'e.
17 Jesus dabíí bitsį'iłna'áhi yogheełgo, itsits'in si'áni, golzeego ágolzéhi goz'ąązhį' bił náńzą́ą́, áí Hebrew k'ehgo Gólgotha golzee:
18 Akú Jesus tsį'iłna'áhi yídaayiskał, ła'íí nɲee naki ałdó' ba'ashhahdí' tsį'iłna'áhi bídaabi'deskał, Jesus iłɲí'gee dahdaistįįdá' nɲeehíí dá'ił'an dahshteezh.
19 Pílate k'e'eshchįį, JESUS NÁZARETHDÍ' GÓLÍNI JEWS ÍZISGO BINANT'A' NLÍNI, golzeego dahgoz'áni tsį'iłna'áhi yiká' yíyiskał.
20 Jews daanliinií łą́ágo k'e'eshchiinií daayozhi'; Jesus tsį'iłna'áhi bíheskałíí kįh goznilíí da'ałhánégo goz'ąą: áík'e'eshchiinií Hebrew, Greek, ła'íí Latin k'ehgo k'e'eshchįį lę́k'e.

21 Jews bi'okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi Pílate gádaayiłnii, Jews biNant'a' nlįį, doo ágóléh da; Jews biNant'a' nshłįį niigo ágóléh.
22 Pílate hanádzii, Nt'é ágoshłaahíí iłk'idá' ágoshłaa, nii lęk'e.
23 Silááda Jesus tsį'iłna'áhi yídaiskałdá', bidiyágéhíí dįįyú iłk'ídaiznil, dántįįgee dała'á bíyéégo; ikà'íihíí doo hadilkad da: ndi dahot'éhé bida'zhį' ngont'i'go histł'ool.
24 Áik'ehgo gádaałiłdi'nii, Díí doo k'ad ndaahiidzǫǫs da, daazhógo bigha da'doljołgo, hadíń gonesnaahíí bíyéé doleeł: díínko Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií begolné'go ánágot'įįł, Shidiyágéhíí iłta'is'nii, shi'íihíí bigha da'diłjoł. Áik'ehgo silááda díí ye'ánádáát'įįd.
25 Jesus tsį'iłna'áhi bíbideskałíí ba'ashhahgee bąą łа'íí bąą bik'isn, Mary, Cléophas bi'aad, łа'íí Mary Mágdalene nazįį lęk'e.
26 Jesus bąą hik'e bitsiłke'yu dała'á bił nzhónihíí ba'ashhahgee nazįįgo yiłtsąądá', bąą gáyiłnii, Shimaa, kú nizhaazhé!
27 Áídí' bitsiłke'yu dała'á siziinií, Kú nimaa! yiłnii. Áídí' godezt'i'go yił onát'aazh, bitsiłke'yu bigowąyú.
28 Díí bikédí'go Jesus dawa ąął alzaahíí yígółsįgo, Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií begolne'go gáníí, Dibá' sélíį.
29 Áígee nk'ǫ́zhi, vinegar holzéhi, ts'aa bee sikąą: tú daayiłt'o'íí vinegar yee daiz'ąądí' tsį nneezi hýssop holzéhi, bílátahgee yaa dahdaiz'ąągo, Jesus bizé'zhį' dahyída'nłtsii.
30 Jesus vinegar yits'ǫ́ǫzdá' gánii, Ąął alzaa: áídí' hayaa onot'ąądá' dabíí biyi'sizíni be'ogoyáágo áyíílaa lęk'e.
31 Iłch'į'golne'íí bijįį lęk'e, ái godilziníí bijįį (dázhǫ́ nzhǫǫgo godilzįhgo,) Jews daanlíni kots'í tsį'iłna'áhi biká' dahnaztįįgo doo bił dádaabik'eh dahíí bigha bijád daahotíhgo nanáhó'níił, daayiłniigo Pílate nádaayoskąąd.
32 Áik'ehgo silááda hikaigo Jesus ba'ashhahdí' tsį'iłna'áhi bídaahiskałíí dantséhíí bijád daayihestį', łа'ihíí ałdó'.
33 Áídá' Jesus yaa hikaigo, iłk'idá' daztsąągo yídaagołsįįdhíí bigha yijád doo daayiheztį' da.
34 Silááda łа' ba'ask'eh yune' bésh nneezíí oyiłgeed, áídí' dagoshch'į' dił łа'íí tú bił ha'ijool.
35 Áí yo'įįhń yaa nagolni', na'goni'íí da'anii; da'aniigo nagolni'go yígółsį, nohwíí ałdó' da'ohdląą doleełgo.
36 Díí be'ánágot'įįdíí Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií, Bits'in doo łа' k'e'íltǫǫd da doleeł, niihíí begolne'go ágodzaa.
37 Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií łа'i ałdó' gánádi'nii, Hadíń yighátsi'nłgeedíí áń daineł'įį doleeł.
38 Díí bikédí'go Joseph, Arimathéadí' gólíni, Jesus yits'ą́dí' ígoł'aahíí nlíni, dánant'į'ego Jews daanlíni yénáldzidhíí bigha, áń Jesus bits'íhíí yíyókeed: áik'ehgo Pílate baa godin'ąą́. Akú ńyáágo Jesus bits'íhíí naidnné'.
39 Nicodémus ałdó', tł'é'yú Jesus yaa nyáá n'íí, jeeh nch'í'i, myrrh holzéhi, aloes bił nadesdziidi, dała'á gonenadín dahdidlee'i shį yogheełgo nyáá.
40 Jesus bits'íhíí nádaidnné'go nak'ą'łigaihi yik'ídaidesdiz, łikągolchiníí biłgo, Jews daanlíni nnee łedaihiniihíí k'ehgo.
41 Tsį'iłna'áhi bíheskałgee dégózhóné goz'ąą: áí biyi' tsébii'i'áń áníidéhi goz'ąą, doo hwahá hadíń ákóne' nnilteehi da.

42 Jews daanlíni iłch'į'golne'íí bijįįhíí bigha, ła'íí tsébi'i'áń da'ałhánédí' goz'ąąhíí bigha Jesus bits'í ákóne' ndaizné' lęk'e.

20

1 Godilziníí bijįį Mary Mágdalene, t'ahbį, t'ah godiłhiłdá' tsébii'i'áńyú Jesus łe'sitįį n'íígee nyáá, ńt'éégo tséé daadin'ą́ą́ n'íí yó'ot'ąągo yiłtsąą.

2 Áídí' nádilwod, Simon Peter hik'e Jesus bitsiłke'yu ła'íí, Jesus bił nzhǫǫ n'íí, yiłgo yaa hílwodgo gáyiłnii, NohweBik'ehń tsébii'i'áńdí' ch'ídaistįį lą́ą́, hayú ndaistįį shįhíí doo bídaagonlzį da.

3 Áík'ehgo Peter hik'e Jesus bitsiłke'yu ła'ihíí biłgo ch'íń'áázhgo tsébii'i'áńyú ó'áázh.

4 Dała' nátsidnłteel: ndi bitsiłke'yu ła'ihíí Peter yaa dilwod, tsébii'i'áńyú dantsé hílwod:

5 Ts'íyaa adzaago ákóne' dézʼįįdgo nak'ą'łigaihíí zhą́ akú sinilgo yiłtsąą, ndi doo ha'ayáá da.

6 Simon Peter ákú ńyáá dábiké', áń tsébii'i'áń yune' ha'ayáágo nak'ą'łigaihíí zhą́ sinilgo yiłtsąą,

7 Nak'ą'łigai bitsits'in bik'ídesdiz n'íí dasahn hisdisgo anahyú siné', doo nak'ą'łigai ła'ihíí bił sinil da.

8 Bitsiłke'yu ła'i tsébii'i'áńyú dantsé hílwodíí ałdó' ha'ayáágo yiłtsąągo osdlą́ą́d.

9 Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí, Daztsąądí' naadiidáh doleeł, niihíí doo hwahá bił ídaagozįįh da.

10 Áídí' bitsiłke'yu bigowąyú onát'aazh.

11 Mary tsébii'i'áńgee hichago sizįį: hichagdá' ts'íyaa adzaago tsébii'i'áń yune' dézʼįįd,

12 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'dí'hi naki bidiyágé daałigaihi, Jesus bits'í siné' n'íígee sikeego yiłtsąą, ła' nés'ąą n'íígee sidaago, ła'íí dés'eez n'íígee.

13 Gádaabiłnii, Isdzán, nt'é bigha nchag? Mary gábiłnii, SheBik'ehń nádaidnłtįį lą́ą, hayú ndaistįį shįhíí doo bígonsį da.

14 Ágánniidá' t'ąązhį' adzaago Jesus sizįįgo yiłtsąą, ndi Jesus at'íįhíí doo yígołsįįd da.

15 Jesus gábiłnii, Isdzán, nt'é lą́ą́ bigha nchag? Hadíń biká díń'įį? Áí ni' goz'aanií dégózhónégo ágółsiníí át'íį lą́ą́ nzigo gáyiłnii, Jesus bits'íhíí nádńłtįį lęk'eyúgo, hayú nńłtįį shįhíí shił nagolní', áík'ehgo nadishné'.

16 Jesus, Mary, biłnii. Mary łediidzaago Hebrew k'ehgo, Rabbóni, biłnii; shiłch'ígó'aahíí golzeego ágolzee.

17 Jesus gábiłnii, Shedinołchid hela'; doo hwahá shiTaa bich'į' dahnádishdáh dahíí bigha: áídá' shik'isyú bich'į' nnáhgo shá bił nadaagolní', ShiTaa, nohwíí ałdó' nohwiTaa, Bik'ehgo'ihi'nań hoshkąąhń, nohwíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'nań daahohkąąhń bich'į' nádésdzá.

18 Áík'ehgo Mary Mágdalene Jesus bitsiłke'yu yaa nyáágo gádaayiłnii, Nohwe-Bik'ehń hish'íí, áídí' ábiłnii n'íí yił nadaagosni'.

19 Da'ái bijįį o'i'ą́ą́yú, godilziníí bijįį, Jesus bitsiłke'yu íła'adzaa lęk'e, Jews daanlíni yédaaldzidhíí bigha dáádítíhíí da'dentą́ą́dá' Jesus bitahyú sizįįgo daayiłtsąą, nt'éégo gábiłnii, Iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.

20 Ágánniidá' bigan ła'íí ba'ask'ehgeehíí yił ch'í'nah áyíílaa. Bitsiłke'yu beBik'ehń daayiłtsąądá' bił daagozhǫǫd.

21 Jesus gánádaabiłdo'n̲iid, Ilch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. ShiTaa shides'a'híí k'ehgo nohwíí ałdó' daanohwidish'aa.
22 Ágánn̲iidá' yiká'zhį' deyołgo gádaayiłnn̲iid, Holy Spirit nohwaa det'ąą:
23 Dahadíń binchǫ'híí bighą baa nágodenoh'ąąhíí, ái binchǫ'íí baa nágodet'ąą; dahadíń binchǫ'híí bighą doo baa nágodenoh'ąą dahíí, binchǫ'íí t'ah yegoyiłį́.
24 Thomas, nakits'ádahíí itah nlíni, Dídymus holzéhi, Jesus nyáádá' doo áígee itah sidaa da lę́k'e.
25 Bitsiłke'yu ła'ihíí bił nadaagoln̲i', NohweBik'ehń daahiiltsąą, daabiłn̲iigo. Thomas gán̲íí, Bigan biyi' bésh bikísk'eh nagoz'ąąhíí hish'įįyúgo zhą́, bésh odaaz'aa n'íí yun̲e' nadishn̲iihgo, ła'íí ba'ask'ehgee o'i'áń yun̲e' nadishn̲iihyúgo zhą́ oshdląą doleeł.
26 Tsebíí yiskąą hik'e Jesus bitsiłke'yu kįh yun̲e' naháztąą lę́k'e, k'adíí Thomas biłgo: áígee dáádítį́h da'dentą́ą́ ndi Jesus ákón̲e' bitahyú siziįgo nanádaayiłtsąągo gábiłn̲ii, Ilch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
27 Áídí' Thomas gáyiłn̲ii, Dząą bedenłn̲íhgo shigan ńńł'įį; yushdé' dahdenłn̲íhgo sha'ask'ehgee o'i'áńhíí nabik'íńłn̲iih; doo odląą dahíí doo ńlį́ígo da, ondląą le'.
28 Thomas gábiłn̲ii, SheBik'ehń, Bik'ehgohinshn̲ahń ńlį́į lą́ą.
29 Jesus gábiłn̲ii, Shi'į́įhíí bighą shosíńdląąd: hadíń doo sho'įį da ndi shodlaaníí biyaa gozhǫ́ǫ doo.
30 Jesus bitsiłke'yu bin̲ááł godiyįhgo áná'ol'įįłíí łą́ągo áyíílaa, ła' díí naltsoosíí biyi' doo bak'e'eshchįį da:
31 Áídá' Jesus, Christ nlįį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nlįį daahohdląą doleełgo; áídí' daahohdląągo bizhi'íí biláhyú daahinohn̲aa doleełhíí bighą díí bak'e'eshchįį.

21

1 Díí bikédí'go túsikaaníí Tibérias golzéhi bahgee Jesus bitsiłke'yu yich'į' ch'í'n̲ah ánáʼdelzaa; díí k'ehgo ch'í'n̲ah ánáʼdelzaa.
2 Simon Peter, Thomas, Dídymus holzéhi, Nathánael, Gálilee biyi' Cánagee golíni, Zébedee biye'ke, ła'íí Jesus bitsiłke'yu naki dawa dała' naháztąą lę́k'e.
3 Simon Peter gádaabiłn̲ii, Ha'ishłeehyú déyáá. Yił nakaihíí gádaabiłn̲ii, Néé ałdó' ákú nił nkáh. Dahiskaigo dagoshch'į' tsina'eełíí yiyi' okai; ái bitł'é' doo nt'é hadaizlee da.
4 Hayołkaałdá' Jesus tábąąyú siziį; áídá' bitsiłke'yu Jesus at'íínií doo yídaagołsį da.
5 Jesus gádaabiłn̲ii, Shichągháshé, łóg ła' hadaasolee née? Dah, daabiłn̲ii.
6 Gánádaayiłdo'n̲iid, Tsina'eełíí dihe'n̲azhin̲éégo łóg behaidlehé nanestł'ólihíí tédaałkaad, áík'ehgo ła' hadaahłeeh. Áídí' ái tédaiskaad nt'éégo łóg dázhǫ́ łą́ąhíí bighą doo hagot'éégo hadaiłtįį bik'eh da.
7 Bitsiłke'yu dała'á Jesus bił nzhónihíí Peter yich'į' gán̲íí, NohweBik'ehń át'į́į łąą. Simon Peter hadíń át'íínií yaa idezts'ąądá', na'idziid bighą bi'íí ádayidiltsooz n'íí ánágodlaago tayi' yáhít'ag.
8 Jesus bitsiłke'yu ła'ihíí, łóg behaidlehé nanestł'ólihíí łóg bee halk'iłgo daidołshoołgo, tsina'eełíí yee hikai, (doo an̲ahdí' táts'á ngont'i' da, dała'á gonenadín da'des'eezyú shį.)
9 Táts'á haskaidá' tsíid diltłi'go, łóg ła'íí báń biłgo kǫ'ká' sin̲ilgo daayiłtsąą.

10 Jesus gádaabiłn̲ii, Łóg hadaasolee'íí ła' deda'nohn̲iił.
11 Simon Peter, tsina'eełíí yiyi' oyáágo, łóg behaidlehé nanestł'ólihíí łóg nchaahíí bee halk'iłgo tábąązhį' nyidenłshóód, łógíí dała'á gonenadín biká'yú ashdladin taagi: łóg dázhǫ́ łą́ą́ ndi łóg behaidlehé nanestł'ólihíí doo odlá́ád da.
12 Jesus gádaabiłn̲ii, Yushdé' da'ohsąą. Bitsiłke'yu daaste'go doo ła', Hadíń ánt'į́į? daabiłn̲ii da, beBik'ehń át'į́ígo yídaagołsį́įdhíí bighą.
13 Áídí' Jesus báń náidnné'go bita'izné', łóg ałdó'.
14 Díí biłgo taadn Jesus bitsiłke'yu yich'į' ch'í'n̲ah ádelzaa, daztsąądí' naadidzaahíí bikédí'go.
15 Ąą ł da'iyąądá' Jesus Simon Peter gáyiłn̲ii, Simon, Jonas biye' ńlíni, ya' díí bitisgo nił nshǫǫ née? Peter gábiłn̲ii, Ha'oh, sheBik'ehń; shił nzhóónííbígonłsį́. Jesus gánádo'n̲iid, Shidibełį́į́ bizhaazhé shá biza'hin̲íił.
16 Nakidngee Jesus gánábiłdo'n̲iid, Simon, Jonas biye' ńlíni, nił nshǫǫ née? Peter gábiłn̲ii, Ha'oh, sheBik'ehn, shił nzhóónííbígonłsį́ gádnii. Jesus gánábiłdo'n̲iid, Shidibełį́į́ shá biza'hin̲íił.
17 Taadngee gánábiłdo'n̲iid, Simon, Jonas biye' ńlíni, nił nshǫǫ née? Peter doo bił gozhǫ́ǫ́ da, taadn, Nił nshǫǫ née? biłnn̲iidhíí bighą. Áík'ehgo Peter gábiłn̲ii, SheBik'ehń dáwa bígonłsį́ gádnii; shił nzhóónííbígonłsį́. Jesus gánábiłdo'n̲iid, Shidibełį́į́ shá biza'hin̲íił.
18 Da'an̲ii, da'an̲iigo gáníłdishn̲ii, Áníi nann̲aadá' dani ák'ená'ídlééhgo, dahánt'įįyú nann̲aa ni': hastiin síńlįįgohíí iłts'ą́' dahdńln̲ihdá', ła' n'íí ná ágole'go, doo hánt'įį dayú nidiłteeh doo.
19 Díí Jesus yee ánn̲iid, da'itsaah daat'éhi Peter yee datsaahgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo ye'at'éehíí ch'í'n̲ah ádoln̲iiłgo. Ágánn̲iidá' Peter, Shiké' hín̲ááł, yiłn̲ii.
20 Peter t'ąązhį' déz'įįdgo, Jesus bitsiłke'yu bił nzhónihíí biké' higaałgo yiłtsąą; áń da'iyą́ą́ n'íígee Jesus bitíldí' yínentį́į́dá', SheBik'ehń, hadííhíí ch'íní'aah doleeł? nn̲iid lę́k'e.
21 Peter biłtsąądá' Jesus gáyiłn̲ii, SheBik'ehń, lái nn̲eehń hago ann̲éh áídá'?
22 Jesus gábiłn̲ii, Hasht'į́įyúgo nánisdzaazhį' hin̲aa, hant'é naninłtł'og áízhį'? Nkú shiké' hín̲ááł!
23 Ái bitsiłke'yu dała'á doo datsaah da, ch'in̲iihíí Jesus yił nakaihíí bitah didezdlaad: ndi Jesus, Doo datsaah da, doo biłnn̲iid da; daazhógo, Hasht'į́įyúgo nánisdzaazhį' hin̲aa, hant'é naninłtł'og áízhį', biłnn̲iidá'.
24 Da'áń, doo datsaah da, daałch'in̲iihíí bin̲ááł díí dawa ánágot'įįł lę́k'ehíí yaa nagoln̲i'dí' yak'e'eshchįį ałdó': yaa nagosn̲i'íí da'an̲iigo bídaagonlzį.
25 Ła'íí łą́ą́go ałdó' Jesus ánát'į́į́d; ái dawa naltsoos bee álzaayúgo, ni'gosdzáń biká' doo hayú bá goz'ąą da doleeł shį nsį.

THE ACTS OF THE APOSTLES

1 Theóphilus ńlíni, ałk'iná' Jesus ánát'įįłíí ła'íí iłch'ígó'aah nkegonyaahíí
dawa naltsoos biká' ashłaa,
2 Binadaal'a'á hahesn̄ilíí Holy Spirit binkááyú bił ch'ídaagoz'ąąná' yaaká'yú
onádzaazhį' áí naltsoos biyi' baa nagosisn̄i':
3 Jesus biniigodelzaahíí bikédé'go dizdin yiskaaníí biyi' binadaal'a'á bich'į'
ch'í'n̄ah ánádil'įįh, da'an̄ii hin̄aago yídaagołsįįhíí bighą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań
bilałtł'áhgee bėgoz'aaníí bich'į' zhin̄éégo ágot'éhihíí baa yił nadaagoln̄i':
4 T'ah yił naháztąąná' gádaabiłn̄ii, Jerúsalem bich'ą' daadołkáh hela' shiTaa
an̄íihíí begolzaazhį', áí baa nohwił nagosisn̄i' n'íí.
5 John da'an̄ii tú bee baptize áił'įį ni'; áíná' nohwíí da'kwíí yiskąągo Holy
Spirit bee baptize ádaanohwi'doln̄iił.
6 Łaahikaiyú nayídaadiłkid gádaan̄iigo, NohweBik'ehń, ya' dák'ad Israel hat'i'i
dabíí naałidziidgo ánándle' née?
7 Áígé' Jesus bich'į' hananádzii, Hagee ágon̄e'ihíí nohwíí doo hago'at'éégo
bídaagonołsį bik'eh da, shiTaa zhą́ yebik'ehi at'éé.
8 Holy Spirit nohweh hiyáágo nohwinawod goleeh: áígee Jerúsalemyú,
Judéayú, Samáriayú ła'íí ni'gosdzáń nánel'ąąyú shaa nadaagołn̄i' doleeł.
9 Ąął yaa hadzii'íí bikédé'go binadaal'a'á t'ah daineł'įígo dahbi'didiltįįgo
yaak'os biyi' yun̄e' bił ogoyáá.
10 Bił ogoyááyú binadaal'a'á t'ah daadézʼįįgo nn̄ee naki bidiyágé daałigaihi
bit'ahgé' daahizį'go;
11 Gádaabiłn̄ii, Gálileegé' nn̄ee daanołíni, hat'íí bighą yaaká'yú daadeł'įí?
Díí Jesus yaaká'yú nohwich'ą' onábi'doltįįgo daał'iiníí da'áí k'ehgo nádodaał
dahagee.
12 Áígé' binadaal'a'á dził Ólivet golzeegé' Jerúsalemzhį' nákai, áí da'áłhání,
Jews daagodnłsiníí bijįį oná'iłdahíí ga'áhosahyú goz'ąą lę'e.
13 Nákaiyú dák'ehéyú nágost'ąą yun̄e' onákai, áígėe Peter, James, John,
Andrew, Philip, Thomas, Barthólemew, Matthew, James, Alphéus biye', Simon
Zelótes, ła'íí Judas, James bik'isn, naháztąą.
14 Kón̄e' áí dawa isdzáné ła', Mary, Jesus bimaa, ła'íí Jesus bik'isyú biłgo
dała'á daabiini'go da'okąąh lę'e.
15 Áíná' Jesus daayodlaaníí dała'án gonenadínhíí biká'yú nadin shį
dała'adzaagee Peter da'iłn̄í'gé' hizį'go gán̄íí,
16 Nn̄ee daanołíni, shik'ííyú, Judas, Jesus ha'ádaizt'e' n'íí yágo'iiníí, doo
hwahá ágon̄e' daná' Holy Spirit David binkááyú yałti'go baa nagoln̄i' n'íí, áí
Bik'ehgo'ihi'n̄ań biyati' bek'e'eshchiiníí baa nagoln̄i'íí begoln̄e'hi at'éé.
17 Judas nohwitah nlįįgo bíí biłgo Jesus bá nada'iidziidgo baa godet'ąą ni'.
18 Áí nn̄ee nchǫ'go adzaahíí biden̄á bich'į' nahesn̄ilíí bee ni' nagohesn̄ii',
áígé' ts'íyaa nago'go bibid desdohgo bich'í haago'.
19 Díí Jerúsalemgee daagolíníí dawa yídaagołsįgo ni'ihíí dabíí biyati' k'ehgo
Akéldama daayiłn̄ii, áí Dił Ni'goz'áni golzeego ágolzee.
20 Naltsoos Psalms holzeehíí biyi' gát'éégo bek'e'eshchįį, Golį́į́ n'íígee
dénchǫ'égo yó'ogoln̄e'go, doo hadń gólíį́ da doleeł: ła'íí, Na'iziid n'íígee ła'
nnánółteeh.
21 Jesus nohwitahyú naghaaná' nn̄ee ła' bił nahikai ni',

22 John nn̲ee baptize ádaił'į̨įgé' godezt'i'go Jesus nohwich'ą́' onábi'doltį̨įzhį', áí nn̲eehíí ła' hanábi'doltéeh, áń Jesus naadiidzaahíí yo'iiníí bíí ałdó' bił baa nadaagohiiln̲i' doleeł.

23 Áík'ehgo naki hadaizlaa, Joseph, Bársabas holzéhi, iké'yú bizhi'íí Jústus holzee, ła'íí Matthías biłgo.

24 Áígee da'okąąhgo gádaan̲ii, NohweBik'ehń, ni nn̲ee bijíí dawa bígonłsį́, díí nn̲ee naki halzaahíí hayíí hánłtiiníí nohwił ch'í'n̲ah ánle',

25 Judas dabíí bá goz'ąąyú dahdidogaałgo, ná na'iziid n'íí, ninal'a'á nlį̨į n'íí yich'ą́'zhį' adzaa, áík'ehgo nn̲ee hánłtiiníí áígee nnaltéeh doleeł.

26 Dahadń halteehíí bee bígozį̨įhíí ádaizlaa, áík'ehgo Matthías haltį̨į: áń nadaal'a'á itah silį̨į, łats'ádah zhą́go ni'.

2

1 Péntecost-híí bijį̨į Jesus daayokąąhíí dała'á daabiini'go dałahágee dała'adzaa.

2 Dahį́ko yaaká'gé' nawode ńch'iidhíí k'ehgo áhíłts'ą́ą́go naháztąą yun̲e' dahot'éhé bengonyáá.

3 Kǫ' izaad ga'at'éhi iłts'ą́'go adzaago dała'á daantį́į́go biká'zhį dahiltłi'go bił ch'í'n̲ah ádelzaa.

4 Holy Spirit bee baa daagodest'ąągo yati' iłtah at'éhi yee yádaałti'go nkegonyaa, Holy Spirit áí k'ehgo yádaabiyiłti'.

5 Áíná' Jews daanlíni Bik'ehgo'ihi'n̲ań daidnłsíni, ni'gosdzáń nánel'ąągé' Jerúsalemyú nádaagosdle' lę́'e.

6 Díí baa ch'in̲iiná' nn̲ee łą́ą́go dała'adzaago hago ląą ágodzaa daanzį, dała'á daantį́į́go bíí biyati' yee yádaałti'go da'dezts'ąą'híí bighą.

7 Dázhǫ́ bił díyagodzaago gádaałiłdi'n̲ii, Sąą'a, aishą' dawa Gálileegé' nn̲eehíí ádaan̲ii?

8 Áíná' hago'at'éégo dánohwíí daanohwiyati'íí yee yádaałti'go daadiits'ag?

9 Párthians, Medes, Élamites, ła'íí nn̲ee Mesopotámia, Judéa, Cappadócia, Póntus, Asia,

10 Phrýgia, Pamphýlia, Egypt ła'íí Líbya Cyréne bin̲aayú ił'angé' łedaadiltíni, ła'íí Romegé' dét'į̨h hasta' hikaihi, Jews ła'íí nn̲ee Jews bi'okąąhíí k'eh da'okąąh daazlíni,

11 Cretes ła'íí Arábians daanlíni, dánohwíí daanohwiyati' yee yádaałti'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo ánát'į̨įłíí yaa nadaagoln̲i'go daadiits'ag.

12 Áík'ehgo dawa bił díyadaagodzaa ła'íí hago ląą ágodzaa daanzįgo gádaałiłdi'n̲ii, Dííshą' hago ánágot'į̨įłihi?

13 Ła'íí daazhógo déyaadaadlohgo gádaan̲ii, Díí nn̲eehíí wine áníidéhi daayodląągo ádaan̲ii.

14 Áíná' Peter łats'ádahíí yił daahizį'go nn̲ee dała'adzaahíí yich'į' hadzii, Nn̲ee Judéagé' ła'íí Jerúsalemgee daagonołíni, díí ádishn̲iihíí nłt'éégo hódaayisółts'ąągo nohwił ídaagozį le':

15 Díí nn̲eehíí bił nádaagodiyis ádaanołsį ndi doo ágát'éé da, ánaazhą́ ngost'áí bik'ehenkééz la'.

16 Áíná' Joel, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi n'íí díí ánágot'į̨įłíí dabí'iłtséná' yaa nagosn̲i' ni' gánn̲iidgo;

17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań gán̲íí, Ikék'eh nnágodzaayú be'ágodon̲iił, nn̲ee dawa shiSpirit baa daadish'a' doleeł: nohwiye'ke ła'íí nohwitsi'ke dawa ágodon̲iiłíí

shá yaa nadaagolṉi' doleeł, nṉee ánií nakaiyehíí bił ch'í'ṉah ádaagol'įį doleeł,
hastįyúhíí nadaayeeł doleeł:
18 Áí benagowaaná' nṉee shánada'iziidíí ła'íí isdzáné shánada'iziidíí
shiSpirit baa daadish'a' doleeł; áík'ehgo ágodoṉiiłíí shá yaa nadaagolṉi'
doleeł:
19 Yáá biyi' ízisgo ánágot'įįłíí ch'í'ṉah ádeshłiił, ni' biká' godiyįhgo be'ígóziníí,
áí dił, kǫ', ła'íí łid aad k'ehgo at'éégo ałdó' ch'í'ṉah ádeshłiił:
20 Dá doo nohweBik'ehń nadáhíí bijįį, dázhǫ́ gonłt'ééhíí bijįį biká' ngowaa
daná' ch'ígona'áíhíí diłhił doleeł, tł'é'gona'áíhíí dił doleeł:
21 Áíná' hadń Bik'ehgo'ihi'ṉań bizhi'íí yee yiká áṉiihń hasdádogaał.
22 Israel hat'i'íí daanołíni, díí yati'íí ídaayesółts'ąą; nohwíí bídaagonołsį go'į́į́,
Jesus Názarethgé' nlíni, Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwiṉááł Jesus binkááyú ízisgo
áná'ol'įįłíí ła'íí godiyįhgo be'ígóziníí ánáyo'įįłgo nohwich'į' bee bígózįgo áyíílaa:
23 Áí Jesus-híí Bik'ehgo'ihi'ṉań dabíntsé yaa natsekeesgo yaa nagoshchįįgo
nohwaa hííltį́įgo nṉee begoz'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí nohwíí
ádaabiłdołṉiigo tsį'iłna'áhi yídaayiheskałgo daayizes-hį́į́:
24 Áíná' Jesus nezgaigo da'itsaahíí Bik'ehgo'ihi'ṉań nláhyú áyíílaaná'
nábihil'ṉa': da'itsaahíí doo dayúweh botą' bik'eh dahíí bighą.
25 David Jesus yaa nagolṉi'go gáṉíí, SheBik'ehń dawahn shádnyú hish'įį;
shinawod shá ágółsįhíí bighą shigan dihe'nazhiṉéégo nlįį:
26 Áí bighą shijíí bił gozhǫ́ǫ́ ła'íí sizaa gozhǫ́ǫ́go yashti'; ła'íí áń zhą́
ba'oshłíígo shits'í hanayoł doleeł:
27 Shiyi'siziiníí ch'iidntahyú doo nyinoné' at'éé dahíí bighą, Dilzini Nlíni
ṉíyééhíí diłdzidihíí bich'ą́'zhį' ánłsį doleeł.
28 Hago'at'éégo ch'ihiṉaa doleełíí shił ch'í'ṉah áńlaa; shił ńlį́įgo dázhǫ́ shił
gozhǫ́ǫ́go áshíłsį.
29 Nṉee daanołiiníí, shik'ííyú, bich'ą́'gé' daagosiidlíni David holzéhi, doo
siste' dago da'aṉiigo baa nohwił nagoshṉi', daztsąągo iłch'į'nniltį́į́ ni',
iłch'į'nniltį́į́ n'íí dííjįį t'ah dząągee begoz'ąą.
30 David Bik'ehgo'ihi'ṉań binkááyú na'iziidíí nlįį ni', ła'íí Bik'ehgo'ihi'ṉań
bitł'a dahdidilṉiigo gábiłnṉiid, Nich'ą́'gé' hadaałishchiiníí ła', Christ holzéhi,
benik'eh n'íí yebik'ehgo ádishłiił, nṉiigo yígółsį;
31 Áík'ehgo áí dabí'iłtsé yígółsįgo Christ nábi'dihil'ṉa'híí baa nagolṉi'
gánṉiidgo, Biyi'siziiníí ch'iidntahyú doo yó'oyoṉe' da, ła'íí bits'íhíí doo diłdzid
da.
32 Díí Jesus-híí Bik'ehgo'ihi'ṉań nábihil'ṉa'híí daanohwigha nohwiṉááł
ágodzaa.
33 Ízisgo at'éégo ábi'delzaago Bik'ehgo'ihi'ṉań bigan dihe'nazhiṉéégo
sidaago, ła'íí Holy Spirit higháh doleełíí biTaa bee bángon'ą́ą́go díí daał'įįhíí
ła'íí daadołts'agíí bíí áyíílaa.
34 David yaaká'yú doo bił ogoyáá da; ndi dabíí gáṉíí, Bik'ehgo'ihi'ṉań
sheBik'ehń gáyiłnṉiid, Shigan dihe'nazhiṉéégo síńdaa,
35 Ni'ina'íí benik'eh silįįgo nikełtł'ááhyú niníṉilzhį'.
36 Áí bighą Israel hat'i'íí dawa da'aṉiigo díí yídaagołsį le', Jesus-híí tsį'iłna'áhi
bídaahesołkał n'íí Bik'ehgo'ihi'ṉań nohweBik'ehń, Christ nlįįgo nohwá áyíílaa.
37 Nṉee díí daidezts'ąąná' bił daagoshch'ii' lę́'e, áígé' Peter ła'íí ła'
nadaal'a'áhíí yich'į' gádaaṉii, Nṉee daanołiiníí, nohwik'ííyú, hago ádaahii'ṉe'?

38 Peter gádaabiłn̄ii, Nohwinchǫ́'íí bich'ą́'yúgo ádaałn̄e'go dała'á daanoɬtįįgee Jesus Christ bizhi' bee baptize ádaanohwi'doln̄e', nohwinchǫ́'íí nohwá da'izlǫ́ǫ́ aln̄e'híí bighą, áik'ehgo Holy Spirit bee nohwaa godit'aah doleeł.

39-40 Nohwíí díí bee nohwángot'ąą ła'íí nohwíí nohwich'ą́'gé' daaɬidiɬchiihíí, ła'íí doo daanohwik'íí dahíí ałdó' bángot'ąą, dahadń Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwe-Bik'ehń ích'į' yojíihíí.

41 Hadíí bił daagozhǫ́ǫ́go biyati' nádaidné'íí baptize ádaabi'deszaa: da'ái bijįį nn̄ee taadn doo náhóltag dayú shį Jesus daayodlaaníí yedikai.

42 Ái nn̄ee nadaal'a'á bee bił ch'ídaago'aahíí, ła'íí łił daanlįįgo, báń nihi'né'íí, ła'íí okąąhíí dayúweh nɬdzilgo yaa nakai.

43 Dała'á daantǫ́ǫ́go daidnɬsįgo ńdaaldzid: ízisgo ánágot'įįɬíí ła'íí godiyįhgo be'ígóziníí nadaal'a'á binkááyú bee ánágot'įįɬ.

44 Jesus daayodlaaníí dawa dałahágee naháztąą, dawahá dałaházhį' daabíyéégo;

45 Daabíyééhíí baa nadaahazn̄iigo hadíí yídaadiníí yitaada'izn̄ii.

46 Dajįį biigha dała'á daabiini'go da'ch'okąąh goz'ąą yun̄e' dała'ánát'įįh, bił daagozhǫ́ǫ́go, doo ółch'į' yaa daagochį'go da daabigowąyú łił náda'idįįh lę́'e.

47 Bik'ehgo'ihi'n̄ań yich'į' ahédaanzįgo nn̄ee dawa bił dádaabik'ehgo ádaat'ee lę́'e. Áígé' ła' Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú hayíí hasdákaihíí dajįį biigha ináhikah lę́'e.

3

1 Ha'iz'ąągé' hayaazhį'yú Peter ła'íí John biłgo da'ch'okąąh goz'ąąyú dezh'aah lę́'e.

2 Nn̄ee dágozlįįgé' doo naghaa dahi dajįį biigha da'ch'okąąh goz'aaníí ch'íná'itǫ́híí Dénzhóné holzéhi bahgee nnádaach'iłtéél lę́'e, da'ch'okąąh goz'ąą yun̄e' ha'áhikáhíí yídókeedgo;

3 Peter ła'íí John biłgo da'ch'okąąh goz'ąą yun̄e' hi'ashgo yiłtsąągo, Da-hat'íhíta shaa nohné', n̄iigo yídókeed.

4 Peter ła'íí John biłgo nn̄ee sitiinií da'as'ah daayinéɬ'įįná' Peter gán̄íí, Nohwíńɬ'įį.

5 Nn̄ee sitiinií hat'íhíta shaa daayiné' nzįgo yineɬ'įįd.

6 Áíná' Peter gán̄íí, Shihíí béshɬigaihíí ła'íí óodo doo ła' nashné' da; ndi hat'íí bigonshɬįį'ihíí naa nshné': Jesus Christ Názarethgé' gólíni bizhi' binkááyú nádnn̄ahgo dah nn̄áh.

7 Bigan dihe'nazhin̄éé yiłtsoodgo hadag ábíílaa: dagoshch'į' bikee ła'íí bikegod biłgo nɬdzil daazlįį.

8 Hadag yáhílwodgo hizį', áígé' dahnyaagé' da'ch'okąąh goz'ąą yun̄e' Bik'ehgo'ihi'n̄ań yich'į' ahénzįgo higaaɬ ła'íí yáhilwo'go Peter ła'íí John biłgo yił okai.

9 Higaałná' Bik'ehgo'ihi'n̄ań yich'į' ahénzįgo nn̄ee dawa daabo'įį:

10 Da'ch'okąąh goz'aaníí ch'íná'itǫ́h Dénzhóné holzéhi bahgee ídókeedgo sitįį n'íí át'ǫ́ǫ́go nn̄ee yídaagoɬsį: áik'ehgo hago'at'éégo bich'į' ágodzaahíí daanzįgo bił díyadaagot'ee lę́'e.

11 Nn̄ee doo naghái da n'íí Peter ła'íí John biłgo dayúweh yotą'ná' nn̄ee ɬą́ągo bich'į' nádnkįįgo bił díyadaagot'eego baa dała'adzaa ch'ínágohin'ą́ągee, Sólomon's holzéhi.

12 Peter nn̲ee dała'adzaahíí yiłtsąąná' yich'į' yałti' gán̲íígo, Israel hat'i'i
daanołíni, hat'íí bighą nohwił díyadaagot'ee? Hat'íí bighą dánohwíí nohwina-
wodíí bee dagohíí dánohwíí njǫǫhíí bee díí nn̲eehíí naghaago ánáhiidlaa
daanołsįgo da'os'ah daanohwineł'į́į́?
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham, Isaac, Jacob ła'íí bich'ą́'gé' hadaałidelchįįhíí
daayokąąhń, biYe' Jesus ízisgo at'éégo áyíílaa; Pílate baa daadeso'ąągo
ch'ínábííłteeh hat'į́į́, ndi nohwíí, Doo hádaahiit'įį da, daadołn̲ii, Pílate bin̲ááł.
14 Dilzini, Nłt'éégo Ánát'įįłíí, Doo hádaahiit'įį da, daabiłdołn̲iiná', Nn̲ee
yizes-híni nohwá ch'ínánołteeh, daabiłdołn̲ii ni';
15 Áígé' Ihi'n̲aa yeBik'ehń daazesołhįįná', áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań daztsąągé'
nábihil'n̲a'; áí dawa nohwin̲ááł ánágot'įįł ni'.
16 Da'áń bizhi' yodląągo díí nn̲ee daał'iiníí ła'íí bídaagonołsiníí nłdzilgo
ánábiidlaa: bi'odlą'íí díí nn̲eehíí doo hayú baa dahgoz'ąą dago ánábiidlaa,
daanohwigha nohwin̲ááł.
17 Shik'ííyú, doo bídaagonołsįyú ádaałdzaa dago bígonsį, nohwá
nadaant'aahíí ałdó'.
18 Áíná' díí k'ehgo Christ biniigodiln̲é doleeł, n̲iihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú nada'iziidíí dabí'iłtséná' yaa nadaagoln̲i' n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
ye'iilaa.
19 Áík'ehgo nohwinchǫ'íí bich'ą́'yúgo ádaałn̲e', áígé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bich'į' dahdołkáh, áík'ehgo nohwinchǫ'íí nohwá k'ená'ildéh, áík'ehgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'ą́'gé' nohwił gozhóóníí begoldoh ndi at'éé;
20 Áígé' Jesus Christ nohwich'į' náidił'aa doleeł, áń ałk'iná' baa nohwił
na'gosn̲i' ni':
21 Áń ni'gosdzáń alzaagé' yushdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziidi daadilzini dabí'iłtséná' yaa nagoln̲i' n'íí begoln̲e'go dawahá
iłch'į'nágodle'híí begonyaazhį' yaaká'yú gólį́į́.
22 Moses daanohwitaa n'íí da'an̲iigo gáyiłnn̲iid, Nohwik'ííyú bitahgé'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwe Bik'ehń binkááyú Na'iziidíí nohwá haiłteeh, shíí
hashiltííníí k'ehgo; áń ádaanohwiłn̲iihíí dawa nłt'éégo ídaayesółts'ąą doleeł.
23 Díí k'ehgo doleeł, dahadń áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú Na'iziidíí doo
íyésts'ąą dahń nn̲ee bitahgé' da'ízlį́į́ doleeł.
24 Samuel golį́į́gé' yushdé' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
nada'iziidíí dawa yádaałti' n'íí díí bijįįyúgo ánágot'įįłíí dabí'iłtsé yaa
nadaagoln̲i' ni'.
25 Nohwíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí bich'ą́'gé'
hadaałiłshołchįį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham bich'į' hadzii, Nich'ą́'gé'
daałideshchiinihíí ła' binkááyú ni'gosdzáń biká' ił'angé' łedaadiłchiinihíí dawa
biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, n̲iigo daanohwitaa n'íí yił łángodest'ąą n'íí nohwá
begoln̲e'.
26 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe', Jesus, hayiłtį́įgo da'iłtsé nohwich'į' oyił'a' ni',
dała'á nołtįįgo nchǫ'go ágot'eehíí bich'ą́'yúgo ádaanołt'eego nohwiyaa gozhǫ́ǫ́
doleełhíí bighą nohwich'į' oyił'a' ni'.

4

1 Peter ła'íí John biłgo nn̲ee t'ah yich'į' yádaałti'ná' okąąh yedaabik'ehi,
silááda da'ch'okąąh goz'aaníí yin̲ádaadéz'íni binant'a' ła'íí Sádducees daanlíni
baa hikai,

2 Áí hadaashkee lę́'e, Peter ła'íí John biłgo nanezna'íí Jesus binkááyú naadiikáh doleeł, daaɲiigo, nɲee yił ch'ídaago'aahíí bighą.
3 Nɲee hadaashkee n'íí Peter ła'íí John biłgo daayiłtsoodgo ha'ánezhteezh iskąązhį': ałk'iná' o'i'ą́ąhíí bighą.
4 Da'ágát'éé ndi nɲee łą́ągo Peter ła'íí John biłgo biyati' daidezts'aaníí daayosdląąd; ashdladn doo náhóltag dayú shį da'osdląąd.
5 Iskąą hik'e Jews binadaant'a'íí, Jews yánazíni ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi Jerúsalemyú dała'adzaa,
6 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Ánnas holzéhi, Cáiaphas, John, Alexánder, ła'íí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni bik'íí dawa ałdó' dała'adzaa lę́'e.
7 Díí nɲeehíí Peter ła'íí John biłgo da'aɬɲí'gee daayineskeego nayídaadiłkid, Hat'íí binawod, hadń bizhi' bee díí ádaałdzaa?
8 Peter, Holy Spirit bił nlį̨́go yábiyiłti'go gádaabiłɲii, Nɲee bánadaanołt'aahíí ła'íí Israel hat'i'íí bánasoziiníí,
9 Nɲee doo nagháhihíí bich'osii'ɲi'íí, díí nɲee hago at'éégo nábi'dilziihíí bighą díí jį̨́ nanohwídaadołkidyúgo:
10 Nohwíí ła'íí Israel hat'i'íí dawa bídaagonołsį le', Jesus Christ, Názarethgé' gólíni, tsį'iłna'áhi bídaahesołkał n'íí, daztsą́ągé' Bik'ehgo'ihi'ɲań nábihil'ɲa' n'íí, áń bee díí nɲee nłt'éé nasdlį̨́go nohwidáhyú sizį̨́.
11 Díí tséhíí kį́h ádaagołe'íí daanołíni yó'odaasołɲe' n'íí iłhagon'aagee da'iłtsé si'aaníí silį̨́.
12 Áń ba'ashhahyú doo hadń hasdákołteehíí gólį́́ da, díí yáá das'aaníí bitł'ááhyú hizhíihíí bee hasdáhikáh doleełíí dała'á ndi doo ni' biká' nɲee baa nádet'ą́ą da.
13 Peter ła'íí John biłgo nɲee doo da'ołtag dahi, débaagoch'oba'íí daanlį̨́ ndi doo bił daagoyéé dago yádaałti', nɲee nadaant'aahíí yídaagołsį̨́dgo bił díyadaagot'ee; áík'ehgo Jesis yił nakai n'íí yínádaagołsį̨́d.
14 Nɲee nábi'dilziihíí bit'ahgé' sizį̨́go daayo'į̨́híí bighą doo hat'íí nádaado'ɲiid da.
15 Áíná' Peter ła'íí John biłgo ch'ínoł'aash daayiłnɲiidná', dasahn iłch'į' yádaałti',
16 Díí nɲeehíí hago ádaahiidle'? Godiyį̨hgo ágodzaahíí binkááyú ágodzaago Jerúsalemyú daagolíínií dawa yídaagołsį; nohwíí doo daahohiidlą́ą da daan'ɲiihíí doo bik'eh da, daaɲiigo.
17 Nɲee bitahyú doo dayúwehyú dididlaadgo da, halą́ą gádaabiłdo'ɲiih, Áń bizhi'íí bee hadń bich'į' yánáhólti' hela'.
18 Áík'ehgo yushdé' daayiłɲiigo, Jesus bizhi' bee yánáhólti' hela' dagohíí iłch'ínánágonoł'aah hela', daabiłɲiigo bándaagoz'ą́ą.
19 Áíná' Peter ła'íí John biłgo gádaabiłɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań binadzahgee nohwíí nohwich'į' ídílts'ą́ągo née, dagohíí Bik'ehgo'ihi'ɲańgo née, hayíí dábik'ehíí bendaagonoł'aah.
20 Nohwíí hayíí hiit'iinií ła'íí dihiits'agíí baa nagohiilɲi'hi at'éé.
21 Nɲee nadaant'aahíí, Jesus baa yánáhólti' hela', nádaabiłdo'ɲiidná' nádołt'aash daabiłnɲiid; nɲee dawa ágodzaahíí bighą Bik'ehgo'ihi'ɲań ba'ahédaanzį́go doo hago at'éégo ádaile' da.
22 Nɲee nábi'dilziihíí dizdinhíí bitisyú bił łegodzaahi.
23 Peter ła'íí John biłgo ch'ínát'áázhná' yił nakai n'íí yich'į' onát'aazhgo okąąh yedaabik'ehi yánadaant'aahíí ła'íí Jews yánazíni ádaabiłɲii n'íí yaa

nadaagosn̲i'.

24 Áí daidezts'ą́ą́ná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' da'okąą́hgo gádaan̲ii, NohweBik'ehń, yáá, ni'gosdzáń, túnteel ła'íí daabiyi' daagolíínií dawa Bik'ehgo'ihi'n̲ań ńlį́į́go ánlaa;

25 David, nánal'a'á, binkááyú yánłti'go gáńn̲ii ni', Hat'íí bighą doo Jews daanlį̨ dahíí hadaashkee, ła'íí nn̲ee dawahá doo begoln̲e' dahíí yaa natsídaakees?

26 Ni'gosdzáń biká' ízisgo nant'án daanliinií iłk'izhį' ádaadzaa, ła'íí nn̲ee yánadaant'aahíí dała'adzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí Its'áínłtíni, Christ holzéhi, biłgo yich'į' náda'nziidgo.

27 Da'an̲iigo, niYe' Dilzini, Jesus, Its'ánłtíni, yich'į' náda'nziidgo Hérod ła'íí Póntius Pílate, doo Jews daanlį̨ dahíí, ła'íí Israel hat'i'íí biłgo dała'adzaa,

28 Nigan binawodíí ła'íí niini' be'ágodon̲iiłíí dabí'iłtsé bengóń'ą́ą n'íí yee ádaan̲e'go dała'adzaa.

29 K'adíí nohweBik'ehń, nowhenadaago'aahíí hóyíńłts'ą́ą, áík'ehgo nánada'idziidíí niyati' doo daasiite'go bee yádaahiilti' dago bidag ádaant'eego ádaanohwinłsį́,

30 Dahdnln̲íhgo na'ílziih; ła'íí niYe' Dilzini, Jesus, bizhi'íí binkááyú godiyį̨hgo be'ídaagozinií ła'íí ízisgo ánágot'į̨į̨łíí ánánł'į̨į̨ł le', da'okąą́hgo daan̲ii.

31 Ąą́ł da'oskąą́dná' dała'adzaagee godihes'naa; áígé' Holy Spirit bee baa daagodest'ą́ągo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' doo daaste'go yee yádaałti' da lę́'e.

32 Nn̲ee łáą́go da'osdląądíí biini' dała'á, bijíí dała'á nasdlį̨: daabíyéehíí doo dasahn shíyéé daanzį da; ndi dawahá dałaházhį' daabíyéé lę́'e.

33 Nadaal'a'á dayúweh beBik'ehń Jesus daztsą́ągé' naadiidzaahíí dázhǫ́ nłt'éego yaa nadaagoln̲i', Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí zhą́ bitisgo biká'zhį' at'éé daazlį̨į̨ lę́'e.

34 Tédaat'iyéhíí bitahyú doo ła' da silį̨į̨: hayíí bini' dagohíí bikį̨h daagolíínií baa nadaagohezn̲iigo, bich'ą́'gé' daayist'į̨į̨díí

35 Nadaal'a'á bádngee ndaayihezn̲il: áígé' hayíí tédaat'iyéhíí hat'íí yídaadinií daantį́į́gee yitah da'izn̲ii.

36 Joses, nadaal'a'á Bárnabas bizhi' bá ádaizlaahi, (Kodag yałti'íí ye'at'éhi golzeego ágolzee,) Cýprusgé' Levi hat'i'íí nlíni,

37 Ni' bíyéehíí baa nagohezn̲iigo zhaali baa hi'né'íí nadaal'a'á bádngee nyiné'.

5

1 Áíná' nn̲ee ła', Ananías holzéhi, bi'aad, Sapphíra holzéhi, biłgo ni' baa nadaagohezn̲ii,

2 Bi'aad yígółsį́go zhaali baa hi'né'íí ła' t'ą́ązhį' yotą'ná' ła' zhą́ nadaal'a'á bádngee nyiné' lę́'e.

3 Áík'ehgo Peter gán̲íí, Ananías, hat'íí bighą ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, naniłaago Holy Spirit bich'į' nashńch'a', ni' bich'ą́'gé' zhaali naa hi'né'íí łahzhį' t'ą́ązhį' hóńtą'go nńné'?

4 Doo hwahá nahin̲iih daná' n̲íyéé ni' ya'? Nahezn̲iihíí bikédé'go zhaali naa hi'né'íí dáni benik'eh ni' ya'? Hago at'éégo tsídińkeezgo díí bee ándzaa? Doo nn̲ee bich'į' nashńch'a' da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nashńch'a'.

5 Díí yati'íí Ananías yidezts'ą́ąná' nágo'go daztsą́ą: nn̲ee dawa yaat'ídaanzį̨híí tsídaadesyiz.

6 Nnee áníi nakaiyéhíí nádikaigo ch'id bił daizdis, áígé' ch'adaabizyįįyú łehdaabistįį.
7 Áígé' taadn łedihikeezyú shį nnee daztsaanií bi'aad ágodzaahíí doo yígółsį dago ha'ayáá.
8 Peter gáyiłnii, Shił nagolní', gáhołąągo izlįįgo ni' nohwaa nagohezníi née? Áígé' gánníí, Ha'aa, akohgo izlįį.
9 Peter gánábiłdo'niid, Hat'íí bigha Bik'ehgo'ihi'nań biSpirit nabínołtaahgo bich'į' godeso'ąą? Isąą, nikạ' łehdaistiinníí ch'ígót'i'yú nadaazį, áí ni ałdó' ch'ídaaniłteeh.
10 Áík'ehgo dagoshch'į' Peter bádnyú nágo'go daztsąą: nnee áníi nakaiyéhíí ha'ákaigo isdzán daztsąągo yídaagołsįįd, áígé' ch'adaabizyįįyú bikạ' łe'sitįį n'íí bahgee łehdaistįį.
11 Nnee da'osdląądíí dała'ánát'įłłíí tsídaadesyiz lę'e, ła'íí hayíí yaat'ídaanzįhíí ałdó' tsídaadezyiz.
12 Nnee bitahyú godiyįhgo be'ídaagozinníí łą́ągo, ła'íí ízisgo ánádaagot'įłłíí nadaal'a'á binkááyú ánágot'įłł; (Sólomon bich'ínágohin'ą́ągee dała'á daabiini'go dała'ánát'įłh.
13 Jesus doo daayodląą dahíí ńdaaldzidgo doo yéhikai da ndi nnee nłt'éégo baa natsídaakees.
14 Nnee dayúweh łą́ągo ła'íí isdzáné biłgo Jesus daayodlaaníí yénáhikai;)
15 Áík'ehgo daanezgaihíí da'intinyú ch'ínádai'niłgo biká'da'astíné ła'íí ch'id biká' nazhjeed, Peter higaałgo bichagosh'oh zhą́ ndi biká'zhį' áone' daanzįgo.
16 Jerúsalem binaayú kįh nagoznilgé' ałdó' nnee łą́ągo daanezgaihíí ła'íí nnee spirits daanchọ'íí biyi' daagolíínníí yił nihikáh, áí dawa nádaadziih lę'e.
17 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yił nakaihíí dábiłgo (Sádducees daanlíni,) dázhọ́ hadaashkeego,
18 Nadaal'a'á daayiłtsoodgo ha'áná'ilka'á yune' ha'ádaiskaad lę'e.
19 Tł'é'yú Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'gé'hi ha'áná'ilka'ágee ch'íná'itį́híí yá ch'íńtą́ągo ákú yił ch'íkai, áígé' gábiłnii,
20 Ti'i, da'ch'okąąh goz'ąąyú dołkáh, áígee nasozįįgo díí nłt'éégo ihi'naahíí baa yati'íí dawa nnee baa bił nadaagołni'.
21 Díí daidezts'ąąná' hayiłkaałyú da'ch'okąąh goz'ąą yune' ha'ákaigo bił ch'ídaago'aah. Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yił nakaihíí biłgo hikaigo nnee yánádaaltihíí ła'íí Israel hat'i'i yánaziinníí dała'áyíílaaná' ha'áná'ilka'áyú nadaal'a'á yíká o'ił'a'.
22 Áíná' aasitíni ha'áná'ilka'áyú okai, n'íí nadaal'a'á n'íí doo hwaa da lę'e, áígé' nákaigo nadaagosni',
23 Gádaaniigo, Ha'áná'ilka'áyú nłt'éégo o'ogęęzná' aasitíni dáádítį́hgee t'ah naziįná' baa nkai ndi ch'ídaasiitąą hik'e doo hadń ákóne' naháztąą da łąą.
24 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni ła'íí silááda da'ch'okąąh goz'aaníí yinádaadéz'íni binant'a' ła'íí okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi díí daidezts'ąąná' hagoshą' at'éégo łąą dayúweh bá daagowáh daanzį lę'e.
25 Ła' nyáágo gádaabiłnii, Nnee ha'ádaasołkaad n'íí da'ch'okąąh goz'ąą yune' naziį, nnee yił ch'ídaago'aahgo.
26 Áík'ehgo silááda da'ch'okąąh goz'aaníí yinádaadéz'íni ła'íí binant'a' nadaal'a'á yíká okaigé' dánt'éhego yił nakai: nnee tséé bee daanohwiłné' doleełhi at'éé daanzįgo ńdaaldzidhíí bigha.

27 Yił nakainá' nn̲ee yánádaaltihíí naháztą́ągee yił hikai baa yá'iti'híí bighą: áígee okąąh yebik'ehi dá'tiséyú sitíni nabídaadiłkid,

28 Gán̲íígo, Díí yízhííhíí bee iłch'ínágonoł'aah hela', daanohwiłn'n̲iigo nohwá ndaagosiit'ąą ni', n'íí kú lá Jerúsalem dágoz'ąą nt'éégo bił ch'ínánágonołt'aah, ła'íí ái nn̲ee zesdiinií nohwíí nohwik'izhį' daadoł'áhgo ádaałt'į̱į.

29 Peter ła'íí nadaal'a'á ła'ihíí biłgo hadaasdziigo gádaan̲ii, Nohwíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'án̲ííyú ádaant'eego dábik'eh, doo nn̲ee da.

30 Jesus tsį'iłna'áhi bídaahesołkałgo daazesołhį̱į n'íí daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhń daztsą́ągé' nábihil'n̲a'.

31 Áń Nant'án ła'íí Hasdá'iin̲íłi nlį̱į̱go Bik'ehgo'ihi'n̲ań ábíílaago bigan dihe'nazhin̲éégo dahbinesdaa ni', Israel hat'i'i binchǫ'i bich'ą́'zhį'go ádaile'go binchǫ'íí bich'ą́'gé' baa nádaagodet'ąąhíí bighą.

32 Díí ánágot'į̱į̱łíí daahiit'į́į́go baa nadaagohiiln̲i'; Holy Spirit ałdó' yaa nagoln̲i', áí Holy Spirit-híí hayíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' yikísk'eh ádaat'eehíí yaa daidez'ąą ni'.

33 Yánádaaltihíí áí daidezts'ąąná' bił daagoshch'iigo, nadaiłtseed hádaat'į̱igo yendaagoshchį̱į lę́'e.

34 Áíná' Phárisee ła' nn̲ee yánádaaltihíí itah nlíni, Gamáliel holzéhi, begoz'aanií iłch'ígó'aahi, nn̲ee dawa nłt'éégo baa natsekeesi hizį'go, Díí nn̲eehíí dét'į̱hézhį' nláhyú ch'ínókáh, nn̲iid;

35 Áíná' gán̲íí, Israel hat'i'íí daanołíni, díí nn̲ee hago ádaałe'íí baa daagonołsą́ą.

36 Doo áníináʼ nn̲ee łaʼ Theúdas holzéhi ízisgo atʼéhi ídeshchį̱į̱go nn̲ee łą́ągo dį́į́go nanadínyú shį béhikai niʼ: áń zesdį̱į̱go bikísk'eh ádaat'ee n'íí dawa iłtanáhosą́ągo begoldoh n'íí doo hat'íí da silį̱į ni'.

37 Ái bikédé'go Judas, Gálileegé' gólíni, nn̲ee tax nahi'n̲iił doleełhíí bighą daaholtag ni'ná' nyáá, áń ałdó' nn̲ee łą́ągo íts'áín̲n̲il: áń ałdó' daztsą́ą, áígé' bikísk'eh ádaat'ee n'íí dawa iłtanáhosą́ą ni'.

38 K'adíí gánohwiłdishn̲ii, Díí nn̲eehíí doo baa nałkai da, doo nadaanołtł'og da: díí begoldohíí nn̲ee bich'ą́'gé' bee ánágot'į̱ił lę́'eyúgo, doo hat'íí da hileeh:

39 Áíná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'ą́'gé' lę́'eyúgo doo bengowáh ádaałe' at'éé da; nohwíí dánko Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nadaagonołkaadgo nohwígózį̱.

40 Nn̲ee yánádaaltihíí Gamáliel an̲ííhíí bił dádaabik'ehgo nadaal'a'á yushdé' daayiłn̲iigo ánákai, áígé' Jesus bizhi'íí bee yánánáłti' hela', daabiłn̲iiná' ńdaabinestsaz, áígé' onádaabis'a'.

41 Áík'ehgo yánádaaltihíí yich'ą́' dahnaskai, Jesus bizhi'híí bighą ádaayágosį̱hyú ádaats'izlaa lę́'e ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nłt'éégo ádaat'eego yídaagołsį̱híí bighą bił daagozhǫ́ǫ́ lę́'e.

42 Dajį̱į biigha da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' ła'íí daagowąyú Jesus Christ yaa nadaagoln̲i'go yaa iłch'ídaago'aah lę́'e.

6

1 Áíná' Jesus daayokąąhíí łą́ągo silį̱į̱ná' Jews daanlíni Greek biyati' yee yádaałti'íí doo bił daagozhǫ́ǫ́go Hebrews daanlíni gádaayiłn̲n̲iid, Dajį̱į biigha ch'iyáń na'n̲iihgee nohwíí nohwitahyú isdzáné biką' nanezna'ihíí doo yich'į' zhin̲éé ádaat'ee da lę́'e.

2 Áík'ehgo nakits'ádahíí nn̲ee Jesus daayokąąhíí dawa yushdé' daayiłnn̲iid, áígé' gádaayiłn̲ii, Ch'iyáń nadaahii'n̲iihíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa nadaagoln̲i'íí doo k'ihzhį' ndaagont'aa bik'eh da.

3 Áík'ehgo, nohwik'ííyú, nn̲ee gosts'idi, nłt'éégo baa yádaałti'íí, Holy Spirit ye'ádaat'eehíí, daagoyáánií nohwitahgé' hadaałn̲iił, áí nn̲ee díí na'idziidíí yedaabik'ehgo ádaahiidle'.

4 Áíná' nohwíí dágodest'i'yú da'ohiikąąh ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa yádaahiilti' doleeł.

5 Ádaan̲iihíí nn̲ee dawa bił dádaabik'eh: áík'ehgo Stephen dázhǫ́ nłdzilgo odláni, Holy Spirit ye'at'éhi, Philip, Prókorus, Nicánor, Tímon, Pármenas, ła'íí Nícolas, Jews bi'okąąhíí yenyáhi, Ántiochgé' gólíni, hadaihezn̲il.

6 Áí hadaisn̲ilíí nadaal'a'á yidáhzhį' yił nnikaigee yiká' ndaadesn̲iigo yá da'oskąąd.

7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' dayúweh begodeyaago Jerúsalemgee Jesus daayokąąhíí łą́ągo bínáhiikai; okąąh yedaabik'ehi ałdó' łą́ągo odlaaníí yikísk'eh ádaat'ee lę́'e.

8 Stephen, dázhǫ́ nłdzilgo odláni, Holy Spirit bee binawod golíni, ízisgo ánágot'įį́łíí ła'íí godiyį̨hgo be'ídaagozinií nn̲ee bitahyú ye'áná'ol'įį́ł.

9 Nn̲ee ła', Líbertines daaholzéhi, ła'íí Cyrénegé' ła'íí Alexándriagé' daagolíni, ła'íí nn̲ee Cilíciagé' ła'íí Asiagé' nakaihi ha'ánáłséhíí bitahgé' Stephen yił ładaadit'ah nkegonyaa.

10 Áíná' Stephen goyą́ągo ła'íí Holy Spirit yábiyiłti'go nn̲eehíí doo ła' bitisgo hadziih da lę́'e.

11 Áík'ehgo nn̲ee ła' yich'į' na'daahezn̲ilgo gáyiłn̲ii, Nadaałch'aago Stephen baa yádaałti', áík'ehgo gádaan̲ii, Moses ła'į́į́ Bik'ehgo'ihi'n̲ań nchǫ'go yaa yałti'go daadihiits'ag.

12 Áígé' nn̲ee Stephen yik'edaann̲iihíí, Jews yánazíni, ła'íí begoz'aaníí ye'ik'eda'iłchíhi, ła'íí nn̲ee dawa hadaashkee ádaizlaago Stephen yaa hikaigo daayiłtsood, áígé' nn̲ee yánádaaltihíí yił yaa hikai.

13 Nn̲ee nadaach'áhi yił hikai, áík'ehgo gádaan̲ii, Díí nn̲eehń díí godiyį̨hgo goz'aaníí ła'íí begoz'aaníí dawahn nchǫ'go yaa yałti';

14 Gán̲iigo daadihiits'ag, Jesus Názarethgé' gólíni díí godilzį̨hgo goz'aaníí nagohilkaad, ła'íí Moses nohwá yengon'ą́ą́ n'íí łahgo ánáyidle'.

15 Nn̲ee yánádaaltihíí dawa Stephen da'is'ah daineł'į́į́go binii Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi biniihíí k'ehgo at'éégo daayiłtsąą.

7

1 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni gábiłn̲ii, Ádaaniłch'in̲iihíí da'an̲ii née?

2 Stephen gán̲íí, Nn̲ee daanołíni, shik'ííyú, nn̲ee báyáń daanołíni, shídaayesółts'ąą; nohwitaa n'íí Abraham, doo hwahá Chárranyú ngoleeh daná' Mesopotámiayú gólį́į́ ni'ná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'ą́'idindlá́ád nlíni bich'į' ch'í'n̲ah ádelzaa,

3 Áígee gábiłnn̲iid, Nini' ła'íí nik'íí bich'ą́' dahnn̲áhgo ni' nił ch'í'n̲ah áshłe'yú ńn̲ááł.

4 Áík'ehgo Abraham Kaldéans bini'gé' dahnyaago Charran golzeegee golį́į́ lę́'e: bitaa daztsąąná' díí ni' biyi' daagonoł̨į̨zhį' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'ehgo onágódle' lę́'e.

5 Áíná' ni' bíyéézhíí doo ła' baa gon'ą́ą́ da, doo ndi dałahndi nch'idel'eezgo da: áíná' bichąghashé doo ła' da ndi bíí ła'íí bich'ą'gé' daałideshchiinihíí daabíyéé doleełgo yángon'ą́ą́ lę'e.

6 Bik'ehgo'ihi'nań Abraham bich'į' hananádziigo gánnıid, Nich'ą'gé' daałideshchiinií ni' doo yídaagołsį da n'íí yiyi' daagolı́ı́ doleeł; áígee nnee ni' daabíyéézhíí isná ádaabidle'go dı́ı́dn gonenadín łegodzaazhį' biniidaagonłt'éé doleeł.

7 Nnee isná ádaabisdlaahíí biniidaagodishłe' doleeł; áí bikédé'go áígé' ch'ékáhgo dząągee daashokąąh doleeł, nıi lę'e, Bik'ehgo'ihi'nań.

8 Áígé' Bik'ehgo'ihi'nań circumcísion bee Abraham yił łángot'ąą: áík'ehgo Abraham biye' Isaac gozlı̨́go tsebíí behiskaaníí bijı̨́ círcumcise áyíílaa; áígé' Isaac biye' Jacob gozlı̨́; Jacobhíí biye'ke nakits'ádah daagozlı̨́, áí bich'ą'gé' nakits'ádahyú nnee hat'i' silı̨́.

9 Jacob biye'kehíí daabidizhé Joseph daayołch'ı̨́'go, yik'edaannıihgo Egyptyú baa nadaahezнii: áíná' Bik'ehgo'ihi'nań bił nlı̨́go,

10 Bich'į' nadaagontł'ogíí bighą dawa yich'ą' binłtı́ı́, áígé' Phára oh, Egypt yánant'aahíí, yił nzhǫǫgo ła'íí binadzahgee goyą́ągo Bik'ehgo'ihi'nań ábíłsį; Phára ohíí Egypt dahot'éhé ła'íí bikı̨h biyi' daagolíínií yánant'aago ábíílaa.

11 Egypt ła'íí Cánaanyú dahot'éhé shiná' góyéégo daagodeyaa: áígee daanohwitaa n'íí bich'iyą' n'íí bich'ą' ádaasdı̨́dgo biniidaagonłt'éé lę'e.

12 Egyptyú nadą' gólı́ı́ łą́ągo Jacob yaat'ínzı̨́ná' daanohwitaa n'íí da'iłtsé ákú odais'a' lę'e.

13 Iké'gee nanákainá' Joseph, Daanohwik'isn nshłı̨́ n'íí shíí ánsht'ee, daayiłnıigo bídaagołsı̨́d; ła'íí Joseph bik'íí Phára oh yígółsı̨́d.

14 Áígé' Joseph bitaa ła'íí bik'íí dawa biłgo gosts'idin ashdla' hilt'eego yiká'o'ił'a',

15 Áík'ehgo Jacob Egyptyú o'ínıil, ákú Jacob daztsą́ą, ła'íí daanohwitaa n'íí ałdó' da'iłké'go nanezna',

16 Áí dawa Sýkemyú onádaihezнilgo iłch'į'ndaahi'nıiił goz'ąą yune' da'iłké'go łedaahasnıil, áí goz'aaníí Abraham Sýkem biye' Émmor biye'ke bich'ą'gé' zhaali bee nagohesnıii ni'.

17 Bik'ehgo'ihi'nań Abraham bángon'ą́ą́ n'íí begolne'íí ałhánégé' goldohná' Abraham bich'ą'gé' daałideshchiinihíí Egyptgee łą́ą́ silı̨́ lę'e.

18 Áíná' Egyptyú ła' nant'án nanásdlı́ı́, áń Joseph doo yígółsį da lę'e.

19 Áń nohwíí hahiit'i'íí yik'edaannıih lę'e, ła'íí daanohwitaa n'íí gádaayiłnıigo bándaagoz'ąą, Mé' daagozlı̨́híí da'izlı̨́yú ch'ídaahołkaadgo da'akú nanne' le'.

20 Áígee Moses gozlı̨́go dázhǫ́ dénzhóné lę'e, áń bitaa golı́ı́ yune' nadaach'iłteego taagi daahitąą:

21 Áígé' da'izlı̨́yú ch'ídaach'istı̨́yú Phára oh bitsi' nábinłtı̨́go dabíí bizhaazhé k'ehgo yíhiłna'.

22 Egyptyú daagolíínií bigoyą'íí dawa Moses bił ch'et'ą́ągo dázhǫ́ nłt'éégo yałti' ła'íí nłt'éégo ánát'ı̨́ł silı̨́.

23 Moses dizdin bił łegodzaaná', shik'ííyú Israel hat'i'íí bich'į' doshá h nzı̨ lę'e.

24 Áík'ehgo ła' inaghanaghaago yiłtsą́ągo, áń yik'izhį' onálwodgo yił nałts'ı̨́hgo daztsą́ą:

25 Shíí hat'i'íí biniidaagonłt'éézhíí biyi'gé' Bik'ehgo'ihi'nań shich'onıigo bił ch'ídishkaahíí yídaagołsį shį nzı̨ lę'e; ndi doo bídaagołsį da.

26 Iskąą hik'e dabíí hat'i'i naki iłch'į' dahnádilwo'go yiká ńyáá,
nkenágoheltǫǫd nzįgo gádaayiłn̲ii, Iłk'isyú nołdlįįná' hat'íí bighą iłn̲í'dołn̲íh?
27 Áíná' ba'ashhahgé' gólíni doo bik'ehyú ánáyo'įįł dahń Moses k'ihzhį'
yenyilná' gán̲íí, Hadń nohwinant'a' ła'íí nohwaa yałti'i áníílaago áńt'įį?
28 Adąąná' nn̲ee Egýptian nlíni zíníłhįįhíí k'ehgo shíí ałdó' shiziniłhéé née?
29 Díí án̲ííhíí bighą Moses dabíí hat'i'i yich'ą́' halwodgo Mádiangee golį́į́
ngohéyáá, áígee biye'ke naki gozlįį.
30 Áígé' dizdin łegodzaa bikédé'go Dził Sína holzéhi bin̲aayú da'izlįįyú ch'il
diltłi'i biyi'gé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi bich'į' ch'í'n̲ah ádelzaa.
31 Moses yo'įįná' bił díyagot'ee lę́'e: iłhánégo yineł'į́įgo nyáá hik'e
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' hadzii,
32 Gán̲íígo, Shíí daanitaa n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhń nshłįį, Abraham,
Isaac ła'íí Jacob Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhń nshłįį. Moses tsídolyizgo ditłidgo
doo ázhį' nádést'įįd da.
33 Bik'ehgo'ihi'n̲ań gábiłn̲ii, Nikee ádaandlee: ni' biká' síńziiníí ni' godiyini
at'éé.
34 Egyptyú shichągháshé biniidaagonłt'éégo hish'įį, áí hish'įįgo
ik'ídaadi'n̲iihíí dists'ag, áík'ehgo áí bich'ą́' nshn̲iiłyú níyáá. Ti'i, dák'ad Egyptyú
nideł'a'.
35 Dadíí Moses Israel hat'i'i doo hádaabit'įįgo gádaan̲ii n'íí, Hadń no-
hwinant'a' ła'íí nohwaa yałti'íí áníílaa? Da'áí Moses n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binal'a'á yaaká'gé'hi ch'il biyi'gé' bich'į' ch'í'n̲ah ádelzaa n'íí binkááyú
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bides'a', nant'án nlįįgo ła'íí Israel hat'i'íí biniidaagonłt'ééhíí
yich'ą́' yíín̲ííłgo bides'a'.
36 Áí Moses n'íí ízisgo ánágot'įįłíí ła'íí godiyįhgo be'ídaagoziníí Egyptyú
ła'íí Red Seayú ánát'įįł ni'ná' Egyptgé' ch'íin̲ilgo da'izlįįyú nanałse'go dizdin
łegodzaa.
37 Da'áí Moses-híí Israel hat'i'íí gádaayiłn̲ii ni', Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
Na'iziidi hileehgo nohwik'ííyú bitahgé' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohweBik'ehń no-
hwá habiłteeh, shíí hashiłtį́įhíí k'ehgo; áń hódaayesółts'ąą.
38 Da'izlįįyú ha'ánáłséh n'ná', díí Moses-híí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á
yaaká'gé'hi Dził Sína holzeeyú bich'į' yałti' n'íí ła'íí daanohwitaa n'íí bi-
gizhgee yałti'íí nlįįgo yati' hin̲áhi nohwá baa hi'né' ni':
39 Áń daanohwitaa n'íí doo bídaayésts'ąą hádaat'įį da ni', doo hádaabit'įį da,
áíná' Egyptyúgo nádiikáhíí zhą́ bijíígé' hádaat'įį lę́'e.
40 Aaron gádaayiłn̲ii, Hat'íhíta daahohiikąąhíí nohwá ánle', áí nohwá go'įį
doleeł: díí Moses Egyptgé' ch'ínohwin̲il n'íí hago adzaa shįhíí doo bídaagonlzį
da.
41 Áíná' magashi bizhaazhé be'ilzaa'i ndi ádaizlaago dahat'íhíta yiyaa odaay-
ihin̲iiłgo daayokąąh, dabíí ádaizlaahíí yaa bił daagozhǫ́ǫ́go.
42 Áík'ehgo yáá biyi'gé' dawaháhíí daayokąąhgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabi-
ini'zhį' ch'ídaabizn̲il; Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí binaltsoos
biyi' k'e'eshchįįhíí k'ehgo, Israel hat'i'i daanołíni, da'izlįįyú dizdin nohwee
łedaagosdzaa n'ná' magashi bizhaazhé, dibełį́į́ bizhaazhéta nadaałtseedíí ła'íí
dahat'íhíta shaa daahołn̲iił lá née?
43 Gowągolgai biyi' Mólok holzéhi daayokąąhíí nadaałn̲il, ła'íí daahołkąąhíí
Rémphan holzéhi bits'iłsǫǫsé k'ehgo be'ilzaahíí ałdó' nadaałn̲il, díí be'ilzaago
ádaasolaahíí daahołkąąhgo: áík'ehgo Bábylon bitisyú ch'ínołkáhgo ánohwishłe'.

44 Daanohwitaa n'íí gowągolgai biyi' da'okąąhi Bik'ehgo'ihi'nąń yił daanlįįgo bebígózini da'izlįįyú goz'ąą, áí hago'at'éégo alnéhíí Bik'ehgo'ihi'nąń Moses yił ch'í'nah áyíílaahíí k'ehgo alzaa.
45 Daanohwitaa n'íí Jesus bá nant'aago Bik'ehgo'ihi'nąń doo Jews daanlįį dahíí bá ch'íineheyoodná' gowągolgai biyi' da'okąąhíí ni' daabíyéé gozlįįyú daistsoozgo hikai, áí doo Jews daanlįį dahíí David dánant'aa silįįzhį' Bik'ehgo'ihi'nąń daanohwitaa n'íí dábidáhgee ch'ídaaniheyood;
46 David Bik'ehgo'ihi'nąń yił nzhǫǫ silįį, áík'ehgo Jacob Bik'ehgo'ihi'nąń yokąąhń yiyi' golíį doleełíí bá ágóshłe' nzį lę́'e.
47 Ndi Sólomon holzéhigo Bik'ehgo'ihi'nąń kįh yiyi' golíínií bá ágólaa.
48 Áíná' Da'tiséyú At'éhi kįh dá nnee bigan yee ádaizlaahi doo yiyi' golíį da; Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú na'iziidíí gánníí n'íí k'ehgo,
49 Yaaká'yú goz'aanií bikáʼdah'asdáhá bikáʼgé' nansht'aahíí át'éé, ni'gosdzáńhíí bikáʼ dahnádes'isíí át'éé: kįh hago'at'éhi shá ágóle'? nníí lę́'e Bik'ehgo'ihi'nąń: hayúshą' hanasółgo áíná'?
50 Aishą' shiganíí doo dawa bee ashłaa da lę́'e?
51 Doo nohwee daagondlįį dahi, nohwijíí łaʼíí nohwijeyi' doo círcumcise ádaanołt'e'i dahíí k'ehgo doo daagodinołsíni da, dawahn Holy Spirit bich'á'zhį'go ádaanołt'ee, daanohwitaa n'íí ánádaat'įįł n'íí k'ehgo nohwíí ałdó' ánádaałt'įįł.
52 Hagee daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nadaʼiziidi n'íí doo yiniidaagodezlaa da? Nłt'éégo Ánát'įįłíí yígháhíí dabí'iłtséná' yaa nadaagolni'íí nadaistseed; áí Nłt'éégo Ánát'įįłíí nyee'íí biyi'zhį' ch'ídaasołtįįgo daazesołhįį:
53 Bik'ehgo'ihi'nąń binadaal'a'á yaaká'gé'hi begoz'aanií nohwaa daidez'ąą ndi doo bikísk'eh ádaanołt'ee da.
54 Nnee dałaʼadzaahíí Stephen ánníhíí daidezts'ąąná' dázhǫ́ bił daagoshch'ii'go biwoo nádaagai.
55 Áíná' Stephen, Holy Spirit ye'at'éégo, yaaká'yú dezghalgo Bik'ehgo'ihi'nąń bich'á'idindlá́ádíí łaʼíí Jesus Bik'ehgo'ihi'nąń dihe'nazhinéégo sizįįgo yiłtsąą,
56 Áígé' gánníí, Yáá iłch'á' adzaago yaaká'yú nnee k'ehgo Nyááhń Bik'ehgo'ihi'nąń dihe'nazhinéégo sizįįgo hish'įį.
57 Nádaadidilghaazhná' bijeyi' ndaadeshchidgo dawa bich'į' nádnkįį.
58 Kįh gozníłíí bich'á'yú ch'ídaabist'e'go nyída'isne': tséé yee da'dilniihíí bidiyágé nnee ánii nagháhá, Saul holzéhi, dées'eezgee ndaayihezníl.
59 Stephen t'ah nyída'iłne'ná' gánníigo oskąąd, Jesus sheBik'ehń, shiyi'siziinií nádnné'.
60 Hayaa adzaago nawode gánniid, SheBik'ehń, díí nchǫ'ihíí dákoh bik'izhį' ádaaholé hela'. Ánniidná' daztsąą.

8

1 Stephen daabiziłheehíí Saul da'áígee bił dábik'eh lę́'e. Áígé' godeyaago Jesus daayokąąhíí Jerúsalemgee ha'ánáłséhíí biniidaagonłt'éégo inaghanakai begodeyaa; áík'ehgo dawa iłtanáhosąągo Judéayú łaʼíí Samáriayú oheskai, nadaal'a'á zhą da'akú naháztąą lę́'e.
2 Nnee daagodnłsíni Stephen dát'eego yaa daachagná' łedaistįį.

3 Áíná' Saulhíí Jesus daayokąąhíí dayúweh binaghanakai, gowąhíí dała'á gon'ą́ągo nantaago, nn̨ee ła'íí isdzáné daayiłtsoodgo ha'áyiłkaad lę́'e.
4 Jesus daayokąąhíí iłtanáhosąą n'íí dahot'éhé anákahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagoln̨i'.
5 Philip Samáriayú óyáá, ái biyi' kįh gozn̨ilgee Christ yaa yił nadaagoln̨i'.
6 Nn̨ee łą́ągo Philip yałti'ihíí daidezts'ąągo ła'íí godiyį̨hgo ánágot'į̨łíí ye'ánát'į̨łíí daayiłtsąągo, án̨íihíí dałeł'eego yaa natsídaakeesgo bídaayésts'ąą lę́'e.
7 Spirits daanchǫ'i nn̨ee łą́ągo biyi' daagolį́į n'íí daadilwoshná' biyi'gé' hanáhesąą, ła'íí łą́ągo daadi'il n'íí ła'íí doo nadaakai da n'íí nádaabi'dilziih.
8 Áík'ehgo ái kįh gozn̨ilgee dázhǫ́ koł daagozhǫ́ǫ́ lę́'e.
9 Ái kįh gozn̨ilgee nn̨ee ła' Simon holzéhi dabí'iłtséná' nn̨ee Samáriayú daagolíínií daabo'n̨i'go k'izéyon̨iłi golį́į lę́'e, nn̨ee ízisgo at'éhi ádil'į̨ągo:
10 Áń nn̨ee dawa bídaayésts'ąą, nn̨ee doo ízisgo ádaat'ee dahíí, nn̨ee ízisgo ádaat'eehíí ndi gádaan̨iigo, Díí nn̨ee Bik'ehgo'ihi'n̨ań binawod bił nlį̨į lą́ą́.
11 Daabo'n̨i'go ńzaad ogoyaahíí bighą nn̨ee yédaaldzidgo daayidnłsį lę́'e.
12 Áíná' Philip, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bilałtł'áhgee begoz'aanií nłt'éégo baa na'gon̨i'íí ła'íí Jesus Christ bizhi' daayozhíígo yaa nagoln̨i'go nn̨ee ła'íí isdzáné daayosdląądgo baptize ádaaszaa.
13 Simon dabíí ndi osdląądgo baptize ábi'delzaa: áígé' Philip yił dahizh'aazhgo godiyį̨hgo be'ídaagoziníí ła'íí ízisgo ánáʼol'į̨łíí yiłtsąągo bił díyagot'ee lę́'e.
14 Jerúsalemgee nadaal'a'á nn̨ee Samáriayú daagolíínií Bik'ehgo'ihi'n̨ań biyati' nádaagodn'ą́ą́ yaat'ídaanzį̨ná' Peter ła'íí John biłgo bich'į' odais'a':
15 Ákú ń'ázhná' Holy Spirit baa daadót'aah daanzį̨go yá da'oskąąd:
16 (BeBik'ehń Jesus bizhi' bee baptize ádaaszaa ndi doo hwahá hadń ła' Holy Spirit bee baa godet'aah da lę́'e.)
17 Peter ła'íí John biłgo biká' ndaadeln̨iigo Holy Spirit bee baa daagodest'ąą.
18 Nadaal'a'á nn̨ee yiká' ndaadezn̨iigo Holy Spirit bee baa daagodest'ąąhíí Simon yiłtsąąná' nadaal'a'á zhaali yaa náiné',
19 Gán̨íígo, Shíí ałdó' díí beshik'ehgo shaa godinot'aah, áík'ehgo dáhayíí biká' ndaadeshn̨iihíí Holy Spirit baa daadit'aah doleeł.
20 Áíná' Peter gábiłn̨ii, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bich'ą́'gé' aahi'né'íí nahashn̨iih ńnzį̨híí bighą nizhaalihíí dábił da'izlį̨į nleeh.
21 Bik'ehgo'ihi'n̨ań binadzahgee nijíí doo bik'ehyú át'éé dahíí bighą díí ánáhiit'į̨łíí doo hwaa ná goz'ąą da.
22 Ninchǫ'íí bich'ą́'yúgo ánn̨e'go onkąąh, áík'ehgo nijíí biyi'gé' dénchǫ'égo tsídíńkeezíí da'izlíné da'ánádoln̨iił.
23 Nchǫ'go ágot'eehíí zhą́ niyi' begoz'ąągo ninchǫ'íí łínestł'ǫǫ bígosíłsį̨įd.
24 Áík'ehgo Simon gádaabiłn̨ii, Áshiłdoln̨iihíí doo shich'į' be'ágon̨e' dahíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̨ań shá honołkąąh.
25 Peter ła'íí John biłgo daayo'į̨' n'íí yaa nadaagosn̨i', ła'íí Jesus biyati'íí yaa yił nadaagosn̨i'ná' Jerúsalemyú onát'aazh; nát'aashyú Samária biyi' gotahyú yati' baa gozhóni yaa nadaagoln̨i'go ánágoldoh.
26 Bik'ehgo'ihi'n̨ań binal'a'á yaaká'gé'hi Philip yich'į' hadziigo gáyiłn̨ii, Dahnn̨áhgo yagiyú ńn̨áh, Jerúsalemgé' Gázazhį' intínhíí bich'į'go, da'izlį̨įyú.

27 Nádiidzaago dahiyaa: áígé' nn̲ee Ethiópian eunuch nlíni, isdzán Cándace
holzéhi, Ethiópians yánant'aahíí yiké'gee sitíni, dawahá łáń ílíni Cándace
bíyééhíí yebik'ehi, Jerúsalemyú okąąhyú naghaagé'
28 T'ąązhį' nádaał lę́'e, bitsinaghái bijad nakihíí yiyi' dahsdaago
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi n'íí, Esáias holzéhi, binaltsoos yozhíí
goldoh.
29 Holy Spirit Philip gáyiłn̲ii, Tsinagháihíí ałhánégo bich'į' ńn̲áh.
30 Áík'ehgo Philip bich'į' nádilwodgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi
n'íí, Esáias holzéhi, binaltsoos yozhííhíí yidezts'ąągo gáyiłn̲ii, Ya' áí hóńzhiihíí
bígonłsį́ née?
31 Ethiópian gán̲íí, Hago'at'éégo bígonsíni, dahadń shił ch'ígó'aahyúgo zhą́
go'į́į́? Hasiin̲áhgo shit'ahgé' dahndaa, n̲ii.
32 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí díí k'ehgo an̲íhi yozhíí lę́'e,
Dibełį́į́ zideeyú ch'olǫǫsíí k'ehgo, dagohíí dibełį́į́ bizhaazhé biłshéhíí yádngee
sitįįgo doo hat'íí n̲íí dahíí k'ehgo bizé' doo iłch'ą́' ágole' da:
33 Ádaayágosįyú ádaizlaagé' dá doo nzhógo baa yá'iti' da: hadńshą' bich'ą́'gé'
daałideshchiinihíí yaa nagoln̲i'? Ni'gosdzáń bich'ą́'gé' bi'ihi'n̲a' nádii'né', n̲iigo.
34 Áígé' nn̲eehń Philip gánábiłdo'n̲iid, Nánoshkąąh, díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú na'iziidi n'íí án̲ííhíí hadń áiłn̲iihíí? Dabíí ádaayalti' née, dagohíí nn̲ee
ła' yaa yałti' née?
35 Áík'ehgo da'áí Bek'e'eshchiiníí biyi'gé' Philip yałti' nkegonyaago Jesus
yaa yił nagoln̲i'.
36 Ch'okahyú tú bich'į' dahch'idikaigo nn̲eehń gán̲íí, Kú tú ła' ląą; hat'íí
bighą doo baptize áshi'diln̲e' da doleeł?
37 Philip gán̲íí, Nijíí dawa bee ondląąyúgo ágáni'diln̲e'. Nn̲eehń gábiłn̲ii,
Jesus Christ Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nlįįgo hoshdląą.
38 Tsinaghái nnólgheed, nn̲iid: áígé' tú yiyi' o'áázhgo Philip nn̲eehń baptize
áyíílaa.
39 Tú biyi'gé' hanát'aazhgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirithíí dagoshch'į' Philip
onábííłtį́į́: nn̲ee Ethiópian nlíni doo hwaa nábiłtsąą da, ndi bił gozhǫ́ǫ́go
dahiyaa.
40 Philip Azótusgee náhiiltsąą: áígé' kįh nagozn̲ilyú yati' baa gozhóni yaa
nagoln̲i'go naghaa, áígé' Caesaréa golzeezhį' nnyaa.

9

1 Saul, Jesus daayokąąhíí nagontł'og yá hát'į́į́go ła'íí naotseed yo'n̲íígo
okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni yaa nyáá,
2 Áígee gáyiłn̲ii, Damáscusgee Jews ha'ánáłséhíí bich'į' naltsoos shá áńle',
áík'ehgo nn̲ee ła'íí isdzáné hayíí Jesus yikísk'eh daahikahíí ła' baa niyááyúgo
łídaashtł'ǫǫgo Jerúsalemyú shinaghadokah.
3 Áígé' Saul Damáscus golzeehíí bit'ahyú higaałgo, dahį́ko yaaká'gé' bich'į'
nke'idindláád lę́'e:
4 Áígee hayaa nágo'ná' yati' yidezts'ąą lę́'e, gán̲íígo, Saul, Saul, hat'íí ląą
bighą shiniigonłt'éégo áshińłsį?
5 Saul gán̲íí, Hadń áńt'įį, shiNant'a'? Áígé' nohweBik'ehń gábiłn̲ii,
Shiniigonłt'éégo áshińłsinihíí shíí ásht'į́į́, Jesus honszéhi: tsįdik'iihíí bee
níts'i'ishgo'yúgo dayúweh t'ąązhį' hóńtałyúgo dayúweh dáni ídída'nłn̲i'.

6 Saul bił díyagot'eego ditłidgo gáɳíí, SheBik'ehń, hat'íí áshłéhgo hánt'įį? Jesus gábiłɳii, Nádndáhgo kįh gozɳilyú ńɳáh, ákú hat'íí ánléhíí baa nił na'goɳi' ndi at'éé.
7 Nɳee yił hikah n'íí doo hadaadzii dago nazįįná' yati' daidits'ag ndi doo hadń daayo'įį da lę́'e.
8 Saul ni'gé' nádiidzaago biɳáá iłch'ą́'ágolaa ndi doo go'įį́ da lę́'e: áík'ehgo bigan daach'otą'go Damáscusyú odaach'izlǫǫz.
9 Doo go'įį́ dago taagi be'iskąą, dáshiɳá' ła'íí dádibá'.
10 Damáscusgee nɳee Jesus yokąąhń Ananías holzéhi golį́į lę́'e; áń Jesus bił ch'í'ɳah ágólaago, Ananías, biłɳii. Ananías gáɳíí, Kú sídáá, sheBik'ehń.
11 Jesus gábiłɳii, Nádndáhgo kįh bigizhyú itín Ts'ígodezdǫh golzeegee ńɳáh, áígee nɳee Saul holzéhi, Társusgé' gólíni, Judas golį́į́gee biká na'íńłkid: áígee áń okąąh łąą.
12 Áígee nɳee Ananías holzéhi ha'ayáágo, go'įį́ nádleeh doleełhíí bighą ndelɳiigo Saul bił ch'í'ɳah ágolzaa lę́'e.
13 Ananías gábiłɳii, SheBik'ehń, áń nɳeehń Jerúsalemgee nɳee daanokąąhíí nyeego yiniidaagodezlaahíí baat'ínsį ni':
14 K'adíí áń kú hígháhgo hayíí nizhi'íí yeda'okąąhíí łídaiłtł'o'go baa godet'ąą lę́'e, okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi ádaaɳiigo.
15 Jesus gábiłɳii, Ti'ì: áń ich'ą́'níłtíni at'éé, shá na'iziidgo doo Jews daanlįį dahíí, ízisgo nadaant'aahíí, ła'íí Israel hat'i'íí shizhi'íí yídaagołsį áiléh doleełgo:
16 Shíí shighą hago'at'éégo biniidaagonłt'éé doleełíí baa bił ch'í'ɳah ágoshłe'.
17 Áík'ehgo Ananías dahiyaago kįh yuɳe' ha'ayáá; Saul yiká' ndelɳiiná' gáɳíí, Shik'isń, Saul, Jesus nohweBik'ehń, itínyú yushdé' híɳááłná' nich'į' ch'í'ɳah ádelzaahń, gon'įį́ nándleeh doleełgo, ła'íí Holy Spirit bee nagodet'aago nich'į' shides'a'.
18 Dagoshch'į' biɳáá biká' siłtsooz silįį lę́'e n'íí yó'ózhóódgo go'įį násdlį́į. Áígé' nádiidzaago baptize ábi'delzaa.
19 Áígé' iyąągo nalwod nasdlį́į. Damáscusgee Jesus daayokąąhíí yił naháztąągo da'kwíishį behiskąą.
20 Dagoshch į' Jews ha'ánáłséh nagozɳil yuɳe' Saul, Christ Bik'ehgo'ihi'ɳań biYe' nlįį, ɳiigo yáa nagolɳi'.
21 Nɳee daabidezts'ąą'íí dawa bił díyadaagot'eego gádaaɳii, Díńshą' nɳeehń Jerúsalemgee nɳee Jesus bizhi' daayozhíígo da'okąąhíí naistseedń át'į́į; áí bighą kú ńyáá ni', łídaiłtł'o'go okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi yich'į' yił dikáhgo?
22 Áíná' Saul dayúweh nłdzilgo yałti'go Jesus da'aɳii Christ nlįį lą́ą, ɳiigo Jews Damáscusgee daagolíínií doo bich'į' hanádaasdzii dago áyíílaa.
23 Łą́ągo hiskaanií bikédé'go Jews daanliinií Saul daiziłheego ndaagoshchįį:
24 Áíná' ndaagoshchiinií Saul yígołsį́id ni': daabiziłhee hádaat'įįgo dajįį biigha, datł'é' biigha kįh gozɳilíí biɳaayú łeda'diltł'íhgee dááda'ditíhíí nzhógo yiɳádaadéz'įį;
25 Áíná' Jesus daayokąąhíí tł'é'yú łeda'diltł'íhíí bitis yuyaa gódah ch'ídaabíleeh, táts'aa yiyi' dahsdaago.
26 Saul Jerúsalemyú ńyááná' Jesus daayokąąhíí yedigháh hát'į́ ndi bédaaldzid lę́'e, da'aɳii Jesus yokąąhń silįį ndi doo daabodlą́ą dahíí bighą.
27 Áíná' Bárnabas Saul édeidiltįįgo nadaal'a'á yaa yił n'áázhgo gáɳíígo yaa nagolɳi', Díń nɳeehń higaałyú Jesus yo'įįgo bich'į' yałti' ni', ła'íí Damáscusgee

doo biini' hą́h dago Jesus yá siziį̨go yaa yałti' ni'.

28 Áígé' Jerúsalemyú da'adzaayú yił nkedikai.

29 Áígee doo biini' hą́h dago Jesus yá siziį̨go yaa yałti', Jews daanliinií Greek biyati' yee yádaałti'íí yich'į' yałti'go yił łahadaadit'áhná' daabiziłhee hádaat'į̨ lę́'e.

30 Áí odlą' bee iłk'ííyú yídaagołsį̨jdná' Caesaréayú yił hikai, áígé' Társusyú onádą̨abis'a'.

31 Áík'ehgo Jesus daayokąąhgo ha'ánáłséhíí Judéayú, Gálileeyú, Samáriayú daagolíínií bił nkenádaagodez'ąą́go hadag bá nádaagodeyaa lę́'e, áí Bik'ehgo'ihi'na̲ń daidnłsi̲go dayúweh bá daagowáhgo, ła'íí Holy Spirit bidag ádaat'eego, dázhǫ́ łą́ą́ silį̨.

32 Peter gotah anádaałgo Jesus daayokąąhíí Lýdda golzeeyú daagolíínií ałdó' yaa nyáá.

33 Ákú nn̲ee Enéas holzéhi yaa nyáá, di'ilhíí bigha̲ sitį̨go tsebíí łegodzaahi.

34 Peter gáyiłn̲ii, Enéas, Jesus Christ nánilziih: nádndáhgo nitsesk'eh iłch'į' nándle'. Áígé' dagoshch'į' Enéas nádiidzaa.

35 Áík'ehgo Lýddagee daagolíínií ła'íí Sárongee daagolíínií daayiłtsą́ągo Jesus yich'į' dahaskai.

36 Áígé' Jóppa golzeegee isdzán Jesus yokąąhń gól̨j́, Tábitha holzéhi. Tábitha golzeeyú Dórcas golzeego ágolzee: áń nłt'éégo at'éhi, tédaat'iyéhíí yich'on̲íhi.

37 Áíná' áń yóíyahgo ńdezgaa'go daztsą́ą, áígé' bits'í tádaizgizgo ik'éhéyú kį̨h dahnágost'ą́ą yun̲e' ndaistį̨ lę́'e.

38 Lýdda golzeehíí Jóppa dábit'ahyú goz'ą́ą, áík'ehgo Jesus daayokąąhíí Peter akú naghaago yaat'ídaanzį̨go nn̲ee naki yich'į' odais'a' nádaayokąąhyú, Doo nt'áhgo da, dák'ad akú ńn̲áh, daabiłn̲iigo.

39 Áígé' Peter dagoshch'į' yił onákaigo ik'éhéyú kį̨h dahnágost'ą́ayú yił okai. Ákón̲e' itsaahíí Peter yit'ahgé' daachago nazį̨, íícho ła'íí diyágé Dórcas t'ah hin̲aaná' áyíílaa n'íí dahdaayin̲íígo.

40 Áíná' Peter dawa ch'ínołkáh yiłn̲iidgo, ch'ékainá' Peter hishzhiizhgo oskąą́d; áígé' its'í siné'zhį' déz'į̨jdná' gán̲íí, Tábitha, nádndáh. Áík'ehgo ch'íńghalgo Peter yiłtsą́ąná' nádiidzaago nezdaa.

41 Yich'į' dahdidiln̲iigo náidnlǫǫs; áígé' Jesus daayokąąhíí ła'íí itsaa daanliinií dawa yushdé' daayiłn̲n̲iidgo gádaabiłn̲ii, Kú Tábitha náhi'n̲a'.

42 Jóppagee dahot'éhé baa godidezdlaadgo łánihi Jesus daayosdląąd.

43 Jóppa golzeegee Peter, Simon ikágé yiłdzehń yił sikeego doo ałch'ídé hiskąą da.

10

1 Caesaréa golzeegee nn̲ee Cornélius holzéhi, silááda dałán gonenadín Italian band holzéhi yinant'a' nlíni, gol̨j́ lę́'e.

2 Áń nn̲eehń godnłsíni, ła'íí yił naháztaanií biłgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań daidnłsį lę́'e, tédaat'iyéhíí yich'į' odaagohijáhi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań dá yokąąh nt'éhi.

3 Ha'iz'ą́ągé' hayaazhį' taagi łedihikeezyúshį Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi bił ch'í'n̲ah ádelzaa, áí baa nyáágo, Cornélius, biłn̲iid.

4 Yineł'į̨jdná' tsídolyizgo gán̲íí, Hat'íí łą́ąhi, shiNant'a'? Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'áhíí bich'į' hadziigo gábiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee ni'okąąhíí ła'íí niłgoch'oba'íí bił nelą'.

5 Nn̲ee Jóppa golzeeyú daadnł'áá, Simon da'áń Peter holzéhi, yił nánókáh:
6 Simon ikágé yiłdzehń yił sikee, bigową túnteel sikaaníí bit'ahyú goz'ąą: hago áńn̲e' shi̲híí yaa nił nagoln̲i'.
7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á bich'į' yałti' n'íí da'aazhį' ásdi̲i̲dná' Cornélius binal'a'á naki yich'į' ánn̲iid, silááda godnłsínihi dawahn naił'a'ihi ałdó';
8 Áík'ehgo bił ch'í'n̲ah ágolzaahíí dawa yaa yił nadaagoln̲i'ná' Jóppa golzeeyú odais'a'.
9 Áígé' hiskąą hik'e odais'a' n'íí ki̲h goznilíí yich'į' ałhánégo hikahná' ha'iz'ąązhį' godeyaayú Peter ki̲h biká'yú okąąh lę'e.
10 Dázhǫ́ shin̲á' sili̲i̲go dahat'íhíta hoshąą nzį: áíná' áda'iln̲e'ná' nt'éégo bił ch'í'n̲ah ágoln̲e'go nágodiidzaa,
11 Yaaká'gé' bich'į' ił-ch'á' ágodzaago yiłtsąą, hat'ííshį łigaihi bich'į' bił nkegonyáá, nadik'ą' łigaihi k'a'at'éhi, di̲i̲gé' daayotą'go ni'zhį' yił nkedaist-sooz:
12 Áí biká'gee ba' iłtah at'éhi, dziłká'yú daagolíni, ch'osh ła'íí dlǫ' nadaakaigo yiłtsąą.
13 Yaaká'gé' yati' yidezts'ąą gán̲íígo, Peter, nádndáh; ła' nałtseedgo nnáá.
14 Áíná' Peter gán̲íí, SheBik'ehń, doodah, da'izlíné dagohíí doo daahidąągo nohwá goz'ąą dahíí doo hwaa hishąą da.
15 Yati'íí náyidezts'ąą gán̲íígo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo áyíílaahíí doo da'izlíné biłnn̲ii bik'eh da.
16 Díí k'ehgo taadn da'iłké'go bich'į' ágodzaa: áígé' nadik'ą' łigaihíí yaaká'yú bił onágodzaa.
17 Peter, shił ch'í'n̲ah ágolzaahíí hagoshą' ágot'eego shich'į' ágót'i̲i̲d, nzi̲ná' nn̲ee Cornélius daades'a' n'íí hikai, Simon hayú góli̲í? daan̲iigo na'ódaadiłkidgo ch'í'ítinyú nazį.
18 Ya' Simon, Peter ałdó' bizhi'ń kú sidaa née? daan̲iigo na'ónádaadiłkid.
19 Peter bich'į' ágodzaahíí t'ah yaa natsekeesgo Holy Spirit gábiłn̲ii, Nn̲ee taagi níka daantaago kú hikai.
20 Nádndáhgo gódah ch'ínn̲áh. Bił nádńkáh, doo t'ąązhį' nt'éégo da: shíí kú odaasił'á'i at'éé.
21 Áík'ehgo Peter nn̲ee Cornélius odais'a' n'íí yich'į' gódah ch'ínyáágo gádaayiłn̲ii, Nn̲ee bíka daanołtaahíí shíí ásht'i̲í. Hat'íí bighą kú nołkai?
22 Gádaabiłn̲ii, Cornélius, silááda dałán gonenadín yinant'a' nlíni, nn̲ee bi'at'e' nzhóni, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yidnłsíni, Jews dawa nłt'éégo baa yádaałti'i, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á dilzini yaaká'gé'hi bich'į' hadziigo niká idol'áá n̲iigo, bigowąyú ńn̲áhgo niyati' yidits'íhyú.
23 Áík'ehgo Peter, Ha'ałkáh, yiłnn̲iid, áígé' da'akú bedaiskąą. Iskąą hik'e Peter yił onákai, ła'íí ła' odlą' bee iłk'isyú daanliiníí Jóppagé'hi ałdó' itah onákai.
24 Áígé' náiskąągee Caesaréa golzeeyú hikai. Áígee Cornélius bik'ííyú ła'íí daabit'ekéhíí dała'áyíílaago biba' naháztąą.
25 Peter t'ah bich'į' higaałná' Cornélius bidedeswodgo biyahzhį' hayaa na'ádolt'e'go yokąąh nágodiidzaa.
26 Áíná' Peter nábidnlǫǫzgo, Hizi̲i̲: shíí ałdó' dáni k'ehgo nn̲ee nshłíni ánsht'ee, biłn̲ii.
27 Ił-ch'į' yałti'go ha'a'áázh, áígee łą́ągo biba' dała'ách'ít'éégo yiłtsąą.
28 Peter gádaayiłn̲ii, Nn̲ee Jew nlíni nn̲ee łahgo hadaazt'i'íí yił na'aashgo, dagohíí yich'į' onadáhgo doo bee bá goz'ąą da nohwíí bídaagonołsį; ndi shíí

Bik'ehgo'ihi'n̲ań gáshiłn̲iigo shił ch'í'n̲ah áyíílaa, Nn̲ee da'izlįį ádaat'ee, dagohíí
dénchǫ'go ádaat'ee, doo daabiłnn̲ii da.
29 Áí bighą shiká odaasoł'a'ná' doo t'ąązhį' ánsht'eego da, dagoshch'į' niyáá:
k'adíí nanohwídishkid, hat'íí bighą shiká odaasoł'a' lą́ą́?
30 Cornélius gábiłn̲ii, Dį́į́'i hiskąąná' dákogee in'ą́ą́zhį' dáshin̲á' oshkąąh ni';
áígé' ha'iz'ąągé' hayaazhį' taagi łedihikeezyú oshkąąh nt'éégo nn̲ee bidiyágé
bich'ą́'idindládi shich'į' sizįį ni',
31 Gáshiłnn̲iid, Cornélius, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ni'okąąhíí yidezts'ąą, ła'íí
tédaat'iyéhíí baa ch'onba'íí yee nínáln̲iih.
32 Áík'ehgo nn̲ee Jóppa golzeeyú daadnł'áágo Simon, da'áń Peter holzéhi,
yił nánókáh; Simon, ikágé yiłdzehń, yił sikee, bigową túnteel sikaaníí bit'ahyú
goz'ąą: áń nyáágo nich'į' yałti' doleeł.
33 Áí bighą dagoshch'į' niká o'íł'aad ni'; nłt'éégo áńdzaago ńyaa. K'adíí
daanohwigha dała'ánt'ee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
hago'at'éégo nángon'ą́ą́ shįhíí dawa daadnts'į́híí bighą.
34 Peter yałti' nkegonyaago gánn̲iid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee dałełt'eego yaa
natsekees bígosíłsįįd:
35 Nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí daantį́į́gee dahadń Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yidnłsiníí ła'íí nłt'éégo at'ééhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił dábik'ehi at'éé.
36 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' Israel hat'i'i bich'į' bił o'ol'a'íí bídaagonołsį, Jesus
Christ binkááyú nkegohen'ą́ą́go yá'iti': (áń dawahá yebik'ehń nlįį:)
37 Da'áí yati'íí John, Baptize ádaanohwi'doln̲e', n̲iigo yaa yałti'íí bikédé'go
Gálilee golzeegé' Judéa dahot'éhé biyi' baa na'gon̲i'go bídaagonołsį dishn̲ii;
38 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Jesus Názareth golzeegé' gólíni, Holy Spirit ła'íí bina-
wodíí bee baa godin'ą́ą́go its'áyinłtį́į́: áígé' nłt'éégo ánát'įįłgo ánádaał lę́'e, ła'íí
ch'iidn yisná ádaabiłsíni n'íí nádailziih; Bik'ehgo'ihi'n̲ań yiłnlįįhíí bighą.
39 Jews daabini'yú ła'íí Jerúsalemyú dawa ye'ánát'įįłíí nohwíí nohwin̲ááł
ánágot'įįł; áń tsį'iłna'áhi yídaayiheskałgo daizes-hįį:
40 Áíná' áígé' taagi jįį hileehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nábihil'n̲a'ná' ch'í'n̲ah hit'įįgo
ábíílaa;
41 Doo nn̲ee dawa bich'į' da, áíná' nohwíí daahihiiltséh doleełgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadaanohwihezn̲ilíí nohwich'į' Jesus daztsąągé'
naadiidzaahíí bikédé'go bił da'iidąą n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwich'į' ch'í'n̲ah
hit'įįgo ábíílaa.
42 Jesus gánohwiłn̲iigo nohwá ndaagoz'ąą, Yati' baa gozhóni nn̲ee baa bił
nadaagołn̲i', ła'íí bich'į' gáshiłdołn̲iih, Daahin̲aahíí ła'íí nanezna'íí yaa Yałti'
doleełgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań haiyiłtį́į́.
43 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí dawa áń yaa nadaagoln̲i'go
gádaann̲iid, Áń bizhi'íí bee dahadń bodląągo ba'ołííhń binchǫ'íí da'izlíné
doleeł.
44 Peter t'ah díí yaa yałti'go hayíí daidezts'aaníí dawa Holy Spirit bee baa
daagodest'ąą.
45 Círcumcise ádaabi'deszaahíí bitahgé' Jesus daayodlaaníí Peter yił hikaihíí
bił díyadaagodzaa, áí nn̲ee doo Jews daanlíni da ndi Holy Spirit bee baa
daagodest'ąąhíí bighą.
46 Holy Spirit-híí yati' ła'i yee yádaałti'go ádaabiłsįgo ła'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bich'į' ahédaandzį, daan̲iigo daidezts'ąą. Áík'ehgo Peter gán̲íí,

47 Hadń díí nn̲ee dánohwíí k'ehgo Holy Spirit bee baa daagodest'aaníí doo tú bee baptize ádaabi'dil̲ne' bik'eh da nzį?

48 Áík'ehgo Jesus Christ bizhi' bee baptize ádaanohwi'dol̲niił, n̲iigo yee yángon'ą́ą́. Áígé' gádaabiłn̲ii, Da'kwíí hiskąązhį' kú nohwitahyú síńdaa.

11

1 Nadaal'a'á ła'íí Jesus bee iłk'ííyú daanliinií Judéayú daagolíínií, doo Jews daanlį́į dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' ałdó' nádaagodn'ąągo yaat'ídaanzį.

2 Áík'ehgo Peter Jerúsalem yúdag onanádzaago nn̲ee círcumcise ádaaszaa zhin̲éé daanliinií doo bił daabik'eh dago

3 Gádaabiłn̲ii, Nn̲ee doo círcumcise ádaaszaa dahi bił da'ináá lą́ą́.

4 Áík'ehgo Peter hago'at'éégo ánádaagot'į́ł́íí iłké' nyin̲ilgo yaa yił nadaagoln̲i' nkegonyaa gán̲íígo,

5 Jóppa golzeeyú sídáágo oshkąąhgo shił ch'í'n̲ah ágoln̲éh nkegonyaa: Hat'ííshį łigaihi shich'į' bił nkegonyáá, nadik'ą' łigaihi dį́į́gé' daayotą'go shich'į' yił nkedaistsoozgo hiłtsą́ą:

6 Da'as'ah neł'į́dgo áí biká'gee ba' iłtah at'éhi, dziłká'yú daagolíni, ch'osh ła'íí dlǫ́' nadaakaigo hiłtsą́ą.

7 Yati' desiits'ą́ą́ gán̲íígo, Peter, nádndáh, nałtseedgo nnáá.

8 Áíná' gádén̲iid, SheBik'ehń, doodah, da'izlíné dagohíí doo daahiidą́ągo nohwá goz'ąą dahíí doo hwaa ízaashné'i at'éé da.

9 Yati'íí yaaká'gé' gánáshido'n̲iid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo áyíílaahíí doo da'izlíné biłnn̲ii bik'eh da, n̲ii.

10 Díí k'ehgo taadn da'iłké'go shich'į' ágodzaa: áígé' nadik'ą' łigaihíí yaaká'yú bił onágodzaa.

11 Áígé' dagoshch'į' nn̲ee taagi Caeseréa golzeegé' shich'į' hil'aad lą́ą́hi shaa hikai.

12 Holy Spirit gáshiłnn̲iid, Ákú bił nádńkáh, doo t'ąązhį' nt'éégo da. Odlą' bee iłk'isyú daanliinií gostáń ałdó' biłonáhiikai, áígee nkaigo nn̲eehíí bigową yun̲e' ha'áhi̲ikai:

13 Áík'ehgo nohwił nagosn̲i' hago'at'éégo bigową yun̲e' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi sizį́įgo yiłtsą́ągo gábiłnn̲iid, Nn̲ee ła' Jóppa golzeeyú daadnł'áá, Simon, da'áń Peter holzéhi, yił nánókáh;

14 Áń ni ła'íí bił nahánńtaaníí biłgo yati' bee hasdádołkahíí yaa nił nagodoln̲ih.

15 Áík'ehgo bich'į' yádaashti' nágodiidzaago Holy Spirit bee baa daagodest'ąą, ntsé godeyaaná' nohwaa daagodest'ąą n'íí k'ehgo.

16 Jesus án̲íí n'íí, John tú zhą́ yee baptize ádaayizlaa; ndi nohwíí Holy Spirit bee baptize ádaanohwi'dol̲niił, nohwiłn̲ii n'íí bénashn̲iih.

17 NohweBik'ehń Jesus Christ daahosiidlą́ądná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Holy Spirit nohwaa daizné'íí bíí ałdó' da'ái k'ehgo baa daizné'yúgo, shíí doo hat'íí bee inshłį́į dago, doo doodah dishn̲ii da ni'.

18 Áí daidezts'ąąná' doo hat'íí ńdaado'n̲ii da, áíná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahédaanzi̲go gádaan̲ii, Áík'ehgo nn̲ee doo Jews daanlį́į dahíí ałdó' binchǫ'íí yich'ą́'zhį' ádaasdzaayúgo ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań baidin'ą́ą́.

19 Stephen zesdį́įhíí bikédé'go Jesus daayokąąhíí biniidaagodeszaahíí bighą iłch'ą́'yú oheskaihíí, ła' Pheníce golzeezhį', ła'íí Cýprus golzeezhį', ła'íí

Ántioch golzeezhį' oheskai, dá Jews daanliiníí zhą́ Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' yee
yich'į' yádaałti'go.
20 Ła'íí nn̲ee Cýprus golzeegé' ła'íí Cyréne golzeegé' daagolííníí Ántioch
golzeeyú hikainá' nn̲ee Greek biyati' yee yádaałti'íí yich'į' yádaałti', Jesus
nohweBik'ehń yaa yił nadaagoln̲i'go.
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yił daanlįįgo nn̲ee łą́ą́go da'osdląądgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yich'į' dahaskai.
22 Jesus daayokąąhíí Jerúsalemgee ha'ánáłséhíí áí yaat'ídaanzįgo Bárnabas
Ántiochyú odais'a'.
23 Ákú ńyááyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí ye'ánát'įįłíí yiłtsąągo bił
gozhǫ́ǫ́ lę́'e, Nohwi'odlą' nłdzilgo bee nasołsįįgo nohweBik'ehń doo bich'ą́'zhį'
ánádaahołn̲e' da, daayiłn̲iigo yidag yádaałti'.
24 Bárnabasń nn̲ee nłt'éhi nlįį, Holy Spirit ye'at'éhi, ła'íí bi'odlą' nłdzili:
áík'ehgo nn̲ee łą́ą́go Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayosdląąd.
25 Áígé' Bárnabas Társus golzeeyú Saul yíka ntaayú óyáá:
26 Ákú yaa nyáágo Ántiochyú yił nat'áázh. Áígee Jesus daayokąąhíí yił
ha'ánáłséhgo dała'á łegodzaa, áík'ehgo nn̲ee łą́ą́go yił ch'ídaagoz'ąą. Ántiochgee
Jesus daayokąąhíí da'iłtsé ínashood daahosze'.
27 Áí benagowaaná' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yádaałti'íí Jerúsalemgé'
Ántiochzhį' hikai.
28 Áí ła' Ágabus holzéhi hizį'go, Holy Spirit yábiyiłti'go, Ni'gosdzáń dahot'éhé
shin̲á' góyéégo begodigháh, nn̲iid: Cláudius Caesar nant'án nlįįná' díí begolzaa.
29 Ínashood daantį́į́gee dayídaanel'ąągee Jesus bee bik'ííyú Judéayú
daagolííníí bich'odaahi'n̲ii daanzįgo biini' ładaizlaa:
30 Gádaadzaago Bárnabas ła'íí Saul yaa daizné'gé' Judéayú ínashood yánaziiníí
yich'į' odaizné'.

12

1 Áí benagowaaná' Hérod nant'án nlįįgo ínashood ła' yiniidaagonłsį
nkegonyaa.
2 Áń bik'ehgo James, John bik'isn, bésh be'idiltłishé bee zesdįį.
3 Áí Jews daanliiníí bił dádaabik'ehgo yígołsįįdná', Peter ałdó' ha'alt'e'go
yee nagoshchįį lę́'e. (Báń benilzoołé da'ádįhgo báń alzaahi daach'iyąąná' díí
be'ánágot'įįł.)
4 Áík'ehgo Peter Hérod bik'ehgo daayiłtsoodgo ha'ádaist'e', áígé' silááda dį́į́'go
sin̲ili bin̲ádaadéz'įįgo baa neltįį; Bitis-hagowáh bee bíná'godin̲íhgo bikédé'go
nn̲ee bin̲ááł ch'ínádishteeł nzįgo.
5 Peter ha'áná'ilka' yun̲e' ásitįįná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ínashood
ha'ánáłséhíí dá bá da'okąąh nt'éé lę́'e.
6 Iskąą hik'e Hérod Peter ch'ínádishteeł nzį lágo, ndi da'áí bitł'é' bésh
hishbizhíí naki bee łíbi'destł'ǫǫgo silááda naki bigizhyú ałhosh: silááda ła'ihíí
dáádítį́hgee yin̲ádaadéz'įį lę́'e.
7 Dahį́ko Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi ch'í'n̲ah ádelzaago ha'ásitįį
yun̲e' ididezdlaad: Peter bi'ask'ehyú bedelchidgo, Dahałe nádndáh, biłnn̲iid.
Bésh hishbizhíí bigan bee łestł'ǫ́ǫ́ n'íí nanehesdee.

8 Áígé' Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á gánábiłdo'ɳiid, Nidiyágé ánágodle'go
áde'itł'ó, ła'íí nikee na'astł'óné bee ná'ńl'éés: áík'ehgo ágádzaa. Áígé'
gánábiłdo'ɳiid, Iká' ninasti'íí ídinánłtihgo shiké' ńɳáh.

9 Áígé' ch'ínyáágo yiké' dahiyaa; Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á ánát'įįłíí da'aɳii
bich'į' ánát'įįłíí doo yígółsį da; áíná' daazhógo shił ch'í'ɳah ágodzaa nzį lę'e.

10 Silááda yiɳádéz'iiníí iłtséhíí ła'íí iké'geehíí yitis ch'ín'áázhná' kįh gozɳilíí
bich'į'zhį'go bésh dáádítɟhi yaa n'áázh; ái dabínik'eh ch'ínkéézː áígé'
ch'ín'áázhgo kįh bigizhyú itín yuɳe' o'áázh; áígee dagoshch'į' Bik'ehgo'ihi'ɳań
binal'a'á bich'ą' onádzaa.

11 Peter dabíí ídínágolzįįdgo gánɳiid, Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á shich'į'
yił'aadgo, Hérod bíla'łtł'áhgé' ła'íí Jews daanliiníí hago áshidilɳe'go ndaayołíí
n'íí yich'ą' ch'íshinłtɟhgo bígosíłsįįd.

12 Díí yígołsįįdná' John, da'áń Mark holzéhi, bimaa Mary bigowąyú óyáá;
áígee łąągo dała'adzaago da'okąąh lę'e.

13 Peter ch'í'ítinyú dáádítɟhíí ńyinests'įgo it'eedn, Rhoda holzéhi, dáádítɟhyú
ńyáá.

14 Peter bizhiihíí yígołsįįdgo dá doo yá ch'í'ítiinhé bił gozhǫ́ǫgo
ha'ánálwodgo, Peter dáádítɟhgee siziį, ɳiigo nɳee ákóɳe' naháztaaníí yił
nadaagosɳi'.

15 Niini' ádįh née! daabiłnɳiid. Áíná' dayúweh ágáɳíí. Gánádaabiłdo'ɳiid,
Binádidzołíí zhą benagowaa.

16 Áíná' Peter dayúweh dáádítɟh ńyinłts'į: áígé' bá ch'ída'iztąągo
daabiłtsąąná' bił díyadaagot'ee lę'e.

17 Dant'éhe naháztąą doleełhíí bighą nabída'igizh, áígé' hago'at'éégo
Bik'ehgo'ihi'ɳań ha'áná'ilka'gé' ch'íbinłtiiníí yaa nagosɳi'. Áígé' gánɳiid, Díí
ágodzaahíí James ła'íí odlą' bee nohwik'ííyú baa bił nadaagołɳi'. Áígé' dah-
nyaago łahyúgo onanádzaa.

18 Hayiłkąą hik'e silááda bitahyú ch'iɳii hadndláád, Peter hago adzaa,
daaɳiigo.

19 Áígé' Hérod bíka ntaa ndi doo hwaa baa nyaa da, áík'ehgo silááda
yiɳádaadéz'įį n'íí baa yá'iti'go natseedgo yándaagoz'ąą. Áígé' Judéagé' Cae-
saréayú óyáágo da'áígee sidaa lę'e.

20 Hérod, Tyre ła'íí Sídongee nɳee daagolíínníí yich'į' hashkee: Blástus, Hérod
yánal'a'á, t'eké ádaisdlaago dałaházhį' dała'adzaago Hérod yaa hikai, nkego-
hen'ąą le', daaɳiigo yich'į' yádaałti', nant'án bini' bich'ą'gé' zhą da'iyąąhíí
bighą.

21 Áík'ehgo ch'ídaagoz'aaníí bijįį Hérod nant'án k'ehgo ík'e'idlaago nant'án
dahsdaa n'gee dahnezdaago nɳee hikaihíí nłt'éégo yich'į' yałti'.

22 Áík'ehgo nɳeehíí, Díí bich'į' da'ch'okąąhń bizhiihíí áɳíí, doo nɳee da!
daaɳiigo ńdaadidilghaazh.

23 Hérod, Bik'ehgo'ihi'ɳań zhą daach'idnłsíni at'éé, doo ɳii dahíí bighą
dagoshch'į' Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á yaaká'gé'hi kah bik'izhį' áyíílaa: áígé'
ch'osh bitsį daiyąągo bizes-hɟ́ɟ́.

24 Áíná' Bik'ehgo'ihi'ɳań biyati'íí dayúweh didezdlaadgo nchaa silįį.

25 Bárnabas ła'íí Saul biłgo, bighą daades'a' n'íí ąął ádaizlaaná' Jerúsalemgé'
John, da'áń Mark holzéhi, yił nakai.

13

1 Ántiochgee ínashood ha'ánáłséhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yádaałti'íí ła'íí
iłch'ídaago'aahíí, áí Bárnabas ła'íí Símeon, Niger holzéhi, Lúcius, Cyrénegé' gólíni,
Mánaen, Hérod nant'án yił daahin̲a'ń, ła'íí Saul itah ha'ánákah lę́'e.
2 Dáshin̲á' Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhná' Holy Spirit gábiłn̲ii, Bárnabas ła'íí
Saul shá nada'iziidgo bich'į' ádén̲iid n'íí shá its'ánołe.
3 Áík'ehgo dáshin̲á' náda'oskąądná' Bárnabas ła'íí Saul yiká' ndaadesn̲ii, áígé'
odais'a'.
4 Áígé' Holy Spirit odaabis'a'go Seléuciayú ń'áázh; áígé' Cýprusyú bił
oda'iz'eel.
5 Sálamisgee n'áázhná' Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą yun̲e' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biy-
ati' yaa yádaałti': John bich'odaan̲ii lę́'e.
6 Páphos golzeegee ni' tayi' dahgoz'áni yiká' ch'ín'áázh; áígee nn̲ee Bar-Jesus
holzéhi, Jew nlíni, bena'ich'aahíí iłtah at'éégo áná'ol'įįłi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú na'iziid ádil'ínihi, Paul ła'íí Bárnabas baa n'áázh lę́'e.
7 Áń nn̲ee góyáni, nant'án nlíni, Sérgius Paulus holzéhi yił n'áázh; áń
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí yidits'į́h hát'į́į́híí bighą Bárnabas ła'íí Saul yiká'iił'a'.
8 Áíná' Bar-Jesus, da'áń Élymas holzéhi, (Élymas golzeehíí bena'ich'aahíí iłtah
at'éégo áná'ol'įįłi golzeego ágolzee) nant'án dánko odląą hileeh nzįhíí bighą
Bárnabas ła'íí Saul yidáhzhį' yałti' lę́'e.
9 Áíná' Saul, (da'áń Paul holzéhi) Holy Spirit yábiyiłti'go da'as'ah yineł'į́į́,
10 Áígé' gáyiłn̲ii, Ni, ch'iidn bik'ehgo áńt'íni, dawahn nn̲ee bich'į' nach'áhi,
dawahn nchǫ'go áńt'éhi, nłt'éégo ágot'eehíí dawa doo nił nzhǫǫ dahi,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ts'ígodesdǫh itínhíí digizgo ánłsini, doo dayúweh
ágánt'įį da le'.
11 K'adíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nich'į' ná'diziidgo dét'įhézhį' nin̲áá ágodįhgo
ch'ígona'áí doo hí'į́į́ da nleeh. Dagoshch'į' bin̲á'oh golbaa gozlįį, áígé' godiłhił
bik'egonyáá; áík'ehgo hadń bidilǫǫsń yíka nantaa nágodiidzaa.
12 Áígé' nant'án ánágot'įįłíí yo'įįná', Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' yee bił
ch'ígót'aah n'íí baa yił díyagot'eego osdląąd.
13 Paul yił nakaihíí biłgo Páphosgé' bił oda'iz'eel, ni' Pamphýlia golzeehíí
biyi' Pérga golzeezhį' hikai: áígé' John bich'ą́' Jerúsalemyú onádzaa.
14 Áígé' Pérgagé' yúweh ni' Pisídia golzeehíí biyi' Ántioch golzeeyú onanákai,
Jews daagodnłsiníí bijįį ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e' ha'ákaigé' dahdinezbįh.
15 Begoz'aaníí ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí biyati' daay-
ozhiihíí bikédé'go Jews ha'ánáłséhíí binadaant'a' bich'į' oda'is'a' gádaan̲iigo,
Nn̲ee daanołíni, shik'ííyú, yati' ła' nn̲ee bich'į' bidag yádaałti' lę́'eyúgo dák'ad
ágádaadołn̲iih.
16 Áík'ehgo Paul hizį'go na'ígizhná' gán̲íí, Israel hat'i'i daanołíni,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsíni, ídaayesółts'ąą.
17 Díí Isreal hat'i'i Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhń daanohwitaa n'íí hayi-
hezn̲ilgo ni' Egypt, doo daabíyéhi biyi' daagolį́į́ n'ná' nn̲ee ízisgo ádaat'eego
áyíílaa ni', ła'íí binawod bee ni' Egyptgé' ch'íin̲il ni'.
18 Dénchǫ'go ádaat'ee ndi yin̲ádéz'įįgo da'izlįįyú dizdinhíí hagee bił łegodzaa.
19 Ni' Cánaan golzeegee nn̲ee gosts'idyú hat'i'i doo hat'íí dago áyíílaaná' bini'
n'íí Israel hat'i'i dała'á daantį́į́gee bíyéé doleełíí bebígozįįhíí yá áyíílaago ni' yá
iłk'idaahosdzog.

20 Ái bikédé'go aayádaaltihíí bánadaant'aago bá ágólaa, dį́į́dn gonenadínyú ashdladin łegodzaayú shį, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidi, Samuel holzéhi, nyáázhį'.

21 Áígé' ízisgo nant'án daayokeed; áík'ehgo Saul, Kish biye', Benjamin hat'i'íí nlíni, Bik'ehgo'ihi'nań baa destį́įgo bánant'aago dizdin łegodzaazhį'.

22 Áń k'ihzhį' nnáińłtį́įná' David nant'án ánálzaa; áń díí k'ehgo áníigo yaa nagolni', David, Jesse biye'híí shił dábik'ehyú át'éehíí ła'íí dáhasht'į́įyú ánát'įį́łíí bígosíłsį́įd.

23 Díí nnee bich'á'gé' hadaałishchínihíí bitahgé' Bik'ehgo'ihi'nań ngon'áánií k'ehgo Israel hat'i'i bá Hasdá'iiniiłíí bá yiłtį́į́, áń Jesus holzee:

24 Doo hwahá Jesus higháh daná' John, Nohwinchǫ'íí bich'á'zhį' ádaałne'go baptize ádaanohwi'dolne', niigo Israel hat'i'íí dawa yich'į' yałti' lę́'e.

25 John binasdziid k'ad ąął áile'ná' gánií, Hadń át'į́į́ daashidołniih? Shíí doo áń áshť'į́į́ da. Ndi shikédé'go higháhihíí biketł'óól k'e'ish'adgo ndi doo bik'eh sítį́į́ da.

26 Nnee daanołíni, shik'íiyú, Abraham hat'i'i daanołíni, ła'íí nohwitahgé' Bik'ehgo'ihi'nań daadinołsíni, hasdách'ikáhíí baa na'goni'íí nohwíí nohwich'į' alzaa.

27 Jerúsalemyú daagolíínií binadaant'a' dábiłgo Jesus doo yínádaagolzį da, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidi ádaanii n'íí, godilziníí bijį́į dawahn náhójii n'íí doo bił ídaagozį dahíí bighą ádaanii n'íí begolzaa, da'itsaahíí bee bá ndaagoz'ąągo.

28 Hat'íí bighą daayiziłhéehíí doo yídaagołsį da, ndi Pílate nádaayokąąh, ziłhéé daayiłniigo.

29 Bek'e'eshchiiníí ąął begolzaaná' tsį'iłna'áhi biká'gé' godah ch'ínádaiztį́įgo, tsébii'i'áń yune' ikh'į'ndaiztį́į.

30 Ndi daztsąągé' Bik'ehgo'ihi'nań nábihil'na':

31 Áígé' łąągo iskąągo hayíí Gálileegé' Jerúsalemzhį' yił hikaihíí yich'į' ch'í'nah ánádil'į́į lę́'e, áí k'adyúgo binááł ánágot'į́įdíí nnee yił nadaagolni'.

32 Yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagolni', bich'á'gé' hadaałinelt'aaníí Bik'ehgo'ihi'nań bángon'ąą́ n'íí k'ehgo,

33 Jesus nábi'dihil'na'íí, nohwíí bichąghášhé daandliiníí nohwá ye'ilaa; psalm nakigee ałdó' biyi' gánííigo k'e'eshchį́į, ShiYe' ńlį́į́, díí jį́įgé' nitaa síĺį́.

34 Doo dilłdzid nanádleeh dago daztsąągé' náyihilna'íí yaa nagolni'go gánií, Da'aniigo David bángoni'áánií nohwíí nohwaa nshné'.

35 Psalm ła'íí ałdó' biyi' gánádi'nii, Dilzini Nlíni níyééhíí dilłdzidíí doo bee bángon'áah da.

36 Davidhíí naghaa n'ná' habinołt'į́įłíí bá Bik'ehgo'ihi'nań yighą binł'a'íí ąął áyíílaahíí bikédé'go, David daztsąągo bik'íí n'íí łe'siníilíí bitahyú nbi'deltį́į lę́'e, áík'ehgo nłdzid;

37 Ndi Bik'ehgo'ihi'nań nábihil'na'íí doo nłdzid da.

38 Ái bighą nnee daanołíni, shik'íiyú, bídaagonołsį le', díí nneehń baa nohwił nagolni', binkááyú dénchǫ'go ádaanołt'ee n'íí nzhoonií bee nohwaa nágodit'aahíí bighą:

39 Hayíí áń yodląąhń dawahá biyi'gé' nłt'éégo ch'íbíłteehi at'éé, áíná' Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí Moses binkááyú ni'né'i doo dawa bee ch'íkółteehi at'éé da.

40 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi ágádaan̲ii n'íí doo bee nohwich'į'
ágon̲éh da doleełhíí bighą baa daagonołsąą;
41 Sąą, aadaadlohíí daanołíni, nohwił díyadaagot'ee, doo haada daadołeeł:
nohwíí yołkaałíí biyi' hat'íhíta ashłe', áí ashłe'íí ła' nohwił nagoln̲i'yúgo ndi
doo daahołdląą da.
42 Jews daanliiníí ch'ínákainá' doo Jews daanlįį dahíí, Iké'gee godilziníí bijįį
da'áík'ehgo nohwił nanádaagodołn̲ih, daabiłn̲iigo nádaabokąąh.
43 Áík'ehgo dała'ách'ít'ééhíí ąął tanách'osąąná' Jews daanlíni ła'íí Jews
bi'okąąhíí yédikaihíí daidnłsíni łąągo Paul ła'íí Bárnabas yiké' dahiskai; áí
bich'į' yádaałti' ła'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí dayúweh nłt'éégo baa
hołkaah, daabiłn̲iigo bidag yádaałti'.
44 Áígé' godilzįh hik'e kįh gozn̲ilgee nn̲eehíí dásdozhą́ dawa dała'adzaa,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' ídaayésts'ąąyú.
45 Jews daanlíni nn̲ee dała'at'ééhíí daayiłtsąąná' dázhǫ́ da'ołch'įįd lę́'e, Paul
án̲ííhíí doo áígee da, daan̲ii ła'íí nchǫ'go yaa yádaałti'.
46 Paul ła'íí Bárnabas doo biini' hąh dago gádaan̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biyati'íí nohwíí iłtsé nohwich'į' bee yá'iti'go dábik'eh: ndi daanohwíí
k'ihzhį' bídaasoyilgo dahazhį' ihi'n̲aahíí doo bik'eh sitįį da daanołsį dago,
ádándaagosołt'ąąhíí bighą doo Jews daanlįį dahíí bich'į'go dahsiikai.
47 Ágán̲íígo nohweBik'ehń nohwá ngon'ą́ą́, Doo Jews daanlįį dahíí bá
idindláádíí ńlį́į́go haniłtį́į́, ni'gosdzáń náhen'ą́ą́yú nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'i
ninkááyú hasdákáh doleeł.
48 Doo Jews daanlįį dahíí díí daidezts'ąąná' bił daagozhǫ́ǫ́go
Bik'ehgo'ihi'n̲an biyati' ya'ahédaanzį lę́'e: dahazhį' daahin̲aa doleełgo
nábidihesdlaahíí dawa da'osdląąd.
49 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' Ántioch bin̲aayú dáhot'éhé didesdlaad lę́'e.
50 Ndi Jews daanlíni isdzáné daagodnłsíni nłt'éégo bídaagozini, ła'íí nn̲ee
nant'án daanlíni ákú daagolííníí biini' yá ádaagozlaa, Paul ła'íí Bárnabas bini-
idaagododle', daan̲iigo, áík'ehgo daabini'gé' ch'ídaayineyood.
51 Bikee łeezh yaa daayiiłháal, doo hádaabich'it'įį dahíí nn̲ee bee bígózįhíí
bighą, áígé' Icóniumyú onanát'aazh.
52 Hayíí da'osdląądíí bijíí dawa yee bił daagozhǫ́ǫ́, ła'íí Holy Spirit
ye'ádaat'ee lę́'e.

14

1 Icónium golzeegee Paul ła'íí Bárnabas biłgo Jews ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e'
ha'a'áázhgo yádaałti', áík'ehgo nn̲ee łą́ą́go da'osdląąd, ła' Jews daanlíni, ła'
Greeks daanlíni.
2 Áíná' Jews doo da'odląą dahíí, doo Jews daanlįį dahíí yił daagoshkishgo
odlą' bee iłk'ííyú daanliiníí bich'į' nchǫ'go natsídaakeesgo ádaizlaa.
3 Da'áígee sikeego ńzaad ogoyaago, doo biini' hąh dago Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yá yádaałti' lę́'e, áík'ehgo godiyįhgo be'ígózini ła'íí ízisgo áná'ol'įįłi Paul ła'íí
Bárnabas binkááyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań ánát'įįłgo biyati' yee biłgoch'oba'íí da'an̲ii
at'éégo bígózįgo áyíílaa.
4 Áígee nn̲ee daagolííníí iłk'ékai; ła' Jews daanliiníí yił daagost'įįd; ła'íí Paul
ła'íí Bárnabas yił daagost'įįd.
5 Doo Jews daanlįį dahíí ła'íí Jews daanliiníí bindaant'a' biłgo bin̲í'da'diłn̲íh
ła'íí nbída'iłn̲e'go ndaagoshchįį,

6 Áí yídaagołsįįdná' Lýstra ła'íí Dérbe, Lycaónia biyi' kįh nagozn̲ilyú ła'íí
bin̲aayú dahtsídinkįį.
7 Ákú yati' baa gozhóni yaa nadaagoln̲i'.
8 Lýstra golzeegee nn̲ee di'ilihi sidaa lę́'e, dágozlįįná' dasa'go doo nagháhi
da:
9 Áń Paul yałti'go yidits'ag: Paul da'as'ah bineł'į́įgo bi'odlą' golį́įgo nádziihgo
bígołsįįd,
10 Áík'ehgo, Nádndáhgo hizįį, biłn̲ii. Nn̲ee di'ilń dáhah nádihitahgo dahiyaa.
11 Nn̲ee dała'at'ééhíí Paul adzaahíí daayiłtsąąná' Lycaónia biyati'íí yee
nádaadidilghaazhgo gádaan̲ii, Daadinlziníí nohwich'į' nken'áásh, nn̲ee k'ehgo
nohwitahyú anát'ash.
12 Bárnabasń Júpiter daayiłn̲ii; Paulhíí, itisgo yałti'híí bighą Mercúrius
daayiłn̲ii.
13 Kįh gozn̲ilíí bádngee kįh biyi' Júpiter bich'į' da'ch'okąąhíí goz'ąą lę́'e;
áígee Júpiter bich'į' okąąh yebik'ehń magashi ła'íí ch'il hishbizhgo alzaahíí
ch'é'ítiinzhį' ła'ádaizlaa, magashihíí natseedgo Paul ła'íí Bárnabas okąąhgo baa
hi'n̲ííł nzįgo, nn̲ee dała'adzaahíí binadzahgee.
14 Áíná' nadaal'a'á, Paul ła'íí Bárnabas, díí yaat'ídaanzįgo doo bił daanzhǫǫ
dago ák'e nada'ihidzįįz nágodiidzaago, nn̲ee dała'at'ééhíí yitah anákeeł lę́'e,
nawode gádaan̲iigo,
15 Nn̲ee daanołíni, hat'íí ląą́ bighą ágádaałt'įį? Nohwíí ałdó' nohwíí k'ehgo
nn̲ee ndlíni ánt'ee; daazhógo ádaat'éhi bich'ą́'zhį' ádaałn̲e'ná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań
hin̲áhi daahołkąąh le', áń yáá, ni'gosdzáń, túnteel ła'íí dawa biyi' daagolínihíí
áyíílaahi at'éé:
16 Áń doo áníiná' nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'i dabiini'yú nadaakeego áyíłsį
lę́'e.
17 Da'ágát'éé ndi be'ígózį doleełíí dawahn nohwich'į' ch'í'n̲ah áyíłsį, nłt'éégo
nohwich'į' at'éé, nanágoltį́hgo ła'íí ná'nt'į́hgo nohwá ágółsį, ch'iyáń ła'íí
iłgoyiłshóóníí bee hwoi daandlįįgo ánohwiłsį ałdó'.
18 Áí gánn̲iidgo magashi nastseedgo bee daahohiikąąh daanzį n'íí t'ąązhį'
ádaadzaa, ndi dásdozhą́ begolzaa.
19 Jews daanlíni Ántiochgé' ła'íí Icóniumgé' hikaihíí nn̲ee ła' yiini' yá
ádaagozlaago Paul łeyída'isn̲e'go, daztsąą lą́ą́ daanzįgo kįh gozn̲il bitisyú
ch'ídaideshood.
20 Áíná' ínashood bin̲aayú nazįįgo, nádiidzaago kįh gozn̲il yun̲e' onanádzaa:
áígé' iskąą hik'e Dérbeyú ó'áázh, Bárnabas biłgo.
21 Áí kįh gozn̲ilyú yati' baa gozhóni yaa nadaagoln̲i'go łą́ą́go da'osdląądná'
Lýstra, Icónium ła'íí Ántioch golzeeyú t'ąązhį' onákai,
22 Ínashood nłdzilgo ádaile'go, yidag yádaałti'go, Dayúweh da'ołdląą le',
daayiłn̲iigo, ła'íí, Nyé'i daadihiits'ago zhą́ Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daan-
liiníí itah daahiidleeh, daayiłn̲iigo ałdó'.
23 Dáshin̲á' da'okąąhgo ínashood ha'ánáłséhíí dawago yánazíni yá hadai-
hezn̲ilná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yada'ołííhíí yaa yidin'ą́ą́.
24 Pisídia yiyi' ch'ín'áázhná' Pamphýliagee n'áázh.
25 Pérgagee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' yee yádaałti'gé' Attália golzee yuyaa
onanát'aazh.
26 Áígé' Ántiochyú t'ąązhį' bił onada'iz'eel, áígé' odaach'is'a' ni', áígé' binas-
dziidíí ąął ładaizlaahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí yee baa daagodest'ąą ni'.

27 Ákú nakainá' ínashood dała'adzaago hago'at'éégo Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidíí dawa yaa yił nadaagolni', ła'íí doo Jews daanlįį dahíí odląągo yá yił ch'ída'iztaaníí ałdó'.
28 Da'áígee ínashood yił naháztąągo ńzaad godeyaa.

15

1 Ła' nnee Judéa golzeegé' hikaigo odlą' bee iłk'ííyú daanlíni yił ch'ídaago'aah, Moses yegos'aaníí bik'ehgo circumcise ádaanohwi'deszaayúgo zhą́ hasdáłkáh, daaniigo.
2 Paul ła'íí Bárnabas díí yaa yádaałti'go díyat'eego yił łahada'dit'áh, áík'ehgo Paul ła'íí Bárnabas, ła'ihíí ałdó' Jerúsalem yúdag nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni díí baa nahódaidiłkidyú dołkah, daayiłniigo hadaiznil.
3 Ínashood ha'ánáłséhíí daabides'a'go dahdiikai; doo Jews daanlįį dahíí Jesus yich'į' dahaskaihíí yaa nadaagolni'go Pheníce ła'íí Samária golzeeyú ch'íkai: odlą' bee iłk'ííyú daanliinií dawa yaa bił daagozhǫ́ǫ́.
4 Jerúsalemyú hikainá' ínashood ha'ánáłséhíí, nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni biłgo yaa hikaihíí ba'ahédaanzįgo hago'at'éégo Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidíí dawa yaa yił nadaagolni'.
5 Ła' ínashood Phárisees zhiné́égo daagot'iiníí daahizį'go gádaannįid, Da'anii círcumcise ádaal'įįgo dábik'eh, ła'íí Moses yegos'aaníí bikísk'eh ádaanołt'eego daan'niigo bándaagosiit'ąą.
6 Nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni díí yaa yádaałti'híí bighą dała'adzaa.
7 Ńzaad godeyaago łahada'dit'áhná' Peter hizį'go hadzii, Nnee daanołíni, shik'ííyú, dá'ałk'iná' yati' baa gozhóni, Jesus baa yati'íí, shíí shinkááyú doo Jews daanlįį dahíí daidits'ago Jesus daayodląą doleełgo Bik'ehgo'ihi'nąń nohwitahgé' hanáshíílt'į́ ni'.
8 Bik'ehgo'ihi'nąń daakojíí dawa yígółsini Holy Spirit nohwíí nohwaa daadest'aaníí k'ehgo bíí ałdó' baa daadest'ąągo bił'ijóónií yee yił ch'í'nah áyíłsį;
9 Nohwíí ła'íí bíí biłgo dáłeł'eego nohwaa natsekeesgo bi'odlą' bee bijíí nłt'éégo ánádaisdlaa.
10 Áík'ehgo hat'íí bighą nohwíí ła'íí daanohwitaa n'íí ch'éh ádaahiil'įį n'íí, Jesus daayodláni doo Jews daanlįį dahíí ładaile'go ádaałt'įįgo Bik'ehgo'ihi'nąń nabídaanołtaa?
11 Jesus Christ nohweBik'ehń dázhǫ́ biłgoch'oba'íí bee hasdáhii'niíłgo bíí ałdó' da'áík'ehgo hasdákáhgo dahohiidląą.
12 Nnee dała'adzaahíí dawa doo hat'íí daahiłts'ag daná' Bárnabas ła'íí Saul yídaayésts'ąą, hago'at'éégo doo Jews daanlįį dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú godiyįhgo ánágot'įįłíí ła'íí ízisgo áná'ol'įįłíí ánáda'ol'įįł n'íí yaa nadaagolni' lę́'e.
13 Ąął hadaasdziiná' James hadziigo gánniid, Nnee daanołíni, shik'ííyú, shídaayełts'ą́ą́:
14 Símeon gánií ni', Da'iłtsénáʼ doo Jews daanlįį dahíí Bik'ehgo'ihi'nąń bizhi' yee da'okąąhgo hayiníił doleełhíí bighą yaa nyáá lę́'e.
15 Dáłeł'eego Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidi n'íí yaa nadaagosni';
díí k'ehgo k'e'eshchįį ni',
16 Díí bikédé'go nádishdaałgo David bich'ą́'gé' hadaałishchínihíí nadaant'ángo ánádaashdle', kįh ánágoch'idle' łehíí k'ehgo; nagohezgo' n'íí dawa nágodishtł'įįł, nłt'éégo nnágodish'aał:

17 Nn̲ee ła'ihíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'n̲ań hádaabit'įį doleełhíí bigha, ła'íí doo Jews daanlįį dahíí shizhi' bee daahojíihíí ałdó', n̲ii nohweBik'ehń, díí dawa ánát'įįłi.

18 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ni'gosdzáń ágólzaagé' yushdé' godezt'i'go binasdziidíí yígółsį ni'.

19 Áí bigha shíí díí k'ehgo shił dábik'eh, doo Jews daanlįį dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' dahnáhikáhíí doo hat'íí bigha bich'į' nadaagontł'og bik'eh da:

20 Díí zhą bee bich'į' k'eda'iilchii, Beda'okąąhíí nastseedgo nadn'áí yaa hi'n̲iił n'íí doo daałsąą da, doo nant'į' nach'ikai da, ła'íí dawahá bize'da'istł'oonií ła'íí dił̨ihíí ałdó' doo daałsąą da.

21 Doo áníiná'gé' godezt'i'go kįh nagozn̲ilíí dawagee hadń Moses yaa nadaagoln̲i'íí gólį́į́, Jews daagodnłsiníí bijįį Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą yun̲e' Moses binaltsoos dawahn nádaahojíí.

22 Nadaal'a'á, ínashood yánazíni, ła'íí ínashood ha'ánáłséhíí dawa biłgo dabíí bitahyú nn̲ee hádaihezn̲ilgo Ántiochyú Paul ła'íí Bárnabas yił daides'a'go bił dádaabik'eh; áik'ehgo Judas, Bársabbas holzéhi ła'íí Silas, ínashood bitahyú nn̲ee ádn nazínihíí:

23 Naltsoos díí k'ehgo k'e'eshchiiníí yił odais'a': Odlą' bee nohwik'ííyú daandlíni, nadaal'a'á, ła'íí ínashood yánazíni biłgo, nohwíí doo Jews daanołįį dahíí, Ántiochyú, Sýriayú, Ciliciayú odlą' bee nohwik'ííyú daanołíni, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn'n̲ii.

24 Doo hadń ágádaabiln'n̲ii da ndi, nohwich'ą́'gé' ła' yati' yee nanohwinłtł'ogo, Círcumcise ádaanohwi'dilne', ła'íí Jews bich'į' begoz'aaníí yikísk'eh ádaanołt'ee, daanohwiłn̲iigo nohwiini' nadaidezgeedíí baat'ídaandzį ni':

25 Áík'ehgo dała'áhiidzaaná' nn̲ee ła' hadaahii'n̲iił, áí Paul ła'íí Bárnabas, nohwił daanzhóni, ákú bił nádaadn'aago daanohwigha nohwił dádaabik'eh.

26 Díí nn̲eehíí dásdozhą́ daabi'distseed, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' bee daabich'ozhiihíí bighą.

27 Áík'ehgo Judas ła'íí Silas díí naltsoosíí bił daadel'a', dá díí bek'e'eshchįįhíí k'ehgo dabíí nohwił nadaagodoln̲ih.

28 Holy Spirit ła'íí nohwíí nohwił dádaabik'eh, doo nohwá nyéé dago, dá díí zhą bee nohwá ndaagosiit'ąą;

29 Beda'okąąhíí nastseedgo nadn'áí yaa hi'n̲iił n'íí, ła'íí dił, ła'íí dawahá bize'da'istł'oonií doo daałsąą da, doo nant'į' nach'ikai da ałdó': díí bich'ą'zhį' ádaanołt'eego nzhǫǫ. Da'áí zhą nohwich'į' k'eda'shiilchįį.

30 Dahdes'a'ná' Ántioch golzee yuyaa okai: ákú hikainá' ínashood dała'ádaizlaaná' naltsoosíí yaa daistsooz:

31 Bek'e'eshchiiníí daayozhi'ná', áí bee hadag ádaat'eehíí bighą bił daagozhǫ́ǫ́.

32 Judas ła'íí Silas, dabíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'i daanlįį̨go, odlą' bee bik'ííyú łą́ągo yich'į' yádaałti', ła'íí nłdzilgo bi'odlą' goleehíí bighą yidag yádaałti' lę́'e.

33 Dét'įhézhį' naháztąą hik'e odlą' bee bik'ííyú nadaal'a'á bich'į' onádais'a', bił daagozhǫ́ǫ́go.

34 Áíná' Silas, Dákú sídáá ndizhǫǫ, nn̲iid.

35 Paul ła'íí Bárnabas ałdó' Ántiochyú sikee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' yee
iłch'ídaago'aahgo ła'íí yaa nadaagoln̲i'go, ła'ihíí ałdó' łą́ą́go ágádaat'į̨į ni'.
36 Da'kwíí hiskaaníí ch'ígóyáá hik'e Paul Bárnabas gáyiłn̲ii, Noo', t'ąązhį'
nádot'aash kį̨h gozn̲il n'ííyú, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa nagohiiln̲i' n'ííyú,
odlą' bee nohwik'ííyú baa nanádaanotaa hagoshą' ádaat'ee.
37 Bárnabasń John, da'áń Mark holzéhi, yił dikáh hát'į́į́.
38 Ndi Paulń doo yił dikáh hát'į́į́ da, dabí'iłtséná' Pamphýliagee bich'ą́'
t'ąązhį' ádeheltį̨į ni', doo dayúweh bich'odaan̲iigo yił okai da ni'.
39 Áí bighą ła', Ch'ík'eh, n̲iiná' ła'íí, Dah, n̲iigo yighą díyat'eego łahadit'áh, áí
bighą iłk'é'áázh: Bárnabasń Mark biłgo bił oda'iz'eel, Cýprus golzeeyú;
40 Paulń Silas hayiłtį́į́go dahn'áázh, odlą' bee bik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biłgoch'oba'íí nohwił daanlį̨į, daabiłn̲iigo.
41 Áík'ehgo Sýria golzeeyú ła'íí Cilícia golzeeyú ínashood ha'ánáłséhíí bi'odlą'
nłdzil hileehíí bighą akú ch'ín'áázh.

16

1 Áígé' Paul Dérbeyú nanadzaa, Lýstrayú ałdó': áígee Jesus yodláni sidaa lę́'e,
Timothy holzéhi, isdzán odláni Jew nlíni bimaa; áíná' bitaahíí Greek nlį̨į:
2 Áń Lýstragee ła'íí Icóniumgee odlą' bee iłk'ííyú daanliiníí nłt'éégo baa
yádaałti'.
3 Paul Timothy yił di'aash hat'íígo círcumcise ábíílaa, bitaa Greek nlį̨įgo Jews
ákú daagolííníí dawa yídaagołsį̨híí bighą.
4 Kį̨h nagozn̲ilyú hikahná' Jerúsalemgee nadaal'a'á ła'íí ínashood yánazíni
begoz'aaníí bá ádaizlaahíí bek'e'eshchíni baa daistsooz, yikísk'eh ádaat'ee
doleełíí.
5 Áík'ehgo ínashood ha'ánáłséhíí bi'odlą' nłdzil daasilį̨į, ła'íí dajį̨į biigha
bínáhíkah lę́'e.
6 Holy Spirit, Asia biyi' doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bee yádaałti' da, biłn̲iigo
Phrýgia ła'íí Galátiayúgo ch'ékai.
7 Mýsiayú hikainá' Bithýniayú dikáh ńt'éégo Holy Spirit doo hádaabist'į̨į da.
8 Áík'ehgo Mýsiahíí ch'ékaigo Tróasyú hikai.
9 Tł'é'yú Paul bił ch'í'n̲ah ágolzaa: nn̲ee Macedóniagee golíni sizį̨į; áń gábiłn̲iigo
nábokąąh, Yushdé', kú Macedóniayú ńn̲áhgo nohwich'onn̲ii.
10 Bił ch'í'n̲ah ágodzaaná' dagoshch'į' Macedóniayú nkáh daaniidzį, yati' baa
gozhóni, Jesus baa yati'íí, baa nadaagohiiln̲i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań ánohwiłn̲ii lą́ą́
daandzį̨go.
11 Áík'ehgo Tróasgé' ts'ígozdǫh Samothráciazhį' nohwił dahdez'eeł, iskąą
hik'e Neápolisyú nohwił naada'iz'eel;
12 Áígé' Philíppizhį' ohiikai, áí Macedónia biyi' itisgo kį̨h gozn̲ili, Rome
yebik'ehi: kú naháatąągo da'kwíí hiskąą.
13 Jews daagodnłsiníí bijį̨į túńlíni bahgee kį̨h gozn̲ilgé' ch'ínkai, ákú
náda'ch'okąąh goz'ąą; áígee dinebį̨hgo isdzáné nihikáhíí bich'į' yádaahiilti' ni'.
14 Isdzán Lydia holzéhi, Thyatíragé' gólíni, nak'ą' łichiigo dotł'izhíí baa
nahin̲iihń, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yokąąhń, nohwidezts'ąą: áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bijíí
iłch'ą́' áyíílaago Paul án̲ííhíí nłt'éégo yidezts'ąą.
15 Áń ła'íí yił naháztaaníí biłgo baptize ádaabi'delzaaná' nádaanohwokąąhgo
gánohwiłn̲ii, NohweBik'ehń da'an̲ii yodląągo daashidołn̲iiyúgo, shigowąyú
nahísółtąą. Dayúweh yushdé' daanohwiłn̲iiyú ohiikai.

16 Náda’ch’okąąh goz’ąąyú hiikaahná’ it’eedn, ch’iidn biyi’ golı́ı́go o’ı́ı́ń, biyisnahíí zhaali yá ágole’ń nohwaa nyáá:

17 Áń Paul ła’íí nohwíí nohwiké’ naghaa, dilwoshgo gáı̨íígo, Díí nı̨eehíí Bik’ehgo’ihi’ı̨ań da’tiséyú at’éhi bánada’iziidíí ádaat’ee, hago’at’éégo hasdách’ighá híí yaa nohwił nadaagolı̨i’i.

18 Da’ágánát’ı́ı́łgo łą́ą́go iskąą. Áí Paul yik’etsézdı́ı́dgo t’ąązhı̨’ adzaago spirit nchǫ’íí gáyiłı̨ii, Jesus Christ bizhi’íí bee gániłdishı̨ii, Biyi’gé’ hanı̨náh. Áík’ehgo dagoshch’ı̨’ hayáá.

19 Biyisnahíí zhaali yá ádaile’ n’íí bich’ą’ ásdı́ı́dgo yídaagołsı́ı́dná’ Paul ła’íí Silas yił ndaazdeelgo na’hiı̨iih goz’ąąyú nadaant’án biyahzhı̨’ ndaideshood,

20 Áígé’ nant’ánchań daanliinií yaa yił hikaigo gádaayiłı̨ii, Díí nı̨eehíí, Jews daanlíni, kú nadaagontł’ogo nadaago’aa,

21 Bi’at’e’íí nohwíí Romans daandlíni nádaagodiit’aago doo nohwá goz’ąą dahíí yee iłch’ídaago’aah, áí bikísk’eh ádaant’eego doo nohwá goz’ąą da.

22 Áígé’ nı̨ee łą́ą́go dała’adzaahíí bik’i dahishjeed; áígé’ nadaant’aahíí Paul ła’íí Silas bidiyágé baa nadaihezdzı́ı́zná’ habída’iłtsaasgo bá ndaagoz’ąą.

23 Aasiı̨nilíí nádaabinestsazná’ ha’áná’ilka’ yuı̨e’ ha’ádaabisdeel, bena’igęsé nai’ı̨nilíí gádaayiłı̨iigo, Nłt’éégo biı̨nádaadńł’ı́ı̨:

24 Ágábiłı̨iihíí bighą da’iłı̨í’yú ha’áná’ilka’ yuı̨e’ da’obiláá, bikee o’i’áń yuı̨e’ odaadés’eezgo ádaabizlaago doo nahi’naa da.

25 Áígé’ tł’é’ís’ahyú Paul ła’íí Silas Bik’ehgo’ihi’ı̨ań daayokąąhgo ła’íí ya’ahédaanzı̨go da’do’aałgo ha’áshijeedíí daabidezts’ąą lę’e.

26 Dágosiłe ni’ godihes’naago, ha’áná’ilka’á biká’ goz’aaníí dihes’naago dagoshch’ı̨’ dáádítı́h dawa ch’ída’ezkęęz, ła’íí bésh hishbizhíí bełídaahestł’óó n’íí k’eda’os’ı̨ah.

27 Bena’igęsé nai’ı̨nilíí ch’ínádzidná’ ha’áná’ilka’á bidáádítı́híí ch’ída’astąągo yo’ı́ı́go ha’áshijeedíí hahizkı́ı́ lą́ nzı́ı́go bésh be’idiltłishé hayiidzı́ı́zgo ídiziłdee niizı́ı́.

28 Áíná’ Paul nádidilghaazhgo gáı̨íí, Íı̨ní’dólı̨níh hela’: daanohwigha t’ah kú naháatąą.

29 Bena’igęsé nai’ı̨nilíí, Kǫ’ shaa noł’aa, ı̨iigo ha’alwod, áíná’ tsídolyizgo ditłidná’ Paul ła’íí Silas yiyahzhı̨’ nágo’,

30 Áígé’ yił ch’ékainá’ gádaayiłı̨ii, Hago ashı̨éhgo hasdáshidilteeh?

31 Gádaabiłı̨ii, Jesus Christ nohweBik’ehń hondląąyúgo hasdániłteeh, ła’íí bił nahántaanihíí ałdó’.

32 Áígee áń ła’íí yił naháztaanihíí dawa Bik’ehgo’ihi’ı̨ań biyati’ bee yich’ı̨’ yádaałti’.

33 Da’ái bitł’é’ biı̨ída’desı̨ihgee bá tádaizgiz; áígé’ dagoshch’ı̨’ áń ła’íí yił naháztaaníí dawa baptize ádaabi’deszaa.

34 Bigowąyú yił onákaiyú yá da’dezné’, áígé’ áń ła’íí yił naháztaaníí dawa Bik’ehgo’ihi’ı̨ań daayosdląądhíí bighą bił daagozhǫǫ lę’e.

35 Got’ı́ı̨ gozlı́ı̨ná’ nant’án iké’gee siı̨nilíí aasiı̨nilíí akú odes’a’, Nı̨eehíí ch’ínánót’aash, daaı̨iigo.

36 Bena’igęsé nai’ı̨nilíí ádaaı̨iihíí Paul yił nagosı̨i’ gáı̨íígo, Nant’án iké’gee siı̨nilíí ínł’a’, ch’ínánót’aashgo: áík’ehgo ch’ínółł’aashgo nohwił gozhǫǫgo nádołt’aash.

37 Áíná' Paul gábiłn̲ii, Nohwíí Romans ndlíni dá doo nohwaa yá'iti'é
nn̲ee bin̲ááł nohwída'ashtłizh, ha'áná'ilka' yun̲e' ha'ádaanohwisdeel; ya' k'adíí
dánant'į'é ch'ínánohwiléé née? Dah; dabíí kú nókáhgo ch'ídaanohwinoléé.
38 Aasin̲ilíí díí yati'íí nant'án iké'gee sin̲ilíí yił nadaagosn̲i': áí Paul ła'íí Silas
Romans daanliiníí yídaagołsįįdná' ńdaaldzid.
39 Áík'ehgo akú hikaigo nłt'éégo yich'į' hanádaasdziiná' ch'ínádaabizlaago, Kįh
gozn̲ilgé' ch'ínół'aash, daabiłn̲ii.
40 Áík'ehgo ha'áná'ilka'gé' ch'ínát'aazh, áígé' Lydia bigowąyú ó'áázh: odlą'
bee bik'ííyú daanliiníí daayo'įįná' yidag yádaałti'ná' onát'aazh.

17

1 Áígé' Amphípolisyú ła'íí Apollóniayú ch'ékainá' Thessalonícayú nanákai,
ákú Jews ha'ánáłséh goz'ąą lę́'e:
2 Ákón̲e' Paul ha'ayáá, da'át'į́į́híí k'ehgo, áígee Jews daagodnłsiníí bijįį
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí yaa yáńdaaltihgo taadn godilzįh.
3 Christ biniigodelzaaná' daztsąągé' naadiidzaahíí dábik'ehyú adzaa,
daayiłn̲iigo nłt'éégo ch'í'n̲ah ádaayiłsįgo yaa yádaałti'; áígé' gádaayiłn̲ii, Díí Jesus
baa nohwił nagosn̲i'ń Christ nlįį.
4 Áík'ehgo ła' da'osdląądgo Paul ła'íí Silas yíhikai; Greeks daagodnłsíni łą́ą́go,
isdzáné itisyú nandeehíí doo ałch'ídé ałdó' ádaadzaa da.
5 Áíná' Jews daanlíni da'ołch'įįdgo nn̲ee nchǫ'go nadaakaihíí dała'ádaizlaago
nn̲ee áígee daagolííníí yił daagołkizh, Jason bigową ch'ída'isdzįįz, Paul ła'íí
Silas nn̲ee dała'adzaahíí bich'į' ch'ídaanendzood daanzįgo.
6 Doo hwaa da yídaagołsįįdná' Jasongo ła'íí odlą' bee iłk'ííyú daanlíni ałdó'
ła' biłgo nadaant'án bidáhzhį' ndaineyood, daadilwoshgo gádaan̲iiná', Díí
nn̲eehíí ni'gosdzáń biká' dahot'éhé daagołkizhgo na'aash n'íí kú ń'áázhgo,
7 Jason k'íyó'n̲íí lę́'e: nant'án ła'ihíí nlįį, Jesus holzéhi, daan̲iigo, áí dawa
Caesar yegos'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee da.
8 Nn̲ee dała'adzaahíí ła'íí nant'án daanliiníí díí daidezts'ąąná' doo bił
dábik'eh da.
9 Jason ła'ihíí biłgo ídánada'hes'n̲ilná' nańdaabines'įįd.
10 Odlą' bee iłk'ííyú daanliiníí tł'é'yú Paul ła'íí Silas Beréayú odais'a': ákú
ń'áázhná' Jews ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e' ha'a'áázh.
11 Jews áígee daagolíni Jews Thessalonícagee daagolíni bitisgo nłt'éégo
natsídaakees lę́'e, Jesus baa na'gon̲i'íí dázhǫ́ hádaat'įįgo nádaidnné'go
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí dajįį biigha yitah daadéz'įįgo
daayozhíí lę́'e, Jesus baa na'gon̲i'íí da'an̲ii shį daanzįgo.
12 Áí bighą łą́ą́go da'osdląąd; isdzáné Greeks daanlíni itisyú nandeehíí doo
ałch'ídé da, nn̲ee ałdó' łą́ą́go da'osdląąd.
13 Áíná' Thessalonícagé' Jews daanlíni Beréagee Paul Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'
yee yałti'íí yídaagołsįįdgo, ákú náńłsą́ą́go, Beréagee daagolííníí yił daagoshkizh
lę́'e.
14 Áík'ehgo odlą' bee iłk'ííyú daanlíni dagoshch'į' Paul túnteel bich'į'go
odais'a': Silas ła'íí Timothy da'áígee sikeená'.
15 Paul yił okaihíí Áthenszhį' yił niikai: t'ąązhį' nádesht'aazhná' Paul gábiłn̲ii,
Silas ła'íí Timothy dagoshch'į' shaa no'aash le'gá shá biłdołn̲ii.
16 Paul Áthensgee biba' sidaaná' beda'aszaahíí bich'į' da'ch'okąąhíí dázhǫ́
łą́ą́go yo'įįgo biyi'siziiníí doo bił gozhǫ́ǫ́ da.

17 Áík'ehgo Jews ha'ánáłséh goz'ąą yuné' Jews daanlíni ła'íí nnee daagodnłsíni yił łahada'dit'áh, ła'íí na'inііh nagoz'ąąyú dajįį biigha nákaahíí ałdó' yił łahada'dit'áh.

18 Igoyą' yaa nakaihíí, ła' Epicuréans daaholzéhi, ła'íí Stóics daaholzéhi baa hikai. Ła' gádaanii, Díí bizaagolánihíí láą́ hat'íí nііh? Ła'ihíí, Bich'į' da'ch'okąąhíí doo bígózį dahi yaa nagolni' ngonolníí, daanii, Jesus yaa nagolni' ła'íí nanezna'íí naadiikáhíí yaa nagolni'híí bighą.

19 Daabiłtsoodgo dahisk'id Areópagus golzeeyú yił hikai gádaayiłniigo, Áníidégo iłch'ígót'aahíí baa nohwił nagolní'.

20 Hat'íishį doo bígózį dahi baa nagolní'go da'nts'ag: áí bídaagonlzį hádaahiit'įį.

21 (Athensgee dasa' daagolíínií ła'íí ńzaadgé' daagolíį n'íí dawa daazhógo na'goni' áníidéhíí yaa nadaagolni'go dagohíí yídaayésts'ąągo naháztąą.)

22 Paul dahisk'idgé' Mars golzeeyú siziįgo gáníí, Athensgee daagonołíni, dázhǫ nohwił daagodiyįh lą́ągo bígosíłsįįd.

23 Hishgaałyú dawahá daahołkąąhíí daanesh'íį, ła'íí da'ołkąąhgee DILZINI DOO BÍGÓZÍNI BICH'Į' golzeego k'e'eshchiinií hish'įį ni'. Áík'ehgo daahołkąąhíí doo bídaagonołsį dahíí baa nohwił nagoshni'.

24 Bik'ehgo'ihi'nań ni'gosdzáń ła'íí dawahá biká' daagolíínií áyíílaahń yaaká'yú ła'íí ni'gosdzáń biłgo yeBik'ehń nlįįgo da'ch'okąąh nagoz'aanií nnee áyíílaahíí doo yiyi' golíį da.

25 Doo hat'íí yídn nlįį dahíí bighą dawahá nnee ádaizlaahíí doo bee daach'okąąh da, dabíí nnee dawa ihi'naahíí, nádidzołíí ła'íí dawahá yá ágółsįhíí bighą.

26 Nnee dała'á bich'á'gé' nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'i ni'gosdzáń biká' dahot'éhé góliígo yá áyíílaa, ła'íí hazhį' daahinaahíí ła'íí hayú daagolíínií yá ngon'ą́ą́;

27 Bik'ehgo'ihi'nań yiká daadéz'įį doleełhíí bighą, baa deshaał daanzigo, dat'éé ndi dała'á ntįįgo doo nohwich'á' ńzaadyú gólíni at'éé da,

28 Bee daahin'naa, ła'íí bee nadaahiikai, ła'íí binkááyú daagondlįį; nohwitahgé' biyati' nzhónihíí ła' gádaaniihíí k'ehgo, Nohwíí da'anii bichągháshé daandlįį.

29 Nohwíí Bik'ehgo'ihi'nań bichągháshé daandlįįgo, nnee dábiini'ihíí yee Bik'ehgo'ihi'nań ádaile', óodo dagohíí béshłigaií, tsééta bee nłt'éégo be'ilzaahíí áyíílaahíí k'ehgo doo baa natsídaahiikees da le'.

30 Nnee Bik'ehgo'ihi'nań doo yídaagołsį daná' binchǫ'íí doo yineł'įí da ni': ndi k'adíí Bik'ehgo'ihi'nań nnee dahot'éhé gádaayiłniigo bá ndaagoz'ąą, Nohwinchǫ'íí bich'á'yúgo ádaałne':

31 Nnee háyiłtíínií ni'gosdzáń biká' nnee dábik'ehgo yaa yałti' doleełgo ła'a jįį ngon'ą́ą́híí bighą; áí da'anii ágodoniiłíí da'áí nnee daztsąągé' náyihil'na'íí bee nnee dawa yígółsįgo áyíílaa.

32 Nanezna'íí naadiikáhíí yaa da'dezts'ąąná' ła' baa daadloh lé'e; ła'íí, Baa nohwił nanagolní' ndi at'éé, daanii lé'e.

33 Áík'ehgo áígé' Paul ch'ínyáá.

34 Nnee ła' bíhikaigo da'osdląąd: Dionýsius, Areópagite nlíni, ła'íí isdzán Dámaris holzéhi, ła'ihíí biłgo ałdó'.

18

1 Díí bikédé'go Paul Áthensgé' dahnyaago Córinthgee nyáá.

2 Áígee Áquila, Jew nlíni, Póntusgé' gólíni yaa nyáá, ái bi'aad Priscílla biłgo da'ánílihí Italygé' ń'áázh, (Jews daanlíni Romegee daagolíínií, Daanohwigha ch'ínółkáh, nįigo Cláudius ngon'ą́ąhíí bighą,) áík'ehgo Paul yaa nyáá.

3 Paul ałdó' gowągolgai ágole'íí nlįįgo yił daagolı́į́go yił nada'iziid lę́'e: (ái gowągolgai ádaile'íí daanlįį.)

4 Jews daagodnłsinií bijįį dawahn ha'ánáłséh goz'ąą yunę' Paul Jews daanlíni ła'íí Greeks daanlíni yich'į' yánádaaltihgo biini' yá ádaagozlaa.

5 Silas ła'íí Timothy Macedóniagé' ń'áázhná' Paul dá yałti' nt'éé, Jesus, Christ nlįį, nįigo Jews daanlíni yil nadaagolni'.

6 Jews daanlíni doo hádaabit'įį dahíí bighą dénchǫ'égo bidáhzhį' yádaałti'ná' Paul bidiyágé yiiłháalgo gádaabiłnii, Dáhaago ádaałdzaa lę́'eyúgo dánohwíí nadaanohwinłtł'og; shíí doo nashinłtł'og da: kodé' godezt'i'go doo Jews daanlįį dahíí bich'į' dahdisháh.

7 Áígé' dahnyaago nnee Júst holzéhi, Bik'ehgo'ihi'nań yokąąhń, bigowąyú óyáá; ái gowąhíí Jews ha'ánáłséh goz'aanií dábit'ahgé' goz'ąą lę́'e.

8 Crí́spus, Jews ha'ánáłséh yinant'a' nlíni, yił naháztaaníí dawa Jesus daayosdląąd; ła'íí Córinthgee daagolíínií Paul biyati' daidezts'ąąná' da'osdląądgo baptize ádaaszaa.

9 Áígé' tł'é'yú Jesus Paul bił ch'í'nah ágólaago gábiłnii, Doo nénldzid da, yáńłti', doo t'ąązhį' áńt'éé da:

10 Shíí nił nshłįįgo nnee doo ła' nni'dolnih at'éé da: dzągee shichągháshé łą́ągo daagolı́į́.

11 Áík'ehgo áígee golı́į́go dałádn łegodzaagé' gostáń dahitąą, nnee bitahyú Bik'ehgo'ihi'nań biyati' yee iłch'ígo'aah lę́'e.

12 Áígé' Akéyagee Gállio nant'án nlįįná' Jews daanlíni łedikaigo Paul yich'į' nanakı́į́, áík'ehgo yáná'itihéyú yił hikai,

13 Gádaanįigo, Díí nneehń begoz'aanií doo yikísk'eh at'éé dago, Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhgo nnee biini' yá ádaagoléh.

14 Paul k'ad hadziih nt'éégo Gállio Jews gádaayiłnii, Nchǫ'go ánágot'įłł dagohíí nyeeyú ádzaahíí baa yádaałti'yúgo nohwíyésts'ą́ągo dábik'eh doleeł ni', Jews daanołíni:

15 Áíná' yati', hizhíí ła'íí benagosoł'aanií zhą́ baa łahada'dołt'áhíí bighąyúgo, dánohwíí nadaanohwinłtł'og; shíí díí k'ehgo ágot'eehíí doo baa yashti' at'éé da.

16 Áík'ehgo yáná'itihégé' ch'íyineńyood.

17 Greeks daanlíni dawa Sósthenes, Jews ha'ánáłséhíí yinant'a', yił ndaazdéélgo yánáltihíí dahnándaahíí bádngee nyída'ashtłizh. Gállio ánágot'įįdíí doo yich'į' zhinéé át'éé da ni'.

18 Díí bikédé'go Paul da'áígee sidaago ńzaad ogoyáá, áígé' odlą' bee bik'ííyú daanlíni yich'ą' bił o'i'éél Sýriayú, Priscílla ła'íí Áquila biłgo; Cenchréagee bitsizíl yiłshéég: godnłsįgo ngon'ą́ą n'íí bighą.

19 Áígé' Éphesusyú hikai, áígee Priscílla ła'íí Áquila sikeená' yich'ą' óyáá: áíná' bííhíí Jews ha'ánáłséh goz'ąą yunę' oyáágo Jews daanlíni yich'į' yádaałti' lę́'e.

20 Da'anahzhį' síńdaa, daabiłniiná', Dah, nįigo,

21 Yich'á' dahnanásdzaa, gáyiłn̲iigo, Okąąhgo da'idąąyú dázhǫ́ dishá́h hásht'íí́, Jerúsalemyú: Bik'ehgo'ihi'n̲ań hát'íiyúgo nohwaa nádishdáá́ł. Áík'ehgo Éphesusgé' bił oná'í'éél.

22 Caesaréayú bił na'n'éélná' ínashood ha'ánáłséh yúdag óyáágo dét'ı̨hézhı̨' yił yádaałti' lę́'e, áígé' yagi Ántiochyú onanádzaa.

23 Dét'ı̨h ákú sidaa hik'e dahnaadiidzaa, łahyúgo onanádzaago Galátia ła'íí Phrýgia golzeeyú ch'ínyáá, ínashood dawa bi'odlą' nłdzil ánádaidle'go.

24 Jew nlíni, Apóllos holzéhi, Alexándriayú gólíni, Éphesusyú ńyáá; dázhǫ́ nłt'éégo yałti', Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií nłt'éégo yígółsı̨.

25 NohweBik'ehń bikísk'eh ch'ogaałíí nłt'éégo baa bił ch'ígot'áni; bijíí yun̲e' diltłi'go, dawahn nohweBik'ehń yaa yałti'go ił ch'ígó'aah lę́'e, John baptize ábi'delzaahíí zhą́ yígółsı̨ ndi.

26 Áń Jews ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e' doo biini' hą́h dago yałti' nkegonyaa; Priscílla ła'íí Áquila daabidezts'ąąná' dasádnyú yił okaigo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikísk'eh ch'ogaałíí nłt'éégo doo hidziih dago bił ch'ídaago'aah lę́'e.

27 Akéyayú shił ido'eel nzı̨ná' odlą' bee bik'ííyú daanlíni, Apóllos akú deyaa, ńdaadołteeh le'gá, daayiłn̲iigo ínashood Akéyagee daagolíínií yich'ı̨' k'eda'ashchı̨́: akú ńyááná' ínashood iłgoch'oba'íí bee da'osdląądíí nłt'éégo yich'on̲ii lę́'e.

28 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií bee Jesus, Christ nlı̨́, bił ch'í'n̲ah ádaayiłsı̨go nn̲ee bin̲áá́ł Jews daanliinií yił łahada'dit'áhgo biini' yá ádaagozlaa.

19

1 Apóllos Córinthgee sidaaná' Paul ni' bidazhin̲éégo ch'ínyáágo Éphesusyú ńyáá; ákú ínashood ła' yaa nyáágo,

2 Gádaayiłn̲ii, Ya' Holy Spirit bee nohwaa daagost'ąą lánée da'osodląądná'? Gádaan̲ii, Dah, Holy Spirit nliinií doo hwaa baat'ídaandzı̨ da.

3 Paul gáyiłn̲ii, Hat'íísha̧' bikísk'eh baptize ádaanohwi'deszaa lą́ą́? John ił ch'ígó'aahíí bikísk'eh, daan̲ii.

4 Paul gánádo'n̲iid, John, Nohwinchǫ'íí bich'á'zhı̨' ádaałn̲e'go baptize ádaanohwi'doln̲e', n̲iigo nn̲ee baptize ádaile' ni', Shiké'gé' híghá́híí, Jesus holzéhi, daahołdląą, daayiłn̲iigo.

5 Díí daidezts'ąąná' Jesus nohweBik'ehń bizhi' bee baptize ádaabi'deszaa.

6 Áígé' Paul biká' ndaadesn̲iigo Holy Spirit bee baa daagodest'ąągo yati' ła'i yee yádaałti', ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yádaałti' lę́'e.

7 Nn̲ee nakits'ádah shı̨ hilt'ee lę́'e.

8 Áígé' Paul Jews ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e' onadáhgo doo biini' hą́h dago yałti'go taagi dahitąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí yaa yałti'go ła' biini' yá ádaagozlaa.

9 Áíná' ła' t'ąązhı̨' na'ádi'n̲ilgo doo da'odląą da lę́'e, áí dała'at'éé́híí bin̲áá́ł Jesus bikísk'eh da'ch'okahíí nchǫ'go yaa yádaałti', áí bighą Paul, ínashood biłgo, yich'á' dahdikaigo, Tyránnus holzéhi bida'oltag yun̲e' dajı̨́ biigha ił ch'ı̨' yánádaaltih.

10 Díí k'ehgo ádaat'ı̨́go naki łegodzaa; áík'ehgo Asia biyi' daagolíínií dawa, Jews daanlíni ła'íí Greeks daanlíni Jesus nohweBik'ehń biyati' daidezts'ąą.

11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Paul binkááyú ízisgo áná'ol'ı̨́łíí doo hwaa hit'ı̨́ dahi ye'ánát'ı̨́ł:

12 Bą́ą́yo dagohíí itíl sitzoozé Paul bich'ą́'gé' daanezgaihíí bich'į' onádaach'inііł, áík'ehgo kah yaa nakaihíí nádaabi'dilziih, ła'íí nnee spirits nchǫ'i biyi' daagolį́į́ n'íí hahikáh.
13 Ła' Jews daanlíni dá nakai nt'éhi nnee biyi'gé' spirits nchǫ'i hadainiyoodíí daanlíni, Jesus nohweBik'ehń bizhi' yee ádaanііgo spirits nchǫ'íí hadainiyood daanzįgo gádaayiłnii, Jesus, Paul yałti'ihi, bee ná ngoni'ą́ą́.
14 Jews bi'okąąh yedaabik'ehi yánant'a'i, Sceva holzéhi, biye'ke gosts'idihíí ádaat'įį́d lę́'e.
15 Áíná' spirit nchǫ'i gádaabiłnii, Jesus bígonsį, Paul ałdó' bígonsį; nohwíí hadń ádaałt'įį shį?
16 Nnee spirit nchǫ'i biyi' golínihíí nnee gosts'idi yich'į' yaahilwodgo dawa yich'į' dahnadilwo'go yitis silį́į, áík'ehgo gowągé' dádaałichiigo biní'da'dezнihgo ch'ínkį́į́.
17 Éphesusgee daagolííníí, Jews daanlíni ła'íí Greeks daanlíni díí yídaagołsį́įdná' dawa tsídaadesyiz lę́'e; áík'ehgo Jesus nohweBik'ehń bizhi' nnee dawa daidnłsį nkegonyaa.
18 Nnee łą́ą́go da'osdląądíí neheskaigo nchǫ'go ánádaat'įį́ł n'íí yaa nadaagolni'.
19 Bena'ch'aahíí ye'ánádaat'įį́ł n'íí ła' binaltsoos dała'ádaizlaago nnee dawa biná́áł daidnłid: áí da'izlį́įhíí daayołtag hik'e zhaali béshłigaihíí ashdladin doo náhóltagyú da'izlíni lę́'e.
20 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań biyati' dayúweh bínágodaałgo itisgo at'éé silį́į.
21 Díí ánágot'įį́díí bikédé'go Holy Spirit bik'ehgo Paul Jerúsalemyú déyáágo Macedóniayú ła'íí Akéyayú ch'idishaał nzįgo gánii, Ákú déyááhíí bikédé'go Romeyú ałdó' dishaał.
22 Áígé' bich'odaaniihíí naki, Timótheus ła'íí Erástus Macedóniayú odes'a'; bíí Asiayú dét'įhézhį' sidaa lę́'e.
23 Áíná' Jesus bikísk'eh da'ch'okąąhíí nnee dénchǫ'go yaa hagoł'áá nkegonyaa.
24 Ła' nnee Demétrius holzéhi, béshłigaihíí yitsidi nlíni, kįh biyi' Diána daach'okąąhíí béshłigai bee be'ilzaago áile'i, áń béshłigai daayitsidíí łą́ą́go yich'į' nadaahi'niił lę́'e;
25 Áń áí nnee ła'íí da'ágát'éégo binasdziidíí biłgo dała'áyíílaago gádaayiłnii, Shik'isyú, díí nada'idziidíí bich'ą́'gé' ízisgo da'iit'įįhíí bídaagonołsį.
26 Díí daał'įį ła'íí daadołts'ag, Dawahá bich'į' da'ch'okąąhíí nnee ádaile'íí doo bich'į' da'ch'okąąh bik'eh da, niigo Paul, nnee łą́ą́go biini' yá ádaagozlaago nohwich'ą́'yúgo ádaadzaa, doo dá Éphesus zhą́ da, Asia biyi' dák'azhą́ dahot'éhé ałdó':
27 Díí nohwinasdziidíí nohwich'ą́' daayiłchǫǫ; doo áí zhą́ da, ndi Diána, isdzán bich'į' daach'okąąhíí ízisgo at'éhi, kįh biyi' daach'okąąhíí doo íĺį́ da hileeh, áí Asia dahot'éhé ła'íí ni'gosdzáń biká' nnee dawa daabokąąh n'íí bich'ą́'gé' ízisgo gos'ánihíí bech'ígowáh doleeł.
28 Díí daidezts'ąąná' díyat'eego bádaagozhchį́įdgo nádaadidilghaazh, Éphesusgee daagolííníí daayokąąhíí, Diána holzéhi, ízisgo at'éhi nlíni at'éé, daaniigo.
29 Áík'ehgo kįh goznilgee godikish gozlį́įgo, dała'ánách'it'įįh goz'ąą yunе' nádnkį́į, Paul yił nakaihi Gáius ła'íí Aristárkus, Macedóniagé' daagolíni, ákóne' odaideshoodgo.

30 Paul nnee łą́ągo dała'adzaahíí bitahyú dighá́h hát'íí ndi yił nakaihíí, Dah, daabiłnii.
31 Asiagee nant'án, Paul bit'eké daanlíni, ałdó' bich'į' o'ił'a', Dała'ánách'it'įįh goz'ąą yunee' donah hela', daabiłniigo nádaabokąąh.
32 Nnee ła' kogo ádaaniiná' ła'íí łahgo ádaaniii: áigee godikish; hat'íí bighą dała'ádaach'idzaahíí ła' doo yídaagołsįįd da lę́'e.
33 Nnee ła' Alexánder holzéhi, Jews daanlíni, Nohwá hadziih, daabiłniigo ádnyú nadaabizlǫǫs. Áń na'ígizh, nnee yich'į', Jews daanlíni bá yashti' nzigo.
34 Ndi Jew nlįįgo yídaagołsįįdná' dáła't'ohe, Éphesusgee daagolíni daayokąąhíí, Diána holzéhi, ízisgo at'éhi nlíni at'éé, daaniigo daadilwoshgo nakidn łedihikęęz.
35 Áígé' kįh goznilíí begoz'aanií yek'e'eshchíni nnee dała'at'éehíí, Doo hagoł'aa da, yiłnniidná' gádaayiłnii, Éphesusgee daagonołíni, díí kįh goznilgee daagolíínií, Diána, ízisgo at'éhi, daayokąąhgo hadń doo yígółsį da? Ła'íí be'ilzaahíí Júpiter bich'á'gé' naltǫ'íí daayokąąhgo ałdó' hadń doo yígółsį da?
36 Díí doo da'anii da doo hadń nii le' at'éé dahíí bighą doo daagonołch'aad dago dábik'eh, doo natsí'ikees dahíí doo ádaałt'įį da.
37 Díí nnee kú daanenoyoodíí dilzįhgo nagoz'aanií doo daiłchǫǫh da, ła'íí isdzán be'ilzaahi daahohiikąąhíí doo nchǫ'go yaa yádaałti' da.
38 Áik'ehgo Demétrius ła'íí da'itsidi yił nada'iziidíí dahadń yaa yádaałti'go hádaat'įįyúgo, yáná'itihé ch'í'otąą, ła'íí aayádaałti'íí gólíį́, akú łaa yádaałti' dábik'eh.
39 Dayúweh ła' hádaałt'įįyúgo nnee yándaaltihíí iłch'į' hilnéh ndi at'éé.
40 Díí jįį be'ánágot'įįdhíí bighą nohwaa yáda'iti' ngolníí, hat'íí baa daagonch'aadihíí doo ła' da.
41 Díí yee gánniidná' nnee dała'at'éehíí, Nádaadołkáh, yiłnniid.

20

1 Godikish n'íí ąąłná', Paul ínashood yushdé' daayiłnniidná' yinádaadezhchid, áígé' yich'á' Macedóniayú dah nadiidzaa,
2 Macedónia biyi' daagolíínií yitaaghaago yidag yádaałti'ná' Greeceyú ńyáá.
3 Ákú taagi bedahitąą. Jews daanlíni benadaago'aaná' Sýriayú bił naadez'eel nt'éégo Macedóniayúgo ch'ínánóshdáh nzį lę́'e.
4 Sópater Beréagé' gólíni, Aristárkus ła'íí Secúndus, Thessalonícagé' daagolíni; Gáius, Dérbegé' gólíni, ła'íí Timótheus; Tíkakus ła'íí Tróphimus, Asiagé' daagolíni, ái dawa yił deskai.
5 Ái Tróasyú okaigo áígee nohwiba' naháztąą lę́'e.
6 Báń benilzoołé da'ádįhgo báń alzaahi daahi'dąą ni', áígé' Philíppigé' Tróaszhį' ashdla'i nohwee daizkąą nohwił dah'o'ołgo; áígee naháatąągo gosts'idi nohwee daizkąą.
7 Godilzinií bijįį ínashood da'okąąhgo da'iyąągo dała'adzaaná' Paul iskąą dahnádishdáh nzįgo dá yił yádaałti'go tł'é'ís'ah.
8 Dá'ík'ehyú dahnágost'ąąyú dała'adzaa yunee' ik'ah kǫ'i łą́ągo daadiltłi' lę́'e.
9 Ákú nnee áníi nagháhi Éútikus holzéhi biká'got'íné daadentą́ągee dahsdaago iiłhaazh: Paul dá yałti' nt'éégo nneehíí gódah ch'ínenlóól, ái taagi nágost'ąągé' lę́'e, áígé' daztsąągo nádainłtįį lę́'e.
10 Áik'ehgo Paul gódah ch'ínyáágo hayaa adzaago yinazhchidná' gánníí, Doo hago nohwił ádaagot'ee da le'; t'ah hinaa.

11 Paul wą́'yúdag onádzaaná' báń yehesdlaadgo da'iyą́ą́, áígé' yił iłch'į' yánádaalti'go ńzaad ogoyáá gost'įįdzhį', áígé' yich'ą́' dahnadiidzaa.
12 Nn̲ee ánií nagháhá gódah ch'ínenlóól n'íí hin̲aago yił onákai, dázhǫ́ bił daagozhǫ́ǫ́go.
13 Paul dabí'iłtsé tsina'eełíí si'ąąyú nkaigé' Ássosyú nohwił da'des'eel, ákú nkaigo Paul tsina'eełíí yiyi' dahndáah doleeł, daandzįgo: Paul dáni' ákú higháhgo ngonłchį́į́híí bighą.
14 Ássosgee nohwaa nyááná' tsina'eełíí yeh hiyáágo Mityléneyú bił nohwił da'iz'eel.
15 Áígé' nohwił dahna'iz'eelgo iskąą hik'e Chíos ba'ashhahyú nohwił ch'ída'iz'eel; áígé' iskąą hik'e Sámosyú nohwił nada'iz'eel, áígé' Trogýlliumgee dét'įh naháatąą; iskąą hik'e Milétusyú nohwił nada'iz'eel.
16 Paul Asiahíí biyi' doo ńzaad begodigháh dahíí bighą Éphesus bitis bił ch'ída'i'eełgo ngon'ą́ą́: dábik'ehyúgo Péntecost-híí bijįį Jerúsalemyú dáhah hįkáhíí bighą.
17 Paul Milétusyú sidaago Éphesusyú ínashood yánazíni, Kú nółkáh, daabiłn̲iigo o'ił'a'.
18 Ákú hikainá' gádaayiłn̲ii, Da'iłtsé Asiagee níyáágé' godezt'i'go dawahn hago'at'éégo nohwitahyú gonshłįį n'íí bídaagonołsį,
19 Dá shaa goch'oba'go, łahgee shin̲áá túnálį́į́ná' Jews daanlíni shenadaago'aahíí bee shich'į' nagontł'ogo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'isiid ni':
20 Dawahá nohwá nzhooníí doo ła' t'ąązhį' ánsį dago baa nohwił nadaagoshn̲i'go nohwił ch'í'n̲ah ashłaa ni', dała'ánádaałt'įįyú ła'íí daagotahyú,
21 Jews ła'íí Greeks daanlíni, Nohwinchǫ'íí bich'ą́'zhį'go ádaałn̲e'ná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į'go ádaałn̲éh, ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń daahołdląągo bada'ołį́į́, dishn̲iigo baa bił nadaagoshn̲i' n'íí ałdó' bídaagonołsį.
22 Áík'ehgo k'adíí Holy Spirit nashihiłnaa'go Jerúsalemyú nádésdzá, ákú shidáhyú goz'ąą doleełíí doo bígonsį da:
23 Ndihíí ha'ánshteeh ła'íí shiniigonłt'éé doleełíí shiba' goz'ąągo Holy Spirit shił nanágoln̲ih, kįh nagozn̲ilyú nashaayú.
24 Áíná' áí doo shił hago'at'éé da, shi'ihi'n̲a'íí doo shił ilį́į́ da, shił gozhǫ́ǫ́go shinasdziid łashłé zhą́ hásht'į́į́, ła'íí yati' Jesus nohweBik'ehń shaa yiné'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił goch'oba'íí nłt'éégo baa na'gon̲i'íí ąął baa nagoshn̲i'go hasht'į́į́.
25 Nohwíí nohwitahyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí baa nagoshn̲i'go nashaa n'íí doo nádaashołtséh dahíí bígonsį.
26 Áík'ehgo díí jįį gádaanohwiłdishn̲ii, Doo da'dołts'ag daná', ch'a'onesołdeeyúgo doo hat'íí nashinołtł'og da.
27 Doo ła' t'ąązhį' ánsį dago Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá ngon'áánií dawa baa nohwił nadaagosisn̲i'híí bighą.
28 Ádaa daagonołdząą, ła'íí ínashood dawa bá daagonołsąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí dabíí bidił yee yist'įįdíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá da'dołné'; áí bin̲ádaadeł'į́į́go Holy Spirit ádaanohwizlaa.
29 Díí bígonsį, nohwich'ą́' dahdiyaahíí bikédé'go nn̲ee ba'cho bégodzidi ga'ádaat'éhi nohwitahyú híkáhgo ínashood ndi k'izédaidihin̲iił doleeł.
30 Nohwíí nohwitahyú ndi nn̲ee ła' yati' doo da'an̲ii dahíí yee yádaałti' nkegoniigháh, ínashood daanlíni bich'ą́'zhį' yaa da'n̲iigo, bíígo bikísk'eh dahikáh doleeł.

31 Áí bighą ádaa daagonołdząą, tł'é' biigha ła'íí jįį biigha dá godezt'i' nt'éégo
taagi łegodzaazhį' shin̲áá túnálį́į́ná' dała'á nołtįįgo nohwił ch'ígonsh'aah n'íí
bínádaałn̲iih.
32 K'adíí, shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí biyati' biłgoch'oba'íí baa
nohwinshn̲iił, áí yati'íí daanołdzilgo ádaanohwile', ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
báhadaadeszaahíí bitahyú nohwíyéé doleełíí nohwaa yiné'go yínel'ąą.
33 Béshłigaihíí, óodo, dagohíí diyágé ła' daabíyééhíí doo ádá hásht'į́į́ da.
34 Nohwíí bídaagonołsį, dashíí ídee hinsh'n̲aa ni', ła'íí bił nashkaihíí dawahá
bá ádaagonsį ni'.
35 Díí k'ehgo nada'ołsiidgo doo daanłdzil dahíí bich'odaałn̲iigo dábik'eh no-
hwił ch'í'n̲ah ashłaa, ła'íí Jesus nohweBik'ehń gán̲íí n'íí bínádaałn̲iihgo nohwił
ch'ígonsh'aah ni', Dahadń hat'íí kaa yiné'yúgo áí doo dá baa gozhǫ́ǫ́ da, áíná'
dahadń hat'íí baa ch'iné'yúgo, áí zhą́ itisgo baa gozhǫ́ǫ́.
36 Díí ąął yee yałti'ná' hilzhiizhgo dawa yił da'oskąąd.
37 Dawa daachagná' Paul yinádaazhchidgo daazts'ǫs,
38 Doo nádaashołtséh da, n̲iihíí bighą itisgo doo bił daagozhǫ́ǫ́ da. Áígé'
tsina'eełíí si'ąąyú yił nakai lę́'e.

21

1 Áígé' bich'ą́' nohwił da'iz'eelná' Cóos golzeezhį' ts'ígozdǫh nohwił
oda'iz'eel, iskąą hik'e Rhodes golzeezhį', áígé' Pátara golzeezhį':
2 Phenécia tsina'eełíí dez'íli lą́ą́ baa nkaigo beh hiikaigo nohwił
dahna'iz'eel.
3 Áígé' Cýprus golzeehíí nohwe'eshganzhin̲éégo hit'įį silįįná' nohwił
ch'ída'iz'eel Sýriazhį', Tyregee nohwił nda'iz'eel: áígee tsina'eełíí yogheełíí
nahi'n̲iiłhíí bighą.
4 Ínashood baa nkaigo áígee gosts'idi nohwee da'izkąą: áí Holy Spirit
yádaabihiłti'go Paul, Jerúsalemyú don̲áh hela', daabiłn̲iigo.
5 Gosts'idihíí ąął nohwee nyíńłką́ą́ná' dahnádihiikai; ínashood dawa bi'aad
ła'íí bichągháshé biłgo kįh gozn̲ilíí bich'ą́'zhį' bił ch'ínkai: ákú tábąąyú daahi-
hiilzhiizhná' da'osiikąąd.
6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił daanlįį doleeł, daałiłn'n̲iiná' tsina'eełíí beh hi-
ikainá' bííhíí gowąyú onákai.
7 Tyregé' Ptolemáiszhį' nohwił da'iz'eel, áígee odlą' bee nohwik'ííyú bił
iłch'į' yádaahiilti'go dała'á jįį bił naháatąą.
8 Iskąą hik'e Paul bił nahiikaihíí Caesaréazhį' nohwił onáda'iz'eel; áígee
Philip, Jesus yá nagoln̲i'i, gosts'idi ha'n̲ilíí itah nlíni; bigową yun̲e' ohiikaigo
bił naháatąą.
9 Bitsi'ke doo ndaan̲ee dahíí dį́į́'i, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yádaałti' lę́'e.
10 Áígee naháatąągo dá'an̲ah godeyaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'i,
Ágabus holzéhi, Judéagé' ńyáá.
11 Nohwaa nyáágo Paul biziz náidnlaago dabíí bikee ła'íí bigan łíyistł'ǫǫná'
gánn̲iid, Holy Spirit gán̲íí, Jerúsalemgee Jews daanlíni nn̲ee díí sis bíyééhíí díí
k'ehgo łídaabiłtł'ohgo doo Jews daanlįį dahíí yaa daabiłtéeh doleeł.
12 Díí da'disiits'ąąná' nohwíí ła'íí nn̲ee áígee daagolííníí biłgo Paul, Jerúsalem
yúdag don̲áh hela', daabiłn'n̲iigo nádaahohiikąąh.
13 Paul gánn̲iid, Hat'íí bighą daałchago shijíí nn̲iihgo ádaanołsį? Shíí Jesus
nohweBik'ehń bizhi'híí bighą Jerúsalemyú ha'ánshteeh, ła'íí dastsaahgo ndi
shił dábik'eh.

14 Ch'éh ádaałn'n̲ii hik'e gádaade'n̲iid, NohweBik'ehń hát'íínííi bikísk'ehyú ágodon̲iił.
15 Díí bikédé'go iłch'į'da'siidlaago Jerúsalem yúdag ohiikai.
16 Ínashood ła' Caesaréagé' daagolíni bił ohiikai, áí Mnáson, Cýprusgé' gólíni, doo ánĺiná' ínashood silíni, bigowąyú bił nkai, áń bił naháatąą.
17 Áígé' Jerúsalemyú nkainá' odlą' bee nohwik'isyú baa nkaihíí bighą nohwa'ahédaanzįį'.
18 Iskąą hik'e Paul bił ha'áhiikai James bich'į'; áígee ínashood yánazíni dała'adzaa.
19 Iłch'į' yádaałti'ná' Paul binkááyú doo Jews daanlįį dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań hat'íí áyíílaahíí dała'ágo iłké' gon'ą́ągo yaa yił nadaagosn̲i'.
20 Díí daidezts'ąąná', NohweBik'ehń ízisgo at'éhi nlįį, daan̲ii, áígé' Paul gádaayiłnn̲iid, Isąą, nohwik'isn, Jews daanlíni bitahgé' ł̨ą́ągo doo náhóltagyú da'osdląąd; áí dawa Jews bich'į' begoz'aaníí dázhǫ́ nłt'éégo yikísk'eh ádaat'ee:
21 Áíná' naat'ídaanzį, Jews daanlíni doo Jews daanlįį dahíí bitahyú daagolínihíí, Moses nohwił ch'ídaagos'aanií yó'odaadoł'aago nohwichąghášhé doo círcumcise ádaał'įį da, ła'íí nohwi'at'e' doo bikísk'eh ádaanołt'ee da, biłńn̲iigo bił ch'ídaagon'áah, nídaagołsį̨id.
22 Hago'at'éégosha' ádaahii'n̲e'? Nn̲ee ł̨ą́ągo dała'an̲e' doleeł: kú ńyaahíí yaat'ídaanizį̨h go'į́į.
23 Áí bighą ádaaniłn'n̲iihíí k'ehgo ánn̲e': nohwitahyú nn̲ee dį́į'i godnłsinií yich'į' hadaagodile'go ndaagoz'ąą lé'e;
24 Ni ałdó' godínłsį̨go bił iłch'į'da'dołdlé'go bił nkáhgo ákú bá nadahíńn̲ił, bitsits'in łigaigo daiłshéhíí bighą: díí bee nn̲ee dawa bich'į' bígózį doleeł, naat'ídaanzį n'íí doo da'an̲ii da, ndi begoz'aanií bikísk'eh áńt'éé.
25 Áíná' doo Jews daanlįį dahíí da'osdląądíí bich'į' naltsoos ádaasiidlaa gádaan'n̲iigo, Ágádaat'eehíí doo be'ádaanołt'ee da nzhǫǫ, áíná' beda'okąąhíí nastseedgo nadn'ái yaa hi'n̲iiłíí, ła'íí dił, ła'íí dawahá bize'da'istł'oonií doo daałsąą da, doo nant'į' nach'ikai da ałdó'.
26 Áík'ehgo Paul nn̲ee dį́į'ihíí yił okaigo iskąą hik'e godnłsį̨go yił iłch'į'áda'desdlaaná' da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' yił okai, godnłsį̨go iłch'į'ádaach'idle' ąął bengowáhíí bebígozį̨įhíí bighą, ła'íí dała'á nt̨į́go dahat'íhíta Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá baa hi'né'híí ałdó' bebígozį̨įhíí bighą.
27 Gosts'idiskaanií k'azhą́ ąął bengowáhná' Jews Asiagé' daagolíínií da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' Paul daayiłtsąąná' nn̲ee dawa yił daagoshkishgo Paul yił ndaazdeelgo,
28 Nádaadidilghaazhná' gádaann̲iid, Israel hat'i'i daanołíni, nohwich'odaał̲nii: Díń nn̲eehń nn̲ee dahot'éhé yił ch'ígó'aah ánágoldoh, Israel hat'i'i ła'íí begoz'aanií ła'íí díí goz'aanií bich'ą́'yúgo ádaanołt'ee, daayił̲niigo: dayúwehyú Greeks daanlíni ałdó' da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' yił okaigo díí godiyį̨hgo goz'aanií daayiłchǫǫd.
29 (Dabí'iłtséná' kį̨h goz̲nilyú Tróphimus, Éphesusgé' gólíni, yił na'aashgo daabo'įį ni'go, áń Paul da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' yił o'áázh daanzįį ni'.)
30 Kį̨h goz̲nilgee nn̲ee daagolíni dawa godikish nagodiidzaa ni', áígé' iłch'į' nádnk̲įįgo dała'adzaa ni': áígé' Paul yił ndaazdeelgo da'ch'okąąh goz'ąągé' ch'ídaabist'e'ná' ch'íná'it̨į́híí dagoshch'į' daada'deztąą ni'.
31 Daabiziłhee nkegonyaaná' silááda binant'a' Jerúsalem dahot'éhé godikish gozlı́ı́go yaat'ínzį:

32 Áík'ehgo dagoshch'į' silááda ła'íí binadaant'a' biłgo nn̲ee dała'adzaahíí
yich'į' gódah ch'ínkį́į́: áí nn̲ee daayiłtsąąná' Paul nyída'iz-haal n'íí dákehégo
ádaisįįd.
33 Áígé' silááda binant'a'íí Paul yaa nyáágo biłtsoodgo, Bésh hishbizhíí naki
bee łíbi'doltł'óh, n̲ii; áígé', Hadń át'į́į́, hat'íí hago áyíílaa? n̲iigo yiká na'ódíłkid.
34 Nn̲ee dała'at'ééhíí ła' kogo ádaan̲iiná' ła'íí łahgo ádaan̲ii: áík'ehgo
godńch'aadhíí bighą ch'éh yígołsįįhgo at'į́į́go, Silááda sin̲ilyú bił dołkáh, nn̲iid.
35 Gódah ch'í'itiinzhį' nyááná' nn̲ee łą́ą́go dała'at'ééhíí hadaashkeehíí bighą
silááda dahdaabinłtįį.
36 Nn̲ee dała'at'ééhíí daadilwoshgo biké' nálseeł, Daazołhee, daan̲iigo.
37 Paul k'ad silááda sin̲il yun̲e' yił ha'akáhná' silááda binant'a'íí gáyiłn̲ii,
Nich'į' hasdziih née? Silááda binant'a'íí gán̲íí, Greek biyati' bee yáńłti' née?
38 Ni Egyptgé' nn̲ee ńlíni née, da'iłk'ehéná' nn̲ee godikishgo dį́į́dn doo
náhóltagyú nada'iłtseedíí da'igozlįįyú oyin̲il n'íí ni née?
39 Paul gán̲íí, Shíí Jew nshłįį, Cilícia biyi' ízisgo kįh gozn̲ilíí Társus golzeegé'
gonshłíni: nánoshkąąh, ch'ík'eh nn̲ee bich'į' hasdziih.
40 Silááda binant'a', Ch'ík'eh hadziih, yiłnn̲iidná' Paul gódah ch'í'itiingé' dah-
sizįįgo nn̲ee dała'at'ééhíí yich'į' na'ígizh. Doo hat'íí náhists'ąą daná' Hebrew
biyati' bee yich'į' yałti' nkegonyaa.

22

1 Nn̲ee daanołíni, shik'ííyú, ła'íí nibáyáń daanołíni, nohwin̲ááł ádá hasdzi-
ihíí ídaayesółts'ąą.
2 (Hebrew biyati'íí yee hadziigo da'dezts'ąąná' dayúwehégo doo hat'íí
náhists'ąą da: Paul gánn̲iid,)
3 Shíí Jew nshłįį, Cilícia biyi' kįh gozn̲ilíí Társus golzeegee gosilį́į́, ndi dząągee
díí kįh gozn̲ilgee shi'dihiiln̲a', begoz'aaníí daanohwitaa yikísk'eh ádaat'ee
n'íí Gamáliel holzéhi shił ch'ígon'ą́ą́, nohwíí ádaanołt'eehíí k'ehgo nłdzilgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá sízį́į́ ni'.
4 Nn̲ee ła'íí isdzáné Jesus yikísk'eh daayikahíí łídaashtł'o'go ha'áná'ilka'á
yun̲e' odaahiskaad ni', biniigonłt'éégo ádaansį, dak'azhą́ hishhąągo.
5 Díí ánát'įįdíí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni ła'íí nn̲ee yándaaltihíí
shídaagołsį: áí bik'isyú daanlíni, Damáscusyú daagolínihíí, bá naltsoos shaa
daizn̲il, áík'ehgo ákú níyáá, Jesus yikísk'eh daayikahíí áígee daagolííníí
łídaashtł'o'go Jerúsalemyú bił nshkáh, biniidaagodiln̲e' doleełhíí bighą.
6 Damáscusyú dak'azhą́ nsháhgo ha'iz'ąąyú shį, dahį́ko yaaká'gé' shich'į'
nke'idindláád.
7 Áígee hayaa nago'ná' yati' gáshiłn̲iigo idisiits'ą́ą́, Saul, Saul, hat'íí lą́ą́ bighą
shiniigonłt'éégo áshińłsį?
8 Áík'ehgo gádén̲iid, Hadń ánt'įį, shiNant'a'? Gánáshiłdo'n̲iid, Shini-
igonłt'éégo áshińłsinihíí shíí ásht'į́į́, Jesus, Názarethgé' gonshłíni.
9 Bił hishkaahíí ałdó' nke'dindláádíí daayiłtsąą ndi izhii shich'į' yałti'íí doo
daidezts'ąą da.
10 Áík'ehgo gádén̲iid, Hago lą́ą́ áshn̲e', sheBik'ehń? Jesus gáshiłnn̲iid,
Nádndáhgo Damáscusyú ńn̲áh; ákú hat'íí ánléhíí ąął baa nił na'gon̲i' ndi at'éé.
11 Dázhǫ́ łigaigo nke'idindláádhíí bighą doo gosh'įį da silį́į́go bił hishkaahíí
Damáscusyú odaashizlǫǫz.
12 Ła' nn̲ee Ananías holzéhi, begoz'aaníí yikísk'eh nlįįgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yidnłsíni, Jews áígee daagolííníí dawa nłt'éégo baa yádaałti'i,

13 Áń shaa nyáágo shit'ahgee hizį'go gáshiłnn̲iid, Shik'isn Saul, go'įį nándleeh. Áík'ehgo dagoshch'į' gosh'įį násisdlį̨įgo Ananías yiłtsąą.
14 Gánáshiłdo'n̲iid, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, nohwitaa n'íí daayokąąhń, hat'íínníí bígonsį doleełgo hanitʼį́, Nłt'éégo Anát'į̨ɬíí hįłtséhgo, ła'íí bizhiihíí dints'įhgo.
15 Hat'íí hí'íínníí ła'íí hat'íí dints'agíí nn̲ee dawa áń bá baa bił nagoln̲í' doleeł.
16 Áík'ehgo hat'íí biba' síńdaa? Nádndáhgo nohweBik'ehń bizhi' bee bich'į' ánn̲iigo baptize áni'doln̲éh, áík'ehgo ninchǫ'íí yó'o'eeł.
17 Jerúsalemyú nánsdzaaná' da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' oshkąąh nt'éégo shił ch'í'n̲ah ágolzaago,
18 Gáshiłn̲iigo hiłtsąą, Dahałe, Jerúsalemgé' dagoshch'į' ch'íńn̲áh: shaa bił nadaagoln̲i'íí doo hádaat'į̨ da doleełhíí bigháˌ
19 Áík'ehgo gádén̲iid, SheBik'ehń, Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą dahot'éhé daanodlaaníí ha'áná'ilka'á baa hin̲íl, ła'íí nbída'niłhaał n'íí dabíí yídaagołsį:
20 Ła'íí Stephen, ná nagoln̲i'íí nlíni, bidił idezjoolná' bit'ahgé' sízʔígo shił dábik'eh ni', hayíí daabizis-hiinihíí iká' daabi'ííhíí bá bin̲ádésh'įʔ ni'.
21 Áígé' gánáshiłdo'n̲iid, Dahnn̲áh: ńzaadyú doo Jews daanlį̨ dahíí bich'į' nideł'a'.
22 Nn̲ee dała'adzaahíí bídaayésts'ąą lę'e, ndi díí yee ánn̲iidná' nádaadidilghaazhgo gádaann̲iid, Yúwehyú, daazołhee: nn̲ee ga'at'éhihíí ni'gosdzáń biká' doo hin̲aa bik'eh da.
23 Nádaadidilghaazhgo iká' daabi'ííhíí dahnadai'ah, ła'íí łeezh hadag daiki',
24 Áík'ehgo silááda binant'a' da'tiséyú sitíni, Silááda sin̲ilyú bił nołkáh, biłnn̲iid, ła'íí habída'ołhaałgo nahódaadołkid, hat'íí bighą baa daadilwoshíí bígonozʔį̨h.
25 Áíná' łídaabistł'ǫǫná' Paul silááda dała'á gonenadín binant'a'i bit'ahgee siziinníí gáyiłnn̲iid, Nn̲ee Roman nlíni doo baa yá'iti'í habí'ʔłhaałgo ná goz'ąą née?
26 Silááda binant'a'i díí yidezts'ąąná' silááda binant'a' da'tiséyú sitíni yich'į' oyáágo gáyiłn̲ii, Hago ánn̲e'go láń? díń nn̲eehń Roman nlíni łąą.
27 Áík'ehgo silááda binant'a'íí Paul yaa nyáágo gáyiłn̲ii, Shił nagoln̲í', ya' Roman ńlʔį́ née? Paul gán̲íí, Ha'aa.
28 Silááda binant'a'i gánádo'n̲iid, Roman nshłiinníí łą́ągo bighą nahan̲ílhi at'éé. Paul gán̲íí, Shíí dá Roman nshłį̨įgo gosilíni ánsht'ee.
29 Áík'ehgo k'ad nabídaadiłkid n'íí bich'ą' nádnkį̨į: ła'íí silááda binant'a'i ałdó', Paul ɬíhistł'oonníí, Roman nlį̨įgo yígołsį̨įdhíí bighą tsídolyiz.
30 Iskąą hik'e silááda binant'a'i hat'íí bighą Jews daanlíni baa dahdaagoz'aaníí da'an̲ii yígołsį̨įh hat'ʔígo, k'ena'bí'ahná' okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí yándaaltihi, Dała' ałn̲éh, daayiłnn̲iid, áík'ehgo Paul yił gódah ch'i'áázhgo yándaaltihíí biyahzhį' yił nn'áázh.

23

1 Paul yándaaltihíí da'as'ah yineł'į̨įdná' gán̲íí, Nn̲ee daanołíni, shik'isyú, díí jį̨įzhį' ngont'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań shineł'ʔígo nłt'éégo ánásht'į̨ł bígonsį̨go hinshn̲aa.
2 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Ananías holzéhi, bit'ahgee naziinníí, Bizadaałts'į, daayiłn̲ii.

3 Áík'ehgo Paul gábiłn̲ii, Dá'iká'gee zhą́ łigaigo ánálzaahi ńlíni,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nił hayaa nałts'į go'į́į́: begoz'aaníí bee shaa yáńłti'go
dahsíńdaa née, áíná' begoz'aaníí doo bikísk'eh áńt'éé dago nik'ehgo shi'dolts'į?
4 Bit'ahgee naziiníí gádaabiłn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi'okąąh yebik'ehi
da'tiséyú sitíni nchǫ'go baa yáńłti' née?
5 Paul gánádo'n̲iid, Shik'isyú, okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni nlįį lą́áhíí doo
bígonsį da ni': nohwíí nohwihat'i'i binant'a' doo nchǫ'go baa yádaałti' da le',
n̲iigo bek'e'eshchįį.
6 Nn̲ee ła' Sádducees daanlįįgo ła'íí Phárisees daanlįįgo Paul yígolsįįdná',
yándaaltihíí yich'į' gán̲íí, Nn̲ee daanołíni, shik'isyú, shíí Phárisee nshłįį,
Phárisee nlíni biye' nshłįį: nanezna'íí naadiikáh hoshdląąhíí bighą shaa
yá'iti'.
7 Díí ánn̲iidná' Phárisees daanliiníí ła'íí Sádducees daanliiníí łahada'dit'áh
nkegonyaa: áík'ehgo nn̲ee dała'at'ééhíí nakiyú iłk'ékai.
8 Sádducees, Nanezna'íí doo naadiikáh da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á
yaaká'gé'hi dagohíí spirit ta doo ła' golį́į́ da, daan̲ii: áíná' Phárisees daanlínihíí,
Áí gólį́į́, daan̲ii.
9 Áík'ehgo nawode hagołdog: begoz'aaníí ye'ik'eda'ałchíhi Phárisees yił
daagot'iiníí daahizį'go gádaan̲ii, Díń nn̲eehń doo hat'íí nchǫ'íí ye'adzaa dago
bídaagosiilzįįd: spirit dagohíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'gé'hi bich'į'
yałti' lę́'eyúgo, doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nadaagonlkaad da ndizhǫǫ.
10 Łahada'dit'áh n'íí hagowáh nkegonyaaná' silááda binant'a' Paul dánko
iłk'ídaach'idzįįs he'at'éé nzįgo, silááda, Ákú dołkáhgo baa hadaanołteehgo
nołjahyú bił nádołkáh, daayiłn̲ii.
11 Iskąą tł'é' hik'e Jesus Paul bit'ahgee sizįįná' gán̲íí, Paul, bidag áńt'éé:
Jerúsalemyú shaa nagosíńn̲i'híí k'ehgo Romeyú ałdó' shá nagoln̲í' doleeł.
12 Jįį gozlįįná' Jews daanliiníí ła' ndaagoshchįįgo, Paul daayizes-hįįzhį' doo
da'iyąągo, doo da'idląągo ádándaagost'ąą.
13 Ndaagoshchiiníí dizdin bitisyú hilt'ee lę́'e.
14 Okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Jews yánazíni yich'į' okaigo
gádaayiłn̲ii, Nłdzilgo ádándaagosiit'ąą, Paul daazeldįįzhį' doo da'iidąą dago.
15 Áík'ehgo nohwíí ła'íí yándaaltihíí biłgo silááda binant'a'i bich'į' ch'in̲ii
daadoł'aah nohwaa yił nołkáhgo, dayúweh na'ídaadołkid k'a'at'éégo: nohwíí
ałk'iná' biba' naháatąą, daazildeego dénohwit'ah dahiyaago.
16 Paul daaziłheego yiba' naháztaaníí Paul bilah bizhaazhé yaat'ínzįįná' Paul
silááda sin̲ilyú yich'į' oyáágo yił nagosn̲i'.
17 Áík'ehgo Paul silááda dała'á gonenadín binant'a' ła' yushdé' yiłn̲iigo
gáyiłn̲ii, Díń nn̲ee áníi naghahń silááda binant'a' da'tiséyú sitíni bich'į' bił
n'áásh: yił nagoln̲i' hat'į́į́híí bighą.
18 Silááda binant'a' yaa yił n'aazhná' gán̲íí, Paul, ha'ásitíni yushdé'
shiłnn̲iidgo, Díń nn̲ee áníi naghahń hat'íí shį niłdishn̲ii niłn̲iigo bich'į' bił n'áash,
shiłn̲ii.
19 Áík'ehgo silááda binant'a' dasahn nabídiłkid yun̲e' obiilǫ́ǫ́z, Hat'íí baa shił
nagoln̲í'go láń? biłn̲ii.
20 Paul bidá'áhń gán̲íí, Jews daanlíni iskąą nn̲ee yándaaltihíí bich'į' Paul bił
n'aash daaniłn'n̲ii, daan̲iigo ndaagoshchįį, nłt'éégo baa na'ódíkidíí k'a'at'éégo.
21 Áíná' baa godeno'áah hela': nn̲ee dizdin bitisyú hilt'éégo daaziłheego
yiba' naháztąą, Paul daizes-hįįzhį' doo da'iyąągo, doo da'idląągo nłdzilgo

ádándaagost'ąą: áík'ehgo, Ha'aa, ńn̲iihíí yiba' naháztąą.

22 Áík'ehgo silááda binant'a' nn̲ee áníi naghahń, Shił nagosíńn̲i'íí hadń bił nagoln̲í' hela', yiłnn̲iidná', Nádńdáh, yiłnn̲iid.

23 Áígé' silááda dała'á gonenadín binant'a' naki yushdé' yiłnn̲iidgo gáyiłn̲ii, Silááda naki gonenadín, ła'íí ɬı́ı́ bee silááda daanliiníí gosts'idin, ła'íí silááda bésh yee nadaagonłkaadíí naki gonenadín dagoshch'į' Caesaréayú dahnádiiłséhgo áhłéh, tł'é'go ngost'áí bik'ehenkéézgo;

24 Paul ałdó' ɬı́ı́ bił hiltéhíí bá iłch'į'hołéh, áík'ehgo Félix, nant'ánchań, baa bił nołkáh.

25 Díí k'ehgo án̲íígo Félix yich'į' k'e'eshchįį:

26 Shíí Cláudius Lýsias nshłíni Félix nant'ánchań, ízisgo áńt'éhi, Gozhǫ́ǫ́, nił dish n̲iigo nich'į' k'e'eshchiih.

27 Díń nn̲eehń Jews daanlíni ła' daabiłtsoodgo nabiziłhee nt'éégo Roman nn̲ee nlįį lą́ą́híí bígosíłsį̨įdgo silááda kú bił nshkaigo bich'ą́' ńdaadihiiltįį.

28 Hat'íí bee baa dahgost'aaníí bígons̨ hasht'ı́ı́go bá yándaaltihíí baa bił ni'áázh.

29 Dabíí yenahas'aaníí bik'izhį' baa dahgost'ąą lą́ą́go bígosíłsį̨įd, ndi ha'ásitiiníí dagohíí da'itsaahíí doo ła' bee bángot'ąą da.

30 Díń nn̲eehń zideego yaa ndaagoshchiiníí baa shił nagosn̲i'ná' dagoshch'į' nich'į' ołʼa', hayíí baa dahdaagoz'aaníí nin̲ááł baa nadaagodoln̲ih bił dish n̲iigo bándaagosii'ąą. Da'áí zhą́ nich'į' k'e'shiłchı́ı́.

31 Áík'ehgo silááda ádaabiłdo'n̲iidhíí k'ehgo tł'é'yú Antípatrisyú Paul yił okai.

32 Iskąą hik'e siláádahíí sin̲ilyú nákainá' ɬı́ı́ bee silááda daanliiníí Paul yúweh yił okai:

33 Áí Caesaréayú hikainá' nant'ánchań naltsoos yaa daistsooz, Paul ałdó' yaa yił hikai.

34 Naltsoosíí yozhi'ná', Ni' hat'íí golzéhi biyi' gonlíni, n̲iigo Paul nayídíłkid. Cilíciagé' gólı́ı́go yígołsį̨įdná',

35 Gáyiłn̲ii, Naa dahdaagoz'aaníí hikaigo naa yashti' ndi at'éé. Hérod yánáltih goz'ąągee Paul silááda bin̲ádaadéz'į̨įgo ngon'ą́ą́.

24

1 Áígé' ashdla'iskaaníí bikédé'go okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni, Ananías holzéhi, ła'íí Jews yánazíni biłgo hayaayú hikai, nn̲ee, Tertúllus holzéhi, bá yádaałti'go yił hikai, áń Paul bee baa dahgost'aaníí nant'ánchań yaa yił nagoln̲i' doleełgo.

2 Paul yiká ánn̲iidná' Tertúllus baa dahgo'aa nkegonyaa gán̲íígo, Nighą nohwini' iłch'į'gont'éé, ła'íí nohwitahyú nchǫ' n'íí nłt'éégo ánándlaa,

3 Áí dawahn ła'íí dahayú ba'ahédaandzį, Félix, ízisgo áńt'éhi.

4 Niłgoch'oba'go ayą́hágo nich'į' hasdziihíí ídínłts'ąągo nánoshkąąh.

5 Díń nn̲eehń baa nagontł'ogíí nlį̨įgo bídaagosiilzį̨įd, Jews daanlíni ni' dahot'éhé biká' daagolííníí yił daagołkizh, ła'íí Nazarénes daanlį̨į zhin̲éégo yásizíni bídaagosiilzį̨įd:

6 Da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' gołchǫǫh nt'éégo bił ndaasiideel: nohwíí benagosiil'aaníí bee baa yádaasiiłti' doleeł ni'.

7 Ndi Lýsias, siláada binant'a'ń, nohwaa nyáágo hagoshkéhégo nohwilák'e hayidzı́ı́z ni'.

8 Baa dahdaagoz'aanií naa hikáhgo, n̲iigo ngon'ą́ą́: dá ni nahídńłkidgo hat'íí bighą baa dahdaagosiit'aanií dawa bígonłsį́jh doleeł.
9 Jews daanlíni ałdó' díí á n̲íihíí da'an̲ii á n̲íí daann̲iid.
10 Nant'ánchań nabí'igizhná' Paul yałti' nkegonyaa gán̲íígo, Doo ałch'ídn łegodzaa dago díí hat'i'íí bá yánáltihíí ńlį́jgo bígonsi̲híí bighą shił gozhǫ́ǫ́go ninadzahgee ádá hasdziih:
11 Díí bígóńłsi̲jh, nakits'ádah iskąąná' Jerúsalem yúdag oshkąąhyú níyáá ni'.
12 Áígee da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e', ła'íí Jews ha'ánáłséh goz'ąą yun̲e', ła'íí ki̲h goz n̲ilyú ła' bił łaha'disht'áhgo doo hadń sho'i̲į da ni', ła'íí nn̲ee bił daagodikishgo doo hadń sho'i̲į da ni':
13 Shaa dahgoz'aanií daazhógo ágolzéhi.
14 Áíná' díí nich'į' ádá nagoshn̲i', Jesus bikísk'eh da'ch'okahíí, okąąh bee sahngo na'ádi'n̲ilíí daabiłdi'n̲iihíí, ái itah nshłi̲į, bich'ą́'gé' nn̲ee síllíínií Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąh lé'e n'íí hoshkąąh, begoz'aanií bee nohwá ngot'ąą n'íí ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi n'íí bek'e'eshchiinií dawa hoshdlą́ą:
15 Nłt'éégo ádaat'eehíí ła'íí doo dábik'ehyú ádaat'ee dahíí nanezna'gé' naadikáh doleełíí ái nn̲ee yiká daadéz'i̲jhíí shíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú biká désh'í̲i̲.
16 Áígé' dawahn Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí nn̲ee ałdó' daashineł'í̲i̲go nłt'éégo ánásht'i̲jłgo bígonsi̲ doleełhíí bighą nłdzilgo nabik'í'isiid.
17 Da'kwíí łegodzaahíí bikédé'go tédaat'iyéhíí hat'íhíta baa daanshné'go, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań hoshkąąhgo hat'íhíta baa nshné'go bił nít'i'íí bich'į' násdzaa.
18 Díí bee ánásht'i̲jłná' da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' godnłsi̲go ich'į' ádé'dinshdlaago, doo shin̲aayú nn̲ee łą́ą́go dała'adzaa da, doo godnch'áad dago Jews daanlíni ła' Asiagé' daagolíínií shaa hikai ni'.
19 Áí hat'íhíta bee shaa dahdaago'aayúgo nin̲ááł shaa dahdaago'aago kú híkáhgo dábik'eh.
20 Dagohíí yándaaltihíí shaa yádaałti' n'ná' hago'at'éégo nchǫ'go ánát'i̲jdíí shídaagołsi̲jdíí, nn̲ee kú nich'į' hikaihíí yaa nadaagoln̲i'go dábik'eh,
21 Díí dała'á zhą́ doo bił dábik'eh da ni', bitahyú sízí̲i̲go nádidishghaazhgo gádén̲iid n'ná', Nanezna'íí naadiikáhíí hoshdlą́ąhíí bighą díí ji̲į nohwin̲ááł shaa yá'iti'.
22 Áí Félix yidezts'ąąná', Jesus bikísk'eh da'ch'okahíí nłt'éégo yígołsi̲híí bighą gán̲íí, Dét'i̲hégo Lýsias, silááda binant'a'íí, kú ńyáágo bá ngonsh'aa ndi at'éé.
23 Áígé' silááda gonenadín binant'a'íí gáyiłn̲ii, Paul bin̲ádíń'i̲į, ndi łahgee dabíí hát'í̲i̲yú naghaa le', ła'íí bit'eké baa nákáh nnizhǫǫ, hat'íhíta yídn nliinií baa nádainé'go nnizhǫǫ.
24 Da'kwíí iskaaníí bikédé'go Félix bi'aad Drusílla, Jew nlíni, yił n'áázhgo Paul yiká o'iił'a', áík'ehgo Christ ch'odlą́ąhíí yaa yałti'go daidezts'ąą.
25 Dábik'ehyú ánách'ot'i̲jłíí, ła'íí ádaagoch'idzaaníí, ła'íí yun̲áásyú kaa yá'iti'íí yaa yałti'go Félix ditłidgo tsídolyizgo gán̲íí, Dák'ad yúwehyú dahnn̲áh, dahagee dábik'ehgee niká ánádeshn̲e' ndi at'éé.
26 Ndi yiká oná'ił'aa nt'éégo ich'į' yałti', Paul ch'ínánshteehíí bighą zhaali shaa yiné' shį nzį lé'e.
27 Naki łegodzaahíí ch'ígóyááná' Félix nant'ánchań n'íígee Pórcius Féstus nant'ánchań sili̲į; áík'ehgo Félix Jews daanlíni bił dádaabik'ehyú ashn̲e' nzi̲go Paul dáha'ásiti̲į nt'éénáʼ óyáá.

25

1 Féstus ni' yánant'aa doleełíí biyi' nyááná' taagiskaaníí bikédé'go Caesaréagé' Jerúsalem yúdag oyáá.
2 Okąąh yedaabik'ehi da'tiséyú sitíni ła'íí Jews daanlíni ádn nazínihíí Paul bee dahdaagost'aaníí Féstus yaa yił nadaagolṇi'ná nádaayokąąh,
3 Paul Jerúsalemyú dol'áá, daabiłnṇiid, higaałgo daayiziłheego ndaagoshchįįná'.
4 Áíná' Féstus gánṇiid, Paul, Caesaréayú t'ah bi'dotą' ni', shíí dák'adégo ákú nádésdzá.
5 Áík'ehgo nohwitahyú nohwá nadaant'aahíí bił nádóshkáh, áígee nṇeehń nchǫ'go adzaayúgo ch'ík'eh baa nadaagolṇi'.
6 Féstus itah sidaago gonenan bitisyú iskąą, áígé' Caesaréayú onádzaa; ákú iskąą hik'e yánáltihíí dahnándaahgee dahnezdaago, Paul yushdé' bił nołkáh, nṇiid.
7 Ákú ńyááná' Jews Jerúsalemgé' hikaihíí biṇaayú nadaazįį, daazhógo ágolzeego, Doo ałch'ídn dénchǫ'go adzaa da, daabiłṇiigo baa dahdaagoz'ąą.
8 Paul ádá hadzii gáṇíígo, Jews yenagos'aaníí, dagohíí da'ch'okąąh goz'aaníí, dagohíí Caesar ndi doo hago ashłaa da.
9 Áíná' Féstus, Jews daanlíni bił dádaabik'ehyú áshṇéh nzįgo Paul gáyiłṇii, Ya' Jerúsalem yúdag ńṇáhgo ákú shiṇááł naa dahgoz'aaníí bighą naa yá'iti' háńt'įį née?
10 Paul gáṇíí, Caesar bá yánáltihíí bidáhgee sízį́, da'áígee shaa yá'iti'go dábik'eh: Jews daanlíni doo dénchǫ'go ánásht'įįł dahíí nłt'éégo bígonłsį́.
11 Nchǫ'go ánásht'įįł lę'eyúgo hat'íí bighą dastsaahgo ásdzaayúgo dastsaahíí doo bich'ą' ch'a'oshgheed at'éé da; bighą shaa yá'iti'íí doo hat'íí dayúgo, doo hadń Jews daanlíni yaa shaa dino'aa at'éé da. Caesar shaa yałti'go hasht'į́.
12 Áík'ehgo Féstus, yił nant'án daanliinií iłch'į' yádaałti'ná' Paul gáyiłṇii, Caesar naa yałti' háńt'įį, áík'ehgo áń bich'į' nṇáh doleeł.
13 Da'kwíí iskaaníí ch'ígóyááná' Agríppa, ízisgo nant'án nlíni, ła'íí Berníce biłgo Féstus, kozhį' nant'án silįįhíí bighą, Caesaréayú yaa n'áázh.
14 Ákú sikeego łą́ągo bedaizkąąná' Féstus Agríppa Paul yaa yił nagosṇi' gáṇíígo, Nṇee ła' dá ha'ásitįį nt'éénáʼ Félix onádzaa ni':
15 Jerúsalemyú sídááná' Jews bi'okąąh yebik'ehi itisyú nadaandeehi ła'íí Jews yánazíni, áí nṇeehń yaa shił nadaagosṇi', Bá ngono'aah, daaṇiigo.
16 Gádaabiłdéṇiid, Nṇee baa dahgost'aaníí hayíí baa dahdaagoz'aaníí doo baa yádaałti'égo, ła'íí baa dahgost'ąąhíí bighą dá doo ádá hadziihé yó'olt'e'go Romans daanliinií doo áík'ehgo daagoz'ąą da.
17 Áík'ehgo baa dahdaagoz'aaníí kú hikainá' doo ńt'ah nsįgo da, iskąą hik'e yánáltihíí dahnándaahgee dahnídáágo, Yushdé' nṇeehń bił nołkáh, déṇiid.
18 Baa dahdaagoz'aaníí daahizį'ná' nchǫ'go ánágot'įįłíí bee baa dahdaago'aa shį niizį́', ndi doo hwaa da:
19 Dabíí daabi'okąąhíí yaa łahada'dit'áh ła'íí nṇee ła' Jesus holzéhi daztsąą n'íí Paul yaa nagolṇi'yúgo, T'ah hiṇaa, ṇiihíí ałdó' yaa łahada'dit'áh.
20 Díí k'a'at'éehíí hago'at'éégo baa yashti' shįhíí doo bígonsį dago, Jerúsalemyú ńṇáh háńt'įį née, ákú naa yá'iti'yú? biłdéṇiid.
21 Áíná' Paul gáshiłnṇiid, Augústus, nant'án da'tiséyú sitíni zhą́ shaa yałti'go hasht'į́, áík'ehgo Caesar bich'į' ołaʼzhį' biṇádaadeł'į́, daabiłdéṇiidgo bá ndaagosii'ą́ą.

22 Agríppa Féstus gáyiłn̲ii, Nn̲eehń dabíí yałti'go dists'į́h hásht'į́į́. Féstus gán̲íí,
Iskąągo nts'į́h ndi at'éé.
23 Iskąą hik'e Agríppa ła'íí Berníce biłgo baa da'oln̲íígo n'áázh, silááda
yánadaant'aahíí ła'íí kįh gozn̲ilgee nn̲ee itisyú nadaandeehíí biłgo
dała'ánách'it'įįh goz'ąą yun̲e' yił onałsą́ą́, áígé' Féstus bik'ehgo Paul yił ha'ákai.
24 Féstus gán̲íí, Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni, ła'íí kú neheskaihíí
daanohwigha, díń nn̲eehń daał'įį ako, dząągee Jews daagolííníí dawa ła'íí
Jerúsalemyú daagolííníí ałdó' daadilwoshgo gádaashiłn̲ii, Díń nn̲eehń doo
hin̲aa bik'eh da.
25 Áíná' bighą da'itsaahíí doo ła' yee adzaa da ląągo bígosíłsįįd, ła'íí dabíí
gáshiłnn̲iid, Augústus, nant'án da'tiséyú sitíni shaa yałti'go hasht'į́į́, áík'ehgo
ákú bich'į' dish'aago ngoni'ą́ą́.
26 Áíná' shinant'a' bich'į' doo hat'íí baa bek'e'eshchii da. Áí bighą nohwaa
bił ni'áázh, ni zhą́ Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni, naa bił ni'áázh, áík'ehgo
nahídaadelkidíí bikédé'go shinant'a' hat'íhíta baa bich'į' k'e'eshchii doleeł.
27 Ha'ásitiiníí hat'íí bee baa dahgost'aaníí doo bígoziné dago deł'a'go doo shił
bik'eh da, shíí.

26

1 Agríppa Paul gáyiłn̲ii, Ádá hadziihgo naa godet'ąą. Áík'ehgo Paul
na'ígizhná' ádá hadzii, gán̲íígo:
2 Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni, Jews daanliiníí yee shaa dahdaagoz'aaníí
dawa díí jįį nin̲ááł bee ádá hasdziihíí baa shił gozhǫ́ǫ́:
3 Jews daanlíni bi'at'e' ła'íí łahada'dit'áhíí nłt'éégo bígonłsįhíí bighą: nłt'éégo
shíyíńłts'ąą, nánoshkąąh.
4 Jerúsalemgee bił nít'i'íí daagolííníí bitahyú ishkiin nshłįį ni', áígé' yushdé'
godezt'i'go hago'at'éégo hinshn̲aahíí Jews daanlíni dawa yídaagołsį.
5 Doo áníi shídaagołsį da ni', shá hadaadziih hádaat'įįyúgo, Phárisee nlįįgo,
Phárisees daandliiníí nohwi'okąąh itisgo daidnłsiníí yikísk'eh hin̲aa ni',
daashiłn̲ii doleeł ni'.
6 Daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bándaagoz'ąą n'íí hoshdląąhíí bighą
shaa yá'iti'go kú sízį́į́:
7 Díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań ngon'ááníí begoln̲e'go nohwíí nakits'ádahyú hahiit'i'íí
dájįį biigha dátł'é' biigha nłdzilgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań daahohiikąąh. Díí oshd-
laaníí Jews daanlíni shaa dahdaagoz'ąą, Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni.
8 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nanezna'íí naadaayihil'n̲ahíí hat'íí bighą doo daahołdląą
hádaałt'įį da?
9 Jesus, Názarethgé' gólíni, bizhi' bich'ą́'zhį'go dashíí ánásht'įįłgo dábik'eh nsį
ni'.
10 Áík'ehgo Jerúsalemyú ágásdzaa: okąąh yedaabik'ehi yánadaant'aahíí
bik'ehgo Jesus daayokąąhíí łą́ą́go ha'áhálkaad ni'; ła'íí natseedgo
bándaagot'a'íí, Ha'aa, dishn̲iigo bá da'isoh ni'.
11 Jews ha'ánáłséh nagoz'ąą yun̲e' łahgee biniidaagodinsį ni', Jesus nchǫ'go
yaa yádaałti'go ádaashłe' ni'; ła'íí dázhǫ́ bik'edaadinshn̲iihgo doo Jews daanlįį
dahíí bikįh nagozn̲ilyú ndi biniidaagodinsį ni'.
12 Ágánásht'įįłgo okąąh yedaabik'ehi itisyú nadaandeehi shaa daagodez'ąą,
Ti'i ákú ńn̲áh, daashilnn̲iidgo Damáscusyú óyáá.

13 Ízisgo nant'án ńlíni, hishaałyú ha'iz'ąągo shíí ła'íí bił hishkaahíí biłgo no-
hwin̲aayú ch'ígona'áí be'idindláádíí bitisgo yaaká'gé' nohwich'į' nke'dindláád
ni'.
14 Daanohwigha hayaa nandeená' Hebrew biyati' k'ehgo yati' gáshiłn̲iigo
idisiits'ą́ą́, Saul, Saul, hat'íí lą́ą́ bighą shiniigonłt'éégo áshińłsį? Tsįdik'iihíí bee
níts'i'ishgo'yúgo dayúweh t'ąązhį' hóńtałyúgo dayúweh dáni ídída'nłn̲i'.
15 Gádén̲iid, Hadń áńt'įį, shiNant'a'? Gáshiłnn̲iid, Shiniigonłt'éégo
áshińłsinihíí shíí ásht'į́į́, Jesus honszéhi.
16 Nádndáhgo hizįį: díí bighą nił ch'í'n̲ah ádeshdlaa, shá na'iziidgo haniłtį́į́,
hago'at'éégo shinłtsaaníí ła'íí hat'íí nił ch'í'n̲ah ádidishdliiłíí shá baa nagoln̲í'
doleełgo;
17 Jews daanliiníí ła'íí doo Jews daanlįį dahíí ałdó' bich'ą́' niishteeh, doo
Jews daanlįį dahíí bich'į' nidish'aa,
18 Bin̲áá got'įįgo ánádaadle'go chagołheełgé' idindiinzhį' ánáda'n̲e'go, ła'íí
Satan nadaabiłaahíí bich'ą́'yúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ánáda'n̲e'go binchǫ'íí
bich'ą́'zhį' ádaile', ła'íí daashodląąhíí bee hadaadeszaahíí bitah daanlįį
doleełhíí bighą bich'į' nidish'aa.
19 Áík'ehgo Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni, díí yaaká'gé' shił ch'í'n̲ah ágolzaahíí
da'áshiłn̲iiyú ásdzaa:
20 Damáscusyú daagolííníí iłtsé, áígé' Jerúsalemyú daagolííníí, ła'íí ni' Judéa
dahot'éhé biyi'yú daagolííníí, ła'íí doo Jews daanlįį dahíí ałdó' gádaałdishn̲ii,
Nohwinchǫ'íí bich'ą́'yúgo ádaałn̲e'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ánádaałn̲e', ła'íí
nohwinchǫ'íí bich'ą́'yúgo ádaałdzaahíí dábełt'eego ánádaałt'įįł.
21 Díí bighą Jews daanlíni da'ch'okąąh goz'ąą yun̲e' shił ndaazdeelgo
daashiziłheego ch'éh ádaat'įįd ni'.
22 Díí jįįzhį' ngońt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań shich'on̲iigo kú sízį́į́, nn̲ee doo ízisgo
ádaat'ee dahíí, ízisgo ádaat'eehíí biłgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi
n'íí ła'íí Moses be'ágon̲e' daan̲ii n'íí zhą́ baa nagoshn̲i'go gádaabiłdishn̲ii:
23 Christ biniigodiln̲e' doleeł, ła'íí da'iłtsé daztsąągé' naadiidáhíí nlįį doleeł,
be'idindííníí Jews daanliiníí ła'íí doo Jews daanlįį dahíí yił ch'í'n̲ah áyíłsį
doleeł.
24 Ágán̲íígo ádá yałti'ná' Féstus nawode gánn̲iid, Paul, niini' édįh ląą; łą́ą́go
ígonł'aaníí niini' édįhgo áníílaa ląą.
25 Paul gánádo'n̲iid, Féstus, ízisgo áńt'éhi, doo shiini' édįh da: da'an̲ii
ágot'eehíí shiini' golį́į́go baa yashti'.
26 Ízisgo nant'án ńlíni, díí baa yashti'íí bígonłsį́, doo hat'íí t'ąązhį'
be'ánsht'ee dago nich'į' yashti'; díí dahot'éhé bígonłsį; doo ła' nagont'i' dayú
ba'ánágot'įįdhíí bighą.
27 Agríppa, ízisgo nant'án ńlíni, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí
hondląą née? Hondląągo nígonsį.
28 Agríppa Paul gáyiłn̲ii, Ínashood hishłeehgo dásdozhą́ shiini' shá ágonlaa.
29 Paul gánádo'n̲iid, Doo dásdozhą́ da, da'an̲ii odlání ńlį́į́ doleeł, doo dáni
zhą́ da, áíná' díí jįį daasidezts'aaníí dawa da'ánsht'eehíí k'ehgo ágát'éé doleeł,
dishn̲iigo Bik'ehgo'ihi'n̲ań hoshkąąh, díí łíshi'destł'ooníí zhą́ dahgo.
30 Paul ánn̲iidná' ízisgo nant'án, ła'íí nant'ánchań, ła'íí Berníce ła'íí yił
naháztaaníí biłgo nádiikai.
31 K'ihzhį'yú niikaigo gádaałiłdi'n̲ii, Díń nn̲eehń bighą datsaahíí dagohíí
bighą ha'á'istiiníí doo ye'ánát'įįd da ląą.

32 Agríppa Féstus gáyiłn̲ii, Díń nn̲eehń ch'ínádzá doleeł ni', Caesar doo yaa ádet'ą́ą dayúgo.

27

1 Italyú nohwił dahdez'eelgo nagot'ą́ąná' Paul, ła' ha'áshijeedíí biłgo silááda dałán gonenadín binant'a', Július holzéhi, bin̲ádaadéz'įį doleełgo baa ni'n̲il, áń silááda Augústus yánant'aahíí itah nlį̨.

2 Tsina'eełíí Adramýttiumgé' Asia bitábąą zhin̲éeyú k'ad des'éli bih hiikaigo nohwił dahda'n'eel; Aristárkus, Macedónia biyi' Thessalonícagé' gólíni, bił dekai.

3 Iskąą hik'e Sídon golzeegee nohwił nda'iz'eel; áígee Július Paul yaa ch'oba'go, Nit'eké bich'į' nn̲áhgo nłt'éégo ádaaniłsį le', biłnn̲iid.

4 Áígé' nohwił dahnáda'n'eelná' Cýprus bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ída'iz'eel, nohwich'į'go ńch'iidhíí bighą.

5 Cilícia ła'íí Pamphýlia bit'ahyú túnteel biyi' nohwił ch'ída'iz'eel, áígé' Lýcia biyi' kį̨h gozn̲ilíí Mýra golzeezhį' nohwił nda'iz'eel.

6 Áígee silááda gonenadín binant'a' tsina'eełi Alexándriagé'ihi Italyú dez'éli yaa nyáágo, Beh hołkáh, nohwiłnn̲iid.

7 Dátą́ądégo nohwił da'o'ołgo doo ałch'ídn nohweda'iskąą da, nohwich'į' nagontł'ogo, ni' tayi' dahgoz'áni Cnidus golzéhi bit'ahzhį' nohwił ch'ída'iz'eel, ńch'iidhíí bighą doo dayúweh nohwił da'o'oł bik'eh dago Salmóne bitis Crete bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ída'iz'eel;

8 Nohwich'į' nagontł'ogo tábąą zhin̲éé nohwił da'o'ołgo Fair Havens golzeezhį' nohwił nda'iz'eel, kį̨h gozn̲il Laséa golzeehíí bit'ahyú.

9 Nohwich'į' nagontł'ogíí bighą, ła'íí daagodnłsi̲go dáshin̲á' da'ch'okąą́híí ałk'iná' bitis ch'ígóyááhíí bighą ił'o'ołíí bégódzid ni', áík'ehgo Paul gádaabiłn̲ii,

10 Shik'isyú, díí bígonsį, nohwił da'o'ołyú tsina'eełíí ła'íí daayogheełíí bich'į', nohwíí dó' nohwich'į' nadaagontł'og doleeł.

11 Áíná' silááda gonenadín binant'a'ń, o'ołíí yebik'ehń ła'íí tsina'eełíí bíyéé gólííń zhą́ óyésts'ą́ą, áíná' Paulń doo óyésts'ą́ą da.

12 Tsina'eełíí nná'i'ołgee doo nohwehai bik'eh dahíí bighą ch'ilą́ągo gádaan̲ii, Nohwił da'o'oł le', dáhago'at'éégo Phenícyú niikáh, áígee nohwehai doleeł, daanzi̲go; Pheníce áí Crete biyi' goz'ą́ą, áígee tsina'eełíí nna'oł north-westzhį'go ła'íí southwestzhį'go ch'ígót'i'.

13 Hayaagé' tą́ądégo ńch'iidná', nohwá ííts'íid daanzi̲go, bésh ndaazíí tsina'eełíí bee dahastł'ǫ́ n'íí ihnádaiz'ą́ąná' Crete bibąhyú bił ch'ída'iz'eel.

14 Dét'i̲hék'e tsina'eełíí híłch'i̲'cho bił hayaa, Euroclýdon holzéhi.

15 Nawode desch'iidhíí bighą tsina'eełíí doo híłch'i̲'dáhzhį' dahdi'eeł da, dabiini'yú dez'eel lę́'e.

16 Ni' táyi' dahgoz'áni ałch'ísé̹hi, Cláudia golzéhi, bit'ahyú isht'agonch'iidyú nohwił ch'ída'iz'eelgo tsina'eełíí ałch'ísé̹híí da'ónanta tsina'eełíí nchaahíí bit'ahyú ndaiz'ą́ą:

17 Áígé' tsina'eełíí nchaahíí biká'yú dahdaiz'ą́ąná' bésh hishbizhíí nchaahíí tsina'eełíí bik'ídesdiz; goshtł'ishcho yédaaldzidgo gowągolgai biká' dastsoozíí nadaayinłtsoozná' ńch'iidíí zhą́ bee dez'eel.

18 Nawode nohwił iłch'ą́' nách'ihíí bighą iskąą hik'e tsina'eełíí yoghélihíí ła' yó'odaiskaad;

19 Nakiskąą hik'e tsina'eełíí benadziidi dabíí yó'odaiskaad.

20 Ch'ígona'áí ła'íí ts'iłsǫǫsé doo hwaa bee got'įį dago doo ałch'ídeskąą da, ła'íí díyat'éégo nohwił iłch'ą' nách'ih, áík'ehgo doo hago'at'éégo hasdáhiikáh da łąą daandzį ni'.

21 Dá doo da'iyáné ńzaad begodeyaaná' Paul iłn̨í'gé' hizį̨įgo gán̨íí, Shik'isyú, shich'į' ídaayesółts'ąąyúgo, Cretegé' doo nohwił dahda'n'eel dayúgo, doo díí k'ehgo nohwich'į' nadaagontł'og da doleeł ni', ła'íí doo hat'íí ch'a'oné' da doleeł ni'.

22 Áíná' gádaanohwiłdishn̨ii, Bidag ádaanołt'ee le': doo ła' daaholtsaah at'éé da, tsina'eełíí zhą́ da'ízlį́į hileeh.

23 Tł'é'ná' Bik'ehgo'ihi'n̨ań, bíyéé nshłį̨įń ła'íí hoshkąąhń, binal'a'á yaaká'gé'hi shit'ahgé sizį̨įgo,

24 Gáshiłnn̨iid, Paul, doo niini' hąh da le'; Caesar bidáhgee síńzį̨į doleeł: ła'íí bił nił da'o'ołíí dawa daahin̨aahgo Bik'ehgo'ihi'n̨ań naa godin'ą́ą.

25 Áík'ehgo shik'isyú, bidag ádaanołt'ee le': Bik'ehgo'ihi'n̨ań hoshdląąhíí bighą da'áshiłn̨iihíí k'ehgo ágon̨e'go bígonsį.

26 Áíná' ni' táyi' dahgoz'aaníí biká'gee yónohwi'dilkaad doleeł.

27 Dį́į'ts'ádah iłkaahíí bitł'é' túnteel Ádria holzéhi biyi'gé' tsina'eełíí bił iłch'ą' nnáiłn̨iiná' tł'é'ís'ahyú shį nada'ił'eełíí ni' bich'į'yú nohwił da'n'eel daanzį lę́'e;

28 Áík'ehgo hayaa tú yída'nes'ąądgo nadin iłk'ích'idesn̨iih, k'a'áhosah lágo yídaagołsį̨įd: yun̨áásyú tú yínáda'nes'ąądgo k'adíí ashdla'ádah iłk'ích'idesn̨iih k'a'áhosah.

29 Dánko tséé biká' hi'eełhíí bighą bił daagoyé'égo bésh ndaazíí tsina'eełíí bedahastł'óníí dį́į'i nkedezn̨il, tsina'eełíí biké'ńn̨áá yúyaa, áíná' jį̨į góleeh, daan̨iigo da'okąąh.

30 Nadaał'eełíí tsina'eełíí biyi'gé' hahiikeeh daanzį̨go, tsina'eełíí ałch'ísę́híí téh daayihezn̨il, bésh ndaazíí tsina'eełíí bádngé' nkedaayin̨íił ádaagodil'į̨įgo,

31 Paul silááda ła'íí silááda gonenadín binant'a'íí gáyiłn̨ii, Díí nn̨eehíí dá tsina'eełíí biyi' naháztąąyúgo zhą́ daahołn̨aa.

32 Áík'ehgo silááda tsina'eełíí ałch'ísę́híí bedahdaahestł'oonií daayihesh-gizhgo bił odaagohez'eel.

33 K'ad haiłkaahyú Paul nádaayokąąhgo gádaayiłn̨ii, Da'ołsąągo nzhǫǫ, nda'ołíígo dáshin̨á' dį́į'ts'ádahyú nohwíyołkaał.

34 Áík'ehgo nádaanohwoshkąąh, da'ołsąą, áí bee daanołdzilgo; nohwitsizíl dała'á ndi doo nohwich'ą' ch'a'odeeł da.

35 Díí yee ánn̨iidná' báń náidnné'go dawa bin̨ááł Bik'ehgo'ihi'n̨ań áshǫǫd yiłn̨iigo oskąądná' iłk'íyíłdláádgo yiyąą nágodiidzaa.

36 Áík'ehgo nn̨ee ła'ihíí yidag ádaat'eego dabíí ałdó' da'iyą́ą.

37 Daanohwighago naki gonenadín iká'yú gosts'idin gostáń hiilt'ee, tsina'eełíí biyi'.

38 Náda'isdį̨įdzhį' da'iyą́ąná' tł'oh nagháí téh daayeskaadgo tsina'eełíí dá'ałdzólé silį̨į.

39 Got'įį gozlį̨įná' ni'híí doo yídaagołsį da: ndi tú ónáhíkąą́go ténágohį̨į'ą́ą daayo'į̨į, áígee nohwił ndaanó'eeł daanzį.

40 Áík'ehgo bésh ndaazíí tsina'eełíí bee dahastł'ǫ́ n'íí daazhógo yó'odaiskaadgo be'anáhot'aałíí bitł'ól k'eda'iz'ahgo, ła'íí tsina'eełíí bit'a' bádn zhin̨éehíí hadag ádaizlaago ńch'iid bich'į'go tábąązhį' bił nda'iz'eel.

41 Ndi tú łednlį́įgee tsina'eełíí łehígo'go doo nahi'naa da silį́; biké'dinn̲áágé'íí tú nádidáhíí nbiheztį'.
42 Ha'áshijeedíí ła' nada'diłkǫh daanzį́go, silááda nadaabiłtseedgo ndaagoshchį́,
43 Áíná' silááda gonenadín binant'a'ń Paul doo zidee hat'į́į́ dago, Dah, biłnn̲iid; Hayíí nada'ołkǫ'íí tsina'eełíí bitisyú'an odaoł́ágo táts'áda'ołkǫ́h, daayiłn̲ii:
44 Ła'íí gáyiłn̲ii, Tsį nteelíí ła'íí tsina'eełíí baa nahastǫ'íí bee hanaazhį' nada'ołkǫ́h. Áík'ehgo dawa ni'zhį' nádaaheskai.

28

1 Tásts'áskainá' ni' táyi' dahgoz'aanít Melíta golzee lágo bídaagosiilzį́į́d.
2 Nn̲ee áígee daagolíínít k'ídaanzį́go deda'deshjeedná', Yushdé' nádaanołdziił, daanohwiłnn̲iid, nagoltįh nkegonyaa, ła'íí gozk'azíí bighą.
3 Paul chizh ła' náyihezlaago dayínn̲ilná' tł'iish bik'asda' golíni ndoogo áígé' hayáágo Paul bigan baa dahisdeeł.
4 Nn̲ee áígee daagolíínít tł'iishíí Paul bigangé' nahitį́įgo daayiłtsą́ąná' gádaałiłdi'n̲ii, Díń nn̲eehń nn̲ee naiłtseedíí nlíni lą́ą́, túnteel bich'ą́'gé' hín̲a' ndi, doo hin̲aa bik'eh dahíí bighą datsaah.
5 Áíná' Paul tł'iishíí dá kǫ' biyi'zhį' nayíiłt'e'ná' Paul doo hago adzaa da.
6 K'ad nilzooł shį daabo'n̲íígo, dagohíí datsaah shį daanzį́go biba' naháztą́ą; ndi ńzaad godeyaago doo hago adzaa dago daayo'įį́ná' biini' łahgo ánádaizdlaago, Diyin nlį́į́ lą́ą́, daanzį.
7 Ni' táyi' dahgoz'ą́ąyú daagolíínít binant'a', Públius holzéhi áígee ła' bini' lę́'e; áń k'ínoho'n̲íígo bigowąyú taago nohweskąą.
8 Públius bitaa yóíyahgo nezgaigo chan diłé yaa naghaago sitį́į: Paul baa nyáágo biká' ndeln̲iiná' bá oskąądgo nábi'dilziih.
9 Ágágodzaaná' nn̲ee táyi' dahgoz'ą́ąyú daagolíínít ła'ihíí kah yaa nakaihíí neheskaigo nádaabi'dilziih:
10 Daanohwidnłsį́go dawahá nohwá daayihezn̲il; ła'íí k'ad nohwił da'dez'eelná' dawahá bídaandinihíí tsina'eełíí yih daihezn̲il.
11 Taagi nohwedahitą́ąná' tsina'eełíí áígee behaihi, Alexándriagé'ihíí, Cástor ła'íí Póllux beda'aszaahi bádngee nazį́į́go ádaaszaago bił nohwił da'dez'eel.
12 Sýracuse nohwił nda'iz'eelgo áígee taagi nohweskąą.
13 Áígé' nohwił łéda'n'eelgo Rhégium nohwił nda'iz'eel: áígé' iskąą hik'e hayaagé'go dezhch'iidgo iskąą hik'e Putéoliyú nohwił nda'iz'eel:
14 Ákú odlą' bee nohwik'ííyú baa nkaigo, Nohwił nahísółtą́ą le', daanohwiłn̲iigo, bił naháatą́ą gosts'idiskąą: áígé' Romeyú ohiikai.
15 Odlą' bee nohwik'ííyú ákú daagolíínít hiikahgo nohwaat'ídaanzį́į́ná' Ápiai Forum ła'íí Three Taverns golzeezhį' nohwiba' hikai; áí Paul yiłtsą́ąná' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ahénzį́go bił gozhǫ́ǫ́go hadag adzaa.
16 Romeyú nkainá' silááda binant'a' ha'áshijeedíí bin̲ádaadéz'iinít binant'a' yaa ńn̲il: ndi Paulhíí dasahn golį́į́go baa godet'ą́ą, silááda ła' bin̲ádéz'į́į́go.
17 Taagiskąąná' Paul Jews áígee daagolíínít yánazíni, Dała'ałn̲éh, daayiłn̲ii: dała'adzaaná' gádaayiłn̲ii, Nn̲ee daanołíni, shik'ííyú, Jews daanliinít dagohíí daanohwitaa n'íí bi'at'e' doo hago ashłaa da ndi, Jerúsalemgé' ha'ásítį́įgo niyáágo Romans daanlíni baa shi'deltį́į.

18 Shaa yádaałti'ná' bighą dastsaahíí doo ła' dahíí bighą ch'ínádaashíłteeh
hádaat'įį ni'.
19 Ndi Jews daanliiníí áí doo hádaat'įį dago, Caesar shaa yałti' hasht'į́į́,
dishn̲ii lę́'e, bił nít'i'íí doo hat'íí bee baa dahdaagosh'aa da ndi.
20 Áík'ehgo Israel hat'i'íí bángot'ąąhíí bighą díí bésh hishbizhíí bee
łíshi'destł'ǫǫhíí bighą dała'ánohwishłaa, nohwines'į́į́go, nohwich'į' yashti'go:
21 Gádaabiłnn̲iid, Judéage' naltsoos naa nagoln̲i'go doo ła' nohwaa hi'n̲il da,
ła'íí nohwik'ííyú áígé' kú neheskaihíí doo ła' naa naagoln̲i' da, doo ła' nchǫ'go
naa yałti' da.
22 Dahot'éhé díí okąąh bee sahngo na'ádi'n̲ilihíí baa yá'iti'go bídaagonlzį: ni
hago'at'éégo baa natsíńkeesíí daadihiits'į́h hádaahiit'įį.
23 Bángot'aaníí bijįį nn̲ee łą́ą́go Paul dásidaayú dała'adzaa; t'ałbįgé' o'i'ą́ą́zhį'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí nłt'éégo yaa nagosn̲i', Moses
yegos'aaníí ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidíí k'eda'ashchiiníí
bich'ą́'gé' Jesus yaa nagosn̲i'go biini' yá ádaagole'go nzį.
24 Ła' yaa yałti'íí daayosdląąd, ła'ihíí doo daayosdląąd da.
25 Łahada'dit'áhgo Paul dałán yee hananádzii'ná' onákai, Esáias,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi n'íí, Holy Spirit binkááyú daanohwitaa
n'íí da'an̲iigo gáyiłnn̲iid,
26 Díí hat'i'íí bich'į' nn̲áhgo gádaabiłnn̲iih, Daadołts'ag ndi doo nohwił
ídaagozį da doleeł; daaneł'į́į́ ndi doo da'an̲ii daał'įį da doleeł:
27 Díí nn̲eehíí biini' daanyee' daazlįį, doo da'diits'ag da daazlįį, ła'íí
daanéshch'il daazlįį; doo ágádaat'ee dayúgo bin̲áá yee daago'įį doleeł ni',
bijeyi' yee da'diits'ag doleeł ni', ła'íí biini' yee bił ídaagozį doleeł ni', áík'ehgo
shich'į' ádaan̲e'go nádaasdziih doleeł ni'.
28 Díí bídaagonołsį le', Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'ą́'gé' bee hasdách'igháhíí doo
Jews daanlįį dahíí bich'į' ol'a', nohwiłdishn̲ii, áíhíí ídaadésts'ąą ndi at'éé.
29 Díí yee hadziiná' Jews daanliiníí dázhǫ́ łahada'dit'áhgo onákai.
30 Paul ákú kįh yighą na'ihin̲iiłíí yiyi' golį́į́go naki łegodzaa, ła'íí baa hikáhíí
dawa ya'ahénzį ni',
31 Doo nanł'į' dago, nn̲ee doo ła' tsíbiłdįį dago Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee
begoz'aaníí yaa nagoln̲i' ni', ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń yaa iłch'ígó'aah
ni'.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE ROMANS

1 Shíí, Paul, Jesus Christ bána'isiidi, áń binal'a'á nshłįįgo shich'į' ánnįid,
ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' yati' baa gozhónihíí baa nagoshni'híí bighą
its'áshi'doltįį,
2 (Da'áí Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziid n'íí binkááyú yałti'go dabíntsé
yengon'ąą, áí godiyįhgo Bek'e'eshchiinií biyi' bek'eda'ishchįį lęk'e,)
3 Áí yati' baa gozhóni Bik'ehgo'ihi'nań biYe' Jesus Christ nohweBik'ehń yaa
nagolni', áń nnee k'ehgo nyáágo David łinolt'įįłíí nlįį;
4 Jesus Christ daztsąądí' naadiidzaahíí bee Bik'ehgo'ihi'nań biYe' nlįįgo
ch'í'nah alzaa, Holy Spirit bits'ą'dí' binawod golíígo:
5 Holy Spirit biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' iłgoch'oba'íí shaa det'ąą,
binal'a'á nshłįį doleełgo, áík'ehgo Jesus bizhi'íí ba'ihégosį doleełhíí bighą baa
nagoshni'go, nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'i daabodląąhgo bikísk'eh ádaat'eego
ashłe':
6 Nohwíí ałdó' Jesus Christ bíyéé daanohłįį doleełgo nohwich'į' ánniid:
7 Daanohwigha Romeyú daagonohłiiníí nohwich'į' k'e'eshchii,
Bik'ehgo'ihi'nań bił daanohshǫǫgo báhadaadeszaahíí daanohłįįgo nohwich'į'
ánniid: Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń
biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
8 Dantsé Jesus Christ binkááyú daanohwigha Bik'ehgohinshnań nohwighą
ba'ihénsį, nohwi'odlą' ni'gosdzáń biká' dahot'éhé baa ch'iniihíí bighą.
9 Bik'ehgo'ihi'nań, biYe' baa yati' nłt'éhi baa nagoshni'go, shijíí biyi'dí'
bána'isiidíí da'ákozhą nohwá oshkąąh nt'éé shá yígółsį;
10 Díínko bighą dá oshkąąh nt'éé, Bik'ehgo'ihi'nań bik'ehgo áníita
dáhago'at'éégo nłt'éégo nohwaa deshááł.
11 K'azhą daanohwistséh, nt'é Holy Spirit bits'ą'dí' shaa hi'né'íí ła' nohwaa
nshné'híí bighą, áí bee nłdzilgo daahodohsįįł doleełgo;
12 Díí áłdishnii, nohwíí hik'e shíí biłgo nohwi'odlą' dała'ázhį' ilđeńáágo bee
hadag ádaałinlzį doleeł.
13 Shik'ííyú, doo ałch'índndi nohwich'į' disháh hásht'íígo ni' bídaagonołsįgo
hasht'íí, doo Jews daanlįį dahíí ła'ihíí bitahyú nnee Bik'ehgo'ihi'nań
bich'į' hosiłbąąhíí k'ehgo nohwitahyú ałdó' ła' hodishbįįłhíí bighą, (ndi
nashi'dinłtł'ogo t'ahkó goldoh.)
14 Greeks daanliiníí hik'e nanidí' nnee daanliiníí ałdó', daagoyąąhíí hik'e
doo daagoyąą dahíí ałdó' shaa hadais'aahíí k'ehgo t'ah Christ baa bił
nagoshni'go shá goz'ąą.
15 Áík'ehgo iłk'idá' yati' baa gozhóni nohwił nagoshni'go dázhǫ́ hásht'íí,
Romeyú nadaahisohtaaníí ndi.
16 Christ baa yati' baa gozhóni doo bik'e ídaayánsdzį da: áí Bik'ehgo'ihi'nań
binawodíí biláhyú behasdách'igháhi at'éé, da'odlaaníí dawa bá, Jews daanli-
iníí dantsé, ła'íí Greeks daanliiníí ałdó'.
17 Áí yati'íí biyi' Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' nnee bich'į' dábik'ehyú át'éehíí
ch'í'nah alzį, odlą' begodeyaadí' odlą' bengont'i'zhį': bek'e'eshchiinií gáníihíí
k'ehgo, Hadíń dábik'ehyú át'éehíí odlą' zhą yee hinaa doleeł.

18 Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo daidnɬsį dahíí ła'íí nchǫ'íí ye'ánádaat'įįɬíí dawa yich'į' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bihashke' yaaká'dí' ch'í'n̲ah alzį, áí nchǫ'íí ye'ánádaat'įįɬíí yee da'an̲ii ágot'eehíí t'ąązhį' ádaayiɬsį;
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bebígózį doleeɬíí ch'í'n̲ah alzaago yídaagoɬsį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí biɬ ch'í'n̲ah áyiɬsį̨híí bighą.
20 Ni'gosdzáń alzaadí' godezt'i'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'at'éhi doo hit'įí dahíí nɬt'éégo bígózį, dahazhį' binawod golíínií, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nliinií nt'é áyíílaahíí bebígózį; áí bighą áí nn̲ee nchǫ'go ánádaat'įįɬíí doo nt'é bee bich'į' ch'ídaagonowáh át'éé da:
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yídaagoɬsį ndi doo daidnɬsį da, doo ya'ihédaanzį dahíí bighą doo nt'é bee bich'į' ch'ídaagonowáh át'éé da; áídá' da'ílínégo natsídaakees, ła'íí biini' doo goyą́ą dahíí godiɬhiɬ begoz'ąą daasilį̨į.
22 Ídiɬ daagodzą́ągo doo daagoyą́ą da daasilį̨į,
23 Nn̲ee datsaahi, ła'íí dlǫ', ła'íí dawahá bijad dį́į'igo nadaakaihíí ła'íí nada'nagíí yeda'ile'go daayokąąh lék'e; áí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo datsaah dahi bits'ą́'dindlá́ádíí hik'e díí kogan be'ádaaszaahíí biɬgo iɬden̲áágo ch'ídaizn̲il.
24 Ái bighą bijíí yun̲e' nchǫ'go zhą́ natsídaakeesgo dázhǫ́ nchǫ'íí bich'į' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yó'odaabidez'ąą, daabits'íhíí iɬden̲áágo doo daidnɬsį da:
25 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' da'an̲ii ágot'eehíí hik'e łé'iɬchoohíí biɬgo iɬden̲áágo ch'ídaizn̲il, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań áyíílaahíí zhą́ daidnɬsį̨go daayokąąhdá' bííhíí doo daach'okąąh da; Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ dahazhį' ba'ihégosį̨. Doleeɬgo at'éé.
26 Ái bighą bits'í bee ídaayágosį̨yú ánádaat'įįɬ hádaat'įįhíí bich'į' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yó'odaabidez'ąą: isdzáné nn̲ee bá álzaa n'íí isdzáné dabíí łiɬ ídaayágosį̨yú ánádaat'įįɬ:
27 Da'áík'ehgo ałdó' nn̲ee isdzáné bá alzaa n'íí k'ihzhį' ádaizlaago, dabíí iɬch'į' biini' daama'; nn̲ee dabíí łiɬ ídaayágosį̨yú ánádaat'įįɬ, áí bighą nda'iɬsiihíí dabíí ích'į' nadaayi'n̲iiɬ, áí da'áígee dábik'eh.
28 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo dayúweh yídaagoɬsį hádaat'įį dahíí bighą dázhǫ́ binatsekees daanchǫ'íí yich'į' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yó'odaabidez'ąą, doo ánách'ot'įįɬ dahíí ye'ánádaat'įį doleeɬgo;
29 Doo bik'ehyú ágot'ee dahíí behadaaɬk'iɬ, ła'íí nant'į' na'idaahíí, nchǫ'go ánádaat'įįɬíí, dawahá dayúwehégo ídáhádaat'iinií, da'o'ni'íí; ła' bíyéehíí ídáhádaat'iinií ałdó' behadaaɬk'iɬ, ła'íí its'iziɬheehíí, ɬahadaadit'áhíí, nadaach'aahíí, bi'at'e' nchǫ'íí, ła'íí ch'in̲ii daan̲iihíí ałdó' behadaaɬk'iɬ;
30 Ła' yin̲ída'diɬn̲íhgo ch'in̲ii daan̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yik'edaann̲iih, doo hadíń daidnɬsį da, ídaa da'odlíígo dabíí ídaa yádaaɬti', dabíí nchǫ'i ádaile'go yídaagoɬ'aah, daabishchį̨ n'íí doo daidits'ag da,
31 Doo daagoyą́ą da, doo da'ádaan̲iiyú ádaat'ee da, doo hadíń biɬ daanzhǫǫ da, doo hadíń yaa nádaagode'aah hádaat'įį da, doo biɬ daagoch'oba' da:
32 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee ágánádaat'įįɬíí da'itsaahíí bee yándaagoz'ąągo yídaagoɬsį ndi, doo dabízhą́ ágánádaat'įįɬ da ndi nn̲ee ágánádaat'įįɬíí biɬ dádaabik'eh.

2

1 Ái bighą nn̲ee ńlíni, ni hadíń áńt'ee shį̨híí, nn̲ee ła' baa yáńɬti'yúgo doo nt'é bee nɬt'éégo nich'į' ch'ígonowáh át'éé da; nn̲ee ła' baa yáńɬti'yúgo dani ídiɬ ch'ígondeehi at'éé, ni dó' da'ágáńt'éehíí bighą.

2 Díínko bídaagonlzį, ágánádaat'įįłíí Bik'ehgo'ihi'nań dábik'ehgo
bándaago'aah.
3 Áík'ehgo nnee ńlíni, dani ałdó' ágáńt'įídá' ágánádaat'įįłíí baa yáńłti'yúgo, ya'
Bik'ehgo'ihi'nań doo nángo'aah da doleeł ńńzį gá?
4 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí ła'íí nidag at'éehíí hik'e ńzaadyú
ágoho'aałíí ch'ída'izkaadíí doo bił óńłtag da go'įį́; Bik'ehgo'ihi'nań
biłgoch'oba'íí ninchǫ'íí bits'ą́'zhį' hinąáłgo nelnááhíí doo bígonłsį́ da gá?
5 Áídá' nijíí ntł'izíí bighą ła'íí ninchǫ'íí doo bits'ą́'zhį' áńnéh háńt'įį
dahíí bighą, dani goyéé'íí bee ích'į'godnt'áah, Bik'ehgo'ihi'nań bihashke' yił
ch'í'ítįįhíí bijįįzhį'; áí bijįį dabíí dábik'ehyú át'éégo ángo'aahíí ch'í'nah áídoliił;
6 Bik'ehgo'ihi'nań nnee dała'á daantį́įgee da'ánádaat'įįł n'íí dábik'ehgo biyaa
gozhóónííi dagohíí biniidaagodile'íí yich'į' nahiniił:
7 Hadíí nłt'éégo ánádaat'įįłíí yich'į' dahdaanldǫh nt'éégohíí Bik'ehgo'ihi'nań
bits'ą́'dindláádíí ła'íí bił dábik'eh doleełíí, ła'íí dahazhį' ihi'naahíí yiká
daadézʼiiníí, ihi'ná doo ngonel'ąą dahíí Bik'ehgo'ihi'nań baa daidi'aah:
8 Áídá' łahadaadit'áhgo łanakaihíí, ła'íí da'anii ágot'eehíí doo yikísk'eh ádaat'ee
da ndi nchǫ'go ágot'eehíí yikísk'eh ádaat'eehíí Bik'ehgo'ihi'nań bihashke'íí
bee biniidaagodilne'.
9 Nnee dała'á daantį́įgee nchǫ'go ánádaat'įįłíí bich'į' goyéé'go godigháh, ła'íí
biniidaagonłt'éé doleeł, Jews daanliiníí ntsé, doo Jews daanlįį dahíí ałdó';
10 Áídá' dała'á daantį́įgee nłt'éégo ánádaat'įįłíí Bik'ehgo'ihi'nań
bits'ą́'dindláádíí bíyéé doleeł, bił dábik'eh doleeł, ła'íí ich'į'daagont'éehíí
bíyéé doleeł, Jews daanliiníí ntsé, doo Jews daanlįį dahíí ałdó':
11 Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee nnee doo ła' itisgo yistįį da.
12 Hadíí Jews bich'į' begoz'aanií doo bitł'ááhyú ádaat'ee dago nchǫ'go
ánádaat'įįłíí begoz'aanií doo bee bándaagot'aah da ndi da'íllíí daaleeh;
áídá' begoz'aanií bitł'ááhyú ádaat'eego nchǫ'go ánádaat'įįłíí begoz'aanií bee
bándaagot'aah;
13 (Áí begoz'aanií dédaidits'agíí zhą́ doo Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee
dábik'ehyú ádaat'ee da, ndi begoz'aanií yikísk'eh ánádaat'įįłíí zhą́ dábik'ehyú
ádaat'ee daabiłdi'nii doleeł.
14 Doo Jews daanlįį dahíí Jews bich'į' begoz'aanií doo yídaagołsį da ndi dabíí
ye'ádaat'eehíí bik'ehgo áí begoz'aanií ánníihíí yikísk'eh ádaat'eego Jews bich'į'
begoz'aanií doo yídaagołsį da ndi begoz'aanií dabíí ídá ádaislaa:
15 Begoz'aanií bijíí yune' dahgoz'aanií ch'í'nah ádaayiłsį, nt'é nłt'éehíí dago-
híí nchǫ'íí dabíí yídaagołsį, ła'íí binatsekeesíí łahgo ánáyodliił, łahn nłt'éégo
ánsht'ee ni' daanzį, áídá' łahnhíí nchǫ'go ánsht'ee ni' daanzįgo;)
16 Nnee Bik'ehgo'ihi'nań yándaago'aahíí bijįį yati' baa gozhóni baa nagoshni'
n'íí ánníihíí k'ehgo bi'at'e' nadainł'įį' n'íí Jesus Christ biláhyú yándaago'aah
doleeł.
17 Jew niłdi'niihíí, begoz'aanií bikísk'eh ánsht'eego dábik'ehyú ánsht'ee ńńzį,
ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań bee ída'óńdlii,
18 Áń hát'íínií bígonsį ńńzį, ła'íí begoz'aanií bee nił ch'ígot'ąąhíí bighą hadíí
dázhǫ nłt'éégo ágot'eehíí zhą́ nił dábik'eh,
19 Binąáá ágodiníí yágo'iiníí nshłįį ńńzįgo, ła'íí godiłhiłíí biyi' nakaihíí
bá'idindláádíí nshłįį ńńzįgo ída'óńdlii,
20 Jews bich'į' begoz'aanií biyi' ił'ígóziníí ła'íí da'anii ágot'eehíí begoz'ąąhíí
bígonłsį́dá' doo daagoyą́ą dahíí bił ch'ídaagon'áah, ła'íí mé' daanlįįhíí k'ehgo

doo hwahá yídaagołsįįh dahíí bił ch'ídaagon'áah.
21 Ni, ła' bił ch'ídaagon'áahíí ńlíni, dani ídił ch'ígont'áah née? Doo da'noh'įįh
da nn̲iigo ił ch'ígon'áahdá' in'į́įh née?
22 Doo nant'į' nahkai da nn̲iigo ił ch'ígon'áahdá' nant'į' nann̲aa née?
K'eda'ashchíń nił nchǫ'dá' áí daach'okąąhgo nagoz'ąąyú nann̲aago in'į́įh née?
23 Ni, begoz'aaníí bee ída'óńdliihíí, begoz'aaníí doo bikísk'eh áńt'éé dahíí
bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nił ilį́į́ da go'į́į́.
24 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí án̲ííhíí k'ehgo doo Jews daanlįį
dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań bizhi'íí nchǫ'go baa yá'iti', nohwíí nohwighą.
25 Begoz'aaníí bikísk'eh áńt'ééyúgo circumcise áni'delzaahíí ná ílį́į́: áídá'
begoz'aaníí doo bikísk'eh áńt'ee dayúgo doo circumcise áni'delzaa dahíí
k'ehgo áńt'éé.
26 Da'áík'ehgo nn̲ee ła' doo circumcise ábi'delzaa da ndihíí begoz'aaníí
án̲ííhíí k'ehgo at'ééyúgo, doo circumcise ábi'delzaa da ndi circumcise
ábi'delzaahíí k'ehgo bił otag ya'?
27 Nn̲ee bits'í bee doo circumcise ádaabi'delzaa da ndi begoz'aaníí yikísk'eh
ádaat'eeyúgo, ni, begoz'aaníí bek'e'eshchiiníí bígonłsį́ ndi doo bikísk'eh áńt'éé
dahíí ya' doo ch'í'n̲ah ádaanile' da née?
28 Nn̲ee Jew nlįįgo gozlįį ndi doo áí zhą́ bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadza-
hgee da'an̲ii Jewhi nlįį da; ła'íí nn̲ee bits'í zhą́ circumcise ábi'delzaahíí doo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee da'an̲ii circumcise ábi'delzaa da:
29 Áídá' bijíí biyi'dí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yidnłsiníí, áń da'an̲ii Jewhi nlįį; ła'íí
bijíí yun̲e' circumcise ábi'delzaahíí da'an̲ii circumcise ábi'delzaahi at'éé, biyi'
siziiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił goyiłshǫ́ǫ́go áile'híí bighą, doo begoz'aaníí án̲ííhíí
zhą́ bighą da; hadíń ágát'ééhíí doo nn̲ee zhą́ nłt'éégo baa yádaałti' da, áídá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nłt'éé.

3

1 Áík'ehgo Jew nlíni nt'é bee itisgo at'éé? Circumcise áko'delzaahíí hant'é
ílį́į́?
2 Dawa bee dázhǫ́ ílį́į́hi at'éé: dantségee Jews daanliiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biyati' baa daadest'ąąhi at'éé.
3 Ła' doo da'odląą dayúgohíí? Ya' doo da'odląą dahíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań
doo da'áłch'in̲iiyú át'éhi át'éé da née?
4 Dah, da'an̲ii doo ágát'éé da: nn̲ee daantį́į́gee łéda'iłchoo ndi
Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'an̲iihi nlįįgo bígózį le'; bek'e'eshchiiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yich'į' yałti'go gán̲íí, Dábik'ehyú áńt'éégo niyati' bee nígózį doleeł, ła'íí dahagee
dahadíń ni'iłtahyúgo bitis nnléeł, n̲ii.
5 Áídá' doo bik'ehyú ádaant'ee dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'ééhíí
ch'í'n̲ah áyíłsiyúgo hant'é daan'n̲ii? Bik'ehgo'ihi'n̲ań bidenáágo nohwini-
idaagodile'yúgo, ya' áí bighą doo bik'ehyú nohwich'į' at'éé da daan'n̲ii née?
(Ágádishn̲iigo ni'gosdzáń biká' nn̲ee k'ehgo yashti'.)
6 Dah, da'an̲ii doo ágát'éé da: Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bik'ehyú át'éé dayúgo,
hagot'éégo ni'gosdzáń biká' nn̲ee yándaago'áah doleeł?
7 Łé'ishchoohíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'an̲iigo at'ééhíí ch'í'n̲ah áyíłsįgo ízisgo
at'ééhíí áí bee bígózįyúgo, nt'é bighą shíí nshchǫ'híí k'ehgo shaa yałti'go
shángo'áah?

8 (Łaʼ nn̨ee nohwin̨íʼdaadiłn̨íhgo nohwaa chʼin̨ii daan̨ii,) Nłtʼéehíí bengowáhíí bigha nchǫʼgo ádaahiitʼį̨ leʼ, daanʼn̨iigo nohwá ádaagozlaa. Nn̨ee ádaanohwiłn̨iihíí bándaagontʼaahíí dábikʼeh.

9 Áíkʼehgo hagoʼatʼéé? Yaʼ néé Jews daandliinií itisgo shinjéédnée? Dah, doo ágátʼéé da: nn̨ee dawa, Jews daanliinií łaʼíí doo Jews daanlį̨ dahíí nchǫʼíí biʼisnaʼ daanlį̨go iłkʼidáʼ chʼíʼn̨ah ádaasiidlaa;

10 Bekʼeʼeshchiinií gán̨íí, Doo hadíń dábikʼehyú átʼéé da, dah, dałaʼá ndi doo łaʼ da:

11 Doo hadíń bił ígózį da, doo hadíń Bikʼehgoʼihiʼnań yiká dézʼį̨ da.

12 Dawa kʼihzhį̨go ádaasdzaa, dawa doo daʼíl̨ída daasilį̨; doo hadíń nłtʼéégo ánátʼį̨ł da, dah, dałaʼá ndi doo łaʼ da.

13 Bidayiʼhíí nn̨ee łeʼsitį̨hi bił chʼíʼotą̀ą̀híí kʼehgo atʼéé; bizaadíí bee kʼizédaʼdiłteehgo yádaałti'; chʼosh bikʼasdaʼ yee naʼiłtseedhi bizéʼ yun̨eʼ benagozʼą̀ą:

14 Yatiʼ beʼokáałíí łaʼíí yatiʼ kon̨íʼdaadiłn̨iʼíí bizéʼ bee hadaalkʼił:

15 Daʼdizołhéétłzhį̨ʼ daadijaadgo daahikéeh:

16 Hayú nadaakaiyú bikéʼdinááyú daʼiłchǫǫhíí hikʼe iniidaagodileʼíí benagozʼą̀ą:

17 Nkegohenʼáánníí begozʼą̀ą́híí doo yídaagołsį da:

18 Bikʼehgoʼihiʼnaństsį da, doo yaa natsídaakees da, n̨ii, bekʼeʼeshchiinií.

19 Jews bichʼį̨ʼ begozʼaaníí án̨ííhíí nn̨ee daʼáí bitłʼááhzhį̨ʼ ádaatʼeehíí yichʼį̨ʼ án̨íígo bídaagonlzį̨: áíkʼehgo nn̨ee daantį́ígee doo hagotʼéégo ídaa yánádaaltiʼ da doleeł, łaʼíí niʼgosdzáń bikáʼ nn̨ee dawa Bikʼehgoʼihiʼnaństsį da: doo dábikʼehyú ádaatʼee dago bándaagoʼáah doleeł.

20 Nn̨ee doo łaʼ Jews bichʼį̨ʼ begozʼaaníí yikísk'eh ánátʼį̨łíí zhą́ bigha Bikʼehgoʼihiʼnaństsį da: begozʼaaníí án̨ííhíí bigha nchǫʼgo ánáchʼotʼį̨łíí bígochʼiłsį.

21 Nn̨ee Jews bichʼį̨ʼ begozʼaaníí doo yikísk'eh atʼéé da ndi hagotʼéégo Bikʼehgoʼihiʼnaństsį da: dábikʼehyú átʼéé doleełíí kʼadíí nohwił chʼíʼn̨ah alzaa, áí doo ánídáʼ begozʼaaníí bekʼeʼeshchiinií baa naʼgon̨iʼ, łaʼíí Bikʼehgoʼihiʼnańbinkááyú nadaʼiziid n'íí yaa nadaagosn̨iʼ;

22 Díínko yaa nadaagosn̨iʼ, Jesus Christ chʼodląągo Bikʼehgoʼihiʼnańbinadzahgee dábikʼehyú áchʼíʼéé, daʼodlaaníí dawa ágádaatʼee; nn̨ee łaʼ doo łahgo atʼéé da, dawa dáłełtʼee:

23 Nn̨ee dawa nchǫʼgo ádaadzaago Bikʼehgoʼihiʼnaństsisgo yeʼatʼéhíí dáyichʼį̨ʼ nihikáh;

24 Áídáʼ binchǫʼíí bitsʼą́ʼzhį̨ʼ Christ Jesus chʼínádain̨il, áíkʼehgo Bikʼehgoʼihiʼnańbaa daachʼobaʼgo dábikʼehyú ádaatʼéhi daayiłn̨ii, doo ntʼé bigha nahiʼn̨íłi da:

25 BikʼehgoʼihiʼnańJesus zideego bidiłíí bee nn̨ee binchǫʼíí yá nahiʼn̨iił doleełgo yił'áad, áí daayodląągo binchǫʼhíí bigha baa nágodetʼaa doleełgo; áí bigha Bikʼehgoʼihiʼnańdábikʼehyú átʼéehíí nn̨ee bichʼį̨ʼ chʼíʼn̨ah alzaa, áń ńzaadyú bádaagohoʼaałgo nn̨ee nchǫʼgo ánádáátʼį̨díí doo yił ołtag da;

26 Bikʼehgoʼihiʼnańdabíí dábikʼehyú átʼéehíí díí goldohíí biyiʼ nn̨ee bichʼį̨ʼ chʼíʼn̨ah aln̨eʼgo, dishn̨ii: dabíí dábikʼehyú átʼéhi nlį̨įgo chʼíʼn̨ah aln̨eʼgo, łaʼíí dahadíń Jesus yodląą́híí dábikʼehyú átʼéé yiłn̨íhi atʼéé.

27 Ídaa chʼodlíígo yáchʼiłtiʼíí hayú begozʼą̀ą? Doo hayú begozʼą̀ą da. Hantʼé bigha? Yaʼ dakó nłtʼéégo ánáchʼotʼį̨łhíí bigha Bikʼehgoʼihiʼnańbinadzahgee

dábik'ehyú ách'ít'éé née? Dah, ki'odlą'íí zhą́ bighą.
28 Áík'ehgo díí bídaagosiilzį́įd, nn̲ee Jews bich'į' begoz'aaníí doo yikísk'eh
at'éé da ndi bi'odlą'híí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'éhi biłn̲ii.
29 Ya' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Jews daanliiníí zhą́ daabokąąhíí nlį́į née? Doo Jews
daanlį́į dahíí ałdó' daabokąąhíí nlį́į ya'? Ha'oh, doo Jews daanlį́į dahíí ałdó':
30 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała'á nlį́į, áík'ehgo nn̲ee circumcise ádaabi'deszaahíí
bi'odlą'híí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú ádaat'éhi daabiłn̲ii doleeł, ła'íí
doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí ałdó' bi'odlą'híí bighą dábik'ehyú ádaat'éhi
daabiłn̲ii doleeł.
31 Ágádaan'n̲iigo begoz'aaníí doo ílį́į́ dago ádaahiidle' née? dah, da'an̲ii doo
ágát'éé da, áídá' begoz'aaníí nłdzilgo ádaanlzį.

4

1 Áík'ehgo Abraham, bits'ą́'dí' daadihe'n̲a'íí, nt'é daan'n̲iigo baa nadaagohi-
iln̲i' doleeł?
2 Abraham dabíí nłt'éégo ánát'į́įłhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'éhi
yiłn̲ii lę́k'eyúgo, áí bighą ída'odlíí doleeł ni'; ndi doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadza-
hgee ágát'éé da lę́k'e.
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí nt'é n̲ii? Abraham
Bik'ehgo'ihi'n̲ań yosdląąd, áík'ehgo bi'odlą'híí bighą dábik'ehyú át'éégo
bá hótag lę́k'e, n̲ii.
4 Hadíń na'iziidi bich'į' na'i'n̲iiłíí doo baa ch'oba'go nahi'n̲iił da, ndi binas-
dziidhíí bighą bich'į' nahi'n̲iił.
5 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí ch'ínáyihin̲iiłhi at'éé,
hadíń áń yodląąhíí bi'odlą' bee dábik'ehyú át'éégo bá hótag, doo nłt'éégo
ánát'į́įłhíí bighą da.
6 Da'áík'ehgo nn̲ee doo nłt'éégo ánát'į́įłhíí bighą da Bik'ehgo'ihi'n̲ań
dábik'ehyú át'éégo bá yółtagíí biyaa gozhǫ́ǫ́go David ałdó' yaa k'e'eshchį́į,
7 Gán̲íígo, Hadíń doo bik'ehyú ánádaat'į́įł dahíí bighą baa nádaagodest'ąą, ła'íí
binchǫ'íí bá k'e'oldeehíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ le'.
8 Nn̲ee binchǫ'íí nohweBik'ehń doo bá yółtag dahíí biyaa gozhǫ́ǫ́ le', n̲ii,
David.
9 Ya' nn̲ee circumcise ádaabi'deszaahíí zhą́ ágát'éégo biyaa gozhǫ́ǫ́ le'
biłdi'n̲ii née? Doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí ałdó' née? Abraham
bi'odlą'híí bighą dábik'ehyú át'éégo bá hótag lę́k'e daan'n̲ii.
10 Dadá' bich'į' ágot'éhi? Doo hwahá circumcise ábi'diln̲e' dadá' née? Née
bikédí'go née? Doo bikédí'go da, áídá' doo hwahá circumcise ábi'diln̲e' dadá'.
11 Abraham circumcise ábi'deszaahíí biká'skałhíí k'ehgo bi'odlą'íí bee
dábik'ehyú át'ééhíí bebígózį, áídá' doo hwahá circumcise ábi'diln̲e' dadá'
bi'odlą' golį́į́ ni'; da'odlaaníí dawa doo circumcise ádaabi'deszaa da ndi bitaa
nlį́į doleełgo; áí ałdó' dábik'ehyú ádaat'eehíí bá daahótag doleełhíí bighą:
12 Nn̲ee circumcise ádaabi'deszaahíí ałdó' bitaa nlį́į, áí doo dá circumcise
ádaabi'deszaahíí zhą́ bighą da, ndi nohwiTaa Abraham bi'odlą'ihíí yikísk'eh
hikahíí bighą ałdó', áń doo hwahá circumcise ábi'diln̲e' dadá' bi'odlą' golííníí
áłdishn̲ii.
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham ła'íí bits'ą́'dí' hadaałinolt'aaníí ni'gosdzáń
daabíyéé doleełgo yee bángon'ą́ą́ ni', ndi doo begoz'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí
bighą da, bi'odlą'íí biláhyú dábik'ehyú ádaat'eehíí bighą.

14 Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí zhą́ Bik'ehgo'ihi'nań yángon'áánii daabíyéé doleełyúgo, odlą'ihíí da'ílíné hileeh, ła'íí Abraham bángont'áánii doo íłíį da hileeh:
15 Begoz'aaníí golííyúgo nnee doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí yiniidaagodile': begoz'aaníí da'ádįhyúgo begoz'aaníí bił nach'ighaahíí ádįh.
16 Áí bighą da'odlaaníí zhą́, Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí biláhyú, Abraham bángont'áánii daabíyéé doleeł; Abraham bits'ą́'dí' hadaałinolt'aaníí dawa Bik'ehgo'ihi'nań Abraham yángon'áánii daabíyéé doleeł; doo hadíí begoz'aaníí daayotą'híí zhą́ da, ndi Abraham k'a'at'éégo da'odlaaníí ałdó'; áń daanohwigha da'ohiidlaaníí daanohwitaa nlįį.
17 (Bik'ehgo'ihi'nań Abraham gáyiłniigo bek'e'eshchįį, Nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí bitaa ńlíígo ánishłaa, yiłnii,) Abraham Bik'ehgo'ihi'nań yodląąhíí bighą áyiłniigo yángon'ą́ą lę́k'e, Bik'ehgo'ihi'nań, nanezna' n'íí nádaayihil'nahíí, ła'íí doo daagolíí da n'íí daagolíígo ádaile'íí nlíni:
18 Abraham hastiin nlįįgo doo bá ichii da ndi Bik'ehgo'ihi'nań yodląągo áń bits'ą́'dí' t'ah nyohołíí, Nits'ą́'dí' łą́ą doleeł, biłdo'niidhíí k'ehgo nnee łą́ągo iłtah at'éégo hadaazt'i'íí bitaa nlįį doleełgo.
19 Abraham dała'á gonenadín hak'e shįį biłegodzaago bits'í daztsąąhíí k'ehgo adzaa, ła'íí bi'aa, Sarah, doo iłchii da, ágát'éé ndi Abraham áí doo yaa natsekees da, áídá' bi'odlą' doo t'ąązhį' bágodeyaa da lę́k'e:
20 Bik'ehgo'ihi'nań bángon'áánii doo t'ąązhį' natsíná'íkeesgo yodląą da; áídá' Bik'ehgo'ihi'nań ya'ihénzįgo bi'odlą'íí nłdzil silįį;
21 Bik'ehgo'ihi'nań hadíí yee bángon'áánii ye'ile'go yínel'ąąhíí Abraham da'anii yígółsį lę́k'e.
22 Áík'ehgo bi'odlą' golííhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań dábik'ehyú át'éhi yiłnii.
23 Áídá' áyiłniihíí doo dabíí zhą́ bee bá k'e'eshchįį da;
24 Ndi néé ałdó' nohwá bek'e'eshchįį, néé Jesus nohweBik'ehń daztsąądí' naadiidzaago ábíílaahíí daahohiidlaaníí ałdó' nohwá hótag doleeł;
25 Jesus nohwi'at'e' nchǫ'híí bighą zesdįį, ch'ínánohwinii łhíí bighą naadiidzaago ábi'delzaa.

5

1 Áík'ehgo da'osiidląądhíí bighą nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį' ch'ínánohwinilgo Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań nkegohen'áánii yee nohwineł'íí:
2 Jesus biláhyú nohwi'odlą'íí bee Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí goz'ąą yunne' hah'agóót'i'go nohwá alzaa ałdó', áí biyi' yunne' nasiidzįį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań ízisgo ye'at'éehíí łahdí' nohwíyéé doleełíí ndaahóndliigo baa nohwił daagozhǫ́ǫ́.
3 Doo da'áí zhą́ da, Christ bighą nohwiniidaagonłt'éé ndi baa nohwił daagozhǫ́ǫ́; koniigonłt'éehíí kóni' k'eh ách'íłsinií ákółsįhíí bídaagonlzįhíí bighą;
4 Ła'íí kóni' k'eh ách'íłsinií ko'at'e' nłt'éégo áyíłsį, ła'íí ko'at'e' nłt'éehíí Bik'ehgo'ihi'nań ízisgo ye'at'éehíí łahdí' kóyéé doleełíí nch'olíígo ákółsį:
5 Ła'íí Holy Spirit nohwaidin'áánii biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań bił daanjǫǫhíí nohwijíí behalk'ihíí bighą áí ndaahóndliihíí begolne', áík'ehgo doo baa yádaandzį da doleeł.
6 Doo hagot'éégo ích'odaahi'nii dadá', Bik'ehgo'ihi'nań t'ah doo daadinlzį dadá', da'áígee biká' ngonyáágo Christ nohwá daztsąą.

7 Nn̲ee dábik'ehyú át'éehíí ndi doo hadíń yá datsaah at'éé da; dagohíí ła' nn̲ee nłt'éégo at'éehíí yá datsaah shį̨į.

8 Áídá' t'ah nchǫ'go ádaant'eedá' Christ nohwá daztsą̨ą, áí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił daanjǫǫhíí nohwił ch'í'n̲ah áyíílaa.

9 Áík'ehgo bidił bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee dábik'ehyú ádaant'ee daasiidlį̨į̨go, da'an̲iigo áń binkááyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań bihashke'íí bee nohwiniidaagodiln̲e' doleeł n'íí bits'ą́'nohwide'n̲ił.

10 T'ah Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi'in̲a' daandlį̨į̨dá' biYe' daztsą̨ąhíí bee bił k'íí nádaasiidlį̨į̨ lę́k'eyúgo, áí bitisgo bił k'íí daasiidlį̨į̨go biYe' nohwiyi' hin̲aahíí bighą hasdánohwiido'n̲ił.

11 Doo áí zhą́ da, Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nohwił daagozhǫ́ǫ́, da'áń biláhyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił k'íí nádaasiidlį̨į̨.

12 Díí k'ehgo nko ágót'į̨įd, nn̲ee dała'á, Adam holzéhi, bee ni'gosdzáń biká' nchǫ'íí ła'íí nchǫ'íí biláhyú da'itsaahíí bengonyáá; áík'ehgo nn̲ee dawa da'itsaahíí bee bich'į' godeyaa, nn̲ee dawa nchǫ'go ánádaat'į̨į̨híí bighą:

13 (Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí doo hwahá aln̲e' dadá' nchǫ'íí ni'gosdzáń biká' benagowaa, ndi begoz'aaníí da'ádi̯hyú nn̲ee nchǫ'go ádáát'į̨įd ndi doo bándaagot'a' da.

14 Áídá' Adam dehezn̲a'dí' Moses naghaazhį' da'itsaahíí bik'ehgo nagowaa lę́k'e, nn̲ee Adam iłsiihíí k'ehgo doo da'iłsiih da ndi; Adam da'itsaah zhin̲éégo nn̲ee dawa yá siziį lę́k'e, ndi ła' dogaał doleełíí ihi'n̲á zhin̲éégo nn̲ee dawa yá hizį'.

15 Bik'ehgo'ihi'n̲ań daazhógo kainé'íí doo Adam iłsiihíí bił łełt'ee da: nn̲ee dała'á, Adam holzéhi, iłsiihíí bighą nn̲ee łą́ągo da'itsaahíí bee bich'į' godeyaa, áídá' áí bitisgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí ła'íí áí biláhyú kainé'íí, nn̲ee dała'á Jesus Christ holzéhi biláhyú, nn̲ee łą́ągo ihi'n̲aahíí yaa daidez'ą́ą.

16 Ła'íí daazhógo kaa hi'né'íí doo áí nn̲ee nchǫ'go adzaa n'íí áile'íí bił łełt'ee da: áí nn̲ee dała'á iłsiihíí bił ch'ígódeehgo áile', ndihíí łą́ągo nda'hesiidá' daazhógo kaa hi'né'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee dábik'ehyú ádaach'it'éégo áile'.

17 Áík'ehgo nn̲ee dała'á, Adam holzéhi, iłsiihíí bighą da'itsaahíí bik'ehgo nagowaa, áí nn̲ee dała'á binkááyú; áí bitisgo nn̲ee dała'á, Jesus Christ holzéhi, binkááyú nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí dázhǫ́ ch'ída'izkaadíí daayit'į̨įh, ła'íí dábik'ehyú ágot'eehíí daazhógo kainé'íí ałdó' daayit'į̨įh, áík'ehgo dawahá yitis daanlį̨į̨go daahin̲aa doleeł.)

18 Áík'ehgo nn̲ee dała'á iłsiihíí bighą nn̲ee dawa baa yá'iti'go bił ch'ígódeeh; ła'íí nn̲ee dała'á dábik'ehyú át'éehíí biláhyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nn̲ee dawa dábik'ehyú ádaat'eego daahin̲aa doleeł, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań daazhógo nn̲ee yaa daidez'áni at'éé.

19 Nn̲ee dała'á doo áłdi'n̲iiyú át'éé dahíí bee łą́ągo doo bik'ehyú ádaat'ee da daasilį̨į, da'áík'ehgo nn̲ee dała'á áłdi'n̲iiyú át'éehíí bee łą́ągo dábik'ehyú ádaat'eego ádaadoln̲iił.

20 Jews bich'į' begoz'aaníí bengonyáágo nda'iłsiihíí łą́ą silį̨į. Áídá' nda'iłsiihíí łą́ą silį̨įyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí itisgo łą́ągo begoz'ą́ą:

21 Nda'iłsiihíí bighą da'itsaahíí bik'ehgo nagowaa lę́k'e, da'áík'ehgo dábik'ehyú ágot'eehíí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bik'ehgo nagowaa, ła'íí nn̲ee Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú ihi'n̲á doo ngonel'ą́ą dahíí yee daahin̲aa doleeł.

6

1 Nt'é daan'ɲii doleeł áídá'? Ya' Bik'ehgo'ihi'ɲań biłgoch'oba'íí łą́ągo begoz'ąą doleełhíí bighą nchǫ'íí dayúwehyú baa nahiikai doleeł née?
2 Dah, da'aɲii doo ágát'éé da. Hagot'éégo nohwinchǫ'íí bich'į' dasiitsąądá' dayúwehyú nchǫ'íí biyi' nahiikai doleeł?
3 Ya' díí doo bídaagonołsį da née? Daanohwigha baptize ádaanohwi'deszaahíí Jesus Christ bił dała'á daasiidlį́go, baptism bee áń bił dasiitsąąhi at'éé.
4 Áík'ehgo łebi'doltį́híí k'ehgo baptism bee bił dasiitsąądí' bíí bił łenohwido'ɲil: áík'ehgo nohwiTaa binawod dák'a'at'éhi bee Christ daztsąądí' naadiidzaahíí k'ehgo néé ałdó' nohwe'iɲa' áníidégo ánálzaahíí bikísk'eh hiidaałgo dábik'eh.
5 Áík'ehgo Jesus bił dała'á daasiidlį́go bił dasiitsąądá' dabíí daztsąądí' naadiidzaagee ałdó' dała'á bił daandlį́ doleeł:
6 Díínko bídaagonlzį, nohwinchǫ'íí be'ádaant'eehíí dawa bił ch'íhideeh doleełgo, ła'íí nchǫ'íí doo dayúweh bi'isna' daandlį́ da doleełhíí bighą nchǫ'íí be'ádaant'ee n'íí tsį'iłna'áhi biká' Christ bił bínohwi'deskał.
7 Hadíń daztsąąhíí nchǫ'íí doo dayúweh bi'isna' nlį́ da.
8 Néé Christ bił dasiitsąąyúgo, bił daahin'ɲaa doleełgo daahohiidląą:
9 Christ daztsąądí' naadiidzaago doo dananátsaah dago bídaagonlzį; da'itsaahíí doo dayúweh botą' da.
10 Jesus nchǫ'go ágot'eehíí bighą daztsąą, dałandigee ąął łayiilaago: áídá' hiɲaahíí Bik'ehgo'ihi'ɲań zhiɲéégo hiɲaa.
11 Da'áík'ehgo ídaa natsídaahkees, nohwíí ałdó' nchǫ'go ágot'eehíí bich'į' dasohtsąą, áídá' Jesus Christ biláhyú Bik'ehgo'ihi'ɲań bá daahinohɲaa.
12 Áí bighą nohwits'í datsaahíí doo nchǫ'íí bich'į' bił ch'í'nótį́h hela', ágádaanoht'eeyúgo nchǫ'íí nohwebik'eh doleeł, nohwits'í nchǫ'go hádaat'iiníí doo bikísk'eh ádaanoht'ee da le'.
13 Nohwits'í doo ła' ndi bee nchǫ'go ágot'eehíí bich'į' bídaałnaa da le', doo bee nchǫ'go ádaanoht'ee da le': áídá' nɲee nanezna'dí' naadiikaihíí k'a'at'éégo nohwinchǫ'híí bighą nanesona' ndi k'adíí hasdáhkaigo daahinohɲaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɲań bich'į' ídídaał'naa le', ła'íí nohwits'í dawa Bik'ehgo'ihi'ɲań bich'į' bídaałnaa le', áí bee dábik'ehyú ádaanoht'ee le'.
14 Begoz'aaníí doo nohwebik'eh da, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań biłgoch'oba'íí nohwebik'ehi at'éé: áík'ehgo nchǫ'íí doo dayúweh nohwebik'eh da le'.
15 Hago'at'éé áídá'? Begoz'aaníí doo nohwebik'eh da, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań biłgoch'oba'íí nohwebik'ehíí bighą ya' dayúweh nchǫ'go ánádaahiit'į́ł née? Dah, da'aɲii doo ágát'éé da.
16 Ya' díínko doo bídaagonołsį da née? Hadíń bikísk'eh ádaanoht'ee doleełhíí bighą baa ídaadesoht'ąąyúgo, áí bánada'ohsiidhi at'éé; nchǫ'íí baa ídaadesoht'ąąyúgo da'itsaahíí nohwidahyú begoz'ąą, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań baa ídaadesoht'ąąyúgo dábik'ehyú ágot'eehíí nohwidahyú begoz'ąą.
17 Áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań ba'ihégosį, łah nchǫ'go ágot'eehíí bánada'ohsiid ni', ndi yati' bee nohwił ch'ígót'ááníí nohwijíídí' bikísk'eh ádaanoht'ee daasolį́.
18 Áík'ehgo nchǫ'íí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da daasolį́híí bighą dábik'ehyú ágot'eehíí bánada'ohsiidíí daasolį́.
19 Yati' dabígózinéhi bee yashti', doo áík'ehgo yashti' dayúgo doo nohwił ígózį da doleeł ni': nohwits'í ła' bee nchǫ'go na'idáhi ła'íí nchǫ'go ágot'eehíí dayúweh iłk'edaahitł'į́ł́íí bich'į' ídídaał'naa ni'; k'adíí da'ágát'éégo

nohwits'í dawa bee dábik'ehyú ágot'eehíí bich'į' ídídaał'naa le', áík'ehgo nłt'éégo hadaanohwidiléh doleeł.

20 Nchǫ'go ágot'eehíí bánada'ohsiidá' dábik'ehyú ágot'eehíí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da ni'.

21 Ánádaaht'įįdíí k'adíí bik'ee ídaayádaanohdzįhíí nt'é bee daasoht'įįd? Ágádaat'eehíí ąąłgee da'itsaahíí begoz'ąą.

22 Áídá' k'adíí nchǫ'íí doo hagot'éégo be'ádaanoht'ee da, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nąń bánada'ohsiidíí daasolįį, áík'ehgo nłt'éégo hadaanohwidile', áí ąąłgee yaaká'yú dahazhį' ihi'nąahíí begoz'ąą.

23 Konchǫ'íí da'itsaahíí bideną nahi'niił, áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń dahazhį' ihi'nąahíí kaidoné', Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú.

7

1 Shik'ííyú, (begoz'aaníí bídaagonołsini nohwich'į' k'e'eshchii,) begoz'aaníí nnee dánehena'zhį' yebik'ehgo bídaagonołsį.

2 Isdzán biką' t'ah hinaago yiké'zhį' nlįįgo begoz'ąą; áídá' biką'íí daztsąąyúgo dábiini'yú át'éé hileeh.

3 Áík'ehgo biką'íí hinaadá' ła' nnee yił naná'nááyúgo, nant'į' naghaa daayiłnii doleeł: áídá' biką' daztsąąyúgo dábiini'yú át'éé; áík'ehgo ła' nnee yił naná'nááyúgo doo nant'į' naghaa da.

4 Áík'ehgo shik'ííyú, Christ daztsąąhíí bighą nohwíí bił dała'á daasolįįgo begoz'aaníí doo nohwenábik'eh dago bich'į' dasohtsąą; ła'ihíí bíyéé daanohłįį doleełgo, áń daztsąądí' naadiidzáhi nlįį, áík'ehgo nłt'éégo ágot'eehíí Bik'ehgo'ihi'nąń bá ádaahiidle'.

5 Nchǫ'go be'ádaant'eehíí nohwebik'ehgo daahi'naadá' begoz'aaníí nchǫ'go hádaahiit'iinií nohwiyi' hizį'go áyíílaahíí nohwits'í yiyi' na'iziid ni', áík'ehgo nchǫ'go ánádaahiit'įįłhíí bighą da'itsaahíí bee nohwich'į' goz'ąą ni'.

6 Jews bich'į' begoz'aaníí bi'isna' daandlįįgo nohwotą' n'íí bits'ą́'zhį' nane'na'go, k'adíí begoz'aaníí bits'ą́'zhį' ch'ínánkai; doo begoz'aaníí ił̨k'idá' bek'e'eshchįį n'íí nanohwiłáágo Bik'ehgo'ihi'nąń bá nada'idziid da, áídá' Holy Spirit nanohwiłáágo nada'idziid.

7 Nt'é daan'nii doleeł áídá'? Begoz'aaníí nchǫ'íí bił dáłeł'ee née? Dah, da'anii doo ágát'éé da. Begoz'aaníí da'ádįhyúgo nchǫ'íí doo bígonsį da doleeł ni': begoz'aanií, Doo dawahá ídáháńt'įį da le', doo shiłnii dayúgo, dawahá ídáhách'ít'íníí doo bígonsį da doleeł ni'.

8 Áí bengot'áánií, Doo dawahá ídáháńt'įį da le', shiłniigo dayúwehégo ídáhásht'įígo áshíílaa. Begoz'aanií ánííhíí doo hwahá bígonsįįh dadá' nshchǫ'yúgo ndi doo bígonsį dahíí bighą nchǫ'íí shich'į' daztsáni k'ehgo at'éé ni'.

9 Łah begoz'aanií doo bígonsį dago hinshnaa ni': áídá' bengot'áánií bígosíłsįįdá' nchǫ'íí híína', áík'ehgo nchǫ'íí baa nannaayúgo ndizołhíłi at'éé shiłniigo shizes-hįįhíí k'ehgo at'éé.

10 Áík'ehgo bengot'áánií, da'ái ihi'naahíí shainé' doleeł n'íí, da'itsaahíí shá áyíílaago bígosíłsįįd.

11 Bengot'áánií nashiłáágo nchǫ'íí shich'į' nazhch'a', ła'íí bee shidizesdįį.

12 Áík'ehgo begoz'aanií dilzįh, ła'íí bengot'áánií dilzįh, dábik'ehyú át'éé, ła'íí nłt'éhi at'éé.

13 Áík'ehgo ya' ái nłt'éhihíí da'itsaahíí shá áyíílaa née? Dah, da'aɳii doo ágát'éé da. Áídá' nehiłsíídá' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánsht'ee da ni', áík'ehgo begoz'aaníí da'itsaahíí shángot'ą́ą́, nchǫ'íí da'aɳii nchǫ'íí át'éégo bígózį doleełhíí bighą begoz'aaníí alzaa; áík'ehgo bengot'áánníí biláhyú nchǫ'íí dázhǫ́ itisyú nchǫ'go hileeh.

14 Begoz'aaníí yaaká'dí'hi at'éégo bídaagonlzį: áídá' shíí nchǫ'go be'ánsht'eehíí bighą nchǫ'íí bich'į' nashi'dehezɳii.

15 Nt'é bighą ánásht'įįłíí doo bígonsį da: doo hasht'ǫ́ǫ́yú ánásht'įįł da; áídá' shił nchǫ'íí be'ánásht'įįł.

16 Doo hasht'ǫ́ǫ́yú ánásht'įįł dago begoz'aaníí bee nshchǫ'íí bígosíłsįįd, áík'ehgo begoz'aaníí áɳííhíí nłt'éé łą́ą́, dishɳii.

17 Áík'ehgo doo dashíí ánásht'įįł da, ndi nchǫ'i shiyi' golíínníí ánát'įįł.

18 Doo nłt'éehíí shiyi' golǫ́ǫ́ dago bígonsį (dashíí she'at'e'íí áłdishɳii:) dábik'ehyú ánsht'eego hasht'ǫ́ǫ́ ndi be'ánásht'įįłíí doo hagot'éégo be'ánásh'ɳe' da.

19 Nłt'éehíí be'ánásht'įįłgo hasht'ǫ́híí doo be'ánásht'įįł da: áídá' nchǫ'íí doo hasht'ǫ́ǫ́ dahíí zhą́ be'ánásht'įįł.

20 Doo hasht'ǫ́ǫ́yú be'ánásht'įįł dayúgo doo dashíí ánásht'įįł hasht'ǫ́ǫ́gee nchǫ'íí shiyi' golíínníí ánát'įįł.

21 Díínko be'ánsht'eego bígosíłsįįd, nłt'éehíí be'ánásht'įįł hasht'ǫ́ǫ́gee nchǫ'íí shidáhgee begoz'ą́ą.

22 Shijíí yuɳe' Bik'ehgo'ihi'ɳań yegos'aaníí nłt'éé, ídiłdish'ɳii:

23 Áídá' ídidistsą́ągo díínko bígosíłsįįd, shits'í nchǫ'go hádaat'iinníí shinatsékees nłt'éehíí yił nagonłkaad, áík'ehgo shiyi'yú nchǫ'íí bi'isna' nshłįįgo áshíłsį.

24 Nɳee débaagoch'oba'ihíí nshłíni łą́ą! Díí shijíí biyi' nchǫ'íí shiziłheehíí hadíń yits'ą́'shíłteeh?

25 Bik'ehgo'ihi'ɳań zhą́, Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú łą́ą, ái bighą Bik'ehgo'ihi'ɳań ba'ihénsį. Áík'ehgo dashíí shinatsékeesíí bee Bik'ehgo'ihi'ɳań yegos'aaníí bikísk'eh ánsht'ee; áídá' shits'í be'ánsht'eehíí nchǫ'íí zhą́ bikísk'eh ánsht'ee.

8

1 Áík'ehgo k'adíí Christ Jesus biyi' daanlíni, bighą bił ch'ígódeeh doleełíí da'ádįh, ái doo bi'at'e' nchǫ'íí yikísk'eh ádaat'ee da, áídá' Holy Spirit zhą́ yikísk'eh ádaat'ee.

2 Christ Jesus biyi' nshłįįgo, Holy Spirit behinshɳaahíí binawodíí nchǫ'íí binawodíí bee dastsaah doleeł n'íí yits'ą́' shinłtǫ́ǫ́.

3 Jews bich'į' begoz'aaníí nchǫ'go be'ádaant'eehíí bighą doo nalwod da silįį, áík'ehgo begoz'aaníí doo áyóléh át'éé da n'íí Bik'ehgo'ihi'ɳań áyíílaa, áń dabíí biYe' nohwits'í nda'iłsiihíí k'ehgo at'éégo nohwinchǫ'híí bighą yinł'a', áík'ehgo nchǫ'íí nohwits'í yiyi' golíínníí bił ch'ígódeeh doleełgo bángot'ą́ą:

4 Néé doo nohwi'at'e' nchǫ'íí bikísk'eh ádaant'ee da, áídá' Holy Spirit zhą́ bikísk'eh ádaant'eehíí bighą begoz'aaníí dábik'ehgo aɳííhíí bikísk'eh ádaant'ee.

5 Hadíí dabíí bi'at'e' yikísk'eh ádaat'eehíí bits'í hádaat'iinníí zhą́ yaa daabiini'; áídá' Holy Spirit yikísk'eh ádaat'eehíí Holy Spirit hádaat'iinníí yaa daabiini'.

6 Ko'at'e' nchǫ'íí bikísk'ehyú ágot'eehíí baa koni'íí da'itsaahíí bee ká goz'ą́ą; áídá' Holy Spirit bikísk'ehyú ágot'eehíí baa koni'íí ihi'ɳaahíí ła'íí iłch'į'gont'éehíí bee ká goz'ą́ą.

7 Hadíń bi'at'e' nchǫ'íí yikísk'ehyú ágot'eehíí yaa biini'íí Bik'ehgo'ihi'ǹań yik'enǹiih: Bik'ehgo'ihi'ǹań yegos'aaníí doo ye'at'éé da, da'aǹii doo áoǹéh át'éé da.
8 Áík'ehgo hadíń dabíí bi'at'e'íí yikísk'eh ádaat'eehíí doo hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'ǹań yił daagoyiłshóni at'éé da.
9 Áídá' nohwíí doo nohwi'at'e' nchǫ'i bikísk'eh ádaanoht'ee da, áídá' Holy Spirit yikísk'eh ádaanoht'ee, Bik'ehgo'ihi'ǹań biSpirit da'aǹii nohwiyi' golǫ́íyúgo. Nǹee ła' Christ biSpirit doo da'aǹii biyi' golǫ́í dayúgo, áń doo Christ bíyéé nlǫ́ da.
10 Christ nohwiyi' golǫ́íyúgo, nohwits'í nanne' ndi Holy Spirit biláhyú daahinohǹaa, dábik'ehyú ádaanoht'eego ánohwilaahíí bighą.
11 Jesus daztsą́ądí' naadiidzaago áyíílaahíí biSpirit nohwiyi' golǫ́íyúgo, Christ daztsą́ądí' naadiidzaago áyíílaahíí biSpirit nohwiyi' golíínií biláhyú nohwits'í datsaah doleełíí ałdó' hiǹaago ánáidle'.
12 Áí bighą, shik'ííyú, doo nt'é bighą nohwi'at'e' nchǫ'íí bikísk'eh ádaant'ee da.
13 Dánohwíí nohwi'at'e' bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo nanohne': áídá' nohwi'at'e' nchǫ'íí Holy Spirit bee nadaałtseedyúgo da'aǹii daahinohǹaa.
14 Bik'ehgo'ihi'ǹań biSpirit nadaabiiłaahíí dawa, áí da'aǹii Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé daanlíni ádaat'ee.
15 Holy Spirit biláhyú Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé daasiidlǫ́, áík'ehgo k'adíí doo isnah binant'a' yédaaldzidhíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'ǹań bédaahiildzid da, áídá', Ábba, shiTaa, daabiłn'ǹii.
16 Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé daandlǫ́go nohwijíí yuǹe' Holy Spirit dabíí nohwił nadaagolǹi':
17 Bichąghášhé daandlǫ́yúgo Bik'ehgo'ihi'ǹań bíyéehíí nohwíyéé doleeł, néé hik'e Christ biłgo; Christ bił nohwiniidaagonłt'éé lę́k'eyúgo, dabíí bił dała' ízisgo be'ádaant'eego ádaanohwi'dolǹiił.
18 Yuǹáásyú baa gozhóónií nohwádǫ́hyú goz'aaníí ch'í'ǹah ádolǹiił, áí baa natseskeesgo díí jǫ́go nyee'i biyi' nashaahíí doo shił hago'at'éé da.
19 Dawa Bik'ehgo'ihi'ǹań áyíílaahíí Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé da'aǹii bíyéégo ch'í'ǹah ádolǹiiłíí dázhǫ́ yiká daadéz'ǫ́go biba' ádaat'ee.
20 Dawahá alzaahíí doo nt'é da'íĺ dago alzaa, doo hádaat'ǫ́híí bighą da, áídá' ágádaat'eego Bik'ehgo'ihi'ǹań bándaagoz'ąą, ágát'éé ndi díínko Bik'ehgo'ihi'ǹań nyołíí;
21 Dawahá alzaahíí da'ílíí hileeh di'ǹii ndi bits'ą́'zhǫ' hasdádokah, Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé baa gozhǫ́ǫ́ doleełgo da'itsaahíí yits'ą́'káhíí k'ehgo dawahá alzaahíí ałdó' da'ílíí hileehíí yits'ą́'dokah.
22 Dawa alzaahíí dała' bił na'diǹi'go ík'idi'ǹii, díí jǫ́ t'ah ágát'éégo bídaagonlzǫ́.
23 Áídá' doo ái zhą́ da, néé dó', Bik'ehgo'ihi'ǹań bichąghášhé daandlǫ́go ch'í'ǹah ádaanohwi'dolǹiiłgo nohwits'í ła'i ánálǹéh doleełíí biba' ádaant'eedá' ík'ida'n'ǹii, néé Holy Spirit nohwiyi' na'iziid nkegonyaahíí ndi ík'ida'n'ǹii.
24 Díí nłt'éhi ndaahóndliigo hasdánohwi'do'ǹil: nłt'éhi ch'o'ǫ́yúgo doo nt'é bighą nnach'ódlíí da: hadíń nt'éhéta yiłtsą́ąyúgo nt'é bighą dayúweh nyihołíí doleeł?
25 Áídá' nt'éhéta doo daahiit'ǫ́ dahíí ndaahóndliiyúgo, hada'ólǹiigo biba' ádaant'ee.

26 Ágát'éégo doo daanldzil dagee Holy Spirit nohwich'oniih: nt'é bighą da'ohiikąąh doleełíí doo bídaagonlzį da ndi Holy Spirit dabíí nohwá okąąh, néé ch'éh ádaan'niihíí bighą ík'eda'n'niigo.
27 Holy Spirit nnee Bik'ehgo'ihi'nań báhadaadeszaahíí yá okąąh, Bik'ehgo'ihi'nań hát'íįhíí k'ehgo okąąhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań, kojíí yune' nantaahíí, Holy Spirit binatsekeesíí yígółsį.
28 Díínko bídaagonlzį, hadíí Bik'ehgo'ihi'nań bił daanzhoonií, ła'íí dabíí ngonłchíįgo yiká ádaannііdíí dawa dała' nłt'éégo bá ádaalne'go áyíłsį.
29 Bik'ehgo'ihi'nań nnee bíyéé doleełíí dabíntségo yídaagołsį, ái biYe' yedaałt'éégo ádaabidilne'go dabíntsé yengon'ą́ą́, biYe' bik'isyú łą́ągo bíí dantsé naghaa doleełhíí bighą.
30 Bik'ehgo'ihi'nań bíyéé doleełíí dabíntsé yídaagołsinií yiká ádaannііd: yiká ádaannііdíí binchǫ'íí yits'ą́'zhį' ch'ínádaayiznil: ła'íí ch'ínádaayiznilíí iłch'į'daabi'dolniiłgo yángon'ą́ą́.
31 Áík'ehgo nt'é daan'nii áídá'? Bik'ehgo'ihi'nań bił daagohiit'įįyúgo, hadínshą' nohwich'į' na'iziidgo nohwaa gonłnee doleeł?
32 Bik'ehgo'ihi'nań dabíí biYe' ndi doo t'ąązhį' yotą' dago daanohwigha nohwá nyinłtíínií, da'áń bił dała' dawahá daazhógo nohwainé' go'íį́.
33 Nnee Bik'ehgo'ihi'nań yita'hazlaahíí hadíń nt'é yik'izhį' yidi'aah? Bik'ehgo'ihi'nań dábik'ehyú ádaat'éhi yiłnniidi at'éé.
34 Hadíń nohwił ch'ídaagógheehgo nohwándaago'aah áídá'? Christ Jesus doo nohwándaago'aah da, áń nohwá daztsąą, áídí' daztsąądí' naadiidzaa, áń Bik'ehgo'ihi'nań bigan dihe'nazhiné́́go dahsdaa, da'áń ałdó' nohwá ná'okąąhi at'éé.
35 Hadínshą' Christ bił daanjǫǫhíí yits'ą́'zhį' ánohwile'? Doo hadíń da go'íį́. Ya' nyee'íí biyi' hiikahíí Christ bił daanjǫǫhíí yits'ą́'zhį' ánohwile' née, ya' nohwich'į' nagontł'ogíí née, ya' nohwiniidaagonłt'éehíí née, ya' shiná' góyéé'íí née, ya' nohwidiyágé ádįhíí née, ya' ńgodzidíí née, dagohíí ya' bésh be'idiltłishé bee nohwidizideehíí née?
36 Bek'e'eshchiinií gáníígo, Níyéé daandlįįhíí bighą nadaanohwi'ditseedgo o'i'ááh; dibełíį́ natseedgo bágoz'ąąhíí k'ehgo nohwaa natsídaats'ikees.
37 Dah, díí dawa bee nohwich'į' ánágot'įįł ndi, Christ bił daanjǫǫhíí biláhyú doo adzą́ą́yú itisgo daagonelnaa da.
38 Da'anii bígonsį, doo nt'é Bik'ehgo'ihi'nań bił daanjǫǫhíí yits'ą́'zhį' nohwinonííł át'éé da, da'itsaahíí ndi, ihi'naahíí ndi, Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií ndi, spirits nchǫ'íí binadaant'a'íí ndi, spirits binawodíí ndi, dák'ad be'ágot'eehíí ndi, yunáásdí' nohwich'į' goldohíí ndi,
39 Yudahyú ágot'eehíí hik'e yuyahyú ágot'eehíí ndi, nt'éhéta alzaahíí ndi, díí dawa doo Bik'ehgo'ihi'nań bił daanjǫǫhíí yits'ą́'zhį' nohwinonííł át'éé da, Christ Jesus nohweBik'ehń biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań bił daanjǫǫ.

9

1 Christ binadzahgee da'anii ádishnii, doo łéłishchoo da, da'anii ádishniigo Holy Spirit shijíí yune' shił nagolni',
2 Doo shił gozhǫ́ǫ́ da, shijíí dázhǫ́ nniih nt'éé.
3 Bígonedzą́ą́yúgo shik'ííyú, bił hat'í'íí, hasdakáh doleełhíí bighą Christ bits'ą́'dí' shił ch'ígódeeh ndi nzhǫǫ doleeł ni':
4 Áí Israel hat'i'íí daanlįį; Bik'ehgo'ihi'nań bichągháshé daanlįįgo baa daagodest'ąą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą́'idindláádíí yił daanlįį, ła'íí

Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił łándaagost'ąą, yegos'aaníí ałdó' baa daidez'ąą, hagot'éégo
da'okąąh doleełíí baa daadest'ąą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo ágot'eehíí
nohwíyéé doleeł daayiłn̲iigo yaa daagodez'ąą;
5 Israel hat'i'íí iłk'idá' nn̲ee n'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadaabidezn̲ilíí, bits'ą́'dí'
hadaałinolt'ąą, áí bits'ą́'dí' Christ gozlį́įgo nn̲ee silįį, áń dawa yitis nlįį,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nlįį, dahazhį' ba'ihégosį le. Doleełgo at'éé.
6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Israel hat'i'íí yángon'ááníí doo edełniigo baa natsekees da.
Israel holzéhi bits'ą́'dí' hadaałinolt'aaníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee doo
dawa da'an̲ii Israel hat'i'ihíí daanlįį da:
7 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham bits'ą́'dí' hadaałinolt'aaníí doo dawa
hadaihezn̲il da: áídá' Abraham gáyiłnn̲iid, Niye' Isaac bits'ą́'dí' łideshchiiníí
zhą́ nichągháshé biłdi'n̲ii doleeł.
8 Díínko áłdishn̲ii, Abraham bits'ą́'dí' hadaałinolt'aaníí doo áí zhą́ bighą
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé bił otag da: áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham
yángon'ááníí bik'ehgo hadaałinolt'aaníí, áí da'an̲ii bichągháshé bił otag.
9 Bik'ehgo'ihi'n̲ań gán̲íígo Abraham yángon'ą́ą́, Kodí' łenágodzaago kú
nánsdzaago ni'aa, Sarah, bizhaazhé ishkiin golį́į́ doleeł, n̲ii lę́k'e.
10 Doo áí zhą́ da; áídá' Rebecca ałdó' nn̲ee, Isaac holzéhi, bits'ą́'dí'
daadihe'n̲a'i, yá hiltsąą silįį,
11 (Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí bik'ehgo nn̲ee hadaayin̲iił, doo ánádaat'įįłhíí bighą
da, áík'ehgo Rebecca bichągháshé doo hwahá daagoleeh dadá', ła'íí doo
hwahá nłt'éégo dagohíí nchǫ'go ánádaat'įįł dadá', Bik'ehgo'ihi'n̲ań Isaac
hayiłtį́į́ bighanigolį́įhíí begoln̲e' doleełgo,)
12 Rebecca bił nagosn̲i', Dantsé nagháhihíí iké'yú naghaahíí binal'a'á nlįį
doleeł.
13 Bek'e'eshchiiníí gán̲íígo, Jacob shił nzhǫǫ ni', áídá' Esauhíí doo hasht'į́į́
da ni'.
14 Nt'é daan'n̲ii áídá'? Ya' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo dábik'ehyú át'éé da née? Dah,
da'an̲ii doo ágát'éé da.
15 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Moses gáyiłn̲ii, Hadíí hádaasht'iiníí baa daach'oshba'
doleeł, ła'íí hadíí hádaasht'iiníí baa tídaasht'ii doleeł, n̲ii.
16 Áík'ehgo nn̲ee nt'é hát'ííníí dagohíí nn̲ee binawodíí doo bighą
Bik'ehgo'ihi'n̲ań habíłtį́į́ da, ndi biłgoch'oba'íí ch'í'n̲ah hileehíí bighą.
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí biyi' Pháraoh gáyiłn̲ii, Shinawodíí ninkááyú
hit'įį doleełhíí bighą, ła'íí ni'gosdzáń biká' dágoz'ąą nt'éégo shizhi' bígózį
doleełhíí bighá nant'aago ániishłaa, n̲ii.
18 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí hát'į́įgo ła' yaa ch'oba', áídá' ła' bijíí
ntł'izgo ádaile'.
19 Gáshiłnn̲ii áídá', Nt'é bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań t'ah nn̲ee nchǫ'go ánát'įįłgo
yik'izhį' di'aah? Bik'ehgo'ihi'n̲ań nt'é hát'ííníí doo hadíń hago áyoléh át'éé da.
20 Dah, nn̲ee zhą́ ńlíni, hago'at'éégo Bik'ehgo'ihi'n̲ań t'ąązhį' bich'į'
yánáńltih? Ábi'deszaahíí ábíílaahíí, Nt'é bighą gát'éégo áshiinlaa, yiłn̲ii doleeł
née?
21 Nn̲ee goshtł'ish tús áile'íí goshtł'ish dała'á sitłégi yee tús ílínihíí áile', ła'íí
da'áí bee tús doo ílį́į́ dahíí yee áile', ya' áí doo áile'go goz'ąą da née?
22 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bihashke'íí ła'íí binawodíí ch'í'n̲ah áile' hat'į́įgo nn̲ee
bił ch'ígódeeh doleeł n'íí yá daagoho'aałgo ńzaad godeyaa lę́k'eyúgohíí, nt'é
daan'n̲ii áídá'?

23 Ła'íí dabíí bits'ą́'dí' ízisgo ágot'eehíí ch'ída'izkaadíí ch'í'n̲ah áile'híí bighą hadíń áí ízisgo ágot'eehíí dabíntsé yá iłch'į'golaahíí yaa ch'oba',
24 Néé da'áí daandlį̨, nohwiká ádaann̲iidíí, doo Jews daanliiníí yitahdí' zhą́ da, ndi doo Jews daanlį̨ dahíí yitahdí' ałdó'.
25 Osee holzéhi binaltsoos biyi' Bik'ehgo'ihi'n̲ań gán̲íí, Doo shichąghášhé daanlį̨ da n'íí shichąghášhé bildishn̲ii doleeł, ła'íí, Doo shił daanzhǫǫ da n'íí shił daanzhǫǫ biłdishn̲ii doleeł.
26 Ła'íí, Shichąghášhé doo daanohłį̨ da, yiłn̲ii n'gee, da'áígee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hin̲aahíí bichąghášhé daanlį̨ biłdi'n̲ii doleeł, n̲ii.
27 Esaias ałdó' Israel hat'i'íí yaa yádaałti'go gán̲íí lę́k'e, Israel bits'ą́'dí' hadaałinolt'aanií túnteel bahyú sáíhíí k'ehgo łą́ą́ ndi ayą́hágo zhą́ hasdádokah:
28 NohweBik'ehń dábik'ehyú ánát'į̨į̨łgo binasdziidíí ąą́ł áile' doleeł, doo nt'ahgo da, áń ni'gosdzán biká' nn̲eehíí bándaagot'áánií dáhahgo bándaagot'aahgo áile', n̲ii ni'.
29 Esaias dabíntsédá' gánádo'n̲iidgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee doo náhóltagyú biNant'a'íí doo bichąghášhé ayą́hágo nohwá ánáisį̨d dayúgo, Sódomgee daagolíínií k'ehgo ádaant'ee doleeł ni', ła'íí Gomórrah alzaahíí k'ehgo ádaanohwi'deszaa doleeł ni', nn̲iid.
30 Nt'é daan'n̲ii áídá'? Doo Jews daanlį̨ dahíí dábik'ehyú ádaat'ee doleełíí doo yiká ádáát'į̨į̨d da ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee dábik'ehyú ádaat'ee daasilį̨, bi'odlą' daagolį́į́híí bighą.
31 Áídá' Israel hat'i'íí begoz'aanií biláhyú dábik'ehyú ádaat'ee doleełíí yiká ádáát'į̨į̨d ndi áí begoz'aanií yikísk'eh ádaat'eego ch'éh ádáát'į̨į̨d.
32 Nt'éshą' bighą? Doo bi'odlą'íí yee yiká ádáát'į̨į̨d dahíí bighą, áídá' begoz'aanií bikísk'eh ádaant'eeyúgo dábik'ehyú ádaant'ee doleeł daanzį̨go ch'éh yiká ádáát'į̨į̨d. Áí Christ doo daayodląą dahíí bighą tséé bighą nach'igeehíí daineztałhíí k'ehgo ye'ádaat'ee lę́k'e;
33 Bek'e'eshchiinií biyi' Bik'ehgo'ihi'n̲ań gán̲íígo, Isąą, Sion gee tséé bighą nach'igeehíí, tséé ts'iztałgo nach'ikaadíí nnsh'aah: hadíń bodląąhíí doo hant'é yik'ee ídaayándzį doleeł, n̲ii.

10

1 Shik'ííyú, shijíí yun̲e' dázhǫ́ hásht'į́į́, Israel hat'i'íí hasdádokahgo, ła'íí áí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań náhoshkąąh.
2 Díí bígonsį̨go baa nagoshn̲i', Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' dahdaanldǫhgo hádaat'į̨ ndi hagot'éégo bich'į' ách'ít'éehíí doo yídaagołsį̨ da.
3 Hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee dábik'ehyú áile'íí doo yídaagołsį̨ dago, dabíí dábik'ehyú ídaadiln̲e'go yiká ádáát'į̨į̨dgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee dábik'ehyú áile'íí doo yaa ídaadest'ąą da.
4 Christ ch'odląąyúgo doo dayúweh Jews bich'į' begoz'aanií bikísk'eh ách'ít'éehíí bighą dábik'ehyú ách'ít'éé da, áídá' nn̲ee dała'á daantį́ígee Christ daayosdląądíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee dábik'ehyú át'éé doleeł.
5 Begoz'aanií bikísk'eh at'éehíí bee dábik'ehyú ágot'eehíí Moses yee k'e'eshchį̨go gán̲íí, Nn̲ee begoz'aanií yikísk'eh ánát'į̨į̨łíí da'ái yee hin̲aa doo.
6 Odlą'íí bee dábik'ehyú ágot'eehíí Moses yee k'enaa'ashchį̨go gán̲íí, Nijíí biyi' yun̲e' doo gánn̲ii da, Hadíńshą' yaaká'yú digháh? (Christ ádí' bił godah ch'ínánt'ashgo:)
7 Ła'íí doo gánn̲ii da, Yuyahgo o'i'áń yuyaa hadíńshą' digháh? (Christ daztsąądí' t'ąązhį' yił nat'aashgo.)

8 Áídí' bek'e'eshchiiníí nt'é n̲íí? Yati'íí nt'ahdí' nlįį, dá nizé' yun̲e', ła'íí
nijíí yun̲e' ndi begoz'ąą, n̲ii: áí yati'íí ko'odlą' bee hasdách'ighah, áí zhą́ baa
yáhiilti';
9 Nizé'dí', Jesus sheBik'ehń hoshdląą, nn̲iiyúgo, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Jesus
daztsąądí' náyihiln̲a'íí nijíí yun̲e' hondląąyúgo hasdánn̲áh doleeł.
10 Nn̲ee bijíí yun̲e' odląąyúgo dábik'ehyú át'éégo ábi'delzaa; ła'íí bizé'dí'
oshdląą n̲iigo hasdayááhi at'éé.
11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí gán̲íí, Hadíń bodląąhíí doo
hant'é yik'e ídaayándzį da doleeł.
12 Jews daanliiníí ła'íí Greeks daanliiníí dáłełt'ee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadza-
hgee doo ła' łahgo ádaat'ee da: nohweBik'ehń dała'á nn̲ee dawa yeBik'ehń
nlįįgo, hadíí bich'į' ch'oba' ádaan̲iihíí biłgoch'oba'íí ch'ída'izkaadíí yaa yin̲é'.
13 Áík'ehgo hadíń nohweBik'ehń bizhi'íí yozhíígo yich'į' ch'oba' ánn̲iidíí
hasdádogaał.
14 Áń hagot'éégo yich'į' ádaan̲ii, doo hwahá daayodląąh dadá'? Hagot'éégo
daayodląąh, áń doo hwahá ya'ikodaaniizįįh dadá'? Hagot'éégo daidits'į́h, doo
hadíń bił nadaagoln̲i' dadá'?
15 Hagot'éégo bił nadaagoln̲i', ła' daabi'dol'aadgo zhą́? bek'e'eshchiiníí
gán̲íígo, Dahadíń yati' baa gozhóni, bee nkenágoheltǫǫdíí, yaa yałti'go higaałíí
ba'ihégosį, áí nłt'éégo ágot'eehíí nn̲ee yaa bił gozhǫ́ǫ́ doleełíí yaa nadaagoln̲i'!
16 Ndi doo dawa yati' baa gozhóni yikísk'eh ádaasdzaa da. Esaias gán̲ííhíí
k'ehgo, NohweBik'ehń, hadíń bił nagosiiln̲i'íí yodląą áídá'?
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' dihiits'ago zhą́ nohwi'odlą' goleeh,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa nohwił na'gon̲i'go zhą́ dihiits'ag.
18 Áídá' na'ídíshkid, Ya' doo daidests'ąą da née? Ha'oh, daidests'ąą,
ni'gosdzáń biká' dágoz'ąą nt'éégo baa na'gon̲i'íí begoz'ąą, ni'gosdzáń
náhin'ą́ą́yú biyati' daats'idests'ąą.
19 Áídá' naná'idishkid, Ya' Israel hat'i'íí doo bił ídaagozį da lę́k'e née?
Dantsé Moses gán̲íí, Łahgo hat'i'íí, nn̲ee doo bił da'otag da daabiłch'in̲iihíí
bee daanohwiłch'ołch'įįgo ádaanohwishłe', ła'íí hat'i'íí doo daagoyą́ą́ da
daabiłch'in̲iihíí bee hadaashohkeego ádaanohwishłe'.
20 Áídí' Esaias doo biini' hą́h dago Bik'ehgo'ihi'n̲ań yá yałti'go gán̲íí, Nn̲ee
doo shiká hadaantaa da n'íí shídaagosįįd; doo shiká nada'ódíłkid da n'íí bił
ch'í'n̲ah ádishdlaa.
21 Áídá' Israel hat'i'íí gáyiłn̲ii, Nn̲ee doo daashidits'ag dahíí ła'íí shidáhzhį'
yádaałti'íí bich'į' iłts'ą́' dahdideshn̲iigo o'i'aah.

11

1 Áík'ehgo na'ídíshkid, Ya' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé yó'oyiłkaad née?
Dah, da'an̲ii doo ágát'éé da. Shíí ałdó' Israelite nn̲ee nshłįį, Abraham
bits'ą́'dí'go hashidolchįį, Benjamin hat'i'íí bits'ą́'dí' gosilį́į́.
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé dabíntsé yídaagołsiníí doo yó'oyiłkaad da.
Ya' biyati' bek'e'eshchiiníí Elias yaa nagoln̲i'íí doo bídaagonołsį da née?
Bik'ehgo'ihi'n̲ań yokąąhgo Israel yaa yałti'go gán̲íí,
3 SheBik'ehń, nn̲ee binkááyú na'izíidíí nadaistseed, ła'íí naa hi'né'íí biká'
dahi'n̲iiłi nagoz'ąą n'íí tadaayozn̲il; dashízhą́ isdziih, ła'íí shidizideego
nadaagołchi', n̲ii.

4 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nt'é biłn̲ii? Nn̲ee gosts'idi doo náhóltagyú ídá'ásíłsįįd,
doo Baal be'ilzaahíí yich'į' nádaahilzhish dahíí.
5 Áík'ehgo díí goldohíí biyi' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'go da'ayą́hágo
ídá'áyiidlaago hayihezn̲il.
6 Biłgoch'oba'íí bee hayihezn̲ilyúgo, doo nłt'éégo ánádaat'įįłhíí bighą da: doo
ágát'éé dayúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí yun̲áásyú doo ílį́į́ da doleeł.
Áídá' nn̲ee nłt'éégo ánát'įįłhíí bighą hayin̲iiłyúgo doo biłgoch'oba'híí bighą da:
doo ágát'éé dayúgo nłt'éégo ánát'įįłíí yun̲áásyú doo ílį́į́ da doleeł.
7 Hago'at'éégo áídá'? Israel hat'i'íí yiká hádaat'iiníí ch'éh yighą ádáát'įįd;
hayihezn̲ilíí zhą́ nádaidné', áídá' ła'ihíí bin̲áá ádaagosdįįd.
8 (Bek'e'eshchiiníí gán̲ííhíí k'ehgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań áí da'ałhoshgo nakaihíí
k'ehgo natsídaakeesgo ádaabizlaa, bin̲áá doo yee daago'įį dago, bijeyi' ałdó' doo
yee da'dits'ag dago;) díí jįį t'ah ágádaat'ee.
9 Ła'íí David gán̲íí, Bił daagonedlįįgo da'iyąąhíí bee bánakí'í'áágo daabiłjizh
le', nt'éhéta bidáh siné'go yitis hakaadhíí k'ehgo, da'áí binchǫ'íí bee bich'į'
nanáhi'n̲iiłle':
10 Bin̲áá doo nzhógo yee daago'įį dago aln̲éhgo doo daago'įį da le', biyíl
ndaazíí bighą dahazhį' da'isk'id le'.
11 Na'ónádishkid áídá', Ya' Israel hat'i'íí nanihezdeehíí doo nádaahidzįį da
née? Dah, da'an̲ii doo ágát'éé da: ndi nanihezdeehíí biláhyú doo Jews daanlįį
dahíí hasdákai, Israel hat'i'íí hasdách'ikaihíí danéé zhą́ daanzįgo dayúweh
yiká hádaat'įį doleełhíí bighą.
12 Israel hat'i'íí nanihezdee n'íí biláhyú ni'gosdzáń biká' nn̲ee da'it'įįyúgo,
ła'íí ch'éh ádáát'įįdíí biláhyú doo Jews daanlįį dahíí da'it'įįyúgo, áí bitisgo
Israel hat'i'íí dawa Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' ninábide'n̲iiłíí biláhyú nn̲ee dawa
da'it'įį doleeł.
13 K'adíí doo Jews daanohłįį dahíí nohwich'į' yashti', shíí doo Jews daanlįį
dahíí bich'į' shi'dol'aadgo shinasdziidíí ílį́į́go áńsį:
14 Dáhago'at'éégo bił dała' hat'i'íí hasdách'ikaihíí danéé zhą́ daanzįgo
dayúweh yiká hádaat'įįgo ádaashłe'go ła' hasdádokah.
15 Israel hat'i'íí yó'olkaadíí biláhyú ni'gosdzáń biká' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bił k'íí nádaasdlįįyúgo, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ninábide'n̲iiłííshą' hago'at'éé?
Da'itsaahdí' nádaahi'n̲ahíí k'ehgo at'éé.
16 Ná'ast'oodgee dantsé bido'né'ihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nané'íí diyįhyúgo,
ná'ast'oodíí dawa ałdó' diyįh: ła'íí ch'il bikeghad diyįhyúgo, bits'ádaaz'aahíí
ałdó' diyįh.
17 Jews daanliiníí ch'il olive holzeehíí k'ehgo ádaat'ee; ch'il olive holzéhi
bits'ádaaz'aahíí ła' nehestǫ'yúgo, áídí' ni, doo Jew ńlį́į́ dahíí, ch'il olive da'ilįįyú
hadajeehíí k'ehgo áńt'éhi, áí naheshch'iizhgee onáni'dotsiiyúgo, áík'ehgo
olive bikeghad yenoseełíí ni ałdó' bee nanlwodgo bee nłsééłyúgo;
18 Olive bits'ádaaz'aahíí doo bich'į' ída'óńdlii da. Ídaóńdliiyúgo bínáln̲ih, ni
ikeghadíí doo nee hin̲aa da, áídá' bíí bee hinn̲áá.
19 Ya' gánn̲ii née, Shíí áígee onáshi'doltsiihíí bighą its'ádaaz'aahíí nahestǫ'?
20 Da'an̲ii ágát'éé, ndi áí doo da'odląą dahíí bighą nahestǫ', áídá' nihíí
ni'odlą' zhą́ bee síńzįį. Áík'ehgo doo bee ída'óńdlii da, áídá' nzhógo godínłsį:
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo t'ąązhį' at'éé dago its'ádaaz'aahíí nayiheztǫ',
áík'ehgo ídaa gondzą́ą́, ni ałdó' dánko ágánidolíłi at'éé.

22 Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'íí ła'íí bihashke'íí baa natsíńkees: nanihezdeehíí bihashke' yiká'zhį' áile'; áídá' nihíí naa ch'oba', biłgoch'oba'íí da'áík'ehgo biyi' hiǹááłyúgo: áídá' doo ágáńt'éé dayúgo ni ałdó' yó'onidi'aah.
23 Jews daanliinií, doo da'odląą dahíí doo dayúweh ye'ádaat'ee dayúgo, ch'il olive biyi' onádaabi'ditsiih: Bik'ehgo'ihi'ǹań zhą́ áík'ehgo ádaabile'go yik'e sitį́.
24 Olive da'ilį́yú hadajeehíí bits'ą́' nanideshgizhdá' ch'il olive nłt'éehíí biyi' onánidotsiiyúgo, ch'il olive nłt'éehíí dabíí bits'ádaaz'aahíí naheztǫ' n'íí biyi' onádaitsiihíí itisgo doo bá nyee da.
25 Shik'ííyú, doo ídaa da'ohdlíí da doleełgo díí doo bígózį da n'íí bídaagonołsį́jh hádaanohwisht'į́, Israel hat'i'íí łahzhį' doo daago'į́ da daasilį́, doo Jews daanlį́ dahíí dawa ha'ádokahíí begolzaazhį'.
26 Áík'ehgo Israel hat'i'íí dawa hasdádokah: bek'e'eshchiinií gáǹíígo, Siondí' Hasdá'iiǹiiłíí dogaał, áń Jacob hat'i'íí doo Bik'ehgo'ihi'ǹań daidnłsį da n'íí daidnłsį́go ádaabidoliił:
27 Binchǫ'íí baa nádaagodesii'ą́ą́dá', da'ái iłk'idá' bándaagosii'ą́ą́ ni' yínádaalǹiih doleeł, ǹii.
28 Yati' baa gozhóni nádaagonoh'aahíí bighą Bik'ehgo'ihi'ǹań Israel hat'i'íí k'ihzhį' ádaizlaa: áídá' daabitaa n'íí hadaiyihezǹilhíí bighą Israel hat'i'íí bił daanzhǫǫ.
29 Bik'ehgo'ihi'ǹań nt'éhéta kaa yiné'yúgo, dagohíí koká ánǹiidyúgo doo łahgo ánáǹe' da.
30 Łah Bik'ehgo'ihi'ǹań doo daahohdląą da ni', áídá' k'adíí Israel hat'i'íí doo da'odląą dahíí biláhyú Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'íí nohwaa daadest'ąą:
31 K'adíí Israel hat'i'íí doo da'odląą da, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'íí nohwaa daadest'aanií biláhyú bíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'íí baa daadidot'aał.
32 Bik'ehgo'ihi'ǹań nǹee dawa doo da'odląą dahíí yich'į' ndaayiǹil, dawa yaa ch'oba' doleełgo.
33 Bik'ehgo'ihi'ǹań bigoyą'íí hik'e bił ígóziníí biłgo ɬą́ągo ch'ída'izkaad! Hagot'éégo nǹee yich'į' godi'aahíí doo hagot'éégo ba'ch'iiłkáah da, bi'at'e'íí doo hagot'éégo bígózį da!
34 Hadíńshą' nohweBik'ehń binatsekeesíí yígółsį? Hadíńshą' nabineztąąd?
35 Dagohíí hadíńshą' nohweBik'ehń dant'éhéta yaa yiné', t'ąązhį' dant'éhéta baa náyiné' doleełhíí bighą? Doo hadíń da.
36 Dawa bits'ą́'dí' daagolį́, ła'íí dawa biláhyú daahiǹaa, ła'íí dawa bá daahiǹaa, áń dahazhį' ba'ihégosį doo. Doleełgo at'éé.

12

1 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'híí bighą nádaanohwoshkąąh, dant'éhéta natseedgo Bik'ehgo'ihi'ǹań baa daach'iné'híí k'ehgo nohwíí t'ah daahinohǹaadá' nohwits'íhíí hadaadesdzaago baa daadenoh'aah, áí Bik'ehgo'ihi'ǹań bił gozhǫ́ǫ́, áík'ehgo daadinołsį́go daahohkąąhgo dábik'eh.
2 Díí ni'gosdzáń biká' doo bik'ehyú ágot'ee dahíí doo be'ádaanoht'ee da: áídá' dawa bee nohwinatsekeesíí ánídégo ánálǹe'go łahgo ádaanoht'ee le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ǹań nohwá hát'íínií nłt'éégo at'éehíí, bił goyiłshóónií, ła'íí dázhǫ́ nzhoonií bídaagonołsį́jh.
3 Bik'ehgo'ihi'ǹań biłgoch'oba'íí biláhyú báyáshti'go shaa godet'ąą; áík'ehgo dała'á notį́įgee gádaanohwiłdishǹii, Doo itisgo ídaa daagonohdzą́ągo dała'á

notįįgee Bik'ehgo'ihi'nań odlą' dahołąągo nohwainé'íí dábik'ehgo ídaa natsídaahkees.
4 Nohwits'í dała'á ndi łąąyú henláá ndi doo dała' dáłeł'eego nada'iziid da:
5 Da'ágát'éégo néé hiidląą ndi its'í dała'á k'ehgo ádaant'ee, Christ bił dała'á daandlįįgo, ła'íí its'í dała'á ndi łąąyú henlááhíí k'ehgo daandlįįgo iłch'odaahii'nii.
6 Nt'éhéta Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí nohwainé'íí iłtah ádaat'ee; Bik'ehgo'ihi'nań nohwinkááyú yałti' nohwaa det'ąąyúgo haląą nohwi'odlą' dahołąągo nohwainé'íí dábik'ehgo bee yádaahiilti' le';
7 Ła' bich'odaahii'niigo nohwaa det'ąąyúgo haląą ágánádaahiit'įįł le'; hadíń iłch'ígót'aahgo baa det'ąąyúgo nłt'éégo iłch'ígó'aah le';
8 Hadíń idag yałti'go baa det'ąąyúgo áík'ehgo nnee yidag yałti' le'; hadíń dawahá nayiniihíí doo yaanchį' dago nayiniih le'; hadíń dawahá yebik'ehíí nłt'éégo nabi'dinłtł'og le'; ła'íí hadíń ła' yaa ch'oba'íí yaa bił gozhǫ́ǫgo ánát'įįł le'.
9 Da'anii nohwił'ijǫǫ le', doo daazhógo da. Nchǫ'go ágot'eehíí bik'edaadinohniih; nzhoonií zhą́ nłdzilgo daahinohtą'.
10 Łił daanohjǫǫ le', iłk'ííyú łił daanjǫǫhíí k'ehgo; daałidinołsigo nnee ła'íí ntsé sitįįgo ádaanołsį le';
11 Doo nohwił daagoyéé'go nada'ohsiid da; Holy Spirit nohwijíí yunę' diltłi'go ádaanohwiłsį le'; nohweBik'ehń bá nada'ohsiid;
12 Nohwádįhyú nłt'éehíí ndaahóndliihíí bighą nohwił daagozhǫ́ǫ le'; nohwiniidaagonłt'éeyúgo bidag ádaanoht'ee le'; dáda'ohkąąh nt'éé le';
13 Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhíí hant'é yídįh daanliinií bitaadaahniih; nohwista' nakáhíí baa nohwił daagozhǫ́ǫ le'.
14 Nohwik'edaanniihíí biyaa gozhǫ́ǫ le' daadohniigo bá da'ohkąąh; doo yati' bee daahohkáał da.
15 Bił daagozhóónií dába'ashhah nohwił daagozhǫ́ǫ le', ła'íí daachagíí ałdó' dába'ashhah daahchag le'.
16 Dáłeł'eego natsídaahkees. Doo itisgo ádaadisoł'nil da, débaagoch'oba'ihíí doo binąááł ídaadołkąąh da. Doo ídaa natsídaahkees da le'.
17 Dahadíń doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo doo iké'dénáá ágánádaahdle' da. Nnee dawa binadzahgee dawahá nłt'éehíí zhą́ baa nahkai le'.
18 Bígonedząą lęk'eyúgo nnee dawa nkegohen'ą́ągo bił daagonohłįį.
19 Shił daanohshóni, hadíń doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo, doo k'enaahné' da, áídá' Bik'ehgo'ihi'nań nohwá k'ena'né'íí biba' goz'ąągo ádaagonołsį le': gáníígo bek'e'eshchįį, Goyéégo koch'į' godish'aahi ánsht'ee, ík'enashné' ndi at'éé, nohweBik'ehń ánníí.
20 Áí bighą, nik'enniihíí shiná' silįįyugo bá'ńné'; dibá' silįįyúgo tú bá ná'íłsįįh: áík'ehgo ágáńt'įįyúgo bitsit'á' tsiid dahnásííkaahíí k'ehgo ánle'.
21 Nchǫ'íí doo nohwitis hileeh da le', áídá' nłt'éehíí bee nchǫ'íí bitis daahłeeh.

13

1 Nnee dała'á daantįįgee nadaant'aahíí bikísk'eh ádaat'ee le'. Bik'ehgo'ihi'nań nadaant'aahíí dawa yebik'eh: nadaant'aahíí binawodíí Bik'ehgo'ihi'nań yengon'ą́ą.
2 Áí bighą hadíń nadaant'aahíí yits'ą'zhį' at'éehíí Bik'ehgo'ihi'nań yegos'ánihíí doo yikísk'eh at'éé da: áí ídándaagot'a'hi at'éé.

3 Nn̲ee nłt'éégo ánádaat'įįłíí nadaant'aahíí doo yédaaldzid da, nchǫ'go
ánádaat'įįłíí zhą́ nadaant'aahíí yédaaldzid. Ya' nant'án doo béńldzid hánt'įį da
née? Nłt'éégo ánánt'įįł, áík'ehgo nzhǫǫgo naa yałti' doleeł.
4 Ninant'a' ná nłt'éé doleełhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań yá na'iziid.
Nchǫ'go ánánt'įįłyúgo béńldzid; doo da'ílį́įzhį' bésh be'idiltłishé dahyotįįł
da: áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań yána'iziidgo nn̲ee doo bik'ehyú ánát'įįł dahíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bihashke' yik'izhį' áile'.
5 Áí bighą nadaant'aahíí bikísk'eh ádaanoht'ee le', Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi-
hashke' doo bits'ą́'zhį' ánádaaht'įįłhíí zhą́ bighą da, áídá' nłt'éégo ánádaaht'įįłgo
ídídaagonołzįhíí bighą ałdó'.
6 Da'áí bighą tax nadaahohn̲iił: tax bich'į' nadaahi'n̲iiłíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yánada'iziidíí daanlįįgo áí nayik'ída'iziid.
7 Áí bighą bich'į' nada'ohn̲iił le'at'ééhíí dawa bich'į' nada'ohn̲iił: trib-
ute bich'į' nadaahohn̲iił le'at'ééhíí tribute bich'į' nadaahohn̲iił; tax bich'į'
nadaahohn̲iił le'at'ééhíí tax bich'į' nadaahohn̲iił; hadíí bédaałdzid le'at'ééhíí
bédaałdzid; hadíí daadiniłsį le'at'ééhíí daadinołsį.
8 Nn̲ee doo ła' naa hayił'áa da le', ił'ijóóníí zhą́ łaa hadaasoł'aa le': hadíń ła'
bił nzhǫǫhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí yikísk'eh at'éé.
9 Begoz'aaníí gán̲íí, Doo nant'į' nach'ighaa da, Doo nach'iłtsee da, Doo
ich'in'įįh da, Doo łé'ch'iłchoo da, Doo dawahá ídáhách'it'įį da; áí begoz'aaníí
ła' ałdó' dawa łínáhi'n̲ilgo díínko begoz'ąą, Nit'ahdí' gólííníí nił nzhǫǫ le', dáni
ídił njǫǫhíí k'ehgo.
10 Hadíń bit'ahdí' gólííníí bił nzhooníí doo yin̲í'idiłn̲ííh da; áí bighą koł
ijóóníí begoz'aaníí ye'iiláa.
11 Ła'íí goldohíí bídaagonołsį, k'adíí da'ołhoshdí' ch'ínádaanohdziidíí biká'
ngonyáá, hasdánohwidi'n̲iiłíí ałhánídí' begoz'ąą, dantsé da'osiidląądá' n'íí
bitisgo.
12 Tł'é'híí k'ad bech'ígon̲áh, k'ad haiłkáah: haląą, áí bighą chagołheeł
zhin̲éégo ágot'eehíí nohwits'ą́'zhį' ádaahiidle', ła'íí bésh diyágé idindláád
zhin̲éégohíí ík'e daahiidleeh.
13 Nłt'éégo hiidaał le', jį́įgo ch'ogaałhíí k'ehgo: doo nchǫ'íí bee no-
hwił daagonedlįįgo da, doo nohwił nágodeyisgo da, doo nant'į' nahiidaago
da, nchǫ'íí doo bich'į' t'ąązhį' ách'ít'éé dahíí doo be'ádaant'ee da, doo
iłk'edaan'n̲iihgo da, ła' bíyééhíí doo ídáhádaahiit'įįgo da:
14 Nohwits'í nchǫ'go hádaat'iiníí doo bee da'ohłe' dahíí bighą doo nohwijíí
yun̲e' nchǫ'íí bágoz'ąągo ádaanołsį da, áídá' bésh diyágé benagonlkaadíí biyi'
nasozįįhíí k'ehgo Jesus Christ nohweBik'ehń biyi' nasozįį.

14

1 Hadíń bi'odlą' doo nłdzil dahíí bich'į' daanohshǫǫ le', doo bił
ładaadoht'áhgo da.
2 Nn̲ee ła' bi'odlą' golííníí hidáń da'adzaahíí yiyąą, áídá' ła' bi'odlą' doo nłdzil
dahíí hidáń hadaajeehíí zhą́ yiyąą.
3 Nn̲ee hidáń dawa yiyąąhíí ła' nn̲ee doo dawa yiyąą dahíí doo da'ílínégo yaa
natsekees da le'; ła'íí nn̲ee doo dawa yiyąą dahíí ła' nn̲ee dawa yiyąąhíí ałdó'
doo da'ílínégo yaa natsekees da le': bíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nábinłtíni at'éé.
4 Nihíí hant'é ńlį́įgo ła'i yána'iziidíí baa yáńłti'go? Binant'a'íí nłt'éégo
yána'iziidyúgo dá na'iziid doleeł, doo nłt'éégo yána'iziidíí ch'ínált'e'. Binawod
bá ágolzį doo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ binawod golį́įgo sizįįgo ábile'.

5 Nn̲ee ła' ła'jįį ła'ihíí yitisgo yidnłsį: ła'íí dawa dałełt'eego yidnłsį. Nn̲ee
dała'á daantį́į́gee doo bił nagokigo yaa natsekees da le'.
6 Hadíń ła'jįį yidnłsįhíí nohweBik'ehń yidnłsįgo at'į́į́; hadíń ła'jįį doo yidnłsį
dahíí bíí ałdó' nohweBik'ehń yidnłsįgo at'į́į́. Hadíń hidáń dawa yiyąąhíí no-
hweBik'ehń yidnłsįgo iyąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihénzįgo; nn̲ee doo dawa yiyąą
dahíí ałdó' nohweBik'ehń yidnłsįgo at'į́į́, bíí dó' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihénzįgo
iyąą.
7 Nn̲ee hin̲aayúgo doo dabíí ídebik'ehgo hin̲aa da, datsaahyúgo doo dabíí
bik'ehgo datsaah da.
8 Daahin'n̲aayúgo nohweBik'ehń daanohwineł'į́į́go daahin'n̲aa; daahiit-
saahyúgo nohweBik'ehń daanohwineł'į́į́go daahiitsaah: áík'ehgo daahin'n̲aa
ndi dagohíí daahiitsaah ndi nohweBik'ehń bíyéé daandlįį.
9 Díí bighą Christ daztsąą, áídí' naadiidzaago naahi'n̲a', nanezna'íí hik'e
daahin̲aahíí biłgo yeBik'eh doleełgo.
10 Nt'é bighą nohwik'isyú baa yádaałti'? Nt'é bighą nohwik'isyú da'ílínégo
baa natsídaahkees? Néé Christ ndaago'a'go dahsdaagee daanohwigha bich'į'
daahiidzįįh doleeł.
11 Bek'e'eshchiiníí gán̲íígo, NohweBik'ehń gán̲íí, Da'an̲ii hinshn̲aago da'an̲ii
gádishn̲ii, dakowa kogod bee shich'į' daach'ilzhíísh, dakowa kozé' bee
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihédaach'inzį doleeł, n̲ii.
12 Áík'ehgo daanohwigha dała'á daantį́į́gee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ídaa
nadaagohiiln̲i' doleeł.
13 Áí bighą kodí' godezt'i'go doo łaa yádaahiilti' da le': díí k'ehgo
nko nohwiini' łaadaahiidle', doo nohwik'ííyú yighą nadokałíí bádįhyú be-
goz'ąągo ádaahiidle' da, dagohíí dant'éhéta yeni'iłsiihíí doo bádįhyú begoz'ąągo
ádaahiidle' da.
14 Díí bígonsį, Jesus nohweBik'ehń shił ígózįgo áshíłsį, hidánhíí doo nchǫ' da;
áídá' hadíń hidáń nchǫ' nzįhíí bíí bich'į' nchǫ'.
15 Nt'é nnaahíí bighą nik'isn bin̲i'ńn̲ihyúgo doo kołijóóníí be'áńt'éé da. Nt'é
nnaahíí nn̲ee ła' bee bił ch'ígonoghéeh hela', áń Christ bá daztsáni at'éé.
16 Nt'éhéta nłt'éé ńńzį ndi, dénchǫ'égo baa yá'iti'yúgo, doo be'ánádaaht'įįł da
le':
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee itah ch'ilįįyúgo, doo nt'éhéta ch'iyąąhíí ła'íí
ch'idląąhíí zhą́ bighą da; áídá' Holy Spirit binkááyú dábik'ehyú ách'ít'ééhíí,
ła'íí kił nkegohen'ą́ą́híí, ła'íí kił gozhǫ́ǫ́híí bighą itah ch'ilįįhi at'éé.
18 Hadíń díí ye'at'éégo Christ yána'iziidíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił dábik'eh, nn̲ee
ałdó' bił dádaabik'eh.
19 Áík'ehgo haląą nt'éhéta nkegohen'ą́ą́go áyíłsiníí biká hádaahiit'įį le', ła'íí
nt'éhéta daanldzilgo be'ádaałiidle'íí biká hádaahiit'įį le'.
20 Doo nt'éhéta daahsąąhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań binasdziidíí daałchǫǫh
da. Hidáń dawa nłt'éé; ndi hadíń nt'éhéta yiyąąhíí bighą ła' nanakaadyúgo,
áí yee ni'iłsiih.
21 Itsį' nnaahíí dagohíí wine ndląąhíí dagohíí dahago ánánt'įįłhíí bighą
nik'isn nanakaadyúgo, dagohíí nt'éhéta nchǫ'go ánát'įįłgo ábile'yúgo, dagohíí
nt'éhéta bighą bi'odlą' doo nłdzil dago ábile'yúgo doo be'ánánt'įįł dago nzhǫǫ.
22 Ni'odlą' nłdzil née? Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nłt'éégo áńt'ééhíí
bígonłsį́ le'. Hadíń áík'ehgo ánát'įįłíí doo ídángot'aa dago biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
23 Hadíń biini' nakigo da'adzaahíí yiyąąhíí, áí bighą ídángot'áni at'éé,
doo bi'odlą' ye'at'į́į́ dahíí bighą: doo ki'odlą' be'ánách'ot'įįł dahíí nchǫ'go

ánách'ot'įįɬi at'éé.

15

1 Néé nohwi'odlą' daanldzilíí, hadíí biini' nakigo bi'odlą' doo daanɬdzil dahíí bich'odaahi'n̲ii le', doo danéé ídaa natsídaahiikeesíí bighą da.

2 Áídá' néé dała'á daantįįgee nohwit'ahdí' daagolíínii bá nɬt'éé doleeɬíí baa natsídaahiikees le', bi'odlą' nɬdzil hileehíí bighą.

3 Christ ndi doo dabízhą́ ídaa natsekees da ni'; bek'e'eshchiinií biyi' biTaa gáyiɬn̲ii, Hadíí bee daanich'o'n̲i' n'íí shik'izhį' nasdlįį, n̲ii.

4 Doo ánídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií bee nohwiɬ ch'ígót'aahíí bighą alzaa, nohwi'odlą' nɬdzilgo áile'go hadah ádaanohwiɬsįgo, nohwádįhyú nɬt'éhi goz'aanií ndaahóndlii doleeɬhíí bighą alzaahi at'éé.

5 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, kóni' k'eh ách'íɬsįgo ła'íí ko'odlą' nɬdzilgo áyíɬsinií, dałeɬt'eego natsídaahkeesgo nohwaa daidino'áah, Christ Jesus be'ádaanoht'eego:

6 Áík'ehgo nohwinatsekees dała'ágo, nohwiyati' dała'ágo Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaahíí, ba'ihédaanohsį doleeɬ.

7 Christ k'ínoho'n̲iihíí k'ehgo k'ídaaɬoh'n̲ii, áík'ehgo nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihédaanzį doleeɬ.

8 Gánohwiɬdishn̲ii, Jesus Christ nn̲ee circumcise ádaabi'deszaahíí binal'a'á silįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' da'an̲iihíí baa biɬ ch'í'n̲ah ágolého, ła'íí daanohwitaa n'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nt'é bee yángon'áánií begoln̲e' doleeɬgo:

9 Ła'íí doo Jews daanlįį dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biɬgoch'oba'íí ya'ihédaanzį doleeɬgo; bek'e'eshchiinií gán̲íígo, Díí bighą doo Jews daanlįį dahíí naa biɬ nadaagoshn̲i', ła'íí nizhi' baa idish'aaɬgo na'ihénsį doleeɬ.

10 Gánádi'n̲ii, Doo Jews daanohɬįį dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichąghášhé biɬ nohwiɬ daagozhǫ́ǫ́ le'.

11 Ła'íí gánádi'n̲ii, Doo Jews daanohɬįį dahíí dawa, nohweBik'ehń ba'ihédaanohsį le'; nn̲ee dawa ałdó' ba'ihédaanohsį le'.

12 Esaias ałdó' gán̲íí, Ch'il bikeghad bits'ą́'dí' hanajéédíí k'ehgo Jesse bits'ą́'dí' hanádaaɬołchiinií dała'á doo Jews daanlįį dahíí yá nant'aa doleeɬíí hígháh; áń doo Jews daanlįį dahíí bada'oɬíí doleeɬ.

13 Holy Spirit binawod biláhyú nɬt'éhi nohwádįhyú goz'aanií ndaaho-hɬíihíí itis odaazlįį doleeɬhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań, nɬt'éehíí ndaahoɬíígo ádaanohwile'íí, daahohdląągo koɬ gozhóónií ła'íí iłch'į'gont'éehíí nohwee halk'iɬ le'.

14 Shik'ííyú, nɬt'éehíí be'ádaanoht'eego, dázhǫ daagonohsąągo nohwígonsį, ła'íí ɬiɬ ch'ídaagonoht'aahgo bídaagonoɬ'ąą.

15 Da'ágát'éé ndi doo shiini' háh dago ła' nohwich'į' bek'e'shiɬch́íí, bínádaadoɬn̲íh doleeɬgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biɬgoch'oba'íí shik'izhį' áyíílaahíí bighą,

16 Okąąh yedaabik'ehi Bik'ehgo'ihi'n̲ań yánada'iziid n'íí k'ehgo Jesus Christ bá na'isiidgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' yati' baa gozhóni doo Jews daanlįį dahíí biɬ nadaagoshn̲i', áík'ehgo doo Jews daanlįį dahíí Holy Spirit bee hadaadelzaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa nánshn̲iiɬgo naidiin̲iiɬ doleeɬ.

17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bána'isiidhíí bighą Jesus Christ biláhyú ída'oshdlíí.

18 Christ shiláhyú ánát'įįɬíí zhą́ doo shiini' háh dago baa nagoshn̲i' doleeɬ, shinkááyú doo Jews daanlįį dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí yikísk'eh ádaat'eego ádaayiɬsį, shinkááyú yaɬti'go hik'e ánát'įįɬgo, ła'íí

19 Godiyįhgo be'ígóziníí hik'e ígozisgo ánágot'įįłíí Christ shinkááyú ánát'įįłgo,
ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit binawodíí shinkááyú na'iziidgo Jerusalemdí'
Ilírikamzhį' daagotahyú Christ nłt'éégo baa na'gon̲i'íí ąął baa yásíłti' ni'.
20 Áík'ehgo Christ doo bígózį dayú yati' baa gozhóni baa yashti'go
nabik'í'isiid ni', Christ iłk'idá' bígózįyú baa yashti'yúgo, ła' nn̲ee kįh bitł'ááh
si'aaníí áyíílaahíí biká'gee na'ishtł'įhíí k'ehgo ashn̲e' doleeł ni':
21 Áídá' bek'e'eshchiiníí gán̲íígo, Hadíń doo hwahá baa bił nagon̲i' dahíí bił
ch'í'n̲ah daaleeh: hadíń doo hwahá ya'ikodaanzį dahíí yídaagołsį doo, n̲ii.
22 Áík'ehgo yashti'go nashi'dintł'ogíí bighą ch'éh nohwich'į' disháhgo asht'įį
ni'.
23 Áídá' k'adíí dząągee doo hayú yánánáshtih dago, ła'íí doo ałch'ídé łegodzaa
da nohwich'į' disháh hásht'į́į́go,
24 Spainyú déyáágo nohwini'gee ch'ínsháhgo daanohwidistseełíí hásht'į́į́,
áígee dét'įhézhį' nohwił daagozhǫ́ǫ́go nahétąą hik'e Spainyú naadesdzaago
shich'odaadohn̲iił nsį.
25 K'adíí Jerusalemyú Jesus daayokąąhíí bich'odaashn̲iihyú déyáá.
26 Macedóniayú ła'íí Akéyayú daagolínihíí bił daagozhǫ́ǫ́go Jerusalemgee
Jesus daayokąąhíí tédaat'iyéhíí zhaali yich'į' ádaile'.
27 Da'an̲ii yaa bił daagozhǫ́ǫ́go ádaile'; áí da'an̲ii baa hadais'áhi daanlįį.
Áígee Jesus daayokąąhíí yaaká'dí' begoz'áni daabíyééhíí łahzhį' doo Jews
daanlįį dahíí yaa daizné'híí bighą ni'gosdzáń biká'gee nandeehíí ła' yee
yich'odaan̲iihgo dábik'eh.
28 Díí ąął ashłaago zhaali bá łenáhesdlaahíí baa daadeni'ą́ą́go nohwaa de-
shaał, Spainyú déyáágo.
29 Nohwaa níyáágo Christ nłt'éégo baa na'gon̲i'íí bee gozhóóníí
ch'ída'izkaadgo bee nohwaa nsháhíí bígonsį.
30 Áí bighą shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń, ła'íí Holy Spirit bee łił
daanjǫǫhíí bighą nánohwoshkąąh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań shá nádaahohkąąhgo dała'
nohwił dahdaanshdǫh le'.
31 Áík'ehgo Judéagee doo da'odląą dahíí doo hago ádaashile' dago shá
da'ohkąąh; ła'íí zhaali Jerusalemgee Jesus daayokąąhíí bá íła'áshłaahíí yaa
biłdaagozhǫ́ǫ́go nádaidoné'go ałdó' shá da'ohkąąh;
32 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'ehgo shiłgozhǫ́ǫ́go nohwaa nsháh, ła'íí
nohwigotahgee dét'įh nohwista' nsháhgo nohwił hanasół.
33 Bik'ehgo'ihi'n̲ań be'iłch'į'gont'ééhíí nohwił nlįį le'. Doleełgo at'éé.

16

1 Nohwilah, Phoebe holzéhi, bá nohwich'į' k'e'eshchii, Cenchréagee
ha'ánáłséhíí yitahyú na'iziidihi:
2 Áń Jesus daayokąąhíí k'ehgo nohweBik'ehń biláhyú k'ídaahoh'n̲ii, ła'íí
shich'odaahn̲iih nohwiłn̲iiyúgo bich'odaahn̲iih: áń łánihi yich'odaazn̲i', shíí
ałdó' shich'ozn̲i'.
3 Priscílla hik'e Áquila, Christ Jesus biláhyú shich'odaan̲íhi, Gozhǫ́ǫ́, shá
daabiłdohn̲ii.
4 Áí shighą goyéégo bich'į' nadaagoyaa, dásdozhą́ shighą nanezna', áí
ba'ihénsį; ła'íí hayú doo Jews daanlįį dahíí ha'ánáłséhíí nagozn̲ilyú ínashood
dawa ya'ihédaanzį ałdó'.

5 Ái bigowąyú ínashood da'okąąhgo íła'ánát'įįłíí dawa ałdó', Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii. Epenétus, dázhǫ́ shił nzhónihíí, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii, áń Akéyayú dantsé Christ yich'į' dahiyáhi.
6 Mary, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii, áń nyeego nohwá na'iziid ni'.
7 Andronícas hik'e Junia, bił hat'í'ihi, bił ha'áshíjéd n'íí, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii, áí Jesus binadaal'a'á itah daanlį̨į, daach'inłsíni ádaat'ee, áí dashíntsé Christ yich'į' dah hizh'ázhi at'éé.
8 Ámplias, nohweBik'ehń biláhyú shił nzhóni, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
9 Úrbane, Christ biláhyú nohwich'odaan̲íhi, ła'íí Stákis shił nzhóni, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
10 Apélles, Christ bił dábik'ehi, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii. Aristobúlus yił daagolíínií ałdó', Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
11 Heródion, bił hat'í'ihi, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii. Narcíssus yił daagolíínií, nohweBik'ehń daayokąąhíí, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
12 Tryfína hik'e Tryfósa, nohweBik'ehń yánada'iziidi, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii. Pérsis, bił daach'izhóni, nohweBik'ehń łą́ągo yána'iziidíí ałdó', Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
13 Rufus, nohweBik'ehń habiłtíínií, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii, áń bą́ąhíí, shíí ałdó' shimaa biłdishn̲íhi, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
14 Asýncritus, Phlégon, Hérmas, Pátrobas, ła'íí Hérmes, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii, nohwik'isyú yił nakaihíí ałdó'.
15 Philólogus hik'e Julia, Nérius hik'e bilah, Olýmpas ła'íí Jesus daayokąąhíí yił nakaihíí dawa, Gozhǫǫ́, shá daabiłdohn̲ii.
16 Daagodinołsį̨go daałohts'ǫs le'. Christ daayokąąhgo ha'ánáłséhíí nagozn̲ilíí, Gozhǫǫ́, daanohwiłn̲ii.
17 Shik'ííyú, nadaanohwoshkąąh, hadíń nohwił ch'ígon'ą́ą́híí yídaagoł'ąą n'íí dółahgota nohwił ch'ídaago'áahgo iłch'ínohwin̲ííłíí ła'íí nohwich'į' daagodiłkishíí, daat'éhi ádaat'į̨ shį̨híí bídaagonołsį̨ihgo bits'ą́'zhį' ádaanoht'ee.
18 Ágádaat'eehíí Jesus Christ nohweBik'ehń doo yánada'iziidihi at'éé da, daabibid zhą́ yaa natsídaakees; áí nłt'éégo ádaan̲ii ndihíí, ła'íí nzhǫǫgo hanádaadzih ndihíí doo daagoyą́ą́ dahíí k'izédaabidin̲iił.
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikísk'eh ádaanoht'eehíí nn̲ee dawa yídaagołsį̨híí bighą nohwaa shił gozhǫǫ́; áídá' nłt'éégo ágot'eehíí zhą́ bich'į' daagonohsąągo, ła'íí nchǫ'go ágot'eehíí doo bídaagonołsį̨ dago hasht'į́į́.
20 Bik'ehgo'ihi'n̲ań be'iłch'į'gont'éehíí dak'adégo Satan nohwá yaa gonłn̲eego biłedaadoł'éés. Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.
21 Timotheus, bił na'isiidíí, ła'íí Lúcius, Jason, ła'íí Sosípater, bił hat'í'ihi, Gozhǫǫ́, daanohwiłn̲ii.
22 Shíí, Tértius, díí naltsoosíí Paul bá k'e'shiłchínihi, nohweBik'ehń biláhyú, Gozhǫǫ́, nohwiłdishn̲ii.
23 Gáius golı́́gee sídáá, dzą́ągee ínashood íła'ánát'į̨įh, áń, Gozhǫǫ́, daanohwiłn̲ii. Erástus, dzą́ą kı̨h gozn̲ilgee zhaali yaa sidaahíí, ła'íí Quártus, nohwik'isn, ałdó', Gozhǫǫ́, daanohwiłn̲ii.
24 Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.
25 Yati' baa gozhóni baa nagoshn̲i'íí, áí Jesus Christ baa na'gon̲i'íí bikísk'ehyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwinawod nohwá ánágodléhi at'éé;

ni'gosdzáǹ alzaadí' yushdí' godezt'i'go na'goo̲i' doo bígózį da n'íí, áí Jesus Christ baa na'goo̲i'íí, bee ch'í'n̲ah silį̨į,

26 Áí k'adíí bígózį̨go alzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲aǹ binkááyú nada'iziidi n'íí bek'e'eshchiiníí k'ehgo nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa bił na'goo̲i', daayodlą̨ą̨hgo yikísk'eh ádaat'ee doleełhíí bighą, áí Bik'ehgo'ihi'n̲aǹ doo benogowáh dahi yegos'aaníí bik'ehgo at'éé:

27 Bik'ehgo'ihi'n̲aǹ, áǹ zhą́ goyánihi, Jesus Christ biláhyú dahazhį' ba'ihégosį̨ le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE CORINTHIANS

1 Shíí, Paul, Jesus Christ binal'a'á nshłįįgo Bik'ehgo'ih'n̲ań háshit'įįgo
shi'dokéed, ła'íí nohwik'isn Sosthenes,
2 Ínashood Corinthgee ha'ánáłséhíí bich'į' k'e'iilchii, áí Christ Jesus biláhyú
godilzįhgo ádaat'eego ádaabi'deszaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí daalee-
hgo daabi'dokéed, ła'íí dahot'éhé Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú
daayokąąhíí dawa bich'į' k'e'iilchii, áń dabíí beBik'ehń ła'íí néé nohwe-
Bik'ehń nlįį:
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń bits'ą́'dí'
iłgoch'oba'íí ła'íí iłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí Jesus Christ biláhyú nohwaa yiné'híí bighą
dábik'ehń oshkąąhgo nohwá ba'ihénsį;
5 Áń dawahá yee nohwich'on̲ii, yati' yee nohwich'on̲ii, nohwigoyą' ndi
nohwá ágółsį;
6 Áík'ehgo Christ baa nadaagohiiln̲i'íí nohwitahyú nłdzilgo áyíłsį:
7 Áík'ehgo yaaká'dí' nohwaa hi'né'íí doo ła' binohdįh da; Jesus Christ
nohweBik'ehń nadáhíí biba' ádaanoht'eedá':
8 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nołdzilgo ánohwiłsį doleeł danágódzáázhį', áík'ehgo Jesus
Christ nohweBik'ehń nadáhíí bijįį doo nt'é bee nohwaa dahgoz'ąą da doleeł.
9 Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'án̲ííyú át'éé, áń biYe' Jesus Christ nohweBik'ehń bił łił
daanohdlįįgo nohwich'į' ánn̲iid.
10 K'adíí nánohwoshkąąh, shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi'
biláyú dáłełt'eego yádaałti' doleełgo, nohwitahyú doo iłts'ą́' ádaanoht'ee da
doleełgo: áídá' nohwiini' dáłełt'eego ła'íí dáłełt'eego natsídaahkeesgo dałaházhį'
be'ádaanoht'ee le'.
11 Shik'ííyú, iłch'į' nanádaagonołkaad ląą, Klóe yił naháztaaníí shił
nadaagoln̲i'.
12 Gádishn̲iigo ádishn̲ii, ła', Shíí Paul zhin̲éé nshłįį; ła'íí, Shíí Apóllos zhin̲éé
nshłįį; ła'íí, Shíí Céphas zhin̲éé nshłįį, ła'íí, Shíí Christ zhin̲éé nshłįį, daadohn̲ii
lą́ą́.
13 Ya' Christshą' dákwíihi daahohiikąąh née? Ya' Paul tsį'iłna'áhi nohwá
bíheskał née? Ya' Paul bizhi' bee baptize ádaanohwi'deszaa née?
14 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihénsį, doo ła' baptize ádaanohwishłaa da, Críspus hik'e
Gáius zhą́;
15 Baptize ánohwishłaayúgo dánko dahadíń gán̲ii, Dabíí bizhi' yee baptize
ágoł'įį.
16 Áídá' Stéphanas bił daagolííníí baptize ashłaa ałdó': ba'ashhah ła' baptize
ashłaa shįhíí doo bígonsį da.
17 Christ doo baptize ash'į́įgo shinł'a' da, áídá' yati' baa gozhóni baa
nagoshn̲i'go shinł'a': doo yati' goyáánií bee yashti' da, áík'ehgo yashti'yúgo
dánko tsį'iłna'áhi baa na'gon̲i'íí doo nt'é áile' da doleeł ni'.
18 Tsį'iłna'áhi baa na'gon̲i'íí ch'á'onehezdeehíí bich'į'yúgo déba'odlohé; áídá'
néé hasdáhiikaihíí nohwich'į'yúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawod at'éé.
19 Bek'e'eshchiiníí gán̲íígo, Nn̲ee daagoyáni bigoyą' da'ádįhgo ádaashłe'
doleeł, nn̲ee bił ídaagoziníí ałdó' doo bił ídaagozįh dago ádaashłe' doleeł.

20 Nnee goyáni n'íí hayú láń? Begoz'aaníí ye'ik'e'iłchíhi n'íí hayú láń? Ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí ye'agodet'áhi n'íí hayú láń? Díí ni'gosdzáń biká' igoyą'íí, Bik'ehgo'ihi'nań doo nt'é dago áyíílaahi at'éé.
21 Bik'ehgo'ihi'nań góyąągo ngonłchíį lęk'ehíí k'ehgo ni'gosdzáń biká' nnee dabíí bigoyą'íí bee Bik'ehgo'ihi'nań ch'éh yídaagołsiįh, áídá' yati' baa gozhóni yaa yałti'íí, ni'gosdzáń biká' nnee bich'į'yúgo doo nt'é da ndi, biláhyú da'odlaaníí hasdáhi'niiłgo Bik'ehgo'ihi'nań ngon'ąą.
22 Jews daanlíni godiyįhgo be'ígózinihíí yiká hádaat'įį, ła'íí Greeks daanlíni kogoyą' zhą yiká daadéz'įį:
23 Áídá' nééhíí Christ tsį'iłna'áhi bíheskałíí baa nadaagohiilni', áí Jews daanlíni bidáh siziį, Greeks daanlíni bich'į'yúgo déba'odlohé;
24 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nań bich'į' ádaannįidíí, Jews daanlíni ła'íí Greeks daanlíni dawa yich'į'yúgo Christ, Bik'ehgo'ihi'nań binawodíí át'éé, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań bigoyą' at'éé.
25 Bik'ehgo'ihi'nań bigoyą'íí, ni'gosdzáń biká' nnee bich'į'yúgo déba'odlohé ndi, nnee bigoyą'íí yitisgo goyąą; ni'gosdzáń biká' nnee bich'į'yúgo Bik'ehgo'ihi'nań doo nalwod da ndi, nnee binawodíí yitisgo nalwodhi at'éé.
26 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'nań nohwich'į' ádaannįidíí baa natsídaahkees; doo hołąągo nnee bigoyą' bee daagonohsąą da, doo hołąągo dák'a'ádaanoht'ee da, doo hołąągo ízisgo ágot'ee zhiné́égo gosolíį da:
27 Ndi Bik'ehgo'ihi'nań ni'gosdzáń biká' nt'é doo góyąą dahíí hayihezni, daagoyáánii ídaayádaandzįgo áile'híí bighą; ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań doo daanłdzil dahíí hayihezni, nadaalwodíí ídaayádaandzįgo áile'híí bighą;
28 Ni'gosdzáń biká' doo ízisgo ádaat'eego daagozliinií, ła'íí daach'ich'ołaahíí Bik'ehgo'ihi'nań hayihezni, doo begonáh dahíí hayihezni, dząągee begoz'aaníí doo nt'é dago ch'í'nah áile'híí bighą:
29 Áík'ehgo nnee doo ła' Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee ída'odlíí da doleeł.
30 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nań ánát'įįgo Christ Jesus bił dała'á daanohlįį, áń biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań daagondzą́ągo ádaanohwizlaa, dábik'ehyú ádaant'ee, ła'íí godilzįhgo ádaant'eego ádaanohwizlaa, áń biláhyú ałdó' hanádaanohwidihez'nil:
31 Bek'e'eshchiiníí gáníihíí k'ehgo, Hadíń ída'odlíihíí nohweBik'ehń yee ída'odlíí le'.

2

1 Shik'ííyú, nohwaa niyáádá' Bik'ehgo'ihi'nań baa na'goni'íí ni'gosdzáń biká' yati' dénzhóné ła'íí kogoyą'íí doo bee nohwich'į' yashti'go niyáá da.
2 Áídá' nohwił nashkai n'dá' Jesus Christ zhą, tsį'iłna'áhi bíheskał n'íí, baa yashti'go shiini' łashłaa ni', ła'ihíí doo nt'é da.
3 Doo nłdzil dago, nesdzidgo, ła'íí dázhǫ́ deshtłidgo nohwił nashkai ni'.
4 Shiyati'íí ła'íí na'goshni'íí nnee goyáni biyati' ích'į' goltsódi doo bee yashti' da ni', ndi Holy Spirit na'iziidgo ła'íí binawod ch'í'nah áńsįhgo yashti' ni':
5 Áík'ehgo nohwi'odlą' nnee bigoyą'íí bich'į'zhiné́égo doo bada'ohłíí dago, ndi Bik'ehgo'ihi'nań binawodíí bada'ohłíí.
6 Nohwitahyú nnee Holy Spirit bee báyáń daasiliinií bich'į' igoyą' bee yádaahiilti', doo díí goldohíí bits'ą́'dí' igoyą'íí da, ła'íí ni'gosdzáń biká' nadaant'aahíí bigoyą'íí doo bee yádaahiilti' da, áí doo nt'é daaleeh da:

7 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bigoyą' doo bígózį da n'íí, nanl'į'íí bee yádaahiilti', áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań ni'gosdzáń dabíntsédá' ngonłchį́į́go yengon'ą́ą́ lę́k'ehíí, áí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' anáyet'iiníí biyi' bił daandlįį doleełhíí bighą:

8 Áí díí ni'gosdzáń biká' nadaant'aahíí doo ła' yígółsį da: yídaagołsiyúgo nohweBik'ehń bits'ą́'dindláád nlíni tsį'iłna'áhi doo yídaayołkał at'éé da.

9 Bek'e'eshchiiníí gán̲ííhíí k'ehgo at'éé, Kon̲áá doo yo'įį dahíí, kojaa doo id-its'ag dahíí, ła'íí nn̲ee bijíí yun̲e' doo hwahá be'ogowáh dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadíí yił daanzhooníí yá łayiiláa, n̲ii.

10 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit bee nohwich'į' ch'í'n̲ah áyíílaa: Holy Spirit dawahá yineł'į́į́, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' doo bígózį dahíí ye'at'ééhíí ndi.

11 Hadíń nn̲ee nliiníí nn̲ee ye'at'éhi yígółsį? Nn̲ee biyi'siziiníí zhą́; da'áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'at'éhi nn̲ee doo ła' yígółsį da, dabíí biSpirit zhą́.

12 Áík'ehgo ni'gosdzáń biká'gee spirit benagowahíí doo nohwaa hi'né' da, ndi Holy Spirit Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'hi nohwaa hi'né'; dant'éhéta Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwaa ch'oba'go nohwaa yiné'íí bídaagonlzį doleełhíí bighą.

13 Áí ałdó' bee yádaahiilti', doo yati' nn̲ee bigoyą' iłch'ígó'aahíí bee da, ndi yati' Holy Spirit nohwił ch'ígó'aahíí bee yádaahiilti'; Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go ágot'eehíí yaaká'dí' yati'íí bee nłt'éégo ch'í'n̲ah ágohiidle'.

14 Áídá' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit doo ye'at'éé dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit bits'ą́'dí' ágot'eehíí doo náidiné' da: bíí bich'į'yúgo déba'odlohé: doo yígonołsį at'éé da, Holy Spirit binkááyú zhą́ yígółsįhíí bighą.

15 Ndi hadíń Holy Spirit ye'at'éhi dawahá yígółsį, áídá' dabíí nn̲ee doo Holy Spirit ye'at'éé dahíí doo yígółsini at'éé da.

16 Hadíńshą' nohweBik'ehń binatsekeesíí yígółsį, bił ch'ígó'aah doleełgo? Doo hadíń da. Áídá' néé Christ binatsekeesíí bídaagonlzį.

3

1 Shik'ííyú, Holy Spirit be'ádaanoht'eehíí k'ehgo doo nohwich'į' yáoshti' at'éé da ni', ndi ni'gosdzáń be'ádaanoht'eehíí k'ehgo, áníigo ínashood daasolįįhíí bighą mé' daanohłįįhíí k'ehgo nohwich'į' yashti' ni'.

2 Ibe' nohwá náda'siłsįįdhíí k'ehgo yati' dabígóziníí bee nohwich'į' yashti' ni', itsį'íí dah, áí yati' nyee'íí át'éé: doo hwahá bídaagonołsįįh dahíí bighą doo bee nohwich'į' yashti' da ni', dak'ad ndi doo bídaagonołsį da.

3 T'ah ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, doo Holy Spirit be'ádaanoht'ee da: nohwitahyú ła' bíyééhíí ídáhádaaht'įį, iłch'į' daashohkee, ła'íí iłts'ą́'zhį' daahohkah, áí bighą t'ah ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee, ła'íí ni'gosdzáń biká' nn̲eehíí k'ehgo t'ah nadaahkai go'į́į́.

4 Ła' gán̲íídá', Shíí Paul zhin̲éé nshłįį; ła'íí, Shíí Apollos zhin̲éé nshłįį, n̲ii; áík'ehgo ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí be'ádaanoht'ee go'į́į́.

5 Paulhííshą' hadíń? Apollosííshą' hadíń? Nada'iziidíí biláhyú da'osodląądíí zhą́ ndlįį, nohweBik'ehń néé dántįįgee binasdziid nohwaa din'ą́ą́híí k'ehgo na'idziid.

6 Shíhíí k'ediiláá, Apollosíí yiyaa naná'nłtłish: ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań desh-jeedgo áyíílaa.

7 Áík'ehgo hadíń k'e'dileehíí dagohíí hadíń naná'nłtłishíí doo nt'é nlįį da; ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań deshjeedgo áile'íí zhą́.

8 K'e'dileehíí ła'íí naná'nłtłishíí biłgo dáłełt'ee: ła'íí nn̲ee daantį́į́gee binas-
dziidíí biden̲á bich'į' nahi'n̲iił.
9 Néé Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała' bił nada'idziidíí daandlįį: nohwíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań k'e'nlááhíí ła'íí nayik'í'iziidíí daanohłįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bikįh yitł'įhíí k'ehgo ádaanoht'ee.
10 Nn̲ee góyáni kįh ágole'íí kįh bitł'ááh łedn'aahíí áile', ágát'éégo shíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí shaa yiné'íí bik'ehgo nohwi'odlą' bitł'ááh
łedn'aahíí ashłaa, áídí' nn̲ee ła' yiká' hadag yitł'įh. Áídá' nn̲ee daantį́į́gee
hagot'éégo ágole'íí yaa goyą́ą́ le'.
11 Nohwi'odlą' bitł'ááh łedn'aahíí iłk'idá' ágolzaa, áíhíí Jesus Christ, nn̲ee doo
ła' ánágódle' at'éé da.
12 Dahadíń díí itł'ááh łedn'aahíí biká' ágole'íí, óodo, béshłigai, tséé łą́ą́ ílíni,
ńdilchi', tł'oh, dagohíí tł'oh náhesgani yee hadag ágole'yúgo;
13 Nn̲ee daantį́į́gee binasdziidíí ch'í'n̲ah aln̲e' doleeł: kaa yá'iti'íí bijįįgee kǫ'
bee ch'í'n̲ah hileeh; nn̲ee daantį́į́gee binasdziidíí hago'at'ééhíí kǫ' bee bígozįįh
doleeł.
14 Nn̲ee ła' hadag ágolaahíí t'ah goz'ąąyúgo, biden̲á bich'į' nahi'n̲iił doleeł.
15 Áídá' nn̲ee ła' binasdziidíí ąąłnlid lę́k'eyúgo, nt'é bich'į' nahi'n̲ííł le'at'éé
n'íí baa ch'a'on̲e': ndi bíhíí hasdábidilteeh, kǫ' biyi' ch'íńyááhíí k'ehgo.
16 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikįh biyi' daach'okąąhíí daanohłíni ádaanoht'eehíí, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit nohwiyi' golį́į́híí bídaagonołsį ya'?
17 Nn̲ee ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikįh biyi' daach'okąąhíí dénchǫ'go áyíílaa
lę́k'eyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'ílíí hileehgo ábile' doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikįh
biyi' daach'okąąhíí godiyįhíí bighą, áí kįhíí nohwíí daanohłįį.
18 Nn̲ee doo ła' ích'į' nach'aa da le'. Nohwitahyú nn̲ee ła' ni'gosdzáń bigoyą'
ye'at'éé ngoln̲íí lę́k'eyúgo, áí doo nt'é yígółsiníí k'ehgo ádódle', áík'ehgo goyą́ą́
hileeh.
19 Díí ni'gosdzáń biká' igoyą'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į'yúgo déba'odlohé
át'éé: bek'e'eshchiiníí gán̲íí, Nn̲ee daagondząą daanziníí nadaach'aago
nadaagołchi'íí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań daabiłjizh.
20 Ła'íí gánádi'n̲ii, NohweBik'ehń nn̲ee daagondząą daanziníí binatsekeesíí
yígółsį, doo nt'é bee aln̲e' dago.
21 Áí bighą nn̲ee doo ła' bada'ołíí da le': dawahá nohwíyéhi ádaat'ee;
22 Paul, dagohíí Apollos, Cephas, dagohíí ni'gosdzáń, ihi'n̲aahíí, dagohíí
da'itsaahíí, dawahá k'adíí daagolíni, dagohíí dawahá begon̲áhi, dawa no-
hwíyéhi ádaat'ee.
23 Áídá' Christ bíyéé daanohłįį; Christ-híí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyéé nlįį.

4

1 Christ yánada'iziidíí ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' doo bígózį da n'íí
nłt'éégo daineł'į́į́go yaa nadaagoln̲i'íí daandlįįgo nohwaa natsí'ikees le'.
2 Áík'ehgo nn̲ee nada'iziidíí binant'a' da'ábiłn̲iiyú ánát'įįłgo goz'ąą.
3 Nohwíí shaa yádaałti'yúgo, ła'íí nn̲ee aayánáltihíí shaa yałti' ndi, doo shił
hago'at'éé da; shíí ndi doo ídaayashti' da.
4 Dénchǫ'égo asdzaahíí doo bígonsį da, ndi áí bighą nłt'éégo shich'į'
ch'ígowáh doo dishn̲ii da: áídá' nohweBik'ehń zhą́ shaa yałti'.
5 Áí bighą doo hwahá biká' ngowáh dadá' doo aayádaałti' da, nohwe-
Bik'ehń nádzáágo zhą́, áń dawahá godiłhiłíí biyi' nanl'į' n'íí got'įįzhį' ch'í'n̲ah

áidoliił, ła'íí nn̲ee bijíí yun̲e' yaa natsídaakeesíí ch'í'n̲ah áidoliił: áík'ehgo nn̲ee daantį́įgee nłt'éégo ánádaat'įįł lę́k'eyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Nłt'éégo ánádaaht'įįł ni', daabiłn̲ii doleeł.

6 Shik'ííyú, shíí hik'e Apollos biłgo nohwe'ídaagonoł'aah doleełgo nohwich'į' ádaayásiilti'; bek'e'eshchiiníí án̲ííhíí bitisgo nn̲ee doo baa natsídaahkees da doleełgo, ła'íí nohwíí nn̲ee doo dała'á bee ídaada'ohdlíídá' ła'ihíí nohwił daanchǫ' da doleełgo.

7 Hagot'éégo lą́ą́ łahgo áńt'éégo síńlįį? Nt'é lą́ą́ níyéhi doo naa hi'né'hi da láń? Naa hi'né' lę́k'eyúgo, nt'é bighą ída'óńdlii? Doo naa hi'né'híí k'ehgo lą́ą́ áńt'ee.

8 Iłk'idá' dawahá daanohwíyéé ya', iłk'idá' hadaanołdzil ya', nant'án k'ehgo nadaanoht'aa, daanohwídįh ndi: nadaanoht'aahí dázhǫ́ hásht'į́į́, néé ałdó' nohwił nadaant'aa doleełhíí bighą.

9 Néé, Jesus binal'a'á daandliiníí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań iké'yú ch'ínohwin̲il shį nsį, nn̲ee natseedgo bándaagost'ąąhíí k'ehgo: ni'gosdzáń biká' daagolííníí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí, ła'íí nn̲ee dawa daanohwineł'į́įgo ádaanohwi'deszaa.

10 Néé Christ bighą nn̲ee déba'odlohé daandlįį, nohwihíí Christ binkááyú daagondząą daanohsį; néé doo daanłdzil dahíí k'ehgo nohwaa natsí'ikees, nohwihíí nadaanlwod daanohsį; nohwíí nn̲ee daanohwidnłsį, nééhíí daanohwich'ich'ołaa.

11 Díí jįį t'ah shin̲á' ła'íí dibá' daandlįį, nohwidiyágé ádaadįh, da'adzaayú nanohwida'dindzil, nohwigową ádaagodįhgo da'ílį́į́ nahiikai;

12 Danéé nohwigan bee nada'idziid: daanohwoch'iid lę́k'eyúgo bá da'ohiikąąh; nohwiniidaagonłsį ndi bich'į' dahdaanldǫh:

13 Nchǫ'go nohwaa yádaałti'íí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleełíí bá hádaahiit'įį: ni'gosdzáń biká' dawahá nchǫ'i ch'í'ídeehíí daandlįįhíí k'ehgo nohwaa nats'í'ikees, díí jįį ndi nohwił ch'ídaagosdínihíí k'ehgo nohwaa nats'í'ikees.

14 Díí doo bik'ee ídaayádaanohdzįhíí bighą nohwich'į' k'e'eshchii da, áídá' shichągháshé shił daanzhooníí daanohłįįgo nohwił ch'ídaagonsh'aahíí bighą ádaanohwiłdishn̲ii.

15 Christ bá nohwił ch'ídaago'aahíí gonenan doo náhóltag dayú gólį́įshą' ndi nohwitaahíí dała'á: Christ Jesus baa yati' baa gozhóni baa nohwił nagoshn̲i'go nohwitaa sílį́į́.

16 Áí bighą nádaanohwoshkąąh, shedaał'į́į́ le'.

17 Áí bighą Timotheus, nohweBik'ehń biláhyú shizhaazhé shił nzhǫǫgo ba'oshłíhi, nohwich'į' oł'a', Christ biláhyú shi'at'e'íí bínádaagonołzįgo áidoliił, dáhot'éhé ha'ánázéhyú be'iłch'ígosh'aahíí k'ehgo.

18 Doo nohwaa higháh da daanzįhíí bighą ła' ídaada'odlíí.

19 Ndi dét'įhégo nohwaa nsháh doleeł, nohweBik'ehń hát'į́įyúgo, áík'ehgo áí nn̲ee ídaada'odlííhíí doo biyati' zhą́ bígonsįh da, ndi binawod golį́įyúgo bígonsįh.

20 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí doo dáyati' zhą́ yee ch'í'n̲ah hit'įį da, binawodíí yee ch'í'n̲ah hit'įį.

21 Hadíihíí be'ánsht'eego hádaaht'įį? Gish be'idiltłishé hishtįįłgo nohwaa nsháh née, dagohíí shił daanohshǫǫgo doo hashishkee dago nohwaa nsháh née?

5

1 Nohwitahyú nant'į' na'ildeehíí be'ádaanoht'eego nohwaa ch'in̲ii, agat'éégo

nant'į' na'ildeehíí nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo daayokąąh dahíí bitahyú ndi
doo hak'e begoz'ąą da, kotaa bi'aahíí ko'aago.
2 Dázhǫ́ ídaadołkąąh ląą, baa daahchag le'at'éhi, díí ye'ánát'įįłíí nohwitahdí'
ch'ilt'é' doleeł ni'.
3 Doo nohwitahyú nashaa da ndi dashiini' zhą́ bee nohwitahyú nshłįį,
áík'ehgo shin̲ááł ánágot'įįłhíí k'ehgo iłk'idá' díí nn̲ee ánát'įįdíí baa yásíłti',
4 Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi'íí bee íła'ádaanoht'eeyú, doo shin̲ááł da
ndi shiini' bee shin̲ááłhíí k'ehgo, Jesus Christ nohweBik'ehń binawod nohwił
nlįįgo,
5 Nn̲ee ágádzaahíí Satan baa daadinoh'aah, bits'í bin̲í'din̲íh doleełhíí bighą,
áík'ehgo biyi'siziiníí hasdágháh doleeł, Jesus nohweBik'ehń nadáhíí bijįį.
6 Ídaada'ohdlííhíí doo nzhǫǫ da. Ya' báń benilzoołé da'ayą́hágo ik'áán
nást'óódíí dahot'éhé daabíndiłsołííshą' doo bídaagonołsį da née?
7 Nchǫ'go ánádaaht'įįłíí nohwitahyú begoz'aaníí báń beniłzoołé doo áníidá'
n'íí yó'odaahné'híí k'ehgo yó'odaagodoh'aah, áík'ehgo áníidégo ná'ist'oodhíí
k'ehgo daałeeh, báń benilzoołé da'ádįhgo báń alzaahíí k'a'ádaanoht'ee doleeł.
Bitis-hagowáh n'íí bee bínádaahiiln̲iihgo dibełį́į́ bizhaazhé zesdįįhíí k'ehgo
Christ nohwá zesdįį lę́k'e:
8 Áík'ehgo haląą, łenágodáhgo náda'idįįhíí da'áík'ehgo begoz'ąą le', báń be-
nilzoołé doo áníidá' be'alzaahíí doo daahiidąą dago, dagohíí báń benilzoołíí
k'ehgo natsekees o'n̲í'híí ła'íí nchǫ'go ágot'eehíí bił alzaahíí doo daahiidąą
dago; áídá' báń benilzoołé dá'ádįhgo báń alzaahíí nádaahiidįįh le', áí báńhíí
nłt'éégo ła'íí da'an̲iigo natsíts'ikeesi golzeego ágot'ínihi.
9 Nant'į' nakaihíí doo bił nahkai da, nohwiłdishn̲iigo nohwich'į' k'e'eshiłchį́į́
ni':
10 Áídá' nant'į' nakaihíí, dawahá dayúwehégo ídáhádaat'iiníí, daan'įįhíí,
dagohíí k'e'eshchíń daayokąąhíí doo ínashood daanlįį dahíí doo ádáłdishn̲ii da;
áí ádáłdishn̲ii lę́k'eyúgo, ni'gosdzáń bits'ą́' nohkáhyúgo zhą́ doo bił nahkai da
doleeł ni'.
11 Áídá' gánohwiłdishn̲iigo nohwich'į' k'e'eshchii, Nn̲ee ła' ínashood
daayiłn̲iihíí nant'į' naghaa lę́k'eyúgo, dagohíí dawahá dayúwehégo
ídáhát'ííníí, k'e'eshchíń yokąąhíí, yati' ye'okáałíí, da'idląą nt'ééhíí, dagohíí
aháda'i'n̲iiłíí nlįį lę́k'eyúgo, doo bił nahkai da; ágádaat'eehíí doo bił daohsąą
da.
12 Hant'é nashinłtł'ogo yánáltihíí ádish'įįgo doo ínashood daanlįį dahíí baa
yashti' doleeł? Ínashood daanliiníí zhą́ baa yádaałti'go goz'ąą.
13 Doo ínashood daanlįį dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ yánáltihíí nlįįgo yaa
yádaałti'. Áík'ehgo nn̲ee nchǫ'go ánát'įįłíí nohwits'ą́' nołteeh.

6

1 Nohwíí ła' dahagot'éégo iłch'į' gosoł'ąą lę́k'eyúgo, doo ídaa yágósį dago
doo ínashood daanlįį dahíí binadzahgee łaa yałti' née, ínashood daanliiníí
binadzahgee zhą́ łaa yałti' le'at'éhi?
2 Ínashood daanliiníí dahagee ni'gosdzáń biká' nn̲ee yaa yádaałti' doleełíí
doo bídaagonołsį da née? Ni'gosdzáń biká' nn̲ee baa yádaałti'íí nohwidáhyú
begoz'ąądá', da'ayą́hágo goz'ánihíí baa yádaałti'go doo bik'eh shohjeed da ya'?
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolíni baa yádaałti'íí nohwidáhyú
begoz'aaníí doo bídaagonołsį da gá? Áí ndi baa yádaahiilti'dá' ni'gosdzáń biká'
zhin̲éégo ágot'eehíí nłt'éégo baa yádaahiilti' go'į́į́.

4 Díí ni'gosdzáń biká' zhiné́égo dant'éhé bighą łaa yádaałti' lę́k'eyúgo, nnee ínashood daanlíni doo daidnłsį dahíí yaa yádaałti'go hanádaahnił née?
5 Díí bik'ee ídaa yádaanohdzįgo ánohwishłe'go ánohwiłdishnii. Ya' nnee góyáánií nohwitahyú doo ła' da née? Doo ła' bik'isyú łił dahnagos'ąągee yaa yałti' doleełíí yik'eh sitįį da née?
6 Áídá' nnee ła' bik'isn biłgo łaa yałti'go, aayánáltihíí doo ínashood daanlįį dahíí binadzahgee łaa yałti'.
7 Áík'ehgo nohwitahyú dázhǫ́ dégochǫ'go goz'ąą, aayánáltihíí binadzahgee łaa yádaałti'híí bighą. Áídá' nt'é bighą doo ch'ík'eh ánánohwiłįį da? Nt'é bighą doo ch'ík'eh nohwich'į' nadaach'aa da?
8 Áídá' nda'ołsiih, Christ biláhyú nohwik'isyú ndi doo bik'ehyú ádaałįį da, bich'į' nadaahch'aa.
9 Doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee begoz'aanií doo itah bíyéé daaleeh dago doo bídaagonołsį da gá? Nohwich'į' na'doch'aa hela': iké' na'idaahíí, k'e'eshchíń daayokąąhíí, nant'į' nakaihíí, nnee daanliinií nnee yiłgo doo bik'ehyú ádaat'įį dahíí,
10 Da'n'įįhíí, dawahá dayúwehégo ídáhádaat'iinií, da'idląą nt'éehíí, yati' yeda'okáałíí, ła'íí ahada'i'niiłíí, díí dawa Bik'ehgo'ihi'nań bilałtł'áhgee begoz'aanií doo itah bíyéé daaleeh da.
11 Nohwíí ła' ágádaanoht'ee ni': áídá' Jesus nohweBik'ehń bizhi' bee ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań daahohiikąąhíí biSpirit biláhyú taadaanohwi'desgiz, bá hadaanohwi'deszaa, ła'íí dábik'ehyú ádaanoht'ee daanohwiłdo'niid.
12 Dawahá shá bił ch'í'otąą ndi doo dawa bee shich'ogo'nii da: dawahá shá bił ch'í'otąą ndi doo ła' ích'į' shiltsood da áshi'dilne' da.
13 Hidáń nohwibid bá át'éé, ła'íí nohwibid hidáń bá át'éé: ndi Bik'ehgo'ihi'nań da'ała doo nt'é dago áíléh doleeł. Nohwits'íhíí doo nant'į' na'idahíí bá át'éé da, ndi nohweBik'ehń bá át'éé, ła'íí nohweBik'ehń binawodíí nohwits'í bá át'éé.
14 Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń naahi'na'go áyíílaa, néé ałdó' binawod bee naadaahihii'nahgo ádaanohwiiléh.
15 Ya' nohwits'í Christ bił dała'á daanlįįgo at'éehíí doo bídaagonołsį da gá? Áík'ehgo ya' Christ bił dała'á nliinií isdzán nant'į' naghái bił dała'á ádíshdléh née? Dah, da'anii doo ágát'éé da doleeł.
16 Ya' nnee ła' isdzán nant'į' naghái ya'ádidiltįįgo isdzánhíí bił bits'í dała'á nadleehíí doo bídaagonołsį da gá? Gáníígo dahgoz'ąą, Nakihíí bits'í dała'á nádodleeł.
17 Áídá' hadíń nohweBik'ehń ya'ádidiltįįhíí spirit dała'á át'éé.
18 Nant'į' na'idahíí bits'á' nadohkeeh. Nnee ni'łsiih ła'ihíí doo bits'í yee ni'ihłsiih da; áídá' dahadíń nant'į' naghaahíí bits'í yee ni'ihłsiih.
19 Ya' nohwits'íhíí Holy Spirit nohwiyi' golíínií bikįh biyi' daach'okąąhíí ádaat'eehíí doo bídaagonołsį da gá? Nohwits'íhíí Bik'ehgo'ihi'nań nohwaa yiné'ihi at'éé, doo daanohwíí nohwíyéhi ádaanoht'ee da go'įį.
20 Łáń izlįįgo nadaanohwi'dehezniihi ádaanoht'ee: ái bighą Bik'ehgo'ihi'nań ízisgo at'éehíí ch'í'nah ádaanołsį, nohwits'íhíí ła'íí nohwiyi'siziinií bee, ái Bik'ehgo'ihi'nań bíyéé.

7

1 Baa shich'į' k'eda'shołchįį n'íí bee nohwich'į' k'e'ná'ishchii: Nnee doo nannee dayúgo bá nłt'éé.

2 Áídá' dánko nant'į' nakáhíí bighą nn̲ee dała'á daantį́į́gee dabíí bi'aa golį́į́
le', ła'íí isdzáné dała'á daantį́į́gee dabíí biką' golį́į́ le'.
3 Isdzán biką' yił nteesh hat'į́į́yúgo nn̲eehíí doo dah n̲ii da le': ła'íí nn̲ee ałdó'
da'áík'ehgo bi'aa áidoliił.
4 Isdzán doo dabíí bik'ehgo ánát'į̨į̨ł da le', ndi biką' bik'ehgo: nn̲ee ałdó'
da'áík'ehgo doo dabíí bik'ehgo ánát'į̨į̨ł da le', ndi bi'aa bik'ehgo.
5 Doo iłch'į' a'nohchį' da, dahagee dáshin̲á' ohkąąhgeeyúgo zhą́ daazhógo
ngonoh'aah; áí bikédí'go łaa naht'aash, doo ágáhoht'į̨į̨ł dayúgo dánko
nohwits'í yiká hát'ííníí doo bidag ánoht'ee da doleełhíí bighą Satan
nanohwíntaah doleeł.
6 Díí nohwił ch'íńsh'aahíí bighą nohwich'į' yashti', doo bee nohwá
ngonsh'aahgo da.
7 Shíí ánsht'eehíí k'ehgo nn̲ee dawa ałdó' ádaat'eego hasht'į́į́. Áídá' nn̲ee
dała'á ntį́į́gee bi'at'e'ihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' begoz'ąą, ła' nadaan̲eedá'
ła'ihíí doo nadaan̲ee dago.
8 Áík'ehgo doo nadaan̲ee dahíí ła'íí isdzáné itsaa daanliiníí gádaabiłdishn̲ii,
Shíí k'ehgo doo nadaahn̲ee da ndizhǫǫ.
9 Áídá' na'i'n̲eehíí bich'į' doo ích'idildį̨h dayúgo, ch'ík'eh nadaach'in̲éh
ndizhǫǫ: nach'in̲eehíí shich'į'yúgo doo nłt'éé da ndi na'i'n̲eehíí bidáhzhį'
ch'ilį́į́yúgo dánko nant'į' ch'idigháhíí itisgo doo nzhǫǫ da.
10 Áídá' nadaan̲eehíí gádaałdishn̲ii, doo shíí da, nohweBik'ehń gáyiłn̲ii, Is-
dzán biką' yił iłk'ínáot'aash hela':
11 Áídá' yił iłk'ínát'aazh lę́k'eyúgo, daazhógo naghaa le', dagohíí biką' yaa
nánódáh: ła'íí nn̲ee bi'aa yił iłk'ínáot'aash hela'.
12 Ła'ihíí shíí gádaałdishn̲ii, nohweBik'ehń doo gán̲íí da, Ła' nn̲ee Christ
biláhyú nohwik'isn, bi'aa doo da'odląą da ndi, biką' odláni yił golį́į́go bił
dábik'ehyúgo, yó'ayółt'e' hela'.
13 Ła'íí isdzán odláni biką' doo odląą da ndi yił golį́į́go bił dábik'ehyúgo
yó'ayółt'e' hela'.
14 Nn̲ee doo odląą dahíí bi'aa bi'odlą'híí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go
hakodiln̲e'íí bee bich'į' goz'ąą, ła'íí isdzán doo odląą dahíí biką' bi'odlą'híí
bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go hakodiln̲e'íí bee bich'į' goz'ąą ałdó':
áík'ehgo nohwichągháshé da'ch'odląązhį' bił da'otag doleeł, doo ágát'éé da
lę́k'eyúgo doo da'ch'odląązhį' bił da'otag da doleeł ni'.
15 Ła' doo odląą dahíí nádilwod lę́k'eyúgo ch'ík'eh nádilgheed. Christ biláhyú
nohwik'isn dagohíí nohwilah, bi'aa dagohíí biką' bits'ą́' ńyááyúgo doo daabi-
hestł'ǫǫ da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Nkegohen'ą́ą́go nahkai, daanohwiłn̲ii.
16 Isdzán, ínashood ńlíni, díí baa natsíńkees, ninkááyú niką' dánko
hasdábi'didołteeł. Nn̲ee, ínashood ńlíni, díí baa natsíńkees, ninkááyú ni'aa
dánko hasdábi'didołteeł.
17 Nn̲ee daantį́į́gee Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa daagodez'ąąhíí k'ehgo hikaah le',
nohweBik'ehń bich'į' ánn̲iidíí k'ehgo yikísk'eh hikaah le'. Ádishn̲iigo ínashood
ha'ánáłséh nagozn̲ilíí dawa baa goni'ą́ą́.
18 Nn̲ee ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ánn̲iidá' iłk'idá' círcumcise ábi'delzaa lá
née? Áí shidíí doo k'ena'óshdéh nzį da le'. Nn̲ee ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į'
ánn̲iidá' doo círcumcise ábi'delzaa da lá née? Áń circumcise ábi'doln̲e' hela'.
19 Circumcise áko'delzaahíí dagohíí doo circumcise áko'delzaa dahíí doo
hago'at'éé da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yengon'ááníí bikísk'eh ách'ít'ééyúgo zhą́ ílį́į́.

20 Nn̲ee daantį́į́gee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ánn̲iidá' nt'é binasdziid láń shį n'íí dayúweh nayik'í'iziid le'.
21 Ya' nich'į' ánn̲iidá' isnáh ńlíni lą́ née? Áí doo nił hago'at'éé da le': ndi ná ch'í'otąą lę́k'eyúgo ch'ínáńdáh.
22 Dahadíń nohweBik'ehń bich'į' ánn̲iidá' isnáh nlįį ndi, nohweBik'ehń binadzahgee doo isnáh nlíni at'éé da: áídá' dahadíń bich'į' ánn̲iidá' doo isnáh nlįį da ndi, Christ bi'isna' silįį.
23 Łáń izlįįgo nadaanohwi'dehezn̲iihi ádaanoht'ee; nn̲ee zhą́ bi'isna' nádaahdleeh hela'.
24 Shik'ííyú, nohwich'į' ánn̲iidá' daanohtįįgee hagot'éégo nohwich'į' goz'ąą lę́k'eyúgo, da'ágádaanoht'eego Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił daanohłįį le'.
25 K'adíí ch'ikíí doo hwahá nn̲éh dahíí baa yashti', doo nohweBik'ehń yegos'aaníí bee da, ndi nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí shaa yiné'go shada'ołíígo áshíílaahíí bighą bee yashti'.
26 Nagontł'ogíí bengonyááhíí bighą dahadíń da'at'ééhíí k'ehgo naghaago bá nzhǫǫ shį nsį.
27 Ya' nann̲ee née? Hagot'éégoshą' bił k'ínásht'aazh doo ńńzį da. Ya' doo nann̲ee da née? Doo isdzán biká díń'įį da le'.
28 Áídá' nńn̲aayúgo, doo isíńłsii da; ła'íí na'ilíhn nn̲ááyúgo doo isiih da. Áídá' hadíí łił nnádaasaaníí ni'gosdzáń biká' nagontł'ogíí bee bich'į' nagoz'ąą doleeł: áí bits'ą́'zhį' daanohwoshtą' hasht'į́į́.
29 Shik'ííyú, goldohgo nohwá ngont'aaníí hileehgo ayą́hágo godziih, nohwiłdishn̲iigo ádishn̲ii: áík'ehgo kodí' godezt'i'go hadíí bi'aa daagolííníí, bi'aa doo daagolį́į́ dahíí k'ehgo ádaat'ee le', bi'aa doo nohweBik'ehń bitisgo yaa natsídaakees dago;
30 Hadíí daachagíí doo daachag dahíí k'ehgo ádaat'ee le', nt'é bighą daachagíí doo itisgo yaa natsídaakees dago; hadíí bił daagozhóóníí doo bił daagozhǫ́ǫ́ dahíí k'ehgo ádaat'ee le'; hadíí nada'iłn̲iihíí doo nt'é daabíyééhíí k'ehgo ádaat'ee le';
31 Ła'íí hadíí ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí nabik'í'iziidíí, doo áí zhą́ nabik'í'iziidhíí k'ehgo ádaat'ee da le', díí ni'gosdzáń biká' benagowaahíí bech'ígowáhi at'ééhíí bighą.
32 Doo nohwiini' łą́ą́ dago nohwá hásht'į́į́. Hadíń doo nan̲ee dahíí nohweBik'ehń bich'į' zhin̲éégo ágot'eehíí zhą́ yaa natsekeesgo, nohweBik'ehń hagot'éégo yił goyiłshǫ́ǫ́go áile'íí yaa natsekees:
33 Áídá' nn̲ee nan̲eehíí ni'gosdzáń bich'į' zhin̲éégo ágot'eehíí zhą́ yaa natsekees, hagot'éégo bi'aa yił goyiłshǫ́ǫ́go áile'go yaa natsekees.
34 Isdzán nan̲eehíí hik'e isdzán doo nan̲ee dahíí biłgo doo łełt'ee da. Isdzán doo nan̲ee dahíí nohweBik'ehń bich'į' zhin̲éégo ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éégo bits'í hik'e biyi'siziiníí godilzįhgo at'éégo áyíłsį doleełgo: áídá' isdzán nan̲eehíí ni'gosdzáń bich'į' zhin̲éégo ágot'eehíí yaa natsekees, hagot'éégo biką' yił goyiłshǫ́ǫ́go áile'íí yaa natsekees.
35 Díí daanohwíí nohwá nzhǫǫgo yashti'; doo nohwishjizhgo da, ndi nohwá nłt'ééhíí bighą, doo nakigo nohwiini'go da nohweBik'ehń bá nada'ohsiidhíí bighą.
36 Nn̲ee ła' bitsi' doo nniin̲éh hát'į́į́ dahíí bighą, doo sitsi' bich'į' nłt'éégo ánsht'ee da, nzį lę́k'eyúgo, ła'íí na'ilíhn bayáńzhį' dahiyaayúgo, ła'íí na'i'n̲eehíí bá nłt'éé nziyúgo, áí doo hago'at'éé da, doo nchǫ'go ánát'įįł da, ch'ík'eh nniin̲éh ndi nzhǫǫ.

37 Áídá' nn̲ee ła' nłdzilgo tsídezkeezgo, ła'íí doo nt'é daabíni'ąąyúgo, dabíí
hát'ííníí yitis nlįįgo, bitsi' doo nniin̲éh dago biini' łayiiláa lę́k'eyúgo nłt'éégo
adzaahi at'éé.
38 Áík'ehgo nn̲ee bitsi' ła' nn̲ee yaa yinłtį́į́yúgo nłt'éégo adzaa; áídá' doo ła'
nn̲ee yaa yinłtį́į́ dayúgo itisgo nłt'éégo adzaa.
39 Isdzán biką' danihi'n̲áázhį' begoz'aaníí bee łíbi'deztł'ǫǫ, ndi biką' dazt-
sąąyúgo daazhógo naghaa, dabíí hát'ííníí yił niin̲éh doleeł; nohweBik'ehń bił
dábik'ehyúgo zhą́.
40 Ndi itsaa nliiníí doo nnaná'n̲áá dayúgo zhą́ bił gozhǫ́ǫ́ shį nsį:
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit áík'ehgo nashítsiyiłkees shį nsį.

8

1 K'e'eshchíń daach'okąąhgo hidáń baa hi'n̲iił n'íí baa yashti': daanohwigha
hidáń doo godiyįh dago bídaagonlzį. Ndi shí itisgo gonsąą ch'inzįyúgo itisgo
da'ích'ídolteeł, áídá' iłgoch'oba'íí ínashood nłdzilgo ábile'.
2 Dahadíń shí itisgo gonsąą ch'inziníí, bígoch'iłsį le'at'éhi doo ła' bígoch'iłsį
da.
3 Áídá' dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nzhǫǫyúgo, áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bígółsį.
4 Áík'ehgo k'e'eshchíń daach'okąąhgo hidáń baa hi'n̲iił n'íí daach'iyąąhíí
baa yashti', k'e'eshchíń doo da'an̲ii hin̲aa dago bídaagonlzį, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała'á zhą́ gólííníí ałdó' bídaagonlzį.
5 Yaaká'yú ła'íí ni'gosdzáń biká'yú dant'éhéta daach'okąąhíí, gods daa-
holzéhi, łą́ą́ ndi, (bich'į' daach'okąąhíí łą́ą́go, ła'íí nadaant'án łą́ą́go daagolį́į́
ndi,)
6 Néé Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała'á nohwá gólį́į́, nohwiTaa, áń bits'ą́'dí' dawa
daagolį́į́, ła'íí áń bá daahin'n̲aa; ła'íí nohweBik'ehń dała'á gólį́į́, Jesus Christ,
áń binkááyú dawa daagolį́į́, ła'íí áń binkááyú daahin'n̲aa.
7 Da'ágát'éé ndi ínashood doo dawa áí yídaagołsį da: áídá' kú begonyaazhį' ła'
k'e'eshchíń zhą́ daach'okąąhíí yídaagołsį ni'; áí hidáń godiyįhgo at'éé daanzįgo
hidáń k'e'eshchíń daach'okąąhgo baa hi'n̲iił n'íí daayiyąąyúgo, yun̲áásyú
itisgo doo daanłdzil nazįį da daaleeh.
8 Doo hidáń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bit'ahgo nohwinon̲ííł át'éé da: daahiidąąyúgo
doo áí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee itisgo daanjǫǫ da, dagohíí doo
daahiidąą dayúgo doo áí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee itisgo daanchǫ'
da.
9 Áídá' ídaa daagonohdząą, nohwi'odlą' daanłdzilhíí bighą hidáń k'e'eshchíń
baa hi'n̲iił n'íí daahohyąąyúgo, dánko nn̲ee bi'odlą' doo daanłdzil dahíí ła'
nageehgo ádaahłe'.
10 Ni, hidáń doo godiyįhgo at'éé da bígonłsíni, k'e'eshchíń náda'okąąhé yun̲e'
nnaago nn̲ee ła', bi'odlą' doo nłdzil dahíí no'įįyúgo, dánko doo hago'at'éé ląą
nzįgo bíí ałdó' yiyąą doleeł;
11 Áík'ehgo shí itisgo gonsąą nńzįhíí bik'izhį' áí nn̲ee bi'odlą' doo nłdzil dahíí
dánko ch'a'otłízh, áń Christ biláhyú nik'isnhi, Christ bá daztsáni.
12 Nohwik'isn bi'odlą' doo nłdzil dago doo bik'ehyú ágot'eehíí dábik'ehyú
át'éé nzįgo ádaabinołsįgo bich'į' nchǫ'go ánádaaht'įįłgo Christ bich'į' nchǫ'go
ánádaaht'įįł hileeh.
13 Áík'ehgo hidáń hishąąhíí bighą shik'isn nanago'yúgo, dánnágódzáázhį'
doo itsį' náoshdąą at'éé da, shik'isn doo nanashgéeh hasht'į́į́ dahíí bighą.

9

1 Ya' doo Christ binal'a'á itah nshłįį da gá? Ya' doo dawahá shá bił ch'í'otąą da gá? Ya' doo Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú shinasdziid daanohłįį da gá?

2 Ła' bich'į' doo Christ binal'a'á nshłįį dayúgo, nohwíí nohwich'į' áí nshłįį go'ı́ı́: nohweBik'ehń biyati' bee nohwich'į' yashti' n'íí biláhyú hasdánohwido'n̄ilhíí bighą Christ binal'a'á nshłįįgo shígózį.

3 Díí bee ádáyáshti', hadíń nashídiłkidyúgo:

4 Ya' néé Christ binal'a'á daandliiníí da'iidąągo doo nohwá goz'ąą da gá?

5 Ya' isdzán ínashood daanlíni bił ndaan'n̄ehgo bił nahiikaigo doo nohwá goz'ąą da gá, ła' nadaal'a'ihíí, nohweBik'ehń bik'isyú, hik'e Céphas ádaadzaahíí k'ehgo?

6 Ła'íí ya' shíí hik'e Barnabas zhą́ behihi'n̄aahíí bighą doo na'idziid da ndi doo hago'at'éé dago nohwá goz'ąą gá?

7 Hadíń dabíí na'izn̄ilgoshą' silááda nlįį? Hadíń dahts'aa k'eidnláágo binest'ą'íí doo yiyąą dashą'? Hadíń dibełı́ı́ yin̄ádez'iiníí bibe' doo yidlą́ dashą'?

8 Ya' dashíí zhą́ ádishn̄ii gá? Bik'ehgo'ihi'n̄ań yegos'aaníí ałdó' án̄íí go'ı́ı́.

9 Bik'ehgo'ihi'n̄ań yegos'aaníí Moses binkááyú nohwich'į' alzaahíí gán̄íígo bek'e'eshchįį, Ilch'íhgee magashi tł'oh naghái nyí'ił'eesíí doo bizé' na'iłt'éh da, n̄ii. Ya' díí dá magashi zhą́ yaa natsekeesgo an̄íí née?

10 Dagohíí néé nohwaa natsekeesgo an̄íí née? Da'an̄ii nohwá bek'e'eshchįį: nn̄ee nágodzįįzíí nest'áń nyohołíígo nágodzįįz, ła'íí ilch'ihíí ałdó' tł'oh naghái nyohołíígo at'ı́ı́.

11 Áík'ehgo nohwitahyú Holy Spirit bits'ą́'dí' nłt'éehíí bee nohwił ch'ídaagosiit'ąądá', ni'gosdzáń biká' nandeehíí nohwaa daanohné'yúgo, ya' nohwił dík'eh ádaagot'ee née?

12 Ła' nn̄ee dant'éhéta bídaandįhíí nohwaa daanohné' daanohwiłn̄iigo bá goz'ąąyúgo, ya' néehíí doo ágádaan'n̄iigo nohwá goz'ąą da gá? Da'ágáť'éé ndi doo hak'i ída'ónkeed da ni', Christ baa yati' baa gozhóni bidáhgee doo nadaagonłtł'og da doleełhíí bighą dawahá bidag ádaant'ee.

13 Kįh biyi' da'ch'okąąhíí biyi' dilzįhgo ádaagot'eehíí nayik'ída'iziidíí hidáń Bik'ehgo'ihi'n̄ań baa hi'n̄iiłíí łahzhį' daayiyąąhíí ya' doo bídaagonołsį da née? Ła'íí dawahá beda'okąąhíí biká' dahi'n̄iiłgee nada'iziidíí hidáń Bik'ehgo'ihi'n̄ań áígee baa hi'n̄iiłíí łahzhį' daayiyąą ałdó'.

14 Áík'ehgo hadíń yati' baa gozhóni yaa nadaagoln̄i'íí da'ái yits'ą́'dí' yedaahin̄aago nohweBik'ehń bándaagoz'ąą.

15 Shíí ałdó' díí bee shá goz'ąą ndi doo hak'i be'asdzaa da: k'adíí doo ágádaashohłe' dishn̄iigo nohwich'į' k'e'eshchii da: doo shich'į' nahi'n̄iiłgo da yati' baa gozhóni baa yashti'go be'ánsht'eehíí shits'ą́' náidoné' áť'éé da, dahyúgohíí shin̄á' shizes-hįį ndi nzhǫǫ.

16 Yati' baa gozhóni baa nagoshn̄i' ndi doo ái bighą ída'oshdlii da: ái na'idziidíí shaa det'ąąhíí bighą dáshíni'ąąyú áshłéhgo, yati' baa gozhóni doo baa nagoshn̄i' dayúgo goyéehíí bee shich'į' goz'ąą!

17 Díí na'idziidíí dashíí hásht'ı́ı́go ánásht'įįłyúgo, bighą shich'į' nahi'n̄iił: áídá' dashíí doo hasht'ı́ı́ da ndi ashłe'yúgo, díí na'idziidíí shaa det'ąąhíí bighą ashłe'.

18 Nt'é shich'į nahi'nįįł áídá'? Díínko, Christ baa yati' baa gozhóni baa nagoshni'dá' doo ái bighą nahi'nįįł da, áík'ehgo yati' baa gozhóni yaa yałti'íí nshłįįgo, ái bighą shich'į nahi'nįįłgo shá begoz'ąą ndi doo be'ánásht'įįł da.
19 Nnee doo ła' binal'a'á nshłįį da ndi, nnee dawa binal'a'á nshłįįgo ádeshdlaa, nnee łąągo Christ bich'į'go honshbįįhíí bighą.
20 Jews daanliinií bich'į' Jew nneehíí k'ehgo ádeshdlaa, Jews daanlíni Christ bich'į'go honshbįįhíí bighą; Jews bich'į' begoz'aanií yikísk'eh ádaat'eehíí k'ehgo ádeshdlaa, begoz'aanií yikísk'eh ádaat'eehíí Christ bich'į'go honshbįįhíí bighą;
21 Jews bich'į' begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí k'ehgo ádeshdlaa, begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí Christ bich'į'go honshbįįhíí bighą, (Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aanií doo bikísk'eh ánsht'ee da doo dishnii da, ndi Christ yegos'aanií be'ánsht'ee.)
22 Doo daanłdzil dahíí bich'į' doo nłdzil dahíí k'ehgo ádeshdlaa, doo daanłdzil dahíí Christ bich'į'go honshbįįhíí bighą: nnee dawa bich'į' dabíí k'ehgo á'denszį ni', dahagot'éégo ła' hasdakáh doleełhíí bighą.
23 Áík'ehgo be'ánásht'įįł, yati' baa gozhónihíí bighą, ái bits'ą'dí' shíí ałdó' nohwiłgo itah shiyaa gozhǫǫ́ doleełhíí bighą.
24 Iłhanách'idikahgee dawa hadíí iłhandeskaihíí dała'á aadilwodíí gonłnéé goz'ąąhíí doo bídaagonołsį da née? Áík'ehgo daagonołneehíí bighą nádohkeeh.
25 Itah nagolzéhíí dawahá bee ídaagodzą́ą, ch'ah hobįįhíí daayołbįįhíí bighą. Ái ch'ah hobįįhíí da'as'ah hichǫǫhi ndi ágádaat'įįh; áídá' néehíí doo hichǫǫhi daahonlbįįhíí bighą ádaahiit'įįh.
26 Áík'ehgo hayú na'idzogíí doo bígonsį dahíí k'ehgo doo hishwoł da; na'íńłts'iníí da'adzaayú diłts'įhíí k'ehgo doo dists'įh da:
27 Áídá' shits'í hát'íínií dawa baa gonsą́ą, na'íńłts'įhíí k'ehgo shits'í ts'íyaa bił onasts'į beshik'ehíí bighą: doo ágásht'įįł dayúgo yati' baa gozhóni baa yásiłtihíí bikédí'go dánko shíí ndi ch'ínáshi'dilt'e'.

10

1 Shik'ííyú, díí bídaagonołsį hasht'íí, daanohwitaa n'íí dawa yaak'os yitł'ááh nałseeł lę́k'e, ła'íí túnteel yiyi' ch'ináłsą́ą́ lę́k'e;
2 Ła'íí dawa yaak'os yitł'ááh ła'íí túnteel yiyi' ch'ináłsą́ągee baptize ádaako'deszaahíí k'ehgo binant'a', Moses holzéhi, yiłgo dała'á daazlįį;
3 Ła'íí dawa yaaká'dí' hidánéhi daayiyąą lę́k'e;
4 Ła'íí dawa tsee biyi'dí' tú hálíni daayidlą́ą lę́k'e; Bik'ehgo'ihi'nań ái túhíí tsee biyi'dí' hálíígo áyíílaa, Christ ái tseehíí k'ehgo at'éé: Christ ái nneehíí dá'aanákahyú yił daanlįį lę́k'e.
5 Áídá' łáni Bik'ehgo'ihi'nań doo yił daagoyiłshǫǫ́ da lę́k'e: áík'ehgo da'igolííyú neznaago ádaabi'deszaa.
6 Díí ánágot'įįł n'íí yee nohwił ch'ígó'aahíí bighą ánágot'įįł lę́k'e: ái nnee nchǫ'go ágot'eehíí hádaat'įį lę́k'ehíí k'ehgo doo hádaahiit'įį da doleełhíí bighą.
7 Ái ła' k'e'eshchíń daayokąąh lę́k'ehíí k'ehgo doo ádaanoht'ee da le'; bek'e'eshchiinií gánníihíí k'ehgo, Nnee dah dinezbįhgo da'iyąą, ła'íí da'idlą́ą, áídí' náádikaahgo gotaał lę́k'e.
8 Ła' nant'į' nakai lę́k'ehíí k'ehgo halą́ą doo ágádaant'ee da le', nadiin taadn doo náhóltagyú hilt'eego dała'á jįį neznaa lę́k'e.

9 Ła’ Bik’ehgo’ihi’n̲ań nayídaantaah lę́k’ehíí k’ehgo haląą néé doo Christ
nabídaantaah da le’, ágádaasdzaahíí bighą ch’osh bik’asda’ daagolíni nadaabist-
seed.
10 Ła’ Bik’ehgo’ihi’n̲ań yaa daanet’į́į́híí k’ehgo doo ádaanoht’ee da le’,
ágádaasdzaahíí na’ałtseedíí nadaabistseed.
11 Áí yee nohwił ch’ídaago’aahíí bighą bich’į’ ádaagosdzaa; ła’íí nohwá
bek’e’eshchįį, bits’ą́’dí’ bídaagonl’aah doleełgo, néé begoldohíí bengont’i’íí bee
nohwaa gonyáá.
12 Áík’ehgo hadíń sízį́į́ nzįhíí ídaagodząą le’, dánko nadokałhíí bighą.
13 Nn̲ee dawa dałahágo at’éégo nabídaadintaah, nohwíí ałdó’ da’áík’ehgo
nanohwídaadintaah: áídá’ Bik’ehgo’ihi’n̲ań da’án̲ííyú át’éé, áík’ehgo nt’é doo
dánohwik’eh dahíí bee doo nanohwínotaah at’éé da; ndi nanohwí’dintaahíí
biyi’dí’ ch’ígót’i’go nohwá ágoléh, bich’į’ dahdaanołdǫh doleełgo.
14 Áí bighą, dázhǫ́ shił daanohshóni, k’e’eshchíń daach’okąąhíí bits’ą́’zhį’go
ádaahn̲e’.
15 Nn̲ee daagoyáni bich’į’ yashti’híí k’ehgo nohwich’į’ yashti; daanohwíí
díínko baa natsídaahkees.
16 Idee biyi’ siziidíí bee daach’okąąhíí ba’ihédaandzįgo da’ohiikąąhdá’
daahiidląąhíí, ya’ áí doo Christ bidił bee itah daandlįį da gá? Báń
nadaahii’né’dá’ nádaahidįįhíí, ya’ áí doo Christ bits’í bee itah daandlįį da gá?
17 Báń dała’áhíí k’ehgo néé hiidląą ndi dała’á daandlįį, báń dała’áhíí
nádaahidįįhíí bighą.
18 Israel hat’i’íí ánádaat’įįłíí baa natsídaahkees: Bik’ehgo’ihi’n̲ań
daach’okąąhgo baa hi’n̲iiłi łahzhį’ nádaidįįhíí, ya’ do áí bee itah daanlįį da
gá?
19 Nt’é dishn̲ii áídá’? K’e’eshchíń da’an̲iihi nlįį née? Hidáń k’e’eshchíń baa
hi’n̲iiłíí godiyįh née?
20 Dah, ndi gádishn̲ii, doo Bik’ehgo’ihi’n̲ań daayokąąh dahíí hant’é
daayokąąhíí yaa ndaahin̲iiłíí ch’iidn yaa daahin̲ííł, doo Bik’ehgo’ihi’n̲ań
da: doo ch’iidn bitah daanohłįį hasht’į́į́ da.
21 NohweBik’ehń bi’ide’ bee da’ohdląądá’ łahyúhíí ch’iidn bi’ide’ bee doo
hagot’éégo da’ohdląąh da: dilzįhgo nohweBik’ehń bił da’ohsąądá’ łahyúhíí
ch’iidn doo hagot’éégo bił da’ohsąą da.
22 Ya’ nohweBik’ehń nohwich’į’ hashkeego ádaanlzį née? Ya’ néé bitisgo
nadaanlwod née?
23 Dawahá shá bił ch’í’otąą ndi doo dawa bee shich’ogo’n̲ii da: dawahá shá
bił ch’í’otąą ndi doo dawa shi’odlą’íí nłdzilgo áile’ da.
24 Doo dakózhą́ nłt’éhi ídáhách’ít’į́į́ da le’, áídá’ nn̲ee ła’i nłt’éhi bá hách’ít’į́į́
le’.
25 Dant’éhéta itsį’ nanáhi’n̲iihgee nahin̲iihíí daahsąą, hishąą shį, dagohíí doo
hishąą da shį daanohsįgo doo biká na’ídaadołkidgo da:
26 Ni’gosdzáń ła’íí biká’ daagolííníí dawa nohweBik’ehń bíyééhíí bighą
dawa daahiidąągo dábik’eh.
27 Nn̲ee doo da’odląą dahíí ła’ shigowąyú íínááyú ńn̲áh nohwiłn̲ii lę́k’eyúgo,
ła’íí akú nohwiini’yúgo, nt’éhéta nohwich’į’ nniikąą́híí daahsąą, hishąą shį,
dagohíí doo hishąą da shį daanohsįgo doo biká na’ídaadołkidgo da.
28 Áídá’ ła’, Díí hidáń k’e’eshchíń baa hi’n̲ili at’éé, nohwiłn̲iiyúgo, daohsąą
hela’, nohwił nagoln̲i’híí ńbíghą, ła’íí ch’iyąągo doo dábik’eh da nzįhíí bighą:

ni'gosdzáń ła'íí biká' daagolíínií dawa nohweBik'ehń bíyéehíí bighą dawa daahiidąągo dábik'eh:

29 Ch'iyąągo doo dábik'eh da nńzįhíí bighą doo dishn̄iigo ádishn̄ii da, áídá' nn̄ee nił nagoln̄i'íí ch'iyąągo doo dábik'eh da nzįhíí bighą: gánn̄ii shį, Hidáń dawa shá bił ch'í'otąądá' nt'é bighą ła' nn̄ee hidáń doo dawa bił ch'í'otąą dahíí shaa néít'įį?

30 Bik'ehgo'ihi'n̄ań shaa ch'oba'go nt'éhéta hishąądá', nt'é bighą ba'ihénsįgo hishąą n'íihíí bighą nchǫ'go shaa yá'iti'? nn̄ii shį.

31 Áídá' gánohwiłdishn̄ii, Da'ohsąągee ła'íí dant'é ádaahłeehgee Bik'ehgo'ihi'n̄ań ba'ihégosį doleełhíí bighą ádaaht'įįh.

32 Jews daanliinií hik'e doo Jews daanlįį dahíí, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí nohwighą nanánóhdéh hela':

33 Shíí dawa ánásht'įįłíí bee nn̄ee dawa bił goyiłshǫǫ́ hásht'įį́, doo dashíí zhą nłt'éehíí ídáhásht'įį́ da, ndi łáni nłt'éehíí bá hásht'įį́, yee hasdádokah doleełgo.

11

1 Shíí Christ be'esh'įįhíí k'ehgo nohwíí ałdó' sheda'oł'įį le'.

2 Shik'ííyú, nohwa'ihédaansį, dawa bee shénádaałn̄iihíí bighą, ła'íí nt'é nohwił ch'íní'ą́ą n'íí dánohwił nagosisn̄i'híí k'ehgo t'ah bikísk'eh ádaanoht'eehíí bighą.

3 Áídá' díí bídaagonołsį hasht'įį́, Christ nn̄ee daantįįgee yá siziįgo bitsits'inhíí k'ehgo nlįį; ła'íí nn̄eehíí isdzánné yá siziįgo bitsits'inhíí k'ehgo nlįį; ła'íí ałdó' Bik'ehgo'ihi'n̄ań Christ yá siziįgo bitsits'inhíí k'ehgo nlįį.

4 Nn̄ee nlíni bitsits'in doo bina'deńtsóozdá' okąąhyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsį dago ánát'įįł.

5 Áídá' isdzánné bitsits'in doo bina'deńtsóoz dago okąąhyúgo, dagohíí Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú yałti'yúgo, bitsits'in doo yidnłsį dago ánát'įįł: áí isdzán bitsits'in hilzheedhíí k'ehgo at'éé.

6 Áík'ehgo isdzán doo bitsits'in bina'deńtsóoz dayúgo bitsizíl k'ínógéésh: áídá' isdzán bitsizíl k'égizhgo dagohíí hilzheedgo yik'ee ídaayándzįyúgo bitsits'in bina'deńtsóoz le'.

7 Nn̄ee nlíni bitsits'in doo bina'deńtsóoz bik'eh da, Bik'ehgo'ihi'n̄ań be'ilzaahíí nlįįgo ízisgo ye'at'éehíí ch'í'n̄ah áyíłsįhíí bighą: áídá' isdzánhíí nn̄ee ízisgo ye'at'éehíí ch'í'n̄ah áyíłsį.

8 Nn̄ee doo isdzán bits'ą́'dí' alzaa da; ndi isdzánhíí nn̄ee bits'ą́'dí' alzaa.

9 Ła'íí nn̄ee doo isdzán bá ábi'delzaa da; ndi isdzánhíí nn̄ee bá ábi'delzaa.

10 Áí bighą isdzán bitsits'in bina'deńtsóoz bik'eh, áí biką' yidits'agíí bebígózįhíí bighą, Bik'ehgo'ihi'n̄ań binal'a'á yaaká'dí' daagolíínií daabo'įįhíí ałdó' bighą.

11 Ágát'éé ndi, nohweBik'ehń binadzahgee nn̄ee doo hagot'éégo hileeh da, isdzán da'ádįhgo, ła'íí isdzán ałdó' doo hagot'éégo hileeh da, nn̄ee da'ádįhgo.

12 Isdzán nn̄ee bits'ą́'dí' ábi'delzaa, da'ágát'éégo nn̄ee isdzán bits'ą́'dí' goleehgo ábi'delzaa; ndi dawahá Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí' daaleehi ádaat'ee.

13 Dánohwíí díí nzhogo baa natsídaahkees: ya' isdzán bitsits'in doo bina'deńtsóoz dago Bik'ehgo'ihi'n̄ań yokąąhíí dábik'eh née?

14 Da'ádaant'eehíí bee nohwił ch'ígóť'aah, nn̄ee bitsizíl nn̄eezyúgo yik'ee ídaayándzį.

15 Áídá' isdzán bitsizíl nnēezíí bee ba'olníhi at'éé: bitsizílíí bitsits'in bik'eńłtsóoz doleełgo baa hi'né'.

16 Áídí' nnee ła' díí bighą łahadaadit'áh hádaat'įįyúgo, díínko bee bił nadaagołni', ádishnii n'íí k'ehgo ádaant'ee, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí dawa ałdó' yikísk'eh ádaat'ee.

17 Áídá' díí bee nohwił nagoshni'íí nłt'éégo ánádaaht'įįł doo hagot'éégo nohwiłdishnii da, íła'ánáht'įįhíí bits'ą́'dí' doo nłt'éé daahłeeh da, da'itisgo nchǫ' daahłeeh.

18 Dantsé baa yashti'íí díínko, ínashood da'okąąh yunę' íła'ánáht'įįhgee iłts'ą́'yú daahohkahgo nohwa'ikonsį; áshiłniihíí łahzhį' hoshdląą.

19 Hadíí da'anii da'odlaaníí nohwitahyú bebídaagozį doleełhíí bighą iłts'ą́'yú daahohkahíí nohwitahyú begoz'ąą doo.

20 Dałahágee íła'ánáht'įįhgee nohweBik'ehń doo da'anii dilzįhgo bá da'ohsąą da go'įį́.

21 Áídá' da'idąągee dahałe dánohwíí nohwi'idánéhi daahsąągo nohwa'ikonsį, nnee ła' doo hwahá da'iyąą dadá': áí bighą ła' shiná' daanlįį, ła'ihíí łą́ągo da'idląą.

22 Ya' nohwigową nagoz'ąą yunę' doo da'ohsąą da gá? Dagohíí Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí doo bił da'ołtag da née, ła'íí nohwitahyú tédaat'iyéhíí ídaayádaandzįgo ádaahłe' née? Nt'é nohwiłdishnii áídá'? Ya' díí bighą nohwa'ihénsįgo yashti' doleeł gá? Dah, doo áík'ehgo nohwaa yashti' da.

23 Nohwitahyú nashaadá' nohwił ch'ígoní'ą́ą n'íí nohweBik'ehń shił ch'ígon'áni at'éé, áí díínko, Jesus nohweBik'ehń yik'edaannįihíí bílák'edaabistlįdá', da'áí bitł'é'gee báń náidn'ąą:

24 Áídí' ya'ihénzįgo oskąądá' iłk'édaizné'go gánnįid, Nkóh, daohsąą; díí shits'í át'éé, nohwá nehestǫ'i: díí bee shínádaadołníhgo ánádaaht'įįł.

25 Da'iyaaníí bikédí'go da'ágát'éégo idee beda'iskaaníí náidnkąągo gánnįid, Díí idee besikaaníí shidił bee áníidégo Bik'ehgo'ihi'nań hik'e nnee biłgo łángot'aaníí át'éé: náda'ohdlíhgee bee shínádaadołníhgo ánádaaht'įįł.

26 Díí k'ehgo báń nádaahdįįhgee, ła'íí díí k'ehgo idee bee náda'ohdlíhgee, nohweBik'ehń daztsaaníí ch'í'nah ádaanołsį, nádzáázhį'.

27 Áí bighą hadíń doo godnłsį dago díí báń yiyąąyúgo, dagohíí díí nohwe-Bik'ehń bi'ide' bee idląąyúgo, nohweBik'ehń bits'í ła'íí bidił yich'į' nihesíí.

28 Áík'ehgo nnee dawa ídinel'įįgo zhą́ báń yiyąą ła'íí idee bee idląą le'.

29 Hadíń doo dábik'ehyú át'éé dadá' iyąąyúgo ła'íí idląąyúgo, áí bee dabíí góyéégo ích'į'godot'áá, da'anii nohweBik'ehń bits'í doo yidnłsį dahíí bighą.

30 Áí bighą nohwitahyú łáni doo nadaalwod da ła'íí kaa yaa nakai, ła'íí łáni da'iłhosh.

31 Néé da'anii ídaadinel'įį lę́k'eyúgo doo nohwaa yá'iti' da doleeł.

32 Áídá' nohwaa yá'iti' lę́k'eyúgo nohweBik'ehń nohwił ch'ídaago'aahgo nohwiniidaagodnłsį, ni'gosdzáń biká' nnee doo bił nohwił ch'ígódeeh da doleełhíí bighą.

33 Áí bighą, shik'ííyú, da'ohsąągee íła'ánáht'įįhyúgo iłba' nasóohtąą.

34 Nnee ła' shiná' silįį lę́k'eyúgo gowąyú iyąą le'; áík'ehgo íła'ánáht'įįhíí doo nohwił ch'ígódeeh da. Ła' biká nadaashídołkid n'íí náńsdzáágo hasht'egodeshlíił.

12

1 Shik'ííyú, k'adíí Holy Spirit bits'ą́'dí' kaa hi'né'íí hagot'éégo at'éé shįhíí
bídaagonołsįįh hasht'į́į́.
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo daahohkąąh dadá' k'e'eshchíń doo yádaałti' dahi
daahohkąąhgo ch'a'onáłsą́ą́ ni'íí bídaagonołsį.
3 Áí bighą díí bídaagonołsįįh dázhǫ́ hásht'į́į́, nn̲ee ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirit
binkááyú yałti'yúgo doo Jesus bił ch'ígodíni at'éé n̲ii da go'į́į́: ła'íí nn̲ee ła' Holy
Spirit binkááyú yałti'yúgo zhą́ Jesus nohweBik'ehń nlįį, n̲ii.
4 Holy Spirit bits'ą́'dí' kaa hi'né'íí iłtah at'éé ndi Holy Spirit dała'áhi at'éé.
5 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziidíí iłtah ádaat'ee ndi nohweBik'ehń dała'áhi.
6 Iłtah at'éégo nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań yá nada'iziid, ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań
dała'áhi nn̲ee bíyééhíí dawa biláhyú iłtah at'éégo na'iziid.
7 Nn̲ee daantį́į́gee Holy Spirit binkááyú na'iziidíí baa daagodet'ąą, nn̲ee
dawa bá nzhǫǫ doleełgo.
8 Áík'ehgo ła' Holy Spirit binkááyú yati' góyáni baa daagodet'ąą; ła'ihíí da'áí
Spirit-híí binkááyú yati' bee koł ígózini baa daagodet'ąą;
9 Ła'ihíí odlą' bee daagodet'ąą, da'áí Spirit binkááyú; ła'ihíí da'áí Spirit
binkááyú ná'hilziihgo baa daagodet'ąą;
10 Ła'íí godiyįhgo áná'ol'įįłgo baa daagodet'ąą; ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binkááyú yádaałti'go; ła'íí spirits hago'at'éhihíí yídaagołsįgo; ła'íí Holy Spirit
binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yádaałti'go; ła'íí yati' doo bígózį dahíí n̲iigo
an̲ííhíí yaa nanádaagoln̲i'go baa daagodet'ąą:
11 Díí dawa Spirit dała'áhi bits'ą́'dí' kaa daahi'né', da'áí Spirit-híí dáhat'į́į́gee
nn̲ee daantį́į́gee yaa daagode'a'.
12 Kots'í dała'á ndi łąąyú henláá, ła'íí łąąyú henláá ndi kots'í dała'áhi at'éé:
Christ ałdó' da'ágát'éé.
13 Áík'ehgo Holy Spirit dała'áhi bee daanohwigha dała'ázhį' baptize
ádaanohwi'deszaa, Jews daandliiníí dagohíí doo Jews daandlįį dahíí, isnáh
daandliiníí dagohíí doo isnáh daandlįį dahíí; Holy Spirit dała'áhihi bits'ą́'dí'
daahiidląągo ádaanohwi'deszaa.
14 Kots'í dała'áhi łąąyú henláá, doo dała'á zhą́ da.
15 Kokeehíí, Shíí doo kogan nshłįį dahíí bighą doo kots'í itah nshłįį da, n̲ii
lę́k'eyúgo, ya' doo kots'í itah nlįį da gá?
16 Ła'íí kojaahíí, Shíí doo kon̲aa nshlįį dahíí bighą doo kots'í itah nshłįį da,
n̲ii lę́k'eyúgo, ya' doo kots'í itah nlįį da gá?
17 Kots'íhíí dawa kon̲aa nlįįyúgo hagot'éégo ch'idits'ag? Kots'íhíí dawa kojaa
nlįįyúgo hagot'éégo ich'iłchįįh doo?
18 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí hát'į́į́híí k'ehgo kots'í łąąyú henlááhíí
daanné'gee kots'í bee hadaadeszaa.
19 Kots'í bits'ádaadehezlaahíí dała'áyúgo, hagot'éégo its'í hileeh áídá'?
20 Áídá' kots'í łąąyú henláá ndi kots'íhíí dała'áhi.
21 Áík'ehgo kon̲aahíí doo hagot'éégo koganhíí, Doo hánesht'įį da, yiłn̲iih da;
ła'íí kotsits'inhíí doo hagot'éégo kokeehíí, Doo hánesht'įį da, yiłn̲iih da.
22 Doo ágát'éé da, kots'í łąąyú henlááhíí doo nalwod da ngoln̲iihíí ákón̲e' itah
nlįįgo zhą́ kots'í gólį́į́:
23 Nohwits'í łąąyú henlááhíí ła' dá'ich'į'go baa natsídaahiikees ndi, áí ła'ihíí
bitisgo nłt'éégo bił da'ónltag; nohwits'í łąąyú henlááhíí doo hagot'éégo nel'į́į́
bígonedząą dahíí dayúwehyú nłt'éégo bił da'ónltag.

24 Áídá' nohwits'í łąąyú henlááhíí daadilkǫǫhyú hit'įįgo alzaahíí doo bił da'ónltag da: áídá' Bik'ehgo'ihi'nań dawa dała' ładaayiznil, doo bił da'ónltag dahíí dabíí nłt'éégo áyílsį:

25 Áík'ehgo nohwits'í łąąyú henlááhíí doo iłk'edaadi'niih da doleeł; áídá' nłt'éégo ádaałiilzį doleełgo Bik'ehgo'ihi'nań dała'ázhį' ładaayiznil.

26 Áík'ehgo dała'á biniigonłt'éé lęk'eyúgo dawa yił biniidaagonłt'éé; dagohíí dała'á daach'idnłsį lęk'eyúgo dawa yaa bił daagozhǫǫ doleeł.

27 Áík'ehgo nohwíí itah Christ bits'í daanohłįį, ła'íí dała'á daanohtįįgee łąąyú henlááhíí daanohłįį.

28 Bik'ehgo'ihi'nań díí k'ehgo ínashood daanliinít bitahyú nyiińnil lęk'e, dantségee bindaal'a'á daanlįįgo, nakigeehíí binkááyú yádaałti'go, taagigeehíí iłch'ígó'aahgo, iké'geehíí godiyįhgo áná'ol'įįłgo, ná'ilziihgo, ich'oniigo, nant'án daanlįįgo, ła'íí Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yádaałti'go.

29 Ya' dawa Bik'ehgo'ihi'nań bindaal'a'á daanlįį née? Ya' dawa binkááyú yádaałti' née? Ya' dawa iłch'ígó'aahíí daanlįį née? Ya' dawa godiyįhgo ánáda'ol'įįł née?

30 Ya' dawa nná'daahilziihgo baa godet'ąą née? Ya' dawa Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yádaałti' née? Ya' dawa nt'é niigo anníihíí yaa nanádaagolni'go baa godet'ąą née?

31 Áídá' Holy Spirit bits'á'dí' kaa hi'né'íí itisgo at'éehíí zhą́ hádaaht'įį le': áídí' díínko itisgo ágot'éhi nohwił ch'í'nah ágóshłéh.

13

1 Nnee daanliinít nłt'éégo yádaałti'íí ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolínihíí biyati' bee yashti'shą' ndi, shił'ijóónít da'ádįhyúgo bésh dilwoshé áhiłts'agíí, dagohíí bésh be'idot'ałé łídiildiłgo áhiłts'agíí k'ehgo ánsht'ee.

2 Bik'ehgo'ihi'nań shinkááyú yałti'íí shaa godet'ąąshą' ndi, nt'é doo bígózį da n'íí dawa bígonsįshą' ndi, dawa shił ígózįshą' ndi, ła'íí shi'odlą'íí bee dził láshį godihi'niił lęk'e ndi, shił'ijóónít da'ádįhyúgo shíí doo nt'é nshłįį da.

3 Dawa shíyéehíí tédaat'iyéhíí baa hishníítshą' ndi, ła'íí shidi'didlidgo baa ídinsht'ąą lęk'e ndi, shił ijóónít da'ádįhyúgo shíí doo nt'é bee hisht'įį da.

4 Koł ijóónít nyéé lęk'e ndi ńzaadzhį' bidag ách'ít'éé, ła'íí koł goch'oba'; ła' bíyéehíí doo ídáhách'ít'įį da; doo ída'ch'odlíí da, doo ích'idilkąąh da,

5 Koł ijóónít doo nchǫ'go ách'ít'įį da, doo dashízhą́ ch'inzį da, doo dágóshch'į' bágoch'iłchįįh da, doo dénchǫ'égo baa nats'ítsikees da;

6 Doo nchǫ'go ágot'eehíí baa koł gozhǫǫ da, áídá' da'anii ágot'eehíí zhą́ baa koł gozhǫǫ;

7 Dawa bidag ách'ít'éé, dawa ch'odlą́ą, nłt'éehíí dawa nch'ołíí, dawa bich'į' dahch'idnłdǫh.

8 Koł ijóónít doo ádįįh da: yunáásyú ágone'íí baa nagolni' lęk'e ndi bech'ígonáh; Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí bee yách'iłti' lęk'e ndi bengowáh; bee koł ígózinít bech'ígowáh.

9 K'adíí łahzhį' zhą́ bídaagonlzį, hik'e yunáásyú ágone'íí łahzhį' zhą́ baa nadaagohiilni'.

10 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nań ngonłchííhíí dawa łalzaagee, doo dayúweh łahzhį' zhą́ bídaagonlzį da doo, áídá' dawa nohwił ídaagozį doleeł.

11 Chągháshé nshłįįdá' chągháshé k'ehgo yashti' ni', chągháshé k'ehgo doo
gonsą́ą́ dago natséskees ni': áídá' nn̲ee sílį́į́ hik'e chągháshé k'ehgo ánsht'ee n'íí
shits'ą́' bee yó'ogoyáá ni'.
12 K'adyúgo kát'íné doo nzhǫǫgo biyi' got'įį dahíí biyi' daadet'įįhíí k'a'at'éé,
áídá' biká' ngonyáágo daałinél'įįhíí k'ehgo nzhǫǫgo got'įį doleeł: k'adyúgo
łahzhį' zhą́ bígonsį, áídá' biká' ngonyáágo dawa bígonsį doleeł, dashíí shígózįhíí
k'ehgo.
13 Áík'ehgo ki'odlą', hik'e nłt'ééhíí nch'ohołííhíí, ła'íí koł ijóóníí biłgo, díí
taagihíí begoz'ąą; ndi koł ijóóníí itisgo at'éé.

14

1 Ił ijóóníí be'ádaanoht'eego biká hádaaht'įį, ła'íí Holy Spirit bits'ą́'dí' kaa
hi'né'íí hádaaht'įį, ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwinkááyú yałti'íí itisgo hádaaht'įį.
2 Hadíń Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yałti'íí doo nn̲ee
yich'į' yałti' da, ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ yich'į' yałti': nn̲ee doo ła' yígółsį dago;
áídá' doo bígózį dahíí biyi'siziiníí yee yaa yałti'.
3 Áídá' hadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'íí nn̲ee yich'į' yałti', nn̲ee
bi'odlą' nłdzilgo áile' doleełgo, ła'íí yidag yałti'go, ła'íí yił goyiłshǫ́ǫ́go
ánádaahidle'go.
4 Hadíń yati' doo bígózį dahíí yee yałti'íí dabíí bi'odlą' nłdzilgo áile', áídá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'íí ínashood ha'ánáłséhíí bi'odlą' nłdzilgo ádaile'.
5 Daanohwigha Holy Spirit nohwinkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yałti'go
hádaanohwisht'įį, ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwinkááyú yałti'íí itisgo nohwá
hásht'į́į́: hadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'íí hadíń yati' doo bígózį dahíí
nt'é n̲iigo an̲ííhíí yaa nanágoln̲i'yúgo zhą́ nłt'éé, ínashood ha'ánáłséhíí bi'odlą'
nłdzilgo áile' doleełhíí bighą.
6 Shik'ííyú, Holy Spirit shinkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yałtigo nohwaa
níyááyúgo, doo nt'é bígonołsįįh at'éé da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań shił ch'í'n̲ah áyíílaahíí
nohwił ch'í'n̲ah ádaashłe'yúgo zhą́, dagohíí bígonsįhíí nohwił nagoshn̲i'yúgo
zhą́, dagohíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań shinkááyú yałti'yúgo zhą́, dagohíí nohwił
ch'ígonsh'aahyúgo zhą́.
7 Be'idaadot'áłé, áí tsįsólta ła'íí béshts'ǫǫséta, doo daahin̲aa da ndi án̲ííhíí
dits'ag, áídá' doo áígee an̲íí dayúgo, hagot'éégo nt'é idot'áłéhíí bídaagoch'iłsį?
8 Ła'íí silááda bibéshdilwoshé doo áígee an̲íí dayúgo, hadíńshą' nagonłkaadhíí
bighą iłch'į'ídidle'?
9 Nohwihíí ágádaanoht'ee, yati' doo bígózį dahíí bee yádaałti'yúgo,
hagot'éégo nt'é daadohn̲iihíí yádaagołsį doleeł? Daazhógo da'ilįįzhį' yádaałti'.
10 Ni'gosdzáń biká' yati' iłtah at'éégo doo áłch'ídé da shą' ndi, dawa bígózįgo
yádaałti'.
11 Áík'ehgo yati' doo bígonsį dayúgo, nn̲ee án̲ííhíí nn̲ee łahgo hadaazt'i'híí
k'ehgo bich'į' ánsht'ee doleeł, ła'íí da'áík'ehgo shich'į' at'éé doleeł.
12 Áík'ehgo nohwíí Holy Spirit bits'ą́'dí' kaa hi'né'íí dázhǫ́ hádaaht'įįgo,
ínashood ha'ánáłséhíí bi'odlą' nłdzilgo ádaile'íí itisgo hádaaht'įį, áík'ehgo bee
nada'ohsiid.
13 Áík'ehgo hadíń Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yałti'
lę́k'eyúgo, nt'é n̲iigo an̲ííhíí yaa nanágoln̲i'híí bighą okąąh le'.
14 Yati' doo bígózį dahíí bee oshkąąh lę́k'eyúgo, shiyi'siziiníí okąąh ndi nt'é
dishn̲iigo ádishn̲iihíí doo bígonsį dago, doo shiini' bee oshkąąh da.

15 Hagolá ashnę' áídá'? Shiyi'siziinií bee oshkąąh, ła'íí bígonsįgo oshkąąh
ałdó'; shiyi'siziinií bee idish'aał, ła'íí bígonsįgo ałdó' idish'aał.
16 Dagohíí niyi'siziinií zhą bee Bik'ehgo'ihi'nań ba'ihénńzįyúgo, nnee Christ
doo hwahá nłt'éégo yígołsįid dahíí onkąąhgo ánniihíí doo yígółsį dadá',
hagot'éégo, Da'anii doleełgo at'éé, nii doleeł?
17 Nłt'éégo ihénńzįgo onkąąh ndi nidits'agíí doo bich'odaasíńni' da.
18 Daanohwigha nohwitisgo Holy Spirit shinkááyú yati' doo bígózį dahíí
yee yałti'go Bik'ehgo'ihi'nań ba'ihénsį:
19 Ágát'éé ndi ínashood ha'ánálséhgee goneznán doo náhóltag dayú yati' doo
bígózį dahíí bee yashti'shą' ndi, yati' ashdla' yídaagołsiníí nnee ła' bee bił
ch'ígonsh'aahíí bighą bee yashti'íí itisgo shił nłt'éé.
20 Shik'íiyú, nohwił ídaagozį zhinéégo doo chągháshé k'ehgo zhą
be'ádaanoht'ee da le': áídá' nchǫ'íí zhinéégo mé'híí k'ehgo be'ádaanoht'ee,
nohwił ídaagozį zhinéégo nnee báyáń daasilįįhíí k'ehgo be'ádaanoht'ee le'.
21 Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aanií biyi' gáníígo bek'e'eshchíį, Nnee biyati' łahgo
at'éhi, ła'íí nnee nanidí'íí biyati' bee díí nneehíí bich'į' yashti' doo; ágát'éé ndi
doo daashidits'ag da doleeł, nii, nohweBik'ehń.
22 Áík'ehgo Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí godiyįhgo be'ígózinií
át'éé, ái da'odlaanií doo bá alzaa da, áídá' doo da'odląą dahíí bá alzaa: ndi
Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yati'íí doo da'odląą dahíí doo bá alzaa da, áídá'
da'odlaanií bá alzaa.
23 Áík'ehgo ínashood dawa íła'adzaadá' dawa yati' doo bígózį dahíí yee
yádaałti' lęk'eyúgo, ła'íí nnee ła' Christ doo hwahá nłt'éégo yídaagołsįid dahíí,
dagohíí doo da'odląą dahíí hah'ákaiyúgo, Nohwiini' ádaadįh, daanohwiłnii
doleeł go'íí.
24 Áídá' dawa Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yádaałti' lęk'eyúgo, ła' nnee doo
odląą dahíí, dagohíí Christ doo hwahá nłt'éégo yígołsįid dahíí hah'ayááyúgo,
binchǫ'íí bił ch'í'nah áile', ła'íí yá'iti'íí yidezts'ąąhíí bighą ídinél'įį doo:
25 Áík'ehgo bijíí biyi' nainłį' n'íí ch'í'nah áyíílaago, Bik'ehgo'ihi'nań yich'į'
hishzhiizhgo yokąąh doleeł, Da'anii Bik'ehgo'ihi'nań nohwił nlįį lá, niigo.
26 Hagolá ádaahnę' áídá', shik'íiyú? Íła'ánáht'įįhgee daanohtįigee ła' ido'aał,
ła' iłch'ígó'aah, ła' Holy Spirit binkááyú yati' doo bígózį dahíí yee yałti', ła' bił
ch'í'nah ágólzįgo yaa nagolni', ła' yati' doo bígózį dahíí nt'é niigo aníihíí yaa
nanágolni'. Ái dawa ínashood nłdzilgo nazįį doleełhíí bighą ánádaaht'įįł le'.
27 Nnee ła' yati' doo bígózį dahíí yee yádaałti' lęk'eyúgo, naki dagohíí
taalt'éégo zhą begoz'ąą, ái bitisgo dah, dałiké'go yádaałti' le'; ła'íí nt'é niigo
aníihíí dała'á yaa nanágolni' le'.
28 Áídá' nt'é niigo aniihíí yaa nanágolni'íí doo hak'i dayúgo, doo yádaałti'
dago nłt'éé, ha'ánázéh yune', ích'į' yádaałti'go zhą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań yich'į'
yádaałti'go nłt'éé.
29 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yádaałti'íí naki dagohíí taalt'éégo yádaałti' le',
ła'ihíí nt'é daaniigo yádaałti'íí yaa natsídaakees le'.
30 Ła' itah dahsdaahíí nt'éhéta Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' bił ch'í'nah alza-
ayúgo, dantsé yałti'íí dant'éheego at'éé le'.
31 Áík'ehgo daanohwigha Bik'ehgo'ihi'nań nohwinkááyú yałti'íí nohwá bił
ch'í'otąą, dałiké'go, daanohwigha bídaagonoł'aah doleełgo, ła'íí daanohwigha
nohwił daagoyiłshǫ́ǫ́ doleełgo.
32 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yádaałti'íí ídaa daagodząągo dábik'eh.

33 Godikishíí doo Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą́'dí'hi at'éé da, áídá' nkegohen'ááníízhą́, Bik'ehgo'ihi'nąń bá hadaadeszaahíí, ínashood daanliiníí, ha'ánáłséhgee ágágot'ee.

34 Ha'ánázéh yunę' isdzánę́ dant'éheego ádaat'ee le': doo ákónę' yádaałti' dago bágoz'ąą; da'dits'ago bágoz'ąą, begoz'aaníí ałdó' ánííhíí k'ehgo.

35 Dant'éhéta yídaagoł'aah hádaat'įįyúgo yił nadaannęehíí gowąyú nayídaadiłkid le': isdzánę́ ha'ánázéh yunę' yádaałti'yúgo bik'e ídaayágosį.

36 Ya' ádishnįihíí doo nohwił dábik'eh da née? Ya' Bik'ehgo'ihi'nąń biyati'íí nohwíí nohwits'ą́'dí' begodeyaahi daanohsį née? Dagohíí dánohwízhą́ nohwaa hi'né'i daanohsį née?

37 Nnee ła' Bik'ehgo'ihi'nąń shinkááyú yałti', dagohíí Holy Spirit be'ánsht'ee nzįyúgo, nohwich'į' k'e'eshchiihíí nohwe Bik'ehń yegos'ánihi at'éehíí yígółsį doleeł.

38 Ła' nnee díí doo yígółsį hát'įį́ dahíí, dayúwehégo doo yígółsį da le'.

39 Áík'ehgo shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'nąń nohwinkááyú yałti'íí dázhǫ́ hádaaht'įį, ła'íí Holy Spirit nohwinkááyú yati' doo bígózį dahíí bee yałti'íí dah doo daabiłdohnii da.

40 Ha'ánázéh yunę' doo godikish dago ła'íí iłch'į'daagodinołsįgo goz'aanií k'ehgo ánádaaht'įįł le'.

15

1 K'adíí shik'ííyú, yati' baa gozhóni nohwich'į' baa nagosisnį' n'íí nohwił ch'í'nah ánánáshdle'; áí nágodoh'ąą n'íí, áí bee ndaasozįį;

2 Da'áí bee hasdánohwidi'niił, baa nohwił nagosisnį' n'íí bínádaałnįihgo daahonohtą'yúgo; doo ágádaanoht'ee dayúgo doo da'anįigo da'osohdląąd da.

3 Yati' shaa hi'né'íí itisgo at'éhi nohwaa daasiné' ni', gánohwiłdénįidgo, Christ nohwinchǫ'híí bighą daztsąą, Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' bek'e'eshchiinií k'ehgo;

4 Áídí' łehiiltįį, taagi hileehíí bijįį naadiidzaa, Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' bek'e'eshchiinií k'ehgo.

5 Áídí' Céphas bo'įį lę́k'e, áídí' binal'a'á nakits'ádahíí ałdó' daabo'įį lę́k'e:

6 Áí bikédí'go nohwik'isyú, ínashood daanlínihíí, ashdla' gonenadín bitisyú dała' daabo'įį lę́k'e; áí dásdozhą́ dawa díí jįį t'ah daahinaa, áídá' ła' da'iłhaazh.

7 Áí bikédí'go James bo'įį lę́k'e; áídí' nadaal'a'á dawa ałdó'.

8 Da'iké'yú shíí ałdó' hiłtsąą ni', doo gonshłeeh dagee gosilį́íhíí k'ehgo.

9 Nadaal'a'á dawago shíí doo bił ótag dahíí nshłįį, nal'a'híí k'ehgo doo shido'jíí bik'eh da, Bik'ehgo'ihi'nąń daayokąąhgo ha'ánáłséhíí góyéégo bich'į' nagosh'áá lę́k'ehíí bighą.

10 Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí bee ánsht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: biłgoch'oba'íí bee shaa godet'aanií doo daazhógo shainé' da; áídá' da'des'a'íí dawa bitisgo nyeego nasízíid: áídá' doo shíí ásht'į́ da, Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí shił nliinií át'į́.

11 Ágát'éé ndi shíí dagohíí ła' da'des'a'íí nohwich'į' yádaałti' ndi, díí k'ehgo yádaahiilti'go da'osohdląąd.

12 Christ daztsąądí' naadiidzaago baa na'gonį'dá', hagot'éégo nohwitahyú ła', nanezna'íí doo naadikáh da, daadohnii?

13 Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Christ doo naadiidzaa da:

14 Ła'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwił nadaagohiiln̲i'íí doo ílį́į́ da
silįį, ła'íí nohwi'odlą'íí ałdó' doo nt'é da silįį.
15 Nanezna'íí doo naadikáh dayúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo Christ naadi-
idzaago áyíílaa da, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa łéda'ilchoogo nohwígózį,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań Christ naadiidzaago áyíílaa, daan'n̲iihíí bighą.
16 Nanezna'íí doo naadikáh da lę́k'eyúgo, Christ ałdó' doo naadiidzaa da:
17 Ła'íí Christ doo naadiidzaa dayúgo, nohwi'odlą' doo ílį́į́ da; áík'ehgo
nohwinchǫ'íí t'ah biyi' nahkai.
18 Áík'ehgo Christ bił dała'á daanlįįgo da'iłhaazhíí ałdó' ch'a'ondéeh.
19 Dadíí ni'gosdzáń biká'gee daahin'n̲aago zhą́ Christ bee nłt'éégo ágot'eehíí
ndaahóndliiyúgo, néé nn̲ee dawa bitisgo dénohwaagoch'oba'é.
20 Áídá' da'an̲ii Christ daztsąądí' naadiidzaa, da'iłhoshíí bitahdí' dantsé
naadiidzáhi nlįį.
21 Áík'ehgo nn̲ee dała'á biláhyú da'itsaahi bengonyááhíí k'ehgo nn̲ee dała'á
biláhyú nanezna' n'íí naadikáh doo.
22 Adam bits'ą́'dí' nn̲ee dawa nanne'híí k'ehgo Christ bił dała'á daanliiníí
dawa nadaahi'n̲aa doleeł.
23 Áídá' nn̲ee dała'á daantį́įgee naahikáh doleeł, Christ dantsé naadiidza-
ahíí nlįį; áí bikédí'go Christ daabíyééhíí ałdó' naadikáh, dabíí nádzáágo.
24 Nadaant'aahíí dawa, ła'íí yedaabik'ehgo binawod daagolį́į́ n'íí dawa
Christ da'ílíí yiłchiihíí bikédí'go, áń bilałtł'áhgee begoz'ąą n'íí biTaa,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań, yainádi'aahdá' goldohíí bengodogaał.
25 Christ be'ina'íí dawa bikełtł'ááh nni'n̲ilzhį' yebik'eh doleełi at'éé.
26 Da'iké'yú be'ina' da'ílíí yiłchiihíí áí da'itsaahi.
27 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dawahá Christ bikełtł'ááhzhį' nyinn̲il. Áídá', Dawahá
bikełtł'ááhzhį' nni'n̲il, n̲iidá' hadíń bikełtł'ááh dawahá nyinn̲ilíí doo itah nlįį
dahíí nłt'éégo bígózį.
28 Dawahá biyahzhį' alzaadá', Bik'ehgo'ihi'n̲ań dawahá biYe' biyahzhį'
áyíílaa n'íí biYe' ałdó' dabíí biyahzhį' ádedlaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań dawa
yebik'eh doleeł.
29 Doo ágát'éé dayúgo, daztsáni bá baptize ádaabi' — diln̲e'íí nt'é bighą
ádaat'įį? Nanezna'íí doo naadikáh dadá' nt'éshą' bighą bá baptize
ádaabi'diln̲e'?
30 Ła'íí nt'éshą' bighą dawa jįį da'o'aałgee négodzidíí bidahzhį' nasiidzįį?
31 Shik'ííyú, Christ Jesus biláhyú nohwee shił gozhǫ́ǫ́híí bighą
gánohwiłdishn̲ii, Dawa jįį da'itsaahíí bee shich'į' goz'ąą.
32 Nn̲ee ni'gosdzáń biká' zhin̲eehíí yádaałti'híí k'ehgo yashti'go gádishn̲ii,
Dziłká'yú bégódzidi daagolííníí Ephesusgee bił nadaagonshkaad lę́k'eyúgo,
nt'é bee hisht'įį, nanezna'íí doo naadikáh dadá'? Ła' gádaan̲ii, Haląą da'idąą
le', da'idląą le': hiskąą́ dahiitsaahíí bighą.
33 Nohwich'į' nadoch'aa hela'; nn̲ee daanchǫ'ihíí bił nach'ikaiyúgo nłt'éégo
ách'ít'ééhíí yiłchǫǫh.
34 Ch'ínádaanohdziid, nłt'éégo ihi'n̲aahíí baa nánohkáh, nchǫ'go ánádaahn̲e'
hela'; nohwitahyú ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo yídaagołsį da: bik'ee
ídaayádaanohdzį doleełhíí bighą ádaanohwiłdishn̲ii.
35 Áídá' nn̲ee ła' na'ídaadiłkid, Hagot'éégo nanezna' n'íí naadikáh? Bits'í
hago'at'éhi yee naadikáh doleeł? daan̲iigo.

36 Ni, nn̲ee doo gonyáni, nt'éhéta k'edíńlaahíí ntsé datsaahíí k'ehgo aln̲e'yúgo
zhą́ hajéeh:
37 Hant'é hajéédíí doo áí ga'at'éhi k'edíńlaa da, k'edilzíí zhą́ k'edíńlaa, tł'oh
nagháí dagohíí łahgo at'éhihíí shį:
38 Hant'é hajéédíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí hát'į́į́yú áile', áík'ehgo k'edilzíí
dała'á n'ą́ą́go hajéédgo iłtah at'éégo ánolįgo áile'.
39 Its'í doo dawa łełt'ee da: ła' nn̲ee bits'í, ła'íí dawahá nadaakaihíí, ła'íí łóg,
ła'íí dlǫ́' ałdó'.
40 Its'í ła' yaaká'yú daagolį́į́, ła'ihíí ni'gosdzáń biká' daagolį́į́: yaaká'yúhíí
be'ízisgo at'éhi doo ni'gosdzáń biká'yúhíí be'ízisgo at'éhi łełt'ee da.
41 Ya'áí dásahngo bits'ą́'dindláád, tł'é'gona'áí dásahngo ałdó' bits'ą́'dindláád,
ts'iłsǫǫsé dásahngo bits'ą́'dindláád; ts'iłsǫǫsé dała'á n'ą́ą́go łahgo at'éégo
bits'ą́'dindláád.
42 Nanezna' n'íí naadikáhíí ałdó' ágát'éé. Its'í k'edilzíí k'ehgo łehi'né'íí
hichǫǫh, its'í łahgo at'éhi yee naadikáh, doo daahichǫǫhi da.
43 Its'í doo ílį́į́go łehi'né' n'íí ízisgo at'éégo nádidáhgo aln̲e': doo nalwodgo
łehi'né' n'íí binawod golį́į́go nádidáhgo aln̲e'.
44 Dá ni'gosdzáń biká'gee kots'íhihíí łehi'né' n'íí yaaká'dí'go kots'íhihíí bee
nách'ididáh. Kots'í ni'gosdzáń biká'gee golį́į́, ła'íí yaaká'dí'go kots'í gólį́į́.
45 Gán̲íígo bek'e'eshchįį, Dantsé nn̲ee alzaahíí Adam holzéhi hin̲aa silįį;
Adam iké'yúhíí spirit be'ihi'n̲aahíí silįį.
46 Áídá' its'í yaaká'dí' gólííníí doo ntsé begonyáá da, ndi its'í ni'gosdzáń biká'
gólííníí ntsé begonyáá, áníita its'í yaaká'dí' gólííníí begonyáá.
47 Dantsé nn̲ee alzaahi ni'gosdzáń bits'ą́'dí' nlįį, łeezh bee alzaa: iké'gee
nn̲eehíí yaaká'dí' nyáá, áń nohweBik'ehń nlįį.
48 Ni'gosdzáń biká' nn̲ee łeezh be'ádaaszaahíí, dantsé nn̲ee łeezh be'alzaahíí
k'ehgo ádaat'ee: ła'íí yaaká'yú daagolííníí, nn̲ee yaaká'dí' nyááhíí k'ehgo
ádaat'ee.
49 Nn̲ee łeezh be'alzaahíí k'a'ádaandlįįgo daagosiidlįįhíí k'ehgo yaaká'dí'
nn̲ee ałdó' k'a'ádaandlįį doleeł.
50 Shik'ííyú, díí nohwił nagoshn̲i', nn̲ee daanliiníí bits'í hik'e dił biłgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee daanliiníí doo itah daaleeh da; its'í nanne'
doleełíí ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí doo bíyéé daaleeh at'éé da.
51 Isąą, doo bígózį da n'íí nohwił ch'í'n̲ah ashłe'; doo daanohwigha
da'iilwosh da doleeł, áídá' łahgo ádaant'eego ánohwi'diln̲e' doleeł,
52 Dagoshch'į', ch'inesk'ołíí k'ehgo, iké'yú béshdilwoshé ánn̲iidgee:
béshdilwoshé án̲íí doleeł, ła'íí nanezna' n'íí its'í doo hichǫǫhíí bee naadikáhgo
ádoln̲iił, ła'íí néé łahgo ádaant'eego ánohwi'diln̲e' doleeł.
53 Díí its'í hichǫǫhíí its'í áníidéhi doo hichǫǫh dahíí ík'eyidleeh doleeł, ła'íí
díí its'í datsaahíí its'í áníidéhi doo datsaah dahíí ík'eyidleeh doleeł.
54 Áík'ehgo díí its'í hichǫǫhíí doo hichǫǫh dahíí ík'eyiidlaago, ła'íí díí its'í
datsaahíí doo datsaah dahíí ík'eyiidlaago, gán̲íígo bek'e'eshchiiníí begoln̲e'
doleeł, Da'itsaah n'íí baa gonezn̲aago doo nt'é da silįį.
55 Da'itsaahíí ńlíni, ninawod bee nohwighą́ą́ n'íí hayú begoz'ąą? Da'itsaahíí
ńlíni, gonłn̲éé n'íí hayú goz'ąą?
56 Nohwinchǫ'híí bighą da'itsaahíí nalwod; ła'íí begoz'aaníí biláhyú nchǫ'íí
nalwod.
57 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosį, áń nohweBik'ehń Jesus Christ biláhyú
da'itsaahíí baa daagonln̲ééhgo ánohwile'.

58 Ái bigha, shik'ííyú, shił daanohshóni, nłdzilgo nasozįį, doo bits'ą' daadiho'náhgo da, da'ákozhą́ łą́ągo nohweBik'ehń bá nada'ohsiid, nohwe-Bik'ehń biláhyú bá nada'ohsiidíí doo da'ílínéhi at'éé dago bídaagonołsįhíí bigha.

16

1 K'adíí nnee Bik'ehgo'ihi'nań báhadaadeszaahíí zhaali bá ndaahohniiłíí bee nohwich'į' yashti': Galatiayú ínashood ha'ánáłséhíí gábiłdishnii n'íí k'ehgo nohwíí ałdó' ágádaahne'.

2 Godilziníí bijįį dábik'ehń dała'á nohtįįgee Bik'ehgo'ihi'nań danelt'eego bee nohwich'ozni'híí k'ehgo zhaali ła' k'ihzhį' ndaahohniiłgo iłch'į' ndaahohniił, áík'ehgo níyáágee doo zhaali ndaahohniił da doleeł.

3 Áík'ehgo akú níyáágo nnee ła' nzhǫǫ daadohniihíí naaltsoos baa daanohniił, ái zhaali baa daasoné'íí Jerusalemyú daidiiné'híí bigha akú daadish'aał.

4 Shíí ałdó' akú disháh dábik'ehyúgo, akú bił dishkah.

5 Macedóniayú ch'íńsháh shį: Macedóniayú ch'íníyáágo nohwaa deshaał.

6 Akú dét'įhézhį' nohwił nahashtą́ shį, dagohíí da'akú sheehai shį, áík'ehgo dahayú dahnáádishdáhyú bee shich'odaahnii doleeł.

7 Akú ch'íńsháhgo doo dét'įhézhį' nohwistséeh hásht'įį́ da, áídá' nohwe-Bik'ehń hát'įį́yúgo nohwił nahashtą́ hásht'įį́.

8 Pentecost bengonyáázhį' Éphesusgee siidáa doo.

9 Nłt'éégo na'isiidíí dahot'éhé bee shá ch'íńtą́ą́, ła'íí shich'į' nadaagonłkaadíí łą́ą́.

10 Timótheus nohwaa nyáágo doo neldzidgo ádaanołsį da le': nohweBik'ehń binasdziidíí nayik'í'iziid, shíí na'isiidhíí k'ehgo.

11 Doo hadíń da'ílínégo baa natsekees da le': áídá' bich'odaahniigo bił gozhǫ́ǫgo shich'į' dováh: bíí hik'e shik'isyú ła' ałdó' shaa hikáhíí nhoshłíí.

12 Nohwik'isn Apollos holzéhi, nohwik'isyú ła' biłgo nohwaa hikáh dázhǫ́ hásht'įį́ ndi k'adyúgo doo digháh hát'įį́ da; ndi bá ch'ígót'i' gozlį́įgo nohwich'į' digháh ndi at'éé.

13 Daadeh'įį́, nohwi'odlą'íí bee nłdzilgo nasozįį, báyáń k'ehgo ádaanoht'ee, nadaałwodgo nadaasozįį le'.

14 Dawa ánádaaht'įįłíí łił daanohjǫǫgo ánádaaht'įįł le'.

15 Shik'ííyú, Stéphanas bigową dágoz'ąą nt'éégo Akéyagee dantsé da'osdląądgo bídaagonołsį, ła'íí ínashood daanliiníí yinádaadéz'įįgo yaa ádaadest'ąą,

16 Nnee ágádaat'eehíí hik'e nohwich'odaaniihíí, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań bánada'iziidíí dawa daadohts'ago nánohwoshkąąh.

17 Stéphanas hik'e Fortunátas ła'íí Akéyas hikaihíí baa shił gozhǫ́ǫ́: nohwíí doo nohkáh dagee ái hikai.

18 Shiyi'siziiníí hanáyołgo ádaashiilaa, ła'íí nohwíí ałdó' ágádaanohwislaa: nnee ágádaat'eehíí daadinołsįgo ba'ihédaanohsį.

19 Asiagee ínashood ha'ánáłséhíí dawa, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłnii. Áquila hik'e Priscílla ła'íí bigową yune' ha'ánáłséhíí ałdó' dawa nohweBik'ehń binkááyú, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłnii.

20 Christ biláhyú nohwik'ííyú daanliiníí dawa, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłnii. Daagodinołsįgo daałohts'ǫs le'.

21 Shíí, Paul, Gozhǫ́ǫ́, nohwiłdishniihíí dashíí shigan bee k'eshiłchį́į́.

22 Nnee ła' doo Jesus Christ nohweBik'ehń bił nzhǫǫ dayúgo, bił ch'ígodíni at'éé. NohweBik'ehń nánídáh.
23 Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bee nohwił goz'ąą le'.
24 Christ Jesus binkááyú shił ijóónii bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE CORINTHIANS

1 Shíí, Paul, Bik'ehgo'ihi'nań bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshłíni, ła'íí nohwik'isn Timotheus holzéhi biłgo, Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhíí Corinthgee ha'ánáłséhíí bich'į' k'e'iilchii, ínashood daanliinií dawa Akéya biyi' dahot'éhé daagolíínií biłgo:

2 Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa, Jesus Christ nohweBik'ehń biłgo biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.

3 Bik'ehgo'ihi'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, ba'ihégosį le', áń bits'ą'dí' aatét'íi begoz'ąą, Bik'ehgo'ihi'nań dawa bee hadag ánágodle'íí;

4 Áń góyéégo nohwich'į' nagowaagee hadag ádaanohwiłsį, nnee dant'éhéta bee bich'į' nadaagontł'ogyúgo hadag ánádaahiidle'híí bighą, danéé Bik'ehgo'ihi'nań hadag ádaanohwiłsįhíí bee hadag ánádaahiidle'go.

5 Christ biłgo dánohwiniigonłt'éé ńt'éehíí k'ehgo Christ nłdzilgo hadag da'ánohwiłsį nt'éé.

6 Néé nohwiniigodilne' lęk'eyúgo, hadag ádaanoht'ee doleełhíí ła'íí hasdánohwinііł doleełhíí bighąhi at'éé, áí nohwiniigonłt'éehíít k'ehgo nohwíí ałdó' nohwiniigonłt'éehíí bee hadag ádaanoht'eego ádaanohwiłsį, ła'íí néé hadag ánohwi'dilne' lęk'eyúgo hadag ádaanoht'ee doleełhíí ła'íí hasdánohwinііł doleełhíí bighąhi at'éé.

7 Nłdzilgo nohwaa da'óndlii, díínko bígonlzįhíí bighą, néé nohwiniigodilne'híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwiniigodilne' ndi Bik'ehgo'ihi'nań hadag ádaanohwiłsįhíí k'ehgo nohwíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'nań hadag ádaanohwiłsį doleeł.

8 Christ biláhyú nohwik'ííyú daanohłíni, Asiayú góyéégo nohwich'į' nagoyaahíí bídaagonołsį háhiit'įį, dázhǫ́ góyéégo nohwich'į' nagoyaahíí bighą nohwinawod dásdozhą́ asdįįdgo daahiitsaah łąą niidzįį:

9 Da'itsaahíí bee nohwá ngot'ąą niidzįį, áídá' danéé doo ída'óndlii da, ndi Bik'ehgo'ihi'nań nanezna'íí nádaayihii'na'íí ba'óndlii doleełhíí bighą nohwich'į' ágodzaa.

10 Áń góyéégo da'itsaahíí yits'ą' nohwinil áídí' yits'ą' nánohwinііł: ła'íí ágánánohwidle' doleełgo ba'óndlii;

11 Nohwíí ałdó' nohwi'okąąhíí bee nohwich'odaahnii, áík'ehgo nnee łą́ągo nohwa da'oskąądgo hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'nań nohwich'oznii'íí nnee łą́ągo ba'ihédaanzį doleeł.

12 Díí baa nohwiłgozhǫ́ǫ́, díínko nohwijíí yune' bígonlzį, ni'gosdzáń biká' nnee bitahyú ła'íí itisgo nohwíí nohwitahyú Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee da'aniigo, doo daazhógo da ánáhiit'įįł, doo ni'gosdzáń biká'dí' igoyą'íí bee da, Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí binkááyú ánáhiit'įįł.

13 Daahohshííhíí ła'íí dá bee nohwił ídaagozinií zhą́ baa nohwich'į' k'e'iilchii; áí dahot'éhé baa nohwił ídaagozį doleełgo hasht'íí;

14 Ilk'idá' łahzhį' nohwídaagonołsį n'íí k'ehgo, áík'ehgo néé nohwaa nohwił gozhǫ́ǫ́híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwaa nohwił gozhǫ́ǫ doleeł, Jesus nohwe-Bik'ehń nádáhíí bijįį.

15 Ái da'aɲiigo bígonsįhíí bighą ntsé nohwaa nsháhgo ni', nakidn nohwił daagoyiłshǫ́ǫ́ doleełgo;
16 Macedóniayú hishaałyú ła'íí t'ąązhį' náshdaałgo nohwaa nsháhgo ni', áídí' Judeayú shich'odaahɲiigo dishάhgo ni'.
17 Ya' daazhógo ádishɲiigo ágádishɲii lą́ née? Ya' ni'gosdzáń biká' nɲee k'ehgo nagoshchi' née, ya' shił nagokigo, Ha'oh, ła'íí, Dah, dishɲii née?
18 Dah, áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań da'aɲii nlįįhíí k'ehgo doo nohwił nagokigo, Ha'oh, ła'íí, Dah, nohwiłn'ɲii da.
19 Silvánus ła'íí Timotheus hik'e shíí biłgo Bik'ehgo'ihi'ɲań biYe', Jesus Christ, nohwitahyú baa nohwił nadaagosiilɲi'íí doo bił nagokigo, Ha'oh, ła'íí, Dah, ɲii da, áídá' áń dábik'ehn, Ha'oh, ɲii.
20 Dábik'ehn Bik'ehgo'ihi'ɲań nt'é ɲiigo yengon'ą́ą́dá' Christ, Ha'oh, da'aɲii ɲii ni', ła'íí áń binkááyú, Doleełgo at'éé, daan'ɲii, Bik'ehgo'ihi'ɲań ba'ihégosį doleełgo.
21 Bik'ehgo'ihi'ɲań néé hik'e nohwíí biłgo Christ bił dała'á daandlįįgo nłdzilgo ánohwiłsįhi at'éé, ła'íí da'áń hadaanohwidilaahi at'éé;
22 Áń nohwiká' da'izkałhíí k'ehgo bíyéé daandlįįgo nohwígózįgo áyíílaa, ła'íí nohwijíí biyi' Holy Spirit nohwaidin'ą́ą́, ái Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwiłɲiigo yengon'áánií begolɲe'go ch'í'ɲah hileeh.
23 Dií da'aɲii ádishɲiigo Bik'ehgo'ihi'ɲań shá yígółsįgo biká ádishɲii, doo nohwił daagozhǫ́ǫ́ dago ánohwishłe' doo hasht'į́į́ dahíí bighą doo hwahá Corinthyú náshdáh da.
24 Doo nohwe'odlą' bee nant'aahíí k'ehgo nohwaa natsídaahkees da, áídá' nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleełgo nohwił nada'idziid; nohwi'odlą'íí iłk'idá' nalwod.

2

1 Nohwaa nánáshdáhgo doo nohwił daagozhǫ́ǫ́go ádaanohwishłe'go da shiini' łashłaa.
2 Doo nohwił daagozhǫ́ǫ́go ánohwishłaayúgo hadíń lą́ shił gozhǫ́ǫ́go áshile', nohwíí zhą́ gónko doo nohwił daagozhǫ́ǫ́go ánohwiishłaa n'íí?
3 Ái bighą áik'ehgo nohwich'į' k'eshiłchį́į́, nohwaa niyáágo nohwíí shił daagoyiłshǫ́ǫ́ le'at'éhi doo shiini' bídaadoɲííhgo da; díí da'aɲii nohwá bígonsį, nt'é baa shił gozhóónií nohwíí ałdó' baa nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleeł.
4 Nohwich'į' k'e'shiłchį́į́dá' doo shił gozhǫ́ǫ́ da ni', shijíí doo nkehen'ą́ą́ da ni', ła'íí hishchag ni'; doo nohwiini' daadishɲiihíí bighą da, áídá' dázhǫ́ shił daanohshǫǫgo baa nohwił nagoshɲi'híí bighą.
5 Dahadíńta biɲi'ńɲiihyúgo, doo dashízhą́ shich'į' at'į́į́ da, áídá' daanohwigha nohwich'į' at'į́į́, ndi doo yóíyáhgo da, doo ídaagosh'a'go ádishɲii hasht'į́į́ da.
6 Nɲee ágát'éehíí łą́ągo nołt'eego biniidaagodohłaa n'íí da'áígee dábik'eh.
7 Áík'ehgo bich'į' ánádaahɲe'go binchǫ'híí bighą baa nádaagonoh'aahgo hadag ádaanołsį, doo ágádaanoht'ee dayúgo, dánko dázhǫ́ itiségo ts'íyaa ábile'.
8 Áík'ehgo nohwił daanzhoonií bił ch'í'ɲah ádaahłe'go nádaanohwoshkąąh.
9 Nt'é nohwił déɲiidíí bikísk'eh ádaanoht'ee shį bígonsįįhíí bighą nohwich'į' k'e'eshiłchį́į́.
10 Dahadíń nchǫ'híí bighą baa nádaagonoh'aahíí shíí ałdó' baa nágodinsh'aah: dant'éhéta baa nádaagoni'ą́ą́yúgo nohwíí nohwighą asht'į́į́, Christ binadzahgee.

11 Doo ágádaant'ee dayúgo dánko ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, nohwitis hileeh: hagot'éégo nohwich'į' na'iziidíí bídaagonlzį.
12 Troasyú Christ baa yati' baa gozhóni baa yashti'yú níyáádá' nohwe-Bik'ehń shá ch'íńtą́ą́,
13 Áídá' shik'isn Titus ákú doo hak'i dahíí bighą shiyi'siziiníí biyi' doo ił-ch'į'gont'éé da ni'; áík'ehgo áídí' bits'ą́' dahdiyaago Macedóniayú dahnaadi-isdzaa.
14 Bik'ehgo'ihi'ną́ń ba'ihégosį, áń dákozhą́ Christ binkááyú nagonl'né-hgo ánohwiłsį, ła'íí nohwinkááyú bígozį́go ádilzį, áí łikągolchį́híí k'a'at'éégo da'adzaayú benagowaa.
15 Hadíí hasdákáhíí ła'íí doo hasdákáh dahíí bitahyú Bik'ehgo'ihi'ną́ń bich'į' Christ yee łikągolchį́híí k'a'at'éégo ndlį́į:
16 Hadíí doo hasdákáh dahíí bich'į'yúgo golchiníí da'itsaah áidoliiłíí k'a'at'éégo ndlį́į; áídá' hadíí hasdákáhíí bich'į'yúgohíí golchiníí ihi'nąa áidoliiłíí k'a'at'éégo ndlį́į. Hadíń lą́ą́ díí yínel'ąą?
17 Łą́ą́go Bik'ehgo'ihi'ną́ń biyati' doo da'anii ádaanįigo yaa yádaałti', áídá' néé doo ágánt'ee da; néé Bik'ehgo'ihi'ną́ń biyati' da'anįigo baa yáhiilti', Bik'ehgo'ihi'ną́ń nohwinł'a'go, da'áń binadzahgee Christ binkááyú yáhiilti'.

3

1 Ya' nohwich'į' ídaayánáhiilti'go godeyaa née? Ya' naltsoos néé nłt'éégo nohwaa nagolni'íí hádaaht'į́į née, dagohíí nohwits'ą́'dí' ła' naltsoos ágát'éehíí háhiit'į́į née, ła' ágádaat'į́įhíí k'ehgo?
2 Nohwíí naltsoos nłt'éégo nohwaa nagolni'íík'a'at'éégo ádaanoht'ee, nohwi-jíí biká' bek'e'eshchį́į, nnee dawa daayozhíígo yídaagołsį:
3 Nohwíí naltsoos Christ yaa nagolni'íí néé áhiidlaahíí daanohłį́įgo bígózį, doo ink bek'e'eshchį́į da, ndihíí Bik'ehgo'ihi'nąń hinąhi biSpirit bek'e'eshchį́į, doo tséé nteelíí biká' da, ndihíí nnee daabijíí biká' k'e'eshchį́į.
4 Christ binkááyú Bik'ehgo'ihi'nąń ba'óndliihíí bighą án'nii:
5 Dant'é bíniil'ą́ąhíí doo néé nohwits'ą́'dí' benagowaa da; áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń zhą́ bits'ą́'dí' benagowáhi at'éé;
6 Áń áníidégo nohwá ngon'áánííbaa nagohiilni'go bíniil'ą́ągo ánohwilaa; doo yati' bee nohwá ngon'ááníízhą́ baa yáhiilti' da, áídá' nt'é nįigo anníhíí yaa yáhiilti', Holy Spirit nohwinkááyú yałti'go: Jews bich'į' begoz'aanídaitsaahíí bee nnee bángot'ą́ą, áídá' Holy Spirit-híí nnee ihi'naa yaa daidi'aah.
7 Begoz'aanítséé biká' k'e'eshchiiníída'itsaahíí áile' ndi dázhǫ́ bits'ą́'dindlá́adgo bengonyáá, áík'ehgo Israel hat'i'i Moses binii' bits'ą́'dindlá́adíí bighą ch'éh daayineł'į́į, bits'ą́'dindlá́adíí bech'ígonáh doleeł ndi;
8 Áí ndi ágádzaago, Holy Spirit binkááyú begoz'aanídázhǫ́ itisgo bits'ą́'dindlá́ad doleeł go'íí.
9 Da'itsaah áile'go begoz'aanídits'ą́'dindlá́ad lę́k'eyúgo, dábik'ehyú áile'go begoz'aanídaitisgo bits'ą́'dindlá́di at'éé.
10 Da'anįigo begoz'aanídłah bits'ą́'dindlá́ad n'íí, k'adíídoo bits'ą́'dindlá́ad da silį́į, ła'i bitisgo bits'ą́'dindlá́adhíí bighą.
11 Begoz'aanídech'ígonyáá n'íí bits'ą́'dindlá́ad lę́k'eyúgo, doo bech'ígowáh dahíí bitisgo bits'ą́'dindlá́ad go'į́į.
12 Áí ndaahóndliigo dabígózį́go yáhiilti':

13 Doo Moses k'ehgo yáhiilti' da, áń Israel hat'i'i nt'é bits'ą́'dindláádíí édįįhíí
doo daayiłtséh dago biniizhį' nná'iłtsos:
14 Daabiini' bee doo daago'įį da silįį; áík'ehgo díí jįį ndi doo áníidá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e bíí biłgo łángon'áni daayozhíígo binatsekeesíí biná'isti'
n'íí t'ah da'ágát'éé; áí Christ binkááyú zhą́ yó'oltsoos.
15 Díí jįį ndi Moses binaltsoos daahojíígo binatsekeesíí t'ah biná'isti'
k'a'at'éégo t'ah doo yídaagołsįį da.
16 Da'ágát'éé ndi nohweBik'ehń bich'į' ách'idzaayúgo konatsekees biná'isti'
n'íí k'ihzhį' yó'oltsoos.
17 NohweBik'ehń Holy Spirit at'éé: hayú nohweBik'ehń biSpirit nlįįgee
daanohwigha nohwił ch'í'otąą.
18 Daanohwigha, nohwinii doo bináda'isti' dago, kát'íné biyi'zhį' daad-
inéel'įįhíí k'a'at'éégo nohweBik'ehń bits'ą́'dindláádíí daanéel'įį, áík'ehgo áń
bits'ą́'dindláádíí nohwits'ą́'dindláádgo daahiidleeh, dayúweh nohwá goldo-
hgo, áí nohweBik'ehń biSpirit bits'ą́'dí' begon̲áh.

4

1 Áík'ehgo díí na'idziidíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'híí bighą nohwaa
dain'ą́ą́go nyee ndi dahnldǫh;
2 Nadaant'į'go nchǫ'go ágot'eehíí doo be'ánt'ee da, doo łé'iilchoogo
nahiit'aash da, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' doo bee nahiich'aa da; ndi biyati'
da'an̲iihíí ch'í'n̲ah ánlzį, áík'ehgo nn̲ee dała'á daantį́įgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi-
nadzahgee da'áígee yáhiilti'go yídaagołsį.
3 Yati' baa gozhóni baa nagohiiln̲i'íí hadíń bich'į' bená'isti'yúgo, doo hwahá
hasdákáh dahíí zhą́ bich'į' bená'isti'hi at'éé:
4 Ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí yebik'ehi, ch'iidn nant'án, doo da'odląą dahíí
biini' yiłeda'istsooz, Christ, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'at'éhi da'áiyihíí ye'at'éhi, baa
na'gon̲i'íí bits'ą́'dindláádíí doo bee bich'į' got'įį hileeh dahíí bighą.
5 Doo néé ídaanagohiiln̲i' da, Christ Jesus nohweBik'ehń nlíni zhą́ baa
nagohiiln̲i'; áídá' nééhíí nohwá na'idziidíí ndlįį, Jesus bighą.
6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Chagołheełyun̲e' idindláád le', nn̲iidíí nohwijíí yun̲e'
odaadezdlaad, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dindláádíí bídaagonlzįhíí bighą, áí Jesus
Christ binii biká'zhį' hit'įį.
7 Néé tus goshtł'ish be'alzaahíí k'ehgo ánt'ee ndi áí łáń ílínihíí nohwiyi'
golį́į́, ínawod dázhǫ́ k'a'at'éhi doo néé nohwits'ą́'dí' da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bits'ą́'dí'hi bígózį doleełhíí bighą.
8 Iłtah at'éédí' nohwich'į' nagontł'og ndi doo hayaa ánohwile' da; hagot'éégo
ánágot'įįł shįhíí doo bídaagonlzį da ndi biyah daanldǫh;
9 Nohwiniigodnłsį ndi doo yó'onohwidi'aah da; nkínohwidest'e' ndi doo
nohwizes-hįį da;
10 Jesus bi'ihi'n̲a'íí nohwiká'zhį' hit'įį doleełhíí bighą, Jesus adzaahíí
k'a'at'éégo néé ndi dábik'ehn da'itsaahíí bee nohwich'į' goz'ąą.
11 Nohwits'í dadotsaałíí ndi Jesus bi'ihi'n̲a' bee ch'í'n̲ah doleełhíí bighą t'ah
hin'n̲aa ndi Jesus bighą nohwidi'zodeełgo baa nohwidi'det'ąą.
12 Áík'ehgo Jesus baa yáhiilti'híí bighą da'itsaahíí bee nohwich'į' goz'ąą,
áídá' áí bighą nohwihíí ihi'n̲aahíí nohwaa gode'aa.
13 Osisdląądhíí bighą bá yashti', n̲iigo k'e'eshchįį; néé ałdó' da'ágát'éégo
ohiidląą, áík'ehgo ágádi'n̲iigo bá yáhiilti';

14 Díí bígonlzį, hadíń Jesus naadiidzaago áyíílaa n'íí, néé ałdó' Jesus biłgo nádihiikáh ánohwile' doleeł, áídí' dabíí binadzahgee nnohwidoṇił, nohwíí biłgo.

15 Ádaagodzaahíí dawa nohwíí nohwighą ádaagodzaa, Bik'ehgo'ihi'ṇań biłgoch'oba'íí an'odaazlįįhíí nṇee bitahyú dayúweh nołseełgo ba'ihégosiníí ałdó' dayúweh nołseeł doleeł, Bik'ehgo'ihi'ṇań dázhǫ́ ba'ihégosį doleełgo.

16 Áí bighą doo hayaa ánohwile' da; nohwits'í ndihit'ood ndi dajįį bíígha nohwiyi'siziinií ániidégo ánalṇiił.

17 Dét'įh nohwich'į' nadaagontł'ogíí dázhǫ́ nohwaa gozhóónií doo ngonel'ąą dahi dawahá bitisgo at'éhi nohwá iłch'į'yile';

18 Dawahá hit'iiníí doo néel'įį dadá' doo hit'įį dahíí zhą́ néel'įį: dawahá hit'iiníí bech'ígowáh; áídá' doo hit'įį dahíí dahazhį' begoz'ąą.

5

1 Díínko bídaagonlzį, ni'gosdzáń biká' nohwits'í bee gowągolgai k'ehgo biyi' daagondliiníí nankaadgo, gową doo kogan be'alzaa dahíí, Bik'ehgo'ihi'ṇań áyíílaahíí, yaaká'yú dahazhį' goz'áni nohwá goz'ąą.

2 Kogee díí nohwits'í bee nahiikaidá' ík'edaan'ṇíí, yaaká'yú biyi' daagondlįį doleełíí bídįh daandlįįgo ík'edaahihiidléh hádaahiit'įįgo:

3 Ík'eda'iidlaayúgo dádaałinchiigo doo daanohwi'diltséh le'at'éé dahíí bighą hádaahiit'įį.

4 Díí nohwits'í gowągolgai k'a'at'éhi t'ah biyi' daagondlįįgo, nohwich'į' badaagontł'ogíí bighą ík'edaan'ṇíí: nohwits'í diyágé k'a'at'éégo doo ídaadihi'ṇiiłgo da, ndi dayúweh nohwik'ena'izlaa hádaahiit'įįhíí bighą, áík'ehgo ihi'ṇaahíí da'itsaahíí yidag hadogáát.

5 Bik'ehgo'ihi'ṇań dabíí áí bighą iłch'į'nohwilaa, ła'íí Holy Spirit nohwaidin'ą́ą́, áí bee Bik'ehgo'ihi'ṇań iłk'idá' ánṇiidíí da'aṇii begolṇe'go nohwił ch'í'ṇah hileeh.

6 Áí bighą dábik'ehn bidag ádaant'ee, nohwits'íhíí nohwigowąhíí k'ehgo t'ah biyi' daagondlįįgo nohweBik'ehń doo bił daagondlįįgo bídaagonlzį ndi:

7 (Nohwi'odlą'íí zhą́ bee hiikaah, doo daahiit'iiníí bee da:)

8 Bidag ádaant'ee, nohwiłdishṇii, nohwits'í bits'ą́'dí' dahdiniikáhgo nohwe-Bik'ehń bił ndaagondleehgo dázhǫ́ hádaahiit'įį.

9 Áík'ehgo nohwits'í biyi' daagondlįįyúgo, dagohíí bits'ą́'yú daagondlįįyúgo, Bik'ehgo'ihi'ṇań bił daagoyihilzhǫǫ doleełhíí bighą nada'idziid.

10 Daanohwigha Christ bidáhzhį' nkáhgo nohwaa yá'iti' doleeł; nohwits'í biyi' daagondlįįdá' ánádaahiit'įįł n'íí dábik'ehgo daanohwich'į' nahi'ṇiił, nłt'éehíí dagohíí nchǫ'ííta.

11 Áík'ehgo nohweBik'ehń bégódzidíí bígonlzįhíí bighą nṇee bich'į' yáhiilti'go biini' bá ádaagohiidleeh; hago ánt'eehíí Bik'ehgo'ihi'ṇań yígółsį; nohwíí ałdó' nohwijíí naz'ąądí' nohwídaagonołsį shį.

12 Néé doo daazhógo nohwich'į' ídaayánáhiilti' da, áídá' nohwee ída'ołíí doleełhíí bighą nohwich'į' k'e'iilchii, áík'ehgo nṇee koká'yú hago ádaanolinníí zhą́ yee ídaada'odlíí, áídá' kojíí yuṇe' begoz'ánihíí doo yee ídaada'odlíí dahíí bich'į' t'ąązhį' hanádaahdzii doleełhíí bighą nohwich'į' k'e'iilchii.

13 Nohwiini' ádįįh k'a'ánondlįįyúgo Bik'ehgo'ihi'ṇań bá áhiit'įį: nohwiini' golíįyúgo nohwíí nohwighą áhiit'įį.

14 Dała'á, nn̲ee dawa yá daztsąą; áík'ehgo nn̲ee dawa nanezna'hi at'éé
bídaagonlzįhíí bighą Christ bił ijóóníí nanohwiiłaa:
15 Áń nn̲ee dawa yá daztsąą, hadíń hin̲aahíí doo dayúweh dabíí ídáhi'n̲aa da
doleełgo, áídá' hadíń bá daztsąądí' naadiidzaahíí yá hin̲aa doleełgo.
16 Áí bighą kodí' godezt'i'go nn̲ee doo ła' nn̲ee at'éé zhin̲éégo baa natsíhiikees
da: Christ nn̲ee zhin̲éégo at'éégo baa natsíhiikees ni' ndi, doo dayúweh nn̲ee
zhin̲éégo baa natsíhiikees da.
17 Áík'ehgo hadíń Christ yił dała'á nasdlįį lę́k'eyúgo, nn̲ee áníidégo
ánábi'delzaa: dabíntsédá' ye'at'éé n'íí ąął bech'ígoyáá; dawahá áníidégo
ánálzaa go'į́į́.
18 Díí dawa Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' begoz'ąą, áń Jesus Christ biláhyú bik'íí
ánádaanohwisdlaa, ła'íí nn̲ee hik'e Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił iłk'íí nádaasdlįįhíí baa
nagohiiln̲i'go nohwaa godin'ą́ą́.
19 Díínko áłdishn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań Christ biláhyú nn̲ee ni'gosdzáń biká'
daagolííníí bik'íí ánáyiidlaa, doo binchǫ'íí bá yił ołtag dago; ła'íí nn̲ee bik'íí
ánáyidle'íí baa nagohiiln̲i'go nohwaa godin'ą́ą́.
20 Áík'ehgo Christ binal'a'á ndlįįgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwinkááyú
nádaanohwokąąh: Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'íí nádaahdleeh, nohwiłn'n̲iigo Christ
bá yáhiilti'go nánohwihiikąąh.
21 Christ biyi' daahiidleehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'ééhíí
be'ádaant'ee doleełhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań Christ, doo nchǫ'go at'éé n'íí,
néé nohwinchǫ'íí biká'zhį' áile'go nchǫ'go at'éégo áyíílaa.

6

1 Néé ałdó', Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił na'idziidíí ndlįįgo, bił goch'oba'íí doo
da'ílį́į́zhį' nádaadohné' da le', nohwiłn'n̲iigo nánohwihiikąąh.
2 (Bik'ehgo'ihi'n̲ań gán̲íí, Yati' baa gozhóni nágodn'aahíí nił ch'í'otąągee
nidesiits'ą́ą́, hasdách'igháhíí bijįį nich'osiin̲í' ni', n̲ii: isąą, dák'ad begoz'ąą; díí
jįį hasdách'igháhíí nohwá begoz'ąą.)
3 Doo hadíń nohwighą nakaadgo da Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziid, bá
na'idziidíí doo hadíń yik'ígodi'áh da doleełhíí bighą:
4 Áídá' néé Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziidíí dáhot'éhé bee nłt'éégo ánt'eego
nohwígózį, nyéé ndi bidag ánt'ee, nohwich'į' nadaagontł'og ndi, nyéé' nts'ag
ndi, goyéégo nohwich'į' nagowaa ndi,
5 Hagee hánohwí'dinltsaas ndi, ha'ánánohwidilka' ndi, nohwik'i dahnádzaa
ndi, nyeego na'idziid ndi, doo ilwosh dagee, shin̲á' góyéé ndi bidag ánt'ee;
6 Dilkǫǫhgo ádinlzįhíí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziidíí nłt'éégo áńt'eego
nohwígózį, nohwił ígóziníí bee, bágohii'aałíí bee, nohwiłgoch'oba'íí bee, Holy
Spirit bee, doo ádinl'į́į́ dago nohwił ijóóníí bee nłt'éégo ánt'eego nohwígózį,
7 Yati' da'an̲iihíí áłn'n̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí bee hin'n̲aa, nłt'éé
zhin̲éégo benagonlkaadíí nohwigan dihe'na zhin̲éégo dahiitįįłíí ła'íí no-
hwe'eshgan zhin̲éégo dahiitįįłíí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłt'éégo bá na'idziidgo
nohwígózį,
8 Hagee nn̲ee daanohwidnłsįgee dagohíí doo daanohwidnłsį dagee, nn̲ee
nłt'éégo nohwaa yádaałti'gee dagohíí dénchǫ'go nohwaa yádaałti'gee nłdzilgo
nasiidzįį; nahich'aahíí k'ehgo nohwaa natsídaakees ndi da'an̲iihíí be'ánt'ee;
9 Doo nohwígózį da ndi ła'ihíí nłt'éégo nohwídaagołsį; k'azhą́ dahiitsaah ndi
hin'n̲aa lą́ą́; nohwin̲í'daadezn̲ih ndi doo nanohwi'distseed da;

10 Doo nohwił gozhǫ́ǫ́ da ndi nohwijíí biyi'dí' dábik'ehn nohwił gozhǫ́ǫ́; tént'iyé ndi nnee łą́ągo hádaałdzilgo áidle'; nohwíyéé da'ádįhgo ndi da'anįi dawahá nohwíyéé.
11 Corinthgee daagonohłiiníí, doo nt'é nohwits'ą́' nanl'įį dago nohwich'į' yáhiilti', nohwijíídí' dawa bee nohwich'į' bił ch'í'ótąą.
12 Néé nohwijíí yunę' nohwíí nohwá goz'ąą, áídá' nohwíí nohwijíí yunę' doo néé nohwá goz'ąą da.
13 (Shichąghášhé bich'į' yashti'híí k'ehgo nohwich'į' yashti',) néé nohwijíí nohwich'į' iłts'ą́' át'éé, áík'ehgo bideną́go nohwíí ałdó' nohwijíí nohwich'į' iłts'ą́' ádaahłe'.
14 Doo da'odląą dahíí hik'e da'odląąhíí doo bił ɬídaanohwi'destł'ǫǫ da le': dábik'ehyú át'éehíí ła'íí doo dábik'ehyú át'éé dahíí hagoť'éégo łił t'eké daanlįį? ła'íí idindláádíí hik'e chagołheełíí hagoť'éégo dała'á nlįį?
15 Hagoť'éégo Christ ła'íí ch'iidn nant'án dáłełt'eego natsídaakees? Hagoť'éégo odląąhíí ła'íí doo odląą dahíí dała' natsídaakees?
16 Kįh biyi' Bik'ehgo'ihi'nąń daach'okąąhíí ła'íí k'e'eshchíń hagoť'éégo dáłełt'ee? Nohwíí Bik'ehgo'ihi'nąń hinąhi bikįhíí k'ehgo daanohłįį; Bik'ehgo'ihi'nąń gánįí, Shíí ái biyi'gonshłįį, ła'íí bitahyú anáshdaał; shíí Bik'ehgo'ihi'nąń nshłínihi daashokąąh doleeł, ái shichąghášhé daanlįį doleeł.
17 Ái bighą bitahdí' hahkáh, sahngo nahkai, nii, nohweBik'ehń, dant'éhéta nchǫ'íí doo baa nahkai da; áík'ehgo nánohwidishniił,
18 Shíí nohwiTaa nshłįį doo, nohwíí shiye'ke ła'íí shitsi'ke daanohłįį doo, nii, nohweBik'ehń, Dák'a'at'éhi.

7

1 Shił daanohshóni, ái nohwá ngoť'ąądá', haląą nohwits'í ła'íí nohwiyi'siziiníí yiłchǫǫhíí dawa ídaadihiilkǫǫhgo bits'ą́'yú nihiikáh le', áídí' Bik'ehgo'ihi'nąń bédaahiildzidgo daadinlzigo iłch'į'da'índle'.
2 Nohwijíí biyi' nohwá goz'ąągo ádaahłe'; doo hadíń bich'į' dénchǫ'go ásiidzaa da, doo hadíń dénchǫ'go áhiidlaa da, doo hadíń bich'į' nahiich'aa da.
3 Díí doo nohwik'ídish'áhíí bighą ádishnii da; Nohwijíí biyi' daanohłįį, dała' da'iitsaah doleełgo ła'íí dała' daahin'naa doleełgo, iłk'idá' nohwiłdishnii ni'.
4 Doo shiini' háh dago nohwich'į' yashti', dázhǫ́ nohwaa da'oshłíí: nohwighą bidag ánsht'ee, néé nohwich'į' goyéégo nagowaa ndi dázhǫ́ shił gozhǫ́ǫ́.
5 Macedóniayú niit'aazhdá' nohwits'í doo hanáyol da ni', iłch'idí' nagontł'og ni'; nohwinaadyú nagonlkaad ni', ła'íí nohwijíí biyi' néhiildzid ni'.
6 Da'ágát'éé ndi Bik'ehgo'ihi'nąń, doo koł daagozhǫ́ǫ́ dahíí koł daagozhǫ́ǫ́go ánádaakodle'íí, Titus nyááhíí bee nohwił gozhǫ́ǫ́go ánánohwiidlaa;
7 Doo áń ńyááhíí zhą́ bee da, áídá' áń nohwaa bił gozhǫ́ǫ́go ádaasolaahíí bee; shaa ch'íná daasolįįgo, chaał nahkaigo, ła'íí shaa daanohwiini'go Titus yaa nohwił nagolni'dá' dázhǫ́ itisgo shił gozhǫ́ǫ́ ni'.
8 Naltsoos nohwich'į' ágoshłaa n'íí bighą dét'įhézhį' doo nohwił daagozhǫ́ǫ́ dago bígosíłsįįd, ái bighą doo shił gozhǫ́ǫ́ da ni': da'ágát'éé ndi k'adíí doo shił hago'at'éé da.
9 K'adyúgo baa shił gozhǫ́ǫ́, doo nohwił daagozhǫ́ǫ́ da n'íí doo bighą da, áídá' doo nohwił daagozhǫ́ǫ́ dago nchǫ'go ánádaaht'įįł n'íí bits'ą́'zhį'go

ánádaasodzaahíí bighą: doo nohwił daagozhǫǫ́ da n'íí Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą́'dí', áík'ehgo doo nt'é nohwits'ą́'né' da, nohwich'į' k'e'shíłchʔíhíí bee.

10 Doo koł gozhǫǫ́ dahíí Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą́'dí'hi konchǫ'íí bits'ą́'zhį' ách'íné' ákole', áík'ehgo hasdách'ígháh, doo koł gozhǫǫ́ dago ánákodle' da: áídá' ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhinéégo doo koł gozhǫǫ́ dahíí iziłhéhi at'éé.

11 Doo nohwił daagozhǫǫ́ da n'íí, Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą́'dí'hi, ídaagonohdzą́ągo ádaanohwizlaahíí baa natsídaahkees, doo hadíń hagot'éégo bił daagosoł'ąą da hádaaht'įįgo ádaanohwizlaa, nchǫ'íí bik'ee daashołch'iigo, Bik'ehgo'ihi'nąń bédaałdzidgo daadinołsįgo, shídįh daanohłįįgo, dázhǫ́ baa daanohwiini'go, ła'íí doo bik'ehyú át'éé dahíí biniidaagodołéhgo ádaanohwizlaa! Dawa bee doo nohwaa dahgosiit'ąą dago bígózį.

12 Naltsoos nohwich'į' ágoshłaa ndi nnee doo bik'ehyú át'éé dahíí doo áń bighą nohwich'į' k'e'shíłchʔí da, dagohíí nnee doo bik'ehyú bich'į' at'éé dahíí bighą, áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń binadzahgee dázhǫ́ nohwaa daanohwiini'go bídaagonołsį doleełhíí bighą nohwich'į' k'e'shíłchʔí.

13 Áí bighą nohwíí nohwił daagozhǫǫ́híí bighą néé ałdó' nohwił gozhǫǫ́go ánohwi'deszaa: ła'íí áí bitisgo Titus biyi'siziiníí nohwaa bił nágojǫǫdhíí bighą néé ałdó' dázhǫ́ nohwił gozhǫǫ́go ánánohwi'deszaa.

14 Nohwaa da'oshłíígo Titus bił nagoshni'íí doo bik'ee ádaayánsdzį da; áídá' dawa baa nohwił nagoshni'íí da'aniigo ádishniihíí k'a'at'éégo nohwaa da'oshłíígo Titus bił nagoshni'íí ałdó' da'aniigo bígózį.

15 Ła'íí hagot'éégo da'ánííyú ádaahdzaa, ła'íí hagot'éégo nohwiini' daahąhgo daadohtłidgo nohwaa nyáá yénálniihíí bighą bijíí biyi'dí' itisgo bił daanohshǫǫ.

16 Áí bighą dawa bee nohwaa da'oshłíihíí bighą shił gozhǫǫ́.

8

1 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí Macedóniayú ínashood ha'ánáłséhíí baa godet'aaníí bídaagonołsįgo háhiit'įį;

2 Doo ałch'ídéyú bich'į' nadaagontł'ogíí bee nabída'dintaahgee dázhǫ́ bił daagozhǫǫ́go, ła'íí dázhǫ́ tédaat'iyé ndi bijíí biyi'dí' ich'odaazni'go ndaizné'.

3 Díínko bá baa nagoshni', dáyídaanel'ąązhį' ła'íí itisgo ndi ich'odaaniigo ndaizné', dabíí hádaat'įįgo;

4 Nádaanohwokąąhgo gádaanohwiłnii, Díí ndaasii'né'íí nádohné'go ínashood ła'ihíí bee bich'ohniih.

5 Ndaayiné' shį ndzį n'íí bitisgo ndaizné', dantsé Bik'ehgo'ihi'nąń bik'ehgo nohweBik'ehń yaa ídaadest'ąą, áígeehíí néé ałdó' nohwaa ídaadest'ąą.

6 Áík'ehgo tédaat'iyéhíí bá zhaali łená'idlaago na'idziidíí nohwitahyú Titus yegodez'áni, da'áík'ehgo nohwitahyú łanle', biłn'nii.

7 Dawa bee itisgo nanohdee, da'ohdlaaníí bee, nłt'éégo yádaałti'íí, nohwigoyą' golíínií, nyee ndi hohkaahíí, ła'íí nohwił daanjoonií bee, áík'ehgo díí ich'odaahniihgo ndaanohné'íí bee ałdó' itisgo nanohdee le'.

8 Doo bídaanohwinłso'go nohwich'į' k'e'eshchii da, ndi ła' nyeego nayik'ída'iziidíí baa nohwił nagoshni'go, nohwíí ałdó' be'ágádaaht'eeyúgo, áí bee da'anii nohwił da'ijǫǫ́ shįhíí bígozįįh.

9 Jesus Christ nohweBik'ehń dázhǫ́ biłgoch'oba'íí bídaagonołsį, áń dázhǫ́ hálđzil ndi nohwighą tét'iyé silįį, tét'iyéhíí biláhyú nohwíí hádaałdzil daahłeeh doleełgo.

10 Díí baa natséskeesíí nohwił ch'ínish'aah: díínko nohwá nłt'éé, dała'á łegodzaadá' begodeyaa n'íí ąął ádaahłe', begodeyaadá' dázhǫ́ hádaaht'įįgo ádaaht'įį.
11 K'adíí ąął ádaahłéh; baa nohwił daagozhǫ́ǫ́go begodigháhíí k'ehgo baa nohwił daagozhǫ́ǫ́go ałdó' ąął ádaahłéh: nt'é daanohwíyéé shįhíí k'ehgo ndaanohné'.
12 Nnee dabíí hát'íįhíí bighą nyiné'yúgo, bíyéé shįhíí k'ehgo nyiné'íí Bik'ehgo'ihi'nąń bił dábik'eh; nnee bíyéé da'ádįhyúgo Bik'ehgo'ihi'nąń doo nt'é yokeed da.
13 Ła'ihíí biyíl da'ałzołé doleełgo, áídá' nohwíí nohwiyíl daandaaz doleełgo doo dishnįigo ádishnįi da:
14 Áídá' ła'ihíí biyíl nohwiyíl dáłełt'ee doleełgo dishnįigo ádishnįi, k'adíí nohwíyéé łą́ągo, ła'ihíí yídįh daanliinií ái bee bich'odaahnįih, áídá' dahagee nt'é bídįh daanohłįįyúgo, bíyéehíí bee nohwich'onáda'nįih ałdó'; áík'ehgo dawahá dáłełt'ee:
15 Díínko bek'e'eshchįį, Hadíń łą́ągo łenáyehezlaa ndi doo ła' ch'ekáad da; hadíń da'ayą́hágo łenáyehezlaa ndi doo yídįh nlįį da, nįi.
16 Bik'ehgo'ihi'nąń ba'ihégosį, dánohwaa shiini'híí k'ehgo Titus nohwaa biini'go ábíílaahíí bighą.
17 Titus doo náhohiikąąhíí zhą́ bighą nohwich'į' deyaa da; áídá' dabíí dázhǫ́ hát'íįgo nohwich'į' deyaa.
18 Ła' nohwik'isn Titus bił nohwich'į' del'a', áń ínashood ha'ánáłséhíí dahot'éhé bitahyú yati' baa gozhóni yaa yałti'go dázhǫ́ nłt'éégo bígózinihi;
19 Doo da'ái zhą́ bighą nohwich'į' del'a' da, áídá' ínashood ha'ánáłséh nagoznilíí bił anáhiikaahgo hádaabistįį, díí iłch'onįigo na'idziidíí nohweBik'ehń ba'ihégosįhíí bighą nabik'ída'idziid, ła'íí iłch'odaahnįigo hádaaht'įįhíí nnee bił ch'í'nah ádaagodle'go ádaahiit'įį:
20 Díí zhaali łą́ągo łenádaahiidláhíí hagot'éégo nadaahii'nįihíí bighą doo hadíń nohwaa dahgo'aa hádaahiit'įį da:
21 Doo nohweBik'ehń binadzahgee zhą́ da, áídá' nnee dawa binadzahgee ałdó' dábik'ehyú ádaahii'ne'go hádaahiit'įį.
22 Nohwik'isn ła'ihíí ałdó' bił nádaadel'a', áń doo ałch'ídndi nabínántaahgo łą́ągo nłt'éégo ánát'įįhgo bígosiilzįįd, áń k'adíí díí na'idziidíí nayik'í'iziidgo dázhǫ́ hát'íį, bestso ndaahohnįígo nohwígonsįhíí bighą.
23 Hadíń Titus yiká na'ídiłkidyúgo, áń shich'onįihíí át'éé, nohwá na'idziidíí ánt'ee: ła'íí hadíń nohwik'isyúhíí yiká na'ídaadiłkidyúgo, iłtah at'ééyú ínashood ha'ánáłséh nagoznilíí bá nal'a'á daanlįį, ái bee Christ ba'ihégosį.
24 Áík'ehgo dabíí binąááł ła'íí ínashood ha'ánáłséh nagoznilíí daabinąááł nohwił'ijóónii bił ch'í'nah ádaahłe', ła'íí nt'é bighą nohwaa óndliihíí da'anįihi at'éé ałdó' bił ch'í'nah ádaahłe'.

9

1 Ínashood bich'odaahii'nįihíí doo bee nohwich'į' k'e'eshchii da ndi nzhǫǫ:
2 Iłk'idá' hádaaht'iinií bígonsį, ái bighą nohwaa da'oshłíígo Macedóniayú daagolíínií gádaałdishnįi, Dała'á łegodzaadá' Akéyagee daagolíínií iłk'idá' bestso łenádaanníłgo begodeyaa ni', daałdishnįi; áík'ehgo ich'odaahnįih dázhǫ́ hádaaht'įįhíí bighą ágádaane' hádaat'įį nkegonyaa.

3 Ágát'éé ndi shik'isyú nohwich'į' dááł'aad, nohwaa da'óndlii n'íí doo
da'ílį́į́zhį' da doleełhíí bighą; da'ádaałdishn̲ii n'íí k'ehgo iłk'idá' bestso ndaa-
hezon̲il shį:
4 Doo ágádaanoht'ee dayúgo, Macedóniadí' bił nishkaigo doo iłch'į'daasolaa
dayúgo, nohwee ída'óndlii n'íí néé (hik'e nohwíí biłgo) bik'ee ídaayádaandzį
doleeł.
5 Áí bighą dábik'ehyú ádishn̲iigo shik'isyú shádįh nohwich'į' daash'aa,
t'ah bidáhdá' ndaanohné'íí, dabíntsé ndaadeso'ąą n'íí, ndaahohn̲ííł doleełgo,
áík'ehgo nohwijíídí' dázhǫ́ hádaaht'įįgo ndaahohn̲ííł, doo baa daanohchį'go
ndaanohné'go da.
6 Gánohwiłdishn̲ii, Hadíń ayą́hágo k'e'dileehíí ayą́hágo inłt'ąąhi at'éé; áídá'
hadíń łą́ą́go k'e'dileehíí łą́ą́go inłt'ááhi at'éé.
7 Nn̲ee daantį́į́gee biini' łayiilaago ntsíńkéézíí k'ehgo nyinoné'; doo nohwił
goshch'iigo da, dagohíí doo bídaanohwich'inyo'go da: hadíń bił gozhǫ́ǫ́go
nyiné'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nzhǫǫ.
8 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dawahá nłt'ééhíí łą́ą́go nohwá áile'go yínel'ąą; bídįh
daanohłiiníí łą́ą́go dábik'ehn nohwá áyíłsį doleeł, nłt'éégo na'idziidyú dawa
łą́ą́go bich'odaahn̲iih doleełgo:
9 Gán̲íígo bek'e'eshchįį, Dahot'éhé nayin̲iih; tédaat'iyéhíí yich'on̲ii; nłt'éégo
at'ééhíí dahazhį' begoz'ąą, n̲ii.
10 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, k'ediléhíí k'edilyíí yaa yiné'íí, da'áń báń nohwainé'go
daahsąą, áídí' k'eda'dolááhíí łą́ą́go hadaajeehgo áile', da'áń nłt'éégo
ádaaht'eehíí łą́ą́go nohwá inłt'ąą doleełgo áile':
11 Dawahá bee hádaałdzilgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ánohwidoliił, áík'ehgo
łą́ą́go ich'odaahn̲iih doleeł, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosiníí áidoliił, néé
nohwiláhyú.
12 Díí zhaali ndaahohn̲ííłihíí ínashood hant'é yídaadįh shįhíí baa daado'né',
áídá' doo áí zhą́ da, ndi bitisyú an'odaazlįįhíí k'ehgo ałdó' nn̲ee łą́ą́go áí bighą
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihédaanzį doleeł.
13 Zhaali ndaahohn̲ííłíí bee Christ baa yati' baa gozhóni nohwił da'an̲iigo
bikísk'eh ádaanoht'eehíí nohwígózį doleeł, áí bighą ła'íí dabíí hik'e nn̲ee
dawa biłgo doo ałch'ídn bich'odaason̲i' dahíí bighą nn̲ee bich'odaason̲i'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihédaanzį doleeł;
14 Áí nn̲eehíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí dázhǫ́ nohwijíí biyi' golį́į́híí
bighą nohwá da'okąąhgo nohwaa daabiini' doleeł.
15 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwainé'íí doo hagot'éégo baa nagoch'oln̲i' at'éé dahíí
dázhǫ́ ba'ihégosį.

10

1 Shíí Paul, Christ isht'egodnt'éégo ła'íí dawa yich'į' nzhǫǫgo at'ééhíí k'ehgo
ánsht'eego nánohwoshkąąh; ła' shaa yádaałti'go gádaan̲ii, Nohwin̲ááłyúgo dázhǫ́
histe', áídá' doo nohwin̲ááł dayúgo zhą́ doo histe' da, daashiłn̲ii:
2 Áídá' nohwaa nánísdzaago nohwin̲ááłyúgo doo nohwich'į' siste'go
ádaashołe' dago nádaanohwoshkąąh, nn̲ee ła' ni'gosdzáń biká' zhin̲éégo
be'ádaant'eego nohwaa natsídaakeesíí doo bich'į' siste' da doleełhíí k'ehgo.
3 Ni'gosdzáń biká' nahiikai ndi doo nn̲ee nadaagonłkaadhíí k'ehgo
nagonlkaad da:
4 (Benagonlkaadíí doo nn̲ee zhin̲éégo da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí
biláhyú nadaalwodgo nchǫ'íí binawodíí bił goz'ąągee da'ílíí yiłchii;)

5 Dénchǫ'égo natsíts'ikeesgo k'izé'ich'idiłteehíí da'íłíí hilchii, nǹee ídaada'odlíígo Bik'ehgo'ihi'ǹnań bígonsį daaǹiihíí, daazhógo ádaaǹiigo bits'ą'zhį' ádaabiłsiníí ałdó' da'íłíí hilchii, ła'íí natsígokeesíí dawa Christ daidits'ag doleełgo áhiidle';

6 Daanohwidohts'ag daasolįįdá', doo daanohwidits'ag dahíí dawa biniidaagondléhgo ńdaagoshiilchįį.

7 Dant'éhéta biká'dí'go hit'iinií zhą daaneł'įį́ née? Dahadíń Christ bíyéehíí nlįįgo ídaanatsekeesyúgo, díí yaa tsínádókees, Christ bíyéehíí nlįįhíí k'ehgo néé ałdó' Christ bíyéé ndlįį.

8 Nłdzilgo nadaasozįįgo ádaanohwidilǹe', doo hayaa ádaanohwiłsígo dahíí bighą nohweBik'ehń benohwik'ehgo ánohwilaa: áí dázhǫ́ baa ída'oshłíígo díyat'éégo baa yashti' ndi doo ídaayánisdzįįh da doleeł.

9 Naltsoos nohwich'į' k'e'eshchiinií bee doo tsínahwidishees hasht'įį́ da.

10 Díí k'ehgo nko ádaashiłch'iǹii, Naltsoos yee nant'aago ła'íí nalwodgo áile'; áídá' nohwitahyú naghaayúgo ye'at'éehíí doo nalwod da, biyati'íí doo nt'é da, daashiłch'iǹii.

11 Nǹee díí k'ehgo áńíihíí díí yídaagołsíįh, doo akú nahit'aash dadá' nohwich'į' k'e'iilchįįhíí k'ehgo áhii'ǹe' doleeł, akú nt'aashgo.

12 Hadíí nłt'éégo ídehéshjeedgo ídaayádaałti'íí doo itah daandlįįgo háhiit'įį da, dagohíí doo bił łíshhah áhii'ǹe' ndi háhiit'įį da: dabíí binatsekeesíí yee iłdenáágo ídída'nel'ąąhgo, ła'íí iłdenáágo łíshhah ádaaǹe'go doo daagoyą́ą da.

13 Nohwá nagoz'aaníí bitisgee doo bee ída'óndliigo ídaayáhiilti' da doleeł, áídá' nagoz'aaníí Bik'ehgo'ihi'ǹań nohwaidin'áánií zhą biyi' na'idziid doleeł, áí itah daanohłįį.

14 Nohwíí daagonohłįíyú dantsé nohwaa nt'aazh, Christ baa yati' baa gozhóni baa nohwił nagohiilǹi' ni'; áík'ehgo nohwá nagoz'aaníí itah daanohłįįgo, nohwich'į' det'aazhyúgo nohwá nagoz'aaníí doo bitisyú det'aazh da:

15 Nohwá nagoz'aaníí bitisyúhíí, nǹee ła' binasdziidíí, doo bee ída'óndliigo ídaayáhiilti' da; áídá' nohwi'odlą' nchaa hileehgo nohwitahyú na'idziidíí ńdiiłséhgo nihóndlii,

16 Ágát'éeyúgo nohwitisyú ni' nagoz'aaníí ałdó' biyi' yati' baa gozhóni baa yáhiilti' doleeł, nǹee ła' binasdziidíí danohwíntsé alzaa lą́ shįhíí doo bee ída'óndliigo da.

17 Hadíí ída'odlíígo yałti'íí nohweBik'ehń zhą́ ye'ída'odlíí le'.

18 Nǹee nłt'éégo ídaanagolǹi'íí doo daach'idnłsįhi at'éé da, áídá' nǹee nohweBik'ehń bił dábik'ehíí zhą́.

11

1 Ayą́hágo lóshgogo yashti' k'a'at'éé ndi nohwich'į' yashti'íí nyee ndi bidag ádaanoht'eego hasht'įį́: nánohwoshkąąh, bidag ádaanoht'ee.

2 Nohwá'íhóshǹíí, Bik'ehgo'ihi'ǹań nohwineł'įįhíí k'ehgo: na'ilíhn bi'at'e' nzhoonií doo hwahá niiǹéhi biką' dała'á doleełhíí k'a'at'éégo Christ bíyéé daadohłeełhíí bighą iłk'idá' baa nohwidini'ą́ą.

3 Áídá' Eve tł'iish bich'į' nazhch'a'go k'izé'bidestįį́ n'íí k'ehgo, Christ da'aǹiigo nohwił nzhǫǫ n'íí yits'ą'zhį' ádaanohwile' nolį nsígo shiini' hąh.

4 Dahadíńta Jesus ła'ihi yaa yánánálti'go nohwaa nyááyúgo, dagohíí spirit nohwaa det'ąą n'íí łahgo at'éhi ła' nohwaa det'ąąyúgo, dagohíí yati' baa

gozhóni nagodo'ąą n'íí łahgo at'éhi náágodo'ąąyúgo, nohwił dádaabik'eh nolį nsį.
5 Christ binal'a'á dázhǫ́ itisgo ádaat'eego baa natsídaahkees ndi, doo dábich'į'égee nshłįįgo natseskees da.
6 Doo bígonedzą́ągo yashti' da ndi, nt'é baa yashti'íí bígonsį; díí dawahá bee nohwił ch'í'ǹah ásiidlaa.
7 Bik'ehgo'ihi'ǹań biyati' baa gozhóni doo bighą nahi'ǹiił dago baa nohwił nagosisǹi'híí bighą, nohwíí itisgo ádaanohwiłsį doleełgo shíí ídaagoch'iyoshba'íí bee isiih née?
8 Nohwá na'isiid doleełhíí bighą ínashood ha'ánáłséhíí nagoznili ła'ihíí zhaali bits'ą́' nádaadiné' ni'.
9 Nohwitahyú sídáádá' nt'éhéta bídįh nshłįį ndi doo hadíń bee naniłtł'og da ni': ndi Macedóniadí' shik'isyú shich'odaaǹii ni': áík'ehgo doo nt'é bee nanohwiniłtł'og da ni', áídí' doo dayúweh nanohwinłtł'og hasht'į́ da.
10 Christ bits'ą́'dí' da'aǹii ágot'eehíí shiyi' golǫ́ǫ́híí bighą gádishǹii, Akéya golzeehíí biyi'yú díí ídaanagoshǹi'íí doo hadíń yida'dinoţ́į́h at'éé da.
11 Nt'é bighą? Ya' doo shił daanohshǫǫhíí bighą da gá? Bik'ehgo'ihi'ǹań shá yígółsį, shił daanohshǫǫgo.
12 Áídá' ái nǹeehíí, danéé nada'idziidhíí k'ehgo nada'idziid daaǹiihíí, doo da'aǹii dago ádaaǹii da ch'í'ǹah ashłe'híí bighą hagot'éégo ánásht'įįłíí dayúweh ágánásht'įįł doleeł.
13 Nǹee ágádaat'įįhíí doo da'aǹiigo Bik'ehgo'ihi'ǹań bá daades'a'ihíí daanlįį da, nǹee k'izédaidiǹiiłgo nada'iziid, Christ binal'a'á gol'įįgo ádaadilzį.
14 Doo bighą nohwił díyagot'ee da le'; ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, ndi Bik'ehgo'ihi'ǹań binal'a'á yaaká'yú gólíínií bits'ą́'dindláádhíí k'ehgo ánádil'įį.
15 Díí doo nt'é bighą koł díyaagot'ee le'at'éé da, ch'iidn bánada'iziidíí ndi nłt'éé zhiǹéégo nada'iziidíí gol'įįgo ádaadilzį; ái nchǫ'go ánádaat'įįłhíí bighą dánchǫ'go bee nnádaagodáh.
16 Gánádaanohwiłdish'ǹii, Doo hadíń lógohi sho'ǹíí da le'; ái k'ehgo natsídaahkees ndi hódaashołts'ąą, shíí ałdó' dét'įh ídeshkąąhgo yashti' le'.
17 Díí baa hasdziihíí doo nohweBik'ehńyegos'ąągo hasdzii da, lógohíí k'ehgo dázhǫ́ ídeshkąąhgo yashti'.
18 Nǹee łą́ągo ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí yee ídaadilkąąhgo yádaałti', shíí ałdó' ídeshkąąhgo yashti' doleeł.
19 Nohwíí, dázhǫ́ daagondzą́ą daanohsįgo, lódaagohíí nohwił daagozhǫ́ǫ́go hódaayesółts'ąą.
20 Hadíí nǹee isnáh ádaanohwinlzį ndi, bestso nohwits'ą́' ńdaayihiǹiił ndi, nohwits'ą́' ńda'iláh ndi, itiséyú ídehéstįį ndi, dagohíí nohwitł'á yizka' ndi bidag ádaanoht'ee.
21 Néé ágáhiit'įįyúgo doo bínldzil da ni' dishǹiigo ídaa yánsdzį. Áídá' dahadíń doo daaste' dago nt'éhéta yee ídaadilkąąhgo yee yádaałti'yúgo, (lógohíí k'ehgo yashti',) shíí ałdó' doo siste' dago ídeshkąąhgo bee yashti'.
22 Ya' Hebrews daanlįį née? Shíí ałdó' ái nshłįį. Ya' Israel hat'i'i daanlįį née? Shíí ałdó' ái nshłįį. Ya' Abraham bits'ą́'dí' hanádaanolt'įįłíí daanlįį née? Shíí ałdó' ái nshłįį.
23 Ya' Christ yánada'iziidíí daanlįį née? Shíí dágóts'iidgo bá na'isiid (koni' ádįhíí k'ehgo yashti'); daabinasdziidíí bitisgo nyeego na'isiid ni', doo holtag

dago hashídołtsaz, daabitisgo da'ákozhą́ ha'ánáshi'dilt'eeh, doo ałch'índndi dásdozhą́ daashizes-hįį da ni'.

24 Ashdladn Jews daanlíni dízdin doleełzhį' dała'á ádįhgo hashída'astsaz ni'.

25 Taadn tsį bee hashída'is-haal ni', ładntséé yee daashołn̨é' ni', taadn tsina'eełíí shił nango' ni', dała'á tł'é' dąła'á jįį da'íln̨é biká' shił dahna'eeł ni';

26 Dábik'ehn daadisha'yú, túdaanlį́įyú négodzidíí begoz'ąą, da'in'įįhíí bighą́ négodzid, dashíí hat'i'íí bits'ą́'dí' négodzid, doo Jews daanlįį dahíí bits'ą́'dí' négodzid, kįh gozn̨il yun̨e' négodzidíí begoz'ąą, da'igolį́įyú négodzidíí begoz'ąą, túnteel sikąąyú négodzidíí begoz'ąą, shik'isyú daanlįį ádaagodil'íni bits'ą́'dí' négodzid;

27 Nyeego na'isiidhíí bighą́ dázhǫ́ hiyaago ła'íí shiłna'diin̨ii'go, dadésh'į́įgo iiłkáhgo, shin̨á' náshdleehgo ła'íí dibá' náshdleehgo, da'ákozhą́ doo ishąą dago, ła'íí gozk'azíí biyi' diyágé da'ádįhgo nashaa ni'.

28 Áí ła'ihíí shich'į' ánágot'įįd biłgo dábiká'zhį' dawa jįį ínashood ha'ánáłséhíí ił'aniyú nagozn̨ilíí baa shiini'go nashaa.

29 Nn̨ee ła' doo nłdzil da née? Shíí ałdó' ba'ashhah doo niłdzil da. Nn̨ee ła' nchǫ'go at'į́įgo ábiile' née? Áí bighą́ shá góchį̨įdgo bich'į' niidoo.

30 Ída'oshdlíígo yashti'yúgo, doo niłdzil dahíí bił ch'í'n̨ah daaleehíí ída'oshdlíígo baa yashti' doleeł.

31 Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, Bik'ehgo'ihi'n̨ań, áń dahazhį' ba'ihégosini, doo łeshchoo dahíí shá yígółsį.

32 Damáscusyú nant'ánchaań, ízisgo nant'án Áretas holzéhi yiké'gee sitíni, bik'ehgo kįh gozn̨ili Damascus holzéhi binaadyú asin̨ilíí yin̨ádaadez'įį, shíí daashiłtsood doleełgo:

33 Áídá' táts'aa biyi' dahsidáágo kįh gozn̨ilíí binaadyú łeditł'įhíí biyi' ch'í'í'áńyú ba'ashhah yúyaa gódah ch'íshííleego bits'ą́' hasht'ag.

12

1 Ída'oshdlíígo yashti'íí dábik'eh, doo bits'ą́'dí' nt'é isht'įį́d da ndi. Nohwe-Bik'ehń shił ch'í'n̨ah ágółsinií, ła'íí shił ígózįgo áshíílaahíí baa nagoshn̨i' doleeł.

2 Nn̨ee ła' Christ bíyéehíí bígonsį, áń dį́į'ts'ádah łegodzaadá' yaaká'yú taago nágost'ąąyú hadag bił ogoyáá; (bits'í beego shį, dagohíí bits'í ádįhgo shį, doo bígonsį da: Bik'ehgo'ih'n̨ań yígółsį.)

3 Áí nn̨eehíí (bits'í beego shį, dagohíí bits'í ádįhgo shį, doo bígonsį da; Bik'ehgo'ihi'n̨ań zhą́ yígółsį;)

4 Ni' gozhǫ́ǫ́yú, paradise golzeeyú, hadag bił ogoyáádá' yati' doo hagot'éégo baa nagoch'oln̨i' at'éé dahi, yati' nn̨ee doo yee yałti' goz'ąą dahi yidezts'ąą.

5 Áí nn̨eehíí ba'oshłíígo yashti' doleeł: áídá' shíí doo ída'oshdlíígo yashti' da doleeł, doo bíníłdzil dahíí zhą́ bee ída'oshdlíígo baa yashti' doleeł.

6 Ída'oshdlíígo yashti' niizį́į ndi doo shiini' ádįhgo ádishn̨iih da; da'an̨ii ádishn̨iihíí bighą: áídá' doo ágádishn̨iih da, shi'at'e' yo'iinií dagohíí shidits'agíí bitisyú nn̨ee doo ła' yee shaa natsekees da doleełhíí bighą́.

7 Bik'ehgo'ihi'n̨ań doo ałch'índn shił ígózįgo áshíílaa da, áík'ehgo doo bee itisgo ídeshkąąh dahíí bighą́ nt'éhéta diwozhi shighą́ń'ąáhíí k'ehgo shits'í baa dahgoz'ąągo alzaa, Satan bits'ą́'dí' shich'į' yil'aadi dáshich'į' nagontł'og nt'éégo, doo itisgo ídeshkąąh da doleełhíí bighą́.

8 Díí bighą́ nohweBik'ehń taadn ch'éh ch'oba' áłdén̨iid ni', Shits'ą́' begonowáh, dishn̨iigo.

9 Áídá' gáshiłnii, Shiłgoch'oba'íí ná bínel'ąą: doo bíńńłdzil dagee shinawodíí ninkááyú itisgo ch'í'nah alzį. Áí bighą doo bíníłdzil dahíí bee ída'oshdlíígo shił gozhǫǫgo yashti' doleeł, Christ binawodíí shiká'zhį' doleełhíí bighą.
10 Doo bíníłdzil da lęk'e ndi, goláníyú ánádaashiłch'ido'niił ndi, nt'é hásht'íínií bínshdįh ndi, shiniidaagonłsį ndi, shich'į' goyéégo nagowaa ndi, Christ bighą díí bee shich'į' nagowaayúgo baa shił gozhǫǫ: doo bíníłdzil dagee Christ binawodíí bee nanshwod.
11 Biini' ádįhíí yałti'híí k'ehgo yashti' ni' nohwíí bídaashinohso'go ánsht'ee ni': nohwíí nłt'éégo shá yádaałti' le'at'éhi: doo nt'é inshłįį da ndi nadaal'a'á ła'ihíí ízisgo ádaat'eego baa natsídaahkeesíí ndi doo dábich'į'égee ánsht'ee da.
12 Nohwitahyú nashaadá' dawa bidag ánsht'ee ni', godiyįhgo be'ígózinií, doo ágondzįįyú, ła'íí ízisgo ánágot'įįłhíí bee ánát'įįdíí bee da'anii Bik'ehgo'ihi'nań shides'a'go bídaagonołsį.
13 Ínashood ha'ánáłséh ła'ihíí nt'é bee iké'zhį' daasolįį? Shíí doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áí zhą bee iké'zhį' daasolįį. Díí bighą shaa nágodenoh'aa.
14 Díí taadngee iłk'idá' nohwich'į' naadishdáh; doo nt'é bee nohwíhóshkeed da doleeł: doo nt'é nohwíyééhíí bighą asht'įį da, nohwíí zhą nohwighą asht'įį: chągháshé bąą hik'e bitaa doo yá na'nonįí bik'eh da, ndi bíí bichągháshé yá na'nonįígo dábik'eh.
15 Shił gozhǫǫgo nohwighą shíyééhíí nohwá nnishné', dashíí ndi nohwá na'ídihishnįił: itisgo shił daanohshǫǫhíí bighą nohwíí da'ich'į'go nohwił daanshǫǫ ndi.
16 Da'anįigo doo nt'é nohwíhóshkeed da ni', áídá', Nohwich'į' łé'ishchoogo ndaanohwiłtsood ni', daashiłdohnii lą́ą́.
17 Ya' dahadíí nohwich'į' onádaash'aahíí bee nohwahani'isdzood née?
18 Titus akú nnáh biłdishnii ni', nohwik'isn dałą'á bił oł'a'. Ya' Titus nohwahani'isdzood née? Ya' shíí ánsht'eehíí k'ehgo doo Titus at'éé da láń gá? Ya' shíí ásht'įį n'íí k'ehgo doo Titus át'įį da láń née?
19 Díí án'niihíí bee ídáyáhiilti'go áhiit'įį daanohsį née? Christ bíyéé ndlįįgo Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee án'nii: nohwił daanohshóni, daanołdzilgo ádaanohwidle' doleełgo áhiit'įį.
20 Hagoshą' ádaanoht'ee le' nsįhíí doo bee ágádaanoht'eego nohwaa nsháh hásht'įį da, nohwíí ałdó' doo ndaashołííhíí k'ehgo nohwaa nsháh hádaashoht'įį da shį: łahadaadoht'áh, dawahá ídáhádaaht'įį, iłch'į' hadaashohkee, itis hishłeeh daanohsį, łída'ołtah, ch'inii daadohnii, ídaadołkąąh, ła'íí nohwił daagokish doleeł nolį nsįgo shiini' hą́h:
21 Nohwaa nánsdzaago Bik'ehgohinshnań nohwighą ídaayánsdzįgo áshíłsį doleeł nolį nsį, nohwitahyú łáni nchǫ'go na'idaago, nant'į' nakaigo, ła'íí nchǫ'íí doo yich'į' t'ąązhį' at'éé dahíí yee nda'iłsiihíí doo hwahá yits'ą́'zhį' ánádaa'ne' dahíí bighą doo shiłgozhǫǫ da doleeł nolį nsįgo shiini' hą́h.

13

1 Díí nohwich'į' nanáshdaałhíí biłgo taadn hileeh. Kaa dahgost'ąąyúgo naki dagohíí taagi binąáł ánágot'įįdíí da'ádaanįihíí bee bígózį.
2 Nakidngee nohwaa niyáádá', nnee nda'iłsiih n'íí, ła'ihíí ałdó', gádaabiłdénįid, Nohwaa nánsdzaa łęk'eyúgo doo t'ąązhį' siitįį dago nohwiniidaagonłt'éégo ánohwishłe'; k'adíí doo hanshk'i da ndi da'ágát'éégo ánádaabiłdish'nii:

3 Christ shinkááyú yałti'go bee bídaagonołsįįhíí hádaaht'įįhíí bighą ágádishn̲ii,
Christ nanohwik'í'iziidgee nłdzil, nohwiyi' binawod golį́į́.
4 Áń doo nłdzil dago tsį'iłna'áhi yiká' daztsąą ndi Bik'ehgo'ihi'n̲ań bina-
wodíí yee hin̲aa. Néé ałdó' bił dała'á daandlįįgo doo daanldzil da ndi
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí bee nanohwik'ída'idziidgo Christ bił daahii'n̲aa
doleeł.
5 Ídaadinił'į́į́, nohwi'odlą' daahohtą' shį; ídaadinohtáh. Jesus Christ nohwiyi'
golį́įgo doo bídaagonołsį da née? Nanohwídintaahíí bah nandeeyúgo Christ doo
nohwiyi' golį́į́ da bídaagonołsįįh.
6 Néé nanohwídintaahíí doo bah nandéh dahíí bídaagonołsįįh ndi at'éé.
7 Doo nda'ołsiih da doleełgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá hoshkąąh; néé doo
nłt'éégo nohwígózįįhíí bighą ádishn̲ii da, áídá' nohwíí nłt'ééhíí be'ádaanoht'ee
doleełgo, néé nanohwídintaahíí bah nandéh ngoln̲íí ndi.
8 Da'an̲ii ágot'eehíí doo hagot'éégo bich'į' na'idziid da, áídá' bá
na'idziidyúgo zhą́.
9 Néé doo daanldzil dadá' nohwíí nohwinawod daagolį́į́ lę́k'eyúgo nohwił
daagozhǫ́ǫ́: ła'íí dázhǫ́ nłt'éégo ádaanoht'eego nohwá háhiit'įįgo ohiikąąh.
10 Doo hanshk'i da ndi díí bek'e'eshchii, nohwaa nánsdzaago doo inn̲iihgo
bee nohwich'į' yashti' da doleełhíí bighą: nohwi'odlą' dayúweh nohwá
biniłseełgo hasht'į́į́, doo hayaa ádaanohwiłsį dago nohweBik'ehń beshik'ehgo
áshíílaa.
11 Shik'ííyú, díí bee ąął nohwich'į' k'e'shiłchį́į́. Christ biláhyú nłdzilgo
daanołseeł le', hadag ádaanoht'ee le', nohwiini' dała'á le', ła'íí nkegohen'ą́ą́go
daagonohłįį le'; áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań, ił'ijóóníí ła'íí iłch'į'gont'ééhíí
bits'ą́'dí'hi, nohwił nlįį le'.
12 Daagodinołsįgo daałohts'ǫs le'.
13 Ínashood dawa, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̲ii.
14 Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił'ijóóníí, ła'íí
Holy Spirit bił dała'á ánohwiłsįhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE GALATIANS

1 Shíí Paul, des'a'íí nshłįį, (doo nnee shides'a'go da, doo nnee bik'ehgo da, áídá' Jesus Christ ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa zhą bik'ehgo, áń Jesus daztsąądí' naadiidzaago áyíílaahi;)

2 Shíí hik'e odlą' bee shik'isyú bił nashkaihíí dawa, Galátiagee ínashood ha'ánáłséh nagoznilíí bich'į' k'eda'iilchii:

3 Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa hik'e Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le',

4 Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa bik'ehgo nohwinchǫ'híí bighą Jesus n'ídeltįį, díí nchǫ'go nagowaahíí yits'ą' nohwinííł doleełgo:

5 Kodí' hik'e dahazhį' Bik'ehgo'ihi'nań dázhǫ́ ba'ihégosį le'. Doleełgo at'éé.

6 Nohwiká ánniidgo Christ biłgoch'oba'íí biyi' onohwinil n'íí dagoshch'į' bits'ą'zhį' ádaasohdzaahíí, ła'íí yati' baa gozhóni łahgo at'éhi bich'į'go daahosohkaihíí baa shił díyagot'éé:

7 Díí ba'ashhahyú yati' baa gozhóni doo ła' nanást'ą́ą da; áídá' nnee ła' nohwił nadaagokigo ádaanohwile'hi ła'íí Christ nłt'éégo baa na'goni'íí łahgo ádaile'go hádaat'įį.

8 Áídá' néé dagohíí yaaká'dí' nal'a'á ndi yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosiilni'íí łahgo at'éégo nohwił nagolni'yúgo, áń góyéégo bángodot'aał.

9 Da'ádaade'niid n'íí k'ehgo gánádish'niih, Nnee ła' yati' baa gozhóni nádaagodo'ąą n'íí łahgo at'éégo yaa nohwił nagolni'yúgo, áń góyéégo bángodot'aał.

10 Ágádishniigo ya' nnee bił daanshǫǫ hileeh née, née Bik'ehgo'ihi'nań zhą bił nshǫǫ hishłeeh née? Ya' nnee bił daagoyiłshǫ́ǫ́go hasht'įį́ gá? Dah, t'ah nnee bił daagoyiłshǫ́ǫ́go hasht'įį́yúgo doo Christ bá na'isiidgo at'éé da.

11 Áídá' shik'ííyú, yati' baa gozhóni baa nagoshni'íí doo nnee bik'ehgo alzáhi at'éé dahíí bídaagonołsįįhgo hasht'įį́.

12 Doo nnee bits'ą'dí' nádiiné'i at'éé da, doo shił ch'et'ą́ą da, áídá' Jesus Christ shił ch'í'nah áyíílaahihi bee bígosíłsįįd.

13 Jews daanlíni bi'okąąhíí bikísk'eh ánsht'ee n'íí ba'ikodaanohsį, Bik'ehgo'ihi'nań daayokąąhíí ha'ánáłséhíí nyeego biniidaagonłt'éégo shinagha nakai ni', da'ílíí hishchiigo ch'éh át'įįd:

14 Jews daanlíni bi'okąąh bikísk'eh ánsht'eedá' dashíí bił hat'i'ihíí bił dáłedaahonsdzaahi bitisgo gonsą́ą́ ni', bits'ą'dí' hadaałinelt'áni bi'at'e' bikísk'eh ánsht'eego dázhǫ́ hásht'įį́ ni'.

15 Áídá' doo hwahá goshłee dadá' Bik'ehgo'ihi'nań hashíílt'įį́, ła'íí shaa ch'oba'íí bee shiká ánniidá',

16 BiYe' shił ch'í'nah áyíílaa, nnee doo Jews daanlįį dahíí bitahyú baa nagoshni' doleełhíí bighą shiká ánniid; áídí' doo hadíń dagoshch'į' baa bił nagoshni' da ni':

17 Ła'íí Jerúsalemyú dashínłtségo Jesus binadaal'a'áhíí doo bich'į' oyáá da; áídá' Arabiayú óyáá ni', áídí' Damáscusyú nánsdzaa.

18 Áídí' taadn łegodzaago Jerúsalemyú Peter bich'į' oyáá, ákú ashdla'ádah bił sheiskąą.

19 Jesus binadaal'a'á ła'ihíí dała'á zhą́ hish'įį ni', nohweBik'ehń bik'isn, James holzéhi.
20 Bik'ehgo'ihi'ną́ń shá yígółsį, doo łé'ishchoo dago díí bee nohwich'į' k'e'eshchiihíí.
21 Áí bikédí'go ni' Sýria ła'íí Cilícia daagolzeeyú níyáá;
22 Judéagee ha'ánázéh nagoznįli Christ daayokąąhíí doo hwahá daashiłtséh dadá':
23 Díí zhą́ shaa ch'inįigo daidezts'ąą, Áń nohwiniidaagodeláa n'íí, odlą' da'íllíí yiłchíígo ch'éh át'ą́į́ n'íí, da'áń k'adíí da'áí odlą' n'íí yaa yánáltih łąą, ch'inįi.
24 Áík'ehgo shíí shighą Bik'ehgo'ihi'ną́ń ya'ihédaanzį lę́k'e.

2

1 Áídí' dą́į́'ts'ádah łegodzaago Jerúsalemyú Bárnabas ła'íí Titus bił onanáshkai.
2 Jerúsalemyú nádishdáh doleełíí shił ch'í'nah alzaago onásdzaa, doo Jews daanlįį dahíí bitahyú yati' baa gozhóni baa yánáshtihíí ákú baa nadaagosisnį', nnee nłt'éégo daach'idnłsinií zhą́ dasahńdi baa bił nadaagosisnį', doo ágásdzaa dayúgo dánko da'ílą́į́zhį' na'isiidhi at'éé, dánko da'ílą́į́zhį' na'sízíid doleełhi at'éé.
3 Ákú Titus holzéhi bił nash'aashi, Circumcise ánidolne', doo hak'i daabiłnniid da, Greek nlįį ndi:
4 Nnee ła' nohwik'isyú ádaadil'iinií hah ádaabidines'įį́d, áí Jews bich'į' begoz'aanií bee isnáh daandlįį n'íí Christ bits'ą́' nohwinilhíí yídaagołsį́įhgo, isnáh ánádaanohwidle'go hah ádaanest'į́į́d:
5 Áí doo hódaayéelts'ąą da ni', dét'įhézhį' ndi; yati' baa gozhóni da'aniihíí dayúweh nohwitahyú begoldoh doleełhíí bighą.
6 Nnee daach'idnłsinií, (ágádaat'eeshą' ndi doo shił hago'at'éé da: Bik'ehgo'ihi'nąń nnee dawa dáłeł'eego yaa natsekees:) áí nnee nłt'éégo baa ch'inįihíí díí baa yashti'íí doo hak'i ła' baa dahnágóst'ą́ą golzeego shił nagolni' da:
7 Ndihíí Peter, nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'į' yati' baa gozhóni yaa yánáltihgo baa det'ąąhíí k'ehgo shíí, nnee doo circumcise ádaabi'deszaa dahíí bich'į' yati' baa gozhóni baa yánáshtihgo shaa det'ąągo yídaagosį́įd;
8 (Bik'ehgo'ihi'nąń, Peter nnee circumcise ádaabi'deszaahíí bich'į' yides'a'dá' binkááyú na'iziidíí, da'áń shíí ałdó' shinkááyú na'iziid, doo Jews daanlįį dahíí bich'į' yánáshtihgo;)
9 Áík'ehgo James, Céphas, ła'íí John, nłdzilgo bi'okąąh yee ínashood yitł'ááh naziinií k'ehgo baa natsí'gokeesíí, Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí shaa det'ąąhíí yídaagosį́įdá', bił dała' daasiidlį́įgo Barnabas hik'e shíí łił lák'edaadelniigo gádaanohwiłnii, Nohwíí doo Jews daanlįį dahíí bich'į' noh'aash, néé circumcise ádaabi'deszaahíí bich'į' dekai.
10 Díí zhą́ gánádaanohwiłdo'niid, Tédaat'iyéhíí bínádaałniih; áí shijíí dawa bee biká hásht'į́į́ ni'.
11 Áídí' Peter Ántiochyú nyaadá' doo bik'ehyú adzaa dahíí bighą dábiniizhį' áłdéniid ni'.
12 James odais'a'íí t'ah doo hikáh dadá', Peter doo Jews daanlįį dahíí yił da'iyąą: áídá' áí nneehíí hikaidá' t'ąązhį' áinzįgo its'ą́'ídeltį́į, circumcise zhinéégo daanliinií yénáldzidhíí bighą.

13 Áídí' Jews daanlíni ła'ihíí Peter adzaahíí bighą bíí ałdó' t'ąązhį' ádaasdzaa lęk'e, Barnabas ndi itah ágáť'éé silį.

14 Áí nneehíí yati' baa gozhóni biyi'dí' da'aniihíí doo bikísk'eh ádaaťee dahíí bígosíłsįdá' dawa bineááł Peter gáłdéniid, Ni, Jew ńlį́ ndi doo Jews daanlį dahíí ádaaťeehíí k'ehgo áńť'ééyúgo, doo Jews k'ehgo da, hant'é bighą doo Jews daanlį dahíí dabíni'ąąyú Jews ádaaťeehíí k'ehgo ádaanohť'eego nłť'éé, daabiłnnii lą́ą́?

15 Doo Jews daanlį dahíí doo bik'ehyú ádaaťee da, áídá' néé, Jews daandlį́go daagosiidliiníí, doo áí k'ehgo ádaant'ee da.

16 Díí bídaagonlzį, doo Jews bich'į' begoz'aaníí bikísk'eh ánách'oť'įłhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee dábik'ehyú ách'íť'éé da, áídá' Jesus Christ ch'odląąhíí zhą bighą: áík'ehgo danéé ndi Jesus Christ daahosiidląąd, Christ daahohiidląąhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań dábik'ehyú ádaaťéhi daanohwiłnii doleełgo, doo begoz'aaníí bikísk'eh ánádaahiiť'įłhíí bighą da: nnee doo ła' begoz'aaníí yikísk'eh ánáť'įłhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee dábik'ehyú áť'éé da.

17 Áídá' Christ biláhyú nłť'éégo ádaaťee daanohwił'idi'nii hádaahiit'įdá', néé Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí doo bikísk'eh ádaant'ee dago nohwízgozį́dyúgo, ya' áí bighą Christ nchǫ'íí bich'į' nohwelnáá née? Dah, da'anii doo ágáť'éé da.

18 Dant'éhéta yó'odii'ąągo baa yashti' n'íí nłť'éégo baa yánáshtih lęk'eyúgo, shíí nnee iłsiihi nshłį́go shígózį.

19 Jews bich'į' begoz'aaníí doo bikísk'eh ánánsht'ee dahíí bighą begoz'aaníí bich'į' dasitsą́ą́, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań zhą́ bich'į' hinshnaa.

20 Tsį'iłna'áhi biká' Christ bił dasitsą́ą́, ndi hinshnaa; áídá' doo shíí hinshnaa da, Christ shiyi' golį́į́go áń bee hinshnaa: k'adíí shits'í bee nashaahíí Bik'ehgo'ihi'nań biYe' hoshdląągo bee nashaa, áń bił nshǫǫgo bi'ihi'na' shá nyiné'go shá daztsąą.

21 Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí bee Christ nohwainłtíínii doo da'ílį́ hósh'nníí da: Jews bich'į' begoz'aaníí bee nnee dábik'ehyú ádaaťee daasilį́yúgo, Christ daztsąąhííshą' doo ílį́į́ da hileeh.

3

1 Galatiagee daagonohłíni, doo daagonohsąą dahíí, hadíń lą́ą́ k'izénohwidezninilgo da'aniigo ágoťeehíí doo bikísk'eh ádaanohť'ee da daasolį́į? Nohwíí nohwinadzahgee Jesus Christ tsį'iłna'áhi bíheskał n'íí, ya' yati' bee doo nohwił ch'í'nah alzaa da láń gá?

2 Díí zhą́ nanohwídaadishkid, Ya' Jews bich'į' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanohť'eehíí bighą Holy Spirit nohwaa daadest'ąą née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdląąhíí bighą née?

3 Nt'é bighą áík'ehgo doo daagonohsąą da? Ya' Holy Spirit bee ínashood daasolį́į, n'íí k'adíí dánohwíí ánádaaht'įłhíí bee hadaanohwi'deszaa née?

4 Ya' da'ílį́įzhį' łą́ą́go goyéégo nohwich'į' nagoyaa láń gá? Da láń shį go'įį́.

5 Bik'ehgo'ihi'nań Holy Spirit nohwaa daizné'íí, ła'íí nohwitahyú godiyįhgo ánáť'įłhíí, ya' Jews bich'į' begoz'aaníí bikísk'eh ádaanohť'eehíí bighą ánáť'įłł née, née yati' baa gozhóni daadohts'ago daahohdląąhíí bighą ánáť'įłł née?

6 Da'anii nohwi'odlą'híí bighą. Ágáť'éégo Abraham Bik'ehgo'ihi'nań yosdląąd, áík'ehgo bi'odlą'híí bighą dábik'ehyú áť'éégo bá hótag lęk'e.

7 Áí bighą díí bídaagonołsį le', nn̲ee bi'odlą' daagolííníí áí da'an̲ii Abraham
bichągháshé daanlįį.
8 Doo Jews daanlįį dahíí Christ daayodląąhíí bighą binchǫ'íí yits'ą́'zhį'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ch'ínádaabidon̲iłíí dabíntsédá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'
bek'e'eshchiiníí ch'í'n̲ah alzaa, áí dabíntsédá' yati' baa gozhóni Abraham
bich'į' yá'iti' gán̲íígo, Nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ni ninkááyú biyaa
gozhǫ́ǫ́ doleeł, n̲ii.
9 Áík'ehgo nn̲ee Christ daayodląąhíí hik'e Abraham, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yo-
dląąhíí, biłgo biyaa daagozhóni at'éé.
10 Áídá' Jews bich'į' begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo zhą́ dábik'eh
daanzini dawa bił ch'ídaagosdíni ádaat'ee: gán̲íígo bek'e'eshchįį, Nn̲ee
daantį́įgee begoz'aaníí naltsoos besi'aaníí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí, ła'íí
doo ye'ánát'įįł dahíí bił ch'ígodíni at'éé.
11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nn̲ee doo ła' Jews bich'į' begoz'aaníí
yikísk'eh at'ééhíí zhą́ bighą dábik'ehyú át'ééhíí nłt'éégo bígózį,
bek'e'eshchiiníí gán̲ííhíí bighą, Hadíń dábik'ehyú át'ééhíí odlą' zhą́ yee
hin̲aa doleeł.
12 Jews bich'į' begoz'aaníí, da'ohdląąyúgo zhą́ hasdahkáh, doo nohwiłn̲ii
da, áídá' gánohwiłn̲ii, Begoz'aaníí án̲ííhíí bikísk'eh ádaanoht'eeyúgo dahazhį'
daahohn̲aa doleeł.
13 Jews bich'į' begoz'aaníí bee bił ch'ígodíni bits'ą́'zhį' Christ bidiłíí yee
nadaanohwihesn̲ii, dabíí nohwá bił ch'ígodįįhíí silįį, gán̲íígo bek'e'eshchįįhíí
bighą, Hadíń tsį'iłna'áhi biká'dí' nahitį́įhíí bił ch'ígodíni at'éé, n̲ii:
14 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham yá hadzii n'íí Jesus Christ biláhyú doo Jews
daanlįį dahíí ałdó' daabíyéé doleełhíí bighą adzaa; ła'íí néé Jews daandliiníí,
doo Jews daanlįį dahíí biłgo nohwi'odlą' binkááyú Holy Spirit, nohwa'det'ąą
n'íí, daanohwíyéé doleeł.
15 Shik'ííyú, nn̲ee ánádaat'įįłíí baa nohwił nagoshn̲i'go nohwił ch'í'n̲ah
ashłe'; nn̲ee ła' bíyééhíí ła' yaa yidin'ą́ą́go naltsoos bee niłtsoozíí doo hadíń
yiká' nnánótįį at'éé da, dagohíí yínágodo'aah at'éé da.
16 Abraham ła'íí bits'ą́'dí' hadaałiłchíhíí ba'det'aaníí bee bich'į' ha'odzii.
Hadaałiłchíhíí łą́ą́go doo n̲ii da, áídá' dała'á zhą́ ba'det'ąą, n̲ii, áí Christ.
17 Díínko áłdishn̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e Abraham biłgo ła'det'aaníí Christ
biláhyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań nłdzilgo áyíílaa, áídí' dį́į́'i gonenadinhíí biká'yú
tadin łegodzaa bikédí'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí
yángon'ą́ą́ lę́k'e; ndi áí yángon'áánií Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e Abraham biłgo
ła'det'ąą n'íí doo yiká' nnánótįį at'ee da, áí Abraham ba'det'aaníí bee bich'į'
ha'odzii n'íí doo da'ílíí yółchíí át'éé da.
18 Abraham bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí yángon'áánií bikísk'eh ách'ít'éégo
hasdách'igháhyúgo, Abraham ba'det'aaníí doo bits'ą́'dí' da, áídá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham ya'den'ą́ą́ n'íí zhą́ bee hasdách'igháh, áí Christ
bee hasdách'igháh golzeego ágolzee.
19 Áík'ehgo begoz'aaníí nt'é bighą alzaa? Nn̲ee doo bik'ehyú
ánádaat'įįł dahíí áí yee yídaagołsįįh doleełhíí bighą, Abraham bits'ą́'dí'
hadaałishchiiníí dała'á zhą́híí ba'det'aaníí hígháh doleełzhį', Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yegos'aaníí Abraham hat'i'íí dét'įhézhį' yitł'ááh nakai doleełgo yángon'ą́ą́;
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á yaaká'dí'hi begoz'aaníí yee nohwaa
ndaagoz'ąą, ła'íí nn̲ee hik'e Bik'ehgo'ihi'n̲ań bigizhgee sizíni binkááyú
nohwaa daizné'.

20 Igizhgee siziinií doo dała'á yigizhgee sizįį da, nakiyúgo zhą́ yigizhgee sizįį, ndi Bik'ehgo'ihi'nań Abraham dasahńdi yich'į' hadzii.
21 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí ya' Abraham bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí ba'det'ąą n'íí yókáał née? Dah, da'anii doo ágát'éé da: begoz'aaníí be'ihi'naago nohwainé' lę́k'eyúgo, áí begoz'aaníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo dábik'ehyú ádaant'ee doleeł ni'.
22 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí gánií, Nnee dawa nchǫ'go ágot'eehíí ha'ábisnil, nii, áík'ehgo Jesus Christ daayodląąhyúgo zhą́ Bik'ehgo'ihi'nań ch'ídaabidoniiłgo ba'det'ąą n'íí begolne'.
23 Áídá' Christ daahohiidląągo hasdáhiikáhíí t'ah doo nohwá ch'í'ótą́ą́ hileeh dadá', begoz'aaníí nohwebik'ehgo ádaant'ee ni', odlą'íí nohwá ch'í'ótą́ą́ silįįzhį'.
24 Begoz'aaníí łah nohwił ch'ígó'aahíí nlįį ni', Christ bich'į' nnohwinííł doleełgo, áń daahohiidląąhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań ch'ínádaanohwinííł doleełgo.
25 K'adíí odlą' nohwá ch'í'ótą́ą́ silįįgo ił ch'ígó'aahíí doo dayúweh nohwebik'eh da.
26 Christ Jesus daahohdląąhíí bighą daanohwigha Bik'ehgo'ihi'nań bichągháshé daanohłįį.
27 Nohwíí baptize ánohwi'deszaahíí bee Christ bił dała'á daasolįįyúgo, diyágé ádaagoch'idle'híí k'ehgo Christ ádaagosohdlaa.
28 Jew nlįį dagohíí Greek nlįį doo daadohnii da, isnáh nlįį dagohíí doo isnáh nlįį da, nnee nlįį dagohíí isdzán nlįį doo daadohnii da; daanohwigha Christ Jesus bił dała'á daanohłįį.
29 Christ bíyéé daanohłįįyúgo, Abraham bits'ą́'dí' hałinolt'aaníí daanohłįį, Bik'ehgo'ihi'nań Abraham ya'den'ą́ą́ n'íí nohwich'į' begolzaa.

4

1 Díínko áłdishnii, chągháshé ła' bitaa bíyéehíí bíyéé doleeł ndi t'ah doo nnyéehdá' isnáh nlįįhíí k'ehgo at'éé, bitaa bíyéehíí dawa yebik'eh doleeł ndi;
2 Áídá' bił ch'ígó'aahíí ła'íí bíyéé doleełíí yebik'ehíí binádéz'įį, hagee bitaa yee bángon'ą́ą́zhį'.
3 Da'ágát'éégo néé chągháshé k'ehgo daandlįįdá', díí ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhinéégo dantsé ił ch'ígót'aahíí isnáh ádaanohwiłsį ni':
4 Áídá' dábik'eh ngonyáágo, Bik'ehgo'ihi'nań biYe' yides'a' lę́k'e, áń isdzán bishchįí́, Jews bich'į' begoz'aaníí bitł'áahzhį' gozlįį,
5 Nnee áí begoz'aaníí isnáh ádaabiłsiníí bidiłíí bee nanáyihilniigo ch'ínáyiníí doleełgo gozlįį, néé Bik'ehgo'ihi'nań bichągháshé daandlįį doleełgo.
6 Bik'ehgo'ihi'nań bichągháshé daanohłįįhíí bighą, biYe' biSpirit nohwijíí yune' yides'a', Abba, shiTaa, niigo.
7 Áí bighą doo dayúweh isnáh ńlį́į́ da, ndi Bik'ehgo'ihi'nań bizhaazhé ńlį́į́; bizhaazhé ńlį́į́yúgo Bik'ehgo'ihi'nań bíyéehíí Christ biláhyú níyéé doleeł.
8 Bik'ehgo'ihi'nań doo hwahá bídaagonołsįįh dadá', bich'į' da'ch'okąąhíí daazhógo ádaat'éhi daahohkąąhgo bi'isna' daanohłįį ni'.
9 Áídá' k'adíí Bik'ehgo'ihi'nań bídaagosołsįįdá', áń nohwídaagołsįįdá' áłdishnii, hant'é bighą dá ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhinéégo dantsé ił ch'ígót'aahíí t'ąązhį' bich'į' ánádaahne'? Áí doo nłdzil da, ła'íí da'ílínéhi ádaat'ee, áí bi'isna' daanohłįįgo hánádaaht'įį née?

10 Łahgee godilzįgo yołkaałíí, łahgee dahnáyitįhíí, łahgee goldohíí, łahgee
łenágodáhíí daadinołsį láą́.
11 Da'ílį́įzhį' nohwitahyú na'isiid ni' nsįgo łą́ągo natseskees.
12 Shik'ííyú, ánsht'eehíí k'ehgo ádaanoht'ee doleełgo nádaanohwoshkąąh;
shíhíí da'ádaanoht'eehíí k'ehgo ánsht'ee: Doo hagee shich'į' nchǫ'go ádaahdzaa
da ni'.
13 Dantsé yati' baa gozhóni bee nohwich'į' yashti'dá' shits'í baa dahgoz'ąągo
nohwaa niyáago bídaagonołsį.
14 Shits'í baa dahgoz'aaníí bee nanohwí'dintaah ndi, doo da'ílínégo
ádaasho'nįį́ da, doo shits'ą́'zhį' ádaasohdzaa da; áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á
yaaká'dí'híí k'ehgo ńdaashidołtįį, Christ Jesus ńdaadołtįįhíí k'ehgo ńdaashidołtįį.
15 Akú sídáádá' nohwił daagozhǫ́ǫ́ n'íí ya' doo bínádaałnįih da née? Dząą
nohwaa nagoshni', bígonedząąyúgo dánohwíí nohwiná́á hadaasohnilgo shaa
daasohnil doo ni'.
16 Da'anii ádishniigo nohwich'į' yashti'híí bighą ya' no-
hwik'edaadinshniihgo ádishnii daanohsį née?
17 Áí nneehíí, nohwił ch'ídaago'aahgo ádaadil'iinií, nłt'éégo nohwich'į'
yádaałti' ndi, doo da'anii nohwá nłt'éé da; áí bee shits'ą́' nohkáhgo ánohwile'go,
bíí zhineégo ádaanoht'ee daahłeehíí bighą ádaanohwiłnii.
18 Áídá' da'anii nłt'éégo ágot'eehíí bighą nnee nłt'éégo nohwich'į'
yádaałti'ihíí nzhǫǫ, dábik'ehn, doo dashíí nohwił nashkaigee zhą́ da.
19 Shichągháshé daanohłíni, isdzán iłchíígo bił nádi'nniihíí k'ehgo nohwá
shiniinágonłt'éé, Christ bi'at'e'íí beádaanoht'ee daasolįįzhį',
20 Nohwíí nohwaa shił nagokihíí bighą dák'ad hadó' akú nohwił daanshłįį
le' nsį, áík'ehgo iłtah at'éégo bee nohwich'į' hadaasdzi' doleeł ni'.
21 Shił nadaagołni', nohwíí, Jews bich'į' begoz'aanií be'ádaanoht'ee
hádaaht'iinií, begoz'aanií ánníihíí doo bídaagonołsį da gá?
22 Díík'ehgo nko bek'e'eshchįį, Abraham biye'ke naki lék'e, dała'á isdzán
isnáh nlínihíí bizhaazhé, ła'ihíí isdzán doo isnáh nlíni dahíí bizhaazhé biłgo.
23 Isdzán isnáh nlínihíí bizhaazhéhíí chągháshé dándaagohileehíí k'ehgo
gozlįį, áídá' doo isnáh nlíni dahíí bizhaazhéhíí Bik'ehgo'ihi'nąń da'ánníihíí
k'ehgo begolnéhgo gozlįį.
24 Díí da'anii ánágot'įįłihi bee nohwił ch'ígót'aahi ádaat'ee: díí isdzáné
nakihíí Bik'ehgo'ihi'nąń hik'e nnee łángot'ąą lék'ehíí nakiyú ágot'éhi yá
nazįį; dała'á Agar holzéhi, chągháshé isnáh daaleehíí nyiłchíhi, áń dził Sinai
golzeegee ngot'aanií yá sizíni.
25 Agar holzéhi Arabia biyi' dził Sinai yá sizįį, áń dakú ni' biká' Jerúsalemhíí
yaa nagolni', áń bichągháshé biłgo isnáh daanlínihi.
26 Áídá' Jerúsalem yaaká'yúhíí doo isnáh nlįį da, ái néé daanohwimaa nlįį.
27 Gánníígo bek'e'eshchįį, Nił gozhǫ́ǫ́ le', doo iłchíí dahíí ńlíni, nichągháshé
da'ádinihi; nił gozhǫ́ǫ́go nnlwosh, doo nił nádi'dinih dahíí: isdzán biką'
da'ádini n'íí isdzán biką' golíni n'íí bitisgo bichągháshé łą́ą́.
28 Shik'ííyú, Abraham ba'det'ąą n'íí k'ehgo Isaac gozlįį, néé ałdó' da'ái
k'ehgo Abraham bichągháshé daandlįį.
29 Áídá'go ágót'eehíí k'ehgo, chągháshé ndaagoleehíí k'ehgo bi'dizhchiinií,
Holy Spirit binawodíí bee bi'dizhchiinií yiniigodnłsį, dák'ad ndi da'ágágot'ee.
30 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' hant'é nníí gá? Gánníígo bek'e'eshchįį, Isdzán
isnáh nlíni bizhaazhé biłgo ch'ínenyóód; isnáh nlíni yishchínihíí bitaa bíyéehíí

doo bíyéé hileeh da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bizhaazhéhíí zhą́ bíyéé hileeh.
31 Áík'ehgo shik'ííyú, néé isdzán isnáh nlíni doo bichągháshé daandlįį da, isdzán doo isnáh nlíni dahíí bichągháshé daandlįį.

5

1 Christ ch'ínánohwiṉilhíí bighą nłdzilgo nasozįį, Jews bich'į' begoz'aaníí doo bee isnáh náhdleehgo da, doo t'ąązhį' bee ík'ínádaadohgisgo da.
2 Shíí Paul gánohwiłdishṉii, Circumcise ádaanohwi'deszaa lę́k'eyúgo, nohwíí Christ doo nohwił daant'é da.
3 Nṉee dała'á daanohtįįgee circumcise ádaanohwi'deszaahíí gádaanohwiłdishṉii, Jews bich'į' begoz'aaníí dázhǫ́ dawa bikísk'eh ádaanoht'eego goz'ąą, doo łahzhį' zhą́ da.
4 Nohwíí dahadíńta begoz'aaníí bikísk'eh ánsht'eehíí bighą Bik'ehgo'ihi'ṉań binadzahgee dábik'ehyú ánsht'ee daanohsiníí, Christ nohwich'į'yúgo doo nt'é dago ádaanołsį; Bik'ehgo'ihi'ṉań biłgoch'oba'íí doo hádaaht'įį dago bits'ą́'zhį' ádaahdzaa.
5 Néé Holy Spirit biláhyú daanohwi'odlą' bee dábik'ehyú ádaant'ee doleełíí nohwá łaalṉéhíí ndaahóndliigo biba' ádaant'ee.
6 Jesus Christ bił dała'á ch'ilįįyúgo, circumcise áko'deszaa dagohíí doo circumcise áko'deszaa da ndi doo hago'at'éé da; áídá' ko'odlą'íí koł'ijóóníí bee ch'í'ṉah hileehíí zhą́ ílį́į́.
7 Iłhách'ideskaihíí k'ehgo nłt'éégo hohkeeł ni'; hadíń lą́ą́ nohwił godishkish láń, da'aṉii ágot'eehíí doo dayúweh bikísk'eh ádaanoht'ee da k'adíí?
8 Hant'é k'ihzhį' ádaanohwizlaahíí Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwich'į' ánṉiidíí doo bits'ą́'dí'gohi at'éé da.
9 Báń benilzoołé da'ayą́hágo ik'áán nást'ódíí dahot'éhé daabíndiłsołhíí k'ehgo doo nzhǫǫ dahíí da'ayą́hágo bitah dench'aadgo dawa daayiłchǫǫh.
10 NohweBik'ehń biláhyú nohwaa da'oshłíí, łahgo iłch'ígót'aahíí dá baa natseskeesíí k'ehgo nohwíí ałdó' baa natsídaahkeesgo doo nádaagodoh'aah da doleeł: hadíń nohwił daagodikishíí, áń baa yádotih.
11 Shik'ííyú, circumcise ádaanohwi'dolṉe' dishṉiigo nashaa lę́k'eyúgo, doo shiniidaagoch'inłsį le'at'éé da. Ágádishṉiigo nashaa lę́k'eyúgohíí, tsį'iłna'áhi doo baa yashti' le'at'éé da, áík'ehgo Jews daanliiníí doo dayúweh shich'į' hadaashkee le'at'éé da.
12 Hadíń nohwił daagodikishíí nohwits'ą́'zhį' nó'ṉííł dadó'.
13 Shik'ííyú, dawa bił ch'í'ótąąhíí bich'į' nohwi'dokeed ni'; áídá' doo áí bighą nchǫ'go ánádaahiit'įįłgo nohwá bił ch'í'ótąą daanohsį da, ndi łił daanohjǫ́ǫ́go łił ch'odaahṉii.
14 Bik'ehgo'ihi'ṉań yegos'aaníí dawa díínko yati' dała'áhi bee łalzaa; Nit'ahdí' gólííníí nił nzhǫǫ le', dáni ídił njǫǫhíí k'ehgo.
15 Áídá' dat'ógo iłch'į' daadołghashyúgo, iłch'į' nadaagonołkaadyúgo, ídaa daagonohdząą, dánko ąął daałołghał ako.
16 Díí gánohwiłdishṉii, Holy Spirit bee hohkaah le', áík'ehgo nohwits'í nchǫ'go hádaat'iiníí doo beda'oł'įį da.
17 Ko'at'e' nchǫ'íí Holy Spirit yich'į' nagonłkaad, ła'íí Holy Spirit ko'at'e' nchǫ'íí yich'į' nagonłkaad: díí doo iłch'į' łełt'ee da; áí bighą doo dahádaaht'įįyú ánádaaht'įįł da.

18 Holy Spirit nadaanohwiyiłaayúgo, Jews bich'į' begoz'aaníí doo bitł'ááhyú ádaanoht'ee da.
19 Ko'at'e' nchǫ'íí díínko bebígozį̱h, nant'į' na'idaahíí, iké' na'idaahíí, nchǫ'go natsíts'ikeesíí, nchǫ'íí doo bich'į' t'ąązhį' ách'ít'éé dahíí,
20 K'e'eshchíń daach'okąąhíí, ígonłgaashíí, ik'ech'inni̱ihíí, ła'ch'idit'áhíí, dawahá ídáhách'it'iiníí, ha'ishkeehíí, ilch'į' nagoch'inłkaadíí, iłts'ą'zhį' ádaach'it'eehíí, ła'íí da'ani̱i ágot'eehíí yits'ą'zhį'go ilch'ídaago'aahíí,
21 Ła' bíyéélhíí ídáhách'it'iiníí, its'iziłheehíí, koł nágodeyisíí, nchǫ'íí baa goch'iniłiiníí, ła'íí díí ba'ashhah ałdó' nchǫ'go ánádaat'i̱i̱łíí: da'ádá' baa nohwił nadaagosisni̱' n'íí baa nohwił nanádaagoshni̱', díí ye'ánádaat'i̱i̱łíí Bik'ehgo'ihi'ni̱ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí doo bíyéé daaleeh da.
22 Áídá' nest'ą' ch'il yiká' nánt'i̱híí k'ehgo díínko Holy Spirit bits'ą'dí'go begoz'áni at'éé, koł ijóóníí, koł gozhóóníí, koł nkegohen'ááníí, bágoch'oho'aałíí, dawa bich'į' ch'izhóóníí, ko'at'e' nłt'éélhíí, kegondli̱i̱díí,
23 Kojíí yuni̱e' isht'egodnt'éélhíí, ídaa goch'idzaaníí: ágádaat'eehíí begoz'aaníí bits'ą'dí' doo bándaagot'aa da.
24 Christ bíyéé daanliiníí bi'at'e' nchǫ'ihíí bił daanzhǫǫgo yiká hádaat'i̱i̱ n'íí tsi̱'iłna'áhi yídaayeskałhíí k'ehgo yó'odaizné'.
25 Holy Spirit bee daahin'ni̱aayúgo, da'áń bee hiikaah le'.
26 Doo itisyú ídaadélti̱i̱ da le', doo nchǫ'íí bich'į' daałiil'aa da le', doo ła' bíyéélhíí ídáhádaahiit'i̱i̱go nchǫ'go łaa natsídaahiikees da le'.

6

1 Shik'ííyú, nni̱ee ła' doo bik'ehyú adzaa dayúgo, nohwíí, Holy Spirit bee nasoziniíí, áń baa daach'ohba'go bich'į' yádaałti'go t'ąązhį' nłt'éégo nkenánohołteeh; ni ałdó' dánko áík'ehgo nanídi'notaahi at'éélhíí baa natsíńkees.
2 Nyeego nohwich'į' nadaagowaagee łił ch'odaahni̱ii le', áí bee Christ yegos'aaníí beda'oł'i̱i̱ doleeł.
3 Nni̱ee doo nt'éhi k'a'at'éé da ndi, doo sihgo ánsht'ee da, nzi̱yúgo, ích'į' nach'áhi at'éé.
4 Áídá' nni̱ee dała'á daanti̱i̱gee ye'ánát'i̱i̱łíí hago'at'éélhíí ídineł'i̱i̱ le', áík'ehgo dabíí bi'at'e' nzhǫǫyúgo, áí yaa bił gozhǫ́ǫ́ doleeł, doo ła'i nni̱ee ye'ánát'i̱i̱łhíí bighą da.
5 Nni̱ee dabíí biyíl dahyoweełhíí k'ehgo nni̱ee daanti̱i̱gee bi'at'e' doo nzhǫǫ dayúgo dabíí nabiłtł'og.
6 Hadíń Bik'ehgo'ihi'ni̱ań biyati' baa bił ch'ígót'aahíí, bíyéélhíí nłt'éhihíí dawa łahzhį' hadíń bił ch'ígó'aahíí yaa yihini̱il le'.
7 Doo ích'į' nadaahch'aa da le'; Bik'ehgo'ihi'ni̱ań doo hagot'éégo bich'į' na'ich'áhi at'éé da: nni̱ee nt'é k'edileehíí da'áí náyihigéshi at'éé.
8 Hadíń bi'at'e' nchǫ'íí yee k'edileeyúgo ídił ch'ígódeehi at'éé; áídá' Holy Spirit yee k'edileeyúgo Holy Spirit bits'ą'dí' yaaká'yú dahazhį' ihi'ni̱aahíí yinłt'áni at'éé.
9 Nzhǫǫgo ánádaahiit'i̱i̱łíí doo bik'e hi̱i̱káh da le': dayúweh ágádaahiit'i̱i̱yúgo nłt'éégo da'inlt'ąą.
10 Áík'ehgo nohwá ch'ígót'ąądá' haląą nni̱ee dawa bich'į' nłt'éégo ánádaahiit'i̱i̱ł le', ndi nni̱ee Bik'ehgo'ihi'ni̱ań daayodląągo bichąghášhé daanliiníí itisgo ádaanlzį le'.
11 Díí nchaago k'e'eshchiiníí dashíí nohwich'į' k'eshiłchíni daah'i̱i̱.

12 Nn̲ee dabíí zhą́ nłt'éégo daabineł'íígo hádaat'iiníí circumcise ádaanohwi'dolṇéh daanohwiłn̲ii; Christ bitsį'iłna'áhi yaa yádaałti'yúgo dánko biniidaagonłt'éé doleełhíí bighą ádaanohwiłn̲ii.

13 Dabíí circumcise ádaabi'deszaa ndi begoz'aaníí doo dawa yikísk'eh ádaat'ee da; áídá' nohwíí da'ádaanohwiłn̲iigo circumcise ádaanohwi'deszaahíí yee ídaa da'odlíígo yádaałti'híí bighą circumcise ádaanohwi'dolṇiiłgo hádaat'i̲i̲.

14 Doo nt'é bee ída'oshdlíígo yashti' da, Jesus Christ nohweBik'ehń tsį'iłna'áhi yiká' daztsą́ąhíí zhą́ bee ída'oshdlíígo yashti'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań áshíłsį le', áí bee ni'gosdzáń biká' ágoťeehíí daztsą́ąhíí k'ehgo shich'į' at'éé, ła'íí shíí ałdó' ni'gosdzáń biká' ágoť'eehíí dasiitsą́ąhíí k'ehgo bich'į' ánshťee.

15 Christ Jesus bił dała'á daanohłi̲i̲yúgo, circumcise ádaanohwi'deszaayúgo, dagohíí doo circumcise ádaanohwi'deszaa dayúgo, doo íl̲íį́ da, ndi ánídégo ánádaanohwi'deszaahíí zhą́ íl̲íį́.

16 Díí ádishn̲iihíí yikísk'eh daahikáhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' iłch'į'gont'éehíí ła'íí biłgoch'oba'íí bee yich'į' goz'ąą le', áí da'an̲ii Israel hat'i'íí daanli̲i̲go Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé daanli̲i̲.

17 Kodí' godezt'i'go díí bighą doo hadíń nashinłtł'óg da le': iłk'idá' Jesus nohweBik'ehń bighą shid shiká'zhį' hit'i̲i̲.

18 Shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwiyi' yun̲e' begoz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE EPHESIANS

1 Shíí Paul, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshłíni, ínashood
Ephesus golzeegee daagolííníí, áí Christ Jesus daayodląągo bíyéé daanliiníí,
bich'į' k'e'eshchii:
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí
ła'íí bits'ą́'dí' iłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
3 Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań, ba'ihégosį, áń
yaaká'yú nagoz'ąągee nohwiyi'siziiníí bá gózhǫ́ǫ́go dawa nohwainé', Christ
biláhyú:
4 Áń biláhyú ni'gosdzáń doo hwahá nnit'aa dadá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań
hanánohwezn̲il, bin̲ááł godilzįgo ádaant'eego doo nt'é bee nohwaa dahgoz'ąą
da doleełgo:
5 Bichągháshé daandlįį doleełgo hanánohwidi'n̲ííłgo nohwá ngonłchį́į́, Jesus
Christ biláhyú, áí nohwá hát'į́į́go yaa bił gozhǫ́ǫ́,
6 Ízisgo biłgoch'oba'íí ba'ihédaandzį doleełgo, áí nohwiká'zhį' áyíílaago, biYe'
bił nzhóni biláhyú:
7 Áń bidiłíí bee nchǫ'íí bits'ą́'zhį' nanánohwi'dihezn̲ii, nohwinchǫ' n'íí bighą
nohwaa nágodet'ąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí ch'ída'izkaadíí bik'ehgo;
8 Áí ch'ída'izkaadgo nohwiká'zhį' áyíłsį, daagondząągo ła'íí dawahá
bídaagonlzįgo ánohwiłsį;
9 Bik'ehgo'ihi'n̲ań hát'į́į́níí doo bígózį da n'íí nohwił ch'í'n̲ah áyíílaa, da'áń
bił gozhǫ́ǫ́go hat'į́į́híí k'ehgo áń ngonłchį́į́:
10 Goldohíí biká' ngonyáágo yaaká'yú ágot'eehíí ła'íí ni'gosdzáń biká'
ágot'eehíí dawa Christ yebik'ehgo dała' áile':
11 Áń biláhyú ałdó' nt'é nohwíyéé doleełíí nohwaa det'ąą, dabíí hát'į́į́go
dawa łayił'įįhíí k'ehgo nohwádįhyú nohwá ngonłchį́į́:
12 Néé dantsé Christ daahosiidląądíí, nłt'éégo daahii'n̲aahíí bighą
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo ye'at'éhi nn̲ee daayidnłsį doleełgo.
13 Nohwíí ałdó' yati' da'an̲íhi, yati' baa gozhóni bee hasdánohwezn̲ili daasi-
dohts'ąądá' daahohdląą ni': daahosohdląądá' Holy Spirit bee nohwángon'ą́ą́
n'íí bee nohwiká' izkałhíí k'ehgo bee nohwígózį,
14 Áí bee Christ bidiłíí bee nohwá nayihesn̲ii n'íí nohwíyéé silįįzhį', nt'é
yengon'ą́ą́ n'íí da'an̲iigo nohwíyéé doleełgo bídaagonlzį, áń ízisgo ye'at'éhi
ba'ihégosį doleełgo.
15 Áí bighą Jesus nohweBik'ehń daahohdląągo, ła'íí ínashood dawa nohwił
daanzhǫǫgo ba'ikonizįįdá',
16 Da'ákozhą́ Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' nohwa'ihénsį, nohwá da'oshkąąhgo;
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Jesus Christ nohweBik'ehń yokąąhíí, Jesus biTaa
ízisgo ye'at'ééhíí, daagonohsąągo ádaanohwile'go nohwá oshkąąh, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí nohwił ch'í'n̲ah ádidle'go bídaagonołsį doleełgo ałdó'
oshkąąh:
18 Nłt'éégo ágot'eehíí daahohłíí doleełhíí bighą nohwíká ánn̲iidíí
bídaagonołsį doleełgo, ła'íí ínashood daanliiníí biłgo ízisgo ágot'eehíí behałdzili

nohwíyéé doleełíí ałdó' bídaagonoɬsį doleełgo nohwijíí yuɲe' nohwił ch'í'ɲah ágóɬsį doleełhíí bighą nohwá oshkąąh,
19 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'ɲań binawod ch'ída'izkaadgo, binawod ízisgo at'éhi bee na'iziidhíí k'ehgo, néé daahohiidlaanií nohwá siné'go bídaagonoɬsį doleełhíí bighą nohwá oshkąąh;
20 Bik'ehgo'ihi'ɲań binawodíí bee Christ daztsąądí' naadiidzaago áyíílaadá' yaaká'yú bigan dihe'nazhiɲéé dahyinesdaa,
21 Spirits binadaant'a'íí, spirits binawodíí, dak'a'at'éehíí, ła'íí yedaabik'ehíí dawa bitisgo, doo díí goldohíí zhą biyi' da, ndi yuɲáásyú goldoh doleełíí ałdó' biyi', iłtah at'éégo daabizhi' daawójííhíí dawa bitisgo sitįįgo áyíílaa:
22 Dawahá yebik'ehgo bilaɬtł'ááh nyiné', ła'íí ínashood dawa yá siziįgo bitsits'inhíí k'ehgo at'éégo ałdó' ábíílaa,
23 Ínashood dawa, Christ bee dała'á daanliinií, bits'í nlįįgo bełalzaa, áń bee dawa iłtah at'éégo łayił'įįh.

2

1 Begoz'aanií doo bikísk'eh ádaanoht'ee dahíí bee, ła'íí nohwinchǫ'íí bee nanesona' n'dá' Bik'ehgo'ihi'ɲań nádaahoh'ɲa'go ánohwilaa;
2 Nohwinchǫ'íí biyi' ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhą bech'ígót'i'yú bikísk'eh hohkaah ni', spirits daanchǫ'íí binant'a', áń Bik'ehgo'ihi'ɲań doo daidits'ag dahíí bitahyú na'iziidíí bikísk'eh hohkaah ni':
3 Néé ałdó' łahn' bitahyú nahiikai ni', nohwi'at'e' nchǫ'go hat'íínií bikísk'eh ádaant'eego, nohwits'í, nohwinatsekees biłgo hat'įįyú ádaant'ee ni'; da'áík'ehgo gosiidlįįdá' nchǫ'go ádaant'ee n'íí bighą Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwiniigodilé'íí nohwich'į' begoz'ąą ni', nɲee ła'íí ádaat'eehíí k'ehgo.
4 Áídá' Bik'ehgo'ihi'ɲań, biłgoch'oba' ch'ída'izkaadhi, dázhǫ́ bił daanjǫǫ lęk'ehíí bighą,
5 Nohwinchǫ'íí bee nane'na' n'dá' Christ bił dała'á daasiidlįįgo daahii'ɲaago ánánohwidlaa, (biłgoch'oba'íí bee hasdáhkai;)
6 Bił dała' naadihiikaigo ánohwilaa, ła'íí Christ biláhyú yaaká'yú nagoz'ąągee bił naháatąągo ánohwilaa:
7 Áík'ehgo yuɲáásyú goldohíí biyi' Bik'ehgo'ihi'ɲań Christ Jesus biláhyú nohwaa ch'oba'go, biłgoch'oba'íí ch'ída'izkaadíí ch'í'ɲah áidoliił.
8 Bik'ehgo'ihi'ɲań biłgoch'oba'íí bee hasdáhkai, nohwi'odlą'íí biláhyú; doo dánohwíí ádaaht'įį da: Bik'ehgo'ihi'ɲań bits'ą́'dí' nohwaa hi'né'hi at'éé:
9 Doo nohwinasdziidíí bee da, áík'ehyúgohíí dánko nɲee ła' ída'odlíí hileeh.
10 Bik'ehgo'ihi'ɲań nanohwik'ída'iziidíí daandlįį, Christ Jesus biláhyú nłt'éégo ánádaahiit'įįł doleełgo ánohwilaa, áík'ehgo bikísk'eh hiidaał doleełgo Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwá ngonłchíí lęk'e.
11 Áí bighą díí bénádaałɲiih, doo Jews daanohłįį dago daagosolįį, circumcise ádaabi'deszaahíí, doo circumcise ádaanohwi'deszaa dahi daanohwiłɲii, áí circumcisionhíí nɲee bigan zhą bee kots'í nabik'ísdziidi;
12 Áídá' Christ doo bídaagonoɬsį da ni', nanidí' daanohłįįgo doo Israel hat'i'íí daanohłįį da, Bik'ehgo'ihi'ɲań nt'é yee yángon'ą́ą́ n'íí doo nohwíí nohwá da ni', doo hayú nohwá ch'ígót'i' da ni', ni'gosdzáń biká' nahkai ndi Bik'ehgo'ihi'ɲań doo bił daanohłįį da ni':
13 Łahn' ńzaadyú daanohłįį ni', ndi k'adíí Christ Jesus bíyéé daasolįįgo, Bik'ehgo'ihi'ɲań bit'ahgo ánádaanohwizdlaa, Christ bidiłíí bee.

14 Áń nohwá iłch'į'gont'ééhíí nlįį, da'áń Jews daandliiníí ła'íí doo Jews
daanohłįį dahíí dała'á ádaanohwizlaa, ła'íí nohwigizhgee bighą iłts'ą́'zhį'
ádaant'ee n'íí k'ihzhį' áyíílaa, nohwigizhgee tséé bee iltł'íníí k'ihzhį' áyíílaahíí
k'ehgo;
15 Begoz'aaníí biyi' iłtah at'éégo bikísk'eh ádaant'ee n'íí bighą iłk'edaadin'n̲ii
n'íí Christ bits'í bee k'ihzhį' áyíílaa; áídí' nn̲ee naki n'íí dała'á ánáyiidlaahíí
k'ehgo néé Christ bee dała'á ánánohwidlaa, áík'ehgo nkegohen'ą́ą́ nágosdlįį.
16 Néé naki hat'i'íí daandlįį n'íí tsį'iłna'áhi biláhyú dała'á daasiidlįįgo,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił k'íí nádaasiidlįį, áík'ehgo iłk'edaadin'n̲ii n'íí ąął ben-
gonyáá:
17 Nzaadyú daanohłįį n'íí, iłhánégo daandlįįhíí biłgo Jesus nkegohen'ááníí
yaa nohwił nagoln̲i'go nyáá.
18 Áń bighą daanohwigha Holy Spirit dała'áhi biláhyú nohwiTaa bich'į'
ha'áhiikáhgo ha'ágót'i'go nohwá alzaa.
19 Áí bighą k'adíí doo łahdí' nn̲ee daanohłįį da, doo nn̲ee łahgo hat'i'i
daanohłįį da, áídá' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí bił dała'á hat'i'i
daasolįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé daasolįį;
20 Jesus binadaal'a'á ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziid n'íí kįh
bitł'ááh łedn'aahíí k'ehgo daanlįįgo, biká' nohwi'destł'įhíí k'ehgo ádaanoht'ee,
Jesus Christ dabíí hágon'áágee tséé dantsé si'áni nlįįgo;
21 Áń biláhyú dágoz'ąą nt'éégo ładaasn̲ilgo aln̲e', nohweBik'ehń biláhyú
godiyįhgo kįh biyi' da'ch'okąąhíí goleeh:
22 Áń biláhyú nohwíí ałdó' itah nohwi'destł'į, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yiyi'
ngoléehíí bighą ágoln̲e', Holy Spirit biláhyú.

3

1 Áí bighą shíí Paul, Jesus Christ bighą, ła'íí nohwíí ałdó' doo Jews daanohłįį
dahíí nohwighą ha'ásítį́į́,
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí nohwił ch'í'n̲ah ashłe'go shaidin'ááníí
ba'ikodaanohsį láń shį:
3 Doo bígózį da n'íí shił ch'í'n̲ah áyíílaago shił ígozįįd; (iłk'idá' ayą́hágo
nohwich'į' bek'eshiiłchį́į́go nohwił nagosisn̲i' ni';
4 Áí daahohshíígee Christ ye'at'ééhíí doo bígózį da n'íí bígosíłsįįdíí nohwíí
bídaagonołsį doleeł,)
5 Áí doo áníidá' goldohíí biyi' ni'gosdzáń biká' nn̲ee doo hwahá bił
ch'í'n̲ah ádaaln̲e' da ni', áídá' k'adíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á ła'íí binkááyú
yádaałti'íí daadilzįhíí Holy Spirit bee bił ch'í'n̲ah ádaagoszaa;
6 Doo Jews daanlįį dahíí, Jews daanliiníí biłgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'
ágot'eehíí dała' daabíyéé doleeł, dała' Christ bił dała'á daanlįįgo bits'í dała'á
daanlįį doleeł, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Jews daanliiníí yángon'ááníí Christ
biláhyú yati' baa gozhóni bee doo Jews daanlįį dahíí ałdó' daabíyéé doleełgo
bił ch'í'n̲ah ádaagoszaa:
7 Áí yati' baa gozhóni baa yashti'go áshi'delzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biłgoch'oba'íí shaa yiné'íí bee, binawodíí shinkááyú na'iziidgo.
8 Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí doo ízisgo at'éé dahíí dawa shíí
dábich'į'gee siitį́į́ ndi doo Jews daanlįį dahíí bitahyú Christ bee nohwiyaa
daagozhóóníí doo bígonołsįįh at'éé dahíí baa yashti'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biłgoch'oba'íí shaa det'ąą;

9 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'nąń Christ biláhyú dawa áyíílaahíí, ni'gosdzáń alzaadí' yushdí' godezt'i'go ngonłchíínií doo bígózįgo áyíłsį da n'íí, hagot'éégo at'éehíí shíí nnee dawa bił ch'í'nah ashłe'go shaa det'ąą:

10 Áík'ehgo ínashood dawa Christ bee dała'á nlíni biláhyú spirits binadaant'a'íí ła'íí binawodíí yaaká'yú nagoz'ąągee Bik'ehgo'ihi'nąń bigoyą' iłtah at'éhi yídaagołsį doleeł,

11 Áí dahazhį' goz'áni Bik'ehgo'ihi'nąń yengon'áánií bik'ehgo łayiilaa, Christ Jesus nohweBik'ehń biláhyú:

12 Áń daahohiidląągo doo daasiite'go da, doo nídaahiildzidgo da Bik'ehgo'ihi'nąń bich'į' ha'áhiikáhgo nohwá ha'ágót'i'.

13 Áík'ehgo nohwighą goyéégo shich'į' nagoyaahíí bighą doo hayaa ádaanoht'ee da le', áí bee łáń da'nohłįį.

14 Díínko bighą Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa bich'į' hishzhíízh,

15 Áń bichąghášhé yaaká'yú daagolíínií hik'e ni' biká'yú daagolíínií dawa bee daaholzéhi,

16 Da'áń ízisgo ye'at'éhi ch'ída'izkaadhíí bik'ehgo biSpirit bee nohwiyi'siziniíí nalwodgo nohwá áile' doleełgo nohwá daahoshkąąh;

17 Nohwi'odlą' bee Christ nohwijíí biyi' yunę' golíį́ le'; áík'ehgo ił'ijóónií bee nohwikeghad golíį́go nłdzilgo sozįįgo,

18 Nohwíí ínashood dawa biłgo Christ bił'ijóónií nanigodí', ts'í'nangodí', ts'ídagodí', ts'íyaago ádaahosahíí bee nohwił bígózį doleełgo;

19 Ła'íí Christ bił'ijóónií, be'ígózį yitis nel'ąą ndi, bídaagonołsį doleełgo, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nąń ye'at'éhi dawa bee ádaanoht'ee doleełgo nohwá da'oshkąąh.

20 Daahǫ́keedíí ła'íí natsídaahiikeesíí dawa bíí zhą́ yitis nel'ąągo áile', binawodíí nohwiyi' na'iziidhíí k'ehgo,

21 Dabíí zhą́ Christ Jesus biláhyú, goldohíí dawa biyi', ínashood daanliinií dawa ya'ihédaanzįgo daayidnłsį doleeł, doo nnágont'i'go da. Doleełgo at'éé.

4

1 Áík'ehgo shíí, nohweBik'ehń bighą ha'ásítíínií nánohwoshkąąh, nohwíká ánnįidíí bikísk'eh nłdzilgo hohkaah le',

2 Ídaa daagoch'iyołba'go, nohwijíí yunę' isht'egodnt'éégo, ńzaad bádaagohoh'aał le', łił daanohjǫǫgo ilch'į' hadag ádaanoht'ee le';

3 Holy Spirit bee dała'á ádaanołsįgo ilch'į'gont'éehíí be'ádaanoht'ee doleełgo nyeego nabik'ída'ohsiid.

4 Christ biláhyú dała'á daanohłįį, Holy Spirit ałdó' dała'á, da'áik'ehgo ałdó' daanohwigha ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí ndaahołíí doleełgo nohwíká ánnįid;

5 NohweBik'ehń dała'á, nohwi'odlą' dała'á, nohwibaptism dała'á,

6 Bik'ehgo'ihi'nąń dała'á, daanohwigha nohwiTaa, áń dawa yitisgo nlíni, dawa yił nlíni, daanohwigha nohwiyi' golíni.

7 Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí iłtah at'éhi dała'á daantįįgee nohwaa daizné', Christ nohwainé'íí k'a'áhołąągo.

8 Áík'ehgo gádi'nii, Wą́'yú bił onágodzaadá' isnáh daanlįį n'íí łą́ągo yádįh onádzaago, nnee yaaká'dí'go yaa daagodez'ąą lę́k'e.

9 (Wą́'yú bił onágodzaa ch'inįiyúgo, łahn' áídí' ni'gosdzáń yuyaa bił nkegonyáhi láń shį.

10 Bił nkegonyááhíí da'áń yaaká'yúhíí ńzaadyú dábitiséyú bił onágodzaahi at'éé, ąął łaile' doleełhíí bighą.)
11 Bik'ehgo'ihi'nąń nnee yaa daizné'íí iłtah ádaat'ee: ła' binal'a'á daanlįįgo yaa daagodez'ąą; ła' binkááyú nada'iziidgo; ła' yati' baa gozhóni yaa nadaagolni'go; ła'íí ła' ínashood yinádaadéz'įįgo bił ch'ídaago'aahgo;
12 Ínashood hadaadeszaago nłt'éégo Bik'ehgo'ihi'nąń yá nada'iziid doleełgo, yati' baa gozhóni baa na'goni' doleełgo, ła'íí ínashood dawa Christ bits'í nliinií nłdzilgo ádaile'go baa daagodest'ąą:
13 Áík'ehgo daanohwigha nohwi'odlą' bee dała'á daahiidleeh, Bik'ehgo'ihi'nąń biYe' nłt'éégo bídaagonlzįįh, nnee báyáń hileehíí k'ehgo néé Christ bits'í daandlįįgo áń bee báyáń daahiidleehgo Christ ye'at'éehíí dawa be'ádaant'eego daahiidleeh:
14 Doo dayúweh chągháshé daanlįįhíí k'ehgo ádaant'ee da le', iłtah at'éégo iłch'ígót'aahíí bee doo iłts'ą' nohwił ánágoyol da le', nnee nadaach'áhi łéda'iłchoogo iłch'ídaago'aahíí yee nohwiká daadihésbįh, k'izé'daanohwidiłteeh hádaat'iinií, áí doo ídaayílts'ąą da le';
15 Áídá' łił daanjǫǫgo da'anii ágot'eehíí bee yádaahiilti' le', kotsits'in kots'í yebik'ehíí k'ehgo Christ nohwebik'ehgo bił dała'á daandleehgo áń biláhyú daanldzéél le':
16 Nohwits'í łąągo iłghadaadit'ąąhíí ła'íí its'id bee daałotą'íí góląį, dawa nłt'éégo nadaałidziidyúgo nłt'éégo daandzeeł, ágát'éégo néé Christ bits'íhíí daandlįįgo dabíí bee daałóntą', ła'íí łił daanjoonií bee néé Christ bits'íhíí daandliinií nchaa daahiidleeh.
17 NohweBik'ehń biláhyú hasdziihgo gánohwiłdishnii, Kodí' godezt'i'go doo Jews daanlįį dahíí da'ílínégo natsídaakeesgo hikaahíí k'ehgo doo hohkaah da le',
18 Binatsekeesíí yee doo daago'įį da, doo bił ídaagozį dahíí bighą Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą'dí' ihi'naahíí yits'ą'zhį' ádaat'ee, bijíí biyi' chagołheeł benagoz'ąąhíí bighą:
19 Bijíí ntł'iz silįįgo nchǫ'íí doo yich'į' t'ąązhį' ádaat'ee dago yaa ádaadest'ąą, nchǫ'go ánádaat'įįłíí zhą bił daanłt'ee daasilįį.
20 Áídá' nohwihíí ágágot'eehíí doo Christ bits'ą'dí' bídaagoł'ąą da;
21 Da'anii ba'ikodaanohsį lęk'eyúgo, Jesus biláhyú da'anii ágot'eehíí nohwił ch'ídaagoz'ąą lęk'eyúgo:
22 Doo áníidá' nchǫ'íí be'ádaanoht'ee n'íí yó'odaagodoh'aah, áí k'izé'idiłteehgo nchǫ'íí zhą hát'įįgo da'ílíí hileeh;
23 Nohwinatsekeesíí, nohwiyi'siziinií biłgo áníidégo nohwá ánáolne';
24 Áníidégo be'ádaanoht'eehíí ádaagohdle', áí Bik'ehgo'ihi'nąń k'ehgo dábik'ehyú át'éégo ła'íí da'anii dilzįhgo alzaa.
25 Áík'ehgo łéda'ołchoohíí yó'odaagodoh'aah, dała'á nohtįįgee nohwit'ahdí' daagolíínií da'anii ágot'eehíí yee łił nadaagołni': nnee bits'í dała'á ndi łąąyú henlááhíí k'ehgo néé iłtah at'éégo ádaant'ee ndi dała'á hahiit'i'.
26 Dahagee hadaashohkeegee dénchǫ'égo ágot'eehíí yeh nohołt'é' hela': hadaashohkeehíí bił ya'áí owáh hela':
27 Ch'iidn nant'án doo bá goz'ąągo ádaagonołsį da le'.
28 Hadíń in'įįhíí doo dayúweh in'įįh da le': áídá' dabíí bigan yee nłt'éégo na'iziid le', hadíń nt'é yídįh nliinií ła' yaa yiné' doleełhíí bighą.

29 Yati' nchǫ'íí doo ła' nohwizé'dí' behagohigháh da le', áídá' yati' nłt'éhi zhą́,
hadag ádaakole' doleełgo, hadíí daidits'agíí bee biyaa gozhǫ́ǫ́ doleełhíí bighą.
30 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biHoly Spirit doo bił gozhǫǫ́ dago doo ádaanołsį da le',
áń bee nohwiká'iskał, ch'ínánohwi'n̲iiłíí bijįįzhį'.
31 Nohwił daagoshch'iihíí, nohwínágochįįhíí, hadaashohkeehíí, hagołdohíí,
nchǫ'go yádaałti'íí, ła'íí da'oh'n̲i'go natsídaahkeesíí dawa bee nohwits'ą́'
gonogháh:
32 Łaadaach'ohba' le', łaatédaaht'ii le', Bik'ehgo'ihi'n̲ań Christ bighą
nohwinchǫ'híí bighą nohwaa nágodez'ąąhíí k'ehgo nohwíí ałdó' łaa
nádaagodenoht'aah le'.

5

1 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé bił daanzhónihíí daanohłįįgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań beda'oł'įį;
2 Christ bił daanjǫǫhíí k'ehgo łił daanohjǫǫgo hohkaah, áń łikągolchiníí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąhgo baa hi'né'híí k'ehgo zesdįįgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań
nohwá ya'ádet'ąą.
3 Áídá' nant'į' na'idaahíí, nchǫ'go natsíts'ikeesíí, dawahá dayúwehégo
ídáhách'it'iiníí, dała'á ndi doo bída'ołtah da, ínashood Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá
hadaadeszaago doo ágádaat'įį bik'eh da;
4 Iłkóhgo yati'íí, yati' da'ílínéhíí, dawahák'e ách'in̲iihíí doo ádaadohn̲ii bik'eh
da: áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań ahíyi'e daabiłdohn̲iigo nłt'éé.
5 Díí bídaagonołsį, hadíń nant'į' naghaahíí, nchǫ'go at'ééhíí, dawahá
dayúwehégo ídáhát'ííníí, áí da'ílíné daayokąąhíí, áń Christ bilałtł'áhgee be-
goz'aaníí, da'áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee begoz'aaníí doo itah bíyéé da
doleeł.
6 Dahadíń biyati' da'ílínéhíí izanołt'é' hela': áí bighą dabíí zhą́ daabik'ehíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biniigodilé'íí yiká'zhį' áile'.
7 Áík'ehgo ágádaat'eehíí doo itah daanohłįį da le'.
8 Łah chagołheeł zhin̲éé daanohłįį ni': k'adyúgo nohweBik'ehń binkááyú
idindláád zhin̲éé daasolįį: áík'ehgo got'íni biyi' hikahíí k'ehgo hohkah;
9 (Holy Spirit nn̲ee nayik'í'iziidyúgo, nłt'éégo ágot'eehíí, dábik'ehyú
ágot'eehíí, ła'íí da'an̲iigo ágot'eehíí biyi' begoz'ąągo áile';)
10 NohweBik'ehń hant'é bił goyiłshǫ́ǫ́ doleełíí bídaagonołsįįh.
11 Doo chagołheeł zhin̲éégo da'ílínégo ánádaat'įįłhíí k'ehgo ánádaaht'įįł da,
áídá' ágánágot'įįłíí nn̲ee bił ch'í'n̲ah ádaanołsįgo bígózį le'.
12 Nagont'į'yú ánádaat'įįłíí bích'iłtahyúgo ndi bik'ee ídaayágosį.
13 Dawahá ch'í'n̲ah alzaahíí idindláádíí bee bígózį: dawahá hit'iiníí
idindláádíí bee hit'įį.
14 Áík'ehgo gán̲íígo dahgoz'ąą, Iłhoshíí, ch'ínándzííd, dasíńtsąądí' nádndáh,
Christ niká'zhį' idindláádgo áile'.
15 Hagot'éégo hohkahíí baa daagonohsąą, nn̲ee doo daagoyą́ą́ dahíí doo
k'ehgo da, áídá' daagoyáni hikahíí k'ehgo hohkah,
16 Díí yołkaałíí biyi' doo nzhǫǫ dahíí zhą́ begoz'ąąhíí bighą goldohíí ílį́įgo
ádaanołsį.
17 Ídaa daagonohdząą le', nohweBik'ehń nohwá hát'ííníí bídaagonołsįįh.
18 Wine nohwił nádaagodołhis hela', áí dénchǫ'go kodiłteehi at'éé; áídá' Holy
Spirit nohwee hadaalk'iłgo nłdzilgo bee nasozįį le';

19 Siníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' biyi'dí'hi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosiníí, ła'íí
ínashood biyiníí bee iłch'į' da'doh'aał le', nohwił daagozhǫ́ǫ́go nohwijíí biyi'dí'
nohweBik'ehń bich'į' da'doh'aał le';
20 Dábik'ehn Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa bich'į' dawahá ba'ihédaanohsį le',
Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú;
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsįgo daałidohts'ag le'.
22 Isdzáné daanohłiiníí, daanohwiką' daadohts'ag le', nohweBik'ehń
daadohts'agíí k'ehgo.
23 Nn̲ee bi'aa yá sizįįgo bi'aahíí bitsits'ini at'éé, Christ ínashood dawa yá
sizįįgo bitsits'ini at'ééhíí k'ehgo: ínashood daanliiníí dawa Christ bits'í nlįįgo
áí hasdá'iin̲íłi at'éé.
24 Áík'ehgo ínashood dawa Christ daidits'agíí k'ehgo isdzáné daanliiníí ałdó'
dawahá bee biką' daidits'ag le'.
25 Da'an̲ii ínashood daanliiníí łą́ą́ ndihíí Christ biláhyú dała'á át'éé, Christ
áí bił nzhǫǫgo ya'ídet'ąąhíí k'ehgo nn̲ee daanohłiiníí, daanohwi'aa nohwił
daanzhǫǫ le';
26 Tú bee taats'idígisíí k'ehgo áí ínashood dała'á át'ééhíí Christ biyati' yee
taayigisgo ídáhaididle'híí bighą ya'ídet'ąą,
27 Doo hayú dinojizhgo da, doo hayú baa dahts'idiłhiłgo da, dant'éhéta
dénchǫ'éhíí da'ádįh; áídá' dilzihgo, dánłt'éé nt'éégo, bits'ą́'dindláád silįįgo
ídaayi'né' doleełhíí bighą ya'ídet'ąą.
28 Da'ágát'éégo nn̲ee bi'aa bił daanzhǫǫ le', dabíí bits'íhíí k'ehgo. Hadíń
bi'aa bił nzhooníí dabíí ídił njóni at'éé.
29 Nn̲ee doo ła' dabíí bits'í bił nchǫ' da; áídá' nłt'éégo áyíłsįgo bił nzhǫǫgo
yin̲ádéz'įį, nohweBik'ehń ínashood dawa dabíí bee dała'á nlįįgo bits'í k'ehgo
at'éhi ágát'éégo áyíłsį,
30 Néé dała'á daantįįgee Christ ła' bits'í daandlįįhíí bighą, bitsį' hik'e bits'in
k'ehgo.
31 Áí bighą nn̲ee bitaa hik'e bą́ą́ biłgo yits'ą́' dahdigháhgo bi'aa yíhiigháh
doleeł, áík'ehgo naki dilt'ee n'íí dała'á nádleeh doleeł.
32 Díí dázhǫ́ doo bígózini at'éé da: Christ hik'e ínashood łą́ą́ ndihíí Christ
biláhyú dała'á at'éhi áłdishn̲ii.
33 Áídá' dała'á daanohtįįgee gádaanohwiłdishn̲ii, Nohwi'aa nohwił daanzhǫǫ
le', dabíí ídił njǫǫhíí k'ehgo; ła'íí isdzáné biką' daayidnłsį le'.

6

1 Chągháshé daanohłíni, nohwitaa nohwimaa biłgo daadohts'ag le', nohwe-
Bik'ehń bił dała'á daanohłįįhíí bighą: ágádaanoht'eego nłt'éé.
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí dawa bitahyú dantsé nt'éhéta nohwá ádishłiił
nohwiłnn̲iidíí díínko dahgoz'ąą, Nitaa nimaa biłgo dinłsį́ le';
3 Áík'ehgo niyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, ni'gosdzáń biká' ńzaadyú hinn̲áá doleeł.
4 Nn̲ee daanohłiiníí, nohwichągháshé doo bił daadohtehgo bídaagoyołchįį
da: áídá' nohweBik'ehń bik'ehgo nohwichągháshé doo dábik'ehyú ádaat'ee
dagee bich'į' yádaałti'go bił ch'ídaagonoh'aahgo bihołn̲aa.
5 Nada'ohsiidíí, ni'gosdzáń biká' bánada'ohsiidíí da'án̲ííyú ádaanoht'ee,
daadohtłidá' nohwiini' daháhgo, nohwijíí da'at'éhé bee, Christ bá
nada'ohsiidhíí k'ehgo;

6 Doo bánada'ohsiidíí binadzahgee zhą́ ágádaanoht'ee da, doo nn̲ee bił
daagonołshǫ́ǫ́híí zhą́ bighą da; áídá' Christ bánada'ohsiidíí daanohłįįgo no-
hwijíídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań dahát'į́į́yú ádaanoht'ee;
7 Nt'éhéta ádaał'iiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá ádaał'įįhíí k'ehgo nohwił
daagozhǫ́ǫ́go ádaał'įį, doo nn̲ee bá ádaał'įįhíí k'ehgo da:
8 Díí bídaagonołsį, nn̲ee nłt'éégo adzaayúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'áík'ehgo
nłt'éégo bich'į' nahin̲iił, isnáh nliiníí dagohíí doo isnáh nlįį dahíí.
9 Nohwíí nant'án daanohłiiníí, nohwá na'iziidíí da'áík'ehgo bich'į'
ádaanoht'ee le', doo dayúweh goyéégo bee nadaagoh'aa da: nohwíí ałdó'
nohwiNant'a' yaaká'yú gólį́į́ bídaagonołsį; áń doo nn̲ee ił'anigo yaa natsekees
da.
10 Iké'yúhíí, shik'ííyú, nohweBik'ehń dák'a'at'éhi binawodíí bee nłdzilgo
nasozįį.
11 Bésh diyágé Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwainé'íí dawa ádaagohdle', ch'iidn
nant'án nohwich'į' nach'aagee nłdzilgo nasozįį doleełhíí bighą.
12 Doo nn̲ee daanliiníí bich'į' nadaagonlkaad da, áídá' spirits binadaant'a'íí,
binawodíí, díí ni'gosdzáń biká' chagołheełíí binadaant'a'íí, ła'íí spirits
daanchǫ'íí yúdahyú gólíni bich'į' nadaagonlkaad.
13 Áí bighą bésh diyágé Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwainé'íí dawa ádaagohdle',
nagontł'ogíí bijįį nasozįį doleełhíí bighą, áík'ehgo ąął ádaasołaago t'ah nasozįį
doleeł.
14 Da'an̲ii ágot'eehíí bee nohwizis ádaagohdle'go nasozįį, ła'íí dábik'ehyú
ágot'eehíí bee bésh nohwitíl naztąągo ádaagohdle';
15 Yati' baa gozhóni bee nkegohen'ą́ą́híí nohwikee bee hadaadeszaa le';
16 Da'itiséyú nohwi'odlą' bee nohwinadį́h dahdaadohtįįh, áí bee k'aa'
diłtłi'i ch'iidn nant'án yidiłt'ohíí daanołtsees doleeł.
17 Áídí' bésh ch'ah bee hasdá'ildéhi ádaagohdle', ła'íí bésh be'idiltłishé Holy
Spirit nohwainé'íí dahdaadohtįįh, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'hi at'éé:
18 Holy Spirit biláhyú dáda'ohkąąh nt'éé, nohwijíídí' dahot'éhé bee
da'ohkąąhgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bída'dohkeed, daadeh'į́į́go ínashood dawa doo
hagee ngont'í'go da bá da'ohkąąh;
19 Shíí ałdó' shá da'ohkąąh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yati' shizayin̲iił le', doo siste'
dago yati' baa gozhóni biyi'dí' doo bígózį da n'íí ch'í'n̲ah ádaashłe' doleełgo,
20 Shíí, yati' baa gozhóni bee nagoshn̲i'go shi'dol'aadhíí bighą
dahshi'destł'ǫǫgo ha'ásítį́į́; doo siste' dago dáyashti' le'at'ééhíí k'ehgo yashti'
doleeł shá da'ohkąąh.
21 Hago ánásht'įįłíí ła'íí hago ánsht'eehíí bídaagonołsį doleełgo Tíkikas, no-
hwik'isn nohwił daanzhóni, begondlįįgo nohweBik'ehń yána'iziidi, dawa yaa
nohwił nagoln̲i' doleeł:
22 Áń nohwich'į' hił'áad, hago ádaant'eehíí bídaagonołsį doleełhíí bighą,
áík'ehgo nohwijíí yił daagoyiłshǫ́ǫ́ doleeł.
23 Iłk'ííyú daanlíni iłch'į'gont'ééhíí bee bich'į' goz'ąą le', ła'íí ił'ijóóníí odlą'
biłgo ałdó' bee bich'į' goz'ąą le', áí dawa Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa, Jesus
Christ nohweBik'ehń biłgo bits'ą́'dí'hi at'éé.
24 Jesus Christ nohweBik'ehń da'an̲ii bił daanzhooníí dawa
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee bich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE PHILIPPIANS

1 Shíí Paul ła'íí Timótheus biłgo Jesus Christ bánaidziidíí, ínashood dawa
Philippi golzeegee daagolínihíí bich'į' k'e'iilchii, ínashood yiṉádaadéz'iiníí ła'íí
tédaat'iyehíí nłt'éégo áyíłsiníí ałdó' bich'į' k'e'iilchii:
2 Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí
ła'íí bits'ą́'dí' iłch'į'gont'ééhíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
3 Dahagee nohwínáshṉiihgee nohwighą Bik'ehgo'ihi'ṉań hoshkąąhń
ba'ihénsį,
4 Dábik'ehn daanohwigha nohwá oshkąąhgee shił gozhǫ́ǫ́go nohwá
oshkąąh,
5 Yati' baa gozhóni dantsé daadesots'ąądí' díí jįįzhį' bee shich'odaahṉiigo
ngohenyááhíí ba'ihénsį;
6 Díí nłt'éégo bígonsį, nohwijíí biyi' nłt'éégo nanohwik'í'iziid nkegonyaahíí
Jesus Christ nádáhíí bijįį ąął łaile' doleeł:
7 Shijíídí' shił daanohshǫǫhíí bighą daanohwigha díí k'ehgo nohwaa nat-
seskees dábik'eh; ha'ásítį́į́dá' ła'íí yati' baa gozhóni yashti'go bá sízį́į́dá' shíí
hik'e nohwíí ałdó' łahdí' Bik'ehgo'ihi'ṉań biłgoch'oba'íí bee nohwiká'zhį' at'éé.
8 Jesus Christ bits'ą́'dí'go ił'ijóóníí bee shił daanoh shǫǫgo daanohwigha
nohwaa ch'íṉá nshłiiníí Bik'ehgo'ihi'ṉań shá yígółsį.
9 Díí bighą nohwá oshkąąh, nohwił ídaagozįgo ła'íí daagonohsąągo no-
hwił'ijóóníí dázhǫ́ ch'ída'izkaadyú nohwá bínágohidáh;
10 Áík'ehgo nłt'éégo ágot'eehíí zhą́ nohwił dábik'eh doleeł; ła'íí nohwijíí bił
da'aṉiigo doo nohwaa dahdaagoz'ąą dago daahinohṉaa doleeł, Christ nádáhíí
bijįįzhį';
11 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ṉań ízisgo at'ééhíí ch'í'ṉah hileehgo, ła'íí áń
ba'ihégozį doleełhíí bighą dábik'ehyú ádaanoht'eego Jesus Christ binawodíí
bee nłt'éégo áná'ol'įįłíí an'odaazlįįgo ánádaaht'įįłgo nohwá oshkąąh.
12 Shik'ííyú, shich'į' ágódzaahíí yati' baa gozhóni yuṉáásyú be'ánágon'ą́ą́
doleełhíí bighą shich'į' ágódzaahíí bídaagonołsį hasht'į́į́;
13 Áík'ehgo Christ bighą ha'ásítį́į́híí silááda ízisgo nant'án yánada'iziidíí ła'íí
nṉee dahot'éhé dádaagolį́į́ ńt'éégo shídaagołsįįd;
14 Ha'ásítį́į́híí bighą nohweBik'ehń biláhyú shik'isyú daanliiníí łą́ą́go
bi'odlą' daanłdzil daasilįį, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ṉań biyati' da'itisgo doo
nédaaldzid dago, ła'íí doo biini' daahą́h dago yee yádaałti'.
15 Łą́ą́go shídaayésts'ąąhíí bighą shik'edaanṉiihgo, dagohíí iłch'į'
nadaagonłkaadgo nṉee ła' Christ yaa nadaagolṉi'; ła'ihíí nłt'éégo shaa
natsídaakeesgo Christ yaa nadaagolṉi':
16 Iłch'į' nadaagonłkaadgo Christ yaa nadaagolṉi'íí daazhógo ádaaṉii,
ha'ásítį́į́ ndi dayúweh shich'į' nagontł'og le' daasho'ṉíígo:
17 Áídá' ła'ihíí bił daanshǫǫhíí bighą Christ yaa nadaagolṉi', yati' baa
gozhóni bá sízį́į́go nshi'deltįįhíí yídaagołsįhíí bighą.
18 Hago'at'éégo áídá'? Doo hago'at'éé da, da'ádzaayú ndi, daazhógo ádaaṉiigo
ndi, dagohíí da'aṉiigo ádaaṉiigo Christ baa na'goṉi'; áík'ehgo shíí shił gozhǫ́ǫ́,
ła'íí dayúweh shił gozhǫ́ǫ́ doleeł.

19 Nohwi'okąąhíí ła'íí Jesus Christ biSpirit shich'oni̱ihíí bee shiyaa gozhǫ́ǫ́ doleełgo bígonsį,
20 Doo ídaayánsdzį da doleeł, áídá' doo shiini' háh dago shits'í binkááyú Christ ba'ihégosį n'íí k'ehgo dák'ad ndi ba'ihégosį doleełíí shijíí dawa bee hasht'į́į́go bikádésh'įį, t'ah hinshni̱aadá' dagohíí dasiitsąą ndi.
21 Shíí hinshni̱aayúgo Christ bá hinshni̱aa, dasiitsąąyúgohíí ihi'ni̱aa doo ngonel'ąą dahíí hisht'įįh.
22 Dayúweh hinshni̱aayúgo Bik'ehgo'ihi'ni̱ań bá na'isiidíí binest'ą' golį́į́híí k'ehgo dayúweh ídaagowa': áídá' hadíí nágodish'aahíí doo bígonsį da.
23 Díí nakigo goz'aaníí dázhǫ́ baa natséskees, dahdisháhgo Christ bił hishłeehíí dázhǫ́ hásht'į́į́; áí itisgo shił nzhǫǫ:
24 Áídá' dayúweh hinshnaahíí itisgo nohwá nzhǫǫ.
25 Áík'ehgo díí bígosíłsį̨id, dayúweh hinshnaago daanohwigha nohwił daagonshłį̨į doleełgo, nohwi'odlą' nłdzilgo ła'íí bee nohwił daagozhǫ́ǫ́go dayúweh nohwá daagowahíí bee nohwich'odaashni̱ii doleeł;
26 Áík'ehgo nohwaa násdzaahíí bighą Jesus Christ binkááyú shaa nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleeł.
27 Dáhagot'éégo shich'į' godeyaayúgo, Christ nłt'éégo baa na'goni̱'íí bikísk'eh ádaanoht'eego ádaanołsį: áík'ehgo nohwaa niyáágo nohwish'įį, dagohíí doo nohwaa niyáá da ndi, dáłełt'eego natsídaahkeesgo ła'íí. dała'á daanohwiini'go yati' baa gozhóni ch'odlaaníí bá nłdzilgo nasozį̨į̨go, la'íí nłdzilgo bá nada'ohsiidgo nohwa'ikonsį doleeł;
28 Nohwik'edaanni̱ihíí doo bédaałdzid da: áí bee díínko yídaagołsį, áí da'ílíí daadoleełíí ádaat'ee, nohwihíí hasdákaihíí ádaanoht'ee, áí Bik'ehgo'ihi'ni̱ań bits'ą́'dí'hi.
29 Christ daahohdląągo nohwaa godet'ąą, áídá' doo daáí zhą́ da, bá nohwiniidaagonłt'ę́égoałdó' nohwaa godet'ąą;
30 Shíí ła'íí nohwíí dáłełt'eego nohwi'odlą' bee nadaagonlkaad, ágát'éégo nagonshkaadíí daashoh'įį ni', ła'íí t'ah nagonshkaadíí sha'ikodaanohsį.

2

1 Áík'ehgo Christ bił dała'á daandlį̨įhíí bee bidag ádaant'eego, ła'íí łił daanjǫǫhíí bee łił goyiłshǫ́ǫ́go, ła'íí Holy Spirit bił daandlį̨įgo, łaadaach'oba'go,
2 Nohwinatsekees dała'á ádaanołsį, dáłełt'eego łił daanohjǫ́ǫ́ le', dała'ágo natsídaahkees, nohwiini' dała'á le', áí bee shił gozhǫ́ǫ́go ádaashinołsį.
3 Łaanahkaihíí dagohíí itisgo ádesoh'ni̱líí doo nohwitahyú begoz'ąą da le'; áídá' daanohtį̨įgee ídaa daagoch'iyolba'go nnee ła' nohwitisgo nłt'éégo baa natsídaahkees le'.
4 Dała'á daanohtį̨įgee doo daanohwízhą́ ídaa natsídaahkees da, nnee ła'ihíí ałdó' baa natsídaahkees le'.
5 Christ Jesus binatsekeesíí be'ádaanoht'ee le':
6 Áń Bik'ehgo'ihi'ni̱ań nlį̨į ndi Bik'ehgo'ihi'ni̱ań yił dała'á nlį̨įgo doo yotą' da ni':
7 Áídá' áí íts'ą́'zhį' áyíídlaago kána'iziidhíí át'éehíí k'ehgo ya'ídet'ąągo nnee bits'í yee gozlį̨į.
8 Áídí' nnee k'ehgo nyáágo ídaagoch'iyolba'go Bik'ehgo'ihi'ni̱ań yikísk'eh at'éégo da'itsaah yuni̱e' ch'ínyáá lę́k'e, tsį'iłna'áhi biká'.

9 Áí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań dázhǫ́ da'itiséyú binesdaa, ła'íí hizhiihíí dawa
bitisgo at'éhi bizhi' bá áyíílaa:
10 Áík'ehgo yaaká'yú ła'íí ni'gosdzáń biká'yú, ni'gosdzáń bitł'ááhyú gólííníí
ałdó', dawa bich'į' daahilzhiish doleeł, Jesus bizhi' hójíígee;
11 Ła'íí hadíí yádaałti'íí daantį́į́gee Jesus Christ dawa yeBik'ehń nlįį daan̲ii
doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa ba'ihégosį doleełhíí bighą.
12 Áík'ehgo shił daanohshóni, doo dáshin̲ááł zhą́go da, ndi k'adíí doo shin̲ááł
dadá' ndi, dábik'ehn da'dohts'ag n'íí k'ehgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsįgo
daadohtłidgo daanohwíí hasdánohwidi'n̲iiłíí ładaahłe'go nabik'ída'ohsiid le':
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił goyiłshóóníí hádaaht'įįgo ła'íí be'ádaanoht'eego
ánohwiłsįhíí bighą nohwiyi' na'iziid.
14 Doo nt'é bee nadaadoht'įį dago, ła'íí doo łahadaadoht'áh dago baa nahkai
le':
15 Áík'ehgo doo nohwaa dahgosit'aa dahíí ła'íí doo nchǫ'go natsídaahkees
dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé doo nt'é bighą nohwił daach'iteh
dahíí bee ch'í'n̲ah ídaadinołzį, nn̲ee daanchǫ'go ádaat'eehíí ła'íí dabíí zhą́
daabik'ehgo ádaat'eehíí bitahyú ni'gosdzáń biká' nohwits'ą́' dindláád;
16 Yati' be'ihi'n̲aahíí nn̲ee dawa bich'į' bił dahdaadołn̲ih; áík'ehgo doo ch'éh
itah nniyáá dahíí bighą, ła'íí doo da'ílį́į́zhį' na'síziid dahíí bighą shił gozhǫ́ǫ́
doleeł, Christ nádáhíí bijįį.
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nt'éhéta baa hi'né'híí k'ehgo nohwi'odlą' baa hiné'dá'
shíí baa ídensht'ąągo shidił ałdó' baa hiné'yúgo, baa shił gozhǫ́ǫ́ doleeł, ła'íí
daanohwigha nohwa'ashhahdí' shił gozhǫ́ǫ́ doleeł.
18 Da'áíhíí bighą nohwíí ałdó' nohwił daagozhǫ́ǫ́ le', sha'ashhahdí' nohwił
daagozhǫ́ǫ́ le'.
19 Jesus nohweBik'ehń ba'oshłíígo dák'adégo Timótheus nohwich'į' dish'aa,
nohwa'ikodaaniisįįhíí shił goyiłshǫ́ǫ́ doleełhíí bighą.
20 Dząągee áń zhą́ dała' bił natséskees, áń zhą́ nohwá nłt'ééhíí hát'į́į́.
21 Ła'ihíí dabíí nadaabi'dintł'ogíí zhą́ yaa natsídaakees, Jesus Christ binas-
dziidíí doo yaa natsídaakees da.
22 Ndihíí Timótheus nłt'éégo ánát'įįłgo bídaagonołsį, nn̲ee biye'híí k'ehgo yati'
baa gozhóni itah bee yáhiilti'go shich'ozn̲i'.
23 Hagoshą' shich'į' ágot'ee doleełíí bígosíłsįįdgo, dagoshch'į' nohwich'į'
dish'aa doleeł.
24 Ła'íí shíí ałdó' dét'įhégo nohwich'į' disháhgo nohwe Bik'ehń ba'oshłíí.
25 Epaphrodítus, shik'isn, bił na'isiidi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá silááda bił
nshłíni, nohwich'į' nádish'aago dábik'eh shį nsį, áń shich'į' daadisoł'a' n'íí,
áík'ehgo hadíí bídįh nshłiiníí shaa yihin̲iiłgo shich'ozn̲i'.
26 Áń nohwaa ch'ín̲á silįį, ła'íí nn̲iihgo ba'ikodaanohsįhíí bighą biini' łą́ą́.
27 Yóíyahgo nn̲iih ni', dasdozhą́ daztsąą, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa
ch'ozbaad; doo dabíí zhą́ da, shíí ałdó' shaa ch'ozbaad, doo ágát'éé dayúgo
doo shił gozhǫ́ǫ́ dahíí da'itiségo doo shił naagojǫǫ da doleeł ni'.
28 Áík'ehgo dázhǫ́ hásht'į́į́go nohwich'į' deł'a', nádaahołtsąągee nohwił
daagozhǫ́ǫ́ doleeł, áík'ehgo shíí dá shił dégots'ííd doleeł.
29 Áí bighą nohweBik'ehń biláhyú dázhǫ́ nohwił daagozhǫ́ǫ́go
nádaadołteeh; nn̲ee ágádaat'eehíí daadinołsį;
30 Áń Christ yána'iziidhíí bighą dasdozhą́ daztsąą, bi'ihi'n̲a' doo yaa bił
goyéé dago, hagot'éégo shich'odaahn̲ii doleeł n'íí ąął shá áyíílaa.

3

1 Iké’zhį’go shik’ííyú, nohweBik’ehń biláhyú nohwił daagozhǫǫ́ le’. Da’ái baa nohwich’į’ k’ena’ishchihíí doo shá nyee da, nohwíí nohwá nzhǫǫ.
2 Gósé k’ehgo daanliiníí baa daagonohsąą, nchǫ’go ánádaat’įįłíí baa daagonohsąą, hadíí bikágé naiłgésíí, ła’íí nohwikágé nadaahołgéés daanohwiłniihíí ałdó’ baa daagonohsąą.
3 Néé da’anii circumcise ádaabi’deszaahíí daandlįį, Holy Spirit binkááyú Bik’ehgo’ihi’nań daahohiikąąh, Christ Jesus zhą́ baa da’óndlii, danéé nohwi’at’e’íí doo bee ídaa da’ohiidlii da.
4 Áídá’ shíí bighane golíígo ída’oshdlíí. Nnee ła’ nt’é yee ída’odlííyúgo, shíí itisgo at’éehíí bighą ída’oshdlíí:
5 Gosilíídí’ tsebíísḱą́ągo circumcise áshi’delzaa ni’, Israelite nshłíni, Benjamin hat’i’íí bits’ą́’dí’, Hebrew nshłįįgo shimaa hik’e shitaa biłgo Hebrew daanlįį ni’; Bik’ehgo’ihi’nań yegos’aanií baa yách’iłti’yúgo bikísk’eh ánsht’eego Pharisee nshłįį ni’;
6 Jews da’okąąhíí dahot’éhé bee oshkąąhíí baa yách’iłti’yúgo, ínashood daanliiníí biniidaagonłt’éégo ádaansį ni’; Bik’ehgo’ihi’nań yegos’aanií bik’ehgo dábik’ehyú ánsht’eehíí baa yách’iłti’yúgo, doo shaa dahgoz’ąą da ni’.
7 Ndihíí ái dawa bee sist’įįd n’íí Christ bighą shich’į’ doo nt’é da nasdlííhíí k’ehgo baa natseskees.
8 Christ Jesus sheBik’ehń bígonsįhíí dázhǫ́ íłííhíí bighą dawahéhíí shich’į’ doo nt’é da nasdlíí: áń bighą dawahéhíí k’ihzhį’ nyiiné’híí bighą bił ch’ígódéehíí k’ehgo bił oshtag, bideną Christ hisht’įį doleełhíí bighą,
9 Ła’íí Christ bił dała’á nshłįįgo shígózį doleełhíí bighą, doo Jews bich’į’ begoz’aanií bikísk’eh ánsht’eehíí bighą dashíí dábik’ehyú ánsht’ee da, áídá’ Christ hoshdląąhíí binkááyú zhą́ dábik’ehyú ánsht’ee, ái dábik’ehyú ách’ít’éehíí Bik’ehgo’ihi’nań bits’ą́’dí’hi at’éé, ko’odlą’íí bee:
10 Christ bígonsįįh hasht’íí, ła’íí binawodíí daztsąądí’ naadiidzaahíí bee ch’í’nah alne’íí bígonsh’aah ałdó’, ba’ashhahdí’ shiniigonlt’éé doleełgo, ła’íí áń datsaahdá’ át’éé n’íí k’ehgo ánsht’eego hasht’íí;
11 Hagot’éégo bígonedząąyúgo zhą́ nanezna’ n’íí naadiikáhgee shíí ałdó’ itah deshłeełgo hasht’íí.
12 Shíí doo hwahá bee shaa gonáh da, doo hwahá dázhǫ́ nzhǫǫ hishłeeh da, ndi ágánsht’ee doleełhíí bighą dayúweh baa hishaał, Christ yighą hashiłtíínníí łaashłe’ doleełgo.
13 Shik’ííyú, shíí ái doo hwahá łaashłe’ dago bígonsį: áídá’ shiké’ ńnááyú ágot’eehíí baa yishnahdá’ dała’ágo goz’áni zhą́ baa hishaał, shádįhyú ágot’eehíí zhą́ bich’į’ dahnshdǫhgo,
14 Ngont’i’gee na’desdzogíí bich’į’ hishwoł, ái Bik’ehgo’ihi’nań Christ Jesus biláhyú yaaká’dí’go bighą nohwich’į’ anníihíí honshbįįh doleełhíí bighą.
15 Áík’ehgo haląą, Holy Spirit bee bayáń daasiidliiníí shíí ánsht’ee dishniihíí k’ehgo baa natsídaahiikees le’: áídá’ dant’éhéta łahgo baa natsídaahkeesyúgo Bik’ehgo’ihi’nań nohwił ch’í’nah áile’ ndi at’éé.
16 Ágát’éé ndi iłk’idá’ bídaagosiilzįįdíí nłdzilgo daahóntą’go bikísk’eh ádaant’ee le’.
17 Shik’ííyú, dała’ daanohłįįgo shedaał’įį, nohwíí bikísk’eh ihi’naahíí nohwá ádaasiidlaa, áíyikísk’ehyú ádaat’eehíí daaneł’íígo bídaagonołsį le’.
18 (Nnee łáni Christ bitsį’iłna’áhi yik’edaannniihgo nadaakaihíí baa nohwiłnanágosh’nih, k’adíí shinnáátú nálíídá’ nagoshni’:

19 Áí bendaagoyaago da'ílíí daadoleeł, bibidíí binant'a' ádaayiłsį, bik'ee ídaayágosį doleeł n'íí yee ídaada'odlíí, ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhą yaa daabiini'.)

20 Áídá' néé nohwini'íí yaaká'yú goz'ąą, áídí' Hasdánohwiɲiiłíí Jesus Christ nohweBik'ehń nádáhíí bikádaadét'įį:

21 Dawa dabíí yebik'ehgo áyíłsįgo binawodíí yee yínel'ąąhíí k'ehgo, nohwits'í baagoch'oba' n'íí dabíí bits'í bits'ą'dindįhíí k'ehgo łahgo ánáidle' doleeł.

4

1 Áík'ehgo shik'ííyú, dázhǫ́ shił daanohshóni, nohwaa ch'íɲá nshłįį, baa shił gozhóni daanohłįį, nohwíí ch'ah hobįįhíí k'ehgo hosiłbąąhíí shá daanohłįį, dázhǫ́ shił daanohshóni, nohweBik'ehń biláhyú nłdzilgo nasozįį.

2 Euódias nánoshkąąh, Síntiki ałdó' nánoshkąąh, nohweBik'ehń biláhyú nohwiini' łełt'ee le', dishɲiigo.

3 Dani nił naki disht'éhi, ni ałdó' nánoshkąąh, díí isdzáné bich'odaanɲiih, áí yati' baa gozhóni baa na'goɲi'gee bił nada'isiid ni'; Clément holzéhi hik'e ła'íhíí bił nada'isiid n'íí ałdó' biłgo, dawa naltsoos be'ihi'ɲáhi biyi' bizhi' dahnagoz'ąą.

4 Dábik'ehn nohweBik'ehń biláhyú nohwił daagozhǫ́ǫ́le': ágánánohwiłdish'ɲii, Nohwił daagozhǫ́ǫ́ le'.

5 Dawa bich'į' daanohshoonií nɲee nohwá yídaagołsį le'. NohweBik'ehń ałhánédí' nádaał.

6 Doo nt'é bighą nohwiini' łą́ą da le'; áídá' ihédaanohsigo dawa bighą Bik'ehgo'ihi'ɲań nádaahohkąąh, nt'é hádaaht'iiníí bił nadaagołɲi'go bídaahohkeed.

7 Áík'ehgo iłch'į'gont'éehíí Bik'ehgo'ihi'ɲań kaa yiné'íí bígoch'iłsiníí bitisgo at'éhi nohwijíí hik'e nohwinatsekeesíí biyi' golǫ́ǫ́go nłt'éégo áyíłsį, Christ Jesus biláhyú.

8 Iké'yúhíí, shik'ííyú, nt'éhéta da'aɲiihíí, nt'éhéta dilziníí, nt'éhéta dábik'ehyú át'éehíí, nt'éhéta doo nchǫ' zhiɲéé dahíí, nt'éhéta dázhǫ́ nzhooníí, nt'éhéta nłt'éégo baa ch'iɲiihíí; dázhǫ́ nłt'éényúgo, ba'ihégosį bik'ehyúgo, díí baa natsídaahkees.

9 Shits'ą'dí' bídaagosołsįįdgo nádoné'íí dawa, shits'ą'dį' da'desots'ąą n'íí ałdó', ła'íí be'ánsht'eehíí daah'įį́ n'íí, díí k'ehgo ádaanoht'ee le': áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɲań ilch'į'gont'éehíí kaa yiné'íí nohwił nlįį doleeł.

10 NohweBik'ehń binkááyú dázhǫ́ shił gozhǫ́ǫ́, k'adíí áníita zhą́ shaa nohwił nádaagoyéé; da'aɲii shaa nohwił daagoyéé ni', ndi doo hagot'éégo bídaaneł'ąą da ni'.

11 Doo nt'é bídįh nshłįį dishɲii da; hagot'éégo hinshɲaahíí shił da'ákohgo bígoł'ąą.

12 Débaagoch'oba'ágo hinshɲaahíí bígosíłsįįd, dawahá shich'į' ch'ída'izkaadgo hinshɲaahíí ałdó' bígosíłsįįd: da'ádzaayú ła'íí dawa bee, ná'ch'iłdįįhíí ła'íí shiɲá', dawahá ch'ída'izkaadíí ła'íí dawahá bídįh nshłįįhíí baa shił ch'ígót'ąą.

13 Christ shinawod shá ágółsiníí biláhyú dawa ashłéhgo bínensh'ąą.

14 Ágáť'éé ndi shich'į' nagontł'ogee shich'odaasoɲi'íí nłt'ééyú ádaahdzaa.

15 Áídá' Phílippigee daagonohłíni, yati' baa gozhóni dantsé begodeyaago
Macedóniadí' dahdiyaadá', ínashood ha'ánáłséh nagozn̨ilíí doo ła' shich'ozn̨i'
da, nohwíí zhą́ shich'odaason̨i', iłden̨ágo łádaadihi'né'íí zhin̨éégo.
16 Thessaloníca golzeegee sidáádá' ndi bídį̨h nshłį̨į̨híí bighą zhaali bee
shich'onádaahn̨iih ni', doo dałándi zhą́ da, nakidn ni'.
17 Doo nt'é shaa hi'né' hásht'į́į́híí bighą dishn̨ii da: łą́ą́go nohwá ínágodáhgo
nohwich'į' goldohíí zhą́ nohwá hásht'į́į́.
18 Bídį̨h nshłį̨į̨ n'íí shaa hi'né' dázhǫ́ bitisgo łą́ą́go: da'áígee dáshik'eh,
shich'į' ádaasolaa n'íí Epaphrodítus shain̨ń̨il, áí Bik'ehgo'ihi'n̨ań baa bi'n̨iiłíí
łikągolchini at'éégo dá bił bik'eh, bił gozhǫ́ǫ́go náidnné'hi at'éé.
19 Bik'ehgohinshn̨ań nt'é bídį̨h daanohłiinií Christ Jesus dawa
ch'ída'izkaadgo hágołdzilíí bee nohwá ágoléh.
20 Bik'ehgo'ihi'n̨ań da'áí nohwiTaa ba'ihégosį le', dahazhį' doo ngonel'ąą
dayú. Doleełgo at'éé.
21 Ínashood daant̨į́ígee Christ Jesus biláhyú, Gozhǫ́ǫ́, shá daabiłdohn̨ii. No-
hwik'isyú bił nahásht̨aaníí, Gozhǫǫ, daanohwiłn̨ii.
22 Ínashood dawa, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̨ii, Caesar yił daagolíni áí zhą́ bitisgo.
23 NohweBik'ehń Jesus Christ biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'į'
goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE COLOSSIANS

1 Shíí Paul, Bik'ehgo'ihi'nań bik'ehgo Jesus Christ binal'a'á nshłíni, ła'íí
nohwik'isn Timótheus biłgo,
2 Colósse golzeegee ínashood daanliinií ła'íí Christ biláhyú nohwik'ííyú
bada'óndliihíí bich'į' k'e'iilchii: Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa, Jesus Christ no-
hweBik'ehń biłgo biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į'
goz'ąą le'.
3 Bik'ehgo'ihi'nań, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, nohwighą
ba'ihéndzigo dábik'ehn nohwá ohiikąąh,
4 Christ Jesus daahohdląągo ła'íí ínashood dawa nohwił daanzhǫǫgo
ba'ikondzįhíí bighą,
5 Yaaká'yú nohwiba' goz'aanií ndaahołíihíí bighą ágádaanoht'ee; áí ndaa-
hołíihíí yati' baa gozhóni, yati' da'anihi bee iłk'idá' daadesots'ąą ni';
6 Áí yati'íí nohwitahyú didezdlááádhíí k'ehgo ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo
didezdláád; nohwíí daadesots'ąągo Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí da'anįigo
bídaagonołsįhíí bijįįdí' godezt'i'go nłt'éégo ádaanohwoliłhíí k'ehgo bíí ałdó'
nłt'éégo ádaabolii:
7 Áí yati'íí Épaphras holzéhi, nohwił nzhóni, bił na'idziidi, bits'ą'dí'
bídaagoł'ąą, áń nohwá Christ yána'iziidi ba'óndliihíí nlįį;
8 Áń Holy Spirit biláhyú nohwił'ijóónií ałdó' baa nohwił nagolni' n'.
9 Áí bighą áí ba'ikonihidziínií bijįįdí' godezt'i'go ałdó' dá nohwá ohi-
ikąąh nt'éégo godeyaa, Bik'ehgo'ihi'nań nohwá hát'íínií bídaagonołsįįhíí
bighą daagonohsąą, ła'íí yaaká'dí'go ił'ígózinii dawa bee nohwił ídaagozįgo
ánohwiléhgo nohwá ohiikąąh;
10 NohweBik'ehń dá bił bik'ehyú hohkaahgo, ła'íí ánádaaht'įįłíí dawa bee bił
daagonołshǫǫgo, nłt'éégo bá nada'ohsiidgo nest'ą' ch'il yiká' nant'įhíí k'ehgo
nłt'éégo da'nołt'įįł, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań baa nohwił'ígózinii nołseełgo ałdó'
nohwá ohiikąąh;
11 Bik'ehgo'ihi'nań ízisgo binawodíí dawa bee daanołdzilgo, áí bee nohwił
daagozhǫǫgo nyee ndi bidag ádaanoht'eego bádaagohoh'aałgo;
12 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa ba'ihédaanohsįgo nohwá háhiit'įįgo ohi-
ikąąh, áń bits'ą'dindlááádíí biyi' ínashood bíyéé doleełíí néé ałdó' nohwíyéé
doleełgo ładaanohwezlaa:
13 Áń chagołheeł binawodíí bits'ą'zhį' nohwinildí' biYe' bił nzhónihi bi-
lałtł'áhgee daanliinií yitah nohwinil:
14 Áń bidiłíí bee nohwinchǫ'íí bits'ą'zhį' nanánohwi'dihesnii,
nohwinchǫ'híí bighą nohwaa nágodet'aahgo:
15 Áń Bik'ehgo'ihi'nań doo hit'įį dahń ye'at'éhi da'áíyihíí ye'at'éé, dawahá
álzaahíí dabíntségo gozlíni:
16 Áń dawahá áyíílaa, yaaká'yú ágot'eehíí ła'íí ni'gosdzáń biká'yú ágot'eehíí,
hit'iiníí ła'íí doo hit'įį dahíí, nant'án dahnazdaahíí, dawa yedaabik'ehíí,
spirits binadaant'a'íí, ła'íí inawodíí ndi; dawahá áń biláhyú alzaa, ła'íí bá
alzaa:
17 Áń dawahá dabíntsé nlįį, dawahá áń bee daałotą'.

18 Ła'íí ínashood dawa bits'íhíí k'ehgo nlįįgo, áń bitsits'inhíí k'ehgo yebik'ehi nlįį: áń dantsé godeyaahíí nlįį nanezna'íí bitahdí' dantsé náhi'na'i nlįį; dabíí zhą dawa bee da'tiséyú nlįį doleełgo.

19 BiTaa dabíí ye'at'éhi dawa Christ biyi' golíígo bił dábik'eh;

20 Ła'íí tsį'iłna'áhi biká'gee bidił idezjoolíí bee nkegohen'áánííi nohwá goz'ąągo áyíílaago, ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí dawa ła'íí yaaká'yú ágot'eehíí dawa Christ bee Bik'ehgo'ihi'nań dabíí ách'į' nłt'éégo ánáyidle'go ałdó' bił dábik'eh.

21 Áídí' nohwíí łah nchǫ'go ánádaaht'įįłíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'zhį' ádaanoht'ee ni', ła'íí nohwinatsekeesíí bee bik'edaadinohniih ni', ndi k'adíí bik'íí ánádaanohwidlaa

22 Christ bits'í daztsaanií bee; áík'ehgo nohwíí hadaanohwideszaago, doo nt'é bee nohwaa dahgoz'ąągo da, doo hagot'éégo nohwił iditehgo da, Christ Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee daanohwidiyołsįįł:

23 Dayúweh da'ohdląąhíí bee nalwodgo nłdzilgo nasozįįyúgo, hasdách'igháhíí yati' baa gozhóni nohwił nadaagolni'íí ndaahołííhíí doo bits'ą'zhį' ádaahne' dayúgo, Christ Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee ágát'éégo daanohwidiyołsįįł; áí yati' baa gozhóni daadesots'aanií yáá bitł'ááhgee nnee dawa bee bich'į' yá'iti'íí; áí yati' baa gozhóni baa nagoshni'go shíí, Paul, hashi'doltįį;

24 K'adíí nohwá shiniigonłt'éehíí baa shił gozhǫ́ǫ́, ínashood dawa, Christ bits'íhíí k'ehgo nlíni, yá biniigodilne'íí t'ah ła' édįhíí shíí shits'í biniigonłt'éehíí bee łaashłe':

25 Ínashood dawa, Christ bits'íhíí k'ehgo nlíni, bá na'isiidgo hashi'doltįį, áí na'idziidíí Bik'ehgo'ihi'nań nohwighą shaidin'ą́ą́, Bik'ehgo'ihi'nań biyati' dawa baa nagoshni'go;

26 Áí doo bígózį da n'íí doo ánídá' goldohíí ła'íí daałinolt'įįłíí bits'ą'zhį' nanl'į' ni', ndi k'adíí nnee Bik'ehgo'ihi'nań báhadaadeszaahíí bił ch'í'nah ádelzaa:

27 Áí bich'į' Bik'ehgo'ihi'nań doo Jews daanlįį dahíí bitahyú doo bígózį da n'íí dázhǫ́ łáń ílíni bígózįgo áile'go ngon'ą́ą́, áí Christ nohwiyi' golíí, áń nohwiyi' golíígo Bik'ehgo'ihi'nań baa gozhǫ́ǫ́yú itah daahłeehgo ndaahołíhi at'éé:

28 Christ Jesus biláhyú nnee dała'á daantíígee Holy Spirit bee bayáń daazlįįgo Bik'ehgo'ihi'nań bich'į' bił nkáh doleełhíí bighą Christ baa nagohiilni', nnee dała'á daantíígee baa daahii'niigo, ła'íí dawa bee daagondzągo bił ch'ígont'aahgo:

29 Áí bighą dázhǫ́ na'isiid, Christ Jesus binasdziidíí nalwodgo shinkááyú na'iziidíí bee dahnshdǫh.

2

1 Dázhǫ́ nohwaa shiini'híí bídaagonołsįgo hasht'íí, Laodicéa golzeeyú daagolíínií ałdó', ła'íí nnee dawa doo hwahá daashiltséh dahíí ndi baa shiini';

2 Bijíí hadag ádaanlzįgo łił daanjoonií bee daałotą'go bá hásht'íí, ła'íí doo bił nagoki dago bił'ígóziníí ch'ída'izkaad doleełgo, Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa, łahn' doo bee bígózį da n'íí, áí Christ at'éhi, yídaagołsįįhgo bá hásht'íí;

3 Igoyą' ła'íí ił'ígózį łáń ílíni áń bilałtł'áhzhį' begoz'ąą.

4 Doo hadíń yati' k'izé'idiłteehíí bee nohwich'į' nach'aa da doleełhíí bighą ádishnii.

5 Doo shits'íhíí bee nohwił nshłįį da ndi shispirit bee nohwił nshłįį, áík'ehgo dawa daagodinołsįgo goz'ąąhíí k'ehgo ádaał'įįgo, ła'íí Christ nłdzilgo daahohdląągo bígonsiníí baa shił gozhǫ́ǫ́.

6 Christ Jesus nohweBik'ehń nádaagodo'ąądá' daahosohdląądhíí k'ehgo bikísk'eh hohkaah le':

7 Áń bee nohwikeghad golǫ́ígo bee daanołseeł le', ła'íí nohwił ch'ígót'ąąhíí k'ehgo nohwi'odlą' nalwod holeehgo dázhǫ́ ba'ihédaanohsį le'.

8 Ídaa daagonohdząą, dá ni'gosdzáń biká'gee kogoyą'ihi, ła'íí yati' da'ílínéhi k'izé'idiłteehíí yee isnáh ádaanihodléh hela', áí dá nnee bi'at'e' n'íí ye'ádaat'éhi, dá ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhą bee iłch'ígót'aah n'íí, doo Christ ye'ádaat'éhi da, nnee ágát'éégo iłch'ídaago'aahíí baa daagonohsąą.

9 Bik'ehgo'ihi'nąń ye'at'éhi dawa Christ biyi' golǫ́.

10 Áń, spirits binadaant'a'íí hik'e binawodíí dawa yánant'aahń, bił dała' daanohłįįgo hadaanohwi'deszaa:

11 Áń biyi' daanohłįįgo ałdó' nohwíí circumcision doo nnee bigan bee alzaa dahíí bee circumcise ádaanohwi'deszaa, Christ biláhyú circumcise ádaanohwi'deszaahíí bee nohwíí nchǫ'go be'ádaanoht'ee n'íí dawa nohwaidnníli at'éé.

12 Bik'ehgo'ihi'nąń, Christ daztsąądí' naadiidzaago áyíílaahíí, binawod bada'ołííhíí bighą baptism bee Christ bił łenohwido'nil, da'áí bee ałdó' bił naadohkai.

13 Nohwíí nchǫ'go be'ádaanoht'eego ła'íí doo circumcise ádaanohwi'deszaa dago nanesona' lęk'e, ndi nda'hołsiihíí dawa yee Bik'ehgo'ihi'nąń nohwaa nágodin'ą́ągo Christ bił daahinohnaago ánánohwidlaa;

14 Christ tsį'iłna'áhi bíheskałdá' Bik'ehgo'ihi'nąń yegos'aaníí doo bikísk'ehyú ádaanoht'ee dahíí bighą naltsoos nohwee nniltsooz n'íí Bik'ehgo'ihi'nąń tsį'iłna'áhi yíheskałgo k'ihzhį' áyíílaa;

15 Áí bee spirits binadaant'a'íí ła'íí binawodíí yitis silįįgo ch'í'nah hit'įįgo áyíílaago yaa nágonesnaa.

16 Áí bighą da'ákohayú dahadíń hadíí daahsaaníí bee nohwída'iłtah hela', dagohíí godiyiníí bijįį dagohíí dahnáyitįįhíí dagohíí Jews daagodnłsiníí bijįį, daadinołsįgo nohwiłnii hela':

17 Áí yunáásyú ágodonílį bichagosh'oh zhą ádaat'ee; áídá' da'aniihíí Christ be'ágodonniił.

18 Da'ákohayú hadíń, ídaagoch'iyolba'go nolįgo, Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á yaaká'yú daagolíínií daahohkąąh le', daanohwiłniiyúgo daadohts'ag hela', áń daahołbįįh le' at'éé n'íí nohwich'į' nawoch'aa hela', nnee ágát'éehíí shił ch'í'nah ágolzaa niihíí, dabíí bi'at'e' nchǫ'híí k'ehgo binatsekeesíí bee doo nt'é bighą doo sihgo at'éé dahi at'éé.

19 Nnee ágát'éehíí Christ, ínashood dawa yebik'ehgo Bitsits'in nliinií, doo yotą' da; ínashood dawa Christ bits'í nlįį, áik'ehgo Christ bits'í nłdzilgo áyiłsį, ái dásįzįį nt'éégo iłghadaadit'aaníí hik'e its'id bee łídaadestł'ǫǫgo Bik'ehgo'ihi'nąń nołseełgo áyiłsį.

20 Dá ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí dantsé baa iłch'ígót'aah n'íí bits'ą́zhį' Christ biłgo nanesona' lęk'eyúgo, nt'é bighą t'ah ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí nohwebik'ehgo daahinohnaahíí k'ehgo díínko begoz'aaníí bikísk'eh ádaanoht'ee?

21 (Bínílchi'ela'; nlįhela'; dahnné'ela';

22 Áí dawa da'ílíí daaleeh;) áí begoz'aaníí dá nn̲ee yegos'áni, nn̲ee
bits'ą́'dí'go iłch'ígót'aahíí ádaat'ee.
23 Áí ánádaach'it'į̨į̨híí goch'iyą́ą́go nolį̨go dá hádaach'it'į̨į̨go da'ch'okąąh,
ídaagoch'iyolba'go nolį̨go, ła'íí kots'í bin̲í'ch'idiln̲íhgo da'ch'okąąh; áí dázhǫ́
doo ílį́į́ dadá' dá kots'íhíí zhą́ bił ílį́į́.

3

1 Christ bił naadohkai lę́k'eyúgo, Christ yaaká'yú Bik'ehgo'ihi'n̲ań
dihe'nazhin̲éégo dahsdaahíí bits'ą́'dí'go ágot'eehíí zhą́ hádaaht'į̨į̨go
bikádaadeh'į́į́ le'.
2 Yaaká'dí'go ágot'eehíí zhą́ baa nohwiini' le', doo ni'gosdzáń biká'
ágot'eehíí da.
3 Ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí bits'ą́'zhį' nanesona', Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyi'
nohwi'in̲a'íí nádes'į́į́, Christ biłgo.
4 Christ, nohwi'in̲a' nliiníí, ch'í'n̲ah nasdlį̨į̨go nohwíí ałdó' bił
nohwits'ą́'dindláádgo daanohwidoltseeł.
5 Áí bighą ni'gosdzáń biká' nchǫ'go ágot'eehíí hádaaht'iiníí nohwijíí biyi'
daagolííníí daazołhee; nant'į' nahkaihíí, nchǫ'zhin̲éégo be'ádaanoht'eehíí, no-
hwits'í nchǫ'go hat'ííníí, nchǫ'go natsídaahkeesíí, ła'íí dawahá dayúwehégo
ídáhádaaht'iiníí, áí da'ílíné daayokąąhíí át'éé, áí dawa daazołhee:
6 Áí nchǫ'go ágot'eehíí bighą nn̲ee dabíí zhą́ daabik'ehíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bihashke'íí bee bich'į' goldohi at'éé:
7 Łahn' áí k'ehgo nohwíí ałdó' nahkai ni', áí k'ehgo daagonohłį̨į n'dá'.
8 Áídá' k'adíí díínko dawa yó'odaagodoh'aah; hadaashohkeehíí, no-
hwágochį̨į̨híí, da'oh'ni'íí, nchǫ'go aayádaałti'íí, yati' dénchǫ'éhi yee yádaałti'íí,
dawa yó'odaagodoh'aah.
9 Doo áníidá' nchǫ'íí be'ádaanoht'ee n'íí, ła'íí nchǫ'go ánádaaht'į̨į̨ł n'íí biłgo
yó'odaasohné'dá' doo iłch'į' łéda'ołchoo da;
10 Áníidégo be'ádaanoht'eehíí ánádaagohdlaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań
ánohwilaahíí dayúwehégo bídaagonołsį̨į̨h, ła'íí bedaanołt'eego ánádaanohwidle':
11 Ágádaach'it'eehíí nn̲ee Greek nlíni dagohíí Jew nlíni, circumcise
ábi'delzaahíí dagohíí doo circumcise ábi'delzaa dahíí, łahdí' nn̲ee dagohíí
Síthian holzéhi, isnáh nlíni dagohíí doo isnáh nlį̨į dahíí doo ił'ánígo baa
natsíts'ikees da, áídá' Christ zhą́ dawa yebik'eh, ła'íí áń biyi' dawa dała'á
daanlį̨į.
12 Áík'ehgo nohwíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadaanohwezn̲ilgo báhadaadeszaahíí
daanohłíni ła'íí bił daanohshóni, ííánádaagoł'į̨į̨híí k'ehgo díínko ádaagohdle':
dawa bich'į' ch'izhóóníí, koł goch'oba'íí, ídaagoch'iyolba'íí, kojíí yun̲e'
isht'egodnt'ééhíí, ła'íí bágoch'oho'aałíí ádaagohdle';
13 Iłch'į' bidag ádaanoht'ee, nn̲ee ła' nn̲ee yił łí'iłtahyúgo łaa
nádaagodenoht'aah: Christ nohwinchǫ'híí bighą nohwaa nágodin'ąąhíí k'ehgo
nohwíí ałdó' łaa nádaagodenoht'aah.
14 Díí dawa bitisgo ił'ijóóníí ádaagohdle', áí dawahá daahotą'go dawa łaile'.
15 Áídí' Christ bits'ą́'dí' iłch'į'gont'ééhíí nohwijíí biyi' yebik'eh le', dała'á
nádaasohdlį̨į̨go áí bich'į' nohwíká ánn̲iid ni'; ła'íí ihédaanohsį le'.
16 Christ biyati' ch'ída'izkaadgo nohwiyi' golį́į́go baa łił nadaagołn̲i'go
bigoyą'íí dawa bee łił ch'ídaagonoht'aah; ła'íí nohwijíí biyi'dí' nohweBik'ehń

bich'į' ihédaanohsigo da'doh'aał, sinií Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' biyi'dí'hi, Bik'ehgo'ihi'nąń ba'ihégosinií, ła'íí ínashood biyinií bee da'doh'aał.

17 Dá yádaałti' shį ndi, dant'éhéta baa nahkai shį ndi, dawahá Jesus nohweBik'ehń bizhi' biláhyú ánádaaht'įįł le', dabíí biláhyú Bik'ehgo'ihi'nąń nohwiTaa bich'į' ihédaanohsįgo.

18 Isdzáné daanohłíni, daanohwiką' daadohts'ag le', ágádaanoht'eego nohweBik'ehń bił dábik'eh.

19 Nnee daanohłíni, daanohwi'aa nohwił daanzhǫǫ le', doo bich'į' nohwił daagoshch'ii da le'.

20 Chągháshé daanohłíni, nohwitaa, nohwimaa biłgo da'ánohwiłniiyú daadohts'ag le': áí nohweBik'ehń bił goyiłshǫǫ.

21 Nnee daanohłíni, nohwichągháshé doo bił daadohtehgo bídaagoyołchįį da, ágádaanoht'eeyúgo dánko hayaa ádaat'ee daaleeh.

22 Nada'ohsiidíí, ni'gosdzáń biká' bánada'ohsiidíí da'ánohwiłniiyú ádaanoht'ee le'; doo bánada'ohsiidíí binadzahgee zhą́ ádaanoht'ee da, doo nnee biłdaagonołshǫǫhíí zhą́ bighą da; áídá' nohwijíí da'at'éhé bee, Bik'ehgo'ihi'nąń daadinołsįhíí bighą ádaanoht'ee:

23 Dant'éhé baa nahkai shįhíí dahot'éhé bee baa nahkai le', nohweBik'ehń bá ashłe' daanohsįgo, doo nnee zhą́ bá ashłe' daanohsįgo da;

24 Nada'ohsiidhíí bighą nohwíyéé doleełíí nohweBik'ehń nohwaidoné' doleełgo bídaagonołsį: Christ nohweBik'ehń bá nada'ohsiidhíí bighą.

25 Áídá' hadíń doo bik'ehyú át'éé dahíí binchǫ'íí zhą́ bich'į' nanáhi'niił: Bik'ehgo'ihi'nąń nnee doo ił'anigo yaa natsekees da.

4

1 Nant'án daanohłíni, nohwánada'iziidíí bich'į' dábik'ehyú ánádaaht'įįł, ła'íí doo ił'anigo baa natsídaahkees da le'; nohwíí ałdó' yaaká'yú nohwiNant'a' golíígo bídaagonołsį.

2 Dá da'ohkąąh nt'éé, ihédaanohsįgo daadeh'íí;

3 Néé ałdó' nohwá da'ohkąąh, Bik'ehgo'ihi'nąń nohwá ch'ígót'i'go nohwá be'ágodoliihíí bighą, Christ baa na'gonį'i doo bígózį da n'íí, bighą ha'ásítíínií, baa yáhiilti' doleełgo:

4 Áí nnee bich'į' ch'í'nah ashłe'go baa yashti' le'at'éehíí k'ehgo baa yashti' doleełgo shá da'ohkąąh.

5 Doo da'odląą dahíí bitahyú ídaa daagonohdząągo nadaahkai, goldohíí íllíígo ádaanołsįgo.

6 Dábik'ehn nohwił goch'oba'go yádaałti', íshįįh k'ehgo bee nohwiyati' daadiłk'ǫshgo nnee daantíígee hagot'éégo bich'į' hahdziihíí bídaagonołsį doleełgo.

7 Hago ánsht'eehíí dawa Tíkikas yaa nohwił nadaagolni' doleeł, áń nohwe-Bik'ehń biláhyú nohwik'isn nohwił daanzhóni, Bik'ehgo'ihi'nąń yána'iziidi begondlįįhi, bił dała' na'isiidi nlįį:

8 Áń nohwich'į' deł'áad, hago ádaanoht'ee shįhíí yígołsįįhíí bighą, ła'íí nohwijíí yił daagoyiłshǫǫ doleełgo;

9 Onésimus, shik'isn shił nzhóni, begondlįįhi, ałdó' nohwich'į' deł'áad, áń nohwitahdí' nlįį. Dząągee ánágot'įįłíí dawa yaa nohwił nadaagolni' doleeł.

10 Aristárkas, bił ha'áshítézhi, Gozhǫǫ, daanohwiłnii, Marcus ałdó', Bárnabas bilah bizhaazhé nlíni, (áń iłk'idá'ła' nohwił nadaagosni' n': nohwaa nyaayúgo bich'į' k'íí daanohdzį le'gá.

11 Ła'íí Jesus, Justus holzéhi, ałdó', Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̄ii. Áí zhą́ nn̄ee circumcise ádaabi'deszaahíí bitahyú Bik'ehgo'ihi'n̄ań bilałtł'áhgee begoz'ánihíí bá bił nada'isiid, ái shił daagoyiłshǫ́ǫ́.

12 Épaphras, nohwitahdí' nlíni, Christ yána'iziidi, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̄ii; áń dábik'ehn bijíí dawa bee nohwá okąąh, nłdzilgo nasozį̨̄go, Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwá hát'íínníí be'ádaanoht'eego, iłch'į'daanohwidiln̄e' doleełgo nohwá okąąh.

13 Díí bá bígonsį̨ baa nagoshn̄i', dázhǫ́ nohwaa daabiini'go, ła'íí Laodicéayú daagolíínníí, Hierápolisyú daagolíínníí ałdó' yaa daabiini'.

14 Luke, izee nlíni, nohwił daanzhóni, Demas biłgo, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̄ii.

15 Christ biláhyú iłk'isyú Laodicéayú daagolíínníí, Gozhǫ́ǫ́, shá daabiłdohn̄ii, ła'íí Nímphas ałdó', ínashood bikį̨h yun̄e'íła'ánádaat'į̨̄híí biłgo, Gozhǫ́ǫ́, shá daabiłdohn̄ii.

16 Díí naltsoos nohwitahyú hojíídá' Laodicéayú ha'ánázéh yun̄e' ałdó' hojíí le'; nohwíí ałdó' Laodicéadí' naltsoosíí ałdó' daahohshíí.

17 Arkípas shá gádaałdohn̄ii, Hant'é nohweBik'ehń nasdziidi naa yiné'íí áńle' le'gá, doo dahgo da.

18 Shíí Paul, dashíí shigan bee, Gozhǫ́ǫ́, nohwich'į' k'e'eshchii. Ha'ásítíínníí bínádaałn̄iih. Bik'ehgo'ihi'n̄ań biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE THESSALONIANS

1 Shíí Paul, Silvánus, ła'íí Timótheus biłgo, Bik'ehgo'ihi'nąń nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Thessalonícagee ínashood ha'ánáłséhíí bich'į' k'eda'iilchii: Bik'ehgo'ihi'nąń nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.

2 Dábik'ehn Bik'ehgo'ihi'nąń bich'į' nohwa'ihédaandzįgo nohwá da'ohiikąąh.

3 Nohwi'odlą'híí bighą nłt'éégo ánádaaht'įįłíí, nohwił ijǫǫhíí bighą nyeego nada'ohsiidíí, ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń nádáhíí ndaahołíihíí bighą dayúweh dahdaanołdǫhíí Bik'ehgo'ihi'nąń nohwiTaa daahohiikąąhgee dábik'ehn bínádaahiilnįih;

4 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'nąń bił daanohshóni, Bik'ehgo'ihi'nąń hanánohwehesnilgo bídaagonlzį.

5 Yati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiilni'dá' doo yati' zhą bee nohwich'į' yádaahiilti' da ni', ndi yati' binawod golį́įgo Holy Spirit nohwinkááyú yałti', áídí' da'anįihi bídaagosołsįįd; nohwitahyú nahiikaidá' nohwíí nohwighą hago ánádaahiit'įįł láń shį n'íí bídaagonołsį.

6 NohweBik'ehń hik'e néé biłgo nohwedaanołt'ee daasolįį; doo ałch'ídéyú nohwich'į' nagontł'og da ndi, Holy Spirit binkááyú nohwił daagozhǫ́ǫ́go yati' nádaagodo'ąą:

7 Áík'ehgo Macedóniagee ła'íí Akéyagee Jesus daayodlaaníí dawa nohwíí nohwi'at'e' daineł'į́įgo nohwikísk'eh ádaat'ee daasilįį.

8 Macedóniagee ła'íí Akéyagee nnee nohwits'ą'dí' Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' yídaagołsįįd, doo da'áígee zhą da, ndi iłts'ą'yú ałdó' Bik'ehgo'ihi'nąń daahohdląąhíí bígozįįd; áí bighą doo hagot'éégo nt'é daan'nii bik'eh da.

9 Hagot'éégo nohwaa nkaihíí dabíí nohwaa nadaagolni', la'íí nohwíí k'e'eshchíń bits'ą'zhį' ádaasohdzaago Bik'ehgo'ihi'nąń hináhi hik'e da'anídhi bá nada'ohsiid;

10 Ła'íí áń biYe' yaaká'dí' nádáhíí biba' ádaanoht'eego nohwaa nadaagolni', áń daztsąądí' naadiidzaago áyíílaa, Jesus holzéhi, Bik'ehgo'ihi'nąń hashkeego nohwiniidaagodiléhíí yits'ą' nohwinídi at'éé.

2

1 Shik'ííyú, doo daazhógo nohwaa nkai dahíí nohwíí bídaagonołsį:

2 Philippi golzeegee iłk'idá' nchǫ'go nohwich'į' na'isdziidgo nohwiniidaagodeszaa bídaagonołsį, ndi áí bikédí'go nnee nohwich'į' nada'iziid ndi Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú doo bédaahiildzid dago Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagosiilni'.

3 Iłch'ígont'aahíí doo łé'ichoohíí bits'ą'dí'go da, ła'íí doo nchǫ'go natsí'ikeesíí bits'ą'dí'go da, doo nnee bich'į' nahich'aago da:

4 Áídá' yati' baa gozhóni baa nadaagohiilni'go Bik'ehgo'ihi'nąń biłdábik'ehgo nohwá ngon'ą́ą́, áík'ehgo nnee doo bił daagoyilzhǫ́ǫ́go da, áídá' Bik'ehgo'ihi'nąń nohwijíí nayíntaahíí zhą bił goyilzhǫ́ǫ́híí bighą yati' baa gozhóni baa nadaagohiilni'.

5 Nohwíí nohwá bídaagonołsį, doo daazhógo ádaan'n̲iigo yati' baa gozhóni bee nohwich'į' yádaahiilti' da, doo dawahá ídáhádaahiit'į́go bił yaa na'siiltsooz da: áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá yígółsį:

6 Doo nn̲ee daanohwidnłsįhíí biká daadéet'į́go da, doo daanohwidinołsįgo da, ła'íí ałdó' doo daanohwidnłsįgo da, Christ binal'a'á daandlį́híí bighą nohwída'dokeed le'at'éhi, áídá' doo ágádaan'n̲ii da, áík'ehgo doo nadaanohwinłtł'og da.

7 Áídá' nohwitahyú nahiikaidá' nłt'éégo ádaanohwinzį ni', isdzán bichąghášhé nłt'éégo áyílsį́híí k'ehgo:

8 Dázhǫ́ nohwił daanohshǫǫhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiiln̲i', ndi doo áí zhą́ da, danéé nohwaa ádaadint'aah, nohwik'íí daandzį́híí bighą.

9 Shik'ííyú, nada'iidziid n'íí, góyéégo nohwich'į' nadaagowaa n'íí bínádaałn̲iih: Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa gozhóni baa nohwił nadaagohiiln̲i'dá' doo nadaanohwinłtł'og da doleełhíí bighą tł'é'gee hik'e jį́gee nada'iidziid ni'.

10 Akú, Jesus daahohdląąhíí, nohwitahyú nahiikai n'dá' daagodinlzį́go ádaant'eego, dábik'ehyú ádaant'eego, ła'íí doo hadíń nt'é nohwik'izhį' yidi'aah dago ádaant'ee ni' nohwá bídaagonołsį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ałdó' nohwá yígółsį:

11 Díí ałdó' nohwá bídaagonołsį, nn̲ee bichąghášhé yich'į' yádaałti'híí k'ehgo, néé ałdó' dała'á notį́go nohwił daagozhǫ́ǫ́go ádaanohwidle' ni', ła'íí nohwił ch'ídaagosiit'ąą ni',

12 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'eh sohtį́go daahinohn̲aa le', daanohwiłn'n̲iid, áń bilałtł'áhgee ła'íí bits'ą́'dindláádíí goz'ąą yun̲e' daanohwokéed.

13 Díí ałdó' bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań dába'ihédaandzį nt'éé, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' baa nohwił nadaagohiiln̲i' n'íí nádaago'ąądá', doo nn̲ee biyati'híí k'ehgo da ndi da'an̲ii Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'híí bighą nádaagodo'ąą, áí yati' daahohdląąhíí nohwiyi' nłt'éégo na'iziid.

14 Nohwíí, shik'ííyú, Judéayú Christ Jesus binkááyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí bedaanołt'ee daasolį́, áí Jews daanliinií biniidaagodnłsį́híí k'ehgo nohwíí ałdó' nohwitahyú daagolíínií nohwiniidaagodnłsį:

15 Jews daanliinií bik'ehgo Jesus nohweBik'ehń zesdį́, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziid n'íí ałdó' nadaiłtseed, la'íí néé nohwiniidaagodnłsį; áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo yiłgoyiłshǫ́ǫ́ da, ła'íí nn̲ee dawa yich'į' nada'iziid:

16 Doo Jews daanlį́ dahíí bich'į' yádaahiilti'go hasdákáh doleełíí doo hádaanohwit'į́ dahíí bighą dabíí binchǫ'íí łą́ągo ádaayoliił; áík'ehgo áníita Bik'ehgo'ihi'n̲ań hashkeego biniidaagodiléhíí biká'zhį' ádaile'.

17 Shik'ííyú, dét'įh nohwits'ą́' ohiikai, k'adíí doo daałiit'į́ da ndi nohwijíí bee dała'á daandlį́, ła'íí k'azhą́ nádaanohwiłtséh.

18 Áík'ehgo ch'éh nohwich'į' nádnkáhgo ádaahiit'į́, shíí Paul, doo ałch'índi nohwich'į' nádishdáh hásht'į́, ndi ch'iidn nant'án t'ąazhį' daanohwotą'.

19 Jesus Christ nohweBik'ehń nádzáágo bin̲ááł nłt'éhishą' ndaahóndlii? Nt'éshą' bighą nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleeł? Nt'éshą' bighą dant'é hobį́híí nohwaa hit'áah doo? Nohwíí nohwighą go'į́.

20 Nohwíí nohwighą ídaada'óndlii, ła'íí nohwíí nohwighą nohwił daagozhǫ́ǫ.

3

1 Dázhǫ́ nohwa'ikodaanihiidzįį hádaahiit'įįhíí bighą dasahndi Athensgee
siikeehíí nohwił dábik'eh;
2 Áík'ehgo Timótheus, nohwik'isn, akú odaasiil'a', áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yána'iziidi, Christ baa yati' baa gozhóni baa yádaahiilti'go bił nada'idziidi,
áń nohwi'odlą' nłdzilgo ádaanohwile'go ła'íí nohwidag yałti'go nohwich'į'
odaasiil'a':
3 Goyéégo nohwich'į' nagowaahíí bighą nn̲ee doo ła' bi'odlą' yits'ą́'zhį'
ann̲e' da doleełhíí bighą nohwich'į' odaasiil'a': dánohwíí bídaagonołsį goyéégo
nohwich'į' nagowaago nohwá goz'ąą.
4 Da'an̲ii akú nohwił naháatąądá' nohwił nadaagohiiln̲i' n', goyéégo no-
hwich'į' nagowaa doleełgo; áí begolzaago bídaagonołsį.
5 Na'íntaahíí dánko nanohwíneztąąd nolį dant'éhéta bee, áík'ehgo no-
hwitahyú nohwinasdziidíí da'ílį́į́zhį' hileeh nolį nsįgo dázhǫ́ nohwa'ikoniisįį
hasht'į́į́go nohwi'odlą'íí bígonsįįhíí bighą ła' nohwich'į' oł'a'.
6 K'adíí Timótheus nohwits'ą́'dí' nohwaa nadzáágo nohwi'odlą'íí, no-
hwił'ijóóníí biłgo dázhǫ́ nłt'éégo yaa nohwił nagoln̲i', nłt'éégo dábik'ehn no-
hwínádaałn̲iih ląą, ła'íí néé k'azhą́ nádaanohwiłtséhíí k'ehgo nohwíí k'azhą́
nádaanohwiłtséhgo nohwił nagoln̲i':
7 Áík'ehgo shik'ííyú, néé nohwich'į' nadaantł'ogee ła'íí góyéégo nohwich'į'
nagowaagee nohwíí nohwighą nohwił nádaagojǫǫh, nohwíí nohwi'odlą'híí
bighą:
8 K'adíí da'an̲ii daahin'n̲aa, nohweBik'ehń binkááyú nłdzilgo nasozįįhíí
bighą.
9 Bik'ehgohin'n̲aahíí binadzahgee dázhǫ́ nohwighą nohwił daagozhǫ́ǫ́,
áík'ehgo hagot'éégoshą' Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwighą ba'ihédaandzį doleeł?
10 Tł'é'gee hik'e jįįgee dáda'ohiikąąh nt'éé, nádaanohwiltséh hádaahiit'įįhíí
bighą, nohwi'odlą'íí ła' t'ah doo be'ádaanoht'ee da shįhíí nłt'éégo nohwá
ánáln̲e'go hádaahiit'įį.
11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí, áń nohwiTaa nlíni, ła'íí Jesus Christ nohwe-
Bik'ehń, nohwich'į' nkáhíí nohwá iłch'į'gole' ndi at'éé.
12 Łił daanohjoonií ła'íí nn̲ee dawa nohwił daanzhoonií nohweBik'ehń
dayúweh nohwá ígohiigháhgo áyíłsį le', néé nohwich'į' ádaant'eehíí k'ehgo:
13 Jesus Christ nohweBik'ehń nn̲ee báhadaadeszaahíí yił nakáhgo,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa binadzahgee nohwijíí doo baa dahgoz'ąą dago,
ła'íí nchǫ'íí da'ádįhgo godilzįhgo ánohwile' doleełhíí bighą ágádaanoht'ee.

4

1 Díí ałdó', nohwik'ííyú, nádaanohwohiikąąh, ła'íí Jesus nohweBik'ehń
biláhyú nohwidag yádaahiilti', nohwił ch'ídaasiit'ąąhíí bikísk'ehyú ádaanoht'ee
le', ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił daagonołshǫ́ǫ́go dayúwehyú ágádaanoht'ee le'.
2 Jesus nohweBik'ehń nohwinkááyú yati' bikísk'eh ádaanoht'eego nohwił
ch'ídaasiit'ąąhíí bídaagonołsį.
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadaanohwidile'go hádaanohwit'įį, doo nant'į' nahkaigo
da:
4 Dała'á notįįgee nohwits'íhíí daadinołsįgo, ła'íí nchǫ'íí doo bee ánádaaht'įįł
dago ídaa daagonohdząą;
5 Doo Jews daanlįį dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo yídaagołsį dahíí, ádaat'įįhíí
k'ehgo nchǫ'go hádaat'iiníí doo baa ádaadinoht'aah da:

6 Nn̲ee doo nt'é bee ła'ihi yich'į' na'iziid da le': díí k'ehgo doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí dawa nohweBik'ehń yiniidaagodile'go iłk'idá' nohwił nadaagosiiln̲i'.
7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nchǫ'go ádaant'ee doleełgo daanohwokéed da, áídá' daagodinlzį doleełgo daanohwokéed.
8 Hadíń díí yati'íí doo íl̨íį dago yaa natsekeesíí, doo nn̲ee yich'į' at'éé da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Holy Spirit nohwaa daidez'aaníí, áń doo íl̨íį dago yaa natsekees.
9 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí iłk'idá' łił daanohjǫǫgo nohwił ch'ídaagoz'ąą: áík'ehgo nohwik'isyú nohwił daanzhǫǫgo doo hagot'éégo ágánánohwiłdish'n̲iigo nohwich'į' k'e'eshchii bik'eh da:
10 Macedóniagee nohwik'isyúhíí da'an̲ii dawa nohwił daanzhǫǫ; dayúweh ágádaanoht'eego nádaanohwohiikąąh;
11 Ła'íí nkegohen'ą́ą́go daagonohłi̲i̲go bídaagonoł'aah, nohwinasdziidíí dánohwíí nádaanohwínłtł'og le', dánohwíí nohwigan bee nohwinasdziidíí ádaał'i̲i̲ le', ádaanohwiłn'n̲ii n'íí k'ehgo;
12 Ágádaanoht'eeyúgo doo nohwitahyú daanlį̨ dahíí daanohwidnłsį doleeł, ła'íí doo nt'é bídi̲h ádaanoht'ee da doleeł.
13 Shik'ííyú, da'iłhoshíí hago'ádaat'ee shi̲híí bídaagonołsi̲i̲hgo hasht'i̲í, doo daahchag da doleełhíí bighą, dahazhį' ihi'n̲aa doo ndaayołíí dahíí daachagíí k'ehgo.
14 Jesus daztsą́ądí' naadiidzáhi daahohiidlą́ayúgo, da'ái k'ehgo ałdó' hadíí Jesus daayodlą́ągo da'iłhoshíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań Jesus biłgo yił nakáhi at'éé.
15 Díí nohweBik'ehń ádaanohwiłn̲iigo ágádaanohwiłn'n̲ii, nohweBik'ehń nádzáágo néé t'ah daahin'n̲aago kú naháataaníí nanezna'íí doo dabíntsé nkáh da.
16 NohweBik'ehń ádi̲i̲d hadodzihgo dabíí yaaká'dí' bił nkegováh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú da'tiséyú sitínihíí hadziigo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań béshdilwoshé yee ánn̲iidgo: áígee Christ daayodlą́ągo nanezna'ihíí da'itsé naadikáh:
17 Áídí' néé t'ah daahin'n̲aago kú naháataaníí, ái bił dała' yaak'os biyi'zhį' nánohwidi'do'n̲ił, áígee nohweBik'ehń baa nkáh, áídí' godezt'i'go dahazhį' nohweBik'ehń bił daandlį̨ doleeł.
18 Ái bighą díí yati'íí bee iłdag yádaałti' le'.

5

1 Shik'ííyú, hagee goldohíí, hagee yołkaałíí Jesus nádaałíí doo bighą nohwich'į' bek'e'eshchii da.
2 Dánohwíí iłk'idá' nłt'éégo bídaagonołsį, nohweBik'ehń nádaałíí bijį̨ in'i̲i̲híí tł'é'go naghaahíí k'ehgo nadáh.
3 Nkegohen'ą́ą́, daan̲iidá' isdzán bizhaazhé goleehgo bił nádi'din̲ihíí k'ehgo dágosiłe goyéégo goldohíí bee baa godogaał; doo bee bits'ą́' gón̲áhgo da.
4 Áídá' nohwíí shik'ííyú, doo chagołheełyú nahkai da, áík'ehgo ái bijį̨híí doo in'i̲i̲híí k'ehgo bee nohwaa godogaał da.
5 Nohwíí dawa idindlá́ád zhin̲éégo, ji̲i̲ zhin̲éégo ádaanoht'ee: doo tł'é' zhin̲éégo da, doo chagołheeł zhin̲éégo ádaant'ee da.
6 Ái bighą halą́ą, doo da'iilwosh da le', ła' ádaat'eehíí k'ehgo, áídá' daadéet'i̲i̲go ídaa daagondzą́ą le'.

7 Hadíí da'iłhoshíí tł'é'go da'iłhosh, hadíí bił nádaagodeyisíí tł'é'go bił
nádaagodeyis.
8 Áídá' néé, jįį zhin̲éégo daandliiníí, haląą, ídaa daagondząą le', no-
hwi'odlą' ła'íí nohwił'ijóóníí bésh nohwitíl naztąąhíí k'ehgo ádaagohiidle' le';
hasdáhiikáhíí ndaahóndliihíí bésh ch'ahíí k'ehgo ádaagohiidle' le'.
9 Nohwiniidaagodile'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nohwá hát'į́į́ da, áídá' nohwe-
Bik'ehń Jesus Christ biláhyú hasdánkaahǵo nohwá ngon'ą́ą́,
10 Áń nohwá daztsąąhíí bighą daahin'n̲aa dagohíí nane'na' ndi dabíí bił
daagondlįį doleeł.
11 Áí bighą dayúweh nohwił daagozhǫ́ǫ́go ádaałinołzįgo hadag ádaałinołzį le',
iłk'idá' ágádaanoht'eehíí k'ehgo.
12 Nohwik'ííyú, díínko nádaanohwohiikąąh, nohwitahyú nada'iziidíí nohwe-
Bik'ehń biláhyú nohwá nazįįgo nohwił ch'ídaago'aahíí daadinołsį le';
13 Nada'iziidhíí bighą daadinołsįgo nohwił daanzhǫǫ le'. Nkegohen'ááníí
nohwitahyú begoz'ąą le'.
14 Shik'ííyú, bił daagoyéhíí, nada'ohsiid daabiłdohn̲ii, bijíí doo nłdzil dahíí
bidag yádaałti', doo nłdzilgo nazįį dahíí bich'odaahn̲ii, ła'íí nn̲ee dawa bich'į'
nłt'éégo ádaanoht'ee, daanohwiłn'n̲ii.
15 Dahadíń doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo doo iké'dén̲á ágánádaahdle'
da, áídá' iłch'į' nłt'éégo ádaanoht'ee, ła'íí nn̲ee dawa bich'į' nłt'éégo ádaanoht'ee.
16 Dá nohwił daagozhǫ́ǫ́ ńt'éé le'.
17 Dá da'ohkąąh nt'éé le'.
18 Dawahá bighą ihédaanohsį: díí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá hát'į́į́,
Jesus Christ biláhyú.
19 Holy Spirit doo t'ąązhį' daahonohtą' da.
20 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yałti'íí, yaa yádaałti'íí doo da'ílínégo baa
natsídaahkees da.
21 Dawa ntsé bídaanohtáh; nłt'éégo ágot'eehíí nłdzilgo daahonohtą'.
22 Áídá' doo bik'ehyú ágot'ee dahíí dawa bits'ą́'zhį' ádaanoht'ee le'.
23 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, bits'ą́'dí' iłch'į'gont'ééhíí, dabíí hadaanohwidóle';
nohwispirit-híí, nohwiyi'siziiníí, nohwits'í biłgo dahot'éhé doo hagot'éégo
nohwaa dahnagoz'ąą dago nohweBik'ehń Jesus Christ nádaałzhį'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ádaanohwiłsį doleełgo nohwá oshkąąh.
24 Nohwíká ánn̲iidń da'án̲ííyú át'éhi nlįį, áń dawa łayile'.
25 Shik'ííyú, nohwá da'ohkąąh.
26 Nohwik'ííyú dawa daagodinołsįgo daahohts'ǫs le'.
27 NohweBik'ehń shinkááyú gádaanohwiłn̲ii, Díí naltsoosíí nohwik'ííyú,
ínashood daanlíni, dawa bich'į' daahohshíí.
28 NohweBik'ehń Jesus Christ biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'.
Doleełgo at'éé.

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO THE THESSALONIANS

1 Shíí Paul, Silvánus, ła'íí Timótheus biłgo, Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú Thessalonícagee ínashood ha'ánáłséhíí bich'į' k'eda'iilchii:

2 Bik'ehgo'ihi'ɲań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.

3 Shik'ííyú, dábik'ehn Bik'ehgo'ihi'ɲań bich'į' nohwa'ihédaandzį doleełgo at'éé, áí dábik'eh, nohwi'odlą' nchaa holeeł, ła'íí dała'á notįįgee dayúweh łił daanohjǫǫhíí bighą;

4 Áík'ehgo ínashood Bik'ehgo'ihi'ɲań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí nagoz'ąą yuɲe' nohwaa da'óndliigo nohwaa nadaagohiilɲi', iłtah at'éégo bee nohwich'į' nada'idziidgee ła'íí nohwich'į' nadaagontł'ogee bidag ádaanohtʼeehíí ła'íí nohwi'odlą' nłdzilgo bee nasozįįhíí bighą:

5 Díí bee Bik'ehgo'ihi'ɲań dábik'ehyú nohwaa yałti'go bígózį, bíí bilałtł'áhgee goz'ąą yuɲe' ohkáhíí bik'ehgo sohtįįgo nohwił ołtag, áí bá nasozįįhíí bighą nohwiniidaagonłt'éé:

6 Díínko Bik'ehgo'ihi'ɲań bił dábik'eh, hadíí nohwich'į' nada'iziidíí, da'ágát'éégo Bik'ehgo'ihi'ɲań bits'ą'dí'go bich'į' naná'hi'ɲíłi at'éé;

7 Áídá' nohwíí nohwich'į' nadaagontł'ogíí ła'íí néé biłgo dała' hadá'hiidzoł doleeł, Jesus nohweBik'ehń binal'a'á yaaká'yú daagolíni, dák'a'ádaat'éhi biłgo yaaká'dí' yił ch'í'ɲah ádelzaahíí bijįį,

8 Hadíí Bik'ehgo'ihi'ɲań doo yídaagołsį da láń shįhíí, hadíí Jesus Christ nohweBik'ehń nłt'éégo baa na'goɲi'íí doo yikísk'eh ádaat'ee da láń shįhíí, Bik'ehgo'ihi'ɲań kǫ' dahdinahíí biyi' yiniidaagodoliił:

9 Doo nnágont'i' dago biniidaagodilɲe'go bił ch'ígódeeh, nohwe Bik'ehń ła'íí binawod bits'ą'dindláádíí bits'ą' bida'dentą́ągo biniidaagodilɲe';

10 Nádáhíí bijįį hadíí báhadaadeszaahíí binkááyú Christ ízisgo ye'at'éehíí ch'í'ɲah alɲe', ła'íí daabosdląądíí dawa bił díyadaagot'ee doleeł, (baa nohwił nadaagosiilɲi' n'íí daayosdląądhíí bighą).

11 Díínko bighą dábik'ehn nohwá da'ohiikąąh, Bik'ehgodaahii'ɲaahíí nohwíká ánɲiidíí bik'eh sohtįįgo nohwił ołtag doleeł, ła'íí nłt'éégo ágot'ee zhiɲéégo hádaaht'iinií ła'íí nohwi'odlą' bee nada'ohsiidíí dabíí binawodíí bee nohwá łaidoliił:

12 Áík'ehgo nohwiláhyú Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' ba'ihégosį doleeł, ła'íí nohwíí ałdó' Jesus biláhyú nohwa'ihégosį doleeł, Bik'ehgodaahii'ɲaahíí ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí bik'ehgo.

2

1 Nohwik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń nádáhíí ła'íí bich'į' íła'ádaahi'ɲe' doleełíí baa yádaahiilti'go nánohwohiikąąh,

2 Spirit at'éé daach'iɲiihíí bee, yati' bee, dagohíí naltsoos nohwits'ą'dí' daach'iɲiihíí bee, Christ nadáhíí bijįį iłk'idá' bee nohwaa gonyáá ba'ikodaanohsiyúgo, doo nohwił nagoki da le', doo łą́ągo natsídaahkees da le'.

3 Doo hagot'éégo nnee ła' nohwich'į' nach'aa da le': áí bijįį doo hwaa baa gowáh da, ntsé nnee łáni nanánihidéh doleełgo zhą́, ła'íí nnee dázhǫ́ nchǫ'i ye'at'éhi ch'í'ną́h hileeh, áń da'ílíí hileeh doleełgo gozlíni;

4 Áń Bik'ehgo'ihi'ną́ń daabidi'niihíí ła'íí dawahá daach'okąąhíí dawa yich'į' na'iziidgo yitisgo ídéstįį doleeł, Bik'ehgo'ihi'ną́ń daach'okąąh goz'ąą yunee' Bik'ehgo'ihiną́ń ídiłdi'niigo dahsdaa doleeł.

5 Ya' doo bínádaałniih da, t'ah nohwił nashkaidá' díí baa nohwił nagoshni' ni'?

6 Dázhǫ́ nchǫ'i ye'at'éhi t'ah nt'é t'ąązhį' botą'íí bídaagonołsį, ch'í'ną́h alnee'íí t'ah doo hwahá biká' ngoną́h da.

7 Nchǫ'go ágot'eehíí doo bígózį da n'íí iłk'idá' na'iziid: t'ąązhį' botą'íí k'ihzhį' alzaazhį' t'ąązhį' botą' doleeł.

8 Áníita dázhǫ́ nchǫ'i ye'at'éhi ch'í'ną́h hileeh, áń nohweBik'ehń biyol bee bidizołheeł, nádaałgee bits'ą́'dindláádíí bee bidizołheeł:

9 Áí nchǫ'i ye'at'éhi, ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, higháhgo ábile', áń binawod golǫ́ígo godiyįhgo be'ígóziníí ła'íí ízisgo áná'ol'įįłhíí k'ehgo áná'ol'įį ágodil'įį doleeł,

10 Áí nchǫ'i ye'at'éhihíí na'ich'aahíí yił higháh, áí bee nnee nadaach'aa doleełgo; áí nneehíí da'anii ágot'eehíí bił daanzhǫǫyúgo hasdakáh le'at'éhi, doo hádaat'įį dahíí bighą da'ílíí hileeh.

11 Doo hádaat'įį dahíí bighą Bik'ehgo'ihi'ną́ń natsekees k'izé'idiłteehíí biká'zhį' ádaile', áík'ehgo łé'ichoohíí daayodląą doleeł:

12 Áík'ehgo nnee da'anii ágot'eehíí doo daayodląą dago nchǫ'go ágot'eehíí bił daanzhooníí dawa ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa bándaagodot'aał.

13 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'ną́ń bił daanohshóni, Holy Spirit hadaanohwihezninilgo ła'íí da'anii ágot'eehíí daahohdląągo dantsé godeyaadá' Bik'ehgo'ihi'ną́ń hasdánohwiniiłgo nohwá ngon'ą́ą́, áí bighą dábik'ehn nohwighą Bik'ehgo'ihi'ną́ń ba'ihédaandzį doleełgo at'éé:

14 Jesus Christ nohweBik'ehń bits'ą́'dindláádíí bił daanohwíyéé doleełgo yati' baa gozhóni bee nohwich'į' yádaahiilti'íí bee nohwíká ánniid.

15 Áík'ehgo shik'ííyú, nłdzilgo nasozįį, nohwiyati' bee dagohíí nohwinaltsoos bee nohwił ch'et'áánííi daahohohtą'.

16 Jesus Christ nohweBik'ehń dabíí, Bik'ehgo'ihi'ną́ń nohwiTaa biłgo, bił daanjǫǫhíí, ła'íí biłgoch'oba'íí biláhyú dábik'ehn hadag ádaanohwiłsiníí ła'íí nzhǫǫgo ágot'eehíí nihóndliigo ádaanohwiłsiníí,

17 Áń nohwijíí yunee' nkegohen'ą́ągo ádaanohwiłsį, ła'íí nłt'éégo ánádaaht'įįł hik'e nłt'éégo yádaałti' doleełgo nadaanołwodgo ádaanohwile'.

3

1 Iké'yúhíí, shik'ííyú, nohwá da'ohkąąh, nohweBik'ehń biyati'íí dagoshch'į' dahot'éhé nnee bitah dididlaadgo ya'ihédaanzį doleełgo, akú nohwitahyú ágot'eehíí k'ehgo bá da'ohkąąh;

2 Ła'íí nnee dabíí zhą́ bik'ehgo ádaat'eehíí, ła'íí doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bits'ą́' nohwide'niił doleełgo bá da'ohkąąh ałdó': nnee doo dawa bi'odlą' daagolǫ́į́ da.

3 NohweBik'ehń da'ánííyú át'éhi nlįį, áń nłdzilgo nasozįįgo ánohwiłsį, ła'íí nchǫ'íí bits'ą́'zhį' ánohwiłsį.

4 Hadíí bee nohwá ndaagosiit'ąąhíí bikísk'eh ádaanoht'ee, ła'íí dayúweh
begoldohgo ágádaanoht'ee doleełgo nohweBik'ehń biláhyú nohwaa da'ónd-
lii.
5 NohweBik'ehń nohwijíí dawa bee Bik'ehgo'ihi'nąń nohwił daanzhǫǫ
ánohwiłsį le', ła'íí bidag ádaanoht'eego Christ biba' ádaanoht'eego ánohwiłsį le'.
6 Shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń bizhi' biláhyú nłdzilgo nohwich'į'
hahiidziigo gádaanohwiłn'nii, Nohwik'isn, ínashood nlíni, doo na'iziid dahíí,
nohwił ch'ídaagosiit'aanií doo yikísk'eh at'éé dahíí bits'ą'zhį'go ádaanoht'ee.
7 Dánohwíí bídaagonołsį, nohwedaanołt'eego nzhǫǫ: nohwitahyú nahi-
ikaidá' néé nada'idziid ni';
8 Dá doo bich'į' nadaahi'nííłé doo hadíń bił da'iidąą da ni'; áídá' tł'é'gee hik'e
jįįgee nyeego nada'idziid ni', doo ła' nadaanohwinłtł'og da doleełhíí bighą:
9 Doo nohwá goz'ąą dahíí doo ái bighą ágádaahiit'įį da, ndi
nohwedaanolt'ee doleełhíí bighą nohwinąáałádaahiit'įį ni'.
10 Nohwitahyú nahiikaidá' gádaanohwiłn'nii ni', Hadíń doo na'iziid dahíí
doǫ iyąą da le'.
11 Nohwíí ła' doo nłt'éégo ádaanoht'ee dago nohwa'ikodaandzį, doo
nada'ohsiid dago, doo nohwidildoo dahíí nadaanohwinłtł'og łąą.
12 Nnee ágádaat'eehíí Jesus Christ nohweBik'ehń biláhyú nłdzilgo bich'į'
hahiidziigo gádaałn'niigo bidag yádaahiilti', Nłt'éégo nada'ohsiidgo dánohwíí
nohwihidáń daahsąą.
13 Nohwíí shik'ííyú, nłt'éégo ádaanoht'eehíí bik'e hohkáh hela'.
14 Díí naltsoosíí biyi' nohwiyati'íí nnee ła' doo yikísk'eh at'éé dayúgo, ái
nneehíí dabídaagonohsįgo bits'ą'zhį' ádaanoht'ee, ái bighą ídaayándzį doleeł.
15 Ágát'éé ndi doo bik'edaadinohniihgo baa natsídaahkees da, ndi no-
hwik'isnhíí k'ehgo bich'į' yádaałti'go bił ch'ídaagonoh'aah.
16 NohweBik'ehń, bits'ą'dí' ił ch'į'gont'éehíí, dabíí dábik'ehn dawa bee ił ch'į'
gont'éehíí nohwiká' áyíłsį le'. Daanohwigha nohweBik'ehn nohwił daanlįį
le'.
17 Shíí Paul, Gozhǫǫ, daanohwiłdishniigo dashíí shigan bee k'e'eshchii, díí
k'ehgo shinaltsoos dawa biká' daasdzoh: ái k'ehgo k'e'eshchii.
18 Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha bee nohwich'į'
goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TIMOTHY

1 Shíí Paul, Bik'ehgo'ihi'nań Hasdánohwinilíí, ła'íí Jesus Christ nohwe-Bik'ehń shendaagoz'ąąhíí bighą binal'a'á nshłįį; Jesus Christ biláhyú ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí ndaahóndlii;

2 Timothy, odlą' bee da'anii shiye' nlíni, bich'į' k'e'eshchii: Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' aatét'íi ła'íí ikh'į'gont'éehíí bee nich'į' goz'ąą le'.

3 Macedóniayú déyáádá' ániłdéniid n'íí k'ehgo nanánoshkąąhgo gánániłdish'nii, Éphesus golzeeyú síndaadá' ła' nneehíí łahgo at'éégo iłch'ígó'aahíí doo bee iłch'ídaagonoh'aah da le', nłdzilgo daabilnnii,

4 Yati' daazhógo alzaahíí ła'íí hadíń hadaałinest'aanií doo ąąłzhį' baa na'gozni' dahíí doo ídaayełts'ą́ą da le', daabiłnnii ałdó', ái łą́ągo łahadaagoch'idit'áhgo áile', ái Bik'ehgo'ihi'nań kángon'áánií doo łayolé' át'éé da, ái ko'odlą' zhą́ bee łaile'.

5 Áídá' kojíí biyi' nzhǫǫgo, nłt'éégo ánách'it'įįł bígoch'iłsįgo, ła'íí da'anii ch'odląąhíí bighą koł ijǫǫ doleełgo koł ch'ídaagont'aah:

6 Ái ła' nnee k'ihzhį' ádaasdzaago łahadaadit'áhíí doo nt'é be'alnéhi yaa yádaałti'íí daasilįį;

7 Bik'ehgo'ihi'nań yegos'áni yaa iłch'ídaago'aahíí daanlįįgo hádaat'įį; ndihíí nt'é daaniihíí ła'íí nt'é nłdzilgo yaa yádaałti'íí doo yídaagołsį da.

8 Áídá' begoz'aanií nłt'éhi áile' bídaagonlzį, dábik'ehyú iłch'ígót'aahyúgo, ła'íí bikísk'eh ánádaach'it'įįłyúgo;

9 Díí ałdó' bídaagonlzį, begoz'aanií nnee dábik'ehyú ádaat'eehíí doo bá álzaa da, ndi hadíí doo begoz'aanií yikísk'ehyú ádaat'ee dahíí bá álzaa, doo da'dits'ag dahíí, Bik'ehgo'ihi'nań doo daidnłsį dahíí, nchǫ'go ádaat'iinií, doo biłdaagodiyįh dahíí, ni' biká' nandeehíí zhą́ biłdaanzhǫǫhíí, bitaa hik'e bą́ą́ nadaiłtseedíí, ła'íí nnee nadaiłtseedíí bá álzaa,

10 Ła'íí nant'į' nakaihíí, nnee dabíí iłch'į' biini' daamba'íí yee ídaadiłchǫǫhíí, nnee ch'a'odaayihiyeehíí, łéda'iłchoohíí, yáná'iti' yune' nadaach'aahíí, ła'íí dahadínta da'anii iłch'ígót'aahíí yits'ą́'zhį' ádaat'eehíí, ái dawa begoz'aanií bá álzaa;

11 Ái da'anii iłch'ígót'aahíí Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą́'dí' baa gozhóni, biyati' nłt'éhi ba'ihégosini at'éé, ái baa nagoshni'íí shaa godet'ąą.

12 Christ Jesus nohweBik'ehń bich'į' ihénsį, áń díí bighą bínensh'ąągo áshíílaa, sha'ołííhíí ła'íí bána'isiidgo áshíílaahíí shił ołtago ba'ihénsį;

13 Shíí dabíntségo Jesus nchǫ'go baa yashti' ni', biniigodeshłaa ni', ła'íí hoshch'iid ni': áídá' Bik'ehgo'ihi'nań shaa ch'ozbaad, doo bígonsį dayú, ła'íí doo oshdląą dayú áshtʼíį lę́k'ehíí bighą.

14 NohweBik'ehń biłgoch'oba'íí shich'į' an'odaazlįį, odlą' ła'íí ił'ijóónií Christ Jesus biláhyú nohwíyéehíí ałdó' shich'į' an'odaazlįį.

15 Díí ágolzeehíí da'anii ágolzéhi, nnee dawa daayodląągo dábik'eh, Christ Jesus nnee nchǫ'go ánádaat'įįłíí hasdáyihiniiłhíí bighą ni'gosdzáń biká'zhį' nyáá; shíí ái itah dázhǫ́ itisgo nchǫ'ihíí nshłįį ni'.

16 Shíí dantsé shiláhyú Jesus Christ dázhǫ́ shágoho'aałíí ch'í'nah áile'híí bighą Bik'ehgo'ihi'nań shaa ch'ozbaad, áík'ehgo bikédí'go hadíí da'odląąhgo

ihi'nąą doo ngonel'ąą dahíí yee daahinąą doleełíí ałdó' yágoho'aał doleełíí shágoho'aał n'íí bee bígózį doleełhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań shaa chozbaad.

17 Áík'ehgo ízisgo Nant'án, dahazhį' golínihi, doo datsaah dahi, doo hit'įį dahi, Bik'ehgo'ihi'nań dabízhą́ goyánihi, doo ngonel'ąą dayú dahazhį' daabich'idnłsį ła'íí dázhǫ́ ba'ihédaach'inzį le'. Doleełgo at'éé.

18 Timothy shiye', dabíntségo Holy Spirit binkááyú naa yałti' n'íí k'ehgo naa godensh'aahgo gániłdishnii, Áí naa nagolni' n'íí k'ehgo nłt'éégo nagonłkáad le';

19 Ni'odlą' nłdzilgo hóńtą', ła'íí nłt'éégo ánánt'įįłíí ádígonlzį le'; ła' bi'odlą' doo daayotą' dago daabi'odlą' doo nt'é da silįį, tsina'eełíí nihiltǫǫdhíí k'ehgo:

20 Áí Hyméneus ła'íí Alexánder daaholzéhi itah; áí Bik'ehgo'ihi'nań doo nchǫ'go yaa yádaałti' dago yídaagoł'aah doleełhíí bighą ch'iidn nant'án, Satan holzéhi, bich'į' bidéchid, yiniidaagodilne' doleełgo.

2

1 Áík'ehgo dantségee, nnee dawa yá da'dohkéedgo, yá náda'ohkąąhgo, Bik'ehgo'ihi'nań yił daanlįįgo yá da'ohkąąhgo, ła'íí ba'ihédaanohsįgo yá da'ohkąąh le', daanohwiłdishnii;

2 Ízisgo nadaant'aahíí hik'e nnee yedaabik'ehíí dawa bá da'ohkąąh le'; nkegohen'ą́ągo k'ídaałón'niigo daahii'naa doleełhíí bighą, Bik'ehgo'ihi'nań bikísk'eh ádaant'eego ła'íí dawa daadinlzįgo.

3 Ágát'éégo da'ohiikąąhíí Bik'ehgo'ihi'nań Hasdánohwiniiłíí bił nłt'éé ła'íí bił dábik'eh;

4 Áń nnee dawa hasdáyihiniił hik'e da'anii ágot'eehíí yídaagołsį hat'įį́.

5 Bik'ehgo'ihi'nań dała'á nlįį, Bik'ehgo'ihi'nań hik'e nnee bigizhgee siziinií dała'á, áń Jesus Christ, nnee silįįgo nyáhi;

6 Áń nnee dawa ádaidet'ąągo yá nada'iznil, nnee binchǫ'íí yits'áyínííłgo, Bik'ehgo'ihi'nań ngon'ą́ą́ n'íí biká' ngonyáágo ch'í'nah silįį.

7 Áí baa yánáshti'go hik'e bá shides'a'go, ła'íí doo Jews daanlįį dahi odlą' hik'e da'anii ágot'eehíí bił ch'ígonsh'aahgo háshi'doltįį; (Christ biláhyú da'anii ádishnii, doo łé'ishchoogo da.)

8 Áí bighą dahayú nnee da'okąąhgo hasht'įį́, bił daagodiyįhgo bigan ts'ídag yee dahdaadolnih, doo hadaashkeego da, ła'íí doo biini' nakigo da.

9 Isdzánéé daanlíni ałdó' da'ákohgo ík'eda'asdlaa le', doo ídaada'odlíígo da, ła'íí biini' daagolį́įgo ídaa daagodzągo; doo dábitsizil zhą́ binasdziidgo da, doo óodo hik'e dilkǫǫhé ła'íí diyágé łáń íliínií yee ík'ena'asdlaago da;

10 Áídá' nłt'éégo ánádaat'įįłíí yee ík'eda'asdlaa le', (ágádaat'įįhíí isdzánéé Bik'ehgo'ihi'nań bikísk'ehyú ádaant'ee daaniihíí dábik'eh.)

11 Isdzán nlíni dant'éheego ígoł'aah le', idits'ago.

12 Isdzán doo ła' nnee yił ch'ígó'aahgo baa godensh'aah da, nnee doo yá nant'aa da doleeł ałdó', ndi dant'éhee at'éé le'.

13 Adam dantsé ábi'delzaa, Evehíí ikédí'go ábi'delzaa.

14 Bich'į' na'dishch'a'íí doo Adamhíí da, áídá' isdzánhíí bich'į' na'dishch'a'go Bik'ehgo'ihi'nań, Dah, biłniihíí dáyitisyú ádzaa.

15 Ágát'éé ndi isdzánéé daanlíni ichiigo biniigodilne' ndi dá yił ch'íhikáh, dayúweh da'odlą́ągo, dawa bił daanzhǫǫgo, bił daagodiyįhgo, ła'íí biini' daagolį́įgo daahinąayúgo.

3

1 Díí da'aɳii ágolzéhi, Nɳee ła' ínashood yiɳádéz'iinií binasdziidíí hát'ííyúgo aí na'idziid nłt'éhi hat'íí.

2 Ínashood yiɳádéz'iinií, bishop holzéhi, doo hagot'éégo baa dahgosit'aa dahíí nlįį le', bi'aa dała'áhi, ádaagodzą́ą́, biini' golíni, bi'at'e' nłt'éhi, bista' nakáhíí bił nzhóni, ła'íí nłt'éégo ałch'ígó'aahíí nlįį le';

3 Doo idląą dahíí, doo dagoshch'į' bágochįįh dahíí, bestso doo yidáhzhį' nlįį dahíí; áídá' kóni' k'ehgo at'éehíí, nzhǫǫgo at'éehíí, doo dawahá ídáhát'íí dahíí nlįį le';

4 Áń bigowągee bichągháshé nłt'éégo yá nant'aa le', bichągháshéhíí daabidits'ago, ła'íí daabidnłsįgo;

5 (Nɳee bichągháshé doo nłt'éégo yá nant'aa dayúgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'ɳań daayokąąhgo ha'ánáłséhíí nłt'éégo áyíłsį doleeł?)

6 Doo áníi ínashood silįįhíí da, ágát'éhi nlįįyúgo, itisdo da'ídolteełgo ída'odlíí lę́k'eyúgo, dánko ch'iidn nant'án bángot'ąąhíí k'ehgo bángodot'aał.

7 Dayúwehyú ałdó' doo ínashood daanlįį dahíí nłt'éégo yaa nadaagolɳi'íí nlįį le', doo ágát'éhi nlįį da lę́k'eyúgo, dánko baa dahgot'aah doleeł, ch'iidn nant'án biłjizh yuɳe' odotłish.

8 Tédaat'iyéhi nłt'éégo ádaayiłsiníí, deacons daaholzéhi, ałdó' biini' daagolíí le', doo nakiyú yádaałti' dahíí, bestso doo yidáhzhį' nlįį dahíí daanlįį le';

9 Nłt'éégo ánádaat'įįł yídaagołsįgo ałch'ígót'aahíí da'ohiidlaaníí doo bígózį da n'íí daayotą' le'.

10 Áí ałdó' dantsé nabída'dintaah le'; áídí' doo baa dah daagost'áni da lę́k'eyúgo, deacons daanlįį doleeł.

11 Da'ágát'éégo daabi'aahíí biini' daagolíí le', doo ch'iɳii daaɳii dahíí daalįį le', ída daagodzą́ągo dawa bee daagondlįį le'.

12 Deacons daanlíni bi'aa dała'á le', bichągháshé ła'íí bigowągee dawa nłt'éégo yá nant'aa le'.

13 Deacons daanlįįgo nłt'éégo nada'iziidyúgo, nɳee nłt'éégo baa natsídaakeesihíí ła'íí Christ Jesus bits'ą́'dí' odlą'íí doo biini' daahą́h dago yá siziįhíí daayosbąą.

14 Dét'įhégo nich'į' hisháát doleełíí bikádésh'íígo díí nich'į' k'e'eshchii:

15 Ndi doo hwahá da lę́k'eyúgo, Bik'ehgo'ihi'ɳań bichągháshé bitahyú hago'at'éégo nłt'éégo ách'ít'éehíí bígonłsíįhíí bigha nich'į' k'e'eshchii; áí Bik'ehgo'ihi'ɳań hiɳáhi daayokąąhgo ha'ánáłséhé at'éé, áí da'aɳii ágot'eehíí bee bíyah tsį n'áhi k'ehgo ła'íí bee nłdzilgo begoz'áni at'éé.

16 Bik'ehgo'ihi'ɳań bee da'ohiidlaąhi dázhǫ́ doo bígózį da n'íí da'aɳii daan'ɳii, doo hadíń yighą na'ídítkidgo da: Bik'ehgo'ihi'ɳań nɳee k'ehgo nyáá, Holy Spirit biláhyú dábik'ehyú át'éehíí ch'í'ɳah alzaa, Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií daabo'įį, doo Jews daanlįį dahíí bich'į' yádaach'ił ti', ni'gosdzáń biká'zhį' bi'dodląą, ízisgo idindlá á díí biyi' yúdag obi'doltįį lę́k'e.

4

1 Holy Spirit dábígózįgo gáɳíí, Iké'yú goldohyú ła' odlą' yits'ą́'zhį' ádaaɳe' doleeł, spirits k'izéda'diłteehíí ła'íí ch'iidn bits'ą́'dí' ałch'ígót'aahíí hódaayésts'ąą;

2 Ágáť'éégo ilch'ídaago'aahíí ínashood ídaadil'įįgo łéda'ilchoo; binatsekeesíí
bésh sidogíí bee bída'dinlidhíí k'ehgo ádaat'ee, áík'ehgo nłt'éégo ádaat'eehíí
dagohíí doo nłt'éégo ádaat'ee dahíí doo yídaagołsį da silįį;
3 Ágáť'éégo ilch'ídaago'aahíí nnonéhela' daayiłn̲ii, ła' hidáń doo daah-
sąą da, daayiłn̲ii ałdó', áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań áí hidáńhíí áyíílaago nn̲ee
da'an̲ii ágoť'eehíí yídaagołsįgo daayodlaaníí ya'ihédaanzįgo daayiyąąyúgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił dábik'eh.
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań áyíílaahíí dawa daanłt'éé, áík'ehgo doo k'ihzhį' ádaile'go
da, áídá' ya'ihédaanzįgo daayiyąągo dábik'eh:
5 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí hik'e okąąhíí bee nzhǫǫgo alzaahíí bighą.
6 Jesus bee nohwik'ííyú daanlíni díí ilch'ígót'aahíí bee bich'į' yánáłtihyúgo,
Jesus Christ nłt'éégo yána'iziidíí ńlį́į́ doleeł, yati' daahohiidląąhíí ła'íí nłt'éégo
ilch'ígót'aahíí bikísk'eh hin̲ááłíí bee nnłdzilgo áníłsį doo.
7 Yati' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bik'eh dahíí, ła'íí sáan yati' daazhógo ádaagole'íí
doo óyínłts'ąą da: Bik'ehgo'ihi'n̲ań k'ehgo áńt'éé doleełhíí bighą ídínáńtaahgo
bígonł'áah.
8 Kots'í nłdzil doleełhíí bighą ídínách'intaahíí ayąhágo íĺį́, áídá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań k'ehgo ách'ít'éé doleełgo ídínách'intaahgo bígoch'ił'aahíí,
ái dázhǫ́ dawa bee íĺį́, díí ihi'n̲aahíí biyi' nłt'éégo nohwá ngon'ą́ą́, ła'íí iké'gee
ihi'n̲aahíí biyi' ałdó'.
9 Díí ágolzeehíí da'an̲ii ágolzéhi, nn̲ee dawa daabodlą́ągo dábik'eh.
10 Ái bighą nada'iidziid, ła'íí nchǫ'go nohwaa yádaałti'híí bighą nohwini-
idaagonłt'éé, da'an̲ii Bik'ehgo'ihi'n̲ań hin̲áhi bada'óndliigo, áń nn̲ee dawa
hasdáyihin̲iiłíí nlįį, dahadíí da'an̲iigo daabodlaanií zhą́ itisgo.
11 Díí ádishn̲iihíí nłdzilgo ádaałnn̲ii, ła'íí bee ilch'ígon'áah.
12 Áníi nann̲aahíí bighą doo sínte' da le'; niyati'íí, ni'at'e'íí, nił'ijóóníí,
ninatsekeesíí, ni'odlą'íí, nijíí biyi' nzhoonií bee nłt'éégo áńt'éé le', da'odlaanií
nedaał'įį doleełgo.
13 Akú níyáázhį' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' nn̲ee bich'į' dayúweh daahóńzhii,
baa yáńłti', ła'íí bee ilch'ígon'áah.
14 Dabíntségo ínashood yánadaaziiníí niká' daadesn̲iidá' niyi' golį́į́ doleełgo
naa hi'né'íí dayúweh bee na'iźid le'.
15 Ániłdishn̲iihíí dá baa natsíńkees nt'éé; ái dá síńzįį nt'éégo ánáńt'įį́ł le';
áík'ehgo dayúwehégo ná goldohíí nn̲ee dawa daano'į́į́ doleeł.
16 Ídaagondzą́ą́, ilch'ígon'áahíí baa gonyą́ą́: ái k'ehgo dayúwehégo
ánáńt'įį́łyúgo hasdánn̲áh, hadíń nidits'agíí ałdó' hasdádogaał.

5

1 Báyáń nlíni doo bił ntéh da, áídá' nitaa nlíni k'ehgo baa natsíńkeesgo bidag
yánłti'; nn̲ee ánií nakaiyeehíí nik'isyú k'ehgo bidag yánłti';
2 Sáan daanlíni nimaa k'ehgo ádaahón'n̲iih, dilkǫǫhgo ádinlzįgo isdzáné ánií
nakaiyeehíí nilahkíí k'ehgo ádaahón'n̲iih.
3 Sáan itsaa daanlíni, doo hagoť'éégo bich'ogo'n̲ii dahíí daadínłsįgo
bich'onn̲ii le'.
4 Sáan itsaa nlíni bichąghášhé, dagohíí biwóyéta, bich'ínéta daagolį́įyúgo,
ái bigowąągee Bik'ehgo'ihi'n̲ań k'ehgo ihi'n̲aahíí yídaagoł'aah le', áík'ehgo
bishchiiníí bideńá nanáda'ahi'n̲iił le'; ái Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nłt'éé ła'íí bił
dábik'eh.

5 Itsaa nlínihíí, dasahndi nagháhi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ołíígo dayúweh
na'ókeedgo na'okąąh, tł'é'gee ła'íí jįįgee.
6 Áídá' gonedlįįhíí zhą́ hádéz'įįhíí, hin̲aa ndi daztsáni k'ehgo at'éé.
7 Díí nłdzilgo bee bił ch'ígon'áah le', áík'ehgo doo baa dahdaagot'aah da
doleeł.
8 Dahadíń bik'íí, dabíí bichągháshé zhą́ itisgo, doo nłt'éégo áyíłsį da
lę́k'eyúgo, doo oshdląą da n̲iihíí k'ehgo at'éé, doo odląą dahíí bitisgo nchǫ'go
adzaa.
9 Isdzáné ła' doo hwahá gostą́din bił łegodzaa dahíí, itsaa daanlíni, doo itah
bizhi' bá ágóle' da, ła'íí biką' dała'á n'ííyúgo zhą́ itah bizhi' bá ágóle',
10 Nłt'éégo binasdziidíí bee baa na'gon̲i' le', chągháshé daayinesąąyúgo,
baa hasta' nách'ikah hat'į́į́yúgo, ínashood bikee yá tádáígisyúgo, bich'į'
goyéégo nadaagowahíí yich'odaan̲iiyúgo, ła'íí na'idziid daanzhooníí dawa
nayik'í'iziid lę́k'eyúgo itah bizhi' bá ágóle'.
11 Áídá' itsaa ánií nakaiyeehíí doo itah bizhi' bá ágóle' da: áí dánko nniin̲éh
hádaat'įįgo Christ yits'ą́'zhį' ádaan̲e';
12 Áík'ehgo dantsédá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'isiid doleeł daan̲ii n'íí k'ihzhį'
ndaizné'híí bighą biniidaagodiln̲éhíí bee bándaagodot'aał.
13 Gotahkaigo daazhógo anákeełíí yídaagoł'aah ałdó'; doo áí zhą́ da, ch'in̲ii
daan̲ii ła'íí dawahá yaa yádaałti', doo bidildoo dahíí ndi, doo yaa yádaałti' da
le'at'éé n'íí ndi yaa yádaałti'.
14 Áík'ehgo díí hásht'į́į́, itsaa ánií nakaiyehíí nnádaałse' le', bichągháshé
ádaagole', bigową nłt'éégo ádaayiłsį, áík'ehgo nohwits'ą́'zhį' ádaat'eehíí doo
nohwaa ch'in̲ii ádaile' da doleeł.
15 Iłk'idá' ła' Satan yich'į'go ádaasdzaa.
16 Nn̲ee ła' dagohíí isdzán ínashood nlíni bik'íí itah itsaa nlįįyúgo yich'on̲ii
le', ínashood daanliiníí doo nadaabinłtł'og da doleełhíí bighą; áík'ehgo itsaa
daanlíni doo hagot'éégo bich'ogo'n̲ii dahíí yich'odaan̲ii doleeł.
17 Ínashood yánadaaziiníí nłt'éégo yikísk'eh nadaaziiníí nakidn
da'ágánelt'eego daidinłsįgo bich'į' na'ihin̲iił, hadíń yánádaaltihíí ła'íí
iłch'ígó'aahíí nayik'ída'iziidíí da'áí zhą́ itisgo.
18 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí gán̲íí, Magashii tł'oh nagháí
hayí'ił'eesdá' bizé' doo bik'en'áah da. Ła'íí ałdó' gán̲íí, Hadíń na'iziidíí bich'į'
na'i'n̲iiłgo goz'ąą.
19 Ínashood yásizíni baa dahgosit'aahíí doo óyénłts'ąą da le', naki dagohíí
taagi hilt'eego daayo'įį lę́k'eyúgo zhą́.
20 Nchǫ'go ánádaat'įįłíí dawa bin̲ááł bił ntéh, ła'ihíí biini' daahą́h doleełhíí
bighą.
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binal'a'á yaaká'yú daagolííníí bitahasdlaahíí binadzahgee nawode bee
gániłdishn̲ii, Díí baa nich'į' yashti' n'íí bénánłn̲iihgo baa nann̲aa, nn̲ee doo
dała'á itisgo nił nzhǫǫ da, doo ił'anigo baa natsíńkeesgo da.
22 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí yee yánáltih doleełgo nn̲ee da'adza'íí doo
dagoshch'į' biká' ndenłn̲ííh da; nn̲ee nchǫ'go adzaahíí doo bił dała' áńt'éé da;
dilkǫǫhgo ádinlzį.
23 Kodí' godezt'i'go doo tú zhą́ nidląą da, áídá' ayą́hágo dahts'aa bitoo
nidląą, nibid bich'į' nzhǫǫhíí bighą, ła'íí da'ákozhą́ dinn̲iihíí bighą.

24 Nnee ła’ ch’í’nah nda’iłsiih, áík’ehgo dagoshch’į’ baa yá’iti’ doleeł; áídá’ ła’ihíí binchǫ’íí doo dagoshch’į’ daahiiltséh da.
25 Da’ágát’éégo nnee ła’ nłt’éégo ánát’įįłíí bik’izhį’ hit’įį; doo hit’įį da ndi, doo hagot’éégo nádil’įį da.

6

1 Isnáh daanliiníí binant’a’ daanliiníí daidnłsį le’; doo ágádaat’įį dayúgo Bik’ehgo’ihi’nań bizhi’ ła’íí bee iłch’ígot’aahíí doo dilzį dago ádaile’.
2 Ła’ binant’a’ ínashood daanlįįyúgo, odlą’ yee bik’isyú daanlįįhíí bighą doo yitisyú ádéstįį da le’, áídá’ na’idziidíí bee bich’odaanііhíí ínashood Bik’ehgo’ihi’nań bił daanzhooníí daanlįįhíí bighą dayúweh nłt’éégo yá nada’iziid le’. Díí dawa iłch’ígon’áah, ła’íí bee bidag yádaanłti’.
3 Ła’ nnee łahgo iłch’ígó’aah lęk’eyúgo, ła’íí Jesus Christ nohweBik’ehń biyati’ da’anііhíí ła’íí Bik’ehgo’ihi’nań k’ehgo be’ách’ít’éégo iłch’ígót’aahíí doo bił dábik’eh da lęk’eyúgo;
4 Áń doo nt’é yígółsį da ndi ídilkąąh, ła’íí na’ídíłkid ła’íí agodit’áhíí zhą́ bił nłt’éé, áí ła’ bíyééhíí ídáhách’it’iiníí áile’, ła’íí iłch’į’ nagonłkaadíí, dénchǫ’égo aayá’iti’íí, ła’íí nchǫ’go łaadaagoch’odlííhíí ałdó’ áile’,
5 Nnee ágádaat’eehíí biini’ daachǫǫdgo da’anii ágot’eehíí bits’ą́’zhį’go ádaasdzaahíí dayúweh łahadaadit’áh, daazhógo Bik’ehgo’ihi’nań k’ehgo ách’ít’éehíí bee ich’it’įį daanzį: ágádaat’eehíí doo bił nahkai da.
6 Ndihíí Bik’ehgo’ihi’nań k’ehgo ách’ít’éehíí ła’íí koł dábik’ehyú ch’ihiǹaahíí da’anii bee łą́ągo ich’it’įį.
7 Doo nt’é ni’gosdzáń biká’ bił daagosiidlįį da, áídí’ da’aniigo daan’niigo doo nt’é ch’ídaan’né’ da doleeł.
8 Nohwihidáń ła’íí nohwi’íí daagolį́híí bighą nohwił daagozhǫ́ǫ́ le’.
9 Áídá’ hádaałdzil hádaat’iiníí nabídaadintaahíí ła’íí bánakį́’íí’ááhíí yee nihidéh, ła’íí doo daagoyąą dago ła’íí íni’da’dilni’go nchǫ’go hádaat’iiníí yee nihidéh, áí daabiłchǫǫh, ła’íí da’itsaahíí begoz’ąą yuǹe’ odaabiłkaad.
10 Bestso bidáhzhį’ ch’ilį́įhíí nchǫ’go ágot’eehíí dawa bikeghad at’éé: áí ła’ ídáhádaat’įįgo odlą’ yits’ą́’zhį’ ádaaǹe’, ła’íí łą́ągo doo bił daagozhǫ́ǫ́ dahíí yee íni’da’dilni’.
11 Ndihíí ni, Bik’ehgo’ihi’nań bána’iziidíí ńlíni, ágádaat’eehíí dawa bits’áńlyeed; dábik’ehyú áńt’éé le’, Bik’ehgo’ihi’nań be’áńt’éé le’, ni’odlą’ golį́į le’, nił’ijǫ́ǫ́ le’, níni’ k’eh áńłsį, ła’íí nijíí yuǹe’ isht’egodnt’éé le’.
12 Nohwi’odlą’ bá nagonłkáad le’, dahazhį’ ihi’nаahíí nłdzilgo hóńtą’, áí bich’į’ ni’dokéed ni’, áídí’ ch’iláni biǹááł ni’odlą’ bee háńdzii ni’.
13 Díí nawode bee ágániłdishnii, Bik’ehgo’ihi’nań dawahá daahi’nаago áyíłsiníí binadzahgee, ła’íí Christ Jesus, Pontius Pilate holzéhi biǹááł bi’odlą’ nłt’éégo yee hadzii n’íí ałdó’ binadzahgee;
14 Díí begoz’aanií bikísk’eh áńt’éé, doo hayú naa daats’idiłhił dago, doo naa dahgosit’aah dago, Jesus Christ nohweBik’ehń nádzáázhį’:
15 Áí bijįį biká’ ngonyáágee Bik’ehgo’ihi’nań ch’í’nah áile’ ndi at’éé, áń zhą́ Nant’án baa gozhóónií, ízisgo nant’ánhíí bitisgo Nant’án, yedaabik’ehíí bitisgo yeBik’ehń;
16 Ihi’naa doo ngonel’ąą dahíí da’áń zhą́ bits’ą́’dí’hi at’éé, áń idindláádíí yiyi’ golį́į, doo hadíń ákóne’ nowáhi at’éé da; áń doo hak’e nnee bo’įį da, doo daabołtséh át’éé da: áń dahazhį’ dilzį le’, ła’íí dahazhį’ dawa yebik’eh le’. Doleełgo at’éé.

17 Nn̲ee ni'gosdzáń biká' hádaałdzilíí gádaabiłnn̲ii, Doo itisgo ídaadisoł̲nil da le', ła'íí yee hádaałdzilíí dá doo ba'oln̲íízhį' doo ba'ołíí da le', áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań hin̲áhi bada'ołíí le', áń biłgoch'oba'go dawahá nohwił dábik'ehyú doleełíí ch'ída'izkaadgo nohwaa yihin̲íił.

18 Nłt'éehíí baa nahkai le', daabilnn̲ii, łą́ą́go nłt'éego ánádaaht'į̨į̨ł, ła'íí nohwíyéehíí ła'dí' nadaahn̲iih, ła'íí ich'odaahn̲ii le';

19 Kį̨h bitł'ááh łedn'aahíí nłdzilyúgo kį̨híí nłdzilgo goz'ąą, da'áík'ehgo nłt'éego ánádaaht'į̨į̨yúgo yun̲áásyú goldohyú nłdzilgo nasozį̨į̨ doleeł, áík'ehgo ihi'n̲aa doo ngonel'ąą dahíí bee daahinohn̲aa doo, daabiłnn̲ii.

20 Timothy, bee na'osdli'íí baa gonyą́ą́, yati' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bik'eh dahíí, ła'íí yati' da'ílínígo nadaagoch'ijaahíí bits'ą́'zhį' áńt'éé, ła'íí ígoł'ąągo bił'ígóziníí ga'ánolini, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bits'ą́'zhį' iłch'ígóť'aahíí, ałdó' bits'ą́'zhį' áńt'éé.

21 Ła' áí ił'ígóziníí daayodlą́ągo da'an̲ii odlą'íí yits'ą́'zhį' ádaan̲e'go nda'ahiłsiih. Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee nich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE SECOND EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TIMOTHY

1 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bik'ehgo shíí Paul, Christ Jesus binal'a'á nshłíni, Christ
Jesus biyi' ihi'n̲aahíí nohwá ngon'áánií bik'ehgo,
2 Timothy, shiye' dázhǫ́ shił nzhóni, bich'į' k'e'eshchii: Bik'ehgo'ihi'n̲ań no-
hwiTaa, Christ Jesus nohweBik'ehń biłgo biłgoch'oba'íí, ła'íí bits'ą́'dí' aatét'íi
ła'íí iłch'į'gont'ééhíí bee nich'į' goz'ąą le'.
3 Nłt'éégo ánásht'įįłgo bígonsįgo, daashitaa n'íí ádaadzaa n'íí k'ehgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'isiid; áń ba'ihénsįgo shi'okąąhíí bee nínádishn̲íhgo,
tł'é'gee hik'e jįįgee dá'oshkąąh nt'éé;
4 Nin̲áá tú n'íí bínáshn̲iihgee k'azhą́ nániistséh, dázhǫ́ naa shił gozhǫ́ǫ́
doleełhíí bighą;
5 Dantsé niwóyé, Lois, áídí' nimaa, Eunice, da'an̲ii bi'odlą'íí bínádishn̲íh,
hik'e ni ałdó' odlą' da'ágát'éhi niyi' begoz'ąągo bígonsį go'į́į́.
6 Áí bighą díí bínáńln̲íh hásht'į́į́, niká' ndinshn̲iidá' niyi' golį́į́ doleełgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań naa yiné' n'íí kǫ' nádnłtłaadgo diltłi'híí k'ehgo dáhin̲aa nt'éégo
áńłsį.
7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiini' hą́hgo natsekees doo nohwaidin'ąą da; áídá'
natsekees nalwodíí, koł'ijóónií, ła'íí ídaagondzáánií nohwaidin'ąą.
8 Áík'ehgo nohweBik'ehń baa nagoln̲í'go doo bik'e ídaayándzį da, shíí
áń bighą ha'ásítíínií ałdó' shaa nagoln̲í'go doo bik'e ídaayándzį da: áídá'
ni ałdó', Bik'ehgo'ihi'n̲ań binawodíí bee, yati' baa gozhónihíí bighą nyee'i
niniigonłt'éé le';
9 Áń hasdánohwihezn̲il, ła'íí godiyįhgo bá na'idziidgo hanohwihezn̲il,
nłt'éégo ánádaahiit'įįłíí doo bighą da, áídá' dabíí bighanigolį́į́híí ła'íí
biłgoch'oba'híí bighą, áí Christ Jesus bee nohwaidin'ąą lę́k'e, ni'gosdzáń
doo hwahá begodigháh dadá';
10 Áí k'adíí ch'í'n̲ah silįį, Jesus Christ Hasdánohwihezn̲ilíí hit'įį silįįhíí bee; áń
da'itsaahíí nohwá yó'oyiné', ła'íí ihi'n̲aahíí ła'íí doo da'itsaah dahíí yati' baa
gozhóni bee got'įįzhį' nyiné':
11 Áí yati' baa gozhónihíí baa yánáshtihgo, ła'íí doo Jews daanlįį dahíí bich'į'
yides'a'íí ła'íí bił ch'ígó'aahíí nshłįįgo háshi'doltįį.
12 Áí bighą goyéé'go shich'į' nagowaa, ndi doo ídaayánsdzį da, hadíń hosis-
dląądíí bígonsįhíí bighą, ła'íí nt'é bee ba'oshłííhíí Jesus nadáhíí bijįįzhį' shá
yin̲ádéz'įįgo yínel'ąągo bígonsį.
13 Yati' baa gozhóni shits'ą́'dí' idesíníts'ąą'íí ágádishn̲ii n'íí k'ehgo hóńtą',
Christ Jesus bił dała'á ńlį́į́go odlą' hik'e ił'ijóónií bee hin̲ááłgo.
14 Nłt'éégo ágot'eehíí naa hi'né' n'íí, Holy Spirit nohwiyi' golíínií bee nłt'éégo
bin̲ádíń'įį.
15 Asia golzeedí' daagolíínií dawa shits'ą́'zhį' ádaasdzaa bígonłsį́, Phygéllus
ła'íí Hermógenes ałdó' itah.
16 NohweBik'ehń Onesíphorus bichągháshé biłgo yaa ch'oba' le'; áń
da'iłháné shił gozhǫ́ǫ́go ánáshił'įį, bésh hishbizhíí bee daashidestł'ǫ́ǫ́ ndi doo
yik'e ídaayándzį da:
17 Áídá' Romeyú naghaadá' dázhǫ́ shikáhantaago shaa nyáá.

18 Áík'ehgo nohweBik'ehń nadáhíí bijįį baa ch'oba' doleeł; áń Éphesus
golzeeyú doo áłch'ídé shá áyíílaa n'íí nłt'éégo bígonłsį́.

2

1 Áík'ehgo shiye' ńlínihíí, niyi'siziiníí nanlwod le', Christ Jesus biłgoch'oba'íí
nainé'íí bee.
2 Nn̲ee łą́ą́go bin̲ááł iłch'ígoni'ááníí, ni ałdó' nn̲ee bada'óńłiihíí bił
ch'ígon'áahgo, bíí ałdó' nn̲ee ła'ihíí yił ch'ídaago'aah le'.
3 Jesus Christ bisilááda nłt'ééhíí ńlį́įgo łahdí' nyé'i niniigonłt'éé le'.
4 Hadíń nagonłkaadíí, silááda ábíílaahíí yił goyiłshǫ́ǫ́ doleełgo hat'į́į́híí bighą
doo silááda zhin̲éégo ágot'ee dahíí doo nanábinłtł'ogi at'éé da.
5 Hadíń nadaagolzéégee itah nlįįgo, begoz'aaníí bikísk'ehyú át'ééyúgo zhą́
gonłneego ch'ah hobįįhíí baa dot'aał.
6 K'e'dileehíí nyeego na'iziidíí, dantsé inot'įįłíí bíyéé doleełgo goz'ąą.
7 Ádishn̲iihíí baa natsíńkees; áík'ehgo nohweBik'ehń dawa nił ígózįgo ánile'.
8 Jesus Christ bínáńln̲iih, áń David bits'ą́'dí'go nlíni daztsąądí' naadiidzaa,
yati' baa gozhóni baa nagoshn̲i'híí k'ehgo:
9 Áí yati' baa gozhóni bighą shiniigonłt'éégo bésh hishbizhi bee
da'shidehestł'ǫ ndi, nchǫ'go at'ínihi k'ehgo; ndihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí
doo łestł'ǫ́ǫ da.
10 Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań yitahaslaahíí ałdó' Christ Jesus binkááyú
hasdáyidon̲iiłgo bits'ą́'idindláádíí bíyéé doleełhíí bighą dawa bee shich'į'
ágot'ee ndi bich'į' dahnshdǫh.
11 Díí ágolzeehíí da'an̲ii ágolzéhi: Jesus bił nane'na' lę́k'eyúgo bił nádaahii'n̲aa
doo ałdó':
12 Nohwiniigonłt'éé lę́k'eyúgo bił nadaant'á doleeł: áídá' doo bídaagonlzį da
daabiłn'n̲iiyúgo, bíí ałdó' doo nohwígonsį da nohwiłn̲ii doleeł.
13 Néé doo da'ohiidląą da lę́k'e ndi, bíhíí t'ah da'ágát'éégo da'án̲ííyú át'éé:
án̲ííhíí doo łahgo at'éégo nádleeh da.
14 Ániłdishn̲iihíí nn̲ee bił nanádaagoln̲í', áídí' nohweBik'ehń binadzahgee
nłdzilgo gádaabiłnn̲ii, Yati' da'ílíné doo bighą łahada'doht'áh da le', áí doo nłt'éé
holeeh at'éé da, ndihíí ódaayésts'aaníí daabiłchǫǫhíí zhą́ hileeh.
15 Nłt'éégo baa nann̲áh, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nłt'éégo áńt'éé
doleełhíí bighą, na'iziidíí doo ídaayándzį bik'eh dahíí ńlį́į́ le', yati' da'an̲iihíí
dábik'ehyú bee iłch'ígon'áah le'.
16 Yati' Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bik'eh dahíí ła'íí da'ílínégo nagoch'ijaahíí doo
óyénłts'ąą da: áí dayúweh doo daach'idnłsį dago ádaakoliił.
17 Áí biyati'íí łóód kots'í yiyąąhíí k'ehgo at'éé: Hymenéus ła'íí Philétus
daaholzéhi, áí ágádaat'ee itah;
18 Áí da'an̲ii ágot'eehíí yił ndaahiłsiih, naneznadí' naach'idiikáhíí iłk'idá'
bech'ígonyáá daan̲iigo; áík'ehgo łáni bi'odlą' yił nadaagodesgeed.
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań baa iłch'ígót'aahíí nłdzilgo begoz'ąą, kįh bitł'ááh iz'aaníí
nłdzilgo si'ąąhíí k'ehgo, díí k'ehgo nkó biká' dahgoz'ąą, NohweBik'ehń hadíí
bíyééhíí yígółsį, ła'íí, Hadíń Christ bizhi' yozhííhíí doo bik'ehyú ágot'ee dahíí
yits'ą́'zhį' at'éé le'.
20 Nn̲ee hałdzilíí bigową yun̲e' doo ts'aa óodo ła'íí bésh łigai bee ádaaszaahíí
zhą́ sin̲il da, tsį ła'íí łeezh bee ádaaszaahíí ałdó' sin̲il; ła' nłt'éégo bighanigolį́į́go
ádaaszaa, ła'ihíí da'ádzaahíí bighą ádaaszaa.

21 Dahadíń áí nchǫ'go ágot'eehíí yits'ą́'zhį' at'éégo dilkǫǫhgo ádilzįyúgo, ts'aa
nłt'éégo bighanigolínihíí k'ehgo ábi'dolǹiił, Bik'ehgo'ihi'ǹań bá hadelzaago,
áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ǹań bił nłt'éégo yił na'iziid doleeł, nłt'éégo na'idziidíí
dawa bighą ił ch'į'hilzaa.
22 Nchǫ'go ágot'eehíí ánída nakaiyehíí hádaat'íni bits'ą́'zhį'go áńǹéh: áídá'
dábik'ehyú ágot'eehíí, odlą', koł'ijóónííd, ła'íí ił ch'į'gont'éehíí be'áńt'éé, bijíí biyi'
daagozhóónííd nohweBik'ehń yich'į' ádaaǹiihíí bił hikáh.
23 Doo goyą́ą dago, doo nt'é yígółsį dago na'ídółkidíí doo bił łaha'dnt'áh da,
ágádaat'eehíí ił ch'į' hadaashkeego ádaabiléhgo bígonłsí.
24 NohweBik'ehń yána'iziidíí doo hashkeego goz'ąą da; áídá' nǹee dawa
yich'į' nzhoonídí, ła'íí nłt'éégo ił ch'ígó'aahíí, ła'íí bíni' k'eh nlįį le':
25 Bits'ą́'zhį' ádaat'eehíí yich'į' nzhǫǫgo yił ch'ígó'aah le'; Bik'ehgo'ihi'ǹań,
nchǫ'go ágot'ee n'íí yits'ą́'zhį' ádaabile' ndi at'éé shį, áík'ehgo da'aǹii ágot'eehíí
yídaagołsį ndi at'éé;
26 Áík'ehgo yídaagodołsįł, ch'iidn nant'án áńííyú ánádaat'įłhíí bighą isnáh
ádaabisdlaadá' daabishjizh n'íí yiyi'dí' hadokah doleeł shį ałdó'.

3

1 Díí ałdó' bígonłsí le', nnágodáhyú négodzidíí begodigháh doleeł.
2 Nǹee dabízhą́ ídił daanjǫ́ǫ doleeł, bestso ídáhádaat'įį doo, ída'odlíígo
ídaayádaałti' doo, ídaadilkąąh doo, nchǫ'go aayádaałti' doo, bizhchiinídí doo
daidits'ag da doo, doo ihédaanzį da doo, doo bił daagodiyįh da doo,
3 Doo k'ídaanzį da doo, ádaaǹiihíí doo ádaaǹe' da doo, daazhógo aadah-
daago'aa doo, nchǫ'íí yisna' daanlįį doo, bédaagodzid doo, nǹee nzhǫǫgo
ádaat'eehíí bił daanchǫ' doo,
4 Nada'ich'aahíí daanlįį doo, dabízhą́ daabik'eh doo, itisgo na'ídi'ǹil doo,
Bik'ehgo'ihi'ǹań bił daanzhǫǫ le'at'éhi gonedliinídí zhą́ itisgo bił daanzhǫǫ
doo;
5 Dábiká'yú zhą́ ínashood daanlįįgo Bik'ehgo'ihi'ǹań binawod doo biká'zhį'
daahit'įį da: nǹee ágádaat'eehíí bits'ą́'zhį' áńt'ee.
6 Áí bitahyú nǹee ła' nadaach'áhi daanlįįgo gotahyú nadaakaigo is-
dzáné doo daagoyą́ą dahíí, nchǫ'íí łą́ągo ye'ádaat'éhi, isnáhgo ádaile'go
ádaaǹiihíí da'aǹii daanzįgo ádaile', áí dabíí ił tah at'éégo nchǫ'go natsekeesíí
ch'a'odaabihiǹiił,
7 Dábik'ehn ídaagoł'aah, ndihíí da'aǹii ágot'eehíí ch'éh yídaagoł'aah.
8 Jánnes ła'íí Jámbres daaholzéhi Moses yich'į' nadaagonłkaad ádaat'ee n'íí
k'ehgo, áí nǹeehíí da'aǹii ágot'eehíí yich'į' nadaagonłkaad, áí biini' daanchǫ'go
odlą' yits'ą́'zhį' ádaat'ee.
9 Áídá' doo łą́ągo ładaayile' da: Jánnes ła'íí Jámbres doo goyą́ą dahíí nǹee dawa
bich'į' ch'í'ǹah ádaaszaa n'íí k'ehgo, áí nǹee doo daagoyą́ą dahíí ałdó' dawa
bich'į' ch'í'ǹah ádaadolǹiił.
10 Áídá' shíí shígosíńłsįįd, ił ch'ígonsh'aahíí, she'at'e', bighą hinshǹaahíí,
she'odlą', ńzaadyú bágohish'aałíí, shił ijóónídí, shíni' k'eh ánłsinídí, bígonłsí,
11 Shini'goch'idile' n'íí, ła'íí góyéé'go shich'į' nagowaa n'íí, Ántioch ła'íí
Icónium ła'íí Lýstra daagolzeeyú shich'į' ágodzaa n'íí; shini'daagoch'idile' n'íí
bitis síłį́híí dawa bígonłsí: áí dawa biyi'dí' nohweBik'ehń ch'íshinłtį́í.
12 Da'aǹiigo gádishǹii, nǹee dawa Bik'ehgo'ihi'ǹań bikísk'ehyú, Christ Jesus
binkááyú daahiǹaa hádaat'iinídí bini'daagoch'idile' doleeł.

13 Áídá' nn̲ee daanchǫ'íí ła'íí k'izéda'diłteehíí dayúwehégo ádaan̲iił, nadaach'aago ła'íí dabíí ałdó' bich'į' nadaadi'ch'aa.
14 Áídá' nihíí, bígonł'ąą n'íí ła'íí nłdzilgo osíńdląądíí dayúweh be'áńt'éé, hadíń bits'ą́'dí' bígonł'aaníí bínáln̲iihgo;
15 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií godilzini hosíńdląądgo hagot'éégo Christ Jesus binkááyú hasdánn̲áhíí nił ch'ígó'aahíí t'ah áńłts'ísédá' bígosíńłsį̨id ałdó' bínáln̲iih.
16 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií dawa nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú k'eda'ashchį̨, áí iłch'ígót'aahíí bee íĺį́, konchǫ'íí koł ch'í'n̲ah aln̲e'íí bee, iłch'į'kole'íí, ła'íí dábik'ehyú ágot'eehíí koł ch'ígó'aahíí bee íĺį́:
17 Áí bee nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyééhíí iłch'į'iln̲e', ła'íí nłt'éégo ánádaat'į̨łhíí dawa yitis nel'ąą doleeł.

4

1 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń, hit'į̨igo nadzáágo nant'aa doleełíí, daahin̲aahíí hik'e nanezna'íí yádołtihi, áń binadzahgee gániłdishn̲ii;
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bee yáńłti'; doo ngon̲áhgo da, da'adzaayú bił ch'ída'itį'yú ła'íí doo bił ch'ída'itį' dayú; nchǫ'go ágot'eehíí ch'í'n̲ah áńłsį, bił daadntéhgo bidag yáńłti', nyee ndi dayúweh bágo'áałgo bił ch'ígon'áah.
3 Nn̲ee da'an̲ii iłch'ígót'aahíí dázhǫ́ doo hádaat'į̨ dago bengodogaał; áídá' yati' da'ílínéhíí dabíí bi'at'e' nchǫ'íí bik'ehgo yíká na'ódaayiłts'į'go, áí bił ch'ídaago'aahíí yiká daadéz'į̨ doleeł;
4 Da'an̲ii iłch'ígót'aahíí yits'ą́'zhį'go ńdaalyis doleeł, yati' daazhógo ágoln̲éhi zhą́ hádaat'į̨ doleeł.
5 Áídá' nihíí dawahá bich'į' ídaagondzą́ą́, nyéé'go nich'į' nagowaa lę́k'e ndi bich'į' dahńłdǫh, yati' baa gozhóni baa yáńłti'go na'izíid, na'idziid nainé' n'íí łanléh.
6 Shíí iłk'idá' da'itsaahíí k'ad baa shi'dilteeh, k'ad dah dishához kodí' begoz'ąą.
7 Shi'odlą'híí bighą nłt'éégo nagonełkáad, iłhach'idikáhgee hishwołhíí k'ehgo nasdziid shaa hi'né'hi dawa łashłaa, da'an̲ii odlą'íí iłch'ígoní'ą́ą́:
8 K'adíí dábik'ehyú ách'ít'ééhíí bighą ch'ah hobį̨híí shá k'ihzhį' nnit'ą, áí nohweBik'ehń dábik'ehyú át'éégo kaa yánáltihíí shaa yí'aah, nadáhíí bijį̨: doo dashízhą́ shaa hit'aah da, nohweBik'ehń ch'í'n̲ah ádiln̲e'íí bił daanzhǫǫgo yiká daadéz'iiníí dawa yaa daayin̲íił ałdó'.
9 Dáhadnln̲íhgo shaa nn̲áh:
10 Démas holzéhi yó'oshiłt'e', díí ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí bił nzhǫǫgo Thessaloníca golzeeyú óyáá; Créscens holzéhi Galátiayú óyáá, Titus holzéhi Dalmátiayú óyáá.
11 Luke zhą́ kú sidaa. Dahagee nn̲áhgee Mark bił n'ásh: áń shinasdziidíí bee dázhǫ́ shich'on̲íhi at'éé.
12 Tíkikas holzéhi Éphesusyú oł'a'.
13 Áídí' dínyaago shi'íícho Tróas golzeeyú Cárpus bigowągee niiłtsooz n'íí shá ńłtsóós, naltsoos ałdó', ikágé biká' k'eda'ashchį̨igo ádaaszaa n'íí, áí dázhǫ́ hásht'į́.
14 Alexánder holzéhi, béshłitsogi nayiziidi, dázhǫ́ nchǫ'go áshíílaa: nohweBik'ehń áń ánát'į̨łhíí bich'į' na'in̲iił ndi at'éé:

15 Ni ałdó' áń baa gonyą́ą́; nohwiyati' yich'į' nagonłkaad ni'.
16 Dantsé shaa yá'iti'dá' doo hadíń sha'ashhah sizįį da ni', nn̲ee dawa yó'odaasidez'ąą ndi, Díí nchǫ'ihíí doo biká'zhį' daaleeh da, dishn̲iigo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá náhoshkąąh.
17 Da'ágát'éé ndi nohweBik'ehń sha'ashhah sizįį ni', shinawod shá ágółsi̲go; yati' dawa yídaagodolsįįł, ła'íí doo Jews daanlįį dahíí dawa daididots'įįł doleełhíí bigha̲: áík'ehgo ndóícho bizé'dí' háshi'doltį́į ni'.
18 NohweBik'ehń nchǫ'go ádaat'įįhíí dawa bits'ą́'dí' hashiłteeh ndi at'éé, áídí' yaaká'yú yebik'ehíí bengonyáázhį' shin̲ádéz'įį doleeł: áń dázhǫ́ ba'ihégosį le' doo ngonel'ąą dayú dahazhį'. Doleełgo at'éé.
19 Prísca hik'e Áquila daaholzéhi, Gozhǫ́ǫ́, shá biłnn̲ii, Onesíphorus bichą́ghášhé biłgo ałdó'.
20 Erástus holzéhi t'ah Corinthgee sidaa: Tróphimus holzeehíí Milétum golzeegee nn̲iihgo sitįįdá' dahdiyáá ni'.
21 Dáhadnln̲íhgo doo hwahá hai nágodleeh dadá' shaa nn̲áh. Eubúlus, Púdens, Línus, ła'íí Claudia daaholzéhi, Gozhǫ́ǫ́, daaniłn̲ii, odlą' bee nohwik'ííyú dawa ałdó'.
22 Jesus Christ nohweBik'ehń niyi'siziinií yił nlįį le'. Biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO TITUS

1 Shíí Paul, Bik'ehgo'ihi'ɳań bána'isiidíí ła'íí Jesus Christ binal'a'á nshłíni k'e'eshchii; díínko bighą shides'a', nɳee Bik'ehgo'ihi'ɳań yitahaslaahíí bi'odlą' nłdzil doleełgo ła'íí dayúwehégo da'aɳii ágot'eehíí yídaagołsɨįh doleełgo, áí bee nɳee Bik'ehgo'ihi'ɳań yikísk'eh ádaat'eego alɳe';

2 Áí bee dahazhį' ihi'ɳaahíí yiká daadéz'įį, áí Bik'ehgo'ihi'ɳań, doo łé'ił chóhi da, yee nohwá ngon'ą́ą́ lę́k'e, ni'gosdzáń doo hwahá nnit'aa dadá';

3 Áík'ehgo baa gonyáágee biyati' yaa yánáltihíí yee ch'í'ɳah ágólaa, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ɳań Hasdánohwiɳiiłíí yengon'ą́ą́go biyati' baa yashti'go shaa det'ąą;

4 Titus bich'į' k'e'eshchii, nohwi'odlą' dała'áhíí bee shiye' nlíni: Bik'ehgo'ihi'ɳań nohwiTaa ła'íí nohweBik'ehń Jesus Christ Hasdánohwiɳiiłíí biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą́'dí' aatét'íi ła'íí ił ch'į'gont'éehíí bee nich'į' goz'ąą le'.

5 Díí bighą Crete golzeegee nniniłtʝ́ ni', dawahá doo ił ch'į'hilzaa dahíí ił ch'į'nle'go, kɨh nagozɳilíí dawago ínashood yá nazįį doleełíí hahiɳííł, ániłdishɳii n'íí k'ehgo:

6 Áí nɳee doo hagot'éégo baa dahdaagosit'aa dahi daanlɨį doo, bi'aa dała'áhi, bichąghásh é da'odląągo, nchǫ'íí dagohíí doo daadits'ag dahíí doo daabiłdi'ɳii dahi zhą́ hahiɳííł.

7 Ínashood yiɳádéz'iiníí, bishop holzéhi, Bik'ehgo'ihi'ɳań yána'iziidíí nlɨįgo doo hagot'éégo baa dahgosit'aa dahíí, doo dabízhą́ bik'eh dahíí, doo hashkee dahíí, doo idlą́ą dahíí, doo dagoshch'į' bágochɨįh dahíí, bestso doo yidáhzhį' at'éé dahíí nlįį le';

8 Bahasta' nakahíí bił nzhoonií, nɳee daanłt'éehíí bił nzhoonií, biini' golíínií, dábik'ehyú át'éehíí, godnłsínií, dabíí ádaagodzaaníí nlįį le';

9 Bił ch'ígót'ą́ą́ n'íí k'ehgo yati' ba'olɳiihíí nłdzilgo yotą' le', áík'ehgo da'aɳii ił ch'ígót'aahíí bee nɳee yidag yałti' doleeł, ła'íí yits'ą́'zhį' ádaat'eehíí da'aɳii ił ch'ígót'aahíí yił ch'í'ɳah ágole' doleeł.

10 Nɳee łáni yati' yił nakaihi, yati' da'ílíné ła'íí k'izé'idiłteehíí yee yádaałti', circumcise ádaanohwi'dolɳe', daanohwiłɳiihíí itisgo:

11 Nɳee ágádaat'eehíí doo dayúweh yádaałti' dago ádaabi'dilɳe'go dábik'eh; áí nɳeehíí doo bee ił ch'ígót'aah bígonedzą́ą dahíí bestso hádaat'ɨįhíí bighą yee ił ch'ídaago'aahgo nɳee bichąghásh é biłgo yił nadaagodesgeed.

12 Ła' itah nlíni, yuɳáásyú ágoɳe'íí báyo'iiníí gáɳíí, Cretedí' daagolíni dábik'ehn łéda'ił chóhi, dziłká'yú daagolíni bégódzidíí k'ehgo ádaat'éhi, bił daagoyéé'go daadichiníí daanlɨį, ɳii.

13 Díí yaa nagolɳi'íí da'aɳii. Áík'ehgo bił daadntéh, da'aɳii ił ch'ígót'aahíí zhą́ daayodlą́ą doleełhíí bighą;

14 Jews daanlíni yati' daazhógo ádaagole'íí, ła'íí nɳee da'aɳii ágot'eehíí yits'ą́'yúgo ádaat'eehíí yendaagos'aaníí doo daidits'ag da doleełhíí bighą bił daadntéh.

15 Nɳee biini' daanzhoonií nłt'éégo ágot'eehíí zhą́ yaa natsídaakees: áídá' daanchǫ'íí ła'íí doo da'odlą́ą dahíí nchǫ'go ágot'eehíí zhą́ yaa natsídaakees; biini' daachǫǫdgo nt'é nłt'éégo at'éé dagohíí nchǫ'go at'éé doo yídaagołsį da daasilɨį.

16 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bídaagonlzį daan̲ii ndi ánádaat'įįłíí bee doo hádaat'įį dago
bígózį, bik'edaach'inn̲iih, ła'íí doo da'dits'ag da, ła'íí nłt'éégo ánádaat'įįłíí dawa
doo yik'eh shijeed da.

2

1 Áídá' nihíí, dawahá da'an̲iigo iłch'ígót'aahíí bikísk'eh iłch'ígon'áah:
2 Nn̲ee bádaayáńhíí gádaabiłnn̲ii, Nohwiini' daagolį́į́ le', daanohwich'idnłsį
le', ídaa daagonohdząą le', nohwi'odlą', ła'íí nohwił'ijóóníí, ła'íí nohwíni' k'eh
ádaanołsiníí bee nłdzilgo nasozįį le'.
3 Isdzáné bádaayáńhíí gádaabiłnn̲ii, Nohwíí ałdó' nt'é ánádaał'įįłíí bee
Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsį le', doo ch'in̲ii daan̲iihíí daanohłįį da le', idląąhíí
doo bik'e isnáh daanohłįį da le', nzhooníí zhą́ bee iłch'ídaagonoh'aah le';
4 Isdzáné áníi nakaiyehíí biini' daagolį́į́go biką' ła'íí bichągháshé bił
daanzhǫǫgo yił ch'ídaagonoh'aah le',
5 Daagoyą́ą́go, biini' ła'íí ánádaat'įįłíí daanzhǫǫgo, gową zhą́ yaa daabi-
ini'go, biką'íí daidits'ago, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' doo nchǫ'go baa yati' da
doleełhíí bighą, áí dawa yił ch'ídaagonoh'aah, daabiłnn̲ii.
6 Nn̲ee áníi nakaiyehíí ałdó', Nohwiini' daagolį́į́ le', daabiłnn̲ii.
7 Dawahá bee nłt'éégo ánách'ot'įįłíí bikísk'eh ch'ogaałíí bee ch'í'n̲ah ádinlzį
le': da'áígee iłch'ígon'áah, gonyą́ą́go ła'íí da'an̲ii ánn̲iigo,
8 Yati' dábik'ehíí doo bee naa dahgosit'aa dahíí bee yáńłti'; hadíń yits'ą́'zhį'
at'ééhíí yik'e ídaayándzį doo, doo hagot'éégo nchǫ'íí yee naa yałti' dahíí bighą.
9 Na'iziidíí daanohłíni, nohwinant'a' daadohts'ag le', ła'íí dawahá
ádaahłe'gee nohwinant'a' bił dábik'ehyú ánádaaht'įįł le', daabiłnn̲ii; doo
nohwinant'a' t'ąązhį' bich'į' yánádaałti'go da;
10 Doo da'noh'įįh da, dawahá bee nohwaa daach'ołííhíí ch'í'n̲ah ádaanołsį;
dawahá bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań Hasdánohwin̲iiłíí baa iłch'ígót'aahíí nzhǫǫgo
nohwik'izhį' hit'įį doleełhíí bighą, daabiłnn̲ii.
11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee nn̲ee dawa hasdákáh doleełgo bich'į'
ch'í'n̲ah alzaa.
12 Áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bikísk'eh ihi'n̲aa dahíí ła'íí ni'gosdzáń biká'
dawahá nchǫ'íí hádaahiit'iiníí yó'odaant'aahgo bee nohwił ch'ígót'aah,
ła'íí díí ni'gosdzáń biká'gee daagondząągo, dábik'ehyú ádaant'eego, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikísk'eh daahii'n̲aa doleełgo nohwił ch'ígót'aah;
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo at'éhi ła'íí Jesus Christ Hasdánohwin̲iiłíí
bits'ą́'idindláádgo ch'í'n̲ah hileehíí bikádaadéet'įį, áí ndaahóndliigo nohwiyaa
gozhǫ́ǫ́;
14 Áń bidiłíí bee nanánohwesn̲iigo nchǫ'íí dawa bits'ą́'dí' hanánohwihes'n̲ilhíí
bighą Jesus nohwá n'ádeltįį, ła'íí bíyéé daahiidleehgo nasdziid nłt'ééhíí bich'į'
dahdaanldǫh doleełgo nohwinchǫ'íí da'ádįhgo ádaanohwiléhíí bighą ałdó' no-
hwá n'ádeltįį.
15 Díí bee bił nadaagoln̲í', bidag yáńłti', dawahá bee nik'ehgo bił daadntéh.
Nn̲ee doo ła' hayaa ánóle' hela'.

3

1 Binant'a' ła'íí daabik'ehíí da'ádaan̲iiyú ádaat'eego yínádaaln̲iihgo ádaanłsį́,
binadaant'a' daadits'ago, ła'íí nłt'éégo ánádaat'įįłíí dawa dagoshch'į' ádaile'go,

2 Doo hadíń nchǫ'go yaa yádaałti'go da, doo iłch'į' hadaashkeego da, áídá'
nzhǫǫgo ádaat'eego, ła'íí nn̲ee dawa bich'į' nłt'éégo ádaat'eego yín̲ádaaln̲iihgo
ádaanłsį́.
3 Néé ałdó' doo daagondząą da ni', doo daadihiits'ag da ni', nohwich'į'
na'deshch'a' ni', nchǫ'íí biká hágot'iiníí ła'íí gonedliiníí iłtah at'ééhíí bik'eh
isnáh daandlįį ni', iyodaandzįgo daahii'n̲aa ni', ła' bíyééhíí ídáhádaat'įį ni',
nn̲ee bik'edaan'n̲iih ni' ła'íí iłk'edaadin'n̲iih ni'.
4 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań Hasdánohwin̲iiłíí nn̲ee yaa ch'oba'íí ła'íí bił
daanzhooníí ch'í'n̲ah silįįdá',
5 Nohwaa ch'oba'go hasdánohwin̲il, doo nłt'éégo ánádaahiit'įįłhíí bighą da,
áídá' nohwinchǫ'íí nohwá nal'eeldá' nadaagosiidlįį, ła'íí Holy Spirit áníidégo
ánádaanohwisdlaa, áí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań hasdánohwin̲il;
6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, Jesus Christ Hasdánohwin̲iiłíí biláhyú Holy Spirit
ch'ída'izkaadgo nohwaa daidez'ąą;
7 Áík'ehgo biłgoch'oba'íí bee dábik'ehyú ádaanoht'ee nohwiłnn̲iidgo, da-
hazhį' ihi'n̲aahíí bee daahin'n̲aa doleełíí ndaahóndlii.
8 Díí ágolzeehíí da'an̲ii ágolzéhi, díí ádishn̲iihíí dayúweh baa yánánltihgo
hasht'į́į́, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayosdląądíí nłt'éégo ánádaat'įįłíí
dayúweh ye'ánádaat'įįł doleeł. Áí nłt'éé ła'íí nn̲ee bá nzhǫǫ.
9 Doo daagoyą́ą́ dago łaha'dit'áhíí, hadaałishchiiníí baa na'gon̲i'íí, łił
nadaagonlkaadíí, ła'íí begoz'ąąhíí bighą hadaashkeego łaha'dit'áhíí doo baa
nann̲áá da; áí doo ílį́į́ da, doo nt'é bee aln̲éh da.
10 Nn̲ee dabíí hát'į́į́yú odlaaníí nakidn bich'į' yásíńłti'dá', doo nidits'ag
dayúgo yó'odn'áah;
11 Nn̲ee ágát'ééhíí da'an̲ii ágot'eehíí yits'ą́'zhį' dahiyaago, doo bik'ehyú át'éé
dago, dabíí ídángot'áni at'éé bígonłsį́.
12 Ártemas dagohíí Tíkikas nich'į' deł'a'dá' dáhadnln̲íhgo Nicópolisyú shaa
nn̲áh: akú shehaigo ngoni'ą́ą́.
13 Zénas, begoz'áni nłt'éégo yígółsini, ła'íí Apóllos biłgo dahdi'aashyú
bich'on̲iihgo doo nt'é yídįh daanlįį da le'.
14 Bił ínashood daandliiníí nłt'éégo nada'iziidgo yídaagoł'aah le', áík'ehgo
dabíí ídeedaahi'n̲aa, ła'íí dawahá yídįh daanliiníí yich'odaan̲ii doleeł.
15 Nn̲ee bił nahashtááníí dawa, Gozhǫ́ǫ́, daaniłn̲ii. Bił dała' da'ohiidląągo bił
daanjooníí, Gozhǫ́ǫ́, shá biłnn̲ii. Daanohwigha Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí
bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE EPISTLE OF PAUL THE APOSTLE TO PHILEMON

1 Shíí Paul, Jesus Christ bighą ha'ásítíni, ła'íí Timothy nohwik'isn, Philémon, dázhǫ́ nohwił nzhóni, bił nada'idziidi, bich'į' k'e'iilchii,

2 Ła'íí Ápphia nohwił nzhóni, Arkípas, Christ bighą bił silááda daandlíni, ła'íí ínashood nigowągee íła'ánát'įįhíí ałdó' bich'į' k'e'iilchii:

3 Bik'ehgo'ihi'nań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą́'dí' iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'.

4 Bik'ehgo'ihi'nań ba'ihénsį, dábik'ehn nénáshniih oshkąąhgee,

5 Jesus nohweBik'ehń ła'íí ínashood dawa nił daanzhǫǫgo bada'ónłiigo na'ikonsįhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nań ba'ihénsį;

6 Ni'odlą'íí baa nagolní'go Christ bíyéé daandlįįhíí bighą nłt'éégo ágot'eehíí daanohwíyéehíí dawa nnee dayúweh yídaagołsį doleeł, dishniigo ná'oshkąąh.

7 Nił'ijǫ́ǫhíí bighą dázhǫ́ nohwił gozhǫ́ǫ́, bidag ánt'ee ałdó', shik'isn, ínashood bijíí yune' bił daagozhǫ́ǫ́go ánádaasíńdlaahíí bighą.

8 Áík'ehgo Christ biláhyú doo siste' dago, Dábik'ehyú áńléh, niłdishniigo nich'į' hasdzii doleeł ni',

9 Ndihíí shił nzhǫǫhíí bighą nánoshkąąh, shíí Paul, nnee báyáń sílíni, k'adíí Jesus Christ bighą ha'ásítíni.

10 Shizhaazhé, Onésimus, bá nánoshkąąh, áń ha'ásítįįgo odlą' bee shizhaazhé k'ehgo baa natséskees síląį́:

11 Doo áníidá' nich'į'go doo íląį́ da ni', ndihíí k'adíí nich'į'go ła'íí shíí ałdó' shich'į'go łáń ílíni silįį:

12 Dázhǫ́ shijíí si'ąądí' shił nzhóni nich'į' nádéł'a'; áík'ehgo naadńłteeh:

13 Dashíí bił sikeego shił gozhǫ́ǫ́ doleeł ni', yati' baa gozhónihíí bighą ha'ásítįįgee ni dahdá' shich'onii doleeł ni':

14 Ndihíí hago ánásht'įįłíí doo nił nłt'éé dayúgo, doo ágáshne' da, shaa ch'onba'íí doo bíniso'go da, áídá' dáni hánt'įįyúgo zhą́.

15 Dasa' naa nadáhíí bighą dét'įh nits'ą' dahnyaa láń shį;

16 Doo dayúweh ni'isna'híí k'ehgo baa natsíńkees da, áídá' ái bitisgo nik'isn nił nzhǫǫhíí k'ehgo baa natsíńkees; shíí ndi áík'ehgo baa natséskees, nihíí shitisgo áík'ehgo baa natsíńkees, nohweBik'ehń biláhyú nik'isn nlįį.

17 Nit'ekéhíí k'ehgo shił óńłtagyúgo, naashídnłteehíí k'ehgo áń naadńłteeh.

18 Doo bik'ehyú nich'į' at'éé da lęk'eyúgo, dagohíí naa hayił'ááyúgo, ái shíí shiká'zhį' ánle';

19 Shíí Paul, dashíí naltsoos ash'įį, dashíí na'hishniił: nihíí niyi'siziinií da'anii bee shaa hánł'aa ndi, ái doo bí'ishtah da.

20 Da'anii, shik'isn, nohweBik'ehń biláhyú shił gozhǫ́ǫ́go áshíile', Christ biláhyú shijíí yune' ágoniidégo ánáshíídle'.

21 Díí nich'į' k'e'eshchiihíí bikísk'eh ánnéhgo nígonsį, ła'íí bitisgo ndi ánnéhgo nígonsį.

22 Shíí ałdó' akú hayú nshdaayú shá iłch'į'gole': shá da'ohkąąhíí biláhyú ch'ínánshdáhgo nohwaa nánshdáh nsį.

23 Épaphros holzéhi, Christ Jesus bighą bił ha'áshítézhi, Gozhǫ́ǫ́, nohwiłnii;

24 Marcus, Aristárkas, Demas, ła'íí Lucas daaholzéhi, bił nada'isiidi, ałdó' ágádaanohwiłnii.

25 Jesus Christ nohweBik’ehń biłgoch’oba’íí bee niyi’siziiníí bich’į’ goz’ąą le’. Doleełgo at’éé.

THE EPISTLE TO THE HEBREWS

1 Doo áníidá' Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidíí biláhyú daanohwitaa
n'íí doo ałch'ídn iłtah at'éégo yich'į' yałti' da lęk'e,
2 Áídá' díí iké'yú yołkaałíí biYe' binkááyú nohwich'į' yałti', áń dawahá bíyéé
doleełgo nyinłtíni, áń binkááyú ałdó' ni'gosdzáń áyíílaahi;
3 Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą́'idindláádíí bee áń ałdó' bits'ą́' idindláád, ła'íí
Bik'ehgo'ihi'nąń ye'at'éhi da'áíyihíí ye'at'éé, biyati' nalwodíí bee dágoz'ąą
nt'éégo nłt'éégo áyílsį́go hadag áyílsį́; dabízhą́ nohwinchǫ' íí nohwá
yidnłkǫǫdá', da'itisé goz'ąąyú Ízisgo At'éhi bigan dihe'nazhinéégo dahnesdaa;
4 Christ, Bik'ehgo'ihi'nąń biYe' nlį́híí bighą bizhi' baa yin'ą́ą́, bizhi'íí
Bik'ehgo'ihi'nąń binal'á'á yaaká'yú daagolíínií daabizhi'íí ndi bitisgo at'éé;
da'ágáť'éégo dabíí yaaká'yú nadaal'a'á bitisgo at'éégo ábi'delzaa.
5 Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á yaaká'yú daagolíínií doo hak'i ła' gáyiłnnįid da
go'į́į́, Shiye' ńlį́į́, díí jį́į́dí' nitaa síĺį́į́. Ła'íí doo hak'i gánnįid da ałdó', Bitaa nshłį́į
doleeł, bííhíí shiye' nlį́į doleeł.
6 Ła'íí dantsé gozlínihíí ni'gosdzáń biká'zhį' nanáides'a'go Bik'ehgo'ihi'nąń
yaa yałti'go gánníí, Shinal'a'á yaaká'yú daagolíínií dawa daabokąąh le'.
7 Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á yaaká'yú daagolíínií yaa yałti'go gánádo'nįid,
Binadaal'a'á spirits daanlį́į́go ánáyiidlaa, bá nada'iziidíí kǫ' dahdinahíí daan-
lį́į́go ánáyiidlaa.
8 Áídá' biYe'híí gáyiłnįi, Bik'ehgo'ihi'nąń ńlíínií, doo ngonel'ąą dayú da-
hazhį' nant'áá doleeł; dázhǫ́ nłt'éégo nant'áá.
9 Nzhǫǫgo ágoť'eehíí nił nzhǫǫ, nchǫ'go ágoť'eehíí nił nchǫ'; áí bighą
Bik'ehgo'ihi'nąń, Bik'ehgohinnąahíí hadíń nił nakaihíí bitisgo nił goyiłshǫ́ǫ́híí
bee hanidilaa.
10 Ła'íí gánábiłdo'nįid, NohweBik'ehń, ni dantsé godeyaadá' ni'gosdzáń
níń'ąą; yááhíí nigan bee ánlaa.
11 Áí bech'ígowáh; nizhą́ da'áík'ehgo áńt'éé; áí dénchǫ' daaleeh, diyágé
dénchǫ' hileehíí k'ehgo;
12 Áí ch'id iłhanéilzaahíí k'ehgo iłhanínléeh doleeł, ła'íí łahgo ádaat'ee daaleeh:
áídá' nihíí da'ágáńt'éé, ła'íí doo ngonel'ąą dahíí bee hińnáá doleeł, yiłnįi.
13 Áídá' binal'a'á yaaká'yú daagolíínií doo hak'i ła' gáyiłnnįid da go'į́į́, Shigan
dihe'nazhinéégo sínda, ni'ina'íí nikełtł'ááhyú ninínįilzhį'.
14 Áí dawa yaaká'dí' nadaal'a'áhíí daanlį́į́shą', nnee hasdádokahíí
yinádaadéz'į́į doleełgo odaas'a'ihi?

2

1 Áí bighą nt'é daadisiits'aanií dawa baa daagondząągo dábik'eh,
dahyúgohíí danko baa daadihi'nah.
2 Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á yaaká'yú daagolíínií binkááyú hasdziihíí
da'anii dázhǫ́ nłdzilgo, ła'íí nchǫ'go ádaach'it'eehíí ła'íí doo da'ch'idits'ag dahíí
da'áí bee koch'į' nanáhi'níílgo;
3 Hagoť'éégo bits'ą́' hahiikeeh, hasdách'igháhíí itisgo nłt'éehíí doo hádaat'į́į
dayúgo; áí hasdách'igháhíí nohweBik'ehń dantsé ánnįid ni', áídí' hadíń
daabi'dists'aanií ałdó' da'anii daanįigo yaa nohwił nanádaagolni';

4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ałdó' da'an̲ii n̲iigo godiyįhgo be'ígóziníí ch'í'n̲ah ágólaa,
ízisgo áná'ol'įįłíí, iłtah at'éégo godiyįhgo áná'ol'įįłíí ałdó', ła'íí dabíí bik'ehgo
Holy Spirit kainé'íí bee hasdách'igháhíí yaa nanágoln̲i'.
5 Ni'gosdzáń begon̲áhíí baa nagohiiln̲i'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á
yaaká'yú daagolííníí doo yedaabik'eh doleełgo yaa godin'ąą da.
6 Łah dahgoz'ąągee ła' gán̲íígo yaa nagoln̲i', Nn̲ee daat'éégo nt'é bighą baa
natsíńkees nt'éé, nn̲ee nliiníí daatéégo nt'é bighą bin̲ádíń'įį?
7 Ninal'a'á yaaká'yú daagolííníí dét'įhézhį' dábich'į'yú át'éégo ánlaa; ízisgo
at'éégo ła'íí daach'idnłsįgo bá ágonlaa, nant'ánch'ah bik'edíń'ąąhíí k'ehgo, ła'íí
dawahá ánlaahíí yebik'ehgo nńłtįį:
8 Dawahá yebik'ehgo bitł'ááhyú nńné' ni'. Dawahá yebik'ehgo nyinłtįįdá',
dała'á ndi doo ágodįhgo da yebik'ehgo nyinłtįį ni'. Áídá' k'adíí dawahá
yebik'ehíí doo hwahá daahiiltséh da.
9 Áídá' Jesus daanéel'įį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí
dét'įhézhį' dábich'į'yú át'éégo alzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee nn̲ee
dała'á daantį́įgee bá da'itsaahíí yilįh doleełgo biniigonłt'éégo daztsąą; áí
bighą nant'ánch'ah bik'edot'ąąhíí k'ehgo ízisgo at'éégo ła'íí daach'idnłsįgo bá
ágólzaa.
10 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bighą dawahá daagolííníí, dawahá áyíílaahíí
bichągháshé łą́ą́go bits'ą́'idindláád goz'ąą yun̲e' ha'áyihin̲iiłgo,
hasdách'igháhíí begodeyaago yebik'ehíí biniigodiln̲éhíí bee dázhǫ́ nłt'éégo
ábidoliiłgo dábik'eh.
11 Hadile'íí ła'íí hadaadeszaahíí dała'á yits'ą́'dí' daanlįį: áí bighą doo yik'e
ídaayándzįgo shik'ííyú daayiłn̲ii,
12 Gán̲íígo, Shik'ííyú naa bił nadaagoshn̲i' doo, daanokąąhíí íła'at'ééyú
na'ihénsįgo ha'dish'aah.
13 Áídí' gánádo'n̲iid, Dabízhą́ ba'oshłíí. Áídí' hananádzii, Kúnko, shíí hik'e
chągháshé Bik'ehgo'ihi'n̲ań shaa yin̲ilíí bił daanshłįį.
14 Áík'ehgo áí chągháshéhíí bidił hik'e bits'í daagolį́įhíí k'ehgo bíí ałdó'
ágádelzaa; bíí datsaahíí bee, da'itsaah yebik'ehń, ch'iidn nant'án, da'ílíí
dołchiił doleełhíí bighą;
15 Ła'íí hadíń da'itsaah yeneldzidhíí bighą bi'ihi'n̲a' danes'ąądzhį' isnah
daanliiníí hasdáyidon̲iłgo.
16 Da'an̲iigo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolííníí ye'ádaat'éhi
doo ye'at'éégo ádelzaa da; áídá' Abraham bits'ą́'dí hadaałishchiiníí ye'at'éégo
ádelzaa.
17 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bá na'idziidgee okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni
biłgoch'oba'go ła'íí begondlį́įdgo hileehíí bighą bik'isyú ye'at'éhi dawa bee
ábidiln̲e'go dábik'eh, nn̲ee binchǫ'íí bá bidił yee nahin̲iił doleełgo.
18 Dabíí biniigodelzaagee nabídinestąądhíí bighą, hadíí nabída'dintaahíí
yich'odaan̲iihi at'éé.

3

1 Áí bighą shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí daanohłíni, yaaká'dí'
itah nohwiká ánn̲iidíí, Christ Jesus, da'ohiidląą daahiidleehíí bighą des'a'íí
nlíni, ła'íí nohwi'okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni nzhǫǫgo baa natsídaahkees;
2 Áń habiłtííníí begondlįįdgo yá na'iziid, Moses Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bichągháshé nłt'éégo yin̲ádéz'iiníí k'a'at'éégo.

3 Kįh ágole'íí kįh ágolzaahíí bitisgo daach'idnłsįhíí k'ehgo Moses bitisgo Jesus daach'idnłsįhíí yik'eh sitįį.
4 Kįh dała'á gon'ą́ągo nnee ła' ádaagozlaahi at'éé; áídá' Bik'ehgo'ihi'nańhíí dawahá áyíílaahi at'éé.
5 Moses Bik'ehgo'ihi'nań yána'iziidi nlįįgo, Bik'ehgo'ihi'nań bigową biyi' nłt'éégo na'iziidgo yunáásyú ch'í'nah doleełíí dabíntsédá' yaa nagolni' lę́k'e;
6 Áídá' Christ-híí Bik'ehgo'ihi'nań biYe' nlįįgo Bik'ehgo'ihi'nań bigową dágoz'ąą nt'éégo nłt'éégo yinádéz'įį; dángont'i'zhį' doo nohwiini' hą́h dago ła'íí nohwił daagozhǫ́ǫ́go yaaká'yú dahazhį' ihi'naahíí ndaahóndliihíí daahóntą'yúgo, néé Bik'ehgo'ihi'nań bichąghásheé itah daandlįį.
7 Áí bighą Holy Spirit gáníihíí k'ehgo ádaanoht'ee, Díí jįį biyati'íí daadohts'ago,
8 Da'igolíjyú Israel hat'i'íí nabídinestą́ąd n'dá' Bik'ehgo'ihi'nań doo bikísk'eh ádaadzaa da n'íí k'ehgo doo nohwijíí ntł'izgo ádaanohsį da le':
9 Áígee daanohwitaa n'íí nashídaanestą́ądgo shídaagołsįįd, dizdin łegodzaahíí biyi' iłtah at'éégo ánásht'įįłíí daayiłtsą́ą.
10 Áí bighą áí daałinolt'įįłíí doo baa shił gozhǫ́ǫ́ dago gádéniid, Dábik'ehn bijíí biyi'dí' ndaahiłsiih, shikísk'eh ch'ogaałíí doo yídaagołsį da.
11 Áí bighą shágóchįįdgo shitł'a dahdidishniidá' gádéniid, Shihá'idzoł yune' doo okáh át'éé da.
12 Áík'ehgo ídaa daagonohdzą́ą, shik'ííyú, dah lę́k'eyúgo nchǫ'íí hik'e doo odląą dahíí nohwijíí yune' bengonyáá lę́k'eyúgo, Bik'ehgo'ihi'nań hináhi dánko bits'ą' dahdidohkahi at'éé.
13 Dawa jįį iłdag yádaałti', díí jįį t'ah nohwich'į' bił ch'í'otą́ądá'; dah lę́k'eyúgo nchǫ'íí k'izé'idiłteehíí bee dánko nohwijíí ntł'iz hileeh.
14 Dantsé Christ bada'osiidli'íí danes'ą́ądzhį' daahóntą'yúgo Christ ye'at'éhi bee itah daahiidleeh;
15 Gánohwiłdi'niidá', Díí jįį biyati'íí daadohts'ago doo nohwijíí ntł'izgo ádaanohsį da le', Israel hat'i'íí Bik'ehgo'ihi'nań doo yikísk'eh ádaadzaa da n'íí k'ehgo.
16 Ła' daidezts'ą́ądá' doo yikísk'eh ádaat'ee da ni', áídá' Moses Egyptdí' ch'ínnilíí doo dawa ágádaadzaa da lę́k'e.
17 Daa daat'éhi Bik'ehgo'ihi'nań doo bił gozhǫ́ǫ́ dago ádaayiłsįgo dizdin łegodzaa láń? Nnee nchǫ'go ánádaat'įįgo da'igolíjyú nanezna' n'íí shį ya'?
18 Daa daat'éhi bich'į' Bik'ehgo'ihi'nań bitł'a dahdidilniidá' gánniid, Shihá'idzoł yune' doo ohkáh át'éé da? Doo da'odląą dahíí zhą́ áyiłnii.
19 Áík'ehgo bídaagonlzį, doo da'odląą dahíí bighą doo ákóne' okáhgo da.

4

1 Áí bighą halą́ą baa daagondzą́ą le', dah lę́k'eyúgo Bik'ehgo'ihi'nań bihá'idzoł yune' nkáh doleełgo nohwaa det'ą́ą n'íí t'ah bił ch'í'otą́ądá', nohwíí ła' dánko dábich'į' ndohkahi at'éé.
2 Yati' baa gozhóni bee nohwich'į' yá'iti'; daanohwitaa n'íí ałdó' bich'į' yá'iti' ndi daidezts'aaníí doo daayosdląąd dahíí bighą doo bich'odaazni' da.
3 Hadíí da'osiidląądíí zhą́ áí há'idzołíí yune' ohiikáh, áí há'idzołíí Bik'ehgo'ihi'nań áníígo gánniid, Shágóchįįdgo shitł'a dahdidishniidá' gádéniid, Shihá'idzoł yune' doo okáh át'éé da: ni'gosdzáń nnit'ą́ądá Bik'ehgo'ihi'nań ánát'įįłíí ą́ałł łalzaa ndi ánniid.

4 Łahgee gosts'idiskaanií bijįį yaa yałti'go dahgoz'ąą gáɳíígo,
Gosts'idiskaanií bijįį Bik'ehgo'ihi'ɳań binasdziid n'íí ni'inzíidgo hanayoł
lęk'e.
5 Áídí' kú dahnágost'ąą gáɳíígo, Shihá'idzoł yuɳe' doo okáh át'éé da.
6 Áík'ehgo ła' t'ah ákóɳe' okáhíí bá goz'ąą; áídá' nɳee dantsé bich'į' yá'iti' n'íí
doo daayosdlą̨ąd dahíí bighą doo hak'e ha'ákai da:
7 Áík'ehgo ńzaad ogoyááhíí bikédí'go łah jįį Bik'ehgo'ihi'ɳań nnágon'ą́ą́,
David binkááyú gánɳiidgo, Díí jįį biyati'íí daadohts'ago doo nohwijíí ntł'izgo
ádaanohsį da le'.
8 Há'idzołíí Jesus bee baa daagodez'ąąyúgo, bikédí'go Bik'ehgo'ihi'ɳań łah
jįį doo gánádi'ɳii da doleeł ni'.
9 Áí bighą Bik'ehgo'ihi'ɳań bichą́ghášhé daanliinií há'idzołíí t'ah bá goz'ąą.
10 Dahadíń há'idzołíí yuɳe' ha'ayááhíí dabíí binasdziid n'íí ni'inzíid,
Bik'ehgo'ihi'ɳań binasdziid n'íí ni'inzíídhíí k'ehgo.
11 Áí bighą halą̨ą, áí há'idzołíí yuɳe' ha'áhiikáhíí bich'į' dahdaanldǫh le', doo
ágáhiit'įį dayúgo, doo da'odlą̨ą da n'íí k'ehgo dánko nanádnkaałı at'éé.
12 Bik'ehgo'ihi'ɳań biyati'íí hiɳáhi łaʼíí dázhǫ́ nalwodi at'éé, bésh
be'idiltłishé dá'iłts'ą' deniihíí bitisgo denínı at'éé, dagózhǫ́ yuyahyú na'gizh,
koyi'siziinií, kospirit łenehenlááyú, łaʼíí iłhadaaditʼaaníí iwoł łenehenláágee,
akú aná'ogish, konatsekeesíí łaʼíí kojíí biyi' ágot'eehíí koł ch'í'ɳah áyílsį.
13 Ni'gosdzáń biká' daahiɳaahíí dała'á ntʼíígee Bik'ehgo'ihi'ɳań doo bits'ąą
nant'ʼį'hi at'éé da, áídá' bił iłk'ídaanldǫǫhíí doo nt'é binadzahgee bił łe'eskaad
dago, dawahá bił ch'í'ɳah daanlį̨.
14 Áík'ehgo Jesus, Bik'ehgo'ihi'ɳań biYe', yaaká'yú bił onágodzaahíí,
nohwi'okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni ízisgo at'éhi nohwá siz̨į̨go, halą̨ą
da'ohiidlą̨ą daan'ɳiihíí nłdzilgo daahóntą' le'.
15 Nohwi'okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni doo nadaanlwod dagee nohwaa
tétʼii; nanohwínáda'dintaahíí k'ehgo bíí ałdó' dawa bee nabí'dinestą̨ąd ndi
doo hak'e ni'isii da.
16 Áí bighą halą̨ą doo t'ą̨ązhį' daashiijeed dago Bik'ehgo'ihi'ɳań
biłgoch'oba'íí dahsdaagee nnáhiikah le', nohwaa nách'obah doleełgo, łaʼíí
dawahá doo bídaanel'ąą dagee biłgoch'oba'íí bee nohwich'oɳii doleełgo.

5

1 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú siɳilíí dała'á ntį́ígee nɳee bitahdí' haltínihíí,
Bik'ehgo'ihi'ɳań zhiɳéégo ágot'eegee nɳee yá siz̨į̨go, Bik'ehgo'ihi'ɳań
ye'okąąhgo dant'éhéta yaa yihiɳiiłgo, łaʼíí nchǫ'go ánách'ot'įłhíí bighą
ye'okąąhíí nayiłtseedgo yaa yihiɳiiłgo nniltį̨į:
2 Áń hadíń doo goyą́ą́ dahíí łaʼíí doo nłdzilgo daahikáh dahíí yaa ch'oba'go
nayik'í'iziidgo yígółsį; dabíí ndi doo nłdzil dago bich'į' nágodidáhíí bighą.
3 Áík'ehgo nɳee nda'iłsiihíí bighą ye'okąąhíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihi'ɳań
yaa hiɳiiłhíí k'ehgo bíí ndi ni'iłsiihíí bighą ágánát'į̨hgo goz'ąą.
4 Nɳee doo łaʼ dabíí ízisgo at'éégo okąąh yebik'eh nlį̨go ha'ídilteeh da, áídá'
Bik'ehgo'ihi'ɳań habiłtʼį́yúgo zhą́, Aaron hayiłtʼį̨híí k'ehgo.
5 Áík'ehgo Christ ałdó' dabíí ízisgo at'éégo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni
hileehgee doo ha'ídoltį̨ da, áídá' hadíń, ShiYe' ńlʼį́, díí jįįdí' nitaa síl̨ʼį́, biłnɳiidíí
áń habiłtʼį́.

6 Łahgee dahnágost'ąągee gábiłnn̄iid, Melkízedek okąąh yebik'eh n'íí k'ehgo doo ngonel'ąązhį' okąąh yebik'ehi ńĺį́.
7 Christ ni'gosdzáń yiká' naghaadá' dázhǫ́ chaał okąąhgo biná́á tú nadaazlį́ lę́k'e, da'itsaahíí bits'ą́'zhį' hasdábiłteeh yínel'ąąhíí náyokąąhgo yich'į' okąąh, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̄ań yidnłs̨híí bighą bidiits'ag;
8 Bik'ehgo'ihi'n̄ań biYe' nlį́ ndi goyéégo bich'į' nagoyááhíí bee biTaa an̄íihíí yikísk'eh at'éégo yígółs̨į́d;
9 Áík'ehgo dázhǫ́ nłt'éégo ábi'delzaago hadíí daabi'dits'agíí hasdách'ighá́hi doo ngonel'ąą dahíí begodeyáhi silį́;
10 Áń, Melkízedek n'íí k'ehgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni ńĺį́ doo, biłn̄iigo Bik'ehgo'ihi'n̄ań habiłt̨į́.
11 Áń łą́ągo baa nadaagohiiln̄i' ndi nohwił nagoch'iln̄i'híí nyee, doo nłt'éégo daadohts'ag da daasolį́híí bighą.
12 K'adyúgo iłch'ígó'aahíí daanohłį́ le'at'éhi, da'ágát'éé ndi Bik'ehgo'ihi'n̄ań biyati' dabígózinéhíí dahadíń nohwił ch'ínágonot'áah; mé' k'ehgo ibe' zhą́ daidlaaníí nádaasohdlį́, daanesoyą́ą́ ndi hidáń ntł'izíí doo daahsąą da ląą.
13 Dała'á daant̨į́go hadíń ibe' zhą́ yidlaaníí dábik'ehyú ágot'ee zhin̄éégo iłch'ígót'aahíí doo nłt'éégo yígółsį da, mé' k'ehgo at'éehíí bighą.
14 Áídá' hidáń ntł'izíí bádaayáńhíí bá álzaa, áí nłt'éégo ánádáát'į́dhíí bighą hadíí nzhooníí hik'e hadíí nchǫ'íí yídaagołs̨į́d.

6

1 Áí bighą halą́ą, Christ baa iłch'ígót'aahíí dantséhíí godezt'i'dí' yun̄áásyú dahnádihiikáhgo bádaayáń bił ch'ígót'aahzhį'go dahdihiikáhgo nohwi'odlą' nłdzil hileeh; ánádaahiit'į́ł́íí da'ílínéhíí bits'ą́'zhį' ádaahii'n̄e'dá' nohwi'odlą' bee Bik'ehgo'ihi'n̄ań bich'į' dahsiikáhíí kįh bitł'ááh ni'it'aahíí k'ehgo at'éé, áík'ehgo itł'ááh nda'sit'aaníí k'ehgo doo dayúweh áí zhą́ bee iłch'ídaagont'aah da le'.
2 Okąąh k'ehgo tach'idígisíí, okąąh k'ehgo koká' ndaach'idiln̄iihíí, nanezna'íí nádikáhíí ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań nn̄ee dahazhį' yándaago'a'íí, áí zhą́ bee doo dákozhą́ iłch'ídaagont'aah da le'.
3 Bik'ehgo'ihi'n̄ań yee nohwaa godin'ą́ą́yúgo, bádaayáń bił ch'ígót'aahíí k'ehgo iłch'ídaagont'aah.
4 Nn̄ee yati' baa gozhóni łahn yídaagołs̨į́d n'íí, yaaká'dí' kaa hi'né'íí daizlį́h n'íí, Holy Spirit baa godet'ąą n'íí,
5 Bik'ehgo'ihi'n̄ań biyati' nłt'éhi, ła'íí binawodíí bee ízisgo ánágot'į́ł́íí yun̄áásyú begoz'aaníí daizlį́h n'íí,
6 Bits'ą́'zhį' ádaadzaa lę́k'eyúgo doo hagot'éégo binchǫ'íí yits'ą́'zhį' ánádaa'n̄e'zhį' bił nnách'ikáhi at'éé da; bijíí yun̄e' Bik'ehgo'ihi'n̄ań biYe' tsį'iłna'áhi biká'zhį' yínáádaayiheskał ła'íí baa yágosi̯go ánádesdlaahíí bighą.
7 Ni' biká' nanágolt̨įhgee łedihich'aadí' hadíń nłt'éégo ádaayiłsiníí bá hajéédyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí' baa gozhóóníí hileeh:
8 Áídá' hosh hajéédyúgo ni'ihíí yó'odit'aah, dénchǫ'go bá ha'idziizhį' zhą́ bá goz'ąą; didlidzhį' zhą́ bá onágót'i'.
9 Nohwił daanohshóni, áík'ehgo yádaahiilti' lę́k'e ndi, nohwihíí doo áík'ehgo ádaanoht'ee dago nohwídaagosiilzį́d, hasdách'ighá́híí bił goz'áni be'ádaanoht'ee.

10 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'éégo, bá nada'ohsiidíí doo yaa din̲ah da,
ła'íí bizhi'íí nohwił nzhǫǫhíí bighą bichągháshé bich'odaason̲i'íí áí ałdó' doo
yaa din̲ah da; áí t'ah ágádaaht'įį.
11 Díínko nohwá hádaahiit'įį, dała'á notįįgee da'áík'ehgo ágádaaht'įįgo doo
nohwił nagoki dago yaaká'yú dahazhį' ihi'n̲aahíí ndaahołíí le', nohwi'ihi'n̲a'
bengonyáázhį':
12 Áídí' doo nohwił daagoyéé da le', áídá hadíí bi'odlą' daagolį́įgo ła'íí nyee
ndi yił dahildǫ́hgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bángon'ááníí bíyéé doleełíí beda'oł'įį le'.
13 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Abraham yich'į' hadziigo yángon'ą́ą́dá', dabíí bitisgo
at'ééhíí doo ła' dahíí bighą dabíí bee bitł'a dahdidiln̲iigo,
14 Gábiłnn̲iid, Da'an̲ii dayúweh niyaa gozhǫ́ǫ́ doleełgo ánihosh'n̲ii, ła'íí
nits'ą́'dí' łą́ą́go hanáłinolt'įįłgo ádishłiił.
15 Áík'ehgo Abraham ńzaad godezt'i'go yidag at'éédá' nt'é bee bángot'aaníí
begolzaa lę́k'e.
16 Nn̲ee da'an̲ii dabíí bitisgo at'ééhíí biláhyú bitł'a dahnádaadidiln̲ih: hagee
łahada'dit'áhgee da'an̲ii ch'in̲iigo kotł'a dahch'idiln̲iiyúgo łahada'dit'áh n'íí ben-
gon̲áh.
17 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań, nn̲ee yee yángon'ááníí bá begoln̲e'íí
yenagoshchiiníí doo łahgo ánáidle' dago dábígózįgo bił ch'í'n̲ah áyíłsį hat'į́įgo,
áí da'an̲ii án̲íígo bitł'a dahdidiln̲ii ni':
18 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee nt'é yee yángon'ą́ą́go, ła'íí da'an̲ii án̲íígo
bitł'a dahdidiln̲iigo, áí naki goz'ánihi doo łahgo ánáidle' da; áí bee hadag
ánohwi'dilzį, néé Bik'ehgo'ihi'n̲ań bitł'ááhzhį' daatsídihiikįįhíí hasdáhiikáhíí
nohwádįhyú begoz'aaníí ndaahóndliihíí ntł'izgo daahóntą' doleełgo:
19 Áí ndaahóndliihíí bighą yaaká'yú godiyįhgo goz'ąą yun̲e' bigizhgee
da'denbáálíí bine'yú beha'ágót'i'i:
20 Jesus ádįh ákón̲e' nohwá ha'ayáá, áń Melkízedek okąąh yebik'eh n'íí
k'ehgo okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni silįį.

7

1 Melkízedek holzéhi, Salem golzeegee ízisgo nant'án nlíni, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
da'tiséyú át'éhi bi'okąąh yebik'ehi nlįį lę́k'e; áń Abraham ízisgo nant'án
daanlíni yich'į' nagonłkaadgo yaa gonesnaadí' nádaałdá' yidedeyaago, Niyaa
gozhǫ́ǫ́ le', yiłnn̲iid;
2 Áígee ayihe'n̲ilíí goneznányú iłk'í'n̲ilíí dała'ágo sin̲ilihíí Abraham
Melkízedek yaa yin̲il ni'; dantségee bizhi'íí, Bíí nant'aahíí bits'ą́'dí' nłt'éégo
ágot'éhi, golzeego ágolzee, iké'geehíí, Salemgee ízisgo Nant'án, áí, Bíí
nant'aahíí bits'ą́'dí' iłch'į'gont'éhi, golzeego ágolzee;
3 Bitaa, bą́ą́doo bígózį da, yits'ą́'dí' dihezn̲a'íí ła'íí hadí' dihezn̲a'dí', hazhį'
nehen̲a'zhį' ałdó' doo bígózį da; áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' k'ehgo dahazhį'
okąąh yebik'ehíí nlįį.
4 Díí baa natsídaahkees, áí nn̲eehíí dázhǫ́ dák'a'at'éhi lę́k'e, Abraham,
bits'ą́'dí' daadihe'n̲a'i, ayihe'n̲ilíí goneznányú iłk'í'n̲ilíí dała'ágo sin̲ilíí yaa yin̲il
lę́k'e.
5 Levi bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí bitahdí' okąąh yedaabik'ehi
ádaabi'deszaahíí, bik'íí daanlíni bíyééhíí goneznányú iłk'í'n̲ilíí dała'ágo sin̲ilíí,
tithes holzéhi, bich'į' nadaayin̲ííłgo begoz'aaníí bikísk'eh bánagoz'ąą lę́k'e,
bik'íí daanlíni ałdó' Abraham bits'ą́'dí' hadaałishchįį ndi:

6 Áídá' Melkízedek, Levi bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí doo bitahdí' nlįį da ndi
Abraham tithes yaa yihiṇiił lę́k'e, ła'íí Abraham Bik'ehgo'ihi'ṇań ba'den'ą́ą́híí
Melkízedek, Niyaa gozhǫ́ǫ́ le', bilnṇiid.
7 Díínko doo baa łahach'it'áhi at'éé da, dahadíń itisgo at'éehíí, da'ích'į'go
at'éehíí, Niyaa gozhǫ́ǫ́ le', yiłníhi at'éé.
8 Díí jįį́yúgo nṇee nanne'go bágoz'aaníí tithes bich'į' nadaahi'ṇiił, áídá,
Melkízedek t'ah hiṇaadá', dahazhi' hiṇaago baa na'goṇi'íí, tithes bich'į'
nadaahi'ṇiił.
9 Gádishṇii le'at'éhi, Levi, tithes bich'į' nahi'ṇiiłíí, Abraham Melkízedek
tithes yich'į' nayihezṇilíí bee tithes nayihezṇilíí ga'at'éé.
10 Melkízedek Abraham yidedeyaadá', Levi itah nliinít ga'at'éé, doo hwahá
goleeh da ndi Abraham bits'ą́'dí'go hiṇaahíí bighą.
11 Áík'ehgo Levi hat'i'íí bitahdí' okąąh yedaabik'ehíí bee dawa nłt'éé silįį
lę́k'eyúgo, (áígee Jews daanliinít begoz'aaníí bee bángot'ąą ni',) hant'é bighą
okąąh yebik'ehíí ła' nanádleeh, Melkízedek bik'ehgo at'éhi, doo Aaron at'éehíí
k'ehgo da?
12 Okąąh yebik'ehi dabíntségo golíínít k'ihzhį' nánálteeh lę́k'eyúgo
hagot'éégo goz'aaníí ałdó' łahgo anánálṇe'hi at'éé.
13 Hadíń díí bee baa na'goṇi'íí łahgo hat'i'íí nlįį, áí hat'i'íí bitahdí' dant'éhéta
be'okąąhíí Bik'ehgo'ihi'ṇań baa ch'iṇiił goz'ąągee doo ła' na'iziid da.
14 NohweBik'ehń Juda hat'i'íí nlįįgo bígózį; áí hat'i'íí Moses doo hak'i yaa
hadzii da ni', okąąh yedaabik'ehi yaa nagosṇi'dá'.
15 Díínko dayúwehyú nłt'éégo bígózį, okąąh yebik'ehi Melkízedek k'ehgo
at'éhi nánásdlį́į́,
16 Áń doo ni'gosdzáń biká' begoz'aaníí bik'ehgo okąąh yebik'ehi silįį da,
áídá' ihi'ṇaa doo ngonel'ąą dahíí binawodíí bik'ehgo okąąh yebik'ehi silįį.
17 Áń baa na'goṇi'go gáṇíí, Doo ngonel'ąą dazhį' okąąh yebik'ehi ńlį́į́,
Melkízedek okąąh yebik'eh n'íí k'ehgo.
18 Begoz'ąą n'íí doo nłdzil dago, doo nt'é bee ánálṇéh dago k'ihzhį' ben-
got'ąą.
19 Begoz'ąą n'íí doo nt'é nłt'éégo łayiilaa da ni', áídá' itisgo nłt'éhi begodeyaa,
ái bee Bik'ehgo'ihi'ṇań ałhánégo bit'ahgo daahiidleeh.
20 Bik'ehgo'ihi'ṇań bitł'a dahdidilṇiihíí zhą́ bee Jesus okąąh yebik'ehhi silįį:
21 (Ła'i okąąh yedaabik'ehihíí Bik'ehgo'ihi'ṇań doo bitł'a dahdidilṇiigo
okąąh yedaabik'ehi daasilįį da, áídá' Bik'ehgo'ihi'ṇań bitł'a dahdidilṇiigo
Jesus okąąh yebik'ehi silįį; Bik'ehgo'ihi'ṇań gábilnṇiid, Shiini' doo łahgo
ánáshdle' da doleełgo shitł'a dahdidishṇiigo gádishṇii, Doo ngonel'ąą dazhį'
okąąh yebik'ehi ńlį́į́, Melkízedek okąąh yebik'eh n'íí k'ehgo:)
22 Áík'ehgo áníídégo nohwángot'áánít, Bik'ehgo'ihi'ṇań hik'e Jews daanliinít
biłgo łángot'ąą n'íí bitisgo nłt'éhi, Jesus bee nohwá hizį'.
23 Okąąh yedaabik'eh n'íí nanne'go doo dayúweh okąąh yebik'ehi daanlįį
dahíí bighą łą́ą́go daanlįį ni':
24 Áídá' Jesus dahazhį' hiṇaago dahazhį' okąąh yebik'ehi nlįį.
25 Ái bighą bíí binkááyú Bik'ehgo'ihi'ṇań yaa hikáhíí dángonel'ąązhį'
hasdáyihiṇííł, dábik'ehn yá ná'okąąhgo dahazhį' hiṇaa.
26 Okąąh yebik'ehi da'ágát'éhi nohwá nłt'éé, dilzini, doo k'izé'át'éhi da,
dázhǫ́ nłt'éhi, nchǫ'go ádaat'eehíí yits'ą́'zhį' nlíni, yaaká'yú ágot'eehíí bitisyú
ízisgo at'éégo ábi'delzaahi;

27 Ái okaa yebik'eyi da'tiséyú daanlíni dawa jį̨, ntsé dabíí nchǫ'go ánádaat'į̨ɬíí áídí' nn̨ee nchǫ'go ánádaat'į̨ɬíí bighą dant'éhéta nadaiɬtseedgo yeda'okąąhgo Bik'ehgo'ihi'n̨ań baa nanádaahi'n̨iił, áídá' Jesus doo ágánát'į̨ɬ bik'eh da, dabíí Bik'ehgo'ihi'n̨ań ya'ídeltį̨dá' dałahńdigee dawa ɬayiilaahíí bighą.

28 Nn̨ee doo daanɬdzil dago nda'iɬsiih ndihíí okąąh yebik'ehi da'tiséyú daanlíni daaleehgo begoz'aanií bik'ehgo hahi'n̨iił; áídá' begoz'aanií bikédí'go bengonyáágo Bik'ehgo'ihi'n̨ań bitł'a dahdidiln̨íhgee ánn̨iidíí k'ehgo biYe' haltį̨́, áń hadelzaa dahazhį'.

8

1 Baa yádaahiilti'íí díínko ádaałdi'n̨ii: Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni ágát'éhi nohwá nlį̨, áń yaaká'yú Ízisgo At'éhihi nant'áago dahsdaagee dihe'nazhin̨éégo dahnezdaa;

2 Yaaká'yú godiyį̨hgo goz'aanií, gowąlgai biyi' da'ch'okąąhíí da'an̨iihíí áń yiyi' na'iziid; ái biyi' da'ch'okąąhíí Bik'ehgo'ihi'n̨ań ngonáni, doo nn̨ee ngon'áni da.

3 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú daanliinií dała'á ntį̨́gee Bik'ehgo'ihi'n̨ań dant'éhéta baa hiné'go ła'íí dant'éhéta nadaiɬtseedgo ye'okąąhgo baa hin̨iiɬgo hahi'n̨iił: ái bighą díí okąąh yebik'ehihíí ałdó' nt'éhéta Bik'ehgo'ihi'n̨ań yaa yiné'hi at'éé.

4 Díí ni'gosdzáń biká' naghaayúgo doo okąąh yebik'ehi nlį̨ da doleeł ni', begoz'aanií bik'ehgo okąąh yedaabik'ehi iɬk'idá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań yeda'okąąhíí yaa daayihin̨iiɬíí bighą:

5 Ái yaaká'yú da'ch'okąąhgo goz'aanií biɬ dáłeɬt'eego yiyi' nada'iziid, yaaká'yú ágot'eehíí bichagosh'ohíí k'a'at'éé: Moses k'ad gowąlgai biyi' da'ch'okąąhíí ngo'áahdá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań biɬ ch'ígó'aahgo gábiɬnn̨iid, Dziɬ biká'yú be'elzaago niɬ ch'í'n̨ah ashɬaa n'íí da'áík'ehgo ádńlííɬ.

6 Okąąh yedaabik'eh n'íí binadaasdziid n'íí bitisgo at'éégo Jesus baa det'ąą, Bik'ehgo'ihi'n̨ań hik'e Jews daanliinií biɬ ɬángot'ąą n'íí k'adíí ła'ihíí itisgo at'éhi Jesus bee nohwá hizį', ái ɬángot'ąą n'íí yee nohwángon'ą́ą́ n'íí k'adíí itisgo at'éhi bengot'ąą.

7 Dantsé ɬángot'ąą n'íí iɬch'į'zaa lę́k'eyúgo, iké'geehíí doo bánnagóst'aah da doleeł ni'.

8 Israel hat'i'i doo dawahá nɬt'éé áiléh dago Bik'ehgo'ihi'n̨ań yígoɬsį̨dá' gánn̨iid, Israel hat'i'íí Judah hat'i'íí biɬgo ánídégo bándaagonsh'aahíí begon̨áh ndi at'éé:

9 Bits'ądí' daadihezna' n'íí bádį̨h hishaałgo Egypt golzeedí' biɬ ch'ínánɬséhíí bijį̨ bángone'ą́ą́ n'íí doo ga'at'éhi da; áídá' bángone'ą́ą́ n'íí doo dayúweh ye'ádaat'ee dahíí bighą doo dayúweh bin̨ádaadesh'į́į́ da ni', n̨ii, Bik'ehgo'ihi'n̨ań.

10 Ái bech'ígóyááhíí bikédí'go Israel hat'i'íí biɬ ɬánádaagonsht'aah doleeł gádishn̨iigo, Begosiɬ'áánií biini' biyi' odaahishn̨iiɬ doleeł, ła'íí bijíí biká' ádaagoshɬe' doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bá nshɬį̨ doleeł, ła'íí bíí shichąghásh'é doleeł:

11 Nn̨ee dała'á ntį̨́gee bit'ahdí' góliínií ła'íí bik'isn doo yiɬ ch'ídaago'aah da doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̨ań bígonsį́, daan̨iigo: nn̨ee dawa, doo ízisgo ádaat'ee dahíí ła'íí ízisgo ádaat'eehíí shídaagoɬsį̨ doleeɬhíí bighą.

12 Doo bik'ehyú ánádaat'įįł da ndi baa ch'oshba' doleeł, nda'iłsiihíí ła'íí nchǫ'go ánádaat'įįłíí doo dayúweh bínádaashnīih da doleeł, nīi, Bik'ehgo'ihi'nąń.

13 Áníidégo łángont'aaníí begodeyaa, nnīidá' dantséhíí k'ihzhį' nniiné'. Nt'é k'ihzhį' nniiné'híí ła'íí sá'á hileehíí bech'ígowáhi at'éé.

9

1 Dantségee łángot'aaníí ndi hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'nąń ch'okąąhíí dahgoz'ąą, ła'íí ni'gosdzáń biká'gee da'ch'okąąh goz'aaníí góljį́ lę́k'e.

2 Gowąlgai biyi' da'ch'okąąhíí alzaa; dantsé goz'ąą yunę' ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhíí, ła'íí biká'idáné, ła'íí báń Bik'ehgo'ihi'nąń bidáhgee nna'né'ihíí biká' dah sinīl, áí godiyįhgo goz'áni holzee.

3 Nakigee dáádíltsosíí bine'zhiné́égo biyi' da'ch'okąąhíí nágost'ąą, áí da'tiséyú godiyįhgo goz'áni holzee;

4 Áí biyi' its'aa óodo be'alzaahi biyi' łikągolchini didlidíí si'ąą, ła'íí tsįhóń dahot'éhé óodo biká' alzaahi Bik'ehgo'ihi'nąń bengon'áánií besi'áni ałdó' si'ąą, áí biyi' tús óodo be'alzaahi báń manna holzéhi biyi' siné'hi, ła'íí Aaron bigish bihitsoo gozlíni, ła'íí tséé nteelíí Bik'ehgo'ihi'nąń yegos'aaníí biká' dahgoz'áni sinīl ni';

5 Ła'íí bit'a' golíínií óodo be'alzaahi bits'ą'idindláádíí tsįhóń nel'ąądí' nadaazį, áí Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba' begoz'aaníí biká'zhį' bit'a' bitisgo odaahezīlgo; áí k'adíí doo dawa nłt'éégo baa nadaagohiilīi' bik'eh da.

6 Áí dawa ich'į'hilzaadá' okąąh yedaabik'ehi gowąlgai dantsé goz'ąą yunę' onakáh, Bik'ehgo'ihi'nąń da'ch'okąąh zhiné́égo nada'iziidgo.

7 Áídá' iké'gee nágost'ąą yunę' okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni zhą́ dała'á łenágodáhgee ákónę' onadáh, dił da'ádįh lę́k'eyúgo doo hagot'éégo ákónę' owáh da; áí diłíí Bik'ehgo'ihi'nąń yich'į' nnáyikáhgo ye'okąąh, dabíí ídá'okąąh ła'íí nnee nda'iłsiihíí yá ná'okąąh:

8 Áí bee díínko Holy Spirit bił ch'í'nah áyíílaa, gowąlgai biyi' da'ch'okąąhíí dantséhíí t'ah goz'ąądá', yaaká'yú godiyįhgo goz'aaníí da'anīihíí ha'ágót'i'íí doo hwahá ch'í'ítįįh da:

9 Áí benagowaadá' áí gowąlgai biyi' da'ch'okąąh n'íí yaaká'yú da'anīi da'ch'okąąh goz'aaníí be'elzaa lę́k'e; áígee nt'éhéta yeda'okąąhíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihi'nąń yaa nádaayihi'nīił lę́k'e ndi hadíń áík'ehgo okąąhíí doo hagot'éégo nłt'éégo ábile' da, doo hagot'éégo nłt'éé ch'ileehíí yígołsįįh da;

10 Díí dahgoz'ánihíí da'ch'iyaaníí, da'ch'idlaaníí, da'okąąhgo tá'dígis yee iłtah ánáda'ol'įįłíí ni'gosdzáń biká' ágot'éhi ye'ánáda'ol'įįłíí dahgos'ąą lę́k'e, dawahá nłt'éé hileeh bengonyáázhį'.

11 Áídá' Christ, okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni nlįįgo, nzhǫǫgo ágot'éhi begonáhíí yił nyáá, yaaká'yú da'ch'okąąh goz'ąą itisgo at'éhi, itisgo nłt'éhi, doo nnee áyíílaa dahi, ni'gosdzáń biká'gee doo nt'é bee alzaa dahi yiyi' okąąhíí yee bik'eh;

12 Áí godiyįhgo goz'ąą yunę' Christ dałańdi ha'ayáá gee dawa łayiilaa, doo gantł'ízé bidiłíí, magashi zhaazhé bidiłíí ha'áyííkąą́ da, dabíí bidiłíí bee hasdách'ighahi doo ngonel'ąą dahíí nohwá ágólaa.

13 Dóoli bidił, gantł'ízé bidił, ła'íí magashi zhaazhé bi'aadihíí bi'iłch'iih nnee danchǫ'íí biká' nas'nīlíí hadakodile' lę́k'eyúgo;

14 Dázhǫ́ itisgo Christ, doo hayú baa daats'idiłhił dago Holy Spirit dahazhį́' nliinií biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań yaa ídedeť'ąąhíí, áń nohwinatsekeesíí nohwá náidiilkǫǫh, áík'ehgo doo nt'é bee alnéh dahíí doo dayúweh beda'oł'įį da, áídá' Bik'ehgo'ihi'nań hináhihíí bá náda'dohsiid.

15 Díí bighą Bik'ehgo'ihi'nań hik'e nnee bił łángoť'aanií ánídéhi Christ nohwá siziinií nlįį, áń daztsaanií bee łángoť'aanií dantséhi begoz'aanií doo yikísk'eh ádaať'ee dahíí hasdáyihiniił, hadíí yich'į' anníhíí bíyéé nyidin'áánií doo ngonel'ąą dahíí yaide'aah doleełhíí bighą.

16 Hadíń bíyéé gólíínií hadíń nt'é yaidi'aahíí naltsoos yá áyíílaa lę́k'eyúgo, hadíń áyíílaahíí daztsą́ąyúgo zhą́ bíyéé doleeł.

17 Áí naltsoos áyíílaahíí daztsą́ądá' begodolniił; áídá' hadíń áyíílaahíí t'ah hinaayúgohíí naltsoos doo nt'é da.

18 Bik'ehgo'ihi'nań nnee dantsé yángon'ą́ánií dił begodeyaa lę́k'e.

19 Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aanií dágon'ąą́gee Moses nnee dawa yaa yił nagosni'dá' magashi zhaazhé ła'íí gantł'ízé bidił, tú bił nadesziidgo, ighaa łichi'i dasdisgo ádaaszaahíí, ch'il hísop holzéhi beda'istł'ǫǫgo dił bee naltsoos ła'íí nnee dawa yiká' yíłta',

20 Gáníígo, Bik'ehgo'ihi'nań nohwá ngon'ą́ánií iłk'idá' begodeyaahíí díí diłíí be'ígózį.

21 Da'ágát'éégo Moses gowąlgai biyi' da'ch'okąąhíí ła'íí its'aa beda'okąąhíí dawa diłíí biká' yíłta'.

22 Begoz'aanií bik'ehgo dásdozhą́ dawahá dił bee hadaadelzaa; doo nt'é ye'okąąhíí zesdįį da lę́k'eyúgo konchǫ'híí bighą doo kaa nágodeť'aahi at'éé da.

23 Yaaká'yú goz'aanií k'ehgo yeda'ił'iinií ágáť'éégo hadaadelzaago dábik'eh; áídá' yaaká'yú ágoť'eehihíí nt'é yedaokąąhíí áí bitisgo nłt'éhihíí behadaadelzaago dábik'eh.

24 Godiyįhgo goz'aanií nnee ádaagozlaahi yaaká'yú da'anii godiyįhgo goz'aanií be'elzaahíí yune' Christ doo ha'ayáá da; áídá' yaaká'yú goz'ąą yune' zhą́ ha'ayáá, k'adíí áígee Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee nohwá siziį:

25 Okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni doo dabíí bidił dahíí yoziłgo godiyįhgo goz'ąą yune' dała'á łenágodáhgo onadáh, áídá' Christ doo ágáť'įį́ da, doo Bik'ehgo'ihi'nań ya'ánádidit'áh da;

26 Ágánáť'įįh lę́k'eyúgo ni'gosdzáń alzaadí' yushdí' godezt'i'go biniinágodil'įįh doleeł ni': áídá' goldohíí ngonyáágee dałahńdigee datsaahíí bee nchǫ'íí yaa gonłnee doleełgo nyáá.

27 Nnee dałahńdi datsaahgo bágoz'ąą, áí bikédí'go baa yá'iti'go:

28 Áík'ehgo Christ dałahńdi Bik'ehgo'ihi'nań ya'ídeltįį, nnee łą́ągo binchǫ'íí yá daidigheehgo; iké'gee nadáh doleeł, doo nchǫ'híí bighą da, áídá' bikádaadéz'iiníí hasdáyiniiłgo.

10

1 Ádįhyú nłt'éégo goz'aanií Jews bich'į' begoz'aanií doo da'anii begoz'ąą da, bichagosh'oh k'a'at'éégo zhą́, áí bichą hadíí dáłenágodáhgee yeda'okąąhíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihi'nań yaa nádaayihi'niiłíí begoz'aanií doo hadaadeszaago ádaabole' at'éé da.

2 Ágádzaayúgo doo dayúweh baa hi'né' da doleeł ni'; da'okąąhíí dałahńdigee hadaadeszaayúgo binchǫ'íí ádįhgo yídaagołsį doleeł ni'.

3 Áídá' ái yeda'okąąhíí nadaiłtseedgo Bik'ehgo'ihi'ǫnań baa nádaahi'ǫniiłíí dáłenágodáhgee nǫnee binchǫ'íí yénádaalǫniihgo ádaabiłsį.
4 Dóoli ła'íí gantł'ízé bidił konchǫ'íí doo yó'iiné' át'éé da.
5 Ái bighą Christ ni'gosdzáń biká' nyáádá' gánǫniid, Ye'okąąhíí natseedgo naa hi'ǫniiłíí ła'íí dant'éhéta ye'okąąhgo naa hi'ǫniiłíí doo háńt'įį da, áídá' shits'í shá ánlaa:
6 Didlidgo nich'į' nihi'ǫniiłíí, ła'íí konchǫ'híí bighą na'itseedgo naa hi'ǫniiłíí doo baa nił gozhǫ́ǫ́ da, nǫniid.
7 Áík'ehgo gádéǫniid, Bik'ehgo'ihi'ǫnań, hadíí háńt'iiníí łashłéhgo niyáá (naltsoos yisdisíí biyi' shaa k'e'eshchįįhíí k'ehgo.)
8 Gánǫniid, Begoz'aaníí bik'ehgo na'itseedgo naa hi'ǫniiłíí, dant'éhéta ye'okąąhgo naa hi'ǫniiłíí, didlidgo nich'į' nihi'ǫniiłíí, ła'íí konchǫ'híí bighą naa hi'ǫniiłíí doo háńt'įį da, doo baa nił gozhǫ́ǫ́ da, nǫniid bikédí'go
9 Gánádo'ǫniid, Bik'ehgo'ihi'ǫnań, hadíí háńt'iiníí łashłéhgo niyáá. Iké'yú nohwá ngot'áánií begodigháhíí bighą Bik'ehgo'ihi'ǫnań hik'e Jews daanliiníí biłgo dantsé łángot'ąą n'íí k'ihzhį' ngoden'ą́ą́.
10 Bik'ehgo'ihi'ǫnań bik'ehgo Jesus Christ dałahńdigee dawa łayiilaago bits'íhíí Bik'ehgo'ihi'ǫnań yaa ídeltįįhíí bee hadaanohwidezlaa.
11 Okąąh yedaabik'ehi dała'á ntį́ígee dawa jįį Bik'ehgo'ihi'ǫnań bich'į' zhiǫ́ígo na'idziidi nada'iziidgo nadaazį, dáhant'é nadaiłtseedgo bidiłíí yeda'okąąh; da'ágádaat'įį ndi konchǫ'íí doo yó'iiné' át'éé da:
12 Áídá' Christ dałahńdigee Bik'ehgo'ihi'ǫnań ya'ídeltį́į́: nohwinchǫ'íí yá daztsąąhíí bikédí'go dahazhį' Bik'ehgo'ihi'ǫnań dihe'nazhiǫ́ígo dahnezdaa;
13 Kodí' godezt'i'go bik'edaanǫniihíí bikełtł'ááhzhį' nni'ǫnilzhį' yiba' sidaa.
14 Dałahńdi Bik'ehgo'ihi'ǫnań ya'ídeltįįhíí bee nǫnee hadaadeszaahíí dángonyáázhį' dázhǫ́ nłt'éégo áyíílaa.
15 Holy Spirit ái nohwił ch'í'ǫnah ágółsį, gánǫniidgo,
16 Ái yołkaałíí bikédí'go díí ngot'aaníí nǫnee bił ádaashłe' doleeł, ǫnii, Bik'ehgo'ihi'ǫnań; begosił'ááníí bijíí biyi' odaahishǫniił, ła'íí biini' biká' ádaagoshłe' doleeł;
17 Binchǫ' n'íí ła'íí doo bik'ehyú ádaat'ee da n'íí doo dayúweh bínáshǫniih da doleeł.
18 Konchǫ'híí bighą kaa nágodet'ąąyúgo doo dayúweh konchǫ'híí bighą be'okąąhíí Bik'ehgo'ihi'ǫnań baa ch'iné' da.
19 Ái bighą shik'ííyú, itisgo godiyįhgo goz'ąą yuǫne' doo daasiite' dago Jesus bidiłíí biláhyú ha'áhiikáh le',
20 Da'denbáálíí iłk'índlaadgo binkááyú Jesus nohwá ch'ígót'i'i ágólaa, ánídégo ła'íí hiǫ́ahi, da'denbáálíí dishǫniigo Jesus bits'í dishǫniigo ádishǫnii;
21 Áídí' Bik'ehgo'ihi'ǫnań bichągháshé bi'okąąh yebi k'ehi da'tiséyú sitíni nohwá silįį;
22 Áík'ehgo nohwijíí dił biká' hista'go nchǫ'go ánáhiit'įįł n'íí nohwá nádilkǫǫdgo, ła'íí tú nzhóni nohwits'í bee tánásgizgo, halą́ą nohwijíí dawa bee doo nohwił nagoki dago da'ohiidlą́ągo Bik'ehgo'ihi'ǫnań ałhánégo bit'ah daahǫdleeh.
23 Halą́ą doo nohwiini' nakigo da yaaká'yú dahazhį' ihi'ǫnaahíí ndaahóndliihíí nłdzilgo daahóntą'go dayúweh baa nadaagohiilǫni' le'; hadíń nohwá ngon'áánií da'aǫniigo aǫníí;

24 Łaa daanohwiini' le', łił daanjǫǫ doleełgo ła'íí nłt'éégo ánádaahitt'įįł
doleełgo iłdag yádaahiilti' le':
25 Ha'ánázéhyú íła'ánáhiit'įįhíí doo t'ąązhį' bits'ą́' shiijééd da le', nn̲ee
ła' ágádaat'įįhíí k'ehgo; áídá' iłdag yádaahiilti' le': ałhánédí' goldohgo
bídaagonołsįdá' dayúweh iłdag yádaałti'.
26 Da'an̲ii ágot'eehíí bídaagosiilzįįdá' nchǫ'go bídaagonlzį ndi be'áhiidzaayúgo
nohwinchǫ'híí bighą doo dayúweh nohwaa nágodit'áhgo goz'ąą da,
27 Áídá' bee kaa yá'iti'íí dázhǫ́ bégódzidi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bihashke' kǫ'
k'ehgo diltłi'i bik'edaann̲iihíí daabidiłidíí zhą́ nohwá goz'ąą.
28 Hadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí Moses binkááyú ni'né'i doo
yikísk'eh at'éé da n'íí, nn̲ee naki dagohíí taagita binadzahgee ánágót'įįd
yaa nadaagoln̲i' lę́k'eyúgo, doo hadíń yaa ch'oba' dago zesdįį lę́k'e:
29 Áík'ehgo hadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' doo nt'é dago áyíłsįgo yiká'
nayaahíí, ła'íí dił bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yángon'ááníí nłdzilgo alzaahíí,
dił bee hadelzaahíí, doo yidnłsį́ dahíi, ła'íí Holy Spirit bits'ą́'dí' iłgoch'oba'íí
begoz'aaníí nchǫ'go áiłn̲iihíí, nn̲ee Moses binkááyú begoz'aaníí doo yikísk'eh
at'éé dahíí bighą zesdįįhíí bitisgo goyéégo bich'į' godigháhgo bágoz'ąą shį
daanohsį née?
30 Gánn̲iidíí bídaagonlzį, Goyéégo koch'į' godish'aahi ánsht'ee, shíí
ík'enash'né' ndi at'éé, n̲ii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań. Gánádo'n̲iid, Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bíyééhíí yaa yałti'go yándaago'a' doleeł.
31 Bik'ehgo'ihi'n̲ań hin̲áhi bilák'e ch'intłizhyúgo négódzid.
32 Bínádaałn̲iih, doo áníidá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go nohwijíí yun̲e'
odaadezdlaadá' góyéégo nohwich'į' nagowaago nohwiniigodelzaa ndi bich'į'
dahdaanołdǫh ni';
33 Łahgee nn̲ee daanohwineł'į́į́gee daanihóch'íid ła'íí góyéégo nohwich'į'
nagowaa ni'; łahgee biniidaagonłt'ééhíí bich'odaahn̲iihgo nohwíí ałdó' no-
hwiniigonłt'éé ni'.
34 Ha'ásítį́į́dá' shaa tídaaht'ii ni', ła'íí nohwíyéé n'íí nohwaa hayi'n̲ííł ndi no-
hwił daagozhǫ́ǫ́ ni', yaaká'yú nohwíyééhíí itisgo nłt'éhíí, ła'íí doo ngonel'ąą
dahíí gólį́į́go bídaagonołsįhíí bighą.
35 Áí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań bada'ołííhíí doo bits'ą́'zhį'go ánáhn̲e' da, daa-
honohtą'yúgo nzhooníí nohwich'į' nanáhi'n̲iił.
36 Nohwíni'k'eh ádaanołsį le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań án̲ííhíí ádaahdzaadá'
nohwa'det'aaníí nohwíyéé doleeł.
37 Dét'įhégo hadíń hígháhíí dogaał, dáhah dogaał.
38 Hadíń dábik'ehyú át'ééhíí odlą́ zhą́ yee hin̲aa doo, áídá' nn̲ee t'ąązhį'
at'ééhíí shiyi'siziiníí doo baa bił gozhǫ́ǫ́ da doleeł.
39 Ndi néé t'ąązhį' ádaat'eego ch'a'ondéh zhin̲ééhíí doo itah daandlįį da,
áídá' hadíí da'odląągo biyi'siziiníí hasdákáh zhin̲ééhíí itah daandlįį.

11

1 Bench'ohołííhíí da'an̲ii begoln̲e'go bígózįgo, ła'íí hadíí doo hit'įį dahíí
da'an̲ii át'éégo bígózį, áí odlą' golzeego ágolzee.
2 Doo áníidá' bádaayáń n'íí daabi'odlą' golį́į́híí bighą nłt'éégo baa ch'in̲ii
lę́k'e.

3 Ni'gosdzáń Bik'ehgo'ihi'nąń biyati' bik'ehgo ádaalzaago nohwi'odlą' golíihíí bighą bádaagonlzį, áik'ehgo dant'éhéta hit'iiníí doo hit'įį dahíí bee ádaaszaa.
4 Bi'odlą' golíihíí bighą Abel, Cain bitisgo nłt'éhi Bik'ehgo'ihi'nąń yaa nainé', Abel baa nainé'íí Bik'ehgo'ihi'nąń yaa nagolni'go, Da'áigee ándzaa, nii lęk'e; áí bee Abel daztsąą ndi t'ah nohwich'į' yałti'.
5 Bi'odlą' golíihíí bighą Énoch da'itsaahíí doo yígodołsįįł dahíí bighą yaaká'yú onábi'doltįį; doo hak'i nádaach'ot'įį da, Bik'ehgo'ihi'nąń onábiłtįįhíí bighą; doo hwahá nábidi'dilteeh dadá' Bik'ehgo'ihi'nąń yił goyiłshǫǫgo baa ch'inii lęk'e.
6 Ko'odlą' da'ádįhyúgo Bik'ehgo'ihinąń doo hagot'éégo bił goch'inłshǫǫ da: hadíń Bik'ehgo'ihi'nąń bich'į' nsháh nzįyúgo da'anii Bik'ehgo'ihi'nąń golíigo yosdląądgo zhą yich'į' nigháh, ła'íí hadíń nzhǫǫgo haintaahíí nłt'éégo ágot'eehíí bíyéé áídoliiłgo yosdląądgo zhą yich'į' nigháh.
7 Bi'odlą' golíihíí bighą Noah hagot'éégo godeghahíí doo hwahá yígołsįįh dahíí Bik'ehgo'ihi'nąń bił ch'į'nah ágolaago tsídolyiz, áik'ehgo bichąghashé hasdáyiniiłhat'íihíí bighą tsina'eełíí áyíilaa; áí bee ni'gosdzáń biká' nnee nchǫ'go ádaat'eehíí ch'í'nah áyíilaa, ła'íí ko'odlą'híí bighą nłt'éégo ách'it'éehíí bíyéé silįį.
8 Bi'odlą' golíihíí bighą Abraham ła' ni' nágost'ąąyú bíyéé doleełyú obi'dol'a'dá' bikísk'eh adzaago oyáá, hayú deyaa shįhíí doo yígółsį da ndi.
9 Bi'odlą' golíihíi bighą ni' baa got'ąą n'yú dét'įhézhį' Isaac ła'íí Jacob biłgo gowąlgai yee daagolíį, ni' doo yídaagołsíni n'íí yiká' daagolíihíí k'ehgo; Abraham baa det'ąą n'íí da'ái Isaac ła'íí Jacob baa daadest'ąą:
10 Abraham bádįhyú yaaká'yú kįh nagoznilíí bitł'ááhgo iztł'ini golíínií yiká déz'įį, áí kįh nagoznilíí bik'ehgo'ihi'nąń nagoshchįįgo ágólaa.
11 Bi'odlą' golíihíí bighą Sarah ndi binawod gozlíigo hiltsąą silįį, áídí' bił łegodzaahíí bitisyú ch'ígóyáá ndi bi'ime' gozlįį, hadíń baa yidin'ą́ąhíí ya'ołíihíí bighą.
12 Áík'ehgo nnee dała'á hastiin silįįgo k'azhą datsaahi ga'ánolį ndi bits'ą́'dí' hadaałishchiiníí yáá biyi' ts'iłsǫǫsé ła'íí tábąhyú sái dahdijahíí ga'áhołąągo daagozlįį, doo nách'ołtag at'éé dayú.
13 Áí dawa t'ah da'odląągo nanezna', baa daadest'aanií doo hwahá begolne' da ndi bi'odlą' bee ńzaadzhį' daayo'įįgo yaa bił daagozhǫ́ǫgo begolne'go yídaagołsį lęk'e, áik'ehgo gádaannįid, Ni'gosdzáń biká' nahiikai ndi nnee doo bígózini daandlįį, dá nakai nt'éhi.
14 Ágádaaniihíí bee nłt'éégo ndaagoléehíí yiká hadaantaago bígózį.
15 Ni' yits'ą́' dahdikai n'íí dá yaa natsídaakees nt'éényúgo t'ąązhį' nakáhgo bá ch'í'otąą doleeł ni'.
16 Áídá' k'adíí yaaká'zhį'go ndaagoléehíí hádaat'įį: áí bighą Bik'ehgodaahi'nąń biłdi'niigo Bik'ehgo'ihi'nąń doo bik'e ádaayándzį da, akú kįh goznilíí bá iłch'į'golaahíí bighą.
17 Bi'odlą' golíihíí bighą Abraham, da'anii bi'odlą' bighą nabídineztąądá', Isaac Bik'ehgo'ihi'nąń yaa yinłtíį, Abraham bee det'ąą n'íí biye' dała'áhi Bik'ehgo'ihi'nąńyá yiziłhee nkegonyaa,
18 Áń yaa yałti'go Bik'ehgo'ihi'nąń Abraham gáyiłnniid, Isaac binkááyú nits'ą́'dí' handóot'įį:

19 Abraham Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee daztsąą ndi náhi'n̲aago ánáidléh yígółsį,
áík'ehgo biye' daztsąądí' nábi'dihil'n̲a' ngonolįgo baa naltį́į́.
20 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Isaac, Jacob ła'íí Esau bich'į' ágon̲e'íí yee yá os-
kąądgo, Nohwiyaa gozhǫ́ǫ́ le', yiłnn̲iid.
21 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Jacob datsaahdá' Joseph biye'ke naki da'ał'ango yá
da'oskąąd; ła'íí bigish bik'izhį' hayaa at'éédá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yoskąąd.
22 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Joseph datsaahdá' Israel hat'i'íí dahdekáh doleełíí
t'ah bidáhdá' yígółsįgo yaa nagoln̲i' lę́k'e; ła'íí bits'in hago ádoln̲iiłíí yee
yángon'ą́ą́ lę́k'e.
23 Daabi'odlą' golį́į́híí bighą, Moses gozlįįdá' bitaa hik'e bą́ą́ biłgo mé'
dénzhonéhi nlįįhíí bighą nadaayinł'į'go taagi daahitąą; nant'án yengon'ááníí
doo yédaaldzid da lę́k'e.
24 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Moses báyáń silįįgo, Pháraoh bitsi'híí bizhaazhé bił
idi'n̲iigo doo hat'į́į́ da lę́k'e;
25 Nchǫ'go ágot'eehíí begonedlįįhíí dét'įh itah at'éhi k'ihzhį' nayiné' lę́k'e,
nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyééhíí biniidaagonłt'éézhį'go itah nágodin'ą́ą́ lę́k'e;
26 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' bich'į' nahi'n̲iiłíí yiká déz'įįgo, Christ bighą
bik'edaach'in̲iihíí Egypt biyi'gee hágołdzil goz'aaníí yitisgo ilį́į́go yaa natse-
kees.
27 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Egyptdí' halwod, nant'án hashkee ndi doo
yénáldzid da: doo ch'o'įį dahíí yo'įįhíí k'ehgo nyeehíí yich'į' dahnldǫh.
28 Bi'odlą' golį́į́híí bighą Moses bik'ehgo dáádítį́híí yiká' dił yíłta', ła'íí
bitis-hagowáh golzéhi ágolzaa, chągháshé dantsé nakaihíí naiłtseedíí nliiníí
Israel hat'i'ihíí bichągháshé dantsé nakaihíí doo naiłtseed da doleełhíí bighą.
29 Daabi'odlą' golį́į́híí bighą Israel hat'i'íí túsikaaníí Red Sea holzéhi
hanaayú nanádnłsą́ą́, ni'gosgąąhíí k'ehgo ndi ch'ínánłsą́ą́, nn̲ee Egyptdí'
daagolííníí ałdó' hanaadnkáh daanzį ndi ąął odaaz'eel.
30 Daabi'odlą' golį́į́híí bighą Israel hat'i'i kįh gozn̲ilíí Jériko golzeegee binaad
tséé histł'iníí łedn'aahíí dała'á jįįgo dałahn łenadiłséh gosts'idiskąązhį', áík'ehgo
gosts'idiskąąhíí bijįį ąął nandéeh lę́k'e.
31 Ráhab, isdzán nant'į' nagháhi n'íí, bi'odlą' golį́į́híí bighą anadaal'izi baa
n'áázhgo nzhónígo yich'į' ádzaago, doo da'odląą dahíi natseedgee doo itah
zesdįį da lę́k'e.
32 Nt'é baa nanagoshn̲i' doleeł? Gídeon, Bárak, Sámson, Jéphthah, David,
Samuel ałdó', ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú nada'iziidi n'íí biłgo dawa baa
nagoshn̲i' hasht'į́į́ ndihíí doo bínel'ąą da:
33 Áí daabi'odlą' golį́į́híí bighą łahgo nn̲ee hat'i'i daayisnaa, dábik'ehyú
ádaaszaa, bángot'ąą n'íí bich'į' begolzaa, ndóícho bizé' bá iłch'į' ágolzaa,
34 Kǫ' doo sidog dago bá álzaa, bésh be'idiltłishé doo bee naztseed da, doo
nadaalwod da ndi nadaalwod daasilįį, nagonlkaadgee k'a'ádaat'ee daasilįį,
ła'íí yił nadaagonłkaadíí bik'e dahtsídnkįį.
35 Isdzáné bits'ą́' nanezna' n'íí bá nádaabi'dihiln̲a'go baa na'n̲il; ła'ihíí da-
hazhį' ihi'n̲aahíí yenaadiikáhíí itisgo nłt'éégo yídaagołsįhíí bighą doo daazhógo
benádaadichiid hádaat'įį dago goyéégo bich'į' godest'ąągo naztseed:
36 Ła'ihíí baa daach'odloh, ła'íí dá habída'ch'iłtsaas nt'éé, ła'ii łídaach'istł'ǫǫ,
ła'íí ha'ádaach'ist'e':
37 Ła'ihíí daach'ołné', ła'ihíí iłk'ídaabidich'iish, ła'ihíí nabídaadi'nestąąd,
ła'ihíí bésh be'idiltłshé bee naztseed; ła'ihíí dibełį́į́ hik'e gantł'ízé

bikágé bidiyágé yee nakai lęk'e; tédaat'iyégo, nyéé'i daidits'ago, ła'íí biniidaagodeszaago;

38 Áí nṉeehíí ni'gosdzáń biká' nṉeehíí bitisgo da'iłı́́: da'igolı́́yú ła'íí dziłyú, dził bini'i'áńyú ła'íí ɬeyi' da'o'áńyú nakai lęk'e.

39 Áí dawa daabi'odlą' golı́́híí bighą nłt'éégo baa na'goṉi' ndi baa det'ąą n'íí doo hwahá begolṉe' da lęk'e:

40 Néé Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwádįhyú itisgo nłt'éhi yaa nohwá nagoshchįį, da'ádaandįhyúgo áí doo hadaabi'dilṉe' da.

12

1 Nṉee łáni doo náhóltagyú nohwinaadyú nzhǫǫgo daanohwineł'įígo, nt'é ndaazgo daahiideełíí haląą nláhzhį' ndaano'né', ła'íí nchǫ'íí dayúweh be'ánáhiit'įįłíí nláhzhį' ndaano'né' ałdó', áídí' bidag ádaant'eego Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwá ngon'áánıí bikísk'eh hiikeeł le',

2 Jesus, nohwi'odlą' begodeyáhi ła'íí ąął łaile'i haląą áń zhą́ bich'į' daadéet'įį le'; áń gozhóónıí bádįhyú goz'ąąhíí bighą tsį'iłna'áhi biká' biniigodelzaa ndi yidag at'éégo yitis silįį, bik'e ídaayágosįgo dahstįį ndi doo bił hago'at'éé da, áídí' Bik'ehgo'ihi'ṉań nant'aago dahsdaagee dihe'nazhiṉéégo dahnezdaa.

3 Nṉee nchǫ'go ádaat'eehíí bich'į' nada'idziid ndi yitis siliinií, áń baa natsídaahkees le', dah lęk'eyúgo dánko hohkáh hileeh, ła'íí nohwinatsekees doo nłdzil da hileeh.

4 Nchǫ'íí bich'į' nadaagonołkaad ndi doo hak'i dił nohwiká' ndaashchii da.

5 Ła'íí chąghášhé baa de'níihíí k'ehgo nohwaa de'nií n'íí baa daadisoṉah, gáṉíigo, Shiye', Bik'ehgo'ihi'ṉań doo ałch'ídéyú ánánoł'įįł dayúgo, nłt'éégo baa natsíńkees, ła'íí Bik'ehgo'ihi'ṉań nił destehyúgo nanákaad hela':

6 Bik'ehgo'ihi'ṉań hadíí bił daanzhoonıí ni'iłsiihgee yiniidaagodnłsį, yił ch'ígó'aahíí bighą, bizhaazhé náidnłtįįhíí dała'á ntı́́gee ni'iłsiihíí bighą nádainłtsas.

7 Bik'ehgo'ihi'ṉań nda'ołsiihgee nohwiniidaagodnłsiyúgo, bichąghášhé daanohłįįhíí bighą ágádaanohwiłsį; hadíń biye' golíínií, biye' yiniigodnłsį, yił ch'ígó'aahíí bighą.

8 Áídá' nda'ołsiihgee Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwił ch'ígó'aahíí bighą doo nohwiniinágodil'įįh dayúgo yútashchíń nliinií k'ehgo ádaanoht'ee, doo da'aṉii bichąghášhé daanohłįį da, nṉee dawa doo da'dits'ag dayúgo bił ch'ídaago'aahgo yiniidaagodnłsį.

9 Áídí' ni'gosdzáń biká'gee daanohwitaahíí nłt'éégo nohwił ch'ídaago'aahgo nohwiniidaagodnłsįgo daadinlzį; yaaká'dí'go nohwiTaahíí itisgo daadinlzįgo bikísk'eh ádaant'eego nłt'éé go'įí, áík'ehgo zhą́ nłt'éégo daahin'ṉaa.

10 Ni'gosdzáń biká' nohwitaahíí dabíí hádaat'įįyú dét'įhézhį' hagee nda'iilziihgee zhą́ ádaanohwił'įįh, áídá' yaaká'dí'go nohwiTaahíí nohwá nłt'éehíí bighą ágádaanohwidnłsį, áń godiyini ye'at'éehíí k'ehgo néé ałdó' godiyini be'ádaant'ee hileehíí bighą.

11 Koł ch'ígó'aahgo ákoł'iinií doo koł gozhǫ́ǫgo ákółsį dago koł na'diṉi' ndi bikédí'go hadíń baa bił ch'ígót'áánıí nłt'éehíí biyi' nołseełgo binest'ą' golı́́híí k'ehgo ił-ch'į'gonłt'éehíí be'at'éégo nłt'éé hileeh.

12 Áík'ehgo nohwigan nadaahezdaahíí hadag ánádaahdle', nohwigod daaditłidíí ntł'iz ánádaahdle';

13 Áídí' iłk'ídézdǫh intínhíí biká' ch'ínohkáh, hadíń na'niłhodíí doo
ch'a'odokał da doleełhíí bighą; áídá' nalwod nasdlį́įgo dahnadidáh.
14 Nn̲ee dawa bił t'eké daanohłįįgo, ła'íí dázhǫ́ nłt'éégo ádaanoht'eego
dahdaanołdǫh, doo ágádaach'it'ee dayúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo hagot'éégo
ch'iłtséh da:
15 Ídaa daagonohdząą, dánko Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí dábich'į'
ndohkahi at'éé; dánko koł goshch'iihíí bikeghad nohwiyi' bengonyááyúgo
ndéesąągo nagontł'og hajéédgo, áí bee łáni daabiłchǫǫ;
16 Ídaa daagonohdząą, dánko nant'į' naghaahíí nohwitahyú hileeh, dagohíí
Esau holzéhi, dantsé naghaahíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' bíyéé doleeł
n'íí dałahńdi iyąąhíí bighą baa na'hazn̲iihíí k'ehgo dánko Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo
yidnłsį dahíí nohwitah hileeh.
17 Bídaagonołsį, Esau ágádzaahíí bikédí'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' nłt'éhi
bíyéé silįį doleeł n'íígee, Dah, biłdo'n̲iid; hichago yókeedgo ná'okąąh ndi doo
hagot'éégo łahgo ánáyidléh da lę́k'e.
18 Doo díínko bich'į' nehesohkai da, dził da'an̲ii si'ánihíí, kǫ' bee diltłi'íí,
dagohíí godiłhiłíí, chagołheełíí, yat'ógo nyolhíí,
19 Bésh dilwoshé án̲ííhíí, bizhii án̲ííhíí, áí bizhii daidezts'aaníí, Doo dayúweh
nohwich'į' yáńłti' da, daayiłn̲iigo nádaayokąąh lę́k'e, doo bich'į' nehesohkai da:
20 (Tsétahgo nakaihíí ndi dziłíí yídahi'n̲aayúgo bił nda'ts'iln̲e'go dagohíí k'aa
bee nabidi'tseedgo goz'ąą, n̲iigo yee hadzii n'íí doo hagot'éégo yidag ádaat'ee
da lę́k'e:
21 Daayo'įį n'íí dázhǫ́ bégódzidhíí bighą Moses gán̲íí lę́k'e, Dázhǫ́ nésdzidgo
dishtłid:)
22 Áídá' díínko bich'į' nehesohkai, dził Sion golzéhi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
hin̲áhi bikįh gozn̲ilíí yaaká'yú goz'áni Jerúsalem holzéhi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań
binal'a'á yaaká'yú daagolíni łenáhiłséhi,
23 Dantsé daagozliiníí yaaká'yú bizhi' ádaagoszaahíí bił daagozhǫ́ǫ́go
ha'ánáłséhíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee dawa yaa yałti'go yándaago'a'ihi, ła'íí
yaaká'yú nn̲ee nłt'éégo ádaat'eehíí hadaadeszaahíí bispirits bich'į' nehe-
sohkai,
24 Ła'íí Jesus, Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e nn̲ee biłgo łángot'aaníí áníidéhi nohwá
sizíni, ła'íí dił kok'e hiłta'íí, Abel bidiłíí yitisgo nłt'éégo ágot'eehíí yaa nagoln̲i'i
ałdó' bich'į' nehesohkai.
25 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, nohwich'į' yałti'íí, doo dah daadohn̲ii dago baa
daagonohsąą: ni'gosdzáń biká'gee bich'į' yałti'ihíí, dah yiłnn̲iidíí doo
hagot'éégo bits'ą́' hakee da lę́k'e, áík'ehgo yaaká'dí' nohwich'į' yałti'ihíí ho-
daayéelts'ąą doo hádaat'įį dayúgo, itisgo doo bits'ą́' haokee at'éé da:
26 Da'áídá' bizhiihíí bee ni'gosdzáń nagohi'naa, k'adyúgohíí gán̲íígo
ngon'ą́ą́, Yun̲áásyú goldohgo dałahńdi doo ni'gosdzáń zhą́ nagohish'naa
da, yáá ałdó' nagohish'naa doleeł.
27 Áń ágánn̲iidíí, Yun̲áásyú goldohgo dałahńdi, hadíí alzaahíí
nadaaha'naahíí k'ihzhį' nii'né', golzeego ágolzee, áík'ehgo hadíí doo
hagot'éégo dihi'náh dahíí zhą́ godziih doleeł.
28 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bilałtł'áhgee nohwiin̲ílgo doo hagot'éégo k'ihzhį' nohwi-
in̲ííł dahíí bighą haląą ba'ihédaandzį le', áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadnlzįgo
ła'íí bédaahildzidgo bił daagohilzhǫ́ǫ́go bá nada'iidziid le':
29 Bik'ehgodaahin'n̲ań kǫ' ndi'iłk'ą́hi nlíni at'éé.

13

1 Iłk'isó łił daanjǫǫhíí k'ehgo dayúweh łił daanohjǫǫ le'.
2 Nnee doo bídaagonołsinihi nohwaa hikaiyúgo baa daa ch'ohba'go baa daayonah hela': nnee ła' ágádaadzaago Bik'ehgo'ihi'nań binadaal'a'á yaaká'dí'hi doo yídaagołsį dago yá da'dezné' lęk'e.
3 Ha'ánshijeedíí bínádaałniih, bił ha'ánshojeedhíí k'ehgo; hadíń bits'í biniidaagonłt'éehíí bínádaałniih, nohwíí ałdó' nohwits'í góljígo bedaahinohnaa.
4 Na'i'neehíí nnee dawa daayidnłsį le', doo iłts'ą' nant'į' na'aashgo da: ch'a'o'i'néhíí ła'íí nant'į' nakaihíí Bik'ehgo'ihi'nań yaa yádaałti'go yándaago'áah.
5 Bestso doo bidáhzhį' ádaanoht'ee da le'; nt'éhéta ayąháhi nohwíyéé lęk'e ndi baa nohwił daagozhǫǫ le': Bik'ehgo'ihi'nań gánohwiłnniid, Doo nits'ą' dahdoshá h át'éé da.
6 Áík'ehgo doo t'ąązhį' daasiitįį dago gádaan'nii, NohweBik'ehń shich'oníhi nlįį, nnee hago ádaashidoliiłíí doo bee nésdzid da.
7 Nohwá naziinií bínádaałniih, Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bee nohwich'į' yádaałti' n'íí: da'odląąhíí k'ehgo da'ohdląą le', nt'é ádaizlaahíí baa natsídaahkees.
8 Jesus Christ, adąądá' át'éehíí k'ehgo díí jįį t'ah ágát'éé dahazhį' ágát'éé.
9 Yati' iłtah at'éégo, yati' doo bígózini da k'izédaanohwidonníił hela': Bik'ehgo'ihi'nań bilgoch'oba'íí bee kojíídí' ko'odlą' nalwodgo áyíłsįgo nłt'éé, doo hagot'éégo ch'iyąąhíí bee da, áí bikísk'eh ánáda'ch'oł'įįł ndi doo nt'é bee ádaach'izlaa da.
10 Jews bich'į' begoz'aanií bitł'ááhyú daanliiní da'ch'okąąh goz'ąągee Bik'ehgo'ihi'nań baa naltéehíí ła' áígee nada'iziidíí daayiyąągo dábik'eh; áí na'idziidíí bee Bik'ehgo'ihi'nań nohwá ch'ígót'i' daanzį; áídá' Christ tsį'iłna'áhi biká' nohwá daztsąąhíí bighą néé Bik'ehgo'ihi'nań bich'į' nohwá ch'ígót'i'. Nnee Jews bich'į' begoz'aanií zhą yikísk'eh ádaat'eehíí doo áík'ehgo bágoz'ąą da.
11 Magashi, dibeljíí, gantł'ízéta nnee nda'iłsiihíí bighą nadaistseedá' bidiłíí okąąh yebik'ehi da'tiséyú sitíni da'ch'okąąh goz'ąą yunę' áyikaah, áídá' bits'íhíí kįh goznilíí anahyú daayidiłid lęk'e.
12 Áík'ehgo Jesus ałdó', dabíí bidiłíí bee nnee hadaadilne' doleełhíí bighą kįh goznilíí binaadyú łedn'aahíí dáádit̨híí anahyú biniigodelzaa.
13 Áík'ehgo néé ałdó' nnee Jesus daayo'ni' n'íí k'ehgo daanohwich'o'ni'go bidag ádaant'eego haląą da'anahyú bich'į' dokáh.
14 Dzągee doo nohwá dahazhį' daagondlįį goz'ąą da, áídá' dahazhį' daagondleehíí biká daadéet'įį.
15 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań dákozhą baa náda'né'ihíí k'ehgo Jesus binkááyú dayúweh daahohiikąąhgo ba'ihédaandzį le', bizhi' ba'ihégosįgo behagohiighá h le'.
16 Nłt'éégo ádaanoht'eego ła'íí nohwíyéehíí iłtahoh'niigo baa daayohnah hela': áí k'ehgo baa náda'né'ihíí Bik'ehgo'ihi'nań yaa bił gozhǫǫ.
17 Hadíń nohwá naziinií bikísk'eh ádaanoht'eego hayú ádaaniiyú ádaanoht'ee le', nohwiyi'siziinií yinádaadéz'įįhíí bighą; áí Bik'ehgo'ihi'nań nohwá yił nanágodołnihi at'éé bił daagozhǫǫgo ádaat'įįyúgo nłt'éé, áídá' doo bił daagozhǫǫ dayúgo doo nohwá nzhǫǫ da.
18 Nohwá da'ohkąąh: nłt'éégo ádaahiit'įįgo bídaagonlzį, dawa ánádaahiit'įįłíí bee da'aniigo ánádaahiit'įįłgo hádaahiit'įį.

19 Shá da'ohkąąh doleełgo itisgo nánohwoshkąąh, dák'adégo nohwaa
nádishdaałhíí bighą.
20 Bik'ehgo'ihi'n̲ań, bits'ą́'dí' nkegohen'áánií, Jesus nohweBik'ehń dazt-
sąądí' naadiidzaago áyíílaa, bidiłíí nohwá ngon'áánií dahazhį' nłdzilgo bee
áile'íí biláhyú: nanyoodíí bidibełį́į́ nłt'éégo yin̲ádéz'į̨įhíí k'ehgo Jesus, Nany-
oodíí ízisgo at'éhi, bichągháshé nłt'éégo yin̲ádéz'į̨į.
21 Bik'ehgo'ihi'n̲ań hadaanohwidile', áík'ehgo nt'é bił dábik'ehíí dawa
nłt'éégo baa nahkaigo, binadzahgee hant'é bił dábik'ehíí nohwiyi' na'iziid le',
Jesus Christ binkááyú; áń dázhǫ́ ba'ihégosį le', doo ngonel'ąą dayú dahazhį'.
Doleełgo at'éé.
22 Nánohwoshkąąh shik'ííyú, Díí ádaanohwiłdén̲iidíí doo bik'edaashołch'iigo
da ńdaagohoh'aah: ayą́hágo bee nohwich'į' k'eshiłchį́į́.
23 Nohwik'isn Timothy ch'ínádzáá lą́ą́; dét'įhégo nyáá lę́k'eyúgo, akú bił
nánsht'aashgo nádaanohwistséh ndi at'éé.
24 Nohwá naziiníí dawa, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé dawa, Gozhǫ́ǫ́,
shá daabiłdohn̲ii. Ítalyú daagolíínií, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̲ii.
25 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí bee nohwich'į' goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

THE GENERAL EPISTLE OF JAMES

1 Shíí James, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń binal'a'á
nshłíni, nn̲ee nakits'ádahyú hat'i'i iłch'ą́'yú odaagohesle'ihíí nohwich'į'
k'e'eshchii, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił nlįį le', nohwiłdishn̲ii.
2 Shik'ííyú, iłtah at'éégo nohwich'į' nagontł'ogyúgo, baa nohwił daagozhǫ́ǫ́
le';
3 Díí bídaagonołsįgo, nohwi'odlą'íí nayídntaahgo nyee ndi dahdaanołdǫh
daałeeh.
4 Áí dayúweh nohwiyi' na'iziid le', áík'ehgo nohwi'at'e' nzhooníí zhą́
be'ádaanołt'ee doleeł, doo hat'íí bee dábich'į'go da.
5 Nohwitahyú dahadń doo goyą́ą́ dayúgohíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yíyókeed le',
áík'ehgo baa hi'né' doleeł; Bik'ehgo'ihi'n̲ań dánzhǫǫ at'éégo nn̲ee dawa
daazhógo yaa yiné'hi at'éé.
6 Áń nn̲eehń odląągo án̲íí le', doo biini' nakigo da: dahadń biini' nakihń,
ńch'iigo tún̲teel nádidáhíí k'ehgo at'éé.
7 Nn̲ee ágát'éhń nohweBik'ehń bich'ą́'gé' doo hat'íí ích'į' nyohodlíí da le'.
8 Nn̲ee biini' nakihíí doo bígózįgo nagháhi at'éé da.
9 Nn̲ee ádaagoch'iyolba'ń Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee ízisgo at'éégo
ábi'delzaahíí bighą bił gozhǫ́ǫ́ le':
10 Áíná' nn̲ee ízis it'įįń ádaagoch'iyolba'go ábi'delzaahíí bighą bił gozhǫ́ǫ́ le':
tł'oh dénzhonéhíí ánádaasdįįdhíí k'ehgo bee ch'ígowáh doleełhíí bighą.
11 Ch'ígona'áí sidogo hagháhgo, tł'oh yiniłn̲ééhgo dénzhonéhíí nandéh,
áík'ehgo dénzhoné n'íí ádįh: áí k'a'at'éégo nn̲ee ízis it'įįń t'ah dá'it'į́įgo
bech'ígon̲áh doleeł.
12 Nn̲ee nabídi'nestąąd lę́'e ndi ąął yitis ch'ínyááhń biyaa gozhóni at'éé:
nabídi'nestąądíí ąął yitis ch'ínyáágo dahazhį' ihi'n̲áhi, nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bił daanzhóni yaa yiden'ááníí, baa didot'aał, gonn̲eegee ch'ah hobįįhíí k'ehgo.
13 Nn̲ee ła' nabídi'nestąąd lę́'eyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nashínestąąd, doo n̲ii da
le': Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nchǫ'íí bee nahóntaah goz'ąą da, ła'íí áń doo hadń
nayíntaah da:
14 Nn̲ee daantį́įgee dénchǫ'go ágot'eehíí yiká hát'ííníí, ídíbiiltso'go
nabídintaah.
15 Dénchǫ'go ágot'eehíí hágot'iiníí iłtsąą hileehíí k'ehgo nchǫ'íí yiłchii: áígé'
nchǫ'íí nchaa silįįgo da'itsaahíí yiłchii.
16 Shik'ííyú, shił daanołshóni, nda'ołsii hela'.
17 Dawahá nłt'ééhíí ła'íí dawahá nzhooníí yaaká'gé' nohwaa hi'né'hi
at'éé, Bik'ehgo'ihi'n̲ań idindláádíí Áyíílaahń bich'ą́'gé' nke'né', áń doo łahgo
áná'dol'įįłi da, hat'íhíta łéhídáhgo chagosh'oh nágodleehíí doo áí k'a'at'éé da.
18 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí hát'į́įgo dawahá daahin̲aago áyíílaahíí bitahgé'
da'iłtsé nest'áń begodeyaahíí k'ehgo biyati' da'an̲íhi bee nádaagosiidlįįgo
ánohwilaa.
19 Áík'ehgo shik'ííyú, shił daanołshóni, nn̲ee daantį́įgee nłt'éégo íyésts'ąą le',
yati' t'ąązhį' goz'ąągo, ła'íí ha'ashkeehíí t'ąązhį' goz'ąągo:
20 Nn̲ee bihashke'híí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binzhǫ'íí doo áíle' da.

21 Áí bighą nchǫ'zhin̲éégo ágot'eehíí ła'íí doo bik'ehyú ágot'eehíí dawa
k'ihzhį' ndaanołné'ná', yati' nohwijíí biyi' k'ená'dilzéhíí nohwijíí yun̲e'
isht'egodnt'éégo nádaagodoł'aah, áí nohwiyi'siziiníí hasdáyin̲iiłgo yínel'ąą.
22 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' da'an̲ííyú ádaanołt'ee le', doo daazhógo
dédaadołts'ago da, doo ách'į' nadaałch'aago da.
23 Dahadń yati' daazhógo yidits'agń doo yikísk'eh at'éé dahń, nn̲ee ła'
biká'got'íné biyi' binii' da'at'ééhíí yineł'į́įhíí k'ehgo at'éé:
24 Áń nn̲eehń ádinel'į́įd hik'e dahiyaa, áígé' dagoshch'į' ánolįh n'íí yaa yisn̲ah.
25 Dahadń Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí dázhǫ́ nłt'éhi, begoz'aaníí nn̲ee
ch'ínáyihi'n̲íłi, biyi' déz'iiníí dayúweh yaa higaałń, doo daazhógo íyésts'ąągo
dagoshch'į' yaa yin̲ah daná', yati' yikísk'eh at'ééhń, áń nn̲eehń dawahá áile'íí
bee biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.
26 Dahadń nłt'éégo oshkąąh nzįná' biyati' doo yaa goyą́ą́go yałti'ń ách'į'
nach'aa, áń nn̲eehń bi'okąąhíí doo bá begoln̲e' da.
27 Chągháshé bitaa ła'íí bimaa ádaadiníí, ła'íí isdzáné itsaa daanliiníí bich'į'
nadaagontł'ogíí bich'och'in̲iigo bitaach'ighaago, ła'íí ni'gosdzáń biká'gee
nchǫ'go ágot'eehíí doo hayíí be'ách'ít'éégo da, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa'ń
bin̲ááł okąąh da'an̲iihi, ła'íí dánzhǫǫ at'éhi at'éé.

2

1 Shik'ííyú, Jesus Christ nohweBik'ehń, bich'ą́'idindíni, daahołdląągo nn̲ee
doo ił'anigo baa natsídaałkees.
2 Nn̲ee ła' óodo bee bigan bik'en'áné gólíni, ła'íí bidiyágé nłt'éhi bik'isilaago
dała'adzaagee ha'ayááyúgo, ła'íí nn̲ee tét'iyéhi bidiyágé dénchǫ'éhi yee
ha'ayááyúgo:
3 Nn̲ee bidiyágé nłt'éhihíí zhą́ bich'į' ádaanołt'eego ágádaabiłdołn̲ii, Dząągé'
nłt'éégee dahńdaa; áíná' nn̲ee tét'iyéhíí ágádaabiłdołn̲ii, Da'áígee síńzįį, dagohíí,
Shikeeyú ńdaa:
4 Ágádaanołt'eeyúgoshą' ła' dá'ich'į'go, ła'íí itisgo łanatsídaałkees, nchǫ'go
natsídaałkeesgoshą' aayádaałti'ihíí daałeeh?
5 Shik'ííyú, shił daanołshóni, ídaayesółts'ąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ni'gosdzáń
biká' ágot'ee zhin̲éégo tédaat'iyéhíí da'odląąhíí yee ízisgo da'it'į́į doleełgo
haiyin̲il, ła'íí bilałtł'áhgee begoz'aaníí daabíyéé doleełgo haiyin̲il, áí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań yił daanzhooníí yaa goden'ą́ą́.
6 Áíná' nohwíí tédaat'iyéhíí doo bił da'ołtag da ląą. Nn̲ee ízis it'iiníísha' isná
daanohwidil'į́į? Da'áí yáná'iti'hé yun̲e'shą' odaanohwinihiyood?
7 Da'áí nłt'éégo bee nohwi'dojííhííshą' dénchǫ'go yaa yádaałti'?
8 Nant'án yegos'aaníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí gán̲íígee,
Na'ashhahgé' gólííníí nił nzhǫǫ le', dáni ídił njǫǫhíí k'ehgo, n̲iihíí da'an̲ii
bikísk'eh ádaanołt'eeyúgo nłt'éé:
9 Áíná' nn̲ee ił'anigo baa natsídaałkeesyúgo nchǫ'go ałt'į́į́, begoz'aaníí yitis
hadaadiltaałíí k'ehgo ádaałt'į́į bídaagonołsį.
10 Dahadń begoz'aaníí dawa yikísk'eh at'éé ndi dała'ágo iłsiihyúgo, be-
goz'aaníí dawa yiłsiih hileeh.
11 Ch'a'o'n̲éhíí bee ałn̲éh hela', n̲iihíí, Dahadń zołhéé hela', n̲ii ałdó'.
Ch'a'o'n̲éhíí doo bee áłdzaa daná' dahadń zeezołhį́į lę́'eyúgo, begoz'aaníí yitis
hadiltaałíí nleeh.

12 Begoz'aaníí nnee ch'ínáyihi'nniiłíí nnee bee baa yáda'iti' doleełíí k'ehgo yádaałti', ła'íí áí k'ehgo ádaanołt'ee.
13 Doo bił goch'oba' dahń doo baa goch'oba' dago baa yá'iti' doleeł; áíná' iłgoch'oba'íí aayá'iti'íí yee itisgo at'éé.
14 Shik'ííyú, nnee ła', Oshdląą, niiná' Bik'ehgo'ihi'nań biyati' doo yikísk'eh at'éé dayúgo, hat'íí yit'įį áíná'? Ya' áí odląąhíí hasdábiłteeh née?
15 Kok'isn dagohíí kolah bidiyágé édįhná' dajįį biigha dáshiná'naghaaná',
16 Nohwíí ła' bich'į' gádołniiyúgo, Iłch'į'gont'éehíí bee nannaa, sínzilgo, ła'íí násínłdįįdgo nannaa; áíná' dawahá yídn nlįįhíí doo baa nné' dayúgo; hat'íí bee nzhǫǫ?
17 Áík'ehgo ko'odlą' zhą́ góląįyúgo, doo bikísk'eh ách'íť'éé dayúgo, doo hat'íí ká áile' da, daztsáni k'a'at'éé.
18 Dahadń gánííí doleeł, Ni ondląą, áíná' shihíí shi'odlą' yikísk'eh ánáshť'įįh: ondląąhíí shił ch'í'nah ánle' yikísk'eh ánt'įįłíí da'ádįhgo, áík'ehgo shíí oshdląąhíí yikísk'eh ánáshť'įįłíí bee nił ch'í'nah áshłe'.
19 Bik'ehgo'ihi'nań dała'á nlįįgo hondląą; áí nłt'éé: ch'iidn daanlíni ałdó' da'odląąná' ńdaaldzidgo daaditłid.
20 Áíná' nnee doo goyą́ą́ dahi ńlíni, ko'odlą' golíį́ ndi doo bikísk'eh ách'íť'éé dayúgo doo begolne' da, daztsáni k'a'at'éé, ya' áí doo bígonłsį da née?
21 Hat'íhíta be'okąąhíí bikáʼ dahi'niiłgee Abraham, nohwitaa n'íí, biye' Isaac Bik'ehgo'ihi'nań yaa yinłtįįná'shą', ánát'įįdíí bee Bik'ehgo'ihi'nań, dábik'ehyú át'éhi biłnniid?
22 Bígosíńłsįįd née, bi'odlą'íí ła'íí yikísk'eh at'éehíí dała' na'iziid, bi'odlą'íí yikísk'eh at'éehíí bee łalzaa.
23 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiinií, Abraham Bik'ehgo'ihi'nań yosdląąd, áík'ehgo bi'odlą'híí bighą dábik'ehyú át'éégo bá hótag, nii lę'ehíí begolzaa: áígee Bik'ehgo'ihi'nań bit'eké daabiłch'iniigo daach'ozhíí lę'e.
24 Áík'ehgo bídaagosołsįįd, doo bi'odlą' zhą́ bee Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee nnee dábik'ehyú át'éé da, áíná' yikísk'eh ádaat'eehíí ałdó' bee Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee dábik'ehyú át'éé.
25 Da'ágát'éégo Ráhab, isdzán nant'į' naghái n'íí, ch'iniii nai'aahíí ha'áyíílaa, áígé' łahyúgo ch'ínádais'a'ná', ánát'įįdíísha' bee dábik'ehyú át'éé biłdo'niid?
26 Kots'í koyi'siziiníí ádįhyúgo daats'iztsąą, áí k'a'at'éégo ko'odlą', bikísk'eh ách'íť'éehíí ádįhyúgo, doo hat'íí ká áile' da.

3

1 Shik'ííyú, hołąągo iłch'ígó'aahíí daałeeh hela', iłch'ídaagont'eehíí itisgo nyeego nohwaa yá'iti' doleeł bídaagonołsįhíí bighą.
2 Daanohwigha łą́ągo ndaahiilziih. Dahadń yałti'gee doo iłsiih dahń nnee dázhǫ́ nłt'éhi nlįį, nłt'éégo áyíłsį, bits'í dawa da'ániíyú ánát'įįł.
3 Łįį́ bizaa'áh bá ádaagohiidle' nohwik'ehgo naghaahíí bighą; áík'ehgo bits'í dawa bee daahiidlo'.
4 Tsina'eełíí ałdó' baa natsídaałkees, dázhǫ́ nchaa ndi, ła'íí nawode ńch'iidíí aná'oł ndi, benal'eełíí dázhǫ́ ált'ísę́hi bee na'ił'eełíí dahát'įįyú yidił'eeł.
5 Da'ágát'éégo kozaadíí ált'ísę́ ndi ízisgo ágot'eehíí yee áda'odlíígo yałti'. Gochaago godnlch'il goz'áni kǫ' ałch'ísę́hi bee bikǫ' do'nil łą́ą!
6 Kozaadíí kǫ' do'nilíí k'a'at'éé, ni'gosdzáń bikáʼ nchǫ'íí dawa bik'ehyú át'éhi k'a'at'éégo nohwits'í biyi' itah nlįį; kots'íhíí dawa yiłchǫǫh; ch'iidn bikǫ'

diltłi'íí bich'á'gé' kǫ' bee bikǫ' do'ni̲lgo ch'idehezn̲a'gé' nch'ihenn̲a'zhį' yikǫ' da'dini̲l.

7 Tsétahgo daagolíínií iłtah at'éhihíí, dlǫ', tł'iish, túnteel biyi' daagolíínií daabi'dilzhǫǫ, ni'gosdzáń biká' nn̲ee daabiłshǫǫ:

8 Áíná' doo hadń kozaad yołshǫǫh at'éé da: nchǫ'go doo nehe'náhi at'éé da, ła'íí dázhǫ́ bik'asda' nchǫ'.

9 Kozaad bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa'ń áshǫǫd daabiłn'n̲ii; da'áí bee nn̲ee, Bik'ehgo'ihi'n̲ań k'ehgo ádaaszaahi, yati' bee daahónkaał.

10 Da'áí kozé'íí bich'á'gé' yati' nłt'éhi ła'íí yati' nchǫ'i bee hagohiigháh. Shik'ííyú, díí doo ágát'éé da le'at'éhi.

11 Ya' ni'gé' túhálį́ígee tú nzhǫǫhíí ła'íí tú nk'ǫǫzhíí dała' halį́į́ née?

12 Shik'ííyú, ya' tsį, figs holzéhi, olives náyinłt'į́, dagohíí dasts'aa figs náyinłt'į́ née? Áí k'a'at'éégo tú nk'ǫǫzhíí hálį́ígee tú nzhooníí doo hálį́į́ da.

13 Nohwitahyú hadń goyą́ą́go bił ígózį? Bi'at'e' nłt'éehíí be'ánát'į̨łíí ch'í'n̲ah áyíłsį le', igoyą' doo t'ąązhį' yáná'iti' dahíí ye'at'éé.

14 Nohwijíí yun̲e' nohwił daagoshch'íí'go dánohwízhą́ nłt'éehíí ádá hádaałt'į̨yúgo, ła'íí dashízhą́ itisgo ánsht'eego daanołsiyúgo, doo ádaa da'ołdlíí da le', doo ách'ini̲iyú ách'in̲e' dayúgo łé'iłchoohi at'éé.

15 Ídiłgo ch'idzaaníí doo yaaká'gé' nke'né' da, dá ni'gosdzáń biká' benagowaahi, dakó ko'at'e'íí bik'ehgo, ch'iidn binant'a' bich'á'gé'hi at'éé.

16 Dabízhą́ nłt'éehíí ádá hát'į́į́híí, ła'íí dashízhą́ itisgo ánsht'eego nzį̨híí golį́ígee doo nkegohen'ą́ą́ da doleeł, ła'íí nchǫ'go ágot'į̨į̨híí dawa begoz'ąą.

17 Áíná' yaaká'gé' igoyą'íí díí k'ehgo at'éé, dázhǫ́ nłt'éé, bił nkegohen'ą́ą́, dawa bich'į' ch'izhǫ́ǫ́, doo ádił k'a'ách'ít'éé da, dázhǫ́ koł goch'oba', ła'íí nłt'éégo ánáda'ch'ol'į̨łgo, doo ił'anigo baa nach'ítsikeesgo da, doo koká' zhą́ gózhǫ́ǫ́go da.

18 Nn̲ee nkegohen'ą́ą́go ádaagołsiníí k'eda'dile'go dábik'ehyú ách'ít'éehíí binest'ą' goleeh.

4

1 Hat'íí bighą ilch'į' nadaagonołkaad, ła'íí nohwitahyú ilch'į' hadaashkeed? Nohwiyi' dawahá nchǫ'íí biká hádaałt'iiníí nohwiyi' ilch'į' na'iziidhíí bighą go'į́į́.

2 Hat'íhíta nchǫ'íí ch'éh hádaałt'į̨híí bighą nada'ołtseed: hat'íhíta naaniyú daabíyéehíí ádá hádaałt'į̨ná' doo nádaadołné' dahíí bighą ilch'į' hadaashołkeed, ła'íí ilch'į' nadaagonołkaad: doo daahołkéedgo da'ołkąąh dahíí bighą doo nádaadołné' da.

3 Dánohwízhą́ ádá hádaałt'į̨híí biká da'ołkąąhíí bighą doo nohwaa hi'né' da. Ágát'éégo da'okąąhíí doo bik'eh da.

4 Nant'į' nakaiyíí k'a'at'éégo ádaanołt'éhi, ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí nohwił daanzhǫǫyúgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań yik'edaann̲iihi ádaanołt'ee, ya' doo bídaagonołsį da née? Áík'ehgo dahadń ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí zhą́ bił nzhoonií Bik'ehgo'ihi'n̲ań yik'enn̲iihi ádilne'.

5 Ya' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiinií án̲íihíí doo bighani golį́į́ dago gán̲íí daanołsį née, Ya' Holy Spirit nohwiyi' golíínií nchǫ'íí hát'į́į́ née, dawahá ádá hát'į́į́ née? Dah, da'an̲ii doo ágát'éé da.

6 Áíná' Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí itisgo nohwaa daihiné'. Ái bighą gánííd, Ádaa da'odlíihíí Bik'ehgo'ihi'nań bich'ą'zhį' at'éé, áíná' ádaa goch'iyolba'íí Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí bee daayich'onii.

7 Ái bighą Bik'ehgo'ihi'nań baa ádaa deinołt'aah. Ch'iidn nant'án bidah ádaanołt'ee, áík'ehgo nohwich'ą' nádilyeed.

8 Bik'ehgo'ihi'nań ałhánégo bit'ahgo daanołjį, áík'ehgo bíí ałdó' ałhánégo nohwit'ahzhį' nlíni at'éé. Nchǫ'go ádaanołt'eehíí, nohwigan tádaałgis: nnee biini' nakihíí daanołíni, nohwijíí daanzhǫǫgo ádaałe'.

9 Doo nohwił daagozhǫǫ dago daałchag, chaał nahisółtąą le': nohwidloh n'íí daałchago ánádaałdle', nohwił gozhóónídoo nohwił anii dago ánádaałdle'.

10 NohweBik'ehń binadzahgee ádaa daagoch'olba', áík'ehgo hadag ádaanohwile'.

11 Shik'ííyú, doo aayánáltihíí ádaadoł'jįgo dénchǫ'égo łaa yádaałti' da. Hadń bik'isn yí'iłtahyúgo, dagohíí bik'isn dénchǫ'égo yaa yałti'yúgo, Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aanií yí'iłtah ła'íí dénchǫ'égo yaa yałti': Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aanií baa yáńłti' lę'eyúgo, begoz'aanií doo yikísk'eh áńt'ee da, áíná' aayałti' ihíí ńlį́.

12 Begoz'aanií áyíílaahíí dała'á nlįį, da'áń ałdó' hasdáhiniiłíí yínel'ąą, ła'íí da'ílíí yiłchiigo yínel'ąą: áíná' hat'íí ńlį́ ńńzįgo aayánáltihíí ádńl'į́go nnee ła'ihíí baa yáńłti'go?

13 Są́ą'a, nohwíí gádaadołniihíí, Díí jįį dagohíí iskąą ákú kįh goznilyú nkáh, akú dała'á nohwełegodáh, nada'iilnii ła'íí nohwaa nada'iiniigo, áík'ehgo bestso nohwá ígowáh, daadołnii:

14 Ndi iskąą ágonéhíí doo bídaagonołsį daná' ádaadołnii. Nohwi'ihi'na' hat'íí át'éé? Ádd nahinago dét'įh hiłtséhgé' da'ádįhíí k'ehgo ádaanołt'ee.

15 Áíná' gádaadołniigo nłt'éé, NohweBik'ehń hat'į́yúgo daahii'naa doleeł, áík'ehgo díí ádaahiidle', dagohíí ái ádaahiidle', daadołniigo.

16 Doo ágádaadołnii dayúgo ádaa da'ołdlíígo yádaałti': ágát'éégo yá'iti'íí nchǫ'íí át'éé.

17 Dahadń áígee ách'ít'éehíí yígółsį ndi doo ágát'éé dahń nchǫ'íí bá hileeh.

5

1 Są́ą'a, ízis da'ołt'iinií, daałchag ła'íí daadołwosh, iniigodilnéhíí bee nohwiká' ngowáhíí bighą.

2 Bee ízis da'ołt'iinií daanłdzid, ła'íí nohwidiyágéhíí doolé daayiyąą.

3 Nohwi'óodo ła'íí béshłigai daadichii; ái bidichiihíí nohwaa nagolni' doleeł, ái kǫ' diltłi'híí k'ehgo nohwitsį' yiyąą doleeł. Dawahá łáń da'ílį́híí iké'yú náhilkaahíí bighą iłch'į' nadaasołné'.

4 Są́ą'a, daanohwini' biyi' ihigeshgo nnee nada'iziidíí daayółbiįł n'íí t'ąązhį' bich'ą' daahónołtą'íí nohwich'ą' daadilwosh: nnee daahigeshíí daachagíí Bik'ehgo'ihi'nań, nnee doo náhóltagyú biNant'a'íí, yidezts'ąą.

5 Ni'gosdzáń biká' ízis da'ołt'iinií ła'íí gonedliinií zhą bee daahinołnaa ni'; ádeenisołk'ah, magashi bidinesk'ahgo siideehíí k'ehgo, k'adíí na'itseedíí biká' ngonyáá.

6 Nnee dábik'ehyú át'éehíí zideego bá nadaagoso'ąągo daazesołhįį; do nohwidag at'éé dago.

7 Áík'ehgo shik'ííyú, nohweBik'ehń nadáhzhį' biba' nohwił nkedaagohez'ąą le'. Są́ą'a, k'edileehíí ni'gosdzáń bich'ą'gé' nest'ą' łáń ílíni bił nkegohen'ą́ągo yiba' sidaa, da'iłtsé ła'íí iké'zhį'go nanágoltąązhį'.

8 Nohwíí ałdó' nohwił nkedaagohez'ą́ą́ le'; nohwijíí nłdzilgo ádaałe': nohwe-
Bik'ehń nadáhgee ngowáhíí bighą.
9 Shik'ííyú, doo łída'ołtah da, doo nohwá ndaago'aah da doleełhíí bighą;
są́ą́'ą, ndaago'a'íí ch'é'ítiingee siziį.
10 Shik'ííyú, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidíí nohweBik'ehń
bizhi' bee yádaałti' n'íí, biniidaagonłt'éehíí bił nkedaagohez'ąąhíí nohwił
ch'ídaago'aahgo bikísk'eh ádaanołt'ee le'.
11 Są́ą́'ą, nłdzilgo naziį n'íí bił daagozhóónníí baa natsídaahiikees. Job holzéhi
nłdzilgo siziį n'íí baat'ídaanohsį, biniidaagodelzaahíí bikédé'go nohweBik'ehń
baa nách'ozbaadíí yídaagołsį; nohweBik'ehń dázhǫ aatét'íi ła'íí bił goch'oba'hi
at'éé.
12 Shik'ííyú, díínko bee itisgo ádaanołt'ee le', doo yaaká' bee nohwitł'a
dahnádaadidołniih da, doo ni'gosdzáń bee da, doo ła'ihíí bee da; áíná', Ha'aa,
daadołniigo da'anii ádaadołnii le'; dahyúgohíí dánko nohwaa yá'iti' doleeł.
13 Nohwitahyú ła' biniigonłt'éé née? Áń okąąh le'. Ła' bił gozhǫ́ǫ́ née?
Bik'ehgo'ihi'nań ya'ahénzigo ido'aał le'.
14 Nohwitahyú ła' nezgai née? Ínashood yánazíni yiká ádaanii le'; áí nohwe-
Bik'ehń bizhi'íí binkááyú ik'ah yił yedilníihgo bá da'okąąh le':
15 Áík'ehgo odląągo okąąhíí bee nezgaihíí nadzíih, áík'ehgo nohweBik'ehń
hadag ánábidodlíił; ła'íí nchǫ'go adzaa lę'eyúgo, binchǫ'íí bá da'izlíné
ánádolniił.
16 Nda'ołsiihíí baa łił nadaagołni', ła'íí iłdenáágo łáda'ołkąąh, áík'ehgo
nádaanohwi'dilziih. Nnee dábik'ehyú at'éehíí bijíí dawa bee okąąhgo dázhǫ
bedełnníí.
17 Elías nnee dá nohwíí k'a'at'éhi nlįį lę'e, áń, Doo nagołtįį da le', niigo
bijíí dawa bee oskąąd: áík'ehgo ni'gosdzáń biká' dá doo nagołtįįhé taadn
łegodzaagé' gostáń dahiitąą.
18 Áígé' ná'oskąądgo yaaká'gé' nkegonłtą́ą́, áík'ehgo ni'gosdzáń biká' nest'ą'
nádaagozdlį́į́.
19 Shik'ííyú, nohwitahyú ła' da'anii ágot'eehíí yich'á' nyááyúgo, ła' t'ąązhį' yił
nnat'áázhyúgo;
20 Díínko yígołsįįh le', nchǫ'go at'į́į́hń bi'at'e' nyihesiihgé' dahadń t'ąązhį'
yił nnat'áázhń, áń da'itsaah bich'á'gé' biyi' siziinníí hasdábidołteeł, áík'ehgo
nchǫ'íí łą́ą́go yiłegodihoził.

THE FIRST GENERAL EPISTLE OF PETER

1 Shíí Peter, Jesus Christ binal'a'á nshłíni, nnee nanidí' daanlįįgo iłts'ą'yú Póntus, Galátia, Cappadócia, Asia, ła'íí Bithýnia daagolzeeyú odaagohesle'ihíí bich'į' k'e'eshchii,

2 Nohwíí, Bik'ehgo'ihi'nąń nohwiTaa dabíntsé nohwídaagołsįgo hanohwihezṉil, ła'íí Holy Spirit hadaanohwidezlaago, Jesus Christ bikísk'eh ádaanoht'eego, ła'íí bidił bee nohwik'í daidiłta' doleełgo hanohwihezṉil: Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą'dí' iłch'į'gont'éehíí dayúwehégo bee nohwá ígohighá́h le'.

3 Bik'ehgo'ihi'nąń, Jesus Christ nohweBik'ehń biTaa, ba'ihégosį le', áń biłgoch'oba'íí an'odaazliiníí bee Jesus Christ daztsąądí' naadiidzaahíí biláhyú ánídégo nádaagosiidlįį, áík'ehgo yaaká'yú gózhóónííndaahóndliihíí doo nohwits'ą' bech'ígowáh dago biká daadéet'įįh.

4 Bik'ehgo'ihi'nąń bits'ą'dí' daanohwíyéé doleełi, doo da'ílíí hileeh dahi, doo hichǫǫh dahi, doo bech'ígonáh dahi, yaaká'yú nohwá nano'nįí,

5 Nohwi'odlą' golíįíhíí bighą Bik'ehgo'ihi'nąń binawod bee nłt'éégo nohwinádéz'įį, hasdáhiikáhíí ąął łalzaazhį', áí nohwá iłch'į'ilzaago nnágodzaago ch'í'nah ádolniił.

6 Áí bighą, k'adíí dét'įhézhį' iłtah at'éégo nanohwi'dintaahgo nohwiniidaagonłt'éé lęk'e ndi dázhǫ nohwił daagozhǫǫ:

7 Nanohwi'dintaahíí bee nohwi'odlą' nłdzil shįhíí nabí'dintaah; óodo ko' bee bitádil'eeł, óodo da'ílíí hileeh, áídá' nohwi'odlą'íí óodo bitisgo ilíį; áík'ehgo nohwi'odlą' nłdzil bígóziyúgo, Jesus Christ nádzáágo nohwa'ihéndzįgo, daanohwidnłsįgo, ła'íí nohwits'ą'idindláád doleeł:

8 Christ doo hwahá daahołtséh da ndi nohwił daanzhǫǫ; k'adíí áń doo daah'íį da ndi daahohdląągo nohwił daagozhǫǫ, nohwił gozhóóníídoo hagot'éégo baa na'gonį' dago yaaká'yú idindláádíí k'a'at'éé:

9 Dayúweh nohwi'odlą' bee nasozįįyúgo nohwiyi'siziiníí hasdakáh.

10 Áí hasdách'igháhíí bee Bik'ehgo'ihi'nąń nohwaa ch'oba' doleełíí, dabíí binkááyú nada'iziidi n'íí yaa nadaagosni'; áí hasdách'igháhíí yiká na'ódaadiłkid, ła'íí dázhǫ yídaagołsįįh hádaat'įįgo nadaayiłkaah lęk'e:

11 Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidi n'íí Christ biSpirit daayigoyiłíni dabíntsédá' Christ biniigodilne'íí yaa nagosni', ła'íí bikédí'go bits'ą'idindláádíí ałdó' yaa nagosni', áík'ehgo hagot'éégo ágodoniiłíí, ła'íí da'os'ah ágodoniiłíí yiká na'ódaadiłkid lęk'e.

12 Holy Spirit yaa nagosni' n'íí, doo áí goldohíí biyi' ánágot'įįł da doleełgo, áídá' díí goldohíí biyi' ágone' doleełgo Bik'ehgo'ihi'nąń binkááyú nada'iziidi n'íí bich'į' ch'í'nah ágolzaa, áík'ehgo k'adíí da'áí bee nohwił na'gonį', nnee Holy Spirit yaaká'dí' nkenł'a'íí biláhyú yati' baa gozhóni yee nohwich'į' yádaałti'íí, da'áí yee nohwił nanádaagolni', áí Bik'ehgo'ihi'nąń binal'a'á yaaká'yú daagolíínníí yídaagołsįįhgo hádaat'įį.

13 Áí bighą nohwiini' ładaahłe', ídaa daagonohdząą le', Jesus Christ nádzáágo Bik'ehgo'ihi'nąń biłgoch'oba'íí nohwíyéé doleełíí dángont'i'zhį' ndaahołíí;

14 Chągháshé da'dits'agíí k'ehgo ádaanoht'ee le', Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo hwahá
bídaagonołsįįh dadá' nchǫ'íí zhą́ hádaaht'įį n'íí doo dayúweh be'ádaanoht'ee da
le':
15 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań, nohwich'į' ánn̲iidíí, godilzįhgo at'ééhíí k'ehgo
nohwíí ałdó' nohwi'at'e'íí dawa bee daagodinołsį le';
16 Gán̲íígo bek'e'eshchįįhíí bighą, Shíí dilzinihíí nshłįį; áík'ehgo nohwíí ałdó'
daagodinołsį le'.
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo hadíń yik'izhį' at'éégo da, nn̲ee daantį́į́gee
hagot'éégo ádáát'įįdíí yee yándaago'a', áń nohwiTaa daabiłdohn̲iigo
nádaahohkąąhyú bédaałdzidgo daadinołsį le', ni'gosdzáń biká' daagonohłįįdá':
18 Díí bídaagonołsį le', doo áníidá' daanohwitaa n'íí bi'at'e' nohwił ch'ídaiz'ąą
n'íí doo nt'é da, áídá' áí biyi'dí' nanánohwi'dihezn̲ii, Béshłigai ła'íí óodo da'ílíí
hileehi doo bee nanánohwi'dihezn̲ii da;
19 Áídá' Christ bidił łáń ílíni bee, áń dibełį́į́ bizhaazhé doo baa dahgoz'áni
da, doo hayú baa daats'idiłhił dahíí k'a'at'éégo nlįį:
20 Áń ni'gosdzáń doo hwahá nnit'aa dadá' habi'doltįį, áík'ehgo da'iké'yú
ngonyáágee nohwá ch'í'n̲ah alzaa,
21 Christ biláhyú Bik'ehgo'ihi'n̲ań daahohdląą; Christ daztsąądí'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań naadiidzaago ábíílaa, ła'íí bee bits'ą́'idindláádíí baidin'ą́ą́,
áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań daahohdląągo bits'ą́'dí' nłt'ééhíí ndaahołíí doleeł.
22 Doo daazhógo da, áídá' da'an̲iigo nohwik'isyú nohwił daanzhǫǫ doleełgo
Holy Spirit biláhyú da'an̲ii ágot'eehíí bikísk'eh ádaanoht'eehíí bee no-
hwiyi'siziiníí nzhǫǫgo ádaahłaa, áík'ehgo nohwijíídí' dázhǫ́ łił daanohjǫǫ le':
23 Da'ílíí hileehi doo bee áníidégo nádaagosohdlįį da, áídá' doo da'ílíí hileeh
dahi bee nádaagosohdlįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' hin̲áhi ła'íí dahazhį' be-
goldohi bee nádaagosohdlįį.
24 Nn̲ee dawa tł'oh k'ehgo ádaat'ee, ła'íí nn̲ee zhin̲éégo ízisgo ágot'eehíí
ch'il dénzhonéhíí k'ehgo ádaat'ee. Tł'ohíí daaniłné, ła'íí ch'il dánzhonéhíí n'íí
nanihidéh:
25 Áídá' nohweBik'ehń biyati' dahazhį' begoldohi at'éé. Díí yati'íí bee
nohwich'į' yáná'itihíí, yati' baa gozhóni at'éé.

2

1 Da'oh'n̲i'íí, nadaahch'aahíí, nzhóni ádaadoł'iiníí, ła' bíyééhíí
ídáhádaaht'iiníí, ła'íí nchǫ'go yádaałti'íí dawa k'ihzhį' ndaagodinoh'aahgo,
2 Mé' áníi gozlíni ibe' yídįh daanlįįhíí k'ehgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati', ibe'
nłt'éhi, bídįh daanohłįį, bee daanołseeł doleełhíí bighą:
3 NohweBik'ehń biłgoch'oba'íí iłk'idá' daasolįhgo.
4 Áń bich'į' nnohkáh, áń tséé hin̲aahíí k'ehgo nlįį, nn̲ee doo hádaabit'įį da ndi
łáń ílį́į́go Bik'ehgo'ihi'n̲ań habiłtįį.
5 Nohwíí ałdó' tséé hin̲áhi daanohłįįhíí k'ehgo kįh godiyini doo hit'įį dahíí
nohwee ágóln̲e', okąąh yedaabik'ehíí daadilzini daahłeehgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
baa hi'n̲iiłhíí k'ehba'ihédaanhsįgo daahohkąąh, áí Jesus Christ biláhyú
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił dábik'eh.
6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'e'eshchiiníí biyi' gán̲íí, Isąą, Siongee
hágon'ą́ą́gee tséé dantsé si'aaníí nnish'aah, łáń ílį́į́go hałtíni, áí tsééhíí Christ
nlįį: áík'ehgo dahadíń bosdląądíí doo hant'é yik'e ídaayándzį da doleeł, n̲ii.
7 Áí bighą áń daahohdlaaníí nohwich'į' łáń ílį́į́: áídá' doo da'odląą dahíí
bich'į́'go tséé kįh ádaagole'íí yó'odaisn̲e'i n'íí hágon'áágee dantsé si'aaníí silįį,

8 Doo da'odląą dahíí yséé bighą nach'igeehíí, tséé ts'iztałgo nach'ikaadíí
silįį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' doo daach'idits'ag dahíí bighą nach'iniidéh; díí
yee bángon'ąąhi ádaach'it'ee.
9 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań, godiłhiłdí' dabíí bits'ą́'dí' díyat'éégo idindláádzhį'
nohwiká ánn̲iidíí, ízisgo ye'at'ééhíí ch'í'n̲ah ádaanołsį doleełhíí bighą
nohwíí daałinolt'įįłíí hanohwi'dihesn̲ilhi ádaanoht'ee; nadaant'án okąąh
yedaabik'ehíí daanohłįį, nohwinant'a' dała'áhíí daanohłįįgo daagodinołsini,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyéé daanohłįį:
10 Łahn doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bíyééhíí daanohłįį da, n'íí k'adíí bíyéé
daanohłįį: łahn Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo nohwaa ch'oba' da, n'íí k'adíí nohwaa
ch'oba'.
11 Shił daanohshóni, díí ni'gosdzáń biká'zhį' nanidí' nakaihíí ła'íí dét'įhézhį'
kú nakaihíí k'ehgo daanohłįįgo, nádaanohwoshkąąh, nohwits'í bich'į' zhin̲éégo
nchǫ'i zhą́ hádaaht'iiníí bits'ą́'zhį' ádaanoht'ee, nohwijíí yun̲e' nłt'éhihíí nchǫ'íí
bich'į' nagonlkaad;
12 Doo Jews daanlįį dahíí binadzahgee nohwi'at'e' nłt'éégo ádaanołsį:
áík'ehgo doo bik'ehyú ánádaaht'įįł da, daan̲iigo nohwída'iłtah ndi nłt'éégo
ánádaaht'įįłíí daayo'įįgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ya'ihédaanzį doleeł, áń baa nyááhíí
bijįį.
13 NohweBik'ehń bíyéé daanohłįįhíí bighą nn̲ee yenagos'aaníí dawa
bikísk'eh ádaanoht'ee: ízisgo nant'án, áń ízisgo at'éhi nlįįgo daadohts'ag;
14 Nant'ánchań daanliiníí ałdó' daadohts'ag, áí doo bik'ehyú ánádaat'įįł
dahíí biniidaagodiln̲e'go, ła'íí dábik'ehyú ánádaat'įįłíí nłt'éégo ánádaaht'įįł
daayiłn̲iigo ízisgo nant'án nohwich'į' yił'aa.
15 Díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá hát'įį, dábik'ehyú ádaaht'iiníí bee nn̲ee doo
daagoyą́ą́ dahíí, nt'é yaa yádaałti'íí doo yídaagołsį dahíí, doo nt'é daan̲ii dago
ádaahłe':
16 Jews bich'į' begoz'aaníí doo dayúweh bi'isna' daanohłįį da; da'ágát'éé ndi
dawa nohwá bił ch'í'otąąhíí doo nohwinchǫ'íí bił yaa nadaasołtsooz da, áídá'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bánada'ohsiidíí daanohłįįgo daahinohn̲aa.
17 Nn̲ee dawa daadinołsį le'. Odlą' bee nohwik'isyú daanliiníí nohwił
daanzhǫǫ le'. Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsįgo bédaałdzid le'. Ízisgo nant'anhíí
daadinołsį le'.
18 Nada'ohsiidíí, nohwinant'a' daanliiníí dawa bee daadinołsįgo daado-
hts'ag; daanzhooníí ła'íí doo hago ádaat'įį dahíí doo áí zhą́ da, áídá' hadaash-
keehíí ałdó' daadohts'ag.
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee nłt'éégo ách'ídzaago ídégoch'ilziyúgo,
áídá' doo nchǫ'go ách'ídzaa da ndi koniigodiln̲e'go nye'i ch'idits'ago bidag
ách'ít'ééyúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee dábik'ehyú ách'ít'éé.
20 Nchǫ'go ádaahdzaahíí bighą nohwiniigodelzaahíí bidag ádaanoht'eeyúgo,
ya' áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nzhǫǫ nee? Dah. Áídá' dábik'ehyú ádaaht'įį ndi
nohwiniigodelzaago bidag ádaanoht'eeyúgohįį, áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił nzhǫǫ.
21 Ágát'éégo nohwiniidaagonłt'ééhíí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwich'į'
ánn̲iid: Christ nohwá biniigodelzaa, áík'ehgo shedaanołt'ee le', nohwiłn̲ii:
22 Áń doo nchǫ'go adzaa da, nach'aago yá'iti'íí doo bizé'dí' diits'ag da:
23 Áń nn̲ee yati' bee daabokáał ndi bíí doo t'ąązhį' yati' yee okáał da:
áń biniigodelzaa ndi goyéégo nohwich'į' godish'aah doo n̲ii da; ndihíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehgo aayałti'ihíí yaa ídet'ąą lę́k'e:

24 Áń nohwinchǫ'íí dabíí bits'í ída'áyiidlaago tsį'iłna'áhi yiká' daztsąą, néé
nohwinchǫ'íí bich'į' dasiitsąądá' dábik'ehyú ágot'eehíí bich'į' daahin'n̲aa
doleełhíí bighą: nohwá habi'doltsazíí bighą nohwinchǫ'íí bits'ą́'zhį'
nádaahdzii.
25 Dibełį́į́ ch'a'onałsą́ą́híí k'ehgo ádaanoht'ee ni'; k'adíí t'ąązhį' dibełį́į́ Nany-
oodihíí baa nánohkai, áń Christ nlįįgo nohwiyi'siziiníí Yin̲ádéz'iiníí nlįį.

3

1 Da'ágát'éégo isdzáné daanohłíni, nohwiką' daadohts'ag; áík'ehgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' doo yikísk'eh ádaat'ee dayúgo, doo nt'é daabiłdohn̲ii
da ndi, nłt'éégo ádaanoht'eehíí bee da'odląą daaleehgo daahonołbįįh doleeł;
2 Nłt'éégo ánádaaht'įįłgo ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań daadinołsįgo daayo'įįhíí bighą
da'odląą daaleeh.
3 Doo nohwiká'yú zhą́ ídaadołzhǫǫ da, daazhógo nel'į́į́híí bighą doo nohwit-
sizíl iłtah at'éégo daashbizh da le', ła'íí dawahá óodo ádaaszaahíí doo nohwaa
dahnazn̲ilgo da, ła'íí diyágé łáń ílííníí doo nohwik'isilaago da:
4 Áídá' nohwijíí yun̲e' nłt'éégo ágot'eehíí bee dénzhonégo ádaahłe',
nohwijíí yun̲e' isht'edaagodnt'éégo, ła'íí dant'éheego be'ádaanoht'eego, áí
be'ídaadołzhooníí doo da'ílíí daaleeh dahi, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee
łáń ílíni.
5 Da'ágát'éégo doo áníidá' isdzáné daagodnłsiníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yaa
da'ołííhíí ídaadilzhǫǫ lę́k'e, biką' daidits'ago:
6 Sarah ágát'éégo Abraham yidits'ag lę́k'e, shinant'a' yiłn̲iigo:
da'osodląądhíí bighą áń bich'eke'yú k'ehgo daasolįį, nłt'éégo ádaanoht'eeyúgo,
ła'íí doo nt'é bik'e nadaałyiz dayúgo.
7 Da'ágát'éégo nn̲ee daanohłíni, nohwi'aa baa natsídaahkeesgo bił
daagonohłįį, bits'í doo nłdzil dahíí bighą daadinołsį, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biłgoch'oba'íí nohwi'ihi'n̲a' nohwá ágołsiníí da'ánohła nohwíyééhíí bighą;
áík'ehgo da'ohkąąhgee doo nohwich'į' nagontł'og da.
8 Da'iké'yú goz'aaníí, daanohwigha nohwinatsekees dała'á ádaanołsį, łaa
daach'ohba' le', odlą' bee iłk'isyú daanohłįįgo łił daanohjǫǫ le', nohwijíídí'
nohwił daagoch'oba' le', k'édaanohsį le':
9 Ła' doo bik'ehyú ádaanohwizlaa dayúgo doo iké'dén̲á ágánádaahdle' da,
daanohwóch'iid lę́k'eyúgo doo t'ąązhį' daahóhch'iid da: áídá' gozhóóníí bá
hádaaht'įį; díí bighą Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwich'į' ánn̲iid bídaagonołsį, ła'íí áí bee
gozhóóníí nohwíyéé doleeł.
10 Hadíń ihi'n̲á bił nzhooníí, ła'íí nłt'éégo bíyołkaał hat'ííníí, áń doo nchǫ'go
yałti' da le', doo łé'iłchoo da le':
11 Áń nchǫ'íí yits'ą́'zhį' ann̲e'go nłt'ééhíí ye'at'į́į́ le'; iłch'į'gont'ééhíí yiká
hát'į́į́go nłdzilgo yikádéz'įį le'.
12 NohweBik'ehń nn̲ee dábik'ehyú ádaat'eehíí yik'idéz'įį, áí bi'okąąhíí
yíyésts'ąą: áídá' nn̲ee doo bik'ehyú ánádaat'įįł dahíí yits'ą́'zhį'go dahnot'aał.
13 Nłt'éégo ádaanoht'eedá', hadíńshą' nohwin̲í'diłn̲íh?
14 Dánzhǫǫgo zhą́ ágot'eehíí bighą nohwiniidaagonłt'éé ndi, nohwá gózhǫ́ǫ́
doo: nn̲ee nohwik'edaann̲iihíí doo bédaałdzid da, doo nohwił nadaagontł'og
da le';
15 Áídá' nohweBik'ehń, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nlįįgo, nohwijíí yun̲e' daadinołsį
le': nłt'ééhíí nohwádįhyú goz'aaníí nohwijíí biyi' yun̲e' nda'ołííhíí nn̲ee ła'

yighą nanohwídíłkidyúgo, hagot'éégo bich'į' hahdziihíí t'ah bíntsé bídaagonołsį le', tąądégo ła'íí daadinołsįgo baa nadaagoł̨ni' le':

16 Nłt'éégo ánádaaht'įįłgo ídédaagososįįdgo, Christ biláhyú nohwi'at'e' nłt'éé ndi łéda'iłchoogo nchǫ'go ánádaat'įįł daanohwiłn̨iihíí ídaa yádaandzį doleeł.

17 Bik'ehgo'ihi'n̨ań bik'ehgoyúgo nłt'éégo ánádaaht'įįł ndi nohwiniidaagonłt'éehíí dábik'eh, áídá' nchǫ'go ánádaaht'įįł zhin̨éehíí bighą nohwiniidaagonłt'éeyúgohíí doo nzhǫǫ da.

18 Christ dałahńdi nohwinchǫ'híí bighą biniigodelzaa, áń dábik'ehyú át'éehíí doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí yá biniigodelzaa, Bik'ehgo'ihi'n̨ań yaa nnohwin̨ííłhíí bighą, bits'í zhą́ zesdįį, áídá' biyi'sizíni doo zesdįį da, áí bee naadiidzaa:

19 Áí bee spirits ha'áshijeedyú ńyáágo yich'į' yałti';

20 Áí spirits-híí doo áníídá' dabízhą́ daabik'eh ndi Bik'ehgo'ihi'n̨ań bágoho'aał lę́k'e; Noah hin̨aadá' tsina'eełíí áile'dá' tsina'eełíí biyi' tsebíí hilt'eego zhą́ hasdákai, tú biláhyú.

21 Áí túhíí tú bee baptize ánohwi'delzaago Jesus Christ daztsą́ądí' naadiidzaahíí biláhyú hasdáhiikaihíí bee nohwił ch'í'n̨ah ágolzaa, (baptism doo koká' chiníí naił'eełgo ágolzee da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań binadzahgee dábik'ehyú ách'ít'éégo ídégoch'iłsįgo ágolzee.)

22 Christ yaaká'yú onádzaago Bik'ehgo'ihi'n̨ań bigan dihe'nazhin̨éégo dahsdaa; Bik'ehgo'ihi'n̨ań binal'a'á yaaká'yú daagolíínníí, ła'íí yedaabik'ehíí, ła'íí spirits binawodíí dawa daabidits'ago ádaabi'deszaa.

4

1 Christ bits'í bee nohwá biniigodelzaahíí k'ehgo nohwíí ałdó' binatsekeesíí k'a'at'éégo nohwinatsekeesíí ádaahłe'go nohwíí ałdó' bá nohwiniigodiln̨e'go dábik'eh: hadíń bits'í bee biniigodelzaahíí nchǫ'íí yits'ą́' ńyáá;

2 Áík'ehgo neheǹa'zhį' kots'í zhin̨éégo nchǫ'i ánádaat'įįłíí doo yaa biini' da, áídá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań hát'íínníí zhą́ ánát'įįłgo yaa biini' doleeł.

3 Bik'ehgo'ihi'n̨ań doo daayokąąh dahíí bił daanzhǫǫgo ánádaat'įįłhíí k'ehgo ánádaahiit'įįł n'íí ąą́ł bech'ígóyáá; díínko be'ánádaahiit'įįł ni': nchǫ'íí doo bich'į' t'ąązhį' ádaant'ee da ni', nohwits'í zhin̨éégo nchǫ'íí zhą́ hádaahiit'įį ni', nohwił nádaagodeyis ni', da'iidląągo daagodnlch'aad ni', da'iidląągo nohwił daagonedlįį ni', ła'íí da'ílínéhíí daahohiikąąh ni':

4 Bił nchǫ'go ánádaaht'įįł n'íí, k'adíí nchǫ'go ánádaat'įįłyú doo bił aanáhkeeł dahíí bighą nohwída'iłtah:

5 Bik'ehgo'ihi'n̨ań, nn̨ee daahin̨aahíí hik'e nanezna'íí biłgo iłk'idá' yaa yałti'go siziinníí, bin̨ąáł áí nn̨eehíí ánádaat'įįł n'íí dabíí ídaa nadaagoln̨i' doleeł.

6 Nn̨ee nanezna' n'íí t'ah daahin̨aadá' nt'é bighą yati' baa gozhóni bee bich'į' ya'ííti'? Yati' baa gozhóni daayodląągo biyi'siziinníí Bik'ehgo'ihi'n̨ań yił daadoleełhíí bighą, dabíntsédá' góyéégo bándaagost'ąą ndi.

7 Ágot'eehíí dawa k'ad bengon̨áh: áí bighą nohwiini' daagolíígo, ídaa daagonohdzą́ągo da'ohkąąh le'.

8 Díínko itisgo begoz'áni, dázhǫ́ łił daanohjǫǫ le': ił'ijóónníí nohwitah begoz'ąąyúgo, ła' ni'iłsiih ndi nohwił'ijóónníí áí bee bił ya'istsooz.

9 Iłden̨áágo hasta' nahkáh, doo bik'e daashołch'iigo da.

10 Nnee bána'iziidíí nt'é bíyéehíí yá yinádéz'įįgo yita'iniihíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań biłgoch'oba'íí dała'á daanotįįgee nohwaa daizné'íí iłtah ádaat'eehíí bee łił ch'odaahniih.

11 Nnee ła' yałti'yúgo, Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí'íí zhą yee yałti' le'; nnee ła' ich'oniiyúgo, Bik'ehgo'ihi'nań nłdzilgo ábíłsįgo ich'onii le': Jesus Christ biláhyú Bik'ehgo'ihi'nań ba'ihégosį doleełgo, áń dázhǫ ba'ihégosį le', ła'íí dawa yebik'eh le', doo ngonel'ąą dayú dahazhį'. Doleełgo at'éé.

12 Shił daanohshóni, nohwi'odlą' bee bígodzįįhgo nanohwíńtaahi nyé'i bee nohwich'į' godeyaayúgo, dilidgo nniihíí k'ehgo, doo nohwił díyadaagot'ee da le', doo ágondzįįyú bee shich'į' ágodzaa doo daanohsį da le':

13 Ndi Christ biniigodelzaagee nohwíí ałdó' itah daanohłįįhíí bighą nohwił daagozhǫǫ́ le'; áík'ehgo áń bits'ą'idindláádíí ch'í'nah alzaago dázhǫ nohwił daagozhǫǫ́ doleeł.

14 Christ bizhi'híí bighą nchǫ'go nohwaa yádaach'iłti'yúgo, nohwá gózhóni at'éé; Bik'ehgo'ihi'nań biSpirit, bee bits'ą'idindláádíí, nohwiká'zhį' nlįįhíí bighą: nchǫ'go nohwaa yádaałti'íí Bik'ehgo'ihi'nań nchǫ'go yaa yádaałti', áídá' nohwich'į' zhinéégo Bik'ehgo'ihi'nań dázhǫ ba'ihégosį.

15 Áídá' nohwiniidaagonłt'éeyúgohíí, nnee naiłtseedíí doo daanohłįįgo da le', in'įįhíí dagohíí nchǫ'go at'íínníí, dagohíí doo bidildoo dahíí nabinłtł'ogíí ałdó' doo daanohłíígo da le'.

16 Áídá' nnee ła' Christ yodląąhíí bighą biniigonłt'éeyúgo doo yik'e ídaayándzį da le'; áídá' ái bighą Bik'ehgo'ihi'nań ya'ihénzį le'.

17 Bik'ehgo'ihi'nań nnee yándaago'aah doleełíí biká' ngonyáá, bichąghashéhíí dantsé begodighah: dantsé nohwegodeyaa lęk'eyúgo, nnee Bik'ehgo'ihi'nań baa nłt'éégo na'goni'íí doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí hagot'éégoshą' bendaagonáh doleeł?

18 Nnee dábik'ehyú ádaat'éhi nyeego hasdákai lęk'eyúgo, áídá' nnee doo daagodnłsį dahíí ła'íí nchǫ'go ádaat'iinníí hagoshą' ádaane'?

19 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań hát'įįgo biniidaagonłt'éehíí nzhǫǫgo ánádaat'įįłgo biyi'siziinníí Bik'ehgo'ihi'nań yaa daide'aahgo binádaadéz'įį le', áń dawa áyíílaahíí ła'íí da'ánííyú át'éhi nlįį.

5

1 Nohwitahyú ínashood yánaziinníí daanohłíni, nohwich'į' yashti', shíí ałdó' ái itah nshłįį, Christ biniigodelzaahíí hish'įįgo baa nagoshni', ła'íí ízisgo at'éehíí ch'í'nah alne' doleełíí shíí itah nshłįį doleeł; díínko nádaanohwoshkąąh:

2 Ínashood daanliinníí, Bik'ehgo'ihi'nań bidibełįį́ daanlįįgo bá da'dohné'go binádaadeh'įį́, doo bídaanohwi'dindzo'go da, ndi hádaaht'įįgo; doo bestso bighą da, ndi nohwił daanzhǫǫhíí bighą ánádaaht'įł;

3 Ínashood Bik'ehgo'ihi'nań daanliinníí bedaanohwik'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań nohwaa daidez'aanníí doo nant'án ádaadoł'įįgo binádaadeh'įį́ da, ndi nłt'éégo ádaanoht'eego nohwedaałt'ee doleełhíí bighą.

4 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań bidibełįį́ Nanyoodíí itisgo at'éhi ch'í'nah silįįgo, yaaká'yú ch'ah hobįįhíí bits'ą'idindláádíí, doo da'ílíí hileeh dahi, nohwaa dot'aał doleeł.

5 Da'ágát'éégo áníi nahkaiyehíí, ínashood yánazíni daadinołsįgo daadohts'ag le'. Daanohwigha ídaa daagoch'iyołba'go daałidohts'ago łánada'ohsiid le':

Bik’ehgo’ihi’n̲ań nn̲ee ídaa da’odlííhíí yits’ą́’zhį’ áyíłsį, áídá’ biłgoch’oba’íí bee
ídaa daagoch’iyolba’íí yich’odaan̲ii.
6 Áík’ehgo ídaa daagoch’iyołba’go ádaadinołzįgo Bik’ehgo’ihi’n̲ań binawodíí
bitł’ááhzhį’ ádaanoht’ee le’, áídí’ dabíí hát’į́į́gee hadag daanohwidołteeł:
7 Nohwich’į’ nadaagontł’ogíí dawa Bik’ehgo’ihi’n̲ań baa daidenoh’aah; áń
zhą́ nohwaa bił goyéé.
8 Nchǫ’go nohwich’į’ na’iziidíí, ch’iidn nant’án, ndóícho án̲íígo k’azhą́
iyą́ą́go anál’isíí k’ehgo nohwitahyú łeehidáhíí bighą nohwiini’ daagolį́į́ le’,
ídaa daagonohdząą:
9 Nohwi’odlą’ nłdzilgo áń bidag ádaanoht’ee, odlą’ bee nohwik’ííyú
ni’gosdzáń biká’ da’áík’ehgo goyéégo bich’į’ nadaagowaa bídaagonołsįgo.
10 Bik’ehgo’ihi’n̲ań, dawa bee nohwaa daach’oba’íí, dahazhį’ ízisgo ágot’éhi
goz’ąąyú Christ Jesus biláhyú nohwich’į’ ánn̲iid, áík’ehgo dét’įhézhį’ nohwini-
idaagodiln̲e’íí bikédí’go nłt’éégo hadaanohwidile’, daanołdzilgo ła’íí nohwina-
wod golį́į́go doo t’ąązhį’ nnádotłish dago ádaanohwile’.
11 Áń doo ngonel’ąą dayú dahazhį’ ízisgo at’éé le’, dahot’éhé yebik’eh le’.
Doleełgo at’éé.
12 Silvánus, nohwik’isn begondlįįdíí bígonsini shich’on̲iigo shíí da’ayą́hágo
nohwich’į’ k’e’shiłchį́į́ ni’, Bik’ehgo’ihi’n̲ań biłgoch’oba’íí da’at’éégee baa no-
hwił nagoshn̲i’, nłdzilgo bee nasozįįgo nohwidag yashti’.
13 Bábylongee ínashood ha’ánáłséhíí, Gozhǫ́ǫ́, daanohwiłn̲ii, danohwíí
Bik’ehgo’ihi’n̲ań hanánohwihesn̲ilhíí k’ehgo bíí ałdó’ hanádaabides’n̲il; ła’íí
shiye’ Márcus holzéhi ałdó’, Gozhǫ́ǫ́ nohwiłn̲ii.
14 Łił daanohjǫǫgo daagodinołsįgo daałohts’ǫs le’. Christ Jesus bíyéé
daanohłiiníí iłch’į’gont’ééhíí bee nohwich’į’ goz’ąą le’. Doleełgo at’éé.

THE SECOND GENERAL EPISTLE OF PETER

1 Shíí Simon Peter, Jesus Christ yána'iziidíí ła'íí binal'a'á nshłíni,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'ééhíí biláhyú hik'e Jesus Christ
Hasdánohwiłteehíí biláhyú bi'odlą' daa golííníí bich'į' k'e'eshchii, áí bi'odlą'
hik'e néé nohwi'odlą' ílíni bił dáłełt'ee:
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń bídaagonołsiníí biláhyú
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí ła'íí bits'ą́'dí' iłch'į'gontééhíí dayúwehyú bee
nohwich'į' ígohigháh le'.
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'idindláádíí hik'e binzhǫ'íí yich'į' nohwiká ánn̲iidíí
bídaagosiilzįįd, áí biláhyú dabíí binawodíí bee dabíí bik'ehgo dábik'ehyú
daahin'n̲aago bídaanel'ąągo ádaanohwizlaa:
4 Áń biláhyú ízisgo hik'e ílį́į́go nohwaa hi'né'íí nohwaa det'ąą; áí bee
ni'gosdzáń biká' nn̲ee nchǫ'i zhą́ hádaat'įįhíí bighą daagołchǫǫíí bits'ą́'zhį'
hasdádohkah, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'at'ééhíí k'ehgo be'ádaanoht'ee doleeł.
5 Áík'ehgo dázhǫ́ dahdaanołdǫhgo dawa bee nohwi'odlą', nłt'éégo ihi'n̲aahíí
biłgo da'iłké' ndaahn̲il; nłt'éégo ihi'n̲aadí' nohwił'ígoziníí ałdó';
6 Ła'íí nohwił'ígozįdí' ídaa gonohdzaaníí ałdó'; ídaagonohdząądí' nohwíni'
k'eh ádaanołsiníí ałdó'; ła'íí nohwíni' k'eh ádaanołsįdí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań
bikísk'eh ádaanoht'eehíí ałdó;
7 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikísk'eh ádaanoht'eedí' k'éh k'ehgo łaadaach'ohba'íí
ałdó'; ła'íí k'éh k'ehgo łaadaach'ohba'dí' nohwił'ijóóníí biłgo.
8 Áí dawa nohwiyi' begoz'ąągo dayúweh nohwiyi' nołseełyúgo, nohwe-
Bik'ehń bídaagonołsiníí bee doo da'ílíné daahinohn̲aa dago nest'ą' ch'il yiká'
nant'į́híí k'ehgo nłt'éégo ánádaaht'įįłíí daanołt'į́į́ł doleeł.
9 Áídá' hadíń díí ye'adį́į́híí bin̲áá ágodįhíí k'ehgo at'éé, doo anahyú go'įį da,
łah binchǫ'íí bá k'é'ol'eel n'íí yaa yizn̲ah.
10 Áí bighą nko, shik'ííyú, nohwiká ánn̲iidgo hanohwezn̲ilíí nłt'éégo
ádaanoht'eehíí bee ch'í'n̲ah ádaanołsįgo dahdaanołdǫh; díí dawa
be'ádaanoht'eeyúgo doo nahkaad at'éé da:
11 Áík'ehgo Jesus Christ nohweBik'ehń, Hasdánohwin̲iiłíí bilałtł'áhgee
goz'aaníí dahazhį'i nohwich'į' bił ch'í'dotįįł.
12 Áík'ehgo díí dawa iłk'idá' bídaagonołsį ndi, ła'íí da'an̲iigo nohwił
ch'ídaagost'ááníí bee nadaasozįį ndi dayúweh bínádaadołn̲íh hásht'į́į́.
13 T'ah hinshn̲aadá' díí bínádaałn̲iihgo ádaanohwinsįhíí shił dábik'eh;
14 K'adégo dastsaahgo bígonsįhíí bighą, Jesus Christ nohweBik'ehń shił
ch'í'n̲ah ágolaahíí k'ehgo.
15 Ła'íí nohwits'ą́' dasiitsą́ą́híí bikédí'go díí dawa dábik'ehn bínádaałn̲iih
doleełhii bighą ádaanohwiłdishn̲ii.
16 Jesus Christ nohweBik'ehń binawodíí ła'íí nádaałíí baa nohwił
nadaagosiiln̲i'dá', doo nach'áhágo na'gon̲i'íí baa nadaagohiiln̲i' da, áídá'
Jesus bits'ą́'idindláádíí danéé nohwin̲áá bee daahiit'įįhi baa nadaagohiiln̲i'.
17 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa bits'ą́'dí' dilziníí ła'íí anáyet'iiníí bee Jesus
haidiinlaa, yaaká'dí' idindláádíí bits'ą́'dí' ła' hadzii'go gánn̲iid, Díínko shiYe'
shił nzhóni, áń baa shił gozhǫ́ǫ́.

18 Díí yaaká'dí' ánnįįdíí daadihiits'ag, dził dilzini biká' áń bił nahiikaidá'.

19 Ái bee Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yádaałti'íí ádaanįi n'íí da'anįigo nohwich'į' alzaa; ái yati'íí kǫ' godiłhił yunę' diltłi'híík'ehgo at'éehíí nzhógo baa natsídaahkeesgo nłt'éé, ya'ái k'azhą́ haghá́hzhį', ła'íí ts'iłsǫǫsécho haghá́hzhį', áík'ehgo daanohwijíí yunę' be'idindláád doleeł:

20 Ntsé díí nohwił ídaagozį le', Bik'ehgo'ihi'nań biyati' bek'e'eshchiiníí biyi'dí' yunáásyú ádaagonę'íí baa na'goznį' n'íí doo ła' nnee dabízhą́ binatsekeesíí bee ch'í'nah áile' at'éé da.

21 Doo ánídá' Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú yádaałti' n'íí doo dabíí hádaat'įįyú yádaałti' da: áídá' nnee hadaabi'deszaahíí Bik'ehgo'ihi'nań yánada'iziidi, Holy Spirit yá daabiyiłti'go yádaałti' ni'.

2

1 Áídá' nnee bitahyú Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidíí ádaadil'įįgo nakai ni', da'ágát'éégo nnee Bik'ehgo'ihi'nań biyati' yaa iłch'ídaago'aah ádaadil'įįgo nohwitahyú nakai doleeł, iłch'ígót'aahíí nnee da'ílíí daidesnilíí łéda'iłchoogo nohwił ch'ídaago'aahgo nakai doleeł, ái nohweBik'ehń bidiłíí bee nadaabihesnįi ndi áń doo bídaagonlzį da daayiłnįi doleeł, áík'ehgo biká' ngonyáágee dabíí dagoshchį' da'ílíí daaleehíí yee ách'į' daagodit'aah doleeł.

2 Áík'ehgo nchǫ'go ánádaat'įįłíí nnee łą́ą́go yikísk'eh daahikáh doleeł; dénchǫ'go ágádaat'eehíí bighą da'anįi ágot'ee zhinéédhíí nchǫ'go yaa yádaałti' doleeł.

3 Dawahá dayúwehégo ídáhádaat'įįgo nach'aago yati'íí bee nohwee hádaałdzil daaleeh doleeł: ái doo ánídá' góyéégo bá ndaagost'ą́ą n'íí t'ah íĺį, ła'íí bił ch'ígodeehíí biba' t'ah bágoz'ą́ą.

4 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíínií nchǫ'go ádaadzaa n'íí biniidaagodilne'íí doo t'ą́ązhį' yotą' da, áídá' ch'iidn bikǫ' diltłi' yuyaa obi'dolkaad lę́k'e, chagołheeł dázhǫ́ diłhiłgo oda'i'áń yuyaa bésh hishbizhíí bee bídaastł'ǫǫgo ígozisgo baa yá'iti'zhį' ákúyaa biba' isht'eni'nil;

5 Doo ánídá' ni'gosdzáń biká'gee nnee biniidaagodilne'íí Bik'ehgo'ihi'nań doo t'ą́ązhį' yotą' da, ndi ni'gosdzáń biká'gee doo daagodnłsį dahíí bił tú idesjoolgo áyíílaadá' Noah, dábik'ehyú ágot'eehíí yaa yałti'ihi biłgo tsebíí hilt'eego hasdáyíínil lę́k'e;

6 Ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań kįh goznil, Sódom ła'íí Gomórrah daaholzéhi, da'ílíí daaleehgo yiłch'ígonyį́į́, iłch'ii zhą́ silį́įzhį', áík'ehgo yunáásyú nnee Bik'ehgo'ihi'nań doo daagodnłsį da doleełíí ái kįh goznilíí hagot'éégo bich'į' daagodigháhíí bee bił ídaagozį;

7 Áídá' Lot, nnee dábik'ehyú át'éhi, hasdáyíłtį́į́, áń nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí dázhǫ́ nchǫ'go bi'at'e'íí yaa nantł'og lę́k'e:

8 (Lot, dábik'ehyú át'éhi, ái nnee yitahyú gólį́į́dá', begoz'aanií doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí yo'į́įgo ła'íí yidits'ago, bits'ą́'dí' bijíí dázhǫ́ bił na'dini' dawa jį́į;)

9 Áík'ehgo nohweBik'ehń nnee Bik'ehgo'ihi'nań yikísk'eh ádaat'eehíí nabídintaahyúgo, hagot'éégo binkááyú ch'éyínííłíí yígółsį, áídá' nnee doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí Bik'ehgo'ihi'nań nnee yándaago'aahíí bijį́įzhį' biba' ádaayiłsįgo yígółsį, biniidaagodilne' doleełgo:

10 Nnee bits'í nchǫ'go hádaat'iinií yikísk'eh daahinaahíí, ła'íí binadaant'a'íí doo daidits'ag dahíí, Bik'ehgo'ihi'nań hagot'éégo itisgo yiniidaagodile'go

yígółsį. Áí ídaa da'odlíígo ádaat'įį, ła'íí dabízhą́ daabik'eh, yaaká'yú daagolííníídaach'idnłsíni doo biini' daahą́h dago ncho'go yaa yádaałti'.

11 Áídá' Bik'ehgo'ihi'nańbinal'a'á yaaká'yú daagolíni, binawodíí hik'e binldzilíí itisgo ádaat'éhi, doo ła' da'okáałgo nohweBik'ehń binadzahgee baa dahdaago'aah da.

12 Ndi áí nneehíí dziłká'yú gólíínníí k'a'ádaat'ee; áí dziłká'yú gólíínníí doo natsídaakees da, dabínik'eh ánádaat'įįłíí zhą́ ye'ádaat'ee, bił nda'dideełgo natseedhíí bighą daagozlįį: áí nneehíí doo yídaagołsį dahíí dénchǫ'go yaa yádaałti'; áí dabíí nchǫ'go ánádaat'įįłhíí bighą da'ílíí daaleeh doleeł;

13 Doo bik'ehyú ádaat'ee dahíí bighą biniidaagonłt'éehíí bich'į' nadaahi'niił, got'įįgo daagodnłch'aadíí gonedlįį daanzį. Da'iłchǫǫhíí ła'íí bik'e ídaa yágosinníí daanlįį, bił da'ohsą́ągee nohwich'į' nadaach'aahíí yee ídaa da'odlíí;

14 Nant'į' na'idahíí zhą́ hadaadéz'įį, nchǫ'go ánádaat'įįłíí doo ádaiłsįįh da; biini' doo daanłdzil dahíí k'izé'daidihinííł: dawahá hádaat'iinníí ładaile'go dázhǫ́ yídaagołsį; bił ch'ídaagodeehgo bá ha'odzíihi ádaat'ee:

15 Nłt'éégo ágot'eehíí bits'ą́'zhį' dahdikaigo ch'a'okai; Bálaam, Bósor biye', ánát'įįłhíí k'ehgo yikísk'eh ánádaat'įįł, áń doo bik'ehyú adzaa dahíí bighą bich'į' nahi'niiłíí bił nzhǫǫ lęké;

16 Áídá' nchǫ'go ánát'įįłhíí bighą nłdzilgo bich'į' ha'odzii: túlgayé doo yałti' da n'íí nnee bizhiihíí bee bich'į' hadziigo Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú na'iziidin'íí doo goyą́ą́ dayú ane' n'íí áísįįd.

17 Áí nnee Bik'ehgo'ihi'nań biyati' iłch'ídaago'aahgo ádaadil'íni, łeyi'dí' tú hadaazlįį n'íígee tú ádįhíí k'ehgo ádaat'ee, yaak'os bił nadaagoyolhíí k'ehgo ádaat'ee; áí aad nahinagíí k'ehgo godiłhiłíí bádįhyú dahazhį' bágoz'ąą.

18 Ídaa da'odlíígo yati' nchaahíí yee yádaałti'go nnee nda'iłsiihgo daahinaahíí bitahdí' dánane yits'ą́'heskaihíí k'izébidihiníłł, bits'í nchǫ'íí zhą́ hádaat'įįgo, ła'íí nchǫ'íí doo yich'į' t'ąązhį' ádaat'ee dago k'izébidihiníłł.

19 Dawa bee nohwich'į' bił ch'ída'ntįįh daabiłnii ndi dabíí nchǫ'íí bi'isna' daanlįįdá' ádaanii: hant'é nnee bidag hagháhíí, da'ái bi'isna' hileeh.

20 Jesus Christ nohweBik'ehń, Hasdánohwiniiłíí, yídaagołsinníí bee ni'gosdzáń biká'gee nchǫ'go ágot'eehíí bits'ą́'dí' haheskaihíí bikédí'go, da'ái nchǫ'íí bee ák'inanáda'istł'ǫ́ǫ́go, ái bitis nádaasdlįįyúgo, ntsédá' ádaat'ee n'íí bitisgo nchǫ'go ádaat'eego nádaadleeh.

21 Dábik'ehyú ágot'eehíí doo yídaagołsį dago zhineehíí doo bá nłt'éé da, ndi yídaagołsįįdíí bikédí'go dilzįhgo bengot'aanníí baa daadest'ąą n'íí yits'ą́'zhį' ádaasdzaa zhineéhíí itisgo doo bá nłt'éé da.

22 Da'aniigo goyą́ągo yati'íí gánííhíí k'ehgo ádaat'ee, Gósé dabíí bikwih n'íí yaa nadáhgo néídąą; ła'íí góchi tánásgizihi goshtł'ish yiyi' nanáhasghal, nii.

3

1 Díí nakidn nohwich'į' k'ená'ishchii, shił daanohshóni; díí naltsoos da'ała biyi'dí' iłk'idá' bídaagonołsį n'íí nohwił ch'í'nah ánáshdle' ' bínádaałniihgo nłt'éégo baa natsídaahkees doleełgo:

2 Bik'ehgo'ihi'nańbinkááyú nada'iziidi daagodnłsíni yunáásyú ádaagone'ihi yaa nadaagolni' n'íí bínádaałniih doleełgo, ła'íí nohweBik'ehń Hasdánohwiniiłíí binal'a'á daandliinníí nohwinkááyú yegos'aanníí ałdó' bínádaałniih do leełgo nohwich'į' k'ená'ishchii:

3 Díí ntsé bídaagonołsį le', iké'yú yołkaałyú okąąh yaa daadlohíí dabíí
nchǫ'go hádaat'iiníí ye'at'éégo nadaakai doo,
4 Áí gádaan̲ii doo, Da'os'ah ląą Jesus nadáhíí begoz'ąą? Doo áníidá'
daanohwitaa n'íí nanezna'dí' godezt'i'go dawahá alzaadá' ágot'ee n'íí k'ehgo
t'ahágot'ee, daan̲ii doleeł.
5 Díínko doo yínádaaln̲iih hádaat'įį da, doo áníidá' yáá Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'
bee alzaago golįį́ ni', ni'gosdzáń ałdó', áí tú bits'ą́'dí' gólįį́, ła'íí tú bee alzaa:
6 Ła'íí áí túhíí bee ni'gosdzáń n'íí tú bił idezjoolgo, ni'gosdzáń biká' dawahá
ásdįįd:
7 Da'áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'íí bee yáá ła'íí ni'gosdzáń biłgo díí jįį t'ah
golįį́híí didlid doleełgo biba' goz'ąą, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee yándaago'aahíí
bijįįzhį', ła'íí nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo yikísk'eh ádaat'ee dahíí da'ílíí daalee-
hzhį' biba' goz'ąą.
8 Díí dała'á baa yon̲ah hela', shił daanohshóni, nohweBik'ehń dała'á jįį,
doo náhóltag dayú łegodzaahíí k'ehgo yaa natsekees, ła'íí doo náhóltag dayú
łegodzaahíí, dała'á jįį k'ehgo yaa natsekees.
9 Nn̲ee ła' nohweBik'ehń yengon'ááníí doo łaile' da daanzį ndi da'an̲iigo
łaile'; ńzaadyú nohwá goho'aał, doo hadíń da'ílíí hileeh hat'įį́ da, áídá' nn̲ee
dawa binchǫ'íí yits'ą́'zhį' ádaan̲e'go hat'įį́.
10 In'įįhíí tł'é'yú nadáhíí k'ehgo nohweBik'ehń ngon'ą́ą́'híí bijįį biká'
ngonyáágo, yáá yat'éégo áhiłts'ago bech'ígon̲áh, ła'íí dawa be'alzaahíí kǫ'
dázhǫ́ sidogi bits'ą́'nłdoogo hiyį́h, ni'gosdzáń ła'íí biká'gee nn̲ee ádaizlaahíí
dawa ałdó' nnádik'ą́h.
11 Díí dawa da'áízhį' ádįhíí bighą, nn̲ee hago'at'éhi daanohłįį doleełgo baa
natsídaahkees, daagodinołsįgo, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bikísk'eh ádaanoht'eego,
12 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ngon'ą́ą́'íí bijįį ndaahohłíígo ła'íí bikádaadeh'įį́go, áí
bijįį biká' ngonyáágo yáá ditłáádgo, hiyį́hgo edįį́h, ła'íí yáá hik'e ni'gosdzáń
be'alzaahíí kǫ' dázhǫ́ sidoogo bits'ą́'nłdoogo hiyíh.
13 Áídá' nééhíí, nohwá ngon'ááníí bik'ehgo yáá áníidéhi la'íí ni'gosdzáń
áníidéhi bikádaadéet'įį, áí biyi' dábik'ehyú ágot'eehíí zhą́ begoz'ąą doleeł.
14 Áí bighą, shił daanohshóni, ágát'ééhíí bikádaadeh'įį́go, dahdaanołdǫhgo
nkegohen'ááníí be'ádaanoht'eego, doo hayú nohwaa daats'idiłhił dago, ła'íí
doo nohwaa dahgoz'ąą dago nohweBik'ehń daanohwidołtsééł.
15 Ła'íí nohweBik'ehń dayúweh kágoho'aałhíí bighą hasdách'igháhíí ká
ch'í'otąą daanohsįgo nłt'éé; Paul, nohwik'isn nohwił daanzhóni, ałdó' bigoyą'
baa det'ąąhíí bik'ehgo, da'áík'ehgo nohwich'į' k'eda'ashchįį;
16 Binaltsoosíí dawa biyi' díí yaa nagoln̲i'; áí biyi' ła' nyeehi ye'an̲ííhíí
doo bígózį da; áí yati'íí nn̲ee doo bił ídaagozį dahíí, bi'odlą' doo nłdzil dahíí,
nádaayogisgo; ła' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati' bek'eda'ashchiiníí ałdó' ágádaayił'įį,
ágádaat'įįhíí bee dabíí ídił ch'ídaagodéeh.
17 Áí bighą nohwíí, shił daanohshóni, dabíntsé díí bídaagosołsįįdhíí bighą
ídaa daagonohdząą, doo ídaa daagonohdząą dayúgo, dánko nn̲ee daanchǫ'íí
nda'iłsiihíí bee da'an̲ii ágot'eehíí yits'ą́'zhį' ádaanohwile', áídí' nłdzilgo nasozįį
n'íídí' nadohkałi at'éé.
18 Áídá' Jesus Christ nohweBik'ehń, Hasdánohwin̲iiłíí, dayúweh
bídaagonołsįgo biłgoch'oba'íí binkááyú daanołseeł le'. K'adíí ła'íí dahazhį'
áń ba'ihégosį le'. Doleełgo at'éé.

THE FIRST GENERAL EPISTLE OF JOHN

1 Dantsé godeyaadá' nlíni, áń daadesiits'aaníí, nohwiṉáá bee daahiit'iiníí,
daahihiiltsaaníí, nohwigan bee nabik'ídaadenlṉiihíí, áń Yati' be'ihi'ṉáhi,
Christ nlįį;
2 (Ihi'ṉaahíí ch'í'ṉah alzaa, áń daahihiiltsąą, baa nadaagohiilṉi', ihi'ṉaa doo
ngonel'ąą dahíí, nohwiTaa yił nlíni, nohwich'į' ch'í'ṉah alzaahíí nohwił baa
nadaagohiilṉi';)
3 Daahihiiltsaaníí ła'íí daadesiits'aaníí nohwił baa nadaagohiilṉi', nohwíí
ałdó' nohwił łił daanjǫǫ doleełhíí bighą: nohwiTaa ła'íí biYe', Jesus Christ, bił
da'aṉii łił daandlįį.
4 Dázhǫ́ nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleełhíí bighą díí nohwich'į' baa k'eda'iilchii.
5 Díínko Christ bits'ą́'dí' daadesiits'ąą, áík'ehgo nohwił nadaagohiilṉi',
gádaanohwiłn'ṉiigo, Bik'ehgo'ihi'ṉań idindláádíí nlįį, godiłhiłíí dázhǫ́ doo ła'
biyi' golį́į́ da.
6 Godiłhiłíí biyi' nahiikaidá', bił łił daandlįį daan'ṉiiyúgo łéda'ilchoo, da'aṉii
ágot'eehíí doo bikísk'eh ádaant'ee da:
7 Áídá' Bik'ehgo'ihi'ṉań idindláádíí yiyi' nlįįhíí k'ehgo néé ałdó' idindláádíí
biyi' nahiikaiyúgo, łił daanjǫǫ, áík'ehgo biYe' Jesus Christ bidiłíí nohwinchǫ'íí
dawa nohwá yidiłkǫǫh.
8 Nohwinchǫ'íí da'ádįh daan'ṉiiyúgo, ích'į' nadaahiich'aa, áík'ehgo da'aṉii
ágot'eehíí nohwiyi' da'ádįh.
9 Nohwinchǫ'íí baa nanádaagohiilṉi'yúgo, Bik'ehgo'ihi'ṉań nohwinchǫ'híí
bighą nohwaa nágode'aah, áń da'áṉííyú át'éé, dábik'ehyú át'éé, áík'ehgo doo
bik'ehyú ádaasiidzaa dahíí dawa nohwá naił'eeł.
10 Doo hak'i nchǫ'go ádaahiidzaa da daan'ṉiiyúgo, Bik'ehgo'ihi'ṉań łé'iłchóhi
nlįįgo ádaahiidle', áík'ehgo biyati'íí doo nohwiyi' golį́į́ da.

2

1 Shichągháshé, díí nohwich'į' k'e'eshchii, doo hak'i nchǫ'go ádaaht'įį da
doleełhíí bighą. Ndi dahadíń nchǫ'go adzaayúgo, nohwiTaa yich'į' nohwá
yałti'íí gólį́į́, Jesus Christ, dábik'ehyú át'éhi:
2 Áń nohwinchǫ'híí bighą bidił idezjoolíí yee na'azṉilhi nlįį: doo danéé zhą́
da, ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo biká' nṉee binchǫ'íí ałdó' bá.
3 Christ yengon'ááníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo zhą́ áń bídaagonlzįhíí bee
nohwił ídaagozį.
4 Dahadíń, Shíí áń bígonsį, ṉiidá' áń yengon'ááníí doo bikísk'eh at'éé dahíí,
łé'iłchóhi nlįį, da'aṉii ágot'eehíí doo biyi' golį́į́ da.
5 Áídá' dahadíń Bik'ehgo'ihi'ṉań biyati' yikísk'eh at'ééhíí bił nzhoonií
dayúweh nłdzil hileehíí bighą łalzaa: díí bee da'aṉii biyi' daandlįįgo nohwił
ídaagozį.
6 Dahadíń, Christ biyi' nshłįį, ṉiihíí, higaał n'íí k'ehgo higaałgo dábik'eh.
7 Shik'ííyú, begoz'aaníí doo áníidéhi bee nohwich'į' k'e'eshchii da, áídá' be-
goz'aaníí doo áníidá'hi, doo áníidá' bídaagonołsini. Doo áníidá'hi begoz'aaníí,
yati' baa gozhóni dantsé daadesots'ąądí' godezt'i'go daadohts'agi at'éé.

8 Áídá’ godiłhiłíí bech’ígonyáádá’ da’an̲ii idindláádíí k’adíí be’idindláádhíí bighą begoz’aaníí áníidéhi at’éé, Christ biláhyú da’an̲ii, nohwíí ałdó’ nohwich’į’ da’an̲ii: áí begoz’aaníí bee nohwich’į’ k’ená’ishchii.

9 Dahadíń, Idindláádíí biyi’ nashaa, n̲iidá’ bik’isn yik’enn̲iihyúgo, áń t’ah godiłhiłíí yiyi’ nagháhi at’éé.

10 Dahadíń bik’isn bił nzhooníí, idindláádíí yiyi’ golı̨́, áík’ehgo bighą nach’igeehíí da’ádı̨h.

11 Áídá’ bik’isn yik’enn̲iihíí godiłhiłíí yiyi’ golı̨́, godiłhiłíí yiyi’ nagháhi at’éé, hayú deyaa shı̨híí doo yígółsı̨ da, godiłhiłíí bin̲áá áyisdı̨́dhíí bighą.

12 Shichągháshé, Christ bizhi’íí biláhyú nohwinchǫ’híí bighą nohwaa nádaagost’ąąhíí bighą nohwich’į’ k’e’eshchii.

13 Nn̲ee báyáń daanohłíni, Bik’ehgo’ihi’n̲ań, dantsé godezt’i’go golííníí, bídaagonołsı̨híí bighą nohwich’į’ k’e’eshchii. Nn̲ee áníi nahkaihíí, nchǫ’i nlı̨́hń bitis daasolı̨́híí bighą nohwich’į’ k’e’eshchii. Chągháshé daanohłíni, nohwiTaa bídaagonołsı̨híí bighą nohwich’į’ k’e’eshchii.

14 Nn̲ee báyáń daanohłíni, dantsé godeyaadí’ godezt’i’go golííníí bídaagonołsı̨híí bighą nohwich’į’ k’eshiłchı̨́ ni’. Nn̲ee áníi nahkaihíí, nadaanołwodíí, Bik’ehgo’ihi’n̲ań biyati’ nohwiyi’ golı̨́híí, ła’íí nchǫ’i nlı̨́hń bitis daasolı̨́híí bighą nohwich’į’ k’eshiłchı̨́ ni’.

15 Ni’gosdzáń biká’ ágot’eehíí, dagohíí ni’gosdzáń biká’ nandeehíí doo nohwił daanzhǫǫ da le’. Dahadíń ni’gosdzáń biká’ ágot’eehíí bił nzhǫǫyúgo, nohwiTaa bił’ijóóníí doo biyi’ golı̨́ da.

16 Ni’gosdzáń biká’ be’ágot’eehíí dawa, kots’í nchǫ’i hat’ííníí, kon̲áá bee nts’i’iłsiihíí, kohi’n̲a’ be’ída’ch’odlíihíí, díí dawa doo nohwiTaa bits’ą́’dí’ da, ni’gosdzáń bits’ą́’dí’hi ádaat’ee.

17 Ni’gosdzáń ła’íí nchǫ’go hách’it’iiníí bech’ígowáh: áídá’ hadíń Bik’ehgo’ihi’n̲ań dahát’ı́yú ánát’ı̨́łíí dahazhı̨’ golı̨́.

18 Shichągháshé, nnágodzaahíí biká’ ngonyáá: Christ yich’į’ nagonłkaadíí hin̲áh doleełíí ba’ikodaanohsı̨; iłk’idá’ Christ yich’į’ nadaagonłkaadíí łą́ągo neheskai; áí bee nnágodzaahíí biká’ ngonyáá bídaagonlzı̨.

19 Ái nohwits’ą́’ dahiskai ni’, áí doo bił daandlı̨́ dahíí bighą nohwits’ą́’ dahiskai; bił daandlı̨́ lę́k’eyúgo, t’ah bił nahiikai doo ni’: áídá’ nohwits’ą́’ oheskai, áí bee bígózı̨, doo bił daandlı̨́ dago.

20 Áídá’ nohwíí Holy Spirit nohwiyi’ golı̨́, áík’ehgo dawa nohwił ídaagozı̨.

21 Da’an̲ii ágot’eehíí doo bídaagonołsı̨ dahíí bighą nohwich’į’ k’e’eshchı̨́ da, áídá’ bídaagonołsı̨híí bighą, ła’íí łé’ichoohíí doo ła’ da’an̲ii ágot’eehíí bits’ą́’dí’ dago bídaagonołsı̨.

22 Hadíń łé’iłchóhi nlı̨́? Jesus doo Christ nlı̨́ da, n̲iihíí, áń łé’iłchóhi nlı̨́. Bik’ehgo’ihi’n̲ań doo nohwiTaa at’éé da, n̲iihíí ła’íí, Christ doo Bik’ehgo’ihi’n̲ań biYe’ at’éé da, n̲iihíí Christ bich’į’ nagonłkaadíí nlíni at’éé.

23 Hadíń, Christ doo Bik’ehgo’ihi’n̲ań biYe’ at’éé da, n̲iihíí Bik’ehgo’ihi’n̲ań nohwiTaa doo yígółsı̨ da: áídá’ hadíń, Christ Bik’ehgo’ihi’n̲ań biYe’ at’éé, n̲iihíí Bik’ehgo’ihi’n̲ań nohwiTaa ałdó’ yígółsı̨.

24 Yati’ baa gozhóni dantsé daadesots’ąądí’ godezt’i’go daadesots’aaníí dayúweh nohwiyi’ golı̨́ı́ le’. Ágádaaht’ı̨́yúgo Bik’ehgo’ihi’n̲ań nohwiTaa ła’íí biYe’ dała’ bił daanohlı̨́ doleeł.

25 Ihi’n̲aa doo ngonel’ąą dahíí yaaká’yú bee daahinohn̲aa doleeł, nohwiłnn̲iidgo nohwá ngon’ą́ą́.

26 Dahadíń k'izénohwidiłteeh hádaat'iiníí díí baa nohwich'į' k'eshiłchį́į́ ni'.
27 Bik'ehgo'ihi'n̲ań Holy Spirit nohwiká'zhį' áyíílaa, t'ah nohwiyi' golį́į́, doo
hadíń nohwił ch'ídaago'aah da ndi nzhǫǫ: da'áń dawa nohwił ch'ígó'aah, áń
da'an̲ii, doo łé'gochoo da, dánohwił ch'ígon'ą́ą́híí k'ehgo Christ biyi' daanohłįį
le'.
28 Shichągháshé, áń biyi' daanohłįį; áík'ehgo áń hiltséhíí bijįį doo
bédaahiildzid dago nasiidzįį doleeł, nyáágee doo bin̲ááł ídaa yádaandzį dago.
29 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'éégo bídaagonołsįyúgo, nn̲ee daantį́į́gee
da'áígee ánádaat'įįłíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé ádaat'eego bídaagonołsį.

3

1 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa ntsoląą bił daanjǫǫ, bichągháshé
daanohwiłdi'n̲iigo: ni'gosdzáń biká' nn̲ee doo bídaagołsį dahíí bighą néé
ałdó' doo nohwídaagołsį da.
2 Shił daanohshóni, k'adíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé daandlįį, hago
ádaant'ee doleełíí doo hwahá bígozįįh da: ndi díí bídaagonlzį, áń hiltséhíí bijįį
áń ga'ádaant'ee doleeł; da'át'ééhíí k'ehgo daadidiiltséh doleełhíí bighą.
3 Nn̲ee daantį́į́gee áík'ehgo Jesus yich'į' biini' tédaat'iiyúgo, Jesus dázhǫ́
nzhǫǫhíí k'ehgo nzhǫǫgo ádilzį.
4 Dahadíń doo bik'ehyú át'éé dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí ałdó' doo
yee iłsį́ da: doo bik'ehyú ágot'ee dahíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí doo
be'ch'ilsį́ dahíí át'éé.
5 Díínko bídaagonołsį, Jesus nohwinchǫ'íí yó'oyidi'aahgo nyáá; ła'íí nchǫ'íí
doo ła' ye'at'éé da.
6 Dahadíń áń biyi' nliiníí doo nchǫ'go at'į́į́ da: ła'íí dahadíń nchǫ'go at'ííníí
doo hak'i biłtsąą da, doo bígółsį da.
7 Shichągháshé, hadíń nohwich'į' naoch'aa hela': dahadíń da'áígee ánát'įįłíí
dábik'ehyú át'éé, Bik'ehgo'ihi'n̲ań dábik'ehyú át'ééhíí k'ehgo.
8 Dahadíń nchǫ'go ánát'įįłíí ch'iidn nant'án bits'ą́'dí'hi at'éé; ch'iidn nant'án
godeyaadí' godezt'i'go nchǫ'go at'į́į́. Ch'iidn nant'án ánát'įįłíí íídołdįįłhíí bighą
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nyáá.
9 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bizhaazhé nliiníí doo nchǫ'go at'į́į́ da;
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ye'at'éhi biyi' nlįįhíí bighą: doo hago'at'éégo nchǫ'go at'į́į́ da,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bizhaazhé nlįįhíí bighą.
10 Díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé dagohíí ch'iidn nant'án bichągháshé bee
bígózį doleeł: dahadíń doo dábik'ehyú át'éé dahíí, ła'íí doo bik'isn bił nzhǫǫ
dahíí doo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'hi at'éé da.
11 Díí na'gon̲i'íí yati' baa gozhóni dantsé daadesots'ąądí' godezt'i'go daades-
ots'ąąhíí át'éé, daanohwigha łił daanjǫǫgo dábik'eh.
12 Doo Cain k'ehgo ádaant'ee da, nchǫ'i nlįįhń yits'ą́'dí' nlįįgo bik'isn
náizesdįį. Nt'é bighą yizes-hį́į́? Dabíí bi'at'e' nchǫ'dá' bik'isn dábik'ehyú
át'ééhíí bighą.
13 Shik'ííyú, ni'gosdzáń biká' nn̲ee nohwik'edaann̲iihyúgo, doo nohwił
díyadaagot'ee da le'.
14 Nohwik'isyú nohwił daanzhǫǫhíí bighą da'itsaah bits'ą́'dí' ihi'n̲aazhį'
daasiikaihíí bídaagonlzį. Dahadíń doo bik'isn bił nzhǫǫ dahíí, da'itsaahíí yiyi'
golį́į́.

15 Dahadíń bik'isn yik'enn̄iihń iłk'idá' nn̄ee yizes-hįįhíí k'ehgo at'éhi at'éé: dahadíń nn̄ee yizes-hįįhíí 'ihi'n̄aa doo ngonel'ąą dahíí doo yee hin̄aa dago bídaagonołsį.
16 Jesus bi'ihi'n̄a' nohwá nyinné'íí bee Bik'ehgo'ihi'n̄ań bił'ijóónníí bídaagonlzį: áík'ehgo néé ałdó' nohwi'ihi'n̄a' nohwik'isyú bá ndaan'né' dábik'eh.
17 Dahadíń ni'gosdzáń biká' be'ihi'n̄aahíí dawa yígoyiłįídá', bik'isn tét'iyéégo yígółsį ndi doo yaa ch'oba' dayúgo, hagot'éégo Bik'ehgo'ihi'n̄ań bił'ijóónníí bijíí biyi' golíį?
18 Áídá' shichągháshé, da'an̄iigo łił daanjǫǫgo iłch'odaahi'n̄ii le', doo daazhógo ádaan'n̄iigo da, doo daazhógo baa nadaagohiiln̄i' da.
19 Díí bee da'an̄ii ágot'eehíí bits'ą́'dí' daandlį̨įgo bídaagonlzį doleeł, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań binadzahgee nohwijíí biyi' nkegohen'áánníí begoz'ąą doleeł.
20 Nohwijíí yun̄e' doo bik'ehyú ádaant'ee da daandzį́yúgo, Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwijíí bitisgo at'éehíí dawa yígółsį.
21 Shił daanohshóni, nohwijíí yun̄e' dábik'ehyú ádaant'eehíí bídaagonlzį́yúgo, Bik'ehgo'ihi'n̄ań binadzahgee doo ńdaahiildzid da.
22 Áík'ehgo nt'éhéta bídaahónkeedíí nohwaa yiné', ngon'áánníí bikísk'eh ádaant'ee, ła'íí dábił bik'ehyú ádaant'eehíí bigha.
23 Díínko ngon'áni at'éé, BiYe', Jesus Christ daahohdląą le', ła'íí łił daanohjǫǫ le', Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwá ngon'ą́ąhíí k'ehgo.
24 Hadíń Bik'ehgo'ihi'n̄ań ngon'áni yikísk'eh at'éehń, Bik'ehgo'ihi'n̄ań biyi' golíį́, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań yiyi' golíį́. Holy Spirit nohwaa daizné'íí bee Bik'ehgo'ihi'n̄ań nohwiyi' golį́įgo bídaagonlzį.

4

1 Shił daanohshóni, spirits doo dawa daahohdląą da, áídá' spirits bídaanohtahgo bídaagonołsį̨įh, Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí' daanlį̨į shį̨híí, dagohíí doo bits'ą́'dí' daanlį̨į da shį̨híí: Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú na'iziidi ádaadil'íni łą́ągo ni'gosdzáń biká' niheskaihíí bigha.
2 Díí bee Bik'ehgo'ihi'n̄ań biSpirit bídaagonołsį: Spirit daantį́įgee, Jesus Christ nn̄ee k'ehgo nyáá, n̄iihíí Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí' nlíni at'éé:
3 Áídá' spirit daantį́įgee, Jesus nn̄ee k'ehgo nyáá, doo n̄ii dahíí doo Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí' nlíni at'éé da: díí Christ bich'į' nagonłkaadíí bispirit at'éé, hígháhgo ba'ikodaanohsį n'íí; da'ái iłk'idá' ni'gosdzáń yiká' nlį̨į.
4 Shichągháshé, Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí'hi daanohłį̨į, áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̄ań binkááyú na'iziidi ádaadil'íni bitis daasolį̨į: nohwiyi' golį́įhń ni'gosdzáń biyi' golį́įhń bitisgo at'éehíí bigha.
5 Ni'gosdzáń bits'ą́'dí' daanlį̨į: ái bigha ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí yaa yádaałti', áík'ehgo ni'gosdzáń biká' nn̄ee daabidits'ag.
6 Néé Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí'hi daandlį̨į: dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̄ań yígółsinníí nohwidits'ag; áídá' dahadíń doo Bik'ehgo'ihi'n̄ań yits'ą́'dí'hi nlį̨į dahíí doo nohwidits'ag da. Díí bee spirit da'an̄iihíí nlį̨į shį̨híí, dagohíí spirit łé'iłchoohíí nlį̨į shį̨híí bídaagonlzį.
7 Shił daanohshóni, łił daanjǫǫ le': ił'ijóónníí Bik'ehgo'ihi'n̄ań bits'ą́'dí'hi at'éé; dahadíń bił'ijóónníí Bik'ehgo'ihi'n̄ań bizhaazhé nlíni at'éé, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̄ań yígółsį.
8 Dahadíń doo bił'ijǫǫ dahíí, doo Bik'ehgo'ihi'n̄ań yígółsį da; Bik'ehgo'ihi'n̄ań ił'ijóni nlį̨įhíí bigha.

9 Díí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił'ijóóníí nohwił ch'í'n̲ah alzaa,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' dała'áhi ni'gosdzáń biká'zhį' nkeyinł'a', áń bee
daahin'n̲aa doleełgo.
10 Díínko ił'ijóóníí át'éé, doo néé Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił daanzhǫǫhíí bighą
da, ndi bíí bił daanjǫǫhíí bighą biYe' nohwá yínł'a', bidiłíí bee nohwinchǫ'híí
bighą nohwá nahin̲iił doleełgo.
11 Shił daanohshóni, Bik'ehgo'ihi'n̲ań dázhǫ́ bił daanjǫǫhíí bighą, néé ałdó'
łił daanjǫǫ le'.
12 Doo hak'i hadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań yo'įį da. Néé łił daanjǫǫyúgo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiyi' golį́į́, nohwił nzhooníí dayúweh nłdzil hileehíí
bighą łalzaa.
13 Díí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyi' daagondlįįgo, ła'íí bíí nohwiyi' golį́į́go
bídaagonlzį, dabíí biSpirit nohwaa yiné'híí bighą.
14 NohwiTaa biYe' ni'gosdzáń biká' nn̲ee hasdáyin̲iiłgo yinł'a'íí daahihiilt-
sąągo baa daagohiiln̲i'.
15 Dahadíń, Jesus Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' at'éé, n̲iihíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyi'
golį́į́, bíí ałdó' yiyi' golį́į́.
16 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił daanjooníí bídaagonlzį ła'íí daahohiidląą.
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ił'ijóni nlįį; áík'ehgo hadíń ił'ijóni yiyi' golííníí,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań yiyi' golį́į́, ła'íí bíí ałdó' Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyi' golį́į́.
17 Áí bighą nohwił'ijóóníí nłdzilgo nohwá łalzaa, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nn̲ee
yándaago'aahíí bijįį doo daasiite' dago nasiidzįį doleełgo ni'gosdzáń biká'
daagondlįį ndi áń ye'at'ééhíí néé ałdó' be'ádaant'eehíí bighą.
18 Hadíń bił'ijóóníí doo neildzid da; ił'ijóóníí łalzaahíí bee négodzidíí nain'į:
hadíń neildzidíí biniigodiln̲e'. Hadíń neildzidíí bił'ijóóníí doo łalzaa da.
19 Bik'ehgo'ihi'n̲ań dantsé bił daanjǫǫhíí bighą nohwił daanzhǫǫ.
20 Dahadíń, Bik'ehgo'ihi'n̲ań shił nzhǫǫ, n̲iidá' bik'isn yik'enn̲iihyúgo, áí
łé'iłchóhi nlįį: dahadíń bik'isn yo'íni ndi doo bił nzhǫǫ dadá', hagot'éégo
Bik'ehgo'ihi'n̲ań, doo yo'įį dahíí, bił nzhǫǫ doleeł?
21 Díí Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá ngon'áni at'éé, Dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bił
nzhooníí bik'isn ałdó' bił nzhǫǫ le'.

5

1 Nn̲ee daantį́į́gee Jesus, Christ nlįįgo yodlaaníí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bizhaazhé
nlįį: áík'ehgo dahadíń nohwiTaa bił nzhooníí, bizhaazhé ałdó' bił nzhǫǫ.
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwił daanzhǫǫgo, ngon'ááníí bikísk'eh ádaant'eeyúgo,
áí bee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bichągháshé nohwił daanzhǫǫgo bídaagonlzį.
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań ngon'ááníí bikísk'eh ách'ít'ééhíí, áń koł nzhóni at'éé: áń
ngon'ááníí bikísk'eh ách'ít'ééhíí doo nyee da.
4 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'n̲ań bizhaazhé nliiníí ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí
yitis nlįį: nohwi'odlą'íí bee ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí bitis daandlįį.
5 Hadíń ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí yitis nlįį? Dahadíń Jesus
Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYe' nlįįgo yodlaaníí zhą́.
6 Jesus Christ tú hik'e dił biłgo bee nyáá, doo dá tú zhą́ bee da; tú hik'e dił
biłgo bee nyáá. Holy Spirit da'an̲ii nlįįhíí bighą da'an̲iigo baa nagoln̲i'.
7 Taagi yaaká'yú da'an̲iigo baa nadaagoln̲i', nohwiTaa, hik'e Yati' nlíni, ła'íí
Holy Spirit: áí taagihíí dała'áhi at'éé.
8 Taagi ni'gosdzáń biká' da'an̲iigo baa nadaagoln̲i', Holy Spirit, hik'e tú, ła'íí
dił: díí taagihíí dáłełt'eego ádaan̲ii.

9 Nnee nadaagolni'íí hódaayélts'ąą, áídá' Bik'ehgo'ihi'nań nagolni'íí itisgo ádaanzįgo hódaayélts'ąągo nłt'éé: áí nagolni'íí dabíí biYe' yaa nagolni'híí át'éé.
10 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań biYe' yodlaaníí, dabíí da'anii na'goni'go yígółsį: dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań doo yodląą dahíí, łé'iłchoogo áyiłsį; biYe' yaa nagolni'íí doo yodląą dahíí bighą.
11 Díínko yaa nagolni'íí át'éé, Bik'ehgo'ihi'nań ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí nohwaa daidez'ąą, díí ihi'naahíí biYe' yiyi' golíį.
12 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań biYe' yigoyiłíįhíí ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí yee hinaa; dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań biYe' doo yigoyiłíį dahíí doo áík'ehgo hinaa da.
13 Díí k'e'eshchiinií nohwíí, Bik'ehgo'ihi'nań biYe' daahohdlaaníí nohwich'į' k'e'eshchįį; ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí bee daahinohnaa bídaagonołsį doleełhíí bighą, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań biYe' bizhi' dayúweh daahohdląą doleełgo.
14 Díínko bee bada'óndlii, nt'éhéta biká da'ohiikąąh, bíí hát'íínií bik'ehgoyúgo, nohwidits'ag:
15 Nt'éhéta biká da'ohiikąąhgee nohwidits'ago bídaagonlziyúgo, biká da'ohiikąąhíí daasiit'įįdgo bídaagonlzį.
16 Dahadíń bik'isn nchǫ'íí doo bighą da'itsaah dahíí ye'at'íígo yo'įįyúgo, yighą okąąh le', áík'ehgo nchǫ'íí doo bighą da'itsaah dahíí ye'ádaat'iinií Bik'ehgo'ihi'nań ihi'naahíí bá baa daide'aah doleeł. Nchǫ'híí bighą da'itsaahíí góliį: áí bighą hadíń okąąh le' doo dishnii da.
17 Doo bik'ehyú ánách'ot'įįł dahíí dawa nchǫ'ihíí át'éé: áídá' nchǫ'íí doo bighą da'itsaah dahíí góliį.
18 Dahadíń Bik'ehgo'ihi'nań bizhaazhé nliinií doo nchǫ'go at'íį dago bídaagonlzį; Bik'ehgo'ihi'nań biYe' nłt'éégo bistįį, áík'ehgo nchǫ'i nlįįhń doo bíhi'náh dago ábiłsį.
19 Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'dí' daandlįįgo bídaagonlzį, áídá' ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo nchǫ'i nlįįhń yebik'eh.
20 Bik'ehgo'ihi'nań biYe' nyáágo nohwił ídaagozįgo ádaanohwizlaahíí bídaagonlzį, Bik'ehgo'ihi'nań da'anii nlíni bídaagonlzį doleełgo; dabíí da'anii nlíni biyi' daagondlįį, biYe', Jesus Christ biyi' daagondlįį. Díí Bik'ehgo'ihi'nań da'anihi, ła'íí ihi'naa doo ngonel'ąą dahíí át'éé.
21 Shichągháshé, nadn'ái bee daach'okąąhíí bits'ą'zhį' ádaanoht'ee. Doleełgo at'éé.

THE SECOND GENERAL EPISTLE OF JOHN

1 Shíí, ínashood básízíni, isdzán Bik'ehgo'ihi'n̲ań bita'hazlaahíí, bichąghášhé biłgo bich'į' k'e'eshchii, áí da'an̲iigo shił daanzhǫǫ, doo shí zhą́ da, nn̲ee da'an̲ii ágot'eehíí yídaagołsiníí dawa ałdó';
2 Da'an̲ii ágot'eehíí nohwijíí biyi' golı́ı́híí bighą k'e'eshchii, áí da'an̲ii ágot'eehíí dahazhį' nohwił nlı̨ı̨ doleeł.
3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa ła'íí Jesus Christ nohweBik'ehń, nohwiTaa biYe' nlíni, bits'ą́'dí' aatét'íi ła'íí iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le', da'an̲ii ágot'eehíí ła'íí ił'ijóónííbiłgo.
4 Nichąghášhé ła', nohwiTaa nohwá ngon'ą́ą́híí k'ehgo da'an̲ii ágot'eehíí yikísk'eh hikahgo baa niyááhíí bighą shił gozhǫ́ǫ́.
5 Shilah, begoz'aaníí doo áníidéhi bee nich'į' k'e'eshchii da, áídá' yati' baa gozhóni dantsé daadesiits'ąądá' bee nohwá ngot'ąą n'íí, baa nánoshkąąh, díínko, Łił daanjǫ́ǫ́ le'.
6 Díí bee nohwił'ijóónííbígózı̨, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yegos'aaníí bikísk'eh hiikahyúgo. Díínko begoz'áni, Bił'ijóónííbiyi'zhį'go hohkah le', dantsé daadesots'ąą n'íí k'ehgo.
7 K'izé'idiłteehíí łą́ągo ni'gosdzáń biká'yú daadeskai, áí Jesus Christ nn̲ee k'ehgo nyáá, doo n̲ii da. Hadíń doo án̲íí dahíí k'izé'idiłteehíí ła'íí Christ bich'į' ngonłkaadíí át'éé.
8 Ídaa daagonohdzą́ą, nohwitahyú nada'siidziidíí doo da'ílíí daanoł'ı̨ı̨ da doleełgo, áídá' áí bighą nohwich'į' nahi'n̲íiłdoleeł.
9 Dahadíń, Iłch'ígonsh'aah, n̲iidá', Christ án̲ííyú doo án̲íí dayúgo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań doo bił nlı̨ı̨ da. Áídá' dahadíń Christ án̲ííyú án̲ííhíí nohwiTaa hik'e biYe' biłgo yił nlíni at'éé.
10 Hadíń nohwaa nyáágo díí iłch'ígot'aahíí doo yee nohwich'į' yałti' dayúgo, nohwigową yun̲e' nohwił ha'áowáh hela', doo k'ébiłdohn̲ii da:
11 Hadíń k'eyiłn̲iihíí nchǫ'go na'iziidíí yich'on̲íhi at'éé.
12 Łą́ągo nohwich'į' k'e'eshchii hasht'ı́ı́ ndihíí doo naltsoos biká' ła'íí bek'e'echíhé bee nohwich'į' k'e'eshchii hasht'ı́ı́ da, ndi nohwaa nsháhgo daałiit'ı̨ı̨go iłch'į' yádaahiilti'íí zhą́ hásht'ı́ı́, áík'ehgo zhą́ dawa bee nohwił daagozhǫ́ǫ́ doleeł.
13 Nidee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bita'hazlaahíí bichąghášhé, Gozhǫ́ǫ́, daaniłn̲ii. Doleełgo at'éé.

THE THIRD GENERAL EPISTLE OF JOHN

1 Shíí, ínashood básízíni, Gaius shił nzhóni bich'į' k'e'eshchii, áń da'aɲiigo shił nzhǫǫ.
2 Shił nzhóni, niyi'siziinií dá nłt'éé ńt'éégo át'éehíí k'ehgo dawa ná nzhǫǫgo ła'íí doo nígol'įh dago ná hásht'įį.
3 Nohwik'isyú ła' kú hikaigo, da'aɲii ágoť'éhi bikísk'eh híɲááłgo yaa nadaagolɲi'híí bighą dázhǫ́ shił gozhǫ́ǫ́.
4 Odlą' bee shichągháshé daanlíni da'aɲii ágoť'eehíí yikísk'eh hikaahíí ba'ikonsįgo dázhǫ́ shił gozhǫ́ǫ́, bitisgo baa shił gozhóónií she'ádįh.
5 Ni, shił nzhóni, nohwik'isyú ła'íí anahdí' nadaakaihíí bich'odaanɲiihíí da'aɲii nłt'éégo ánt'íni at'éé;
6 Hagoť'éégo bich'odaanɲiihíí ha'ánázéh yuɲe' yaa nadaagolɲi': Bik'ehgo'ihi'ɲań yá nada'iziidgo nadaakaihíí dahnádiikáhgee bich'odaanɲiigo dawa bá ładaalé'go nłt'éégo ánt'íni at'éé, Bik'ehgo'ihi'ɲań yánada'iziidíí ái k'ehgo bá ách'ít'įįgo nzhǫǫ.
7 Christ yaa nadaagolɲi'híí bighą dahiskai, nɲee Bik'ehgo'ihi'ɲań doo daayokąąh dahíí doo nt'é yídaayokéedgo da.
8 Bik'ehgo'ihi'ɲań yánada'iziidíí nłt'éégo ádaanlzį le', ágádaahiit'įįyúgo néé ałdó' da'aɲii ágoť'eehíí yánada'iziidíí bich'odaahi'ɲii.
9 Ínashood ha'ánáłséhíí bich'į' k'eshełchįį́: ndi Diótrephes, itah nlíni, ínashood binant'a' hishłeeh nzįgo ádést'íni, doo nohwídaayésts'ąą da ni'.
10 Áí bighą shíí níyáágo bi'at'e'i bínáshɲiih doleeł, yati' nchǫ'i yee nohwich'į' yałti', daanohwoch'íidgo: áí doo bił hwoi dago, dabíí nohwik'isyú doo yich'oɲii hát'įį́ da, ła'íí hadíí hádaat'iinií, Dah, yiłɲii, áídí' doo itah hileehi yá hát'įį́ da.
11 Shił nzhóni, nchǫ'íí doo be'ił'įį́ da, nłt'éehíí zhą́ be'ił'įį́. Hadíń nłt'éégo ánát'įįłíí Bik'ehgo'ihi'ɲań bits'ą́'dí'hi at'éé: áídá' doo bik'ehyú ánát'įįł dahíí Bik'ehgo'ihi'ɲań doo yígółsį da.
12 Demétrius nɲee dawa nłt'éégo baa yałti', da'aɲii ágoť'eehíí ye'at'éhi ch'í'ɲah áyíłsį, néé ałdó' nłt'éégo baa nagohiilɲi', baa nagohiilɲi'íí da'aɲii, bídaagonołsį.
13 Łą́ągo k'e'eshchii doleeł ni', ndi bek'e'echíhé doo bee nich'į' k'e'eshchii da:
14 Áídá' dét'įhégo nándestséét ndi at'éé, łihit'įįgo ił ch'į' yáhiilti' doleeł. Ił ch'į'gonť'éehíí bee nich'į' goz'ąą le'. Nohwit'ekéhíí, Gozhǫ́ǫ́, daaniłɲii. Akú nohwit'ekéhíí dała'á daantįį́gee bizhi' daahónzhiigo, Gozhǫ́ǫ́, shá daabiłnɲii.

THE GENERAL EPISTLE OF JUDE

1 Shíí Jude, Jesus Christ bána'isiidíí, James bik'isn nshłíni, nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwiTaa hadaidezlaahíí bich'į' k'e'eshchii, áí Jesus Christ ídédaaboltą'i ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bich'į' ádaann̲iidi:

2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí, ła'íí bits'ą'dí' ałch'į'gont'éehíí ła'íí bił'ijóónííi dayúwehyú bee nohwich'į' ígohighá́h le'.

3 Shił daanohshóni, odlą' bił dała'á da'ohiidląąhíí bee hasdá'iiłdéhi dázhǫ́ hásht'į́ígo baa nohwich'į' k'e'eshchíígo ni', áídá' odlą' nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí baa daadest'ąą n'íí bá nadaagonołkaad doleełgo nohwidag yashti' doleełhíí bighą nohwich'į' k'e'eshchii.

4 Nohwitahyú nn̲ee ła' ha'ádaanihest'į́į, áí doo áníidá' díí bighą ch'ídaagodeehgo bá nagoz'ąą lę́k'e, nn̲ee doo daagodnłsį dahíí, Bik'ehgo'ihi'n̲ań biłgoch'oba'íí k'ihzhį' ádaizlaadá' nchǫ'íí zhą́ dahot'éhé yaa ídaadest'ąą lę́k'e, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań dała'áhi hik'e Jesus Christ nohweBik'ehǹ gádaabiłn̲ii, Doo áń zhą́ da'ch'okąąh at'éé da, daan̲ii.

5 Díí iłk'idá' bídaagonołsį ndi bínádaałn̲iih nohwiłdishn̲ii, nohweBik'ehń nn̲ee Egypt golzeedí' hayíín̲il n'íí bikédí'go, áí bitahyú doo da'odląą dahíí da'ílíí ádaizlaa lę́k'e.

6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ła' yaaká'yú daagolį́į́ n'íí dantsédá' yedaabik'eh n'íí yits'ą'zhį' daaheskai, áík'ehgo godiłhił yuyaa bésh hishbizhíí bee dahazhį' dahdaahestł'ǫ́ǫ́go ígozisgo baa yá'iti'íí bijį̨zhį' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bishn̲il.

7 Sódom ła'íí Gomórrah ła'íí bin̲aayú kįh nagozn̲ilíí biyi' nn̲ee daagolíni n'íí da'ágát'éégo nant'į' na'idaahíí yaa ídaadest'ąą, ła'íí ałch'į' biini' daama', áí bich'į' nahi'n̲iiłgo dahazhį' ch'iidn bikǫ' diltłi'i yee biniidaagodeszaa; díínko bee nn̲ee bił ch'ídaagot'aahi at'éé.

8 Da'ágát'éégo díí nn̲ee nchǫ'go nadaayeełhíí bee bits'í daiłchǫǫh, yedaabik'ehíí doo daidnłsį da, ła'íí yaaká'yú daagolíni daach'idnłsíni nchǫ'go yaa yádaałti'.

9 Míkael, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'yú daagolíínííi da'tiséyú sitínihi ndi, ch'iidn nant'án yiłnagonłkaadgo Moses bits'í n'íí bighą łahadit'áhdá' biini' hą́hgo doo yati' ye'okáałgo yaa dahgoz'ąą da, áídá' gáyiłn̲ii, NohweBik'ehń nił diteh ndi at'éé.

10 Áídá' díí nn̲eehíí, nt'é doo yídaagołsį dahíí nchǫ'go yaa yádaałti': ndi dziłká'yú góliínííi doo natsídaakees dahíí k'a'at'éégo dabínik'eh yídaagołsiníí ánádaat'į̨łíí zhą́ ye'ádaat'ee, áí bee ídaadilchǫǫh.

11 Áí nn̲ee bá góyéé doleeł! Cain holzéhi adzaa n'íí k'ehgo ádaadzaa, Bálaam holzéhi bich'į' nahi'n̲iiłhíí bighą nihesíí n'íí k'a'at'éégo zhaali yidáhzhį' ádaan̲e'go ndaahiłsiih, ła'íí Córe holzéhi, Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' nagonłkaadgo da'ílíí silį̨híí k'ehgo áí da'ílíí daadoleeł.

12 Díí nn̲eehíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadzahgee łił daanohjǫǫgo náda'ohdį̨híí daiłchǫǫhgo ádaat'į̨h, doo daaste' dago itisgo náda'idį̨h bił náda'ohdį̨hgee: yaak'os tú da'ádįhgo bił nagoyolhíí k'ehgo ádaat'ee; ch'il náhásgani binest'ą' ádini, nakidn da'iłké' náhásgani, bikeghad dá bił hádodzį̨zíí k'ehgo ádaat'ee;

13 Túnteel bighá́ń hashkeego nadiidáhíí k'ehgo ádaat'ee, tú bizhol hayił'eełhíí k'ehgo bi'at'e' bik'e ídaayágosiníí hit'į̨ hileeh; ts'iłsǫǫsé

da'adzaayú nadaahi'nahgo dahnaznilhíí k'ehgo ádaat'ee, chagołheeł dázhǫ́ diłhiłihíí dahazhį' bá begoz'ąą.

14 Adamdí' godezt'i'go gosts'id iłké' hanáłolchįįgee Énoch naghaa lęk'e, áń díí nneehíí yunáásyú ágone'íí yaa nagolni' lęk'e, gánniidgo, Isąą, nohweBik'ehń nnee báhadaadeszaahíí goneznan doo náhóltag dayú hilt'eego yił dokah,

15 Nnee dawa yándaago'aahíí bighą hígháh, áí nneehíí bitahyú hadíí doo daagodnłsį dahíí doo daagodnłsį dago ánádáát'įįd n'íí bił ch'í'nah ádaagole'go, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań daayokáałgo yaa yádaałti' n'íí ałdó' nda'iłsiihíí bił ch'í'nah ádaagole'go hígháh.

16 Díí nneehíí aadaanét'įį́, ła'íí dawahá yída'iłtah, nchǫ'i hádaat'iiníí yikísk'eh daahinaa; ídaa da'odlíígo yati' dázhǫ́ nchaahíí yee yádaałti', daazhógo ádaaniigo yati' baa gozhóni bee nnee yich'į' yádaałti', da'it'įįhíí bighą.

17 Ndi shił daanohshóni, Jesus Christ nohweBik'ehń binadaal'a'á yunáásyú ágone'íí dabíntsédá' yaa nadaagolni' n'íí bínádaałniih;

18 Gádaanohwiłnii n'íí, Iké'yú goldohíí biyi' aadaadlohíí doo daagodnłsį dago nchǫ'íí hádaat'iiníí yikísk'eh ádaat'eehíí daahikáh doleeł.

19 Díí nneehíí da'anii ágot'eehíí yits'ą́'zhį' ádaane'íí daanlįį, ni'gosdzáń biká' ágot'eehíí yikísk'eh ádaat'ee, Holy Spirit doo biyi' daagolį́į́ da.

20 Áídá' nohwihíí, shił daanohshóni, nohwi'odlą' dilzini bee nłdzilgo ádaadohdle', Holy Spirit biláhyú da'ohkąąhgo,

21 Bik'ehgo'ihi'nań bił'ijóóníí biyi' daagonohłįįgo ádaadinołzį, Jesus Christ nohweBik'ehń nohwaa ch'oba'go dahazhį' ihi'naahíí nohwaide'aahíí biká daadeh'į́į́.

22 Áí nnee nchǫ'go ánádaat'įįłhíí ła' baa daach'ohba'go łahgo bich'į' ádaanoht'ee:

23 Ła'ihíí binchǫ'íí baa daagonohsąągo, kǫ' biyi'dí' hadaahohdzį́įsgo hasdádaahniił; nchǫ'go ánádaat'įįłhíí bighą bidiyágé bits'ą́' łikizhgo alzaahíí ndi nohwił daanchǫ' le'.

24 Dánkota nanánohdéh doleełíí yits'ą́'zhį' Bik'ehgo'ihi'nań ánohwiłsįgo yínel'ąą, ła'íí doo nohwaa dahgoz'ąą dago dabíí bits'ą́'idindláádgee, bidáhzhį' dázhǫ́ nohwił gozhǫ́ǫ́go nasozįįgo ádaanohwidolíígo yínel'ąą,

25 Áń Bik'ehgo'ihi'nań dała'á góyáni, Hasdánohwiniihíí, ihégosiníí, ízisgo at'éehíí, dahot'éhé yebik'ehíí, ła'íí nawodíí bíyéé le', dák'ad, ła'íí dahazhį'. Doleełgo at'éé.

THE REVELATION OF SAINT JOHN THE DIVINE

1 Bik'ehgo'ihi'nań yunáásyú hago ágonéh shįhíí Jesus yił ch'í'nah ágólaa, Jesus bánada'iziidíí bich'į' ch'í'nah áiléhíí bighą; bána'iziidi, John holzéhi, yich'į' na'ágole'go yaaká'dí' binal'a'á John yich'į' oyiił'á':

2 John, Bik'ehgo'ihi'nań biyati'íí, ła'íí Jesus Christ hant'é nii láń shįhíí, ła'íí hadíí dahot'éhé yo'įį láń shįhíí yaa nagosni'.

3 Hadíń yunáásyú hago ágonéhi baa na'goni'íí yozhíihíí, ła'íí hadíń daidezts'aanií biyaa daagozhǫǫ doleeł, ła'íí díí k'e'eshchiinií daayotą'íí ałdó' biyaa daagozhǫǫ doleeł: iłk'idá' biká' nagowaahíí bighą.

4 Shíí, John nshłíni, Asiayú ínashood ha'ánáłséhíí gosts'idiyú nagoznili bich'į' k'e'eshchii: Nliinií, nlįį n'íí, dogáłi, áń bits'ą'dí' iłgoch'oba'íí ła'íí iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'; ła'íí Spirits gosts'idi Bik'ehgo'ihi'nań nant'aago dahsdaagee bádįh nadaaziinií bits'ą'dí';

5 Ła'íí Jesus Christ da'aniigo aanagolni'íí, nanezna'íí bitahdí' dantsé nágosdlíni, ni'gosdzáń biká' nnee nadaant'aahíí yá nant'áhi ałdó' bits'ą'dí', iłgoch'oba'íí hik'e iłch'į'gont'éehíí bee nohwich'į' goz'ąą le'. áń bił daanioogo nohwinchǫ'íí ąął nohwá táyizgiz bidiłíí bee,

6 Áń nant'án ádaanohwizlaa, ła'íí biTaa, Bik'ehgo'ihi'nań, bi'okąąh yebik'ehgo ádaanohwizlaa; áń dázhǫ ba'ahégosį le', dawa yebik'eh le', doo ngonel'ąą dayú dahazhį'. Doleełgo at'éé.

7 Isąą, yaak'os biyi'dí' nádáh; dakówa daach'iłtséh, hadíń bighádaach'isgeedíí ałdó': ni'gosdzáń biká' nnee dahot'éhé iłtah at'éégo hadaazt'i'íí áń yik'e natídaadindlii doleeł. Da'anii. Doleełgo at'éé.

8 NohweBik'ehń, nliinií, nlįį n'íí, dogáłi, Dák'a'at'éhi, gánii, Shíí Álpha hik'e Oméga, begodeyáhi hik'e bengont'i'i nshłįį.

9 Shíí John, nohwik'isn, Jesus binkááyú nohwił dała' nohwich'į' nadaagontł'ogi, hik'e Jesus Christ bilałł'ágee nohwił daanshłíni, ła'íí nyee ndi dayúweh bił dahikahi, ni' táyi' dahgoz'ąą Pátmos holzeegee sídáá, Bik'ehgo'ihi'nań biyati'íí hik'e Jesus baa nagoshni'íí bighą.

10 Godilziníí bijįį Holy Spirit shiká'zhį' adzaago, shine'dí' kozhii dázhǫ adįįd dilwoshgo disiits'ą́ą́, bésh dilwoshé ániíhíí k'ehgo,

11 Gáníígo, Shíí Álpha hik'e Oméga nshłįį, dantséyúhi hik'e iké'yúhi: áídí' gánádi'niigo, Hant'é hí'íínií naltsoos biyi' bak'e'iłchíígo Asiayú ha'ánázéhé gosts'idiyú nagoznilíí bich'į' áńléh; Éphesus, Smýrna, Pérgamos, Thyatíra, Sárdis, Philadélphia, Laodicéa, díí dawa bich'į' ádaanle'.

12 Hadíńshą' áshiłnii nsįgo t'ąązhį' nánishne'. Akú ik'ah kǫ'íí biká'dahnásiłt'áhi óodo be'alzaahi gosts'idiyú odaaz'aago hiłtsąą;

13 Ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhi gosts'idiyú odaaz'aahíí iłni'dí' ła' nnee ga'ánolini siziį, bidiyágéhíí bikets'inyú nel'ąą, bizis óodo be'alzaahi dázhǫ nteeli bitilyú nel'ąągo bínást'i'.

14 Bitsits'in hik'e bitsizíl łigai, dibełǰí bighaa dázhǫ łigai łehíí k'ehgo, zas k'ehgo łigai; binááhíí kǫ' yaadiinahíí k'ehgo at'éé.

15 Bikeehíí bésh brass holzéhi, kǫ' biyi' hibeezhgo dázhǫ bik'ena'didlaadhíí k'ehgo at'éé; bizhiihíí tú dázhǫ łą́ą́go dits'ag łehíí k'ehgo aiłts'ag.

16 Bigan dihe'nazhiɳéégo ts'iłsǫǫsé gosts'idi dahyoɳiɬ: bésh be'idiltłishé dá'iłch'izhiɳéé deníni bizé'dí' há'áá; ła'íí binii'íí ya'ái dázhǫ́ bits'ą́'idindlá́ád łehíí k'ehgo at'éé.

17 Hiłtsąądá' biyahzhį' nágo' dasiitsąąhíí k'ehgo. Áídí' bigan dihe'nazhiɳéé bee shiká' ndelɳiih, gáɳíígo, Doo nénldzid da; shíí dantseyúhi hik'e iké'yúhi nshłį́į:

18 Shíí dasiitsąą n'íí naahi'ɳaahíí nshłį́į; sąą, dahazhį' hinshɳaa, Doleełgo at'éé; ch'iidntahíí ła'íí da'itsaahíí bá be'igęęsé nashɳil.

19 Hant'é hí'íínií hik'e hago ágót'į́ shį́híí, ła'íí kodí' godezt'i'go hago ágóɳe' shį́híí bak'e'iłchíí;

20 Ts'iłsǫǫsé gosts'idi shigan dihe'nazhiɳéégo dahishɳiłgo hinłtsaaníí, hik'e ik'ah kǫ'íí biká'dahnásiłt'áhi óodo be'alzaahi gosts'idyú odaaz'aahíí, doo baa nił ígózį dahíí bígosíńłsį́įh. Ts'iłsǫǫsé gosts'idihíí Bik'ehgo'ihi'ɳań binadaal'a'á ha'ánázéh gosts'idi yánazíni ádaat'ee: ik'ah kǫ'íí biká'dahnásiłt'áhi gosts'idihíí ha'ánázéh gosts'idihíí ádaat'ee.

2

1 Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á Éphesusgee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánɳiihgo: Ts'iłsǫǫsé gosts'idi bigan dihe'nazhiɳéégo dahyoɳiłíí, ik'ah kǫ'íí biká'dahnásiłt'áhi óodo be'alzaahi gosts'idi yitah naghaahi gáɳíí,

2 Ánánt'į́į́łíí, nyeego na'izíidíí, nyee ndi bidag áńt'éehíí bígonsį, nɳee nchǫ'go ádaat'eehíí nił daanchǫ': ła'íí Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á daandlį́į, daaɳii ndi doo ái daanlį́į dahíí, łéda'iłchoogo ádaaɳiigo bídaagosíńłsį́įdgo bígonsį ałdó':

3 Nyee ndi bínenl'ą́ą́, ła'íí bidag áńt'ee, ła'íí shizhi'híí bighą nyeego na'izíid ni', t'ah doo hwahá baa nakaad dago bígonsį.

4 Da'ágáť'éé ndi díí dała'á be'áńt'éehíí doo shił nzhǫǫ da, dantsédá' nił'ijǫ́ǫ́ n'íí bits'ą́' ńnyaahíí bighą.

5 Hadí' gódah ch'íńkaad láń shį bínánlɳíhgo t'ąązhį' nádndáhgo, dantsédá' áńt'ee n'íí k'ehgo ánáńdléh; dahyúgohíí dagoshch'į' naa nsháhgo, ni'ik'ah kǫ'íí biká'dahnásiłt'áhi naadíshtį́įh, doo t'ąązhį' nádndzaa dayúgo.

6 Áídá' díí zhą́ nłt'éhi be'áńt'ee, Nicoláitans daanlíni bi'at'e' nił daanchǫ', shíí ałdó' shił nchǫ'.

7 Hadíń bijeyi' golíínií, Spirit ha'ánázéh nagozɳilíí hant'é yiłɳiihíí yíyésts'ąą le'; Hadíń dawa yitis siliinií Bik'ehgo'ihi'ɳań bidázhǫ́ gózhǫ́ǫ́ goz'ąą yuɳe' ch'il be'ihi'ɳáhi sikaadíí baa dahnazɳilíí yiyąągo baa godidish'aał.

8 Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á Smýrnagee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánɳiihgo; Dantséyúhi hik'e iké'yúhi nlíni, daztsąą ndi naahi'ɳa'i nlíni gáɳíí;

9 Ánánt'į́į́łíí, nich'į' nadaagontł'og, ła'íí ténť'iyégo bígonsį, (ndi hánłdzil); ła', Jews daandlį́į, daaɳii ndi doo ái daanlį́į da, daazhógo ádaadil'į́įgo bígonsį, ái Satan yá áła'ánát'į́įhi daanlį́į.

10 K'ad bee niniigodilɳe'íí doo béńldzid da: nohwíí ła' ch'iidn nant'án ha'ánohwiłkaad, nanohwídaantaago; goneznan iskąązhį' goyéé'go nohwich'į' nagowaa doleeł: ni'odlą'íí bee síńzį́į dasíńtsąązhį', áík'ehgo dahazhį' ihi'ɳá naa dish'aał, gonɳeegee ch'ah hobį́į́híí k'ehgo.

11 Hadíń bijeyi' golíínií, Spirit ha'ánázéh nagozɳilíí hant'é yiłɳiihíí yíyésts'ąą le'; Hadíń dawa yitis siliinií nakidngee danáá'itsaahíí doo bee baa gowáh da.

12 Bik'ehgo'ihi'ɳań binal'a'á Pérgamosgee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánɳiihgo; Bibéshbe'idiltłishé dá iłch'izhiɳéé deníni golínihíí gáɳíí;

13 Ánánt'įįłíí, hayú gonlíínií bígonsį, Satan nant'áágo dahsdaayú: shizhi'íí nłt'éégo hóńtą'go bee nanŋaa ni', Ántipas, nłt'éégo shá át'éhihi, nohwitahyú, Satan golǫ́ǫ́yú, zesdįįdá' ndi shondlaaníí doo yó'ogodíń'ąą da ni'.

14 Da'ágát'éé ndi díí zhą́ be'áńt'éehíí doo shił nzhǫǫ da, aigee ła' Bálaam ilch'ígon'áni bił daanzhǫǫgo daayotą', áń Bálak Israel hat'i'i nchǫ'go ádaaŋe'go doleełi yił ch'ígó'aahgo da'okąąhgo hidáń nadn'ái yaa hasŋil n'íí daayiyąą doleełgo, ła'íí nant'į' nadaakaigo yił ch'ígon'ą́ą́.

15 Aigee ałdó' ła' Nicoláitans bił ch'ídaagos'áni bił daanzhǫǫgo daayotą', áí dázhǫ́ shił nchǫ'i.

16 Ninchǫ'íí bits'ą́'zhį' ádńlŋe'; dahyúgohíí dagoshch'į' naa nsháhgo sizé'dí' béshbe'idiltłishé bee bił nadaagonshkaad.

17 Hadíń bijeyi' golíínií, Spirit ha'ánázéh nagozŋilíí hant'é yiłŋiihíí yíyésts'ąą le'; Hadíń dawa yitis siliinií báń, mánna holzéhi, nanl'į' n'íí ła' bá daadi'dishné', tséé łigai bizhi' áníidéhi biká' dahgoz'áni baa dish'aał, áí dahgoz'aanií baa hit'áánií zhą́ yígółsį.

18 Bik'ehgo'ihi'ŋań binal'a'á Thyatíragee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánŋiihgo; Bik'ehgo'ihi'ŋań biYe', biŋáá kǫ' yaadiiŋahíí k'ehgo at'éhi, bikeehíí bésh, brass holzéhi, dázhǫ́ bik'ena'didlaadhíí k'ehgo at'éhi gáŋíí;

19 Ánánt'įįłíí bígonsį, nił'ijóónií, shána'izíidíí, ni'odlą'íí, nyee ndi bidag áńt'éehíí; ntsedá' ánánt'įįdíí bitisgo ánánt'įįłgo nígonsį.

20 Da'ágát'éé ndi díí zhą́ be'áńt'éehíí doo shił nzhǫǫ da, isdzán, Jézebel holzéhi, Bik'ehgo'ihi'ŋań binkááyú na'iziidíí ádiłdi'ŋíhi, shánada'iziidi nant'į' nadaakaigo yił ch'ígó'aah ndi doo nt'é biłnŋii da, ła'íí shánada'iziidíí da'okąąhgo hidáń nadn'ái yaa hasŋilíí daayiyąą doleełgo yił ch'ígó'aah ndi doo nt'é biłnŋii da.

21 Nant'į' naghaahíí yits'ą́ghá́hgo baa godini'ą́ą́; ndi doo yits'ą́ńyáá da.

22 Áí bighą áń diŋííhgo ashłe', ła'íí hadíí yił nant'į' naskaihíí dázhǫ́ góyéé'go bich'į' nagowaago ashłe', nant'į' nakaihíí doo yits'ą́ká́h da lę́k'eyúgo.

23 Bichąghá́shé nadaanŋe'go ashłe'; ła'íí ha'ánáłséhíí dawa shídaagołsį doleeł, shíí konatsekees yígółsiníí hik'e kojíí yuŋe' go'iiníí nshłįį: dała'á notįįgo hant'é ádaasolaahíí dábik'ehyú nohwich'į' nada'ishŋiił doleeł.

24 Áídá' nohwihíí hik'e Thyatíragee daagonohłiiníí ła'ihíí, áí ilch'ígót'aahíí doo bikísk'eh ádaanoht'ee dahíí, Satan bi'at'e' k'ehgo áná'ol'įįłíí dázhǫ́ nchǫ'go daałch'iŋiihíí, nohwíí ła' t'ah doo hwaa bídaagonoł'aah dahíí, doo nt'é be'ánádaahŋe' nohwiłdishŋii da.

25 Díí zhą́, hant'é bee nohwił ch'ígót'aaníí nłdzilgo daahohtą', nánsdzaazhį'.

26 Hadíń dawahá yitis siliinií, ła'íí nnágódzáázhį' hago ánásht'įįłíí bikísk'eh at'éehíí, nŋee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú nazŋilíí yebik'ehgo baa godidish'aał:

27 ShiTaa shaa godin'ą́ą́híí k'ehgo yá nant'aa doo, bésh iłíí bee; goshtł'ish idee daasits'iłgo ts'iltąąhíí k'ehgo ts'idołtįįł.

28 Ts'iłsǫǫsécho baa dish'aał.

29 Hadíń bijeyi' golíínií, Spirit ha'ánázéh nagozŋilíí hant'é yiłŋiihíí yíyésts'ąą le'.

3

1 Bik'ehgo'ihi'ŋań binal'a'á Sárdisgee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánŋiihgo; Bik'ehgo'ihi'ŋań Spirits gosts'idi ła'íí ts'iłsǫǫsé gosts'idi yegoyiłíínií gáŋíí; Ánánt'įįłíí bígonsį, hinŋáágo daaniłch'iŋii ndi dasíńtsáni áńt'ee.

2 Ch'ínándzíídgo, hadíí nádaagodziihíí dák'azhą́ nanne'íí nalwodgo ánándle': hago ánánt'įįłíí Bik'ehgo'ihi'nań binadzahgee doo nzhǫǫ da łąą bígosíłsįįd.
3 Áík'ehgo hant'é naa hi'né' ła'íí dasíńts'ąą łą́ą́ shįhíí bínánlníh, áí bikísk'eh áńt'ee, ninchǫ'íí bits'ą́'zhį' ánán'ne'. Doo ch'ínáńdzííd dayúgohíí, in'įįhi higháh łehíí k'ehgo nsháh, hagee hokosíí biyi' nsháhíí doo bígonłsį da doo.
4 Sádisgee nnee da'akwíyé godziih, doo hwahá bidiyágé chįh ádaile' da: áí dá łigai nt'éégo bik'enada'izlaago bił hishkah doo: áí yik'e shijeedhíí bighą.
5 Hadíń dawahá yitis siliiníí dá łigai nt'éégo bik'e'izlaa doo; ihi'ná naltsoosíí biká' bizhi' doo k'ená'ishdéh da doo, shiTaa hik'e binal'a'á yaaká'yú daagolíínníí binadzahgee bizhi'íí hodishiił.
6 Hadíń bijeyi' golíínníí, Spirit ha'ánázéh nagoznilíí hant'é yiłniihíí yíyésts'ąą le'.
7 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á Philadélphiagee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánniihgo; Godiyįhgo at'éhi, da'aniigo at'éhi, be'ohigęęsé David bíyéé n'íí naitįįhi, ch'ińtą́ą́yúgo doo hadíń denádítįįhi da; dagohíí de'dintą́ą́yúgo doo hadíń ch'íná'ítįįhi da, áń gánníí,
8 Ánánt'įįłíí bígonsį: isąą, dáádítįh ch'í'otąągo ná áshłaa, doo hadíń da'dinótįįhi at'éé da: doo ńńłdzil da ndi shiyati'íí hóńtą', ła'íí, Áń doo bígonsį da, doo hak'i shiłdínniid da.
9 Satan yá íła'ánádaat'įįhíí, Jews daandlįį, daanii ndi doo áí daanlįį dago łéda'iłchoogo ádaaniihíí; niyahzhį' hayaa ádaane'go, shił nzhooníí yídaagołsįįhgo ádaashłe' doo.
10 Nyee ndi bidag áńt'ee, niłdéniidíí bikísk'eh áńt'éehíí bighą ni'gosdzáń dahot'éhé biká' nakída'dintaahíí begowáhíí bits'ą́'zhį' áninsį doo, ni'gosdzáń biká' nnee nabída'dintaahíí.
11 Isąą, dák'adégo nánshdaał: nłt'éégo áńt'éehíí nłdzilgo hóńtą', yaaká'yú ch'ah hobįįhíí niba' si'aaníí doo hadíń nits'ą́' náidi'aah da doleełhíí bighą.
12 Hadíń dawahá yitis siliiníí Bik'ehgohinshnaahíí bikįh biyi' da'ch'okąąhíí yune' bíyahdahn'aahíí k'ehgo ashłéh, dahazhį' doo ch'ínádáhgo da: áń Bik'ehgohinshnaahíí bizhi'íí biká' ágoshłe', Bik'ehgohinshnaahíí kįh nagoznili bíyéhi nt'é holzee shįhíí ałdó' biká' ágoshłe', áí Jerúsalem áníédéhi holzee, yaaká'dí'go bee kegonáhi, Bik'ehgohinshnaahíí bits'ą́'dí'; dashíí shizhi' áníidéhi ndi biká' ágoshłe' ałdó'.
13 Hadíń bijeyi' golíínníí, Spirit ha'ánázéh nagoznilíí hant'é yiłniihíí yíyésts'ąą le'.
14 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á Laodicéagee ha'ánázéhíí yásizíni bich'į' k'e'iłchíí gánniihgo: Doleełgo at'éé nliinníí, nłt'éégo da'aniigo nagolni'íí, Bik'ehgo'ihi'nań dawahá áyíílaahíí begodeyáhi gánníí;
15 Ánánt'įįłíí bígonsį, doo síńk'az da, doo síńdog da: dázhǫ́ síńk'az le'at'éhi, dagohíí dázhǫ́ síńdog le'at'éhi.
16 Da'ákugo síńdog, doo síńk'az da, doo síńdog dahíí bighą hanídidishkoh.
17 Shíí hásdzil, shíyéehíí łą́ą́, doo nt'é bínshdįh da, ádiłn'níí; ndi díyaant'éé, naa goch'oba'á, ténť iyé, ninnáá ágodįh, dá łinchíí doo ádígonzį dahíí bighą:
18 Óodo kǫ' be'alzaahi shaa nahiłníih, hánłdzil doleełhíí bighą; diyágé łigaihíí ák'ihidleeh doleełgo shaa nahiłníih, dáłinchíí'íí bik'e ídaa yágondziníí doo hit'įį da doleełhíí bighą; ik'ah ninnáá bínzhish, nłt'éégo go'įį́ doleełhíí bighą, niłdishnii.
19 Shił daanzhooníí bił daadishteh, ła'íí biniidaagodishłe', bił ch'ígonsh'aahgo: áík'ehgo dahńldǫhgo ninchǫ'íí bits'ą́'zhį' ánne'.

20 Isąą, dáádítį́hdí' sézį́įgo nínsts'į: hadíń shizhii yidezts'ąągo shá
ch'í'íntą́ą́yúgo, ha'ádishaałgo bił idishįįł, bíí ałdó' shił idoyįįł.
21 Shíí dawa bitis sílį́įgo shiTaa bił nansht'aahíí k'ehgo hadíń dawa yitis
siliiníí bił nansht'aa doleełgo baa godinsh'aah.
22 Hadíń bijeyi' golíínií, Spirit ha'ánázéh nagozn̲ilíí hant'é yiłn̲iihíí yíyésts'ąą
le'.

4

1 Díí bikédí'go dé'įįd, yaaká'yú dáádítį́h ch'í'otąą lą́ą́go hiłtsąą: dantsé
kozhii bésh dilwoshíí k'ehgo an̲iigo disiits'ą́ą́ n'íí shich'į' hananadzii
gáshiłn̲iigo, Yushdé' shich'į' hasin̲á, kodí' godezt'i'go hago ágon̲éh shįhíí
nich'į' ch'í'n̲ah ashłéh.
2 Dagoshch'į' Holy Spirit shiká'zhį' adzaago nant'án biká'dahsdáhi
yaaká'yú dahs'ąągo hiłtsąą, ła' yiká' dahsdaago.
3 Áń dahsdaahń tséé ílíni, jasper hik'e sardine holzéhi, ga'ánolįh: nant'án
biká'dahsdáhi iłtsą́ą́tł'ól tséé ílíni, émerald holzéhi, ga'ánolįhgo binazt'i'.
4 Áí nant'án biká'dahsdáhi si'aaníí bin̲aayú nadindį́į́'i biká'dahsdáhi łédńt'i':
áígee bádaayáńyú nadindį́į́'i łigaigo bik'e nadaahezlaago dahnaháztąą; ch'ah
óodo be'alzaahi bik'e daadez'ąągo.
5 Nant'án biká'dahsdáhi bits'ą́'dí' hada'didla' hik'e idi'n̲ii ła'íí kozhii daa-
dits'ag: ła'íí bidáhgee gosts'idgo daadiltłi', áí Bik'ehgo'ihi'n̲ań biSpirits
gosts'idihi ádaat'ee.
6 Nant'án biká'dahsdáhi bidáhgee dolyííni, crystal ga'at'éhi, sikąą: ła'íí
bin̲aayú dį́į́'yú nt'éshį hin̲áhi nadaazį, bitíldí' hik'e bighánt'aadí' dá bin̲áá
zhą́hi.
7 Áí daahin̲áhi ntséhihíí ndóícho ga'ánolįh, nakigeehíí magashi bizhaazhé
ga'ánolįh, taagigeehíí nn̲ee binii'híí binii'hi, dį́į́'igeehíí itsaa na'n̲iihíí ga'ánolįh.
8 Áí dį́į́'i daahin̲áhihíí dawa bit'ą' gostáń daagolį́į́: dá bin̲áá zhą́ naz'áni:
jįįgee, tł'é'gee, Dilzini, dilzini, dilzini, daan̲ii nt'éé, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwe-
Bik'ehń Dák'a'at'éhi, nlįį n'íí, nliiníí, dogáłi.
9 Dahagee daahin̲áhihíí nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń, doo
ngonel'ąą dayú, dahazhį' hin̲áhi, Ízisgo áńt'ee, yiłn̲iigo, daidnłsįgo, yich'į'
ihédaanzįgo,
10 Bádaayáńyú nadindį́į́'i nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń yiyahzhį'
hayaa ánádaat'įį, áń doo ngonel'ąą dayú dahazhį' hin̲aahíí daayokąąhgo,
yaaká'yú daabich'ah daayosbąąhíí yiyahzhį' hayaa ánádail'įįh gádaan̲iigo,
11 NohweBik'ehń, Ízisgo áńt'ee, daaniłch'in̲iigo bik'e síńtįį, daaniłch'íńłsįgo,
ła'íí dawa nebik'eh daaniłch'in̲iigo bik'e síńtįį: dawa ánlaa, háńt'įįhíí bighą
dawa daagolį́į́, háńt'įįhíí bighą dawa alzaa.

5

1 Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń bigan dihe'nazhin̲éhi naltsoos
yisdisi dahyo'ałgo hiłtsąą, biyi' hik'e biká'dí'go k'e'eshchíni, gosts'idiyú
bidá'doljéég.
2 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á dázhǫ́ nalwodihi hiłtsąą, áń ádįįd dilwoshgo
gán̲íí, Hadíń lą́ą́ naltsoos bidá'doljeegíí ch'í'ízǫ́ǫ́sgo iłts'ą́' áile'go yik'e sitįį?
3 Áídá' yaaká'yú, ni' biká'yú, dagohíí ni' bitł'ááhyú ndi doo hadíń naltsoosíí
iłts'ą́' áile'íí dagohíí yineł'į́į́ ndi yik'e sitįį da.

4 Doo hadíń naltsoos iłts'ą́' áile'go yozhííhíí, dagohíí yineł'įį́ ndi yik'e sitįį dahíí bighą yat'éégo hishchag ni'.
5 Bádaayáńyúhíí dała'á gáshiłn̄ii, Doo nchag da: díń'įį, Juda hat'i'íí bits'ą́'dí' Ndóícho, áń David Bikeghadi, dawa yitis silįįhíí bighą, áń zhą́ naltsoos bidá'doljeegíí gosts'idi ch'í'ízǫǫ́sgo iłts'ą́' áile'íí yik'e sitįį.
6 Akú dé'įįdgo nant'án biká'dahsdáhi hik'e nt'éshį daahin̄áhi iłn̄í'gee, bádaayáńyú bitahdí' dibełį́į́ biZhaazhé nlíni zesdįį n'íí ga'ánolini siziįgo hiłtsąą, áń biyeshdee gosts'idihi, bin̄áá gosts'idihi, áí Bik'ehgo'ihi'n̄ań biSpirits gosts'idihi ni'gosdzáń dágoz'ąą nt'éégo biká'zhį' odaas'a'ı.
7 Áń nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń bigan dihe'nazhin̄édí'go naltsoosíí náidnné'.
8 Naltsoos náidnné'dá' dį́į́'i daahin̄áhi ła'íí bádaayáńyú nadindį́į́'i dibełį́į́ biZhaazhé nlíni biyahzhį' hayaa ádaasdzaa; daantį́įgee tsibe'idot'áłé dahdaayotįłł, ła'íí its'aa óodo be'alzaahi, diltłi'go łikągolchinihi bee halk'iłgo dah daayokaał, áí nn̄ee Bik'ehgo'ihi'n̄ań báhadaadeszaahi bi'okąąhíí ádaat'ee.
9 Sį ániídéhi daido'aał gádaan̄iigo, Naltsoosíí nádnné'go bidá'doljeegíí ch'í'íńzǫǫ́síí bik'e síńtįį: nn̄ee ił'aniyú hadaazt'i'íí, iłtah at'éégo yádaałti'íí, nn̄ee daanliiníí, ła'íí nn̄ee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú nazn̄ilíí biyi'dí' nidi'zesdįįgo nidiłíí bee Bik'ehgo'ihi'n̄ań bá hanánohwihéń'n̄il.
10 Nant'án daandlįįgo, ła'íí okąąh yebik'ehi daandlįįgo Bik'ehgo'ihi'n̄ań daahohiikąąhń bich'į' ádaanohwínlaa: áík'ehgo ni'gosdzáń biká' nadaant'aa doo.
11 Dé'įįdgo nant'án biká'dahsdáhi hik'e nt'éshį daahin̄áhi ła'íí bádaayáńyú bin̄aayú Bik'ehgo'ihi'n̄ań binadaal'a'á łą́ągo: goneznadn doo náhóltagyú dá'ágánáhołąągo goneznadn, doo náhóltagyú áídí' doo náhóltagyú yúweh doo náhóltagyú daabizhii daasiits'ą́ą́;
12 Dibełį́į́ biZhaazhé nlíni bidi'zesdįį n'íí dawa yebik'ehi, há'iłdzili, góyáni, nalwodi, dilzini, ba'ihégosini, ła'íí biyaa gozhóóníí baa hi'né'híí yik'e sitíni at'éé.
13 Áídí' yaaká'yú, ni'gosdzáń biká'yú, ni'gosdzáń biyi'yú, túnteel biyi'yú dahot'éhé daahin̄aahíí, da'adzaayú dawa daagolíínií gádaan̄iigo disiits'ą́ą́, Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń ła'íí dibełį́į́ biZhaazhé nlíni doo ngonel'ąą dayú dahazhį' biyaa gozhǫ́ǫ́ le', dilzį le', ba'ihégosį le', ła'íí dawa yebik'eh le'.
14 Dį́į́'i nt'éshį daahin̄aahíí, Doleełgo at'éé, daan̄ii. Bádaayáńyú nadindį́į́'i hadíń doo ngonel'ąą dayú dahazhį' hin̄aahíí yiyahzhį' ádaaszaago daayokąąh.

6

1 Dibełį́į́ biZhaazhé nlíni naltsoos bidá'doljeegíí gosts'idihi dała'á ch'í'íńzǫǫ́zgo hiłtsąą, áídá' dį́į́'i nt'éshį daahin̄aahíí dała'á bizhiihíí idi'n̄iihíí ga'áhiłts'ago, Yushdé' díń'įį, shiłn̄iigo disiits'ą́ą́.
2 Áídí' dé'įįdgo ł́į́ł́gai hiłtsąą: áí yiká' dahsdaahń iłtįįh dahyotį́į́ł; ła'íí nant'án bich'ah baa hit'ąą: áń gonołn̄eełgo gonłn̄eehgo ł́į́ bił dahiswod.
3 Nakigee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫǫ́zdá' nakigee nt'éshį hin̄áhihíí, Yushdé' díń'įį, shiłn̄iigo disiits'ą́ą́.
4 Áídí' ł́į́ łichíí'i ch'ínánálwod: áí yiká' dahsdaahń ni'gosdzáń biká' iłch'į'gont'éé n'íí náidiiné'go baa godet'ąą, nn̄ee nanáłiłtseed doleełgo: ła'íí bésh be'idiltłish dázhǫ́ nchaahi baa hitąą.

5 Taagigee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫ́ǫ́zdá' taagigee nt'éshį hin̲áhihíí, Yushdé'
díń'įį, shiłn̲iigo didiits'ą́ą́. Dé'įįdgo łį́į́ diłhiłi hiłtsąą; áí yiká' dahsdaahń
bedahnádidlohé dahyo'ááł.
6 Dį́į́'i nt'éshį daahin̲aahíí iłn̲í'dí' kozhii disiits'ą́ą́ gán̲íígo, Tł'oh nagháí
dałáhn ha'okąągo penny ílį́į́, tł'oh nagháí diwozhé taadn ha'okąągo penny ílį́į́;
áídá' ik'ah hik'e wine nadaanohn̲íí.
7 Dį́į́dngee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫ́ǫ́zdá' dį́į́dngee nt'éshį hin̲áhihíí, Yushdé'
díń'įį, shiłn̲iigo disiits'ą́ą́.
8 Dé'įįdgo łį́į́ déłibáhé hiłtsąą: áí yiká' dahsdaahń Da'itsaahíí holzee, áídí'
Ch'iidntahíí biké' begogááł. Ni'gosdzáń dį́į́'yú iłk'é'n̲ilgo dała'á biyi' bésh
be'idiltłishé, shin̲á' góyéégo nagowaahíí, yóíyahgo ch'inn̲iihíí, hik'e ni'gosdzáń
biká' tsétahgo daagolíni bédaagodzidíí bee nn̲ee nadaayiłtseed doleełgo bina-
wod baa daagodest'ąą.
9 Ashdladngee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫ́ǫ́zdá', be'okąąhi biká' dahnási'n̲iłíí
bitł'ááhgee nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań biyati'híí hik'e yaa nadaagoln̲i'híí bighą
nadaabi'distseedíí biyi'sizíni hiłtsąą:
10 Adįįd daadilwoshgo gádaan̲ii, NohweBik'ehń, nidilzini, da'an̲iihi ńlíni,
da'os'ah lą́ą́ nn̲ee ni'gosdzáń biká' daagolíni nohwidiłhíí bighą baa yáńłti'go
nohwá ik'enáń'n̲i'?
11 Áídí' daantį́į́gee ííłgai bitaadaas'n̲iigo gádaabił'ido'n̲iid, Dét'ihézhį'
hanádaałsoł, bił nadaał'a'íí hik'e nohwik'isyú nohwíí nanohwi'distseedhíí
k'ehgo nabi'ditseed doleełíí nabi'distseedgo zhą́.
12 Gostáńgee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫ́ǫ́zdá', dé'įįdgo ízisgo ni'godes'naa;
ya'áíhíí tsiigha diłhiłi nanestł'oolhíí k'ehgo diłhił silįį, tł'é'gona'áíhíí dił
ga'ánolįh silįį;
13 Ch'il, fig holzéhi, bich'į' deyolgo doo hwahá nt'ą́ą́ dahíí nanihezdeehíí
k'ehgo ts'iłsǫǫsé yaadí' ni'gosdzáń biká'zhį' náłtą́ą́.
14 Yáá naltsoos hisdisíí k'ehgo hisdis silįįgo esdį́įd; ła'íí dził hik'e ni' táyi'
dahnagozn̲ilíí dawa łahyúgo nazn̲il daasilįį.
15 Ła'íí ni'gosdzáń biká' nadaant'aahi, nn̲ee itisyú nadaandeehi,
hádaałdzili, silááda itisgo nadaant'aahi, nn̲ee nadaalwodi, ła'íí daakówa,
daako'desnaahíí hik'e doo daako'desnaa dahíí ndi, dził bin̲ída'i'áń yun̲e',
tséyaa nadaach'int'į'go;
16 Dził hik'e tséé bich'į' gádaach'in̲ii, Nohwiká'zhį' ts'íyaa ánn̲éhgo
nádaanohwinł'į́įh, nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń hik'e dibełį́į́
biZhaazhé nlíni bihashkeehíí bits'ą́' nádaanohwinł'į́įh,
17 Bihashke'híí begodeyaahíí bighą; áík'ehgo hadíń zhą́ shą' sizįį doleeł?

7

1 Áí bikédí'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ni'gosdzáńzhį' dį́į́'yú nadaazįįgo
hiłtsąą, ni'gosdzáń biká' dį́į́'yú nyolíí t'ąązhį' daayotą'go, ni'gosdzáń, túnteel,
hik'e ch'il doo bich'į' nyol da doleełhíí bighą.
2 Áídí' ya'áí hanadáhdí'go Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á, Bik'ehgo'ihi'n̲ań
hin̲áhi bibe'ídinidlídé yoné'go naahiłtsąą: áń dį́į́'i Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á
ni'gosdzáń hik'e túnteel daayiłchǫǫhgo baa daagodest'aaníí ádįįd yich'į'
nádidilghaazhgo,
3 Gán̲íí, Ni'gosdzáń, túnteel, hik'e ch'ilhíí daołchǫǫh hela', Bik'ehgo'ihi'n̲ań
yánada'iziidíí bitá'gee bídaadinihidlidgo zhą́.

4 Da'kwíí bídaadiniidlid shíhíí disiits'áá́: Israel biye'ke bits'á'dí' nnee hadaazt'i'íí bitahdí' dała'á gonenadín ikáʼyú dį́į́'i doo náhóltagyú hilt'éégo bídaadiniidlid.
5 Juda hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Reuben hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Gad hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid.
6 Áser hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Néphthalim hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Manásses hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid.
7 Símeon hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Levi hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Íssakar hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid.
8 Zábulon hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Joseph hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid. Benjamin hat'i'íí bitahdí' nakits'ádah doo náhóltagyú bídaadiniidlid.
9 Díí bikédí'go dé'į́dgo nnee doo ła' díí nnee łáni yółtagyúhi daahiłtsą́ą́, binant'a' dała'áhíí ił'aniyú naznilíí, nnee ił'aniyú hadaazt'i'íí, nnee daanliinít́, hik'e iłtah at'éégo yádaałti'íí dawa bitahdí', nant'án biká'dahsdáhi hik'e dibeɬį́į́ biZhaazhé nlíni yidáhgee nadaazį́į́, dá łigai nt'éégo bik'eda'izlaa, ch'il, palm holzéhi, bits'ádaaz'aahíí dahdaayiníiłgo;
10 Adį́į́d daadilwosh gádaanniigo, Hasdách'igháhíí Bik'ehgo'ihi'nań daahohiikąą́hń, nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń, hik'e dibeɬį́į́ biZhaazhé nlíni biłgo bits'á'dí' begoz'ąą́.
11 Bik'ehgo'ihi'nań binadaal'a'á nant'an biká'dahsdáhi, bádaayáńyú, hik'e dį́į́'i nt'éshį daahinaahíí binaayú łédnt'i'go nant'án biká'dahsdáhi biyahzhį' hayaa ánádaat'į́į́go Bik'ehgo'ihi'nań daayokąą́h,
12 Gádaaniigo, Doleełgo at'éé: Bik'ehgo'ihi'nań daahohiikąą́hń doo ngonel'ąą́ dayú dahazhį' biyaa gozhǫ́ǫ́ le', ba'ihégosį le', góyą́ą́ le', bich'į' ihégosį le', dilzį le', dawa yebik'eh le', ła'íí dák'a'at'éé le'. Doleełgo at'éé.
13 Bádaayáńyú dała'á shich'į' gánniid, Díí bidiyágé daałigaihíí, hadíń ádaat'į́į́? Hadí' hikaihi?
14 Gábiłdéniid, Ni la' bígonłsį́. Gánáshiłdo'niid, Góyéégo nagoyaahíí yitis ch'ékaihi ádaat'į́į́: dibeɬį́į́ biZhaazhé nlíni bidiłíí bee bidiyágé tadaizgizgo łigaigo ádaizlaa.
15 Áí bigha Bik'ehgo'ihi'nań biká'dahsdáhi yidáhgee nán'áá, áí daabich'okąą́h goz'ąą́ yune' dawa jį́į́, dawa tł'é' daabokąą́h nt'éé: nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń bitahyú nlį́į́ doleeł.
16 Doo shiná' naadaadleeh at'éé da, doo dibá' naadaadleeh at'éé da; ya'áí doo daabidiłid da doleeł, ła'íí doo dant'éhéta bich'į' sidog da doleeł.
17 Dibeɬį́į́ biZhaazhé nlíni nant'án biká'dahsdáhi iłní'dí' dahsdaahń bá da'diné' doleeł, tú hináhi halį́į́yú yádį́h higaałgo yił onakáh doleeł: ła'íí binááá túhíí dawa Bik'ehgo'ihi'nań bá k'eda'yiłdéh doleeł.

8

1 Dibeɬį́į́ biZhaazhé nlíni gosts'idngee idá'doljeegíí ch'íná'ńzǫ́ǫ́sdá' yaaká'yú doo nt'é hiiłts'ag dago binį́'yú hak'e nehenkéez.
2 Áídí' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú daagolíínít́ gosts'idi Bik'ehgo'ihi'nań yidáhgee nadaazį́į́go bésh dilwoshé bitaas'niigo hiłtsą́ą́.

3 Áígee binal'a'á ła'ihíí naanádzaa, áń be'okąąhi biká' dahnási'n̲iłi goz'ąągee
hizį', its'aa óodo be'alzaahi biyi' dilidgo łikągolchiníí dahyo'aałgo; łikągolchiníí
łą́ą́go baa hi'né', nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí dawa daabi'okąąhíí
bił dała' áln̲éhgo, nant'án biká'dahsdáhi bádįhgee, be'okąąhi biká' dahnási'n̲iłi
yiká' diltłi' doleełgo.

4 Áík'ehgo łikągolchiníí bits'ą́'dí' łidíí, hik'e nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań
báhadaadeszaahíí daabi'okąąhíí bił dała' Bik'ehgo'ihi'n̲ań yich'į' hadag adzaa,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á bilałtł'áhdí'.

5 Áídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á kǫ' be'okąąhi biká' dahnási'n̲iłi yiká' dilidíí
ła' its'aa biyi' ha'disbįhgo ni'gosdzáń yiká'zhį' yaa yin̲il; áí dábiłgo yáhiiłts'ag,
idi'n̲ii, hada'didla', ła'íí ni' nagohi'naa.

6 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á gosts'idihi bésh dilwoshé dahdaayon̲iiłíí
k'ad ádaayiłn̲iigo nadaazįį.

7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á dantséhihíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo
hilóí hik'e kǫ', dił bił nadesgeedgo ni'yú náłtą́ą́: ni'gosdzáń biká' ch'il
nadaan'aahíí dawa tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí ąął daanlíd, tł'oh daadotł'izhíí
ałdó' ąął nlíd.

8 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á nakigeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo
nt'éhéta dził nchaahíí ga'ánolini diltłi'go túnteel biyi' olgo': áík'ehgo túnteel
tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí dá dił zhą́ silįį:

9 Túnteel biyi' daagolííníí dawago tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí ąął nanezna';
tsina'eełíí dawago tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí doo nt'é da silįį.

10 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á taagigeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo
ts'iłsǫǫsé nchaahi yaaká'dí' naltǫ', kǫ' k'ehgo diltłi'go, áí tú daanlííníí dawago
tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí niká' naltǫ', ła'íí tú hadaazliiníí ałdó' biká' naltǫ'.

11 Ts'iłsǫǫséhíí Iłkóhi holzee: tú dawago tááyú iłk'é'daasziidgo dała'ágohíí
dé'iłkó silįį; áík'ehgo tú dé'iłkó silįįhíí bighą nn̲ee łą́ą́go nanezna'.

12 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á dį́į́'igeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo
ya'áí, tł'égona'áí, ła'íí ts'iłsǫǫsé tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí hagoshį ádaasdzaago,
bits'ą́'daadesdiiníí tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí diłhił silįį, áík'ehgo jįįgo
idindláádíí tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí doo got'įį da silįį, tł'é'gohíí ałdó' ágát'éé
lę́k'e.

13 Áídí' dé'įįdgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yáá iłn̲í'yú na'dezn̲iigo ádįįd dil-
woshgo gán̲íígo hiłtsąą, Ni'gosdzáń biká' daagolííníí bá góyéé doleeł, bá góyéé
doleeł, bá góyéé doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á taagihíí bibéshdilwoshé
k'ad ánádaayiłdi'n̲iihíí bighą!

9

1 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ashdla'igeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo
yaaká'dí' ni'gosdzáń biká'zhį' ts'iłsǫǫsé naltǫ'go hiłtsąą: o'i'áń doo ni'i'ánihi
dá bich'ígót'i'gee bá be'igęęsé baa hitąą.

2 O'i'áń doo ni'i'áń dahíí ch'í'íńtą́ą́, áídí' łid yat'éégo hago', kǫ' yat'éégo diltłi'íí
bits'ą́'dí' k'ehgo; áík'ehgo ha'i'áńdí' łidíí bee ya'áí doo hit'įį da silįį, dahot'éhégo
godiłhił silįį.

3 Łidíí biyi'dí' na'ishchagi ni'gosdzáń biká' hanałsą́ą́: ni'gosdzáń biká'
tsédag histasíí binawodhíí k'ehgo binawod daagolį́į́go baa daagodest'ąą.

4 Ni'gosdzáń biká' tł'ohíí hik'e dant'éhéta daadotł'izhíí ła'íí ch'ilta daołchǫǫh
hela', bił'ido'n̲iid; nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi'ídinidlídé doo bitá'gee dahgoz'ąą
dahíí zhą́.
5 Da'ágát'éé ndi doo nadaiłtseedgo baa godet'ąą da, daazhógo bił
nada'din̲ii'go ádaile'go ashdladn dahitąązhį': tsédag histas dilshish łehíí
k'ehgo nn̲iihgo.
6 Áí benagowaadá' nn̲ee da'itsaahíí yiká daadéz'įį doo, ndi doo datsaah da
doo; daostsa hadó' daanzįdá' dats'itsaahíí doo hak'i da doo.
7 Na'ishchagi łį́į́ nagonłkaadyú nádesąąhíí k'ehgo iłch'į'daasdlaa
ga'ádaanolįh; nant'án bich'ah óodo be'alzaahi ga'ánolini bik'edaadez'ąą,
daabinii'íí nn̲ee binii'íí ga'ádaanolįh.
8 Daabitsizílíí isdzáné bitsizílíí k'ehgo ádaat'ee, daabiwoo'íí ndóícho bi-
woo'íí ga'ádaat'ee.
9 Bésh bitíl naztaaníí ga'at'éé; daabit'ą' ádaan̲iihíítsinagháhi bijád nakihi
yat'éégo hilwoł, łį́į́ łą́ą́go badahsn̲ilgo nagonłkaadyú dezkįį łehíí ga'áhiłts'ag.
10 Daabitsee'íí tsédag histas bitsee'íí ga'ádaat'eehíí yee daadiłshish: ashd-
ladn dahitąązhį' nn̲ee yin̲í'da'diłn̲i'go binawod golį́į́.
11 Binant'a' golį́į́, áń o'i'áń doo ni'i'ánihi yebik'ehi, Hebrew k'ehgo Abáddon
holzee, Greek k'ehgo Apóllyon holzee.
12 Dantsé góyéégo godeyaahíí bech'ígonyáá; isąą, nakigo t'ah góyéégo bee
nohwich'į' naagoldoh.
13 Áídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gostáńgeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí
dábiłgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań bádįhgee be'okąąhi biká' dahnási'n̲iłi óodo be'alzaahi
biká'dí' iyeshdee dį́į́'i its'ádaaz'aahíí bits'ą́'dí' kozhii disiits'ą́ą́,
14 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gostáńgeehíí béshdilwoshé dahyotįįłíí yich'į'
gán̲íígo, Tú łą́ą́go nlííníí Euphrátes golzeegee dį́į́'i Bik'ehgo'ihi'n̲ań bi-
nadaal'a'á dahdaahistł'ooníí k'eda'i'ád.
15 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á dį́į́'i k'enádaabi'dost'ah, áí nn̲ee dawa
tááyú iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí dawa nadaiłtseedgo da'áí bik'ehenkéézgo, da'áí
bijįį, da'áí bee dahitąą, da'áí łégodzaa iłch'į'ilzaahi.
16 Silááda łį́į́ yiká'dí' nadaagonłkaadíí nakidn goneznádn doo náhóltagyú
da'ágánáhołąągo goneznádn doo náhóltagyú hilt'ee: áí hilt'eego disiits'ą́ą́.
17 Díí k'ehgo łį́į́ daahiłtsąą shich'į' ch'í'n̲ah ágolzaago; łį́į́ yiká' dahnaháztaaníí
bésh bitíl naztaaníí kǫ' hik'e tséé ílíni, jácinth holzéhi, ła'íí tséłikǫ'i ga'ánolįhíí
k'ehgo ánolįh: łį́į́ bitsits'iníí ndóícho bitsits'iníí ga'ánolįh; áídá' daabizé'dí' kǫ'
hik'e łid ła'íí tséłikǫ'i hanádinah.
18 Díí taagihíí iłk'é'n̲ilgo dała'ágohíí bee nabi'destseed, kǫ', łid, ła'íí tséłikǫ'i,
łį́į́ bizé'dí' hanádinahíí bee.
19 Łį́į́ bizé'dí' hik'e bitseeyú binawod golį́į́: bitsee'íí ch'osh bik'asda'
daagolííníí ga'at'éé, bitsits'in daagolį́į́go áí bee koniidaagodile'.
20 Nn̲ee ła'ihíí, díí góyéégo bich'į' godest'aaníí doo bee nadaabistseed
dahíí, bigan bee nchǫ'go ádaaszaahíí doo yits'ą́'kai da, ła'íí ch'iidn hik'e óodo,
béshłigai, béshłitsog, tséé, tsį bee nadn'áí ádaaszaahíí daayokąąhíí doo yits'ą́'kai
da; áí nadn'áíhíí doo daago'įį da, doo da'dits'ag da, ła'íí doo nadaakai dadá':
21 Ła'íí nada'iłtseedíí, ínlgashíí, nant'į'go nakaihíí, da'in'įįhíí ałdó' doo
yits'ą́'kai da.

10

1 Áídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ízisgo at'éhi yaaká'dí' bił nkegonyáágo

naahiłtsąą, yaak'os bee bik'e'izlaago: iłtsą́ą́tł'ól bitsits'in binazt'i'go, binii'íí
ya'áí ga'at'éégo, bijádíí kǫ' k'ehgo nazįįgo:
2 Áń naltsoos hisdisi ałts'ísę́hi iłts'ąą at'éégo dahyoné': bikee
dihe'nazhin̲ééhíí túnteel yiká' dés'eez, áídá' łahzhin̲éégohíí ni' yiká' dés'eezgo,
3 Ndóícho an̲ííhíí k'ehgo ádįįd nádidilghaazh: nádidilghaazhíí dábiłgo gosts'idn
ididesn̲i'.
4 Gosts'idn ididesn̲i'dá', k'ad ágoshłe' nt'éégo yaaká'dí' kozhii gáshiłn̲iigo
disiits'ą́ą́, Gosts'idn ididesn̲i'íí ánn̲iidíí bidá'nłjah, ágóléh hela'.
5 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á túnteel hik'e ni' biká' sizįįgo hiłtsaaníí, hadag yaa
deln̲iihdá',
6 Gánn̲iid, Doo ngonel'ąą dayú dahazhį' hin̲aahń, yaaká'yú ła'íí biyi'
daagolííníí, ni'gosdzáń ła'íí biyi' daagolííníí, túnteel ła'íí biyi' daagolííníí
ádaayiilaahíí binkááyú shitł'a dahdidishn̲iihgo gádishn̲ii, Doo dá t'ąązhį' at'éégo
da:
7 Áídá' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gosts'idngeehíí bibéshdilwoshé áyiłdon̲iiłíí
bengonyáágo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go doo bígózį da n'íí, yánada'iziidíí,
binkááyú nada'iziidi bich'į' ánn̲iid n'íí begoln̲e'.
8 Yaaká'dí' kozhiihíí disiits'ą́ą́ n'íí shich'į' hananádzii gán̲íígo, Ti'i, naltsoos
hisdisi iłts'ąą at'ééhíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á túnteel hik'e ni' biká' siziiníí
dah yoné'ihíí nádnné'.
9 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á baa niyáágo gáłdén̲iid, Naltsoos hisdisíí
shaa nné'. Áídí' gáshiłnn̲iid, Nádnné', nnáá, nibid biyi' dé'iłkó doleeł, áídá' nizé'
yun̲e'híí shúgé gosnih k'ehgo golnii doleeł.
10 Áídí' naltsoos hisdisíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á bigan biyi'dí' nádiné'go
hiyą́ą́': sizé' yun̲e' shúgé gosnih k'ehgo golnii: ołnágdí' shibid yuyaa dé'iłkó
silįį.
11 Áídí' gáshiłnn̲iid, Nn̲ee daanliiníí, nn̲ee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú nazn̲ilíí,
iłtah at'éégo yádaałti'íí, ła'íí nant'án daanliiníí łą́ą́go, ádįhyú ágodon̲iiłíí bee bił
nanágóln̲i' doo.

11

1 Áídí' gish be'ídaanel'ąąhíí lók'aa ga'ánolini shaa hitą́ą́go áshiłdo'n̲iid,
Nádndáh, kįh biyi' Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąhíí bínénł'aa, be'okąąhi biká'
dahnási'n̲iłi, hik'e nn̲ee áígee da'okąąhįį ałdó'.
2 Áídá' kįh biyi' da'ch'okąąhíí dadáńyú tséé łédn'aahíí binoł'ą́ą hela', áí dah
nzhǫǫ, doo Jews daanlįį dahi baa hi'né'híí bighą: áí kįh godiyini gozn̲ili dizdin
naki dahnáhitąązhį' yiká' nakai doleeł.
3 Naki shánagoln̲i'i tsiigha nanestł'óól bik'edaasilaago shá nadaagoln̲i'go
baa godish'aał, dała'á doo náhóltagyú iká'yú naki gonenadínhíí iká'yú
gostą́din iskąązhį'.
4 Díí naki ch'il, olives holzéhi, ła'íí naki ik'ah kǫ'íí biká' dahnásiłt'áhíí
ni'gosdzáń yeBik'ehń bádįhgee nadaazįįhíí ádaat'ee.
5 Hadíń yiníídiłn̲íhyúgo, kǫ' bizé'dí' yaadináhíí bee bidilid goz'ąą: hadíń
yiníídiłn̲íhyúgo, da'áík'ehgo bidizideego goz'ąą.
6 Bidáhyú hago ágon̲éhíí yaa nadaagoln̲i'go goldohdá' yáá yida'detįįhgo doo
nanágołtįį dago baa godet'ąą: ła'íí tú diłgo ánádaidle', ła'íí dabíí hádaat'įįgee
ni'gosdzáń biká' iłtah at'éégo góyéégo nágodidahgo ádaił'įįgo baa godet'ąą ałdó'.

7 Ąął nadaagosn̲i'íí bikédí'go nt'éshį́ bégodzidi, o'i'áń doo ni'i'ánidí' hayáhi, yił nagonłkaadgo bitis hileehgo nadaabiłtseed doleeł.

8 Bits'íhíí ízisgo kįh goznilibiyi' intínyú shiteezh doleeł, áí ízisgo kįh goznilihíí Sódom hik'e Egypt daazhógo ágágolzéhi, áígee nohweBik'ehń tsį'iłna'áhi biká' zesdįį̀ni'.

9 Nn̲ee daanliiníí, iłtah at'éégo hadaazt'i'íí, iłtah at'éégo yádaałti'íí, ła'íí nn̲ee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú nazn̲ilíí bitahdí', taagidí' bin̲í'yú iskąągo nn̲eehíí bits'íhíí daaneł'į́į́go, doo hadíń łehdain̲ííł dago daagos'ąą doleeł.

10 Nn̲ee ni'gosdzáń biká'gee daagolíni áí naki shánagoln̲i'íí góyéégo bich'į' nadaagoz'ąąhíí bighą bił daagozhǫ́ǫ́go dawahá łaadaayin̲iił doleeł.

11 Taagidí' bin̲í'yúhíí bijį̀į beNádidzołíí Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí'go biyi' nágosdlį̀į̀go hin̲aa nádaasdlį̀į̀go daahizį'; áík'ehgo hadíń bin̲ááł nádiit'aazhíí tsídaadesyiz lę́k'e.

12 Yaaká'dí'go kozhii ádį̀į́d gán̲íígo daidezts'ąą, Yushdé' hashoh'aash. Áídí' bik'edaann̲iihíí daabineł'į̀į́dá' yaak'os biyi' yaaká'yú bił odaagoyaa.

13 Díí ágodzaahíí dábiłgo, yat'éégo ni'godihes'naago, kįh goznili gonenáńyú iłk'é'n̲ilyúgo dała'ázhin̲éé nagozgo', ni' godihes'naago gosts'idn doo náhóltagyú nn̲ee nabi'destseed: nn̲ee ła'íí yat'éégo tsídaadezyizgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań yaaká'yú dahsdaahń bich'į'go bił daagodnyį́į́d.

14 Nakidn góyéégo godeyaahíí bech'ígonyáá; isąą, taadn góyéégo goz'aaníí k'ad benágodidáh.

15 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gosts'idngeehíí bibéshdilwoshé áyiłnn̲iidíí dábiłgo yaaká'yú kozhii yat'éégo daadilwosh gán̲íígo, Ni'gosdzáń biká' nn̲ee ił'aniyú binant'a' daagolíínií, nohweBik'ehń hik'e biChrist yá nant'a' silį̀į; doo ngonel'ąą dayú dahazhį' yá nant'aa doo.

16 Bádaayáńyú nadindį́į́'i Bik'ehgo'ihi'n̲ań bádį̀hgee dah naháztaaníí hayaa ádaasdzaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayoskąąd.

17 Gádaan̲iigo, Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohweBik'ehń, Dák'a'áńt'éhi, nliinií, ńlį́į́ n'íí, dín̲áłi; iłk'idá' ízisgo ninawod golį́į́go dawa binant'a' síńlį̀į̀híí bighą nich'į' ihédaandzį.

18 Nn̲ee binant'a' dała'áhíí ił'anigo nazn̲ilihi nich'į' hadaashkee ndi nihashkeehíí begonyáágo, nanezna'íí baa yá'iti'go, nánada'iziidíí náyádaałti'hi, nn̲ee ná hadaadeszaahi, ła'íí nizhi' daidnłsini doo ízisgo ádaat'ee dahi hik'e ízisgo ádaat'éhi biłgo bich'į' na'i'n̲iiłgo biká' ngonyáá; ła'íí ni'gosdzáń biká' na'iłtseedíí nałtseedgo biká' ngonyáá.

19 Áídí' yaaká'yú kįh biyi' Bik'ehgo'ihi'n̲ań daach'okąąhíí ch'í'ótą́ą́ lę́k'e, áígee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohwá yengon'áni biká' dahgoz'aanií biyi' si'áni hit'į̀į lę́k'e: áídá' hada'didla', kozhii dits'ag, idi'n̲ii, ni' nagohi'naa ła'íí nlói yat'éégo náłtą́ą́.

12

1 Nt'éshį́ ígozisgo at'éhi yaaká'yú ch'í'n̲ah silį̀į; isdzán ya'áí bik'esilaago, tł'égona'áíhíí yiká' sizį̀į̀go, ts'iłsǫǫsé nakits'ádahi bitsits'inyú názt'i' alzaa lę́k'e:

2 Áń hiltsąą, k'azhą́ iłchiihíí bighą nn̲iihgo natídindli'.

3 Nt'éshį́ ígozisgo at'éhi yaaká'yú ch'í'n̲ah nánásdl̲íí; tł'iishcho łichí'i, gosts'idi bitsits'inhi, gonenáń iyeshdeehi, gosts'idi nant'án bich'ah bik'edaadez'ąągo.

4 Yááyú ts'iłsǫǫsé tááyú iłk'é'ǹilgo dała'ágohíí ni'zhį' bitsee yee nayiłkáad: tł'iishchohíí isdzán k'azhą́ iłchiihíí binásgee hizį', mé'híí gozlįįyúgo hishąą nzįgo.

5 Isdzánhíí ishkiini yishchįį lę́k'e, áń bésh dahyotįįłgo nǹee binant'a' dała'áhíí ił'anigo nazǹilihi yá nant'aa hileehi: áídá' ishkiinhíí Bik'ehgo'ihi'ǹań hik'e biká'dahsdáhi yiká'dí' nant'aahíí dagoshch'į' bich'į' hadag bił ogoyáá.

6 Isdzánhíí da'igolǫ́ǫ́yú Bik'ehgo'ihi'ǹań nłt'éégo bá ágólaayú ot'ag lę́k'e, ákú dała'á doo náhóltagyú iká'yú naki gonenadín iká'yú gostą́din iskąąyú bá di'né' doleełgo.

7 Yaaká'yú hagonołkaad lę́k'e: Míkael hik'e binadaal'a'á t'ąązhį' tł'iishcho yił nadaagonłkaad; tł'iishcho hik'e binadaal'a'á t'ąązhį' nanágonłkaad,

8 Áídá' baa daagoneznaa lę́k'e; áídí' yaaká'yú doo hayú bá nágost'ąą da.

9 Áídí' tł'iishcho gódah ch'ílt'e', doo ánídá' tł'iish n'íí, Ch'iidn nant'án, da'ái Satan holzéhi, ni'gosdzáń biká'zhį' nalgo', binadaal'a'á biłgo gódah ch'élkaad.

10 Yaaká'yú ádįįd kozhiihíí disiits'ą́ą gáǹíígo, K'adíí Bik'ehgo'ihi'ǹań bits'ą́'dí' hasdách'igháhíí, konawod golíínií, hik'e Bik'ehgo'ihi'ǹań daahohiikąąhń, ła'íí biChrist yenant'aagohíí bengonyáá: hadíń nohwik'isyú yaa dahdaago'a' n'íí gódah ch'ílt'e'go, Bik'ehgo'ihi'ǹań biǹááł dawa jįį, dawa tł'é' yaa dahgoz'ąą n'íí.

11 Dibełǰ́ biZhaazhé nlíni bidiłíí hik'e Bik'ehgo'ihi'ǹań yaa nadaagolǹi'íí bee yitis daasilįį; Bik'ehgo'ihi'ǹań yá datsaah ndi bi'ihi'ǹa' doo yaa bił goyéé da ni'.

12 Áík'ehgo yaaká'yúhíí hik'e biyi' yuǹe' daagonohłiiníí nohwił daagozhǫ́ǫ́ le'. Ni'gosdzáń hik'e túnteel nohwá góyéé le'! Ch'iidn nant'án dázhǫ́ hash-keego nohwich'į' nkenyáá, da'aǹahzhį' nágodzii yígółsįhíí bighą.

13 Áídí' tł'iishchohíí ni'gosdzáń biká'zhį' gódah ch'ílt'e' yígołsįįdá' isdzán ishkiin yishchiiníí yił nádndeeh.

14 Áídá' isdzánhíí itsaacho bit'ą' k'ehgo bit'ą' naki baa hi'ǹil, tł'iishcho bits'ą́' da'igolǫ́ǫ́yú nádiǹííh doleełgo, akú dét'įhézhį' áídí' yúwehyú da'aǹahzhį', áídí' yúwehyú da'iłní'zhį' bá di'né' doleełgo.

15 Tł'iishchohíí bizé'dí' tú yat'éégo ha'ijool isdzán biké', tú yat'éégo idezjoolíí k'ehgo, isdzán bił ch'ígono'éeł nzįhíí bighą.

16 Da'ágát'éé ndi ni'gosdzáń isdzánhíí yich'oznǐ'go bizé' iłts'ą́' ágólaago tú tł'iishcho bizé'dí' ha'ijool n'íí ąąłoyiłnág.

17 Áídí' tł'iishcho n'íí isdzán bich'į' bágóchįįdgo bichąghášhé ła'ihíí yich'į' nágodiłkaadyú óyáá, hadíí Bik'ehgo'ihi'ǹań yegos'aaníí daayotą'híí hik'e Jesus yaa yádaałti'híí.

13

1 Áídí' tábąąyú sáí biyi' hizį'go, nt'éshį bégodzidi túnteel biyi'dí' hagaałgo hiłtsąą, bitsits'in gosts'idnhi, biyeshdeehíí gonenánihi, biyeshdeehíí biká'gee nant'án bich'ah bik'edaadez'ąą, áídí' daabitsits'in Bik'ehgo'ihi'ǹań doo daidnłsį dahíí bizhi' dahnagoz'ąą.

2 Nt'éshį bégodzidi hiłtsąąhíí gidicho biká' daats'idiłhiłíí, leopard holzéhi, ga'ánolini, bikeehíí shash bikee ga'at'éhi, bizé'íí ndóícho bizé' ga'at'éhi: tł'iishchohíí dabíí binawod n'íí, nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaa n'íí, ła'íí dahot'éhé yebik'eh n'íí baa yidin'ą́ą.

3 Dała'á bitsits'iníí biṉí'dolṉih datsaah ngolṉíí n'íí násdzį́į́'go hiłtsąą:
ni'gosdzáń biká' nṉeehíí dawa nt'éshį bégodzidihíí bił díyadaagot'eego yiké'
onałsą́ą́.
4 Nṉee tł'iishcho daayokąąh, binawod n'íí nt'éshį bégodzidi yaa din'áni:
ła'íí nṉee nt'éshį bégodzidi daayokąąh gádaaṉiigo, Hadíńshą' nt'éshį bégodzidi
ga'at'éé? Hadíńshą' yił nagonłkaadgo yínel'ąą?
5 Nt'éshį bégodzidi bizé'dí' yati' ye'ídiłkąąhíí, ła'íí Bik'ehgo'ihi'ṉań nchǫ'go
yaa yałti'go baa godet'ąą; ła'íí dizdin naki dahitąąyú nant'aago ałdó' baa
godet'ąą.
6 Áík'ehgo hadzii, Bik'ehgo'ihi'ṉań yich'į' nchǫ'go hadziigo, bizhi'íí nchǫ'go
yaa yałti'go, hik'e kįh biyi' daach'okąąhíí ła'íí yaaká'yú daagolííníí ałdó'
nchǫ'go yaa yałti'go hadzii nkegonyaa.
7 Áídí' nṉee Bik'ehgo'ihi'ṉań báhadaadeszaahíí yich'į' nagonłkaadí' bitisgo
hileehgo ałdó' baa godet'ąą: ła'íí nṉee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí, iłtah at'éégo
yádaałti'íí, nṉee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú nazṉilíí yá nant'a' hileehgo baa
godet'ąą.
8 Dawa ni'gosdzáń biká' daagolííníí dała'á daantį́į́gee, ni'gosdzáń nnit'aadá'
dibełį́į́ biZhaazhé nlíni zesdiiníí binaltsoos be'ihi'ṉáhi doo hak'e bizhi' bá
ágolzaa dahíí daayokąąh doleeł.
9 Dahadíń bijeyi' golííníí íyésts'ąą le'.
10 Dahadíń yisná áyił'iiníí isná ábididolṉiił doleeł: dahadíń bésh yee iziłhiiníí
bésh bee bidizodeeł. Áí bighą nṉee Bik'ehgo'ihi'ṉań báhadaadeszaahíí nyee ndi
dahńldǫh le', ła'íí da'odląą le'.
11 Áídí' ni'gosdzáń biyi'dí' nt'éshį bégodzidi ła'ihi hananádzaago hiłtsąą;
dibełį́į́ bizhaazhé biyeshdeehíí k'ehgo biyeshdee naki golíni, tł'iishcho
k'ehgo yałti'hi.
12 Dantsé nt'éshį bégodzidi dá biṉááł yee nant'aa n'íí yee naná'idziid, ła'íí
ni'gosdzáń hik'e ni'gosdzáń biká' daagolííníí nt'éshį bégodzidi biṉí'dolṉih
datsaah ngolṉíí n'íí nádziihíí daayokąąhgo ábi'dilzaa.
13 Ígozisgo be'ígózini ánáyol'įįł, nṉee biṉááł yaaká'dí' kǫ' gódah ch'ínáltǫ'go
áił'įį, ni'gosdzáń biká'zhį'.
14 Dantsé nt'éshį bégodzidi biṉááł godiyįhgo ánáyol'įįłíí baa godet'ąą n'íí bee
ni'gosdzáń biká' daagolííníí ch'a'oyiṉííł gáyiłṉiigo, Nt'éshį bégodzidi bésh bee
biṉí'dolṉih ndi t'ah hiṉaahíí be'ilzaago ádaahłe'.
15 Áí be'ilzaahíí náhi'ṉaadí' yałti'go áiléhgo baa godet'ąą, ła'íí be'ilzaahíí doo
daayokąąh dahíí nabi'ditseedgo ałdó' baa godet'ąą.
16 Nṉee dawa, doo ízisgo ádaat'ee dahíí hik'e ízisgo ádaat'eehíí, hádaałdzilíí
hik'e tédaat'iyéhíí, doo isná daanlįį dahíí hik'e isná daanliiníí, bigan
dihe'nazhiṉéégo dagohíí bitá'yú bídaadinidlidgo áile':
17 Doo hadíń baa na'iṉiihgo dagohíí na'iłṉiihgo bá goz'ąą da, nṉee
bídaadinidlidíí zhą́, dagohíí nt'éshį bégodzidi bizhi' dagohíí bizhi' behotagíí
biká' dahgoz'aaníí.
18 Díínko goch'iyą́ą́yúgo zhą́ bígoch'iłsįįh. Hadíń yígółsiníí, nt'éshį bégodzidi
behotagíí yółtag le': nṉee behotagi at'éé, behotagíí gostádn gonenadín iká'yú
gostą́din gostáń.

14

1 Áídá' dé'įįdgo dibełį́į́ biZhaazhé nlíni dził Sion holzéhi yiká' dah-

szįįgo hiłtsąą, dała'á gonenadín doo náhóltagyú áídí' ikáʼyú dizdin dįį́'i doo náhóltagyú yił nadaazįį, dibełį́į́ biZhaazhé nlíni biTaa bizhi'íí daabitá'gee dahnagozʼąągo.

2 Yaaká'dí' kozhiihíí disiits'ą́ą́, tú nalį́į́híí k'ehgo, ádįį́d idi'n̤iihíí k'ehgo: nn̤ee tsįbe'idot'áłé yee da'do'aałíí áhiłts'ago disiits'ą́ą́:

3 Nant'án bikáʼdahsdáhi, dįį́'i nt'éshį daahin̤aahíí hik'e nn̤ee bádaayáńyúhíí bádįhgee nadaazįį́go sį ániidéhi daido'aał: gonenadín doo náhóltagyú áídí' ikáʼyú dizdin dįį́'i doo náhóltagyú ni'gosdzáń bikáʼ nn̤ee bitahdí' hanáhaz'n̤ilíí zhą́ áí sįhíí yígoł'aah.

4 Díínko doo isdzáné nant'į'go yił naskai da: doo nt'é bee baa dahdaagost'ąą da. Áí dibełį́į́ biZhaazhé nlíni dáhayú anádaałyú yiké' anákaihíí ádaat'ee. Áí nn̤ee bitahdí' hanáhaz'n̤il, Bik'ehgo'ihi'n̤ań hik'e dibełį́į́ biZhaazhé nlíni bá ntsé nest'ąąhíí k'ehgo hanáhaz'n̤il.

5 Doo nadaach'aago yádaałti' da: Bik'ehgo'ihi'n̤ań nant'aago dahsdaahíí bádįhgee nadaazįį́go doo hayú baa dahdaagoz'áni da.

6 Ła' Bik'ehgo'ihi'n̤ań binal'a'á yá'íłn̤í' ts'í'nan on̤iihgo naahiłtsąą, nn̤ee ni'gosdzáń yiká' daagolíínií yati' baa gozhóni doo ngonel'ąą dahíí yee yił nagoln̤i'go, nn̤ee binant'a' dała'áhíí ił'anigo nazn̤ilíí, nn̤ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí, nn̤ee iłtah at'éégo yádaałti'íí, ła'íí nn̤ee daanliinií yił nagoln̤i'go,

7 Ádįį́d yich'į' gán̤íí, Bik'ehgo'ihi'n̤ań daadinołsįgo ba'ihédaanohsį, aayałti'gee bikáʼ ngonyaahíí bighą: yáá hik'e ni'gosdzáń ła'íí túnteel hik'e tú hadaazliinií dawa áyíílaahń daahohkąąh.

8 Ła' Bik'ehgo'ihi'n̤ań binal'a'á iké' ná'on̤iih gán̤íígo, Bábylon, ízisgo kįh gozn̤ilíí, nágo', nágo', áí nant'į' na'idaahíí hách'it'įįgo ákoléhi, nn̤ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí daayidląągo áyíílaahíí bighą.

9 Bik'ehgo'ihi'n̤ań binal'a'á taadngee iké' ná'on̤iihgo adįį́d gán̤íí, Dahadíńta nt'éshį bégodzidi, dagohíí be'ilzaahíí yokąąhíí, áí bibeʼídinidlidé bitáʼ dagohíí biganyú bee ídinidlidíí,

10 Bik'ehgo'ihi'n̤ań bits'ą́'dí'go koniidaagodiln̤e'íí, doo nt'é bił nadisdziidgo bihashke'íí idee biyi' yaa hidziidíí yidodlįį́ł; Bik'ehgo'ihi'n̤ań binadaal'a'á dilzini hik'e dibełį́į́ biZhaazhé nlíni bin̤ááł kǫ' hik'e tsétikǫ'i bee dázhǫ́ binigodidoln̤ííł.

11 Biniidaagodiln̤e'íí bits'ą́'dí' łidíí hadag odihin̤éh, doo ngonel'ąą dayú dahazhį': doo hadaayoł da, jį́į́gee, tł'é'gee ndi, díí nt'éshį bégodzidi hik'e be'ilzaahi daayokąąhíí, hadíń áí bizhi'íí bee bídinidlidíí.

12 Díínko nn̤ee Bik'ehgo'ihi'n̤ań báhadaadeszaahíí nyee ndi dahńldǫhgo bígózį: áí Bik'ehgo'ihi'n̤ań yengon'áánií daayotą'íí, ła'íí Jesus daayodlaaníí ádaat'ee.

13 Áídí' kozhii yaaká'dí' gáshiłn̤iigo disiits'ą́ą́, Díí ágóle', Kodí' godezt'i'go nohweBik'ehń daayodląągo nanezna'íí biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł: Da'an̤ii biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł, n̤ii, Holy Spirit, doo nanádaadziid dago hádaayoł; ánádaat'įį́ł n'íí biké' bił ogoyáá.

14 Áídí' dé'įįdgo yaak'os łigai hiłtsąą, yaak'os yiká' dahsdaahíí nn̤ee ga'ánolini, nant'an bich'ah, óodo be'alzaahi, bik'edn'ą́ą́, ła'íí tł'oh benáʼiltłishé deníni dahyotįį́łgo.

15 Bik'ehgo'ihi'n̤ań binal'a'á łaʼi da'ch'okąąh goz'ąądí' ch'ínyáá, yaak'os yiká' dahsdaahń ádįį́d yich'į' dilwosh gán̤íígo, Nibenáʼiltłishé bee ni'igéésh: ná'igeeshíí iłk'idáʼ bikáʼ ngonyáá; ni'gosdzáń bikáʼ nest'ą'íí iłk'idáʼ daanest'ąą.

16 Áík'ehgo yaak'os yiká' dahsdaahń bibená'iltłishí yee ideshtłizhgo ni'gosdzáń yiká' ąął ná'igizh.
17 Áídí' ła' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á yaaká'yú da'ch'okąąh goz'ąądí' ch'ínánádzaa, bíí ałdó' tł'oh bená'iltłishé deníni dahyotįįł.
18 Áídí' ła' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á be'okąąhi biká' dahnási'niłi goz'ąądí' ch'ínánádzaa, áń kǫ' yebik'ehíí; áń tł'oh bená'iltłishé deníni dahyotįįłíí yich'į' ádįįd gánnįid, Nibená'iltłishé deníni bee ni'igéésh, ni'gosdzáń biká' dahts'aa nanesdizíí bits'ą'dí' dahts'aahíí nahiłgéésh, bidahts'aa daanest'ąąhíí bighą.
19 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á bibená'iltłishé yee ideshtłizhgo ni'gosdzáń biká' dahts'aahíí nayiheshgizhdí' łenáyihezlaago dahts'aa hahigęęsi gochaa'i goz'ąą yunę' oyihiskaad, Bik'ehgo'ihi'nań bihashke' bengonyáágo ágodonítłi.
20 Kįh goznilíí da'anahyú dahts'aa hahigęęs goz'ąągee dahts'aa biká' nakai, áí bits'ą'dí' dił halǫ́, łǫ́ biza'áh nel'aaníí ga'áhosahgo dił nel'ąą, nanigohíí dała'á doo náhóltagyú áídí' iká'yú gostáń gonenadín furlongs ga'áhosahgo nehenkąą.

15

1 Áídá' be'ígóziníí, dázhǫ́ ízisgo at'éhi, koł díyadaagot'éhi, yaaká'yú naahiłtsąą, Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gosts'idihi, góyéégo nagowaahíí gosts'idyú át'éhi, da'iké'yúhi; Bik'ehgo'ihi'nań bihashke'íí bee nnágódáhi dahdaayokaał.
2 Áídí' dolyiini náhenkáánníí kǫ' bił nadisdziidi ga'ánolįhgo hiłtsąą: nt'éshį bégodzidi hik'e be'ilzaahíí ła'íí bizhi'íí be'isdzohíí ła'íí behotagíí yaa daagonesnaahíí Bik'ehgo'ihi'nań bibe'idot'áłé dahdaayotįįłgo dolyiini náhenkáánníí yiká'yú nadaazįį.
3 Bik'ehgo'ihi'nań yána'iziidi n'íí, Moses holzéhi, hik'e dibełǫ́ biZhaazhé nlíni biyini daido'ááł, gádaanįigo, Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń, Dák'a'áńt'éhi, ánánt'įįłíí ízisgo at'éé; nnee ná hadaadeszaahíí bá Nant'ááhíí, gosíńł'aaníí da'áígee hik'e da'anii.
4 Hadíńshą' doo nidńłsį da, nohweBik'ehń, hadíńshą' nizhi' doo ya'ihénzį da? Ni zhą dilzini nlǫ́: nnee ałtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa nich'į' nikáhgo daanokąąh doleeł; nnee hagot'éégo bá ngon'ąą n'íí bee íńlaahíí bighą.
5 Díí bikédí'go dé'įįdgo, yaaká'yú gową golgai Bik'ehgo'ihi'nań koł nlįįgo bee bígoch'ilsiníí biyi' yunę' da'ch'okąąh goz'aaníí ałts'ą' adzaa:
6 Áí biyi'dí' Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gosts'idihi góyéégo nagowaahíí yił hikai, nak'ą'łigai nzhǫǫgo bik'etádndláádíí bik'enda'izlaago, ła'íí bitílyú ódodo bizisgo binast'i'.
7 Áídí' nt'éshį daahinaahíí dǫ́'i dała'á Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gosts'idihi, gosts'idn idee ódodo be'alzaahi bitaadaasnil, áí ideehíí Bik'ehgo'ihi'nań doo ngonel'ąą dayú dahazhį' hinaahíí bihashke' halk'iłhi.
8 Da'ch'okąąh goz'aaníí Bik'ehgo'ihi'nań bits'ą'idindláádíí hik'e binawodíí bits'ą'dí' łidi bee hadezbįh; nnee doo ła' ha'agháhgo yínel'ąą da, gosts'idn góyéégo benagowaahíí Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gosts'idi yił hikai n'íí ąął yeda'iláago zhą.

16

1 Áídí' kįh biyi' da'ch'okąąhíí biyi'dí' kozhiihíí dilwoshgo disiits'ąą, Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gáyiłniigo, Ti'i, idee gosts'idi Bik'ehgo'ihi'nań

bihashke' halk'iłi biyi' siziidíí ni'gosdzáń biká'zhį' yadaahohkaah.

2 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á dantséhihíí bi'idee biyi' siziidíí ni'gosdzáń biká'zhį' yayiziidíí dábiłgo dahadíń nt'éshį bégodzidi bee bídinidlidíí hik'e be'ilzaahíí daayokąąhíí łǫǫd nchǫ'i dázhǫ́ nǫiihi biká'zhį' ádaadzaa.

3 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á nakidngeehíí bi'idee biyi' siziidíí túnteel biká'zhį' yayiziidíí dábiłgo nǫee daztsąąhíí bidił ga'ánolįhgo silį́į́: áídí' túnteel biyi'yú daagolį́į́ n'íí dawa nanezna'.

4 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á taadngeehíí bi'idee biyi' siziidíí tú daanlíínííhik'e tú hádaazliinií biká'zhį' yayiziidíí dábiłgo dił daasilįį.

5 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á tú yebik'ehi gáǫ́íígo disiits'ą́ą́, Da'áígee áńt'éé, Bik'ehgo'ihi'ǫnań, ńlíni, ńlį́į́ n'íí, ńlį́į́ doleełíí, áí k'ehgo bá ngóń'ą́ąhíí bighą.

6 Nǫee ná hadaadeszaahíí ła'íí binkááyú na'izíidi n'íí nadaaztseedgo bidił da'dezjool, áí bighą dił daahidlą́ągo ánádaasíńdlaa; da'áí bich'į' goldoh ni'.

7 Áídí' ła'íí, be'okąąhi biká' dahnási'ǫniłi biyi'dí' dilwoshgo, gáǫ́íígo nádisiits'ą́ą́, Da'aǫii gánǫii, Bik'ehgo'ihi'ǫnań nohweBik'ehń, Dák'a'áńt'éhi, kándaago'áahíí da'aǫii, da'áígee at'éé.

8 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á dį́ídngeehíí bi'idee biyi' siziidíí ya'ái biká'zhį' yayiziidgo dábiłgo, nǫee kǫ' bee daadidlidgo baa godet'ąą.

9 Kǫ' dázhǫ́ sidogi bee nǫee daanlid lék'e, Bik'ehgo'ihi'ǫnań, díí góyéégo nagowaahíí yebik'ehíí, bizhi'íí nchǫ'go ádaayiłǫii: áídí' daabinchǫ'íí doo yits'ą́'zhį' ánádaasdzaa da, ła'íí Bik'ehgo'ihi'ǫnań doo daidnłsį da.

10 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á ashdladngeehíí bi'idee biyi' siziidíí nt'éshį bégodzidi biká'dahsdáhi yiká'dí' nant'aahíí biká'zhį' yayiziidíí dábiłgo yebik'ehíí dawa diłhił silį́į; nǫee dázhǫ́ nǫiihíí bighą bizaa daayi'aał,

11 Łǫód hik'e bił nada'diǫi'híí bighą Bik'ehgo'ihi'ǫnań yaaká'yú gólííníínchǫ'go ádaayiłǫii: ła'íí nchǫ'go ánádaat'į́łíí doo yits'ą́'zhį' ánádaasdzaa da.

12 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á gostą́dngeehíí bi'idee biyi' siziidíí tú łą́ągo nlíínií, Euphrátes holzéhi, biká'zhį' yayiziidíí dábiłgo náhisgą, ya'ái hanadáhdí'go nant'án daanliinií bá iłch'į'golǫe'go.

13 Áídí' tł'iishcho bizé'dí', nt'éshį bégodzidi bizé'dí', ła'íí Bik'ehgo'ihi'ǫnańbinkááyú na'iziidi ádil'íni bizé'dí' taagi spirits nchǫ'i túshtłohé ga'ánolini hahikáhgo hiłtsą́ą.

14 Áí spirits-híí ch'iidn daanlį́į, godiyįhgo ánáyol'į́ił, áí ni'gosdzáńdágoz'ąą nt'éégo ízisgo nant'án daanliinií yich'į' okaigo dawa íła'ánáidle'go, Bik'ehgo'ihi'ǫnań Dák'a'at'éhihíí ízisgo na'diziidíí bijį́į nadaagondíłkaadgo.

15 In'į́įhíí k'ehgo nánsháh. Hadíń déz'iinií, bidiyágé gólį́į́go, doo dáłichiigohidołtseeł dahíí bighą, áń biyaa gozhǫ́ǫ́ doleeł.

16 Hebrew biyati'íí k'ehgo Armagéddon golzeegee íła'áyíílaa.

17 Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á gosts'idngeehíí bi'idee biyi' siziidíí ts'ídagnáidezǫnilíí dábiłgo yaaká'yú kįh biyi' da'ch'okąąhdí' nant'án biká'dahsdáhi bits'ą́'dí' kozhii ádį́įdgo gánǫiid, Ąą́ł begolzaa.

18 Áí dábiłgo kozhii adį́įd áiłts'ag, idi'ǫii, hada'didla'; ni' yat'éégo nagohi'naa, nǫee ni'gosdzáń biká'gee daagolį́į́go godeyaadí' yushdí' godezt'i'go ni' yat'éégo godiis'naa k'ehgo at'éégo doo hwaa ágoǫe'i da.

19 Ízisgo kįh gozǫnilíí taagiyú iłk'é'ǫil, áídí' nǫee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí bikįhnagozǫnilíí nadaagozgo': ízisgo kįh gozǫnilíí Bábylon holzéhi, Bik'ehgo'ihi'ǫnań yínálǫiigo idee yat'éégo bihashke'íí halk'iłi biyi'dí' ąą́ł yidlą́ągo áyíílaa.

20 Ni' táyi' dahnagozn̲ilíí dawa hayúshį ch'adaagoyáá, ła'íí dziłíí doo ła' hit'įį da silį̨.

21 Áídí' hilói dázhǫ́ nchaahi, dała'á gonenadín dahdidleegohíí, yaaká'dí' nn̲ee biká' náłtą́ą́: hilói náłtą́ą́ nagontł'og dázhǫ́ bégodzidihíí bighą nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań nchǫ'go ádaayiłn̲ii lę́k'e.

17

1 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gosts'idi, idee gosts'idi dahdaayon̲iłíí dała'á shich'į' nyáágo gáshiłnn̲iid, Yushdé' kú ńn̲áh; bizhaan ízisgo nant'į' nagháhi, tú łą́ągo iłtah at'éényú nazkaaníí yiká' dahsdaahíí, baa yá'iti'íí nił ch'í'n̲ah ashłe';

2 Áń ni'gosdzáń biká' nn̲ee bánadaant'aahíí yił nant'į' nadaaskaihi, nant'į' na'idaahíí hách'it'iiníí bich'į' ch'idląą́híí bee bił nádaagodizyis.

3 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'áhíí, Holy Spirit shiká'zhį' adzaago, da'igolı́íyú oshiłtı́j́; áígee isdzán hiłtsą́ą, nt'éshį bégodzidi dázhǫ́ łichí'i yiká' dahsdaago, Bik'ehgo'ihi'n̲ań ádaadil'iiníí dahot'ehé biká' dá bizhi' zhą́hi dahnagoz'áni, bitsits'in gosts'idihidá' biyeshdee gonenáni.

4 Isdzánhíí łichii dotł'izhi hik'e dázhǫ́ łichii bik'esilaa, óodo hik'e tséé dénzhónéhi ła'íí dilkǫǫhé baa dahnazn̲il, ła'íí óodo ideehíí, nchǫ'i hik'e nant'į' na'idaahi nchǫ'i dawa yee halk'iłgo, dahyokaał:

5 Bizhi'hi bitá'gee dahgoz'ą́ą, NT'ÉSHĮ DOO BÍGÓZINÍÍ, BÁBYLON ÍZISGO AT'ÉHI, NANT'Į' NAKAIHÍÍ HIK'E NI'GOSDZÁŃ BIKÁ' NCHǪ'GO ÁGOT'EEHÍÍ BÁ́Ą́ NLÍNI.

6 Nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahi daabidiłíí, hik'e ínashood Jesus bighą nabi'distseedi daabidiłíí bee isdzán bił nágodizyisgo hiłtsą́ą: hiłtsą́ądá' dázhǫ́ shił díyagodzaa.

7 Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á gáshiłnn̲iid, Hant'é bighą nił díyagodzaa? Díí doo bígózį dahíí isdzán, ła'íí nt'éshį bégodzidi dahbogheełíí bitsits'in gosts'idi ła'íí biyeshdee gonenanhi, baa nił nagoshn̲i'.

8 Áí nt'éshį bégodzidi hinłtsą́ą n'íí, nlį̨ n'íí, k'adíí da'ádį̨hi: o'i'áń doo ni'i'áńhi dadí' haghá́hi, da'ilíí hileehzhį': ni'gosdzáń biká' daagolíínií, ni'gosdzáń nniť'aadá' naltsoos be'ihi'n̲áhi biká' daabizhi' doo hak'i dahnagoz'ą́ą dahíí, nt'éshį bégodzidi daayiłtsą́ągo yaa bił díyadaagot'ee doo, áí nlį̨ n'íí, k'adíí da'ádį̨hi, ndi nanádáhi.

9 Goyáánií bee natsekeesíí díí bił ígozį̨įh. Bitsits'in gosts'idihíí dziłgosts'idi ádaat'ee, áí isdzán yiká' dahsdáhi.

10 Ła'íí ízisgo nadaant'aahíí gosts'idi ádaat'ee: ashdla'ihíí nandee, dała'á t'ah nant'aa, ła'íí doo hwaa higháh da; áń ńyáágo dét'ihézhį' nant'aa doo.

11 Nt'éshį bégodzidi nlį̨ n'íí, k'adíí da'ádį̨hi, tsebídngee nant'aahíí át'éé, ndihíí gosts'idi itah nlíni. da'ilíí hileeh yun̲e' diyaa.

12 Ła'íí biyeshdee gonenáni hinłtsaaníí, ízisgo nant'an ádaat'ee, ndi doo hwahá nant'án daaleeh da; áídá' dała'á łedihikeezzhį' nt'éshį bégodzidi yił nant'aago baa daagodest'ą́ą.

13 Daabiini'íí dała'á nádleehgo daabinawodíí hik'e yedaabik'ehíí nt'éshį bégodzidi yaa daayiné' doleeł.

14 Áí dibeł́ı́j́ biZhaazhé nlíni yił nadaagodíłkaad, ndihíí dibeł́ı́j́ biZhaazhé nlínihíí bitis hileeh: áń nant'án daanliiníí yeBik'ehń, ízisgo nant'án daanliiníí biNant'a': áń yił nakaihíí daabi'dokéed, habi'do'n̲il, nłt'éégo yiké' nakai.

15 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á gánáshiłdo'niid, Tú iłtah at'éégo nazkąąhi hinłtsąąhíí, bizhaan biká' dahsdaahíí, áí túhíí nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí, nnee łáni, nnee binant'a' dała'áhíí ił'aniyú naznilíí, ła'íí nnee iłtah at'éégo yádaałti'íí ádaat'ee.

16 Nt'éshį bégodzidi biyeshdee gonenanhi hinłtsąąhíí, áí bizhaaníí yik'edaannniih doo, yó'odaayiłt'e'go dáłichiigo ádaile', bitsį'íí daayiyąą ła'íí kǫ' bee daayidiłid doo.

17 Bik'ehgo'ihi'nań hát'íínníí da'ádaanе'go bijíí yunе' hádaat'įįgo áyíílaa, daabiini'íí dała'á ánádaidle'go, yedaabik'ehíí nt'éshį bégodzidi yaa daidi'aahgo, Bik'ehgo'ihi'nań biyati'íí dá begolzaazhį'.

18 Isdzán hinłtsaaníí ízisgo kįh goznili at'éé, áí ni'gosdzáń biká' ízisgo nadaant'aahíí yá nant'áhi at'éé.

18

1 Díí bikédí'go Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á ła'i yaaká'dí'hayaa higaałgo hiłtsąą, dázhǫ́ binawod golínihi; bits'ą́'idindlá́ádíí bee ni'gosdzáń biká' got'įį silįį.

2 Ádįįd dilwoshgo gánníí, Bábylon, dázhǫ́ ízisgo at'éé n'íí nágo', nágo', áígee ch'iidn daagolįį silįį, spirits daanchǫ'i dawa áígee ndaagozle', dlǫ́' daanchǫ'i hik'e dlǫ́' bik'e daach'isch'ii'íí áígee ndaagozle' ałdó'.

3 Bizhaan biwine bich'į' nant'į' na'idah há'it'įįhíí bee nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí bił nádaagodizyis, nnee ízisgo nadaant'aahíí bizhaaníí yił nant'į' nadaaskai, ła'íí ni'gosdzáń biká' nnee dawahá baa nada'iniihíí bizhaan dázhǫ́ hálzilíí bits'ą́'dí' hádaałdzil daasilįį.

4 Áídí' ła' yaaká'dí'go kozhii nádisiits'ą́ą́ gánníígo, Shik'ííyú, bizhaan bits'ą́' nohkáh, dahyúgohíí nohwíí ałdó' binchǫ'íí be'ádaanoht'ee, ła'íí bich'į' góyéégo nagowaahíí nohwíí ałdó' itah doo.

5 Binchǫ'íí yaaká'yú nel'ąągo yaa hi'aa, Bik'ehgo'ihi'nań áń binchǫ'íí yénálnii.

6 Hago ánát'įįdíí k'ehgo bíí ałdó' ágánádaahdle', hago ánát'įįdíí da'ágánáhołąągo nakidn bich'į' nanáda'ołniił: idee biyi' ha'desbįhíí da'ágánáhołąągo nakidn bá hanáda'dołbįh.

7 Ída'odlíígo dawahá yee bił gonedlíįhíí k'ehgo da'ágánáhołąągo konigodilne' hik'e chaał na'idaahíí baa daadohné': bijíí yune' gádiłdi'nii, Shíí ízisgo isdzán nant'áhi dahsdaahíí nshłįį, doo itsaa nshłįį da, chaał na'idaahíí áshǫǫd bee shaa godogaałgo.

8 Áí bighą dáła' jįįgo iłtah at'éégo góyéégo nagowaahíí bee baa godogaał, da'itsaahíí, chaał na'idaahíí, ła'íí shiná' góyéhi; kǫ' bee bidi'dodlił: Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń baa yałti'íí ízisgo at'éehíí bighą.

9 Ni'gosdzáń biká' ízisgo nadaant'aahíí yił nant'į' naskai n'íí, hik'e yił bił daagonedlįį n'íí, dilidíí bits'ą́'dí' łidíí daayo'įįdá' baa daachag doo, ła'íí natídaadindli'go daachag doo.

10 Biniigodolne'íí yédaaldzidgo anahdí' nadaazįį doo, gádaaniigo, Doo gozhǫ́ǫ́ da, doo gozhǫ́ǫ́ da, ízisgo kįh goznil n'íí, Bábylon, dák'a'at'éé n'íí! Dała'á łedihikeezíí biyi' naa yá'iti'íí ilk'idá' bengonyáá.

11 Ni'gosdzáń biká' nnee dawahá baa nada'iniihíí baa daachag doo, ła'íí chaał nakai doo; nnee doo ła' baa naná'iłniih dahíí bighą:

12 Óodo, béshɬigai, tséé ílíni, dilkǫǫhé, nak'ą'ɬigai nɬt'éhi, ɬichii dotɬ'izhi, masgágo, dázhǫ́ ɬichii'íí, tsį́ iɬtah at'éhi iɬką daagolchiníí, bichíh yee da'dilo'íí biwoo' ivory holzéhi be'ádaaszaahíí, tsį́ ɬáń ílíni be'ádaaszaahíí, bésh, brass holzéhi, hik'e iron holzéhi, ła'íí tséé marble holzéhi be'ádaaszaahíí,

13 Cínnamon holzéhi, ɬikągolchini, ch'il bik'ah ɬáń ílíni, jeeh didlidgo ɬikągolchini, wine, ik'ah, ik'áán nɬt'éhi, tł'oh naghái, magashi, dibeɬíį́, ɬíį́, tsinaghá hi bijád nakihi, daabi'des'náhi, ła'íí nnee daanliiníí.

14 Ła'íí nest'ą' dázhǫ́ hánt'įį́ n'íí nits'ą́'zhį' bengonyáá, ła'íí dázhǫ́ itisgo nɬt'éehíí hik'e bee ízisgo áńt'éehíí nits'ą́' da'ilíí silįį́, dahazhį' doo nahinɬtséhgo da.

15 Nnee áí baa nada'iniihíí isdzánhíí bits'ą́'dí' hádaaɬdzil daasiliiníí, isdzánhíí biniigodilne'íí yédaaldzidgo, daachago natídaadindli'go da'anahyú nadaazįį́ doo,

16 Gádaaniigo, Doo gozhǫ́ǫ́ da, doo gozhǫ́ǫ́ da, ízisgo kįh goznil n'íí, nak'ą'ɬigai dázhǫ́ nɬt'éhi, hik'e dotɬ'izhgo ɬichii'íí, ła'íí dázhǫ́ ɬichii'íí bee bik'e'izlaa ni', óodo, ła'íí tséé ílíníí, ła'íí dilkǫǫhé bee bik'esinil ni'.

17 Dawahá bee há'iɬdzil n'íí dała'á ɬedihikeezzhį' doo nt'é da silįį́ ląą. Tsina'eeɬíí yiká' nadaant'aahíí, dawa biɬ nada'i'eeɬíí, nada'iɬ'eeɬíí, ła'íí dahayú nada'iɬ'eeɬyú baa nada'iniih ła'íí nada'iɬniihíí da'anahyú nadaazįį́.

18 Dilidíí bits'ą́'dí' ɬidíí daayo'įį́go nádaadidilghaazhgo gádaaniі, Díí ízisgo kįh goznilíí doo ła' ga'at'éé da ni'!

19 Daachago natídaadindli'go bitsits'in biká'zhį' ɬeezh daiɬke' gádaaniigo, Doo gozhǫ́ǫ́ da, doo gozhǫ́ǫ́ da, ízisgo kįh goznil n'íí, yee hádaaɬdzili bitsina'eeɬíí daagolíínií yee hádaaɬdzil n'íí! Dała'á ɬedihikeezzhį' doo nt'é da silįį́.

20 Yaaká'yú daagonohɬíni, nadaal'a'á dilzini daanohɬíni, ła'íí Bik'ehgo'ihi'nań nohwinkááyú nada'iziidi, nohwiɬ daagozhǫ́ǫ́ le'; Bik'ehgo'ihi'nań ízisgo kįh goznil n'íí nohwíí nohwigha t'áázhį' bich'į' nanáhesnil.

21 Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á ízisgo at'éhi tséé be'ik'áhé ga'at'éhi nchaahi náidn'ąągo túnteel yiyi' oyiɬné' gánііgo, Da'ágát'éégo ízisgo kįh goznili, Bábylon holzéhi, ts'iɬtąągo doo hagee nát'įį́ da doleeɬ.

22 Tsibe'idot'áɬé yee da'do'aaɬíí, bee dot'áɬé yídaagoɬsiníí, tsįsól yee da'do'aaɬíí, hik'e béshdilwoshé yee da'do'aaɬíí dawa niyi'yú doo hagee naadiits'íh da doleeɬ; nnee dawahá áiléhi, hagot'éégo áiléhi daanliiníí, nitahyú doo hagee nát'įį́ da doleeɬ; nitahyú tséé ik'aago áhiɬts'agíí doo hagee naadits'ag da doleeɬ;

23 Nitahyú ik'ah kǫ'íí bits'ą́'idindíínií da'ádįh doleeɬ; nnee niinéhíí hik'e isdzán niinéhíí bizhii doo hagee naadiits'íh da doleeɬ; nnee nitahyú baa na'iniihíí ízisgo nandee ni', ni'gosdzáń biká'; nitahyú iyónziníí nnee iɬtah at'éégo hadaazt'i'íí dawa ch'a'ónil ni'.

24 Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziid n'íí bidiɬ, nnee Bik'ehgo'ihi'nań bá hadaadeszaa n'íí bidiɬ, ła'íí nnee ni'gosdzáń biká' nadaastseedíí dawa bidiɬ ízisgo kįh goznilíí bitahyú hit'įį́.

19

1 Díí bikédí'go nnee dázhǫ́ ɬáni yaaká'yú daadilwoshgo gádaaniigo disiits'ą́ą́, Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń ba'ihégosį le'; Hasdách'igháhíí, ba'ihégondziníí, goch'idnɬsiníí, ła'íí dawa yebik'ehíí bíyéhi at'éé.

2 Da'an̲iigo ła'íí dázhǫ́ nłt'éégo aayałti'; bizhaan, ízisgo nant'į' nagháhi yee
ni'gosdzáń yiłchǫǫdi, yaa yałti', ła'íí bánada'iziidi naistseedhíí bighą yá t'ąązhį'
nanáhesn̲il.
3 Áík'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosį le', ánádaado'n̲iid. Áídí' łid kįh gozn̲ilíí
bits'ą́'dí'hi doo ngonel'ąą dayú hahitį́į́ doleeł.
4 Nt'éégo bádaayáńyú nadindį́į́'i ła'íí nt'éshį daahin̲aahíí dį́į́'i biyahzhį' hayaa
ádaasdzaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań nant'aago dahsdaayú daayokąąh, gádaan̲iigo,
Doleełgo at'éé; Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosį le'.
5 Áídí' nant'án biká'dahsdáhi bits'ą́'dí' kozhii dits'ag gán̲íígo,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań daahohiikąąhń ba'ihédaanohsį le', daanohwigha
bánada'ohsiidíí, daanohwigha daabinołsiníí, doo ízisgo ádaanoht'ee dahíí
ła'íí ízisgo ádaanoht'eehíí.
6 Nn̲ee dázhǫ́ łáni ádaan̲ii ga'áhiłts'ago, tú dázhǫ́ yat'éégo yaahilíni
ga'áhiłts'ago, yat'éégo idi'n̲iihíí k'ehgo áhiłts'ago disiits'ą́ą́, gádaan̲iigo,
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ba'ihégosį le': Bik'ehgo'ihi'n̲ań nohweBik'ehń dawa
yebik'ehń yee nant'aa.
7 Haląą nohwił daagozhǫ́ǫ́ le', nohwił daagonedlįį le', áń daadinlzį le':
dibełį́į́ biZhaazhé nlíni niin̲éhíí biká' ngonyáágo bi'aa hileehíí iłch'į'ádedlaa.
8 Áí nak'ą'łigai dázhǫ́ nłt'éhi, doo chį dahi, dázhǫ́ łigaii bik'esilaa doleełgo
baa godet'ąą: díí nak'ą'łigaihíí nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań báhadaadeszaahíí bi'at'e'
nzhóni at'éé.
9 Nt'éégo ágáshiłn̲ii, Díí bee ágóle', Hadíń dibełį́į́ biZhaazhé nlíni nin̲áágo
bá da'idąąyú daabidokéedíí biyaa daagozhǫ́ǫ́ doleeł. Ágánáshiłdo'n̲iid, Díí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań da'an̲ii án̲íhi.
10 Áík'ehgo biyahzhį' hayaa asdzaago hosíką́ądí' gáshiłnn̲iid, Doo ágáńt'įį
da: ni hik'e nik'isyú Jesus baa nadaagoln̲i'go dała' nada'idziidi ádaant'ee:
Bik'ehgo'ihi'n̲ań zhą́ honkąąh: Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú yádaałti'íí Jesus baa
nagoln̲i'hi dázhǫ́ itisyú yaa nagoln̲i' n'íí át'éé.
11 Yáá iłts'ą́' ádzaago łį́į́łgai hiłtsąą; áí yiká' dahsdaahń Badach'ołíhi hik'e
Da'an̲íhi holzee, áń da'áígee ná'áyáłti' ła'íí nłt'éégo ágot'eehíí bighą nagonłkaad.
12 Bin̲aahíí kǫ' yadiinahíí ga'at'éé, bitsits'in biká' nant'án bich'ah łą́ą́go
dahnazn̲il; bizhi' dahgoz'ąą, áí nn̲ee doo ła' yígółsį da, bíí zhą́ yígółsį.
13 Ííhíí dił biyi' nastsoozi bik'esilaa: áń Bik'ehgo'ihi'n̲ań biYati' holzee.
14 Áík'ehgo yaaká'yú nadaagonłkaadíí łį́į́łgai bił hilwołíí biké' náłseeł,
nak'ą'łigai dázhǫ́ nłt'éhi, dázhǫ́ łigaihi, doo chįh dahi bik'enazlaa.
15 Bizé'dí' bésh be'idiltłishé deníni há'áá, áí nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí
yee yihiłtłiish doo; bésh dahyotįįłgo nant'aa doo: ła'íí dahts'aa bitoo yiká'
naghaago hayigęęsíí k'ehgo Bik'ehgo'ihi'n̲ań Dák'a'at'éhi bihashke' bégodzidi
nn̲ee yich'į' gode'aah.
16 Bi'íí ła'íí bik'aizhį' bizhi' bek'e'eshchįį, áí díí k'ehgo dahgoz'ąą, ÍZISGO
NANT'ÁN DAANLIINÍÍ BINANT'A', NANT'ÁN DAANLIINÍÍ YEBIK'EHŃ.
17 Nt'éégo Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á ya'áí yiyi' sizįįgo hiłtsąą; áń dlǫ́'
yáá iłn̲í'yú nada'in̲iihíí dawa yich'į' nadidilghaazh gán̲íígo, Yushdé',
Bik'ehgo'ihi'n̲ań ízisgo at'éhi bá da'idąąhíí baa íła'ádaahn̲e';
18 Ízisgo nant'án daabitsį', silááda binant'a' daanlíni daabitsį', nn̲ee ndaal-
wodi daabitsį', łį́į́ daabitsį', yiká' dahnaháztaaníí daabitsį', ła'íí nn̲ee dawa doo
isná daanlįį dahíí hik'e isná daanliiníí, doo ízisgo ádaat'ee dahíí hik'e ízisgo
ádaat'eehíí daabitsį' daahsąą doleełhíí bighą.

19 Áídí' nt'éshį bégodzidi hiłtsąą, ła'íí ni'gosdzáń biká' ízisgo nant'án daan-
liiníí bisilááda biłgo íła'ádaasdzaa, łį́į́ yiká' dahsdaahń bisilááda biłgo yił
nagonłkaad doleełgo.
20 Nt'éshį bégodzidi yisnáh silįį, ła'íí Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú na'iziidi
ádil'íni ałdó' yisnáh silįį, nt'éshį bégodzidi bin̲ááł godiyįhgo áná'ol'įįłgo nn̲ee
nt'éshį bégodzidi be'ídinidlídé bee bídi'nidlidihíí, ła'íí bíí át'éégo be'ilzaahíí
daayokąąhíí yich'į' nazch'a'i. Díí da'áła dá daahin̲aago tséłkǫ'i bił diltłi'go
sikáni biyi' yuyaa oldeeł.
21 Ła'ihíí łį́į́ yiká' dahsdaahń bésh be'idiltłishé bizé'dí' há'ááhíí yee nadaist-
seed: áík'ehgo dlǫ́' iłtah at'ééhíí áí daabitsį'íí yee náda'isdįįd.

20

1 Áídí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'á yaaká'dí' hayaa higaałgo, o'i'áń doo
ni'i'áńihi bá be'igęęsé hik'e bésh hishbizhíí nchaahi dahyon̲iłgo hiłtsąą.
2 Áń tł'iishcho, doo áníi da tł'iishíí, ch'iidn nant'ánhi, Satan holzéhi, yił
ndéélgo dała'á doo náhóltagyú łegodzaazhį' łíyistł'ǫǫgo,
3 O'i'áń yun̲e' yó'olt'e' da'dentą́ą́dí' o'íígę́ęz, nn̲ee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí
yúwehyú doo ch'a'onayin̲iił dahíí bighą, dała'á doo náhóltagyú łegodzaazhį': áí
bikédí'go dét'įhézhį' nanánt'įh doleeł.
4 Áídí' nadaant'áhi yiká' dahnaháztaaníí hiłtsąągo yiká' dahnaháztaaníí
aayádaałti'go baa daagodest'ąą: Jesus yaa nagoln̲i'íí hik'e Bik'ehgo'ihi'n̲ań
biyati'híí bighą bik'os nadaahisk'i n'íí biyi' nazįį n'íí hiłtsąą, áí nt'éshį
bégodzidi dagohíí be'ilzaahíí doo daayoskąąd dahíí, daabitá' dagohíí daabi-
gan bebídaanidlidé doo bee bídaanidlid dahíí; áí daahin̲aa násdlį́į́go, dała'á doo
náhóltagyú łégodzaazhį' Christ yił nádaant'aah.
5 Łahzhį' nanezna'íí doo daahin̲aa násdlį́į́ da, dała'á doo náhóltagyú
łegodzaahíí ąąłgo zhą́. Díínko dantsé nanezna'íí naadikáhgee.
6 Dantsé nanezna'íí naadikáhgee hadíń yitah naadiidzaahíí biyaa gozhǫ́ǫ́
hik'e bił godiyini at'éé: iké'gee daná'itsaahíí doo hago ábile' da doo, ndi
Bik'ehgo'ihi'n̲ań hik'e Christ bi'okąąh yebik'ehíí daanlįį doleeł, dała'á doo
náhóltagyú łegodzaazhį' yił nadaant'aah doo.
7 Dała'á doo náhóltagyú łegodzaahíí ąąłgo Satan ha'ásitįįdí' ch'ínálteeh.
8 Áídí' dį́į́'yú ni'gosdzáń biká' goz'ąąyú iłtah at'éégo hadaazt'i'íí, Gog hik'e
Magog daagolzeehíí, ch'ayin̲iiłyú nagonłkaad doleełhíí bighą íła'ánáln̲e'yú
hágháh: áí túnteel tábąą sáíhíí k'ehgo da'áhołąą doo.
9 Ni'gosdzáń nteelíí biká' dahnádnłsąą, nn̲ee Bik'ehgo'ihi'n̲ań
báhadaadeszaahíí daagolį́į́gee bin̲aa, hik'e kįh gozn̲ili koł daanzhóni bin̲aa
łédnt'i' silįį: áídá' yaaká'dí' kǫ' nkednn̲ágo ąął daabi'nłíd.
10 Áídí' ch'iidn nant'án bich'į' nazhch'a'íí kǫ' hik'e tséłikǫ'i bił diltłi'go
sikáni biyi' yuyaa olt'e', hayú nt'éshį bégodzidi hik'e Bik'ehgo'ihi'n̲ań binkááyú
na'iziidi ádil'ínihíí naháztąąyú, áígee jįį hik'e tł'é'go goyéé bich'į' nagowaa
doo, doo ngonel'ąą dayú dahazhį'.
11 Áídí' nant'án biká'dahsdáhi łigaihi nchaahi, hik'e yiká' dahsdaahń hiłtsąą,
áń bits'ą́'dí' ni'gosdzáń hik'e yáá bił ogoyáá; áídí' doo hayú goz'ąą da lę́k'e.
12 Nanezna'íí doo ízisgo ádaat'ee dahíí hik'e ízisgo ádaat'eehíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bidáhdí' nadaazį'go hiłtsąą; áídí' naltsoos iłts'ą́' ádaadzaa:
ła'i naltsoos iłts'ą́' nanádzaa, áí naltsoos be'ihi'n̲áhi: nanezna' n'íí hant'é
ádaaszaahíí naltsoos biyi' k'e'eshchiiníí bee baa yáda'iti'.

13 Túnteel biyi' nanezna' n'íí naadiikaigo áyíílaa: da'itsaahdí' hik'e
Ch'iidntahdí' nanezna' n'íí nanaadiikai: áídí' dawa hant'é ádaaszaa shįhíí
bighą baa yáda'iti'.
14 Áídí' da'itsaahíí hik'e Ch'iidntahíí kǫ' diltłi'go sikáni biyi' yuyaa oldeel.
Díínko nakidngee daná'itsaahi at'éé.
15 Áídá' dahadíń naltsoos be'ihi'n̲áhi doo hak'i bizhi' biyi' dahgoz'ąą dayúgo
kǫ' diltłi'go sikaaníí biyi' yuyaa olt'e'.

21

1 Áídí' yaaká' áníidéhi hik'e ni'gosdzáń áníidéhi hiłtsąą: dantsé yaaká'híí
hik'e dantsé ni'gosdzáńhíí bech'ígonyáá; áídí' túnteel ésdįįd.
2 Shíí, John, Jerúsalem áníidéhi, kįh godiyini gozn̲ili, yaaká'dí'
Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' hayaa goldohgo hiłtsąą, na'ilíhn k'ad nnin̲éhgo
biką' hileehíí yiba' iłch'į'ádodlaahíí ga'at'éégo.
3 Yaaká'dí' kozhii ádįįd áiłts'ago disiits'ą́ą́ gán̲íígo, Isąą, da'ch'okąąh
goz'aaníí Bik'ehgo'ihi'n̲ań yiyi' golííníí nn̲ee bitahyú goz'ąą, áń bił daagolį́į́go
nn̲eehíí bichągháshé daanlįį doleeł, Bik'ehgo'ihi'n̲ań dabíí yił daagolį́į́go, bíí
Bik'ehgo'ihi'n̲ań daayokąąhń doleeł.
4 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bin̲áá tú bá k'eda'iłdéh doleeł; da'itsaahíí da'ádįh doleeł,
doo koł gozhǫ́ǫ́ dahíí, daach'ichagíí, daach'inn̲iihíí ndi da'ádįh doleeł: dantsé
áí begoz'ąą n'íí bech'ígóyááhíí bighą.
5 Nant'án biká'dahsdáhi yiká' dahsdaahń gánn̲iid, Isąą, dawahá áníidégo
ánáshdléh. Áídá' shíí gáshiłnn̲iid, K'e'iłchíí: díí yati'íí da'an̲ii ła'íí ba'oln̲íhi at'éé.
6 Gánáshiłdo'n̲iid, Ąął łalzaa. Shíí Álpha hik'e Oméga, begodeyáhi hik'e
bengont'i'i nshłįį. Hadíń dibá' nliiníí tú hin̲áhi halį́į́híí bá ná'isįįh, doo bighą
nahi'n̲iił dago.
7 Hadíń dawahá yitis siliiníí dawa bíyéé doleeł; Bik'ehgo'ihi'n̲ań yokąąhń
nshłįį doleeł, shiye' nlįį doleeł.
8 Áídá' dawa yee nádaaldzidíí, doo da'odląą dahíí, nchǫ'go ádaat'eehíí,
nn̲ee nadaiłtseedíí, nant'į' nakaihíí, iyodaanzįhíí, nadn'áí daayokąąhíí, ła'íí
łéda'iłchoohíí dawa tséłikǫ'i bił diltłi'go sikáni biyi' yuyaa bá goz'ąą: áí nakid-
ngee daná'itsaahi at'éé.
9 Áígee Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á gosts'idihíí dała'á, its'aa gosts'idi
gosts'idn góyéégo banagowaahíí bee halk'iłíí, yee dahikáłi shaa nyáágo,
shich'į' hadzii gán̲íígo, Yushdé', isdzán áníi nn̲áhi, dibełį́į́ biZhaazhé nlíni
bi'aahíí nił ch'í'n̲ah ashłe'.
10 Áídí' Holy Spirit shiká'zhį' adzaago Bik'ehgo'ihi'n̲ań binal'a'áhíí dził
dázhǫ́ nchaahi yúdahyúhi biká' oshiłtį́į́, áígee ízisgo kįh gozn̲ilíí, Jerúsalem
godiyini, yaaká'dí' Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'dí' bił nkegonyáágo shił ch'í'n̲ah
áyíílaa,
11 Bik'ehgo'ihi'n̲ań bits'ą́'idindláádíí bee bits'ą́'idindláád: bits'ą́'idindláádíí
tséé dázhǫ́ łáń ílíni, jasper holzéhi, dénłtónégo binkááyú got'įįhíí ga'at'éé;
12 Áí kįh gozn̲ilíí bin̲aayú łé'ditł'įhíí dázhǫ́ nteel áídí' dázhǫ́ yúdahgo
alzaa lę́k'e, nakits'ádahgo dáádítį́h, áí da wago Bik'ehgo'ihi'n̲ań binadaal'a'á
nadaazįį, Israel nakits'ádahyú hat'i'íí daabizhi' dahnagoz'ąą, dáádítį́híí
biká'gee.

13 Ya'áí hanadáhdí'go taadí' dáádítɬ'įh; nahokǫsé dahstąądí'go taadí' dáádítɬ'įh; na'idi'ahdí'go taadí' dáádítɬ'įh; ya'áí onadáhdí'go ałdó' taadí' dáádítɬ'įh.

14 Kįh gozǫnilíí biǫnaayú łé'ditł'įhíí bitł'ąąhgo nakits'ádahgo istł'įhgo łégodnt'i', dibełɭ́ɭ́ biZhaazhé nlíni binal'a'á nakits'ádah daabizhi' áí biká' dahgoz'ąą.

15 Shich'į' yałti'íí be'ída'nel'ąąhé óodo be'alzaahi naitiih, áí kįh gozǫnilíí hik'e bidáádítɬ'įhíí, ła'íí biǫnaayú łé'ditł'įɭ́híí yee yí'da'nel'ąąhgo.

16 Kįh gozǫnilíí dɭ́ɭ́zhį' hágodn'áá, naniigo dáne'niiyú dáłełt'ee: kįh gozǫnilíí be'ída'nel'ąąhé yee yída'neł'ąądgo nakits'ádahn doo náhóltagyú furlongs ga'áhosah. Naniigohíí, dáne'niiyúhíí, hik'e ts'ídagíí biłgo dáłełt'ee.

17 Áídí' biǫnaayú łé'ditł'įhíí ałdó' yí'nes'ąądgo dała'á gonenadín iká'yú dizdin dɭ́ɭ́'i nnee bigan iłhadit'ąądí' biganlataházhį' ngont'i'go, áí Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á yaaká'yú gólíínií k'ehgo at'éé.

18 Biǫnaayú łé'ditł'įhíí tséé łáń ílíni, jásper holzéhi, be'ágolzaa: kįh gozǫnilíí dá óodo zhą́, dolyiini binkááyú got'įɭ́híí ga'at'éhi, be'ágolzaa.

19 Biǫnaayú łé'ditł'įhíí bitl'ááh istł'iníí tséé iłtah at'éhi łáń da'ilíínií bee dénzhónégo alzaa. Da'itségee itł'ááh istł'iníí jásper holzéhi be'ágolzaa; nakigeehíí sápphire holzéhi; taadngeehíí chálcedony holzéhi; dɭ́ɭ́'igeehíí émerald holzéhi;

20 Ashdladngeehíí sárdonyx holzéhi; gostáńgeehíí sárdius holzéhi; gosts'idigeehíí chrýsolite holzéhi; tsebígeehíí béryl holzéhi; ngost'áígeehíí tópaz holzéhi; gonenangeehíí chrýsoprasus holzéhi; łats'ádahgeehíí jácinth holzéhi; ła'íí nakits'ádahgeehíí ámethyst holzéhi be'ágolzaa.

21 Dáádítɬ'įhíí nakits'ádahíí dilkǫǫhé łáń ílíni, pearl holzéhi, nakits'ádahgo be'alzaa: dała'á ntą́ągo pearl dała'á bił ádaaszaa: kįh gozǫnilíí biyi' intínhíí dá óodo zhą́ dolyiini binkááyú got'įɭ́híí k'ehgo alzaa.

22 Áígee da'ch'okąąh goz'aanií doo hish'įɭ́ da: Bik'ehgo'ihi'ǫnań nohwe-Bik'ehń Dák'a'at'éhi hik'e dibełɭ́ɭ́ biZhaazhé nlíni biłgo dabíí da'ch'okąąh goz'aanií daanlɭ́ɭ́.

23 Kįh gozǫnilgee ya'áí ła'íí tł'é'gona'áí da'ádįh ndi doo daat'éé da: Bik'ehgo'ihi'ǫnań bits'ą́'idindlá́ádíí bee got'įɭ́, ła'íí dibełɭ́ɭ́ biZhaazhé nlíni bee got'įɭ́híí nlɭ́ɭ́.

24 Nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí hadíí hasdákaihíí, áí kįh gozǫnilíí bits'ą́'idindlá́ádíí yee nakai doo: ła'íí ni'gosdzáń biká' ízisgo nadaant'aahíí ízisgo ye'ádaat'eehíí hik'e daagodnɬsiníí yił nihikáh doleeł.

25 Bidáádítɬ'įhíí jɭ́ɭ́go doo daná'detɬ'įh da: akú tł'é' ánágodįh.

26 Nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'i ízisgo ye'ádaat'eehíí hik'e daagodnɬsiníí yił nihikáh doleeł.

27 Hadíí daanchǫ'íí doo hagot'éégo ha'akáh da, nchǫ'go at'éégo ánát'įɭ́híí, ła'íí hadíń łé'iłchoohíí ałdó' doo hagot'éégo ha'akáh da: hadíń dibełɭ́ɭ́ biZhaazhé nlíni binaltsoos be'ihi'ǫnáhi bizhi' dahgoz'aanií zhą́ ha'akáh doleeł.

22

1 Áídí' tú be'ihi'ǫnáhi dolyiini ga'at'éégo binkááyú got'įɭ́go, Bik'ehgo'ihi'ǫnań hik'e dibełɭ́ɭ́ biZhaazhé nlíni nadaant'aago dahskeedí' hálɭ́ɭ́go, Bik'ehgo'ihi'ǫnań binal'a'á shił ch'í'ǫnah áyíílaa.

2 Kįh gozǫnilíí ch'í'ítinyú iłǫní'yú, ła'íí tú ńlíínií da'ałch'izhiǫnéé nel'ąągo tsį'nt'áni be'ihi'ǫnáhi nádihikáad, áí nakits'ádahyú át'éégo nánt'įh,

dádaanántʼįhgee nest'ą' dała'áyú át'éhi dahnándah: bit'ąąhíí nnee iłtah at'éégo hadaazt'i'íí yee nádaadziihi.

3 Áígee dénchǫ'go ágot'eehíí ánádįh doo: áídí' Bik'ehgo'ihi'nań hik'e dibełʼįʼį biZhaazhé nlíni nadaant'aago dahskee doo; bánada'iziidíí daabokąąh doleeł:

4 Binii daayo'įį doo; bizhi'íí bitá'gee dahnagoz'ąą doo.

5 Tłʼé' ánádįh doleeł; ik'ah kǫ'íí ła'íí ya'ái be'idindláádíí doo hagot'ʼįʼį da; Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń dabíí bá idindládi nlįį doleeł: ła'íí doo ngonel'ąą dayú dahazhį' nadaant'aa doo.

6 Áídí' gánáshiłdo'niid, Díí yati'íí ba'olníhi hik'e da'aníhi at'éé: Bik'ehgo'ihi'nań nohweBik'ehń binkááyú nada'iziidi n'íí daadilzini daayokąąhń, k'ad ágonéhíí bánada'iziidíí yił ch'í'nah ágole'híí bighą binal'a'á yaaká'dí'hi bich'į' daades'a'.

7 Isąą, dák'adégo nánshdaał: díí naltsoos hagot'éégo ágolnéhgo benet'aaníí hadíń yikísk'eh at'éehíí biyaa gozhǫǫ doleeł.

8 Shíí, John, díí ágot'eehíí disiits'ąą ła'íí hiłtsąą. Áík'ehgo disiits'ąądí' hiłtsąągo, Bik'ehgo'ihi'nań binal'a'á áí shił ch'í'nah áyíílaahi biyahzhį' hayaa asdzaago hoshkąąh nkegonyaa.

9 Nt'éégo gáshiłnniid, Doo ágáńt'įį da: shíí, ni, nik'isyú, Bik'ehgo'ihi'nań binkááyú nada'iziidi, hik'e díí naltsoos biyi'dí' yati'íí yikísk'eh ádaat'eehíí biłgo dała' nada'idziid. Bik'ehgo'ihi'nań zhą onkąąh.

10 Gánáshiłdo'niid, Díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí bida'denłjéeh hela', biká' ngonyááhíí bighą.

11 Hadíń doo dábik'ehyú át'ʼįʼį dahíí, áń dayúweh ye'at'ʼįʼį le': hadíń dénchǫ'égo at'ʼįʼįhíí, áń dayúweh ye'at'ʼįʼį le': hadíń nłt'éégo at'éehíí, áń dayúweh nłt'éégo at'éé le': ła'íí hadíń dilzinií, dayúweh dilzį le'.

12 Isąą, dák'adégo nánshdaał; koch'į' nada'ishniiłʼįʼį bił nánshdáh, nnee dała'á ntʼįįgo hagot'éégo ánánt'įįdhíí bighą bich'į' na'ishniiłgo.

13 Shíí Álpha hik'e Oméga nshłįį, begodeyáhi hik'e bengont'i'i, dantséyúhi hik'e iké'yúhi.

14 Bik'ehgo'ihi'nań yegos'aaníí yikísk'eh ádaat'eehíí biyaa daagozhǫǫ doleeł, áí tsį'nt'áni be'ihi'náhi yaa dokaahgo bá goz'ąą, ła'íí kįh gozniłíí ch'íná'itʼįhyú ch'ídokaahgo ałdó' bá goz'ąą.

15 Áídá' gósé, ídaanlgashi, nant'į' nakaihi, nnee nadaiłtseedi, nnee nadn'ái daayokąąhi, ła'íí dahadíń łé'ichoohíí bił nzhǫǫgo dayúweh łé'iłchoohi doo ha'ádokaah da.

16 Shíí, Jesus, shinal'a'á yaaká'dí'hi ha'ánázéh nagoznilyú díí bee nohwił nagolni'go deł'a'. David bikeghad nshłįį, hik'e David bits'ą'dí'hi nshłįį, ts'iłsǫǫsécho bits'ą'idindíni nshłįį.

17 Holy Spirit hik'e isdzán ninéhi, Yushdé', daanii. Hadíń idits'agi ałdó', Yushdé', nii le'. Hadíń dibá' nlįįhíí hígháh le'. Hadíń hát'íínií tú be'ihi'náhi yodląą, doo bighą nahi'niił dago.

18 Nnee dała'á ntʼįįgo díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí daidits'agíí gádaabiłdishnii, Dahadíń díí ínágodn'ąąhíí, góyéégo ágot'eehíí díí naltsoos biyi' k'e'eshchiinií, Bik'ehgo'ihi'nań góyéégo godigháhíí bich'į' ínágodo'aał:

19 Dahadíń díí naltsoos hagot'éégo ágonéhgo benet'aaníí ła' hayiné'yúgo, Bik'ehgo'ihi'nań ałdó' naltsoos be'ihi'náhi biyi'dí', kįh godiyini goznilíí

biyi'dí', ła'íí díí naltsoos biyi' bek'e'eshchiiníí biyi'dí' bíyéé zhin̲ééhíí bits'ą́'
hayiné' doleeł.
20 Díí yaa nagosn̲i'íí gán̲íí, Da'an̲ii shíí dák'adégo nánshdaał: Doleełgo at'éé.
Da'an̲ii Jesus, nohweBik'ehń, de'nn̲áh.
21 Jesus Christ nohweBik'ehń biłgoch'oba'íí daanohwigha nohwich'į' be-
goz'ąą le'. Doleełgo at'éé.

Read the New Testament daily

January

date	scripture
1	Matthew 1.1–2.12
2	Matthew 2.13–3.6
3	Matthew 3.7–4.11
4	Matthew 4.12-25
5	Matthew 5.1-26
6	Matthew 5.27-48
7	Matthew 6.1-24
8	Matthew 6.25–7.14
9	Matthew 7.15-29
10	Matthew 8.1-17
11	Matthew 8.18-34
12	Matthew 9.1-17
13	Matthew 9.18-38
14	Matthew 10.1-23
15	Matthew 10.24–11.6
16	Matthew 11.7-30
17	Matthew 12.1-21
18	Matthew 12.22-45
19	Matthew 12.46–13.23
20	Matthew 13.24-46
21	Matthew 13.47–14.12
22	Matthew 14.13-36
23	Matthew 15.1-28
24	Matthew 15.29–16.12
25	Matthew 16.13–17.9
26	Matthew 17.10-27
27	Matthew 18.1-22
28	Matthew 18.23–19.12
29	Matthew 19.13-30
30	Matthew 20.1-28
31	Matthew 20.29–21.22

February

date	scripture
1	Matthew 21.23-46
2	Matthew 22.1-33
3	Matthew 22.34–23.12
4	Matthew 23.13-39
5	Matthew 24.1-28
6	Matthew 24.29-51
7	Matthew 25.1-30
8	Matthew 25.31–26.13
9	Matthew 26.14-46
10	Matthew 26.47-68
11	Matthew 26.69–27.14
12	Matthew 27.15-31
13	Matthew 27.32-66
14	Matthew 28.1-20
15	Mark 1.1-28
16	Mark 1.29–2.12
17	Mark 2.13–3.6
18	Mark 3.7-30
19	Mark 3.31–4.25
20	Mark 4.26–5.20
21	Mark 5.21-43
22	Mark 6.1-29
23	Mark 6.30-56
24	Mark 7.1-23
25	Mark 7.24–8.10
26	Mark 8.11–9.1
27	Mark 9.2-29
28	Mark 9.30–10.12

date	scripture
1	Mark 10.13-31
2	Mark 10.32-52
3	Mark 11.1-26
4	Mark 11.27–12.17
5	Mark 12.18-37
6	Mark 12.38–13.13
7	Mark 13.14-37
8	Mark 14.1-21
9	Mark 14.22-52
10	Mark 14.53-72
11	Mark 15.1-47
12	Mark 16.1-20
13	Luke 1.1-25
14	Luke 1.26-56
15	Luke 1.57-80
16	Luke 2.1-35
17	Luke 2.36-52
18	Luke 3.1-22
19	Luke 3.23-38
20	Luke 4.1-30
21	Luke 4.31–5.11
22	Luke 5.12-28
23	Luke 5.29–6.11
24	Luke 6.12-38
25	Luke 6.39–7.10
26	Luke 7.11-35
27	Luke 7.36–8.3
28	Luke 8.4-21
29	Luke 8.22-39
30	Luke 8.40–9.6
31	Luke 9.7-27

date	scripture
1	Luke 9.28-50
2	Luke 9.51–10.12
3	Luke 10.13-37
4	Luke 10.38–11.13
5	Luke 11.14-36
6	Luke 11.37–12.7
7	Luke 12.8-34
8	Luke 12.35-59
9	Luke 13.1-21
10	Luke 13.22–14.6
11	Luke 14.7-35
12	Luke 15.1-32
13	Luke 16.1-18
14	Luke 16.19–17.10
15	Luke 17.11-37
16	Luke 18.1-17
17	Luke 18.18-43
18	Luke 19.1-27
19	Luke 19.28-48
20	Luke 20.1-26
21	Luke 20.27-47
22	Luke 21.1-28
23	Luke 21.29–22.13
24	Luke 22.14-34
25	Luke 22.35-53
26	Luke 22.54–23.12
27	Luke 23.13-43
28	Luke 23.44–24.12
29	Luke 24.13-53
30	John 1.1-28

date	scripture
1	John 1.29-51
2	John 2.1-25
3	John 3.1-21
4	John 3.22–4.3
5	John 4.4-42
6	John 4.43-54
7	John 5.1-23
8	John 5.24-47
9	John 6.1-21
10	John 6.22-40
11	John 6.41-71
12	John 7.1-29
13	John 7.30-52
14	John 7.53–8.20
15	John 8.21-30
16	John 8.31-59
17	John 9.1-41
18	John 10.1-21
19	John 10.22-42
20	John 11.1-53
21	John 11.54–12.19
22	John 12.20-50
23	John 13.1-30
24	John 13.31–14.14
25	John 14.15-31
26	John 15.1-27
27	John 16.1-33
28	John 17.1-26
29	John 18.1-24
30	John 18.25–19.22
31	John 19.23-42

date	scripture
1	John 20.1-31
2	John 21.1-25
3	Acts 1.1-26
4	Acts 2.1-47
5	Acts 3.1-26
6	Acts 4.1-37
7	Acts 5.1-42
8	Acts 6.1-15
9	Acts 7.1-29
10	Acts 7.30-50
11	Acts 7.51–8.13
12	Acts 8.14-40
13	Acts 9.1-25
14	Acts 9.26-43
15	Acts 10.1-33
16	Acts 10.34-48
17	Acts 11.1-30
18	Acts 12.1-23
19	Acts 12.24–13.12
20	Acts 13.13-41
21	Acts 13.42–14.7
22	Acts 14.8-28
23	Acts 15.1-35
24	Acts 15.36–16.15
25	Acts 16.16-40
26	Acts 17.1-34
27	Acts 18.1-21
28	Acts 18.22–19.12
29	Acts 19.13-41
30	Acts 20.1-38

date	scripture
1	Acts 21.1-16
2	Acts 21.17-36
3	Acts 21.37–22.16
4	Acts 22.17–23.10
5	Acts 23.11-35
6	Acts 24.1-27
7	Acts 25.1-27
8	Acts 26.1-32
9	Acts 27.1-20
10	Acts 27.21-44
11	Acts 28.1-31
12	Romans 1.1-17
13	Romans 1.18-32
14	Romans 2.1-24
15	Romans 2.25–3.8
16	Romans 3.9-31
17	Romans 4.1-12
18	Romans 4.13–5.5
19	Romans 5.6-21
20	Romans 6.1-23
21	Romans 7.1-14
22	Romans 7.15–8.6
23	Romans 8.7-21
24	Romans 8.22-39
25	Romans 9.1-21
26	Romans 9.22–10.13
27	Romans 10.14–11.12
28	Romans 11.13-36
29	Romans 12.1-21
30	Romans 13.1-14
31	Romans 14.1-23

date	scripture
1	Romans 15.1-21
2	Romans 15.22–16.7
3	Romans 16.8-27
4	1 Corinthians 1.1-17
5	1 Corinthians 1.18–2.5
6	1 Corinthians 2.6–3.4
7	1 Corinthians 3.5-23
8	1 Corinthians 4.1-21
9	1 Corinthians 5.1-13
10	1 Corinthians 6.1-20
11	1 Corinthians 7.1-24
12	1 Corinthians 7.25-40
13	1 Corinthians 8.1-13
14	1 Corinthians 9.1-18
15	1 Corinthians 9.19–10.13
16	1 Corinthians 10.14–11.1
17	1 Corinthians 11.2-16
18	1 Corinthians 11.17-34
19	1 Corinthians 12.1-26
20	1 Corinthians 12.27–13.13
21	1 Corinthians 14.1-17
22	1 Corinthians 14.18-40
23	1 Corinthians 15.1-28
24	1 Corinthians 15.29-58
25	1 Corinthians 16.1-24
26	2 Corinthians 1.1-11
27	2 Corinthians 1.12–2.11
28	2 Corinthians 2.12-17
29	2 Corinthians 3.1-18
30	2 Corinthians 4.1-12
31	2 Corinthians 4.13–5.10

date	scripture
1	2 Corinthians 5.11-21
2	2 Corinthians 6.1-13
3	2 Corinthians 6.14–7.7
4	2 Corinthians 7.8-16
5	2 Corinthians 8.1-15
6	2 Corinthians 8.16-24
7	2 Corinthians 9.1-15
8	2 Corinthians 10.1-18
9	2 Corinthians 11.1-15
10	2 Corinthians 11.16-33
11	2 Corinthians 12.1-10
12	2 Corinthians 12.11-21
13	2 Corinthians 13.1-14
14	Galatians 1.1-24
15	Galatians 2.1-16
16	Galatians 2.17–3.9
17	Galatians 3.10-22
18	Galatians 3.23–4.20
19	Galatians 4.21–5.12
20	Galatians 5.13-26
21	Galatians 6.1-18
22	Ephesians 1.1-23
23	Ephesians 2.1-22
24	Ephesians 3.1-21
25	Ephesians 4.1-16
26	Ephesians 4.17–5.2
27	Ephesians 5.3-33
28	Ephesians 6.1-24
29	Philippians 1.1-26
30	Philippians 1.27–2.18

date	scripture
1	Philippians 2.19–3.6
2	Philippians 3.7–4.1
3	Philippians 4.2-23
4	Colossians 1.1-20
5	Colossians 1.21–2.7
6	Colossians 2.8-23
7	Colossians 3.1-17
8	Colossians 3.18–4.18
9	1 Thessalonians 1.1–2.9
10	1 Thessalonians 2.10–3.13
11	1 Thessalonians 4.1–5.3
12	1 Thessalonians 5.4-28
13	2 Thessalonians 1.1-12
14	2 Thessalonians 2.1-17
15	2 Thessalonians 3.1-18
16	1 Timothy 1.1-20
17	1 Timothy 2.1-15
18	1 Timothy 3.1-16
19	1 Timothy 4.1-16
20	1 Timothy 5.1-25
21	1 Timothy 6.1-21
22	2 Timothy 1.1-18
23	2 Timothy 2.1-21
24	2 Timothy 2.22–3.17
25	2 Timothy 4.1-22
26	Titus 1.1-16
27	Titus 2.1-14
28	Titus 2.15–3.15
29	Philemon 1.1-25
30	Hebrews 1.1-14
31	Hebrews 2.1-18

date	scripture
1	Hebrews 3.1-19
2	Hebrews 4.1-13
3	Hebrews 4.14–5.14
4	Hebrews 6.1-20
5	Hebrews 7.1-19
6	Hebrews 7.20-28
7	Hebrews 8.1-13
8	Hebrews 9.1-10
9	Hebrews 9.11-28
10	Hebrews 10.1-18
11	Hebrews 10.19-39
12	Hebrews 11.1-16
13	Hebrews 11.17-31
14	Hebrews 11.32–12.13
15	Hebrews 12.14-29
16	Hebrews 13.1-25
17	James 1.1-18
18	James 1.19–2.17
19	James 2.18–3.18
20	James 4.1-17
21	James 5.1-20
22	1 Peter 1.1-12
23	1 Peter 1.13–2.10
24	1 Peter 2.11–3.7
25	1 Peter 3.8–4.6
26	1 Peter 4.7–5.14
27	2 Peter 1.1-21
28	2 Peter 2.1-22
29	2 Peter 3.1-18
30	1 John 1.1-10

date	scripture
1	1 John 2.1-17
2	1 John 2.18–3.2
3	1 John 3.3-24
4	1 John 4.1-21
5	1 John 5.1-21
6	2 John 1.1-13
7	3 John 1.1-14
8	Jude 1.1-25
9	Revelation 1.1-20
10	Revelation 2.1-17
11	Revelation 2.18–3.6
12	Revelation 3.7-22
13	Revelation 4.1-11
14	Revelation 5.1-14
15	Revelation 6.1-17
16	Revelation 7.1-17
17	Revelation 8.1-13
18	Revelation 9.1-21
19	Revelation 10.1-11
20	Revelation 11.1-19
21	Revelation 12.1-18
22	Revelation 13.1-18
23	Revelation 14.1-20
24	Revelation 15.1-8
25	Revelation 16.1-21
26	Revelation 17.1-18
27	Revelation 18.1-24
28	Revelation 19.1-21
29	Revelation 20.1-15
30	Revelation 21.1-27
31	Revelation 22.1-21

The Pronunciation and Meaning of some of the Words in the New Testament

Abíah (Abáíyah) Abíjah ałdó' holzee.
Áchaz (Éíkaz) — Áhaz ałdó' holzee.
Ágar (Éígar) — Hágar ałdó' holzee.
Areópagite (Ariyápagait) — yánáltihíí nlį̨ihíí golzeego ágolzee.
Baal (Béyal)
Bar-**jó**na— Jóna biye' golzeego ágolzee.
Bik'**ehgo**'**ihi**'**n̨a**ń **bá**hadaadeszaah**íí**— ínashood daanliinií golzeego ágolzee.
Bitis-**hagowá**h— Israel hat'i'íí Egyptgee daagolį́ídá' Bik'ehgo'ihi'n̨ań Egyptians daanliinií yich'į' hashkeego binal'a'á yaaká'dí' yich'į' oyis'a', ishkiń dantsé nakaihíí nadaiłtseed doleełgo. Áídá' Israel hat'i'íí daanliinií dáádítį́híí yiká' dił yíłta'yúgo bíí biye'ke doo nadaistseed da. Áí bitis-hagowáh holzee. Łenágodáhgee áí yínádaałn̨iihgo da'iyą́ą. Áígee Jesus daztsą́ądí' naadiidzaa lę́k'e. Áí Easter holzee. (Acts 12:4)
Bóoz— Bóaz ałdó' holzee.
Caesar (Síizar)
Caesaréa (Sesaríya)
Cáiaphas (Kéyafas)
Cenchréa (Senkríya)
Cephas (Síífas) — Peter ałdó' holzee.
Ch'**ah hobį̨**h**íí**— ach'idilwodgo díí ga'at'éhi hołbį̨ił.
Chárran (Káran) — Háran ałdó' golzee.
Chíos (Káiyos)
Christ— Bik'ehgo'ihi'n̨ań its'áltíni golzeego ágolzee.
Cilícia (Silíshiya)
Círcumcise (sírkamsaiz) — Bik'ehgo'ihi'n̨ań bik'ehgo Jews daanliinií ishikinihíí tsebíí beiskąągo daabi'diigish lę́k'e. Díí circumcise golzee. Shid baa dahnagoz'aaníí Bik'ehgo'ihi'n̨ań hat'i'íí daanlį̨igo bee bígózį lę́k'e.
Cnidus (Náídas)
Cyréne (Sáiríínii)
Da'**iilwosh**— da'iilwosh n̨iihíí nadaan'ne' golzeego agolzee.
Da'**ił**hosh— da'iłhosh n̨iihíí nanezna' golzeego ágolzee.
Dibełį́ **biZhaazhé**— Jesus dibeł́į́ biZhaazhé yiłn̨ii, nn̨ee yá datsaahíí bighą.
Elías— Elíjah ałdó' holzee.
Emmor— Hámor ałdó' holzee.
Esáias— Isáiah ałdó' holzee.
Eunuch (únik) — nn̨ee doo nnádaałsé' dago ádaaln̨e'íí eunuchs daaholzee.
Ezékias— Hezekíah ałdó' holzee.
Furlong— nakidi gonenadín dahgostǫ'yú shį ga'áhosahgo tsebíí furlongs dała'á mile ga'áhosah.
Hosánna (hozána) — Bik'ehgo'ihi'n̨ań ba'ihégosį le', golzeego ágolzee.
Jechonías (Jekonáíyas) — Jechoníah ałdó' holzee.
Jeremías (Jeremáíyas) — Jeremíah ałdó' holzee.
Jéremy— Jeremíah ałdó' holzee.
Jesus— Hebrew biyati' k'ehgo Joshua holzee (Acts 7:45, Hebrews 4:8.)

Jóatham— Jótham ałdó' holzee.
Jónas— Jónah ałdó' holzee.
Jósaphat— Jehóshaphat ałdó' holzee.
Josías— Josíah ałdó' holzee.
Júda, **Jú**das— Júdah ałdó' holzee.
Mádian— Mídian ałdó' golzee.
Manásses— Manásseh ałdó' holzee.
Márcus— Mark ałdó' holzee.
Mnáson (Néísan)
Néphthalim— Náphtali ałdó' golzee.
Niger (Náíjer)
Noe— Noah ałdó' bek'e'eshchįį.
Osee— Hoséa ałdó' holzee.
Ozías (Ozáíyas) — Uzzíah ałdó' holzee.
Pence— pennies golzeego ágolzee. Penny golzeehíí dała'á jįįgo goneehíí golzeego ágolzee.
Phárisees (Férisiiz) — Phárisees daanliinií sahngo ádaat'ee. Jews bich'į' begoz'aaníí itisgo be'ádaant'ee, daanii lęk'e.
Pheníce (Feníise) — Phenécia, Phoenícia (Fenishiya) ałdó' golzee.
Ptolemáis (Toleméyas)
Robóam— Rehobóam ałdó' holzee.
Sadak— Zádok ałdó' holzee.
Sáddducees (Sádusiiz) — Sádducees daanliinií sahngo ádaat'ee. Nanezna' n'íí doo naadikáh da, daanii lęk'e.
Sína— Sínai (Sáíniyai) ałdó' golzee.
Sion (Sáíyon) — Zíon (Záíyon) ałdó' golzee.
Sýchar (Sáíkar)
Talent— dała'á doo náhóltagyú shį bestso golzeego ágolzee.
Timótheus— Timothy ałdó' holzee.
Tribute— Nnee dała'á daantįįgo zhaali nadaihezhil lęk'e, da'ch'okąąh goz'aaníí bá, áí tribute golzeego ágolzee.
Urías— Uríah ałdó' holzee.
Zábulon— Zébulon ałdó' golzee.
Zacchéus (Zakíyas)
Zeróbabel— Zerúbbabel ałdó' holzee.